2092.

Ч. 1. Чернівцї, недїля дня 1. (14.) сїчня 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщинї: на цїлий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цїлий рік 8 карбованцїв, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цїлий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цїлий рік 18 кор. (згл. 9 рублїв або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятницї і недїлї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім недїль і сьвят.

З НОВИМ РОКОМ.

Отсим числом розпочинає наша часопись 24. рік свого істнованя, новий рік працї для добра руского народу на Буковинї. Наше становище було й остало ся ясне: ми служили і будемо служити інтересам руского народу яко цїлости і з того становища осуджувати мемо всї прояви нашого житя, не оглядаючись, чи миле воно кому, чи нї. Віримо, що всї, у кого народне добро стоїть висше як особистий або становий інтерес, зрозуміють наші заміри й підопруть нас у наших змаганях. Доси тої підмоги моральної, а ще більше материяльної було дуже обмаль, хоч не можна заперечити, що в остатнїх часах наші змаганя попирали заінтересованем і власною працею деякі одиницї з кругів нашої інтелїґенциї. Складаємо їм на отсїм місци щиру подяку.

„БУКОВИНА“ буде і на далї виходити як минулого року себто три рази на тиждень в обемі двох листків і буде інформувати своїх читачів про краеву і заграничну полїтику, дбаючи при тім про добірні фейлетони, як ориґінальні так і добрі переклади перворядних авторів.

Починаючи новий рік, просимо ще раз наших читачів і прихильників не забувати в новім роцї на **„БУКОВИНУ“ та приєднувати їй як найбільше нових передплатників**, а особливо — вимагаючи єї по всїх касинах, реставрациях, кавярнях і т. д.

ДЕ ПРАВДА?

Щоб зробити раз конець всяким нїкчемним інсинуациям та клеветам на руских послів а особливо на віцемаршалка д ра Смаль-Стоцкого ми звернули ся до него по ясні і автентичні інформациї в справах, що стоять тепер на дневнім порядку буковиньскої „полїтики“. Отсе його інформациї:

Від місяцїв поборюють мене з певної сторони в найбільше ненависний спосіб. Притокою до того є, мовляв, моє вороже учительству становище в справі реґуляциї учительскої платнї. Се однак лише притока, правдива причина борби проти мене лежить деинде.

Хоч моє становище в справі реґуляциї учительскої платнї є зовсїм ясне і коректне, про що можна довідати ся з стеноґрафічних протоколів бук. краєвого сойму, вважав я мимо того своїм обовязком на загальних зборах тов. „Рускої Школи“ дня 19. грудня на більше посередні натяки як отверті запити поодиноких членів справу розяснити. А що се може заінтересувати і публику, позволю собі про се тут поговорити.

Реґуляция учительскої платнї була одною з найважнїйших програмових точок повставшого по виборах буковиньского сойму вільнодумного союза.

Мотив сего був з руского боку певно чисто етичної натури, бо рускі учителї не прислужились партиї аж при послїдних виборах, але вже від давна стояли на передї національно-культурної працї.

Як перевести реґуляцию учительскої платнї, на що можливі були ріжні способи. Отже через велику поспішність, з якою трактовано всї справи в першій сесиї сойму 1904, не було можливо річ основно розглянути також і з тої причини, що п. др. Аврель Ончул предложив, як говорять, самими учителями вироблений, законопроект, над яким по його думцї не треба було й дискутувати. Однак вже тодї знав вільнодумний союз як також і учителї, що реґуляция учительскої платнї разом з ухваленим вже дорожнянним додатком не має більше коштувати край як 500.000 кор.

Хоч я вже тодї був иншої думки справі придїленя учителїв до поодиноких клас платнї і се також висказав, мимо того голосував я вкінци за предложеним др. Авр. Ончулом законопроектом.

Коли в роцї 1905. сей законопроект вернув ся з мінїстерства в цїли поправок, і ще раз прийшов під обради сойму, тому що не істнував вже вільнодумний союз, критикував я на повнім засїданю закон особливо в тім напрямі, що роздїл учительства на поодинокі кляси платнї для учителїв не є корисний і що 70 процент учительства будуть сим реґульованю учительскої платнї покривджені; однак коли відкинено мої поправки, голосував я за законопроектом.

Так повстав в роцї 1905. зрілий до санкциї законопроект і був предложений мінїстерству, вернув ся однак з мінїстерства до краєвого видїлу з запитанем, о скілько найде ся покрите на реґуляцію учительскої платнї.

Треба вже тут сконстатувати, що первісно задумано покрити сю побільшену потребу з побільшених доходів, які по знесеню пропінациї припали були-б краєвому фондови і які первісно обчислено на 1,400.000 К., — при чім треба піднести, що правительство жадало знесеня пропінациї і заведеня оплат від вишинку виразно задля санациї фінансів краю і уможливленя сповнити свої економічні і культуральні задачі.

Знесеня пропінациї не наступило в зазначений первісно спосіб. Аж тепер дотичний законопроект в уже зміненій формі одержав законну силу. Мимо тим в цїли покритя недобору в прелїмінари краєвого фонду мусїв край від року 1904 затягати непокриті пожички, що доси виносять кругло 4,000.000 К. Тепер треба було знова затягнути більшу непокриту пожичку, щоб дістати в посїдане доходи пропінацийного фонду, так що край тепер має округло 8 мілїонів непокритих пожичок.

Михайло Козоріс.

Новий рік.

(Зимовий краєвид. На дворі ясна ніч. В глубинї на право село, на лїво лїс. За кулїсами сьпіває тихо хор.)

ХОР: Снїг скрипить, спить весь сьвіт,
В хвилю сю тисяч лїт
Йшло від нас, йшло до нас,
Й днесь новий прийде час.
Рік старий лютий дїд.
Геть його проженїть.
Ось новий входить рік,
Щастя дасть нам безлїк.

(Сьпів тихне. На сцену входить Новий Рік, хлопчина в білих шатах, з крилцями на раменах. Через плече ріг Амальтеї повен золота. Розглядає ся).

Н. РІК. Гарний божий сьвіт,
Жити хочу тут;
Крила, в мить несїть,
Довгу маєм туть. —
Встаньте люди враз,
Сльози втріть з лиця,
З щастем йду до вас
З неба від отця.

(Хоче іти до села. З противного боку входить Старий рік, старець сивобородий, обдертий з мішком на плечах та палицею в руцї).

СТ. РІК. Де так, хлопче, гониш жваво,
Чи за щастем, що пропало?
Звідки й рід який твій сину,
Розкажи, зажди хвилину.

Н. РІК. Батьком моїм час,
Мати перша з хвиль,
Хвиль возьми тисяч враз,
Се часу частина филь.
З филь тих всїх безлїк —
Їм кінця нема —
Сплїв ся довший вік
Час — віків є тьма.
Нїть йому границь,
Вічність знає він,
Сьміхом чар зірниць,
Жартом лютий грім!
Знаєш вже хто я?
Батько мій мецар,
Я його дитя,
Сьвіта пан і цар;
Йду між нарід в сьвіт,
Щастє дам я всїм.
Тисяч йшло вже лїт
Й горе дали їм.
Я вщасливлю всїх,
Рай, любов мій дар,
Злота маю ріг,
Роскіш, втїху, чар!

Ст. Р. Чар? — Палкий ти хлопче милий,
Було й в мене досить сили,
Щастє я хтїв сьвіту дати,
Але сьвіт не вміє брати.
Всї ми, братя, тай однакі,
Всї з нас гинуть зараз таки,
Скоро другий ся народить.
Тут все брат ся з братом сходить.
Молодими всї богаті,
А на старість у лахматю. —
Рік тому на сїй стежинї,
Добре тямлю, як би нинї,
Я сьмівсь з старого брата; —
Днесь й моя судьба горбата.
Все носив я дари многі,
Нарід плакав, що убогий,
Спав й нїхто не хтїв з них встати,
Ждав аж я прийду до хати.
Бо мене тисяч ніч не було,
День минув і сто минуло
Я носив — гуснулась — сила,
Взяла лиш мала частина.

(Дїд кашляє, кидає міх з плечей, хукає в руки, розвязує міх і показує золото то горе каміне. Отирає сльози.)

Видиш сину? Нарікали.
Двигав щастє — геть прогнали.
Днесь у у темнї бори
Закопав своє горе.
Закопав, сам загину,
Зроблю з злота домовину,
Сплїсь в сталь вкую, щоб руки
Не роздерли го з розпуки;
Бо злоторов, платком дорога,
Дорога тям, що з небога
Кажу днесь в годинї смерти,
Йди слїди мої затерти,
Йди!... Як час мине потрібний
Й мир хулити ме негідний,
Най душа твоя не мліє,
Сьвіт лиш лихом платить вміє,

(Дїд спирає ся на палицю і западає в глибоку задуму. На лицї сум. Новий рік підсьміхуєсь, сїває старого за торбу і відходить в сторону села. Старий глядить вокруг в останнє; відтак відходить поволи, отираючи сльози рукавом. Підчас того сьпіває хор).

ХОР: Молодий пан іде,
Втїху, рай нам несе,
І старі і молоді
Проживем в гараздї,
Вже дванацята бє,
Чом витать сьвіт не йде?
Горе, ох, сплють усї
Й Рік Новий приймуть в снї.

Завіса спадає.

Маючи перед очима, що фінансове положене краю дуже некорисне а міністерство просьвіти дуже інтересувало ся справою покритя на реґуляцію учительскої платнї, з другої сторони думаючи щиро і ревно на поліпшене матеріяльного положеня учителїв і в сїм зглядї маючи на увазї ухвалу загальних зборів „Рускої Школи“ з жовтня 1906, які жадали хоч піднесеня дорожняного додатку до 50 процент, отже маючи на оцї трудности, на які стріне законопроект реґуляції учительскої платнї, доки стане законом, поставив я минувшої соймової сесії внесок в комісії фінансовій, щоби при виразнім зазначеню невідрадного положеня учителїв признано їм підвисшене дорожняного додатку, вправдї після власного роздїленя, але все таки до 42 процент, зовсїм не мішаючи до того справи санкциї учительского закона. А що першу часть сего внеску поборювано, то я, нїхто инший лише я, змінив його в тім напрямі, що краєвий сойм бачить в доходах з пропінациї покрите для побільшених видатків на реґуляцію учительскої платнї і має певну надію, що сей закон буде санкціонований, покищо однак признає висше названий дорожняний додаток; сей внесок принято одноголосно.

Констатую тут, що п. др. Аврель Ончул в дебатї поставив майже сьмішний і неможливий до переведеня внесок, щоб лише за грудень 1907 виплачено припадаючу частину платнї після нового закона реґуляцийного.

Констатую дальше, що було предложене раньше внесене, після якого учителї мали одержати лише різдвяний дарунок. З сього видно, що я старав ся о тревале поліпшене.

Коли краєвий видїл упевнив ся, що пропінацийний закон вже предложено до санкциї, предложив зараз міністерству на моє внесене також і закон реґуляції учительскої платнї з тим, що на питане в справі покритя відповів сам сойм одноголосною ухвалою, не запускаючи ся в поясненє фінансового положеня краю а особливо справи покритя, бо се по моїй думцї для учителїв було-б некористне. Але що менї вічно закидують брехню, немов то є покрите, а я нїби то затаюю правдивий стан краєвих фінансів, то мушу служити автентичними даними.

В прелїмінари краєвого фонду шкільного на р. 1907 ухваленім бук. соймом виносять потреби 2,680.824. Мимо власних доходів та мимо 50 процентів краєвих додатків лишає ся дефіцит 1,855.388 К, котрий мусить бути покритий з фонду краєвого. Наслїдком сего ухвалений бук. соймом в минувшій сесиї прелїмінар краєвого фонду на рік 1907 кінчить ся дефіцитом 1,244.496.

А як представляє ся справа в р. 1908? Позаяк прелїмінарі краєвого фонду шкільного та фонду краєвого на рік 1908 були предложені соймови, але не прийшли під наради і не були залагоджені — п. др. Ончул грозив обструкциєю, коли-б се стало ся — мусимо вдоволити ся цифрами вставленими в прелїмінарі краєвою радою шкільною зглядно видїлом краєвим.

Відповідно до предложеня краєвої ради шкільної видатки фонду шкільного на р. 1908 виносять 2,981.522 К. Отсї видатки піднесуть ся наслїдком ухваленого соймом дня 1. жовтня 1907 дальшого підвисшеня дотеперішного додатку дорожняного для учителїв — предложене краєвої ради шкільної ще не узгляднює його — о суму 252.000 К. Крім того порішив сойм минувшої сесиї таку ухвалу: „Взиває ся ц. к. краєву раду шкільну, щоб в прелїмінари шкільного фонду краєвого на р. 1908 вставила відповідно високий кредит, який уможливив би тим громадам, що не користають ще з добродїйства народної школи — а се якраз найбіднїйші громади краю — активоване і приміщене власних шкіл“. Коли через се видатки піднесуть ся лише о 100.000 К, то й се буде дуже ощадно почислено.

До сего треба би додати ще, коли-б закон дотично реґуляциї був санкціонований, видатки на учительску платню, обчислені краєвою радою шкільною на 377.500 К, так що сума видатків краєвого фонду шкільного в р. 1908 винесе 3,711.022 К. Від сего треба би відняти в тім случаю додаток до пенсийного фонду учителїв в висотї 59.616 К, так що потреби краєвого фонду шкільного винесуть **3,651.506**, при чім на саму платню учителїв **2,769.630** К.

Отсї потреби мають бути покриті власними доходами (406.269 К) та 50 процентовими додатками шкільними (934.011 К), разом 1,340.280 К. Лишаєть ся отже дефіцит **2,311.226 К**, який по дотеперішнім звичаю треба би покрити причинком з фонду краєвого. Так або й ще гірше представляєть ся прелїмінар краєвого фонду шкільного на рік 1908.

Приглянмо ся тепер близше прелїмінарови фонду краєвого на р. 1908. — Потреби фонду краєвого без причинку до фонду шкільного виносять, як ствердив видїл краєвий, 3,127,763 К. До сего приходить згаданий уже причинок в сумі 2,311.226 К, дальше процента за пожичку 5 міл. корон затягнену власне для переведеня трансакциї з дирекциєю пропінацийного фонду в сумі 300.000 К, так що сума потреб фонду краєвого на 1908 винесе що найменьше **5,838.989 К.**

Для покритя сих видатків має край у власних доходах 1,584.864 К, 46 процентових додатків краєвих 1,359.852 К і врештї доходи з пропінациї 1,600.000 К, разом отже 4,544 716 К. Остаєть ся дефіцит **1,194.273** або кругло **1,200.000 К**.

Коли б доходи з пропінациї не йшли до фонду краєвого, але — навіть без обтяженя процентів за капітал потрібний для їх осигненя — в цїлости (1,600.000 К.) і безпосередно до фонду шкільного, щоб служити на його потреби, то все таки остав би ся в фондї шкільнім непокритий дефіцит **711.226 К.** Сей дефіцит міг би бути покритий або через підвисшене додатків шкільних з 50 на 88 процент (отже о 38 процент), або причинком в тій висотї (711.226 К.) з фонду краєвого.

Коли-ж би ми хотїли покрити виказаний в фондї краєвім дефіцит, 1,200.000 К. через підвисшене додатків краєвих, то ті додатки мусїли-б підскочити з 46 на 86·5 процент. — Але підвисшене додатків шкільних або краєвих немислиме, бо вони дійшли вже до такої висоти (50 + 46 = 96 процент), що її більше не можливо переступити. Крім того треба завважити, що край був головно потребами фонду шкільного приневолений затягати від р. 1904. непокриті довги, котрі нинї вже виносять кругло 8 мілїонів корон та що дальша господарка з непокритими довгами неможлива, коли край не має стратати кредиту.— Одинокою надією краю є отже заповіджена правительством санация краєвих фінансів. Але чи Буковина дістане на 1908 поміч в сумі 1,200.000. Зовсїм неймовірно. Ончул сам надїє ся не більше як 650.000 К. Непокритий довг мусить отже дальше рости, або сойм буде хотїти ся підвисшеня і то дуже значного підвисшеня додатків краєвих.

Такий буде конець пісні. *(Конець буде.)*

Сучасна полїтика.

Ми часто вказували на ту обставину, що „Voinţa Poporului“ і „N. fr. L. Zeitung“ не є речниками волоскої суспільности, а виразом думок і намірів поодиноких людий, як Кисановича, дра Лупула і Ончула. Так само, що сї люди не ведуть національної полїтики, а мають на цїли єдино личні користи. Мимо того потрафили они декого з нашої національно-демократичної партиї збаламутити, а навіть обіцянками до себе привязати, щоби чужими руками витягати вугле з попелу. За нашу партию нам не страшно, бо ми стояли завше на моральній основі, наша програма солїдна і ми не боїмо ся, щоби критика чи то наших чи чужих щирих і совістних людий не випала в нашу некористь. Саме такий осуд появив ся якраз в орґанї волоского национального сторонництва „Apărarea Naţională“ з 12. січня с. р. ч. 3 на самім вступі, і ми наводимо сю характеристичну статю визначного полїтика в повній основі:

„Несправедлива і нещасна полїтика, інавґурована в нашім краю так званими демократами, стала для нас в послїднім часї зовсїм небезпечною. Ми, сторонництво национальне а також в краю найстарше, хоч стояли з нашими противниками-Українцями в боротьбі тяжкій і неустанній, від коли они залишили полїтику експанзиї, жиємо тепер з ними, як і з прочими співмешканцями, в добрім порозуміню і мирних відносинах. Хоч з Українцями не маємо формальної злагоди дотично спільних квестий, ми задля справедливости і полїтичної мудрости хочемо признати справедливі жадання українського сторонництва під услівем щирої взаїмности, і ми сконстатували з задоволенем, що від коли ми інавґурували таку полїтику, була она для нашого народу хосеннїйшою, як борба, ведена між обома корінними народами в краю.

Ми уважаємо нашим полїтичним ідеалом не гноблене руского народу, а піднесене народу нашого, а коли й Українцї станутъ на становиску щирої взаїмности і пошани наших етичних прав, тогди задержимо таку полїтику супроти них і на будуче.

Інакше поведене так званого демократичного сторонництва. Підчас, коли се сторонництво повстало з кліки малькотентів, его провідники за помочию Українцїв, і єдино через Українцїв, поклали руку на найважнїйші і добре платні уряди, які належали синам цїлого народу; тогди знали они з великим спритом оборонити взаїмний хосен, який випливає з мирного пожитя з Русинами. Між тим ми, з сторонництва национального, переконали ся, що не Українцї є ворогами волоского народу, а тілько жмінка людий, приналежних до нашої народности, жадних легких злобутків і величавих синекур.

Але от що. Манїя великости і ненаситність провідників т. зв. демократичного сторонництва по короткім часї зриває порозуміне між ними а Українцями. Тимчасом борба між бувшими приятелями була лиш скрита, бо провідники демократів, не маючи прихильности в народї, не потрафили вивести велику национальну борбу між Волохами а Русинами без нашої згоди. А нас ті подїї покищо не цїкавили, бо особисті погляди поодиноких демократичних провідників не мали значіня для цїлого волоского народу.

Однак тепер поведене провідників демократів змінило ся цїлковито. Они то, а особливо президент краєвого банку, п. др. Флоря Лупу, від якогось часу кинули ся люто на українських провідників, дра Стоцького і Николая Василька.

Др. Лупу і его сторонники старають ся в своїй ґазетї V. R. і в нїмецких ґазетах понизити сї особи, заслужені для свого народу. Ся особиста борба має на цїли, несправедливими видумками і насмішливим іронізованем понизити сї українські личности так в очах руского, як і волоского народу.

Цїль нової демократичної полїтики є, вноїти волоскому народови а з осібна волоскому учительству ненависть против Русинів, щоби демократи на поли борби, яка розгорить ся, знов збогатили ся з пазухи тих, що полягають. За учителїв не боїмо ся; ми певні, що они наконець порозуміють розстроюючу тактику сих провідників, за котрими йшли в борбі задля обіцянок, які они власною силою не могли здїйснити і які здїйснять ся лиш за нашою помочию і таких сторонництв, що мають щиру програму. Ходить нам о широкі верстви волоского народу, бо впоєне в него национальної ненависти може викликати на всїх лїніях люту борбу, яка спинить всякий национальний поступ, за який маємо відповідати ми.

Така борба принесе нам велику шкоду, бо провідники руского народу не стерплять пониженя в очах свого народу. Они будуть приневолені виявити перед руским народом несправедливости поповнені супроти них поодинокими Волохами. А результат не буде инший, як непримирима ненависть супроти всего що волоске а наконець борба знищеня між волоским а руским народом. В сїм випадку ставимо питане: Чи в станї ми Волохи, дезорґанїзовані демократичним режімом, починати так пусту і безцїльну борбу з добре зорґанїзованим руским народом? Най відповість на се питане п. др. Ф. Лупу і его военні спільники.

Ми сторонництво национальне мусимо у власнім інтересї оминати всяку борбу з сусїдними народностями, як довго они вшанують наші основні национальні права і не будуть спиняти мирний розвій нашого народу. Ба ще більше: Ми не удобряємо і будемо спиняти всею нашою силою борбу, яка повстала задля особистих причин, і в станї підбурити цїлий волоский нарід і розпустити всї людскі пристрасти. Думаємо, що ми обовязані заявити спільно з сими виводами, що й нам доставлювано з противного табору інформациї, які мали на цїли порізнити нас з українськими провідниками (Eisenkraft Джемене). Однак і тут ми переконались, що сї справи не мають нїчого спільного з провідниками сторонництва.

Скажім коротко: Ми як раз не маємо причин зачинати борбу з Русинами, не бажаємо борби і не будемо з ними бороти ся, хиба би они переступили сферу наших национальних інтересів.“

Полїтичний перегляд.

В Хорватиї.

В Хорватиї знова наступила зміна в правительстві. Іменований перед півроком бан Ракочдай не зміг вдержати ся. Його змаганя, щоби зломити опір Хорватів і витворити посеред них покірне Мадярам унїонїстичне сторонництво, показали ся зовсїм безуспішними. Не поміг також нїчого провідник сторонництва національного, Мадярам прихильного, др. Томасіч, що хотїв воскресити занепавше национальне сторонництво. В Будапештї зрозуміли, що не можна буде для мадарских змагань витворити прихильну більшість в соймі хорватскім, до котрого небавом будуть переведені вибори.

Покликано до Пешту сина ославленого першого хорватского бана унїонїстичного з 1868 р. Левіна Равха, жадного слави і почестий барона Павла Равха. Сей приняв на себе задачу зібрати около себе прихильні Мадярам живла і з них утворити в но-

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улиці Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

вих виборах соймову більшість. Він числить на шляхотских віриїстів, котрі творять майже третину членів хорватского сойму, отже до того потребував би з вибору ще 30—40 послів собі прихильних придбати, що він уважає можливим.

Він покладає надії не так на повагу свого імени і приманливість своєї проґрами, як більше на спосіб переведени виборів. Очивидно в тій цїли іменовано его тепер вже баном, щоби міг сам кермувати особисто виборами, бо вже вчера 10. с. м. мали бути виложені лїсти виборчі.

В Загребі починає ся таким способом нова доба. Левін Равх, батько теперішного бана, вже раз почав маляроньску добу в Хорвациї після першої угоди 1868 р., котрої хорватске державно-правне сторонництво не узнає.

Проґрама нового бана є поки що его і угорского правительства тайною. Тепер, коли вибори до сойму перед дверми, буде міг новий бан показати, що він уміє і до чого він спосібний.

Виборча реформа до пруского сойму.

З нагоди дебати над виборчою реформою, яке почало ся отсе в прускім соймі уладили социялїсти кількадесять віч демонструючих в користь загального голосованя. В самім Берлїнї заарангжовано 35 віч, які поліция порозвязувала. Сойм окружили від рана товпи народу, які до полудня зросли до кілька тисяч; особливо бурливо повитали вони канцлера кн. Більова, коли він під'їхав під соймову палату. Демонстранти сьпівали революцийні пісні та підносили оклики в користь загального голосованя.

Соймове засїдане почало ся промовою посла Треґера (вільнодумний людовець), який вимагав заведеня загального, рівного, безпосередного і тайного права голосованя до сойму. Канцлер Більов заявив ся против перенесеня виборчого права парляментарного на сойм, спротивив ся також загальности голосованя та перемінї явности на тайність. По промовах конс. посла Мелькевіца і нац. лїб. Кровже (contra), центровця Поша й вільнодумного людовця Фішбека й польского посла Корфантого (pro) і др. приступлено до голосованя, в якім першу частину внесеня що-до заведеня загального, рівного, безпосередного й тайного голосованя відкинено проти голосів центра, вільнодумців і Поляків; другу частину внесеня о зміну дотеперішних виборчих округів відкинено проти голосів вільнодумців, Поляків і нац.-лїбералів. Так отже цїле внесене упало.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 13. січня 1908.

Справлене похибки. В останнім числї „Буковини" в справозданю з віча посла Пігулика вдерла ся немила похибка. Місце „відплачує руске учительство... іґноранцією", просимо поправити так: „відплачує... іґнорованем".

Поєдинок між Ончулом а Кліґером. В суботу відбув ся в Відни поєдинок на шаблї між редактором „Tagblatt-у" Каролем Кліґером а послом д-ром А. Ончулом. Причиною поєдинку було, як відомо, чинне зневажене Кліґера Ончулом в кульоарах соймової палати. Посол Ончул одержав три удари і то на голові, рамени і плечах, між тим коли редактор Кліґер відніс легке поранене на голові. Противники не помирились.

Спростоване на спростоване. В однім з попередних чисел „Буковини" помістив д. С. Балошескул з Замістя нїби спростоване в справі звіту з загальних зборів тов. „Руска Школа" в Вашківцях н. Ч., котре минає ся з правдою. 1. Неправдою є, немов би я в звітї писав які небудь видумки, натомість правдою є, що д. Балошескул поставив наведену мною в звітї резолюцию в справі реґуляциї учит. платнї, котру збори не приняли та що збори самі ухвалили резолюцию знаного змісту. 2. Неправдою є, немов би д. Балошескул не брав в оборону виступу 37 кіцманьских учителїв, а правдою є, що фактично его боронив. Неправдою є, що д. Балошескул не дораджував підпирати „N. Fr. L. Z.", а правдою є, що се дораджував. Вкінци додаю, що я зовсїм не перекручував фактів, а на доказ, можу навести богато сьвідків-участників зборів, котрі так само зрозуміли ясні виводи д. Балошескула як і я. Видно, що д. Балошескул сего соромить ся, тому мусить — хоть правду — „простувати". — З поважанем Іван Ріннель, учитель.

Самовбийства на Буковинї. В послїдних трох роках збільшили ся на Буковинї самовбійства. Після статистики краєвого уряду санїтарного в сїм періодї записано 179 самовбийств. Більша часть самовбийств наступила через повішене. Повісило ся 93, отроїло ся 33, застрілило ся 19, втопило ся 16, через перетяте жил вмерло 10, наслїдком скоку з висоти 3, переїхано желїзницею 2.

Лїтературно-вокальний вечер Федьковича. Подаємо до відомости, що проби мішаного хору в тій цїли будуть відбувати ся що середи і суботи від години 7. до 8. вечером в „Народнім Домі". Отже вже й сеї середи. Просимо Вп. пань і панів, що обіцяли свою участь, являти ся. — *Видїл тов. „Союз"*.

Звіт товариства торговельно-промислового „Сокільский Базар", стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові за грудень 1907. Стан удїлів з 31. грудня 1907 р. 2673 кор., стан щадницї з 31. грудня 1907 10.540 кор. 27 сот., стан фонду резервового з 31. грудня 1907 152 кор. Загальне число членів 76 зі 125 декларованими удїлами на квоту 3125 кор. Удїл виносить 25 кор., вписове 2 кор. Стопа від вкладок 5 проц. Торг в склепі був в місяци грудни о 434 кор. 60 сот. більший від торгу в грудни 1906. При тій нагодї повідомляємо суспільність, що вже вийшов листковий календар на 1908 р. на днї і стоїть з почтовою пересилкою 1 кор. 10 с. Також вийшли картки з гербом у всїх красках на хрестики по 20 сот. і образи такі самі по 1 кор. — *Дирекция Сокільского Базару у Львові ул. Руска ч. 20.*

Польскі ґрафи крадуть. „Monitor" доносить, що в брідскім старостві викрито по смерти ґр. Володислава Русоцкого недостача поверх 60.000 корон. На ту суму зложив ся переважно карний фонд себ-то грошеві кари, плачені за адмінїстрацийні провини. Взагалї сей відділ полишив небіщик в страшнім неладї. Грошеві кари вправдї відобрано, але не передано до державної каси. Ґр. Русоцкий, що був довгі лїта старостою в Бродах, як кождий польский шляхтич був дуже марнотравний, тратив гроші на всї заставки, і позичав у кого лише вдало ся, не говорячи навіть дрібними квотами від найпослїднїйших жидків. Тому в Бродах мав з того приводу повно „свояків", котрим довги раз платив, раз не платив. Очевидно до тих грошевих зобовязань мусїло примінювати ся урядоване. Вибачливі були вірителї для старости, мусїв і староста бути вибачливим для вірителїв. Однак ледви староста в пятницю замкнув очи, а вже в суботу фантували йому всьо, навіть одїж... сорочки і шлийки! Але що найважнїйше, з хвилею його смерти неставало в старостві поверх 60.000 корон. Тепер хто знає, чи власти не будуть стягати на ново гроший, вже давно заплачених старостї Русоцкому.

Реформи середних шкіл. У Відни зійде ся в часї від 21. до 24. с. м. анкета, скликана для реформи середних шкіл. Запрошено около 60 осіб, між ними три женщини, головно з кругів професорів, а також послів. Зараз по анкетї приступить мінїстерство просьвіти до реформи шкіл і видасть приписи про направу теперішної системи. Предметом нарад анкети є між иньшим питане, чи треба утворити новий тип середної школи, себ-то реальну школу перемінити на 8-клясову. Дальше на дневнім порядку стоять питаня: чи задержати двостепенність, чи задержати матуру, як усунути надмірний наплив до ґімназий і т. п.

Максим Ґоркий про Толстого. „Сегодня" довідалось, що М. Ґоркий недавно був у Римі, де розмовляв з піврробітником „Італиньского Журналу". В сїй розмові висловив, між иньшим, свою думку про Л. М. Толстого. Ґоркий сказав: „Толстой великий, як художник, як письменник побуту, а зовсїм не як фільозоф. Його фільозофія, простїсенько, абсурдна і не може покласти в наш народ нїякого коріня, бо вона позбавляє людей енерґії, потрібної для боротьби".

Справа редактора „Громадської Думки". Недавно київский окружний суд розглянув справу редактора припиненої минувшого року українскої ґазети „Громадска Думка" Ф. П. Матушевского, якого обвинувачувано за дві статї разом: за кореспонденцію з Поділя „Село і роспуск Думи", надруковану в ч. 164 „Громадскої Думки", та за передовицю „Чи буде наука по вищих школах?" в ч. 177. По акту обвинуваченя виходило, нїби д. Матушевский, умістивши обидві згадані статї, вчинив злочин, що виказав ся в підбурюваню людности против вищої власти (в кореспонденції) та підбурюваню студентства, щоб воно не вчилось (в передовій статї). Прокуратор визнав, що обидві статї написані об'єктивно, але все-ж обстоював за обвинуваченє, як воно стоїть в актї обвинуваченя. Оборонець доводив, що нїякого злочинства в них нема. Перша статя, кореспонденція, є переказ фактів, які справдї були на селї, й передає той настрій, що опанував селянами зараз після розпуску І. Державної Думи. А в другій статї, на погляд оборонця, тим більш не можна вбачати якийсь злочин. В своєму останьому слові оскаржених, Ф. П. Матушевский, зауважав, що й обвинитель не заперечує в об'єктивности тону обох інкримінованих статей, і самих фактів, переказаних в них, не відкидає, і таким чином від акту обвинуваченя не зістаєть ся нїчого. Та й як би навіть можна було що злочинне вбачити в сих статях, то не треба забувати, що все те сталось ще $1^1/_2$ року тому, коли всї мислячі й трудящі були під сьвіжим вражінем розпуску І. Державної Думи. Розбираючи тепер сю справу, думками й чутєм своїм треба вернутись до тих минулих часів. Редактор ґазети, одержуючи що дня силу звісток з провінциї про те, як народ зустрів розпуск І. Думи, не мав нїякої рациї не вірити своєму кореспондентови який описував, що дїєть ся на селї, про що говорять і думають, і вмістив ту кореспонденцію зовсїм без всякого злого заміру підбурювати когось, як се робили тодї ріжні иньші орґани преси, — і через те винним себе не визнає. Після довгої наради суд засудив д. Матушевского заплатити 50 карб., або відсидїти 1 місяць в тюрмі, коли не заплатить грошей.

Із штуки і лїтератури.

Репертуар мійского театру. Нові, у вівторок, 14. „Künstlerblut", в середу 15. „Baccarat", в четвер, 16. „Hoffmans Erzählungen", в пятницю 17. „Er und seine Schwester", в суботу 18. „Gretchen".

„Іскра". календар для українських учителїв. Цїна **70** сотиків. Видавець К. Кракалїя.

„Рідний Край" число 11. Зміст: З роковим святом. Державна Дума. Вісти. Справа про виборгский поклик. На Українї. Ушанування В. Науменка. Українське слово й мистецтво. Вистава картин Харьківських студентів. Бенефіс М. Садовського. Галицька українська справа. Вірш — П. Капельгородского. Під свято — Юраса. Життя моє — П. Драганна. Поїзд і хура (нарис) — Ів. Огієнка. Вірш — Д. Яроша. Бібліографія. Лист до редакції. Дописи. Книжки надіслані до редакції. Від редакції. Оповістки. — При Рідному Краєві виходити ме додатком „Молода Україна" щомісячна часопись для дітей старшого й меншого віку. — Плата на рік за обидва видання 4 карб., на півроку 2 карб., на 3 місяцї 1 карб., за границю на рік 6 карб., на півроку 3 кар. Передплата на „Рідний Край" без „Молодої України" не приймаєть ся. Передплата на „Молоду Україну" окроме від „Рідного Краю" на рік 2 карб., на півроку 1 карб., за границю на рік 3 карб. Обидва видання виходити муть під редакцією О. Косач (Олени Пчілки). Адреса контори і редакції: Київ, Маріїнсько Благовіщенська ул. 97. Для ознайомлення з часописею „Рідний Край" одно число висилаєть ся дармо.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Чайки.

Сиджу над водою, скрізь чути лиш шум,
Сьвіт мраки обняли в обійми легкі,
З гір ніч вже крадеть ся, мов в серце той сум,
Підстелює крила жалібні, мягкі.

Громадно над мною чайки зняли крик,
З гори мов стрілою пірнули долів
І скорше від грому їх слїд в мрацї ник
Та з зойком вертали знов де я сидів.

От так мої мрії з'їдливов юрбов
Падуть ми на душу і серце гризуть
То знов аж у хмари кидають собов.

За хвилю чайки десь у гнїздах спічнуть
І плач їх затихне настане спокій.
Не знав, чи знайдеть ся сон для моїх мрій?

6./VII. 1907.

Хвилина.

Хвилина маленька ту є — ту нема.
Прийде і перейде і Бог єї зна.
І хоч би те сонце принесла між нас,
Коротка, міркуєм, лиш хвилька, лиш раз.

А хвиля терпіння — не в парі їй грім,
Як вбєть ся у серце, розточать зовсїм
І душу розідре, візьме тобі вік
Нема вже надії, не знайдеть ся лїк.

* * *

Як тїло вже смертне обійме безсилля
Міркуєм: о вічна була відай хвиля.

10./X. 1907.

Від адмінїстрациї.

Пригадуєм отсим Впов. передплатникам, що рік кінчить ся і треба відновити передплату, зглядно вирівнати залеглість за рік 1907. Всїм тим, котрі залягають за „Буковину" або „Руску Раду", з новим роком 1908 ґазети стримаємо. **Новим передплатникам** заявляємо, що **на саме** замовлене карткою або листом, **ґазет нїяких невишлемо.** Треба з замовленем рівночасно також надіслати якусь **часть передплати.**

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.
Меди питні домашного виробу і КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!
Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний спуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Заряд друкарні
тов. „Руска Рада“
желає
всїй своїй П. Т. Клієнтелї
з праздником Нового року
МНОГАЯ ЛЇТА.

Файлєс
фризер
ул. Руска число 8.
желає
всїй своїй П. Т. Клієнтелї з Новим роком
МНОГАЯ ЛЇТА

Ukrainische Rundschau
одинока українська часопись на нїмецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним сьвітом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кождого інтелїґентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII|3 Frauenfelderstrasse, 2.

Лозір
правдиві російскі
„ATHLET“-
кальоші.
За рід і витревалість повна ґарантия.

Неперемакаючі
правдиві російскі кальоші.
Патенти Ч. 6888, 8020, 18564, 5373, 3422, 2374, 18597.

188 (11—1[illegible])

Жадайте всюди лиш „Athlet“=кальошів.
До набутя у фірм:
Б. Балтінестер. Ґотесман і Надел.

Рускі Шкільні повідомленя
вже вийшли і можна замавляти їх в друкарни „Рускої Ради“. **Аркуш (2 штук) коштує 10 сот.** Висилка лиш за послїплатою або за попереднім надісланем гроший, зглядно і за зворотом порта.

Марка охоронна: **котвиця**
Liniment. Capsici comp.
Pain-Expeller
Загально признаний знаменитий усмираючий лїк на втиране по цїнї **80 сот. 1·40 кор. і 2 кор.** можна купити у всїх аптиках.
Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних фляшках з нашим охоронним знаком **„котвиця“** з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки тим охоронним знаком яко правдиві. 178 14—40
Аптика Ріхтера „під золотим львом“
у Празї, улиця Елисавети число 5.

Виданя „Рускої Бесїди“ і „Рускої Школи“
можна купити у всїх
філїях „Рускої Бесїди“ і „Рускої Школи“,
в друкарнї „Рускої Ради“ і в книгарни І. Рехенберґа.

До Америки і Канади
найвигіднїйша, найдешевша і найпевнїйша їзда через 185 (—)
ЛІНІЮ КУНАРДА
Вивідати можна через аенцию
SCHRÖDER & COMP. TRIEST
(Відїзд з Фюме)
Caronia у вівторок 28. січня 1908.
(З Трієсту)
Carmania в суботу 8. січня 1908.
Slawonia в середу 12. „ 1908.
(З Ліверполя)
Mauretania дня 8. лютого 1908.
Lusitania, найбільший і найпрактичнїйший паровець на сьвітї; відїзд 25. січня і 22. лютого 1908.

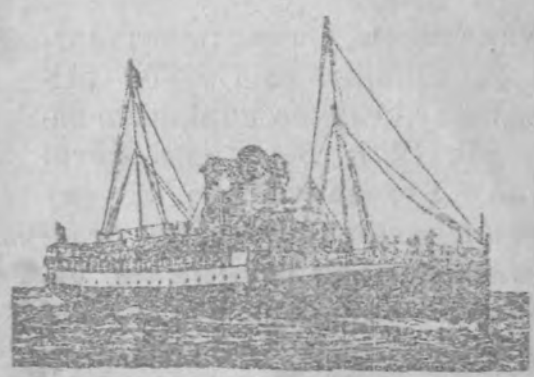

Великий різдвяний торг з 30% знизенем цїн
у фірми
КАРП і ГОРОВІЦ
улиця Головна число 17.
До продажи надійшли: фрзнцускі вовняні флянелї, перше по 90 тепер по 55 кр.; Штофи на костюми 120 cm широкі, перше по 1 зр. 20 кр. тепер по 85 кр.; Ріттера-флянелї, знамениті до праня 78 cm широкі по 28 кр.; так звані „Tennis-флянелї, колїрові 16 кр. — **Хустки, коци, дивани, фіранки, все по значно редукованих цїнах.**
216 (6—10)

В 6 днях до Америки,
Переїзд подорожних до
Канади і Арґентини

109 (98—104) н. с.
жадайте пояснень
Напишіть лиш карту кореспонденцийну до
Falck & Comp.
Гамбурґ, Raboisen 30 Amerikahaus.
Кореспонденция у всїх мовах.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарнї товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана. Захарка.

Ч. 2. Чернівці, пятниця дня 4. (17.) січня 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цілий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цілий рік 18 кор. (згл. 9 рублів або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятниці і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат. Рекламациї неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділь і сьвят.

ДЕ ПРАВДА?

(*Конець.*)

Др. Аврель Ончул критикує одначе предложений краевим видїлом прелїмінар фонду краевого на 1908 і твердить, що видїл краевий обманним способом перешварцував в прелїмінари на 1908 суму 629.260 К.“ Воно правда, що п. Ончул давав видїлови краевому мудру раду „прелїмінувати як найбільшою ложкою, щоб мимо доходів з пропінациї вийшов, гарний дефіцит 1 міліона корон“. Але не правда, щоби члени видїлу краевого послухали його ради і хопили ся сего горячо захвалюваного ним обману.

Приглянмо ся близше цифрам заквестіонованим п. д-ром Аврелем Ончулом.

В титулї V. „Видатки санїтарні“ квестіонує він 50.000 К, нїби тому, що „вони призначені на будову розложену на десятки лїт“. Але чи реконструкция пралнї і кухнї в краевій лїчницї для божевільних — а о них ходить — може бути „будовою розложеною на десятки лїт“, чи на них можна затягнути гіпотечну пожичку, з якої треба платити лише квоту амортизацийну і проценти, се питане надто сьмішне, щоб ним поважно занимати ся. Так само можна би жадати, щоби будову безусловно конечної печі розложити на десятки лїт. Але що найважнїйше в цїлій справі, так се, що на урядженє істнуючих лїчниць та будову нових (в Сереті, Стороживци, Вижницї) не вставлено всїм прелїмінари мимо ухвали Сойму з 4. падолиста 1904 і мимо загально признаної потреби анї сотика.

В тит. VIII. квестіонує Ончул суму 207.060 корон, яко даток „на невідомі (!) реґуляциї рік та химерні водно-товариські інвестициї“.

Як-раз отсе твердженє Ончула дуже химерне. Культурно-технїчний уряд краевий предложив виказ, в котрім на реґуляциї потоків і рік та заосмотрене водою прелїмінуєть ся загальну суму 1,117.000 К; субвенция краю на сю цїль має винести 484.360 К. Частина сеї субвенциї має бути на основі рішеня Сойму вже виплачена — власне тих 207.060 К, котрі п. Ончул уважає потрібним квестіонувати. Чи задля фінансового шахрайства не мають бути виконані ухвали Сойму? Чи там, де розходить ся о санїтарне добро населеня, край не має запомогти до заосмотреня його водою? мають ся може не виплатити вже запавші рати? Наведу із звіту видїлу краевого лиш те речене, що для узасадненя сеї позициї вказує на „важність та безусловну конечність сих робіт задля матеріяльного добра інтересованих громад (Буденцї, Сатульмаре, Бори, Радівцї, Ропче, Жадова, Іцкани, Товтри, Черешенка, Кадобівцї і ин.)“

В тит. XII. квестіонує Ончул будову ткацкої гончарскої школи в Чернівцях з цифрою 160.000 К, хоча Сойм минувшої сесиї ухвалив сю будову. Певно, можна би тут вставити замість цїлої суми лише частину потрібну на єї амортизацию та опроцентоване і п. Ончул повинен би бодай се зробити, а не викидати цїлу суму, хоча з другого боку дуже сумно, коли край мусить будову обчислену всего на 160.000 виконувати затягаючи нові довги. Але й тут не обійшло ся без маленького шахрайства: п. Ончул говорить про 160.000 К, між тим як у прелїмінари видїлу краевого вставлено на сю цїль лише 120.000 корон.

В тит. XIV. квестіонує др. Ончул суму 252.000 корон вставлену видїлом краевим в прелїмінар на закупно акций нових буковиньских зелїзниць льокальних та на урядженє получень телефонїчних. Тимчасом в обох случаях край звязаний зобовязанями; ухвалою Сойму з 16. жовтня 1903, зобовязав по причинї будови льокальної зелїзницї Веренчанка-Вікно, а ухвалою Сойму з 20. падолиста 1905 для урядженя телефонїчних лїнїй між Чернівцями та деякими містами й иньшими громадами Буковини зложити причинки від себе. Ті причинки приходять тепер до виплати і мусять бути виплачені, мусять бути вставлені коли вже не в „звичайні“ видатки, то бодай в „надзвичайні“.

Так виказали ми, що „гарну суму“ 629.260 К не можна і не сьміє ся відтягнути з прелїмінованих потреб. „Шахрайский спосіб“ прелїмінованя тепер кождому ясний. А треба ще додати, що в предложенім видїлом краевим прелїмінари сума 300.000 К, потрібна для опроцентованя недавно затягненого довгу 5,000.000 К, зовсїм не вставлена, що п. Ончул мабуть „переглянув“. (Воно не пасувало йому до рахунку!) Так само не подбано в прелїмінари про те, щоб в 1904 ухвалений Соймом законопроект дотично знесеня рогачок, який нинї зовсїм зрілий до санкциї, одержав силу закону; а для сего треба так мало: вставленя 189.288 К яко субвенциї для комітетів повітових доріг яко зворот за дотеперішні доходи з рогачок і цїле дїло, таке хосенне для найширших верств населеня, було-б готове!

Вертаємо ся отже до того, що мимо доходів з пропінациї прелїмінар фонду краевого на р. 1908 буде замкнений дефіцитом 1,200.000 К, а коли приймемо круглу суму 1 міліона, то отсе буде правда про краеві фінанси.

Отже причиною поборюваня мене з певного боку не є моє становище в справі реґуляциї учительскої платнї, анї також моє представленє фінансового положеня краю. Се всьо служить тілько параваном в боротьбі, якої правдивою причиною є те, що я заваджаю деяким панам в осягненю їх особистих аспираций.

Ще о. Аґапій та рада громадска в Брязї.

(*Лист до редакциї.*)

В інтересї правди й моєї чести прошу помістити в Вашій цїнній часописи „Буковина“ що слїдує:

В числї 148. з дня 29/12. 1907. було поміщене спростоване ради громадскої в Брязї на дописи уміщені в „Буковинї“ проти румунїзаторскої полїтики о. Аґапія, завідателя Брязи. В тім спростованю позволила собі згадана рада громадска (п. Ґибюк) вмішати й мою особу, мовби я „підписав ся за о. Аґапієм й его полїтикою.“ Твердженє се відпираю і заявляю, що я нїколи не підписував ся за о. Аґапієм, з его полїтикою не годив ся й не годжу ся, а твердженє ради громадскої зовсїм не правдиве, ужите яко нечестний спосіб аґітацийний на збаламученє публичної опінїї, на доказ, що всї громадяни Русини разом з учителем Слїпенюком стоять за о. Аґапієм і его полїтикою. Доказом, що не всї громадяни Русини годять ся з полїтикою о. Аґапія є, що

Г. Вільде.

МАНА.

(*Переклала М. Трусевич*).

Се була єї послїдна ніч, останні години тої ночи. На своїм ліжку під легким шовковим покривалом, що видавалось їй за тяжке, лежала она тяжко віддихаючи, з очима, котрі, здавалось глядали в далечінь, і в котрих виявлялось одно бажанє.

— „Колиж? Колиж?“

Певно призивала она смерть.

Терпіня немилосердної недуги були за тяжкі, они убили в нїй всю охоту до житя; мала лиш одно бажанє, щоби всьо раз скінчило ся. Лиш щоби більше не віддихати, так страшно не терпіти!

Дїти були ще малі. Не розуміли ще терпінь мами, не розуміли ще того нещастя, що мало вступити в їх житє. Бачили лиш, що батько від кількох тижнїв спав в комнатї коло алькови де лежала мати, що ніч і день коло хорої сидїла доглядачка, що їли не в означених годинах, що доктор Андрей Павлович приходив по кілька разів денно з якимсь незнакомим паном, що в цїлім домі пахло чимсь острим, і їм видавалось страшно поглянути в покій мами, де їх не хотїли впускати. Тато, здавалось, мовби забув о них, дивив ся в бік, коли тулили ся до нього.

Але мами нема, нема нїде, нїде!

— Колиж она вийде з покою?

І они плакали, не то щоби зрозуміли нещастє, але що мами не бачили.

А она лежала і кликала: — „Колиж? Колиж?“

І не дивилась на чоловіка, не дивилась на присутних, поглядала лише в далечінь чужим поглядом.

Послїдна ніч!

Він приступив до ліжка, на котрім лежала його жінка, до тепер його радість, його щастє і котра тепер споглядала на нього без співчутя.

Відчував нахиляючи ся тепер над нею всї ті муки, яких вона зазнала.

Цїлував її блїду безсильну руку.

— „Я — є — Ольга — я — я —“

Не дивила ся на нього лиш стогнала:

— „Колиж? Колиж?“

Нараз дав ся чути глухий гуркіт воза.

Він виняв годинник. Чи се його брат?

Так се був Єрґей.

Чути вже було з надвору його задиханий голос.

Балакав з Францускою своїх сестрінок.

— „Pas d'espérance! Pas possible!“

А побачивши брата:

— „Антін, чи се можливо?“

Брат потакнув.

Не цїлували ся, подали собі лиш руки.

— „Вже кінчить, пережиє може до рана, надії нема жадної.

Стояли на коритарі, на кінци якого видно було трохи відчинені двері від комнати недужої, відки падало сьвітло.

Єрґей споглядав широко вітвореними очима на се сьвітло, мовби не понимаючи, що брат говорить.

— „Ходїм,“ — сказав Антін. „Она не пізнасть тебе. Не бачить нїкого і повтаряє лиш: — Колиж? Колиж? Розумієш? Призиває спасительку смерть.“

Дрожачим ходом підійшов Єрґей до крісла і сїв.

Антін споглядав на повне смутку лице, з правильних рисів котрого зникла енерґія.

— „Так лиш брат може співчути,“ — сказав Антін і стиснув руку Єрґія.

— „Ходїм. Я смертельно змучений. Як я не зможу, будеш ти сидїти.“ — Увійшли до комнати хорої. Там за шовковою фіранкою стояло ліжко умираючої.

Єрґей став на порозї, здавало ся, що ноги його дальше не понесуть.

Лїкар і доглядачка схилили ся над хорою, чути було єї стогін.

З'явила ся панна Рене, Єрґей почув на собі її питаючий погляд і відвернув ся.

Лїкар і доглядачка відступили від ліжка і не поздоровили його: видавалось, що всякі товариські форми невідповідні в сїй хвилї.

Антін приступив до ліжка.

Похилив ся над нею і легонько гладячи єї руку, поглянув на очі, котрі на него не дивили ся і сказав зворушений:

— „Се я, Ольга, — се я.“

Она лежала, чужа для всїх і кликала: — „Колиж? Колиж?“

І говорила се так розпучливо, так страшно, що муж затулив собі лиш руками і гірко ридаючи вийшов з алькови. Єрґей стояв ще на порозї. Нараз сказала панна Рене: „Entrez Monsieur.“

Лїкар поглянув на Антона і Єрґея і сїв собі осторонь.

Доглядачка дала знак головою і вийшла.

Дрожачим ходом наближив ся Єрґей до ліжка.

Антін стояв закривши сльозами зрошене лице.

І нараз — крик — крик висвободженої душі.

Лїкар і доглядачка поспішили до алькови, але вернули сейчас назад.

З порозумінєм поглянув Антін на обоїх, відтак прийшло йому на гадку, що перед ним щось укривають, що то певно був смертельний крик, що він учув, і пішов до алькови,

— „Нї, нї останьте,“ — сказав старий лїкар і хопив його за рамя.

— „Чи вже умерла?“

— „Нї, нї.“

— „Нї, успокійте ся,“ — сказала доглядачка.

Чути було тихе ридане з за фіранки, а Єрґей говорив лагідно:

— „Завсїгди, завсїгди!“

з депутацією з Бряза, висланою дня 8. січня 1908. до о. митрополита і президента краю за о. Аґапієм не ходив жаден член руских товариств в Бразї.

О скілько і проче спростоване ради громадскої в Бразї розминає ся з правдою, най послужить вірний відпис з протоколів засїдань ради громадскої. На засїданю 12. жовтня 1907., на котрім ухвалено запровадити волоску школу, були радні: 1) Kossinski Georgi, двірник (вірний союзник о. Аґапія, за котрого помочию став двірником); 2) Gelber Abracham; 3) Makowei Georgi; 4) Gelber Salamon; 5) Reichmann Mendel; 6) Лазор Петро; 7) Gebiuk Ioan (даскал і аґітатор о. Аґапія); 8) Gramada Artemin; 9) Gelber Ioan; 10) Дронюк Михайло (заступник радного); 11) Droniuk Stefan; 12) Kinsbrumer Wolf; 13) Ursaki Iwanitze; 14) Маковей Ілія; 15) Agapi Georgi. Отже було 6 Волохів, 4 Жиди; 1 охрещений Жид; і лиш 3 Русини.

Дословно стоїть в протоколї з 12. жовтня 1907.: „Hochwürden G. Agapi stellt den Antrag, dass in der Schule den rumänischen Kindern eine rumänische Parallelklasse errichtet werde, indem dadurch einerseits den rumänischen Kindern Rechnung getragen wird, andererseits der Umstand, dass in Kimpolung ein rumänisches Gymnasium errichtet wird, auch rumänischen und Jüdische Kinder veranlassen durfte, sich mit rumänischen Sprache zu befassen.

Dieser Antrag wird einstimmig angenommen und wird der Gemeidevorsteher beauftragt die nötigen Schritte daher schleunigst bei allen kompetenten Behörden einzuleiten. (Bereits geschehen). Коли однак появили ся дописи в „Буковинї“ проти заходів о. Аґапія, уважала рада громадска в інтересї о. Аґапія за потрібне, змінити цїлий той внесок о. Аґапія аж на четвертім засїданю дня 20. грудня 1907., отже аж в два місяцї по згаданій ухвалї, коли між тим відбули ся вже два засїданя ради громадскої.

Під 20. груднем 1907. читаємо в протоколї: „ad IV. Wird mit dem Bemerken richtig gestellt, dass der dort erwähnte Antrag nicht von Hochwürden Agapi, sondern von den Ausschussmännern Ilie Makowei und Artemie Gramada, sowie Stefan Droniuk ausgegangen ist“. (На сїм засїданю не було о. Аґапія, а внесок на зміну протоколу поставив Бабюк, отже той внесок не спростував сам о. Аґапі, але его даскал Бабюк). В спростованю наведено знов Петра Лазора і Маковея Ілию. З того можна бачити, якими крутними дорогами, якою путаниною хоче рада громадска збаламутити опінїю.

Бряза, 9. січня 1908.

Е. Слїпемюк, учитель.

Кацапска хитрість.

Читачам „Буковини“ знакома фіґура гірского кацапика о. Теофана із Плоскої. Най би собі отчик із Плоскої був про нас який хоче, ми певно не інтересували би ся його „привабною“ особою, як би він не пхав свого носа в нашу кашу. Але так — годї; мусимо звернути на його підступ публичну увагу.

В Плоскї збудували чесні ґазди, що належуть до товариства „Січ“ свій „Народний Дім,“ де сходять ся із своїм учителем Брагою на науку і вправи Се попови із Плоскої не до смаку.

Щож робить він?

Послухайте панове!

Піп кацап дарує на „Народний Дім“ в Плоскї 21 К. і вписує ся в члени „Січи,“ даючи 1 К. Та думаєте, що о. Теофан хоче служити товариству по козацькому звичаю і хоче братати ся з мужиками як учитель? Гай, гай!

Пан-отчик зачув десь від своїх поплечників, хавтурників і міхоношів, що товариство винно за дім ще коло 400 К. і гайда підмовляти старшину товариства і других людий, аби позичили церковних гроший на той довг, а за то записали „Народний Дім“ на церков. Се виглядає на перший погляд не так дуже зле.

Але приглянемо ся близше сему, а зараз побачимо — як той казав: „як котюга ловить потай із за плота.“

Як би товариство „Січ“ приймило якого киринника в члени, то той накирнив би таке, що вже не було би згоди між людьми. А як би „Народний Дім“ перейшов на церков, то стало би ся за короткий час таке:

Піп замкнув би хату на ключ і не позволив би людям сходити ся на раду і на забаву. Як би колись і позволив зійти ся, то не позволив би читати наших руских ґазет і книжок, що кажуть правду в очи, а читав би попівскі і московскі ґазети, котрі лиш затуманюють людий. Роз'єднав би людий і розбив би товариство. Кошовий не приймав від попа гроший, але відсилав ему назад, та піп не приймає, але лїзе доконче в товариство...

Панове ґазди із Плоскої! Не дайте ся зловити на вудку попови, не вірте його масненьким словам!

А ви, пан-отче, не пхайте свого носа до чужого проса!

Січовик.

Посол Спинул перед своїми виборцями.

З Панки пишуть нам: На сам новий рік загостив до нас наш посол до парляменту п. Николай Спинул, щоби здати посольске справоздане зі своєї дотеперішної парляментарної дїяльности. Вже на двірци зелїзничім повитали п. посла пп. надучитель Омелян Влад, голова каси у Панцї, Івонїка Стирча, голова каси і читальнї із Забагної Іля Гаврилюк і учитель Михайло Царевич. На місци збору, ялиною украшенім шкільнім будинку в Панцї привитав п. посла начальник місцевий п. Василь Казюк в імени громад Панки і Забагної щирими словами, передаючи ему заразом хлїб і сіль. Зібрало ся тут велике число народу так із Панки як і з Забагної, і прислухували ся цїкавим виводам п. посла з великою увагою, перебиваючи сю бесїду часто притакуванем. Зборами проводив п. начальник В. Казюк із пп. І. Стирчов і І. Гаврилюком. По двогодинній промові п. посла ставили деякі участники зборів запитаня до п. посла, на які він сейчас давав відповіди. По промовах пп. надучителя з Панки Омеляна Влада і управителя школи із Забагної Івана Кошки, в яких бесїдники обяснили зборам щиру і невтомиму роботу так п. посла Николая Спинула як і всїх иньших руских послів, забрав слово п. І. Стирча і поставив внесене, аби так пан послови Н. Спинулови як і всїм его товаришам висказати за їх дотеперішне парляментарне поступоване повне довіре і сердечну подяку та просити їх, аби так само й на будуче докладали всїх своїх сил до поліпшеня долї селянина. Се внесене приняли збори одноголосно.

На конець подякував п. посол всїм зібраним за висказане довіре і за прислухуване ся его виводам; згадав дальше, що коли ему і его товаришам вдало ся помимо їх малого числа таки не одно користне дїло здобути для руского народу, то тілько з тої причини, що они всї поступали в кождій парляментарній справі в єдности і згодї; тому то завзивав бесїдник селян, аби так само і они поступали в згодї, не зважаючи при тім на нїякі особисті непорозуміня, а тогди будуть сильні і самі над собою рядити. П. посол поставив до зібраних ще просьбу, аби они не звіряли ся нїяким ворожим підшептам, бо є люди, які раді би зробити між нашим народом незгоду, щоб тим зломати нашу силу і потім взяти над нами верх і взивав присутних, щоби стояли за своїм послом як один муж, бо лиш тогди, як будуть его всї разом підпирати, буде й він яко посол мати на зверх більшу силу і більше значіне і зможе скорше щось здобути для руского мужика — хлїбороба. По сїм закінчили ся збори, а люди, розходячи ся домів, стискали п. послови щиро руку і кождий з осібна дякував за красні слова та добру науку.

Участник

НОВИНКИ.

Чернівцї, 16. січня 1908.

Новорічні ґратуляциї в митрополичій палатї відбули ся сего року під национальним зглядом зовсїм инакше як тогід, а що до прикростий, які давнїйшими роками вигадувано при сїй нагодї на адресу Русинів, можна сказати, що они вже зовсїм минули ся. Давнїйше іменно була така метода, що диецезальний архимандрит, висказуючи на чолї зібраного клиру митрополитї желаня, наводив торічні жалї Русинів як безпідставні напади одної негідної части диецезан на свого архипастиря, на що митрополит Андриевич відповідав звичайно у довжезній мові, змальовуючи синзацию так, нїби він покладає всї свої сили на добро диецезиї, та на жаль его добрі наміри паралїжують несовістні еї члени задля унїонїстичних цїлий. Хор питомцїв духовної семинариї підносив духа сих волоских промовцїв грімкими волоскими псалмами і многолїтствами, даючи свою печатку на їх румунїзаторскі наміри. Митр. Володимир з самого початку зірвав з традициєю і зредукував новорічні торжества на звичайні ґратуляциї без полїтичної намітки, які носили волоско-национальний характер ще лиш тому, що промови і співи були виключно виголошені по волоски, хиба з додатком слів „многая лїта“, якими митрополит закінчував волоскі желаня. Сего року по відспіваню волоского, дуже слабо випровадженого псалма, заспівав знаменитий хор „Православної Академиї“ грімкий псалом „Возвесели ся цар“ і ся несподїванка молодих наших патриотів дуже вимовно за-

---

І його не пустили до жени.

Хотїв вирвати ся і туди увійти. Нараз вийшов Єрґей з мокрим від сліз лицем, і не дивлячись на нього, вступив в сусїдний кабінет.

Аж тепер пустив його лїкар.

Она не умерла. Видавала ся спокійнїйшою, віддихала глибше, очи були вогкі.

— „Ольга, се я.“

Не подивила ся на нього, і на пів притомно, мовби шукаючи когось другого, питала шепотом:

— „Де? Де?“

Йому зробило ся зимно від того погляду.

Всьо було в тім поглядї! Чи она лиш смерти призивала?

І нараз огорнуло ним невимовно страшне, паралїжуюче чуте, його серце забило ся.

— Чому був Єрґей так зворушений?

— Чому його не пустили до алькови?

Опісля сидїв з Єрґієм в ґабінетї і оба мовчали.

Чому приїздив він так часто до нас з Петербурга? — думав Антін. Чейже не задля мене.

— Пригадую собі, що він раз продовжив свою відпустку і за те був покараний арештом: як она його жалувала!

— Чому поїхала тогди без мене до Петербурга? Казала, що має відвідати свояків... може тогди...

Доглядачка перейшла через комнату і сїла коло ліжка.

Синаве сьвітло лямпи падало через відчинені двері. Лямпа палила ся мляво на їй секретарику а на коминку жарило ся кілька вуглів.

Лиш невиразно бачив Антін лице брата, що сидїв глубоко в тїни. Видавало ся, що укриває ся перед ним.

Від хвилї, коли Єрґей вийшов з алькови, не промовили брати до себе нї слова.

— Раз в зимі — думав дальше Антін — не хотїла зі мною іти на оперу, — казала, що волїє поїхати на прохід... І Єрґей прийшов тогди також на самий послїдний акт. Хто знає, чи не перебули разом вечера?...

І нараз заснув він, як засипляє ся по довгих безсонних ночах повних журн і клопоту, але так само нагло збудив ся.

Збудила його ясна поломінь. На коминку горіли папері.

Єрґей стояв перед відчиненим секретариком жінки брата і дрожачими руками перекидав папері. Взяв відтак пачку листів і кинув в огонь.

Одним скоком був Антін при нїм.

— „Дай тут листи! Се певно твої писані до неї?“

Смертельно блїдий хопив Єрґей брата сильно і відіпхнув з перед коминка.

— „Пусти мене! пусти мене!“

Антін вирвав ся і нахилив ся над огнем. Горіючі папері скручували ся і переміняли в попіл повірену їм тайну. Але тут на однім виразно стояло: „Твій Єрґей!“

Згасли і ті два слова — і тепер читав Антін всьо, що перемінило ся в попіл.

* * *

Лежала поміж цьвітами вмерла, строга студена, мовби хотїла зберегти тайну на віки. Антін стояв між свояками і приятелями і ждав лиш на хвилину, в котрій Єрґей буде пращати ся з покійницею. Він бачив завсїгди минаючий його погляд, чув слова: „Колиж? Колиж?“

Його жінка цїлувала тогди певно його брата, як лїкар і доглядачка не хотїли його впустити до алькови. І її завмираючі уста може шепотїли тодї слова любови.

Застогнав як ранений лев. Єрґей вступив на степенї катафальку, схилив ся над покійницею і поцїлував її.

Слова „Твій Єрґей“ на спопелїлім листку станули перед очима Антона.

Може еї душа чула його поцїлуй.

І як вдівця самого лишили до вічного пращаня, схилив ся він над покійницею, поглянув на еї замкнені очі, зачинені уста, і схиляючи ся над нею, прошепотів грізно:

— „Брехунка! Облудниця!“

* * *

Гріб був зачинений, але покійниця вернула з Антоном до дому.

Она повернула з ним, она не умерла, не могла для нього більше вмерти; сеся, що умерла, була для нього зовсїм чужа, сеї не знав він нїколи.

Брехунка! Облудниця!

Всї дїти, служба, знакомі може знали о еї невірности, лиш він один нї!

Так, головна річ дїти!

Дві малі дївчинки, одна вісїм років, друга шість. Так, сеся осьмилїтна Тата, так подібна до мами — чиж лож, облуда і всякі злі інстинкти не будять ся в дитинї вчасно.

Чиж Тата не могла чогось запримітити? Чи міг він або вона бути так обережні, щоби не зрадити ся? Чому Тата була так розпещена? Чи дїти не зрадили нераз тайн старших? Чи сї всї дарунки не були цїною за мовчане?

Може Тата вже брехункою, обманицею?

Взяв дитину на руки і дивлячи ся в еї великі очі поспитав:

— „Тата, чи пригадуєш собі, як вуйко Єрґей...“

І нараз закрив лице руками, мов соромлячи ся перед дитиною.

— „Нї, нї, Тата... Я пригадую собі вже сам, се нїчо — нїчо!“

Поглянув на стару няньку. Сорок років служила она в його родини. Старі жінки відгадують найскорше провини своїх панів. І чому звикла його жінка так дуже до неї?

А Француска?

Бий до свого!

Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35

ІВАНА СТЕРНЮКА

явила присутним, що дицезия наша складає ся в більшій половині з руских дицезан, а присутних Русинів огорнула она справдішною радостию. Дицезальний промовець, архимандрит Калїнеску, був би так і рад змінити свої слова до ненадїйно змінених обставин, та брак руских слів, які позабував в своїй довголїтній румунїзаторскій дїяльности, не позволив єму виввутись з прикрої таранати. Инакше митрополит Володимир. У відповіди своїй проголосив дуже удачно руску промову, запевнюючи ґратулянтів о своїй прихильности і любови. Виходячи піднесені духом з резиденциї, погадали ми собі: Коли молоденькі, від кождого залежні семинаристи в станї змінити принаймнї на зверх сумні наші церковні відносини, чи не потрафила би змінити основно наше безвихідне положенє руска секция в митрополичій консисториї? Ми переконані, що напевно, лиш в тім біда, що чейже такої секциї не виборять для Русинів — румунїзатори!

Заложенє нового почтового уряду. Мінїстерство торговлї позволило на будову почтового уряду в Хлїбищу (пов. Кіцмань). День активованя сего почтового уряду буде поданий пізнїйше.

Страйк різників в Чернівцях. В понедїлок вибух був в Чернівцях страйк різників через то, що маґістрат наложив податок на ті части худоби, які доси не були оподатковані. Маґістрат загрозив, що в разї довшого треваня страйку, розпічне різанє худоби у власній управі. Се немало настрашило різників. І так як нагло почав ся страйк, так само нагло скінчив ся. Маґістрат згодив ся знести податок від нирок і лою, між тим коли податок від легких, печінок і и., (4 сот. від kg) остане на далї.

При поїздї поспішнім що відходить з Чернівців о год. 9. рано будуть видавати ся в Станиславові обіди по цїнї 2 К. Обід треба замовляти в кондуктора в Коломиї перед від'їздом поїзду.

Знесенє екскомунїкованя Толстого. З Петербурга доносять, що сьвятїйший синод поставив внесенє, щоб екскомунїкованого письменника ґрафа Толстого приняти назад до православної церкви.

Нова секта в Росиї повстала в останнїх часах, як доносять росийскі ґазети. Є се секта Йоанїтів, що досить сильно зростає. Окрім Петербурга мають Йоанїти своїх членів в тих ґубернїях: вологодскій, пермскій, вятскій та в Холмщинї. Початок сїй сектї зробили хлисти, які здавна проповідують імя Івана Кронштадского та вживають його на лихе. В домах, де спиняють ся кронштадскі прочани, після читаня звичайних акафистів, підчас яких співають усї разом, виступають проповідники хлистів, які на свій спосіб толкують сьвяте письмо. Вони кажуть про нове втїлене сина Божого і примінюють сю проповідь до Івана Кронштадского. До хлистовских проповідників пристають инші промовцї: всякі дурисьвіти, що наживають ся із свого проповідуваня. Вони користують ся слїпою любовю темного люду до Івана Кронштадского. Йоанїти перебирають ся за странників і затягають до секти людий, видурюючи в них гроші. Вони проповідують, що син Божий вдруге зійшов з неба в образї Івана Кронштадского, щоб судити грішний сьвіт; сей суд нїби робить ся в Кронштадї, в андріївскому соборі через заведену о. Іваном прилюдну сповідь. Вони кажуть, нїби вже й антихрист з'явив ся — се Лев Толстой. Всї, хто вірує в „Господа-батюшку,“ повинні спинити своє „тїло,“ віддавати все добро йоанїтівским „сьвятим“ та брати шлюб на віру тільки з сими „сьвятими,“ аби „осьвятити своє грішне тїло.“ Через те, що людина не розбирає, де справжнє щастє, то її, на думку Йоанїтів, треба наставити на справжню путь, навіть насильством. Місіонерови Булгакову припоручено розслїдувати сю секту, але проводирі не допускають його до себе абс-ж нїчого не розказують. Взагалї сектанти страшенно ненавидять місіонерів. Булгаков каже, що три четвертих Йоанїтів — справжні хулїґани, є між ними й фанатики, але й сї, як і хулїґани, не слухають місіонерів. Іван Кронштадский не раз уже і в ґазетах і в казанях відсахав ся від Йоанїтів, але се не помагає.

Вже не будуть капелюхів здіймати, бо починають заложувати товариства салютованя. Таке товариство засновано недавно у Відни. Кождий член товариства зобовязаний всякого знакомого чи знакому поздоровляти салютуючи, а не здійманєм капелюха. Ходить чутка, що в Чернівцях буде небавом покликане в житє таке товариство. Може поступове двацяте століте спроможе ся вже раз на такий крок вперед.

Електричність в сільскім господарстві. Чим раз більше примінене електричної енерґії позваляє припускати, що незабаром буде вона заведена як моторова сила також в сільскім господарстві, не лиш більшім, але й малім. Доси стає тому на перешкодї головно відраза сільского населеня до всяких новин. Однак не можна сумнївати ся, що та відраза буде поволи щезати, особливо коли удасть ся доставляти електричної енерґії по низьких цїнах. Цікаві з того огляду замітки подає Р. Пете (Pöthe) а часописи Elektrotechnischer Anzeiger. Виходить він із становища, що сільске господарство може продукувати електричну енерґію при помочи вітру і води. Вітраки і маньські колеса порушувані водою доставляють вже від давна сили до меленя збіжа і т. п.; отже ходить тільки о се, щоби перемінити їх в розгонові жерела електричних моторів. Проби, які роблено в тім напрямі в Данії, видали як найлїпші вислїди. Найбільшу трудність справляє безнастанна змінчивість сили і напряму вітру. Усуненем тої трудности заняли ся інжінїри а Француз професор Лякур (La Cour) зладив штудерний прилад, який автоматично примінює рух дінамо-машини до кождої сили вітру. Основою того „електричного млина“ є так званий струєвий ключ. Зладжений він з маґнесу, уміщеного в посудї з живим сріблом і творить контакт між динамо-машиною а вітровим мотором та є рівночасно реґулятором. Проби виказали, що такі мотори дають в лїтї далеко більше електричної енерґії нїж в зимі, а се для сільского господарства незвичайно важна річ. Рівночасно зробили технїки значні поступи в конструкциї водних моторів, примінюючи т. зв. подвійну турбіну. Се позволяє витворювати електричність про всякім станї води. Деякі нїмецкі села користають також з електричности доставлюваної з поблизьких міст, при чім кошт електричної енерґії, ужитої до порушуваня рільничих машин, значно менший нїж кошт робітника. І в тім напрямі технїка поробила значні улїпшеня конструюючи прим. нові трансформатори електричної струї. Згаданий автор впевнює, що вже незабаром примінене електричної енерґії в сільскім господарстві мусить розповсюднити ся і довести до великих змін в теперішній системі господарки.

В першім сьогорічнім числї „Буковини“ вдерли ся похибки, які просимо ш. читачів справити. Дату треба направити так: середа дня 2. (15. січня) 1908 р. Дальше в малім фейлетонї пропущено через недогляд імя автора: Михайла Козоріса.

Величина каплї. По обчисленям одного фаховця в „Das Buch für Alle“ капли води при звичайній температурі є точно двайцятою частию одного кубічного центиметра, тому лїтра води містить в собі 20.000 капель. Чим тяжша теч, тим менша капля і тим більше капель іде на один кубічний центиметер. Так само тяжкий як вода є сільний квас, тяжшим є сїрковий квас і тому його каплї меншї, так що на лїтру треба їх 27.000. Більше як два рази меншою від каплї води є капля оливи. Лїтра рицинусового олїю містить в собі 44.000, а лїтра звичайної оливи аж 47.000 капель. Лїтра терпентини дасть ся ледви 55 000 каплями опорожнити. Три рази менші від капель води є каплї алькоголю, а чотири рази менші каплї етеру. Лїтра алькоголю має 62.000, а лїтра етеру аж 83.000 капель.

Із штуки і лїтератури.

З міского театру. Нинї (пятниця 17.) по знижених цїнах „Er und seine Schwester“; в суботу 18. „Gretchen“. Дидекция звертає увагу, що ся ґротеска надаєть ся тілько для старших осіб. В недїлю, 19. (по пол.) „Husarenfieber“ веч. „Tausend und eine Nacht“.

Нові піснї. Заходом музичної накладнї „Торбан“ у Львові появились отсї нові піснї Т. Ярославенка: „Гей закуй менї зазуле,“ слова В. Пачовского „На хлопску нуту“, слова Б. Лепкого і „Калина“, народна пісня. Усї три піснї написані на середнїй голос в супроводї фортепяна. Цїна подана на кождім примірнику. Набувати можна в книгарнях.

Музичний календарик на рік 1908, зложив і впорядкував Ромуальд Зарицкий.

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою

в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковинї. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родичі! Хай клич „свій до свого“ відібє ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї“.

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

Як він міг єї в своїм домі тримати з тими розумними очима і мовчаливим обходженєм? І длячого давала їй Ольга стілько дарунків?

Може також старий лїкар — доглядачка, що не пускали його тогди до алькови?

Може цїле місто.

Так, в цїлім домі нема клаптика, що би не був пересяклий брехнею. Всьо, всьо брехня!

Перешукав її річи, папері, але нї один знак любови не попав в його руки.

Лиш на однім листку її гарне письмо — надпочатий лист.

— „Питаєте мене, чи мило є брехати.

Я кажу так, бо я так чую. Говорю, розумієсь, не о тій безпідставній брехнї, через котру чоловік хоче иньшим представити, чого нема. Говорю о тім дволичнім житю, в якого службі стоїть брехня, о тім вічно заказанім овочі, що саме для того так смакує, що заборонене. Говорю о тім „ходженю по горячих углях“, котрим поет називає то вічне укриванє найглубших тайн душі, о тій божескій любови між чоловіком і жінкою, о тім удаваню перед иньшим, як другого любить ся, йому подобає ся, о тій хвилинї, в котрій лиш наші очі говорьть „ти“ і лиш ми обоє розмову розуміємо. Говорю о тій хвилї, в котрій з бючим серцем ідемо на почту і там з байдужним виразом лиця питаємо за знакомою ковертою, лиш йому знаним знаком. Говорю лиш о сїй брехнї, що робить житє грою — де ставимо всьо на одну карту — виграти або програти“.

Антонови здавало ся, що поглянув за кулїси. Поглянув на дату листу — пять років тому назад. Пять років ходив коло неї з завязаними очима! Але не Кипідо — лиш Менелявс.

А Кипідо — його брат, котрого так щиро любив, який йому стілько завдячував!

* * *

Страшна зависть почала його опановувати.

Ся брехунка, облудниця не відходила від нього. Стояла перед ним в новій, незнакомій постати.

Мав лиш одно бажанє: всьо знати.

Де? Коли?

Поглядав на меблї питаючим поглядом.

Він і Ерґей були схожі на себе, він був навіть гарнїйший, поставнїйший від брата. Чому мусїла як раз брата любити, чому мусїв він бути його злодїєм?

Длятого, що злодїйство мало для них обоїх якусь приману? Лиш то, що не моє, вабить мене.

Його окрадено — злочинець втїк. А він хотїв від злодїя сповіди, хотїв знати всї подробицї злодїйства — і тогди не знати, що йому робити. Коли вона уникнула суду, з ним слїд порахувати ся.

Переслуханє злодїя не виявило нїчого.

— Своїм мовчанєм хочеш довести, що нїчо між вами не було. По тій сценї коло ліжка умираючої, по тих листах, по тім „Твій Ерґей“ писанім тобою? Ти злодїй! Ти злодїй, бо вступив до дому брата і довгі роки його окрадав. Як ти був дитиною, хто бавив ся з тобою?

Як ти ходив до школи, хто з тобою учив ся, хто тобі помагав? І всьо на то, щоби з тебе був злодїй, щоби відтак мене обікрасти? Ти є лайдак!

Відтак просив, благав його: „Скажи менї, прошу тебе, скажи: Коли? Де? Розумієш, що я не маю спокою? Хочу всьо знати — всьо видїти“.

Ерґей мовчав.

* * *

Як прийшла відомість, що Ерґей умер заживши за сильну дозу морфіни, котру після оповідань його товаришів давнїйше заживав, не сумнївав ся Антін нї на хвилину, що він найшов судію. Тепер опанує його одна гадка: найти докази.

Смерт брата приняв цїлком зимно. Відвічальний злочинець умер, але брехня не умерла, она окружала його як перед тим.

Перешукав річи брата, меблї, шафи пуделка, але — нї одного листу нї, образу.

Всьо здавалось розбите, і його хоробливе бажанє здавалось нїколи не здійстнить ся.

* * *

Одного вечора принесла панна Рене одїдичений по Ерґею фоноґраф і хотїла дїтям показати. Ледво скінчив ся валець, як сьмілий, веселий голос, засьпівав француску сьпіванку.

— „Mais c'est Madame!“ — закликала француска.

Шестилїтна донечка била браво і закликала весело „Qui c'est maman, Papa! C'est maman qui chante!“

Тата натомість подивила ся питаючим поглядом на апарат.

А голос сьпівав дальше, щораз в скорійшім і скорійшім темпі, урвав ся нараз і закликав: „Ох, як тут горячо. Дай менї шклянку вина“.

І машина умовкла.

* * *

Вечером, оставши сам в своїм покою, замкнув всї двері і накрутив машину.

Відтак слухав він без духу сьпіву в мешканю Ерґея, він не лиш чув її сьпів, чув також шелест єї шовкової суконї, чув єї легонький хід, бачив єї чаруючу принаду, бачив все то, чим вона милого чарувала.

Десять років жив з нею і она була для нього чужа, так чужа, як тогди, як носила два варкочі спущені як він о то старав ся. Він любив єї горячо і щиро, але тепер, пізнавши її такою, любив божевільною пристрастию і заздростю. Нїколи не засьпівала йому так веселої сьпіванки, певно нїколи його так не любила. Гадка, що він властиво нїколи її правдивої істоти не знав, лиш ману, знищила його житє на завсїгди.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також **ВИНА** всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.

Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**

Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.

За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст. **Дрібні Оголошеня** малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слова. Належитостий за анонси марками почтовими не принимає ся.

Звичайні загальні збори каси пож. і щадн. для громади Старі Мамаївцї, стов. зареєстр. з необ. порукою відбудуть ся 26. січня 1908. о 1. годині попол. в шкільнім будинку із слїдуючим дневним порядком: 1. Прочитане протоколу з послїдних загальних зборів. 2. Справоздане з касового діловодства в 1907. роцї. 3. Доповняючий вибір надзорчої Ради. 4. пітвисшене процентової стопи від пожичок і щадничих вкладок. 5. Підвисшене плати касиерови. 6. Вільні внесеня — *Олекса Бойчук*, начальник.

ДЕШЕВИЙ ХЛІБ

ваги 1 кільо і 40 ґр., пріма житний хлїб 217 (8—12) **по 40 сотиків**

продає:

ТЕРНБАХ

Площа Єлисавети (Elisabethplatz) ч. 1. улиця Руска число 53. і у всїх філїях.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть

NERVOL

„Назва правно забезпечена"

аптикара др. Ю. Францоза

в Тероноли.

Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol" і не приймати нїяких „Нервотонів".

Цїна флякона 80 сот. 10 фляконів (фляшощок) 8 кор. з оплатою і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всїх країв. В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна.

(—)

1. **Адвокат домовий**, повна збірка взірців і прикладів, спорних письм та відносячих ся до устави цивільної, процедури цивільної і орднациї екзекуцийної враз з ореченями найвисшого трибуналу, поміщеними при кождім взірци . . . . . К 4·50
2. **Порадник правничий** в справах адмінїстрацийних, автономічних, цивільних, карних і скарбових з комплетною збіркою взірців, прикладів, подань, жалоб, протестів, рекурсів і документів і пр. і пр. враз з юдикатурою найвисших властий, з додатком цїнників адмінїстрацийних, судових і скарбових, у формі лексикону . . . . . К 10·60
3. **Громадске право для всїх сїльских та міских галицких громад.** (Окрема відбитка із „*Poradnik-a prawn*"). . . . . К 2·50
4. **Приписи податкові промислові** (окрема відбитка) . . . . . К 1·—
5. **Приписи о вигасненю права пропинациї**, обовязуючі по упливі 1910 р. . . К 1·10
6. **Збірка приписів, розпоряджень і оречень найвисших властий адмінїстрацийних: о праві пропинациї** (pro і contra), **гуртовній торговли напитками пропинацийними** як також **вироби і торговлї дрібної продажи солоджених напитків, пивом заграничн., вином і спіритусом денатурованим і т. п.** — найменьше **приписи о сплатах громадских і о поступованю карнім, як також о відновленю тогож** . К 2·10

При замовленю отсих дїл, треба надіслати, переказом почтовим подану при кождій книжцї належитість на адресу:

С. Вайнштон, Львів. ул. Різницка ч. 5.

191 (8—10 с.)

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на нїмецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним сьвітом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кождого інтелїґентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адмінїстрациї: Wien XVII|3 Frauenfelderstrasse, 2.

Легка і приємна праця.

Сили до роботи треба дуже мало.

Слота, мороз анї спека не є на заваді.

Праця для всїх і всюди.

Новий а добре платний домашний промисл

заведе в нашім краю

перше галицке підприємство домашних панчішкових робіт на плоских машинах до плетеня

ЛІБАЛЬ і СПІЛКА

зареєстроване торговельне товариство

У Львові, улиця Кохановського число 39|19.

Не треба шукати зарібків в чужинї, за морем.

Хто вивчить ся працювати на ново-винайденій плоскій машинї до плетеня „СЛАВІЯ", той не має вже чого журити ся.

Зимою в теплї а лїтом в холоду працює собі легко і приємно; готову роботу відсилає до фірми

Лїбаль і Спілка у Львові, ул. Кохановського ч. 39|19,

а за пару днїв дістає від тої фірми гроші на роботу і свіжу працу на дальшу роботу.

Вивчити ся може дуже скоро і без великих виходів.

Машини „СЛАВІЯ" є найлїпші, та тому і найдешевші з поміж усїх машин до плетеня; не треба отже давати ся заманювати до купованя инших машин.

Члени просьвітних товариств мають значний опуст.

Давайте читати сю оповістку всїм Вашим свякам, сусїдам і знакомим.

Давайте сейчас пояснень. Покличтесь на нашу часопись.

Прикий і певний зарібок.

В кождій порі, як в зимі так в лїтї може виробити молодина зарібки що дня 3 до 5 корон.

(—)

Великий різдвяний торг з 30% знизенем цїн

у фірми

КАРП і ГОРОВІЦ

улиця Головна число 17.

До продажи надійшли: фрзнцускі вовняні флянелї, перше по 90 тепер по 55 кр.; Штофи на костюми 120 cm широкі, перше по 1 зр. 20 кр. тепер по 85 кр.; Ріттера-флянелї, знамениті до праня 78 cm широкі по 28 кр.; так звані „Tennis-флянелї, колїрові 16 кр. — **Хустки, коци, дивани, фіранки, все по значно редукованих цїнах.**

216 (7—10)

Володимир Корнич-Ясеницкий

ц. к. радник висшого суду краєвого, н. п.

отворив

адвокатску канцелярию

в Чернівцях, площа Єлисавети 3

напроти нової палати судової. 222 (5—6)

Виданя „Рускої Бесїди" і „Рускої Школи"

можна купити у всїх

філїях „Рускої Бесїди" і „Рускої Школи",

в друкарнї „Рускої Ради" і в книгарни І. Рехенберґа.

Г. ФАЙЛЕЦ усувач нагнїток

Чернівцї, улиця Руска ч. 8.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик **Рік заложена 1873.**

Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.

Товари з альпаки і жіньского срібла В. Бахмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.

Дамскі ковняри і зарукавкі. найлїпші і найновійші товари футряні.

Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin", „Nutria". шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.

Правдиве біле Єґера Др-а Лямана, калїсони і майтки. вебові і з Chenili хустучки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.

Трикотові і вовняні камаші.

Товари обувяні, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.

Для панів лякерки, півчеревики — найновійшої сорти.

Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.

Куфри до подорожи з замочками і без. Нецезарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітла і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.

Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.

Найновійші артикули карнавалові:

Для дам наймоднїйші черевики балеві, загортки, ґази і вахлярі

Кляки і цилїндри найновійшого крою.

Щітки до річий, голови і до зубів.

Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і францускої продукциї.

Хусточки батистові, шовкові, паньчохи, шовкові так звані „Flor" гладкі і „ajour", рукавички шовкові, іркові „Marabout" і иньші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові поиски найновійшого фасону.

Шовкові шкарпитки. „Flor" руказички, найлїпших фабрикатів, сорочки батистові, піки, наймоднїйшого фасону.

Ковнярики, маншети, краватки, полотняні хусточки і батистові.

Прибори до польованя. торби камаші, зарукавки крісла полеві і амуніция.

Санки „Rodel" всї специяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.

З друкарнї товариства „Руска Рада" в Чернівцях під зарядом Івана. Захарка.

Ч. 3. Чернівці, неділя дня 6. (19.) січня 1908 р. Ричник XXIV.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятниці і неділї.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщинї: на цїлий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цїлий рік 8 карбованцїв, на пів року 4 карб.
в инших державах: на цїлий рік 32 ѳр., на пів року 16 ѳр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цїлий рік 18 кор. (вгл. 9 рублїв або 34 ѳр.) а на пів року 9 кор., вгл. 4·50 р., або 17 ѳр.
Поодиноке число 10 сотиків.

Редакция, адміністр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозуміватн ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділь і сьвят.

Лист до редакциї.

Хвальна Редакцие! Прошу не відмовити менї місця на поміщене отсих кілька стрічок, може нескладних і нехитрих, але подиктованих щирим переконанем.

Не належу до людей, що люблять, розпихаючи лїктями своїх сусїдів, з криком і фуком пхати ся на перед. На провідника і героя не чую в собі Божої іскри, але добро руского народу лежить менї на серцї не менше, як тим пророчистим опікунам. В жабомишодраківцї, що розгоріла ся отсе недавно за реґуляцию учительскої платнї, я — хоч сам учитель — не брав участи, але стояв з боку, стараючи ся виробити собі обективний погляд на цїлу справу. Не робив я сего тому, мовби поліпшене учительскої долї було для мене байдуже — котрому учителеви може воно бути байдуже! — але тому, що бояв ся стратити в розгарі боротьби справедливу думку, а головно: не хотїв, щоб з кількадесяти корон річної платнї більше робити квестію довіря або недовіря для послів, котрих вибирали не тілько ми, учителї, але й мужики, котрі є отже не тілько нашими, але й мужицкими, народними послами.

На жаль, я бачив, що дехто з моїх товаришів забуває про се чим раз більше і я паленів по самі уха скілько разів доводилось менї читати в „N. F. L. Z.“ ославлені зазиви індивідуа, що підписує ся „Ein ruthenischer Lehrer“, індивідуа, в якім всї догадують ся Румуна, а я — на певній основі — таки [illegible] руского учителя. Я, [illegible], бо бачив, що і той учитель і прочі товариші, що підняли такий крик проти своїх послів із-за учительскої платнї, стали ся добровільним, слїпим орудем в руках Ончула — Кисановича. Я знав допевно і вірив, що ті панове визискують справу учительскої платнї для своїх особистих цїлей: для ослабленя поваги руских послів і поваленя д-ра Стоцкого. Не входячи навіть в питане, чи Ончул і Кисанович мають рацию в учительскій справі, чи рускі посли справдї не прогрішили ся тут, я, кажу по правдї, соромив ся за своїх товаришів, бо уважаю негідним інтелїґентного чоловіка стати ся несьвідомим орудем другого для осягненя його цїлий.

Коли я мимо сего не забирав доси голосу в тій справі, то се для того, що не здавав собі ясно справи із становища руских послів що до реґуляциї учительскої платнї. По оголошеню інформаций дра Стоцкого в „Буковинї“ я зрозумів, о що ходить. Факт, що рускі посли голосували все за реґуляцнею платнї, що інтервенювали в справі еї санкциї, доказаний так само як те, що фінанси Буковини находять ся дїйсно в безвідраднім положеню. О що-ж властиво ходить? Рускі посли поступали супроти нас нещиро... А чи ми жадали від них щирости, заки пішли на учительске віче комендероване Ончулом-Кисановичем, заки почали нагінку в „N. F. L. Z.“?

Нї, менї здаєть ся, що цїлою боротьбою, яку ми розпочали, заволоділо одно велике непорозумінє підсичуване з усїх сил людьми, котрих учительска платня і загалом учительскі справи обходять стілько, що пяте колесо у возї. Я маю докази на те.

Коли вибухла ота цїла хрія і розважнїйші елементи з посеред нас запропонували скликане віча руского учительства та заложене станового орґану в рускій мові, коли чим раз більше голосів відзивало ся за сею пропозицією — в передпослїднім числї „N. F. L. Z.“ з'явив ся „Ein anderer ruthenischer Lehrer“, котрий як може відмовляє товаришів від тої думки. Чому, спитаю вас? Чому „Ein anderer ruthenischer Lehrer“ боїть ся так віча руского учительства та заложеня станового орґану в рускій мові? Чому [illegible] „N. F. L. Z.“ Становий орґан, заснований вічем — твердить він — піде на услуги Поповича, Стоцкого і т. д. А відки-ж „Ein anderer ruth. Lehrer“ знає, як зложить ся віче, який буде напрям нового орґану? Сего він не знає і не може знати, але кидає підозріня, щоб думку солїдарности руского учительства вбити в самім зародку, бо йому залежить на тім, аби руске учительство було роз'єднане з собою і з своїми послами, бо сего треба... кому сего треба?... Ончулови-Кисановичеви!

Ота статя „иншого руского учителя“ та інформациї д-ра Стоцкого потвердили мої здогади в повній основі. Пишу їх і для ширшого загалу, може неоден невірний Тома переконаєть ся ними.

... *їй.*

Спростоване.

Ончулівский орґан „учительский“ „N. F. L. Z.“ подаючи в ч. 2. с. р. вістку про моє соймове справоздане з 9. с. м. в Кіцманї не здобув ся анї на одно речене правди. Він пише, що я в „Буковинї“ мав колись заповісти віче на то, аби з учителями „розрахувати“ ся, що на тих зборах було лиш 25 виборцїв, що моє справоздане складало ся лиш з лайок на Ончула, на Лупія, на Учителїв „котрі зі шкіри мужиків жадають підвисшене платнї“, на партию, що стоїть за ґазетою „Народна Справа“.

Ті самі брїхнї повторила „Народна Справа“ також в своїм числї 2.

Тим часом справоздане відбуло ся як раз в противнім дусї і в противний спосіб.

Я не заповідав нїколи в „Буковинї“ віча для обрахунку з учителями, тілько соймове справоздане перед „виборцями.“ А то як раз для того перед виборцями, щоби дати можність тим 27 учителям перед малим числом (101) виборцїв виговорити ся і вияснити непорозуміня, які вийшли з тенденцийних брїхонь Ончула. На вічу се просто не можливе, бо там никнуть учителї своїм числом між сотками, або тисячами людий. На жаль пани учителї виборцї зіґнорували моє справоздане, але з тих других виборцїв бракувало найбільше 12 людий, головно таких, що або повмирали, або перейшли в другі повіти, як о. Тиміньский, о. Бойчук.

На Ончула і Лупія я не лаяв, лиш вияснив їх заходи зломати і [illegible] руских послів, [illegible] їх брїхнї на руских послів в справі підвисшеня учительскої платнї і дотично „фальшованя“ буджету рускими послами, котрі стоять Ончулови в дорозї для осягненя его „фамілїйних“ замірів. Дотично підвисшеня учительскої платнї я оправдував дворазове підвисшене платнї як раз рускими послами а на допитуваня відки мають бути покриті ті збільшені видатки, заслонив я себе і учителїв доходами із пропінаций. Отже замість дражнити „мужицку шкіру на учителїв“ як раз противно усмирював ем ту шкіру.

О „радикальній партиї“, о котрій, „мав я мати сьмілививість говорити“, як каже „Народна Справа“, не було з моїх уст і слова. Я говорив лиш о заходах Ончула-Лупія викликати до „Voinţa Poporului“, до

Українське житє в Росиї за 1907 рік.

Австрийскі Українцї мають змогу користуватись повним національним житєм. Не вважаючи на те, що австрійска конституция в значній мірі скривдила український народ в Галичинї, все ж таки вона забезпечує йому елементарні громадяньскі права, дає змогу допоминати ся їх, коли ті права поламано.

Зовсїм при инших умовах доводить ся жити Українцям російскої держави, де слова „конституція“ ще й доси боять ся, мов пугала, а оповіщені колись „свобода“ промайнули перед очами громадянства, мов той колач, що як співають у піснї „мама медом помаже, дїтям покаже, а сама з'їсть“. З почутєм заздрости доводить ся нам поглядати на культурну й національну роботу наших австрийских земляків і тільки марити про те, що колись може і у нас щось подібне буде, але це „колись“ одсовуеть ся все далї і далї.

І справдї: хиба може бути успішною яка небудь робота за таких обставин, коли повну силу в житю має прінцип — „sic volo — sic jubeo,“ коли урядовцї не хотять навіть признавати за українством права на істноване (Харків, Полтава)? Хиба можливо говорити про які небудь прояви партийного життя, про політичну аґітацію в тій країнї, де окрім чорної сотнї нїхто не знає, що таке „воля зборів“, де ґазети конфіскують ся ще до свого першого виходу з друкарнї („Буг“), де кожда незалежна, отверта думка, висловлена в пресї, вважаєть ся за підбурюване проти уряду і викликає на ґазету смертельні кари, де таких найльояльнїщих інституцій, як „Просьвіти,“ не дозволяють відкривати, а вже відкриті закривають або зовсїм без поясненя причин („Кубань“), або нїби то за те, що у якогось там члена товариства було знайдено брошурку, видану явочним порядком.

Перша половина минулого року в житю нашої держави стоїть у тїсному звязку з житєм другої Державної Думи.

Число послів у перших двох Думах було пристосовано так, що один депутат припадав на 250.000 російскої людности. Таким чином українська людність, коли її рахувати навіть в 25—26 мілїйонів в державі, повинна була післати в Думу принаймнї хоч 100 своїх заступників. Але темнота народня, брак національної сьвідомости, неможливість нїякої поступової аґітациї серед українського селяньства зробили те, що в думскій „українскій трудовій громадї“ сполучилось всього тільки 47 послів Українців. Та не вважаючи на свою нечисленність, громада українська справляла свої завданя: вона перед всїм сьвітом заявила про змагання українського народу до самостійного національного житя. Голос представників „Українскої Трудової Громади“ лунав і з думскої катедри, і на сторінках печатного орґана „Рідна Справа“; до нього з захопленем прислухало ся й селяньство, але коротке житє другої Думи не дало змоги „Громадї“ виявити свою діяльність ширше.

Роспуск другої Думи і зміна виборчого закону були найтяжчим ударом для українства, яке опираєть ся головним чином на елементи з матеріяльного боку мало забезпечені. Новий же виборчий закон дав повну перемогу найзаможнїщим і найреакцийнїщим елементам громадянства.

Зміна виборчого закону позбавила українське громадянство можливости післати в Думу тих осіб, які там були б справжнїми його заступниками.

Наслїдком нових виборів було те, що майже всї посли від України пройшли в Думу під прапором правих і українство лишило ся в третій Думі без заступників.

Разом з рішучим поворотом до старого ладу вгорі запанувала страшенна реакція і в тих громадских інституціях, які були в повній залежности від заможнїщих кляс. Особливо яскраво проявила ся ся реакція в земствах. Ранїще земства на Українї все-ж таки згадували де коли про потребу української книжки, школи, дбали не тільки про свої вузько клясові та сословні інтереси, а й про народ. Тепер же вони як дикі Вандали, почали руйнувати ті культурні здобутки, які були такі дорогі для їхнїх попередників. Українські елементи в земствах мусять уступити ся, закривають ся земскі школи, бібліотеки, читальнї, книжні склади, навіть лїкарнї, статистичні заклади і т. д. Разом з тим асиґнують ся великі суми на чорносотенні ґазети, на шпіонаж серед селяньства, на „боротьбу з крамолою“ (Катеринослав, Полтава, Київ т. и.).

Сї з'явища, що являють ся для державного житя загальними, показують ту атмосферу, в якій доводило ся за сей рік істнувати українству. Істноване се було досить анемічне, сїре, блїде. Українство розвивало ся протягом сього року далеко слабше, нїж того можна було від нього сподївати ся. Але все ж таки минулий рік лишив після себе для українства і де-які важні культурні здобутки.

Найвиразнїще проявляло ся за сей час українське житє у Київі, сьому природному осередкови України. По инших містах воно виявляло ся дуже мало і здебільшого носило випадковий характер.

Найбільше значінє в українському рухови за минулий рік мала, на нашу думку, українська преса, яка не вважаючи нї на які перешкоди, все-ж таки будила серед української людности національну сьвідомість, закликала наше громадяньство до працї, давала тон і напрямок українському рухови. 1907 рік був уже другим, коли українство могло вільнїще користувати ся рідним друкованим словом, мало свою щоденну ґазету, чуло що дня живе, проняте любовю до рідного краю українське слово, жило в крузї українських інтересів. Підрахувати точно значінє сього фактора

N. F. L. Z., до „Wahrheit“ ще і руску ґазету в поміч для свої нагінки за рускими послами.

Хто правди шукає, хто добра народови бажає, той не може нічого мати спільного з Ончулом-Лупіем, котрих навіть волоска інтеліґенция відцурала ся, той не буде спільно з „N. fr. L. Ztg.“ накидати ся на співробітників свого народу, хоть би той співробітник ішов иньшою дорогою до тої самої народної цїли, до висводженя руского народу із его занепаду.

Пос. Єротей Пігулак.

Санїтарні відносини на Буковинї.

Перед нами „Санїтарний звіт Буковини за рр. 1904 до 1906“ зложений сан. радн. др. Ключенком. По короткім роздїлї про веремя, вислїд жнив та число заключених подруж, наступають цїкаві глави про народини, случаї смерти та її причини.

I. Народини і смерть.

Число живо народжених дїтий винесло за наведені три роки (30.236 + 30.616 + 31.291) = **92.143.** На 1000 мешканцїв припадало в 1904 р. 39·7, в 1905 р. 39·6, а в 1906 р. 40·0 народин. Найбільше народин було в рр. 1904 і 1905 в повітї вижницкім; в р. 1906 сей повіт зійшов на друге місце, а на перше вибив ся повіт сторожинецкий, що в попередних лїтах був на другім і третім. На найнизшім місци що-до числа народин стояв 1906 р. повіт вашковецкий, який зрештою і в попередних роках не стояв на передї. Загалом беручи фреквенция народин на Буковинї була більша як в иньших австрийских краях.

Коли число народин виносило в 1994—1906 рр. 92.143, то число случаїв смерти (17.959 + 21.120 + 20.509) = **59.588.** Вчисливши до сего невелике число неживо народжених немовлят, побачимо, що число народин перевисшає число случаїв смерти о **32.553.** Отаке число побільшило ся населене Буковини в рр. 1904—1906.

Найбільше случаїв смерти було в повітах кімполюнґскім та ґурагуморскім, в р. 1906 також у вашковецкім (на другім місци).

Найвисший процент случаїв смерти трафляв ся у дїтий до 5 лїт. Сей процент виносив в 1904 р. 47·1, в слїдуючім 51·3, а в 1906—52·2. Смертність у дїтий збільшала ся отже з кождим роком. У віку 5—15 лїт було 6·6—6·7 проц. усїх померших; в 15—30 лїт 6·3—6·9 проц., в віку 30—50 лїт 8·9—10·6, а в віку 50—70 лїт 16·6—18·8 процент.

Приглянмо ся тепер причинам смерти.

Насаїдком вродженої слабосильности умерло 179 + 327 + 375. На чахотку й запаленя легких 3.207 + 3.649 + 3.605 = **10.461.** Значить на грудні недуги згинула в нас майже пята часть всїх померших. По чахотцї й запаленю легких найбільший процент умирало (особливо в 1906 р. на коклюш: 209 + 444 + 1.008. Відтак наступає шкарлятина, червінка і тиф.

Приглянмо ся ще, в котрих повітах було найбільше случаїв смерти на чахотку й запалене легких. Перше місце належить ся, очевидно, Чернівцям, яко місту, 23·2—27·9 процент; потім ідуть повіти: вашковецкий 20·7—23·5, кімполюнґский 19·2—22·5; черновецкий 12·1—12·9; найменший процент виказує повіт вижницкий.

Оглянувши тут відносини народин і смерти, подамо в слїдуючім числї дані про санїтарні заходи в краю: про лїкарів, повитух, аптики й шпиталї.

Полїтичний перегляд.

В Хорватиї.

Вертаючого з Будапешту нового бана Равха повитали Хорвати демонстрациєю, яка прибрала таких розмірів, що полїция мусїла ужити шабель. Равх був приготований на демонстрацію, однак не сподївав ся нїколи, щоб она так брутально відбула ся. Говорено, полїциї замало, через те і появило ся перше зарядженє нового бана, яке підвисшає статус полїциї о сто мужа. В Будапештї покладають на барона Равха великі надії і годять ся вповнї з його інтенциями, тільки велике питане, чи Хорватия дасть себе згнобити силою, коли витримала в свій час режім ґенеральский а також відбула тверду школу під „зелїзною рукою“ Куена Гедерварі. Неконсеквенция, із якою поводять ся мадярскі полїтики супроти Хорватів, то еднаючись з ними проти Відня, то сягаючи за їхними народними правами витворила нинї в Хорватиї таку ситуацию, що бан прямо не має на кім оперти ся, дарма що рад би сотворити для себе більшість, використовуючи міжпартийні ворожнечі між Хорватами а Сербами та елементами клерикальними й лїберальними. Без признаня повних прав хорватскій мові в урядах Хорватиї, за спокоєне краю не можливе. Равх у своїй проґрамовій бесїдї, яку виголосив у відповідь на привіт урядників краєвого правительства, заявив, що буде придержувати ся програми свойого попередника а до того ще й запевнював зібраних, що Хорватия має одержати деяку фінансову независимість та що вона буде мати право самостійно затягати позички. Певне, що й ся уступка не без значіня для розширеня незалежности Хорватиї від Угорщини, але вона ледви чи розмотає скомбіноване хорватске питане. Ходить передовсїм о призначене прав для хорватскої мови, спір о службову праґматику став для Мадярів квестиєю державної суверенности а для Хорватів питанем народної чести. В таких відносинах не помагають звичайно нїякі иньші уступства, поки не рішить ся самого національного питаня. А хорватска квестия якраз доказує, що народні почуваня не-мадярских народів, вкриті через десятки лїт наполочию абсолютизму, пробудили ся — і буданештеньский сойм мусить також взяти ся до уреґульованя національного питаня, тількиж не такими репресиями, як обговорюваним реґуляміну або нечуваною виборчою реформою.

Виборча реформа на Угорщинї.

Теперішне коалїцийне правительство обіймаючи управу Угорщини, зобовязало ся супроти корони перевести виборчу реформу, але й до нинїшного дня нїчо не відомо про пляни коалїциї в сїй справі.

Мін. ґр. Андраші ще онодї заявив на конференциї конституцийної партиї, що квестия тайности голосованя є ще тайною для самого правительства! Заслону із замислів коалїцийного кабінету, які мають заховати дотеперішне пановане мадярских олїґархів також по заведеню загального голосованя, відслонив отсе посол др. А. Лїптай у своїм орґанї. Після його ревеляций має правительственний проект признавати право голосованя кождому угорскому горожанинови, що покінчив 24 рік житя та вміє по угорски говорити й писати. Набутих прав одначе не слїд нарушувати. Хто є тепер уповажнений до голосованя, має се право задержати і на будуче хочби не знав по угорски. Крім сего мати-муть без огляду на знане угорскої мови право голосованя горожани, що платять певну скількість податку.

Від права голосованя є виключені ті, кого засуджено коли небудь за „підбурюване“ проти приватної власности, релїґії, подружя або клясової ненависти. Голосоване буде не тайне, але явне. Дотеперішний подїл округів виборчих буде змінений і над сею справою відбувають ся як раз приготовляючі роботи. Сойм, який буде вибраний вже не на 5 лїт, як доси, але на 6, мати-ме крім сего право анулювати мандати тих послів, які під час виборчої аґітациї аґітували проти єдности держави, угорскої нациї, приватної власности релїґії або подружя.

Зараз по оголошеню сеї статї посла Лїптая поспішило урядове „Угорске телеґрафічне кореспонденцийне бюро“ з дементованем еї змісту, не даючи однак нїяких даних що до дїйсних намірів правительства в справі виборчої реформи. Ся здержливість правительства каже здогадуватись, що його наміри хиба не дуже розходять ся з нечуваним проектом виборчої реформи оголошеним пос. Лїптайом. Проект сей се справдї шпиль полїтичного цинїзму. Заведене загального голосованя малоб після него тільки ту цїль, щоб лишати права голосованя міліони не Мадар, дарма що вони становлять більшість населеня Угорщини. Що більше проект сей хоче відбирати право голосованя також всїм членам партиї социял-демократичної, бож її чейже не важко засуджувати безконечно хочби за саму аґітацию проти приватної власности! Тай на сїм ще не кінець! Мадяроньскі шовіністи, не певні що-до успішности всїх постанов про активне право голосованя, признають ще соймови право безпардонного викидуваня із свого нїдра національної або социяльної опозициї, бож се лише має на цїли постанова що-до послів, які в часї свого кандидованя прогрішили ся аґітациєю проти угорскої нациї, приватної власности і т. д.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 18. січня 1908.

В програму сходин заповіджених на день 1-го лютого в сали Народного Дому, входять: часть концертова і танцї. Задля того і початок назначений точно на 8. годину вечером, щоби через протягуване концерту, не спізнити занадто початку танцїв. До части концертової роблено вже від давна приготованя і пильно відбувають ся проби. В виконаню програми возьмуть участь відомі наші і чужі солїсти, а сама програма, яка пізнїйше буде докладно подана, складає ся: з сольо-сьпівів, сольових терцетів і квартетів гри на фортепянї, квартету скрипок і квартету смич

в житю нашого народу тепер ще, розуміеть ся, не можна, але що значінє його було дуже велике, з сим мабуть нїхто не стане змагати ся. Наша ґазета мала на оцї переважно інтеліґенцию українську. Популярізацію-ж серед селяньских мас українських домагань взяв був на себе орґан думскої громади „Рідна Справа“, якої на жаль вийшло всього тільки 13 чисел. З тижневників сього року виходили на Українї — „Рідний Край“, що не видержавши репресій полтавскої адмінїстрациї, мусїв перебрати ся до Київа, — київске „Слово“, яке ставить своїм завданем оборону інтересів робітників, і — „Світова Зірниця“ — на Подїлю в Могилеві — котра має на оцї селяньскі маси. Єдиним солїдним місячником на протязї минулого року можна вважати „Л. Н. Вістник“, котрий окрім розвитку чисто лїтературних та наукових інтересів, досить успішно справляв ще одну дуже важну всеукраїньску місию — допомогав найтїснїщому єднаню і сполученю двох частин єдиної української землї, роздїленої кордоном.

Другий український місячник „Україна“, що виходив минулого року замість „Кіевской Старины“, не придбавши собі популярности серед українства, мусїв стратити своє житє. Тяжкі обставини, серед яких доводить ся істнувати нашій пресї; зародили в деяких гуртах українського громадяньства думку видавати окремі лїтературно-наукові збірники. Поки що з таких збірників вийшов один тільки „Дзвін“.

Окрім друкованого слова, українські інтереси в де-якій мірі підтримувала й українська сцена, що у свій час справила для відроженя українства таку велику службу. На жаль становище українського театру на протязї минулого року мало поліпшилось: Неможна сказати, щоб українські драматурґи не постачали нових цїкавих творів, але драматична цензура була до них так само жорстока, як і до часів „свободи“, і без жалю систематично забороняла все, що могло-б оживити репертуар наших труп.

Як ті віхи, що показують подорожньому дорогу в снїжному полї, роскинули ся по Вкраїнї „Просьвіти“. Окрім дозволених раніще відкрили ся на протязї сього року „Просвіти“ в Житомирі, Чернигові, Миколаеві, Новочеркаскому, Мелитополї, Холмщинї, Сідлецї та Баку. Але, не вважаючи на те, що адмінїстрація статути „Просвіт“ затвердила, вони не можуть його проводити в житє, бо на кождому кроцї натикають ся на заборони і всякі иньші перешкоди з боку уряду. Досить, сказати, що, напр. київскій „Просвітї“ нїяким чином не удасть ся добути дозволу на відкрите в свойому помешканю — читальнї, або книгарнї. Про яку-ж небудь просвітну дїяльність на селї, яку власне й має на метї просвітяньский статут, товариству заказано й думати. Заборони сї підтинають житє наших „Просвіт“ у корінї. Не диво, що при таких умовах вони або абсолютно нїчим не виявляють свого істнованя, або грають роль українських клубів, або нарештї займають ся видавництвом. Про те все-ж таки поширене „Просвіт“ треба вважати цїнним придбанем українства, бо товариства сї дають змогу розрізненим елементам українства вступати в тїснїщі зносини.

За минулий рік появило ся де-кілька нових українських видавництв, але найбільше постачали на український книжний ринок цїнних видань старші видавничі товариства: „Петерб. благотв. общ.“ та видавництво „Вік“. Взагалї число коштовних українських видань за минулий рік проти минулого року збільшило ся, але в порівнаню з тими потребами, які відчувають ся серед українства, всї сї видання — крапля в морі. Та й крапля ся здебільшого не доходить до народа, бо попадає переважно в руки інтеліґенциї, або зостаєть ся на полицях у книгарнях.

Росповсюджене в народнїх масах української книжки і в сьому роцї, як і раніще, стояло дуже зле, а справа ся не менше важна, як і видавництво.

Незвичайне оживлене серед українства викликало домагане студентскою молодю українських катедр при унїверзитетах. Не вважаючи на те, що вища адмінїстрація ставила ся до сього домаганя неприхильно, аґітація за катедри скоро дала де-які успішні результати. Ще до лїтнїх вакацій уперше залунало українське слово в одескому унїверзитетї на лекціях по історії України прив. доц. Олександра Грушевского. З початку біжучого шкільного року розпочались в харківскому унїверзитетї виклади історії української словесности проф. Сумцова українською мовою, а також оповіщено курси історії України проф. Багалїя та української мови проф. Халаньского. В київскому унїверзитетї та на вищих жіночих курсах з осени читає курс нової „малоруской литературы“ проф. Лобода, а практичні занятя по старій українській лїтературі веде проф. Перетц. В Петербурзї на вищих жіночих курсах д-ка Ол. Єфименко читає українську історію.

Українські катедри при вищих просвітнїх інституціях повинні згодом принести українству не мало користи. Вони дадуть нам нові кадри наукових сил, викличуть інтерес до українства, як серед нашого несвідомого ще громадянства, так і серед инших народів, вони привчать простий народ з повагою ставитись до своєї нациї. Але наслїдки сї можуть бути тільки згодом, зараз же відчуваєть ся велика потреба в людях з українською науковою освітою. Інтерес до українознавства серед нашого громадянства викликає потребу популярно-наукових лекцій. Задовольнити сю потребу хоч в деякій мірі можна було-б і приватними засобами. З осени минулого року розпочало свою дїяльність київске українське наукове товариство. Під орудою проф. М. Грушевского товариство подїлилось на секциї, устроює прилюдні наукові засїданя, які, відзначають ся великим інтересом і збирають богато народу. Зробило воно спробу виступити і з науковими лекціями, які прочитали проф. М. Грушевский та Ів. Стешенко. Коли сї лекциї поставити як найширше, то

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

кового. Твори дібрано легкі та гарні і короткі, щоби слухачів не знудити і не умучити, а піддати охоти до танців, які на наших сходинах відбувають ся все дуже жваво і охочо і через се мають як найліпшу славу. Мимо всего характер сего вечера поединчий, стрій візитовий длятого назначений, а вступ 2 К. від особи. — Запрошень не розсилає ся а вступ мають члени Українського касина їх родини і впроваджені гості місцеві і з провінциї. Загалом ті особи, які бувають на сходинах в Народнім Домі.

Загальні збори Читальні „Рускої Бесіди“ в Шипинцях відбудуть ся в неділю дня 26. січня 1908. о 1. годині пополудни в сали „Народного Дому“. Слідуючий дневний порядок: 1. Вибір старшини; 2. Вільні внесени. — За старшину *Нихом Скакум* голова.

Самовбійство гузара. Гузар тутешного 10. полку, Ґотфрід Дальман стрілив в себе з револьвера в самовбійчім намірі і помер наслідком завданих собі тяжких ран. Самовбійца є сином тутешного трамваєвого кондуктора Дальмана. Він мав поповнити самовбійство з причини вічних секатур зі сторони старших. Ніч перед самовбійством провів він на піятиці, щоб додати собі відваги. В полишенім листі каже, що причиною самовбійства є „тайна“, яку він і перед смертию не хоче розкрити.

З отсим числом „Буковини“ розсилаємо замовленя на „Ukrainische Rundschau“. Маємо надію, що наша суспільність спроможе матеріяльно одинокий український орґан в німецкій мові, який має за задачу боронити український нарід перед форум Европи.

Самовбийство властителя каварні „Габсбурґ“. В ночи з четверга на пятницю о 2 год. кинув ся властитель каварні „Габсбурґ“ Йосиф Ляндак з другого поверха в самовбійчім намірі і помер небавом наслідком отриманих ран. Вже перед кількома тижнями хотів він відобрати собі житє, перетинаючи шию бритвою. Однак удалось його уратувати і якраз перед кількома днями вернув він з шпиталю. Причиною самовбийства має бути матеріяльна руїна, яку він предвиджував.

Голбер Драхман, найбільший даньский поет, помер сими днями в Горнбрік (Нордзеланд) в 61. році житя. Драхман далеко поза границї своєї вітчини знаний як автор лїричних творів. Він оголосив також ряд романів і драм, в яких однак переважає лїричний момент. Сильна пристрасть відзначає його; залюбки черпає він з житя моряків. Вже за молоду полюбив він море. Первісно був Драхман малярем; аж Брандес, відомий історик лїтератури, пізнавши його талант впровадив його в лїтературу. В 90 их роках викликав був сензацію його роман „Verschrieben“, яка представляє горяче звеличенє свободи. Великий успіх мали його повісти з житя моряків „Серед бурі і тиші,“ його драма „Bravkarl“ і „Herr Oluf, er reitet“.

З жалю за красою. Онодї застрілила ся в Крайовій (Румунія) 52-лїтна баронова Швітер, жена барона Швітера з Швертбурґа (Висша Австрия) і теща леґацийного радника румуньского посольства в Відни Арґентояна. Баронова була свого часу одною з найкрасших женщин Румунії. Маючи 16 лїт пізнала ся з російским ґрафом Талієвичем, який захоплений її красою, оженив ся з нею, хоч вона була донькою звичайного купця. По двацятьпятьлїтнім подружу помер ґраф, полишаючи вдові маєток кількох мілїонів. Небавом віддала ся ґрафиня за барона Швітера. Та ґрафиня почала старіти ся і се колишню красу дуже прибило. Її опанувала така апатия до житя, що рішила ся закінчити житє. Спроба отроїти ся не вдала ся, за те баронова застрілила ся револьвером.

Грошевий крах вже устає. Анґлїйский державний банк обнизив стопу процентову з 7 проц. на 6 проц. і правдоподібно в короткім часї обнизить її дальше. За анґлїйским банком французький, що знизив стопу з 4 проц. на 3 і пів проц., а за ним австрийский з 5 проц. на 4 проц. Всї ті знижки процентів суть властиво поворотом до попередного стану. Коли в Америцї розпочав ся крах, всьо европейске золото (золоті гроші) повандрувало до Америки, бо Американцї зичили в Европі гроший на високі проценти і длятого банки охотно давали там свої мілїони. Щоби якось стримати сей відплив, европейскі державні банки попідносили процентову стопу, сподїючи ся тим способом задержати у себе золоту готівку. Тепер видко відплив гроша до Америки мусїв вже зменшити ся коли наші банки знов привернули і привертають дальше попередну стопу. Се означає, що Америка вже поборола грошевий крах і житє поплине там дальше звичайним руслом. Мимо сего не належить сподївати ся, що там зараз все направить ся і ті сотки тисяч робітників, що стратили роботу, відразу найдуть її наново. Так скоро воно не стане ся. Наслїдки грошевого краху потревають довший час, тому осторожно з виїздом до Америки!

Др. Едвард Бахер. В Відни помер в четвер шеф і видавець „N. Fr. Pr.“ др. Едвард Бахер в 61. році житя. Покійний працював яко журналїст майже трицять лїт. З усїх усюдів насїпли кондоленцийні телеґрами, між иншими від посла Николая Василька, а часописи австрийскі і заграничні помістили оцїнку журналїстичної дїяльности Бахера.

Рускі школи в Канадї. Як доносить „Канадийский Фармер“, Роберт Плечер, інспектор публичних шкіл провінциї Альберта, запитаний про школи і науку по руских кольонїях в тій провінциї, виразив ся похвально про наших кольонїстів. Учителї кажуть, що рускі дїти проявляють замітно велику понятливість і здібність в школї, Русини докладають тепер всяких заходів, щоб мати школи по своїх кольонїях і щоб дати своїм дїтям можливо як найбільше образоване. Всї учителї в школах по руских кольонїях висказують своє повне вдоволене з учеників і охоту вчити дальше.

250 кільометрів зелїзницї морем. Американьцї задумали великаньске дїло. Сполучують пристань Кей з твердинею Джеферсон зелїзницею, що йде понад морем на просторі 250 кільометрів, т. зн. близько 35 наших миль. Пристань і твердиня положені на полудневo-східнім березї Сполучених Держав. На морі суть розкинені маленькі острівцї. Ті острівцї будуть спочивати на підвалинах, що їх ставить ся з цїлих гір каміня, звоженого 150 кораблями. Роботи вже розпочали ся і три шихти робітників по 2000 людий працюють по вісїм годин, як день, так ніч. Ся „морска“ зелїзниця буде продовженем лїнії, що йде з Бостону через Ню-Йорк, Філадельфію і Бальтіморе, отже через найзначнїйші міста Сполучених Держав.

Спосіб на піяків. В Америцї лїчать піяків при помочи фотоґрафії. Коли такий піячок так собі підкріпить, що не памятає, що з ним робить ся, коли ще витре собою болото в корчмі або в рові, тодї такого запитого, замураного, обхляпаного, — фотоґрафують і як проспить ся, та отверезїє, показують єму его „подобіє“ з попередного дня. На вид такої „чудесної і добре вданої“ фотоґрафії піякови робить ся стидно, що через трунок затрачує свій людский вигляд і стає ся посьміховищем чужих а смутком своїх. За встидом він почуває в собі жаль і покаяне і починає стримувати ся від алькоголів. Кажуть, що той спосіб помагає дуже богато в боротьбі з піяньством.

Забобонні жиди. В селї Болхатові, в Росиї найдено в рові коло кладбища голову молодої дївчини, дочки грабаря, що померла перед кількома днями. Голова мала повідрізувані уха. В короткім часї полїция відкрила виновників. Були то чотири молоді жиди. Допитувані при слїдстві о причину сего кроку, сказали, що відтяте ухо молодої дївчини дає гарний голос. А вони хотїли мати гарні голоси. Тепер будуть в арештї мати досить вільного часу вправляти ся в сьпіваню.

Із штуки і лїтератури.

Репертуар мійского театру. Нинї в недїлю по пол. „Husarenfieber“; вечером „Tausend und eine Nacht“. В понедїлок 20. с. м. „Troubadour“; в вівторок 21. с. м. „Ein idealer Gatte“; в середу 22. с. м. „Cavalleria rusticana“ і „Bajazzo“.

Музичний календарик на 1908 рік. Зложив і впорядкував Ромуальд Зарицкий. Річник пятий. У Львові 1908. З друкарнї Удїлової. Цїна 80 сот., для Боянів і селяньских хорів 20 прим. коштує 10 К. Календарик виглядає дуже приманчиво. Крім календаря, печатаного в двох красках, та інформаций, які звичайно подибуємо по календарях, находить ся в нїм 11 що красших патриотичних пісень (з нотами) на мішані, мужескі і жіночі хори, а се: 1. Наша дума, наша пісня (міш. хор). 2. Щасть нам Боже (міш.). 3. Ще не вмерла Україна (міш.). 4. Не пора (муж.). 5. Ой не нам в кайданах ходити (муж.). 6. Я щасний (муж.). 7. Вже більше лїт двісті (муж. хор і сольо баріт.). 8. Де єсть руска вітчина (муж.). 9. Гей ви рускі ренеґати (муж.). 10 Ой не гаразд (міш.). 11. Побідна пісне (жіночий хор). Календарик є кишенового формату. Чистий дохід призначений на будову бурси Р. Тов а педаґ. у Львові. Адреса замовлень: Р. Зарицкий, Львів, ул. Сикстуска 62.

вони хоч почасти можуть замінити собою специяльні університетскі курси.

Минулий рік дав українству деякі, хоч і дуже ще проблематичні, здобутки і в нижчій народній школї. Дозволено учителям вживати українську мову в школах для поясненя незрозумілих слів, а подільскій епархії синод дозволив заводити українську мову в нижчих церковних школах і науку української мови по второклясних учительских школах.

Синодский дозвіл робить вже щілину в тому міцному мурі, який до сього часу заступав світ українському народови. Від самих Українцїв залежатиме використати сю „щілину“ як найкрасше в своїх інтересах.

З сього поверхового огляду українського житя можна бачити, що за минулий рік українське сьвідоме громадянство не виявило великої активної дїяльности. Як що-ж український рух все таки посовував ся наперед, то се в значній мірі робило ся по інерції. Розуміє ся, що коли б до нього приложено було з боку свідомого українства всїх сил, то здобутки наші, не вважаючи на всї сумні сучасні обставини, були б значно більші.

На далї українські перспективи теряють ся в густому туманї; народови нашому очевидно ще довго доведеть ся жити без допомоги своїм національним домаганям від заступників у найвищій державній інституциї. Сього неповинно забувати сьвідоме українське громадянство і се повинно додати йому завзятя, нової енерґії в обороні своїх домагань. Тяжкою працею, ступінь за ступнем, падаючи під грудами, мов ті каменярі, але не кидаючи своєї роботи, українські дїячі таки посовують ся наперед до кращої долї для рідного свого краю. („Рада“) *А. Б.*

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Михайло Козоріс.

Зжовкло.

Зжовкло, упало, забуте лежить
Все, що красою блищало в весні,
Ніби той старець сивий згорбивсь спить
Вкритий лахматем при зимній стінї.

Згаснеш, зівянеш і ти молодий,
Віку, від вітру старих своїх лїт,
Стратиш усе ти. Лиш зависть людий
Стрінеш і терне устелить ти сьвіт.

Станїславів, 1./X. 1902.

Не питай...

Не питай ся, моя сестро,
Чом сьпіваю з раня.
Сестро, піснею вкриваю
Серця біль-страданя.

Не питай ся, любий брате,
Чом сьпіваю вічно.
Я лиш в день сьмію ся дуже,
Сльози роню нічю.

Не питай, старенька мати,
Не питай небого.
Я сьмію ся, щоб сьвіт горя
Не побачив мого.

Не питай і ти, мій батьку,
Не питай, не хочу.
З того сьпіву з того сьміху
Піду в сьвіт за очи.

Довге, 12./IV. 1907.

Очи.

Сині очи — ясні зорі,
Мов те небо в любім маю.
В глубинї їх наче в морю
Не побачиш дна нї краю.

Карі очи — пітьма ночи,
Тьму блеск грому роздирає.
Як поглянуть карі очи
Серце з жаху завмирає.

Пивні очи — дивні очи,
Як осїнні жовті хмари,
В них побачить, що хто хоче:
Ясні мрії й темні мари.

Сині очи, мов ту днину
Ясну, над житє кохаю,
Карим честь даю повинну,
Пивним віри не діймаю.

Довге 20|XII 1906.

ПРОСИМО ВІДНОВИТИ ПЕРЕДПЛАТУ!

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА
тов. зареєстроване з ограниченою порукою
в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковинї. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого“ відібє ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї“.

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.
Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**

Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагнїтон
Чернівцї,
ул. Руска ч. 8.
(—)

ДЕШЕВИЙ ХЛІБ
ваги 1 кільо і 40 ґр., пріма житний хлїб
217 (9—12) **по 40 сотиків**
продає:
ТЕРНБАХ
Площа Єлисавети (Elisabethplatz) ч. 1.
улиця Руска число 53.
і у всїх філїях.

Ukrainische Rundschau
одинока українська часопись на нїмецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним сьвітом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кождого інтелїґентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII|3 Frauenfelderstrasse, 2.

Позір
правдиві російскі
„ATHLET“-
кальоші.
За рід і витревалість повна ґарантия.

Неперемакаючі
правдиві російскі кальоші.
Патенти Ч. 6888, 8020, 18564, 5373, 3422, 2374, 18597.
188 (12—15).

Жадайте всюди лиш „Athlet“-кальошів.
До набутя у фірм:
Б. Балтінестер. Ґотесман і Надел.

Рускі Шкільні повідомленя
вже вийшли і можна замавляти їх в друкарни „Рускої Ради“. **Аркуш (2 штук) коштує 10 сот.** Висилка лиш за послїплатою або за попереднім надісланем гроший, зглядно і за зворотом порта.

Великий різдвяний торг з 30% знизенем цїн
у фірми
КАРП і ГОРОВІЦ
улиця Головна число 17.

До продажи надійшли: фрзнцускі вовняні флянелї, перше по 90 тепер по 55 кр.; Штофи на костіюми 120 cm широкі, перше по 1 зр. 20 кр. тепер по 85 кр.; Ріттера-флянелї, знамениті до правя 78 cm широкі по 28 кр.; так звані „Tennis-флянелї, колїрові 16 кр. — **Хустки, коци, дивани, фіранки, все по значно редукованих цїнах.**
216 (8—10)

До Америки і Канади
найвигіднїйша, найдешевша і найпевнїйша їзда через 185 (—)
ЛІНІЮ КУНАРДА
Вивідати можна через аенцию
SCHRÖDER & COMP. TRIEST
(Відїзд з Фюме)
Caronia у вівторок 28. січня 1908.
(З Тріесту)
Carmania в суботу 8. січня 1908.
Slawonia в середу 12. „ 1908.
(З Ліверполя)
Lusitania, найбільший і найпрактичнїйший паровець на сьвітї;
відїзд 25. січня, 7. марта, 4. 25. цьвітня і 16. мая.
Mauretania відїзд 22. лютого, 21. марта. 11. цьвітня 2. і 23. мая. 1908.

Виданя „Рускої Бесїди“ і „Рускої Школи“
можна купити у всїх
філїях „Рускої Бесїди“ і „Рускої Школи“,
в друкарнї „Рускої Ради“ і в книгарни І. Рехенберґа.

В 6 днях до Америки,
Переїзд подорожних до
Канади і Арґентини

109 (99—104) н. с.
жадайте пояснень
Напишіть лиш карту кореспонденцийну до
Falck & Comp.
Гамбурґ, Raboisen 30 Amerikahaus.
Кореспонденция у всїх мовах.

Володимир Корнич-Ясеницкий
ц. к. радник висшого суду краєвого, н. п.
отворив
адвокатску канцелярию
в Чернівцях, площа Єлисавети 3
напроти нової палати судової. 222 (—6)

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарнї товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана. Захарка.

Ч. 4. Чернівцї, середа дня 9. (22.) січня 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщинї: на цїлий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цїлий рік 8 карбованцїв, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цїлий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цїлий рік 18 кор. (вгл. 9 рублїв або 34 фр.) а на пів року 9 кор., вгл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятницї і недїлї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім недїль і сьвят.

Виборчий рух в Галичинї.

Вибори з сїльских курий в Галичинї призначені вже на день 25. лютого проговорили виразно до української суспільности, що годї тратити час. І як бачимо з ріжних дописий до „Дїла“ виборчий рух кріпшає з дня на день. Всї українські сторонництва, національдемократичне, радикальне і соціялдемократичне, йдуть на взаводи в приготованю народу до виборів та в зорґанїзованю виборчих комітетів. Найширшу аґітацию розвинула національно-демократична партия, яка доси має найбільший вплив серед української суспільности; завзято працюють також радикали, що ставлять своїх кандидатів в кількох округах, а також і соціяльні демократи. Всї сї три українські сторонництва мабуть не будуть себе поборювати, а будуть попирати одні других, допровадивши до якогось порозуміня між собою. Поборюване себе підчас сих виборів було би дуже не на місци, зваживши на вагу теперішних виборів, які рішають про долю руского народу в Галичинї на десятки лїт. При тім скористали би москвофіли, або Поляки, які однако ворожі українському народови.

Не менш завзято приготовляють ся до виборів москвофіли. За всяку цїну старають ся вони переперти до сойму рублехатів як Марков, Дудикевич, які мають своїми виступами паралїжувати працю українських послів. В тій цїли порозуміли ся вони на цїлій лїнії з Поляками, які хотять сими виборами доказати слабість українського руху. В повітах, де москвофіли не мають надії на побіду, ставлять вони кандидатами мужиків, кажучи на вічах, що сїльска курия для селян, чим мужики дають ся легко зловити. Таким чином хотять москвофіли розбити голоси, щоб повалити українського кандидата, а там вже най собі виходить послом хоч би й Поляк. Москвофіли накликують всюди до збираня виборчого фонду, але без сумнїву також переважну часть коштів постягає заграниця.

Польскі партиї, консерватисти, так звані демократи і людовцї порозумілись між собою в справі спільного походу проти Українцїв, щоб обороняти польский стан посїданя на Руси.

Воєнні накликуваня до походу на Русь появляють ся в щоденних польских часописях. Москвофілів Поляки будуть хиба там поборювати, де мають найбільшу надію на успіх. Сказане відносить ся до східної Галичини. В західній виборча борба не буде дуже завзята, бо там Поляки між собою.

Виборчий рух розпочав ся, а заразом віджила і вічна товаришка галицких виборів: виборчі розбої і старостиньскі надужитя. Старости здають тепер іспити з своїх здібностий. Обіжник намістника, щоб урядники поступали безсторонно, нїкому не в голові. Польща загрожена Українцями, тож нема чого обзирати ся на приписи. По виборах вони вже самі проти себе виточать слїдства.

Який буде результат виборів, годї поки що сказати. Польскі партиї і москвофіли мають за собою правительство, цїлу адмінїстрацію, тому й у них найлїпша надія на успіх. Українські партиї опирають ся єдино на народ, супроти них адмінїстрація не буде відносити ся пасивно, а буде їх поборювати, як се вже видко тепер з ріжних надужить старостиньских. Однак той народ, що при весняних виборах до Ради державної три ба й чотири рази являв ся десятками тисяч перед виборчою урною, полишаючи пільні роботи, той народ і тепер переконавшись о вазї хвилї, дасть свої голоси тим, що хотять йому служити вірно. Маємо кріпку віру, що нїякі надужитя, нїякі утиски не встоють ся проти народного напору.

Санїтарні відносини на Буковинї.

Лїкарі, аптики й шпиталї.

Всїх лїкарів на Буковинї було в р. 1906. 141. (з гірурґами 150). На поодинокі повіти були вони розложені так, що один припадав на 15.347 населеня в кіцманьскім, на 13.695 в заставнецкім, 13.254 в черновецкім, 12.515 в сторожинецкім і 11.609 в вашковецкім повітї; за те в радовецкім припадав один на 6.760, в сучавскім на 5.500, а в кімполюнґскім лиш на 4.292 душ населеня. Стрічаємо ся тут будь-щобудь з цїкавим явищем, що в румуньских околицях було три рази стілько лїкарів як в руских.

З тих 141 буковиньских лїкарів більша половина 65·1 проц. є мойсеєвого віроісповіданя, 14·1 проц. римокатоликів, 10 проц. православних і 6·5 проц. гр. кат.

Публичних аптик було на Буковинї в 1906 р. усїх 30 в 21 громадах. Одна аптика припадала отже на 53·690 мешканцїв в повітї черновецкім, 53 402 в заставнецкім, 46·309 в кіцманецкім, 33.276 в сучавскім, 32.899 в серецкім, 31.057 в сторожинецкім, 30.309 в кімполюнґскім, 26.731 в вижницкім, 24.354 в вашковецкім, 22.235 радовецкім і 20.261 в ґурагуморскім. Бачимо отже, що також число аптик в руских повітах в порівнаню з румуньскими стоїть подекуди далеко гірше.

Приглянемо ся тепер станови лїчниць.

Всїх лїчниць було в 1906 р. (так само в обох попередних) 7 — 5 публичних і 2 приватні з числом ліжок 782. До тих 7 лїчниць принято в 1906 р. 10.887 недужих, разом з недужими, що остали ся з попередного року, 11.653. Вилїченими випущено 7,480, з поправленим здоровлем 2 113, невилїчених 843, умерло 482. Кошта удержаня одної особи виносила в публичних шпиталях 2.04 К. денно; сума всїх видатків публичних лїчниць в 1906 р. 502.135 К.

Найбільше недужих лїчило ся по шпиталях на туберкульозу (1.047 випущено, 294 умерло), скалїченя (2.977 випущено, 102 умерло), хороба ока (2.899 випущено), хороба полових орґанів (мущин випущено 726, умер 1; женщин вип. 1.764, ум. 21 і врештї на хороби венеричні і сифілїстичні (випущене 5.085, умерло 14.)

До краєвої лїчницї для божевільних принято в рр. 1904—906 загалом 825 недужих. Вилїчено з того 113, віддано до иншої лїчницї 18, випущено невилїчених 260, умерло 145.

З українського житя.

(*Кредитове товариство в Полтавцї. — Чи мужики ворогі просьвіти?*).

В 1903 р. учитель Б. задумав скласти в с. Полтавцї херсоньского повіту кредитове товариство. Селяни зразу неймовірно ставили ся до його заходів. Але Б. нарештї таки вдало ся здійснити замір — товариство було відкрите 15. жовтня. Членів-фундаторів у ньому набрало ся 36 душ. Засоби товариства були невеличкі — державний банк для основного капіталу позичив 1000 карбованцїв та відкрив короткоречинцевий кредит на 1000 карб. Дїяльність товариства йшла вяло, аж поки селяни не побачили на дїлї користи від сеї інституциї. За 4 роки товариство розрослось, операциї его поширились. Тепер в ньому більш нїж 1900 членів. а засоби його по останному рахунку такі:

Кредиту в державнім банку 10.000 карбованцїв.
Вкладок — 91.500 карбованцїв 99 копійок.
Власного капіталу, що склав ся з прибутків — 5162 карб.

Михайло Козоріс.

Купували образи.

(*Присьвята Вп. П. Воляньским*).

Під муром довгими рядами висїли образи поприщіплювані кілками до шнурка. Коло образу св. Іллї стояв гурток сїльских жінок ріжного віку.

Де то в людскій голові набере сї кілько розуму, аби то усе так змалювати? Якийсь мусїв цїлий свій вік над тим пересидїти.

Та то вже его гинділь на тім, говорила друга. Тай має подвійну заплату. І нарід платит і у Бога си ласку віднає. Грішний християнин не має навіть чису подивити сї на них. Хиба при молитві, бо за дня чоловіка до роботи гонит... Лиш у сьвитенько або у сьвіту недїленьку, як си піду до церковцї, то сї так уже надивлю на ті божі твари, що потому цїлий тиждень привиджуют ми сї... А усї такі файні, такі убрані, а лице у кождого ци старого, ци молодого, як чічка. Не знаю, чому тоті сьвіті такі усї файні?...

Ви, Митрихо, от що забагли, перервала стара низька баба... Таж то слуги божі, то вже така ласка божа. А зрештов скажіт самі такой, ци купилибисте от сесю св. Варвару, як би ї намалював таков як я?..

Жінки засьміялись а відтак бились руками по устах. А видите, як сьмієте сї та ще по ротї бетесь, аби гріху не було... Нема що навіть і рівнати... То сьвіте тай файне, а чоловік порох тай порох... Адїт, бідний християнин Бог зна ци з далека подивит сї на небо, а по сего сьвітого старця ангели з колїсницев приїхали... Лиш дивіт сї кумонько, які конї... Ой татку любий солодкий, помилуй нас грішних!

У книжцї пише, говорила друга, що напротів него всї сьвіті повіходили з неба...

Тай я тото чула, говорила третя... Жінки брали руками за бороди та кивали набожно головами.

Стара знова зачала: А це що за покаєне?... Дивіт, ще не сконав, а ту трістєнники з хвостами вже разом з простиралом забирают. Боже, хорони нас хрещених від такої смерти... Най матїнка цудовна відверне від нас таку погань!

Та-ж видите, говорила Митриха, що то змальована смерть якогось скупого богача... А от які куфри а в них мішки з грішми, а на мішках якісь нумера повіписувані. А навколо от який змій обвив сї... Видко, що дер з людий гроші. Десь нї бідному не дав, нї на Боже, а Бог его за те так тяжко покарав. Дер він з людий шкіру, най же з него тепер чорти друт. Таке чекає і нашого старого Щіпку. Як хто дочекає, то буде видїти, ци не будут вітри стріхи в селї здіймати, як тоті щезники прийдут по его душу.

От вдартесь, Митрихо, в рот... Кождий своє має... Тай ви не янгол, говорила стара. Я кілько вже віку пережила, але не здибала між людьми сьвітих... Може де є в иншій вірі, але у нас такой не видїла...

Не знаю чому то, обізвалась перша, лиш чоловіків такими малюют? Відай чоловіки такой грішнїйші від жінок? Баба то хоть чисом зітхне до Бога, а чоловік лише кричит тай клине.

Нїби то і межи жінками нема покаєнї? промовила молода невіста. Кажете, що чоловіки грішнїйші. Я гадаю, що не кождий... Зрештов — всьо на его голові. І жінцї дай і дїтям дай і податок заплати... От в зимі, як нема чим запалити в печи, піде, як нема свого, у паньске або скарбове, возьме кілька кімаків, ну і є гріх... А через кого той гріх? Та такой через жінку тай дїти.

Ади, який з неї адукат!... Не штука то, як ваш чоловік такий, що і до болечки можна би го приложити... Але як бисте мали такого кальвіна як я, як би вас так чесав буком що днини як мене, то такой не боронилибисте тих проклетих хлопів.

Ет, кумонько Митрихо!... Таж кождий у селу знає, що він кальвін, але на сьвітї усї люди грішні. Сотворив Бог чоловіка, сотворив і жінку. Жиют в суміш тай грішут в суміш... Всїлякі бувают... От і мій небіщик, дай му Боже царство небесне, усїлявий був. Покричив, як було треба, але і поглаїв, як треба. Як сї дивлю на сего сьвітого на колїсници, то так як він. лиш не такий червоний та не так по панцьки убраний. Зрештов палком як він.. От куплю си цесь образ та буду молити сї до него за старого душу. Най бідний дїдок знає, що стара не забула за него.

Ой добре вам купувати, каже Митриха... Ви самі, нїхто вам не заперечит... Коби так менї!... Тамтого ярмарку продала троха полотна... Іду, аж дивлюсь висят образи, а на самім краю сьвітий Николай. А у нас у хатї акурат не було Николая... Купила я... Ой малаж я гіркого Николая.. Як мій кальвін не пірвав мене, як не зачив бити. Падоньку рідний, щей тепер тїло сине...

Та я, каже, тай дїти з голоду загибаємо, а ти послїдне з хати виносиш і купуєш образи? Ади, кілько їх є! Ще ти мало? Та як би я мав защо, то не боронив би тобі... І в два ґлїди можеш собі навішити... Але пощо відавати остатний гріш?...

Баби кивали головами і шептали: Кальвін, такой чистий кальвін!...

От і тепер продала дещо... Є пару ґрейцарів... Купила бим собі от цю св. Варвару, бо нема в хатї, а то, кажут, добре помолити сї в бідї до неї. Все то жінка тай борше за свойов упімне сї... Кажіт самі, кумо, як то вертати голїруч з ярмарку?... Такой куплю!... Буде бити, най бе!... Може ми Бог то до царства небесного порахує... Акурат маю для неї місце під сволоком... Га, буду мати пекло нинї, най буде, бо кальвінови такой нїхто не догодит...

І пішли обі з старою торгувати сьвяту Варвару і Ілию.

Довге 25|III 1907.

Позичок у окремих осіб — 4105 карб. 53 коп.

Капіталу з особливим призначенем — 1594 карб. 23 коп.

Нерухомого майна (три будинки, з котрих один товариство віддало під двохклясну земску школу, а два віддає в аренду для лікарні) на 6200 карб.

Рухомого майна на 450 карб.

В сім' році товариство ввело, окрім грошевих операций, продажу хліборобских річий. Всього за літо було продано 12 фурґонів, 22 віялки, 20 жаток, 28 плугів. Окрім того товариство продає зернові продукти на комісн. підставах через петербурский міжнарод. торговий банк. За сю осінь відправлено хліба 50 ваґонів, на кождім пуді його товариство заробляло більш 5 коп. проти цін на міскім хлібнім базарі, що дало членам товариства до 20 карб. чистого прибутку.

В слідуючім році операциї полт. товариства ще більш поширять ся, бо воно відкриває потребительску крамницю, а може ще заведе і обезпечене домашної худоби. На зібраних членів тов. уже підіймалось питане про сю справу. Добродій П. зложив і проект, на котрий варто звернути увагу. В ньому говорить ся, що кождий член товариства повинен обезпечувати свій товар. Корова й коняка цінуєть ся не висше сорока карбованців. Основний капітал в 300 карб. складаєть ся з одночасних членьских вкладок, а рухомий біжучий з щорічної плати, котра буде вноситись за кожду обезпечену товарюку і розмір котрої встановлять члени на загальному зібраню. Коли у кого з членів пропадає коняка або корова, члени правліня товариства видають йому 40 карбованців. В тім випадку, як рухомий капітал стратить ся увесь на премії і буде порушений основний капітал, останній поповняєть ся всіми членами. Легко зрозуміти, яку користь давало б се обезпечене худоби членам товариства, особливо убогим. 40 карбованців — се велика запомога для селянина при лихій годині і між тим на кождого члена прийдеть ся так мало — дві копійки всього — коли членів 2000.

Не можна не спочувати таким замірам і мовчки минати такі факти з житя селян! Не здійснити, а хоч тронути тільки таке питане, як обезпечене ходоби — вже великий поступ, здоровий крок вперед для селян — показчик сьвідомости і немалого розуміня таких справ.

Можна тільки бажати, щоби подібні товариства складались і розповсюжувались скрізь. Користь від них буде більша, ніж може здаватись зразу. Вони не тільки допомагати муть селяньским злиднем, а й привчати муть селян до порядкуваня громадскими справами, розівють самодіяльність, розуміне користи підприємств, зложених на підставах суспільности. Се буде для селян справжня школа житя.

Отсе оден відрадний факт, поданий київскою „Радою"; а дальше наводимо другий: На чолі земскої справи у Волчаньскім повіті давно вже стоїть В. Г. Колокольцев, видатний місцевий культурний діяч. Дякуючи його надзвичайній енерґії, сей повіт визначаєть ся зі всіх боків. Протягом минулого року в нім відкрито було 54 нових шкіл, при чім значну частину їх було відкрито без відома зібраня. В земскім зібраню виникає питане про... отдачу В. Г. Колокольцева під суд. У відповідь на се встає гласний-селянин і заявляє (цитуємо по стеноґр. справозд.)

— За що ж це ми його будемо віддавати під суд? За те, що він про наших дітей так піклуєть ся, як про своїх? Так за се ми повинні йому поклонити ся, повісити його портрет по всіх школах, а не віддавати під суд. Нехай і наші діти знають, через кого вони будуть розумніщі ніж ми!

Промова наробила величезного ефекту. За позиванем висловилось закритою балотіровкою тільки 3 душі, і в результаті портрет В. Г. Колокольцева буде вивішено у всіх школах.

Далі під напором селян-гласних було збільшено асіґновки на народню осьвіту, а в арки-реакцийнім Валківскім земстві земство навіть постановило приняти на свій кошт всі видатки на потреби шкіл з боку сільских громад. А в пяти повітах (з 11) з 1908 року заводить ся участкова аґрономія і у всіх сих повітах, з винятком Ізюмского, її особливо енерґійно підтримали селяни.

При нормальних обставинах — додає від себе „Рада" в зазначених фактах не було-б нічого надзвичайного і на них, сказати по щирій правді, не варто було-б і спиняти ся. Що справді дивного в тому, що селяни не згодились віддати під суд свого оборонця й прихильника? Що далі дивного в тому, що селяни розуміють користь осьвіти й аґрономії?

Та те — при нормальних обставинах. При тих же обставинах, загальних і місцевих, серед яких опинилась в наші часи Україна, мимоволі приходить ся радіти й таким маленьким проявам самодіяльности й сьвідомости нашого селяньства. Ці маленькі прояви сьвідчать — для нас, приваймні, се не підлягає жадному сумніву, — що творчі сили нашого народу не виснажені вкрай. Навпаки, сих сил ще ціла скарбниця, і при першій слушній нагоді вони проявляють ся найширше. Коли-ж вони проявляють ся так не часто й так не широко — то сему виною не селянство. Більше простору українському селяньству — й воно покаже, на що воно здатне!

Політичний перегляд.

Парляментарна праця.

Ще не назначено остаточно, але ходить чутка, що парлямент збере ся в половині марта. Поки ще зійде ся парлямент, почало ся вже робота в комісиях. Насамперед зійшла ся комісия рільнича. Не конче наглі справи спричинили скликане рільничої комісиї, але всі ґрупи палати згідні в тім, що не годить ся парляментови загального голосованя попадати в зимове спане. Коли забракне програма праці, тоді треба якої пошукати. Сего тижня зійде ся комісия суспільно-політична, економічна, а також і буджетова.

Особливу вагу має комісия буджетова, яка, як сподіють ся, до скликаня парляменту обговорить буджет. Останне залагоджене буджету в комісиї відбуло ся ще за міністерства Ґавча, однак plenum палати не мало спромоги заняти ся обширним обговоренем поодиноких позиций буджету. Тепер хоче палата послів похіснуватись приналежним йому правом контролі над буджетом і перший раз від року 1902 увійде у вістник законів державних буджет ухвалений парляментом у всіх главах і титулах. Насамперед комісия буджетова розділить реферати. Буджетовий прелімінар розпаде ся на 40 рефератів. Є думка, також і соціялдемократичне сторонництво запросити, щоб переняло реферати, хоч християньскі соціяли сему противлять ся. Не хоче виключати жадну партию, яка обстоює залагоджене буджету в строго конституцийній дорозі.

При обговорюваню розділу, „державна Рада" буде мабуть порушена справа заміни посольских диет на павшальні суми, як-се водить ся по иньших державах. Дотеперішні посольскі побори основують ся на законі із 7. червня 1861 р., який признає парляментарним послам по 20 корон за час присутности в парляменті, із яких нікому не мож резиґнувати. За час зголошених відпусток посли диет не беруть, але беруть їх за час недуги і за парляментарні ферії, коли не оголошувано офіцияльного відрочення сесиї. На рік 1908 прелімінovано на кошти обох палат і делеґаций 3,735.280 К.

Про програму праці парляменту годі тепер що певного сказати. Нарада над буджетом забере богато тижнів. На слідуючу сесію намічені ще: новеля до цивільного права, реформа реґуляміну палати і закон о торговельних помічниках. Справа великої ваги: забезпечене на старість і забезпечене інвалідів прийде мабуть аж в осінній сесії на дневний порядок, бо приготовляючі праці далеко ще не покінчені.

НОВИНКИ.

Чернівці, 21. січня 1908.

Йорданьске сьвято відбувало ся в неділю як звичайно. О 9. год. відправлено в катедральній церкві службу божу. О год. пів до 11. удала ся процесія на площу св. Марії. В процесії, перед якою ступали кілька компаній 41. полку піхоти і музика військова, взяли участь митрополит Репта з духовеньством, дальше краєвий президент др. Блайлебен, краєвий віцемаршалок др. Смаль-Стоцкий, бурмістр барон Фірт, радн. двору Ульман, президент суду Кляр, радн. двору Кніпфер, ґенералмайор Екгардт-Францесконі, ректор др. Козак, почтовий наддиректор Костров, полковник Кох як також богато офіцирів і урядників. О год. 6. вечером відбуло ся в митрополичій палаті діне.—Рівночасно відбувало ся на ринку посвячене води гр. кат. каноніком Костецким. О 1. год. відбув ся в о. каноніка сьвяточний обід.

Улиця Бляйлебена. Міска рада постановила в узнаню заслуг теперішного президента для міста і краю назвати улицю, що вести ме з північно-західної сторони попри будучий інститут для глухо німих, улицею Бляйлебена.

Почтові леґітимациї. Вже від року заведено для вигоди публики т. зв. почтові карти леґітимацийні, котрими можна леґітимувати ся в кождій місцевости цілої австрийскої монархії при підниманю почтових пересилок, — і хотяй цілий кошт виставленя такої карти виносить лиш 50 сот., протягом біжучого року дуже мало осіб користало з того удогідненя. Звертає ся отже увагу, що кождий почтовий уряд є управнений до видаваня таких карт, важних через 1 рік календарний, особам замешкалим в його окрузі доручень або таким, що мають там окремий купецкий льокаль, або задержують ся в переїзді довший час, пр. підчас літного сезону і т. и. Стараючі ся о то мають урядови почтовому доставити лиш фотоґрафію, а коли жадному з функціонарів дотичного уряду почтового не є знані, доставити практикованого звичайно доказу тожсамости особи.

Новий директор зелізниць в Станиславові. Цісар іменував заступника директора державних зелізниць в Станиславові, Ґустава Ґаера, директором зелізниць, а старшого інспектора Юлія Бітнера заступником директора державних зелізниць в Станиславові. При тій нагоді надав цісар п. Ґаерови титул радника двора, а п. Бітнерови титул правительственного радника.

Учительство кіцманьского повіта оголошує в „В. Р." отсю заяву: „Уч. кіцм. пов. застерігає ся рішучо проти дописи в „N. F. L. Z", п. з. Russische Zustände im Kotzmaner Schulbezirke", в котрій нападає ся незаслужено й обкидає болотом не тільки таких людей многозаслужених для шкільництва сего повіту як кр. інсп. Омелян Попович та пов. інсп. п. Ілярій Стратичук, але й прихильного рускій справі старосту сего повіта п. Максиміліяна Краля, що до його обєктивности та справедливого осуджуваня шкільних і учительских інтересів ми глубоко пересьвідчені. Учительство висказує свій жаль, що ред. „N. F. L. Z" дає місце таким безосновним напастям та інсинуациям".

Національно демократичні кандидатури в Галичині. Тіснійший „Народний Комітет", як верховна екзекутива (виконуюча управа) українсько-руского, національно-демократичного (народного) сторонництва, на засіданю з дня 18. с. м. приняв до відома слідуючі кандидатури на послів до сойму краєвого, усталені повітовими з'їздами громадских делеґатів народного сторонництва: 1. Повіт Бережани: Тимотей Старух, посол до ради державної і господар в Слободі золотій; 2. Повіт Бібрка: Льонгин Цетельский, редактор „Діла" і „Свободи"; 3. Повіт Городенка: Іван Радуляк, господар в Глушкові; 4. Повіт Городок: о. Йосиф Фолис, посол до ради державної і парох в Скнилові коло Львова; 5. Повіт Гусятин: Іван Кивелюк, ц. к. секретар судовий в Копичинцях; 6. Повіт Дрогобич: Яць Олексовский, господар в Ясеници сільній; 6. Повіт Жовква: Данило Микелита, господар в Бутинах; 8. Повіт Заліщики: др. Володимир Охримович, посол до ради державної і директор т-ва „Дністер" у Львові; 9. Повіт Золочів: Микола Загульский, господар в Розважи; 10. Повіт Калуш: др. Іван Куровець, лікар в Калуши; 11. Повіт Мостиска: Захар Скварко, директор тов-а „Народний Дім" в Мостисках; 12. Повіт Перемишляни: Володимир Сінгалевич, ц. к. ад'юнкт судовий в Перемишлянах; 13. Повіт Рогатин: др. Кость Левицкий, посол до ради державної і адвокат у Львові; 14. Повіт Рудки: о. Стефан Онишкевич, посол до ради державної і парох в Хшевичах; 15. Повіт Самбір: др. Андрій Чайковский, адвокат в Бережанах; 16. Повіт Скалат: Йосиф Задорожний, господар в Новосілці Скалатскій; 16. Повіт Старий Самбір: о. Іван Яворский, парох в Стрільбичах; 18. Повіт Теребовля: о. Іван Волянский, парох в Острівчику і декан теребовельский; 19. Повіт Турка: Іван Павлюх, господар в Хащові; 20. Повіт Чортків: др. Антін Горбачевский, адвокат в Чорткові; — і 21. Повіт Яворів: Іван Загаєвич, міщанин і господар в Яворові. По висші кандидатури рішив тіснійший „Народний Комітет" предложити до затвердженя „Першому Народному Комітетови", що збере ся на нараду у Львові, дня 27. с. м. Дальші кандидатури оголосить „Народний Комітет" в найблизшім часі, як лише зістануть остаточно усталені на повітових з'їздах.

Пожар театру в Боертовн. В малім пенсільвеньскім місточку Боертовн скоїла ся онодї страшна катастрофа пожежі, котрої жертвою упало кількасот осіб, переважно женщин і дітий. Театр, що має місце на 700 видців, в дни катастрофи був заповнений майже до послідного місця, позаяк представлене було реклямоване вже від давна, а крім того до уріжнородненя проґрами мало служити також представлене кінематоґрафу, що і стало ся причиною катастрофи. Ледви піднесла ся куртина, а електричний рефлектор кінематоґрафу кинув перші образи, роздав ся нараз голасний гук експльозиї, огонь перекинув ся на легко запальні кінематоґрафічні фільми, а ясна полумінь стрілила від сценя до вершка будинку. Експльодував резервуар кисеня. В театрі запанував несказаний переполох. Публика серед окликів жаху почала тиснути ся до виходів, яких в долішній части театру було ледви два. Тому до кількох мінут женщини і діти запхали їх зовсім, а барикада удушених тіл відобрала надію ратунку тим, що лишили ся в театрі. Супротив того сьміливійші пробували втікати через сцену. Але серед переполоху поперевертали лямпи, що осьвітлювали сцену, а нафта розлила ся широкою филею, творячи величезну огняну запору. Якийсь мужчина в розпуці хотів підрізати собі горло ножем, а якась женщина в смертнім жаху молила ся голосно, не рухаючись з місця, хотяй огонь захоплював її чим-раз більше. Кілька осіб уратувало ся тим способом, що по раменах стоячих в сали вилазили на вікна і вискакували на улицю. Рівночасно страшні сцени розіграли ся на бальконах і ґалериї. Публика, побачивши перший огонь, кинула ся на сходи, дуже вузкі, так що й тут стовплена гурма замкнула небавком виходи, не могучи рушити ся ні в зад ні в перед, і дожидала зрезиґнована наближаючого ся огню. Дехто висказував крізь вікна з ґалериї, волїючи розбити собі голову на каміню, ніж згоріти в пожежі. Якась мати, маючи з собою троє дітий, викинула одно з них, 14-літного хлопця на улицю. Хлопець погиб на каміню, а товпа, зібрана перед театром, почала кричати, щоб не виставляла дітий на певну погибіль. Нещасна притиснула ся з остальними дітьми в раму вікна і там

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улиці Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

знайдено її пізнійше удушену димом. Багато материй ратувало дітий накриваючи їх власним тілом; знайдено спалених на вуголь богато трупів, що накривали діти. Не хибувало й геройских пожертвовань. Мійский різник відкрив коло вікна якийсь отвір. Замісць ратувати власне житє, почав силоміць спроваджувати женщини які були на ґалериї, і улекшував їм утечу. Сю акцию вів доси аж поки собі так страшно обі руки, що мусіли їх сейчас відтяти. Катастрофу довершило се, що стара, спорохнявіла підлога завалила ся в кількох місцях, пограбаючи частину публики згарищами. Позаяк майже кожда родина мала своїх членів в театрі, то перед театром зібрало ся ціле місточко, утруднюючи ратункову акцию. Аж пізно в ночи удало ся угасити огонь. Тоді стали добувати трупів, з котрих богато згоріло так, що годі було їх розпізнати. В місті не стало домовин, аж мусіли спроваджувати їх з сусідної місцевости. Деякі родини вигибли зовсім підчас катастрофи. Число жертв обчисляють на 167 трупів і 200 тяжко ранених. Стверджено тотожність лише 32 мужчин, 56 женщин і 12 дітий. Шкода виносить 400.000 корон. Населене місточка було переважно німецкої народности.

Закон пропінацийний. Трансакция, що мала на ціли запевнити краеви доходи з пропінациї, вже покінчено. Приватні властителї 5 процентових довжних листів пропінацийних виміняли їх близько на суму 117.000 корон за 4 процентові довжні листи банку краевого, причім дано їм надплату 5 К. Відповідно до умови краю з дирекциєю пропінацийного фонду має вона що місяця предкладати краеви рахунки доходів. Відтягнувши кошта заряду, припадуть вони краеви. Так само приписано вже пропінаторам 30 процент додатку до їх чиншу та 100 проц. шинкових належностий.

Процес ізза капітуляциї Порт Артура викрив цікаві дати. Зізнаня переслуханих сьвідків виказали інтересний образ военної сили і запасів провянту, якими розпоряджала кріпость в день капітуляциї 31. грудня 1904 р. Ґарнізон складав ся сего дня із стрільців, артилеристів, піонірів і иншого сухопутного війска, а між тими було: 6.291 недужих 3.645 війскових не належачих до фронту і 22.434 фронтового війска. На позициях і в резерві знаходило ся 12.180 мужа, а між тими 2008 моряків. Після зізнань ґен. Смірнова мала кріпость муки на 40, каші на 22, сухарів на 15 днів, а чаю і соли на кілька місяців, консервів на 3 місяці, а цукру на пів місяця. Після зізнань команданта кріпости Достоволова видано Японцям: 6957 пудів (пуд 40 фунтів) пшеничної муки, 31.050 пудів каші, 4458 пудів рижу, 981 пудів цукру, 3016 пудів всїлякої огородовини, 16.300 пудів соли, 1767 пудів мясних консерв, 25.116 пудів фасолї і 66 пудів вівса. Управа порту віддала Японцям: 16.500 пудів муки, 16 пудів соленого мяса, 115 пудів масла, 15 986 пудів житних сухарів, 31.312 пудів пшеничних сухарів. 2811 пудів цукру, 2890 пудів соли, 598 ведер оцту, 400 пудів чаю і 10.000 пудів пшеничної муки. Цивільне населене Порт Артура було по зізнаню полковника Вершініна заосмотрене провіянтом аж до марта 1905. Кріпостна артилерия складала ся в дни капітуляциї з 312 пушок, 31845 стрілен і 1,255.935 набоїв. Всїх пушок після обчисленя ґенерала Бядого було в Порт Артурі 2951. Крім того мала кріпость звиш 130 стрілен 10 цалевого калїбру, 900 ґранатів, 1400 шрапнелїв, 270 стрілен 9 цалевого калїбру, 990 бомб і 970 кріпостних шрапнелїв і 400 картачів, 360 бомб моздірових, 200 бомб до польних моздірів. Для побережних пушок знаходив ся такий запас муниціи: 4000 ґранатів, 400 шрапнелїв і 500 картачів. Для польних пушок було 2000 картачів, для корабельних пушок по 200 ґранатів на кожду пушку, а крім того більше число панцирних ґранатів.

Оповістки, іменованя і т. п.

Довірочна нарада. Подає ся до відомости, що продовжене довірочної наради розпочатої 17. с. м. відбуде ся в суботу 25. с. м. о год. пів до 8. вечером в сали „Народного Дому“ за тими самими леґітимацийними картами, що передом.

Із укр. акад. тов. „Союз“. Просить ся всїх, що вижичили книжки з бібліотеки названого товариства, принести їх як найскорше назад. Звертати вижичені твори можна в вівторок і четвер від год. 2—3, по обіді і в неділю від год. пів до 12. до пів 1. в полудне. — *Іван Дощівник*, бібліотекар.

Звичайні загальні збори вашківскої філії „Рускої Бесїди“ відбудуть ся дня 26 січня 1908 о год. 1-ій по полудни в комнатах товариства з слїдуючим дневним порядком: 1. Прочитане протоколу з послїдних загальних зборів; 2. звіт з діяльности виділу за рік 1907; 3. звіт касовий; 4. звіт з діяльности „Просьвітної секциї“ товариства і бібліотеки; 5. вибір нового виділу; 6. евентуалїя. Коли-б о год. 1. не явило ся статутами приписане число членів, то збори відбудуть ся о год. 2. по полудни того самого дня з рівним дневним порядком без взгляду на число участників. *А. Гринцишин*, писар, *Гед. Лисинецкий*, голова.

Конституючі збори товариства „Руский Народний Дім“ в Вашківцях н. Ч. відбудуть ся дня 26. січня с. р. о год. 3. по полудни в комнатах „Рускої Бесїди“ з слїдуючим дневним порядком: 1. Звіт з дотеперішних заходів коло заснованя товариства; 2. поясненє статутів; 3. вибір виділу; 4. евентуалїя. По зборах відбудеть ся відчит п. Івана Сгрийского на тему; „Будова вселенної“. — *Гед. Лисинецкий.*

Загальні збори товариства „Читальня Рускої Бесїди“ в Раранчу, відбудуть ся в неділю дня 26. січня 1908. о $2^1/_2$ годині пополудни з отсим порядком дневним: 1. Справоздане касове за рік 1907. 2. Винаймлене читальняного склепу. 3. Вибір нової старшини. 4. Вільні внесеня. — *Виділ.*

Із штуки і літератури.

Репертуар міского театру. Нині, в середу 22-го „Cavaleria rusticana“ і „Bajazzo“, 2 виступ кор. співака Вернера Альберті в розях Туріду й Канїя; в четвер, 23. „Tausend und eine Nacht“; в пятницю 24. „Bruder Straubinger“ (по зн. цїнах) в суботу, 25-го „Gretchen“; в неділю, 26. (по пол.) „Romeo und Julia“, (веч.) „Aida“. В понеділок, 27. „Jüdin“; Альберті співати ме Елеазара.

Ілюстрований народний календар товариства „Просьвіта“ на рік переступний 1908. Ціна 1 кор. Стор. 96+95. Оголошеня. З гарною оригінальною вінїєтою (рус. Юл. Панькевича) на чолї появив ся отсе зредаґований д. Ярославом Весоловским. Календар „Просьвіти“, котрий своєю формою й богатим змістом як найскориснїйше відбиваєть ся з поміж дотеперішних наших календарних видавництв та являєть ся безперечно найкрасшим українським календарем на 1908 р. Зміст такий: 1. Часть календарска. 1868—1908, вірш С. Яричевского. Календарскі записки. Календариюм. Українська (руска) преса. II. Часть інформацийна. Почтові постанови. Почтова щадниця. Телеґрами. Телефон. Інформациї для їдучих зелїзницями. Міри і ваги. Монети австро-угорскі і заграничні. Таблиця відсоткова. Короткий спосіб обчисленя відсотків за дні. Скалї стемплеві і податок особисто-доходовий. Календар вагітности домашних звірят. Важнїйши торги і ярмарки в руских частях Галичини й Буковини. Запоручені хороби і час звороту. Тарифа консумцийного податку для м. Львова. Порівнуюча табеля часу. Порівнуюча табеля степенїв теплоти після ріжних термометрів. Верхня земскої кулї і єї населене. Приріст населеня найважнїйших держав за останних 10 лїт. Европейскі держави після стат. обчислень з 1900 року. Поверхня і населене Австро Угорщини з 1900 р. Найвисша репрезентация австрийскої полов. держави. Управа краю. Короткий показчик адресовий у Львові. Де живе укр. (руский) нарід та кілько його є. Наші товариства і институциї. III. Часть лїтературна. З новим роком, вірш О. Луцкого. На вибори, опов. Б. Лепкого. Кн. Константин Острожский, розвідка дра О. Сушка. Поет і селянин, вірш О. Козловского. Поворот, опов. М. Яцкова. Охорона працї в законодавстві (розвідка дра Евг. Левицкого). Пісня про правду й неправду. Русь-Русини-Українцї, замітка дра О. Макарушки. Антошкови П., вірш І. Франка. Зруйнований вал, фантазия Гр. Ґершуні; перекл. Я. Весоловский. Вони одібрані — розбуті, вірш Олеся. Про гостець (ревматизм), розвідка дра Евг. Озаркевича. Моя любов, вірш Б. Лепкого. Народні співаки на Україні Руси, розвідка М. Мочульского. Возсоединенний Галїчанїн, вірш В. Самійленка. Взаїмна поміч у звірят, розвідка К. Крапоткіна; подав М. Б. На роботу, оповідане Л. Лотоцкого. Спільництво на Україні, розвідка І. Петрушевича. Перший Коваль, вірш Б. Грінченка. Лїтературні ювилеї: В. Антонович — Б. Грінченко, написав І. Брик. З року на рік. (Огляд за час від $^1/_{10}$ 1906 до $^1/_{10}$ 1907) Написав М. Л. Що повинно бути в кождій громадї? Написав С. Б. Посмертні згадки: О. Темницкий — др. М. Дорундяк — Я Коритовский.

Конкурс.

Просьвітне товариство „Руска Бесїда“ в Чернівцях розписує отсим конкурс на працї для своїх видань. Сї працї мають бути що до змісту і мови бездоганні, що до укладу і стилю цікаві і як найпопулярнїйші. Зміст сих праць поданий понизше в VIII відділах, з яких кождий має становити цїлість в осібній книжочцї, кожда не більше як 3—4 аркуші друку. Працї можуть бути не тільки оріґінальні, але й переклади і перерібки. За кожду приняту працю, яка переходить в необмежену власність товариства „Руска Бесїда“ в Чернівцях, воно платити ме відповідно до якости працї 30—50 корон від аркуша друку.

Поодинокі відділи мають мати уступи слїдуючого змісту:

I. Відділ: Поетичні і прозаїчні уступи про: 1. Пильність і лїнивство. 2. Господарність і ощадність. 3. Достатки і недостатки. 4. Богацтво і бідність. 5. Забобони і чари. 6. Піяньство і марнотравство. 7. Вдоволене і невдоволене. 8. Еміґрацию. 9. Просьвіту (школу). 10. Моральність. 11. Родичі і дїти. 12. Господаря, господиню і слуги. 13. Начальство. 14. Сусїди. 15. Приятельство і ворогівство. 16. Процеси. 17. Господарку громадску (добру і лиху). 18. Користні заведеня (товариства). 19. Із житя славних людий.

II. Відділ: З гіґієни. 1. Людске тїло і як его плекати. 2. Одїж і мешкане. 3. Пожива (мясо, яйця, молоко, масло, сир, збіже, овочі душпакові, ярина, приправи, гриби, садовина, присмаки). 4. Хемічний склад поживи (білок, товщ, крохмаль, цукор, кваси і т. п.). 5. Як варити і печи. 6. Як підроблюють поживу, (Законні приписи). 7. Напої. 8. Алькоголїзм.

III. Відділ. З науки природописної. 1. Теплота, воздух, вода, сонце і їхнїй вплив на людий, зьвірят і ростини. 2. Хемічні елементи (азот і пр.). 3. Сірка, фосфор і т. д. 4. Як творить ся ріля? 4. Дещо з механїки. 5. З идростатики. 6. З науки о теплоті, 7. О маґнетизмі. 8. З електрики. 9. З оптики.

IV. Відділ: З науки о ростинах: А) *Загальна наука о будові ростин*: 1. Роди рілї (пісковата, вапниста і т. д.), Як повстають і їхнї прикмети. 2. Верстви землї. 3. Управа рілї. (Коли, чому, як за глибоко і як часто орати? Глибока оранка. Шкодженє, валкованє, сапанє, підгортанє, прибори до того і які повинні вони бути). 4. Поліпшене рілї через наводнюванє і осушуванє (дренажа). 4. Гноєнє (Чому треба гноїти і чим). 5. Гної а) з господарки (гній зі стайнї, прикмети і приладженє его, гноярка), ужиток; гноївка, кал, компост і т. д., б) гної штучні, роди, спосіб, час і скількість ужитку; оглядність при закупнї і ужитку. 5) Насїнє (прикмети, чистість (чищенє машини), як розводити насїнє, зміна насїня, способи сїйби (машини). 6. Чищенє, ріст і житє ростин. 7. Складові частини ростин. 8. Як ростини живлять ся. 9. Як творить ся плід, як ростини достигають.

Б) *Специяльна наука о будові ростин.* 1. Збіже. 2. Овочі душпакові. 3. Ярина. 4. Паша. 5. Ростини торговельні (лен, коноплї, тютюн і т. п), їхнї вимоги зглядом землї, підсоня, гною, насїня, оброблюваня і збираня; їхнї хороби і шкідники та як сему зарадити. 6 Садовина (яблока, грушки, сливки, черешнї, вишнї, морелї, оріхи. виноград) 7 Ліси і лози та їх управа. 8. Сїножати і толоки (полонини).

V. Відділ: Плеканє худоби. 1. Будова і житє зьвірят. 2. Як доглядати худобу. 3. Кінь. 4. Рогова худоба. 5. Вівця і коза. 6. Безрога. 7. Дріб. 8. Крілики. (Чому держати їх, їхнї породи (раси), як їх плекати, годувати, вживати та як лїчити їхнї хороби). 9. Риби. 10. Пчоли.

VI. Відділ: З економії. 1. Інвентар і книговодство. 2. Системи господарства. 3. Господарскі машини. 4. Спілки. 5. Кредит (каси, векслї). 6 Ремісло. 7. Промисл. 8. Торговля. 9. Обезпеченя. сторожі огневі, (Січи). 10. Капитал а праця, (машини).

VII. Відділ: Із землеписи: 1. Огляд Буковини. 2. Австро-Угорщини. 3. Культура в Австро-Угорщинї. 4. Огляд України, Европи і прочих частий сьвіта. 5. Образки культури заграничної.

VIII. Відділ: З історії: 1. Буковини. 2. Австро-Угорщин. 3. України. 4. Всесьвітної культури. 5. Управа громадска, краєва і державна. 6. Устрій державний. 7. Обовязки і права горожан. 8. Найважнїйші постанови законів громадского, війскового, скарбового, карного, цивільного, польового, ветеринарного, лїсового, водного, товариского і спілкового.

Хто би схотїв обробити один із названих VIII відділів, зволить зголосити ся до підписаного голови тов. найдальше до кінця лютого с. р., подаючи заразом, котру працю переймає і доки зобовязує ся єї предложити. „Руска Бесїда“ повідомить відтак кождого оферента, чи приймає его оферту чи нї.

Примічаємо ще, що голова тов. готов подати охочим до працї придатні до неї підручники.

Просимо Хв. редакциї українських ґазет подати про сей конкурс хоч коротку звістку з додатком, що близші услівя можна засягнути у підписаного голови тов.

За головний виділ „Рускої Бесїди“.
Чернівцї в січни 1908.

Омелян Попович,
голова тов.
(улиця Шевченка 4.).

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА
тов. зареєстроване з ограниченою порукою
в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституция на Буковинї. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого“ відібє ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї“.

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.
Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!** ☛ **Свій до свого!**

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.

За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Надзвичайні загальні збори каси пож. і щадн. для громади Ширівцї долішні, відбудуть ся дня 2. лютого 1908 на „Стрітене". Порядок дневний: 1. Вибір старшини. 2. Вибір касиера. 3. Вільні внесеня. — *Старшина.*

Загальні збори каси пож. і щадн. для громади Раранче, відбудуть ся в недїлю дня 2. лютого 1908 о 2. год. полудни в домі читальни з отсим дневним порядком: 1. Справоздане касове за рік 1907. 2. Підвисшене процентової стопи. 3. Вибір нової старшини. 4. Вибір нової Ради надзорчої. 5. Вибір касиера. 6. Вільні внесеня. — *Старшина.*

Важне! Важне!

Хто хоче дешево, а здоровий

МАТЕРИЯЛ 12 1—2

БУДІВЛЯНИЙ СМЕРЕКОВИЙ

купити

нехай замовляє его як найскорше

у читальни „Рускої Бесїди" у Вижницї

почта і стация желїзнича Вижниця.

Є на продаж і острови до сїна.

Марка охоронна: **котвиця**

Liniment. Capsici comp.

Pain-Expeller

Загально признаний знаменитий усмираючий лїк на втиране по цїнї **80 сот. 1·40 кор. і 2 кор.** можна купити у всїх аптиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних пляшках з нашим охоронним знаком **„котвиця"** з аптики Ріхтера і для остережности приймати лише пляшки тим охоронним знаком яко правдиві. 178 15—40

Аптика Ріхтера „під золотим львом"

у Празї, улиця Елисавети число 5.

Великий різдвяний торг з 30% знизенем цїн

у фірми

КАРП і ГОРОВІЦ

улиця Головна число 17.

До продажи надійшли: фрзнцускі вовняні флянелї, перше по 90 тепер по 55 кр.; Штофи на костіюми 120 cm широкі, перше по 1 зр. 20 кр. тепер по 85 кр.; Ріттера-флянелї, знамениті до праня 78 cm широкі по 28 кр.; так звані „Tennis-флянелї, колїрові 16 кр. — **Хустки, коци, дивани, фіранки, все по значно редукованих цїнах.**

216 (9—10)

Новий а добре платний домашний промисл

завело в нашім краю

перше галицке підприємство домашних панчішкових робіт на плоских машинах до плетеня

ЛЇБАЛЬ і СПІЛКА

зареєстроване торговельне товариство

у Львові, улиця Кохановського число 39|19.

Тривкий і певний зарібок.

В кождій порі, як в зимі так в лїтї може вправна людина заробити що дня 3 до 5 корон.

Не треба шукати зарібків в чужинї, за морем.

Хто вивчить ся працювати на ново-опатентований плоскій машинї до плетеня „СЛАВІЯ", той не має вже чого журити ся.

Зимою в теплї а лїтом в холодку працює собі легко і приємно; готову роботу відсилає до фірми **Лїбаль і Спілка у Львові, ул. Кохановського ч. 39|19,** а за пару днїв дістає від тої фірми гроші за роботу і сьміло пряжу на дальшу роботу.

Вивчити ся може дуже скоро і без великих заходів.

Машини „СЛАВІЯ" є найлїпші, та тому і найдешевші з поміж усїх машин до плетеня; не треба отже давати ся заманювати до купованя инших машин.

Давайте читати сю оповістку всїм Вашим своякам, сусїдам і знакомим.

Члени просьвітних товариств мають значний опуст.

Жадайте сейчас пояснень. Покличтесь на нашу часопись.

Лекка і приємна праця.

Сили до роботи треба дуже мало.

Скора, хорошої ґатунку не є на заказ.

Праця для всїх і всюди.

Виданя „Рускої Бесїди" і „Рускої Школи"

можна купити у всїх

філїях „Рускої Бесїди" і „Рускої Школи",

в друкарнї „Рускої Ради" і в книгарни І. Рехенберґа.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ" і „РУСКУ РАДУ".

В 6 днях до Америки,

Переїзд подорожних до

Канади і Арґентини

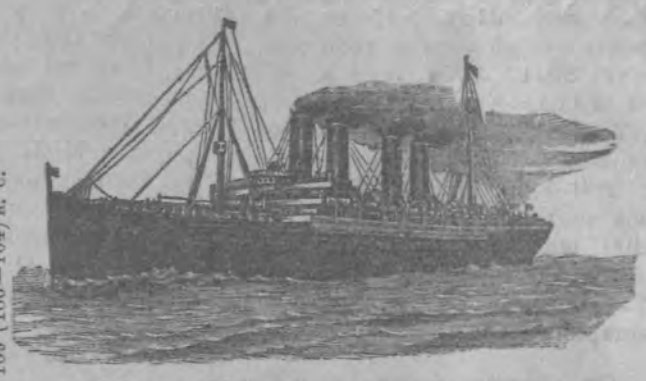

601 (100—104) н. с.

жадайте пояснень

Напишіть лиш карту кореспонденцийну до

Falck & Comp.

Гамбурґ, Raboisen 30 Amerikahaus.

Кореспонденция у всїх мовах.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик **Рік заложеня 1873.**

Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.

Товари з альпаки і кіньского срібла В. Бахмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.

Дамскі ковняри і зарукавкі. найлїпші і найновійші товари футряні.

Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin", „Nutria". шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.

Правдиве біле Єґера Др-а Лямана, калїсони і майтки, вебові і з Cheбili хустучки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.

Трикотові і вовняні камаші.

Товари обувяні, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.

Для панів лякерки, півчеревики — найновійшої сорти.

Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.

Куфри до подорожи з замочками і без. Нецезарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітила і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.

Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.

Найновійші артикули карнавалові:

Для дам наймоднїйші черевики балеві, загортки, ґази і вахлярі

Кляки і цилїндри найновійшого крою.

Щітки до річий, голови і до зубів.

Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і француской продукциї.

Хусточки батистові, шовкові, паньчохи, шовкові так звані „Flor" гладкі і „ajour", рукавички шовкові, ірхові „Maraboutf" і иньші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові пояски найновійшого фасону.

Шовкові шкарпитки. „Flor" руказички, найлїпших фабрикатів, сорочки батистові, піки, наймоднїйшого фасону.

Ковнярики, маншети, краватки, полотняні хусточки і батистові.

Прибори до польованя. торби камаші, зарукавки крісла полеві і амуніция.

Санки „Rodel" всї специяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.

З друкарнї товариства „Руска Рада" в Чернівцях під зарядом Івана. Захарка.

Ч. 5. Чернівці, пятниця дня 11. (24.) січня 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цілий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цілий рік 18 кор. (згл. 9 рублів або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятниці і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділь і сьвят.

Чернівцї 24. січня 1908.

В суботу, як вже заповіджено, має відбути ся за тими самими запрошенями продовжене довірочної наради, початої минувшої пятницї. Про потребу таких сходин, в яких взяла би участь вся національно сьвідома руска громада інтелїґенциї, нема що богато тратити слів; особливо під нинїшний час, коли в тій громадї назбирало ся, на жаль, немало ріжниць і незадоволеня, виговорити ся й порозуміти треба нам конче. І рускі посли, котрі скликають отсю нараду, сьвідомі сего, бажають дати кождому нагоду і голос для критики, бажають почути усї жалї й домаганя. Не путаючи нїкого в нїчім, жадають за се тілько щирости і почутя ваги хвилї, почутя, що виключить само собою особисті мотиви і напади.

Та одно треба памятати. Коли з нашої наради має бути який небудь хосен, коли не має вона скінчити ся тілько балачкою, то треба нам дійти до яких небуть конкретних внесків, що на їх основі було-б можливе порозуміне і спільна праця. Наша громада мусить зрозуміти, що жадаючи від других сповненя обовязків, мусить також взяти їх і на себе, а взявши, совісно і щиро сповняти. Жадаємо від других, жадаймо-ж і від себе.

Ми не будемо звертати уваги на вагу теперішної хвилї; кождий, хто хоч трохи інтересуеть ся публичним житем, розуміє єї. Працї, працї на кождім полї — просьвітнім, економічнім, полїтичнім по самі уха, а до того приходить важна і нелегка задача: удержати дотеперішні здобутки і значіне в краю, що може легко звалити ся, коли у нас не буде згоди і єдности.

Може дехто з „прозорливійших талантів“ скаже, що тут розходить ся о удержане теперішних послів і провідників. Ну, з такими нема що богато говорити. Вони, здаеть ся, були-би иншої думки аж тодї, як самі стали би послами.

Наші школи в горах.

Хочу в сїй дописи звернути увагу на хиби наших шкіл в горах. Думаю, що на поли шкільництва терплять найбільше наші Гуцули в горах. Там школи чи то задля положеня чи з иньших причин не сповняють як слїд своєї задачі. Возьмім пр. громаду Селетин. Я звідав добре сю околицю і пізнав таке: По більшій части положене школи не відповідає задачі задля віддаленя мешканців від неї, бо шкільна дїтвора мусить ходити 6—10 km, і тому з три четвертини не побирає жадної науки. Села в горах розміщені на великих просторах, то ж школа більше клясова або для цїлої окресности під одним дахом цїлком не відповідна. Богато осель получено під одну громадску управу, так що школа лежить від осередка сих осель 10—15 km, як не більше. Оселї, котрі могли би мати свою більше клясову школу не посїдають жадної, бо обовязані здержувати і посилати дїти до школи віддаленої на 15 km. Управа громадска, котра складаєсь дуже часто з членів противних просьвітї, не хоче будувати для своїх атиненций шкіл тай збуває се з року на рік. Сотки дїтвори в сих атиненциях не побирають жадної науки і побільшають число анальфабетів. Сї, що ходять з близших атиненций побирають науку також недостаточно, чи то задля нереґулярного ходженя через віддалене, чи через природні впливи весною, зимою і в осени. Така наука не приносить жадної користи і розуміє ся нарікання мешканців не устають.

Такі відносини панують в горах повіта радовецкого громади Селетин, Шипот, Ізвор і Плоска повіта вижницкого. Громада Селетин обнимає 56 km², числить 21 атиненций а до 800 шкільної дїтвори і має на се все лиш 2 школї з 4 рускими силами учительскими. В сїй громадї ходить до школи в Селетинї до 160 дїтей а в Садові (Бродина) щось до 60, решта виростає без жадної науки. Більші атиненциї через вороже настроене більшої части старшини громадскої до просьвіти і сказати можна через обоятність управителїв школи, позістають в темнотї. Не хочу ту жадному учителеви робити закидів, але мушу сказати, що кождий стараєсь розширити школу на більше клясову, бо се велика честь бути управителем більше клясової школи, то-ж без згляду, чи ті всї кляси під одним дахом в такім віддаленю від осередка населеня відповідають задачи, старають ся о їх скуплене під свою опіку. Коли краєва Рада шкільна вчинила їх волю, клопочуть ся потім, як би удержати фреквенцию і виказують на кару дїтий, котрі задля віддаленя не встанї відвиджувати школу. Через таке стягане більше кляс під одним дахом, богато дїтий остає цїлком без науки. Учитель сидить тихо, бо боїть ся, щоби его школа не розлетїлась, а нарід темний, полишений на жертву пявкам, не маючи проводу мовчить, бо не уміє собі порадити. Моральне почуте там дуже низько стоїть, о национальнім анї згадувати. Се використують вороги і пявки, тай колись буде то тяжкий удар для рускої нациї. В кождім рускім селї є нїмецка каса, до котрої виливає кровавий гріш руского Гуцула в користь нїмецких стоваришень.

Менї здаєсь, що коли сей бідний нарід платить такі тяжкі податки і всякі додатки, то має право жадати, щоби ним заопікувано ся. В сїй цїли треба би постарати ся, аби нарід на зборах поставив внесене о заложене еще шкіл в сих атиненциях:

1. Игрище, Несипітул, Ульма і часть Рускої від сторони Ульми малаби дістати 2 клясову школу; — тепер там нема жадної.

2. Атиненция: Руска від сторони Селетина, Селетин, Костилева, Ропочиль і часть Плоскої камеральної 3 клясову школу, котра вже є в Селетинї.

3. Атиненция Лупшин, Маґура, Салаші 3 клясову школу; — до тепер там нема жадної.

4. Атиненция Бродина горішна і Бук 1 або 2 клясову школу.

5. Плоска камеральна (часть) і часть Краснодїл від заходу одну 2 клясову школу — там еще нема жадної, а школа в Плоскї повіта вижницкого одержали би дїти з Плоски камеральної з північно-західної сторони.

До сего внесеня поставити би належало сї місця яко відповідні для школи, бо дїти не мали би дальшого віддаленя як на 4—5 км.:

Школа для атиненций під 1. малаби бути межи Ульмою а Несипітулом.

Школа для атиненций під 2. має вже в Селетинї.

Школа для атиненций під 3. мала-би бути в Маґурі.

Школа для атиненций під 4. мала би бути в Бродинї висшій більше від сторони північної.

Школа для атиненций під 5. мала би бути на захід від Краснодолу межи Плоскою камеральною, а тою вижницкою повіта.

Сим способом цїла громада була би засїяна школами і не пропадалоби тілько народа в темнотї як до тепер і кожда школа малаби відповідне число дїтий, а учителї моглиби занятись і сим темним

Дмитро Николишин.

Розвіяне щастє.

Драматичний нарис в однім актї.

Передпокій.

(В глубинї шкляні двері, ослонені портиерами; за дверми веранда, оброслa виноградом. Побіч дверий на право і на лїво вікна, заслонені довгими білими фіранками. В правій стїнї двері до сальону, побіч них софа, в лївій двері до їдальнї, в кутї шафа. По середині стіл; на нїм альбом з картками і кілька фотоґрафій. Коло стола два крісла. — Пізний вечер. Крізь вікна вливають ся дві срібні смуги місячного сьвітла і заливають килим, розстелений по підлозї. — Із сальону чутно звуки фортепяну; хтось грає поважний, тужливий ноктурн, Мельодия переливаеть ся в ріжнородних акордах і знову той самий ноктурн. Між тим на сценї пусто. Через хвилю входить **Галя**, *молода, струнка дївчина, в простенькім але принаднім домашнім строю. Підходить до вікна і підніма фіранку; ясенна струя місячного сьвітла облива єї постать і гарне блїде личко. Она дивить ся в вікно та вслухуеть ся в мельодию, що знову стала переливати ся в найріжнорідніїших мотивах; а коли мельодия поплила знов тужливим, повільним темпом, стала тихо під такт музики сьпівати:)*

Прийшла весна чарівлива,
Крила розпустила
Та ніжними пестощами
Землю розповила.
Цьвітуть квіти пахучії,
Сади зеленїють;
Будять и душі людини
На житте надію.

Тиха нічка затопила
Землю в сонних мріях;
Із садочка долїтає
Голос соловія;
Розливаеть ся широко
Його щебетанне
Та розбурхує до краю
Сплячее кохання.

Розбуджує... А у мене?..
Ой, ти, соловію!
Я на віки пострадала
На житте надію
У мойому серцї студінь,
Вихор люто свище;
Я паду на дно розпуки
Все низше та низше.

(Задумала ся. Музика знов розлила ся в чарівних акордах; вирнула нова мельодия і поплила довільним, супокійним темпом. Дївчина отворила вікно і дивила ся задумано в сад. Так минуло кілька хвиль. Потім стала півголосом говорити:)

Чарівна тишина... Жива природа,
Овіяна спокою сонним чаром.
Відпочиває втомлена життєм
Свавільним, бистрим як гірський потік.
Город цьвітистий, саджений прабатька
Столїтнього мистецькою рукою,
Умаєний зрадливим живоплотом
Немов віночком, став ся храмом Бога,
Що губить ся в нескінченім просторі
А припочивку у раю шукає.
Подвійний ряд крісла́тих черешень,
Мережаний зеленими корчами
Порічок, саджених його рукою,
Що я їх так охочо підливаю
Студеною водою, як лиш сонце
Покотить ся по синяві небесній,
Дріма безжурно в чарівливім морю
Сріблистого проміння місяченька;
А над його дрібними галузками
Уносить ся архангел супокою,
Благословить землї богаті плоди,
Краплини щастя розсїва цїнного
По пестрім килимі на день для тих
Людий, що вміють находити щастє,
Заховане в законах споконвічних.
Дрібні цьвітки купають ся в росї;
Одна до другої листочки хилить,
І шепче казку весняну, запашну
Про тихе щастє і кохання щире,
Що у маю квітча людини серце.
І я слова тієї казки чую;
На крилах леготу летить до мене
Солодкий чар, вливаеть ся у грудь
І будить в серцї почування тії,
Що задрімали після гураґану,
Повивалом буденного життя
Обмотані, заснули тут у серцї,
Припинуючи понелом дитину,
Колисану у раменах коханих,
При звуках піснї зроджених коханнем...

(Мельодия закінчила ся різким акордом. Почув ся звучкий дївочий голос, що свобідно розливає ся по кімнатї. Галя слухала мовчки не відриваючи очий від вікна. Від сальону відчинили ся двері і війшла **Евгенія**, *весела, чорнобрива, кароока брунетка в яснїй суконцї. Побачивши Галю зупинила ся і озвала ся здивовано:)*

Ти тутки, Галочко?

Галя *(звернула ся до неї боком).* От бачиш, Ґеню!

Евгенія. Отсе тобі! Забрала ся з сальону,
Оставила мене так сам на-сам,
Сама пішла до місяця шептати.
(Підходить до неї). Чому-ж ти, Галочко, втекла від мене?

Галя. От, любко, місяць вивабив мене.
Люблю вдивлати ся в його проміння,

руским народом. Ся сила руска, котра там, здаєсь, засипляє придала би ся нам колись, бо Гуцули нарід твердий і вдатний.

Що до школи в Ізворах і Шипоті, то сї потребують цїлком нової реконструкциї, бо лежать не в відповіднім місци, тож фреквенция на жаль дуже низька. Школа в Ізворах мала би стояти межи Молдавою а Ізворами, коло цїсарских стаєн, через що і школа в Шипоті осягнула би відповідне число дїтей, а школа ізворска мала би на 2 учительскі сили дїтей аж за богато. Прошу не уважати, щоби школи лежали близько якогось руху, але на відповіднім місци і відповідала своїй задачи.

Сю справу повинно було учительство порушити. Добре було би упросити Р. ш. краєву, аби визначила до сего відповідну комісию, котра би заняла ся сею справою, в котрімби місци могла школа стояти.

Гуцул з над Сучави.

В учительскій справі.

Дня 19. грудня м. р. поставив український клюб в парляментї такий внесок в учительскій справі:

Внесок пп. дра Евгена Левицкого, дра Льва Бачиньского, Михайла Петрицкого і тов. на зміну §. 55. закона державного о народних школах з 14. мая 1869, В. З. Д. ч. 62. дотично мінїмум платнї народного учительства в тім напрямі, щоби учительство публичних шкіл народних було що-до законної платнї зрівнане бодай з чотирма найнизшими клясами ранґи ц. к. урядників державних.

Зваживши, що 55 §. держ. зак. з 14. мая 1869, Взд. ч. 62, котрий постановляє мінїмум платнї народного учительства є в своїм мериторичнім і стилїстичнім укладї недостачний і допускає нормоване учительскої платнї поодиноким законом краєвим, що виходить на шкоду учительства; зваживши, що учительство загалом, а народне особливо має в культурнім житю і розвитку кождого народу дуже важку ролю, отже заслугує з нашого боку на пошану й підмогу в повнім обемі; зваживши далї, що при теперішнім станї краєвого законодавства істнують ще краї, в котрих мінїмум платнї зведене навіть до 800 К. річно, які будь-що будь не вистарчають на відповідне удержане інтелїґентної родини; зваживши врештї, що задачею народного заступництва вибраного загальним голосованем є покінчити з тим визиском цїлого преважного стану, а се може стати ся через докладнїйше зредаґоване уступу 1. згаданого закона— через що зовсїм права краєвого законодавства не будуть вкорочені — ставлять підписані внесок:

Висока палата зволить ухвалити: „Взиває ся правительство, щоб як найскорше виготовило й предложило законопроект, в якім би §. 55. зак. з 14. мая 1869, Взд. ч. 62. змінено в тім напрямі, щоби учительство в публичних народних школах було що-до законної платнї зрівнене бодай з чотирма найнизшими клясами ранґи урядників державних.“

В формальнім зглядї жадаємо, щоби отсей внесок без першого читаня призначено просьвітній комісиї до безпроволочних нарад і звіту. — Відень 18. грудня 1907.

Анкета в справі середних шкіл в Австриї.

21. с. м. почали ся в мінїстерстві у Відни наради анкети в справі реформи середних шкіл. З Буковини є присутні проф. Ерлїх і Вале. З Русинів мають взяти участь дир. Харкевич і Савіцкий але оправдали свою неприсутність на першім засїданю.

Мінїстер просьвіти Мархет отворив анкету довшою промовою, в котрій перш усього привитав зібраних, причім вказав на значінє анкети та ріжні зміни, доконані протягом лїт у науковім плянї й орґанїзациї середних шкіл. Педаґоґічні досьвіди і поступ знаня викликують необхідність нової ревізиї, а то в дусї облекшеня і змодернїзованя школи. Мінїстер вказав на пороблені вже зміни в плянах наук та підніс між ин. звільнене від усякого зайвого балясту, обмежене науки клясичних мов, зміни в плянї науки нїмецкої викладової мови, змодернїзоване науки історії при більшім узглядненю суспільної і культурної історії, заведене науки рідної історії в більших розмірах та науки соціольоґії (?) в найвисшій клясї, реформу науки арвтметики, ґеометриї, природних наук.

Дальше мінїстер підніс вагу квестиї переходженя абітурієнтів реальних шкіл до унїверзитетских студий та вказав на те, що в публичній дискусиї виринула думка, щоби зберігти й на будуче гуманїстичну ґімназию й реальну школу та сотворити побіч них школи нового типу. Заряд осьвіти займав ся тою квестиєю та вижидає опінїї анкети. Як-що має бути сотворений новий тип середної школи, то треба абітурієнтам тих шкіл отворити дорогу на унїверзитет, хоча грецка мова не була би в тім типі узглядненa.

Одначе всї реформи не довели би до бажаних результатів, колиб учительский збір не станув на висотї свойого завданя. Заряд осьвіти займаєть ся вже тепер квестиєю науковою й педаґоґічного образованя учительства.

Мінїстер закінчив словами, що така анкета не має нїчого спільного з полїтикою, та висказав пересьвідчене, що вона підіпре мінїстерство просьвіти при розвязуваню важкого завданя.

Справоздавець Мартїнец виголосив реферат на тему: „О скільки наша середна школа вимагає реформи“ та дійшов до висновку, що треба передовсїм завести в наших ґімназиях науку французкої й анґлїйскої мови.

Справоздавець Гінер реферував про „Сотворене нового типу середної школи“ та предложив внесене, щоби істнуючі реальні ґімназиї замінити на осьмоклясові заклади, та щоби абітурієнти тих шкіл мали право вступати на унїверзитет і иньші висші школи.

Краківский професор Моравский вказував на наслїдки, випливаючі з такої переважаючої скількости ґімназий в Австриї, радив сотворити новий тип реальних ґімназий з введенем латиньскої мови, змінити реальні школи на заклади осьмоклясові з факультативною наукою клясичних мов у висших клясах та признане повної рівности абсольвентам усїх трьох типів середних шкіл.

Справоздавець Юрашек пропонував способи для зменьшеня напливу учеників до ґімназий та звернення їх до шкіл реальних. Домагав ся, щоби при переходї з низшої ґімназиї до висшої ввести осібний іспит зрілости, щоби сотворити новий тип висших кляс середних шкіл з трьома або чотирма роками, рід лїцея, з віддїлом для висшого, загального образованя та з віддїлами фаховими для підготовленя до специяльних професий.

Справоздавець Ерлїх радив перетворити видїлові школи на приготовляючі заклади до шкіл торговельних і ремісничих. Ґімназиї й школи реальні мали би приготовляти виключно до висших студий.

Секцийний шеф Підолї вносить, аби в ґімназиях навчали латиньскої мови що й-но від пятої та грецкої мови від шестої кляси, — щоби домінуюче становище полишити матїрній мові, — щоби більше уваги присьвячувати природним наукам і практичній працї. В однїй клясї повинно вчити ся найвисше 30 учеників; треба по змозї зредукувати материял науковий, а решту часу віддати на забави, спорт і т. п. Бесїдник є за скасованем іспиту зрілости та за зміною в становищи та функциях професорів і директорів.

В заступстві мінїстра Ґесмана радник правительственний Швідлер предкладає ось такі внесеня: 1. знесене тепер істнуючої реальної ґімназиї та сотворене нового типу; 2. неможливість сполуки низшої школи реальної з висшою ґімназиєю; 3. зрівнане всїх иньших типів середних шкіл з ґімназиєю що-до вступу до висших шкіл.

Телеґрами „Буковини“.

Справа реґуляциї учительскої платнї.

Відень, 22. січня. В середу 22. с. м. явили ся посли Василько, Белеґарде і Гормузакі у мінїстра просьвіти Мархета в справі реґуляциї учительскої платнї. Др. Мархет заявив, що рішене наступить найдальше до 2—3 недїль; заки він внесе справу перед раду мінїстрів, мусить поспитати ся о гадку поодиноких мінїстрів-товаришів. Посли, що горячо обстоювали за санкциєю реґуляциї учительскої платнї, віднесли знова вражінє, що мінїстер Мархет є за санкцією закону, але ще не певний що-до згоди иньших мінїстрів.

З буджетової комісиї.

Відень, 22. с. м. В буджетовій комісиї роздїлено реферати. Послови Василькови придїлено реферат про патенти, дальше від мінїстерства рільництва титул „гірничі власти“, належитости за викопуване“, „гірничі школи“ і „державні гірничі заводи“. Ончул старав ся про кілька рефератів, але без успіху.

Що ллють ся річкою сріблистою
Та заливають килими дрімучі,
Розстелені ланами, долинами!

Евгенія. Я думала, що блудиш по садочку
Серед дерев сонливих, поміж цьвіти,
А ти отсе в вікно глядиш.

Галя. Ноктурн
Мене задержав, люба Ґеню, в хатї.
Ти так чудово граєш, що аж душу
Бурхливими думками навіваєш,
Колишеш серце на давній колисцї,
Змайстрований чарівною весною
У тім садку при місячному сьвітлї.
Ох, місяць спомини давно минулих
Щасливих хвиль розбуджує у серцї,
Малює картини маю чарівні,
Що дїйсність їх затерла в памяти,
Життя струю могутню ллє у грудь.
Тут гарно, Ґеню, дуже — дуже гарно!
Чарівний рай весни ти осьвятила
Нїжними звуками ноктурна, пташко.
Імпровізация твоя — моє
Житте, кохана, супокійне, тихе,
Та враз отроєне, прибите громом!
Менї тут мило, дуже мило, любко.

Евгенія. І не лякаєш ся сидїти тут?

Галя. Лякаю ся?! — Чого-ж менї лякать ся?

Евгенія. Мене якийсь неясний жах займає,
Коли сиджу при місяци в сїй хатї.

Галя. Невже! Та ти відвагою чваниш ся.

Евгенія. Ти, Галочко, мене не зрозуміла;
Мене жахає образ спомину...

Галя. А, розумію! Він умер в сїй хатї.
Онтам на софі. Ти того й боїш ся.
Чи правду я кажу?

Евгенія (*заклопотано*). Та правду, Галю.
Мене ся сьвідомість усе дражнить,
Як лиш коли зайду у сей покій
В таку як нинї хвилю, як сріблисте
Проміннє місяця його осьвітить.
Чи се тебе, голубко, не трівожить?

Галя. Зовсїм нї, Ґеню! Бачиш, я находжу
Якраз спокій, коли сюди зайду.
Чарівний образ милого мойого
Малюєть ся в моїй уяві ясно.
Менї здаєть ся, — чую тихе слово
Прошептане в останнїй вечір щастя,
Тепло грудий коханих відчуваю,
Мойого пристановища одного
На час весни моєї. Як коротким
Здаєть ся бути нинї він менї —
Якраз тому, що згинув раз на все...
Менї тут мило пробувати в темних,
Вечірних хвилях та спивати щасте,
Затроєне вже здавна полином.

Евгенія. Тебе той спогад горем повиває,
Тугою серце налива дївоче.
Пощо-ж ти, Галочко, шукаєш хвиль,
Котрі звичайно навівають душу
Розпукою?

Галя. Нї крихточки розпуки
Немає в мене. Я зовсїм спокійна.

Евгенія. Господь з тобою! Де спокій у тебе?
Та ти його нїколи не находиш. —
Хиба що я тебе не розумію...

Галя. Можливо, Ґеню! — Та мене дивують
Твої слова. Не бачиш? я сьмію ся,
Я бавлю ся, як лучить ся нагода;
Родина, бачиш, ревно заняла ся
Моєю долею; уладжує
Як найчастїйше прогульки, забави,
Щоб я часу не мала сумувати.

Евгенія. Ой, Галочко! Дивлю ся я на тебе—
І жаль за серце так мене стискає.
Ти бавиш ся, сьмієш ся... А що в серцї
У тебе дїєть ся — нїхто не знає;
Нїхто й не думає себе спитати,
Чи дїйсно ти сьмієш ся, веселиш ся
Чи тужиш нишком, проливаєш слези.
Кого се впрочім може обходити?
Всї лиш жиють життєм своїм і сьвіта;
Сьвіт одиниць зовсїм їх не займає.
Они тебе не знають, перепелко!

Галя. А ти мене, Ґенусю, знаєш?

Евгенія (*з відтїнком докірливого жалю*). Галю!
Хто більше зна тебе як я всїм домі?
Нї! нї! Нїхто! Коли поклонники
Краси твоєї стать твою розкішну
Облесними словами величають
А ти приймаєш усьміхаючись
Солодкії слова із їхнїх уст,
Добачую у тебе тайний біль;
Тобі всї їхнї вісенїтницї
Не по нутру. А се наглядний доказ
Байдужности твоєї до життя.
Байдужність та пригноблює мене,
Нечайно позбавля мене спокою
І розкоші, яку находжу в тебе,
В твойому товаристві, люба Галю.

Галя (*хватає єї за руку*). Я вірю, вірю! Ти для мене щира;
Ти рада бачити мене віночком
Міртовим, щастя вістуном повиту.

Евгенія. Нї! нї! Між тими, що тебе вважають
За совершенну постать женщини
І щиро добивають ся кохання,
Хочби одного не найдеш такого,
Котрий під твою вдачу підходив би.
О, нї один з них із тобою в парі
Згідливого не вдарив би акорду.

(*Дальше буде*).

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35
ІВАНА СТЕРНЮКА

НОВИНКИ.

Чернівцї, 23. січня 1908.

Страйк студентів. Ученики краківскої академії штук заявили, що з причини безвідрадних гігієнічних відносин в академії і в виду несповненя обіцянок даних президиєю міста дотично реформ в названій академії залишають виклади згідно з рішенем віча дня 12. грудня 1907 р.

Українцї по сьвітї. В Харбінї засновав ся — як доносить київске „Слово“ — *український клюб*“. Має він на цїли допомагати національному розвиткови членів „клюбу“ та дати їм змогу поширювати знане з української історії, лїтератури, драматичної штуки, музики й сьпіву. — В Сан Павлю в Кольонії Нова Одеса живе — як доносить бразилійска „Зоря“ — богато українських еміґрантів з Галичини і Росиї. Між еміґрантами з Росиї є чимало втїкачів революціонерів, пр. матрози з броненосця „Потемкин Таврийский“.

Руска паралєлька в стрийскій ґімназиї. На днях наспіло на руки о. Остапа Нижанковского, пароха в Голубутові, рішене краєвої ради шкільної зі Львова з повідомленем, що полагоджуючи прихильно просьбу родичів уч. І. кл. ґімназиї в Стрию, внесену перед *феріями, краєва рада шкільна отвирає з днем* 1. лютого с. р. в І. кл. ґімн. руску паралельку, в котрій наука рускої мови буде обовязкова для всїх, а надто в рускій мові буде викладатись релїґія, руске, ґеоґрафія і нїмецке. Таким чином маємо в Галичинї 6 руских ґімназий і 2 паралельні.

Др. Роман Тустановский, урядник унїверзитетскої бібліотеки у Відни і бувший редактор „Ukrainische Rundschau“ застрілив ся в Вільках мазовецких в домі своїх кревних. Покійний визначав ся великим таланом і здібностями. Прожив лише 26 лїт. Причиною самовбийства мав бути нервовий розстрій.

Кацапскі кандидатури в Галичинї. „Русская Рада“ оголосила в „Галичанинї“ отсї свої кандидатури: *Бібрка: селянин* Мих. К. Кузик з Шоломиї; Борщів: Ілия Гладиш з Пановець; Броди: др. Володимир Дудкевич з Коломиї; Бучач: Онуфрий Ґецев, проф. ґімн. в Бучачи; Городок: міщ. Іван Русин з Городка: Дрогобич: др. Юліан І. Сьокало, адвокат в Дрогобичи; Жидачів: о. Корнило Сеник в Бережницї королївский; Золочів: сел. Кондрат Захарчук в Лицкім малім; Калуш: сел. Іван Коник в Тужилові; Камінка струм.: міщ. Гаврило Мулькевич в Камінцї стр.; Перемишль: сел. Адам Федак в Поздячи; Перемишляни: о. Григ. Кармалита в Боршові; Підгайцї: Волод. Костецкий, радн. суду в Станїславові; Скалат: Теод. Іссовский, адюнкт суду в Скалатї; Станиславів: о. Ник. Винницкий, декан в Галичи; Сянок: о. Олимп Поляньский з Юровець; Тернопіль: сел. Валентин Левандовский з Кутковець; Турка: др. Йос. Ганчаковский, радн. суду в Отинії; Цїшанів: сел. Теодор Подгорецкий, війт в Бруснї старім; Чортків: сел. Андрій Марчак, війт в Білій; Яворів: о. Іван Головка в Яжові новім; Ярослав: сел. Вас. Бігус з Висоцка.

В циганьскій неволї. З Деви на Угорщинї доносять: В касарни сасварошскої жандармериї явила ся в суботу якась жінка, що з лиця і одїня виглядала зовсїм на циганку. Жінка тота зачала говорити зовсїм добре по нїмецки і сказала, що є родом з Прус і перед двома роками їздила зі своїм батьком, вандрівним комедиянтом, по Угорщинї. Були також якийсь час і в Сусварош. Небавком по тім, як вони виїхали з того міста, напали на них цигани, затягнули її до свого табору, закрасили її тїло на темно-брунатно і змусили її віддати ся за якогось цигана, що мав лиш одну ногу, та жебрати з ним по селах. Цигани грозили їй смертию на випадок коли вона важила би ся їх зрадити. Однак сими днями, коли циганьска ватага зайшла знов близько міста Сасварош, удало ся тій жінцї втечи і тепер вона просить, щоби жандармерия взяла її в свою опіку. Доходженя показали вже в короткім часї, що жінка говорила правду. Називає ся Ядвиґа Вінтер і була дїйсно в неволи у циганів. Ще того самого дня вислїджено тоту циганьску ватагу і арештовано її. Жандармерия здогадуєть ся, що їй удалось зловити небезпечну ватагу циганьских розбишаків.

Нова машина до лїтаня. На великім конкурсї аероплянів імени „Deutsch Archdeacon“ в Парижи нагороду в сумі 50.000 фр. здобув Генрик Фарман із своєю дінамічною машиною до лїтаня. Конкурс відбув ся в Ісі під Парижем, на полях військових вправ, дня 13. с. м. Аеростат Фармана має форму величезного „орла“, який пускають дїти з папебу, і є заосмотрений в осьмициліндровий мотор о силї 50 коний та двокрильну шрубу. Піднїсши ся до висоти 7 метрів, аероплян зачеркнув лук і полетїв просто понад землю аж до зворотного стовпа; там піднїс ся ще висше і вертаючись назад до місця злету, спускав ся постепенно, аж вкінци осїв легко на землю. Лет тревав 105 секунд, а дорога виносила 1.400 метрів, отже майже півтора кільометра. Проба повела ся знаменито і присутні фаховцї признали Фарманови одноголосно нагороду. Тодї Фарман знова сїв до аероплану і помчав до галї, де переховує свою машину до лїтаня. Опираєсь вона на системі всїлако уложених площ і подабає на великого птаха. Центр машини, сталева клїтка, довгий на 10 м., широкий на 2 м. і містить в собі мотор та керму. Шруба, уміщена на кінци апарату, має в промірі 2-ім і її порушує осьмициліндровий мотор о силї 50 коний, що важить 80 клґ. Машина спочиває на колїсцятах. Коли мотор зачне дїлати, машина суне ся швидко по поверхнї землї, а за хвилю, по відповіднім наставленю крил і горішної керма, починає в похилій кінії підниматись у воздух. У висотї 6 до 10 метрів керманич зміняє положенє керми, зачинає орудувати бічними кермами і машина мчить ся в горизонтальнім напрямі, рухом трохи филястим, зависимо від вітру і від найдрібнїйшого руху хоч би одного крила. Поверховний опис доказує, як точно мусить функціонувати кожда частина апарату, і з якими трудностями мусить боротись керманич, знаючи добре, що найдрібнїйший промах, найменша неувага можуть викликати катастрофу. Два днї пізнїйше Фарман робив нові проби тим разом з тягарем. В часї першої проби з тягарем 30 клґ. аероплан не міг підлетїти; з тягарем 20 клґ. перелетїла машина з трудом кілька сот метрів, але з 15 клґ. лет удав ся цїлковито. Потім летїв Фарман без балясту і зачеркнув понад землю велике колесо на просторі поверх 2000 метрів, причім перебував у воздусї майже три мінути. — Париский аероклюб має тепер оголосити конкурс з нагородою 100.000 франків, але нагороду одержить той, хто при помочи машини до лїтаня перелетить 12 клм., повертаючи до місця злету.

Оповістки, іменованя і т. п.

Українське акад. тов. „Союз“ устроює в недїлю 16. лютого с. р. в салї „Польского Дому“ великі вечерницї з танцями. Думаємо, що наша суспільність не візьме нам се за зле, що ми вибрали для нашого вечера названу салю; більший вечерок потребує і більшого місця. Запрошеня друкують ся і будуть небавом вислані. Близші інформациї подасть ся пізнїйше. — *Николай Дрогомирецкий* голова, *Денис Маєр*, секретар.

Курс ткацтва. В краєвій школї ткацкій зачинає ся з 1. лютим 1908. курс науки ткацтва килимів для женщин і дївчат з лїпших кругів громадянства. Курс тревати ме 2 місяцї. Наука буде відбувати ся що середи і суботи від год. 2—6 по обідї. Шкільна оплата за цїлий курс виносить 30 К. і мусить бути зложена в двох місячних ратах (1. лютого і 1 марта). Зголошувати ся треба в управителя краєвої школи ткацкої в канцеляриї ул. нов. сьвіта ч. 10. що дня від 8—12 год. рано і від 3—5 по обідї.

Від учительского товариства „Взаїмна Поміч“ (вашківский Віддїл). Засїданє видїлове Вашківского Віддїлу „Взаїмної Помочи“ відбуде ся в недїлю, дня 26. січня о год. 10. перед полуднем в хлопячій школї в Вашківцях н. Ч. З огляду, що на порядку дневнім є справи дуже важні і тепер актуальні, особливо мають обговорити ся непорозуміня, які повстали в послїднім часї між послами а учительством, — просимо також і других тг. учителїв (льок) прибути і взяти участь в нарадах. — Від видїлу: *Олександер Веренка*, голова. *Іван Герасимович*, писар.

Звичайні загальні збори читальнї „Рускої Бесїди“ у Вовчинци, відбудуть ся за рік 1907. дня 26. січня с. р. о першій (1) годинї пополудни з звичайним дневним порядком. — За видїл: *Д. Поклїтар.*

Загальні збори товариств „Читальня Рускої Бесїди“ і „Січ“ в Синівцях дол. відбудуть ся в недїлю, 26. січня 1908 о 1. згл. 2. год. по пол. в домі місцевих товариств з сим порядком нарад. 1. Справозданє дїяльности і касове за рік 1907. 2. Вибір старшини. 3. Евентуалїя. — *Василь Томоруг*, голова чит.— *Іван Бабюк*, кошовий.

Загальні збори читальнї „Рускої Бесїди“ у Валяві відбудуть ся дня 26. січня с. р. із звичайним дневним порядком. — *Василь Палїй*, голова.

Із штуки і лїтератури.

Репертуар мійского театру. Нинї в пятницю дня 24. с. м. оперетка „Bruder Straubinger“ по знижених цїнах; в суботу 25. с. м. попол. аматорске представленє „Alt Heideberg“, вечером „Gretchen“; в недїлю 26. с. м. по пол. „Romeo und Julia“, вечером опера „Aida“; в понедїлок 27. с. м. „Judin“; в вівторок 28. с. м. „Carmen“.

Українське Бжільництво. Ілюстрована часопись поступового бжільництва. Рік II. 1908. Ч. 1. По короткій перерві почало знова виходити се хосенне видавництво для пасїчників. Редакция заповідає, що „Укр. Бж.“ буде появляти ся що $1^1/_2$ місяця зошитами в обемі півтора аркуша. Поміж его співробітниками стрічаємо також імя о. Миколи Михалевича з Галичини, який у сїм числї написав статю про „Бжільництво в Галичинї“. Радимо пасїчникам підперти сей фаховий їх орґан усїма силами, як статями так і передплатою, яка річно виносить 1 рубель. Адреса редакциї і адміністрациї: Петербург, Конная 5. Редактором-видавцем є д. Є. Архипенко.

Carte de l'extension du peuple ukrainien par D. Aïtoff. (Карта населеня українського народа. Нарисував Д. Айтоф). Накладом редакциї „Ukrainische Rundschau“, заходом п. Ярослава Федорчука в Парижі. Подїлка 1:10.000.000. Цїна з пересилкою 70 сот. Ся карта була долучена до зладженого і виданого п. Федорчуком перекладу книжки Р. Сембратовича „Das Zerentum im Kampfe mit der Zivilisation“ на французьку мову, а тепер розішлеть ся передплатникам „Ukrainische Rundschau“. Під зглядом технїчним карта виготовлена незвичайно старанно, місцевости і загалом написи дуже читкі і численні. Карта накладана шести, зглядно семи красками, подає образ населеня українського народа після отсего відношеня: 1) 90—100%; 2) 50—90%; 3) 30—50%; 4) 10—30%; 5) 1—10%. Сю карту можна набувати в адміністрациї „Ukrainische Rundschau“, Wien, XVII. Frauenfelderstrasse, 2. — за надісланем 70 сотиків. Редакция зазначує, що передплатники сеї часописи — із нових передплатників ті, що приступлять не пізнїйше 5 лютого — одержать карту даром.

„Ukrainische Rundschau“ vormals „Ruthenische Revue“. Monatsschrift. V. Jahrgang. Nr. 11—12. Inhalt: Der ruthenische Studentenprozess. Vom Reichsratsabgeordneten Prof. Dr. Stanislans Dnistranskyj. (Schluss). Von den ruthenischen Russophilen. Von Wladimir Kuschnir. (Schluss). Die Enteignungsgesetze. Von Wladimir Kuschnir. Zur Geschichte der polnishhen Kultur in der Ukraine. Die Ausländer über die Ukrainer. Von Dr. Zeno Kuziela. Die Volkslieder. Erzählung von Hryhorij Kowalenko. Autorisierte Übersetzung von Iryna K. M. Budz. Rudschau. Erwiderung auf Berichtigung. Die blutige Immatrikulation an der Lemberger Universität. Büchereinlauf. An unsere geehrten Abonnenten. — Redaktion und Administration: Wien, XVII/2. Frauenfelderstrasse Nr. 2.

Відозва з Ґлїту.

Братя Русини!

„Добро найкрасше на сьвітї, — то братолюбіє. Дїли з убогим заробіток та лекше буде й заробляти“.

Братя! Відносимо ся до Вас з просьбою: не дайте загинути позабутим братам Вашим. Вони — окружені довкола неприятелями, полишені своїми, збаламучені ворогами, самі бідні — пропадають. Від часу, як повстала тут руска клясa, старають ся вороги розбити нас і знищити. Ми бідні, самі зарібники не можемо відпекатись ворогів, що хотїли би перевести нас на своє; ми не в силї з браку материяльної помочи заложити яке руске товариство.

Волоский пан отець старає ся всїх нас поволощити, то-ж розіслав відозву до волоских ґазет аби Волохи присилали поміч для бідних і сим заохочує людей до волоского, бо оголошуючи в церкві датки, обіцяє, що поможе всїм, бо Волохи не забувають про тих, хто посилає дїтий до волоскої школи. Наш нарід темний, то-ж слухає его приман. Щоби сему запобігти і бідну руску дїтвору стягнути до рускої школи, звертаємо ся до милостивих руских сердець по як найменьші датки, щоби і ми могли показати ся, що Русини жиють і своїх не забувають, тай щоби рускі дїти одержали які таки річи; аби могли одержати які таки одержинки, тай відвиджувати школу. То ж просимо не забувати о нас. Най датки Ваші причинять ся до розбудженя руского духа і любви до свого.

Коли не ми то наші дїти відвдячать ся Вам за се. Просимо хоч би найменьші датки посилати на руки Ю. Духника в Ґлїтї.

Складаючи наперед сердечне „спасибіг“ за Ваші добрі серця остаємо з глубоким поважанем:

В. Приступа. *Григорій Духіньский.*

ПРОСИМО ВІДНОВИТИ ПЕРЕДПЛАТУ!

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА
тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковинї. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого“ відібє ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї“.

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.
Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**
Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

ДЕШЕВИЙ ХЛІБ

ваги 1 кільо і 40 ґр., пріма житний хліб
17 (10—12) **по 40 сотиків**
продає:
ТЕРНБАХ
Площа Єлисавети (Elisabethplatz) ч. 1.
улиця Руска число 53.
і у всїх філїях.

1. **Адвокат домовий**, повна збірка взірцїв і прикладів, спорних письм та відносячих ся до устави цивільної, процедури цивільної і ординациї екзекуцийної враз з ореченями найвисшого трибуналу, поміщеними при кождім взірци . . . . . К 4·50
2. **Порадник правничий** в справах адмінїстрацийних. автономічних, цивільних, карних і скарбових з комплетною збіркою взірцїв, прикладів, подань, жалоб, протестів, рекурсів і документів і пр. і пр. враз з юдикатурою найвисших властий, з додатком цїнників адмінїстрацийних, судових і скарбових, у формі лексикону . . . . . К 10·60
3. **Громадске право для всїх сїльских та міских галицких громад.** (Окрема відбитка із „*Poradnik-a prawn*“). . . . . К 2·50
4. **Приписи податкові промислові** (окрема відбитка) . . . . . К 1·—
5. **Приписи о вигасненю права пропинациї**, обовязуючі по упливі 1910 р. . . . К 1·10
6. **Збірка приписів, розпоряджень і оречень найвисших властий адмінїстрацийних: о праві пропинациї** (pro i contra), **гуртовній торговли напитками пропинацийними** як також **вироби і торговлї дрібної продажи солоджених напитків, пивом заграничн., вином і спіритусом денатурованим і т. п.** — найменьше **приписи о сплатах громадских і о поступованю карнім**, як також **о відновленю тогож** . К 2·10

При замовленю отсих дїл, треба надіслати переказом почтовим подану при кождій книжцї належитість на адресу:

С. Вайнштон, Львів. ул. Різницка ч. 5.
191 (9—10 с.)

Г. ФАЙЛЄС
усувач нагнїтон
Чернівцї,
ул. Руска ч. 8.
(—)

Важне! Важне!

Хто хоче дешево, а здоровий
МАТЕРИЯЛ 12 2—2
БУДІВЛЯНИЙ СМЕРЕКОВИЙ
купити
нехай замовляє его як найскорше
у читальни „Рускої Бесїди“ у Вижницї
почта і стация желїзнича Вижниця.
Є на продаж і острови до сїна.

Лозір
правдиві російскі
„ATHLET“-
кальоші.
За рід і витревалість повна ґарантия.

188 (13—1[illegible]).

Неперемакаючі
правдиві російскі кальоші.
Патенти Ч. 6888, 8020, 18564, 5373, 3422, 2374, 18597.

Жадайте всюди лиш **„Athlet“=кальошів.**

До набутя у фірм:
Б. Балтінестер. Ґотесман і Надел.

В 6 днях до Америки,
Переїзд подорожних до
Канади і Арґентини

109 (101—104) н. с.

жадайте пояснень
Напишіть лиш карту кореспонденцийну до
Falck & Comp.
Гамбурґ, Raboisen 30 Amerikahaus.
Кореспонденция у всїх мовах.

Великий різдвяний торг з 30% знизенем цїн
у фірми
КАРП і ГОРОВІЦ
улиця Головна число 17.

До продажи надійшли: фрзнцускі вовняні флянелї, перше по 90 тепер по 55 кр.; Штофи на костюми 120 cm широкі, перше по 1 зр. 20 кр. тепер по 85 кр.; Ріттерафлянелї, знамениті до праня 78 cm широкі по 28 кр.; так звані „Tennis-флянелї, колїрові 16 кр. — **Хустки, коци, дивани, фіранки, все по значно редукованих цїнах.**
216 (—10)

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик **Рік заложеня 1873.**

Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.

Товари з альпаки і кінського срібла В. Бахмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.
Дамскі ковняри і зарукавкі. найлїпші і найновійші товари футряні.
Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin“, „Nutria“. шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.
Правдиве біле Єґера Др-а Лямана, калїсони і майтки, вебові і з Chenili хустучки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.
Трикотові і вовняні камаші.
Товари обувяні, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.
Для панів лякерки, півчеревики — найновійшої сорти.
Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.
Куфри до подорожи з замочками і без. Нецезарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітила і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.
Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.
Найновійші артикули карнавалові:
Для дам наймоднїйші черевики балеві, загортки, ґази і вахлярі
Кляки і цилїндри найновійшого крою.
Щітки до річий, голови і до зубів.
Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і француской продукциї.
Хусточки батистові, шовкові, паньчохи, шовкові так звані „Flor“ гладкі і „ajour“, рукавички шовкові, ірхові „Marabout“ і иньші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові пояски найновійшого фасону.
Шовкові шкарпетки. „Flor“ руказички, найлїпших фабрикатів, сорочки батистові, піки, наймоднїйшого фасону.
Ковнярики, маншети, краватки, полотняні хусточки і батистові.
Прибори до польованя. торби камаші, зарукавки крісла полеві і амуниция.
Санки „Rodel“ всї специяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строіч.
З друкарнї товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана. Захарка.

Ч. 6. Чернівці, неділя дня 13. (26.) січня 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цілий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цілий рік 18 кор. (згл. 9 рублів або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятниці і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділь і сьвят.

„Літературно-Науковий Вістник“ на Буковині.

Заснований в 1898 р. на місце „Зорі“ „Літературно-Науковий Вістник“ мав стати ся осередком літературного та публїцистично-наукового руху цїлої України. Особливо мав він продовжати й поширити традицию „Зорі“ — давати як найбільше місця українським справам і письменникам з-за кордону, щоб таким чином з одного боку дати Українцям в Росиї змогу хіснувати ся рідною мовою, чого їм дома не вільно було, а з другого зазнакомлювати нашу публику з працями закордонних братів і завязувати отак тїсні духові вузли між одними й другими. І справдї участь російских Українців в перших роках видавництва була дуже значна, хоча перевагу мали все таки українські письменники з Австриї. Коли-ж на Україні наслїдком жовтневого манїфесту настала яка-така свобода для українського слова, коли там стали появляти ся періодичні виданя й виринула небезпека, що українські письменники в Росиї по самій природї річи не зможуть хіснувати ся галицкими виданями і значить: почуте спільности може ослабнути — перенесено „Літературно-Науковий Вістник“ до Києва. Від тепер перевагу в нїм взяли справи й письменники з російскої України і хоч через те журнал стратив де-що з своєї актуальности для Галичан і Буковинців, за те зискав богато на характері всеукраїнського літературного орґану.

Розуміеть ся, і в тім зглядї можна вказати на неодну хибу і неодно бажане можна висловити на адресу редакциї. Так пр. годї не зауважити, що в останнїх лїтах цїлий гурт поважних письменників з Галичини держить ся осторонь від „Літературно-Наукового Вістника.“ Не хочемо входити в те, чия в тім вина, але факт фактом і він відбиваеть ся шкідливо на журналї.

Можна також досить часто стрінути ся з жалями на якість поміщуваних у „Вістнику“ праць, особливо белетристичних. Та ми думаемо, що такі докори лиш дуже мало можуть відносити ся до редакциї. Редакция мусить поміщувати те, що може роздобути, і не єї вина, коли нїхто не пише ґенїяльних поезий або оповідань анї европейскої слави наукових праць. Вона повинна хиба вишукати й згуртувати коло себе що визначнїйші сили і тілько отсей обовязок підлягае справедливій критицї.

Та які би й не були недостачі „Л. Н. В.“, він все-ж таки е поки-що единим орґаном посьвяченим духовому житю українського народу на цїлій териториї і значить, численність, з якою він розходить ся, буде мірою не лише духовної потреби, але й національної сьвідомости та почутя спільности у нашої інтелїґентної публики.

Поданий в XI. кн. спис передплатників в Австриї дозволяе нам вишукати сю міру. Нас обходять тут очевидно передплатники з Буковини та що найвисше їх відношене до числа передплатників галицких.

Отже всїх передплатників „Л. Н. В.“ на Буковинї було в 1907 р. 70. зн. майже 10. часть всїх передплатників в Австриї. З тих 70 передплатників було 27 учителїв і учительок, 16 урядників, (судиїв, полїтичних, приватних) 10 професорів середних шкіл, 7 студентів, 6 прочих і тільки 2 сьвящеників.

Народні учителї дають вправдї найбільший процент передплатників, але при тій культурно-полїтичній ролї та релятивно лїпшім материяльнім положеню як мають учителї в Галичинї, котрі мимо своєї бідности все таки становлять значний процент передплатників, 27 на 70 трохи за мало. Те саме можна сказати й про сьвящеників. Хоч у нас сьвященики головно Румуни, а як нї то капани і Українців можна на палцях почислити, то все таки число 2 таке сьмішно мале, що прямо дивувати ся треба. Найлїпше стоїть ще справа між професорами, судиями й лїкарями, хоч і поміж ними знаемо богато людий, навіть сьвідомих і цїкавих, котрі „Вістника“ не пренумерують. Чим се пояснити — не знати. Нам здаеть ся, що головно байдужністю та якоюсь інерциею, бо передплата — 18 корон на рік — великих жертв грошевих не вимагае.

Пеляґра на Буковині.

Пеляґра, можна сказати, буковиньска специяльність. Ся недуга, що е наслїдком кукурудзяної поживи, на галицкім Покутю пр., де селяньске населене живить ся також майже виключно кукурудзою, не знана, а бодай не виступае на стілько сильно, щоб давала про себе чути. На Буковинї инакше. В черновецкім повітї було в 1906 р. 328 недужих в 25 громадах, в кіцманьскім 191 на 13 громад, вашківскім 79 на 11 громад, вижницкім 46 на 9 громад, заставнецкім 236 в 16 громадах, в серетскім 54 в 16 громадах, сторожинецкім 124 в 16 громадах, ґурагуморскім 470 в 23, кімполюнґскім 54 в 11, радовецкім 210 в 17 громадах і сучавскім 474 в 28 громадах. Загалом було в 1906 р. 2266 недужих на пеляґру, з того 39 дїтий і 2227 дорослих. На мущин припадае 38·8, на жінок 61·2 процент недужих.

Розуміеть ся, що всї цифри далеко не повні. Задля якоїсь нехоти, часами навіть опору сїльского населеня не мож було доси мимо численних проб і з усиль довідати ся про дїйсне число недужих. Тому й треба приняти, що їх було далеко більше, як подано в отсих числах. Тілько в тих громадах, де заведено харчівнї або роздачу хлїба для недужих, число їх сконстатовано досить докладно, бо недужі зголошували ся о поміч. Сконстатовано до тепер природне зовсїм явище, що пеляґра поширена більше в тих громадах, де населене бідне, анї-ж в заможнїйших. Дальше й те, що лучаеть ся вона в гірских повітах далеке рідше як на низинах.

Акция проти пеляґри почала ся щойно в 1905 р. заложенем трох харчівень та одної пекарнї в найбільш загрожених недугою громадах. Дотеперішні гарні успіхи приневолили правительство і край поширити акцію. На р. 1906. признало правительство 15.000, а гр.-пр. рел. фонд 10.000 К на заложене згаданих заведень харчівнї. Заложено доси в Раранчу, Васловівцях і Мамаївцях Нових черновецкого повіта, Волівци радовецкого, Красна-Ільске сторожинецкого та Босанче й Тешівцї сучавского; крім того заложено пекарнї в Баяшештах і Браештах ґурагуморского та Бурлї радовецкого повіта. В 1906 р. було отже 6 харчівень (о 3 більше) і 3 пекарнї (о 2 більше) для 12 громад 5 повітів.

Дмитро Николишин.

Розвіяне щастє.

Драматичний нарис в однім актї.

Галя. Ти думаеш — они мене кохають?
Не вірю сьому! Та й кого-ж кохати?
Поглянь на мене! Що? чи я така
Прегарна цьвітка як тамтого року?
Вже сїм разїв серпом на небосклонї
Сріблистий зарисовував ся місяць
Від тої хвилї, як його не стало;
А з ним лягла моя краса в могилу...

Евгенїя. То правда, Галю! Ти день в день марнїеш,
Як цьвіточка підкошена на сонцї;
І ти так мало вже про себе дбаеш.

Галя. Та й добре так! Бо для кого цвила
Моя краса? Для нього, для одного!
Судьба злощасна вирвала його
З моїх грудий, та кинула в могилу,
Де вічна студінь, безпросьвітна тьма;
Мене саму лишила... І для кого?
Житте мене не тїшить, не манить
До себе, сьвіта вир став осоружним
Мойому серцю. Я тут непотрібна!
А ті любовники — бодай пропали!—
Родина їх приковуе до мене,
Родина... Так! они кохають дїйсно —
Та не мене, бо я вже помарнїла;
За те віно моє цвите чудово...

Евгенїя. Менї здаеть ся — помиляеш ся.
Чи ти не бачиш їхнїх поглядів?
Чи щирих слів не чуеш, що пливуть
Так щедро з уст поклонників твоїх?

Галя. Ой, Ґеню, Ґеню! Ти ще молоденька
І досьвіду у тебе ще не слїдно.
Зажди, кохана! Поживеш — побачиш!
Пізнаеш сьвіт, що вміе так підхожі
Маски вбирати на своє лице.
Пізнаеш, любко, і загине в тебе
Життя підпора — віра в ідеали,
А навіть в се, що можуть істнувати.

Евгенїя. Так, так! Се правда! Я вже й нинї, Галю,
Не вірю, що живе на сьвітї щирість.
Чи раз то я переконала ся,
Що чарівливий рай, ославлений
Поетами, на сьвітї не істнуе!
Се тільки так бува в поезиї;
А дїйсність прозою написана
Ошукуе невинні одиницї,
Що основували щасте в гарних мріях.
Коби ти знала, Галочко кохана,
Чим то мене обдарувала доля!...
Омана все, маски! Та що й казать!

Галя. Чому-ж ти плигнула в ріку бурхливу,
Що мілїони тягне за собою
Та в море вічности тащить невпинно?
Та ти жиеш життем тих богатьох,
Що щирими для тебе видають ся.

Евгенїя. Обставини мене так обмотали;
Я мушу жити, бо жию на сьвітї...

Галя. Чи віриш в чистоту тих почуваннїв,
Які пливуть до тебе з дна сердець,
Що одягли тебе в не твою одїж?
Коли-б ти знала на скрізь їхнї душі.
Не вір, Ґенусю, О! не вір нікому:
Нї братови мойому нї сестрі;
Они обоє зродились від сьвіта.
Нї мужеви сестри не вір моеї.

Евгенїя. Пощо менї таке говориш, Галю?
Рідня твоя для мене дуже щира.
Відколи я пішла у сьвіт, між люди
Чужі для мене учителювати,
Они мене любили, поважали
Та сокотили як дитину рідну.

Галя. Гай гай, голубко! Як під їхнїм впливом
Змінилась ти, і не добачуеш.
У нас товариський табльон панує,
Котрий обмежуе свобідний полет
Душі твоеї. Коб ти бачила
Мойого друга незабутнього
В найкрасших хвилях щирости тонкої;
Нї, не таким являв ся він для мене,
Як ті твої сердечні приятелї.

Евгенїя. Ой так! Покійний Ярослав твій, Галю,
Для мене був усе найлучшим другом.

Галя. Не знаеш ти його як слїд, сестричко.
Не часто він ту пробував; робота
Його вязнила. А коли приїхав,
То переважно радував ся мною,
Не мав часу ще й других забавляти.
До того, Ґеню, — аж згадати важко!
Три місяцї по приїздї твойому
Останнїй раз поглянув він на мене,
Останнїй поцїлуй зложив на личку...

Евгенїя. Не згадуй, Галочко, минулих хвиль,
Навіяних розлукою гіркою!
Не виливай дрібненьких слїз на пусто!
Не вернуть ся минулі днї нїколи...
Запалений садок не розіветь ся;
Не верне молодість твоя чарівна,
Як филя та, що бистро поплила
В широке море. Згадувать шкода!

Галя. Шкода! шкода! Се правда! Не поверне
Нїчо вже з того, що пішло з часом
У море забуття... Та все таки
Я мушу, мушу згадувать минуле,
Бо се для мене жерело життя.
Коли би ти кого так покохала
Як я його, та стратила так нагло —

Українська література в 1907 році.

Минулий рік не належить до дуже продуктивних у нашім письменьстві. Звичайно поясняють се тим, що неспокійні часи, коли розбурхане море громадского житя не встигло влягтись, а над країною нависла темна хмара реакції, не дуже сприяють розвитку літературної продукції. Коли підвести рахунок тим виданям, що з'явились у нас на книгарскому ринкови за 1907 рік, то побачимо переважно передруки старих річей, виданих уже давніще; нового, оріґінального вийшло дуже мало, особливо, що стосуєть ся до белетристики. Ті питаня що хвилюють зараз інтеліґентну суспільність Росії, наприклад, індівідуалізм, становище окремої людскої одиниці супроти громадскої або партійної етіки, полові відносини, — відбились почасти і в нашому письменьстві, в особі видатніщих його представників, наприклад В. Винниченка, М. Коцюбиньского. Революцийний момент, drang und-sturm період, період, який тільки що пережила Україна, наложили свій відпечаток і на наше письменьство, зазначаючись у виборі сюжетів, у т. зв. громадяньскому настрої наших поетів, але все се порівняючи в слабій мірі, бо взагалі наша література й досі є дуже слабим відгуком біжучого житя, захоплюючи далеко не всї його з'явища і уловлюючи не всї течії, що в даний момент захоплюють уми громадяньства.

Новини літератури по прежньому з'являють ся у нас на сторінках журналів, або точніще журналу, бо з того часу, як перестали виходити „Нова Громада" і „Кіевская Старина", одиноким нашим літературним орґаном залишив ся „Літературно-Науковий Вістник", перенесений до Київа з Галичини. Журнал сей мав за собою славні традиції перших своїх років, коли він був одиноким духовним звязком обох частин українськоі землї і справдї все-українським літературним орґаном. Тепер його знова призначено для сїеї ролї. Певна річ, що і на Вістнику відбив ся загальний підупад нашої літературної продукції, що помічаєть ся навіть і на галицкій Українї. За 1907 рік у Вістнику містили ся переважно працї Українців росийских з галицких співробітників постійну участь брали тільки дд. Ів. Франко та М. Лозиньский. З видатніщих белетристичних річей, друкованих на сторінках Вістника, зазначимо драму В. Винниченка „Великий Молох", його-ж оповіданя „Дим" та „Студент", оповіданя М. Коцюбиньского „Невідомий". Значно вище стояв у журналї науково-публїцистичний відділ, в якому відзначають ся особливо статї М. Грушевского, Ів. Франка, С. Ефремович, Ф, Матушевского, М. Лозиньского.

Другий український місячник, що виходив у минулому роцї — „Україна", не містив зовсїм белетристики і оброблював виключно питаня, що торкались української історії, літератури, мови, статистики, театру, даючи місце також публїцистичним статям на біжучі теми. З надрукованого за рік матеріялу зазначимо інтересну „Сповідь віроучителя сектанта", матеріяли до історії указу 1876 р., статї М. Порша з статистики України, статї про український театр Л. Старицкої та С. Петлюри. Розвідка ветерана нашої літератури Ів. Левіцкого „Про сьогочасну літературну мову на Українї", уміщена в журналї, викликала справедливе здивуване і навіть обурене в пресї і має інтерес чисто неґативного значіня.

Белетристичні оповіданя, драматичні нариси й поезії містились також на сторінках тижневика „Рідний Край" і у фелетонах щоденної „Ради". В сих виданях появилось кілька нових нарисів і оповідань В. Винниченка, Гр. Григоренка, П. Майорского, Лесї Українки.

Певні ґрупи молодих наших письменників, об'еднані однаковим громадско-полїтичним сьвітоглядом, виявили нахил до влаштуваня окремих збірників. Одначе вийти в сьвіт встиг тільки один збірник „Дзвін". Публїцистична частина його представлена досить блїдо; нїчого цїнного й оріґінального. З белетристики на першому плянї поставити мусимо гарне оповідане М. Коцюбиньского з оріґінальним сюжетом і вірно схопленим моментом сучасної нам переломової хвилї.

Драма В. Винниченка „Щеблї житя" доводить до крайних границь ідеал т. зв. свобідної індівідуальности, увільненої від усїх признаних прінціпів моралї і етики.

Тепер переходимо до окремих видань. Порівняючи з минулими роками число торішнїх видань і не таке то вже маленьке, але здебільшого тут передруки старих видань, або збірники творів, що друкували ся перед тим по часописях. Видатною появою на полї української поезії треба вважати перше в Росиї повне виданя „Кобзаря" Шевченка, видруковане в Петербурзї під редакцією В. Доманицкого. Молоді українські поети випустили збірники своїх творів: О. Олесь видав книжку „З журбою радість обнялась", яка внесла в нашу нову поезию свіжу оріґінальну течію і зробила взагалї корисне вражіне; поетка „надхмартої краси" і туги за нею дебютує збірником під характерною для неї назвою „Туга за сонцем"; нарештї при кінцї року вийшов невеличкий томик талановитих віршів — переважно на громадянскі теми — одного з наймолодших наших авторів — П. Капельгородского „Відгуки житта".

Українська драматурґія збагатилась за минулий рік, окрім згаданих уже двох драм Винниченка, його ж таки „драматичними картинами" під назвою „Дізгармонія"; неса дає дуже цїкавий і художественний образ тієї внутрішної дізгармонії, яка все дужче запановує в душах нашої революцийної молоді, безперечно під значним впливом пережитої всїма великої катастрофи. С. Черкасенко, що був знаний досї як автор непоганих віршів і дрібних оповідань з робітничого житя, виступив і на драматичному полї з гарною драматичною песою „В старім гнїздї", яка змальовує розклад в дворяньскій родинї і дуже нагадує собою „Вишневый Садъ" Чехова. На жаль, цїй песі не судило ся бачити сцени через цїлком незрозумілу заборону цензури. Видавництво „Вік" видало III ій том творів Панаса Мирного, де містять ся його песи: „Згуба", „Лимерівна" і „Перемудрив". Згадаємо ще пьесу Л. Яновскої „Без віри" — пробу псіхольогичної драми з інтеліґентного житя, нове виданя її „Лїсової квітки" і двох драматичних етюдів. Видані в ріжних місцях України песи Т. Колесниченка, Шатковского, Суходольского, „Оксана" Глека, — сливе не мають літературної вартости і збільшують хиба репертуар „малороссійскихъ драмъ і комедій", про які висловив ся незабутнїй Бонавентура, що писати їх „все одно—гроші". Мусимо зазначити досить велике число перекладів пес світових авторів: „Підпори громадянства", „Примари" і „Ворог народові" Ібсена, „Монна Ванна" Метерлїнка, — усї в перекладї М. Загірної; „В золотих кайданах" О. Мірбо, в пер. Б. Грінченка, „Євреї" Чірікова, перекл. Л. Пахаревский. (*„Рада"*).

Д. Дорошенко.

(Кінець буде).

Полїтичний перегляд.

Заговор проти американьскої фльоти.

Фльота Сполучених Держав, яка має виплинути на води Тихого Океана, дня 15 січня причалила до столицї Бразилії Ріо де Жанейро на кількадневний побут задля заосмотреня себе у вуглеві засоби. Офіцияльні круги бразилїйскі зладили для фльоти величаве принятє. Але тут розійшла ся вістка, що полїциї вдало ся відкрити анархістичний заговор, який мав знївечити цїлу фльоту, на яку Америка покладає стільки надїй. Про сей заговор доносять нинїшні депеші „Associetea Press" таке:

Головним осїдком заговору є місточко Петрополїс, положене недалеко Ріо де Жанейро. За провідника заговору угодить якийсь Іван Федер, а бере в нїм удїл богато заграничних анархістів. Бразилїйске правительство заявляє у виданій нотї, що перед прибутем американьскої фльоти до Ріо наспіла з Вашинґтону й Парижа вістка, що анархісти ріжних національностий плянують атентат на американьскі воєнні кораблї. Полїция видала запобігаючі зарядженя і отсе передено богато арештовань ріжних чужоземних анархістів. Значить ся американьска армада уратована, тільки питане, чи вона буде страшна для Японцїв, коли налякав єї заговор кількох анархістів! Із мріями про загарбане країни „сходячого сонця" під власть Спол. Держав мусять бути Американцї загалом здержливі ще на довгі часи. Фльота, яка отсе прибила до Ріо де Жанейро під командою адмірала Еванса, потребувала на пробуте дороги від берегів Спол. Держав до Бразилії 27 днїв і зробила за той час 5600 морских миль себто робила щоденно пересїчно по 110 миль денно або 8·5 мор. миль на годину.

Із таким самим черепашним поспіхом вів колись росийску фльоту Рождественьский. Розуміеть ся, що фльота Еванса відбувала по дорозї ріжні вправи, так що про неї не мож ще видавати катеґоричного суду, алеж воєнні знатоки висказують ся про неї вже тепер з великими сумнївами, тим більше, що труднїйша половина дороги американьску фльоту ще тільки жде. Тепер мусїти ме об'їхати полудневу Америку та аж по сїм випускати ся на Тихий Океан. Конечність сего об'їзду наводить Американцїв на думку, що годї їм перти до війни з Японїєю, як довго не прокопано ще панамского каналу, а се станеть ся аж по 4-ох роках. Тодї знова мати-муть Спол. Держави другий клопіт у виборі адмірала, бо тодї теперішний талановитий адмірал Еванс переступить границю віку, в якім можна виконувати військову службу.

Розділ мандатів в буджетовій комісиї.

Ми онодї доносили, що в комісиї буджетовій задумувано і социяльним демократам придїлити референти, які заступають ся за парляментарним тракто-

---

Чи розумієш? — нагло серед ночи
Спокійної, у сьвітляному морю,
В осїнний час три тиждї перед шлюбом,
О, ти б тодї моє відчула горе,
Що почин мало а кінця нїколи...

Евгенія. Лиши се, Галочко! Я розумію...
Та чи тобі тут не за холодно?

Галя. Ти змерзла, Ґеню?

Евгенія. Мною щось трясло.

Галя. То відступім ся від вікна.

Евгенія. Се й добре!

(Підходять до софи і сїдають.)

(Мовчанка).

Галя. Із хижими думками спарувались
Чарівні образи, давно минулі,
Та без упину, скоро пролїтають
Перед душі страждучими очима
І сьвідомість відсьвіжують пекучу,
Що я сама, як цьвітка самітна,
Відірвана від щастя, від свободи.
Ґенусю! Глянь на сю смугу ясенну!
Такою все являла ся она
В найкрасших годинах життя мойого.
Пять лїт минуло, як в маю цьвітистім
При місяци я вийшла повитати
Його у перве; три лїта минуло,
Як він любов свою відкрив менї.
Пригадую собі ту сьвітлу днину;
Се стало ся в таку якраз годину,
Як ось тепер. Ми вийшли погуляти
При сьвітлї місяця поміж квітками.
Незамітно зайшли ми до альтани,
Що там пишає ся конець городу.
В альтанї тій війшло моє кохане
І щастє, про яке я часто мріла
Від хвилї, як його як слїд пізнала.
Ходи! я навіть місце покажу,
Де він сидїв... *(Схоплює ся).*

Евгенія *(придержує єї).* Лиши се, Галочко!

Галя *(назад сїдає).* Не хочеш? нї? — А там так гарно,
Менї здаєть ся, що він там тепер, [мило...
Що жде на мене. Га, та ти боїш ся...
Нехай і так! то я сама піду. *(Схоплює ся.)*

Евгенія. Сиди-ж бо тут! Не будь дитиною!

Галя. Дитиною?... Га! може бути! Правда...
Він не прийде мене вже пригорнути,
Поцїлувати, приголубити;
Жорстока смерть без жалю підкосила
Його життє... Не верне вже, не верне...

(Сїдає знов. Через хвилю мовчить; потім).

О, я була щаслива три лїта,
Щаслива наче ті ангели в небі.
Для мене сьвіт цїлий раєм здавав ся;
Природа, бач, сьміяла ся до мене,
Як до дївчини молодая ненька,
Щаслива щастем рідної дитини.
Цїлі вакациї бував у мене;
Тодї для нас не заходило сонце.
Ей що! Нема у мене слів на тее,
Щоб змалювать тодїшний стан душі
Моєї, Ґеню! Ти порозумієш,
Коли будеш щаслива безконечно,
Щаслива, як була я з Ярославом.
Та ти не вір, що щастє не минає,
Не вір нїколи, доки над тобою
Не заяснїє хрест і не заплаче
Розпукою прошите щире серце.
Коли найде ся в тебе та дитина
Химерної судьби, то сокоти
Єї, закрий перед очима сьвіта,
А то візьмуть від тебе, викрадуть!...
Та що я кажу! Бачиш — промахнулась.—
Так нї! Нїколи! Сьвіт і Бог однакі,
Адже-ж одно в одному пробуває.
Чого від тебе сьвіт не забере, —
Ого! не тїш ся! Бог розторошить!

Евгенія. Пробіг, кохана Галочко! Отям ся!

Галя. Гай — гай, яка ти ще дитина, Ґеню!
Життє тобі ще правди не розкрило.
Чи думаєш, що те єство надземске
— Як загалом таке щось є на сьвітї —
Турбуєть ся життєм людини? Що?
Так поясни менї отсю подію,
Що у життю скоїла ся мойому
Та храм мойого щастя розвалила!

Евгенія. Се допуст божий; а ти... ти злорічиш...

Галя. Значать ся, Бог пробує вартість духа
І силу віри в чоловіка. Так?

Евгенія. Менї бодай так видаєть ся, Галю.

Галя. Властиво так тебе навчили змалку.

Евгенія. Оно-ж бо дїйсно так і є!

Галя. Можливо!

Евгенія. Чи ти не віриш в божу доброту?

Галя. Чому нї! Вірю! А бодай лиш хочу
Повірити. Так! Тільки, люба Ґеню,
Нїяк собі не можу з'ясувать
Цїкавої тієї, бачиш, річи;
Не мушу я докладно відповісти
На питанне: Чому так Бог зробив?
Чому забрав основу мого щастя?
Чому зломив моє житте? Скажи!

(Дальше буде).

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улиці Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

ванем буджету. Голова комісиї звернув ся до соціяльних демократів, які мають в сїй комісиї 9 заступників, з запитом на кілько рефератів вони рефлектують. Социял-демократи зажадали 3 рефератів, бажаючи й собі причинити ся до скорої полагоди буджету в комісиї. Але се не подобало ся християньским соціялам і вони заініціювали акцію, від якої і Бек не був далекий, щоб соціяльним демократам загалом не дати, бо, як заявив барон Морсей, годі передавати реферати послам сторонництва, яке в третім читаню буде голосувати проти буджету. Аби вовк був ситий і коза цїла приділено соціяльним демократам з 71 аж один реферат, пос. Пітоньому. Се розуміє ся мусїло крайно обурити їх і посол Пітоні мабуть зложить свій реферат. „Arbeiter Zeitung“ заявляє, що соціяльні демократи не беруть одвічальности за успішну полагоду буджету анї в комісиї анї в парляменті.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 25. січня 1908.

З дирекції дібр. Мінїстер рільництва іменував рахункового ревідента при гр. прав. релїґійним фондї в Чернівцях Івана Йосифовича радником рахунковим а контрольора уряду рентового Ґеорґа Кеслера рахунковим ревідентом, обох ad personam.

Порядки в Кіцмани. В четвер 9. січня 1908 (на Стефана) напали мене Іля Чопик, Василь Вовкович, і Василь Пиндзій в пропінациї, (куди я був зайшов, щоби купити вика) і зачали мене бити кулаками по голові та лици. На голові лишила ся ґуля а на лици синцї. Я лишив фляшку і гроші у шинкаря а сам утїк, бо Пиндзій ще витягнув ніж та пустив ся проти мене, хоч я їх і словом не кинув. Того самого дня побили ті самі, а до них пристав ще і Ґеорґій Чопик моїх братів Михайла та Ґору. А то серед білого дня на дорозї цїсарскій. Ґору вдарив один обухом від сокири так сильно по голові, що его заляла кров і він впав на доробу. Тепер лежить дома (він також жонатий) і боре ся зі смертею. Хоть цїлий Кіцмань про се знає і мій брат скаргу подав, то ті волоцюги ходять далї з обухами та камінями по вулицях. Коли я прийшов в суботу (11. січня) до суду, аби зробити на тих розбійників скаргу, то пан канцелїста Чепан сказав менї, аби я прийшов в недїлю. А що в недїлю нїкого в судї нема, то я пішов в другі двері до пана канцелїста Санїцкого. Показав я ему синцї та ґулю і прошу, аби зробив скаргу а він менї каже: Як вам вибють цїлком око, тогди прийдїть тай зроблю вам скаргу. Питаю ся вас, люде добрі, нащо ми платимо той кровавий ґрейцар в податках та утримуем поліцаїв, жандарів та канцелїстів? *Михайло Литвинюк*, господар в Кіцмани.

Самовбійство в Заставнї. Маріца Поліхевска в Заставнї, 19 лїтна дївчина мала із замужним селянином зносини, які не остали без наслїдків. Щоб уйти соромови зажила сїрників і наслїдком отроєня померла. На цвинтари відбула ся під проводом суд. адюнкта д-ра Кольруса судово лїкарска обдукція. Судові лїкарі др. Гальперт і др. Левіцкий сконстатували затроєне фосфором.

Соймові кандидати українських соціялдемократів в Галичинї. Українська соціялдемократія поставила слїдуючі кандидатури до галицкого сойму: в округї Збараж Андрея Шміґельского, дотеперішного посла з сего округа, і в округї Богородчани д-ра Михайла Новаковского. Дальше буде поставлено кандидатів в округах: Тернопіль, Дрогобич і Гусятин.

Новий закон про військові такси, який увійшов в житє з днем 1. січня 1908. постановляє між иншим отсе: Кождий неспосібний до військової служби платить річно 6 К. такси, коли его дохід перевисшає суму 1.200 К.; хто має більше як 2.000 К. доходу сей платить 12 К. чим більший дохід, тим висша військова такса. Калїки платять лише четверту часть такси. В случаю, коли дохід нездатного до війска не виносить 1.200 К., але його родичі мають маєток, що перевисшає вартість 4.000 К., тодї таксу платять батьки. Кождий, що не служив при війску або ставав перед суперарбітріюм є обовязаний через 12 лїт, що року в січни зголоситись в своїй громадї особисто або письмом. Таксу треба платити в місяцю жовтнї кождого року. Такси з попередних лїт, не вимірені до тепер, мають бути установлювані вже після нового закона.

В Українськім Науковім товаристві в Київі мав проф. Грушевский цїкавий відчит про „Княжий староруский побут в сучаснім українськім обходї“, в якім порушив цїкавий культурний проблем, „Рада“ подає про сей відчит коротенький реферат: „Народня творчість не є щось відірване; богато з того, що ми вважаємо за народне, взято колись з верхнїх верств, воно є тільки пережитком. Думають, що староруске житє відорване від теперішнього. Се не так; коли ми придивимось уважнїйше, то побачимо чимало звязків між старим і теперішним. В обрядових піснях-колядках, щедрівках, в селянскому весїльному ритуалї і т. п. у всьому тому зісталось дуже богато побутового з часів київского князївства. Далї проф. Грушевский зупинив ся на так званих князївских діадемах і дївочому вбраню карпатских Гуцулів. Річ у тому, що р. 1889 у Київі, в оселї Гребяновского, була знайдена діадема часів київского князївства. Потім, року 1900 біля села Сахнівки, у Київщинї, було знайдено другу, майже що таку ж саму діадему. Сї діадеми перейшли до нас з Візантиї, бо на візантийских монетах IX в., царицї намальовані майже що в таких саме діадемах. Діадеми сї були широко розповсюджені, і з княжого двору перейшли навіть до народа. Отсї діадеми дуже схожі на головне дївоче вбране карпатских Гуцулів, на так зване „чільце“. Сама назва „чільце“ рівнозначна староруским назвам діадеми — „чолка“, „чоло“. Гуцули, народ східної Карпатщини, визначаєть ся своєю артистичною вдачею. Тут задержалось чимало пережитків старовини; мосяжництво (вироби з міди) дуже розширене на Гуцульщинї. От все те і показує, що наше теперішне українське житє тісно звязано з часами київскої держави. Звязків сих треба тільки пильнїйше пошукати. Відчит свій проф. Грушевский ілюстрував малюнками з княжих діадем і зразками гуцульских „чілець“. Виклад проф. Грушевского викликав горячі суперечки. Проф. Пивлуцький зазначив, що такі вбраня, як гуцульскі „чільця“, стрічають ся на Балканьскому півострові і можливо, що вони звідти зайшли на Гуцульщину. Д-ка О. Косач не находить нїчого спільного між малюнками діадем і зразками „чілець“ і вважає останні загальним всесьвітним вбранем. До її погляду пристав Н. Василенко. Думку Грушевского підтримували д. д. Грінченко, Михальчук і Білашевский.

Жіноча кандидатура до сойму. До ческого сойму кандидує також одна женщина, п. Каролина Мах, редакторка социялїстичної часописи „Ženskie listy.“ Кандидує вона з IV. дїльницї міста Праги. Має се бути кандидатура не лише демонстрацийна, але зовсїм серіозна. Социялїсти виходять з того становища, що в Чехії мають право голосованя мужчини і женщини, бо у виборчій орґанїзациї до ческого сойму нема нїякої згадки про пол. Активне виборче право мають ті горожану, що оплачують означений податок і фактично женщини виконували виборче право давнїйше без нїяких застережень. Пасивне виборче право має той, хто в якійсь курії є управнений до голосованя, скінчив 30 лїт і не виключений від права вибору та вибиральности. Наслїдком того женщини в Чехії не є виключені нїякою виїмковою постановою від активного і пасивного права вибору.

Спадщина гетмана Полуботка. Недавно тому появила ся була в російских ґазетах оповістка Рубця, професора петербурскої консерваториї, котру повторили також і инші часописи. Той професор взиває всїх свояків колишнього гетмана України Полуботка, щоби они дня 28. с. м. явили ся в містї Стародубі, чернигівскої ґубернії в Росиї. Після тої оповістки мав померший перед 200 роками гетман України зложити в анґлїйскім банку якусь суму гроший, котра наросла тепер з процентами до 800 мілїонів рублїв (майже два мілїярди корон). Записи і докази мають знаходити ся нїби то в руках якоїсь родини „Миклашевских“, а їх не можна було скорше оголосити, бо на случай скоршого пошукуваня тої суми могла би цїла спадщина припасти на власність банку. Знайшли ся люди, навіть у Львові, котрі повірили тому і вибрали ся, в дорогу до Стародуба. Загалом мало зголосити ся до спадщини 40 родин а 200 душ, між иншими також, як доносить „Gaz. Kaliska“, якийсь доворець шпитилю в Турку, котрий має бути потомком, в простій лїнії по рідній донцї Полуботка, а котрому з того титулу припало би около 5 мілїонів рублїв. Тимчасом в ч. 10.280 „Біржев. Ведомостий“ оголошено тепер лист якоїсь панї Козловскої, з котрого показує ся, що конзулят російский в Льондонї у відозві з дня 14. січня с. р. подав до відома, що о згаданій спадщинї не знають нїчого анї в державних анї в приватних банках в Анґлїї і що є то лиш т. зв. дневникарска „качка“, котра вже кілька разів повтаряла ся в ґазетах. — До Стародуба мало виїхати зі Львова 5 осіб, а зпід Камінки струм. 6 осіб з родини Салагубів.

Страти Японії в грошах і людях підчас послїдної війни. В війнї з Росією, що тревала 20 місяцїв мала Японія 80.379 неживих, з яких 47.152 полягло в битві, а 33.226 померло від ран та від хороби. Усїх ранених, яких лїчено в шпиталях було разом 175.000 людий: З сего послїдного числа остало 31.088 неспосібних до якої небудь працї. Як отже до числа забитих і померших додати число інвалїдів, які для краю страчені, то побачимо, що Японія стратила 111.167 людий. Страти в грошах виносять загалом 2 мілїярди 157 мілїонів 772 тисяч 881 японьских єнів. Ту суму покрила Японія заграничними позичками, що виносять 3168 мілїонів корон, а решту грішми, що находились в самім краю.

Фабрикант диямантів. Нові дороги, на які ступив сучасний розвій хемії, опрокинене теориї атомів, наводить модерних природників на гадку, що можна перетворювати довільно дану материю на иньшу дорогою хемічного процесу. Новий напрям в науцї дає нагоду ріжним людцям шукати легкої наживи, котра на жаль, найчастїйше кінчить ся комплетним фіяском. Особливо дорогий камінь, диямант єсть тим „каменем предкновенія“, на якім неодин „ґенїяльний“ винаходчик обловив ся, надуваючи наївних посїдачів гроша на заложене „фабрики“. Послїдний такий випадок трафив ся паризькому капіталїстови Вернгерови. Інжинїр Лемоан видобув на його очах з свого препарату кілька штук „штучного“ диманта, знаменитої якости. Зацїкавлений і вірячий капіталїст жертвував на заложене „фабрики“ 1.671.000 франків, обчислюючи собі вже наперід мілїонові зиски. Тимчасом хоч час минав, диманти не надходили. Врештї занепокоєний Вернгер звернув ся до полїциї, котра до дальшого порішеня затримала помислового „альхеміка“ в своїй опіцї.

Оповістки, іменованя і т. п.

Руске товариство „Зоря“ в Чернівцях, устроює в суботу, дня 8 го лютого с. р. в сали „Народного Дому“ при улици Петровича 2. костюмовий Вечерок з танцями. Костюм або стрій візитовий. Вступ від особи 2 коронї. Початок о годинї пів до 9. вечером. Вступ лиш за оказанем запрошеня.

Краєва школа ткацтва. З днем 5. лютого 1908 в краєвій школї ткацкій в Чернівцях буде розділено 6 місць на чотиромісячний курс для селянок і селяньских дївчат. Кожда учениця одержить запомоги 20 К. Компетентки мають свої подання особисто вносити до управи краєвої школи ткацкої (Чернівцї, ул. Нового сьвіта 10) найдальше до 2. лютого 1908. До подання треба додати: посьвідку приналежности до Буковини, скінченого 15. року житя і позволу батька, зглядно опікуна. Також мусять мати трохи знаня з практичного ткацтва.

Звичайні загальні збори товариства „Кімполюнґска філїя „Рускої Школи“, відбудуть ся в недїлю дня 2. лютого 1908. о 3 ій годинї по полудни в готелю Рошкиґля (Religionsfour) з таким порядком нарад: 1. Прочитане протоколу з послїдних загальних зборів; 2. Звіт уступаючого видїлу; 3. Вибір нового видїлу; 4. Нарада в справі зрумуньщеня руских шкіл в повітї; 5. Вільні внесеня. Просимо всїх членів явити ся на зборах. Далї просимо заплатити членьскі вкладки за рік 1907. найдальше в день зборів на руки касвера товариства п. А. Стрижи, управителя школи в Ранцї, почта Руса Молдавиця. — За видїл: *Мандриг, Якубович.*

Загальні збори „Читальнї Рускої Бесїди в Глїбоцї відбудуть ся дня 9. лютого 1908 з слїдуючим дневним порядком: 1. Справоздане Старшини; 2. Вибір нової Старшини; 3. Вільні внесеня. За Старшину: *Георгій Німіджан.*

Подяка. Отсим складаємо сердечну подяку Вп. Теодосієви Букатареви і Софронови Лупулякови за те, що подарували для „Шкільної Помочи“ одежі для 30 дїтий; а панови Сергієви Канюкови за щедрий дар 100 корон. За видїл „Шкільної Помочи“ в Глїбоцї: *Георгій Німіджан.*

Подяка. О. Маланчук, парох, з Лукавця подарував для бурси дївочої 10 К. За сей щедрий дар складаю іменем „Товариства рускої православної шляхти“ Вп. Добродїю отсим щиру подяку. *М. Галїк*, голова.

Із штуки і лїтератури.

Просьвітні Листки. Ч. 12. Зміст: Портрет О. Ю. Федьковича. — Добуш. — Осип Юрій Федькович. — Безталанне закохане.

Дзвін, збірник. — Видавництво „Дзвін“ Київ, 1907. року. Впорядчик-видавець В. Винниченко. З друкарнї С. А. Борисова. Стор. 270+4 мен. вел. 8-ки. Зміст отсего першого випуску названого видавництва такий: С. Черкасенко: Дзвін, вірші, ст. 3. — В Винниченко: Щебнї житти, неса на чотири роздїли, ст. 9. — С. Черкасенко: Монольоґ, вірші, ст. 155. — М. Коцюбіньский: В дорозї, оповідане, ст. 159. — В. Левиньский: Національне питане в Австриї і социял-демократия ст. 187. — В. Ст.: Українська полїтика, ст. 233. — Д. Сергієнко: До питаня про аґрарну проґраму ст. 261. У Львові можна набувати „Дзвін“ в книгарнї „Наукового тов. ім. Шевченка“ (ул. Театральна 1.) або в адмінїстрациї „Землї і Волї“ по цїнї 3 К. 20 сот. за примірник.

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою

в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковинї. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого“ відібє ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї“.

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.

Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**

Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

!! ВИПРОДАЖ !!
4 пари черевиків за 7 корон
Через закупно більшої скількости товарів обуваних, лиш через короткий час по нечувано дешевій цїнї можна дістати 2 пар дамских а 2 пар мужеских черевиків з сильними підошвами, обкладами, найновійшого фасону, величина після центіметрів. Всї чотири пари коштують лиш 7 корон. Висилка за послїплатою. Заміна довольна або евентуально зворот гроший.
Д. КЕССЛЕР, КРАКІВ, 95/40.

1. **Адвокат домовий**, повна збірка взірців і прикладів, спорних письм та відносячих ся до устави цивільної, процедури цивільної і ординациї екзекуцийної враз з ореченями найвисшого трибуналу, поміщеними при кождім взірци . . . . . К 4·50
2. **Порадник правничий** в справах адмінїстрацийних, автономічних, цивільних, карних і скарбових з комплетною збіркою взірців, прикладів, подань, жалоб, протестів, рекурсів і документів і пр. і пр. враз з юдикатурою найвисших властий, з додатком цїнників адмінїстрацийних, судових і скарбових, у формі лексикону . . . . . К 10·60
3. **Громадске право для всїх сїльских та міских галицких громад.** (Окрема відбитка із „*Poradnik-a prawn*“). . . . . К 2·50
4. **Приписи податкові промислові** (окрема відбитка) . . . . . К 1·—
5. **Приписи о вигасненю права пропинациї**, обовязуючі по упливі 1910 р. . . К 1·10
6. **Збірка приписів, розпоряджень і оречень найвисших властий адмінїстрацийних: о праві пропинациї** (pro i contra), **гуртовній торговли напитками пропинацийними як також вироби і торговлї дрібної продажи солоджених напитків, пивом заграничн., вином і спіритусом денатурованим і т. п. — найменьше приписи о сплатах громадских і о поступованю карнім, як також о відновленю тогож** . К 2·10

При замовленю отсих дїл, треба надіслати переказом почтовим подану при кождій книжцї належитість на адресу:

С. Вайнштоп, Львів. ул. Різницка ч. 5.

191 (1—10 с.)

ДЕШЕВИЙ ХЛІБ
ваги 1 кільо і 40 ґр., пріма житний хлїб
17 (11—12) **по 40 сотиків**
продає:
ТЕРНБАХ
Площа Єлисавети (Elisabethplatz) ч. 1.
улиця Руска число 53.
і у всїх філїях.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть
NERVOL
„Назва правно забезпечена“
аптикара др. Ю. Францоза
в Тероноли.
Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol“ і не приймати нїяких „Нервотонів“.
Цїна фляконa 80 сот. 10 фляконів (фляшощок) 8 кор. з оплатою і опакованем.
Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всїх країв.
В Чернівцях на складї у Шміда і Фонтіна.
(—)

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагнїток
Чернівцї,
ул. Руска ч. 8.
(—)

Новий а добре платний домашний промисл
завело в нашім краю
перше галицке підприємство домашних панчішкових робіт на плоских машинах до плетеня
ЛЇБАЛЬ і СПІЛКА
зареєстроване торговельне товариство
У Львові, улиця Кохановського число 39|19.

Тривкий і певний зарібок.
В кождій порі, як в зимі так в лїтї може вправна людина заробити що дня 3 до 5 корон.

Не треба шукати зарібків в чужинї, за морем.
Хто вивчить ся працювати на ново-опатентованій плоскій машинї до плетеня „СЛАВІЯ“, той не має вже чого журити ся.
Зимою в теплї а лїтом в холоду працює собі легко і приємно; готову роботу відсилає до фірми
Лїбаль і Спілка у Львові, ул. Кохановського ч. 39|19,
а за пару днїв дістає від тої фірми гроші за роботу і сьвіжу пряжу на дальшу роботу.
Вивчити ся мож дуже скоро і без великих заходів.
Машини „СЛАВІЯ“ є найлїпші, та тому і найдешевші з поміж усїх машин до плетеня; не треба отже давати ся заманювати до купованя инших машин.
Жадайте сейчас пояснень.
Покличтесь на нашу часопись.

Члени просьвітних товариств мають значний опуст.
Давайте читати сю оповістку всїм Вашим своякам, сусїдам і знакомим.

Легка і приємна праця.
Опис до роботи треба дуже мало.
Охота, хорошо анї сцена не є на заваді.
Праця для всїх і всюди.

Марка охоронна: **котвиця**

Liniment. Capsici comp.
Pain-Expeller
Загально признаний знаменитий усмираючий лїк на втиранє по цїнї **80 сот. 1·40 кор. і 2 кор.** можна купити у всїх аптиках.
Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних фляшках з нашим охоронним знаком **„котвиця“** з аптики Ріхтера і для остережности приймати лише фляшки тим охоронним знаком яко правдиві. 178 16—40
Аптика Ріхтера „під золотим львом“
у Празї, улиця Елисавети число 5.

До Америки і Канади
найвигіднїйша, найдешевша і найпевнїйша їзда через 185 (—)
ЛІНІЮ КУНАРДА
Вивідати можна через аенцию
SCHRÖDER & COMP. TRIEST
(Відїзд з Фюме)
Caronia у вівторок 28. січня 1908.
(З Трієсту)
Carmania в суботу 8. січня 1908.
Slawonia в середу 12. „ 1908.
(З Ліверпоя)
Lusitania, найбільший і найпрактичнїйший паровець на сьвітї; відїзд 25. січня, 7. марта, 4. 25. цьвітня і 16. мая.
Mauretania відїзд 22. лютого, 21. марта. 11. цьвітня 2. і 23. мая. 1908.

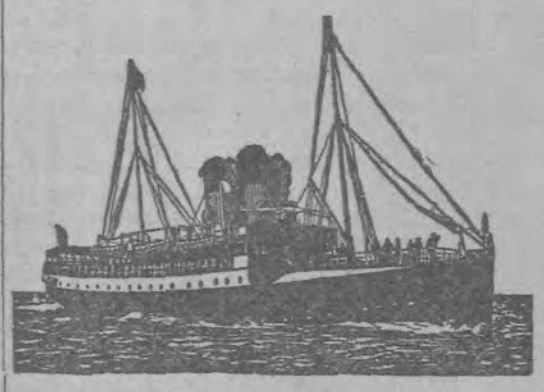

Виданя „Рускої Бесїди“ і „Рускої Школи“
можна купити у всїх
філїях „Рускої Бесїди“ і „Рускої Школи“,
в друкарнї „Рускої Ради“ і в книгарни І. Рехенберґа.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

Етаблїсема першої ранґи. Етаблїсема першої ранґи.
Доставець надвірний
фабрика: в Бернї Мор. Телефон 275 і 213.
ЗІҐМУНД ФЛЮС
ц. к. надвірна фарбарня
і хемічна пральня
мужеской, дамской і дїточої ґардероби, унїформів, фіранок і занавіс всякого рода в цїлости або в поодиноких братах і штуках. Склад фабричний в Чернівцях, ул. Паньска ч. 13. (в домі ц. к. уприв. банку гіпот.)
Систем Флюса робить все нове. **СПЕЦИЯЛЬНІСТЬ** Систем Флюса робить все нове.
Фарбарня шовків і струсевих пер.
Найбільше того рода Етаблїсема в Галичинї, Чехах, Моравї і Шлеску.
Прошу добре уважати на мою фірму. Замовленя з провінциї, скоро, дешево, точно і на речинець. 1 2—10

Купуйте лиш
PFAFF-A МАШИНИ ДО ШИТЯ

бо они є найлїпші, найтриваліїші а також найдешевші! Кромі тих є у мене також на складї
СИКАВКИ І КАСИ
при яких купнї суть дуже легкі і вигідні условини. Нїгде не дістанете дешевше, нїхто не обслужить Вас так ретельно і нїхто не годен дати Вам таких полекший у сплатах. З поважанем
ВАСИЛЬ ДАНИЛЕВИЧ, улиця Желїзнича, Чернівцї.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарнї товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 7. Чернівцї, середа дня 16. (29.) січня 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщинї: на цїлий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цїлий рік 8 карбованцїв, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цїлий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цїлий рік 18 кор. (згл. 9 рублїв або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятницї і недїлї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім недїль і сьвят.

Чернівцї, дня 28. січня 1908.

Не добре дїє ся у нас на Буковинї. Коли-б треба найти підхожі слова на означене того стану, в якім живї опинила ся наша інтелїґентна громада, то — їй Богу — розлад і апатия ще не були-б найдосаднїйшими. Між старшою інтелїґенциєю потворили ся гуртки, а то просто й одиницї станули собі з боку, критикують всїх і вся, підсьміхаючи ся злобно і на тім конець їх „роботи“. Одна частина учительства так занята реґуляциєю платнї та редаґованем рускої офіцини в „N. fr. L. Z.“, що на иньше не находить часу. Навіть академічна молодїж подїлила ся на три чи навіть чотири ґрупи, котрих вяже з собою хиба те, що крім одного-двох концертів та вечерниць з танцями не роблять нїчого. І той гарний, можна сказати ґрандіозний рух, що почав ся був по наших селах, та просьвітна робота по читальнях і „Січах“ на концертах, відчитах і вічах притихла зовсїм. Одні райфайзенки, що держать ся ще, та вже й там починаєть ся аґітация злих духів що не хочуть чи не вміють відріжнити ідеї від осіб, економічної орґанїзациї від полїтики.

Одним словом розлад і апатия.

Даремно було би шукати причин отсего невеселого стану. Тих причин богато і кождий бачить їх де инде, залежно від свого особистого становища. На скілько нам здаєть ся, прінціпіяльних ріжниць в нашій громадї ще нема і не могло бути, та є богато непорозумінь викликаних з одного боку розвільненем тїснїйших зносин громади з послами й провідниками — обяв зрозумілий з огляду на зріст самої громади та збільшене аґенд і обовязків послів; з другого боку немало особистих образ, розчаровань, підозрінь та подібних мотивів, що розбивають єдність сторaз гірше як прінціпіяльні ріжницї.

Не знаємо як хто, але ми думаємо, що сей стан ненормальний. нездоровий і в найвисшій мірі шкідливий. Що так єсть, доказує застій в народній роботї, який в останнїх роках даєть ся відчувати на кождім полї. Коли-б він мав дальше тревати, то ми стояли би перед невеселою будучностию. Застій се рух назад,— і велику відвічальність перед народом та історією беруть на себе ті, що своєю байдужністю цофають взад той гарний культурний розвиток, який вчинила буковиньска Русь за останнї десятилїтя.

Але громада жива, а в живім орґанїзмі не може довго тревати той стан індиферентизму, іронїчної критики та спокійного вижиданя по кутках. Сяк чи так, а розбита громада мусить згуртуватись, скристалїзувати ся в певні тїла і почати спільне життє, т. зн. суспільну роботу. Питане лиш — і о се головно ходить — чи згуртуєть ся вона в одно суцїльне тїло чи може в два, або й три, що одно другому ставати ме в дорозї і зупиняти себе взаїмно. Котра евентуальність для нашого народного інтересу догіднїйша, про се нема, бодай для нас, найменшого сумнїву. Нема також сумнїву, чи можлива у нас одна, суспільна громада, яка була ще до недавна. Доки серед громади нема прінціпіяльних ріжниць, — а про се ми пересьвідчені — лише самі непорозуміня та особисті незгодини і що найвисше ріжницї що-до пониманя тактики, доти така суцїльна громада можлива, коби лиш трохи доброї волї, пожертвованя неодної неоправданої личної амбіциї та більше почутя відвічальности за народне добро. Не згодимо ся нїколи на погляд, що у нас треба нових партий, не тому, мов би вони були загроженем позициї теперішних послів і провідників, бо не о них розходить ся; але тому, що будуть роз'єднанем і ослабленем нашого народного орґанїзму, на що тілько чекають всякі „приятелї“ руского народу. Над сим нехай добре подумають ті, що до них воно відносить ся.

Матура в середних школах.

Анкета, яка зійшла ся в Відни в справі реформи середної школи, обговорювала також справу іспиту зрілости, себто матури. Богато бесїдників заявило ся за цїлковитим знесенем матури, але більша часть обставала за задержанем матури, лиш не в такій формі як доси. Висловлювано бажане, щоб при матурі питано три предмети і щоб можна так як при державних іспитах перейти per maiora (більшостию голосів). Инші знов були иншої думки, так що вкінци згоджено ся голосувати над слїдуючими трома питанями:

1. Чи треба матуру задержати в дотеперішній формі? — Відкинено всїма голосами проти шістьох.

2. Цїлковите знесене матури. — Відкинено всїма голосами проти дванацятьох.

3. Задержати матуру але поробити великі полекші. — Принято одноголосно.

Голосоване супроводжали гучні оплески, які ще збільшили ся, коли мінїстер просьвіти др. Мархет під вражінем ухвали заявив, що він вже для сегорічної матури видасть потрібні зарядженя.

Які полекші наступлять для матуристів, годї тепер сказати. „N. Fr. Pr.“ подає розмову з мінїстром Мархетом в сїй справі. „Наступить—говорив мінїстер— поважна редукція матеріялу. Однак іспит матуральний не перестане бути правдивим іспитом. Бо як би сего бажано, то можна було її зовсїм знести. Однак се не стало ся. Одна часть експертів жадала цїлковитого знесеня письменного іспиту, инші знов заявляли ся за чималим улекшенем устного іспиту. Зайшов би за далеко, хто-б думав, що управа просьвіти одно і друге переведе в житє і що реформа буде така далекосягла, що облекшить устний іспит і заразом знесе ся письменний. Те, чого ми хочемо й можемо перевести, є: уложити іспит так, щоб ученик дїйсно міг опанувати материял. Се сьогоднї справдї неможливе. Теперішний стан річий такий, що пересїчний студент нїколи досконально не опановує кольосальний матеріял іспитовий. Матеріял такий великий і обіймає такі ріжнородні предмети, що сїмнацяти до вісїмнацятилїтний молодець не є встанї, все задержати в памяти. А ще менше можливо йому в часї кількох годин своє знане так сконцентрувати, щоб давати відповіди на всї детайльні питаня з клясичних мов, всесьвітньої історії, фізики і математики. Нинї вимагає ся неможливого, неможливого що найменше для середних здібностий. Істнує справдї розпоряджене з 1879 р., після якого абітурієнти, що в послїдних чотирох сьвідоцтвах одержали з історії і фізики пересїчну ноту „похвально“, увільняють ся від іспиту з сих предметів. Се зарядженє мало дуже добрий намір, але я думаю, що воно не відповідає цїли. Сим улекшує ся іспит як раз найлїпшим і найздібнїйшим ученикам, а утяжає ся пересїчним, які тим більше не встанї опанувати цїлий матеріял. Реформа, яка тепер наступить, буде стреміти туди, щоб іспитовий мате-

Дмитро Николишин.

Розвіяне щастє.

Драматичний нарис в однім актї.

Евгенія. Таж остаточна цїль життя людини —
То вічне щастє в небесах. Та ж кажуть,
То все, що тут, минає раз на все;
Тому не треба пристращати ся
До земських марної суєти.

Галя. Ось бач! Се дуже гарнее софізма!
Та як се погодить з совершеньством,
Що є прикметою єства сьвятого?
Премудрість божа, бачиш, сотворила
Людий природних і влила в їх душі
Бажанне щастя тутки на землї.
А тим часом Бог відбира людинї
Природне щастє вже таки з грудий,
Вбива надїю й віру, щоб потім,
Частицю свого „я“ у пекло вкинуть!
Ну! поясни менї сю річ цїкаву.
Таж Всевідучий людску слабість знає! —

Евгенія. Сього менї тобі не пояснити.
Мене навчали, що весь сьвіт чудово
І ладно, бач, устроєний, що все,
Що дїєть ся, то не без волї Бога,
А через те все мусить бути добре.

Галя. А ти на слїпо вірила, нїколи
Й не думала, чи справдї так оно.
Та годї! — се покори наслїдок.

Евгенія. Мене навчали все любити Бога,
Бо я на се на сьвітї маю жити.

Галя. Ну, ну! Мене також любити вчили
Сьвятого Бога, твори подивляти
Й дїла його, що все оправданне
Своє находять. Так! Колись — давно.
А нинї?... Га! Ти знаєш, як скінчив,
Мій Ярослав; умер на удар серця...
Тут... на сїй софі нагло серед ночи...
Як я прийшла коханого збудити
Та прошептать „добри-день!“ — він не жив...
Я думала, що він дріма безжурно,
Що сон його з обнять своїх солодких
Не увільнив ще — і спокійно сїла
На крісло побіч нього та хустинку
Мережучи йому сьпівала пісню,
Тихонько так, щоб він не пробудив ся.
Довго сидїла я край ліжка Славка.
Година осьма вибила; я кличу:
„А нумо, Славку!“ — він нї ворухнеть ся.
От я його цїлуєм розбудити
Задумала... над Славком похилилась,
Поцїлувала... Ґеню! розумієш?!...
Вжахнулась я та й кинулась його
Термосити, кричати; аж вкінци
Притомність стратила тай покотилась
Побіч його на землю...

(Затрусила ся та й стала плакати здавленим голосом).

Евгенія. *(обнїма єї і горне до грудий).* Успокій ся,
Кохана Галочко! Ох, бідна, бідна...

Галя. Так! Дїйсно бідна, дуже — дуже бідна,
Бо стратила надїю на будучність
Щасливу, радісну, розкішну. Все,
Що жило тут для мене, він забрав,
Все заховав з собою у могилу...

(Піднїмає голову з єї грудий.)

Так! Бідна я неначе жебрачина,
Ба! більш від нього бідна я. Та годї!
Жебрачкою покірною нїколи
Не стану я, нїколи не простягну
Руки до неба з просьбою о поміч,
О милосерде! Там порожна пустка,
Котра нїколи вдоволить не в силї
Сердець, що лиш живуть коханнем в сьвітї.
Коли істнує духового щось
В цїлій вселенній, то лише в людинї.
У менї, бач, містить ся все, що може
Менї життє подати і забрати.
Коли душа не найде супокою
Сама у собі — то нїде не найде.
Кругом брехня! брехнею сьвіт живе
Та й на брехнї своє будує щастє.
Хто лучше вміє одурить себе,
Той більш щасливим має право звать ся.
Та я себе дурити не буду!
Я стратила і маю сьвідомість,
Що стратила основу до життя.
Ошукувать себе я непривична!
Мене старають ся навчити штуки
Себе дурити; вчить мене сестра
І шурин і коханий рідний брат,
Що живить справжнї сьвіжі почування
В свойому серцї, та живе на сьвітї
В окруженню, що вміє одурити
І наймудрійшого молодика.

Евгенія. Они тебе одурюють? Та як се?

Галя. Зовсїм звичайно! Вчать мене забути
Про все, що було, та вже після того,
Як стратила я справжнїй рай життя,
Дораджують менї замешкати
У пеклї сеї гарної землї.

Евгенія. Яке-ж се пекло?

Галя. Ой ти, добра Ґеню!
Не бачиш того, що таке звичайне,
Що нинї всїм уже впадає в очи.
Яка ти ще, голубко, молоденька! —

ріял особливо в огляду на память, так зредукувати, що студент зможе його опанувати при відповідній пильности і добрій воли. Аж в такий спосіб стане матура правдивим іспитом, чим вона доси в певнім змислї не була. Бо ученика можна лише з того питати, чого він може навчити ся, а не з того, чого не може навчити ся.“

Посол Спинул перед своїми виборцями.

Із Жадови пишуть нам: На 26. с. м. загостив до нашої громади п. посол Н. Спинул, щоби здати тут справоздане із своєї дотеперішної посольскої діяльности. Коло першої години по полудни відтримав насамперед п. посол збори із тутейшою нїмецкою кольонїєю. Сї збори відбули ся в шкільній комнатї, яка цїлком була наповнена виборцями. По привитаню посла управителем нїмецкої школи п. К. Лявферсвайлером забрав голос посол п. Спинул і обговорив в нїмецкій мові свою дотеперішню посольску діяльність. По сїм виборець п. Ф. Зенфт подякував п. Спинулови за его дотеперішню щиру діяльність і поставив внесене, щоб збори висказали послови Спинулови одноголосно подяку і повне довіре, почім з окликами многая лїта збори закінчили ся.

Відси удав ся п. посол коло 3. години до рускої школи, де его очікувала вся місцева інтелїґенция і цїла громада звиш пятьсот осіб, з якої причини мусїли сї збори відбути ся під голим небом. Нарід стояв звиш дві години на морозї в снїгу і прислухував ся з великою увагою цїкавим виводам посла Спинула. Відомо, Жадова одно з найбільше сьвідомих наших сїл. По привитаню п. посла хлїбом—солею п. І. Яровим, отворив п. надучитель Т. Козак збори, привитав его в імени зібраних сердечними словами і яко проводир зборів удїлив слово п. послови. П. Спинул в своїй довшій промові обговорив між иньшим становиско і поступоване руского клюбу в парляментї, обяснив дальше-відношене иньших значнїйших парляментарних клюбів до руского клюбу і згадав про спосіб, в який руским послам удало ся дещо вибороти від правительства на користь народу. На конець висказали збори на внесене п. надучителя Т. Козака п. Спинулови за его дотеперішне щире заступництво одноголосно найсердечнїйшу подяку і повне довіре і під окликом „многая лїта“ в честь п. посла розійшли ся домів.

Очевидець.

Українська справа
на з'їздї діячів народних унїверзитетів у Петербурзї.

На з'їздї діячів народних унїверзитетів з цїлої російскої держави, що відбував ся в останнім часї в Петербурзї, заговорено про справу української викладової мови в школах. Ся справа входила в обсяг нарад першої секциї з'їзду. З українського боку виголосили при тій точцї дд. Городецкий і Русова реферати, котрі викликали велике заінтересоване зібраних та дали привід до ухваленя резолюциї, що її низше подаємо.

О. Городецкий читав реферат про кубаньске товариство „Просьвіта“. Реферат зачіпає кілька питань, які притягають до себе увагу майже всїх членів з'їзду. Головні питаня такі: навчане в початковій школї на териториї, де живе український народ, повинно провадитись українською мовою; українська мова повинна вживатись у всїх просьвітних інституциях, що функціонують в місцевостях з українською людністю; в середній і висшій школї, що функціонує на Українї, необхідно завести українознавство в видї студіованя мови, лїтератури, історії, ґеоґрафії і економіки України; потрібно рекомендувати товариствам народних унїверзитетів та иньшим приватним просьвітним інституциям, що істнують на териториях, де більшість людности — Українцї, щоб вони з метою більш успішного розвитку просьвітної справи і щоб уникнути нарікань за підтримуване русифікаторскої полїтики, по змозї широко користувались українською мовою і дисциплїнами з українознавства.

Реферат д. Городецкого викликав цїлу низку заяв солїдарности з боку представників ріжних національностий. Делеґат з Ковни висловив солїдарність з тези реферата від імени Литвинів; представник варшавского „унїверзитета для всїх“ — від імени польского народу; д-ка Росова від імени українського народу і т. п.

Д. Русова прочитала реферат про відроджене національної сьвідомости ріжних національностий Росиї. Референтка оповідала про відроджене національної сьвідомости у Поляків, Українцїв, Білорусів. Останнї заснували кілька видавництв для народа, одно з яких має назву: „Загляне сонце і в наше віконце“. В Вільнї істнує ґазета „Наша Нива“, біля якої гуртує ся білоруска інтелїґенция. Відроджують ся й Калмики, й Кірґізи й вимагають рідної школи. Помічаєть ся той же рух і серед Татар, а в сибірскій тайзї — серед Бурятів та Якутів. У Якутів заснував ся національний клюб, де недавно виставляли навіть якутску оперу. Далї д. Русова зупиняєть ся на чернигівскій „Просьвітї“. На протязї одного року ся „Просьвіта“ мала 9 заборон від адмінїстрациї. Забороняють ся виклади, не дозволяєть ся відчинити бібліотеки. На териториї України недавно було заведено чимало „Просьвіт“, з яких тепер не лишилось і половини. Референтка між иншим констатує й той факт, що діяльність „Просьвіт“ дуже гальмуєть ся й тим, що українська інтелїґенция дуже обмосковлена й забула рідну мову. Проти всїх національностий уряд завжди виставляє обвинувачене о сепаратизм. Але референтка не може назвати нї одної національної проґрами з сепаратистичними тенденциями. Але, як би такий нахил був, то ворожнеча й утиски з боку адмінїстрациї будуть тільки допомогати його розвиткови. Навпаки-ж російска мова, як тільки над нею не буде централїзаторскої опіки, буде у всїх націй російскої держави займати дуже почесне місце.

По рефератї д. Русової секция ухвалила таку резолюцию про права національностий на рідну мову:

„На підставі прінціпу повного національного самоозначеня і більшої приступности науки в рідній мові, з'їд признає за кождою національністю повне право на осьвіту рідною мовою. По школах низших, середних і висших, заснованих коштами держави і орґанів громадского самоурядованя, наука повинна викладати ся рідною мовою учеників. Школа нї в якім разї не повинна бути знарядом обрусительства і національного гнету з боку уряду. З'їзд має певність, що народні унїверзитети та инші просьвітні інституциї, що істнують з приватної ініциятави, у всїх проявах своєї діяльности будуть непохитно проводити прінціп повного самоозначеня націй. З'їзд рішучо висловлюєть ся проти полїтики, яка всїми способами ставить перешкоди проводити позашкільну осьвіту рідною мовою“.

Таку резолюцию приймила перша секция та постановила її предложити цїлому з'їздови до ухваленя. І тут вийшов скандал, котрий виявив, що русифікаторскі інстинкти ще не вимерли навіть серед поступовійшої частини російскої суспільности. Петербурский кореспондент „Ради“ представляє сю аферу в такий спосіб:

З початку не було нїякого сумнїву, що резолюция, принята першою секциєю не викличе на загальних зборах з'їзду нїяких суперечок нї по свойому змісту, нї по редакциї. Але вже на другий день пройшла чутка, що орґанїзацийне бюро з'їзду не згоджуєть ся з редакциєю першої секциї, що воно висловлюєть ся проти згадки у сїй редакциї про русифікаторство. Виявила ся ся незгода на сполучених зборах усїх секций, де предсїдателем був представник від Москви Сиромятнїков. Сей Сиромятнїков на загальних зборах з'їзду, які відбули ся у салї міскої думи Петербурга, держав блискучу промову про те, що робило у російскій державі мінїстерство осьвіти: цитатами з документів він показував, що се мінїстерство в протягу 100 лїт робило усякі перепони розповсюдженю осьвіти, бо вводило у дїло осьвіти полїтику, яка виливала ся у проповідї „православя, самодержавя і народности,“ що навіть таких людий на поли просьвіти, як Карамзін, Жуковский, Полевой се мінїстерство обвинувачувало як якобівцїв бунтовщиків; він у своїй промові проголошував, що дїло просьвіти повинно бути свобідним від якої б не було полїтики. А коли його вибрано предсїдателем сполучених секций для затвердженя резолюций, на другий день — то він вже побачив у тезісах Пестальоцці та Амоса Коменьского, що найкрасше просьвіта приймаєть ся на рідній мові, — щось таке, що йде проти русифікаторскої полїтики. Він сказав, що предсїдатель орґанїзацийного бюра, Дріль, не хоче пропонувати зборам резолюциї, яка вироблена 1-шою секциєю, а через се й він Сиромятнїков, дає на розгляд другу резолюцию скомпоновану орґанїзацийним бюром. Члени секций просили прочитати резолюцию першої секциї, щоб хоч бачити, про що йде суперечка; вони казали, що ще нїколи на російских з'їздах громадянских не було такого, щоб орґанїзацийне бюро та предсїдатель зборів предкладали не те, що вироблено з'їздом, а щось друге. Побачивши, що більшість зібраня хоче прослухати резолюцию в тій редакциї, у якій вона вироблена у 1-шій секциї, Сиромятнїков склав з себе обовязки предсїдателя і вийшов з салї, стукнувши дверима так, як се роблять земскі начальники на волостних зборах, коли ті не хотять, щоб було начальника. Коли потім він знов вернув ся у салю, то з 400—450 членів вийшло з сали стілько народу, що зістало ся не більше 100. Тодї тільки були прочитані резолюциї не

Евгенія. Хиба змагання щирії занати
Чим-не-будь ум твій видають ся, Галю,
Для тебе пеклом?

Галя. Щирії змагання! —
Так називаєш ти пекольний шлях.
О, Ґеню! Ті так щирії змагання
Найбільше, знай, затроюють менї
Житте і так уже затроєне.

Евгенія. Не розумію, Галочко, тебе!

Галя. Та ще й не зараз станеш розуміти.
Послухай лиш, що я тобі скажу.
Они, ота рідня моя, забагли
Мене віддати хочби навіть нинї,
Щоби кінець моїй зробити тузї;
Мовляв, она його забуде скоро
За жінки й мами обовязками.
Що правда, так оно й буває в сьвітї;
Плямлять усї присяги. Як то й добре
Уложено в присязї перед Богом!
„І не покину я тебе до смерти!“
Так сказано! Ну що? не хитра штука?
До смерти бачиш; розумієть ся,
Додати треба „до своєї“ смерти.
Так се природно зупиняло б злуку
Із другою по смерти першої.

Евгенія. Ти, Галочко, говориш як в горячцї.
Та-ж се конечно вдруге оженитись,
Як першу жінку стратив, а до того
Копичка остала ся діточок,
Що матерна потрібна їм опіка.

Галя. Но так! Се правда! Тільки без присяги,
Бо се брехня зухвала, ба! безумна.
Нїхто ще, бач, не оженив ся — кажуть —
Щоб не збрехав. І дійсно се правдиве!
Від молодости брешуть аж до шлюбу,
Від шлюбу аж до гробової дошки, —
І так цїле житте брехнею йде.

Евгенія. Занадто чорно дивиш ся на сьвіт;
А пессимізм се овоч еґоїзму.

Галя. Чи се загальна правда — годї знати;
Та вже менї ти сього не закидуй!
Я пессимістною еще не є,
Бо й еґоїстки з мене не було.

Евгенія. Се правда! Я вже мала час пізнати
Тебе доволї. О, ти лагідна,
Ти дуже добра; тільки — нещаслива...

Галя. Так! нещаслива. Й то нещасте, Ґеню,
Учить мене дивити ся на сьвіт
Зовсїм студено, голим оком. Бачиш,
Вся молодїж привикла величати
Житте разом із ідиллїчними
Поетами. Та тут оно неправда!
В життю поезиї аж надто мало.

Евгенія. Так ти проти подружжя виступаєш?

Галя. Зовсїм нї, Ґеню! Адже-ж я була
Вже заручена і весїлля ждала,
Щасливої для себе ждала хвилї.
Я тільки, бач, від пекла утїкаю,
Де намагають ся мене пiпхнути.
Послухай! Я лише його любила,
Нїкого більше. А отсе прийшло би
Менї присягу, бачиш, вимовить,
Мойому серцю прямо препротивну;
Брехати я би мусїла. Ось маєш
Присяги сьвятість! Се для мене пекло,
Отсе саме! А що потім було би?!...

Евгенія. Га! та воно то нїби правда, Галю!
Для мене се також булоби пеклом.
Та всеж таки на сьвітї треба жити.

Галя. Так! Треба жити! Ну, і я жию!
Та тільки так, як я сього бажаю,
Моя душа. На що будь не годжу ся!
З дарів, що їх дає менї судьба,
Я вибираю те, що радувать
Мене ще може й осолоджувать
Моє житте затроєне! Ось що!
Для мене осолода — самота! —
Оттим то я за нею все гляджу.
Она менї приносить супокій,
Приводить ясні образи кохання
Перед заплакані, спокійні очи,
Она менї вертає Ярослава.

(Встає підходить до столика і бере в руки фотоґрафію. За нею встає Евгенія).

Галя. Поглянь на нього! Бач, який він гарний!
Спокійний, добрий, тихий наче ангел;
Чарівний як та нічка маєва.
Коли умучена життєм буденним
Прийду до нього одпочить на серцї,
То він неначе ожива і сходить
Із образа і обнїма мене;
Краплину щастя в грудь мою вливає
І сокотить від ворога життя, —
Кохання. Так! І сьвідомість приходить,
Що він дрімає вічним сном онтам
За тим городом... Ах, як злобно доля
З життєм моїм собі пожартувала!...

(Хилить голову на стіл і плаче.)

Евгенія *(обнїма єї нїжно і цїлує.)*
Не плач, голубко! О, не плач, кохана! —
Ходїмо, Галочко, з отсього місця!
Вже пізний час, десята вибила.
Там жде вечера! Тільки перестань!
В будучність не гляди так безнадїйно!

(Дальше буде).

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35
ІВАНА СТЕРНЮКА

в такій редакциї, в якій вони ранїйш були надруковані у ґазетах, а в тій, якої бажали Дріль та Сиромятнїков. У сїй редакциї вони були оголошені й на останнїх загальних зборах з'їзду.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 28. січня 1908.

Відзначенє. „Wiener Zeitung" оголошує, що цїсар відзначив професора черновецкого унїверситету, посла на Сойм і до Ради державної, д-ра Артура Скедля титулом радника двору.

Відзначенє учителя. З Молдави пишуть нам: В недїлю 12. січня спішив нарід до Молдави, щоб побачити гарне сьвято — відзначенє учителя. Перед шкільним будинком гарно прибрана хоругвами входова брама і велике число народу. Шкільна молодїж як також місцева „Січ" з великим числом інтелїґенциї проводили свого надучителя і кошового до церкви, де відправляла ся служба Божа. По службі Божій вертав похід з музикою до школи, де перед входовою брамою повитав присутних іменем громади п. Шерф. В гарно убраній шкільній комнатї повитав уч. Янош зібраних гостий пп. комісаря Висложила, голову селетеньского суду п. Камінецкого, інспектора Пітия, сьвященників о. Ґрібовского, о. др. Антимовича і о. Тофана як також присутних учителїв і прочих гостий. Потім забрав слово комісар обяснив цїль свого приїзду і поднїс заслуги надучителя Воротняка коло піднесеня просьвіти і добробиту народу, між котрим він майже 35 лїт невсипучо працював, за що цїсар надгородив его срібним хрестом з короною. Почім комісар передав срібний хрест. В собі питомім щирім тонї подякував Воротняк комісареви як також зібраним гостям і обіцяв працювати і на далї коло школи і народу. Дуже красно промовив осаул місцевої „Січи" передаючи п. Воротнякови хлїб і сіль, та одна учениця дякуючи ему за труди коло народу і школи. При обідї промовляв інсп. Пітий та п. Воротняк, підносячи великі заслуги краєвого інспектора О. Поповича для школи та цїлого учительства. Місцевий сьвященик о. Ґрібовский підніс заслуги п. Воротняка для школи і народу. О. Тофан завізвав сьвящеників і учителїв до спільної працї над народом, бо лиш в єдности і згодї може і школа принести народови плоди. Надуч. Юрий Дашкевич повитав в довшій бесїдї зібрані панї, що своєю присутностию причинились до звеличаня сьвята. Позатим промовляли ще панове: пенсионований надуч. Дулґер і уч. Янош іменем учителїв та шкільної молодїжи. *Д. М.*

Тит Ґембіцкий, довголїтний і заслужений артист руского театру, в послїдних часах урядник „Днїстра" помер сими днями у Львові. В. е. п.

Іспити зрілости. Писемні іспити зрілости в зимовім терминї 1908 р. назначені в буковиньских середних школах на день 6., евентуально і 7. лютого, а устні на 10. лютого.

Процес руских студентів перед касацийним трибуналом. Як доносить N. fr. Presse, розправа перед касацийним трибуналом в процесї проти руских студентів, наслїдком їх відклику від відомого вироку віденьского карного трибуналу, відбуде ся дня 24. лютого с. р. Годить ся не забувати, що в склад касацийного трибуналу для галицких справ входять самі Поляки і сполячені кацапи, що фіґурують під назвою „Русинів".

Редакция крейцарової бібліотеки заявляє отсим, що мусїла другий наклад календарика виготовити, бо наспіло много замовлень а календарики всї розпродані. Хто потребує ще календариків, нехай оборотно напише кілько. При сїм завзиває ся всїх наших довжників о зарівнанє довгу. — З поважанем *Д. Пігуляк*, редактор.

Юрій Жалковский. Дня 22. с. м. нагло помер в Київі Юрій Василевич Жалковский, з роду буковиньский Українець, що останнїми часами був учителем нїмецкої мови в київскій державній реальній школї. Небіжчик дуже кохав ся в природї, садівництві та сїльскому господарстві і навіть сам написав українською мовою підручник по садівництву, що лишив ся після него в рукописи.

„Союзд русскихъ женщинъ". В Петербурзї основало ся і вже леґалїзоване нове жіноче товариство „Союзъ русскихъ женщинъ". Товариство має проґраму таку, як і „Русское Собраніе" і має на метї поєднати російских жінок усїх верств громадяньства та всякого побуту на ґрунтї громадяньского та економічного житя. Статут „союза" дозволяє ему заводити всякі майстернї на паях та просьвітні інституциї, школи, читальнї то що; видавати книжки й часописи; робити вечерки, читаня, концерти; будовати доми та церкви. „Союзъ" своєю дїяльностю має захопити всю російску державу і заводити ме відділи всюди, де тільки буде їх потреба. Членами товариства вільно бути тільки російским жінкам громадянкам. Єврейки в „Союзї" не будуть. Мужчинам можна бути тільки членами-співробітниками з дорадним голосом. Члени платять на рік 50 копійок і мають право носити особливий значок. Записують ся в члени в „Русскомъ Собраніи". Фундатори товариства: д-ки Анїчкова, Тур, Чебишова, Огородникова та Мейен.

Nominativus і genetivus. В Неаполю викрито цїкаве обманьство. Там істнує вже від давна комерцийне бюро інформацийне, що зове ся veritas, яке тїшить ся доброю славою. Два хлопцї винаймили на тій самій вулици льокаль і порозсилали циркулярі, в яких поручили своє бюро інформацийне veritatis. Дальше урядили вони собі так, що очікували листоношів на дорозї і відбирали почту призначену для бюра veritas, що і удавало ся, бо почтові службовцї не робили великої ріжницї між nominativ-ом а genetiv-ом. Гроші для veritas дїставали ся в руки обманцїв з veritatis, які не давали нїяких інформацій або давали дуже невасних. Конець кінцем викрито обманьство і шахраїв виловлено. Nominativus тріюмфує, а genetivus сидить в арештї.

Справа спадщини по гетьманї Полуботку заінтересувала широкі круги нашого загалу. Деякі родини навіть поводять своє походженє з України і не виключаючи своє походженє з України і не виключаючи свого споріднення з гетьманом Полуботком, вже вислали своїх представників на з'їзд спадкоємцїв до Стародуба. Зі Львова виїхало, як зачувати, аж пять осіб. Загалом мало зголосити ся до спадщини 40 родин а 200 людий, між иньшими також, як доносить „Gazeta kaliska", якийсь дозорець шпиталю в Турку, що має бути потомком в простій лїнії по рідній донцї Полуботка, а котрому з того титулу припало би около 5 мілїнів рублїв. Вість про сю спадщину виринула в російских ґазетах і хотай її правдивість дехто оспорював, проф. Рубець, ініциятор з'їзду таки піддержував в „Новім Времени" своє дїло. Тимчасом в „Біржевих Ведомостях" оголошено перед кількома днями лист якоїсь панї Козловскої, з котрої показуєть ся, що російский конзулят в Льондонї у відозві з дня 14. січня с. р. подав до відомости, що о згаданій спадщинї не знають нїчого анї в державних анї в приватних банках в Анґлїї і що все те лиш т. зв. дневникарска „качка", яка вже кілька разів повторяла ся в ґазетах. Впрочім заждемо кілька днїв, а побачимо, о скілько правди в цїлій тій справі. Претенденти-ж до спадщини Полуботка на випадок, колиб проф. Рубець (о скілько такий чоловік є на сьвітї) здорово тільки собі з них закпив, будуть мати бодай тоту сатисфакцию, що мали нагоду уважати ся якийсь час спадкоємцями мілїонів.

Скілько миль виходжують листоноші? Одна анґлїйска ґазета заходилась вирахувати, скільки миль виходжують листоноші за все своє житє — і подала такі цифри. Листонош Джозеф Гент у Лїнкольншірі виходив за своє життє 240.000 анґлїйских миль; а се однаково, як 10 разів обійти кругом світа. Листонош Гудмен у Корнвалї виходив 230 000 миль. На протязі 12 років він що-дня, не виключаючи недїль, ходив по 16 миль. Він нї одного разу не спізнив ся і не було такого дня, коли-б він не прийшов на службу. Раньше, в давні часи листоношам доводилось ходити значно більше. Наприклад, 1898 року на півночі Анґлїї, якийсь листонош, виходячи в відставку, порахував, що за 58 років служби він пішки виходив не більше й не менше як 440.000 миль.

Оповістки, іменованя і т. п.

Вінчанє п. учителя Нестора Данчула і панни Юлїї Стратичук відбудеть ся дня 1. лютого 1908 року в Волоцї н. Ч.

Видїл серетскої філїї товариства „Руска Школа" запрошує отсим своїх членів в серетскім повітї на звичайні загальні збори, що відбудуть ся дня 1. лютого о 10. год. рано в хлопячій школї в Серетї. Порядок денний: 1. відчитанє протоколу, 2. справозданє видїлу за р. 1907, 3. вибір нового видїлу, 4. вільні внесеня. — За видїл: *Е. Стришка*, голова.

Із штуки і лїтератури.

Репертуар мійского театру. Нинї в середу 29. с. м. „Ein idealer Gatte"; в четвер 30. с. м. „Aida"; в пятницю 31. с. м. нова оперетка „Rouge et noir"; в суботу 1. лютого і в недїлю 2. лютого вечером буде ся оперетка повторена; попол. „Die Herren Söhne".

Вп. критикови з „Громадского Голосу" в відповідь. Добр. І. Г., подаючи в „Гром. Голосї" ч. 4. критичну нотатку про календарик „Іскра", виданий нар. учителем п. Кракалїєю, був ласкав спімнути й про мою статю, поміщену в тім календарику. Я дуже вдячний Шан. критикови за ласкаву раду: „в першій мірі хай перестудіює" (що?!), бо хоч менї здавало ся до нинї, що я справдї „перестудіював" дещо, то як бачу, все така ще того всего за мало, але й Шан. критик най вибачить, коли я й его попрошу, аби й він, коли вже не „перестудіював", то хоч докладно перечитав те, про що бере ся писати критику. Збивати когось кпинами а не арґументами, заперечувати щось без противного доказу і підсувати комусь думки, яких хтось зовсїм не написав, то в тім не тільки, Добродїю, „багато сьмілости".— „Рівнати якусь старушку Зен. Канюк" — пише великий критик — „до перлин народних поетів (що за чудове реченє!), Вол. Іванова з Козловским, підозрівати в Поповичеви, Пігулякови, Кракалїї і ин. лїтературні талани, се вже, вибачте, за богато сьмілости!" Перш усего не рівнав я якусь Зен. Канюк „до перлин народних поетів" а сказав тільки, що єї піснї споріднені з піснями нашого народу, що маємо до дїла з народною поеткою (Volksdichterin), та що між єї рукописами найшла би ся не одна перлинка — гідна друку. — Дальше не рівнав я Вол. Іванова з Козловским, тільки сказав, що его вірші нагадують часом Козловского. Що до Поповича, то наведу дотичний уступ дословно: „При сїй нагодї годить ся спімнути ще й про лїтературну дїяльність тепер. кр. інсп. Омеляна Поповича. Більша часть его писань присьвячена справам педаґоґічним, але передшими часами писав Попович чимало поучаючих оповідань та поезий. Багато его віршів призначені для молодїжи і мають своє педаґоґічне значінє". (Отже „підозріня" нема, але коли б воно навіть було, то я зовсїм не мав би чого стидатись, бо в сїм зглядї „підозріває" Поповича навіть Огоновский). Про Пігуляка сказав я тільки, що его „Верховиньскі згадки" відзначають ся красним описом гірскої природи. — Та врештї критика самасобою не була би нїчим страшним, бо всякому вільно критикувати на свій лад, колиб тільки з поза тої критики не виглядало жало глумливого представителя того рода елїти, що веґетує в нас під фірмою „культуртреґер". Се виходить із „мото" згаданої нотатки: „Бідна та Буковина зі всїма своїми патріотами та лїтератами! Що візьмуть до рук, все вийде щось не тее." А я додав би ще й зі свого боку: „Ти справдї бідна, Буковина, що навіть за перо не сьмієш взяти без специяльного дозволу від ріжних патентованих культуртреґерів та без висшого лїтературного благословеньства зі сторони таких критиків, як Добродїй І. Г." — *Іларий Карбулицкий.*

„Народне Богатство", часопись суспільно економічна; вістник Союза руских хлїборобских спілок на Буковинї. Число 1: Запросини до предплати і співроботи. — Народне Богатство. — На різдво Христове. — Іван Франко: Розвивай ся, ти високий дубе. — З подорожи до Чех. — Ів. Франко: Казка про добробут. — Спілки і їх значінє. — З якої ми партиї: — Т. Ветлина: Галилеївский війт. — Золоті думки. — О. Ю. Федькович: Йорданьска колядa. Для забави. — Від Редакциї.

Число 2: В двайцяті роковини смерти О. Ю. Федьковича. — Гуртуймо ся в спілки. — О. Ю. Федькович: З новим роком. — І. Франко: Лїси і пасовиска: О. Ю. Федькович: Лукіян Кобилиця. — Як вести спілки конзумцийні систему Рочдель? Придабашки. — Оголошеня.

„Бжола", лїтературно-наукова, почала виходити у Львові під редакцією д. Миколи Венґокина: Зміст 1. числа: 1. Сильвестер Яричевский. Наша бжола. 2. Від редакциї. 3. Слово від української молодїжи. 4. Іван Осадчук: Співцеви. 5. Іван Ющишин: Самостійність і наука. 6. Олекса Коваленко: Пісня робітника. 7. Михайло Яцків: Тихий сьвіт. 8. Юрій Лухович: Будь щаслива моя мила. 9. Олекса Коваленко: Наука і житє в Росиї. 10. Іван Осадчук: Як гинуть таланти. 11. Тихий: До борби з темнотою. 12. Оля Березиньска: Менї гріх тепер тужити. 13. Іван Ющишин: Іван Осадчук (некрольоґ). 14. Володимира Вільшанецка: Туга. 15. Нуся Врублевска: Ой поїхав мій миленький. 16. Кароль Каляль: Як я почав курити. 17. Іван Осадчук: Як умру. 18. Сильвестер Яричевский: „Колеґи моралосипца". 19. Ілько Собчак: Початок історії тютюну. 20. Остап Деревянка: Коб доріжка. 21. М. Метерлїнк: Пробудженє душі. 22. М. Голубець: В карцері. — Резензії. Переписка редакциї. Нові книжки. Оголошеня. — В статї „Від редакциї" зазначує ся цїль часописи ось як: „Маємо охоту зробити з нашого непоказного журнала тихонький, невибагливий приют, в якім знайшли би приміщенє найстарші і наймолодші поклонники музи. Всьо, що пливе з глубини людскої душі, природне, невідбігаюче далеко від реального житя, всьо, що лише вказувало би на найменші проблиски таланту, знайде в нашій часописї щирого защитника." — Часопись виходить з кінцем кождого місяця і коштує на рік 6 кор., для молодежи 4 кор., поодинокі числа по 60 сот.

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою

в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковинї. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, внесене 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого" відібє ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї".

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.

Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**

Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Важне! Важне!

Хто хоче дешево, а здоровий
МАТЕРИЯЛ 12 1—2
БУДІВЛЯНИЙ СМЕРЕКОВИЙ
купити
нехай замовляє его як найскорше
у читальни „Рускої Бесїди“ у Виженцї
почта і стация желїзнича Вижниця.
Є на продаж і острови до сїна.

ДЕШЕВИЙ ХЛІБ
ваги 1 кільо і 40 ґр., пріма житний хлїб
17 (1 7/2—12) по 40 сотиків
продає:
ТЕРНБАХ
Площа Єлисавети (Elisabethplatz) ч. 1.
улиця Руска число 53.
і у всїх філїях.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть
NERVOL
„Назва правно забезпечена“
аптикара др. Ю. Францоза
в Тероноли.
Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol“ і не приймати нїяких „Нервотонів“.
Цїна флякона 80 сот. 10 фляконів (фляшощок) 8 кор. з оплатою і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всїх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна.
(—)

Лозір
правдиві російскі
„ATHLET“-
кальоші.
За рід і витревалість повна ґарантия.

Неперемакаючі
правдиві російскі кальоші.
Патенти Ч. 6888, 8020, 18564, 5373, 3422, 2374, 18597.
188 (14—15).

Жадайте всюди лиш „Athlet“=кальошів.
До набутя у фірм:
Б. Балтінестер. Ґотесман і Надел.

!! ВИПРОДАЖ !!
4 пари черевиків за 7 корон
Через закупно більшої скількости товарів обувяних, лиш через короткий час по нечувано дешевій цїнї можна дістати 2 пар дамских а 2 пар мужеских черевиків з сильними підошвами, обкладами, найновійшого фасону, величина після центіметрів. Всї чотири пари коштують лиш 7 корон. Висилка за посліплатою. Заміна довольна або евентуально зворот гроший.
Д. КЕССЛЕР, КРАКІВ, 95/40.

В 6 днях до Америки,
Переїзд подорожних до
Канади і Арґентини

109 (102—104) н. с.
жадайте пояснень
Напишіть лиш карту кореспонденцийну до
Falck & Comp.
Гамбурґ, Raboisen 30 Amerikahaus.
Кореспонденция у всїх мовах.

Марка охоронна: **котвиця**
Liniment. Capsici comp.
Pain-Expeller
Загально признаний знаменитий усмираючий лїк на втиране по цїнї **80 сот. 1·40 кор. і 2 кор.** можна купити у всїх аптиках.
Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних фляшках з нашим охоронним знаком **„котвиця“** з аптики Ріхтера і для остережности приймати лише фляшки тим охоронним знаком яко правдиві. 178 16—40
Аптика Ріхтера „під золотим львом“
у Празї, улиця Елисавети число 5.

Г. ФАЙЛЕР
Чернівцї, улиця Руска ч. 8.
усувач нагнїток

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.
Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик Рік заложеня 1873.
Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.
Товари з альпаки і жіньского срібла В. Вахмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.
Дамскі ковняри і зарукавкі. найлїпші і найновійші товари футряні.
Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin“, „Nutria“. шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.
Правдиве біле Єґера Др-а Лямана, калїсони і майтки, вебові і з Chenili хустучки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.
Трикотові і вовняні камаші.
Товари обувяні, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.
Для панів лякерки, півчеревики — найновійшої сорти.
Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.
Куфри до подорожи з замочками і без. Нецезарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітила і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.
Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.
Найновійші артикули карнавалові:
Для дам наймоднїйші черевики балеві, загортки, ґази і вахлярі.
Кляки і цилїндри найновійшого крою.
Щітки до річий, голови і до зубів.
Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і французкої продукциї.
Хусточки батистові, шовкові, паньчохи, шовкові так звані „Flor“ гладкі і „ajour“, рукавички шовкові, ірхові „Maraboutf“ і иньші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові пояски найновійшого фасону.
Шовкові шкарпитки. „Flor“ руказички, найлїпших фабрикатів сорочки батистові, піки, наймоднїйшого фасону.
Ковнярики, маншети, краватки, полотняні хусточки і батистові.
Прибори до польованя. торби камаші, зарукавки крісла полеві і амунїция.
Санки „Rodel“ всї специяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарнї товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана, Захарка.

Ч. 8. Чернівцї, пятниця дня 18. (31.) січня 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщинї: на цїлий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цїлий рік 8 карбованцїв, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цїлий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цїлий рік 18 кор. (вгл. 9 рублїв або 34 фр.) а на пів року 9 кор., вгл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятницї і недїлї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат. Рекламациї неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім недїль і сьвят.

ВІДЗНАЧЕНЕ.

Віцемаршалок проф. др. Смаль-Стоцкий одержав командорский хрест ордену Франц Йосифа.

Отсе високе відзначене, яке стрінуло нашого заслуженого дїяча, приняла черновецка громада з правдивим вдоволенем не лиш яко признане заслуг і невсипуючої працї свого найвизначнїйшого члена, але також яко признане полїтичної самостійности руского народу на Буковинї. Бо коли в Галичинї треба бути по найбільше індиферентом в національнім зглядї, щоб доступити такого високого відзначеня, у нас стрінуло воно якраз найгорячійшого націонала і одного з найбільш заслужених для народної справи. В тім лежить для нас ширше значінє почести, яка стрінула дра Стоцкого.

Знаємо, що робили-б проти його інтенциї, коли-б хотїли писати похвальні гимни для його заслуг. Заслуги говорять самі за себе і хто помнгає стан буковиньскої Руси в часах, заки до публичної працї ставули Стоцкий, Попович, Василько та їх близші і дальші приятелї а бачить теперішні здобутки, той їх зуміє оцїнити. Прихильник чи противник, свій чи чужий мусить признати їх і пошанувати.

Ми певні, що відзначене дра Стоцкого найде радісний відгомон в руских громадах по цїлім краю і складаємо Поважаному Професорови й народному Дїячеви з нагоди його високого відзначеня щиросердечні ґратуляциї.

*

Рівночасно з д-ром Стоцким відзначеня одержали також оба шефи краю др. Бляйлебен та Юрій бар. Василько — оба іменовані тайними радниками. почесть, з якою лучить ся титул „ексцеленциї“.

Др. Бляйлебен прийшов на Буковину яко наслїдник кн. Гогенльоге і треба признати йому, що зумів унаслїдити й продовжити вільнодумну еру заініціовану незабутним князем, еру строгої обективности і справедливости супроти всїх народів Буковини.

Бар. Василько, хоча Румун з роду, визначав ся завсїгди прихильностію до руского населеня і хоча боярин — демократичними та вільнодушними засадами. Буковина може справдї гордити ся, що змаганя і праця трох єї найвисших достойників найшла признане у Найвисшім місци.

*

Вістку про іменоване й відзначене наших полїтиків переслав мін. Бінерт телеґрафічно до д-ра Бляйлебена і п. Н. Василька. Сейчас удали ся оба відзначені; др Бляйлебен і бар. Василько до д-ра Стоцкого, щоб зложити йому ґратуляциї. Вечером розійшла ся вістка про відзначене в театрі і весь час з'являли ся в обох репрезентацийних льожах численні ґратулянти.

На довірочнім засїданю міскої ради повідомив бурмістр бар. Фірт, що одержав вістку про відзначене краевого президента, маршалка й віцемаршалка. Бурмістр зазначив, що населене міста прийме з радісним вдоволенем сї найвисші відзначеня мужів, котрі заслужили ся високо і для міста і просив о повновласть зложити їм ґратуляциї міскої ради. Другої днини в полудне завив ся бурмістр в бюрах видїлу краевого у бар. Василька й віцем. Стоцкого, щоб поздоровити їх з відзначенями, за що оба достойники подякували йому сердечними словами.

Тої самої днини ходили урядники видїлу краевого з віцем. дром Стоцким до бар. Василька з ґратуляциями. Бар. Василько подякував д-рови Стоцкому й урядникам незвичайно сердечно, почім несподївано всї урядники з бар. Васильком явили ся в бюрі дра Стоцкого. Бар. Василько, поздоровляючи дра Стоцкого з його відзначенем, підніс, що воно стрічає його навіть не буковиньского уроженця але всїми силами відданого краеви яко високе признане для його, успішної працї. У відповіди зазначив др. Стоцкий, що дїйсно його девізою було: працюй і працюй по своїй совісти і всїми силами.

Вчера знова пересунув ся через комнати видїлу краевого цїлий ряд визначних ґратулянтів. Здоровили д-ра Стоцкого між иньшим з президиї краевого суду пп. президент Кляр, віцепр. Артимович і Хлебік, черновецка ґенералїция з ґен. Екгардтом Франческонї фон Тіфенфельд, директория краевого банку з д-ром Лупулом, депутация промислово торговельної палати з през. Лянґеганом пп. Тітінґером і Віґлїцким, директор почт п. Костровх, управитель руху п. Гнїдий, віцепр. Ради культури краевої п. Лукашевич, прелат. Шмідт та богато особистих приятелїв.

Президент мінїстрів бар. Бек надіслав д-рови Стоцкому довшу, дуже сердечну ґратуляцийну телеґраму.

Усї вчерашні черновецкі дневники принесли передові статї про відзначене. Обговорюючи значінє сих подій пише „Czernowitzer Tagblatt“ про дра Стоцкого: „Віцем. др Смаль-Стоцкий, котрого надїлено таким високим відзначенем, є прототипом безупину пильного і незмордованого творчого робітника. Найвидатнїйші дїла в зарядї краю повстали головно під його еґідою та повною посьвяченя працею, головно-ж послїдні скомплїковані трансакциї і розвязки найтяжших аґенд є заслугою Стоцкого. Його розвиваючий ся нарід має повну підставу гордити ся відзначенем свого проповідника.“ Навіть „Allg. Zeitung“ заговорила прихильно. „Одно — пише сей дневник — певне: також вірність для партиї, непохитна вірність для партийних принципів найде остаточно своє признане і се треба д-рови Стоцкому признати: з великою витревалостію і вірностію остав ся він від першого моменту аж до нинїшного дня відданий тим поглядам, котрі уважає справедливими.“

До виясненя ситуациї*.)

Написав Іван Герасимович.

Кождий мабуть згодить ся зі мною у сїм, що теперішна ситуация на Буковинї особливо між Русинами неясна. В справі проясненя ситуациї забирали голос в прасї буковиньскій і з поза Буковини ріжні люди, — в тій справі і я хочу докинути пару слів.

Що нїчого в сьвітї не дїє ся без причини, тому і теперішна неясна ситуация має також свою історию. Хотячи винайти причину, мушу хоть на хвильку звернути увагу на

перші фундаменти нашої національної працї на Буковинї.

Недавно ще всї буковиньскі народи а в тім і руский творили одну безпросьвітну масу, котра не то в полїтичних справах не мала нїякого понятя, але в загалї не мала нїякого, яке є основою всякої полїтичної, просьвітної, економічної і т. п. будівлї. Краєм рядила безконтрольно клїка визискувачів

*) Поміщуючи всякий спокійний і доброю волею подиктований голос, що може причинити ся до виясненя ситуациї між рускою громадою, ми ще тим не даємо згоди на всї виводи пов. авторів. Ред.

Дмитро Николишин.

Розвіяне щастє.

Драматичний нарис в однім актї.

Галя (*підносить голову і втирає хустинкою очи.*)
Для мене все скінчило ся в життю! —
Я випила до дна із чаші щастя.
Менї судьба не дасть нїчого більше;
Все, що для мене мала, вже дала.
Одно ще тільки жде: Чарівна смерть! —

(*Відчинають ся двері від їдальнї і входить* **Мирослав.**)

Мирослав. А, добрий вечір вам, панї!

Евгенїя. Витайте!

Мирослав. Сестра на тебе, Галю, жде.

Галя. Іду! (*Виходить.*)

(*Мовчанка.*)

Мирослав. Я чув з уст Галочки: „Чарівна смерть.“
Про що се ви у двійку розмовляли?

Евгенїя. От що й казать! Нащасна заєдно
Про те саме і думає й говорить.

Мирослав. Про Ярослава?...

Евгенїя Так!

(*Мовчанка*)

Мирослав. Отсе нещастє
Та й тільки! Годї відвернуть єї
Думки від сеї чорної події.
Вже семий місяць, як його нестало,
А все она не може погодить ся
Із тим, що вже його нема на сьвітї.

Евгенїя. Занадто серце прилягло до нього.

Мирослав. Так — на нещастє! Що вже, люба панї,
Ми не робили, щоб она забула
Те, що було, щоби забавити
Збентеженую душу молоду,
Щоби затерти память Ярослава
В души дївочій — все а все на пусто!
Як тільки місяць засия у вечер
Та у віконце нищечком загляне,
Єї в покою вже не віднайти.
Ви впрочім знаєте єї докладно.

Евгенїя. Як я акорд ударила останнїй
І до городу вибігти хотїла,
Найшла єї оттут при сїм вікнї;
В промінях місяця снувала думи.
Я здивувала ся немало. Бачте,
Привикла зустрічать єї в городї; —
А от она в покою думала,
Прислухуючись звукам музики.

Мирослав. Благаю вас, кохана панно Ґеню,
Нї хвилечки єї не відступайте;
Старайте ся забавити єї.
За се вам щира та сердечна дяка
Від брата безталанної дївчини.
Я сам єї привик вже сокотити,
Та нинї, бачте, гостий відвозив
До поїзду, оттим то й опізнив ся.

Евгенїя. А я:: там Кароль, пане Мирославе?

Мирослав. От бідний хлопець! — Що й казати, панї!
Кохає Галю тай сумує тяжко,
Бо видить, що она його не любить.

Евгенїя. Она про нього й думати не хоче.

Мирослав. Чи ви єї про се питали ще раз?

Евгенїя. Нї! не питала. Тільки у розмові
Она менї дала пізнати ясно,
Які думки у неї про подружже.
Подружже — се для неї просто злочин;
Оно єї й на думку не приходить.

Мирослав. І звідкіля такі думки у неї?

Евгенїя. Она говорить — все брехня тай годї!
Она кохає тільки Ярослава
І иньшому не може присягати,
Коли гріха не хоче допустить ся.

Мирослав. Себто лякає ся кривоприсяги!

Евгенїя. Якраз отсе. І мушу повну правду
Признати всїм єї словам жорстоким.

Мирослав. Оно-ж бо й так! Та що тут дїяти?
Ви бачите, як Галочка марнїє.
Боюсь, щоби за Ярославом не пішла...

Евгенїя. Господь із вами! Що за бесїда?

Мирослав. Чи-ж се не є зовсїм можливе, панї?

Евгенїя Не говоріть такого! Може ще
Найдеть ся рада...

Мирослав. Так скажіть яка?
Она зробилась пессимісткою.

Евгенїя. Она противить ся рішучо сьому.

Мирослав. Противить ся! — Хиба ж то я не бачу
Єї шалених кроків та не знаю
Єї думок! Про Ярослава мріє...

Евгенїя. Она його що ночи виглядає;
Бажає бачити хочби мертвого...
Аж лячно слухати таке говорить.

Мирослав От бачите! А що то може бути!
Послухайте, що я вам розкажу:
Було се, панї, після Великодня
У провідну недїлю. Я та й Кароль
Пішли до нашого товариша
Молодших лїт; він вже жонатий нинї.
Гарненько ми там забавляли ся
Та й пізним вечером домів вернули.
В моїй кімнатї розмістив ся Кароль
А я в отсїм покою. Сон мене
Не брав ся ще; ось став я при вікнї

і народних лупіїв. Щоби тій чесній кумпанії перешкодити, треба було доконче комусь увійти до Сойму і дивити ся на еї пальці. Тяжко було народним провідникам дістати ся до Сойму, та відколи се стало доконаним фактом, від тоді датує ся в краю руске питане.

Хотяй руска репрезентация в Соймі була мала, незначна, а до того не всї посли поступали згідно, не всї мали на метї здобуте найкрасших условин до самостійного культурного і політичного житя українського народа, — то все таки з часом удало ся сьвідомим послам націоналам переконати краєве правительство, що національна просьвіта народна, що економічний добробут і політична свобода — се не тільки не загрожує державній цїлости, але навпаки є основою внутрішної еї сили. Тому загально взявши буковиньскі правительства не відносили ся ворожо до еманципацийного руху бук. Русинів. Очивидно, були і тут виїмки. Були і ворожі Русинам президенти, та они минули ся.

І в тім часї поставлено перші підвалини під національну будівлю руского народа на Буковинї: переводено орґанїзацию шкіл, позакладано читальнї, каси „Січи“ і иньші товариства, звернено також увагу і на громадску господарку по селах і т. и. З огляду на те, що в тім часї руске громадяньство було дуже неосьвідомлене: інтелїґенция з малими виїмками стидала ся признавати до рускої народности, а з поміж селян треба було хиба молодших виховувати, бо старшим ґенерациям вигіднїйше було жити в давнім бездїльнім і безпросьвітнім консерватизмі чим достроювати ся до нового бурливого житя, а шляхта руска таки отверто признавала ся до Волохів,—з огляду на ті невідрадні обставини всяка культурна, економічна і політична праця мусїла накидувати ся з гори. Із Чернівцїв, від одних і тих самих людий ішли поклики до роботи, до орґанїзациї в тих то иньших справах. Як тоді мало було сьвідомої інтелїґенциї і взагалї сьвідомих національно людий, видно хотьби з того, що ще до не давна можна було від інтелїґентів почути н. пр. таке: — „Коли так, то я виступаю з Русинів“ (наче-б з якого товариства), А про те, як богато серед таких відносин витворювало ся янїчарів, написала вдатно Ев. Ярошиньска у своїх „Перекинчиках“. Воно було на Буковинї щось такого звичайного, буденного, що повстала окрема приповідка: „Тато Рус, (себ то Русин) мама Рус, — а Іван Молдаван“ (себ то Волох).

І коли серед того безпросьвітного загалу, серед тої несьвітомої і безкритичної маси старші проводирі буковиньских Русинів все таки зуміли поставити перші підвалини під національну будівлю, коли довели до сего стану, який тепер є, — то мимо всяких хиб, які теперішні робітники добачують в їх перших кроках— треба признати, що ті люди зробили дуже богато доброго для народної справи і що робили се тоді для самої ідеї, бо в тих часах для інтересу треба було хиба відцурати ся рідного народа, як то і многі робили, а не признавати ся до него та над ним працювати.

(*Дальше буде*).

Полїтичний перегляд.

Буджетова комісия.

Буджетова комісия палати послів вела у вівторок специяльну дискусию над буджетом. Ґенеральним референтом вибрано п. Штайнвендера.

Потім ведено наради над роздїлом „цїс. двір“.

П. Зайц (с. д.) вніс счеркнене сеї позициї, а п. Малїк обнижене лїсти цивільної.

Президент мінїстрів бар. Бек виступив проти сих внесень та мотивував підвисшене дотациї, вказуючи на побільшені потреби і підвисшене пенсий.

На запит п. Вольфа, чи є правдою, що цїсар дарував мілїон лїр папі римскому, бар. Бек заявив, що такий дар не наступив анї з лїсти цивільної анї з приватних фондів. Президент мінїстрів, заявляючи се, виразно застерігаєть ся, що не має нїякого приводу контролювати або оправдувати спосіб ужитя дотаций з боку цїсаря. — Потім принято без зміни дотичну позицию з відкиненем внесеня пп. Зайца і Малїка, по чім приступлено до дискусиї над етатом ради мінїстрів і трибуналу адмінїстрацийного.

При роздїлї „двір“ принято резолюцию п. Вольфа, в котрій комісия висказує пересьвідчене, що при недостачі иньших правних способів колишний посол Альбін Ганнїх повинен бути представлений цїсарскій ласцї.

При роздїлї „державний буджет“ принято резолюцию д ра Кончія, котра домагаєть ся узглядненя ріжних національностий при іменованю членів трибуналу адмінїстрацийного і державного та узглядненя практичних потреб язикових.

При роздїлї „рада мінїстрів“ і „трибунал адмінїстрацийний“ п. Ельверт застеріг ся проти упослїдженя Моравії, домагав ся поясненя в справі мінїстерства працї, жадав побільшеня числа референтів при адмінїстрацийнім трибуналї та виступив за тим, аби придїлені до мінїстрів краянів урядники були для стабілїзациї приняті на етат ради мінїстрів.

П. Вуковіч заявив, що буде голосувати за буджетом, бо надїєть ся, що акция для економічного піддвигненя Дальматиї буде справдї переведена.

П. Кльофач критикував політику правительства на полї народної господарки й культури; ся політика виставляє ческий нарід на що-раз-то нові атаки. Правительство стремить до збереженя геґемонії Нїмцїв і централїзму. Жалкував ся, що в соймах не переведено виборчої реформи, урґував обезпечене на старість і на випадок нездібности до працї, підпирав звісні домаганя урядників.

П. Корошец (словіньско катол.) критикував інституцию мінїстрів-краянів та питав, чому найслабші народи не дістали мінїстрів краянів. Виступав проти сього, щоби рішане національних і політичних квестий прислугувало виключно кождочасному президентови мінїстрів. Помимо вступленя словіньских і християньских мінїстрів до кабінету не бачить бесїдник зросту словіньских і християньских впливів.

П. Пльой зазначив, що розвязане національних квестий може удати ся тільки тоді, як воно буде переводити ся для всїх наций відразу. Бесїдник пропонує розвязане національних квестий дорогою адмінїстрацийної й законодатної дїяльности правительства.

П. Станек (*ческий аґрар.*) жалкував ся на упослїджене Моравії в буджетї та прилучав ся до слів п. Ельверта про сю справу. Домагав ся процентового заступства ческого народа в усїх центральних урядах та запропонував резолюцию в справі рівноправности всїх язиків у трибуналї адмінїстрацийнім.

П. Козловский (Коло польске) обговорював недомаганя адмінїстрацийні, спричинені шабльоновим трактованем поодиноких країв коронних.

На тім наради перервано. Дальше засїдане в середу рано.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 30. січня 1908.

Особистї вісти. Посол Ник. Василько на запрошеня ґрафа Потоцкого удав ся в середу рано до Львова, де має відбути з намісником конференцию.

Іменоване учителїв в черновецкій радї громадскій. У вівторок розходило ся в черн. радї громадскій о обсаджене місця підучителя в народній школї в Рошоши. *Убігали ся о сю посаду* уч. Левицкий і Твардовский. Оба виказали ся рівними кваліфікациями, лиш з тою ріжницею, що Левицкий вже учителює й міских школах чотири роки, а Твардовский тільки три, отже Левицкий повинен мати першенство. Міска рада громадска і маґістрат, зважаючи на се, заявили *ся* за уч. Левицким. Але радник гром. др. Кайндль, проф. унїв., заявив в шкільній секциї, що брат його, міский інспектор Кайндль сказав йому, що Левицкий слабший в нїмецкій викладовій мові як Твардовский хоч Левицкого кваліфікациї з нїмецкого добрі. Але про Твардовского ходить чутка, що він християньский социял і се мабуть подїлало на дра Кайндля. Не помагали апелї ради. гром. Василька. Бурмістр Фірт передав провід віцебурмістрови Бальмошови, щоб голосувати проти Левицкого. До Нїмцїв прилучили ся і два жидівскі радники др. Кіслер і Нафталї Тітіндер і переперто Твардовского. Отсе справедливість!...

Надзвичайні загальні збори Тов. „Взаїмна поміч гал. і бук. учителїв і учительок“ відбули ся дня 26. грудня 1907. Збори отворив голова тов. К. Малицкий, поясняючи, длячого Дирекция спонукала Надзираючу Раду скликати отсї загальні збори. Тов. Ф. Пеленьский подав звіт контрольної комісиї і заявив, що комісия знайшла усї книги і рахунки Тов. у взірцевім порядку та подав внесене о удїлене Дирекциї убсолюториї. По переведеню дискусиї над звітом та по основнім поясненю касовости в Тов. директором Алиськевичом, приняли збори одноголосно внесене контрольної комісиї. При другій точцї порядку дневного що-до „резиґнациї дирекциї“ забрав голос перший Директор Тов. професор Алиськевич. Резиґнацию свою мотивував тим, що бачить занепад в Товаристві через неточне вплачуване членьских вкладок мимо в

Та й оглядав садок повитий тьмою,
Що уступала звільна перед сяйвом
Сходячого у повнї місяця.
Нараз почув я за собою шелест;
Хтось тихим ходом сунув ся по хатї.
Я обернув ся — що за мущина
Якийсь поволи сунеть ся до софи?
Дивлюсь на софу, бачу — Галя спить! —
І в тім моментї я задеревів;
Дух стамував ся у грудех... Пізнав
В тім мущинї — мертвого Ярослава.
Стою як стовп... Та не лякайтесь, панї!
От я при вас...

Евгенїя. Нї! нї!.. Та говорїть!

Мирослав. Він підійшов до Галї, подивив ся,
Постояв трохи, похилив ся низько
І поцїлуй зложив на біле личко.
Потім звернув ся до дверий і зник
За портиєрами.

Евгенїя. Се неможливе!

Мирослав. Ну, знаєте а і я так думаю.
Та звідкіля такий цїкавий привид?
До нинї ще менї не зрозуміле.
Казав би я, що в голові шуміло;
Та я богато пити не привик,
Бо се менї на серцї дуже шкодить.
Отгим то я зовсїм тверезий був.

Евгенїя. Се щось страшного!

Мирослав Дїйсно щось страшного!
Кажу вам, я тортури перебув
За тих декольних кілька хвиль при нїм.
Очунявши я розбудив сестру
І запровадив до еї кімнати.
Про явище нічне я не хотїв
Нікому говорити, щоб марних
Заощадити клопотів, а може
Й тому, щоби мене не обсьміяли.
Та від тоді я став еще пильнїйше
Стежити, щоб на софі сїй не вснула,
Та сокотити перед Ярославом.

Евгенїя. А щож она? чи бачила його?

Мирослав. А хто там знає! Бачте, я не сьмів
Про се еї питати. Може бути!
Сама она нїчого не казала
Нї Шурину нї Тоньцї нї менї.

Евгенїя. Се незвичайна річ!

Мирослав. Ой так, так, панї!
Она мене непокоїть страшенно.
От склало ся. Дївчина нещаслива
Ще змалку пострадала родичів,
А там і нареченого... Ще й як!
Хай всїх судьба боронить від такого!
Тепер остав ще я один для неї.
Она, що правда, вбита пессимізмом,
Не бачить в менї братньої любови,
Що рад би неба бідній прихилити.
Бо що сестра? Віддала ся тай тільки!
У неї, бачте, клопоти свої,
Де в неї час про Галю думати!
От я один для неї ще жию.
Та що з того!
Ходїмо, панно Ґеню!
Там певно ждуть на нас. Та анї слова,
Про те, що з уст моїх почули ви.

Евгенїя. Отсе моя правиця! (*Подав руку.*)

Мирослав (*стискаючи подану руку.*) Вірю вам.

(*Виходять.*)

(*Довший час на сценї пусто. — Через той час місяць пересуваєть ся поволи і заходить за хмару; на сценї темнїє. Чутно тихий скрип дверий від веранди; між портиєрами являєть ся* **Галя**. *Стає пів звернена до хати а пів до веранди; глядить наперед тужливо і говорить:*)

Студена пустка... Нї одного місця
Умучена душа найти не може,
Де би могла на хвильку одпочить,
Осьвітлена розкішним сяйвом щастя.
Цїлий город, той рай щасливих духів,
Менї не вспїв влити супокою
У грудь розбиту. Дерева дрімають
І цьвіти сплять на ліжечку зеленім;
На прихід сонця золотого ждуть,
Що силу до життя влива проміннем,
О, як чудово до душі тужливих
Акордів се достроюєть ся, тих
Акордів, що широкою рікою
Пливуть з розбитого мойого серця!
Душа моя дрожить мов біла струна
Порушена рукою кобзаря;
До дрожання еї неволить дїйсність,
Повязана в акордах величавих,
Грізних, понурих. Все акомпан'ює
Трівожній музицї мойого серця,
Все вслухуєть ся в трівожливі тони,
Навіяні розпукою, тугою,
Що почин свій в жорстокости судьби
Для нещасливої дївчини мають.
Один лиш соловій в корчи калини
Свою предвічну пісню, вічно сьвіжу
І приманчиву виграва безжурно;
Мутить для мене так кохані звуки,
Мутить родиму пісню сиротини,
Що щастя ждала, жде — та не діждеть ся...

(*Через хвилю мовчить; потім.*)

(*Дальше буде*).

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35
ІВАНА СТЕРНЮКА

найсильнійших змагань Дирекциї, щоби се лихо усувати. А коли сї змагання не мали успіху п. Алиськевич бачить у тім брак довіря до Дирекциї. П. Алиськевич подав до відома збору письма Відділу окр. яворівского до Дирекциї, в котрих імпутовано їй некоретне ведене книг і т. п. і з огляду на своє підорване здоровле та через брак часу не може бути довше директором. Другий директор, товариства Строньский, бачить у рядах учительских розтїч вказуючи при тім на статї в „Нашім Слові". Відтак наводить деякі уступи з письма, присланою Дирекциї головою одного Відділу окружного; на відчитане письма з причини некультурного стилю сего писаня збори не згодились. Тов. Стр. чує жаль, що деякі товариші бачать у звороті коштів його подорожий з села до товариства наживу, а доказавши, що він робить дійсно для товариства безкористно, та звинюючись поважно надірваним здоровлем, просить приняти його резиґнацию. В дуже оживленій дискусиї над мотивами резиґнациї майже усї бесїдники признавали щиру та безкорисну працю Дирекциї та дякували особливо директорови Алиськевичеви, котрий, хоч не народний учитель, поклав найбільші заслуги в розвою товариства. Тов. Кирчів і Власійчук, яко делеґати яворівского Відділу окружного, пояснювали становиско свого Відділу а яко редактори „Нашого Слова" також становиско сего орґану, причім заявили, що яворівский Відділ окружний не мав наміру виступати нельояльно супроти Дирекциї. Та проф. Алиськевич заявив катеґорично, що на дальше директором не буде. Резиґнациї директора тов. Строньского збори не приняли. На місце п. Алискевича покликано до Дирекциї тов. Гайдукевича, бувшого заступника. При третій точцї порядку дневного що до „зміни статута" розвинула ся також дуже оживлена дискусия, а майже всї бесїдники заявились за зміною назви товариства на „Взаїмна поміч українського учительства" та за централїзациєю його фондів. Над прочими деякими постановами статута були гадки подїлені. Остаточно, на внесене тов. Яворского ухвалено резолюцию, що Рада надзираюча має виготовити реферат дотично зміни статута. На тім закінчились збори передполудневі, а по полудни раджено над справою станового орґану. По широкій дискусиї в сїй справі вибрано комітет, зложений з тов. Малицкої, Витвицкого, Якимовского, Власійчука, Герасимовича, Павлїньского, Ловицкого, Рихвицкого, Ґавдяка, Сосаньского та з головної управи Товариства і Дирекциї, котрий в найблизшім часї має порішити сю пекучу справу.

Незвичайні похорони. З Коломиї доносять: Лучив ся тут випадок, який викликав у жидівских кругах незвичайне враженє. В однїй з тутешних божниць в ночи на суботу перевернула ся сьвічка, горюча там задля чиєсь смерти, від сьвічки запалила ся шовкова фіранка над дверима сьвятого кивота, де переховують ся „тори" і згоріло 11 тор. Давнїйші тори, що лежали в сусїднїй передїлцї, остали цїлі. А що після завіта останкам сьвятого письма, річи для старозавітних найсьвятїйшої, належить ся та сама честь і похорон як мерцеви. відбули ся торжественні похорони при участи непроглядних мас, около шість тисяч, жидів, обох полів. По зібраню попелу і зложеню останків кождої тори до окремої глиняної урни, накрито їх білим полотном, в якім ховають померших, почім всї урни зложено до скринї. Над урнами відправив рабін молитви серед плачу жидівок, а потім мав проповідь, в яїй зазначив, що спалене тор є Божою карою за гріхи. Відтак занесено скриню з урнами на окопище і зложено тимчасом в трупарни. Похорон спалених тор відбуде ся за кілька днїв при численнїйшій участи рабінів з околицї. Рабіни мають при тім нарадити ся також над родом покути, яку наложать на всїх жидів в Коломиї.

Оповістки, іменованя і т. п.

Іменованя при краєвім видїлї. Краєвий видїл мав 28. с. м. засїдане під проводом ексц. краєвого маршалка барона Василька, на якім занято ся іменованем краєвих урядників. Провізоричного віцесекретаря Антона Захара іменовано дефінїтивно; комісарями стали іменовані: концепісти Стефан Скалат, Ґеорґ Банческул, Ізидор Манескул і Вінценц Кешман; дальше канцлїст Сарнавский іменований офіцялом, помічн. урядн. Бравнштайн і дотеперішний пом. урядник Москалюк іменовані канцлїстами. В культурно-технїчнім урядї краєвім провізоричний адюнкт будівничий Дроздовский став стабілїзований а інж. Гарасимович іменований пров. адюнктом будівничим, вкінци асистент рільничої школи в Радівцях Носевич назначений провізоричним будівничим. — При краєвім книговодстві іменовано дотеперішного радн. рах. Штрайта надрадником рахунковим, дальше дотепер. ревідента Жему касієром і дотепер. асистента Бакулїньского контрольором при краєвій касї. Офіцял Гудечек іменований ревідентом рахунковим асистент Семака офіцялом і практикант Павс асистентом. При краєвій школї господарскій дотеперішного пров. учителя Сірке стабілїзовано. Асистента краєвої положничої клїнїки др. Ґолда стабілїзовано з поборами VI. кляси пенс. При бук. краєвім банку надрадника рахункового Сиґмунда Айґермана і синдика дра Якова Шлїфку зачислено до II. кляси платнї краєвих урядників, а практиканта Якова Фалїка як також обох практикантов Юлїю Калїна і Фелїцію Ґорецку іменовано акцесістом, зглядно акцесістками. Надто роздїлено ремунерациї в сумі 6.000 корон.

Сходини з концертом і танцями, уряджувані „Товариством для розвою української піснї, музики та драматичної штуки", відбудуть ся завтра в суботу, дня 1. лютого в сали „Народного Дому". Стрій візитовий. Вступ 2 К від особи, початок точно о год. 8. без згляду на число явивших ся гостей, щоби через протягане концерту занадто не опізнити початку танцїв. Вступ на сї сходини мають члени „Українського Касина" їх родини і членами впроваджені гостї, загалом ті особи так місцеві як і з провінциї, які бувають на сходинах в „Народнім Домі". Програма вечера: 1. Д. Бортньский: а) Коль славен, б) Пастирю Ізраїлев, в) Слава, — смичковий квартет І-ша скрипка: пан Г. Ганкевич, II-га скрипка: пан Г. Ганкевич молодший, віола пан З.Шольц, вільончелеля пан Е. Льорбер. 2. а) О. Нїжанковский: „Колисанка", б) Бем: „Deine blauen Augen" сольосьпів в супроводї фортепяна п-нї Люїзи Мінкуш. 3. Шопен: „Polonaise ges-dur" фортепянове сольо п-ни Г. Бухер. 4 М. Лисенко: а) „Орисяж ти моя нива", б) „Чи я не хазяйка", сольовий квартет: п-на Пігуляк, сопран, п-на О. Сіміонович, альт, пан М. Левицкий, тенор, пан І. Брендзан, бас. 5. а) Шуман: Мрія, б) Д. Попер: „Gavotte", вільончельове сольо пана Е. Льорбера. 6. Шевченко-Лисенко: „Сонце заходить", терцет на 2 сопрани і тенор відсьпівають: п-на Г. Бухер, п-на Ф. Пігуляк, пан М. Левицкий. 7. М. Кесмаєр: „Мадярські пісня Ор. 27", смичковий квартет. На фортепянї супроводять: п-на Г. Бухер і пан М. Дрогомірецкий. По концертї танцї. — Ученики середних шкіл мають вступ лише на концерт і платять 50 сот.

Товариські сходини черновецкого відділу „Взаїмної Помочи" відбудуть ся в недїлю дня 2. лютого 1908 о год. 10. пер. полуднем в „Народнім Домі" в Чернівцях. Позаяк є дуже важні справи до обговореня, тому просимо явити ся як найчисленнїйше. Того самого дня відбуде ся також видїлове засїдане висше згаданого товариства. — *Омелян Іваницький*, голова. *Дмитро Макогон*, секретар.

„Православна Академія", акад. тов. гр.-прав. богословів в Чернівцях, устроює в Кіцмани в сали громадского дому 9. лютого с. р. концерт сполучений з танцями. Стрій візитовий; вступ від особи 3 К. Початок о 9. год. вечером. Запрошеня розсилає ся. Музика п. Алека Паращука з Глиницї. — За видїл: *Філ. Григорій*, голова, *Петро Дарійчук* І. писар.

Подяка. Сим складають товариства „Січ", „Каса позичкова і щадничa", „Взаїмна Вигода" і „Читальня Рускої Бесїди" в Розтоках ц. к. нотареви п. Людмильови Ключерови в Вижници за безплатне виставлене контракту купна ґрунту під будову „Народного Дому" в Розтоках як найсердечнїйшу подяку. — *Андрій Петрюк.*

Прилюдна подяка. Як кождого року так і сего убрано яких 200 бідних шкільних дїтий теплою одежию. Гроші, за які накуплено, пожертвовано крім відсотків від шкільних облїґаций, ювилейного фонду і фонду для місцевих бідних також щирими жертводавцями. І так причинили ся значнїйшими датками посол Ник. Василько, що жертвує що року значну суму на тутешну шкільну молодїж, дальше п. староста Неґруш, п. надкомісар др. Єх, п. адюнкт Івашко, п. конц. староства Яворский, бувший управитель дібр. п. Соколовский, властитель реальности Йосель Фішер і и. В імени обдарованої шкільної молодїжи складає підписана місцева Рада шкільна Вп. жертводавцям як найсердечнїйшу подяку. Від місц. Ради шкільної в Лукавци н. Ч. *Стефан Маланчук*, голова.

Загальні збори товариства „Січ" в Роґожештах відбудуть ся в недїлю 2. лютого 1908 в 3. год. по полудни в домі господаря Михайла Полека з слїдуючим дневним порядком: 1. справоздане старшини про дїяльність в 1907 роцї, 2. означене членьских вкладок на рік 1908, 3. вибір нової старшини, 4. вільні внесеня. — *С. Альбота*, кошовий.

Загальні збори товариства „Читальня Рускої Бесїди" в Роґожештах відбудуть ся в недїлю 2. лютого с. р. о 2. год. по полуд. в домі господаря Михайла Болека з слїдуючим дневним порядком: 1. Прочитане протоколу з послїдних загальних зборів. II. звіт з дїяльности видїлу за рік 1907. III. Звіт касовий. IV. Вибір нового видїлу. V. Вільні внесеня. *Дмитро Коричук*, голова. *Сильвестер Альбота*, писар.

Подяка. Видїл товариства „Руский Народний Дім" в Вашківцях н. Ч. почуває ся до милого обовязку зложити слїдуючим Вп. Добродїям (йкам) щиру подяку за їх щедрі жертви з нагоди коляди на річ будови „Народного Дому" в Вашківцях н. Ч. — Іменно зволили ласкаво жертвувати: дд. Нестор Фрундза, налучитель 2 К, Денис Фрундза, академик 1 К, Аґляя Цуркановичівна, учителька 7 К, Юлїета Цуркановичева 2 К, Омелян Цурканович, ученик ґімназияльник 1 К, Ілия Масїкевич, правосл. парох 10 К, Василь Петращук, півець церковний 4 К, Денис Руснак, надучитель 5 К, А. Гринцишин, учитель 2 К, К. Ронґуш, учитель 1 К, Мих. Левицкий, учитель 1 К, Осип Григорчук, надучитель 1 К, Тодор Левицкий, посол до Сойму 2 К, Олександер Данилевич, православний парох 1 К, О. лицар Манескул, посесор дібр 10 К, Денис Самсон, учитель 2 К, Казимира Савицка 2 К, Василь Гишка, надучитель 2 К, Омелян Іванїцкий, надучитель 1 К, Володимир Галицкий, учитель 1, Николай Кушнїрюк надучитель 2 К, Евгенїя Качковска, учителька 1 К. Разом зібрано 61 К. — При сїй нагодї Видїл складає щиру подяку селянам дд. Гавришови і Лисанови, котрі безкористно дали підвози для колядників. Дальші ласкаві датки на „Народний Дім" в Вашківцях н. Ч. просимо слати на адресу Ґеорґій Лисан, касиєр товариства „Народний Дім" в Вашківцях н. Ч. Від Видїлу товариства „Руский Народний Дім" в Вашківцях н. Ч. *Николай Лютик*, голова, *Іван Герасимович*, писар.

Відозва. Зважаючи на те, що Київ центр і осередок українського духовного і культурного житя, „Київска громадска бібліотека," ідучи на зустріч жаданям українських читачів і бажаючи задовольнити їх потреби, поставила своєю метою одкрить з початку 1908 року „Український Оддїл", де повинні бути українські книжки, ґазети, журнали і инші видання, з осібним українським катальоґом. З свого боку бібліотека уже зробила заходи придбати, о скільки дозволили матеріяльні кошти, певну кількість книжок і „Український Оддїл" почне функціонувати з середини січня (января) сего 1908 року. Але, щоб як найкрасше справдити свій замір, „Київска громадска бібліотека" звертаєть ся з проханнем до всїх прихильників, кому дорогі інтереси української лїтератури і українського культурного житя, підтримати і допомогти як найповнїйше зорґанїзувати „Український Оддїл" своєю працею і ласкавою участю і не відмовить, коли є змога, подарувати і прислати свої твори і видання, а також з початку 1908 року часописї — ґазети і журнали, по спромозї gratis. Всїм тим, хто ласкаво згодить ся допомогти упорядковати „Український Оддїл", за здалегід складаємо щиру, сердечну подяку. — За голову Бібліотеки: *Ол. Коваленко.*

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Франц Коковський.

Фраґменти.

1.

Привитали мене почорнїлі хати,
привитало на поли колося,
привитали цьвітки, якби рідні брати
і питали, як в сьвітї жило́ ся?...

Привитали мене... Я з чужини вертав
в свою рідну, кохану країну —
в моїм серцю весь жаль і весь біль мій замовк,
весь мій смуток на віки загинув...

2.

Я витаю тебе, боре чорний, сьвятий,
що у мрацї, у пітьмі скупав ся,
де весною нераз в крузї другів — дїтий
я щаслив і весело грав ся.

І витаю я вас, лелїєві дзвінки,
незабудьки й зеленї рути,
де весною нераз уплїтали вінки
я і тая, що годї забути...

3.

Оповила мене лїсова тишина,
сїра мрака тулилась до мене
і до серця плила, аж до краю, до дна
і шуміло скрізь листє зелене...

І шумів менї бір свої пісні сумні
і пестив мене листєм зеленим,
докірливо шептав ледви чутно менї:
„Ти забув на чужинї про мене"!...

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА
тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковинї. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого" відібє ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї".

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.
Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**
Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.

За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Загальні збори каси пож. і щадн. *для громади Рогожешти* відбудуть ся в неділю дня 2, лютого с. р. о 11 год. перед полудн. в громадскій канцеляриї з слїдуючим дневним порядком: 1. Справоздане касове за рік 1907. 2. Підвисшене стопи процентової з 8 на 9 при пожичках а з 6 і пів на 7 і пів при вкадках щадничих. 3. Вибір 2 уступаючих членів старшини. 4. Вибір ради над. зорчої. 5. Платня касиера. 6. Наради в справі передплачуваня „Вістника". 7. Наради в справі виплачуваня дивиденд. 8. Більні внесеня. — *Георгій Шандру*, начальник.

Важне! Важне!

Хто хоче дешево, а здоровий
МАТЕРИЯЛ 12 1—2
БУДІВЛЯНИЙ СМЕРЕКОВИЙ
купити
нехай замовляє его як найскорше
у читальни „Рускої Бесїди" у Виженцї
почта і стация желїзнича Вижниця.
Є на продаж і острови до сїна.

14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14

В Канаду і Америку

14 (1—?)

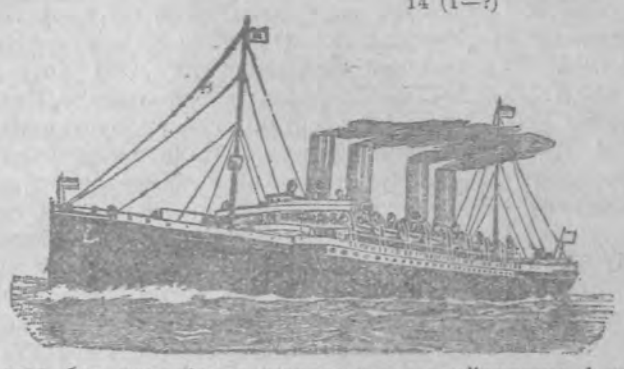

прямо без пересїданя переправляє найскорше і найдешевше
вис. ц. к. правительством концесіон. міжнародне

Бюро подорожи
„Ґльобус" (Globus)

Чернівцї, ул. Ратушева **14.** (Буковина).

Не купуйте шифкарти, доки не запитаете ся в бюрі подорожи „Ґльобус" в Чернівцях о цїну! — Всяких вияснень в справі їзди удїляє ся даром.

Уважайте на число 14.

14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14

Друкарня „Рускої Ради"
має на складї

КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦИЙНИХ ТОВАРИСТВ
(Взаїмна Вигода")

Всї книги до веденя товариства, коштують враз з стемплями 50 кор. з пересилкою 51 кор.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ" і „РУСКУ РАДУ".

Купуйте лиш

PFAFF-A МАШИНИ ДО ШИТЯ

бо они є найлїпші, найтривалїйші а також найдешевші! Кромі тих є у мене також на складї

СИКАВКИ І КАСИ

при яких купнї суть дуже легкі і вигідні условини. Нїгде не дістанете дешевше, нїхто не обслужить Вас так ретельно і нїхто не годен дати Вам таких полекший у сплатах. З поважанем

ВАСИЛЬ ДАНИЛЕВИЧ, улиця Желїзнича, Чернівцї.

Новий а добре платний домашний промисл
завело в нашім краю
перше галицке підприємство домашних панчішкових робіт на плоских машинах до плетеня
ЛЇБАЛЬ І СПІЛКА
зареєстроване торговельне товариство
у Львові, улиця Кохановського число 3919.

Не треба шукати зарібків в чужинї, за морем.

Хто вивчить ся працювати на ново-ознайтованій плоскій машинї до плетеня „СЛАВІЯ", той не має вже чого журити ся. Зимою в теплї а лїтом в холодку працює собі легко і приємно; готову роботу відсилає до фірми
Лїбаль і Спілка у Львові, ул. Кохановського ч. 3919,
а за пару днів дістає від тої фірми гроші за роботу і сьвіжу пряжу на дальшу роботу.
Вивчити ся може дуже скоро і без великих заходів.
Машини „СЛАВІЯ" є найлїпші, та тому і найдешевші з поміж усїх машин до плетеня; не треба отже давати ся заманювати до купованя инших машин.

Жадайте сейчас пояснень. Члени просьвітних товариств мають значний опуст.
Покличтесь на нашу часопись.

Давайте читати сю оповістку всїм Нашим своякам, сусїдам і знакомим.

Тривкий і певний зарібок.
В кождій порі, як в зимі так в лїтї може вправна людина заробити що дня 3 до 5 корон.

Лекка і приємна праця.
Сила до роботи треба лише мало.
Сила, котра ані оцена не є на заваді.
Праця для всїх і всюди.

Г. ФАЙЛЕР
усувач нагнїток
Чернівцї, улиця Руска ч. 8.

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Товариство взаїмних обезпечень
„ДНЇСТЕР"
у Львові, при ул. Рускій ч. 20. (в власнім домі)

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних господарских, збіжа і паші на случай шкід заподїяних через пожар. Оплата премій мала, а користь для погорівших велика.

Шкоди лїквідує і виплачує „Днїстер" з найбільшою скоростею. При оцїнцї шкід бувають запрошені 2 господарі селяне з поміж членів. Дотепер виплатив „Днїстер" **13.747 відшкодовань** в сумі сїм і пів мілїона кор.

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороту за р. 1906. дістають обезпечені члени по 10 сот. за кожду корону заплаченої річної премій.

Банк краєвий у Львові і Чернівцях, Каса ощадн. у Львові, і т. д. приймають полїси „Днїстра" при удїлюваню позички.

Житєві обезпеченя приймає „Днїстер" для краківского товариства, а провізию від таких обезпечень відступає „Днїстер" на публичні добродійні цїли.

Поясненя до обезпечень удїляє Дирекция або аґенти,

Аґенциї „Днїстра" находять ся в кождім містї і в многих селах; там, где, еще неробить иньший аґент „Днїстра", можуть письменні селяне старати ся о удїлене аґенциї. Дотепер дістали аґенти 969.507 корон провізиї.

Фонди Товариства 21. грудня 1906.

Фонд резервовий	Кор.	846.189·20
„ резерви премій	„	550.140·—
„ на звороти	„	16 159·—
„ на ріжницю кур.	„	29.866·35
„ резерви специяль.	„	31 040 73
„ емер. урядників.	„	185.810.21
иньші фонди заосмотреня	„	25.000·—

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Канцеляриї отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строгч.
З друкарнї товариства „Руска Рада" в Чернівцях під зарядом Івана. Захарка.

Ч. 9. Чернівці, неділя дня 20. січня (2. лютого) 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цілий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цілий рік 18 кор. (згл. 9 рублів або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятниці і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частійших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділь і сьвят.

Честь заслузї.

Гарні й піднеслі хвилї пережила черновецка громада Русинів в пятницю 31. м. м. — Хвилї пошанованя заслуг свого найвизначнїйшого члена провідника, пошанованя і піднесеня на духу себе самої. Инакше годї характеризувати те сьвято, яким привитали черновецкі Русини віцемаршалка д-ра Смаль-Стоцкого з нагоди його відзначеня.

Точкою зборів був „Народний Дім“. Звідси о год. 11. перед полуднем пішли парляментарні і соймові посли та делеґати тов. Руска Бесїда, Руска Рада, Народний Дім, Буковиньский Боян, Руска Школа, акад. тов. Січ, Союз, Запороже і Православна Академія, Міщаньска Читальня, Селяньска Каса, Руска Каса, Руска Бурса і Жіноча громада — разом поверх 100 панів і пань до видїлу краевого. Вибрані делеґати запросили д-ра Стоцкого до великої салї, де промовив до него п. Н. Василька.

Промова п. Василька.

Високоповажаний Пане Віцемаршалку! Дорогий Приятелю! Яко заступник голови руского парляментарного клюбу передаю Тобі з нагоди високого відзначеня, що стрінуло Тебе з ласки Єго Величества Цїсаря, сердечні ґратуляциї іменем усего руского народу в Австриї. Яко заступник голови руского клюбу соймового здоровлю Тебе, нашого поважаного й високозаслуженого голову, іменем соймового клюбу. Але припала менї також честь поздоровити Тебе іменем заступників міщаньских руских товариств міста Чернівцїв та цїлої інтелїґенциї, поздоровити й висказати те, що ворушить наші серця в отсїй хвилї.

Ми глубоко пересьвідчені всї, що з хвилею, коли Ти переступив границю Буковини, з хвилею, коли почав свою тиху, чесну працю в сїм краю, зійшла також зьвізда руского народу на Буковинї. Ми всї сьвідомі того, скілько тяжкої працї, якої безпримірної пильности, якої любови для народу треба було, щоб осягнути те, чим ми нинї тут в краю пишаемо ся. Ми знаемо також, що високе відзначене, яке Тебе стрітило, не припало Тобі яко провідникови руского народу; ми знаемо, що се відзначене стоїть в звязи з дїяльностию, яку Ти яко наш заступник в автономічній управі розвинув в інтересї цїлого краю. Знаемо, що дїяльність Твоя на сїм полї не все годила ся з хвилевими бажанями Твого народу і Твоєї партиї. Але знаемо також, що не можемо бажати, аби Ти яко заступник всїх народів сего краю в автономічній управі покликаний до служби для всїх кругів і верств населеня, дїлав тілько яко член партиї. Ми гордимо ся тим, що Ти яко перший заступник в радї автономічної управи зумів розвинути таку дїяльність, що приносить честь нам усїм, що ми з гордостію перед усїми народами можемо глядїти, як цїлий край, всї партиї, які щиро і чесно бажають добра краеви, нинїшний день уважають днем почести, пересьвідчені, що Твое відзначене добре заслужене. Се приносить честь не лиш Тобі але й нам.

Що відносить ся до Твоєї дїяльности між нами, так я певний, що аж тепер настала хвиля переглянути докладно всьо, що Ти сотворив, що за Твоєю помочию чи ініциятивою повстало. Погляньмо на нинїшний великий збір — він дає сьвідоцтво, чим Ти є для нас і що до нинї зробив. Неможливо, щоб при такій інтензивній працї наших товариств коло віднесеня нашої полїтичної сьвідомости, всї були одної думки. Неможливо, щоб новий час з його новими стремлїнями не викликав також у нас нових змагань. І я не бою ся явно сказати, що—на жаль—також між нами в останнїм часї повстало не одно невдоволене. Зовсїм не істотні прояви, маловажні розріжнюваня між гр.-православними й унїятами, між Буковинцями й Галичанами — отсе довело до конфлїктів серед нашої партиї. Кажу отверто: не можу повірити, щоб Русини в своїй цїлости, в своїй більшости могли забути, що колись були всї синами одної церкви та що тілько історичні події, що не від нас залежали, довели до того, що нинї ми розбиті між дві церкві. Але де на сьвітї дїлять ся через конфесию Нїмцї від Нїмцїв, Мадяри від Мадярів, Чехи від Чехів, Румуни від Румунів? Нїде! І соромом для буковиньских Русинів було би, колиб се у нас мало стати ся. Та чи можливо, щоб серця народу не били почутем спільности, щоб маловажні ріжницї творили стїну між ними? Думаю, що у нас сему не бути!

Я пересьвідчений отже, що тут розходить ся лиш о проминаючі напрямки, котрі мусять зійти ся в одній думцї, в спільнім змаганю до спільної працї в інтересї народу. Та коли вже я зупинив ся над ріжницею, яку робить ся у нас між Буковинцями й Галичанами, то почуваю ся до обовязку по моїй десятилїтній полїтичній службі для руского народу вказати на те, що богато, дуже богато маемо ми завдячити спільній працї з галицкими братями. То правда, і ми ступаемо вірно з ними, і ми помагаемо, де сего вимагає наш обовязок. Але не забуваймо, яким маленьким народцем, зневаженим в цїлій державі, незнаним у сьвітї були-б ми, як би не могли вказати на мілїони наших братів в Галичинї! Отся думка повинна поглубити ся й розвинути, щоб на случай як економічна борба о становище і хлїб викличе змору зависти, ми тямили, що здібностям і правости належить ся перше місце. Не сьміемо розріжнити, де хто вродив ся та якої він віри. У нас обовязувати мусить лиш одна кваліфікация: кваліфікация здібности, пильности і поваги.

Коли ся думка всїх нас опанує, тодї суперечка скінчить ся миром, тодї ідея, котрій Ти віддав цїле житє, ідея єдности руского народу, спільної боротьби за високі цїли й ідеали нашого народу мусить побідити. Певна річ, не так легко здобули ми наше становище в краю. Але здобули власне тим, що йшли всї разом, хоч як слабі були. Сего прінципу мусимо держати ся, коли хочемо наше становище удержати. Єдність серед нас мусить бути нашим гаслом.

Як доси, мимо дуже недогідного настрою з боку другої по нас народности в краю, мали ми завсїди на метї жити з нею та єї представниками в мирі, так само поступати мусимо й на будуче.

Спокій і добробут можуть лиш тодї розвивати ся в нашім краю, коли обі автохтонні народности стреміти муть побіч себе, а кожда для себе, до розширеня культури, до осягненя ідеалів свого народу. Так само у відносинах до инших народностий стараемо ся не зачіпати нїчиего посїданя, але й проти кождого боронимо нашого посїданя, придержуючись в тій боротьбі традицийних у нас свободолюбних поглядів.

Ти стояв від початку при заснованю сеї програми і ще тодї, коли ми самі з нашим сьвітлим тов. Пігуляком мусїли боронити інтересів нашого на

Дмитро Николишин.

Розвіяне щастє.

Драматичний нарис в однім актї.

Ох, та не кождої! — Хто зна, чи десь
В садку любовна не зійшла ся пара,
Не слуха щебетання соловія —
Одно одному на грудех спочивши.
Хто знає, чи якраз в понурий час
Для мене милий любки не цїлує,
Не пригорта, не радуєть ся нею.
Так, так! Се правда! Я була щаслива;
В садку зеленім милого витала,
Хилила ся на грудь його горячу
І слухала, як серце в нього беть ся.
А він горнув мене, пестив і бавив,
Як ту голубку голуб сизокрилий.
А відки в мене певність, що в той час
Прокляте горе наче каменем
Не привалило серця молодої
Людини, що плила життя рікою? —
Га! Сьвіт житте мережає чудово!
Весїльні ленти з чорними, пахучі,
Буйнї рожі із дрібним барвінком
Перепліта. Понурий караван
Минаєть ся з весїльним повозом;
Сей до життя веде, тамтой у вічність
Згорта людий немов лопатою.
Кинить життя й смерти скажений танець
І мільйонові жертви поривае
І мілїони кидає у пекло.
Я в першій парі посуваю ся
Спокійно, мовчки, із огнем у груди,
Що сьвіт цїлий бажає запалить,
Щоби гнїздо шершенїв спопелїло,
Щоб виросло нове життє — невинне,
Розумне, віковічне, самостійне,
Котре не підлягало би грізному Фатум,
Що човном сьвіта править мов деспот.

(Мовчанка. Місяць виходить із за хмари і кидає ясний сніп сьвітла до кімнати. Она поступає кілька кроків до середини і дивить ся на фотоґрафію.)

Ти спиш, мій Славку! Віковічний сон
Обняв тебе студеними руками,
Пестить тебе, голубить і колише
Спокійним, неутомним рухом. Ненька
Природа відміня покривало
Твої могили. Пестроцьвітний килим
Весни заняв зими студене місце.
Ах, чом ти не покажеш ся коханій,
На віки відданій тобі дївчинї,
Коли прийде на гріб твій помолитись?
Отсе тепер до тебе я ходила,
Бажала на твоїй спочити груди,
Намити ся краплин нїжного щастя,
Що ще тепер для мене остало ся.
Чому не вирнеш з дна твої домівки
Та не прийдеш до мене хоч на хвильку?
Я жду на тебе у годину духів;
Прийди до мене! Тільки покажи ся!
Раз тільки, раз! Благаю, о — прийди,
Та розкажи свою чарівну казку
Про велита могутнього, грізного
Деспота безчисленних мілїонів,
Що звик стопою тисячі топтати.
Я слухаючи казки випивать му
Той чар кохання, що в весняних днях,
І линути в незвісний край любови,
Де вине сила лютого деспота.
Прийди! —

(Простягає руки.)

Я грудь для тебе отворила!
Оттут твоя домівка, храм кохання,
Яке ти вмів у менї розбудити.
Прийди і жертву принеси сьвятую
Твоїй богинї і твоїй коханій,
Кріпкий володарю мого серденька!

(Опускає руки.)

Дарма! Нїколи не прийдеш до мене,
Що ладилась одним з тобою шляхом
Іти в життя широкії простори.
Менї самій ступати довело ся
Тернистим шляхом. Так прийди до мене
І силу свого духа влий у душу
Мою. Подай менї з тамтого сьвіта
Свою могутню руку і веди,
А нї — возьми мене в країну смерти! —

(Мовчанка. Опустила голову і підійшла до софи; дивить ся на неї, потім сїдає. По хвили.)

Тут він умер... Тут я люблю бувати
Та линути думками до його.
Коли усну на смертоносній софі,
Приходить він і милує мене,
Голубить по давньому, шепче тихо
Кохання слово, пісоньку сьпіва
Якусь дивну, тужливу, безконечну.

роду проти переможної більшости, ще тоді положив Ти угольний камінь під те, чим ми нині є, чим нині гордимо ся.

Остає мені врешті просити Тебе: не дай ся відвести від своєї цїли незначним і неістотним незгодинам в нашій партиї; давай радо послух всяким напрямкам і змаганям. Бо тілько, злучивши всї погляди, можна осягнути погляд для всїх спільний. Так поступаючи — в сїм я пересьвідчений — мати-меш усе наше довіря, яке Тобі нині отсею величавою манїфестацию висказуємо, і тоді на склонї віку осягнеш найвисше відзначене, яке загалом для чоловіка доступне: сьвідомість любови, вірности, привязаня і вдячности Твого народа. Ми-ж знова будемо тої, дай Боже, щоб як найдальшої днини сьвідомі, що мали в Тобі вірного і певного робітника для рускої справи. Щасливих хвиль в житю не богато; зміняють ся вони за часто з годинами смутку. Але слава добре закінченого житя не проминає. За отсею почестию побивай ся дальше Собі і нам на славу!

Промова п. Василька, виголошена з незвичайною сердечностію, зробила на всїх присутних глубоке вражіве. Зовсїм не прибільшуємо, коли скажемо, що богато старих і затвердїлих в житевім бою мущин плакало. Віцемаршалок Стоцкий не міг говорити із зворушеня; але сльози в його очах були найкрасшою подякою за щирі слова та честь, яку віддала йому черновецка громада.

*

На унїверзитетї.

По полудни на викладї ученики проф. Стоцкого не оминули нагоди, щоб поґратулювати свому улюбленому професорови. Коли проф. Стоцкий з'явив ся в салї, повитано його гучними оплесками, а академік д. Павлусевич зложив іменем слухачів ґратуляциї з нагоди відзначеня поважаного професора. „Ви застали на Буковинї — говорив бесїдник — нез'орану ниву і постановили орати її. В Вашій працї не зважали Ви на нїякі перепони, але йшли раз витиченою дорогою непохитно вперед. Коли Вас тепер витають всї за заслуги, то приймїть щирі ґратуляциї і від Ваших слухачів". Проф. Стоцкий відповів в довшій бесїдї, що своєю щиростию зробила на студентах незвичайне вражіне. Ви молоді — говорив проф. Стоцкий — лелїєте в душах ідеали, бережіть їх, стреміть до них. Нїякі перепони нехай не відстрашують вас, обійдїть перешкоди, а ступайте все наперед.

Комерс.

Вечером відбув ся в готелю Центральнім в честь віцемаршалка комерс, уряджений „Українським касином". По привитаню гостий головою касина д-ром К. Климом, звернув ся заступник укр. акад. молодїжи д. Гладкий до д-ра Стоцкого і зложив йому іменем українського студентства ґратуляциї, зазначив його заслуги для буковинської Руси яко щирого дїяча і проводителя з духової пітьми. Бесїдник підніс заслуги д-ра Стоцкого яко унїв. професора, за які він тїшить ся симпатиями молодїжи. Проф. Приймa вказав на вагу відзначеня п. віцемаршалка, бо се є заразом відзначенем цїлого українського народа в Австриї.

Повитаний рясними оплесками забрав слово др. Стоцкий. Бесїдник нагадав ті тяжкі роки для буковиньскої Руси, коли другі народи попросту неґували істноване Русинів в краю. Все, мовляв, на Буковинї волоске, руского нема.

Ще у 80 роках панували в краю ті самі відносини, аж невсипучій працї сьвідомих Русинів вдало ся зломити ворожу силу. Вперед переперто до сойму одного посла Русина згодом більше. Праця не вгавала, йшла все наперед і видавала гарні плоди. В роцї 1906. станули Русини на рівнї з Румунами. До Ради державної дістало ся аж 5 руских послів, отже тілько як Румунів, між тим коли ще недавно не було з Буковини й одного Русина в центральнім австрийскім парляментї. Що австрийскі Русини вибили ся на верх в Радї державній, се — говорив бесїдник — головна заслуга посла Николая Василька, якому за се належить ся неабияка дяка. Коли праця буде йти далї так без упину, тодї певно не будемо служити нї Москалеви нї Ляхови. Бесїдник скінчив зазивом до присутних відспівати „Не пора."

Посол Василько звернув ся в своїх бесїдї до присутних пань, до присутного студенства і старших. Рускі женщини — говорив посол — може найгарнїйші, які має який небудь народ. Вони завсїди були горячими співпоборницями народної ідеї.

Бесїдника тїшить численна присутність студенства, яке йому було дороге і завсїди таким остане. Особлившим вдоволенем констатує посол Василько, що йому вдало ся здобути вплив між академічною молодїжю, про що мав він нагоду переконати ся не лише в Чернівцях, але й у Львові. Ідеал студенства самостійний український унїверзитет у Львові є також його ідеалом і бесїдник має надію, що йому вдасть ся — мимо своїх 39 лїт — той ідеал осягнути.

Бесїди переплїтано піснями народними і патріотичними. По промові посла Василька закінчив ся комерс.

*

Відзначене д-ра Стоцкого приняв орґан національної демократичної партиї в Галичинї отсею теплою статею:

Вчера принїс телеґраф вістку, що буковиньского віцемаршалка краєвого й унїверзитетского професора д-ра Степана Смаль-Стоцкого стрінуло високе цїсарске відзначене в видї надання йому комтурского хреста ордену Франца Йосифа. Вістка ся відбила ся радісним відгомоном в Галичинї так само як недавне іменоване д-ра Стоцкого заступником краєвого маршалка, бо ті відзначеня се признане висших сфер для чоловіка, який із за свойого безмежного труду для добра загалу добув собі пошану далеко поза межами Буковини.

Д-р Стоцкий се мужачий син, родом з Немилова в Галичинї (1859), що по укінченю ґімназияльних студий у Львові а унїверзитетских в Чернівцях і Відни, стає (1885 р.) професором українського письменьства в черновецкім унїверзитетї і відразу заходить ся до національного відродженя й осьвідомленя занапащеної Буковини. Читальнї, райфайзеньскі каси, консумцийні товариства, „Взаїмні Вигоди" й „Січи", — все то засновано при його безпосередній участи, так як його ж дїлом було особисте політичне освідомлене темного буковиньского селяньства, яке доперва тепер починає діставати своїх власних інтелїґентних провідників.

Не місце тут розводитись широко про дїяльність д-ра С. Стоцкого піднесемо тільки його щирий демократизм, любов до селянства проявлювану незвичайною учинностию й подиву гідну роботящість, яка мусить добути пошану для него навіть в полїтичних противників. Всї прикмети дали йому можність удержатись і на становищи віцепрезидента кр. банку і кр. віцемаршалка, хоч зняла ся особливо проти його особи незвичайна акция заініціована вшехпольскими інтриґами, які не можуть погодити ся з тою думкою, щоб сьвідомий Русин тай то ще селяньский син займав становище та відбирав відзначеня, які нїби то призначені лише для „добре уроджених".

Бажаємо щиро, щоб др. Ст.-Стоцкий міг ще довгі роки трудити ся для Буковини, яку вибрав собі як другу вітчину, находячи вирозуміне у співгромадян а що важнїйше — наслїдувачів в громадяньскій працї, яка розуміє ся мусить гармонїзувати з вимогами нових часів!

Ювилей Марії Заньковецкої.

Дня 28. січня сьвяткували київскі, а з ними й усї Українцї 25-лїтний ювилей суспільної дїяльности Марії Заньковецкої. Імя славної ювілятки — пише київска „Рада" — належить до найбільш улюблених і популярних імен на Українї і навіть далеко поза межами її.

Доля Марії Заньковецкої тїсно звязана з долею українського театру. Її тріумфи були тріумфом і славою самого театру в часи його найвищого розцьвіту, коли він сїяв блискучим сьвітлом серед мороку українського національного життя, пригнобленого указом 1876 року, і, здавалось, був одиноким українським прапором, прилюдно виставленим перед широким сьвітом. Та з часом загальний гнїт приголомшив і перші квітки весни українського театру. Тільки невеличка жменя справжнїх жерців українського театру, серед котрих першою стоїть Марія Заньковецка, держали високо прапор рідного театру і донесли його чистим до тої хвилї, коли з нашого слова в Росиї впали невільничі пута і разом з відродженем українського слова відкрились широкі горизонти й для української сцени.

Перший раз виступила Заньковецка на сцену яко дилетантка по скінченю ґімназиї в Чернигові, а від 1882 р. стала вже постійною артисткою, виступивши в театрі Кропивницкого в ролї Олени (в „Глитаю".) Від того часу зачав ся побідний похід артистки. Заньковецка переїхала Росию здовж і поперек, виступаючи в ріжних трупах, головно у Кропивницкого, Садовского, Соксаганьского, Суслова та Волока.

Ось як характеризує письменниця Русова артистичну індивідуальність Заньковецкої:

І прошу я, щоб він сьпівав на ново;
І він сьпіва і милує і горне
До свого серця і сьпіває знову,
Потім відходить до могили спати. —
Останнїй раз — пригадаю собі —
Сумний прийшов; і я його просила,
Щоб з'ясував причину свого смутку.
„Тебе менї старають ся забрати!"
Промовив тихим голосом. „Нїколи!
Нїколи, Славку!" скрикнула я скоро.
І усьмішка лице його прибрала;
Він похилив ся, поцїлуй зложив
На мому личку і пішов з кімнати. —
Ох! Від тодї мене тут не пускали.
Прийдуть і нинї — й заберуть мене...
І снити навіть не дають про нього.
Та хай прийдуть! Тодї піду за ними.
А поки що — прийди, прийди, коханий!
Нехай у снї, та все таки прийди!
А жду на тебе, мій коханий Славку! —

(Хилить голову на софу і готовить ся до сну. Місяць засияв ще яснїйше. Лице дївчини стало блїдїйше. Через кілька хвиль попала в просонне.)

(На сценї мертва тишина. — Напруженне тревае кілька хвиль. — Через двері від веранди сунеть ся поволи **Тїнь Ярослава**, *в довгій, білій як снїг одежи; голова увінчана міртовим віночком. — Підходить до софи, на котрій уснула дївчина. — Галя усьміхаеть ся крізь сон і простягае перед себе руки. Тїнь стае поред нею. Довша мовчанка.)*

Тїнь. От я прийшов! Ти кликала мене.

Галя — *(крізь сон)* Як ти прибрав ся нинї; наче цар.
Одежа ясна, скрань увінчана...

Тїнь. Чого ти кликала мене до себе?

Галя. Спічни! Ти, бачу, змучений.

Тїнь. Так, Галю!

Галя. А звідкіля се ти приходиш?

Тїнь. Адже
Ти знаеш!

Галя. Нї! І звідки-ж маю знати?

Тїнь. Про мій кождїський крок ти знаеш, Галю.

Галя. Так, Славку. Тільки...

Тїнь. Докінчи те слово!

Галя. Ти виїхав без мойого відома.
А брат причину й цїль закрив менї,
Та відпічни! Сїдай оттут при менї.

Тїнь *(сїдае на край софи).*

Галя. Так! Говори, що ти робив в дорозї.

Тїнь. Ішов вперед без відпочинку —

Галя. Бідний!

Тїнь. Не маючи надії цїль найти.

Галя. Яка-ж се цїль.

Тїнь. Остання!

Галя. Що ти кажеш?

Тїнь. Остання.

Галя. Що? та поясни менї
Ту цїль цїкаву.

Тїнь. Ти підеш зі мною.

Галя. Направду?

Тїнь. Так!

Галя. А де, коханий Славку?

Тїнь. У безконечність!

Галя. Що-ж се є сакого?

Тїнь. Незмірена дорога вічности.

Галя. Ох, се страшне!

Тїнь. Лякаеш ся?

Галя. Нї! нї!

Тїнь. Підеш зі мною!

Галя. Якже се?

Тїнь. Природно!

Галя. Сама з тобою?

Тїнь. Так! Я вже сказав.

Галя. Та як се, Славку?

Тїнь. Так, як я сказав.

Галя. А сьвіт, а люди?

Тїнь. Ти підеш від сьвіта.

Галя. Він бачити буде.

Тїнь. Нїма безрадність
Йому язик повяже. Ти підеш!

Галя. Нї—нї! Не можу!...

Тїнь. Так пращай на віки!
(підносить ся з софи).

(Кінець буде).

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

„Чаруюча постать, музикальний дзвінкий голос, тонка чутливість в пониманю ролї і глубока задушевність враз з своєрідною вдачею зробили із Заньковецкої одну з визначних, першорядних артисток нашого театру. Єї гра сотворила зовсїм самостійну українську школу, повну глибокого реалїзму, задушевної щирости і приманчивої простоти. Богато разів Заньковецку анґажували на російску сцену, вговорюючи їй, що ролї ґрафинь та королев гіднїйші єї великого таланту як скромні ролї наймичок і сїльских дївчат. Але Заньковецка не поривала ся ширшими й свобіднїйшими умовами гри на російскій сценї. Вона остала ся вірною рідній штуцї, своєму великому званю: артистичному зображеню української жінки. Заньковецка підглянула всї відтїнки того образа з тонкою душевною орґанїзациєю і сильним героїчним характером, потрафила воскресити образ, що зложив ся з взаїмного впливу південної природи і героїчних умов історичного житя України. Заньковецки однако вірно представляла побутових сучасних дївчат і жінок — мамів, жінок і сестер бідних селян і українських героїнь, як вони являють ся в народнім епосї а представлені в сучасних драматичних творах.“

Полїтичний перегляд.

Буджетова комісия.

Буджетова комісия палати послів відбувала в середу дальші наради над етатом ради мінїстрів.

П. Малїк виступав проти інституций мінїстрів-краянів.

П. Кончі заявив ся проти інституциї мінїстрів-краянів, урґував розвязане унїверзитетскої квестиї та домагав ся покликуваня до мінїстерств урядників Італїйців.

П. Жітнїк (слов.-катол.) проти п. Малїка констатує, що полїтика Словінців є дефензивна, а не аґресивна.

П. Романчук обговорював інституцию мінїстрів-краянів та домагав ся або скасованя її, або дальшого її розвитку в тім напрямі, щоби поруч мінїстра-краяна Поляка сотворити уряд мінїстра-краяна Русина. Русини є по числу рівні Полякам. Домагав ся реформи ц. к. Бюра кореспонденцийного, котре на шкоду Русинів подає односторонні та навіть просто ложні відомости. Дальше домагав ся, щоби покликати руских урядників до центральних властий і трактувати рівно руских горожан у Галичинї з польскими та вкінци заявив ся за національною автономією.

П. Вуковіч домагаєть ся рішучо розвязаня хорватскої квестиї.

П. Зайц обговорював справу мінїстерства працї, котрим кермувати може тільки чоловік, котрий має довіре працюючого народа. Социялїсти будуть голосувати проти позициї „рада мінїстрів“.

П. Немец (ческий с. д.) запротестував проти іменованя аґрария Прашака мінїстром.

Президент мінїстрів бар. Бек зазначив, що вповнї годить ся з увагою п. Пльоя в справі абсолютного усуненя урядників від участи в полїтицї. Нинї велика частина урядників остає в ріжних полїтичних таборах. Президент побоюєть ся, що коли та дїяльність буде рости, то згодом буде поменьшати ся здібність урядників. Урядник має полагоджувати акти, а не займати ся полїтикою, то може свої обовязки виповняти через половину. Премієр не хоче перепиняти урядників у виконуваню горожаньских прав, одначе що переходить через край, є лихом. Тому премієр видасть відповідні поученя для урядників, аби кинули невідповідну дорогу, одначе він не задумує проти них виступати з карними репресиями. Меньше годить ся премієр зі словами п. Пльоя що-до національного порозуміня. Мінїстер думає, що мусить лишити ся при своїй методї, щоби крок за кроком, від випадку до випадку, від краю трактувати ті відносини. Він надїєть ся, що невдовзї розпочату вже працю з користю дальше поведе. Але на Голгофту він не піде та не має охоти дати себе прибити на хрестї національних конференций для взаїмного порозуміня або чогось подібного. Він уважав би се за зовсїм безплодну жертву, а як президент мінїстрів занадто любить житє, щоби його вчасно покінчити болючою смертю. (*Веселість.*)

Рада мінїстрів складаєть ся крім президента мінїстрів і мінїстрів поодиноких ресортів, котрі мають свої відділи адмінїстрацийні та фунґують як дорадники корони, також із т. зв. мінїстрів-краянів, котрі не мають нїяких ресортів і фунґують тільки як дорадники корони. Вже сама назва мінїстрів-краянів є властиво неточна. Наша конституция не знає мінїстрів-краянів у повнім значіню сього слова, тільки дорадників корони, не маючих означеного ресорту; саме вони грають у колеґії мінїстрів кваліфіковану ролю експертів і мирових судиїв. — Що-до мінїстерства працї то рада державна буде мати нагоду займити в тій справі становище.

Премієр обговорював дальше справу урядових дневників і ц. к. Бюра кореспонденцийного. Признає, що дневники урядові читає тільки той, хто мусить, одначе думає, що нїяка поправа тут не поможе, бо суспільність усе буде підозрівати урядову пресу о тенденцийність. Вкінци боронить премієр нїмецкого мінїстра-краяна Пешку, котрого атакували Чехи за його промову, виголошену в Градци.

На сїм наради перервано.

На слїдуючім засїданю комісиї буджетової прийшло до контроверсиї між социяльними демократами і президентом бар. Беком ізза тенденцийного перекрученя передвчорашної промови бар. Бека в офіцияльнім стеноґрамі. В уступі сеї промови, дотикаючім мінїстерства працї, премієр висказав був погляд суперечний з інтенциями християньско-социяльних у тій справі. Коли ж того самого дня на конференциї бар. Бека з д-ром Люеґером прийшло до взаїмного порозуміня, то в офіцияльнім стеноґрамі появила ся промова бар. Бека, спрепарована після того порозуміня. Проти такої маніпуляциї дуже рішучо запротестував п. Зайц. Відповідаючи йому, бар. Бек застеріг ся проти підозріня про тенденцийне фальшоване тексту промови.

П. Ельверт відпер атаки на нїмецкого мінїстра-краяна Пешку та вказав на те, що мінїстер-краян з огляду на своє специяльне становище оборони національних інтересів має більшу свободу в своїм поведеню, нїж мінїстри фахові. Бесїдник не зовсїм годить ся зі словами бар. Бека про полїтичну дїяльність урядників. Правительство може домагати ся, щоби урядники зовсїм обективно і безсторонно урядували, але поза урядом треба урядникам полишити свобідно виконувати горожаньскі права, признані основними законами.

Предсїдатель п. Кіярі заявляє, що президия комісиї збереть ся на осібну нараду для обговореня способу, як на будуче споряджувати справозданя з комісиї.

П. Еленбоґен вносить резолюцию в справі полїпшеня платнї і авансу членів ц. к. бюра кореспонденцийного.

На тім засїданє перервано.

На пополудневім засїданю п. Дияманд відповідав на виводи бар. Бека про участь урядників у полїтицї; дальше обговорював зближенє між польскими консерватистами й людовцями та заявив, що буде голосувати проти того роздїлу буджету, що стоїть на порядку нарад.

По контроверсиї мім социяльними демократами, котрі домагають ся, щоби бар. Бек був присутний на нарадах комісиї, та мінїстром Абрагамовичом, котрий заявив, що має поручене від бар. Бека, щоби брати участь у дискусиї та зреферувату премієрови її зміст, п. Гломбіньский полемізував з п. Диямандом та боронив становища кола польского.

Дальше засїданє 4. лютого.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 1. лютого 1908.

Заждїть, румунїзатори! З нагоди обсадженя посади помічного учителя для гр. пр. релїґії на мійскім лїцею, яка має небавом наступити, ведуть румунїзатори завзяту аґітацию в користь своїх сторонників і уживають всїх способів, щоби она не дістала ся найстаршому убігателеви, лиш тому, що він Русин. В сїй справі, яка з матеріяльного боку навіть мало важна, принесла Арзагеа Naţională в послїднім числї їдку статю против Русинів, яка переповнена самими неправдами. Неправдою є, що посол Пігуляк безпідставно боре ся супроти румунїзациї церкви, а правдою, що волоске духовеньство забрало нам майже всї переважно — і чисто рускі парохії і поводить ся в них ворожо супроти руских вірних. Неправдою, що оно кваліфіковане з рускої мови, а противно, від него такої кваліфікациї нїхто не жадає і оно такої немає. Неправдою є, що провідники рускі навприкриють ся Волохам з руских сїл, а правдою, що до тепер они не повзяли ще рішучої акциї супроти румунїзаторів, які й до тепер поводять ся як наші між руским народом і визискують его материяльно і морально. Що до обсадженя повисшої посади, то заявляємо, що таксамо три убігателї „кваліфіковані“ з рускої мови не мають нїякої кваліфікациї, а некваліфікований Русин противно — саме для неї зовсїм відповідний. Відомо всїм, що кваліфікувати з рускої мови бере ся в консисториї Беяну, і що він удїляє єї безправно всїм румунїзаторам, щоби ними ущасливити руских вірних і школярів. В такий спосіб всї посади в Чернівцях дістали ся в руки румунїзаторів, бо де є хочби 1—2 волоских учеників або вірних, там Русин не може бути настановлений і так справдї є. Так стали катехити в Чернівцях самі Волохи: Paşcanu, Cilievici, Sevescul, Ţoră, Germanu і т. д. і в їх руках переважна більшість Русинів. Ми надїємо ся, що видїл лїцеальний, який має рішати над сею справою, не піде на удку румунїзаторів, а порішить єї по справедливости. Кождий Русин скінчив волоский факультет богословский, то-ж тим самим мусить вміти волоску мову. Що-ж до компетента — Русина, то треба запримітити, що він слухав ще й викладів про волоску мову й лїтературу на унїверзитетї, що зазначено в его абсолюториї, і що переклав три шкільні учебники з волоскої мови, які уживають ся при науцї релїґії в середних школах. Але найважнїйшим є се, що він з убігателїв найстарший в державній службі і найлїпше кваліфікований. Ми також не можемо давати на поталу руску лїцеальну молодїж і завзиваємо лїцеальний видїл, щоби порішив справу по справедливости. Волоского бойкоту, яким румунїзатори страшать лїцеальний видїл, не треба боятись, они в лїцею дуже маленькі. Однак ми запамятаємо собі сю погрозу і румунїзатори най знають, що такий бойкот з рускої сторони може стати ся для них великою катастрофою.

Засланє В. М. Доманицького. Відомого українського публїциста і ученого В. М. Доманицького, редактора останнїх видань повного „Кобзаря“ Т. Шевченка, як доносить „Рада“ з наказу мінїстра внутрішнїх справ висилають на 3 роки в Вологодщину. Догадують ся, що приводом до висланя В. М. спричинив ся той вплив, який мав він на селян в селї Колодистому, звенигородского повіту, звідки він родом. Разом з В. М. у Вологодщину, тільки на 2 роки, висилають і ще кількох селян, найбільш впливових в Колодистому. Сам В. М. недужий на туберкульозу і зараз пробуває за кордоном.

Убитє професора в Коломиї. До „Дїла“ пишуть: Уми коломийского населеня займає тепер цїкава, а в своїх наслїдках дуже фатальна, справа. Ученики польскої ґімназиї убили свого професора Пекарского. Се мав бути чоловік дуже строгий і не жалував ученикам двійок. Коли тепер Пекарский „порядно“ клясифікував своїх учеників, ті постановили пімститись. Вечерами шукали його поперебирані і узброєні, щоб дістати „свого“ професора у „свої“ руки. І онодї (з понедїлка на вівторок) трафилась їм нагода. Професор вертав о 11. год. в ночи з візити у пп. Рихляків на улици Коперника, і не знав, що кільканайцять „його“ учеників чекає, щоб його повитати. Кількох з них кинулось до него, щоб заложити йому мішок на голову; та професор пізнав чим се пахне, добув револьвер, і вже один з напасників був би лежав трупом, коли тяжкий удар по руцї вибив йому револьвер. Професор не дав за виграну. Махнув з цїлої сили палицею і одного з напасників сильно ранив по лици. Та тут уже професор сидїв у мішку, а кільканайцять молодцїв почали немилосерно бити „свого“ професора. Побили тяжко голову, плечі, зломили кілька ребер і так тяжко побитого і майже непритомного кинули у рів. Доконавши пімсти, уставили ся в чвірки і помашерували до поблизького парку, звідки зникли як камфора. Тимчасом на місце випадку збіглись люди, а професор вицїдив крізь зуби, що один з напасників ранений по лици. До побитого спровадили телеґрафічно львівского оператора, але в середу вечером Пекарский помер. Тимчасом почало ся слїдство. Зранений ученик не прийшов до школи, і його сейчас арештували. Крім него арештовано до сего часу кількох лише, а з тих одного вчера на представленю руского театру.

Оповістки, іменованя і т. п.

Великі вечерницї з танцями тов. „Союз“ відбудуть ся не як було передом сказано в „Польскім Домі“, а в салї „Музичного Товариства“ (Musikvereinsaal) в недїлю 16. лютого с. р. Початок о год. 9. вечером. Музика війскова 41. полку піхоти. Вступ від особа 5 К. Льожа (5 осіб) 25 К. Карти вступу можна нибувати в торговли п. Стерника при ул. Паньскій в Чернівцях, а вечером при касї. Вечерком займає ся комітет з 77 осіб. Можемо вже тепер зрадити паням про гарні оріґінальні карнетки, замовлені з різобарскої школи Шкрибляка у Вижници. — Хто-б через помилку не одержав запрошеня, просимо звернути ся до товариства ул. Каролїни ч. 6. — *Видїл.*

Кіцманьска філїя „Рускої Школи“ скликає на 12. лютого с. р. в школї дївочій в Кіцмани о год. 11. п. п. головні збори. *Видїл.*

Товариство „Січ“ в Кіцмани устроює дня 4. лютого с. р. декламацийно-театральний вечер, Початок о год. 9-ій. — *Старшина.*

Із штуки і лїтератури.

Репертуар мійского театру. Нинї в недїлю 2 с. м. по пол. „Wiener Blut“, вечером „Rouge et noir“; в понедїлок 3. с. м. „Tausend und eine Nacht“; в вівторок 4. с. м. „Die Ehre“; в середу 5. с. м. „Aida“; в четвер 6. с. м. „Haben Sie nichts zu verzollen?“ в пятницю 7. с. м. „Gretchen“.

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА

ов. зареєстроване з ограниченою порукою

в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковинї. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого“ відібє ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї“.

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.

Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**

Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний спуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Перші загальні збори каси пож. і щад. для громади Милишівцї гор. радовецкого повіту відбудуть ся 9. лютого с. р. в недїлю о 1 год. по полудни в домі господаря Міхайла Савчука. Порядок нарад: 1. Має ся установити стан паїв, вкладок і позик; має ся установити, яку найбільшу і яку найменшу суму позволяє ся одному (членови) чоловікови зложити до щадницї каси; має ся установити речинцї виповідженя для вкладок щадничих і речинцї платности відсотків від вкладок щадничих: має ся установити, яку найбільшу пожичку можна одному членови дати; має ся установити стопу процентову для вкладок щадничих і для пожичок. 2. Має ся ухвалити як роздобути потрібних для каси гроший. 3. Ухвала в справі запомоги краєвої. 4 Вибір касиєра, і назначенє платнї для него. 4. Ухвала, кілько має бути членів в радї надзорчій і вибір ради надзорчої. *Михайло Савчук*, нач.

Загальні надзвичайні збори каси пож. і щадн. в Довгополи відбудуть ся дня 15. лютого с. р. з отсим порядком дневним: 1. Отворенє зборів. 2. Провірене протоколу з послїдних зборів. 3. Підвисшене стопи процентової. 4) Справа заложеня Спілки Рочделя. 5. Евентуалїя. 6. Замкненє зборів. Збори відбудуть ся в Читальни о год. 1 по полудни. *Онисим Плещук*, нач.

Пошукує ся крамаря
для самостійного веденя крамницї в Чорторії. — Хто би мав здібність і охоту до того, нехай зараз удасть ся до над'учителя Дениса Руснака в Чорториї почта Барбівцї.

Г. ФАЙЛЄС
усувач нагнїток
Чернівцї,
ул. Руска ч. 8.
(—)

Ukrainische Rundschau
одинока українська часопись на нїмецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним сьвітом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кождого інтелїґентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII|3 Frauenfelderstrasse, 2.

Лозір
правдиві російскі
„ATHLET“-
кальоші.
За рід і витревалість повна ґарантия.

Неперемакаючі
правдиві російскі кальоші.
Патенти Ч. 6888, 8020, 18564, 5373, 3422, 2374, 18597.
188 (1—15).

Жадайте всюди лиш „Athlet“=кальошів.
До набутя у фірм:
Б. Балтінестер. Ґотесман і Надел.

В 6 днях до Америки,
Переїзд подорожних до
Канади і Арґентини

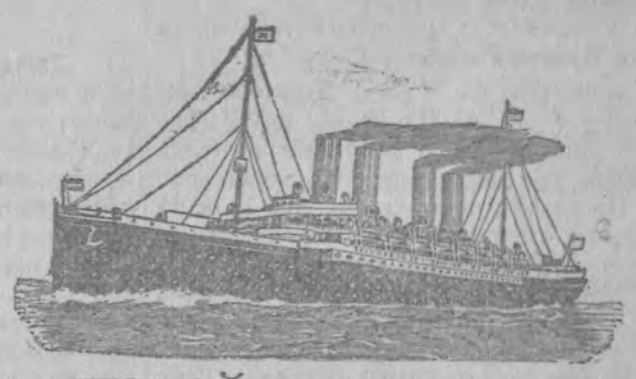

жадайте пояснень
Напишіть лиш карту кореспонденцийну до
Falck & Comp.
Гамбурґ, Raboisen 30 Amerikahaus.
Кореспонденция у всїх мовах.

До Америки і Канади
найвигіднїйша, найдешевша і найпевнїйша їзда через 185
ЛІНІЮ КУНАРДА
Вивідати можна через аенцию
SCHRÖDER & COMP. TRIEST
(Відїзд з Фюме)
Caronia у вівторок 28. січня 1908.
(З Трієсту)
Carmania в суботу 8. січня 1908.
Slawonia в середу 12. „ 1908.
(З Ліверполя)
Lusitania, найбільший і найпрактичнїйший паровець на сьвітї; відїзд 25. січня, 7. марта, 4. 25. цьвітня і 16. мая.
Mauretania відїзд 22. лютого, 21. марта. 11. цьвітня 2. і 23. мая. 1908.

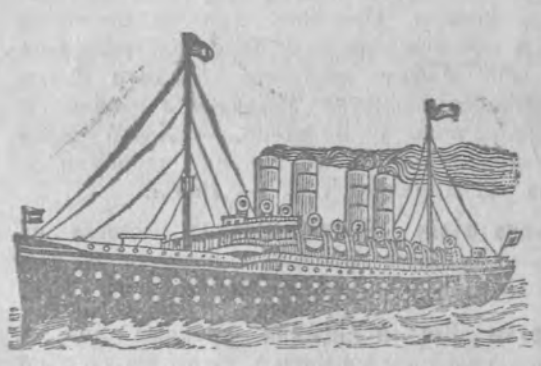

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
Чернівцї, улиця Головна-Енценберга ч. 3.

Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик Рік заложеня 1873.

Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.

Товари з альпаки і жіньского срібла В. Бажмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.
Дамскі ковнярі і зарукавкі. найлїпші і найновійші товари футряні.
Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin“, „Nutria“. шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.
Правдиве біле Єґера Др-а Лямана, калїсони і майтки, вебові і з Chenili хустучки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.
Трикотові і вовняні камаші.
Товари обувяні, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопців і дїтий.
Для панів лякерки, півчеревики — найновійшої сорти.
Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.

Куфри до подорожи з замочками і без. Нецезарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітала і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маннєти і ковнярики.
Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.
Найновійші артикули карнавалові:
Для дам наймодиїйші черевики балеві, загортки, ґази і вахлярі
Кляки і цилїндри найновійшого крою.
Щітки до річий, голови і до зубів.
Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і французкої продукциї.

Хусточки батистові, шовкові, паньчохи шовкові так звані „Flor“ гладкі і „ajour“, рукавички шовкові, іхові „Marabout“ і инші, боа, пера струсеві і наймодиїйші шовкові пояски найновійшого фасону
Шовкові шкарпетки. „Flor“ рукавички, найлїпших фабрикатів сорочки батистові, піки, наймодиїйшого фасону.
Конярики, [illegible], коватки, полотняні хусточки і батистові.
Вибори до польованя торби камаші, зарукавки крісла полеві і амуніция.
Зачки „Kodel“ всї спеціяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строгч.
З друкарнї товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Задарка.

Ч. 10. Чернівцї, середа дня 23. січня (5. лютого) 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщинї: на цїлий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цїлий рік 8 карбованцїв, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цїлий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цїлий рік 18 кор. (вгл. 9 рублїв або 34 фр.) а на пів року 9 кор., вгл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятницї і недїлї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім недїль і сьвят.

Відповідь віцемаршалка д-ра Стоцкого на витане черновецкої громади.

На бесїду п. Василька виголошену до д-ра Стоцкого з нагоди його відзначеня, подану в попереднім числї, печатаємо отсе відповідь д-ра Стоцкого.

Дорогий Приятелю! Високоповажані Панї і Панове! Незвичайно сердечні і щирі слова, якими Ти, мій любий Приятелю, повитав мене, і та овация, яку Ви, дорогі Брати і Сестри, менї тепер зготовили, зворушили мене до того, що не можу в тій хвилї найти слів, аби Тобі, Дорогий Приятелю, і Вам, Високоповажані Панї і Панове, так щиро подякувати, як би сего серце бажало.

Від передвчера чую велику утїху в моїм серцї по поводу найласкавійшого відзначеня Найяснїйшим Паном. Першу вістку про се принесли менї Їх Експеденциї п. Маршалок і п. През. краєвий і від того часу спливають на мене безперестанно все нові і нові докази щирої симпатиї, які я знов таки як особлившу відзнаку відчуваю. Аж тепер пізнаю, що властиво значить така відзнака. Признаю ся Вам по щирости, і хто мене докладнїйше знає, той менї безпечно повірить, що я нїколи не уганяв ся за зверхними знаками признаня, з якої сторони небуть. У мене була і есть одинока амбиция відзначити ся як найбільше щирою працею, невсипущою дїяльностю, для нашого народу і для другої моєї вітчини, дорогої нам всїм Буковини! І я працював безперестанно, не щоби кому тим приподобати ся або підхлїбити ся; нї, щоби моє власне сумлїнє, сего найвисшого судію тієї працї, заспокоїти. Така праця не завсїгди приносить з собою відзнаки, бо часто, дуже часто мусїв я стати до завзятої борби із сильними мира сего за слабих і немічних. Я боров ся усїма силами за сьвяту нашу народну справу так, що нераз мусїв навіть від Вас самих чути докір — і сей докір не був неоправданий, — що я не зважаю на моє здоровле, що я занедбую мою власну родину.

Здобути для нашого народу належні єму права і їх утримати, нїколи-ж не посягати на чужі права, се була головна цїль тої боротьби, яку підняла з першу невеличка горсточка наших патріотів. Вся інтелїґенция і весь руский народ признали ту мою щирість і виносили мене самі на чільні місця в наших товариствах. Нема майже анї одного товариства, в котрім би я не був головою і почетним членом. Ся відзнака була менї завсїгди дуже дорога, бо нею надїлила мене нация, найсьвятїйше, що ми маємо.

Стояти з народом все в найтїснїйших зносинах, бути єму завсїгди щирим дорадником і помічником, бороти ся за єго сьвяті права, уважав я своїм найсьвятїйшим обовязком також і тут в буковиньскім соймі, куди мене 1893 року наш народ вислав. Сойм належить цїлому краєви, а що сумлїнє моє завсїгди було моїм найбільшим порадником і судією, то тут моя праця і мої змаганя мусїли бути звернені не лише на добро нашого народу, але також на добро сего чудового краю, що став менї і моїм дїтям дорогою вітчиною.

Прошу вибачити менї мою нескромність, коли скажу, що моя праця для краю і та строга обективність, з якою я у видїлї краєвім і яко заступник маршалка супроти всїх також і тому старав ся поступати, аби супроти Русинів нїхто не важив ся піднести докору, що вони вихісновують довірочні посади на свою користь, здобули менї признане і у противників, і то не лиш у їх провідників, але і між волоским народом, що мене незвичайно урадувало. Слова висказані саме тепер моїм щирим Приятелем а нашим речником, що бажаємо жити в добрій згодї з другою нацією в краю і взагалї з усїма нациями Буковини, сказані менї із самої душі, бо і я думаю, що той, кого винесло довіре народу на визначне становиско, мусить бути подвійно обережним, подвійно уважним, аби все те оминуло, що хтось, хоть воно булоб дїлом одиницї, посьмів би відтак записати в пасива цїлої нациї.

Провідники відповідають за честь народну. Сего був і є я вповнї сьвідомим на кождім моїм становиску.

Отсе моя сповідь в тій святочній хвилї, що мене так глубоко зворушила. Отсе заявляю я також з огляду на деяке невдоволене, яке декуди проявляє ся — я о тім добре знаю — але воно нїяким чином не відстрашить мене дбати всїма моїми силами як найбільше про єдність в рускім народї, бо я переконаний, що більшість нашого народу чисто моральні засади висше кладе, нїж такі дрібницї, які на хвилю можуть декого вдоволити. Я глубоко переконаний, що руский народ як доси, так і далї завсїди пошанує працю, бо ми знаємо, що лиш щирою працею всїх для спільного добра народу можна осягнути ту високу цїль, до якої ми всї під Твоїм сьвідомим і розумним проводом ідемо. Тепер серце бажає ще подякувати тобі, дорогий і вірний Приятелю, що як завсїгди так і тепер в тій для мене незвичайно святочній хвилї дібрав слів, що вийшли із серця і до серця влучили, подякувати як найсердечнїйше за се як і за невсипущу працю для осягненя нашої спільної цїли і попросити Тебе, щоб Ти як доси в щирій приязни і в злуцї з Твоїми добрими приятелями послужив нашій сьвятїй народній справі ще многі лїта. А до Вас, Високоповажані Панї і Панове, звертаю ся з сердечною просьбою з виразом найщирійшого бажаня, аби руский нарід, як доси, так і на далї щиру працю для него як найбільше цїнив і шанував. Ще раз дякую всїм як найсердечнїйше.

Замордоване короля Портуґалії.

В недїлю рано принесли телеґрами вістку, що портуґальский король Карло як також його первородний син Людвик Филип пали жертвою замаху.

Вже від довшого часу варило ся в невеличкім королївстві на піренейскім півострові. Поборювали ся вже здавна три партиї: консервативна з своїм проводирем Йоао Франко, сторонництво реґенераторів, і републїканцїв. Всї три партиї, з яких двох послїдних полїтичні програми мало чим ріжнять ся, спорили о першеньство і стреміли до керми державної. Король

Денис Лукіянович.

КВІТ ЦИКОРИЇ.

Сидїла і не могла тай не хотїла рушити ся із свого місця. Збирала ся простягнути руку по роскішний альбом, де записувала „золоті гадки“ прочитані в книжках, а то і сама складала кілька рядків понайбільш сантіментальних. Збирала ся простерти руку, а хиба погляд туди післала.

Лежав ще на столї і лист розпечатаний, прочитаний. Власне сей лист заставив її і минуле згадати і вишукати книжечку на бабльотцї, де забута лежала досї. Власне сей лист то був гострий меч у серце, але вже вражінє перейшло. Вже її демоньский лист не пік, навіть перші дві слові; вже не дратував її білий папір, на якім звивала ся гадюка чорними рядками. Не мусїла відвертати від него очи: на столї лежав — терпеливий папір.

— „Ти зрадила великого покійника. Приза була, що колись одушевляла ся його ідеями. Так, бо сегодня маєш уже другого бога, а якогось же бога тай авторітета таким жінкам, як Ти, неминуче треба. Можна бавити ся ідеями, поки не трафить ся жених — правда? Ануж би не сподобали ся пану мужеві — зараз у кут із ними...“

Подібного було там більше, та Бог із нею, з тою приятелькою, що листа прислала. Тільки при кінцї ще оправдувала ся приятелька: „Ти перед одною особою жалїла ся, що я колись була щира й сердечна до Тебе, а тепер я Тебе наче й не знаю і всї три ваші стрічи скінчили ся на привитаню, на пращаню. Тепер знаєш чому“.

І враз почала саму себе жалїти.

— Нїхто не сьміє обвинувачувати мене в зрадї, чи якомусь чоловікові, чи якійсь ідеї. Знаю, що в свому серцї я чула пориви до чогось, що лучше, що краще і висше в людскому житю. Не могла я йти серединою. Знаю, що не почувала себе вдоволеною нїчим, нїколи. Дуже зле менї було. Та я не шукала причин мого горя, я бачила лиш хибу суспільного ладу, достаточну причину горя кождої одиницї. І я не лукавила. Тай коли фантазувала (в 17. роцї житя!) йти по рецептї еманципанток у ґімназию, а ще перше забагла була їхати в Чернівцї тай учити ся нїмецкої мови, я нї раз не лукавила. Навіть тодї йшла я тільки за голосом душі, коли кинула батьківску хату, щоби вчителювати. Плакала мама за одиначкою...

Тільки яким же тягаром упало на мене моє зване, ся дїйсність далека від моїх мрій. Всї невгодини, конечні та неминучі я би пропустила, але напала мене туга за музикою. Я все її любила на свій спосіб. Кілька акордів переносило мене в иньший сьвіт і я, перехилена над спиною крісла лїтала думками попід небеса. Я сї думки любила. І мало хто умів так грати, щоби справити менї роскіш. Хто довго грав, той гатив у мої нерви тараном і дратував мене до одчаю... Колиж я стала вчителькою, то сама не грала і слухати було нїкого... Такий жаль менї був, що б не втерпіла була.

Серед того мій любий, єдиний муж подав менї руку. По вік не забуду сю радісну хвилю, бо в щирій любві найшла я розвязку житя. І як би справдї сексуальне житє було цїлим товчком переміни моїх думок, що я в сїм винна? Сама себе соромити ся маю? Не буде того, а менї безконечно добре тепер. І причалила у пристань. Най кожда на своїй дорозї шукає щастя, але най вкінцї кожда буде така щаслива, як я. Кождій сего бажаю, навіть — Сабцї.

Глянула при тім на портрет свого подруга, але й не глядїла довго: замкнула очи, бо і так бачила свого коханого перед собою, чула його побіч себе. Його руки обіймали її, він пригортав її, на очах і на устах чула палкі цїлуї, всю її обняв поломінь, що любо від його згоріти.

За прикрий лист вона не так забула, як радше далеко була від усего, що в нїм писало ся.

І таку хвилю перебив їй гість.

Морозний вітер доразу звалив крильця метеликові, що високо буяв; він упав на фотель у сальонї.

Не хотїла вести гостя у свій кабінет, але ся здавна поводила ся самовільно. За кождий раз сама приявність сеї жінки діймала її — фізичним болем. Лиш через звірячий страх перед нею терпіла її примхи. Але й не могла не підлягати дивній силї. — А нинї зломив стару смуток: ледве переступила поріг у кабінет.

— Я прийшла доню, поглянути на тебе; нїхто не в силї нагадати менї Серґія, так як ти.

— Кілько разів я чула вже сї слова.

— Тим їх я повторяю, що в них той самий зміст: вічний біль. І нїхто його не загоїть.

— Лише час, панї.

— Хиба у зрадників та подлих.

— Чим можу служити, панї?

— Почуєш. Чи можна прочитати лист від Сабки?

— Я не в силї відмовити вам чогось.

Під гострим поглядом почула дві ранї від двох мечів, сїла безсильна, неповорушно.

— Мусиш говорити правду.

— Напімнене злишне.

— Що знаєш про відносини Сабки до него?

— Вона кінцї любови ховала в „ідеї“, в аґітациї.

— А Серґій?

— Цїнив її як аґітаторку.

— То еманципантка, чи соціялїстка?

— По правдї нї одно нї друге. Як аґітаторка повторяла найбільше звучних фраз, що їх найменьше розуміла.

— Але на Твоїм волосю, на твоїх очах нестерті слїди його цїлуїв.

— Я маю мужа, панї.

(Кінець буде).

звірив ся консерватистам, що викликало обурене у двох прочих партий і кинуло край в обійми революції. Король засуспендував конституцію і назначив провідника консерватистів Франка диктатором. Се мусїло довести горячих Портуґальців до крайности. З початком падолиста минулого року викрито заговір, що мав на цїли державний переворот. Від часу до часу лучали ся атентати, але король не думав повернути назад до конституцийного правлїня, уповаючи на свою армію. Канонами і бровнїнґами можна запобічи горожаньским міжусобицям, однак поодинокі морди спинити годї. Коли король вертав з поблизкого міста Віллявіціоза упав оден вистріл за другим, убиваючи короля на місци, а 21-лїтний престолонаслїдник — помер наслїдком одержаних ран пів години пізнїйше. — Подаємо кілька подробиць про замах.

В суботу о 5. год. по обідї повертав король, королева і оба принци з Віллявіціоза. Коли повіз переїздив через Терейро до Пако, — кинуло ся кілька осіб, що мали під плащами заховані револьвери і ґвери, з засїдки на віз. Оден з них трома вистрілами положив короля. В тій самій хвилї з другої сторони воза стрілив иньший на престолонаслїдника. Настало страшенне замішане. Візник скочив з козла і кликав о поміч. Дивно, ще в тій хвилї з полїциї не видно було нїкого. Міжтим коли інфант Мануель з страху стратив притомність, пізнала королева сейчас поважну ситуацію і хопила за свій букет цвітів, яким хотїла хоронити принца, а як їй се не вдало ся, вдарила ним убийцю; як король лежав вже вбитий а пристолонаслїдник з болю тяжко стогнав, впала і королева безпритомно над трупом короля. В такім станї занесено ї до арсеналу. Аж тодї зійшли ся зі всїх боків полїцїсти, жовнїри і публика на місце катастрофи. Одного убійника застрілив офіцир королївский, а другого положив жовнїр, що їздив коло повоза. Ідентичність убійників ще не сконстатовано. Думають, що один з них Француз, а другий Іспанець.

Головним виновником убійства має бути якийсь Мануель Руіка, бувший сержант в семім полку кавалериї, відтак учитель в Лїсабонї. Иньші два є торговельні помічники. Морд був мабуть заздалегідь упляннований, бо доси арештовано кількох високих державних достойників, які будуть поставлені перед военний суд і засуджені на смерть. Надворний маршал Рондольфо застрілив ся в понедїлок рано. В полишенім листї каже, що йому конче було застрілитись, бо він знав про задуманий атентат на короля і сьвідомо се замовчав.

Убитий король Карло I. з династиї Саксен-Кобурґ і Ґота Браґанца стояв 45 роцї житя. Жена його Амалїя походить з дому Бурбонів і Орлеан. З сего подружа були два сини: замордований престоло наслїдник Людвик Филип, роджений 1887 року, і принц Мануель, родж. 1889. р., отже числить що йно 18 лїт. Останнїй вже й обняв правлїнє, називаючи себе Мануелем II. Члени державної ради і мінїстерскої зложили йому присягу вірнопідданьства.

Всї европейскі монархи переслали королївскій родинї своє співчутє. Іспаньский король зарядив чотиромісячну жалобу. Дїяльність урядів має перервати ся на протяг 8 днїв, таксамо театри мають бути 8 днїв заперті.

Цїкаво, що лучило ся в угорскім парляментї. Віцепрезидент хотїв поставити внесок на висказане співчутя з причини убитя портуґальского короля. Перед засїданем заявили члени сторонництва независимости, що вони не можуть голосувати за внеском, бо король Карло нарушив конституцию. Через то внеску не поставлено.

Посол Н. Спинул перед своїми виборцями.

У недїлю, дня 2. с. м. загостив п. посол Н. Спинул до громади Слободаї-Комарівцї, щоби тут здати справоздане із своєї дотеперішної посольскої дїяльности. Помимо того, що саме на сю днину припало одно весїлє в сїм селї, на яку забаву сходить ся зимовою порою звичайно майже цїла громада і помимо того, що в сїй громадї мале число мешканців, явило ся на згаданім вічу така сила ґаздів, що в досить просторій шкільній комнатї не могли змістити ся всї виборцї і мусїла одна часть з них прислухувати ся виводам п. посла із сїний при отвертих дверях.

Зібраних привитав насамперед п. над'учитель Франц Штробель щирими словами, подякував їм за їх прихід на віче і завізвав їх потім, щоби вибрали з поміж себе президию. На внесене бесїдника зістали вибраними до президиї п. начальник громади Олекса Василько і его заступник п. Тодер Косован, а за секретара п. учитель Денис Вітан.

Голова зборів п. О. Василько привитав п. посла сердечними словами, подякував ему в імя всїх зібраних за его прихід, бо до тепер, казав бесїдник, наша громада ще не мала того щастя, видїти свого посла у себе. Тому то цїла громада, продовжав голова, дуже радує ся вже самим Вашим приходом, не чуючи ще й справозданя посла. А що Ви до нас прибули, із своєї власної волї, п. после, закінчив бесїдник свою промову, се для нас найлїпшим доказом, що Ви нашим щирим і ревним заступником і є надія, що незадовго полїпшить ся доля вже й руских селян хлїборобів.

По сих словах удїлив п. предсїдатель слово п. послови, котрий у своїй більше як двогодинній бесїдї сказав між иньшим, в який то спосіб удало ся рускому парляментарному клюбови переперти за так короткий час не одну точку із заповідженої проґрами в часї виборів. П. посол говорив до зібраних так переконуючо і в так зрозумілий спосіб, що господарі, між якими находило ся також кількох бувших противників при виборі, слухали его бесїди через увесь час з великою увагою та часто притакували его цїкавим виводам. Годить ся припімнути, що на вічу явило ся навіть споре число гостий весїльних та такі старики як 78. лїтний Григорій Василько.

По скінченю промови приняли збори одноголосно слїдуючі резолюциї:

1. Сегоднїшні збори висказують свому послови п. Н. Спинулови за его дотеперішну щиру парляментарну працю на добро руского народу найщирійшу подяку і повне довіре.

2. Так само висказує ся найщирійшу подяку і повне довіре всїм руским послам так парляментарним як і соймовим за їх ревні старапя около піднесеня добробиту руского народу.

3. Дальше висказує ся ще з'осібна п. послови Н. Василькови найбільше довіре і найщирійшу подяку за его неутомиму борбу о права Русинів. Громада Слободзїя-Комарівцї чує ся гордою тим, що на всю Австрию славний полїтик походить родом із сеї громади.

Про сю послїдну резолюцию повідомлено п. Н. Василька сейчас в телеґрафічній дорозї.

Дальше вислало віче телеґрафічно свої ґратуляциї его Ексцеленциї п. краєвому маршалкови як також п. краєвому віцемаршалкови з нагоди їх високих відзначень.

Участник.

Професори й ученики.

Найпідставнїйшим мотивом сумних проявів вибуху негодованя або й ненависти є се, що дані професори шкіл середних не розуміють як слїд свого післанництва. Вони думають, що їх метою є „переналюване“ учеників а тим самим утруднене ба й унеможливлене їм користати із висшої науки. Такі професори — то звичайно люди самолюбні, що не мають ширшого погляду, мірних спосібностий, котрі будучи в низших і середних школах відзначали ся „куйоньством“. „Куйонами“ були вони в ґімназиї чи иньшій середній школї, тим „куйоньством“ пересякли і зі своїх учеників хотять відтак поробити таких самих „куйонів.“

Та коли справу трактувати зовсїм об'єктивно, то треба признати, що причина сему лежить по части також і в теперішній шкільній системі виховуваня професорів ґіназияльних. Іменно студент фільозофічного факультету має на цїли розширити своє знане і набрати всестороннього і заразом фахового образованя дотично того предмету, якому посьвятив ся, — однак на унїверзитетї не користає з практичних вправ, не набирає відомостий із практичної методики. І хотяй деякі професори унїверзитету дуже гарно, — можна сказати — чудово викладають теоретично науку педаґоґіки, хотяй і психольоґію узлядняє ся і то з успіхами, то однак те все не заступить таки практичної методики.

І по укінченю факультету, коли молодий суплент стане перед учениками, то майже правильно почуває безрадність і непевність. Се лучає ся правильно навіть тодї, коли професор приходить приготований на годину. Колиж лучить ся педаґоґ, що всяке приготоване до лекциї уважає непотрібним, тодї его година науки рівнає ся пеклови для учеників, тай очивидно і ему не приносить приємности.

Переважна часть спосібних і дїйсно із покликаня професорів з часом виробляє собі навіть дуже гарну методу. Та кілько материялу мусїли они попсувати заки дійшли до якої-не-будь практики?!... А мірности, — ті не дбають о науку, о методу, — у них „куйоньство“, а нї — то двійка. Таким чином одною із причин сего лихого стану являє ся недостача практичної науки методики на унїверзитетских курсах. — Коли студент через два роки буде прислухувати ся науцї а через два сам переводити ме практичні лекциї, то набере стільки вправи, що відтак викладане науки не буде для него получене із біль

Дмитро Николишин.

Розвіяне щастє.

Драматичний нарис в однім актї.

Галя (*простягає руки, хоче придержати його.*)

Тїнь. Чи сяк чи так — ти все підеш зі мною.

Галя (*простягає рамна*). Ах, нї! Остань.

Тїнь. Часу нема у мене.

Галя. На хвильку ще, а то...

Тїнь. Лякаєш ся?

Галя. Навчи мене, як видержать сю пробу!
А то...

Тїнь. Я знав твою, бач, нерішучість.

Галя. А сьвіт, а люди?...

Тїнь. Єсть у мене рада.

Галя. Подай менї єї!

Тїнь. Звінчаєш ся!

Галя. З тобою?

Тїнь. Так!

Галя. Амінь! О, щастє, щастє!

Тїнь. Не весели ся надто; не годить ся!

Галя. Чому так, Славку? Бачиш, я щаслива. —
Колиж оно буде?

Тїнь. За три недїлї.
Отсим вінцем звінчаєш ся.

Галя. Твоїм?

Тїнь. Його судьба для тебе призначила. —

Галя. Вложи менї на голову. Тай гарний
Віночок. Хто се сплїв його, коханий?

Тїнь. Ласкава доля!

Галя. Се моя подруга
Від наймолодших днїв життя мойого,
Та й гарний він. Так увінчай мене!

Тїнь. Отсе тобі останнїй дар судьби,
Який она для тебе призначила.

(*Знїмає вінок з голови і держить його над головою Галї*).

Менї судьба предвічна присудила
Звінчать тебе віночком невянучим
І довершить незмінного закона
Записаного óгненним пером.
І я отсе сповню свою задачу.
Недовгий час; прийшла моя година!
Вістун прийшов дорогу вістувать.

(*Вкладає вінок на скрань Галї.*)

Вінчаю я тебе! Мій шлях готовий!

(*Простягає торжественно над нею руки і благословить єї*).

Благословенна ти, подруго вірна,
Благословенна, мученице чару
Кохання, що в життю твоїм замеркло
Витай у царстві вічнім, неминучім,
Де милий твій і цар твій пробуває.

(*Хилить ся над нею і складає на єї устах поцїлуй.*)

Галя. Що за слова говориш, любий Славку?

Тїнь. Недовгий час — а все порозумієш.

Звертає ся до дверий і зникає за портиєрами).

Галя (*простягає в слїд за ним руки.*)
Ах, де ти Славку?

(*Ловить руками повітре.*)

Втїк!...

(*В тій хвилї зашіяє кожух.*)

Галя (*пробуджуєть ся, схоплюєть ся, скрикує і біжить до дверий*).

Ах, Славку, де ти?

(*Вдарила ся о ріг стола. Вінок злетїв з голови, розсипав ся по підлозї і зник.*)

А!!...

(*Зупинила ся*).

Він був... він був! —

(*Стала і протирає очи*).

(*Потім мовби пригадувала собі щось*).
Га! Се не сон!... Він був, був тут — при менї.
О, ти моє розвіянеє щастє!...

(*Заломила руки і дивить ся тупим зором наперед себе.*)

Вбігають **Мирослав**, *за ним* **Евгенія**.

Мирослав. Ти тут?

Евгенія. Ох, Галочко!

Мирослав (*затревожений*) Ти ще не спиш?

Галя (*мовчить і не зводить очий з одної точки*).

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

шими трудностями, метода буде легка, ученики більше користати муть з науки а в слід за тим і число двійок значно зменьшить ся.

Та се не одинока причина. Важний вплив має також „Druck von Oben“, щоби не допускати до „гіперпродукциї“ інтеліґенциї, як називають — інтеліґентного пролетарияту. І трафить ся між професорами людина, що так еї припадуть до серця інтенциї „гарних шпичок“, так щиро ними перейме ся, що десятковане молодїжи кладе за цїль свого житя і своєї педаґоґічної дїяльности, хотячи в той спосіб звернути на себе ласкаві зглядн „сильних міра сего“ та дослужити ся скоршого авансу, директури, інспектури і т. п. У своїй ревности заганяють ся ті люди так далеко, що навіть поза школою свій чин педаґоґа міняють в поліцая або шпіцля. І тому продовжаючи загальне дїло знищеня в тій цїли, щоби звернути на себе увагу властий — такий професор може сподївати ся лише погорди і ненависти зі сторони своїх учеників, а часом, — часом і жорстокої мести...

Є і такий ґатунок професорів, що з зависти не хотять допустити, щоби дїти низших верств суспільности добили ся до висшого становиска. — „А де наші дїти і взагалї дїти інтеліґентів подїють ся“, — питають вони — „коли дїти селяньскі, ремісничі або робітників покінчать школу і позанимають позициї?“ — І коли такий кастовий дух загнїздить ся в мозківници якого пана професора, тодї він нищить бідну молодїж придержуючи ся засади, що продукция інтеліґенциї з низших верств суспільних повинна відбувати ся в певних рамах, щоби в данім разї стало місця на обсаджене всяких посад для дїтий інтеліґентних родичів, котрі чейже не підуть на лан сапати, або до фабрики копати вугле.

Коли лучить ся така людина, що нищить молодїж без огляду на припоручення „з више“, — він нищить еї з зависти о становище і хлїб, — отже з переконаня... Та яка там причина і не була би, — наслїдки однакові. Такий професор чейже також не може числити на прихильність молодїжи...

Се говорю про промахи професорів, впрочім людий нормальних. Та коли до того лучить ся часом чоловік з натури нервовий, хоробливий, алькоголїк і т. п., то справа стає о стільки гіршою.

І коли молодї вражливі уми озбурхані односторонним, несправедливим поступованем допустять ся в кінци якого поганого вчинку, то се із психольоґічного згляду річ бодай зрозуміла.

Се можна твердити тим певнїйше, що строгих педаґоґів, добрих методиків, таких професорів, котрі справдї поняли високе званє свого післанництва і до учеників відносять ся справедливо, трактують їх по батьківски — таких професорів молодїж любить і респектує навіть тодї, коли такий професор у виконуваню справедливости є приневолений одному чи другому дати лиху ноту. Правда у такого професора се лучає ся рідко, але коли і лучить ся, то кождий добачує в тім справедливий поступок а не злобу. Я знаю таких професорів, що навіть ті ученики, які двійку дістали від них — скочили би за ними в огонь. Таке становиско виробили собі они об'єктивним, людяним, вповні справедливим і тактовним педаґоґічним поведенем.

Коли отже причиною тих сумних відносин являють ся по найбільшій части самі професори як також устрій шкіл і дух „з више“, то і відтам повинна вийти поправа тих відносин. — Чим скорше, тим лїпше.

Іван Герасимович.

Евгенія. Галюню, що тобі? Ти так поблїдла...

(*Дивить ся калякано на неї*).

Мирослав (*до Евгенії*). Ось бачите! Отсе нещасте, панї!
Занадто ми собою заняли ся,
Про Галочку забули...

Евгенія (*стрівожена*). Що-ж я винна?

Мирослав. Та нї! Не сьмію обвиняти вас;
Розмова обоїх нас заняла.
(*До Галї*) Озви-ж ся бо!

Галя (*до себе*). Він був, він був при менї...

Мирослав. Отям ся, Галю! Що тобі?

Галя. Він був..

Мирослав. Хто був?

Галя (*неначе до себе*). Мій Славко!...

Мирослав (*підбіг до неї і вхопив за руку*). Що ти? спиш?

Галя. Він говорив про вінчанне а дальше
Про подорож в нескінченість. О, Славку!

Мирослав. Господь з тобою! Геть! Ходи із сього
Покою!

Галя. Так! Я знала. Так! я знала...

Мирослав. Ходи зі мною!

Галя. Ще за три недїлї!
О, щасте, щасте!...

Мирослав. (*тягне еї*). Та ходи! Ти хора!
Ходи! до лїжка час тобі вже йти. —

(*Виводить еї. За ними йде калякана і збентежена Евгенія*).

Заслона спадає.

Коломия, 25. V. 1906.

Ювилейне сьвято Марії Заньковецкої.

У вівторок 28. січня сьвятковано в Київі ювилей 25-лїтної артистичної дїяльности найяснїйшої зорі українского театру: Марії Заньковецкої. Такого сьвята на Українї вже давно не було. Подаємо після „Ради“ дещо про перебіг торжества.

Напевно скромний театр грамотности, де відбувало ся се національне торжество, — ще нїколи не бачив такого урочистого тріумфа національної штуки. Майже вся не тільки російска, а навіть і закордонна Україна в особі численних представників всяких українських наукових, артистичних, лїтературних закладів, ріжних національних інституцій прислала своїх представників взяти участь в торжестві 28-го січня.

І справдї, вражінє від сього вечора склалось надзвичайне, ґрандіозне.

Ще за кілька годин до початку ювилейної вистави почав сходитись до театру народ. Перед початком вистави всї місця в театральній салї, всї проходи, всї щілини були затоплені людскою хвилею. Навіть в корідорах, салях фойє, по всїх закутках, що дотикають ся театра — переливала ся ся людска хвиля.

Вистава почала ся 4, актом з відомої п'єси П. Мирного, присьвяченої ювилятї — „Лимерівна“. Публика напружено чекала першої появи „цариці української сцени“ — і коли Марія Заньковецка вийшла на сцену, — тисячеголосий натовп, як один чоловік, — злив ся в могучім захопленю.

Здавалось, що не буде кінця громовим оплескам і гучним крикам привитаня.

Коли упала завіса після першої дїї — в салї знову залунав невпинний крик. В одну мить декорациї були змінені й на кону з'явилась трупа Садовского, убрана в національне вбранє, й безлїч представників та депутатів. Вийшла М. З. Знову оплески, знову „слава“.

Ще не встиг заспокоїтись театр, як на середину сцени виступив М. Садовский з привітною адресою від „молодої трупи“, найкращою перлиною якої була велика артистка.

Після Садовского, виступили д-ки Старицка й Дорошенко з адресою „красї і силї української сцени“ від київского українського громадяньства.

„Не трояндами запашними всипано було Ваш шлях, — сказано в адресї, — не килимами дорогими та пишними встелено, — тернем та будяками силкувались закидати його вороги нашого національного відродженя. Ви на те не вважали, Ви підняли на себе важкий хрест української артистки. Ви сьміливо серед спокус, лиха та зневаги йшли своїм тернистим шляхом і вели за собою нас, українське громадяньство. З рідного театра зробили Ви величний храм, до якого вклонятись українській умілости йшли не тільки прихильники, а й вороги — йшли з ненавистю, з скреготом зубів — і вертались подолані й переможені Вами... Нашу рідну драму Ви винесли на таку височінь, звідки вже не сором їй показатись перед чужинцями, вийти перед очі усього сьвіту. Глибоку борозну провели Ви в історії нашого національного житя, — таку глибоку, що нї люде — вороги, нї час невблаганий заорати її на здолають“.

Після читаня при гучних оплесках, д-ка Старицка пришпилила ювилятцї коштовний золотий, весь всипаний діямантами жетон на згадку 25 лїтньої сценичної працї.

Далї один за одним пішли цїлою низкою представники від ріжних інституцій та гуртків.

Велике вражінне зробила нехитра, але надзвичайно щира промова селянина — представника селян з села Позняків, прилуцкого повіту на Полтавщинї. Селяни, яким пощастило бачити гру талановитої ювилятки — прислали на свято свого представника. Його промова надзвичайно схвилювала М. З. і викликала в неї сльози.

Представники київских робітників піднесли адресу на величезному аркуші червоного паперу, обвязанім червоною стяжкою,

Читанє адрес закінчилось віршами автора „Лимерівни“ — Панаса Мирного.

Після читаня адрес, яких було більш 50, почали читати призвіща тих, хто прислав привіти телеґрафічно. Не дивлячись на те, що читанє адрес затягло ся на довгий час, театр вимагав, щоб читали зміст усїх телеґрам. Але, зважаючи на те, що сама ювилятка страшенно стомилась, — обмежились тим, що прочитали тільки прізвища. Прислано понад 200 телеґрамів з усїх кутів України і Росії.

На протязї всього часу читаня адрес Заньковецкій було піднесено силу всяких цїнних подарунків та вінків. Підносили їх і у всїх антрактах і після вистави.

Між подарунками були такі: золота, вся в діямантах брошка з цифрою 25 — від київского громадянства; золотий ланцух — від нього-ж. Касетка срібна від петербурскої громади; срібна чаша від неї-ж. Срібний вінок, ріжні срібні речі — від театра „Соловцов“. Багато золотих річей; великий портрет М. З. Ювилейна афіша на шовку від складачів друкарнї „Прогрессъ“ і т. и.

Вінки: від київського громадянства, театра „Соловцов“, „Общества драматическихъ писателей и оперных композиторов“, від д. Сахніна, Марії Леньскої, від Городского театра, від Марії Любковскої, від Мільченків...

Крім того було піднесено силу букетів з свіжих квіток.

Зважаючи на пізний час, останню дїю з пєси „Дві сем'ї“ не виставляли. О 1. годинї публика урядила гучну овацію.

На сьвято прибула й мати ювилятки — глибока старуха.

Багато телеґрам прийшло ще й на другий день після святкування ювилею.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 4. лютого 1908.

Москвофільскі кльовни. Дня 26. с. м. відбулось в Конюшкові, в окрузї брідскім — як доносить „Дїло“ — передвиборче, кацапске віче — на якім був др. Дудикевич і його 3 аґентів. З промови Дудикевича віяло ненавистию до всего, що руске; в російскім нинїшнім безголовлю він бачив рай і в сей рай рад би нас усїх повести; розсердженай амбасадор російский кричав: „Не страшні нам Поляки, лиш страшний нам домашний злодїй (!) Українець“. Потім наступила бесїда якогось винищеного, худого з рудою борідкою кацапика. З початку говорив він в позї траґічній, дивлячись з під лоба на нарід, потім упоєний певно своїми словами (бо селяни були рівнодушні), зачав горячкуватись, кидатись, в кінци збілїв мов стїна і махаючи, мов біснуватий руками, запінений ревів: „Марков, тот Марков наш дорогий і славний на ввесь сьвіт, був лише предтечою Дудикевича як предтеча Йоан був попередником Христа. Господин Дудикевич, то наша надїя, наш спаситель. Він, се другий Хмельницкий, але лучший від Хмельницкого, бо коли тамтой, зловивши короля польского, не казав йому голови відтинати мовлячи: „Не тарґай посьвяченой ґалави“, етой Хмельницкі, так не скаже, а зловивши одітне йому голову, — лише виберім его в посли“. Таке говорив москвофільский інтеліґентник. А ще лїпша була балаканина беззубого мужика Ничая, шкода, що кацапи так з ним возять ся, як комедиянти з медведем. Він так почав: Я всюди по вічах буваю і всїх ся питаю, — то і Вас спитаю: „хто ви є?“ — Зібрані відповідають: „А хтож — Русини“. — Ничай поправляє: „Ну, русскіє“. — Зібрані притакують: „Ну, ну, Русини“. — Ничай далї екзамінує: „Ну а тепер вас ся спитаю ще — „А чи ми і ті всї, що жиють гет аж на Камчатцї, в Росиї то всьо едно?! — Відповідь зібраних: Нї, не всьо...“ — „Алеж нї“, кричить засоромлений Ничай. „Таж нї“, відповідають селяни. „Алеж нї“, кричить знов почервонїлий зі стиду і досади кацап, ми всї русскіє і ті на Камчатцї також!“ На сї слова зачалась метушня в хатї; люди почали сьміятись, почулись голоси: „то нехай він йде на Камчатку. Є він дурний. Злїзай! Ходїм на вечірню, що будемо слухати його дурного балаканя. Що він хоче нас екзамінувати?“ — І нарід рушив до дверий.

Оповістки, іменованя і т. п.

Дня 15. лютого с. р. устроює учительство в народній школї в Лукавци н. С. представлене з отсею проґрамою; 1. промова, 2. декламациї, 3. представлене (Подорож сьв. отця Николая) в рускій мові. Вступ для інтеліґенциї від особи 2 кор. а від селян лише 40 сот. Чистий дохід призначений на бідну шкільну молодїж і на вижницкий „Народний Дім“. Наддатки приймають ся з подякою і будуть оголошені в часописи. Початок точно о 5. годинї вечером. Просимо о ласкаве прибуте. — *Із. Годованьский*, надучитель.

Загальні збори товариства „Взаїмна Вигода“ в Раранчу відбудуть ся в недїлю дня 9. лютого 1908. року о 2. годинї пополудни в домі читальнї з отсим дневним порядком: 1. справоздане касове за рік 1907. 2. вибір нового видїлу; 3. вибір ради надзорчої; 4. вибір нового писаря; 5. вільні внесеня. — За старшину: *Іля Дутка*, голова. *Григорий Миронюк*, писар.

Перші загальні збори товариства „Шкільна Поміч“ в Глїбоцї відбудуть ся дня 9. лютого 1908. із слїдуючим дневним порядком: 1. отворене зборів і відчит про цїль і значінє товариства; 2. вибір старшини; 3. вільні внесеня. — За тимчасову старшину: *С. Камюк.*

ПРОСИМО ВІДНОВИТИ ПЕРЕДПЛАТУ!

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.
Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**
Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/2 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не принимає ся.

Головні збори каси пож. і щадн. для громади Суховерхів відбудуть ся дня 16. лютого в 1. годині попол. в шкільнім будинку з наступаючим дневним порядком: 1. Справоздане касове за рік 1907. 2. Ухвала стопи процентової на рік 1908. 3. Вибір старшини. 4. Вибір ради надзорчої. 5. Вільні внесеня. *Іван Семенюк*, начальник.

Пошукує ся крамаря

для самостійного веденя крамниці в Чорториї. — Хто би мав здібність і охоту до того, нехай **зараз** удасть ся до над'учителя Дениса Руснака в Чорториї почта Барбівці.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть

NERVOL

„Назва правно забезпечена"
аптикара др. Ю. Француза
в Тероноли.

Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol" і не приймати нїяких „Нервотонів".

Цїна флякона 80 сот. 10 фляконів (фляшощок) 8 кор. з оплатою і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всїх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дроґоерій медициналній Стернпуса.

19 (—)

Новий а добре платний домашний промисл
заведо в нашім краю
перше галицке підприємство домашних панчішкових робіт на плоских машинах до плетеня
ЛЇБАЛЬ і СПІЛКА
зареєстроване торговельне товариство
у Львові, улиця Кохановського число 39|19.

Тривкий і певний зарібок.
В кождій порі, як в зимі так в лїтї може вправна людина заробити що дня 3 до 5 корон.

Не треба шукати зарібків в чужинї, за морем.
Хто вивчить ся працювати на ново-патентованій плоскій машинї до плетеня „СЛАВІЯ", той не має вже чого журити ся.
Зимою в теплї а лїтом в холодку працює собі легко і приємно; готову роботу відсилає до фірми
Лїбаль і Спілка у Львові, ул. Кохановського ч. 39|19,
а за пару днїв дістає від тої фірми гроші за роботу і свіжу пряжу на дальшу роботу.
Вивчити ся може дуже скоро і без великих заходів.
Машини „СЛАВІЯ" є найлїпші, та тому і найдешевші з поміж усїх машин до плетеня; не треба отже давати ся заманювати до купованя инших машин.

Давайте читати сю оповістку всїм Вашим своякам, сусїдам і знакомим.

Члени просьвітних товариств мають значний опуст.

Жадайте сейчас пояснень.
Покличтесь на нашу часопись.

Лекка і приємна праця.
Спин до роботи треба дуже мало.
Сила, моров анї сонна не є на заваді.
Праця для всїх і всюди.

В 6 днях до Америки,
Переїзд подорожних до
Канади і Арґентини

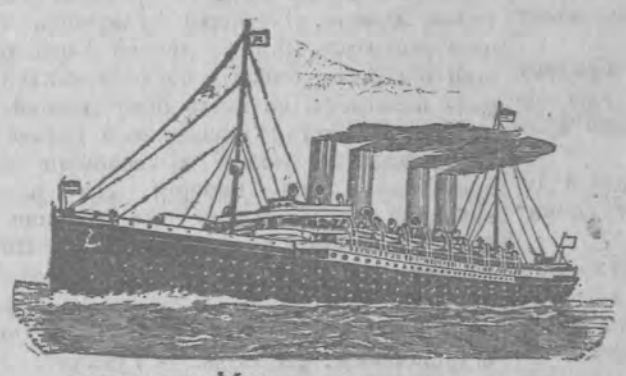

жадайте пояснень
Напишіть лиш карту кореспонденцийну до
Falck & Comp.
Гамбурґ, Raboisen 30 Amerikahaus.
Кореспонденция у всїх мовах.

Г. ФАЙЛЕР
Чернівцї, улиця Руска ч. 8.
усувач нагнїток

Купуйте лиш

PFAFF-A МАШИНИ ДО ШИТЯ
бо они є найлїпші, найтривалїйші а також найдешевші! Кромі тих є у мене також на складі
СИКАВКИ І КАСИ
при яких купнї суть дуже легкі і вигідні условини. Нїгде не дістанете дешевше, нїхто не обслужить Вас так ретельно і нїхто не годен дати Вам таких полекший у сплатах. З поважанем
ВАСИЛЬ ДАНИЛЕВИЧ, улиця Желїзнича, Чернівцї.

Виданя „Рускої Бесїди" і „Рускої Школи"
можна купити у всїх
філїях „Рускої Бесїди" і „Рускої Школи",
в друкарнї „Рускої Ради" і в книгарни І. Рехенберґа.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик Рік заложеня 1873.

Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.

Товари з альпаки і жіньского срібла В. Бахмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.
Дамскі ковнари і зарукавкі. найлїпші і найновійші товари футряні.
Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin", „Nutria". шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.
Правдиве біле Єґера Др-а Лямана, калїсони і майтки, вебові і з Chenili хустучки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.
Трикотові і вовняні камаші.
Товари обувані, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.
Для панів лякерки, півчеревики — найновійшої сорти.
Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.
Куфри до подорожи з замочками і без. Нецезарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітила і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.
Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.
Найновійші артикули карнавалові:
Для дам наймоднїйші черевики балеві, загортки, ґази і вахляри
Кляки і цилїндри найновійшого крою.
Щітки до річий, голови і до зубів.
Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і французкої продукциї
Хусточки батистові, шовкові, паньчохи. шовкові так звані „Flor" гладкі і „ajour", рукавички шовкові, ірхові „Marabouti" і иньші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові пояски найновійшого фасону.
Шовкові шкарпитки. „Flor" руказички, найлїпших фабрикатів сорочки батистові, піки, наймоднїйшого фасону.
Ковнярики, маншети, краватки, полотняні хусточки і батистові.
Прибори до польованя. торби камаші, зарукавки крісла полеві і амунїция.
Санки „Rodel" всї специяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Видає товариство „Руска Рада" в Чернівцях. За редакцию відповідає: Виктор Стрепч.
З друкарнї товариства „Руска Рада" в Чернівцях під зарядом Івана. Захарка.

Ч. II. Чернівці, пятниця дня 25. січня (7. лютого) 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
и Росиї: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цілий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цілий рік 18 кор. (згл. 9 рублїв або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятниці і недїлї.

Редакция, адміністр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім недїль і сьвят.

До виясненя ситуациї.

Написав Іван Герасимович.

(*Дальше.*)

Як сказано — початки нашого національного розвою були незначні; людий, котрі гуртували тодї руску громаду, було мало. Часом не було з кого зложити видїлу товариства. Весь тягар спочивав на поодиноких особах. Тому тодїшні часи характеризувала

особиста полїтика

с. е полїтика привязана до поодиноких осіб.

Я признаю, що між тодїшною національно мало- або зовсїм несьвідомою громадою не мож було найти досить відповідних сил до переведеня якої ясної програми, однак на таке дїло треба було доконче зважити ся, бо суспільна праця без програми — се наука в школї без поділу годин. Нї, се важнїйше, бо програма каже, що і в якім напрямі маємо робити, до чого стреміти, — отже виробляє ясну мету; а з другої сторони із дотеперішних успіхів нашої працї видно, що ми вже з тої програми перевели, а що остає до переведеня, — отже контроля. А що найважнїйше — то люди привикнуть працювати і жертвувати для справи а не для осіб, тому і полїтичні провідники в такім разї мають руки не звязані ріжними особистими справами своїх аґітаторів, виборців і т. п. а їх праця може мати характер більш загальний і обнимати ширші маси.

Колиж порівняти працю для осіб із працею для справи — то тут покаже ся дуже значна ріжниця. Іменно при працї для справи мусять ті чинники, що займають ся нею, самі запізнати ся добре із програмою і з ідеями, які мають ширити між маси а відтак після сего працювати між народом маючи завсїди на оцї ясну мету своїх змагань. Натомість праця для осіб має зовсїм иньший характер, бо тут не ходить о зискане прихильників, для ідеї а прямо для особи. А щоби даній особі придбати більше прихильників, вяжеть ся нераз навіть із людьми противними тим засадом і кличам, які заступає дана особа. Аґітатори і иньші навіть дуже щирі робітники серед таких обставин не мають на оцї ясної програмової мети, бо єї заслонила особа, для котрої мусять найти відповідне число прихильників. В першім случаю через вибір певної особи осягає ся лише один спосіб більше до зреалїзованя програми, тому по виборах праця іде тим самим або й ширшим руслом; — натомість в другім случаю вибір даної особи уважає ся за зовсїм довершене „дїло спасения“ і по доконанім щасливім виборі усї „благополучно“ і „благорозумно“ спочивають на лаврах „побіди“. Річ ясна, їх мета — се особа х або у а не висша ідея. Робітники для осіб не потребують собі голови ломити над такими непотрібними для них річами як якісь „ідеї“; — оньж мають свій „ідеал“...

І в результатї, коли програмова праця доводить до постійного проясненя ситуациї, бо виконуючи точки програми чимраз більше зближує ся до наконечної зачеркненої тою програмою мети, — то навпаки особиста полїтика через ріжні компліка́ции доводять до постійного затемненя ситуациї, що остаточно мусить покінчити ся цїлковитим банкроцтвом для особистої полїтики. Се була би мала паралела між полїтикою особистою а програмою.

Коли ми признали великі заслуги наших провідників около першої підставної працї на національнім ґрунтї, коли сконстатували дальше, що задля особливших обставин полїтика наших провідників мусїла мати характер особистий, — не від річи буде вказати кількома словами на наслїдки тої особистої полїтики.

Наслїдки особистої полїтики.

Як взагалї цїла особиста полїтика є одним ланцом ріжних угод, пертрактаций, торгів, уступок і т. п., та що хвиля майже зміняє свою тактику, — таксамо і наслїдки єї є путаниною, збіркою ріжних конфлїктів, невдоволень, незаспокоєних амбіций. Але цїлию сеї ґазетної статейки не є історія тих відносин анї їх хронольоґія; я хочу на маркантнїйших примірах і виводах представити шкідливість особистої полїтики.

Таким чином переходжу до найважнїйшого по моїй думцї лиха, яке вяже ся безпосередно із особистою полїтикою і є єї природним наслїдком.

Хтось може сказати: „Годїж нашим проповідникам приписувати злу волю. Таж в сїй самій статї троха висше стоїть, що із Чернівцїв, від одних і тих самих людий ішли поклики до роботи, до орґанїзациї в тих то иньших справах!“ Щоби мене хто хибно не зрозумів, мушу ту на вступі застеречи ся против того, наче б я хотїв нашим провідникам в їх акциї підсувати злу волю. Противно, я переконаний, що наші провідники мають як найкрасші інтенциї; однак і се мушу сконстатувати, що мимо того всього відносини у нашім таборі стають чимраз більше напружені, невдоволене і взаїмне недовіре росте а в слїд за тим грозить нашій, досї одноцїльній громадї — розклад.

Дивна річ. Коли в Росиї, в Галичинї, за ідею Українства люди не жахають ся тратити карієру, наражують ся на переслїдуваня — у нас на Буковинї всяка народна праця має характер офіцияльний, а люди — з певними виїмками — не то не рвуть ся за нею, але противно відносять ся до неї з певною резервою, а навіть неохотою. Они того переконаня, що всяка громадяньска, просьвітна, економічна і полїтична праця доконує ся не для неї яко такої, а для „панів“ верховодів, що „сидять у горі“... І коли добродїй кореспондент „Neue Freie Lehrer-zeitung“ на питане: „Чому ми закладали ріжні институциї, як: читальнї, „Січи“, райфайзенки і т. п.?“— відповідає: „Um einige zu Herren des Landes zu machen! Um ihnen Macht zu verschaffen!,“ — то се як раз доказом, що мої погляди опирають ся на фактичнім станї річи. Ту нема що нарікати на „насїнячко чортівского сусїда“, як се дехто робить, бо причина лиха лежить у звихненій системі; се наслїдок особистої полїтики. Іменно ті люди думають, що наші провідники лише для особистих цїлий накликають до працї між народом... Такий погляд ґрунтовно хибний, але він є.

Виходячи з того становиска, що всяка громадяньска праця приносить у першій мірі користь нашим проводирам, ті люди, що заступають такі погляди, — посьвячуючи свій зайвий час народним справам, жадають за се ріжних бенефіцій, значить — працюють для інтересу. І властиво в тім лежить найважнїйша причина всего лиха, бож і неможливо всїх вдоволити і заспокоїти претенсиї кождого. А навіть такі, котрі в своїм часї вдоволили ся успіхами чи здобутками для себе, поминені при иньшій нагодї, або невдоволені з якої иньшої причини — сейчас „ремствують“, стають в опозициї і в той спосіб старають ся настрашити „верховодів“ та переперти свої задушевні бажаня. Ті люди вишукують тодї ріжні будь-то правдиві будь-то видумані причини, нарікають на брак ідейности у наших проводирів і т. п., але з хвилею, коли осягнуть те о що їм ходить, — сейчас ідуть рука в руку з тими „без'ідейними верховодами“. Се опозиция не для ідеї лише для інтересу. А здобуде в той спосіб один „крамольник“ се, за чим побивав ся, так зараз другі ступають в его слїди. І так ad inifitum: Зростає „опозиция“, зростає без'ідейність, материялїзм, опортунїзм, зависть, апатия, зростає загальне невдоволене — і то все наслїдки особистої полїтики. Та на сїм не конець.

(*Дальше буде*).

Денис Луніянович.

КВІТ ЦИКОРИЇ.

(*Дальше*).

— Так, ти взяла шлюб із мужом.

— І люблю його.

— А за Серґія Ти не пішла. Скажи раз правду, чому?

— Між нами не було про се розмови. Я не зробилаб сего для него самого. Таких хорих людий подруже вбиває.

— Молода мужатка знає вже такі речі. Скорий поступ.

— Панї, не дратуйте, кінчім рахунки.

— Так, кінчім, та не гадай, що можу Тобі вірити. Не лукав.

— Ваша міць надімною ломить ся на ваших лайках.

— Хочу випити чашу до дна. Не обиджає Тебе хиба здогад, що була якась причина і по Твоїм боцї.

— Мушу признати, що то він розбудив мою душу, а будувати подруже на самій „суспільній ідеї“...

— Се відпаде раньше, або трохи пізнїйше, а лишаєть ся...

— Власне бояла ся і я, що не лишить ся нїщо.

— Лишить ся самиця і самець.

— Се, панї, відразу є, хоч убирає ся в ріжні конвенціональні форми зроджені ступнем культури, духом часу, злобою дня. Щоб лиш сї форми не були самими тільки формами, бо болюче пробудженє ранком після тої ночи, котра покаже голу правду.

— Щож лишило би ся у Тебе тою голою правдою?

— Саме здоровле взяло подобу моєї молодої кузинки; єї роскішне тїло, то одна принада для мужчин, єї хід на широких клубах, то полон для хлопців. Вона подружила з собою одного цїлком невизначного нї вродою, нї силою. Ади, у третїм місяцї вже він поїхав у Рієку, а відтам на Корфу і тепер бідна Лїда милосерною сестрою. Лише дивить ся, щоби муж о осьмій годинї лежав уже в ліжку тай має одні слова: се тобі, синцю, зашкодить, тут перестудиш ся.

— А конець?

— Иньший у нас, иньший у Французів та у південних народів.

— Богато знаєш.

— Чи все тому добре, хто богато знає?

— Не одно добре не знати. Твій муж питав, чого Ти сидїла в Станїславові так років три назад? Сиди, голубко, ти хотїла дзвонити на свою служницю. Я тебе не вбю. А муж як спитає про Станїславів, не кажи правди. Так найлїпше.

— Не глядїть на мене тим дивним поглядом.

— Твій муж лїкар. Він Тобі скаже, що Рентґена лучі лишають болючий слїд на тїлї, я маю рентґенівскі очи. Такий мій погляд від них, але я не шукаю Твоїх тайн і Ти їх не маєш. Зате я скажу Тобі тайну: Серґій не хотїв женити ся з Тобою, він помер як нуждар у шпиталї, а драмою його житя була дївчина. Але не ти. Такий апостол! Чи приємно се чути?

— Чи приємно се чути?

— Приємно, неприємно, я Тобі се сказала.

— Ви менї се сказали.

— Але мужеви не скажу. Не я, доню. Я не з тим прийшла, я хотїла Тебе попращати перед виїздом. Радісна для Тебе вість.

— Радісна для мене вість?

— Не буду більше відвідувати Тебе. Мати меш супокій, скоро Твоя совість чиста. Мати меш супокій, я Тебе не відвідаю більше. Твій муж мене не застане у Тебе. Хоч жінок вольно жінцї приймати у себе, але він доси не пізнав ся зо мною у Тебе на Твою втїху.

— Він не противний.

— Менї байдуже, але мусиш менї дати.. та ще Тобі скажу, що й Сабка їде.

— Якже: Сабка їде з Вами?

— Так; радуй ся і сим. Їдемо разом; Ти менї непотрібна, а з нею рахунки мої незведені.

— Прощайте, панї. Я Вас не знала, я Вас не знаю. І жалю до Вас не чую, лиш за ті дивні погляди, що біль на моїм тїлї лишали, розстроювали мене.

— Прощай, доню; я того погляду для Тебе тепер не маю. Я більше до Тебе не верну ся, Ти безвинна.

— Я за Серґія безвинна, се знаю.

— А чи з другим будеш щаслива, що Тобі вкучить ся скорше? — того не знаєш. Лиш на відходї мусиш менї дати свій записник. Там Серґій писав своєю рукою так багато. Свою душу розкривав, житєм власним писав там.

— Даю Вам, панї, сю книжочку радо. І я там писала чимало і Серґій там писав. Ся книжочка то етапи мого розвитку, але я маю її живу у своїй крови і в мізку.

— Дорогу памятку дає менї радо. Час лїчить у неї біль сердечний. Прощай, гусочко!

І вийшла, але посеред сальону обернула ся, а рентґенівскі очи кинули дивний погляд. І з тим поглядом відсувала ся взад аж до дверий, а її жертва упала без памяти на фотель.

І так її застала мужова сестра.

— Жінко добра, то хата Твоя розтвором стоїть, а Ти спиш тай ще в білий день.

— Не сплю, як бачите, а хати пильнує служниця.

— Не дуже пильнує, коли я війшла незамітно.

— Так, тут приходять і виходять незамітно.

— Хто такий?

— Та розгостїть ся, прошу.

— Я так лиш забігла, хочу вже покінчити з тим товариством.

Події в Портуґалії.

Мабуть в сьвідомости вини портуґальский диктатор Йоао Франко подав ся до димісиї, яку новий король Мануель II. і приняв. Утворенем нового міністерства заняв ся управитель арсеналу маринарки Фереіра де Аморель. На лісті нових міністрів находить ся і знатний державний муж Альпоін, якого Франко бояв ся як особистого противника. Франко задумує занехати політики і дожити в Бразилії як приватний чоловік. Републиканці мають на думці новому кабінетови не робити ніяких труднощів, коли він займе ся ревно направленем шкоди, нанесеної Франковою диктатурою.

Анґлійці дуже спочувають королївскій родині портуґальскій. Майже всї важнїйші часописи появляють ся в чорних обвідках. Не диво, бо анґлійский королївский двір споріднений з портуґальским, а надто ще Анґлія мала в Портуґалії великий вплив, вважала сю країну своїм васальом. Залежність від Анґлії підорвала Карлови популярність всього народу.

Тїла вбитих виставлено забальсамовані на публичний вид на катафальку. Королева Амалія остає без упини при вбитих. Почетну сторону повнять по черзї достойники двірскі й штабові офіцири. Тїло короля варяджено в мундур ґенералїсіма, а престолонаслїдника в уніформ капітана піхоти. Домовини мають шклянні віка. Похорони жертв відбудуть ся в суботу. Будинок, де виставлено вбитих, перемінить ся відтак в каплицю.

Лїсабон прибирає поволи звичайний вигляд. Публичних будівель і королївскої палати стереже війско і муніципальна ґвардия. Часописї здержують ся від усїх уваг про атентат та політичну ситуацию, а обмежують ся лише на осудженю атентату. В ночи з 1. на 2. чути було в західній части міста, де є касарнї артилериї й піхоти сильний карабіновий огонь. В Опорто надіють ся що хвилї вибуху отвертої революциї. Границї Портуґалії сильно обсаджені, щоб нїхто не міг утечи поза єї границї особливо до Еспанії й Анґлії, яка видала вже й певні зарядженя в тім напрямі. Посол анґлійский заявив вдові королевій і королеви, що Анґлія готова інтервенювати на користь династиї але не на користь диктатора Франка, який потоптав конституцию; се булоб суперечне з анґлійскою традициєю. Королева Амалія звернула ся до Франка, щоб він в загальнім інтересї уступив.

Вчера надійшла вістка, що замордовано міністра війни ґенерала Мінеса. Побоюють ся вибуху бунту між війском. Нове міністерство проти всїх підозрілих осіб поступає з крайною строгістю. Доси арештовано понад 300 осіб. Богато з них будуть мабуть розстрілені.

ДОПИСИ.

З Гатки.

Якийсь румуньский підхвостач з Гатни написав в „Apararea Natională“ знамениту допись. В тій дописи пише він, що надучитель Ґелка і гром. радний та предсїдатель місцевої ради шкільної Георґій Шведуняк зладили виборчі лїсти до ради громадскої в свою користь, що вони хотїли би задля ґешефту взяти й управу громадску в свої руки, так як взяли школу; пан дописуватель побоює ся отже, що нї один гатняньский Волох не буде вибраний до гром. ради. З якої причини дописуватель нападає в „Ар. N.“ на Ґелку і Шведуняка та обкидає їх болотом, для нас не тайна. Надучитель Ґелка щирий Русин і не допускає кирипників, щоби баламутили та румунїзували темний нарід в Гатнї. Де лише кілька гатняньских кирипників лічне свою роботу, так Ґелка стає їм в дорозї і показує людям, куди кирипники хочуть завести їх. Що тичить ся Шведуняка, то є се найсьвідомійший чоловік в Гатнї. Він вислужений підофіцер, був в босняцкий війнї і володїє дуже добре рускою, нїмецкою і волоскою мовою в слові і письмі.

Він по волоски лїпше знає, як всї попівскі підхвостачі „нїби Волохи“ гатняньскі разом, а проте не признає ся до попівско-румунїзаторскої кліки, але обстає дуже ревно за Русинами, за школою і за просьвітою, а перед всїм за справедливостию. Але замотиличені попами та недоуком Пергиньским Гатняни дуже боять ся, щоби Шведуняк не став двірником, бо їм справедливого двірника не треба, їм треба ґешефтаря. Тому отже, що сї два Ґелка і Шведуняк разом з гатняньскими учителями просьвічують нарід, учать любити свою матерну мову, та бути добрими синами свого народу, тому—кажу—нападають на них кирипники, та чорнять їх в „Ар. N.“

Дописуватель з „Ар. N.“ жалує ся перед сьвітом, що виборчі лїсти зложені в користь Ґелки та Шведуняка так, що анї один Волох не може бути вибраний до гром. ради, а то все брехня, бо лїсти не робив нї Ґелка нї Шведуняк, їх робили ті, до кого се належить, а що там нема Волохів, то не вина Ґелки та Шведуняка. Сї знають тілько, що в лїсти записано і шість гатняньских Волохів бо тілько їх управнених до голосованя. Тут годї і старосту Таранґула просити, щоби взяв гатняньских Волохів в оборону, бо що й староста може зробити, коли виділових в Гатнї має бути 24 а Волохів є аж 6 на (поверх) 600 виборців. Але гатняньскі „Нїби — Волохи“ хочуть Волоха вибрати двірником. Котрого? Стефана чи Василія Лунґула, Бантанара, чи Ґрумеду? Лиш з сих 4 одного, бо чейже піп не буде двірником. Але здає ся, вони хотїли би таки теперішного двірника далї затримати на поруганіє цїлому сьвітови. Та нам треба справдї двірника, а не такого, що нї в кут нї в двері, та лиш волоску дудку грає і громадскими грішми добре маніпулює. Ще перед Петром дістав від виділу краєвого 98 К 50 с. на запомогу для бідних школярів в Гатнї, але якось нечутно, щоб котра дитина дістала бодай сотик. А яку штуку хотїв втяти перед комісарем з виділу краєвого п. Скалатом, се також варта знати. Комісар Скалат сказав, щоби радні вибрали з між себе чоловіка, який би дав оферту на мошію в Ґрецкім на 1908 р. Радні врадили, щоби двірник дав оферту, а потім вийшло на яву, що наш славетний двірник взяв мошію не для громади, але для жидів. Тодї Николай Шведуняк поклав вадію на мошію і так наш двірник лишив ся з жидівскими грішми. Так „працював“ для нашої громади за 6 лїт свого двірникованя, а волоскі попихачі хотїли би его мати далї двірником!

А ви, гатняньскі, люди не маєте розуму, що слухаєте Пергиньского? Таже сей чоловік скинув ся своєї мати рідної. Він покинув ту дорогу руску мову, котрою его мати вчила молити ся і пішов в янничарский табор, щоби не втратити ласку в Волохів. Таких людий не лише люди але й Бог не любить.

Тому, Гатняни, прогляньте раз, тримайте ся наших учителїв, відносїть ся до них з довірєм, а певно і вам усьміхнеть ся доля.

Гатняньский.

Із Путилова.

Дня 26. січня пращала путилївска і доохрестна інтелїґенція іменованого для Вижниці секретаря ц. к. пов. суду п. А. Федоровича.

Із сеї нагоди устроїло путилївске касино пращальний вечер.

Начальник суду п. Е. Фаєр підніс перший тоаст в честь п. Федоровича, підносячи його заслуги яко урядника і судії, а з осібна яко оборонцї свого народу. Закінчуючи свою промову, побажав бесїдник тому народови, якого щирим сином є п. Федорович ще богато таких тихих і щирих робітників.

В другій з ряду промові о. Тофана із Плоскої найшло ся також чи мало слів признаня для ювілята. Бесїдник пращав в українській мові (в мові сеї околиці — зазначив бесїдник) головно в імени сьвященників путилївского округа.

Третий тоаст в імени українських товариств в горах виголосив над'учитель М. Дашкевич. Бесїдник висказав свій подив для праць п. Федоровича над темним і зубожілим Гуцулом. Він заінтересував ся долею гірского мужицтва, заховував і помагав учителям засновувати „Січи“, „каси“ і читальнї, помагав і словом і дїлом на цїлі гори.

Найбільше зносив ся п. Федорович із учителями. Був дїйсним членом філії тов. „Руска Школа“, брав живу і визначну участь у всїх народах і змаганях сего товариства і відходячи із Путилова подарував кількадесять книжок сему товариству. Словом: робив, що було в його силах. За отсю працю витерпів не одну дисциплїнарку, не одну журу і не одно гірке слово від своїх і чужих.

— Ну, кінчать нинї зо мною рахунки. І се може бути добре, бо не буду довжна нікому нїщо.

— Що Ти говориш?

— От так собі.

— Тай справдї, чого даєш ся так просити? На когож числити нам, коли і Ти відтягаєш ся? Твояж минувшість показує, що Ти могла би бути одною з передових у нашій жіночій громадї.

— То ваша громада rediviva і на знак того випустила календарик?

— Се лиш проба сил.

— А в календарику зараз по справозданю про жіночий рух надруковано приписи, як пекти тїста. В той спосіб більше уваги зверне ся на фемінїстичну статю.

— Що Ти хочеш сим сказати?

— Позволю собі ще одно питанє поставити. Ви закликаєте до вічевого комітету, а не кажете, чи вже згодили ся обі референтки, котра має перша промовляти?

— Вже, вже, погодили ся і в тім богато моєї заслуги. Референтка Х. говорити ме про історичний розвій жіночого питаня тай її виклад дуже інтересно писаний, а референтка У. про „нинїшний стан жіночих стремлїнь у Русинів“; правда, що єї виклад млявий, але вона має свої заслуги і мусить перша промовляти.

— А я мушу лишити ся в дома.

— Чи маєш якусь перешкоду сегодня?

— І сегодня лишу ся в дома і буду стояти на боцї від громади.

— І з нами зриваєш і зо своїм минулим?

— От знаєте, минувшість то вже не наша тай лишім її; доволї кождому теперішнього тай журби про будуче. Можу Вам також сказати, що я не трачу інтересу для загальних справ.

— Так собі, здалека. Та вже є серйозний плян удати ся одній із нас до Твого мужа, щоби він вплинув на Тебе. Здаєть ся, властива дорога, а буде й успішна.

— Значить, без нас нема загальної справи. Щож, я правду скажу, що поки що не маю, або вже стратила інтерес входити в жіночі гуртки.

— Щож се значить?

— Значить, що жінка передовсїм хоче жити родинним житєм, а котрій не достає того, ся віддає ся загальним справам.

— Ось до чого ти додумала ся, бувша еманципантко, самостійна женщино, робітнице!

— Нї, до сего я ще не додумала ся, менї що йно свитає.

— Алеж таку пісню давно вже сьпівали хором усї ретроґради.

— Дайте менї сказати: я додумалась дечого про себе. Менї здаєть ся, я розумію тепер тільки мою власну минувшість і жерело моєї „емаципациї“. Як раз нинї я додумалась до сього, а кождий чоловік за довге своє житє може хоч одну вартну думку здумати.

— А по дорозї всїх нас легко „гладиш“?

— Сестро, я нїкого не займаю, повірте менї.

— Ми всї банкроти на Твою думку. Попсувало ся щось у хатї і ти, жінко, гайда в сьвіт „ідей“ шукати?

— Може я так і не сказала. Але по правдї, то чи не є одна передова бездїтною вдовою, а друга незамужна ще, але старша вже, а знов одна, хоч має одинака, осьмоклясїста вже, то знаєте, що домом, нї мужом, нї сином вона не піклуєть ся.

— Ти Бога бій ся, таж її муж запльований і Бог його знає: він пів дня стояти ме на однїм місцї біля фіякрів тай буде Тобі їсти одну десятку бросквів за другою без упину. Як представляєш собі миле пожите з таким чоловіком?

— Лишім, названа сестро. Се їх родинні справи, а наші сплетнї.

— Алеж ти, сьвята, про наші родинні справи сама заговорила.

— Тільки загально.

— А що про мене скажеш?

— На присутних я не розтягаю дискусиї.

— Але як я питаю, то можеш.

— І злого нїщо не думаю. Ви маєте вільну думку, бо ви бездїтні, а Ваш муж політик.

— А Ти серденько, не є бездїтна?

— Так поки — що, але ми мати мемо дїти.

— Найже Тебе поцїлую.

— Ще передвчасно. До речі-ж, чи Ви у мужчин не бачите те саме? І в них же інтерес для загальних справ одних робить невідповідними для подружя, а другим обнижає вартість як мужів і батьків родини. Чомуж се має нас, жінок обиджати, що є так і в нас . . . muteatis mutandis.

— А в „Кружку образованих дївчат“ то по твоєму кожда вижидає мужа?

— Не в злім значіню слова, але так. „Кружок“, що мимо своєї ексклюзивности кождої недїлї закликає якогось кавалера з відчитом, робить на мене сьмішне враженє. А кожда з тих „образованих дївчат“ радо йде в ярмо, хоч слухала відчитів про „жіночу неволю“. Не зломиш природи. Але лишім уже раз сю розмову.

— Бачу, що у Тебе жіноче питанє, еманципация, се такі собі пустяки для забитя часу.

— Я цїню найперше культуру кождої нациї і поступ людства. Кожда щира праця одиниці для піднесеня культури, всї змаганя до ширеня поступу заслугують на признанє.

— Тай то в теориї.

— В теориї.

— Прощай і роздумай ся инакше.

— Прощайте, всего кращого!

Га, остала ся одна в своїй хатї, хоч на хвильку, хоч по довгій мітрузї. Замок у дверех збереже її супокій. Лягла на отоману, бо не хотїлось їй робити. І думати не хотїла, лежала без сил душевних... На дворі смеркало і єї кабінет тонув у такій пітьмі, як її змучений ум.

Нараз почула хід на ґанку. Сей хід вона знає. Зірвала ся на рівні ного. Кров їй ринула до висків, рознесла жар по тїлї. Зажде на стукіт, на знайомий стукіт, полетить стрілою і зависне в обіймах коханого, единого мужа, жгучим полумям обгорне його.

Стукіт зачув ся і вона побігла. А як ішла біля ґабльотки, захитав ся квіт цикориї. Сумно повернув свою чашегортку. Принадний, нетривкий цьвіт, що виріс із гіркого, гіркого коріня.

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улиці Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

Четвертий тоаст в честь і здоровлє родини п. Федоровича взнїс о. Балошескул.

Від громади Путилів пращав сердечними словами начальник гром. п. Маркус Ґрайф.

По коротеньких тоастах ще кількох бесїдників подякував Вп. п. Секретар всїм бесїдникам за щирі слова признаня, зазначуючи скромненько, що се не його особливші заслуги, а громадяньска повинність.

В недїлю 2. лютого вечером устроїла путилївска огнева сторож похід із смольскипами в честь їх бувшого орґанїзатора і команданта п. Федоровича, при чім виголосив і імени тов. п. начальник М. Ґрайф в нїмецкій а п. М. Дашкевич в імени доохрестних „Січий“ в українській мові пращальні бесїди. *М. Д.*

Телеґрами „Буковини“.

Справа учительскої платнї.

У вівторок, 4. с. м. інтервенював посол Николай Василько у мінїстра скарбу Коритовского в справі санкциї закона о реґуляциї учительскої платнї. Мінїстер фінансів заявив, що він не може ще зазначити свого дефінїтивного становища, бо від часу санкциї пропінацийного закона правительства заняло ся уважнїйше фінансовим положенем краю і сконстатувало величезне задовжене Буковини як також ухвалене таких великих видатків, що нїяким чином не годять ся з доходами. Надто новий учительский закон, особливо проектована осьма ранґа як також велике число учителїв в девятій, не остануть без впливу на відносини в Чехії, Галичинї і Нижній Австрії. Посол Василько замітив на те, що правительству був предложений закон, заки ще сойм ухвалив його, отже тодї треба було піднести сї сумнїви. Мінїстер повторив щераз свій погляд і не схотїв зясувати свого остаточного становища.

На питане, чу мінїстер висказав ся п. Ончулови неприхильно про спосіб затягненої непокритої пожичкої для краю, заявив др. Коритовский, що він нїколи нїщо такого не сказав; сказав він послови Ончулови, лиш те, що нинї Василькови: Буковина перетяжена довгами.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 4. лютого 1908.

Нічна аптична такса. Розпорядженє мінїстерства внутрішних справ з дня 28. січня що до такси ліків австрийскої фармакопеї постановляє, що в будучности дозволено побирати за лїки, прилагоджені в часї від 10. год. вечером до 6 год. рано додаткову таксу в сумі 50 сотиків. Від тої такси вільні однак рецепти, на котрих лїкар напише E. N. (expeditio nocturna — нічне виданє). Розпорядженє то видано не так в цїли, щоби признати аптикам винагороду за томлячу нічну службу, як радше, щоб охоронити їх від непотрібного а часто навіть злобного нацастованя в ночи. Длятого також рецепти дїсно пильні і як такі лїкарем означені, є вільні від нічної такси.

М. Заньковецка з нагоди свого ювилею оповістила в „Радї“ таке письмо: Дозвольте через вашу шановну часопись звернутись з глибокою, щирою подякою до всїх, хто привитав мене в день 25 лїтнього ювілею моєї дїяльности на українській сценї. Складаю глибоку подяку моїм товаришам по українській та російскій сценї, громадским, та культурно-просьвітним інституциям, редакциям ґазет, робітникам, студентам, молодї, які або самі, або через своїх представників витали мене з ювилеєм. День 28. січня я вважаю одним з найкращих днїв мого житя. Сей день буде памятним і дорогим для мене: я бачила прояви горячого чутя, прояви любови до неї, і та любов показує, що та справа, якій я присьвятила свої скромні сили, потрібна рідному народови, потрібна його національному розвитку, його духовній красї і силї. Я вірю в кращу будучність рідного народу; я вірю, нї, я певна, що вільний ґенїй сього народу створить нову, вільну, національну штуку і ся штука буде стояти в глибокому орґанїчному звязку з інтересами народнїх мас, буде допомогати їх ріжнобічному розвитку, їх боротьбі за кращу будучність, за красивого-духовно і сильного чоловіка. Я щаслива, неймовірно щаслива, що своєю грою на сценї, своїми скромними силами української артистки, сприяла збудженю серед українського народу любови до рідної штуки, сприяла культурно-естетичному розвитку рідного народу. *М. Заньковецка.*

Про з'їзд в Стародубі, що відбув ся дня 28-го січня с. р. в справі спадщини по Полуботку, пишуть до „Дїла“: Учасників явило ся на з'їздї около 500; заступлені були всї верстви суспільности: високі достойники, ґрафи, поміщики, міщани, сьвященики, селяни. З Галичини був о. Василь Сологуб, парох з Тарнави, та шляхта Сологубів з камінецкого повіта. Після панахиди за упокій Полуботка відкрив збори в театральній салї о 11. год. 80 лїтний Рубець. Подякувавши за довіре, він упевнив, що капітали в анґлїйскім банку є, бо его приятель, на котрого він може цїлком спустити ся подав йому зовсїм вірні дані. В дискусиї проявили ся два внесеня: 1. щоби через державну власть упімнутись о зворот зложених в анґлїйскім банку капіталів; 2. щоби дорогою процесу розпочати акцию. Зголосив ся до слова о. Василь Сологуб з просьбою, щоби єму позволено промовляти по українськи. Коли збори на запит предсїдателя д. Лисогуба згодились на се, сказав о. Сологуб, що має в руках відповіди анґлїйскої амбасади з Австриї і київского консуляту, а вони заявляють, що спадщини по Полуботку нема. Бесїдник радить з посеред зборів вибрати правників, щоби справу провірили, опісля-ж через анґлїйских адвокатів виступити судово, бо банк лише судови обовязаний показати банкові книги; аж коли справа цїлком прояснить ся, треба просити імператора і мінїстра скарбу о поперте справи в дипльоматичній дорозї. Українська промова, виголошена з прецизиєю, зробила на зібраних миле враженє, так що збори бурею оплесків нагородили бесїдника. Потім вибрано комісию для уложеня резолюций. Принято принцип, що всї учасники зїзду уважають себе за наслїдників спадщини і постановляють таку акцию, щоби вибрати комітет з 5-ти, котрий би був і інформацийним орґаном для сеї справи та поїхав до Анґлїї і вів дїло до кінця. З уваги, що трудно всїм вивести свої родоводи за 180 лїт, постановлено, що кождий з учасників платить 10 рублїв на кошти, а спадкоємцї, котрі викажуть документами своє походженє, дістануть свою повну пайку, тї ж котрим бракне документів, дістануть 2 проц. з тої суми, яка по відтрученю коштів лишить ся. Се зобовязанє приняли всї однодушно і скріпили підписами. Лишено також тим, що не явили ся на з'їздї, можність дістати свою часть, коли викажуть своє походженє. Речинець до уплати 10 рублїв установлено для неявивших ся на два місяцї. Екзекутивний орґан, зложений з правників і впливових людий, може обрати собі довільне місце нарад. Час наступуючого з'їзда буде назначений і оголошений. — Інтересовані ґрупи збирали в дорозї всякі інформациї і дійшли до того, що у одного з потомків Полуботка знаходить ся в латиньскій мові документ, котрий справу впроваджує на иньшу дорогу. В нїм подібно списано, кілько котрий рід зложив вкладок і на яку цїль, бо не сам Полуботок зложив той капітал, а його найвисша рада військова, видячи нехтованє своїх прав і невинне арештованє Полуботка та небезпеченьство конфіскати свого майна із сторони правительства, зібрала свої складкові фонди і умістила їх в анґлїйскім банку на те, щоби їх родам та потомкам дати можність визволити нещасну Україну з другої неволї, в яку вона попала. Отже спадкоємцї не доконче потребують доходити свого походженя лише від самого Полуботка, бо право до спадщини мають і потомки тої військової ради. Для сего спадку треба би дорогою судовою вибрати куратора, котрий би яко законний повновластник перед анґлїйским судом зажадав предложеня тодїшних касових книг.

Любовна траґедия. До „Дїла“ пишуть: Коломия все ще жиє сензациями. Не забули ще люди страшної афери з професором, а вже нова є. Панна Р. Зарембянка, 18-лїтна дочка поважного і богатого горожанина і міского радного, любила ся з субектом з корінного селепу Романовича, Сарою. А що родичі панни не хотїли позволити на подруже, загадали спільну смерть. Приготовившись на так страшний крок, чекали хвилї коли виконати рішенє. В недїлю вечером надав Сара телеграму до своєї мами у Львові, в котрім пращаючись з нею, запросив її на свій похорон. До 11. години в ночи сидїв Сара у реставрациї Шварца, а опісля пішов, щоб скінчити разом з своєю любкою. Зарембянка вийшла о 12. годинї з дому і зі своїм любчиком пішли до підрядного готелю Фрідмана. Понаписували листи до своєї рідні, де оправдують ся з свого кроку, побули ще трохи на сїм сьвітї а потім... Він стрілив її у голову, а опісля двома вистрілами позбавив себе житя. Помершого забрали до трупарнї, а панна жила ще в понедїлок до 5. години. Ся подія викликала в Коломиї пригноблююче враженє, тим більше, що Зарембянка знана була в містї як порядна і пристойна дївчина.

Порт-Артурскі герої. Ґен. Штесель, Гок і Райс зістали засуджені на смерть. У двох послїдних принято лагодячі обставини. Ґен. Смирнова засуджено на 10 лїт вязницї. Надїють ся, що засуджені будуть помиловані царем.

Пригода з медведем. В містї Алтуна, Па. в північній Америцї відбуло ся незвичайно цїкаве польованє з нагінкою на медведя. Медвідь видно вкучав собі монотонне житє в околичних лїсах та вибрав ся погуляти троха по містї. Прийшовши тут, довший час бавив ся незвичайно весело, розгонюючи жінки та дїти по улицях. І був би так може довше забавляв ся, однак громала негостинних горожан Алтуни, узброївши ся в ріжного сорта і калїбру стрільби, кинула ся на непрошеного гостя. Загнали бідного „вуйка“ в тїсну улицю, з якої не було вигоду та засипали його тут градом куль. Наслїдок був такий, що медведеви не спав нї волосок з його кожуха. Розлючений за таку негостинність, кинув ся на чесних горожан, розігнав їх на всї вітри та махнувши лабою на цїлу альтоньску гостинність, почимчикував преспокійно назад у свої лїси. Алтонїйцї боячи ся другої подібної візити, уладили на слїдуючий день на него нагінку в лїсах, де його наконець убито. Медвідь важив 300 фунтів.

Вінчанє через телефон. В містї Winchester, Ky. в північній Америцї відбуло ся недавно вінчанє через телефон. E. Ruch з Kamton, Va. при помочи телефону звінчав ся з панною Евою Довнінґ в Вінчестер, Ки. Сьвященик стояв коло молодої а присягу молодої відобрав телефонїчно. Коли молодий прийде, обоє удадуть ся в пошлюбну подорож. Правдиво по американьски.

Оповістки, іменованя і т. п.

Великі вечерницї тов. „Союз“. На великі вечерницї тов. „Союз“ в салї „Музичного Товариства“, назначені на недїлю 16. лютого с. р., робить ся пильні приготованя. Вузший комітет вечерковий доложує всїх сил, щоб забава удалась як найкрасше. До нашої публики маємо лиш одну просьбу: аби як найчисленнїйше явилась бо се від років перший український вечерок в „Музичній салї“. Музика військова 41-ого полку піхоти. Стрій: для пань вечерковий або народний, для панів балевий (фрак, смокінґ) або народний, візитовий виключений. Карти вступу (5 К. від особи, льожа для пятьох осіб 25 К.) можна набувати вже тепер в торговли п. Стернюка, при ул. Паньскій. — *Ник. Дрогомирецкий*, голова, *Д. Маєр*, секретар.

З тов-а „Кружок Жіночої Громади“. Засїданє видїлу відбуде ся в четвер дня 6. с. м. о 5. год. по пол. в „Народнім Домі“. На порядку деннім дуже важні справи, тож просимо так само членів видїлових, як і всїх членів „Кружка“ конечно явити ся на засїданє.

З бурси ім. Федьковича. Щедрий даток в сумі 10 К (замість новорічних ґратуляций) зложив о. Ст. Маланчук на бурсу ім. Ю. Федьковича. Сердечне спасибі! — *Н. Копачук.* — Вп. Юрій Воротняк, надучитель в Молдові, дарував з нагоди своєго відзначеня хрестом заслуги 30 К на бурсу ім. Федьковича.

Із штуки і лїтератури.

„Лїтературно-науковий Вістник“ річник X, том XL., книжка XII. за грудень. Зміст: А. Старицька-Верняхівска: Муки українського слова. Траґічний жарт. М. Чернявский: Бідний Лазарь. Іван Франко: Великий Шум (кінець). Христя Алчевска: Пісня житя. Микола Садовский: Мої театральні згадки (далї). Мих. Грушевский: Чи не спроможемось? О. Олесь: Хто сміє ся в той час. Василь Мова (Лиманьский): старе гнїздо й молоді птахи. Драматичні образи (кінець). М. Кононенко: Свобода. В. Ко-ий: Національно-територіальні межі України і території иньших областий Росії (докінчене). М. Старицький: З останнїх поезій. Ів. Франко: Середнї віки і їх поет (докінчене). Міріям Гаррі: Здобуте Єрусалима (докінчене). Антін Крушельницький - Новини нашої лїтератури: Модест Левецкий — Оповіданя. Із поезій Ґотфріда Келлера, перекл. Ів. Франко-Михайло Лозиньский: З австрийскої України. Бібліоґрафія. Зміст XL. тому. Оголошеня. — З причини збільшеня журнала виносить передплата в 1908 р. 18 К.

Karneval-Führer für „die Welt auf Reisen“. Отся книжечка — гарно видана в друкарнї „Рускої Ради“ яко памятка з міжнародного карнавалу, що вповнї удачно відбув ся мин. вівтірка, містить гумористично-сатиричні начерки й ілюстрациї до історії та сучасного побуту столицї Буковини держані в тонї відомого Бедекера. Богатий зміст, острий хоча не з'їдливий дотеп, удачні ілюстрациї чинять сю книжечку милою памяткою. Цїна не велика, 1 кор. Дістати можна в кн. Пардїнього, Шаллї, Кенїґа, Гуттера і по трафіках.

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою

в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституция на Буковинї. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого“ відібє ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї“.

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.

Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**

Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.

За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик **Рік заложеня 1873.**

Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. — **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.

Товари з альпаки і хіньского срібла В. Бажмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.
Дамскі ковняри і зарукавкі, найлїпші і найновійші товари футряні.
Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin", „Nutria", шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.
Правдиве біле Еґера Др-а Лямана, калїсони і майтки, вебові і з Chenili хусточки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.
Трикотові і вовняні камаші.
Товари обувяні, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.
Для панів лякерки, півчеревики — найновійшої сорти.
Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.

Куфри до подорожи з замочками і без. Нецезарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітала і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.
Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.
Найновійші артикули карнавалові:
Для дам наймоднїйші черевики балеві, загортки, ґази і вахлярі
Кляки і цилїндри найновійшого крою.
Щітки до річий, голови і до зубів.
Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і француской продукциї.

Хусточки батистові, шовкові, паньчохи, шовкові так звані „Flor" гладкі і „ajour", рукавички шовкові, ірхові „Marabout" і иньші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові пояски найновійшого фасону.
Шовкові шкарпетки, „Flor" руказички, найлїпших фабрикатів сорочки батистові, піки, наймоднїйшого фасону.
Ковнярики, маншети, краватки, полотняні хусточки і батистові.
Прибори до польованя, торби камаші, зарукавки крісла полеві і амуниция.
Санки „Rodel" всї специяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Загальні збори каси пож. і щадн. для громади в Чернівцях відбудуть ся дня 16. лютого в 3. год. попол. в сали „Брацтво, сьв. Ап. Тадея" з слїдуючим дневним порядком: 1. Прочитане протоколу з послїдних загальних зборів. 2. Справоздане касове і білянс. 3. Вибір 3. членів старшини. 4. Вибір 3. членів ради надзорчої. 5. Установлене відсотків і дівіденд. 6. Вільні внесеня і запитаня. *Йосиф Захаріясевич*, начальник.

Загальні збори каси пож. і щадн. для громади Лукавиця відбудуть ся дня 15. лютого о 10. год. перед полудн. в домі госп. Костя Бадюка з отсим дневним порядком: 1. Справоздане касове за рік 1907. 2. Підвисшене відсотків від пожичок і вкладок щадничих. 3. Вибір касиера і назначене йому платнї. 4. Справи передплати „Вістника". 5. Вільні внесеня і запитаня. *М. Цірган*, началь.

Загальні збори каси пож. і щадн. для громади Барбівцї відбудуть ся 23. лютого 1908. о год. 1. пополудни із таким дневним порядком: 1. Справоздане касове за рік 1907. 2. Вибір старшини. 3. Підвисшене стопи процентової. 4. Призначене платнї касиерови. 5. Евентуалїя. *С. Кушнїрюк*, начальник.

Учительки або учителя

пошукую на село до двох дівчат 5. і 3. кляси народ. школи з язиком викладовим нїмецким. — Зголошеня з поданем условій на адресу **о. В. Лісїнецкий руско-кат. парох Гвозд п. Надвірна Галичина.**

22 (1—3)

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть

NERVOL

„Назва правно забезпечена"
аптикара др. Ю. Француза
в Тероподи.

Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol" і не приймати нїяких „Нервотонів".

Цїна флякона **80** сот. 10 фляконів (фляшоцок) 8 кор. з оплатою і опакованем. **Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всїх країв.**

В Чернівцях на складї у Шміда і Фонтіна, в Селетинї в дроґоерій медициналній Стернтуса.

19 (—)

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на нїмецькій мові, що наступає інтереси українського народу перед культурним сьвітом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кождого інтелїґентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Канцеляриї отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год).

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР"

у Львові, при ул. Рускій ч. 20. (в власнім домі)

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних господарских, збіжа і паші на случай шкід заподїяних через пожар. Оплата премій мала, а користь для погорівших велика.

Шкоди лїквідує і виплачує „Днїстер" з найбільшою скоростею. При оцїнцї шкід бувають запрошені 2 господарі селяне з поміж членів. Дотепер виплатив „Днїстер" **13.747 відшкодовань** в сумі сїм і пів мілїона кор.

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороту за р. 1906. дістають обезпечені члени по 10 сот. за кождy корону заплаченої річної премій.

Банк краєвий у Львові і Чернівцях, Каса ощадн. у Львові, і т. д. приймають полїси „Днїстра" при удїлюваню позички.

Житєві обезпеченя приймає „Днїстер" для краківского товариства, а провізию від таких обезпечень відступає „Днїстер" на публичні добродійні цїли.

Поясненя до обезпечень удїляє Дирекция або аґенти,

Аґенциї „Днїстра" находять ся в кождім містї і в многих селах; там, где, еще неробить иньший аґент „Днїстра", можуть письменні селяне старати ся о удїлене аґенциї. Дотепер дістали аґенти 969.507 корон провізиї.

Фонди Товариства 21. грудня 1906.

Фонд резервовий	Кор.	846.189·20
„ резерви премій	„	550.140·—
„ на звороти	„	16.159·—
„ на ріжницю кур.	„	29.866·35
„ резерви специяль.	„	31.040.73
„ емер. урядників.	„	185.810.21
иньші фонди заосмотреня	„	25.000·—

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14

В Канаду і Америку

14 (1—?)

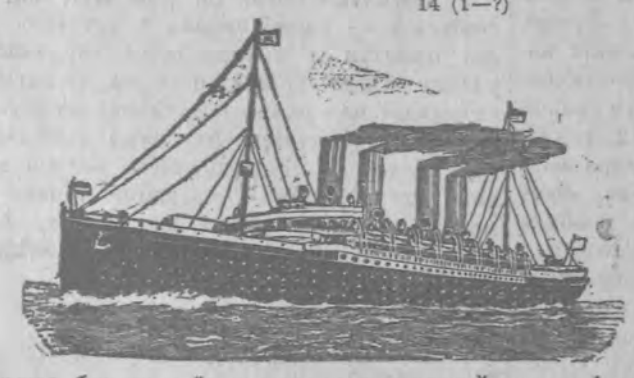

прямо без пересїданя переправляє найскорше і найдешевше

вис. ц. к. правительством концесіон. міжнародне

Бюро подорожи

„Ґльобус" (Globus)

Чернівцї, ул. Ратушева **14.** (Буковина).

Не купуйте шифкарти, доки не запитаєте ся в бюрі подорожи „Ґльобус" в Чернівцях о цїну! — Всяких виясненя в справі їзди удїляє ся даром.

Уважайте на число 14.

14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14

Марка охоронна: **котвиця**

Liniment. Capsici comp.

Pain-Expeller

Загально признаний знаменитий усмираючий лїк на втиране по цїнї **80 сот. 1·40 кор. і 2 кор.** можна купити у всїх аптиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних фляшках з нашим охоронним знаком **„котвиця"** з аптики Ріхтера і для остережности приймати лише фляшки тим охоронним знаком яко правдиві. 178 16—40

Аптика Ріхтера „під золотим львом"
у Празї, улиця Елисавети число 5.

Купуйте лиш

PFAFF-A МАШИНИ ДО ШИТЯ

бо они є найлїпші, найтривалїйші а також найдешевші! Кромі тих є у мене також на складї

СИКАВКИ І КАСИ

при яких купнї суть дуже легкі і вигідні условини. Нїгде не дістанете дешевше, нїхто не обслужить Вас так ретельно і нїхто не годен дати Вам таких полекший у сплатах. З поважанем

ВАСИЛЬ ДАНИЛЕВИЧ, улиця Желїзнича, Чернівцї.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарнї товариства „Руска Рада" в Чернівцях під зарядом Івана. Захарка.

Ч. 12. Чернівці, неділя дня 27. січня (9. лютого) 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цілий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цілий рік 18 кор. (згл. 9 рублїв або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятниці і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділь і сьвят.

Взаїмна поміч
галицких і буковиньских учителїв і учительок.

Ясно кождому, що чоловік, бажаючи виборoти собі поліпшене своєї долї, якого будь значіня, мусить лучити ся з такими, котрі таксамо думають, мають ті самі інтереси і стремлять до тої самої цїли, що й він. Одиниця нїчого не вдіє, з нею нїхто не числить ся, а жадане єї, хоть би воно було оправдане та справедливе, не находить послуху в компетентних кругах, які переходять над ним до порядку дневного. Зрозуміли се люди і почали лучити ся. Ріжнородні маємо злуки бо й ріжнородні є людскі інтереси і бажаня. На основі єдности і спільности повстали ріжні партиї й товариства всякого напряму, в яких згуртовали ся люди, щоб спільними силами дійти до остаточної цїли своїх бажань. Після числа членів і їх партийної сьвідомости числимо ся з силою даного гурта. Та не вистарчить сама моральна злука! Щоб якась партия чи товариство могли справдї сповняти свою місию, мусять бути також материяльно сильними. І се мабуть чи не найважнїйше! Тому то кожде стоваришене старає ся придбати для себе як найбільше фондів, які би були виключною власностю його членів і могли їм і їхним родинам на добро служити.

І учительство народне зрозуміло значінє спілок і злучило ся разом в одно велике товариство під назвою „Взаїмна поміч галицких і буковиньских учителїв і учительок“, яке в вересни 1905 р. ввійшло в житє. Товариство се, як вказує його фірма, мало на метї злучити українське учительство з Галичини і з Буковини в одну сьвідому спілку, без огляду на тереторию і віроісповідане, кермуючи ся спільними национальними і становими інтересами. По трох роках свого істнованя в товаристві сім згуртовалось поверх 1.500 членів, воно, як бачимо, має найкрасші виглядн на будучність. Та коли галицке учительство радо горнеть ся до свого товариства, коли цїла східна Галичина засїяна відділами окружними, — у нас, на Буковинї, злучились в „Взаїмній помочи“ лише одиницї, а загал учительства не тілько що відтягаєть ся від неї, а навіть й ворожо до неї відносить ся.

Думаю, що головною причиною, задля якої наше учительство нехтує своє станове товариство, є тільки незнане його статута а тим самим і тих всїх користий, що їх „Взаїмна Поміч“ дає своїм членам. Годї менї переписувати увесь статут! Беру з нього лише де-котрі уступи, які й так переконають всїх наглядно, що не треба нам засновувати нових учительских товариств, а згуртовати ся в „Взаїмній Помочи“ — і разом спільними силами доходити належних прав і добивати ся красшої долї.

Товариство „Взаїмна Поміч і т. д.“ має свій головний осїдок у Львові, а цїлию його є згуртовати учительство з Галичини і Буковини для несеня собі і своїм родинам взаїмної помочи моральної і материяльної. До тої цїли стремить товариство через: заходи у властий і законодатних о поліпшене учительских відносин службових; удїлюване своїм членам безплатної правної поради і оборони у всїх справах станових; подаване членам средств наукових при помочи сталих і движимих бібліотек, музеїв, вистав і т. и.; удїлюване членам стипендий і підмог на доповнене студий і іспитів; устроюване доповняючих курсів, наукових прогульок, викладів, відчитів, концертів, аматорских представлень, забав і т. и.; видаване своєї станової часописи і инших видавництв; основане і ведене своїх бурс для дїтий і сиріт членів; основане для своїх членів і їх родин гуманїтарних інституций, як санаториї, заведеня купелеві, стациї кліматичні і т. п.; удїлюване підмог безвартних або безпроцентових зворотних у всяких потребах, дальше підмог в старости і в случаях тревалої нездатности до працї, підмог для вдовиць і сиріт по членах звичайних.

Всї ті наведені користи, які дає своїм членам „Взаїмна Поміч“ є ще далеко не всї, але вже з висше згаданих бачимо, ще се Товариство лише одно може заспокоїти потреби учительства, так моральні як материальні і тому вповні заслугує на се, щоб все учительство у власнім інтересї відносило ся до него з повним довірем, а вступаючи в його члени, причинило ся до красшого його розвою.

Богато учителїв і учительок не вступало в члени „Взаїмної Помочи“ ще й тому, бо, як казали, гроші їх підуть до Львова, а там, хоч би й повстали ріжні користні для учителїв інституциї, то вони, Буковинцї, не мають з сего жадної користи. Се по части й оправдане! Тому виділ черновецкий, яко головна управа „Вз. Пом.“ на Буковинї переговорював в тім зглядї з львівскою дирекциєю і переговори єї закінчились для нас як найкористнїйше. Дирекция дуже радо згодила ся утворити на Буковинї „Секцию Вз. Пом.“ з осібним зарядом і адміністрациєю і скоро ся Секция ввійде в житє, що в найблизшім часї наступить, будуть тодї всї фонди обертати ся лише на виключну нашу користь. Маємо надію, що аж тепер все наше українське учительство зголосить свій вступ до сего товариства, тим більше, що місячна вкладка 1 К. не така велика, щоб учитель не був в силї єї заплатити.

Дмитро Макогон.

Полїтичний перегляд.

Буджетова комісия.

Комісия буджетова вела у вівторок дальші наради над позициєю буджету: Рада міністрів і Трибунал адміністрацийний. П. Діяманд (с. д.) згадуючи про промову п. Ґломбіньского, замічає, що слава бесїдника (Діяманда) що-до боротьби за становища і посади не дотикали тільки кола польского, противно — бесїдник навів сю боротьбу за посади як характеристичну признаку австрийскої полїтики взагалї, отже всїх правительственних партий.

Звертаючи ся до галицкого міністра-краяна, запитує його п. Діяманд, чому ухвалений галицким соймом ловецкий закон не дістав цїсарскої санциї.

П. Зайц (с. д.) вносить резолюцию, взиваючу правительство, щоби безпроволочно предложило Радї державній проект закона, нормуючого урядовий обсяг дїланя т. зв. міністрів-краянів та щоби для кождої нациї в Австриї сотворено рівну национальну інстанцию адміністрацийну. Бесїдник домагаєть ся, щоби правительство складало докладний звіт про ужите диспозицийного фонду, та подавало, котрі дневники і які квоти одержують з сього фонду.

П. Ґломбіньский силкуєть ся заперечити словам п. Діяманда про карперску полїтику демократів з кола польского. По кінцевій промові референта п. Віттека ухвалено без змін розділ, будучий предметом нарад. Внесене п. Зайца про відкинене диспозицийного фонду упало. Внесене про рівноправнене всїх язиків у трибуналї адміністрацийнім відкинено. Принято резолюцию в справі узгляднення поодиноких нациї в трибуналї адміністрацийнім та в справі узгляднення практичних язикових потреб у сїм трибуналї. Резолюцию Зайця в справі законного установленя урядового обсягу дїланя міністрів-краянів відкинено. На сїм перервано засїдане.

На по полудневім засїданю вели дескусию над позициєю „сіль“. По промові референта п. Жітніка домагав ся п. Козловский зрівнаня платнї галицких робітників салїнарних з платнями в иньших коронних краях. Підніс, що податок від соли найбільше дотикає найбіднїйшу людність. На всїх зборах питали послів, чому голосували за зниженем податку від цукру, коли знижене цїни соли є богато важнїйше.

Міністер Коритовский кладе велику вагу на парляментарне полагоджене буджету. Теперішна надвишка буджетова є спричинена корисною економічною конюнктурою, котра вже проминула; тому небезпечно було би знижати тепер стопу податкову, тим більше, що необхідні є нові видатки, а то на підвисшене платнї офіцирів, поліпшене харчу жовнїрів, підмоги для бідних родин покликаних до вправ резервістів, санацию краєвих фінансів та на обезпечене робітників на старість і на випадок нездібности до працї. Що-до зрівнаня платнї галицких робітників салїнарних з платнями в иньших краях, то в Галичинї є житє дешевше, ніж в иньших краях та підвисшене не є поки-що конечне. Міністер тільки з тяжким сер-

---

В. Дорошевич.

ПРАВДА.

Східна легенда.

Переклала М. Трусевич.

За високими горами в глубокім лїсї жила цариця Правда. Нїхто не міг єї бачити але всї єї любили. Сьвященики говорили о нїй і загрівали серця молодїжи. Поети сьпівали о нїй при звуках арфи.

Одні описували її як лагідну, золотоволосу нїжну дївицю, иньші як пристрастну красуню з чорною головою медузи.

Дрожачи зі зворушеня прислухував ся всїм тим оповіданям молодий начальник Газір, і саме длятого, що Правда лиш не многим показувала ся, бажав він Правду відшукати і поглянути на єї лице. Скілько благословеньства і щастя спаде на його нарід, і як гордо буде звучати його імя для будучих часів. Не думав о трудностях, що його чекають, лиш був переконаний, що гори опадуть, а дерева в лїсї розступлять ся, щоби зробити дорогу для того, що іде шукати Правди.

Весела відвага додала крил його гадцї. Пристроїв ся мов на сьвято в шовкові убори і в дорогоцїнну одїдичену по предках збрую. Відтак скочив на свого нїжнобілого коня і сияючи з одушевленя закликав до своїх товаришів:

— Бажайте менї щастя! Іду відшукати царицю Правду, щоби поглянути їй глубоко в очі і — щоби описати Вам красу і могучість“.

Весело вклонивши ся на прощане, діткнув коня острогами і поїхав.

Ішов лїсами, камінем, горами і пропастями. Перед глубоким лїсом побачив корчі, межи котрими пахли ріжнородні цьвіти, а золоті пчоли збирали солодощі.

В маленькій хатчинї мешкали тут розумні мужі, що звали себе: „Першими сторожі Правда“. Відтягнули ся они від сьвіта і займали ся лиш божескими річами.

Як лиш учули тупіт коня вийшли з хати і поздоровили відважного молодця. — „Будь поздоровлений, що приходиш до мудрців“ — сказав найстарший.

— „В покорі хилю ся перед твоєю сивою головою і перед твоєю мудростию“ — відповів гість. Се подобало ся старому і він сказав:

— Небо кермувало твоїми кроками. Як ти добив ся сюди через все то терне, пропасти, то видно ангели самі хоронили тебе і твого коня. Що за добра новина веде тебе до нас?“

— „Вандрую“ — відповів Газір „щоби побачити Правду, о котрій цїлий сьвіт сьпіває і говорить“.

— „Се добре, мій сину, і ти не міг нїчо лїпшого зробити як до нас прийти. Най твій кінь пасе ся, прийди до нашої хати і почуєш всьо, що відомо нам про царицю Правду“.

— „Ти бачив на власні очі Правду?“ — поспитав молодець з завистю.

Старик здвигнув раменами і усьміхаючи ся промовив:

— „Ми мешкаємо на краю лїса, а Правда мешкає там за темною гущавиною. Тяжка і небезпечна се дорога. Ми мудрцї пощо маємо трудити ся, щоби єї побачити, коли і без того знаємо, як она виглядає. Ходи, почуєш всї подробицї про царицю.“

Газір склонив ся глубоко і промовив: — „Щира дяка, розумний старче, але я хочу бачити власними очима царицю.“

Ледво се сказав, сїв на коня. Обурений старик кричав за ним:

— „Ти молокососе, будеш сумнївати ся о нашій мудрости“.

— „Пусти мене най іду“ — сказав Газір, — „бо можу тебе ударити“.

— „Хто обидить мудрця, той обиджує цїлий сьвіт. Пожди, небо покарає твою зухвалість!“

Скорим трапом поспішив їздець дальше; дорога завела його до прегарного мечету, що рідко хто коли з смертних такий бачив. Мешкало тут двох дервішів, звали їх „вірними сторожами“.

— „Подвійно най буде благословенний, хто в молодости спішить до сьвятинї Аллаха“ — сказав Муллах а инші повторили торжественно поздоровлене. Як довідали ся від молодця, пощо і куди вандрує, сказали:

— „Сам Бог привів тебе до нас! Що могуть тобі мудрцї сказати про Правду! Лиш то, що своїм розумом змогли видумати. Ми знаємо з неба відомість про Правду, від нас отже і з наших сьвятих книжок зможеш дізнати ся про неї“.

Газір склонив ся і сказав:

— „Дякую тобі, чесний отче, але не по то зробив я таку небезпечну дорогу, щоби слухати чужих оповідань і книжки читати“.

Муллах зморщив брови і сказав:

— „Успокій ся! Я знав тебе ще малою дитиною. Також знав твого батька і твого дїда. Оба були дослїдниками Правди і не вітворяли корану. Але ти подивуєш ся, як тобі все розповімо, що знаємо“.

цем згодив ся на знижене податку від цукру, на знижене цїни соли він не може нїяк згодити ся.

На засїданю в середу п. Корошец заявив, що репрезентанти хлїборобскої людности не перестануть домагати ся, щоби сіль для худоби продавати по цїнах продукциї; оподатковане кухонної соли є зарядженем антисуспільним, яке треба поборювати.

П. Діяманд поставив внесене, щоби голосоване над розділом „сіль“ відложено, аж правительство зложить звіт з пертрактаций, ведених з угорским правительством що-до зниженя цїн соли кухонної о 10 корон на 100 кільоґр. Цїни соли для худоби повинні бути знижені о 2 К на 100 клґ. На випадок, як би се внесене відкинено, бесїдник ставить евентуальне внесене, щоби в роздїлї XXII позицию „сіль кухонна“ знижено з 41,829.000 кор. на 19,328.000 корон та позицию „сіль для худоби“ з трех мілїонів обнижено на 1,906.000 корон.

Мінїстер Коритовский противив ся внесеням п. Діяманда в справі зниженя цїн соли.

П. Романчук заявляє, що як би прийшло до вибору поміж зниженем податку від цукру і від соли, то бесїдник беззглядно мусить заявити ся за зниженем цїни соли з огляду на хосен ширших верств людности. Одначе коли ситуация не є така, то окрім знижки на цукор треба би перевести ще обнижене цїни соли. Бесїдник вносить разом із п. Васильком резолюцию, взиваючу правительство, щоби в гірских околицях Галичини й Буковини для піднесеня хову худоби позволило тамошній дуже убогій людности селяньскій в великих розмірах черпати сировицю зі сільних жерел та щоби поручило прихильно полагодити прошеня о отворене таких жерел. Взиває о поліпшене платнї салїнарних робітників.

П. Діяманд поставив резолюцию в справі свобідного черпаня солянки в тих округах, де є сільні жерела. В голосованю відкинено внесене п. Діяманда про відложене голосованя, почім позицию „Сіль“ без змін ухвалено. Ухвалено резолюциї пп. Діяманда і Романчука в справі сільних жерел.

Подїї в Портуґалїї.

Як виказують доходженя, атентат був дїлом розгалуженого полїтичного заговору, до якого належали також офіцири й поліцияпти. Заговірники задумували заатакувати муніципальну ґвардию, замордувати диктатора й цїлу королївську родину а відтак проголосити републику. Колиж по причинї денунциациї богато заговірників арештовано, осталі зважили ся на розпучливий крок і виконали атентат на королївску сїмю.

Один з трох вбитих заговорників, учитель промислової школи в Лїсабонї, Буїка учив в школї ще до 10. години, а там десь пропав. Давнїйше мав він вже кілька слїдств за зносини з републиканами. Два другі вбиті заговірники є також Портуґальцями; один з них мав бути спосібним на все очайдухою а другий, що звав ся Депоста, був банковим слугою. Алеж тепер виявляєть ся, що Депоста не був нїяким революціонером анї заговірником. На кілька хвилин перед переїздом короля вислав його шеф по марки і отсе було причиною його присутности на місци атентату й смерти. Що він не брав участи в цїлій справі, се стверджують навіть офіцияльні депеші. Убите його стверджує тільки вістку, що по атентатї стріляла поліция до людий без розбору, не питаючи, хто винен а хто не винен...

Трупи вбитих заговірників виставлено на публичний вид в кістници.

В Лїсабонї арештовано кількох поліциянтів, підозрілих о попиране заговору. Із других арештованих заговірників є один італїйским мужиком якого заанґажовано до театру в Лїсабонї, а другий дневникарским репортером.

Ще про сам атентат довідують ся, що король Карло I. був одержав два остереженя про небезпеку яка йому грозить: один від короля Едварда VII., а другий від якоїсь другої неназваної пануючої особи. Те друге остережене провірила й ствердила портуґальска поліция, яка доси про все нїчого не знала. Але хоч заговор вже висїв в повітрю, королївска сїмя зважила ся на легкодушну їзду з двірця без поліцийної асистенциї.

Настрій між народом в Лїсабонї не дуже прибитий. На публичних домах повівають хоругви; в вікнах видко де-не-де образ замордованого короля, але без чорних рамців. Впрочім нема нїякої ознаки, що населене подїляє жаль королївского дому. Мливо і бездїльно блукають маси народа по публичних місцях. Задоволенем наповнило народ уступлене Франка. Боячи ся нападів, в автомобілю опустив Франко нічю Лїсабон; однак ті, що його знають, виевняють, що довго не ме перебувати за столицею. Ще в середу поважив ся він явити в унїформі на головній улицї.

Републиканцї називають в часописах смерть короля і престолонаслїдника „обрахунком народа за дотеперішне поступоване правительства“ і жадають увільненя арештованих републиканців.

Король Мануель II. оголосив манїфест, який приносить амнестию за всї полїтичні злочини, з виїмком тих, що лучили ся підчас останних подій; також виключує повстанців на военних кораблях „Васко де Ґама“ і „Карла I.“. Надто король заявив, що зрікає ся з підвисшеної Франком королївскої апанажі о 7000 франків.

Се мусить викликати загальне задоволене. Видко, що нове мінїстерство і король мають як найлїпшу волю направити шкоди заподїяні краеви попереднім режімом. Правительство позволило навіть збирати гроші для вдови убийника Буїки. Також випущено на волю трох републиканців депутатів як також двох журналїстів републиканьских і двох проґресистів десїдентів.

Портартурскі „герої“.

Вже в попереднім числї ми подали, що „героїв“ з Порт-Артура ґенералів Стесля, Фока і Райса засуджено на смерть. По двомісячній розправі военний суд видав вирок: Ґенералів Стесля, „портартурского ґероя“, Фока і Райса засуджує ся на смерть, а ґенерала Смірнова на десять лїт в кріпость. Процес розкрив невідрадний образ відносин пануючих між росийским войском за час росийско-японьскої війни. Стессель слав довгі депеші до царя про славні битви під його командою, ґенерал Смірнов доказав, що Стессель взагалї не брав участи в битвах. Ґенерал Фок, також засуджений на смерть, лише тому наказав опустити заосмотрені муніцією і артилерією точки, щоб мати важну причину в цїли передачі кріпости. Державний прокуратор ґенерал Рильский в своїй бесїдї назвав Стеслеві депеші до царя простим обманом.

Виданий вирок смерти проти трох названих ґенералів не буде мабуть виконаний. Вже спеціяльна комісія, якій було поручено розглянути обвиняючий матеріял проти оборонців Порт-Артура, заявила ся після букви закона за смертною карою, однак признала облекшуючі моменти. Ухвали спеціяльної комісії тоді не остали без впливу на процес адмірала Небоґатова. За передачу другої росийскої ескадри Японцям засудив його морский суд на смерть, однак цар помилував Небоґатова і назначив йому десятьлїтну кріпость. Подібно стане ся й з вироком проти Стесля, Фока й Райса.

Облога Портартура тревала 11 місяців, від 2-го лютого 1904 до початку січня 1905. З визначнїйших росийских адміралів полягли коло Портартура Макаров і Віттефт, з провідників в обложеній кріпости ґенерал Кондратенко, родом Українець.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 8. лютого 1908.

Знов ллєть ся мужицка кров! До „Дїла“ телеґрафують з Бучацкого виборчого округа, що в Коропци пробив жандарм баґнетом члена „Народного Комітету“ Марка Каганця по причинї передвиборчої аґітациї. Смерть наступила на місци. Близших відомостий про сей морд поки-що нема. — В Бучаччинї кандидує з рамени радикальної партиї др. Северин Данилевич, а проти него виступає дїдич ґр. Генрих Баденї, свояк ґр. Казиміра Баденї, колишнього намісника і президента мінїстрів, що вславив ся кровавими виборами в 1897 р. та впровадженем поліциї до парляменту.

Відзначене. Єго сьвятість гр.-прав. патріярх Дамян в Єрусалимі надав Екзархови й пар. в Маґалї о. Вікторови Загоровскому хрест Гробу Христового.

Клясифікация в Кіцманьскій ґімназиї за перший піврік 1907/8. В приготовляючій клясї із 41 учеників одержало 2 першу з відзначенем, 28 першу а 11 другу клясу. В 4 клясах ґімназияльних з 250 учеників одержало 17 першу з відзначенем, 177 першу, 32 другу а 21 трету клясу: 3 не клясифіковано.

Професор Микола Дашкевич. Дня 2. с. м. помер в Київі професор Микола Дашкевич, що викладав в тамошнім унїверзитетї поверх 30. лїт історию лїтератури. З того приводу київска „Рада“ присьвятила покійному такі замітки: Небіщик був видатний і надзвичайно працьовитий вчений. По смерти його лишила ся величезна наукова спадщина, що складаєть ся з кілька-сот моноґрафій, дослїдів, статей і замітох. Наукові працї покійного подїляють ся на дві частини: одна присьвячена історії лїтератури, а друга — історії давної Руси-України. Наукові працї покійного по історії належать до першого, раннього періоду його наукової дїяльности, бо вчившись на унїверзитетї і з початку своєї карьери вченого, покійний працював в сфері історії. До видатнїйших наукових праць М. Дашкевича по історії належать: „Княженіе Даніила Галицкаго“, „Болоховская земля и ея значеніе в русской исторіи“, „Новѣйшіе домыслы о Болоховѣ и Болоховцахъ“, „Замѣтки по исторіи литовско-русскаго государства“, „Данные для древне-русской исторіи в Monumenta Poloniae historica“, „Приднѣпровье и Кіевъ по нѣкоторымъ памятникамъ древне-сѣверной литературы“ та инші. По історії лїтератури за найвидатнїйші наукові працї його вважають ся: „Сказаніе о святомъ Граалѣ“, — за сю працю покійному дано степень маґістра і обрано на професора історії загальної лїтератури; „Постепенное развитіе науки исторіи литературы и современныя ея задачи“; „Былины объ Алешѣ Поповичѣ“, „О томъ какъ не осталось на Руси богатырей“; „Происхожденіе и развитіе епоса о животныхъ“; „Провансальское знатное общество и трубадуры въ періодъ расцвѣта провансальской поэзіи“; „Рыцарскій епосъ въ Италіи послѣ Аріосто“; „Мало-русскія и другія бурлескныя (жартовливі) Эненды“; „Разборъ сочиненія Н. Петрова: „Исторія украинской литературы“. Окрім того лїт двайцять тому М. Дашкевич намірив заходити ся коло великої наукової працї, давши їй назвиско: „Древне-кельтскій народный эпосъ о королѣ Артурѣ и витязяхъ Круглаго Стола и былевыя пѣсни Кіево-Галицкой Руси“. Але задуманної працї вийшов тільки перший випуск під заголовком: „Романтика Круглаго Стола въ литературѣ и жизни Запада“. Окрім видатнїйших перелїчених нами наукових праць, покійному професорови належить ся безлїч дрібних статей і заміток надрукованих в „Кіев. Универс. Извѣстіяхъ“, „Сборникахъ историческаго общества Нестора-Лѣтописца“ та „Кіевской Старинѣ“. Науковим працям М. Дашкевича надають велику цїну за їх богату ерудицию, талановитий і блискучий спосіб викладаня і за добру, бездоганну наукову методу. Працьовитість небіжчика і високі наукові достоїнства його наукових праць давно вже звернули на себе увагу не тільки росийских, навіть і учених західно-европейских. Унїверзитет київский за його наукові працї в 1890 р. іменував його почесним доктором історії лїтератури, а академія наук своїм членом-кореспондентом; торік же обрала його за ординарного академіка рускої лїтератури. Покійний професор М. Дашкевич був з роду Українець. Родив ся року 1852 в селї Бежові, на Во-

---

Усьміхаючи ся відповів Газір:

— „Мій батько пішов дальше як дїд, я їх обох пережену“.

Відтак зіпнав коня острогами і гнав, пращаний проклятем розпоченого Муллаха.

Дорога була що раз то тяжша і темнїйша, і Газір лиш з трудом крок за кроком поступав в перед.

Нараз заступив йому дорогу воїн і крикнув: „стій!“.

— „Яким правом заступаєш менї дорогу“ — запитав їздець.

— „Я є воїн могучого падишаха і поручено менї хоронити державу цариці Правди“.

Як їздець вияснив цїль вандрівки, воїн з вдоволенем поглядаючи на гарну збрую молодого Газіра сказав приязно:

— „Злїз з коня! В законах нашого могучого володїтеля, що тобі перечитаю, найдеш всьо то, що хочеш знати“.

— „Мушу за се подякувати“ — відповів Газір.

— „Ми жовнїри не тратимо так богато слів як сьвященики.

„Злїзай з коня!“ — повторив урядник шаха і хопив за оружіє. Але нїм его вийняв, молодий їздець скочив дальше.

Зайшов в таку гущу, де не можна було найти стежки. Терне і острі голки хрущів мучили бідного, знесиленого коня, так що одного дня згинув. Піхотою мусїв передирати ся Газір через той лябіринт, не знаючи коли день коли ніч. Чув вите шакалїв, гиен і тиґрів. Кілька разів вже знеохочував ся, аж нараз побігчи в долину на котрій осьвітило сонце і вандрівник увидїв дорогу до зелено полискуючого ся поля. Нова сила осьвіжила умученого путника. Вийшов на поле і за шумячим гаєм побачив замок, що, здавало ся, досягав неба.

Білі мов снїг сходи провадили до сьвятинї, котру окрашав виритий золотими буквами цитат з корану.

— „Тут мусить бути сьвятиня Правди“ подумав Газір, і хотяй його зір впав на його подерте одїне, вступив відважно до брами і сказав:

— „Ти знаєш царице, які терпіня, які небезпеченьства мусїв я переносити, щоби тебе лице в лице побачити, тебе що є сном моєї душі. Змилуй ся надімною і вийди.“

І таємничим дрожанем прислухував ся молодець голосови поволи наближаючих ся кроків. Віддих затримав, і як поважив ся піднести очі — здавало ся мов би був іграшкою якоїсь улуди. Гола, стара жінка з поморщеним лицем, заплаканими очима і спадаючим сивим волосем, похилена і спирала ся на палицю:

— „Я є правда“ сказала она тупо, а коли скаменїлий молодець з відразою відвернув ся, говорила дальше. „Ти думав найти красу! Се було, в дни сотвореня сьвіта очаровала я самого Аллаха, але від тодї минули столїтя, і так довгі як світ є мої терпіня. Они роблять мене старою і сумною.“

Газір був близький божевіля, даючи волю свому нещастю, поспитав: Що скажу, як будуть мене питати про славну, весняну красу Правди?“

Правда впала перед ним на колїна і просила зі зложеними руками: „Бреши! бо нїхто не схоче мене більше шукати а цїлий сьвіт відверне ся від старої, сивої Правди...!“

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

лині де батько його був сьвящеником. Українське його походжене відбило ся на його наукових працях особливо першого періода його наукової діяльности. Працюючи потім ретельно коло історії літератури, М. Дашкевич, як учений, пильно стежив і за українською літературою. Про се сьвідчать його праці по історії літератури і особливо його видатна праця „Разборъ сочиненія Н. Петрова: „Очерки украинской литературы“. Покійному професорови академія наук доручила тільки написати рецензию на працю Н. Петрова, а він натомість дав справжню наукову історию української літератури XIX століття по кінець 80 ох років. Про те все ж таки ми не можемо не висловити свого жалю, що покійний вчений свої коштовні праці наукові ніс не до рідної, а до чужої наукової скарбниці, поділяючи в данім разі спільну долю з безліччю иньших вчених з роду Українців, котрі заховуючи в своїй души симпатиї до рідного краю, весь вік працювали на чужій ниві.

В інтернаті правих послів третої думи. Посли селяни третої думи мають в Петербурзі спільний приют, в якім за ними так доглядають як за учнями інтернату. Не вільно їм брати участи в засіданях поступових фракцій. Але онодї не зважаючи на заборону, зроблену правим послам-селянам господинею того інтернату п-ою Степановою, один із послів наважився взяти участь в засіданю групи безпартійних селян, яке відбуло ся 17-го січня в Таврійскім палаті. Зараз же про те довідалась п-ні Степанова і та не забарилась напасти мокрим рядном на бідолашного посла, як тільки той повернув ся до дому. Рутальність, з якою господиня інтернату дозволила собі поводитись з народним представником, обурила завжде покірних послів. Бажаючи здихатись опіки, яка тяжила на них і раніше, посли-селяни рішили порадитись, що їм далї на сьвіті божому робити. З огляду на те, що загальних зборів скликати не можна було— на перешкоді тому стояла „диктатура“ п-ні Степанової, — то посли стали радитись по „камерах“ ґрупами по кілька душ. Один із послів пропонував негайно забрати всїм своє збіже і гуртом втечи з „тюрми“. Другі пропонували лишитись в інтернаті, але не виконувати „обовязкових постанов“, заведених тріумвіратом із п-ні Степанової, п. Дозобрі і свящ. Гепецкого, і ходити на збори тих думских фракцій, які більше вподобають ся селянам. По довгих суперечках принято таку постанову: лишитись в інтернаті і зовнішньою покірливістю приспати сторожкість своїх нахабних церберів, а тоді знов ходити на збори ріжних думских фракцій. П-ні Степанова довідалась про сю постанову і надіючись винищити „крамолу“ на все, скликала на 18-го нову нараду, на яку запросила п. Дезобрі та свящ. Устінова й Соловеевича. Прийшли й всї посли. Відповісти на всї докори й погрози несподївано встав сивий дїдусь-селянин із північно західного краю і отверто заявив, що він і його товариші відмовляють виконувати установлені для них правила. Всї вони прийшли в Думу, щоб боронити там селяньскі інтереси. На тім шляхові їх не спинять ніякі погрози. Після того всї посли-селяни вийшли з кімнати, залишивши там саму тільки п-ню Степанову з священниками і п. Дезобрі.

Народна самосьвідомість на Україні. На сю тему подає П. Гай в київский „Раді“ ось які образки з житя: Нарікання з боку ворогів України, що селяньство нерадо відносить ся до українських ґазет і книжок, цїлком неправдиве. Селяньство любить свою Україну і свою мову. В 1905 р., як тільки вийшла з друку „Громадска Думка“, я купив перше число і повіз в село. Дома я застав з десяток селян і почав читати ґазету. Один із слухачів, Данило, попрохав у мене о ґазету, щиро пригорнув її до серця, перехрестив ся і тихо-радісно промовив: „Голубко моя, нене Україно!... Ти заговорила до своїх дїток рідною мовою!...“ (дійсні його слова) і тихо покотились з його очий сльози... Данило-рибалка і осьвіти ніякої не мав, крім того, що читав по „складах“. Так стрітили „Гр. Думку“ в Білоцерківщині. А ось вам і Орловщина, новомосковского повіту. Минулим лїтом я зайшов до свого приятеля Павла. Він сидів на подвірю і читав сусїдам „Рідний Край“. — А що се ви робите? спитав я їх. — А щеж? бачите, що: ґазету читаєм, „нашу“ ґазету... — А розумієте ви в ній що-небудь? — Чом не розуміть, як тут „по нашому“. Де-які слова незрозумілі, але ми догадуємось. — А хто-ж вам її дав? — Сами виписали. Зложились по копишнику (15 коп.) і виписали. Нам порадила вчителька, се ґазета краща, ніж російска, ось нас стільки тут є неписьменних і розуміем, а російскої — ні, не так!... — Дальше пише П. Гай. що селяне на Україні не люблять тих „паничів“-селян, котрі цурають ся рідної мови і вживають російскої. „Не буде з тебе, хлопче, людий“ — говорять селяне таким паничам, і, навпаки — хто вживає їх мову, до того вони відносять ся з шанобою в вічи і по-за вічи. Такі відносини селян до „покацаплених“ не можна вважати шовіністичними, ні: вони тільки захищають своє рідне, дороге для них ближчим і роблять се здоровим інстинктом і чутєм. Се добре знають і наші вчителї, і їх сьвятий обовязок — іти на зустріч сим чуттям і інстинктам. підтримувати їх і своєю працею і умілістю обмивати „національну фізіономію“. Треба, щоб вчитель був перекладиною від темного села до культурного города. Але не такі наші вчителї. — Тут наводить дописуватель приміри учителїв, що намагають ся винародовляти українську шкільну молодїж в хосен московщини. До чого доходить їх завзяте при нищеню українського духа, показують пр. такі факти: Інспектор одної міскої школи в Полтавщині лишив учеників без обіду за те, що вони балакали після науки по українськи. Бувший учитель взірцевої школи при новомосковскій учительскій семинариї, Д. Ш. назвав ученика Татарином за українське слово „шукать“. Наставник тої-ж семинариї В. Л. (голова „істінно-русскаво союза“) називає українську мову „оглоблями“, „лопатою“, варварскою мовою... Ось які перли — пише П. Гай — стрічають ся на Україні! Такі добродії бувають частїйше в середних школах, а в низших їх менше. Взагалї наші „старі вчителї“ нерадо беруть ся до національної праці і на них мало надії. Молодї-ж вчителї, вихованці вчительских семинарий останнїх лїт, сьміливійше, жвавійше піднїмуть прапор України і їх живе слово дужою филею розіллеть ся по рідній ниві. Тепер майже в кождій семинариї істнують українські гуртки. Треба тільки підтримати сї гуртки і прилучити їх до роботи учителїв-Українців.

Замість бомби — бурак. Як доносить „Рада“ в селї Попельні сквирского повіта, київскої ґубернії, до місцевого пароха, дуже заможної людини, загостило шість „експропріяторів“. З виду подобали на людий з інтеліґенциї. Увійшовши до дому, зажадали 400 рублїв, котрі сьвященик зараз їм мовчки дав. Тодї розбишаки задумали ще покепкувати над ограбленим. Посадили його на столець і причепили до бороди якусь річ, завинену в папір. Рівночасно заявили, що то бомба і що як тільки він рушить ся з місця, розірве його на малі кусники. Той страшенно налякав ся і сидів в такій позї, доки розбишаки не зникли. Коли-ж потім дуже обережно знято сю бомбу, показалось, що се був простїсенький бурак, завинений в папір.

Оповістки, іменованя і т. п.

Вінчанє п. Івана Захарка, управителя друкарнї „Рускої Ради“ з п. Каролїною Реґоттівною відбуде ся в недїлю 9. н. ст. лютого с. р. в рим. кат. костелї о год. пів до 2. по обідї.

Ц. к. управа руху оповіщує, що наслїдком снїжних заметий з днем 7. с. м. здержало рух поїздів льокальних Лужани—Залїщики аж до відкликаня.

Загальні збори товариства „Січ“ в Топорівцях відбудуть ся в недїлю 9. лютого 1908 о 2. год. по полудни в домі товариства „Читальня Рускої Бесїди“ з слїдуючим дневним порядком: 1. справоздане старшини про дотеперішну діяльність, 2. означене членьских вкладок на рік 1908, 3. вибір нової старшини і 4. вільні внесеня. — *Дмитро Старчук*, за кошового.

Для бідної молодїжи. Видїл товариства „Читальнї Рускої Бесїди“ в Мамаївцях нових почуває ся до милого обовязку зложити слїдуючим Вп. Добродїям (йкам) щиру подяку за щедрі жертви з нагоди коляди на запомогу для бідної шкільної молодїжи в Мамаївцях нових. Іменно зволили ласкаво жертвувати: дд. Ґеорґій Микуліньский 1.40 К., Степан Кокоячук 0.80 К, Гаврило Бороснюк 2 К. Василь Смерека Т. 1 К, Іван Кудриньский 0.50 К, Ґеорґій Кудриньский 0.90 К, Николай Хемійчук учитель 3 К, Іля Кудриньский учитель 3 К, жандарм Н. Паранюк 1 К, Василь Кудриньский 0.40 К, Григорій Сталярчук 1 К, Василь Кудриньский П. 1 К, Николай Глїбка 2 К, Тодер Панчук 1 К, Зоя Смерека 0.30 К, Іван Глїбка Вас. 2 К, Ґеорґій Смерека 1 К. Іван Петрюк 2 К, о. Денис Єремійчук проф. унів. 2 К, Николай Смерека Ґеор. 1 К, Митро Смерека Івонів 1 К, Митро Смерека Ґеорґіїв 1 К, Танаско Глїбка 2 К, Николай Смерека Митрів 1.40 К, Іля Клевчук 0.50 К, Олекса Глїбка 0.80 К, Тріфон Фотій учитель 2 К, Завадюк церковний півець 2 К, Павло Кокоячук 2 К, пані Марія Клим учителька 2 К, пані Мартинюкова 0.40 К, Ґеорґій Подільчук 1 К, Ґеорґій Радомский 1 К, Клевчук Леонтій 1 К, Іван Якубович 1 К, Лїсний, учитель 1 К. Разом зібзано 47.08 К. — Від Видїлу товариства „Читальнї „Рускої Бесїди“ в Мамаївцях нових. *Николай Глїбка, Павло Кокоячук.*

Із штуки і лїтератури.

Репертуар міского театру. Нинї в недїлю, дня 9. с. м. по пол. „Ein idealer Gatte“, вечером „Ein Walzertraum“, в понедїлок 10. с. м. „Rouge et noir“, в второк 11. с. м. „Fra Diavolo“, в середу 12. с. м. „Die Ehre“. в четвер 13 с. м. „Aida“, в пятницю 14. с. м. „Gretchen“, в суботу 15. „Haben sie nichts zu verzollen?“, в недїлю по полудни „Der Widerspenstigen Zähmung“ а вечером „Die Herren von Maxim“.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Буковиньский сойм.

(Переклад з „Karneval-Führer für die Welt auf Reisen“.)

Як усї австрийскі краї має також Буковина краєве представництво. Називає ся воно соймом. Сойм складає ся з 31 членів, котрі на поклик „пане после“ обертають ся. Послом до сойму можна стати ріжними способами, нецїкавими для чужинця. Понайбільше діє ся воно через так звані вибори. Як уже саме слово „вибори“ вказує, полягають вони в тім, що населене вибирає собі після вподоби мужів, котрих хоче мати послами.

Відбуває ся воно зовсїм без ніяких впливів. Безумної аґітациї, що шаліє по инших краях, на Буковині ніколи нема. Звичайно самі вибрані дивують ся незвичайно своєму виборови і треба їх щойно силою відривати від плуга або столика до писаня. Міродатними є тільки особисті здібности. Хто сумнїває ся що-до своїх здібностий, зрікає ся звичайно свого мандату. Такий вже полїтичний звичай на Буковині. Часто лучають ся при тій нагоді приклади зворушаючої скромности, на яких виховуєть ся молоде поколїнє горожан. Посли мають право незайманости, т. зн. можуть говорити й робити, що схочуть а ніхто тим не буде журити ся. Вибори відбувають ся в найбільшім спокою і порядку. З відси походить навіть буковиньска пословиця: „Тихо як на зборах виборців“.

В буковиньскім соймі є 30 партий і один безпартийний, т. зв. дикий, котрий одначе так лише називає ся. Але партиї не поборюють себе, противно підпомагають взаїмно, бо національні і конфесийні ріжниці не грають у нас жадної ролї. Ті ріжниці се приватні справи, якими ніхто не турбуєть ся. Сойм відкриваєть ся отже завсїди піснею „Кріпко й вірно держимо ся, гіп, гіп, гурра“, а всї посли співають її хором. Хто не вміє співати сеї пісні, не має пасивного права виборчого.

Сойм заступає інтереси краю. Приватних інтересів у противенстві до иньших соймів не заступає ніхто. Давно давно кажуть, хотїв якийсь зробити несьміливу пробу заступити малесенький приватний інтерес, але його товариші глянули на него з таким негодованем, що він, почервонївши, опустив салю. Другої днини найдено його на дереві у „Фолксґартенї“. На шиї висїла карточка з написом: Самовбійство з сорому.

Заступництво краєвих інтересів відбуває ся на засїданях. Діє ся воно в той спосіб, що посли сходять ся і сидять так довго, доки дотичний інтерес краю не заступлений. Такі засїданя тягнуть ся нераз до пізна в ночи.

Засїданя сойму відбувають ся в т. зв. краєвій палатї (на ул. краєвої палати). Се величава будівля в стилю буковиньского ренесансу. (Особливо замітні желїзні штахетки балькону, стовпи з ляментами на сходах та деревляний брук подвіря.) Величавими сходами, що застелені килимами, входить ся до салї засїдань. Чудові мальовила стїн (невідомого буковиньского майстра з 13. стол.) Саля осьвітлена електрикою. За невеликий „трінкґельд“ портієр зрадить число лями і силу сьвітла. Напроти трибуни президиї (деревняна різька з камінної епохи найдена в гуньскім гробі коло Бергомету) стоять крісла послів) виносажені добрими, для довгих засїдань приготованими подушками. Майстерно різьблена, природно полїрована баріера дїлить місце для публики.

Засїдане публичні. Кождий може прийти. Навіть журналїсти (без плаченя вступного.) Два рази в часї кождої сесиї впроваджуєть ся корпоративно учеників середних шкіл на засїданя, щоб вчили ся парляментарної приличности та полїтичного звичаю. Чужинцеви поручаємо звиджуване краєвої палати особливо в часї засїдань. Поперед усього треба надягнути суконні черевики (дістати можна у портієра), бо серед пануючої в салї тишини кождий крок перешкаджає. Дуже інтересні бесїди. Не однакового довгі: від 5 хвиль до 6 годин. Щоб їх одначе чути, треба станути близько баріери, бо посли говорять дуже по тихо. Ґалерія може виравдї мішати ся до дебати, але лїпше дати сему спокій, бо у нас нема такого звичаю. Курити, плювати (пльовачки на коридорі, ключі до него у портієра), свистати, накручувати годинники, розкорковувати фляшечки в салї строго заборонено.

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА
тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого“ відібє ся голосним відгомоном по цїлій Буковині і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї“.

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.
Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**

Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ. За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний спуст. **Дрібні Оголошеня** малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова. Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Загальні збори каси пож. і щадн. для громади Кабин, стов. зар. з необ. порукою відбудуть ся дня 16. лютого 1908. в 1. годині пополудни в Кабині в народній школї з отсим дневним порядком: 1. Отворене загальних зборів. 2. Звіт касиера про стан каси. 3. Доповняючий вибір надзорчої ради. 4. Наем льокалю і касиера. 5. Підвисшене стопи процентової. 6. Вільні внесеня. *Тодосій Глїньский*, начальник.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть

NERVOL

„Назва правно забезпечена"

аптикара др. Ю. Француза

в Тернополи.

Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol" і не приймати нїяких „Нервотонів".

Цїна фляшки **80** сот. 10 фляшок (фляшоцок) **8** кор. з оплатою і опакованем. **Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всїх країв.**

В Чернівцях на складї у Шміда і Фонтіна, в Селетинї в дроґоерій медициналній Стернпуса.

19 (—)

Свій до свого!!

Родимцї! Вступайте в члени „Рускої Каси". Один пай виносить 40 К, від паїв платимо 6 проц.

Виказ діловодства „Рускої Каси" в Чернівцях.

За місяць січень 1908.

	Стан з поч. місяця		Збільшилось		Разом		Зменьшилось		Стан з кінц. місяця	
	кор.	с.	кор.	с.	кор.	с.	кор.	с.	кор.	с.
Число членів	1300	—	12	—	1312	—	4	—	1308	—
Конто паїв	119586	63	2166	50	121753	13	1393	85	120359	28
Конто резервового фонду	20899	22	24	—	20923	22	—	—	20923	22
Конто щадничих вкладок	244100	28	28467	07	272568	35	7129	26	265439	09
Конто реескомпту кр. бан.	290185	—	115244	99	405429	99	73585	—	331844	99
Конто иньш. чуж. кап. С.К.	166678	—	53505	—	220183	—	21213	—	198970	—
Конто векслїв	725696	55	196605	—	922301	55	94293	56	828007	99
Конто довжних записів	190912	62	—	—	190912	62	2772	75	188139	87
Конто відсотків	—	—	8745	55	8745	55	4534	13	4211	42
Конто відсот. від вкл. щад	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Конто провізий	—	—	290	82	290	82	—	—	290	82
Конто адмінїстр. видатків	—	—	326	25	326	25	—	—	326	25
Конто платнї	—	—	393	33	393	33	—	—	393	33
Конто чиншу	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Конто інвентара	1000	—	—	—	1000	—	—	—	1000	—
Конто pro diversi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Конто дівіденд	4173	60	—	—	4173	60	1142	70	3030	90
Конто страт і зисків	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Конто ріжних паїв.	5652	50	—		5652	50	—	—	5652	50
Конто каси	38585	32	305510	24	344095	56	306338	52	37757	04
Фонд пенсийний	1334	37	—	—	1334	37	—	—	1334	37

Складайте свої ощадности в „Рускій Касї". Від вкладок платимо 5 процент.

Чернівцї, 1. лютого 1908. **Др. Стефан Смаль-Стоцкий.**

Видання „Рускої Бесїди" і „Рускої Школи" можна купити у всїх філїях „Рускої Бесїди" і „Рускої Школи", в друкарнї „Рускої Ради" і в книгарни І. Рехенберга.

До Америки і Канади

найвигіднїйша, найдешевша і найпевнїйша їзда через 185 -)

ЛІНІЮ КУНАРДА

Виїздати можна через аенцию

SCHRÖDER & COMP. TRIEST

(Відїзд з Фюме)

Caronia у вівторок 28. січня 1908.

(З Трієсту)

Carmania в суботу 8. лютого 1908.

Slawonia в середу 12. „ 1908.

(З Ліверполя)

Pannonia в середу 26. „ 1908.

Lusitaina, найбільший найпрактичнїйший паровець на сьвітї; відїзд 7. марта, 4. 25. цьвітня і 16. мая.

Mauretania відїзд 22. лютого, 21. марта. 11. цьвітня 2. і 23. мая. 1908.

Етаблїсема першої ранґи. Етаблїсема першої ранґи.

Доставець надвірний

фабрика: в Бернї Мор. Телефон 275 і 213.

ЗІҐМУНД ФЛЮС

ц. к. надвірна фарбарня і хемічна пральня

мужеской, дамской і дїточої ґардероби, унїформів, фіранок і занавіс всякого рода в цїлости або в поодиноких бритах і штуках. Склад фабричний в Чернівцях, ул. Паньска ч. 13. (в домі ц. к. уприв. банку гіпот.)

Систем Флюса робить все нове. **СПЕЦИЯЛЬНІСТЬ** **Систем Флюса робить все нове.**

Фарбарня шовків і струсевих пер.

Найбільше того рода Етаблїсема **в Галичинї, Чехах, Моравї і Шлеску.**

Прошу добре уважати на мою фірму. Замовленя з провінциї, скоро, дешево, точно і на речинець. 1 3—10

Марка охоронна: **котвиця**

Liniment. Capsici comp.

Pain-Expeller

Загально признаний знаменитий усмираючий лїк на втиране по цїнї **80 сот. 1·40 кор. і 2 кор.** можна купити у всїх аптиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних фляшках з нашим охоронним знаком **„котвиця"** з аптики Ріхтера і для остережности приймати лише фляшки тим охоронним знаком яко правдиві. 178 17—40

Аптика Ріхтера „під золотим львом"

у Празї, улиця Елисавети число 5.

Купуйте лиш

PFAFF-A МАШИНИ ДО ШИТЯ

бо они є найлїпші, найтриваліїші а також найдешевші! Кромі тих є у мене також на складї

СИКАВКИ І КАСИ

при яких купнї суть дуже легкі і вигідні условини. Нїгде не дістанете дешевше, нїхто не обслужить Вас так ретельно і нїхто не годен дати Вам таких полекший у сплатах. З поважанем

ВАСИЛЬ ДАНИЛЕВИЧ, улиця Желїзнича, Чернівцї.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик **Рік заложеня 1873.**

Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.

Товари з альпаки і німецкого срібла В. Бахмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.

Дамскі ковняри і зарукавкі. найлїпші і найновійші товари футряні.

Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin", „Nutria". шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.

Правдиве біле Еґера Др-а Лямана, калїсони і майтки. вебові і з Chenili хусточки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.

Трикотові і вовняні камаші.

Товари обувяні, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.

Для панів лякерки, півчеревики — найновійшої сорти.

Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.

Куфри до подорожи з замочками і без. Нецезарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітила і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.

Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.

Найновійші артикули карнавалові:

Для дам наймоднїйші черевики балеві, ваготки, ґази і вахляри.

Кляки і цилїндри найновійшого крою.

Щітки до річий, голови і до зубів.

Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і француской продукциї.

Хусточки батистові, шовкові, паньчохи шовкові так звані „Flor" гладкі і „ajour", рукавички шовкові, ірхові „Marabout" і иньші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові пояски найновійшого фасону.

Шовкові шкарпетки. „Flor" рукавички, найлїпших фабрикатів сорочки батистові, ніки. наймоднїйшого фасону.

Ковнярики, маншети, краватки, полотняні хусточки і батистові.

Прибори до польованя. торби камаші, зарукавки крісла полеві і амуниция.

Санки „Rodel" всї специяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.

З друкарнї товариства „Руска Рада" в Чернівцях під зарядом Івана. Захарка.

Ч. 13. Чернівцї, середа дня 30. сїчня (12. лютого) 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщинї: на цїлий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цїлий рік 8 карбованцїв, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цїлий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цїлий рік 18 кор. (вгл. 9 рублїв або 34 фр.) а на пів року 9 кор., вгл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятницї і недїлї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2,
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат. Рекламациї неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім недїль і сьвят.

Посол Н. Василько в учительскій справі.

Високоповажані Панї і Панове! В моїм досить оживленім полїтичнім житю перебув я богато щасливих і радісних хвилин і богато таких, що ворушили якраз противні почутя. Нинїшний день є для мене днем радости, одним з найкрасших і найщасливійших моментів мого житя. Находжу ся в місци, яке назвав би я першим руским містом на Буковинї. Бурмістр сего міста, простий мужик, повитав мене. Я утїшив ся, бачивши, що ми дійшли до того, що маємо місто, в якім мужик є бурмістром. В нашім кружку бачимо нашого краєвого інспектора, сина нашої вітчини і нашого народу, поважаного між товаришами, чоловіка, якому шкільництво на Буковинї завдячує стілько богато, коли не всьо. На чолї повіта стоїть муж, вправдї чужий нам по народности, але єдиний на своїм місци, як сказав власне один з красномовних передбесїдників; врештї муж, задля якого зійшли ся ми нинї в сїм кружку, є дорогим і гідним сином свого народу; йому яко шефови шкільництва в повітї удало ся здобути не лиш поважане і довіре, але й відзначене у компетентних чинників а при тім не стратити любови своїх товаришів учителїв. Отсе, мої панове, можна сказати — взорець того, чого ми можемо бажати всюди, де живуть Русини. Ясно отже, що нинїшний день є для мене моментом великої радости, що він не затре ся так скоро в моїй памяти. Для мене особисто є се великою сатисфакциєю, що помимо ріжних полїтичних бурь, які гудуть по Буковинї, я не стратив довіря і поважаня у вас, Поважані Панї і Панове, з поміж учительства, того знаменитого стану, що є нинї предметом наших оваций; сатисфакциєю, що ви запросили мене на се сьвято і дали нагоду зложити сердечні желаня нашому заслуженому синови народу, а мому особистому другови, якого я все високо цїнив, в якім я при ріжних нагодах пізнав полїтично правого, поважного і сьвідомого мужа. Ви дали менї також нагоду з'явити ся в вашім кружку, щоб по довгім часї поговорити з вами особисто, щоб сказати вам, що менї здавна лежить на серцї. Позвольте отже Поважані Панї і Панове, що говорити-му до Вас так отверто, як отверто поступаю в цїлім моїм полїтичнім житю без огляду на власну особу а тілько з цїлею: послужити рускому народови на Буковинї, здобути єму належне становище; вам-же вільно відповісти менї.

Мої Панї і Панове! Два моменти почали в останнім часї заколочувати відносини в нашім народнім таборі. Один з них назвав би я прямо „питанем хлїба“, другий питанем національним і полїтичним. Що-до першого, то відносить ся він до реґуляциї платнї, яка ваш стан особливо інтересує і, само собою розуміє ся, кождому лежить на серцї. В тій справі мусїв я в останнім часї начитати ся й наслухати богато і богато такого, що мою особу могло глубоко вразити і заболїти. Але я, мої Панї і Панове, стою спокійно перед вами, свобідний від всякої вини і сьвідомий, що дїлав усе по правдї, як по правдї і явно виступав від першого дня моєї полїтичної карієри супроти всякого питаня: за ним або против него. Також і в сїм питаню знав я лиш одно становище: рішуче про (*Живі оклески і брава.*)

Мої поважані Панї і Панове! Не найлїпші се приятелї, що старали ся вмовити у Вас инше переконане. На всякий спосіб тим лихим приятелям не повело ся нїколи дати доказ, що їх твержене вірне; я-ж находжу ся в щасливім положеню, що можу дати докази на правду моїх тверджень.

Мої Панї і Панове! Ви знаєте, що в останній сесиї Сойму справа реґуляциї платнї стояла на вістрю меча та що я з'явив ся в соймі, щоб погодити противні погляди і зєднати учительскій справі два запевненя; перше, доки реґуляция учительскої платнї не стане законом, щоб учителї осягнули бодай те, чого виразно жадали на зборах „Рускої Школи“, іменно підвисшеня дорожинного додатку до 50%, а друге: щоб сойм виразно заявив, що в доходах з пропінациї бачить повне покрите на реґуляцию платнї; я з'явив ся, щоб осягнути се, хоч недуга, якої напитав ся не на банкетах і не на забавах але в народній роботї на передвиборчих зібранях в горах приневолювала мене лїчити ся в чужім купелевім містї. Одно і друге Мої поважані Панї і Панове, Сойм за моєю інтервенциєю ухвалив.

Коли сойм скінчив ся і цїла справа пішла до Відня, зрозумів я сейчас — як розумів врештою і підчас сесиї — що заступники других країв мусять заняти становище против неї; адже Буковина не самостійна держава, але провінция і закони, котрі ми ухвалюємо служать за взірцї також другим краям так само як їх закони нам; а не всюди заступники країв відносять ся до социяльного і матеріяльного добробуту учителїв з такою симпатією як у нас, всьо одно чи з фінансових, чи з полїтичних причин. І я мав слушність, і маю її до нинї! До нинї заступники Долїшної Австриї, Чех і Галичини в радї мінїстрів з сеї чи тої причини є против закона; вони не інтриґують, але явно виступають! До часу, заки ті відносини прояснять ся, ухвалено в соймі тимчасове средство, котре Ви знаєте добре, бо першого кождого місяця відчуваєте його наслїдок: побір дорожинного додатку. Коли-б в соймі принято було внесок п. Ончула, котрого нинї з многих сторін стараються ся зробити божищем учительства, т. зн. коли-б признано тілько на місяць грудень додаток у висотї пропонованої реґуляциї, то від 1. сїчня с. р. мусїли б Ви чекати на рішене мінїстрів. Мусїли б чекати, не маючи того, що нинї фактично маєте. Думаю, що з сего не мож зробити закиду ворогованя до учителїв анї менї, анї нашій партиї, котра власне перла до такої розвязки учительского питаня.

А тепер, Поважані Панї і Панове, ходїмо дальше. П. Ончул засипує що-тижня Буковину вістями з Відня про свої успіхи в тій справі. Я про себе не говорив нїколи о успіхах, лише записував факти. Я все телеґрафував або писав, що рада мінїстрів ще не зійшла ся, що мін. Мархет є за платнею і т. д. На кінци в останній хвилї чуєте, що вісти п. Ончула, котрий так успішно працював весь час, звучать так само як мої, іменно: головна перешкода лежить в мінїстерстві скарбу. Але в деяких часописях читаю закид: Василько перепер вже стілько богато дечого, що здавало ся неможливим, чому не перепер санкциї учительского закона? Так, з Вашого становища, із становища учителїв реґуляция вашої платнї є певно найпекучійшим питанем. Але я не вийшов послом з куриї учителїв, мене вибрав руский нарід цїлого округа і нинї я заступником голови руского клюбу. Я маю дбати про інтереси всїх верств руского народу, особливо про інтереси буковиньских та галицких Русинів. Нинї не можу спонукати наш клюб до обструкциї, щоб спинити парляментарну працю, доки учительский закон не буде санкціонований.

Бо коли парлямент не залагодить стілько а стілько петиций в справах елементарних нещасть, коли стілько й стілько громад не одержать підмог, підуть аґітатори і скажуть: Се Василько зробив, через него парлямент не працює! На кого тодї зверне ся буря? Кому робити муть закиди? Менї! При кождім поступятї треба цїлком докладно знати, не лише на скілько можна його ставити, але й яких способів, крайних способів можна ужити до його переведеня. Я перший знаю дуже добре, яке значінє має для нас учительство особливо тут на Буковинї. Є тут цїлий ряд учителїв, що працювали зо мною при виборах, що

Макс Морей.

ПРОТЕКЦІЯ.

Комедійка в однїй дїї.

Переклав М. Атаманюк.

ОСОБИ:

Директор.
Мінель.
Віктор.

Директор. *Лїт пятьдесять. На перший погляд робить вражінє чоловіка хоровитого і педанта.*

Мінель. *Лїт около сорок. Тип чоловіка, що незаслужено і не з власної вини живе в недостатку. Вбраний у вистріпані штани і чорний, витертий сурдут, старанно у горі запнятий, щоб не пізнати недостачі сорочки, яку представляє припнятий до камізельки ковнїрець з білою краваткою.*

Віктор. *Молодий, елеґантский мущина, трицяти лїт, що робить вражінє чоловіка знудженого і лїнюха*

Сцена.

Кабінет директора; в заднїй і лївій стїнї двері. По правій сторонї коммнок, над ним завішене веркало, близше салї для публики вікно. Під задною стїною на право полички з актами, на лїво підручна бібліотечка або які инші канцелярийні річи. На передї сцени, майже в серединї, бюрко, уставлене скісно, а на нїм ріжні папери і прибори до писаня. Перед бюрком крісло з поручами, по противній сторонї два крісла звичайні для сторін.

Ява I.

Віктор.

(При піднесеню заслони Віктор сидить на фотелї перед коминком в напів лежачій позициї. Плечима відвернений до публики і для неї з поза високого опертя фотелю майже не видимий, так, що сцена на перший погляд видає ся пустою. Віктор голосно хропить, по хвилї прокидавть ся з півсну, протирає очі і витягаєть ся. Потім встає підходить вільним кроком до бюрка, отвирає бічну шуфлядку виймає зі знаходячої ся в нїй скринки гаваньске циґаро а обтявши ножиком, звільна і з повним смаком запалює. По сїм вертає назад на фотель і вигідно на нїм сїдає. За хвилю чути легке стуканнє до середних дверий. Віктор якраз голосно зїває, так що стукаючому може видавати ся що його просять до середини. На сцену входить Мінель, замикає старанно за собою двері почім боязко зі здивованем розглядаєть ся по покою, бо в першій хвилї нїкого в нїм не спостерігає.)

Ява II.

Мінель *(по довшій мовчанцї).* Нема нїкого!... А менїж здавало ся, як би хтось . . . то дивно!...

Віктор *(не рушаючи ся з місця).* Що там?

Мінель *(з перестрахом, спостерігши аж тепер Віктора).* Ох!...

Віктор *(встаючи з фотелю).* О що ходить?!

Мінель. Дуже перепрошую, але я так злякав ся...

Віктор. Чого?

Мінель. Я думав, що тут нема нїкого

Віктор *(ставляючи фотель, з якого встав, під вікно).* Но прошу я кого! Отже тілько для того, що думали, що тут нема нїкого, увійшли собі нї з відси нї з відси до того покою, не зволивши навіть застукати.

Мінель. Але ж я стукав...

Віктор. В такім разї ваша повинність була зачекати, аж позволять увійти... Але чого властиво бажаєте собі?

Мінель *(збитий з тону).* Дуже перепрошую за мою сьміливість, я бажав-би одно лиш довідати ся, чи не міг-би я говорити з паном директором?

Віктор. З директором? Особисто?

Мінель. Так є — і то так особисто, як тільки можливо.

Віктор. Прошу вас дуже — тілько без дотепів. Не люблю таких жартів.

Мінель. Але-ж запевняю вас, що анї в думцї менї жарти...

Віктор. Бо і не радив-би я зі мною пробувати.

Мінель. Ви ще не були ласкаві відповісти менї на питане, чи нема тут пана директора.

Віктор. Адже самі бачите, що його тут нема. Бо якби він був, то тим самим не могли би ми тут находити ся, бо то його кабінет.

Мінель *(розглядаючи ся з пошаною по кабінетї).* Ах! Отже то його кабінет . . . хотїв сказати: кабінет пана директора?

Віктор. І то вас так дуже дивує?

Мінель. Прошу ласкаво менї простити, бо я о тім цїлковито нїчо не знав. *(По хвилї).* А чи пан директор незабаром прийде?

Віктор. Як прийде, то буде; як не прийде, то не буде. Або ж я сиджу в його шкірі, щоби знав о тім! Випитуєте мене, як який слїдчий суда.

Мінель. Борони Боже! Я тілько думав, що ви . . .

Віктор *(жордо).* Так, мій пане, його правою рукою, як хочете все знати.

Мінель *(злякано).* Певно . . . Цїлком природно . . Але.

Віктор. Як бачу любий мій пане, за богато шось мене питаєте.

Мінель. Нї, я питав тілько..

об'їздили зо мною повіти в часї виборчої кампанії. Вони можуть посьвідчати, що я працював не менше як вони; аж не можу заперечити, що вони працювали не менше як я.

Ми знали добре, що служимо загалови і хоч як дороге було для мене моє здоровле я не зважав на него, так само як учителїв згляд на здоровле та неодно иньше не здержував від служби для народу. Знаю отже, що значать для мене учителї. Знаю також добре, що національна сьвідомість мужицтва ще не повна, що наш мужик ще не в силї оцїнити докладно вартість учителя — не можна отже перетягати струни; хвилево може міг би я вам помогти, але в будучности брак виявить ся і то на шкоду школи й просьвіти. На жаль, Мої Панї і Панове, сего не сказав Вам доси нїхто, хто має у Вас довіре, не сказав лише для тої цїли, щоб дати Вам чесну пораду. Чую ся обовязаним вчинити се і я певний, що коли ви призадумаєтесь над моїми словами, пізнаєте, що щирійше не міг я говорити до Вас; позвольте-ж менї, щоб я для повноти сказав ще кілька слів в тій справі:

Мене самого, думаю, не називали „ворогом учителїв“ навіть найскрайнїйші елементи зпоміж учительства; о таке вороговане обвиновачують радше моїх товаришів і скажім отверто: одну особу — проф. Стоцкого. Заки я докладнїйше займу ся сим питанем, хочу Вам лиш одно сказати, а ви запишіть се і на будуче. В клюбі або партиї ворожій учительству місця для мене не має. (*Грімкі оклески і брава*).

(Кінець буде).

ЙДУТЬ НАШІ В ГОРУ!

В „Bukowinaer Nachrichten“, з недїлї 9. с. м. читаємо таку новинку: „Муж довіря руских учителїв, п. Наполеон Бігарій, шефредактор рускої рад. часописи „Народна справа“ був дня 4. с. м. на авдиенциї у Єго Ексц. мінїстра Ґесмана, щоб довідати ся від него про стан учительскої платнї. Відповідь, яку дав Ексц. мінїстер пану Бігаріеви, дуже вдоволяюча. Єго Ексц. заявив іменно, що на санкцію реґуляциї учит. платнї згодили ся всї мінїстри з виїмком мін. скарбу Коритовского. Навіть польского мінїстра-земляка переконав він (Ґесман, *Ред.*) і сподїє ся, що з'єднає для учит. закона також мінїстра скарбу. При тім зауважив Єго Ексц., що п. Ончул дуже часто інтервенював в тій справі, між тим як з руских послів нїхто доси не довідував ся про неї. В дальшій розмові випитував ся Єго Ексц. докладно про полїтичні відносини на Буковинї, повитав заснуване рускої радикальної партиї і запевнив, що ужиє цїлого свого впливу, щоб заснувати в Чернівцях антисемітский дневник“.

Стілько „Bukowinaer Nachrichten“. Читачам, котрі ще доси не вмерли із сьміху, служимо кількома інформациями і поясненями. Передовсїм, від кого вийшла новинка? Очевидно, від одного з двох: мінїстра Ґесмана, або п. Бігарія, але скорше від сего другого, бо ми не чули доси, щоб мін. Ґесман був дописувателем чи інформатором „Buk. Nachrichten“. Що-ж до особи п. Бігарія, то треба сказати, що як мінїстер Ґесман має певну вироблену полїтичну марку, так знова п. Бігарій не має єї; доси вславив ся він лише тим, що яко член нїмецкого буршеншафту „Austria“ імпонував сильно черновецким сторожам безпеченьства. На його славу треба сказати, що віднайшов у собі не тілько руске але й радикальне серце і обурившись мабуть на „безпринціпну“ полїтику наших послів, став (чи не за порадою пана Кисановича, з котрим живе у приязни?) Sitz pardon шефом-редактором „Народної Справи“. Не хочемо входити в питаня, на скілько пан „шеф-редактор“ вміє читати, що понаписувано в „Н. Справі“, тим більше, що — як бачимо — головним призначенем його будуть виводи у мінїстрів, а до сего досить знати нїмецку мову.

Та лишім п. Бігарія яко „шефа-редактора“, а займім ся п. Бігаріем яко „мужем довіря“ руских учителїв. Звідки він приходить до такої гідности? Се лишить ся мабуть тайною не лиш для нас, але й для загалу руских учителїв. Чи може... чи може п. Кисанович передав йому частину свого довіря, яке одержав від „револьтуючих“ руских учителїв, як він висловлює ся?

Від мінїстра Ґесмана дізнав ся пан „шеф редактор“ і „муж довіря“, що рускі посли навіть не довідували ся нїколи про стан учительскої платнї. Не знаємо, котрий з тих двох панів сказав неправду, але що сказав, то певно. Не потребуємо хиба наводити письменних телеґрам і листів пп. Василька і Спинула, щоб се доказати. Але п. Бігаріеви (чи мін. Ґесманови) ходило не лиш о те, щоб брехнею здискредитувати перед учителями руских послів, але й о те, щоб „возвеличити“ п. Ончула, котрий „дуже часто“ інтервенював в учительскій справі Ну, тепер ми дещо розуміємо. Тепер для нас більш як імовірно, що п. Бігарій одержав „вотум довіря“ руских учителїв від п. Кисановича...

Але то ще на конець. П. Бігарій не тілько інформував ся у мінїстра, він також інформував мінїстра. Очевидно, про полїтичну ситуацию на Буковинї, головно ж про руску радикальну партию. Так мінїстер був — видно дуже врадуваний заложенем сеї партиї, бо „повитав“ її. Тут комізм доходить уже до вершин. Мінїстер Ґесман, один з провідників християньских социялїв, найбільший клерикал і найбільший ворог социялїзму, витає заснуване радикальної партиї, котра має стояти на ґрунтї социялїзму! Тут можливі лиш дві евентуальности: або п. Бігарій з'ясував мінїстрови характер партиї невірно і тодї сьвідомо чи несьвідомо обманув його; або сказав правду про партию і в такім разї „нова“ партия є клерикальна й антисеміцка, а назва „радикальна“ є тільки назвою.

Кілька слів в справі збираня вишивок.

Перед кількома місяцями розіслала „Жіноча Громада“ поверх чотириста відозв до наших пань з просьбою збирати вишивки в своїй місцевости в цїли виданя їх окремою збіркою. На жаль суспільність за мало заінтересувала ся сею важною справою, бо наслїдок відозви був такий, що всего дві панї прислали свої збірки.

Байдужність загалу наших пань до виданя сеї збірки остала для мене загадкою; аджеж видане буковиньских взорів матиме велике значінє не лиш для нашого товариства, але й в історії культурного розвою руского народу на Буковинї.

Виданя буковиньских руских узорів (взагалї жадних) еще нема і вправдї можемо, денеде почути, що сей або той добродій збирає вишивки, але ще нїхто їх не видав хоч на се найвищий час.

Инший нарід, маючи такі скарби, старав би ся їх чим скорше показати сьвітови, ми заховаємо їх перед оком чужинця, чекаючи аж більше проворний сусїд возьме се за свої і скаже „сеж наше волоске!“ а тимчасом ті чудові взори затрачують ся, мішаючи ся з иньшими і тратить свою оригінальність.

В однім з листів до Окупевского дякує Драгоманів (перебуваючи тодї в Швайцариї) за присланий деревляний таріль гуцульскої роботи. Його знакомі незвичайно одушевляли ся артистичним викінченем тареля і не щадили слів похвали для самого артиста. Годі посуджувати чужинців, щоби робили се з прихильности до Русинів; хвалили, бо річ була справдї гарна і гідна похвали. Возьмім нашу збірку вишивок... як розійде ся она в тисячах примірників за границею, як дамо змогу чужинцям приглянути ся нашим виробом, то тогди — гадаю — піднесе ся промисл, бо з заграницї будуть у нас замовляти наші вишивки.

Але, щоби се здїйснило ся, треба передовсїм видати збірник, треба попросити гарненько наші панї, щоби в більшій скількости як до тепер надсилали зібрані узори, щоб ми мали їх не десять, як до тепер але десять тисяч. Я мала нагоду чути, що наші люди не будуть радо давати вишивок, як дізнають ся, на що саме збираємо. З сим не могу погодити ся!

Правда, дївчина, що вишиє собі з „голови“ який гарній взір не дає радо другій, але инша річ до збірки, і то для неї честь, що саме єї взір буде видрукований, і можу сьміло сказати що саме тій обставинї, що я виявила шевкиням правдиву цїль збираня вишивок, завдячую найгарнїйші взори.

Кожда околиця, може навіть кожде село має свої оригінальні вишивки пр. Шипинцї кіцманьский повіт: птицї, Оршівцї — орнаменти, серецкий повіт — низїнне. Ходить о се, щоби зібрати саме ті оригінальні взори; не ходить о се, щоби їх була велика скількість, але щоби були самі найважнїйші. З кождого села треба відшити: 1) морщинка, 2) рукав, 3) плечки, 4) взір на рушнику, 5) взір на пішві, 5) ширинку в селах, де весїльні сорочки самі червоні, також, 7) взір такої сорочки 8) такими самими нитками вишитий як полотно.

Що до способу то найлїпше брати на хрестики, бо взір буде рівнїйший і не буде клопоту з друкованем, виключивши, розуміє ся, ті взори, що не дадуть ся взяти на хрестики, пр. низїнне. Що до сего послїдного то треба відшивати його на окремих кусниках полотна, бо друкувати ся ме їх окремо на двох листках, одні на праву сторону другу на виворіт.

А тепер кілька слів що до красок: зібрані взори мусять бути оригінальні, тож треба уважати, щоби краски згоджували ся в найменчих відтїнях з відшиваним взором, важна се річ при волїчцї червоній і жовтій. Червоної є три краски: червона, темно

Віктор (*перериваючи йому*). Но, но, — вже добре. добре. (*Мовчанка*). А чого ви хочете від директора.

Мінель. Шукаю якої посади.

Віктор. Посади? Тут?

Мінель. Чи то буде може трудно?

Віктор. Трудно? Нї, мій пане, то прямо неможливе!

Мінель. (*Пригноблений.*) Що говорите?!

Віктор. То, що чуєте! Вже цїлих вісїм років сиджу в тій обридлій будї і через цїлий той час шеф не приняв анї одного нового урядника. По просту побоюєть ся нових лиць.

Мінель. Мусить бути очивидно дуже привязаний до свойого персоналу.

Віктор. Здаєть ся.

Мінель. І мусить бути добрий з нього чоловік?

Віктор. Він? Добрий чоловік? Тажто тиран, експльоататор.

Мінель. Ох!...

Віктор. Не принимає нїкого нового тілько для того, бо сам найлїпше знає, що за много тут працї. Абож то раз говорив я йому: „Пане директор, я сам рішучо не можу сповнити всїх моїх обовязків, потребую конечно помічника“. І думаєте, що то придало ся на щось? Де там? А вислїд? Ото, що тепер буквально нїчо а нїчо не роблю.

Мінель. (*зі смутком.*) А я вдоволивби ся чим небудь. Чувби ся щасливим, як би міг заробити лише тілько, щоби було защо купити собі що-день кавалок хлїба...

Віктор. То вам аж так зле поводить ся?

Мінель. Страшно, немилосердно зле.

Віктор. Від давна?

Мінель. Вже від пів року. Дивую ся сам собі, що міг те все перетерпіти, що взагалї ще до тепер живу.

Віктор. То сумно, дуже сумно.

Мінель (*зі слїзми в очах.*) О так, то дуже сумно! Тим сумнїйше, що не завсїгди менї так поводило ся. Кінчив ґімназію, поздавав екзаміни, через двацять років студіював всьо, що тілько було до перестудійованя — а вислїд... Але пощо буду вас нудити оповіданем річи, яка вас цїлком не може обходити?...

Віктор (*приязно*). Алеж противно, не нудите мене зовсїм... Але прошу, усядьте! (*Вказує крісло на лїво від бюрка. Мінель сїдає.*) Перед вашим приходом я був знаходив в страшенно злім успособленю. Сидїв у фотелю шефа і чув щораз сильнїйше огортаючий мене сплен[1]) Тепер то вже минуло. Вид такого порядного та чесного чоловіка, як ви, чоловіка, якого в так немилосерний спосіб переслїдує судьба, справив менї по просту полекшу. Бачу, що не можна ще скаржати ся на долю, як чоловік має так, як я наприклад, опал і 175 франків місячно.

Мінель. О мій Боже! Аж 175 франків!

Віктор. Можна з того жити яко-тако — не правда?

Мінель (*зітхаючи*). Сподїваю ся!

Віктор. А до того ще ріжні ґратифікациї та ремунерациї.

Мінель (*як повисше.*) Ремунерациї...

Віктор. Так! І тому, як ви оповідали менї о своїм нещастю, відбував я певну полекшу, навіть вдоволене. Я пізнав, що положене, в якім находжу ся, є властиво гідне заздрости.

Мінель (*з відтїнком глуму.*) Ох, ви маєте добре серце.

Віктор (*в менторскім тонї.*) Не інакше, мій любий приятелю. Треба доперва на власні очи побачити нужду таких людий, як ви, зіткнути ся з нею зблизька, щоби учути ся вдоволеним з власної долї.

Мінель (*встаючи*) О так — цїлком природно, цїлком природно!... Але тепер і я знаю, на що я властиво потрібний на сьвітї. Жию просто на те, щоби люди, які, як не за богато, то завсїгди досить посїдають, могли відчути полекшу та задоволене, дивлячи ся на мене, на моє нещасте, на мою нужду. Інакше кажучи, я для таких людий є чимсь в родї барометру, на якім можуть міряти свою ситість.

Віктор. А знаєте, що то як раз так. Знаменито сказалисьте.

Мінель. Дякую за признане. А тепер, як відігнав я від вас сплен і приніс вам полекшу в ваших чорних роздумуванях, маю надїю, що допоможете менї дістати тут бодай якенебудь занятє.

Віктор (*байдужно*). Алеж коли, любий приятелю, вже раз я сказав, що то цїлком не можливо, щоб ви могли знайти в нашім закладї яку небудь посаду. Не маєте по просту понятя, кілько то людий старало ся тут о посаду, і то люди з як найлїпшими рекомендациями.

Мінель. То потрібна рекомендація?

Віктор. Цїлком природно — як впрочім взагалї в цїлім сьвітї. Без рекомендациї і протекциї з гори нинї чоловік сказаний на погубу, чоловік безнадїйно страчений. А впрочім і самі добре о тім

[1]) сплен, скрайна хороблива байдужність.

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

червона і буракова, особливо ся послїдна дуже погана, але не можна заступати єї иньшою і при видиваню наша фантазия мусить мовчати.

Кождий взір має свою назву як пр. фасолька, доріжка, гусочка, хлопчик, павучки тож при кождім взорі прошу подавати „назву“.

Чейже не треба додавати, що збирати треба лиш рускі взори, маємо на стілько свого добра, що не потребуємо сягати по чуже, бо збірка наша вийде під заголовком „Рускі вишивки на Буковинї“.

А на конець... Ласкаві панї! Виключно від вас залежить, чи збірка появить ся, чи нї. Ви будете складати листочок до листочка до виданя, котре покаже сьвітови ті чуда артизму укриті по мужицких хатах. Тож до вас, панї, до вашого почутя краси звертаю ся ще раз і прошу присилати вишивки на руки панї Е. Кумановскої, (Чернівцї, Камінна 22.)

Марія Трусевич.

Полїтичний перегляд.

Буджетова комісия.

Комісия буджетова відбула в четвер перед полуднем засїдане; на порядку дневнім продовжене нарад над „Центральний заряд мінїстерства торговлї“.

П. Козловский закидує мінїстерству торговлї, що занедбує дрібний промисл; домагаєть ся закона про еміґрацию. Бесїдник пригадує обітницї, після котрих будова каналів мала бути вже давно розпочата. Або правительство їх не хоче будувати, та в такім разї поступає проти конституциї, бо мінїстри зложили присягу, що будуть виконувати закони, — або правительство їх не може будувати, що було би сьвідоцтвом морального убожества для дотичних фахових орґанів. Домагаєть ся вкінцї виконаня тих законів.

П. Адлер критикує нинїшну орґанїзацию мінїстерства торговлї, котра не відповідає фактичним обставинам, обговорює інституцию ради промислової, в котрій є заступлені тільки підприємцї, коли тимчасом в Радї працї, котра репрезентує інтереси робітницкої класи, в рівній мірі засїдають заступники робітників і підприємців. Бесїдник надїєть ся, що мінїстер торговлї при твореню уряду працї буде поступати скоро, без злишних формальностий; уряд працї повинен бути независимий, самостійний, під досьвідною управою мінїстра торговлї.

П. Гофман Вайленгоф запитує мінїстра, чому так дуже опізнюєть ся заповіджене утворене Ради рукодїльничої (Gewerberat). З огляду на плянноване утворене мінїстерства працї сферам промисловим треба дати спромогу висказати свою думку.

Далї промовляли пп. Сильвестер, Шмід і Колїшер, котрий домагав ся як найскоршого виконана будови каналу Дунай Одра-Висла.

По промові п. Ельверта забрав голос мінїстер торговлї Фіддер. Що дотикаєть ся водних будівель, то мінїстер заявляє, що кредити, ухвалені в дотичнім законї, абсолютно не вистарчать та треба буде попитати парляменту, чи схоче запевнити нові кредити дорогою закона. Як се станеть ся, будова почнеть ся. Орґанїзация мінїстерства торговлї не відповідає теперішним вимогам. Мінїстер має намір социяльно полїтичні аґенди мінїстерства торговлї сполучити в одну цїлість та числить при тім на поперте парляменту. Сотворене нового мінїстерства та прибічної ради для рукодїльничих справ мінїстер уважає за передчасне.

По дальшій дискусиї принято без зміни позицию „Центральний заряд мінїстерства торговлї“ та приступлено до уступу „безпосередні податки“.

Референт п. Пльой представив справу внесеня пп. Поточка, Пастора і тов. про відшкодоване за підводи доставлювані для урядників помірових. Референт підвіс, що се внесене стало ся безпредметовим з приводу виданого тимчасом у тій справі розпорядженя мінїстерства торговлї.

На сїм наради перервано.

Королївскі похорони в Лїсабонї.

В недїлю відбували ся похорони короля і престолонаслїдника без нїяких перешкод з виїмком маленької пригоди. Віз переповнений людьми заломив ся якраз тодї, коли проходив похоронний похід, наслїдком чого богато осіб потерпіло легкі рани.

Студений вітер віє. Небо покрите малими хмарками, через які продирають ся сонячні проміни. Від самого ранку дзвонять у всїх церквах. Делеґациї з вінками і ріжні особи удають ся повозами до королївского замку „Necessitades“. Віддїли війска переходять дорогами, щоб вставитись на призначених місцях. На місци, де виконано атентат, стоїть віддїл кавалериї. Нарід здержує ся від місця морду.

О год. 11. винесено домовини з придворної королївскої каплицї. Король Мануель в унїформі аспіранта маринарки і королївни Марія Пія і Амалїя в анґлїйслім вдовичім убраню з сьвічками в руках супроводжають домовини аж до виходу з каплицї, почім вертають назад до королївского двору. Похід удав ся до церкви сьв. Вінкентия. В повнім порядку і при сьвяточній тиші переходить похід через торговельну площу. В ґальових возах їздять високі державні достойники і члени заграничних місий. Потім іде караван. Домовини украшені чорними аксамітовими покривалами з золотими краями. Всї склепи позамикані на знак жалоби.

Ходить чутка, що обидві королеві задумують покинути край. Королева вдова Амалїя має замешкати в Анґлїї, а Марія Пія в Італїї.

В Лїсабонї панує спокій. Однак пошукуваня за заговірниками не перестають. Посла Цела да Амараль арештовано на границї під закидом участи в замордованю короля. Цїкаво, що републиканьска партия зростає з дня на день. Говорять, що монархія потреває не довго і що проклямоване републики є тільки питанем кількох місяцїв. День в день приступають сотки до републиканьского сторонництва. Франко перед своєю утечию дав собі оголити бороду. Колись могучий диктатор є тепер в цїлім краю предметом наруги.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 11. лютого 1908.

Заприсяжене нових тайних радників В понедїлок заприсягнув цїсар нових тайних радників з Буковини: краєвого президента д-ра Бляйлебена і краєвого маршалка барона Василька а потім приняв їх на авдієнцию. Супроти краєвого маршалка висказав цїсар своє задоволене за спокійний беребіг останної сесії соймової. Краєвий маршалок здав потім справоздане з соймових нарад, говорив дальше про вільні місця, фундовані краєм, проектований в закладї для слїпих і глухонїмих з нагоди цїсарского ювилею як також про закладане шкіл у всїх громадах, де ще шкіл нема. Цїсар приняв сї інформациї з утїхою до відома і висказав маршалкови своє признане.

Овация для інспектора. З Кіцманя пишуть нам: В недїлю в полудни відбуло ся в Кіцмани велике учительске сьвято: Староста Краль передав інсп. Стратийчукови золотий хрест заслуги з короною. На се сьвято приїхали з Відня посли Н. Василько і Іла Семака. З Чернівцїв прибув і інспектор Попович. Мимо непогоди явила ся сила народу на границї Кіцманя, щоб привитати гостий. По переданю хреста заслуги зійшли ся всї на банкет в ратушевій салї. Посол Василько виголосив довшу бесїду, з причини важного змісту подаємо на вступі. На внесок посла Василька вислано депеші до мінїстра просьвіти і до краєвого президента. Депеша до мінїстра просьвіти звучить так: „З нагоди декорованя повітового інспектора Стратийчука в Кіцмани висказує численно зібране учительство кіцманьского повіта подяку за добротливу опіку, яку Ваша Ексц. заявила пропонуючи Його Величеству се відзначене. При сїй нагоді осьміляє ся зібране учительство, разом з присутними тут послами Васильком і Семакою просити Вашу Ексц. о поперте в справі учительского закона, який має небавом порішитись в радї мінїстрів. Посли Николай Василько, Семака, іменем учителїв Павнель і Марієнчук. — Телеґрама до краєвого президента така: „З нагоди удекорованя свого інспектора повітового Стратийчука в Кіцмани висказує згромаджене учительство кіцманьского повіта подяку за Вашу опіку заявлену сим відзначенем. При сїй нагодї просить зібране учительство разом з присутними з сего приводу послами Васильком і Семакою, о Ваше поперте і в теперішній рішучій хвилї в справі реґуляциї учительскої платнї. Опісля піднесено тоасти в честь послів Василька, Семаки, соленїзанта, інспектора Поповича, повітового старости Краля і иньших.

Професорскі іспити. Минувшого тижня відбували ся на тутешнім унїверзитетї професорскі іспити. З Українцїв зложили іспити дд.: Панько Клим з латиньскої і грецкої мови як головних предметів, Рудницкий з історії, як головного предмету, Лев Токарик з хемії як головного а з математики і фізики як побічних предметів, і Остап Сьвітлик з латиньскої і грецкої мови як головних предметів.

Винайдене египетских старинностий. З Египту доносять, що в долинї тебаньских королївских гробів викопано дорогоцїнности жени Сетіса II. Вони походять з девятьнацятої династиї, яка панувала щось около 1300 перед Христом. Викопано золоті бранзолета, ковтки, перстенї знаменитого виробу. Сї цїнности були заховані в намулї; дальше натрапено на передісторичний гріб з поєдинчо забальзамованим і дуже малим чоловіком. Не далеко найдено иньший гріб, де лежало побіч себе сорок тїл римских жовнїрів з відрубаними головами.

Оповістки, іменованя і т. п.

З нотарских кругів. Нотарского кандидата Аркадия Пйотровского в Кіцмани іменовано нотарем в Путилові.

Ц. к. управа руху. Рух на лїнії Глїбока—Серет, Гатна—Дорна—Ватра (тагаровий) Неполоківцї—Вижниця застановлено по причинї заметий.

Загальні зборри тов. „Руска Школа“ відбудуть ся в суботу, дня 15. лютого 1908 р. о 2. годинї по обідї в сали „Народного Дому“ з таким дневним порядком: 1. Прочитане і справджене протоколу з попередних загальних зборів; 2 справоздане з дїяльности головного видїлу і поодиноких філїй товариства; 3. вибір нового видїлу; 4. вільні внесеня. — Того самого дня о 11. год. рано відбуде ся засїдане головного видїлу. — За видїл: *Антін Клим*, голова; *Лесь Кисилиця* секретар.

На будову хати „Рускої Бесїди“ у Вижници жертвували Вп. з аматорского представленя 13 кор., Лейба Роснер 20 кор., Юрій Лукащик 2 кор., інсп. Никорович 3 кор., учит. Гунька 2 кор., Юрій Загороднюк 4 кор., п. Александрюк 5 кор., Зайда Шібер 10 кор., Ераст Бурачиньский 20 кор.. На бльоки зложили: Пант. Виноградник, Мих. Данчул, Осип Лучиньский, Мих. Івашко, Іван Павлюк, Танасій Дольницкий і Михайло Москва по 10 кор. Просимо всїх Вп. Панів, що узяли бльоки в розпродаж о надіслане зібраних гроший. А членів „Рускої Бесїди“ просимо отсею дорогою о заплачене вкладок. Товариство має 181 членів, а заледви 35 членів зволили вирівнати свої довги. — *Михась Івашко*, касиер.

Із штуки і лїтератури.

Vormerk-Kalender für Volkschulen, zum Amtsgebrauche für Schulleitungen, zusammengestellt von Wilhelm Sarfas, Schulleiter in Deutsch Badeutz, Отсей термінар календар, уложений і виданий дир. Серфасом подає докладний спис робіт, які має полагодити управитель школи через цїлий рік від 1. вересня до 31. серпня. До кождої роботи подано число і дату дотичного закону, а згадно розпорядку ради шкільної краєвої або окружної. Уложений дуже практично є необхідний для ужитку кождого управителя школи. Цїна 60 сот., з почтовою пересилкою 70 сот. Замовляти можна у автора.

знаєте, як і я. Наш директор завсїгди кождого зголошуючого ся о посаду зараз питає на вступі: „Хто вас до мене прислав?“

Мінель. Ох!..

Віктор. А ви? Чи маєте яке поручене?

Мінель. Розуміеть ся!

Віктор. Позвольте його!

Мінель. (*Розпинає сурдут, так однак, що публика може добачити його фляпельову камізельку, з причепленим до сеї ковнїрцем і краваткою як рівнож і грубший папір, який заступає перед сорочки, і виймає з бічної кешенї коперту з рекомендаційним листом. Потім ховає коперту назад до кешенї наперед виняв з неї лист, і запинає хутко сурдут, щоби Віктор не спостерігі недостачу з його тоалетї.*)

Віктор. А хто-ж то вас поручає?

Мінель. (*Подаючи лист*). Ґрафиня Треверніє.

Віктор. Так? А, то в такім случаю, маєте сильну протекцію.

Мінель. Думаєте, що той лист поможе менї в моїх стараних?

Віктор. (*Перебігаючи лист очима.*) Чудово! Знаменито!

Мінель. Можу отже мати надію?

Віктор. Але ж натурально! (*Нюхаючи лист.*) Глупо тілько, що лист той так сильно наперфумований. Наш шеф того не зносить. Старий дивак...

(*В тій хвилї входить директор через двері з лївої сторони. Виглядає сильно з'іритований. В виду того ховає Віктор спішно лист до кишенї.*)

(*Дальше буде*).

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою

в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституция на Буковинї. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого“ відібє ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї“.

Приєднуйте нам нових членів!

Диреция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.

Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**

Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/4 стор. 40 К., 1/8 стороны 20 К., 1/16 стороны 10 К., 1/32 стороны 5 К., 1/64 стороны 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.

За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Надзвичайні загальні збори каси пож. і щадн. для громади Шипинцї, відбудуть ся дня 16. лютого 1908. року о годинї 1. пополудни в сали „Народного Дому“ із таким дневним порядку: 1. Справоздане комітету будовляного з предложенем квітів і приняте рахунку з перебранем „Народного Дому“ 2. Вільні внесеня. — *Іван Михальчук*, нач.

Загальні збори каси пож. і щадн. для громади Виженка, відбудуть ся дня 23. лютого 1908. року о 2. годинї пополудни в комнатах читальнї з слїдуючим дневним порядком: 1. Прочитане протоколу з послїдних загальних зборів. 2. Справоздане касове і білянс. 3. Установлене відсотків і дивіденд. 4. Вільні внески і запитаня. — *Ю. Гордийчук*, начальник.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть

NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптикара др. Ю. Францоза
в Тероподи.

Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol“ і не приймати нїяких „Нервотонів“.

Цїна флякона 80 сот. 10 фляконів (фляшощок) 8 кор. з оплатою і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всїх країв.

В Чернівцях на складї у Шміда і Фонтіна, в Селетинї в дрогоерій медициналній Стернтуса.

19 (—)

14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14

В Канаду і Америку

14 (4—?)

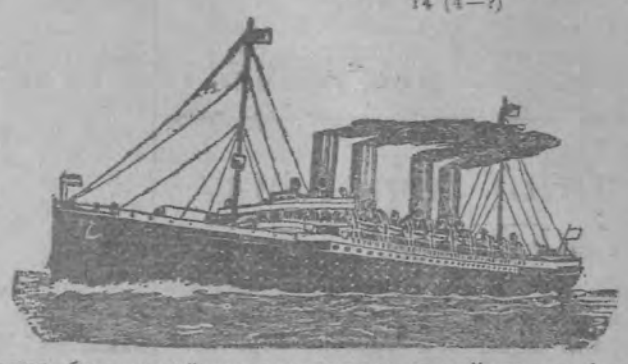

прямо без пересїданя переправляє **найскорше і найдешевше**

вис. ц. к. правительством концесіон. міжнародне

Бюро подорожи

„Ґльобус“ (Globus)

Чернівцї, ул. Ратушева **14.** (Буковина).

Не купуйте шифкарти, доки не запитаєте ся в бюрі подорожи „Ґльобус“ в Чернівцях о цїну! — Всяких вияснень в справі їзди удїляє ся даром.

Уважайте на число 14.

14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14

Новий а добре платний домашний промисл

завело в нашім краю

перше галицке підприємство домашних панчішкових робіт на плоских машинах до плетеня

ЛЇБАЛЬ і СПІЛКА

зареєстроване торговельне товариство

у Львові, улиця Кохановського число 39|19.

Тривкий і певний зарібок.

В кождій порі, як в зимі так в лїтї може вправна людина заробити що дня 3 до 5 корон.

Не треба шукати зарібків в чужинї, за морем.

Хто вивчить ся працювати на ново-винайденій плоскій машинї до плетеня „СЛАВІЯ“, той не має вже чого журити ся.

Зимою в теплї а лїтом в холодку працює собі легко і приємно; готову роботу відсилає до фірми

Лїбаль і Спілка у Львові, ул. Кохановського ч. 39|19,

а за пару днїв дістає від тої фірми гроші за роботу і сьвіжу пряжу на дальшу роботу.

Вивчити ся може дуже скоро і без великих заходів.

Машини „СЛАВІЯ“ є найлїпші, та тому і найдешевші з поміж усїх машин до плетеня; не треба отже давати ся заманювати до куповання инших машин.

Жадайте сейчас пояснень. Члени просьвітних товариств мають значний опуст.

Поличтесь на нашу часопись.

Давайте читати сю оповістку всїм Вашим свояцям, сусїдам і знакомим.

Лекка і приємна праця.

Опис до роботи треба лише мало.

Слова, котрого ані сперва не є на знакомі.

Праця для всїх і всюди.

Друкарня „Рускої Ради“

має на складї

КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦИЙНИХ ТОВАРИСТВ

(Взаїмна Вигода“)

Всї книги до веденя товариства, коштують враз з стемплями 50 кор. з пересилкою 51 кор.

Г. ФАЙЛЕР

усувач нагнїток

Чернівцї, улиця Руска ч. 8.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик **Рік заложеня 1873.**

Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.

Товари з альпаки і кінського срібла В. Бахмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.

Дамскі ковняри і зарукавкі найлїпші і найновійші товари футряні.

Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin“, „Nutria“, шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.

Правдиве біле Єґера Др-а Лямана, калїсони і майтки, вебові і з Chenille хустучки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.

Трикотові і вовняні камаші.

Товари обувяні, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.

Для панів лякерки, півчеревики — найновійшої сорти.

Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.

Куфри до подорожи з замочками і без. Нецезарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітила і скатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.

Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.

Найновійші артикули карнавалові:

Для дам наймоднїйші черевики балеві, заготки ґази і вахлярі.

Кляки і цилїндри найновійшого крою.

Щітки до річий, голови і до зубів.

Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і французкої продукциї.

Хусточки батистові, шовкові, паньчохи шовкові так звані „Flor“ гладкі і „ajour“, рукавички шовкові, ірхові „Marabout“ і иньші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові пояски найновійшого фасону.

Шовкові шкарпетки, „Flor“ рукавички, найлїпших фабрикатів сорочки батистові, піки, наймоднїйшого фасону.

Ковнярики, маншети, краватки, полотняні хусточки і батистові.

Прибори до польованя, торби камаші, зарукавки крісла полеві і амуниция.

Санки „Rodel“ всї специяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.

З друкарнї товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана. Захарка.

Ч. 14. Чернівці, пятниця дня 1. (14.) лютого 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цілий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цілий рік 18 кор. (вгл. 9 рублів або 34 фр.) а на пів року 9 кор., вгл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятниці і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділь і сьвят.

Посол Н. Василько в учительскій справі.

(Конець.)

Нехай се буде свого рода вступом до того, що скажу Вам дальше: Те саме, що я сказав про себе: що не можу почувати ся лише заступником учителів, але мушу мати перед очима інтереси цїлого руского народу, те саме мушу сказати також про голову нашого соймового клюбу. І він яко член видїлу краевого, але головно яко дїловий член і віцемаршалок не може заступати анї специяльно учительских інтересів анї специяльно інтересів Русинів, але інтереси краю. Коли-б Стоцкий яко віцемаршалок хотїв у своїх звітах і дїяльности манїфестувати ся Русином, то я пересьвідчений, що всї иньші народности як не нинї то завтра, переглянувши ситуацию, подякували б гарненько за те, щоб на чолї управи краю стояв Русин, котрий хоче дбати лише про чисто рускі інтереси або може лиш про інтереси одного стану руского народу. А що-ж закидають Стоцкому? У звітї, якого зажадало від него правительство на питане, як видїл краевий думає про покрите для учительского закона, станув він на становищи, що стан фінансів краю не оправдує такого видатку. Се факт. Ви перечислили ся і ми перечислили ся: первісно по виборах, коли засновано вільнодумний союз, почували ся всї посли, котрі по більшій части вийшли при помочи учительства, подякувати свому союзникови в формі реґуляциї платнї; але нї оден з них з олївцем і папером в руках не перестудіював буджету, не розглянув ся в довгах краю! Думало ся, що 500.000 Кор. справу залагодить ся і одноголосно порішено реґуляцию платнї. Аж опісля показало ся, що не 500.000 К треба, але 1,000.000. Та навіть при обчисленю видатків на 500.000 К. ошибали ся ми що-до покритя. Одушевлені побідою при виборах поручили ми нашому тов. А. Ончулови, котрого тодї уважали всї фінансовим ґенїєм, найти покрите на реґуляцию і він сейчас найшов його: в формі проекту знесеня пропінациї. Отсе знесене пропінациї мало вистарчити не лиш для учителїв, воно мало заспокоїти жаданя лїкарів, громадских секретарів і пр. і пр. Але як ми не досить серіозно — признаю ся отверто до сего — взяли ся до реґуляциї учительскої платнї, так само несеріозно загнали ся в квестиї покритя на неї. Всї цифри, котрі Ончул предложив, принято.

Тимчасом знесеня пропінациї не переведено, але заступлено теперішним змодифінованим проектом. Нинї стоїмо знова перед цифрами, котрих нїхто не в силї осудити, бо рівночасно з 30% додатком до пропінацийних чиншів поступає аґітация проти горівки, наслїдком чого пропінатори мусять складати аренди. Ми не знаємо отже зовсїм певних дат про ті суми, що має принести нам новий закон. Мої Панї і Панове! Я яко полїтик, можна сказати яко аґітатор можу залагодити ся з тими справами так, як се Ончул зробив; кажу отверто: я прямо легводушно позволив собі руководити ся в них аґітаторским становищем. Але я кермую ся також иншою думкою: коли ти своїми обітницями розбудив надії стілько і стілько родин, то мусиш понести також наслїдки сего. Але инше питане, чи хтось, хто відповідає за фінанси краю може у відповіди на урядове питане, котре відтак має становити доказ для всїх консенвенций, станути на такім самім становищи, ведений охотою з'єднати собі симпатиї має, чи радше повинен він дати відповідь по своїм сумлїню і переконаню і після дїйсного стану.

Ба що більше: підвисшене учительскої платнї, котре нинї вимагає близько 1,000.000 К, поглотить очевидно ще більші суми. Адже ми мусимо подумати над тим, щоб заспокоїти ще иньші не меньше пильні бажаня. Нагадую пр. знесеня мит, котрого домагають ся в такий спосіб, що ми йому не можемо оперти ся; мусимо якимсь чином звернути ся до правительства о поміч. Коли-ж би видїл краевий, до якого правительство має офіцияльне довіре, дав йому відповідь, що спонукала би правительство до акциї, для котрої в супереч запевненям видїлу не стане засобів, то правительство зовсїм слушно покличе ся на першу відповідь і звалить всю відвічальність на краевий видїл. Такі були причини, що спонукали тов. Стоцкого — не твердку анї про себе анї про него, що у нас самі добрі прикмети — але богато з Вас знає, що він поважний чоловік, спонукали дати поважну відповідь на поважне питане. Таку відповідь про краеві фінанси дав він яко відвічальний дїяч у видїлї; але щоб він менї, свому найлїпшому другови, сказав коли небудь: як будеш у Відни поаґітуй проти закона — нї, мої Панї і Панове, сего він нїколи не вчинив. Можу Вас дальше запевнити, що се чиста клевета ті поголоски, немовто Стоцкий або хто иньший з нашого клюбу був у якогонебудь мінїстра, щоб інтриґувати проти закона. Думаю, що вірите менї, коли кажу, що не йшов би я спільно з нїким з моїх близших товаришів, якби побачив, що хтонебудь з них виступає проти оправданих домагань учителїв. І думаю, що вірите також, що анї Стоцкий анї нїхто иньший з нас не вчинив анї явно анї тихцем нїчого, щоб повалити Ваші домаганя.

Поважані Панї і Панове! Було-б нерозумом думати, що я переконав Вас вповнї отсими моїми виводами, переконав по такій шаленій кілька місячній аґітациї, веденій в добре зрозумілім інтересї Ваших ворогів, певно не в інтересї руского народу. Але я прошу Вас, призадумайте ся над моїми словами і пригадайте собі всьо те, що до хвилї, як питане учительскої платнї дійшло до теперішної стадиї, зробили для учительскої справи не лиш я, але як-раз ті мої товариші, на котрих учителї так завзяли ся; призадумайте ся, заки рішите в їх некористь. Нагадаю Вам, що довго перед тим, заки я виступив в рускім публичнім житю на Буковинї, було в Соймі тілько двох послів, Стоцкий і Пігулак, котрі тодї не лиш обороняли ся проти 29 чужих. Те, що нинї закидає ся тим панам, не слушне, але се Вам скажу: у иншого народу коли б навіть такі мужі провинили ся, то ледви чи так скоро позабуто би їх минувшину, чи викликано би серед інтелїґенциї таку нагінку на них, як се у нас дїє ся. Дїє ся не на хосен для нашого народу, але на втїху наших ворогів і противників. Прийду до Відня до парляменту, хто питає мене: Що у вас дїє ся між Русинами? Прийду до Чернівцїв, хто тут питає: Що се за непорозуміня і роздор між вами? Наші добрі приятелї, наші любі сусїди, Румуни. В котрих ґазетах подиблете: Гов, між Русинами щось недобре готовить ся? В християньско-нїмецких „Nachrichten“. Се наші старі приятелї, що нагадують собі нас. Даруйте, нинї сьвяточна хвиля, хвиля, в котрій ми всї аж до моєї бесїди забули, що у нас не всьо так гарно і гладко йде як в перших днях, а я той настрій може трохи розвіяв. Але хто мав се Вам сказати, як не я? Кого другого може Ви й не слухали би, я знаю се добре. Я уважав отже своїм обовязком не скривати нїчого перед Вами, бо хочу остати ся вірним моїм засадам і не спустити з ока моєї меги, котру я вибрав собі від першого дня мого виступу в публичне житє. Конфлїктів у нутрі партиї не мож оминути, бо тілько через вирівнане кантів ріжнородних поглядів можна дійти до спільного погляду, але коли вже так, нехай друга народність не тягне з сего зисків; лиш тому, що доси ми придержували ся сеї засади, осягнули те, що нинї маємо. Можете говорити, що хочете: гірше як 5—6 лїт як 10 лїт тому не стоїть руска справа. Бо прецінь цїннїйшим дещо як маловажні ріжницї; як погляди на реґуляцию платнї, котра остаточно мусить перейти, є становище, яке нинї займаємо в краю, становище, яке Ви займаєте не лиш в нашім народї, але і в краю. Подумайте, чи 10 лїт тому можливе було те старане о Вас? Подумайте, чи журив би ся хто, чи Ви хочете вислухати мене чи нї. Се, Мої Панове, здобули Ви; але будьте справедливі

Макс Морей.

ПРОТЕКЦІЯ.

Комедійка в однїй дїї.

Переклав М. Атаманюк.

(*Дальше.*)

Ява III.

Директор. — Попереднї.

Директор. Но прошу, прошу — знов касино в моїм кабінетї.

Віктор. Пан директор позволять вияснити менї, для чого . . .

Директор. Будьте тихо! Найменше сто разів говорив я вам, що той кабінет належить виключно до мене і що анї ви, анї нїхто взагалї не має нїчо тут до роботи, а особливо в часї моєї неприсутности.

Віктор (*вказуючи на Мінеля, який стоїть як вритий, зі спущеною головою і переляканий*). То той пан хотїв конечно говорити з паном директором, а що був дуже влїзливий і я не міг в нїякий спосіб від нього увільнити ся, отже припровадив його тут, щоби наочно переконав ся, що пана директора нема.

Мінель (*на сторонї*). От тобі й маєш!

Директор (*до Віктора*). Дайте спокій. Знаю ся добре на ваших викрутах. Нїколи вам на тім не збуває. Можете відійти.

Віктор (*кланяє ся*). До услуг, пане директор. (*Відходить*).

Ява IV.

Директор. — Мінель.

Директор (*до Мінеля, який тихцем хочо висунути ся за Віктором і вже при самих дверях*). Ви можете лишити ся. Адже хотїли, здаєть ся, говорити зі мною (*Говорячи то підходить до комина, здіймає капелюх, який через цїлий час має на голові і кладе його на комину*).

Мінель (*учувши візване, щоби лишити ся, стоїть затурбований, обертаючи в руках капелюх. Що хвиля споглядає то на директора, то на двері, якими вийшов Віктор і говорить сам до себе*). Той драб забрав менї лист. Що-ж менї тепер почати?

Директор (*підходить до поличок з актами і виймає стос паперів*). Прошу, о що ходить?

Мінель. Пан директор простять менї... Я... То є, не я... (*На сторонї*). Що йому сказати?

Директор (*сїдаючи при бюрку*). Отже слухаю. Чим можу служити?

Мінель (*заклопотаний*). Бо то, прошу пана директора... То є... Властиво я хотїв сказати, що . . .

Директор (*ударяє нагло кулаком о бюрко*). Прошу, прошу — придивіть ся самі! Чи видїли ви де коли тілько попелу на бюрку і такий непорядок! (*Мінель вагаючи ся, споглядає крадком на бюрко*). Але то мусить вже раз скінчити ся! Так далї не може бути! Маю вже того всього поти! (*Вказує на шию. По хвилї в спокійнїйшім тонї.*) Отже прошу, — говоріть!

Мінель (*поликаючи слова*). Отже, прошу пана директора... Я... Так є, я, прошу пана директора...

Директор. (*Вказуючи крісло коло бюрка*). Прошу сїдайте! Отже ви...

Мінель. (*Усївши на самім крайчику крісла, говорить непевним голосом, з трудністю перепускаючи кожде слово через гортанку*). Пан директор простять, що я — — — — — — — — —

Директор. Але-ж не оправдуйте ся! Адже-ж то не ваша вина, що я маю таких урядників!

Мінель. Нї, прошу пана директора... То не те... Тілько... Так, тілько я хотїв пана директора запитати... властиво нї... просити, чи... чи... не було би можливим, щоби я... так є, прошу пана директора, щоби я...

Директор (*нетерпеливо*). Але що такого?

Мінель (*перемагаючи себе*)... дістав яку посаду, пане директор.

Директор. Або виразно кажучи: прийшли довідати ся, чи нема тут якої вільної посади, та чи не моглиб її дістати.

Мінель. Так є... якраз... якраз, прошу пана директора, в тій цїли осьмілив ся тут прийти.

Директор. До чорта! В такім разї говоріть-же самі за себе! (*Гірко*). Давно вже не просили мене о посаду. (*Витягає руку до Мінеля*). Дайте поручене. Адже мусите мати якесь.

Мінель (*встаючи*). Коли... Пан директор позволять менї вияснити...

Директор. Але-ж то цїлком непотрібне! Отже дайте письмо поручаюче!

Мінель (*посуваючи ся звільна на середину сцени.*) Нехай пан директор не гнївають ся на мене, але річ має ся так, що...

Директор (*знетерпеливлений*). Як? О що ходить? Говоріть-же виразно, бо нїчого не розумію з того всього.

Мінель (*боязко*)... що я не маю...

Директор. Але-ж чого, чого не маєте? До чорта, говоріть же ясно, чого не маєте? (*Рівночасно, як би*

й обективні: самі не могли-б Ви сего здобути, до сего допомогли Вам иньші люди, подумайте — ті самі люди, на котрих Ви нині камінем кидаете; се я також мусїв сказати.

Тепер, Мої Панї і Панове, можу, думаю, полимити „питане хлїба“, запевнивши Вас, що я й без ґазетної реклями про свою дїяльність заступати му Ваші інтереси і я переконаний, що реґуляцию платнї одержите евентуально ще тепер, ба навіть тодї, коли-б на радї мінїстрів — про що нїхто, навіть сам президент, якого я в пятницю (7. с. м.) питав ся, не годен нїчо певного сказати — мала вона упасти, навіть тодї значило б се тілько неведику проволоку. І ще раз мушу заявити: Нїхто з руских послів, анї Стоцкий анї Пігулак — про иньших не було мови — не звертали ся до мене нїколи з тим, щоб я в міродатних кругах виступив проти закона, противно: кождої хвилї були вони готові заступити ся за реґуляциєю. Але одному робите кривду: пос. Спинулови. Колиб Ви знали, як він що дня рано і вечер не давав менї спокою сею справою, коли-б знали, що мінїстер просьвіти не міг позбути ся його, то певно обурювали-б ся на ті ґазетні вістки, що він інтриґує проти закона. Се тяжка кривда.

Я сказав Вам перше, що незгодини серед нас повстали головно через „питане хлїба“. Алеж національні та полїтичні моменти не були тут без ваги. Про них хочу коротко висказати ся. Кажу Вам, що Вам всїм, не лиш отут присутним, але загалом цїлій рускій інтелїґенциї за добре поводить ся: бо коли Ви думаете, що можете позволити собі на люксус творити нові партиї, то не инакше мусить бути. Чи Ви забули, що недавно, ще дуже недавно мусїли поборювати тяжкого внутрішного ворога? Чи забули, що він ще не спить, чи не бачили результату останних виборів до парляменту і не порівнували відношене голосів? І тепер хочете самі між собою сварити ся? Чи тепер час на те? Та я хотїв би ще спитати ся Вас за причинами. В Галичинї є радикальна партія; вона твердить: всї націонал-демократи, їх попередники і т. д., придержують ся тактики, що не веде до цїли: адмінїстрація погіршує ся, мужик бідніє одним словом всюди зацофане; ми мусимо ті відносини вивернути. Се поважні люди. Пос. Бачиньский пр., що говорить він: „Я належу до партиї перевороту!“ Ба, але що-ж Ви хочете перевертати? Що тут злого? Сей староста чи інспектор краєвий? Сих Ви хочете вивертати? Скажете менї: економічні відносини злі, треба мужикови допомогти! Так, і зробити його поживою для канон! Кидайте лиш такі гасла між народ, кажіть йому — що я вже і в ґазетах читав — що Жид злий, юдьте його на Жидів, то заграють маналїхери і отсе буде успіх нової партиї! Попирайте радше наші заміри, закладайте каси, читальнї і т. д. Коли сї інституциї перейдуть у Ваші руки, тодї більше зробите, як всї радикальні партиї разом! Але возьміть їх поважно в руки, працюйте по касах і читальнях, а будете працювати не для нашого хісна, бо я знаю, яку силу тим здобудете, але для хісна народу, для його мира, добробиту і культури. До сего не треба радикальних партий, до сего досить буде і нас, коли тілько схочете серіозно нас попирати.

А тепер, Мої Панї і Панове, хочу ще доторкнутись останної точки, котру я порушив уже з нагоди відзначеня нашого віцемаршалка. В останнім часї винайдено ще одну ріжницю; ріжницю між Буковинцями й Галичанами. Уважаю своїм обовязком, говорити про се при кождій нагодї. Уважаю обовязком просто тому, що я кожде признане, яке стрінуло мене коли небудь з вас, пересилаю в душі до Галичини. Коли дякують менї за те, що я вчинив, то чую в серцї, що до сего допомогли менї галицкі товариші; коли-б ми у Відни не ступали разом з ними, то нїколи не осягнули-б сего, що тепер маємо. Якраз отсе почув я від інсп. Поповича, що ми, не маючи своїх учителїв, спроваджували їх з Галичини. Галицких учителїв, що тут осїли, знаю. Знаю також богато буковиньских учителїв, котрі не стоять на висотї свого завданя; певно, і між Галичанами є такі. Щоб одначе всї галицкі учителї без виїмку ріжнили ся в своїм поведеню супроти населеня як і в своїй дїяльности від буковиньских, се неможливе. Може бути, що чоловік, який прийшов з краю, де всьо угнетає ся, має більше боєвого настрою. Та се шкодить головно йому самому; нам воно не принесло шкоди.

Кінчу свою промову і прошу Вас згодити ся на висланє двох депеш до Відня; одної до Єго Ексц. краєвого президента, другої до Єго Ексц. Мінїстра Просьвіти. Вони оба в високій мірі заслужили ся коло сего відзначеня, яке отсе сьвяткуємо; подякуймо-ж їм і просїм при тій нагодї, щоб в сїй рішаючій хвилї ужили свого впливу для Вашої справи. Хочу зробити се для того, щоб бути разом з Вами на тій самій петициї до мінїстра і положити конець клеветам, в які, як сего надїю ся, нїхто не вірить, хоч дійшли і до Вас; тим чином отверто уявлю, що заступаю ся за інтереси Вашого стану.

Повтаряю ще раз, Мої Панї і Панове: значіне учительства для нашого народу знаю, знаю також, що мої цїли без Вас тяжко булоби осягнути; мушу одначе просити Вас: не забувайте, що ми, посли, не є заступниками одного стану, але цїлого народу, що боронимо інтересів цїлого народу, не одної ґрупи. Наведу Вам один приклад. Ви знаете, що значить для мужика сіль. Знижене цїни соли се було-б для посла здобутєм величезної популярности. В скарбі держави маємо 138 міл. надвишки. Ми жадали зниженя цїни по 2 сот. на тонцї, але не здобули його. В деяких часописах читаю, що посли, котрі вертають домів без санкціонованого закона, повинні бути укаменовані. Що Ви подумаете, коли-б мужик сказав, що укаменує посла, бо не виєднав знижене цїни соли? Що для одного слушне, то для другого кривда. І мужик і Ви мусите знати, що заступаємо ся за ваші інтереси. За результати не можете потягати нас до відвічальности. Такі могучі ми ще не є, щоб могли самі радити ся в державі.

Буджетова комісия.

Комісия буджетова продовжала в середу наради над главою „безпосередні податки“. Мінїстер скарбу др. Коритовскі перестерігає перед жаданями зниженями податків. 17. с. м. зійде ся анкета в справі санациї краєвих фінансів і при сїй нагодї обговорить ся ріжні податкові справи. В першій лїнїї задумує мінїстер підвисшити податок від горівки в цїли санациї краєвих фінансів; реформа спадкового податку принесе лише кілька мілїонів; зараз по зібраню палати послів предложить ся законопроект о податку хатнім; сей законопроект містить знижене податку. Мінїстер говорить о законї дотично оподаткованя спілок, при чім узглядниить ся оправдані бажаня інтересованих кругів і подає провізоричні цифри податків з року 1907. та висказує надїю, що комісия заявить ся за ограниченем жадань від фінансової управи.

Посол Василько.

Член комісиї посол Василько закидає аґрарній більшости, що вона, хоч вийшла з загальних виборів, не думає нїчо зміняти в законодавстві, прикроєнім для куриального парляменту, хоч має на то силу. Бесїдник домагає ся в резолюциї, яку ухвалено одноголосно, щоб надвишки з особисто доходового податку ужито до цїлковитого знесеня ґрунтового, заробкового і хатного податку для найнизшої катеґориї оподаткованих, та щоб сих надвишок нїяк не уживано на користь висших катеґорий податників. Бесїдник ставить внесок на підвисшене особисто-доходового податку.

Дальше жалує ся на вимірене особисто-доходового податку по селах, змальовує драстичними примірами спосіб стаганя податків в Галичинї і Буковинї, погане трактоване платячого податки селяньства зі сторони урядів податкових, жалує ся на перенесене майже всїх руских урядників до західної Галичини і ганить становище мінїстра фінансів в справі підвисшеня спадкового і особисто доходового податку.

Вкінци обговорює управу фінансів на Буковинї, називаючи її чорною точкою в управі краю. Радник двору Тшешнецкий покарав Буковину, бо несправедливим претерованем і шиканами зогиджено краєвим дїтям службу в сїй галузи управи. Бесїдник кінчить тим, що він і його сторонництво, хоч Коритовскі тїшить ся симпатиями, не можуть голосувати за буджетом для правительства, під якого режімом мордує ся патріотичних руских мужиків.

Пращальний вечер нотара Стрийского в Вашківцях н. Чер.

Нотар Стрийский переносить ся сими днями до Кіцманя. З тої нагоди устроїли Вашківскі товариства „Руска Бесїда“ і „Боян“ пращальний вечер дня 8. лютого с. р. для тої родини, котра брала дїяльну участь у нашім народнім житю так у самих Вашківцях як і на провінциї.

На вечер прибула численно місцева і замісцева руска інтелїґенция помимо дуже поганого вореми і снїжних завіїв. З не-Русинів явили ся пп. староста Штронер, лїкар повітовий др. Шайд і комісар фінансовий Торосевич.

Промови розпочав голова „Рускої Бесїди“ начальник суду п. Лисинецкий. Бесїдник вказав на розвій нашої рускої громади в Вашківцях н. Ч.

нагло ударений думкою, вагаючи ся). Може не маете нїчийого порученя? Що? Не маете?

Мінель. Я виясню то зараз пану директорови, бо то так стало ся, що я...

Директор. Дайте спокій з вияснюванями. Я їх від вас не жадаю. Що про те маете менї оповідати, то непотрібне! Мене то нїчо не обходить! Коротко кажучи: не маете жадного порученя від нїкого. (*Встає від бюрка, проходить попри Мінеля, приглядає ся йому з увагою і вертає лївою стороною, але на перед сцени.*)

Мінель (*до себе*). Ого! Тепер з певністю викине мене за двері!...

Директор. (*Знову коло бюрка. Усьміхаючи ся приязно, вказує Мінельові крісло і говорить в тонї ласкавім.*) Прошу, любий пане, прошу усядьте! (*Коли Мінель вагає ся, повтаряє.*) Прошу, сїдайте — близше. (*Мінель сїдає здивований, не знаючи, що думати о наглій змінї в поведеню директора.*) Так — добре... А тепер позвольте менї хвилинку уваги. (*Мінель споглядає на нього недовірчиво і нервово обертає в руках капелюх.*) Від пятнацяти лїт я є директором того закладу і від тих пятнацяти лїт нема місяця, що там місяца! нема тижня, нема по просту одного дня, щоби не нападали на мене ріжні люди з просьбами о посаду. (*Мінель робить такий рух, як би хотїв щось сказати*). Позвольте! (*Встає від бюрка, підходить до Мінеля і сїдає поруч нього на другім кріслї. Підчас того говорить.*) Кождий з тих петентів має, розуміє ся, поручаючий лист від котрогось з моїх приятелїв або знакомих. А то якраз найтраґічнїйше, треба вам знати, що вже від довшого часу хорую на жолудок...

Мінель. (*Не розуміючи все, ані одного слова — з виразом співчутя.*) Ох!

Директор. Так, любий пане! Я не є жонатий і хорую на жолудок. А що не зношу реставрацийного вікту, бо як раз він спричинив мою хоробу, тому, маючи охоту жити а не вмерти з голоду, столую ся в кількох домах, з якими живу в приязнї. В обмін за те, надсилають мої приятелї на мене раз-по-раз ріжні, безпритютні індівідуа з як найгорячійшим порученем. Представте собі тепер моє положене. Всїх тих людий, яких менї поручають, розуміє ся не можу приняти, бо на то не вистало-б місця в моїм закладї. Дам знова посаду одному з них, то — цїлком природна річ — зобовязую собі з моїх приятелїв того, якого протекцію узглядниив, а за те зражу собі всїх прочих, яких протекція не мала у мене ваги. Бо мусите знати, що люди в тій точцї дуже дражливі. Того, що їх протеґований відійшов з квітком, не беруть собі дуже до серця, але не простять нїколи, як зобачуть, що протекція иншого чоловіка помогла, а їх нї. Тому-ж постановив я не принимати до мойого закладу нїкого, хто приходить до мене з чиєю-небудь рекомендацією. (*Встає.*) А колиб ви знали як дуже потребую кількох порядних людий! Порядних і інтелїґентних!

Мінель. (*Троха осьмілений.*) Дїйсно!?

Директор. (*Сїдає знов коло бюрка і дивлячись на Мінеля говорить повільно.*) Ви є чоловіком інтелїґентним.

Мінель. Ох! Пане директор!

Директор. Так, так, я на тім знаю ся. Остаточно вже то само, що ви мали відвагу прийти до мене без нїчийого порученя, сьвятить цїлковито о вашій інтелїґенциї, доводить в вас духа інїцїятиви. А я то як-раз дуже цїню.

Мінель. Пан директор справдї для мене за ласкавий, за добрий...

Директор. Де там! Не є я анї добрий, анї злий, тілько знаю ся на людях. (*Мінель махінально потвердджує головою*). І як кажу, що ви є інтелїґентним чоловіком, то можете бути переконаним, що воно дїйсно так є, як я кажу.

Мінель. Пане директор!...

Директор. Але — але! Скажіть но менї, але так отверто і без обиняків, що ви тут спостерігли?

Мінель (*боячи ся, щоби не вихопити ся з чим не потрібним*). О скілько зауважив . . . то є . . . о скілько міг я зауважати . . . (*затинаєть ся*).

Директор. Но, сьміло, сьміло! Не женуйте ся!

Мінель. Коли-ж бо то дуже трудно, пане директор.

Директор. Так, так — я то розумію, що вам прикро о тім говорити. Але, що ви є чоловік інтелїґентний, то мусїли з певністю зауважити відразу, що тут панує страшна, прямо не можлива господарка. Нїчо тут не робить ся, пани урядники читають собі романи або пишуть вірші, палять пахучі циґари, дрімають — взагалї: роблять всьо иньше, тілько не то, що до них належить...

Мінель. Справдї, сьвята правда, пане директор!

(Кінець буде).

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

Розвиток той датує ся від дуже недавного часу. Пару літ тому Вашківці спали сном блаженних. Відтак поволи зачали зростати товариства і тепер Вашківці числять їх споре число. І „Руска Бесїда“ і „Боян“, „Січ“, „Каса пожичкова і щадничa“, „Народний Дім“, „Руска Школа“, „Шкільна Поміч“, „Жіноча Громада“, „Читальна Рускої Бесїди“ і иньші товариства вказують, що леди упередженя і апатиї проломили ся і води почали плисти та нема сили, котра їх задержала би в бігу. Правда, не можна сказати, щоби наше житє ішло вже широким руслом великої ріки і не близький той час, коли води нашого национального житя дійдуть до моря, до мети наших змагань, але і се правда, що наше житє вже перейшло стадию малого потока. Та наше житє, коли говорити образово, находить ся тепер в гірскій околиці і тому натрафляє на ріжні скали і каміня, на опір зі сторони чужих і — на жаль — і наших. Тим болючійша страта для нашої громади є переносини дд. Стрийских до Кіцманя. І тим енерґічнїйше мусимо ми осталі робітники взяти ся до серіозної працї і скупити всї сили, щоби на тім не потерпіла загальна наша справа. Одна лишає ся нам потїха а то ся, що ті переносини були в інтенциї п. Стрийского, та що він переносить ся до такоїж рускої громади і его праця для руского народу яко цїлости не буде страчена Бесїдник має надїю, що пп. Стрийскі так як ту брали в публичнім житю руского народа дїяльну участь, так само і там посьвятять свої сили загальній справі, та що і на Вашківцї не забуде і до них ме навідувати ся.

Ся глубоко обдумана промова п. Лисинецкого зробила на присутних гарне враженє.

В імени товариства „Січ“ промовив конюший п. Юрій Князкий, дякуючи пп. Стрийским за щире поперте тої орґанїзациї при кождій нагоді а особливо за те, що головно заходами пп. Стрийских удало ся придбати для товариства дуже гарні прибори пожарничі, між иньшим і сикавку, яка коштувала 1000 К і се майже без нїякого тягару для членів товариства.

Іменем товариства „Боян“ прощав пп. Стрийских голова тогож товариства інспектор шк. п. Ронґуш. Хотяй пп. Стрийскі не сьпіваки, однак цїла родина була членами спомагаючими тогож товариства і причиняли ся дуже до розбудженя в нїм товариского житя. Бесїдник має надїю, що пп. Стрийскі і на будуче відносити ся муть прихильно до сего товариства.

Іменем т-ва „Жіноча Громада“ промовляла голова тогож т-ва п. Лучаньска. Пп. Стрийскі і в сїм товаристві брали дїяльну участь а пані Стрийска була звичайним членом і інтересувала ся сим товариством по змозї своїх сил.

Іменем „Каси пожичкової і щадничої“, „Спілки Торговельної“ і „Народного Дому“ прощав п. Стрийского п. Герасимович. П. Стрийский будь то був членом тих товариств, будь то запомогав їх своїми грішми. І так: свої ощадности вкладав до „Каси пож. і щадничої“, був членом „Торг. Спілки“ і „Народного Дому“, котрому на відходї обіцяв, що пожертвує 400 кор. Сей великодушний дар є для нас тим цїннїйший, що Русини — се народ не богатий.

Зібрані гостї гучними оплесками приняли се до прихильної відомости.

П. Гринцишин прощав пп. Стрийских в імени громадяньства. Щиру его і гарну промову витано з одушевленем.

В імени не Русинів промовляв староста пан Штронер, запевнюючи пп. Стрийских о своїй прихильности.

П. нотар Стрийский відповідав на поодинокі промови і дякував всїм за ласкаві згляди для него і его родину. Подякував також паням Лучаньскій, Ріпльовій і Вайсман, що богато причинили ся до так гарного принятя. В дальшій своїй промові заявив, що і на будуче ме памятати на Вашківцї і его товариства, а особливо лежить ему на серцї „Народний Дім“. Коли буде міг або коли сего вимагати ме потреба, то приїде і сам до Вашківцїв.

Ся заява і взагалї его щира промова зробила дуже миле враженє.

На сїм закінчено офіцияльну часть. Повставали від столів і почала ся оживлена розмова, почали ся сьпіви і гри, які протягнули ся мало що не до рана.

Учасник.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 13. лютого 1908.

Санкционовані закони. Ухвалені буковиньским краєвим соймом законопроекти дотично стяганя додатку від податку за пиво, горівку і солодкі напитки громадою Лужани, дотичні стяганя такого самого додатку в громадї Солцї — одержали цїсарску санкцію.

Замети. Вже чотири дни не приходять часописи нї з Відня нї зі Львова. Телеґраф творить одиноку сполуку. Великі замети спричинили перерву руху на желїзницях в Галичинї. Не знати чи в протягу одного двох днїв се лихо змінить ся. З Станиславова телеґрафують, що на шляху Станиславів—Львів гуде оркан. Вже майже покінчено було роботи около відгортаня снїгу з дороги, коли се нараз зірвав ся знова снїжний оркан і засипав шлях.

Кровава подія в Коропци. Про замордованого жандаром в Коропци Марка Каганця пише п. З., товариш покійника в „Дїлї“: Марко Каганець, належав до найсьвітлїйших представників нашого селянства: образований понад міру пересїчного просьвіченого селянина, він цїлою душею віддав ся працї і борбі за лучшу долю своїх братів. До значного образованя дійшов самоуцтвом. Нїмецкої мови научив ся від п. З-ого, тодї академіка, а відтак у Відни в війску, де невпинно працював над своєю осьвітою. Національне осьвідомлене набув від згаданого академіка. В новійшій нашій лїтературі був певно лїпше очитаний нїж деякий інтелїґент. Хоч убогий, предплачував і читав майже всї рускі часописи, належав до товариства „Просьвіта“ і полїтичних товариств нац.-демократичного сторонництва. Як великий Коропець, о кілька тисяч населеня а бл. п. Марко Каганець, молодий чоловік, повернувши з війска і одружившись, став в нїм відразу і просьвітителем, і орґанїзатором, і провідником своїх темних братів. Був перший основателем і головою читальнї „Просьвіти“ і „Каси позичкової“. Все ішов там, де його кликав народний обовязок, беручи постійну і невтомну участь у громаданьских орґанїзациях повітових і краєвих: не було віча, не було зборів і нарад в повітї, в окрузї і у Львові, де би його не було. За свого побуту у Львові на останнїм Народнім Зїздї відвідав мене як свого друга, та розказував про те, як бойкотом довів до упадку читальню Качковского, основану парохом для конкуренциї з читальнею „Просьвіти“, — як вибудував дім для сеї читальнї, як гарно розвиває ся ведена ним „Каса позичкова“, вкінци згадував, що його ще жде боротьба виборча з місцевим дїдичом гр. Генриком Баденїєм (не сподївав ся сїромаха, що в тій боротьбі зложить свою голову...) Бл. п. Марко Каганець був тямущий в полїтичних законах та, як людина з природи спокійна, зрівноважена і тактовна, не міг нїкого спровокувати, анї дати себе спровокувати. Тож замордоване його, се тим страшнїйший злочин.

Глядів дурнички і перехитрив ся. В корчмі недалеко Ряшева оден торговець свиньми заявив при балаканцї, що продасть свою реальність з кількома морґами добре управної землї, котра по совіснім оцїненю вартувала 25.000 К. При тім був оден господар, котрий особисто знав торговця і вже здавна рад був то поле, положене межи своїми межами, набути для себе. При чарцї прийшла між ними така згода, що торговець жадав за свій ґрунт: на перший день 1 сотика, на другий день 2 с, на третий день 4 с, а все так подвійно через 25 днів. Купуючий господар, неграмотний, став щось до 15 днїв числити і начислив на близько 330 корон. Тому згодив ся на ту рахубу і дав при сьвідках, здаєсь, вже паних, завдатку 400 К. Дома почала родина числити ті сотики і за 25 днїв дійшли до результату більше як 338 тисяч корон. Тепер веде ся судовий процес, бо торговець не хоче звернути задатку в квотї 400 К, а господар від такого хитрого купна відступив.

Російскі тюрми. „Русь“ подає таку статистику що-до російских вязниць. В 1907 роцї по всїх тюрмах сидїло 140.000 людий. Число тюрмових доглядачів збільшено на 700. З найбільших 642 вязниць 110 і досї містять ся в будинках, поставлених ще до 1825 року. За минулий рік у тюрмах сидїло 34.000 людий більше, нїж вони повинні були містити в собі.

Глибока старість. До Петербурга приїхав онодї козак Николай Ґаршков, дїдусь, котрому тепер минає, коли правда, не менш лиш — 142 лїт. Дїдусь той мешкав послїдні два роки у свого внука в Батумі, а коли той помер, він знайшов ся без даху і тому вибрав ся пішки до Петербурга. Дїдусь дійшов щасливо до Москви, а там дали йому білет на зелїзницю до Петербурга.

Катастрофа в трупарни. З Реки доносять, що в італїяньскій місцевости Казерта в часї похорону одної дївчини завалила ся підлога в трупарни. Находило ся в нїй до 40 осіб і всї впали до пивницї. Чотири особи убили ся на місци, а кільканайцять смертельно потовкло ся.

Страшна пошесть. Часопись „Закавказ“ подає звістку з нухимского повіту, що у вірменьских селах лютує пошесть сїфілїсу. Такі села, як Каябашї, Джанаравад, Чаркинт геть заражені сїфілїсом. В Каябашах, наприклад, до школи ходить стільки школярів, недужих на сю хоробу, що учитель мусїв подїлити всїх школярів на дві ґрупи: хорих на сїфілїс та не хорих і поставив собі вчити кожду нарізно. Темнота людий ще дужче ширить сю страшну пошесть. Вірменьскі ґазети вже писали про те, що нї начальство, анї громадяньство нїчого не роблять проти пошести. Народ йде шляхом вимираня, загибелї, а поратувати нїкому. Треба зауважити, що вірменьскі селища живуть цїлком патриархально, то виходить, що причина сїфілїса там зовсїм не проституция: заразу туди занесено.

Оповістки, іменованя і т. п.

Ц. к. управа руху. На желїз. шляху Глїбока—Серет 10. с. м. обнято знова рух з потягом 4253.

Товариство „Міщаньска Читальня“ в Чернівцях уряджує вечерницї з танцями, які відбудуть ся в недїлю, дня 16-го лютого 1908 року в великій сали „Народного Дому“ улиця Петровича число 2. Стрій візитовий або народний. Вступ на салю від особи лиш 1 корона. Білет фамілїйний на 4 особи 3 корони 60 сот. Вступ лиш за оказанем запрошеня. Початок точно о годинї пів до 8-ої вечером. Буфет у власнім зарядї. — За Видїл: *Йосиф Митцак* голова. *Теодор Тарко*, секретар.

Загальні збори читальнї Рускої Бесїди в Оршівцях відбудуть ся в недїлю т. є 16. лютого 1908 о год. 2. з полудня.

Загальні збори тов. „Руска Школа“ відбудуть ся в суботу, дня 15. лютого 1908 р. о 2. годинї по обідї в сали „Народного Дому“ з таким дневним порядком: 1. Прочитане і справджене протоколу з попередних загальних зборів; 2. справоздане з дїяльности головного видїлу і поодиноких філїй товариства; 3. вибір нового видїлу; 4. вільні внесеня. — Того самого дня о 11. год. рано відбуде ся засїданє головного видїлу. — За видїл: *Антін Клим*, голова; *Лесь Кисилиця* секретар.

Подяка. Заходом чесних наших патріотів, начальника п. Якубовича, господаря Николая Глїбки, Павла Кокоячука, п. Хемічука і Кудриньского обдарено з нагоди різдвяних сьвят найбіднїйшу шкільну молодїж обувем і иньшою одежою. Розуміючи вагу такого дїла зі сторони тих щирих людий, почуваюсь до милого обовязку зложити на сїм місци в імени обдареної шкільної молодїжи сердечну подяку висше згаданим жертводавцям і всїм тим, що брали чинний удїл в колядї зібраній на дотичну цїль. — Від управи шкільної в Нових Мамаївцях. — *Е. Прокопович*, в заступстві управителя.

Виписанє оферти. Товариство „Руска Бурса в Серетї“ заміряє після принятих вже плянів і кошторисів вибудувати в біжучім роцї в Серетї свій власний дім. Дім має бути партеровий. В сутеренах має мати 4 кімнатї, сїни й 2 пивницї; на партері-же 1 салю, 6 кімнат, 1 кухню, сїни й замальований шкляний ґанок. Кошториси виносять 24.358 кор. 85 с. До переданя сеї будівлї виписує ся оферту. Оферти треба надсилати письменно найпізнїйше до 1. марта 1908 на руки голови товариства ц. к. радника суд. пана Артура Малика в Серетї. Плани і кошториси можна кождого часу оглянути у названого голови. — Від заряду товариства „Руска Бурса в Серетї“ *Артур Малик*, голова, *І. Лакуста*, секретар.

Із штуки і лїтератури.

Репертуар мійского театру. В пятницю по знижених цїнах „Gretchen“. В суботу „Die gelbe Gefahr“. В недїлю о годинї 3-ій по полудни по знижених цїнах „Der Widerspenstigen Zähmung“, вечер „Die Zauberflöte“ опера Мозарта. В понедїлок „Der Opernball“. У вівторок „Die Hand“ потому „Die Nürnberger Puppe“.

НАДІСЛАНЕ.

Оголошенє.

Громада Оршівцї (кіцм. пов.) пошукує громадского писаря, щоби вмів рускою і нїмецкою мовою устно і писемно добре володїти. Русини мають першеньство. Платня після угоди. Подання із сьвідоцтвом іспиту належить присилати найдальше до 1. марта 1908 р. до уряду громадского в Оршівцях.

За уряд громадский в Оршівцях:

Олекса Галїцкий,
гром. начальник.

ПРОСИМО ВІДНОВИТИ ПЕРЕДПЛАТУ!

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА
тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковинї. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого“ відібє ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї“.

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.
Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**

Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Загальні Збори каси пожичкової і щадничої для громади Конятин відбуде ся в неділю 16. лютого 1908 р. о годині 1-шій пополудни в забудові „Народного Дому“ із слїдуючим дневним порядком: 1. Справоздане білянсу за рік 1907. 2. Вибір старшини і Ради надзорчої. 3. Вільні внесеня. З старшину: *Іван Дутчик*, начальник.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагнїтон
Чернівцї,
ул. Руска ч. 8.
(—)

Марка охоронна: **котвиця**

Liniment. Capsici comp.
Pain-Expeller

Загально признаний знаменитий усмираючий лїк на втиранє по цїнї **80 сот. 1·40 кор. і 2 кор.** можна купити у всїх аптиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних фляшках з нашим охоронним знаком **„котвиця“** з аптики Ріхтера і для остережности приймати лише фляшки тим охоронним знаком яко правдиві. 178 18—40

Аптика Ріхтера „під золотим львом“
у Празї, улиця Елисавети число 5.

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНЇСТЕР“

у Львові, при ул. Рускій ч. 20. (в власнім домі)

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних господарских, збіжа і паші на случай шкід заподїяних через пожар. Оплата премій мала, а користь для погорівших велика.

Шкоди лїквідує і виплачує „Днїстер“ з найбільшою скоростею. При оцїнцї шкід бувають запрошені 2 господарі селяне з поміж членів. Дотепер виплатив „Днїстер“ **13.747 відшкодовань** в сумі сїм і пів мілїона кор.

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороту за р. 1906. дістають обезпечені члени по 10 сот. за кожду корону заплаченої річної премій.

Банк краєвий у Львові і Чернівцях, Каса ощадн. у Львові, і т. д. приймають полїси „Днїстра“ при удїлюваню позички.

Житєві обезпеченя приймає „Днїстер“ для краківского товариства, а провізию від таких обезпечень відступає „Днїстер“ на публичні добродійні цїли.

Поясненя до обезпечень удїляє Дирекция або аґенти,

Аґенциї „Днїстра“ находять ся в кождім містї і в многих селах; там, где, еще неробить иньший аґент „Днїстра“, можуть письменні селяне старати ся о удїлене аґенциї. Дотепер дістали аґенти 969.507 корон провізиї.

Фонди Товариства **21. грудня 1906.**

Фонд резервовий	Кор.	846.189·20
„ резерви премій	„	550.140·—
„ на звороти	„	16.159·—
„ на ріжницю кур.	„	29.866·35
„ резерви специяль.	„	31.040.73
„ емер. урядників.	„	185.810.21
иньші фонди заосмотреня	„	25.000·—

Канцеляриї отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

До Америки і Канади

найвигіднїйша, найдешевша і найпевнїйша їзда через 185 -)

ЛІНІЮ КУНАРДА

Вивідати можна через аенцию

SCHRÖDER & COMP. TRIEST

(Відїзд з Фюме)

Caronia у вівторок 28. січня 1908.

(З Трієсту)

Carmania в суботу 8. лютого 1908.
Slawonia в середу 12. „ 1908.

(З Ліверполя)

Pannonia в середу 26. „ 1908.

Lusitaina, найбільший найпрактичнїйший паровець на сьвітї; відїзд 7. марта, 4. 25. цьвітня і 16. мая.

Mauretania відїзд 22. лютого, 21. марта. 11. цьвітня 2. і 23. мая. 1908.

14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14

В Канаду і Америку

14 (5—?)

прямо без пересїданя переправляє найскорше і найдешевше

вис. ц. к. правительством концесіон. міжнародне

Бюро подорожи
„Ґльобус“ (Globus)
Чернівцї, ул. Ратушева **14.** (Буковина).

Не купуйте шифкарти, доки не запитаєте ся в бюрі подорожи „Ґльобус“ в Чернівцях о цїну! — Всяких вияснень в справі їзди удїляє ся даром.

Уважайте на число 14.

14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14

Купуйте лиш

PFAFF-A МАШИНИ ДО ШИТЯ

бо они є найлїпші, найтривалїйші а також найдешевші! Кромі тих є у мене також на складї

СИКАВКИ І КАСИ

при яких купнї суть дуже легкі і вигідні условини. Нїгде не дістанете дешевше, нїхто не обслужить Вас так ретельно і нїхто не годен дати Вам таких полекший у сплатах. З поважанем

ВАСИЛЬ ДАНИЛЕВИЧ, улиця Желїзнича, Чернівцї.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
Чернівцї, улиця Головна-Енцеберґа ч. 3.

Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик **Рік заложеня 1873.**

Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.

Товари з альпаки і кіньского срібла В. Бажмана і С-ких у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.
Дамскі ковняри і зарукавкі. найлїпші і найновійші товари футряні.
Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin“, „Nutria“. шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.
Правдиве біле Єґера Др-а Лямана, калїсони і майтки, вебові і з Chenili хустучки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.
Трикотові і вовняні камаші.
Товари обувяні, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.
Для панів лякерки, півчеревики — найновійшої сорти.
Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.

Куфри до подорожи з замочками і без. Нецезарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітала і шкатулки, товари шкірині, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.
Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.
Найновійші артикули карнавалові:
Для дам наймоднїйші черевики балеві, загортки, ґази і вахлярі.
Кляки і цилїндри найновійшого крою.
Щітки до річий, голови і до зубів.
Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і француской продукциї.

Хусточки батистові, шовкові, паньчохи, шовкові так звані „Flor“ гладкі і „ajour“, рукавички шовкові, іркові „Marabouif“ і иньші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові пояски найновійшого фасону.
Шовкові шкарпитки. „Flor“ руказички, найлїпших фабрикатів сорочки батистові, піки, наймоднїйшого фасону.
Ковнярики, маншети, краватки, полотняні хусточки і батистові.
Прибори до польованя. торби камаші, зарукавки крісла полеві і амуниция.
Санки „Rodel“ всї специяльні сорти. До того шапки камаші рукавички і т. п.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарнї товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана. Захарка.

Ч. 15. Чернівці, неділя дня 2. (15.) лютого 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цілий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цілий рік 18 кор. (вгл. 9 рублів або 34 фр.) а на пів року 9 кор., вгл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятниці і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділь і сьвят.

Чернівці, 15. лютого 1908.

Буковиньскі москвофіли документують своє житє тим, що час-до-часу випускають із Станівців горішних „Народну Раду“, яка правильно від першої до останної стрічки переповнена лайкою та клеветами на наших послів і діячів та на все, що українське. Ми доси рідко коли звертали увагу на мазанину станівского „орґану“, бо, знаючи правдиву силу буковиньских москвофілів, придержували ся що-до него погляду: „пес бреше, вітер несе“. Очевидно, з'єднана і згідна руска громада, громада, що безнастанно слала своїх робітників на села, не мала потреби журити ся дуже клеветами Богатирцевої ґазетки. Ми знали, що при таких обставинах буковиньскі москвофіли не в силї здобути який небудь більший вплив між народом, анї добити ся полїтичного становища в краю.

Инша річ, коли обставини змінять ся, коли замість одної суцїльної громади виступлять дві або й три ґрупи, що схочуть бороздити собі і поборювати одна другу. Тодї і найслабший противник з'уміє все таки найти відповідну хвилю і спосіб, щоб з тої незгоди партий потягнути зиски для себе, і скріпити своє становище. Не треба богато й говорити, що москвофіли схочуть вихіснувати незгоду серед української громади і не треба бути аж пророком, аби вгадати, що вихіснують її, коли яким чином не наступить зворот до ліпшого. От досить прочитати 1 ч. „Народної Ради“, аби побачити, на що заносить ся. З якою злорадною втїхою пише ся там про незгоду між рускими послами і громадою, з якою сатисфакциєю про вороговане учителїв із-за реґуляциї платнї! В українськім таборі кипить, український табор розпадаєть ся! „А буковинско-русскій народъ — читай: „русско-народная“ партия — нетерпеливо ожидаетъ той счастливой хвилї новыхъ выборôвъ, где онъ высказетъ надъ ними свôй строгій, но справедливый судъ“.

Правда, не так страшно, як написано. „Народним судом“ грозила нам „русско-народная“ партия не раз і не два, але якось без успіху. Противно: той суд відбував ся, але не над нами. І ми знаємо за добре „працю“ москвофільских „інституций і ґазет“, і знаємо буковиньске мужицтво та його відносини до нашої інтелїґенциї, щоб боятися москвофільских погроз. Але хто заручать, що при виборах на случай розбитя голосів між двох українських кандидатів не вийде москвофіл? Се-ж лучало ся в Галичинї. І хто заперечить, що вже саме ослаблене одної сторони через розбите не є рівночасно скріпленем другої? Чия-ж то буде вина і чия заслуга?

Нове міністерство.

В недовгім часї має в Австриї утворити ся нове міністерство, котрого назва поки-що не усталена ба й обсяг дїланя тільки зачеркнено в головних нарисах. З початку проектовано т. зв. „міністерство праці“, яке мало б заняти ся публичними роботами та робітничою клясою і єї відносинами до підприємців. Обняти мав се „міністерство праці“ християньский-социял др. Ґесман. Але що социял-демократи не хотїли згодити ся, аби інтереси робітників повірювано такому здеклярованому ворогови социял-демократиї як др. Ґесман, первісний проект закинено. Робітниче питане головно справи робітничих орґанїзаций винято з під компетенциї нового міністерства, так що вона займатись ме головно інтересами т. зв. середного стану.

Міністерство має обнимати три секциї.

Одна секция буде займати ся попиранем дрібного промислу, котре доси належить до міністерства торговлї. До неї буде належати також субвенціоноване інститутів для підпираня промислу, ремісничих кругів, вистав, управа й підпиране дрібно-промислових і господарских стоваришень та підпиране поодиноких галузий дрібного промислу.

З міністерства просьвіти перейде до нового міністерства управа всїх наукових закладів, пропаґуючих теоретичний і практичний поступ дрібного промислу; отже всї висші заклади дрібнопромислові у Відни, державні школи промислові і державні школи фахові для ріжних галузий дрібного промислу.

Друга секция буде мати управу над усїми земельними і водними будівлями, котрі будуть відокремлені з під компетенциї міністерства внутрішних справ. Сюди будуть належати справи реґуляциї рік, водні будівлї, земельні будівлї, квестия помешкань і т. и. Будова водних доріг зістанеть ся далї при міністерстві внутрішних справ.

До третої секциї належати муть справи гірництва, відокремлені зпід міністерства рільництва.

„Український інститут суспільних наук“.

В останнїй (XII) книжцї „Літ. Наук. Вістника“ обговорює проф. Грушевский питане про пекучу потребу катедр по українознавству в університетах положених на теріторії України. Ш. автор певний того, що такі катедри згодом буде отворено. „Чи з гори, від всеросийскої Думи, чи „з місця“ — від самих університетів' ся справа діждеть ся, мабуть, в недалеких часах свого порішеня.“ Однак в скорости можна дожидати катедр лише з деяких предметів, як мова лїтература та історія, що однак не задовольняє потреб культури України. Але й тут заходить питане: які професори дістануть ся на ті катедри? Уряд буде обсаджувати їх „можливими“ силами, щоб, мовляв, не були надто крамольні і університетскій власти пригожі. Таких кандидатів, щоб і наукову репутацію мали і з українського становища були щось варт і під таку факультетску масть підходили тажко знайти. Українські потреби культурні на думку проф. Грушевского може задоволити лише орґанїзація приватних наукових інституций. Про таку інституцию пише ш. автор в статї: „Чи не спроможемось?“ ось що:

Те, що вважав би я потрібним для висше вказаних цїлий, представляю я собі в видї наукового інститута українознавства, або назвім його так: „українського інститута суспільних наук“ (école des hautes études sociales ukrainienne). Се була б спеціяльна висша школа, приватна розуміеть ся, присьвячена дисциплїнам, які б осьвітлювали сучасність і минувшість України й українського народу. Коли-б хто схотїв для сього паралелї в російским житю, я назву напр. петербурский археольоґічний інститут (казьонний); далеко більше паралель знайшло-б ся на пр. в ріжних приватних спеціяльних висших школах париских як école des hautes études sociales, école d'anthropologie і т. ин. Такий інститут мав би змагати до того, щоб по головним предметом своїм мати постійних професорів, які з року на рік викладали б систематичні курси з своїх спеціяльностий, вели практичні занятя з слухачами і т. д. Для предметів, до яких він не мав би у себе власних професорів, він би запрошував сторонних осіб до прочитаня певних курсів. Дбав про приготоване, дорогою стипендий, наукових подорожий і т. и., наукових сил по предметам своєї програми, а системою практичних занять, іспитів і т. и. приготовляв би людей солїдно підготовлених з ріжних сфер українознавства для научаня в школах середних і т. и. Положений в університетскім місті, орґанїзуючи свої виклади й занятя переважно в годинах пополудневих, він би служив таким чином

Макс Морей.

ПРОТЕКЦІЯ.

Комедійка в одній дії.

Переклав М. Атаманюк.

(Конець.)

Директор. Або на приклад, впроваджують вас, цїлком чужого чоловіка, до мойого приватного ґабінету.

Мінель. Як раз! Я сам не міг поняти, як можна щось подібного зробити! То просто не чувана річ — впроваджувати чужого чоловіка до ґабінету шефа!

Директор (*сильно з'іритований*). Так є, маєте найповнїйшу слушність. По просту не чувана річ.

Мінель (*що-раз сьміливійше.*) Ґабінет директора — то сьвятиня!

Директор (*мило діткнений підхлїбством.*) Так, так, — сьвятиня! А знаєте, чому тут так діє ся? Бо нема надзору! Я не можу завсїгди сидїти в бюрі і всього доглядати, бо мушу бути то на біржі, то де инде в справах закладу. А як мене нема, так тут всьо перевертає ся до гори ногами. Панове урядники буквально нїчо а нїчо не роблять — уміють тілько брати гроші і ще нарікати, що зле плачені.

Мінель. Сьвяті слова пана директора!

Директор. І тому страх потребую чоловіка вірного, а енерґічного, чоловіка з ініціятивою і желїзною рукою. Такого чоловіка шукаю вже від давна. (*Встає і підходить до Мінеля.*) Але знаєте, я не міг з тим перед нїким звірити ся, бо тодї цїлком природно мої приятелї і знакомі зігнали-би на мій карк всїх шукаючих посади. Одначе не тратив я надії, що всеж таки удасть ся менї знайти чоловіка, якого шукаю. Я прямо вмовив в себе, що мусить бути на сьвітї до лиха хоч один чоловік, який скаже собі: „Чорт бере все, а я однак таки піду до того директора, хоч немаю нїчиєї протекції. Адже не з'їсть мене, а хиба вже мусить бути не тілько інтелїґентним чоловіком, аби умів оцїнити, чи і без протекції я що значу чи нї!“ У вас вкінци знайшов я чоловіка, який так собі подумав, і тому, як офірована мною посада відповідає вам, то потребуєте сказати тілько „так“ і річ скінчена.

Мінель (*зриваючи ся з крісла*). Стократно дякую пану директорови за тілько доброти. Алеж натурально, що так! І ручу, що пан директор цїлком будуть з мене вдоволені.

Директор. О тім я сильно переконаний. Але скажіть менї ще тілько одно: Чи вам хто припадково не порадив, що-би ви прийшли до мене.

Мінель (*змішаний*). Нї, пане директор... Нїхто... Цїлковито нїхто....

Директор. Отже з відки прийшла вам така думка до голови?

Мінель. Звідки прийшла менї така думка до голови? Але-ж то цїлком просте. От сказав я собі: „Чорт бери все! Не маю вправдї жадної протекції але чи-ж то менї перешкаджає спробувати і піти до пана директора? Адже не з'їсть мене, а хиба є на тілько інтелїґентним чоловіком, щоби умів оцїнити, чи я для него значу що, чи нї. Такі люди, як я не потребують протекції“. Так я собі сказав, — і прийшов.

Директор. Славно! Славно! Тепер бачу, що знайшов чоловіка, якого шукав.

Мінель (*з поклоном*). І буде пан директор цїлковито з мене задоволеним... (*Нагло увидївши входячого Віктора з листом в руцї, до себе.*) Боже! Мій лист!

Ява V.

Попередні. — Віктор.

Директор. (*До Віктора*). Чого хочете?

Віктор. Перепрошую пана директора — я забув, що маю тому панови щось віддати. (*Хоче подати Мінельови лист*).

Директор. Що-ж то такого?

Мінель (*вступаючи між директора і Віктора, говорить до послїдного*). Що то ви хочете менї віддати? Я о нїчім не знаю! А в тім, що то за спосіб входити без позволеня до кабінету пана директора! (*До директора з покорою*). Чи пан директор позволяє?

Директор. Але! Але! Навіть прошу!

Мінель (*вкадаючи ще страшнїйше на Віктора*). Запамятайте собі раз на завше о тім, що як тут входить ся, то треба перед тим застукати.

Віктор (*змішаний, дивлячись зі здивованем на директора і Мінеля.*) Але-ж я стукав!

Мінель (*як висше*). То в такім разї треба було зачекати, аж позволять увійти!

Директор (*до Віктора*). Алеж скажіть менї однаково, чого ви властиво хочете?!

Віктор. Я, прошу пана директора, приношу тому панови лист, який я через забуте забрав з собою, а він за те ще в такий спосіб мене приймає. Прошу, ось лист! (*З тими словами приступає до бюрка і кладе перед директора лист*).

доповненем до шкіл офіціяльних, давав би можність студентам ріжних висших шкіл доповнити свою осьвіту ріжними знанями з сфери українознавства, приготовляв би континґенти специялістів чи то для научаня в середних школах, чи для громадскої та літературної діяльности, а тим які-б хотіли посьвятити себе науковій роботі в певній области, давав би можність до того, наукові засоби, поміч і провід.

Основу програм і занять сього інституту становили-б предмети ті більше меньше, *які я вказав у своїх статях* про українські катедри як головні дезидерати викладів українознавства. Повторю той реєстр вкоротці, відсилаючи по близші поясненя до тих статей, кому цікаво. Се українська мова; література; фольклор (народня словесність); історія політична і суспільна з науками політичними; історія культури; артистична творчість; археольоґія і етнольоґія, антропольоґія; ґеоґрафія; право українське; сучасне державне право ріжних частий української території; економіка й статистика. Розуміеть ся, деякі з сих предметів з огляду на великість матеріялу й вагу їх, можуть і повинні-б розбивати ся на кілька катедр, представлені бути кількома професорскими силами; иньші можуть лучити ся по внутрішному звязку. З огляду на тісну звязь і залежність деяких українських дисциплін від загальних, в інтересах загального осьвітленя й методичного образованя, бажані-б були загальні курси такі як фільозофія права, право державне, суспільна економія і т. и.

Розуміеть ся, проґрами і пляни такого інституту можна-б було розширяти до безконечности — аби тільки були на те материяльні засоби. В скромнім виді я представляю його більше меньше в такій формі: Шість професорских катедр, з платою 2000 до 2500, і стільки-ж посад ад'юнктів, з платою 1200 до 1500, в залежности від засобів. Сї ведуть постійні курси; крім того є 3—3500 р. річно на плату посторонним особам, яких запрошуе інститут на певні курси; друга така-ж сума на наукові підмоги, стипендиї, субсидиї на наукові публікациї; інститут мае загальну бібліотеку по можности гарно обставлену, в сфері своїх специяльностий особливо, і підручні бібліотеки семинарийні. Завідуе ним наука ради з професорів і господарска рада — репрезентация грошедавців чи ними уповажнених; комбінация компетенций сих двох рад, незалежних від себе, мае запобігти тому, щоб інститут не закостенів в тіснім кружковім, корпоративнім житю, відзивав ся на потреби житя й часу.

Начеркнений мною для прикладу плян потребуе на рік, при низших нормах видатків від 35 до 40 тисяч рублів на рік; се дохід з капіталу 800—900 тисяч рублів. Одначе, щоб пустити машину в рух, не треба ані того капіталу, ані таких доходів від разу. Щоб орґанізувати такий інститут, треба від чотирох до шести літ. Не меньше чотирох, бо готових сил по деяким предметам без сумніву не знайдеть ся, і на те, щоб приготовити потрібного доцента, треба в середнім коло 3 літ. Не більше шести — бо шкода часу супроти пильної потреби. Отже принявши для сформованя отсей шестилітний період, можна-б такий орґанізацийний процес і його буджет представляти собі так: Перші три роки — се вступні орґанізацийні заходи; орґанізують ся систематичні курси, стягають ся і випробовують ся наукові сили; приготовляють ся з намічених адептів науки будучі лектори: підбираеть ся авдиторня, наукова публика; орґанізуеть ся бібліотека. По трох роках орґанізують ся перші катедри — на приклад три катедри і три посади ад'юнктів; кождого року потім прибувае ще по парі; розширяеть ся проґрама курсів, орґанізують ся семинарийні бібліотеки й наукові кабінети. З кінцем шести років інститут в скромнім обемі вже орґанізований — чи то в виді висшої наукової школи, чи — коли б такого дозволу не можна було дістати (хоч думаеть ся що за 6 літ се буде вже ділом минувшим) — то в виді товариства наукових викладів. Фінансовий буджет я собі представляю в сих перших роках в виді проґресиї: *6 тис., 9 тис., 13 тис., 18 тис., 24 тис., 31 тис.* на рік, і з семим роком входить в житє той нормальний буджет 35 до 40 тис. — скільки буде з рештою його...

Я не фантаст, а чоловік з досить холодною головою, але я не можу знайти досить сильних виразів на те, щоб відповідно оцінити культурне й національне значінє такої інституциї для України в теперішнім часї. Підчеркую сї слова, бо всякий рік протяганя мае свое величезне значінє, і десять-двайцять літ пізнійше така інституция не мати ме вже такого значіня, тому що українські культурні й національні інтереси, пробивши собі дорогу так чи инакше, будуть забезпечені фондами публичними, а поки сього нема — такий приватний науковий інститут мав би вартість сугубу і трегубу. І справді памятник вічно памятний поставив би собі той чоловік, який би подвигнув ся на се діло тепер же, не протягаючи часу. Американьскі міліонери і міліярдери, практики з практиків, оцінили відповідно значінє наукових інституций для суспільности — і для суспільної опінії, і свої стяжанія нафтові, желізні й иньші перетворили в ряд наукових інститутів, які стали могутною двигнею наукового і культурного житя сучасної Америки. Велике й трівке значінє мае така наукова фундация, особливо коли забезпечена вона від впливів офіцияльної політики своїм приватним характером. Над середновічним сьвітом, залитим кровю, замазаним насильством і нічим неприкритим еґоізмом піднимали ся монастирі, як захисти ідеальних елементів житя, і туди тікали на час чи на вік ті, кого притомили сї безконечні, безмисльні різні дрібних держав і династів, груба немилосердність і матеріялізм житя. Для сучасного житя з його напруженою боротьбою інтересів, нервово-конвульсийною метушнею, нечувано швидкою зміною „мод“ і напрямів, таким прибіжищем стае добре поставлений науковий інститут, що відкриває широко свої двері для всїх, хто шукае трівких, обективних підстав для свого сьвітогляду, і в горнилї наукового аналізу випробовуе нові напрями й течії в сфері ідей і житя. І велику прислугу творить своїй суспільности кождий, творячи таку нову твердиню науки серед метушливого моря сучасного житя. Нашій же суспільности в теперішну хвилю такою національною науковою інституциєю вчинить він дарунок неоціненої не тільки культурної, а й національної вартости.

І невже в нашій суспільности не знайде ся такого, хто б поставив таке огнище нашого національного й культурного житя в теперішне „время люте“ в осередку України — в Київі?

Гей хто в лїсї — озови ся,
Та викрешем огню...

Викрешем огню з холодної, тяжкої, омертвілої українськоі маси сталевим огнивом наукової мисли!...“

Комунікат Вашківского учительства.

Довірочні збори учительства Вашківского повіту обох округів судових, які відбули ся в Вашківцях н. Ч. дня 8. лютого 1908, вислали до „Екзекутивного Комітету руского учительства на Буковині“ на руки голови тогож т. Корнила Данилюка, надучителя в Бергометї н. Серетом комунікат, котрий задля его актуальности і загального значіня подаемо в повні до *прилюдної відомости. Він* звучить:

Довірочні збори учительства Вашківского повіту, котрі відбули ся в Вашківцях н. Ч. дня 8. лютого 1908 застановляли ся над політичною ситуациєю в краю і над справою реґуляциї учительскої платнї.

З огляду на послїдні непокоючі вісти з Відня наче-б досї цїлковито прихильні учительскій справі міністра заняли тепер становиско вижидаюче і взагалї непевне — порішено по довшій дискусиї візвати „Екзекутивний Комітет руского учительства на Буковині“, щоби безпроволочно скликав віче руского учительства в Чернівцях із одною точкою порядку дневного, а то: „Справа реґуляциї учительскої платнї на Буковині“. Иньші справи не було б порадно класти *також на порядок* дневний тому, щоби через евентуальні диференциї між учительством в иньших квестиях не ослабити нашого слушного домаганя що до реґуляциї учительскої платнї, бо дотично сеї послїдної квестиї то не повинно бути між учительством нїякої ріжницї.

Справи політичні треба розібрати основно і вкінци рішити щось конкретного. Та тих квестий не можна полагоджувати приханцем, на се треба часу. Впрочім нам цікаво знати, як закінчить ся та найживотнїйших тепер для учительского стану справа..

З огляду, що реґуляция учительскої платнї дуже загрожена, треба на разї звернути на ню головну увагу і поступати скоро і рішучо.

Подаючи се рішене учительства Вашківского повіту до відома Вам яко голові „Екзекутивного Комітету руского учительства на Буковині“, взиваемо Вас до як найскоршої і найенерґічнїйшої акциї.

Уповажнені довірочними зборами до підпису сего комунікату:

Михайло Ронґуш, п. к. інспектор шкіл. — *Денис Руснак*, надучитель в Чорторий.
Нестор Фрундза, надучитель в Карапчеві. — *Іван Герасимович* упр. школи в Вашківцях н. Ч.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 14. лютого 1908.

Анатоль Вахнянин, вислужений професор академічної ґімназиї у Львові, дійсний і почесний член руских товариств, директор висшого Музичного Інститута, бувший посол сойму і Ради державної, помер ві второк о 11. год. перед полуднем по короткій недузї. Покійник се оден з найспосібнїйших і найдїяльнїйших ветеранів нашого національного відродженя перших 60-тих років мин. столїтя! Наталь Вахнянин родив ся 19. вересня 1841 р. в Сїняві ярославского повіта, де його батько був парохом. Школи низші і середні покінчив в Перемишли, науки богословскі у Львові. Опісля став заступником учителя в ґімназиї в Перемишли, де головно наукою рускої мови богато причинив ся до розбудженя національної сьвідомости між молодїжию. Потому удав ся, вже жонатий, на фільозофічні студиї до Відня, де його заходом заложено в марцю 1867 р. товариство „Січ“, що стало огнищем руского житя у Відни. Першим головою товариства вибрано Н. Вахнянина. З Відня вернув з іспитом на учителя всесьвітної історії. В другій половині 1870 р. редаґував літературно-наукове письмо „Правда“, а потому другим наворотом в рр. 1869 і 1870. Коли в р. 1868 заложено товариство „Просьвіту“, став Н. Вахнянин першим його головою. В р. 1870. війшов він в „угодову анкету“, зложену краевим видїлом задля нарад над проектом до закону о рівноуправненю Русинів, внесенім в роцї 1869 в соймі пок. Юліяном Лаврівским. Проект той і нарада анкети, як відомо, не довели до нїчого. В р. 1870 заложив Н. Вахнянин співуче тов-о „Торбан“ у Львові. Займав ся при тім співом і музикою; крім більших і меньших композиций написав оперу „Купало“ та музику до деяких сценїчних творів, як до „Бондарівної“ Заревича, до „Назара Стодолї“ Т. Шевченка і и. В р. 1890, заложив з професором Волод. Шухевичем сьпіваце тов-о „Львівский Боян“, котре під його управою рознесло красу рідної пісні і музики не тільки по Галичинї, але й далеко поза її границями. Сам славний співак з прегарним голосом і добрий музик, не відказував нїколи своєї помочи і участи при уладжуваню декламацийно музикальних вечерків, особливо концертів в роковини смерти Т. Шевченка. Враз з о. Порф. Бажаньским був редактором руских квартетів, видаваних у Львові семинаристами в р. 1885. В р. 1880. видав „Співанник церковний для народних шкіл“. Покійний був також дїяльний на літературнім і науковім поли; написав

Директор (*сїдае, бере до руки лист, виймае з кишенї цвікер, закладае на ніс, потім підносить лист до очий, аби прочитати, але в тійже хвилї кидае з обриженем лист на бюрко і зриває ся раптовно з фотелю*). Тьфу! До чорта! Але-ж той лист неможливо чути!

Мінель (*поривае лист і зближае собі до носа*). Фуй! Але-ж то страшенно! (*До Віктора*). І то у вас називае ся лист! То мае бути лист! Але-ж то якась смердяча бомба! Як то? Адже-ж ви не знаете, що пан директор не зносить таких обридливостий. І ви сьмієте то тут приносити! Ах, мій пане, того забогато!

Директор. Затроїлисьте цїле повітря в тім покою.

Віктор (*звернений до Мінеля.*) А що-ж я тому винен!? Адже той лист належить до вас!

Мінель. До мене! Той лист належить до мене! І ви сьмієте то говорити. Нї, то справдї вже скрайна безличність. (*Ховае лист до кишенї. До директора.*) Ідучи до пана директора, спостеріг я під дверми ґабінету той клятий лист і зараз я прочув, що там його умисно підкинено і що е то безсумнївно якийсь нечесний замах на нерви пана директора. От я підніс лист і заховуючи всякі остороги, віддав його тому панови, аби сейчас спалив. Менї тодї навіть на думку не приходило, щоби той пан посїдав так мало інтелїґенциї, бо інакше був би я сам спалив.

Віктор. Ех, мій пане, то щось за остро!

Мінель. *Вкінцї, нема о чім довго говорити! Я хотів* тілько вам ще то одно сказати, що так далї не може бути. То мусить ся змінити!

Віктор. Що такого?

Мінель (*піднесеним голосом.*) Все! Розумієте — все!

Віктор (*до директора.*) Пане директор, той чоловік здаеть ся здурів!

Директор. (*Зимно.*) Прошу зі словами числити ся, як вам що залежить на посадї! Той пан (*вказує на Мінеля*) від сьогодня е головою цїлого мойого персоналу і ви, як рівнож і иньші ваші товариші, маете його ві всїм слухати! (*До Мінеля.*) А вам, мій любий пане, хотів я сказати... Як чесне імя?..

Мінель (*кланяючи ся*). Мінель, до услуг пана директора.

Директор. Отже хотів я вам сказати, любий пане Мінель, що ви цїлком мене підбили собі своїм енерґічним виступом. Ви е чоловіком, якого я потребував.

Мінель. Пан директор так для мене ласкаві... (*До Віктора*) Можете відійти!.. (*голоснїйше.*) Чулисьте? Можете відійти!

Віктор (*відходить на ліво.*) Нї, тут можна тріснути зі сьміху.

Мінель (*з покорою.*) Пан директор розкаже?...

Директор (*плескаючи по плечах.*) Я з вас дуже задоволений, любий пане ... пане ...

Мінель. Мінель, до услуг пана директора.

Директор. Любий пане Мінель!

(*Заслона.*)

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улиці Паньскій, число 35
ІВАНА СТЕРНЮКА

кілька оповідань, друкованих у „Вечерницях“ і „Зорі“. Брав також участь у видавництві „Зеркала“ (давного), обдарений з роду тонким гумором і дотепом (ще в семинариї у Львові видав писану гумористичну часопись). Розвинув живу діяльність при закладаню руских читалень, куди він їздив з популярними відчитами та брав участь в працях Руского Тов-а педаґоґічного Коли в р. 1880 стало виходити „Діло“ був покійний через кілька літ одним з головних помічників в його редаґованю. Н. Вахнянин був дуже добрим бесідником і брав живу участь в політичнім житю Русинів. Коли-ж війшов послом до сойму і незабаром опісля до державної ради, став горячим прихильником т. зв. „нової ери“ з р. 1890. і остав ним навіть тоді, коли загал Русинів її відцурав ся. Через те стратив покійний давнійшу популярність так, що — по части і через занепад свого здоровля — не кандидував в друге і усунув ся від політичного житя. Пригадав ся він нашій суспільности аж знов в р. 1903. при заложеню „Союза співацких і музичних Товариств“, котрого став головою, та заложенем „Висшого Музичного Інституту“, котрим, будучи його директором, горячо і щиро занимав ся аж до смерти, віддаючи йому весь свій час. Трудив ся по силам, а при тім мусів часом і помилити ся. Та його заслуги вирівнують всякі помилки. Земля йому пером!

Реформа матуральних іспитів. Розпоряджене міністра просьвіти о нових постановах для іспитів зрілости має бути видане ще перед розписанем сегорічних іспитів, мабуть в цьвітни. Кажуть, що має бути зовсім знесений письменний іспит з грецкої мови викладової на латиньску. При іспитах з німецкої мови не мають бути вибирані як доси теми історичні або літературні, лиш теми, котрі могли би дати образ загального образованя ученика. При устних іспитах має відпасти подрібне випитуване, а головну вагу має ся класти на то, щоби переконатись, о скілько приступаючий до іспиту єсть інтеліґентний і умово дозрілий. Увільнене від іспиту з деяких предметів має бути розширене. При іспитованю із славяньских язиків має класти ся вагу на знане літератури і історії культури даного народу. В загалі в будучности іспит зрілости має мати характер немов наукової конференциї.

Катастрофа на желізници. У вівторок лучило ся на желізничій стациї в Теодорештах нещасте. На стациї стояв готовий до відїзду потяг, чекаючи сиґналу. Нечайно надлетів потяг з Ґурагумори, якого не сподівали ся з причини лихого веремя. Оба потяги збили ся з такою силою, що розторощено три машинї Оден паляч згинув на місци, а два службовці понесли тяжкі рани. Ще не доведено, хто в сьому винен.

До ювилею М. Заньковецкої. Богато привітів М. Заньковецкій з приводу єї ювілею не прибуло вчасно і ювілейний комітет передав їх ювілятці уже після сьвяткованя. Між иньшим запізнившись, прибула гарна адреса, в розкішній оправі, від українськоі громади з Томского (в Сибірі), на якій більше 150 підписів. З телеґрафічних привітів потім уже надійшла цікава телеґрама від відомого російского письменника Е. Чирикова. Ось вона (в перекладі): „Витаю яскравий, ясний талант української драми, а в особі його і весь український народ. Най не буде між нами старших і меньших братів. Будем всї однолітки. Великорус Евген Чириков“.

З київского університету. На історично-фільольоґічному факультеті в університеті сьв. Володимира як доносить „Рада“ знов почались лекції по історії української літератури. А. Лобода читає тепер саме про Шевченка.

За українську мову. В. с. Копіївску, брацлавского повіту на Подоли, недавно приїхав був інспектор церковно-парафіяльних шкіл і заїхав в школу, де шкільна справа поставлена дуже добре: діти розвинені, все по програмі пройдено, — і учитель чекав від інспектора тільки подяки. Та не так сталось, як думалось. Школярі розказували, і добре, дотепно розказували все з закона Божого та з аритметики, але не по російскому, а по українськи. І от за се інспектор і присїкавсь до бідолашного вчителя, як, мовляв, він сьмів заводити в школї „хохламандію“, і погрожував навіть вижити з його сю „хохламандію“. Таки мабуть і зовсїм „вижив“ би учителя з школи, як би вже за його не заступив ся місцевий панотець. Так дивлять ся церковні інспектори на синодский дозвіл викладати науку в початковій школї українською мовою. — (*„Рада*).

Вселюдна просьвіта. Російске міністерство народної просьвіти просить 5 міліонів кредиту на те, щоби взятись до заведеня вселюдної просьвіти. Серед членів фінансової комісиї в державної радї з сего приводу панує така думка, що 5 міліонів карбованців мало на сю справу, а треба не меньше 113 міл. карб. Взагалї на сю справу дивлять ся, як на передчасну через те, що перешкаджає їй брак учителїв. От через віщо, на думку членів фінансової комісиї, міністерству просьвіти попереду всього слїд подбати, щоб більше було учительских інститутів, якіб дали потрібну скількість учительского персоналу для народної школи.

Оповістки, іменованя і т. п.

Перенесеня. Професорського підучителя в школї при улици желїзничій д. Олександра Левицкого перенесено до школи при рускій улици, а дефінітивного учителя в школї при рускій улици д. Фридриха Пухала до школи коло стациї Народного Огорода.

Привернене желїзничого руху. Поїздом ч. 311, що вийшов із Львова дня 13. с. м. о год. 9·11 перед полуднем привернено рух поїздів на лінії Львів—Станиславів. В пятницю 14. дістали Чернівцї по пятидневій перерві почту із Львова і Відня.

З ц. к. Управи Руху. Від 15. лютого с. р. аж до дальшого розпорядку продаж білетів для осіб і пакунків в Іаїшештах до поїзду ч. 2951. не буде відбувати ся при касї але в поїздї без жадної доплати.

Пригадуємо що великі вечерницї укр. акад. тов. „Союз“ відбудуть ся в недїлю 16. с. м. в салї музичного товариства. Початок точно о 9. год. вечером.

Із штуки і лїтератури.

„Ukrainische Rundschau“. Monatsschrift. Vormals „Ruthenische Revue“. VI. Jahrg 1908. Nummer 1. Inhalt: Die Vertreter des ukrainischen Volkes in der dritten Duma. Von D. Doroschenko. — An die Ruthenen Von L. Brunner, Obmann des Demokratischen Zentralvereines in Wien. — Die ukrainische Schule im polnischen Joch. I. Lehrerbildungsanstalten. Von Dr. Wlad. Batschynskyj. — Die Ausländer über die Ukrainer. Von Dr. Z. Kuziela. — Das blaue Büchlein. Von Wass Stefanyk. Uebersetzt von J. Rosdolskyj. — Im Schaitans Schlingen. Von Mych. Kociubynskyj. Uebersetzt von Iryna K. M. Budz.— Rundschau: Die Landtagswahlen in Galizien. — Die Wahlmißbräuche. — Polnische Industrie u. ruthenisches Kunstgewerbe. — Parteitag der ukrainischen nationaldemokratischen Partei. — Zur blutigen Immatrikulation an der Lemberger Universität. — Mitteilungen. — Herausgeber und Redakteur: W. Kuschnir. — Redaktion und Administration: Wien XVII/3, Frauenfelderstr 2. — Postscheck Konto Nr. 39.788. — Preis jährl. 8 K. — Einzelne Nr. 70 h. — Отсе зміст першого числа VI. р. нашого журнала в німецкій мові. Журнал вповні відновлений. Передовсїм обем побільшений до трех аркушів друку, зміст богатий і ріжнородний, зверхня форма бездоганна, европейска. Про потребу для нас такого журналу нема що богато й говорити, про конечність підпирати його численним висиланем передплати, так само. Яко редактор і видавець підписує журнал д. В. Кушнїр і його се заслуга, що „Ukrainische Rundschau“ не впало, противно розвинуло ся супроти попередних лїт. — Передплата на рік 8 корон. — Адреса: Wien XVII/3, Frauenfelderstr. 2.

Репертуар мійского театру. В суботу 15. с. м. „Die gelbe gefahr“; в недїлю 16. с. м. „Der Widerspenstigen Zähmung“ і вечером „Die Zauberflöte“; в понедїлок 17. с. м. „Der Bettelstudent“; в вівторок 18. с. м. „Die Hand (La matu)“, потім „Die Nürnberger Puppe“.

„Руский Народний театр“ в Чернівцях. Минуло вже досить споре число лїт як „руский народний театр“ гостив в Чернівцях. Не диво проте, що потреба побачити одинокий руский театр на буковиньскій землї, дасть ся відчувати не лиш серед нашої столичної та провінцияльної інтеліґенциї, але й у дружини театру. В тій справі приїздив до Чернівців теперішний директор п. Стадник, бажаючи з'їхати до нас ще в січни або лютім. Але й пора і недостача відповідної салї унеможливили його замір. Стануло отже на тім, що театр приїде до Чернівців дня 1. мая с. р. До того часу дружина мійского театру скінчить свої вистави і наш театр матиме подвійну користь: зможе грати в гарній салї мійского театру і не потребує боятись конкуренциї. Задачею нашої інтеліґентної публики буде тепер виповнити на кождій виставі салю по береги. Порівнаня з грою артистів мійского театру наша дружина не має чого боятись ся. За той час, від коли театр не грав в Чернівцях, перебула вона школу М. Садовского і тепер під умілою управою Стадника розвиваєть ся гарно. Що-до вистави народних штук має руский театр вироблену славу у своїх і чужих. Але директор подбав також про перекладаний репертуар (Толстой, Ґоркий, Чіріків, Гаерман і ин.) та про оперу й оперету. Для Чернівців сподїєть ся заанґажувати на стало такі співацкі сили як п. Гаек і п. Лопатиньска, нема отже сумніву, що й опера (Катерина, Пісні в лицях, Чорноморцї, Галька, Cavaleria rusticana. Фавст і ин.) вийде вповні удачно.

Зміст 3. ч. „Народного Богацтва“. „Кождий для всїх, всї для кождого!“ — Інж. Гриць Герасимович. Спілки для осушуваня ґрунтів. — Іван Діброва. Марта (оповідане): — Коли мужик буде мати пенсию? (про молочарскі спілки). — Звіт спілок молочарских Союза молочарского в Стрию за 1906. р. — Як закладати і вести консумцийні спілки системи Рочдель. — Ріжне. — (Високе відзначене. — Молочарска спілка в Жадовій. — Письмо міністра рільництва до дирекциї лїсів. — Кроваві вибори). — Придабашки. — Оголошеня.

„Економіст“, ч. 1. рік 1908. Зміст: Звіт Товариства „Краєвий Союз ревізийний у Львові“ з діяльности Товариства і розвою союзних, руских заробкових і господарских стоваришень за 1907 рік. — Дорожнеча житя і кооперативи. — З господарско промислової комісиї товариства „Просьвіта“ у Львові. — Новинки. — Нові стоваришеня. — Нові книжки.

В справі ювилейного Альманаха віденьскої „Січи.“ Ділимо ся з Вп. читачами „Буковини“ милою звісткою, що Альманах в 40 лїтний ювилей істнованя академ. товариства „Січ“ у Відні вже готовий і віддаєть ся до друку. Альманах вийде в об'ємі 40 арк. друку вел. 8°, буде ілюстрований та прикрашений портретами визначнїйших і заслуженїйших членів і матиме окремий музичний додаток. В збірці возьмуть участь усї наші найславнїйші писателї — самі бувші і теперішні члени товариства — між иньшим професс. університ. пп. Грушевский, Колесса, Студиньский, Дністряньский, Пулюй, Горбачевский, Зобків, Волощак, далї др. Франко, Цеглиньскі (батько і син), Б. Лепкий, В. Пачовский, О. Людкевич, др. Шурат, С. Яричевский, О. Грицай, О. Буряньский, др. Я. Окуневский, С. Твердохлїб, А. Лопатиньский, Я. Гординьский, В. Темницкий, Н. Вахнянин, О. Назарук, др. М. Кордуба, др. С. Томашівский, др. Раковский, В. Будзиновский, др. І. Зілиньский, др. І. Борис, др. Ф. Марисюк, др. М. Пачовский, М. Лозиньский, К. Паньківский, др. К. Трильовский, ґенерал Павлюх, др. Кость і Евген Левицкий, М. Вороний, др. Янович, др. Партицкий, І. Попович, др. Дрималик, др. Є. Озаркевич, др. О. Білиньский, С. Недїльский, В. Кушнїр, сьвящ. Кузик, сьвящ. Роздольский, Г. Лебіщак, М. Гайківский, Ф. Зарицкий, др. З. Кузеля і богато иньших. Передплата дуже мала 5 кор. буде по виходї книжки підвисшена на 8. кор. З огляду на се сподїю ся, що буковиньска суспільність поспішить ся з надсиланем передплат і замовлень (до тепер лише 3 передплатї на цїлу Буковину) а наші бувші члени підможуть нас працями і добровільними датками. — Відень 10./II. 1908. За редакцийний комітет *Др. Зенон Кузеля* (I/¹. Univers.-Bibliothek).

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Михайло Козоріс.

*
* *

Підвела, обняла, лишилась сама,
Стояла на шляху у сумі, німа,
Пращала очами, а в серцю моїм
Померкло і туга засїла у нїм.
Пращала... Оглянувсь — стоїть... ще стоїть,
На шлях в слїд за мною крізь сльози глядить,
Немов би просила: верни ся, зажди!
Мус каже: не вернеш; вже пізно, іди!...

*

Іду, а за руки горби взялись враз,
Не пустим', глянь плаче; чи зле ти у нас?
Так, вернусь... Не вернеш — я Мус кажу: нї!
Най тужать, най плачуть — ридають усї!
Я кажу не вернеш!.. Я з болем пішов.

*

Пахучі вкруг вишнї стиснулись стїнов,
Віночком біленьким, кивнули вершком:
Верни ся до неї, просили нишком,
І цьвіти дрібненькі, біленькі як сніг.
Ронили мов сльози, встеляли до ніг.

*

У лузї край шляху лящить соловій
І безлїк у серцю тужних будить мрій:
Лиши ся, благає, дивись, що за рай,
Ось цьвіти з повиття втвирає вам май.
І мене не туга — розпука — печаль,
Мус вбив ми у серце тверду крицю-сталь.

* *
*

Оглянувсь — ще стоїть — я дальше іду,
А в лузї все тьохка: верни ся ту-ту!

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА
тов. зареєстроване з ограниченою порукою
в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковинї. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого“ відібє ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї“.

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.
Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**

Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Лїкарске. **Др. Едмунд Кремер,** бивший секундар віденьского загального шпиталю, осїв по довшій шпитальній практицї, перед ще по дволїтнім спеціяльнім курсї на жіночій клїницї гофрата Шавти, в Чернівцях при ул. Паньскій ч. 10. яко лїкар жіночих недуг.

Загальні збори каси пож. і щад. „Руска Хата“ для громади Станівцї долішні які відбудуть ся в недїлю дня 23 лютого с. р. о 1 год. по пол. з слїдуючим дневним порядком: 1. Справоздане касове. 2. Вибір старшини. 3. Вибір касїєра. 4. Ухвала стопи процентової для пожичок. 5. Вільні внесеня і запитаня.

Загальні збори каси пож. і щадн. для громади Калинівцї н. Ч. відбудуть ся в недїлю, 23. лютого с. р. о 12 год. в полудни з отсим дневним порядком: 1. Справоздане касове за рік 1907 і принятє білянсу. 2. Вильосоване і вибір двох членів старшини. 3. Вильосоване членів надзорчої ради. 4. Ухвала запомоги одному членови. 5. Нарада про винаймлене хати для каси. *Василь Гишка*, начальник.

Учительки або учителя
пошукую на село до двох дівчат 5. і 3. кляси народ. школи з язиком викладовим нїмецким. — Зголошеня з поданем условий на адресу **о. В. Лісїнецкий руско-кат. парох Гвозд п. Надвірна Галичина.**
22 (2—3)

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть
NERVOL
„Назва правно забезпечена“
аптикара др. Ю. Францоза
в Тероноли.
Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol“ і не приймати нїяких „Нервотонів“.
Цїна флякона 80 сот. 10 фляконів (фляшоцок) 8 кор. з оплатою і опакованєм. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всїх країв.
В Чернівцях на складї у Шміда і Фонтіна, в Селетинї в дроґоерій медициналній Стеришуса.
19 (—)

Ukrainische Rundschau
одинока українська часопись на нїмецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним сьвтом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кождого інтелїґентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Новий а добре платний домашний промисл
завело в нашім краю
перше галицке підприємство домашних панчішкових робіт на плоских машинах до плетеня
ЛЇБАЛЬ і СПІЛКА
зареєстроване торговельне товариство
у Львові, улиця Кохановського число 39|19.

Тривкий і певний зарібок.
В кождій порі, як в зимі так в лїтї може вправна людина заробити що дня 3 до 5 корон.

Не треба шукати зарібків в чужинї, за морем.
Хто вивчить ся працювати на ново-опатентований плоскій машинї до плетеня „СЛАВІЯ“, той не має вже чого журити ся.
Зимою в теплї а лїтом в холодку працює собі легко і приємно; готову роботу відсилає до фірми **Лїбаль і Спілка у Львові, ул. Кохановського ч. 39|19,** а за пару днїв дістає від тої фірми гроші за роботу і свіжу пряжу на дальшу роботу.
Вивчити ся мож дуже скоро і без великих заходів.
Машини „СЛАВІЯ“ є найлїпші, та тому і найдешевші з поміж усїх машин до плетеня; не треба отже давати ся заманювати до куповля инших машин.
Жадайте сейчас пояснень. Покличтесь на нашу часопись.

Давайте читати сю оповістку всїм Вашим своякам, сусїдам і знакомим.
Члени просвітних товариств мають значний опуст.

Легка і приємна праця.
Сили до роботи треба лише мало.
Смотра, мороз чи спека не є на заваді.
Праця для всїх і всюди.

Друкарня „Рускої Ради“
має на складї
КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦИЙНИХ ТОВАРИСТВ
(Взаїмна Вигода“)
Всї книги до веденя товариства,
коштують враз з стемплями 50 кор.
з пересилкою 51 кор.

Купуйте лиш
PFAFF-A МАШИНИ ДО ШИТЯ
бо они є найлїпші, найтривалїйші а також найдешевші! Кромі тих є у мене також на складї
СИКАВКИ І КАСИ
при яких купнї суть дуже легкі і вигідні условини. Нїгде не дістанете дешевше, нїхто не обслужить Вас так ретельно і нїхто не годен дати Вам таких полекший у сплатах. З поважанем
ВАСИЛЬ ДАНИЛЕВИЧ, улиця Желїзнича, Чернівцї.

До Америки і Канади
найвигіднїйша, найдешевша і найпевнїйша їзда через 185 (—)
ЛІНІЮ КУНАРДА
Вивідати можна через аенцию
SCHRÖDER & COMP. TRIEST
(Відїзд з Фюме)
Caronia у вівторок 28. січня 1908.
(З Трієсту)
Slawonia в суботу 8. лютого 1908.
Carmania в середу 12. „ 1908.
(З Ліверполя)
Pannonia в середу 26. „ 1908.
Lusitaina, найбільший найпрактичнїйший паровець на сьвітї; відїзд 7. марта, 4. 25. цьвітня і 16. мая.
Mauretania відїзд 22. лютого, 21. марта. 11. цьвітня 2. і 23. мая. 1908.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.
Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик **Рік заложеня 1873.**
Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.
Товари з альпаки і жіньского срібла В. Бахмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.
Дамскі ковнари і зарукавкі. найлїпші і найновійші товари футряні.
Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin“, „Nutria“. шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.
Правдиве біле Єґера Др-а Лямана, калїсони і майтки. вебові і з Chenili хустучки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.
Трикотові і вовняні камаші.
Товари обувані, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.
Для панів лякерки, півчеревики — найновійшої сорти.
Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.
Куфри до подорожи з замочками і без. Нецезарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітила і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.
Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.
Найновійші артикули карнавалові:
Для дам наймоднїйші черевики балеві, загортки, ґази і вахлярі
Кляки і цилїндри найновійшого крою.
Щітки до річий, голови і до зубів.
Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і французкої продукциї.
Хусточки батистові, шовкові, паньчохи, шовкові так звані „Flor“ гладкі і „ajour“, рукавички шовкові, ірхові „Maraboutf“ і иньші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові пояски найновійшого фасону.
Шовкові шкарпитки. „Flor“ руказички, найлїпших фабрикатів сорочки батистові, шіки, наймоднїйшого фасону.
Ковнярики, маншети, краватки, полотняні хусточки і батистові.
Прибори до польованя. торби камаші, зарукавки крісла полеві і амуніция.
Санки „Rodel“ всї специяльні сорти. До того шапки камаші рукавички і т. п.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарнї товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана. Захарка.

Ч. 16. Чернівцї, середа дня 6. (19.) лютого 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщинї: на цїлий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цїлий рік 8 карбованцїв, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цїлий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цїлий рік 18 кор. (згл. 9 рублїв або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятницї і недїлї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженєм і залученєм належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім недїль і сьвят.

До виясненя ситуациї.

Написав Іван Герасимович.

(*Дальше.*)

З огляду, що робітники, які ведуть особисту полїтику не мають на цїли позискувати людий для ідеї а лише для особи яко такої, тому і они самі не відчувають потреби запізнавати ся з якими не будь ідеями та з полїтичними програмами. Їх арґументация привязана до хвилї, до особи не має ширшого підкладу і глубшої думки. Оно так і мусить бути, бо „з порожного не наллєш“. Не маючи власного переконаня і полїтичного сьвітогляду, ті люди на сліпо ідуть туда, куда накажуть їм „звише“.

Так було і у нас, на Буковинї. Та наші посли і взагалї провідники той слїпий послух толкували собі лише з доброї сторони. Они навіть хвалили ся ним: В Галичинї, на Українї і всюда виринають між нашими людьми якісь невзгодини, повстають партиї, люди перечать ся між собою; навіть на Буковинї другі народи не можуть гармонїювати у себе, дома. За те у нас панує взірцева єдність, що має підклад у сильній карности партийній і полїтичній сьвідомости.

Так їм здавало ся. Однак з часом показало ся, що той послух мав цїлком иньшу причину. Не карність партийна, але лизуньство і мамелюцтво інтересованих осіб, — не полїтичний розум, але полїтичний анальфабетизм, — не полїтичний розум, але брак цивільної відваги, щоби сказати яку свою думку — ось що було основою, фундаментом славного полїтичного послуху у нашій буковиньскій рускій громадї. Очивидно і ту були виїмки. Лучали ся одиницї, що з власної ініціятиви і з переконаня ішли на руку нашим провідникам, але таких було дуже не богато.

Так вічно не могло бути і се було б велике лихо, як би такий спокій, такий послух остали раз на завсїгди; се було би доказом, що наша ширша громада не спосібна до якої-не-будь самостійної полїтичної думки. Та так зле оно не є.

З часом виробили ся і полїтично і національно сьвідомі люди, хоч може не у всїм їх сьвітогляд відповідає сьвітоглядови провідників і їх полїтичним інтенциям.

А мамелюки? Тут показало ся, що се дуже непевне війско. Ті люди, що давали жертви на „Народний Дім“, що бували на зборах, що і в громадї колись були „дїяльними“, „бо мусїли“, — ті самі люди, як лиш могли обійти ся без того неприємного для них „тягару“ — дуже радо користали з оказиї, а деякі і стали поборювати те, за чим давнїйше самі нїби обстоювали. Иншіж із утилїтарних зглядів досї того еще не роблять, бо часом „придасть ся до напів“..., але по закутках нарікають на „моральний терор провідників“ і коли б лише нашим провідникам схибнула ся нога і повіяв „противний вітер“ — то ті самі лизуни, що тепер не знають на яку ступити ногу, сейчас „обернули би кожух“ і так само ластили би ся у ніг ворогів тих самих провідників, яким тепер бодай про людске око вислугують ся, хотяй в души ненавидять їх з цїлого серця. І між мамелюками є кілька катеґорий, але в такі детайлї не буду вже входити.

Summa summarum — особиста полїтика не виховала якоїсь полїтичної думки (полїтичного сьвітогляду) так у загалу як і у поодиноких людий, ріжні одиницї з ріжних мотивів робили деяку роботу не маючи ясної сьвідомости того, чому они се роблять і се вело ся так довго аж із ріжних конфлїктів, до яких мусїла остаточно довести особиста полїтика — повстала теперішна дуже поважна ситуация.

Такий стан був, очивидно, нашими провідниками не бажаний анї навіть не сподїваний, бо в такім разї они в час старали би ся були тому запобічи; — та се був невмолимий наслїдок особистої полїтики. Коли б ся, що так назву, кріза була еще відтягнула ся, то могло вийти еще гірше, а так тепер при добрій воли можна лихо поправити і акцию повести зовсїм правильно.

Се були би наслїдки особистої полїтики в нутрі нашої рускої громади. Наведене еще далеко не все. Про другорядні наслїдки тої полїтики у нас, с. є. про наслїдки від наслїдків маю надію заговорити еще пізнїйше. Тепер хочу звернути увагу читачів на

шкідливий вплив компромісів з ворожими елементами.

Особиста полїтика з природи річи не може бути ясна, не може придержувати ся певних принципів, а мусить гнути ся, „куди вітер віє“. І коли у нашім громадяньстві перші полїтичні кроки ставили поодинокі особи, які були тодї всїм і вся а поза ними „на всїх язиках всьо мовчало“, то з часом виробило ся у загалу і у них самих поняте, що буковиньска Русь — то они, а з того виходить, що працювати для Руси — значить працювати для єї провідників.

В перших починах своєї полїтичної дїяльности мусїли наші провідники вязати ся із елементами, котрі своїми змаганями і вдачею не зовсїм або цїлком не відповідали їх інтенциям. Тому, особливо тактика була з тої причини дуже хитка. Она і немало причинила ся до осьмілення чорносотенних елементів. Чисті компромісы із особами, котрі нїколи не стояли по нашій сторонї, а лиш приневолені обставинами могли хвилево сповнити нам в поодиноких випадках деякі прислуги, а поза тим так передом як і потім старали ся підкопати наше становище, — з особами, котрі не звикли провадати моральної полїтики а входили з нашими провідниками в пертрактациї хиба лиш чисто із зглядів „ґешефтярских“, — з особами, котрі заключували „пакт“ в тій цїли, щоби відтак мати вільну руку проти нас — такі компромісы і позакулїсові конштахти в своїх наслїдках могли мати вплив лише неґативний. На ту обставину звертав я увагу зараз по страшнім полїтичнім мордї доконанім на виборцеви посла Пігуляка Андрії Колотилї із Визавча 8. цьвітня, 1907 р. Тодї писав я в „Проміни“:

„Не місце ту анї не час розбирати подрібно вилавецкої справи, хоть дало би ся тут богато сказати і витягти важкі консеквенциї. Зауважимо лише тільки, що зміряючи до найкрасшої навіть мети мусимо пильно уважати на добір средств, бо в противнім случаю може се відбити ся тяжко в цїлій дальшій акциї, а справі яко цїлости більше пошкодити як помочи. Зі злом треба боронити ся, не его толерувати“.

А тепер еще слівце дотично наших „союзників“ „Жидів“. О їх становиску при виборах на Буковинї в р. 1907. писав я свого часу в „Буковинї“, однак і при сїй нагодї хочу про сей „союз“ спімнути кількома словами. Об тім „союзї“ говорило ся і писало ся богато. Говорило ся, що Жиди хотяй у невеликім числї живуть серед нас, однак се „карна армія“, котра згідно йде в один бік, армія, на котру можна цїлковито спустити ся. Показало ся однак, що „не все правда, що на весїлю плещуть“. — На жаль ми не можемо о загалї буковиньских Жидів сказати те що подає „Bukowinaer Post“ про галицких Русинів*). Бук. Жиди у многих громадах голосували масово на ворожого нам кандидата, у иньших лише в части йшли з нами. Дуже рідко лучало ся, що в якій громадї усї Жиди ішли на нашого кандидата. Коли возьмемо під увагу н. пр. вашківский повіт, де виборча аґітация була чи не найгорячійша, то покаже ся, що у самих Вашківцях за нами йшли головно ремісники і одиницї з поміж жидіскої інтелїґенциї, значить — меньше більше ті верстви, яких з нами лучить спільний інтерес. Купцї, барашівники, спекулянти, значить люди, які головно визискують темноту нашого селянина і для котрих скріплене нашої позициї могло б стати евентуально невигідним — йшли проти нас. Те саме і по других громадах.

Та сказане було би неповне, коли б не згадати і сего, що н. пр. у Вашківцях та частина Жидів лише підчас виборів до Ради державної або до Сойму ішла разом з нами. Натомість у громадскій полїтицї (при виборах до Ради гром., в справі шкільній і т. п.) виступали проти нас (то само у Черновецкій Радї громадскій з нагоди обсадженя місця учителя в Чернівцях Русином, Левицким, радні Жиди голосували за не Русином, в сїм випадку навіть християньско-социялом отже . . . антісемітом), як найзавзятїйші вороги. Анї один жидівский голос не впав на нашу лїсту...

А по иньших селах... І там найбільші кривдники народа удають приятелїв перед нашими послами. Та приязнь придумана лише на се, щоби від себе відвернути увагу і тим лекше і безпечнїйше визискувати відтак наш нарід, виступати проти льокальних орґанїзаций: кас, читалень, „Січий“ і т. п. А приїде коли який посол на віче сейчас являє ся і сїльский лихвар і робить себе „wichtig“ та стає побіч посла, наче-б говорив: „Ану лише спробуй пожалувати ся на мене перед послом. Видиш я з послом за панбрат“... Чи така сцена, чи таке поступоване, така спілка може мати моральний вплив на нарід, чи може причинити ся до полїтичного вишколеня або взагалї принести який хосен — дуже сумнїваю ся; хиба противно.

*) „Buk. Post“ з дня 28. мая с. р. ч. 2076. Пише між иньшим так: Становиско галицких Русинів при послїдних виборах до Ради державної находить у нас найгорячійшу похвалу і признане. Українські мужики відзначають ся рідкою полїтичною зрілостию. Яко союзники Жидів поводять ся як найкрасше. Они аґітують за жидівским кандидатом із таким завзятєм і саможертвованєм, наче б ту ходило о їх власного кандидата“.

Михайло Козоріс.

Кровопійцї.

Гм..., здає си, жо то зле, такой цалком зле... Кого не спитавсми, кождий так каже... Радивсьми попа, казав зле, радивсьми якогос панка, казав зле... О, така причка[1]) не кождому трафляє си.

А тосми набракував[2])... Було поле у Юра Івасевого не купивсми, було у Николи Карибелика не купивсми... Бракувавсми, бракував, аж вібракував панцке. Таке саме зо мнов, як з тов дївков, жо бракує тай вийде за пройдисвіта... Єк би втев — так само....

Оттаке бурмотїв під носом старий Штифурик... Сходив з верху крутою стежкою в низ... Молоді смерічки ловили його за поли, а потручений яловець кидав на нього чорними ягодами. Ішов скоро зі спущеного головою.

Та той кавалок як би менї під саміським носом. Так ми си вдав, жо гей!... Міркую... куплю тай буде з моїм у гуртї[3])... А ту от є... А щизник[4])... єго знав, жо таке буде...

Казавсми панови на розум: Ви хочете продати той облаз[5])?... Хочу, каже... А як богато правите?... Сїмсот... А пять сот недисеть банок буде?

Нї, каже... Га, ек нї — то нї!... Я більше не бізую[6])... Так каже: а шістьсот; більше і феника не спущу... Гадаю: треба дати, бо другий даст. Питаю жінки: А ти Сенько ек?... Та, ек хочеш, каже. Тогди вітегнувсми двіста банок тай даю панови.

Тем ти си, пане, кажу, даю завдаток на шість сот. Та чувсми, жо на тім ґрунті є екі пархи, екіс бухтациї[7]). Я пархів си не приймаю. Я хочу чисте.

Я дам вам цалком чисте, каже. Чула жінка тай я. Хоть зара присягнемо. Пішлисмо до матаруша списати контрахт. Кажу матарушови: Пишіт, пане, жо чисте купую, цалком чисте, бо я си пархів не приймаю... Напишу, каже. А щизник знає, еке він там писав. Накрутив екихс ключок, екихс кочільцїв, або я знаю... Тикнув під ніс тай каже: маєш контрахт. Розрахувавсми до феника тай пішовсми.

За якийс чис вірвав чорт пана. А менї байбардзо. Раз питає Іван Проців; А ви вже перебухтували ґрунт на себе?... Ще нї, кажу, але треба би... Пішовсми до суду, а там кажут менї, жо инакше не мож, лиш з пархами.

Я тому панови в суді клену си, жо пан казав, жо чисте продає, жо матаруш писав чисте, а він своє... Ту, каже, є нечисте забухтоване тай конец. Щосми си не наклев, не вірив... Подавсми скаргу до суду, були два термина, тай що?... Не можна, кажут, тай годї...

Лиш з пархами... А там на тім панцкім ґрунтї кілько тих пархів, ек у старце жебручого вуший за обшивков... Та то припадає на мене в двоє кілько, ек за ґрунт заплативсми...

Бувсми вчера у гадуката, кажу в чім річ, а він менї: можна покуштувати,[1]) каже, але треба би зо дві сотки. Може си удаст, а ек нї, засьвіти дві сьвічки та най ти си здає, жос дав на Боже...

А най тї шлях трафит, а ясна смага[2]) на тебе. Видит злодїй, жо то си не удаст, а гроші драв би. Тай піде моя кервавиця на нїщо... Зїде ї панцкі пархи, бодай їх всїх вїло...

От ек-сми так погадаю за того пана тай за матаруша, жо нї так вшахрував тай за гадуката, котра з них більша певка, то екосми всї три підходе під одну віру.

Га, Боженьку, хорони вес мір від таких кровопійцїв...

Він сходив вздовж потока, що своїм дужим шумом заглушував його журливе бурмотіння.

Криворівня 27./XII.

---

[1]) приключка, [2]) вибирати, [3]) в купі, [4]) чорт, [5]) убіч гори, [6]) не можу обстояти, [7]) довги в табулї (гіпотеки).

[1]) пробувати, [2]) вогонь, грім.

І се, о чім я ту говорю не є зовсім антисемітизм. Ні, — се я говорю про лихварів, про визискувачів — і мені все одно чи ними є Жиди чи люди иньшої народности. Але зовсім не думаю закривати, затушовувати справи з тої причини, що комусь схоче ся се назвати тенденцийно „антісимітизмом“. Так як „семітизм“ не може бути олицетворенем лихварства, ошуства, обманьства і т. п., так само поборюване того всього не можна називати „антісемітизмом“! З чесними і порядними Жидами повинно ся іти рука в руку як взагалі з кождою чесною людиною, але не можна іти спільно із лихварами, обманцями і иньшими того рода паразітами суспільности, без огляду на те чи ними є Жиди або хотьби і самі Русини.

Або орґанізацию оперти на здорових підвалинах, людях щирих, ідейних і характерних і тим людям у всякім ділї щиро пособляти, бо зрезиґнувати з тих людий і оперти ся на індивідуах... Одно з двоїх. Погодити ошуканьство з характерностию, мораль з підлотою — годї. Така неприродна спілка несе за собою непремінно шкідливий, деморалїзаторский вплив.

(Дальше буде).

Проти податкової шруби.

(Промова пос. М. Василька в буджетовій комісиї державної ради дня 12 го с. м.)

Від коли зібрав ся теперішний парлямент—говорив пос. М. Василько — чуємо що хвиля і при кождій нагоді гасло „людовий парлямент“! Однак дискусия в буджетовій комісиї, а особливо її ухвали цїлком не роблять сего враженя, але противно, вони згаданого гасла не оправдують. І старий, на привілеях оперти й парлямент був би ухвалив те саме, що тепер ухвалює буджетова комісия парляменту, котрий називають людовим. І цїлу систему податкову з всїма єї технїчними та социяльно-полїтичними хибами, з перетяженем тих, котрі не можуть сповняти наложених на них державою фінансових обовязків, з упривілейованим становищем висших кляс суспільних, буджетова комісия полишає незміненою. Особливо нїчого не робить ся в тім напрямі, щоби в якийсь спосіб хоч в дрібній мірі облекшити хлопам сей тягар податковий, якого вони абсолютно не годні двигати і які зруйновану вже клясу хлопску добивають.

Поминувши несправедливість самої засади, на якій у нас опирає ся оподатковане населеня, також і спосіб розкладаня податків, а еще більше спосіб їх стяганя є кривдою, що кличе о пімсту до неба. Про надужитя податкової адмінїстрациї, які під сим зглядом дїють ся в Галичинї, розповів вже вам галицкий посол, товариш д-р Дияманд. Ручу вам, панове, що в його словах пересади не було. І на Буковинї панують відносини, зовсїм не лїпші від відносин в инших краях. Буковина має еще ту хибу, що дістає урядників, котрі не знають анї краю, анї відносин, анї мови того населеня, серед якого урядують. Що-до податкової адмінїстрациї, Буковиною адмінїструють так, як би якою кольонїєю. До Буковини висилають необізнаних з краєм молодих урядників, котрі, щоби заробити собі на скорий аванс, податки з населеня просто видушують. Такий урядник, побачивши прим. 30 морґів пустої полонини якого гуцула, зараз обчислює собі, які то доходи мав би він, як би на такім самім просторі в своїй вітчинї господарив так, як у него господарять і — накладає на гуцула податок більший, нїж десятьлїтний дохід з тих пустих, по горах розкинених полонин.

Що-до способу стяганя податків, то можу потвердити лише виводи д-ра Діямандa. Для нашого уряду податкового, для його екзекутника не істнує закон, який деякі предмети виймає з під екзекуциї. Екзекутник забирає з хати все, що тілько знайде, забирає і се, чого рушати йому закон не позваляє! Як би ви, мої панове, приїхали до нас подивити ся на ті річи, які екзекутник зафантував за податки! Знайшли-б ви там річи, які вже не мають нїякої вартости, прим. стіл з одної дошки на двох ногах, який тілько в той спосіб стоїть, що одним боком припирає ся його до стїни. Екзекутник забирає не тілько послїдний кожух родинний, але і чоботи стягає з ніг! (*Голоси: неімовірне! Мінїстер Коритовский крутить головою*). Се правда! Прошу панів послів з Галичини! Чи котрий заперечить? Не тілько чоботи з ніг стягає... знаємо богато таких случаїв, що екзекутник, не знайшовши в хатї поломаних стільців і подібних инших дорогоцїнностий, стягав з баби всю одїж, лишаючи її в одній тілько сорочцї! Взагалї фантують у нас людий до сорочки. Се треба брати буквально.

А як уряди податкові поводять ся з тими так страшно перетяженими, в такий нелюдский спосіб здираними податниками! Зайдїть, панове, до нашого місточка, де є уряд податковий! Побачите там, панове, велику юрбу хлопів, що обсїли будинок податкового уряду. Кождий з них має клуночок з чорним хлїбом або вівсяним ощіпком. Наш хлоп знає, що се значить, сповнити свій горожаньский обовязок, що се значить, дістати ся до того пана, на котрого руки треба зложити податок. Треба заосмотрити ся в провіянт, бо, поминувши нераз дво- або тридневну мандрівку до міста прийде ся еще ждати два-три дни, заки мужик побачить ясне лице урядника податкового! Прийде податник до уряду, але його навіть до сїний не впускають, бо пан контрольор чи поборця еще не прийшов, або не має часу. В урядї є якийсь панок, котрий перед хлопом має першеньство. По 2—3 годинах урядники ідуть обідати. Як по обідї прийдуть, то знов не мають часу, бо в урядї є два три посїпаки доохрестних дїдичів. По якімсь часї урядники ідуть на каву, а по каві ті самі перешкоди. Хлопи порозсїдають ся кругом уряду, споживають свої провинти і пикають люльки. То ось вже й ніч прийшла, плати, хлопе, нічлїг. На другий день так само. Доперва, як справа лїпше піде, хлоп дістаєсь на третий день до уряду.

Коли хлоп, що прийшов до міста з податком дїпхає ся до уряду, то на сїм ще не кінчать ся його клопоти. Вже п. Колїшер сказав вам, мої панове, при чім ви всї крутили недовірчиво головами, що в Галичинї абсолютно жаден податник не знає, яку властиво квоту він має заплатити. Хлоп приходить з книжочкою, в котрій, яко його повинність податкова, стоїть 5 корон 20 сотиків. Він приніс тих 5 кор. 20 сот. і дає урядникови. Урядник — глип в якийсь папір — і каже: „не 5 кор. 20 сот., але 6 кор. 37 сот.“ Я, пане, більше не маю з собою, тілько тих 5 кор. 20 сот. — каже хлоп. „То іди до дому і принеси решту. Тогди возьму від тебе всьо“ — відповідає урядник. „Приймiть, пане, се, що я приніс, колись донесу решту!“ благає жертва легкодушности нашої адмінїстрациї податкової, котрій не хоче ся дати податкових аркушів з точним означенем податкової повинности.

„Нї! — вже верещить урядник — марш до дому по решту“! І бідний хлоп, як не хоче, щоби з ним поступлено „енерґічнїйше“, себто цїлком вже брутально, вертає до дому, часами 2 і 3 дни далеко, щоби знов відбути ті тортури, які вже раз перебув без результату.

Мінїстер фінансів заявив, що не згодить ся на нїяке зменшене податкових тягарів, бо як каже, через ті податкові полекші буде нарушена рівновага буджету, а нема жерела, з котрого можна би одержати покрите зменшених доходів. Менї здає ся, що справедливійший розклад податків можна би бодай в части осягнути і довести бодай до часткової полекші без нарушеня буджетової рівноваги і без вкороченя доходів держави. Треба тілько мати добру волю, а спосіб певно знайде ся (*бесїдникови потакують*). Стоїмо перед податковою реформою, до якої зобовязує нас сам закон податковий з 1896 року. На підставі сего закона обертає ся вже тепер часть доходів з особисто-доходового податку на зменшене тих податків, які і всї найновійші теориї податкові і більшість палати послів узнає за неслушні, за кривдячі найширші та найбіднїйші верстви суспільні. Частину квоти, яку держава дістає з податку особисто-доходового, уживає ся нинї на покрите дефіциту, який має державний скарб в наслїдок опустів від податків: ґрунтового, домового і зарібкового; зглядно, що на одно вийде, часть доходу з особисто доходового податку уживаєсь на податкові опусти з наведених податків. Се є дуже добрий, бо справедливий і практичний початок. Демократичній проґрамі податковій сї опусти не відповідають о стілько, що до них не введено засади вільного від оподаткованя мінїмум еґзистенциї. Приміром: з квоти, призначеної на опуст з ґрунтового податку, користають в рівній мірі найбільші посїлости ґрунтові, котрі взагалї платять дуже малий податок ґрунтовий, як і найдрібнїйші хлопи, котрих податок ґрунтовий є пропорционально много більший нїж податок великих посїлостий, котрі в додатку не можуть без економічної руїни платити взагалї нїяких податків. Так найслабшим, як і найсильнїйшим податникам ґрунтовим опускає ся нинї 15 прц. з тої квоти, яку вони на підставі закона о ґрунтовім податку повинні платити.

На мою гадку, коли закон о особисто доходовім податку опираєсь між иньшими також на засадї вільного від оподаткованя мінїмум екзистенциї, то ся засада повинна бути переведена також при з'ужиткованю доходів з сего податку в цїли усуненя кривдячих несправедливостий иньших податків. Засада податкової свободи мінїмума істнованя податків ґрунтового, домового і заробкового о ту квоту, яку держава жертвує з доходів особисто доходового податку. Не всїм податникам повинно відписувати ся певний проект їх податкової повинности, а лише найнизшій, економічно найслабшій групі. Квота, яку держава призначує на зменьшене ґрунтового податку, повинна бути ужита насамперед на цїлковите увільнене від ґрунтового податку тих властителїв ґрунту, котрі платять до 2-ох корон ґрунтового податку. Що лишить ся з призначеної на сю цїль квоти, повинно бути ужите на зменьшене, а відтак на цїлковите увільнене від податку тих, що платять від 2 до 4-ех К ґрунтового податку і т. д. Та сама засада повинна бути переведена при податках: домовім і заробковім.

Держава може також роздобути більші средства на переведене сеї реформи і більших розмірах. Вже не говорю про піднесене податкової стопи при особисто доходовім податку, бо сю справу чогось правительство боїть ся рухати. Але після закона о особисто доходовім податку евентуальна надвижка з сего податку має бути розділена по половинї між державу а краєві фонди. І сю евентуальну надвижку ужиємо на знесене тих податків, котрі нинї платять податники, що не мають понад мінїмум істнованя. В той спосіб розвяжемо справу без шкоди для державного скарбу, а широкі маси народні будуть нас благословити.

Ставлю резолюцию з візванем до правительства, щоби воно предложило проект податкової реформи, котра найнизшим катеґориям податників в ґрунтовім, домовім і заробковім податку запевнила би цїлковите увільнене від податків мінїмума істнованя. Щоби осягнути сю цїль, закон має призначити всю ту часть особисто-доходового податку, яка уживає ся на опусти з ґрунтового, домового і заробкового податку — виключно на опусти в найнизших катеґориях податників ґрунтових, домових і заробкових. Вся надвижка доходу з особисто доходового податку або з його підвисшеня, має бути зужита на розширене жаданого увільненя від податку на найблизші висші катеґориї податників.

На закінчене бесїдник заявив, що він і його сторонництво не має найменьшої причини відносити ся до теперішного правительства з довірєм і тому він буде голосувати против буджету. Від руских послів не можна сего жадати в хвили, коли при виборах до сойму наших виборцїв мордують, і то за правительства, котре каже, що опирає ся на людовім парляментї!

З товариства учителїв висших шкіл „Сковорода“ в Чернівцях.

Справдї дивувати ся треба, що у нас на тілько шкіл середних і на так велике число учителїв занятих в тих школах, не було до тепер нїякого товариства, що поклало би було собі за цїль занимати ся розвоєм та долею тих шкіл і їх учителїв, подавати до прилюдної відомости всї здобутки наукові, вглядати в відносини власти до школи, викривати всякі вади в шкільнім устрою та оголошувати прилюдно всякі надужитя так в школї як і проти учителїв, старати ся приноровити до своїх шкіл всякі улучшеня в научаню тай полекші в осягненю добрих вислїдів науки; не було осередка, де члени Українцї середних шкіл могли би схопити ся на виміну своїх гадок, дїлити ся взаїмно своїми досьвідами і спостереженями, обговорювати справи всяких затій та атаків на наші школи й на наших товаришів. Через те й не мож було учителям середних шкіл висилати свого відпоручника на всякі наукові чи то нїмецкі, чи то французкі, російскі або які иньші збори, де би мож було наочно переконати ся, о скілько инакше поступила або веде ся наука у других народів, виказати якою є она в нас та чи се наука вільна правдива, чи може співчинник якої иньшої галузи.

Брак такого товариства відчували всї учителї Українцї висших шкіл. Щоби сему зарадити, збирали ся від часу до часу приватно в умовлених льокалях та там обговорювали найважнїйші і найбільше пекучі справи. Але що такі сходини мали все лише приватний характер, так учителї Українцї висших шкіл порішили заснувати статутове товариство. В тій цїли уложено статут, внесено подане до правительства і отсе вже 12. лютого с. р. відбули ся І. Загальні збори нашого товариства котрого повний титул „Товариство учителїв висших шкіл „Сковорода“ в Чернівцях.

На тих зборах вибрано видїл, що зараз таки й уконституовав ся так: Антім Клим, голова; Володимир Кміцикевич, заст. голови; Іван Прийма, писар; Теофіль Бриндзан, адмінїстратор; Юлїян Кобилянський, бібліотекар; Роман Цегельский, контрольор; Д-р Аґенор Артимович, касиер; Д-р. Осип Маковей і Василь Сїмович, заступники видїлових.

Товариство се обіймає всї землї України; тому Товариші учителї всїх висших шкіл, вписуйте ся всї в члени нашого товариства та закладайте філїї по всїх містах, де лише є висші українські школи!

Крайна вже пора й нам злучити ся та незломною фалянґою взяти ся до роботи і повести наше шкільництво так, як сего вимагає наша справа, а собі виробити повагу таку, на яку заслугують сини мілїонового велитня.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 18. лютого 1908.

Посол Семака в Неполоківцях. В суботу дня 15. н. ст. лютого прибув посол Іван Семака до Неполоківцїв. На двірци очікували його відпоручники громади і члени читальнї під проводом п. надучителя Лупула і удали ся разом з гостем своїм до громадскої канцеляриї, де свого посла очікувала велика товпа народа. В битком набитій салї громадскій представив п. Семака в обширній бесїдї дуже популярно полїтичну ситуацию, вияснив свою дїяльність та працю руского клюбу і завізвав присутних, щоби висказали свої думки і бажаня. Начальник гром. Давбер висказав потребу побудованя перестанку в Старих-

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

Неполоківцях при кільометрі 3 та просив постарати ся о се, щоб закони ухвалені соймом краевим, як закон громадский і т. п., удостоїли ся найвисшої санкциї. Господар Іля Боднар жадав, щоби суди і всї уряди писали терміни, рішеня і вироки по руски, бо — як казав — дїти ходять 6 років до школи а термін прочитати не можуть. Дальше домагали ся від п. посла Семаки, щоби своїм впливом спонукав скорше переведене фашинових робіт над Прутом в Неполоківцях, бо вода на весні відриває людям землю. Також ходить людям о субвенцию для школи, котру мин. року вдало ся докінчити неутомимими заходами начальника Давбера. Будинок шкільний має один поверх і презентує ся дуже красно. Школа є дїйсною оздобою громади. На внесене п. надучителя Лупула виборцї одноголосно висказали послу Семацї своє довіре і відспівали многая лїта в честь посла. Опісля удав ся посол до читальнї, де привитав его горячою промовою п. Стефан Пільгуй. По промові п. Томи Поповича забрав і тут п. посол слово, щоби в довшій промові загріти читальників до любови свого рідного, до читаня книжок і ґазет і т. д. Потім відвідав посол начальника гром. Давбера, пароха місцевого Влада і надуч. Лупула а вечером повернув до Черновець.

Кандидати Народного Сторонництва в Галичинї. Народний Комітет затвердив доси слїдуючі кандидатури на послів до краевого сойму з куриї сїльских громад. 1. Повіт Бережани: Тимотей Старух, посол до державної ради і господар в Слободї золотій. 2. Повіт Бібрка: Льонгин Цегельский, редактор „Дїла“ і „Свободи“ у Львові. 3. Повіт Борщів: Д-р. Дамян Савчак, краевий адвокат в Борщеві. 4. Повіт Броди: Андрій Корнелля, старший інжинер краевого видїлу у Львові. 5 Повіт Городенка: Іван Радулак, господар з Грушкова. 6. Повіт Городок: о. Йосиф Фолис, посол до державної ради і парох в Скнилові. 7. Повіт Гусятин: Іван Кивелюк, судовий секретар в Копичинцях. 8. Повіт Добромиль: Григорий Цеглиньский, посол до державної ради і директор ґімназиї в Перемишли. 9. Повіт Долина: о. Теодор Богачевский, парох в Голини. 10. Повіт Дрогобич: Яць Олексовский, господар з Ясеницї сїльної. 11. Повіт Заліщики: Д-р. Володимир Охримович, посол до державної ради і директор т-ва „Днїстер“ у Львові. 12. Повіт Золочів: Микола Загульский, господар в Розважи. 13. Повіт Жовква: Данило Микелита, господар в Бутинах. 14. Повіт Жидачів: Василь Дубик, господар і міщанин в Жидачеві, 15. Повіт Калуш: Д-р. Іван Куровець, лїкар в Калуши. 16. Повіт Львів; Д-р. Евген Озаркевич, лїкар і директор „Народної Лїчницї“ у Львові, 17. Повіт Лїско: Антін Старух, господар в Бережници вижній. 18. Повіт Мостиска: Захар Скварко, директор т-ва „Народний Дім“ в Мостисках. 19. Повіт Перемишль: Григорий Цеглиньский, посол до державної ради і директор ґімназиї в Перемишли; 20. Повіт Перемишляни: Володимир Сінгалевич, судовий ад'юнкт в Перемишлянах; 21. Повіт Підгайцї: Михайло Содомора, господар в Беневій; 22. Повіт Рава руска: Онуфрей Солодуха, господар в Вербици; 23. Повіт Рогатин: Др. Кость Левицкий, посол до державної ради і краевий адвокат у Львові; 24. Повіт Рудки: о. Стефан Онишкевич, посол до державної ради і парох в Хишевичах; 25. Повіт Самбір: Д-р. Андрій Чайковский, краевий адвокат в Бережанах: 26. Повіт Скалат: Йосиф Задорожний, господар в Новосїлцї скалатскій; 27. Повіт Сокаль: Володимир Гвоздович, судовий ад'юнкт в Белзї; 27. Повіт Стрий: Д-р. Евген Олесницкий, посол до ради державної і краевий адвокат в Стрию; 29. Повіт Старий Самбір: о. Іван Яворовский, парох в Стрільбичах; 30. Повіт Теребовля. о. Іван Воляньский, парох в Острівчику і декан теребовельский; 31. Повіт Турка: Іван Павлюх, господар в Хащові; 32. Повіт Цїшанів: о. Микола Колтунюк, гр. кат. парох в Жукові; 33. Повіт Чортків: Др. Антін Горбачевский, краевий адвокат в Чорткові; 34. Повіт Яворів: Іван Загаевич, міщанин і господар в Яворові; 35. Ярослав: Петро Новаковский, господар з Сколошева. Що-до повіта Станиславів вижидає Народтий Комітет рішеня з'їзду виборців, який має відбути ся в найблизших днях. Так само Народний Комітет надїє ся, що і в инших повітах усталять наші орґанїзациї остаточно і безпроволочно кандидатури. Народний Комітет звертає увагу виборців щоби при виборах 25 с. м. виголошували виразно імя, назвиско, занятє і місце замешканя кандидата без похибок. У Львові 15 лютого 1908. *Д р. Кость Левицький* голова. *Д-р. Волод. Бачиньский* секретар.

Оповістки, іменованя і т. п.

Продовженє довірочних нарад відбуде ся нинї 19. с. м. о $7^1/_2$ вечером в „Народнім Домї“ за тими самими запрошенями.

Вінчанє. Дня 20. с. м. в 7 год. попол. в гр. пр. катедральній церкві в Чернівцях відбуде ся вінчанє п. Парфенїя Петрюка уч. в Добринівцях з п-ною Людмилею Григірчин уч. в Чорнавцї.

Товариські сходини з танцями уряджує товариство українських студентів „Січ“ в Чернівцях дня 29. лютого с. р. в сали Народного Дому. Запрошеня розішлемо сими днями. — Ряд забав в сїм карнавалї хочемо закінчити нашою забавою. Хто прийде не пожалує, бо забава заповідає ся дуже гарно. *Комітет.*

Із штуки і лїтератури.

Михайло Лозиньский. **Польский і руский революційний рух і Україна.** Перше повне видане. Цїна 3 корони. Зміст. I. Вступ: Державний характер польско-руского питаня. Українське питанє як наслїдок приложеня до польско-руского питаня національного прінціпу. Предмет розслїду: становище польского і руского революцийного руху до українського питаня. Стор. 1—4 II. Від початку XIX віку до польского повстаня 1863 р.: Польскі леґіони. „Польске Патріотичне Товариство“. Декабристи. „Русская Правда“ Пестеля. Переговори „Південного Товариства“ декабристів з „Польським Патріотичним Товариством“. Польска еміґрація. „Польский Національний Комітет“. „Литовско-Українське Товариство“. „Польске Демократичне Товариство“. Лист Адама Міцкевича „До галицьких приятелїв“. Польска революційна пропаґанда в Галичинї в 1830-их і 1840-их роках. 1848-ий рік. Орґани польскої еміґрациї при кінцї 1850 их років: „Wiadomości polskie і „Przegląd rzeczy polskich“. Герцен і польске питанє. Польске повстанє 1863 р. і претензії польских революціонерів до не-польских земель польскої Річи посполитої. Уступчивість Герцена супроти тих претензій. Польскі пани Правобережної України і „хлопоманство“. „Великоруссъ.“ „Земля и Воля“ і її участь в польскім повстаню. Шкідливий вплив польского повстаня на розвиток свободолюбних ідей серед руской суспільности. Стор. 5—35 III. Польский патріотично-революційний і руский лїберальний рух від польского повстаня 1863 р. до наших днїв: „Liga polska“. „Liga Narodowa“. Польска народова демократія. — „Земскій Союзъ“ і його орґан „Вольное Слово“. Драгоманов і його „Вольный Союзъ — Вільна Спілка“. Партія „Народнаго Права“. „Освобожденіе“. „Союзъ Освобожденія“ і його „Основной государственный законъ российской имперіи“. Струве і польске питанє. „Украинецъ“ з „Освобожденія“ і його статя: „Русскія оппозиціонныя партіи и украинцы“. Руска конституційно-демократична партія. Стор. 36—50. IV. Польский соціялїстичний рух: Початки руху. „Równość і її „Program socyalistów polskich“. „Przedświt“. Відозва ґрупи „Równość — „Przedświt“ до руських соціялїстів. „Lud polski“. „Przegląd społeczny“ і етноґрафічний прінціп в справі відбудованя Польщі. Протест Лїмановского проти того прінціпу. „Program socyalistów polskich і rusińskich we wschodniej Galicyi“. „Proletaryat“. Його умова з „Народною Волею. „Solidarność“. Другий „Proletaryat“. „Pobudka“ і „Program polskiej narodowo-socyalistycznej partyi“. Париський з'їзд польских соціялїстів і заложене товариства „Zagraniczny Związek Socyalistów Polskich“. „Polska Partya Socyalistyczna“. Польска соціяльно-демократична партія Галичини і Шлезка. Socyaldemokracya Królewstwa Polskiego i Litwy“. „Polska Partya Socyalistyczna *Proletaryat*“. Сторона 51—101. V. Руский соціялїстичний рух: Проклямація Михайлова: „Къ молодому поколѣнію“. „Молодая Россія“. „Народное Дѣло“. Бакунїн. „Работникъ“ і „Сытые й Голодные“. „Община“. Статя Жуковского: „Реформы й революція“. Лавров і „Впередъ“. „Набатъ“, „Земля и Воля“. „Черный Передѣлъ“. „Народная Воля“; „Исполнительный Комитетъ і проґрама робітників-членів партії „Народньої Волї“. „Сѣверный Союзъ Русскихъ Рабочихъ“. Руский соціяльно-демократичний рух: від ґрупи „Освобожденіе Труда“ до російскої соціяльно-демократичної робітницької партії. Її проґрама і право на національне самоозначене. Її становище до українського питаня і її відносини до української соціяльно-демократичної партії. Проект проґрами „Жизни“. Володимир Посее і його полеміка з Мих. Лозиньским. Рускі соціялїсти революціонери. Рускі анархісти-комуністи. Сторона 102—180. VI. Ґенеза становища польского і руского революційного руху до українського питаня: Вплив національної ідеольоґії польскої Річи посполитої на польских демократів і соціялїстів. Вплив обрусительної полїтики російского самодержавія на руских революціонерів. Соціяльно-демократичний централїзм. Анархізм і національна незалежність. Стор. 181—198. VII. Закінчене: Ідейна цїль розслїду. Стор. 109—200.

Карнавал.

Баль „Союза“.

В недїлю відбув ся в салї „Музичного Товариства“ баль, уряджений укр. акад. тов. „Союз“. Яка велика саля, а місця було в нїй мало. Салю удекоровано знаменито. Поруче від льож украшено синожовтою матерією. Сям і там висїв герб товариства. Естрада виглядала як пальмовий гай, а в його серединї грала фонтана. В глубинї гаю поставлено бюст цїсарский а по боках бюсти Федьковича та Шевченка. По обох сторонах входу до салї споряджено було гайки з ялинок. Знамените осьвітлене салї робило чудове вражінє.

З достойників явили ся: краевий президент ексцеленція др. Блайлебен, краевий маршалок ексцеленція барон Василько з женою, краевий віцемаршалок др. Смаль Стоцкий з женою і донькою, митрополит др. Репта, бурмістр барон Фірт з женою. Посол Василько не можучи явити ся задля працї в буджетовій комісиї прислав телеграму: Як завсїди так і тепер я з цїлим серцем при українськім студентстві. На жаль не можу явити ся, бо мушу стеречи в буджетовій комісиї. Витаю сердечно Ваш Василько. Радн. двору Маєр, посли Пігуляк, Семака, Лукашевич, Спинул і Калитовский, надпрокуратор Міхальский, надрадн. суд. Ясеницкий, директор Кушнїрюк з женою, директор Козак, директор краевого банку др. Лупу з женою, през. Лянґенган, краевий інспектор шкіл Попович, директор полїциї Таранґул, віцебурмістр Бальмош з женою радник санїтарний Ключенко, ректор унїверзитету др. Козак, унів. проф. Ґайтлер, радн. двору Клайнвехтер, Радаковіч, Калужняцкий, Єремійчук, прав. радн. др. Филипович, конс. радн. Манастирский і Галїп з женою, нотар Дрогомирецкий, інспектор Яблоньский підполковник Шісер, штабовий лїкар Козаровский, полковий лїкар др. Райтман, капітани Ліббе, Фішер, Сулґений, поручник ґраф Тун, староста Штронер, бурмістр Садаґури др. Рунес, заступники укр, акад. товариства „Православна Академія“ і „Січ“, жидівского тов. „Зефіра“ та міжнародного „Алеманія“, богато офіцирів, студентів і т. д. В лентах товариства „Союз“ було яких 50 осіб.

Около десятої години почала грати військова музика. Чисельне товариство зґруповало ся до хороводу. На переді йшов краевий віцемаршалок др. Смаль-Стоцкий з панею ексц. бароновою Василько, дальше краевий президент ексц. др. Блайлебен з панею віцемаршалковою Стоцкою, краевий маршалок барон Василько з женою радн. прав Филипович, президент камери Ланґенган з панею проф. Радаковіч, нотар Дрогомирецкий з п. бароновою Фірт, голова тов. „Союз“ канд. прав. Дрогомирецкий з женою президента банку др. Лупу і посол Семака з панею Прайсер. До них прилучили ся прочі пари. До першого кадриля ставало около 200 пар. Балеві сукнї і національні строї перетворили салю в пестрий цьвітник.

Справоздавець уважав би гріхом не спімнути пань, які своєю присутностию причинили ся до краси вечера. Наводимо: панї др. Кобриньска, панна Стоцка, панї Драчиньска, панї Левіньска, панї і панна Кобиляньскі, панї і панна Мар, панї Мінкуш, панї Бриндзан, панни Ясеницкі, панна Грушкевич, панна Маєр, панна Вільгельм, панна Кандль, панна Калужняцка, панна Салтер, панни Ключенко. панна Формунд, панна Цозель, панна Хоминьска, панна Ковалюк, Гарасимович, Мартінї, Буркгарт, Семака, Пап, Бухер, Кумановска, панї Костецка, панї Лучка, панни Лакуста, Т. Іваніцка, панї Прокопович, панни Павнель, Григірчик, Барбір, А. Іваніцка, Дерер, Колман, Етмар, Дутковска і и.

Карнетки були дуже гарні, як відомо, замовлені з різбарскої школи в Вижници.

Урядженем вечерка заняв ся комітет з 77 осіб, на якого чолї стояли дд. віцемаршалок др Стоцкий, посол Н. Василько і нотар Дрогомирецкий — і як бачимо не без успіху; аранжованем танців дд. проф. Кумановский і пов. комісар Кобиляньский.

Веселих гостий застав білий день в салї. Не хотїло ся вірити, щоб час так скоро пробіг. З задоволенем розійшли ся Русини, бо руский вечерок вдав ся як найкраще.

*

Черновецка нїмецка праса „Allg. Zeitung“, „Tagblatt“, „Post“ і „Nachrichten“ помістили довгі справозданя з вечерка, називаючи його „Sojuz-Ball“, якого титулу ужили і ми в нашім справозданю. „Allg. Ztg.“ починає статю словами: „До найбільше удалих уряджень тутешного карнавалу належить безперечно 16. с. м. укр. акад. тов. „Союз“ аранжований баль...“ „Buk. Nachrichten“ пише: „З вчерашним вечерком укр. акад. тов. „Союз“ закінчили ся національні уряджения сих мясниць. Він належить безперечно до найкрасших і найелеґантнїйших балїв сегорічного сезону і саля музичного товариства знова представляла образ „elite“ балю...“ *і—. —к*

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА
тов. зареєстроване з ограниченою порукою
в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковинї. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого“ відібє ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї“.

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.
Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**

Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.

За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Лїкарске. **Др. Едмунд Кремер,** бивший секундар віденьского загального шпиталю, осїв по довшій шпитальній практицї, перед ще по дволїтнім спеціяльнім курсї на жіночій клїницї гофрата Шавти, в Чернівцях при ул. Паньскій ч. 10. яко лїкар жіночих недуг.

Тут на Манастерниску

під числом 232 є на продаж ґрунт з хатою, садовиною і виноградом до 90 метрів фронту а кілька кроків дальше 88 пражин орного города, котрий прилягає до цеголяної фабрики. Тут можна також три фалчі і половина сїножати купити, що лежить на Рошівскім.

30 (1—3)

!!ВИПРОДАЖ!!

4 пари черевиків за 7 корон

Через закупно більшої скількости товарів обувяних, лиш через короткий час по нечувано дешевій цїнї можна дістати 2 пар дамских а 2 пар мужеских черевиків з сильними підошвами, обкладами, найновійшого фасону, величина після центіметрів. Всї чотири пари коштують лиш 7 корон. Висилка за послїплатою. Заміна довольна або евентуально зворот гроший.

Д. КЕССЛЕР, КРАКІВ, 95/40.

Учительки або учителя

пошукую на село до двох дівчат 5. і 3. кляси народ. школи з язиком викладовим нїмецким. — Зголошеня з поданем условий на адресу **о. В. Лісїнецкий руско-кат. парох Гвозд п. Надвірна Галичина.**

22 (2—3)

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть

NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптикара др. Ю. Францоза
в Тероноли.

Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol“ і не приймати нїяких „Нервотонів“.

Цїна флякона 80 сот. 10 фляконів (фляшоцок) 8 кор. з оплатою і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всїх країв.

В Чернівцях на складї у Шміда і Фонтіна, в Селетинї в дроґоерій медициналній Стернпуса.

19(—)

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на нїмецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним сьвітом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кождого інтелїґентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Марка охоронна: **котвиця**

Liniment. Capsici comp.

Pain-Expeller

Загально признаний знаменитий усмиряючий лїк на втиране по цїнї **80 сот. 1·40 кор. і 2 кор.** можна купити у всїх аптиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних фляшках з нашим охоронним знаком **„котвиця“** з аптики Ріхтера і для остережности приймати лише фляшки тим охоронним знаком яко правдиві. 178 18—40

Аптика Ріхтера „під золотим львом“
у Празї, улиця Елисавети число 5.

Купуйте лиш

PFAFF-A МАШИНИ ДО ШИТЯ

бо они є найлїпші, найтриваліїші а також найдешевші! Кромі тих є у мене також на складї

СИКАВКИ І КАСИ

при яких купнї суть дуже легкі і вигідні условини. Нїгде не дістанете дешевше, нїхто не обслужить Вас так ретельно і нїхто не годен дати Вам таких полекший у сплатах. З поважанем

ВАСИЛЬ ДАНИЛЕВИЧ, улиця Желїзнича, Чернівцї.

14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14

В Канаду і Америку

14 (6—2)

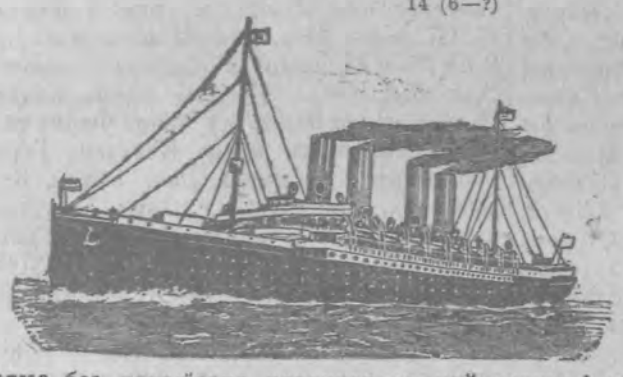

прямо без пересїданя переправляє найскорше і найдешевше

вис. ц. к. правительством концесіон. міжнародне

Бюро подорожи

„Ґльобус“ (Globus)

Чернівцї, ул. Ратушева **14.** (Буковина).

Не купуйте шифкарти, доки не запитаєте ся в бюрі подорожи „Ґльобус“ в Чернівцях о цїну! — Всяких вияснень в справі їзди удїляє ся даром.

Уважайте на число 14.

14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14

Г. ФАЙЛЕР усувач нагнїток

Чернівцї, улиця Руска ч. 8.

Друкарня „Рускої Ради“
має на складї

КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦИЙНИХ ТОВАРИСТВ
(Взаїмна Вигода“)

Всї книги до веденя товариства,
коштують враз з стемплями 50 кор.
з пересилкою 51 кор.

Виданя „Рускої Бесїди“ і „Рускої Школи“
можна купити у всїх
філїях „Рускої Бесїди“ і „Рускої Школи“,
в друкарнї „Рускої Ради“ і в книгарни І. Рехенберґа.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик **Рік заложеня 1873.**

Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Шіхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.

Товари з альпаки і жіньского срібла Б. Бахмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.
Дамскі ковняри і зарукавкі. найлїпші і найновійші товари футряні.
Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin“, „Nutria“. шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.
Правдиве біле Єґера Др-а Лямана, калїсони і майтки, вебові і з Chenili хустучки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.
Трикотові і вовняні камаші.
Товари обувані, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.
Для панів лякерки, півчеревики — найновійшої сорти.
Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.

Куфри до подорожи з замочками і без. Нецезарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітила і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.
Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.
Найновійші артикули карнавалові:
Для дам наймоднїйші черевики балеві, загортки, ґази і вахлярі
Кляки і цилїндри найновійшого крою.
Щітки до річий, голови і до зубів.
Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і француской продукциї.

Хусточки батистові, шовкові, паньчохи, шовкові так звані „Flor“ гладкі і „ajour“, рукавички шовкові, ірхові „Maraboutf“ і иньші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові пояски найновійшого фасону.
Шовкові шкарпитки. „Flor“ руказички, найлїпших фабрикатів сорочки батистові, піки, наймоднїйшого фасону.
Ковнярики, маншети, краватки, полотняні хусточки і батистові.
Прибори до польованя. торби камаші, зарукавки крісла полеві і амуніция.
Санки „Rodel“ всї специяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарнї товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана, Захарка.

Ч. 17. Чернівцї, пятниця дня 8. (21.) лютого 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщинї: на цїлий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цїлий рік 8 карбованцїв, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цїлий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цїлий рік 18 кор. (згл. 9 рублїв або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятницї і недїлї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат. Рекламациї неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім недїль і сьвят.

Справа орґанїзациї.

Пекуча справа орґанїзациї народного сторонництва (народного в значіню українського й демократичного) дійшла по довгих короводах і дебатах в прасї, по приватних кружках і врештї на довірочних сходинах до тої будь-що будь потїшаючої постанови, що люди сказали собі: Досить балаканя, пора взяти ся до роботи. Пересьвідчені в тім, що чим більша і суцїльнїйша громада тим більша єї сила, взиваємо всїх, кому дорога народна справа, до спільної працї. Не приєднуємо нїчого, нїкому не замикаємо вступу. Питане програми, тактики, партийної орґанїзациї, навіть сама назва сторонництва стоять отвором. Не від нас залежать і не від вас, але від загальних зборів, від більшости зборів всїх Русинів, що стоять на ґрунтї культурно-полїтичної самостійности руского народу і спільно бажають працювати. Кого буде більше, того голос переважить, а вже від почутя партийної карности, й від важности справи залежати-ме, чи меншість піддасть ся ухвалї більшости, чи схоче виступити. Се-ж кождому кождої хвилї вільно. Не вільно лиш одного: з квасною міною невдоволеня бокувати від громади й відтягати ся від народної працї.

Не можна не радїти з такого безпечно не вузко-партийного поставленя справи як і з постанови перейти рішучо до орґанїзациї всїх робучих сил на основах ухвалених більшостію. Сяк чи так випадуть ті ухвали, одному повинні зробити вони кінець: розтїчи, духовій анемії і байдужности, що паралїжують всяку суспільну працю на превелику шкоду нашого народу.

Чекаємо отже звороту.

Загальні збори тов. „Руска Школа“ в Чернівцях,

що відбули ся 15. лютого с. р.

Голова товариства, професор Антін Клим, отворив збори і повитавши всїх зібраних сердечними словами, зазначив, що спонукало уступаючий видїл скликати поновні загальні збори. Уступаючий видїл товариства „Руска Школа“ узнаючи на своїм засїданю 25. грудня м. р., загальні збори товариства з дня 19. грудня 1907. не леґальними, бо кромі вижницкої філїї нїяка иньша філїя не прислала на письмі і не передала на самих зборах докладного справозданя і спису членів, хоч головний видїл до сего завзивав усї філїї, і сконстатовано, що на зборах не явило ся 20 членів, виказаних філїями, ухвалив скликати ще раз загальні збори товариства з тим самим порядком, т. є: 1. прочитане і справжене протоколу з послїдних загальних зборів; 2. справоздане головного видїлу і філїй товариства; вибір нового видїлу і 4. вільні внесеня. Крім того завізвав видїл ще раз писемно всї філїї, щоби до 7. лютого с. р. понадсилали певно докладні справозданя зі своєї дїяльности і списи членів, бо лише такі будуть мати право голосованя на загальних зборах.

На зазив уступаючого видїлу надіслали 8 філїй справозданя зі своєї дїяльности і списи членів, а то: чернівска мійска і замійска, станівска, путилівска, вижницка, сторожинецка, кімполюнґска, заставнецка; — а 3 таки все не прислали, ось вони: кіцманьска, серетска і вашківска.

По промові голови ухвалили збори на внесене управителя школи Ксенофонта Якубовского, не читати протоколу з послїдних загальних зборів, що відбули ся 7. жовтня 1906., бо він уже був надрукований в часописї „Буковинї“.

Приступаючи до другої точки дневного порядку, поставив учитель Роман Івасюк внесене, щоби не читати справозданя головного видїлу і філїй товариства, бо воно вже було раз прочитано на загальних зборах, дня 19. грудня 1907. р. (Ухвалено).

Щоби одвак познакомити шановних читачів „Буковини з дїяльністю товариства „Руска Школа“, позволю подати тут бодай в головних рисах про його працю за послїдні два роки.

Видїл задумував як попередних років, так і сего разу, видати друком річний звіт зі своєї дїяльности і всїх своїх філїй ще до загальних зборів. Та через байдужність філїй, що мимо кількократного писемного завізваня як також і в часописї, не понадсилали на час своїх справоздань, не можливо було видати повного звіту друком. За послїдні 2 роки відбув головний видїл 12 засїдань і скликав 2 загальні збори, на яких обговорювало ся ріжні справи, що дотикали українського шкільництва та українського учительства; в наглих випадках радили члени видїлу дуже часто й на неформальних засїданях.

Сповняючи бажаня послїдних загальних зборів, ухвалив видїл удати ся з просьбою до українських послів, щоби вони постарали ся, аби краєва шкільна рада отворила курс для видїлових шкіл, на який могли би поодинокі учителї діставати відпустку. При сїй нагодї принято до відомости, що мінїстерство просьвіти і віроісповідань звернуло вже законопроект о видїлових школах краєвій шкільній радї, припоручаючи їй поробити в нїм вказані зміни а опісля передати його краєвому видїлови, який має предложити його соймови до ухвали. Коли се станеть ся, то вже в короткім часї буде краєва шкільна рада заснувати видїлові школи по містах і в кождім повітї. Сї школи будуть сполучені разом із народньою школою під одною управою.

Видїл радив над реорґанїзацию учительскої семинариї і висказав ся проти науки господарства в сїй школї, яка вимагає чисто-наукового трактованя та основного фахового знаня, як і проти церковного сьпіву, науки о глухонїмих то слїпоуроджених. Ухвалено удати ся до українських послів, аби з цїлим натиском домагали ся, щоби вже зі слїдуючим шкільним роком переведено реорґанїзацию учительскої семинариї. У сїй справі переговорювали посли Єротей Пігулак, др. Штравхер і Гормузакий з мінїстром просьвіти, який вислухав їх з великою увагою, та запевнив їх, що мінїстерство відносить ся прихильно до сеї справи, і готове згодити ся на 3 відділи в учительскій семинариї, себто на український, румуньский, і нїмецкий. Добрим знаком для сего є, що мінїстерство подїлило вже іспитову комісию для народнїх і видїлових шкіл на 3 ґрупі.

Видїл відступив наклад Гаврищукової „Методики природописї“ чернівській заміській філїї товариства „Руска Школа“, даруючи їй при тім і один аркуш друку. Товариство „Руска Школа“ було би й само видало згадану методику, але через брак гроший мусїло застановити дальший друк, хоч один аркуш вже давно випечатаний.

Видїл припоручив надучителям Омелянови Іваницкому і Сергієви Канюкови написати дидактику для учительских семинарий і переговорював з професорами учительскої семинариї, чи не написали би вони деякі підручники для своєї школи, бо є надія, що незабавом зреформують учительску семинарию, а книжок для неї не будемо мати.

Треба спімнути, що видїл нараджував ся, якби поліпшити лихе посїщене українських учеників до II. ґімназиї в Чернівцях і скликав у сїй справі на нараду чернівських українських учителїв, щоби підго-

Про Марка Вовчка.

Цікаве питане про те, хто був автором українських оповідань відомих під іменем Марка Вовчка, Опанас Маркович чи його жінка, питане доси темне і мов умисно замотане, стараєть ся роз'яснити син помершої письменницї. В тій справі читав він 12 лютого реферат в українськім клюбі в Петербурзї, з якого задля загального інтересу подаємо отут короткий звіт за київскою „Радою.“

Перший реферат — спомини про покійну Марию Олександрівну Маркевич (Марко Вовчок) прочитав її син — Богдан Опанасович Маркович. Коротко він переказав дещо з своєї великої працї — біоґрафії покійної письменницї, що має вийти в сьвіт за кілька місяцїв. Почав з характеристики покійної, з її вихованя і першої зустрічи з Опанасом Марковичом.

З першу докладчик зробив екскурсію в ґенеальоґію Марка Вовчка. По походженю вона не була нї „кацапкою“, нї чистокровною Українкою. Родина Віліньских була скоріше польско-українська нїж польско-велико-руска. Виховали М. О. по нашим часам дуже убого, а по тодїшньому може й гарно: до шіснадцяти років вона уміла чудово грати на фортепянї, мило щебетати по французки і танцювати модні танцї. Більше тодї і не вимагав нїхто од гарної поміщицкої дочки. Аритметику покійна вчила тільки до „дѣленія“. І потім все житє нїяк не могла справитись з четвертим аритметичним „дѣйствіемъ“. Найтруднїйші соціяльні, лїтературні завданя далеко милїйші були її серцю в житю, нїж сама проста задача на „дѣленіе“. З'українїзувалась Марія Ол. під впливом свого чоловіка, а може ще тільки жениха Опанаса Марковича.

Теплими, дужими рисами змалював докладчик перші зустрічі покійних його батьків. То було в часи народженя російских „неблагонадежныхъ“ людей, в 60-ті роки. В їх число і попав тодї батько референта. Його заслали в Орел за неблагонадежні думки, аґітацію. Тут не з почесним караулом, в роскішній колясцї привезли Оп. Марковича в Орел тодїшні власти. А ґубернатор місцевий не найшов тяжчої кари для крамольника, як зачислити його в свою канцелярію чиновником особих порученій.

Скоро по приїздї молодий гарний крамольник з відомої української родини завоював серця всього інтелїґентного суспільства. Молодь на нього молилась, як на героя. І щоб він не сказав, жадно ловила кожде його слово як непреложну істину. Старі і особливо дїточки та маленьки робили на нього форменні облави, як на завидного жениха.

Марія Олександрівна жила тодї в Орлї після смерти батьків у своєї тітки. Зустрівшись з Опанасом Марковичом, вони дуже припали до вподоби одно одному. Почалась переписка, що збереглась ще досї і досї ще свідчить про надзвичайно чисту, криштально ясну душу покійної і про ті міцні, ідейні пута, що скували їх скоро в молоде подружя.

Після весїля молоді скоро оселились у Київі на Подолї. Житє їх було страшенно бідне, до того нужденне, що часом в квартирі навіть мебелї неставало. Але за те воно багате було чистою молодою радістю і енерґією, з котрою молоді працювали. Не проходило ярмарку, щоб покійна не обійшла його, не перебалакала з кількома бабами та не записала силу приказок народнїх, нових для неї форм і зворотів річі. Але вкінець з'українїзувалась Марко Вовчок тільки в Немирові, куди чоловіка її було призначено учителем ґімназиї.

Там вона опинилась серед чисто українського і польского суспільства. І під впливом товаришів чоловіка ще з більшою енерґією взяла ся до збираня етноґрафічного і історичного материялу. Тут же вона навчилась чудово по польски балакать.

Але з Немирова житє закинуло молоду пару аж в Петербург. До того часу лїтературними творами вона вже придбала собі слави. В Петербурзї її зустріла своя компанїя земляків, серед котрих вона скоро заняла перше місце. Тут перед молодою, та ще й гарною письменницею „почали кадить“ не лиш з десяти кадильниць і свої і чужі.

Докладчик в подробицях розповідає про її знайомства з російскими письменниками, про її лїтературну працю в російских журналах. Скількома штрихами малює житя її в Парижі, куди Мар. Ол. мусїла через нездоровля виїхать, про роботу в французкій журналїстицї. В Парижі у Марковичів почались нелади семейні більше на прінціпіяльнім ґрунтї. Її уговорювали не писати по українськи, а писати по російски. Чоловік, як великий патріот — був проти сього. Се послужило першою причиною до неладів.

Брак материяльних засобів аж тут на чужинї дав себе остро відчути. Щоб здобути кусок хлїба, Марко Вовчок мусїла писати свої оповіданя не тілько по російски, а й по французски. Єї „Маруся“ вперше побачила сьвіт на французкій мові. Вона сьпівала українські пісні, а якийсь Нїмець з її голоса записував їх, а потім виправляв на свій нїмецкий лад. І в такім виглядї випустив в сьвіт аж 200 пісень українських.

Тут докладчик в подробицях спинивсь на леґендї, що й досї витає над могилою покійної матери його — нїби то автором „народних оповідань“ був не Марко Вовчок, а її чоловік Оп. Маркович. З документальними даними він доводить, що сам Кулїш — автор сеї леґенди — краще нїж хто знав, що сам Маркович тілько материял жінцї постарчав для її лїтературних робот. Як ренеґат — Кулїш шукав в других такого, що могло-б виправдать його ренеґатство і утворив, і піддержував ту ганебну думку, котра вся до краплї була вигадкою. Син покійної, каже, що сама Мария Олександрівна зовсїм нїколи не чула про ту леґенду.

З Парижа і з Петербургу її дуже тягнуло на південь, під українське сонце. Але переселившись з другим своїм мужом спершу на Кавказ, а потім на Україну, вона ще довго не могла очуняти, не могла

товлювали і заохочували своїх учеників до ґімназиї. А учитель Панас Руснак відтримав, як що року, приготовляючий курс до І. ґімназияльної класи.

Товариство „Руска Школа“ видало своїм накладом: 1. Теофіля Бриндзана „Дещо про духовий розвиток даньского мужика“ зі вступним словом Ярослава Весоловского і 2. Юляна Кобиляньского „Латиньский словарець до Цезаря“.

Виділ нараджував ся також, чи не могло би товариство „Руска Школа“ видавати педаґоґічну часопись щось в роді давнїйшної „Рускої Школи“ професора д-ра Смаль-Стоцкого і прийшов остаточно по довшій розвазї до заключеня, що годї на разї видавати таку часопись, бо нема ґаранциї, що знайдуть ся сталі співробітники, які би на час доставлювали відповідний материял до друку. Передовсїм треба, щоби наше учительство звернуло більше увагу на „Bukowiner Schule“ і наповнювало редакцию своїми працями. А коли се станеть ся, тодї можно буде роздїлити „Bukowiner Schule“ на дві осібні часописї, себто на українську і румуньску, чого вже домагало ся учительство на кількох повітових шкільних конференциях.

Виділ виготовив і подав до сойму 3 петициї; одну в справі поліпшеня учительскої платнї, а дві о запомогу для товариства. Сї дві послїдні петициї мали той успіх, що сойм признав для товариства „Руска Школа“ запомогу за 1906 р. в сумі 1000 К, а за 1907. р. в сумі 1500 К. Сойм ухвалив вже навіть запомогу і за 1908. р. в сумі 1500 К, але сю запомогу побере Товариство пізнїйше.

Треба спімнути, що удало ся виділови заснувати в Чернівцях філїю товариства „Руска Школа“ для самого міста, яка вже зачала дуже гарно розвивати ся.

В 1906. і 1907. р. мало товариство „Руска Школа“ 3587 К 77 сот. приходів а 2219 К 93 сот. розходів, отже лишаєть ся готівка в касї 1367 К 84 сот.

Годить ся спімнути і про дїяльність філїй. Найкрасше розвинула свою дїяльність чернівська заміска філїя, яка за 2 послїдні роки мала 10 виділових а 8 пленарних засїдань. Відчити мали: 1. Омелян Іваницкий: „Яким способом дасть ся з'єднати все українське учительство чернівского повіту в товаристві „Руска Школа“; 2. Омелян Іваницкий прочитав другий реферат „Яким способом можна осягнути більший успіх тай певну суцїльність науки тай виховання по укваїньских школах чернівского повіту“; 3. Іларий Карбулицкий про „Самообразоване народнїх учителїв“; 4. Володислав Карниляк про „Народні школи на Українї“ і 5. „Ґеоґрафія та вплив церкви на ґеоґрафічні понятя“. — Треба спімнути, що чернівська філїя видавала бібліотеку „Ластівочка“ для дїтий, якої розійшло ся за послїдні 2 роки 16 тисяч примірників.

Вижницка філїя розвивала ся також добре. Відчити мали: 1. Гриць Никорович про „Методичне переведене рахункових задач із текстом в народних школах“; 2. Корнило Данилюк „Наука рахунків і геометриї в народній школї“; 3. Юрий Гордийчук „Дещо про сьпів“; 4. Корнило Данилюк „Про глухонїмих“ і 5. Семен Савуляк „Відношене людского духа до тїла.

Слабше розвивали ся станівска і вашківска філїя. Перша мала 2 відчити: 1. Олександра Купчанка „Школа провадить до щастя“ і 2. Антона Грицишина „Російска народня школа і учительство під теперішню хвилю“; а друга мала отсї відчити Антона Грицишина; 1. „Про курс для неграмотних“, 2. „Бібліотека для шкільної молодїжи“ і 3. „Про конференциї учителїв з родичами шкільних дїтий“.

Путилївска філїя в порівнаню до иньших, розвивала ся не зле. Відчити мали; 1. Михайло Дашкевич „Социяльне й материяльне положене Гуцулів в горах“, 2. Микола Глїбка „Про виповнюване шкільних друків“, 3. Теофіль Роговский „Про твори Максима Горкого“ і 4. Антін Мандрик „Про розвій української лїтератури в послїдних часах“. Крім відчитів і сходин поклала путилївска філїя великі заслуги около заснованя товариства імени Осипа Юрия Федьковича в Путилові, яке в коротцї має увійти в житє.

Кімполюнґска філїя скликала була за послїдні два роки 4 загальні збори і відбула 5 виділових задїлових засїдань. Що на них радило ся і чи мав хто який відчит, не маємо нїякої вістки.

Заставнецка і сторожинецка філїя прислали лише списи членів, а більше нїчого.

За те кіцманьска і серетска філїя і того не прислали, помимо кількократних писемних завізвань та оголошень в часописї. Ог собі рутеньска байдужність без кінця і міри...

Як видко, дїяльність наших філїй була дуже слабонька. Не в головнім виділї треба шукати вини, а таки в самих зарядах філїй. Кождий се видить і відчуває, що загальна байдужність розпаношила ся таки на добре, бо майже всїх наших філїях, з виїмком 2—3. де все ще щось робить ся. Наш загал, по правдї сказавши, за мало інтересуєть ся такою важною інституциєю, якою є товариство „Руска Школа“. Пора би вже раз пробудити ся зі сну та продрюхати і самі філїї, а не лише закидати, що головний виділ нїчого не робить. Хоч як би не працював головний виділ, то не вивяжеть ся зі своєї задачі як слїд, коли філїї будуть лише животїти. Чим більший рух буде по філїях, тим красше розвивати ся ме і само товариство.

*

Приступаючи до вибору нового виділу поставив надучитель Юрій Шербановский внесене на удїлене абсолюториї уступаючому виділови, що й принято.

До нового виділу вибрано отсих членів: краєвого інспектора Омеляна Поповича, учителя Танаса Руснака, надучителя Омеляна Іваницкого, надучителя Дарія Пігуляка, професора Романа Цегельского, учителя Остапа Поповича, професора д-ра Осипа Маковея, учителя Романа Івасюка, учителя Осипа Безпалка, адвоката д-ра Теодота Галїпа і учителя Івана Кавулю. На заступників вибрано 1. учителя Миколу Топущака, 2. управителя школи Ксенофона Якубовского і 3. надучителя Прокопа Лагадина.

При вільних внесенях перший забрав слово учитель Лесь Кисилиця і поставив в імени уступаючого виділу внесок, щоби назву товариства „Руска Школа“ змінити на „Українська Школа“. Щоби вже раз означити отверто і ясно хто ми, мусимо скрізь і всюди зазначувати нашу національну спільність з російскими Українцями, а консеквентно до того маніфестувати ся завше як Українцї, а то тим більше, що в Росиї розуміють під назвою „руский“ лише московский, а не український нарід. Впрочім домагали ся сего путилївска і чернівска заміска філїї від головного виділу, щоби назву товариства змінити на товариство „Українська Школа“ в Чернівцях“. — Сему внесеню спротивив ся надучитель Дарій Пігуляк, але при голосованю перейшов внесок учителя Леся Киселицї, взглядно уступаючого виділу, подавляючою більшостю, бо проти заявили ся лише 3 голоси.

При кінцї забрав слово др. Теодот Галїп і подякувавши в імени нового виділу за вибір, поставив внесене, щоби слїдуючі загальні збори відбули ся в Путилові або в Вижници, щоби й гірским членам було можливо прийти на збори в більшім числї. Учитель Лесь Киселиця повитав сю думку, щоби головний виділ устроював збори гейби вандрівничі і по иньших містах та місточках, — та головні річні збори повинні таки відбувати ся завше в Чернівцях, як в осередку культурного житя буковиньскої України. Бо коли би нарік мали відбути ся загальні збори тов. „Рускої Школи“ чи тодї вже „Українськоі Школи“ в Путилові, то на них прийшло би дуже мале число членів, бо годї членам з чернівского повіту, що становить головний контїґент членів мандрувату аж до Путилова, де є лише жмінка членів. Остаточно ухвалено, що загальні збори мають таки відбути ся нарік у Чернівцях, а по провінциї припоручено новому виділови скликувати надзвичайні чи то вандрівничі збори і кілька разів на рік.

По вичерпаню дневного порядку, замкнув предсїдатель збори, подякувавши всїм присутним за участь.

Л. К.

П. Лукашевич в Кучурові малім.

В недїлю, 16. лютого с. р. загостив до нас посол до ради державної п. Антін Лукашевич. Приїхав із сусїдного села Вербівцїв. Коло рогачки кучурівскої вижидали его начальник п. Бурза і директор п. Василь Радомский.

Коло школи зібрала ся цара народа, що привитала свого посла грімким „славно“. Тепер запровадили п. Лукашевича до обширної кімнати шкільної, котра одначе не могла змістити всїх людий, так що богато мусїло уставити ся на коритари, тай на дворі. По тім приступлено до вибору президиї, до котрої увійшов згаданий вже висше п. Радомский. На секретаря вибрано Івана Сикота. З інтелїґенциї явили ся: п. Савицкий, Іваніцкий, Зільбер, Рубін, начальник з Вербівцїв Селенко, Ланде, Найберґер і Паладій.

Предсїдатель отворив гарною промовою збори і удїлив слово послови, котрий зложив справоздане із дотеперішної своєї дїяльности. В двогодинній своїй бесїдї розяснив устрій держави, обговорив поступ руских послів і угоду з Уграми, а говорив дуже цїкаво і зрозуміло про військові потреби. П. Татажиньский передав п. депутатови списані на письмі жалоби, на котрі п. посол вдоволяючо відповів. Зголошувало ся також богато селяньских бесїдників.

Предсїдатель поставив слїдуючу резолюцию: „Нинїшні зібрані збори в Кучурові висказують одноголосно довіре свому послови п. А. Лукашевичеви.“ Збори приняли сю резулюцию одноголосно. Так сповнив п. Лукашевич то, що їм перед виборами прирік, т. є. їх від часу до часу відвідувати і з ними духово сходити ся. Не минуло від вибору і шість місяцїв, а за той короткий час мали ми нагоду, п. посла уже два рази у себе видїти і з ним виговорити ся. Хто з нами, з тим і ми з тїлом і душею.

Отворене каси пож. і щадн. для громади Милишівцї горішні.

Недавно писали ми про заснованє читальнї в нашій громадї а тепер хочемо дещо сказати про отворене каси.

В недїлю, дня 9-го лютого с. р. відбуло ся торжественне отворене рускої каси для громади Милишівцї гор. радовецкого повіту. На се народне сьвято прибули з Черновець п. Гриник, яко заступник директора „Селяньскої Каси“, і п. Кузик, редактор часописи „Народне Богацтво“. Із сусїдних нїмецких Бадівцїв прийшов на збори тамошний ну. п. Серфас, що попирає дїяльність руских учителїв в Милишівцях. На зборах явили ся всї 41 вписані члени і велике число нечленів. Простора комната заповнила ся по береги а богато людий стояло на дворі коло вікон і прислухували ся бесїдам.

Коли тутешний ну. Гнїдий і пани учителї Брага і Реннер прийшли з гостями на збори, то п. двірник Андрій Данилець і его заступник п. Генцар заявили, що они вписують ся в члени рускої каси, хоч в селї істнує вже здавна волоска каса. Таки рідне чоловікови близше нїж чуже. Честь і слава їм!

Пан Гнїдий представив зборам гостий з Черновець а начальник каси, п. Михайло Савчук отворив збори, назначуючи писарем уч. Брагу. Опісля попросив начальник п. Гриника, щоби об'яснив людям значінє каси для громади. В довшій промові сказав між иньшим бесїдник, що цїлею каси є піднесене

писати нї по російски, нї по українськи. Лїкарі приговорили її на смерть. Під гнїтом думок і бідкувань про те, що вона мало зробила за свій вік і мусить вмерти, нїчого власне не залишивши в спадщину — вона тяжко душою страдала і без злости не могла пригадать того імени — Марко Вовчок — що окружило її ореолом слави. Але минуло скілька років. Тяжка хороба кудись непомітно згинула. Пророкуваня лїкарів не справдилось. І Марко Вовчок знов ожив в покійній Олександрівнї. Побувавши в Київі, побачившись там з старими громадянами, вона знов ожила і, не вважаючи на свою старість, на великі вже роки, на те, що й очі мало вже їй служили, з надзвичайною енерґією почала знов збирать материяли на Українї і працювати для української лїтератури. Тепер вже її пекла друга думка — як можна більше написать по українськи. Ось в ті то часи і вилились з під її карандаша вже, а не пера, бо пером і писати тодї не могла, „Гайдамаки“, „Пройдисьвіт“. Карандаша вона не випускала з рук і до самої смерти, жадно бажаючи нагнать згублений час.

На сїм докладчик і закінчив.

Публика щиро дякувала і витала сина покійної письменницї і другого чоловіка її, що теж був на вечірцї.

Після сього д-ка Забілло прочитала одривок з статї В. М. Доманицкого з „Лїт.-Н.-Вістника“, а Русови сказали скілька теплих слів, пригадуючи покійницю, як лїнгвіста і як социяльного дїяча.

Ол. Ол. сказав, як в дитячі роки, в ґімназиї молодь жваво захоплюєся оповіданем Марка Вовчка. Ґімназисти тодїшні плакали над ними такими-ж чистими і горячими сльозами, як і над „Хіжиною дядї Тома“ — Бічер — Стоу і не знали кого з них вище ставить. Думки і бажаня обох їх були їм однаково дорогі. І та і друга великим словом бороли ся за визволене пригнїчених братів.

Русову вперше довело ся здибати з покійною в Петербурзї. По дорученю земляків він мусїв їхати за границю видавати „Кобзаря“. І от в той час звернули ся до М.-В. з проханем - написать кілько слів в передмову до Шевченка, котрого вона знала особисто. М. В. радо згодилась написати про него його словами — пригадати на спомини про него ті яскраві образи, ті слова і вирази поетичні, що в розмовах з ним їм приходилось чути от покійного поета. Хворість помішали використати їй свою обіцянку.

Софія Федоровна Русова в коротких словах, з присущим її чутем, дала надзвичайно сильну характеристику социяльного значіння Марка Вовчка. На її думку покійна Мария Олександровна, перша серед українських жінок з такою красою і силою, зуміла виявити красу і силу національного українського таланту. Її велика заслуга не в чудовій мові, не в ярких образах її творів, а в тім, що вона була першою провозвісницею серед українського жіноцтва боротьби за визволене українського люду.

Авдіторія з неменьшим запалом і щирістю витала промовців.

Переказуючи далеко неповно і може й неточно доклади і промови нинїшних зборів нашого клюбу, я забув ще одну річ з доклада Марковича. Читаюча публика довго не знала, звідки письменниця прибрала свій псевдонїм — Марка Вовчка. Докладчик виявив між иньшим, що в городї за часів Богдана Хмельницкого був прапрадїд, що звавсь Марком, а за свою одвагу був прозваний товаришами Вовком. Ось покійниця і назвала себе в честь свого прадїда також Марком, тілько не Вовком а Вовчком.

27./І. 1908. рік.

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

гаразду одиниць а заразом в цїлій громадї і плекане товариского житя. Каса помагає людям пожичками матеріяльно а своїм духом морально. Дальше об'яснив п. Гриник зарад каси і обовязки і права старшини, ради надзорчої і загальних зборів. Опісля завзивав бесїдник людий до ощадности, то значить, аби люди несли свої гроші до каси на процент, і таким чином осягнули се, щоб всї гроші в громадї, що даремнїсенько лежать в скринях, несли тим людям процент, а другим поміч.

Наради над точками дневного порядку відбули ся правильно. Касиером вибрано одноголосно учителя Брагу, котрий в спільцї з у. Гнїдим і у. Репнером найбільше причинив ся до заснованя каси. Вкінци згадати ще й те, що в нашій касї процентова стопа для пожичок $8^1/_2$ %, пай 10 К., тодї як тутешна волоска каса бере $9^1/_2$ % — оден процент більше — від пожичок, а пай 20 К.

Михайло Савчук,
начальник каси.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 20. лютого 1908.

Нові почесні горожани Черновець. Черновецка рада громадска на останнім засїданю іменувала унів. проф. радн. двору д-ра Кляйнвехтера і д-ра Евзебія Поповіча почесними горожанами міста.

Панї Фільомена Лопатиньска просить нас зазначити, що подана дирекциєю „Руского Народного Театру" вістка, що до виступів сьпівачки в Чернівцях є о стілько невірна, що артистка, будучи постійним членом львівскої міскої опери, не може тим самим нїкуда авґажувати ся на стале. Розходить ся тут натомість о гостинні виступи, що до яких дирекция „Рус. Нар. Театру" навязала переговори з артисткою.

„Русскій Клубъ" въ Черновцахъ. До „Ґалїчанїна" пишуть з Черновець, що „отроднимъ происшествіемъ послѣдняго времени на буковинской Руси есть" заснованє в Чернівцях „Русского Клуба", обіймаючого членів з „обществъ" „Народная Рада", „Русскій православний Народный Домъ", „Карпатъ" і „Общество русскихъ Женщинъ", щоб тим „съ успіхомъ противодѣйствовать подпольной работѣ измінниковъ русскаго народа и его нужно считать самымъ важнимъ, (risum teneatis!) почти историческимъ событіемъ въ жизни буковинской Руси". „Русскій Клубъ" хоч чисто товариский звязок „не останется безъ вліянія на политическую жизнь русской интелигенціи. Онъ всегда будетъ тамъ, гдѣ нужно помочь русскому дѣлу, гдѣ нужно показать, что измѣнники русскаго народа не такъ сильны какъ они горманятъ". Заснованєм нового товариства займають ся: совѣтникъ суда М. Кобылянскій, авскультантъ суда В. Смеречинскій, официалъ счетнаго департамента финансовой дирекціи Л. Тыблевичъ і (вічний!) кандидатъ правъ О. Сиротюкъ. Отже маємо нове „русское" огнище, яких богато істнує на папері. В кождім огнищу є по одному - два члени, всїх до купи буде тілько, що й на пальцях почислиш, а все таки „Русскій Клубъ". Пропонуємо на голову „Клуба" „істинно русскаго человека" ґаспадіна Ґеровского, як відважного юношу, що буде встанї задержати дисциплїну, маючи в тім чималий досьвід. Петербург небавом впише ся як член основатель присилаючи торбину рублів.

Галина Космарова. Як доносить „Рада" 3 лютого ст. ст. о 10. годинї вечером від старечого маразму померла дружина покійного відомого історика Миколи Костомарова. Покійницї було $77^1/_2$ років. Останні вісїм років, після смерти мужа, Галина Костомарова прожила в Київі. Після її смерти всї твори покійного історика переходять спадково у власність Петербурского лїтературно-наукового фонду.

Оповістки, іменованя і т. п.

Вечерницї з танцями уряджені тов. „Працї жінок" під протекторатом бар. Фірта відбудуть ся 27. с. м. в салї „Польского Дому". Вступ 2 К. Початок о год. 9. веч. Стрій візитовий.

Засїданє нового виділу тов. „Руска Школа" в цїли уконституованя і перенятя аґенд рідбуде ся в недїлю, 23. с. м. о год. 11. перед пол. в „Народнім Домі."

Звичайні загальні збори „Стоваришеня випасу худоби в Бродинї" відбудуть ся 1. марта 1908. о 1. годинї по обідї в місцевім будинку шкільнім з таким дневним порядком: 1. Справозданє касове і провірене річних обрахунків за дїловий рік 1907. 2. Устав насовиска на лїто 1908. 3. Закуп для худоби потрібних лїків, інструментів і т. п. 4. Винаймлене полонини на дальших три роки. 5. Вільні внесеня і запитаня. — *Семен Терицяя*, начальник.

Звичайні загальні збори Каси пожичкової і щадничої для громади Бродина відбудуть ся дня 1. марта 1908. в шкільнім будинку місцевім о 11. год. перед полуднем з таким дневним порядком: 1. Прочитанє протоколу із попередних загальних зборів. 2. Провірене річних обрахунків за дїловий рік 1907. 3. Видатки на адмінїстрацию. 4. Підвисшене стопи процентової від пожичок і вкладок щадничих. 5. Доповняючий вибір двох членів старшини. 6. Доповняючий вибір двох членів ради надзорчої. 7. Справа касієра. 8. Справа примусової пренумерати „Вістника". 9. Вільні внесеня і запитани. — За старшину *Максим Цига.*

Конкурс. Товариство руско-православної шляхти на Буковинї розписує отсим посаду настоятельки дївочої бурси від 1. мая с. р. Пожадана є інтелїґентна женщина середного віку, котра би посвятила цїлий час лиш на провадженє бурси. Зголошеня і услівя треба надсилати писемно на руки от. сов. Мелетія Галїпа найдальше до 20. марта н. с.

Із штуки і лїтератури.

Репертуар мійского театру. Пятниця, 21. лютого (по зн. цїнах) „Tausend und eine Nacht", в суботу, 22. „Die Herren von Maxim", в недїлю (по пол. по зн. цїнах) „Die Ehre", вечер. „Die Herren von Maxim", ві второк 25. „Die Ernte", в середу „Die verkaufte Braut", в пятницю 28. „Tausend und eine Nacht".

Концерт Ysaye'a, одного з найславнїйших сучасни скрипаків. відбуде ся в середу 26. с. м. в салї „Музичного Товариства". Програма обнимає твори Бетовена, Бруха, Ваґнера й самого концертанта. Акомпанїювати буде брат скрипака, професор брукселської консерваториї. Карти вступу продає книгарня Пардінї'ого.

ДО РУСИНІВ!

Написав Л. Бруннер, голова центрального нїмецко-демократичного товариства у Відни.*)

Була то памяти гідна хвиля, як в нову народну палату у Відни увійшла добра горстка заступників руского народа і нечайно дала енерґічний вислов свому праву до участи в державному правлїню. Се подія не лише важна для внутрішної австрийскої полїтики, але й для европейскої. Був бо руский народ трохи що не вечеркнений з европейского концерту народів і трохи що не вдало ся сусїдам і гнобителям, Полякам і Москалям, його на смерть замовчати. Ще й нинї мало образованих знає, що сей народ числить 30—35 мілїонів душ, з чого в Австрії живе лише 4 мілїони, инші в Росиї. Москалї ще й нинї не узнають їх істнованя і офіцїяльна статистика причислює їх до московского народа, Поляки дивним дивом до себе. Є отже тілько Русинів як Французів або Італїйцїв, два рази тілько як Іспанцїв, пять раз тільки що Чехів або Шведів, Голяндцїв, не говорячи вже про инші менші нації.

В Австрії гнобителями Русинів Поляки, які Русинам до недавна навіть відмовляли істнованя і твердили, що їх мова є лише польским діялектом. Таке можна-б твердити про кожду північно славиньску мову, але навіть як би воно й правда, то всякий, що якнебудь обзнакомлений з сими обома націями, пізнає, що тут мешкають два народи побіч себе такого відмінного характеру, як лиш можна собі подумати. Ледво чи був би він більше відмінний, колиб їх роздїляло море. Полак пересїчно живий, поверховний, гне ся куди вітер віє, Русин якраз противно.

Поляки знищили свою державу своєю нетерпимостию і фалшивостию шляхти, історія-ж Русинів представляє якраз противний образ. Вони втратили свою національну незалежність якраз через свою вірність і відданість. Їм судило ся перенести страшні удари монґольских, татарских і турецких орд, і як вони в борбі з ними втрачали свої сили, західні і північні сусїди далеко більше підступом і фалшивостию як своєю силою зрабували їм самостійність. Се доказ великої животної сили і глубокої душі сего народа, що він мимо всякого гнету зберіг національну своєрідність, свою відвагу в терпіню лиха і свою незіпсутість. Як Полак є поверховний так душа Русина вірна, глубока і незіпсована. Вони не мають шляхти і упривілейованих верств, вони вірний, хоробрий, чисто демократичний народ.

Коли-б наші державні керманичі не були короткозорі, вони-б вже давно дали були сему народови його права і тим построїли сильну греблю проти вічно неспокійної Poloni-ї irredent-и. Лише оден державник був такий, се ґраф Стадіон, але на жаль вскорі занехано його полїтику і руский народ передано на ласку і неласку польскої шляхти, найнужденнїйшій і найперфіднїйшій шляхтї всїх народів.

Прихід нового часу, удїл народу в правлїню, розбив сї кайдани; гноблена і зневажена нація з подиву гідною відвагою і найтяжшими жертвами виборола собі місце під сонцем і старинний а все таки молодий народ увійшов в ареопаґ европейских народів. Довгий гнет не зломив його сили, але усталив, виростають таланти всякого рода, пробуджує ся ненаситне стремлїнє до образованя і піднесеня коннаціоналів, так що всякий правдивий чоловіколюбець мусить тїшити ся сею подією.

Всякі виборчі штучки і несправедливий подїл округів не помогли нїчого, не поміг тероризм урядників, насильства жандармів, відкупство і фалшованє виборів, — слїд мати респект, 32 мужі як заступники руского народа увійшли в нову народну палату, горстка хоробрих, молодих людий! їм належить ся сердечний привіт від усїх приклонників свободи. Витайте, борцї за волю вашого народа!

Припала вам трудна задача, що вимагає відваги і прокорности, єли хочете оправдати довіра віддане вам вашим народом. Парлямент, а особливо австрийский, се хитке поле для полїтиків, що звикли отверто і прямо стреміти до своїх цїлий. Там чатує спокуса полїтичної корупциї, фалшивість зі всїх сторін. Всї істнуючі партиї нею заражені. Полїтики мають два лиця, одно, з яким являють ся перед народом, друге, з яким в кульоарах парляменту провадять полїтичне шахрайство. Як легко стає ся тут незіпсутий заступник народа жертвою перехитреня і омани. А се велика небезпека.

Маємо дві ріжні дороги: борба о право і борба о власть. Русини не сміють і не повинні тут хитати ся; коли хотять служити свому народови і иньшим братним націям, мусять вести борбу о право. Лиш на сїй почві можна осягнути трівкі успіхи, лише чесними средствами, лише підпомагаючи всї свободолюбні квестиї.

Говорім вперед про національне питанє. Кілько шахрайств і несправедливости дїя ся під сею девізою! Возьмім на примір нїмецких націоналів. В завзятій борбі проти клерикалів вибрано їх, і ледво що они вступили в парлямент, голосували при виборі президиї за найгіршим ворогом нїмецкого народа, культури і поступу. Звиняла ся за сей ганебний поступок тим, що виставляли національну хоругов. А все таки бачить кождий не слїпий, що то було шахрайство за мандати і мінїстерскі фотелї; за обід з линти продали себе і найсьвятїйші інтереси свого народа. Бути націоналом значить трудити ся на добро своїх коннаціоналів, але в Австрії вести національну полїтику, значить поборювати иньші нациї зрабовувати їх права. До сего Русини не сьміють прилучити ся; вони знають як найлїпше, як гнет болить. Вони повинні завсїди всюди заступати ся за гнобленими. Вони не повинні дати ся зацитькати маленькими концесіями, як професорскі місця і т. и. Не слїд їм, стреміти за заявами прихильности, але за осягненем національної автономії, самоуправи. Кожда нація впорядковує сама свої національні справи, передусїм шкільне питанє.

Так само важне, щоб нашу державну управу поставлено на правну підставу. Наша адмінїстрація виглядає ще зовсїм так як в абсолютистичній державі. Отже відвічальність урядників, державних, краєвих і громадских, як се обіцяно в конституциї. Нїякий адмінїстрацийний урядник не повинен мати права карати горожан або нарушувати їх майно, не передавши се вперед судї.

Нїякий край Австрії не терпить так від самоволї урядників, як руські части краю. Тому треба тут прикласти підойму. Русини мусять в парляментї жадати, щоб видано відповідні сему закони. Тим присилують вони всїх партий, що зовуть ся вільнодумними, щоб до них прилучили ся і тим переберуть провід в найважнїйших питанях свободи, освободженє горожан держави від самоволї урядників.

Мають право на се і обовязок, бо они є одинокою великою дїйсно демократичною партією парляменту. Тодї пристануть до них всї чесні елементи, і сильно обороняючи свободу і волю свого народа, зроблять свому найбільшу прислугу, здобудуть симпатиї всїх образованих і гноблених і докажуть, що їх народ заслужив собі на свободу.

Хто для себе хоче волї, мусить і для ближнього її вибороти. Се порада, яку дає їм правдивий приятель їх народу на горячу почву парляменту.

In hoc signo vinces!

*) в „Ukrainische Rundschau."

НАДІСЛАНЕ.

П. Петра Лїсного, учителя, прошу подати менї теперішну адресу, щоб я міг йому вислати запренумеровану ним книжку, бо вислану на його попередну адресу (Гаврилївцї, п. Іванківцї) почта звернула з увагою, що адресат вже там не мешкає. — *М. Лозиньский,* Львів, вул. Гавснера 14.

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА
тов. зареєстроване з ограниченою порукою
в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковинї. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого" відібє ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї".

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.
Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**
Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Лїкарске. **Др. Едмунд Кремер,** бивший секундар віденьского загального шпиталю, осїв по довшій шпитальній практицї, перед ще по дволїтнім спеціяльнім курсї на жіночій клїницї гофрата Шавти, в Чернівцях при ул. Паньскій ч. 10. яко лїкар жіночих недуг.

Тут на Манастерриску
під числом 232 є на продаж ґрунт з хатою, садовиною і виноградом до 90 метрів фронту а кілька кроків дальше 88 пражин орного города, котрий приприває до цеголяної фабрики. Тут можна также три фалчі і половина сїножати купити, що лежить на Рошівскім.
30 (2—3)

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть
NERVOL
„Назва правно забезпечена"
аптикара др. Ю. Францоза
в Тероноли.
Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol" і не приймати нїяких „Нервотонів".
Цїна флякона 80 сот. 10 фляконів (фляшощок) 8 кор. з оплатою і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всїх країв.
В Чернівцях на складї у Шмідa і Фонтіна, в Селетинї в дроґоерій медициналній Стернпуса.
19 (—)

Бартеля вапно до корму
(40—42 % завартість фосфорових квасів.)
Оттак утучить ся свиня, коли через 2 місяцї додає ся єї до корму
вапна виробу Бартеля.
П. Мельцер написав до нас дня 9. грудня 1896 такий лист: „Дякую Вам сердечно, за то вапно, яке купив я у вас для свиний. За 11 місяцїв свинї мої мали по 250 кільо ваги".
Бартеля Фосфорове вапно до корму є найдешевшим і найлїпшим средством до охорони перед зломанем костий у дошаків, телять і ягнят, служить до утученя нїлвок, поправляє у коров молоко, охороняє перед пажерливостию як також від него курки дуже добре несуть ся.
Опись, нотатки і взірцї даром.
5 кіль на пробу К 2·— почтою з Черновець 50 кіль К 15·—, 100 кіль К 28·—
27 1—10 н. с. Головний склад і висилка:
ШМІД і ФОНТІН, Чернівцї.

Новий а добре платний домашний промисл
завело в нашім краю
перше галицке підприємство домашних панчішкових робіт на плоских машинах до плетеня
ЛЇБАЛЬ і СПІЛКА
зареєстроване торговельне товариство
у Львові, улиця Кохановського число 39|19.
(—)

Тривкий і певний зарібок.
В кождій порі, як в зимі так в лїтї може вправна людина заробити що дня 3 до 5 корон.

Не треба шукати зарібків в чужинї, за морем.
Хто вивчить ся працювати на ново-опатентованій плоскій машинї до плетеня „СЛАВІЯ", той не має вже чого журити ся.
Зимою в теплї а лїтом в холодку працює собі легко і приємно; готову роботу відсилає до фірми
Лїбаль і Спілка у Львові, ул. Кохановського ч. 39|19,
а за пару днів дістає від тої фірми гроші за роботу і сьвіжу пряжу на дальшу роботу.
Вивчити ся може дуже скоро і без великих заходів.
Машини „СЛАВІЯ" є найлїпші, та тому і найдешевші з поміж усїх машин до плетеня; не треба отже давати ся заманювати до купованя инших машин.

Давайте читати сю оповістку всїм Вашим своякам, сусїдам і знакомим.

Члени просьвітних товариств мають значний опуст.

Жадайте сейчас пояснень. Покличтесь на нашу часопись.

Лекка і приємна праця.
Сили до роботи треба дуже мало.
Слова, котрої ані сцена не є на завадї.
Праця для всїх і всюди.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ" і „РУСКУ РАДУ".

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Товариство взаїмних обезпечень
„ДНЇСТЕР"
у Львові, при ул. Рускій ч. 20. (в власнім домі)
приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних господарских, збіжа і паші на случай шкід заподіяних через пожар. Оплата премій мала, а користь для погорівших велика.
Шкоди лїквідує і виплачує „Днїстер" з найбільшою скоростею. При оцїнцї шкід бувають запрошені 2 господарі селяне з поміж членів. Дотепер виплатив „Днїстер" **13.747 відшкодовань** в сумі сїм і пів мілїона кор.
Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороту за р. 1906. дістають обезпечені члени по 10 сот. за кожду корону заплаченої річної премій.
Банк краєвий у Львові і Чернівцях, Каса ощадн. у Львові, і т. д. приймають полїси „Днїстра" при удїлюваню позички.
Житєві обезпеченя приймає „Днїстер" для краківского товариства, а провізию від таких обезпечень відступає „Днїстер" на публичні добродійні цїли.
Поясненя до обезпечень удїляє Дирекция або аґенти,
Аґенциї „Днїстра" находять ся в кождім містї і в многих селах; там, где, еще неробить иньший аґент „Днїстра", можуть письменні селяне старати ся о удїлене аґенциї. Дотепер дістали аґенти 969.507 корон провізиї.

Фонди Товариства 21. грудня 1906.

Фонд резервовий	Кор.	846.189·20
„ резерви премій	„	550.140·—
„ на звороти	„	16.159·—
„ на ріжницю кур.	„	29.866·35
„ резерви специяль.	„	31.040.73
„ емер. урядників.	„	185.810.21
иньші фонди заосмотреня	„	25.000·—

Канцеляриї отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год).

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Виданя „Рускої Бесїди" і „Рускої Школи"
можна купити у всїх
філїях „Рускої Бесїди" і „Рускої Школи",
в друкарнї „Рускої Ради" і в книгарни І. Рехенберґа.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик **Рік заложеня 1873.**
Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.
Товари з альпаки і кіньского срібла В. Бажмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.
Дамскі ковняри і зарукавкі. найлїпші і найновійші товари футряні.
Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin", „Nutria". шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.
Правдиве біле Єґера Др-а Лямана, калїсони і майтки, вебові і з Chenille хустучки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.
Трикотові і вовняні камаші.
Товари обувяні, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.
Для панів ликерки, півчеревики — найновійшої сорти.
Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.

Куфри до подорожи з замочками і без. Нецезарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітила і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.
Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.
Найновійші артикули карнавалові:
Для дам наймоднїйші черевики балеві, загортки, ґази і вахлярі
Кляки і цилїндри найновійшого крою.
Щітки до річий, голови і до зубів.
Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і французкої продукциї.

Хусточки батистові, шовкові, паньчохи, шовкові так звані „Flor" гладкі і „ajour", рукавички шовкові, іркові „Marabout" і иньші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові пояски найновійшого фасону.
Шовкові шкарпитки. „Flor" руканички, найлїпших фабрикатів сорочки батистові, піки, наймоднїйшого фасону.
Ковнярики, маншети, краватки, полотняні хусточки і батистові.
Прибори до польованя. торби камаші, зарукавки крісла полеві і амуниция.
Санки „Rodel" всї специяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарнї товариства „Руска Рада" в Чернівцях під зарядом Івана, Захарка.

Ч. 18. Чернівцї, недїля дня 10. (23.) лютого 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщинї: на цїлий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цїлий рік 8 карбованцїв, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цїлий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цїлий рік 18 кор. (згл. 9 рублїв або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятницї і недїлї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат. Рекламациї неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім недїль і сьвят.

Голос з середної школи.

Мабуть нема на сьвітї другого стану, на котрий би так часто і так безпідставно, всякий чи то образований, чи недовчений, а то й навіть неук не накидав ся і йому не дорікав а навіть ганьбив його, як стан учителя середних шкіл. Зробить собі що лихого ученик середної школи, хто винен — професор; дістане ученик злі обичаї — хто завинив? — професор. А о тім, що ученик нїколи не заслужив собі на двійку та що в кождім такім випадку вину поносить лише професор, о тім нема що й говорити. Ученики всї вже по свому званю і фахови се вибрана молодїж, як вже не ідеальна та ґенїяльна. І був би гаразд, як би не професори куйони, „люди без ширшого погляду, мірних спосібностий“ що за мету свого житя взяли собі „перепалюванє“ учеників та не допускане до висшої науки. От такий осуд професорів шкіл середних появив ся недавно в 10. числї „Буковини“ з 5. лютого с. р. під заголовком „Професори й ученики“. Дальше сказано там, що професори не вміють *учити, бо не мають практичної методики, бо тої не* вчать на унїверзитетских курсах, що клясифікують після того, який „Druck von Oben“, щоби не допустити до гіперпродукциї інтелїґенциї, що стають полїциянтами поза школою, що з кастовости не допускають дїтий низших верств суспільности до висших шкіл, щоби стало хлїба їх дїтям і т. п. Я не перечу, що таких спорадичних випадків нема, бо й деж в якій дикастериї нема людий злосливих і переворотних а навіть підлих. Се є річию людскою; так було і відав так буде. Тому й не буду збивати анї розбирати всїх закидів, які робить ся професором. Але запитаю дописувателя, чому то нїхто не накидає ся на судию, хочби й як він був молодий і не мав практики в сповнюваню сього уряду. А прецїнь судия мусїв би мати і велике знанє і досьвід житевий і знати психольоґію чоловіка. А на то всьо він ще анї не мав часу анї не міг перейти школи практики. І не раз засудить може не так як би було випадало. І чому-ж то з суспільности нїхто не накидає ся так часто і так прикро на стан судейский? Чи не для того, що все таки мусить ся мати якесь довіре до того судиї. А довіря того до професорів суспільність наша бодай не мала і не має. І знов питане, чому се так? Бо суспільність цїла без розбору стає все на становиску родичів і їх бідних „мучених“ дїтий, бачить і узглядняє все лиш одну сторону, а забула зовсїм на себе і на сторону другу, с. є. на професорів. А вжеж нїколи суд не може бути правдивий, як ми слухаємо тілько одної сторони і тій признаємо слушність.

Як би суспільність в такий мірі, як занимає ся професорами, старала ся заняти ся учениками і їх родичами та їх першими учителями, як би родичі бодай в якійсь малій части старали ся пізнати блуди своїх дїтий, так як навмання судить професорів, тодї уратували би не одну дитину не то від двійки але від загибели. Ото ту найважнїйша причина, що богато молодїжи марнує ся. Двійка сама ще нїкого не знищила і нїкому не замкнула дороги до дальших студий. Нераз є випадки, що добрий батько каже синови повторяти клясу, хоч сей перейшов чисто, коли видить, що єму наука йде за тяжко, або що він ще не розвинений. Але за те є дуже богато таких батьків, що через скарги на професорів хотїли би перепихати своїх синів, котрим на всьо позволяють, котрими цїлком не занимають ся і котрих зовсїм не знають, хоча се їх рідні дїти. А що ту школа вдїє?! Примір з ґімназиї II. Приходить батько до ґімназиї і питає, як его син вчить ся. А в котрій клясї Ваш син? В VIII. Шукають в катальоґах VIII. кл. — нема такого ученика. Може не в тій ґімназиї, питаємо. Нї в тій, в тій; він ту цїлу ґімназию ходив. На щасте надійшов професор, що знав і батька і сина. А що ви хочете—питає. Та я за сина, але нема его ту, кажуть пани. А чому нема, є, каже професор. Таж він в VI. кл. Мов грім вдарив в батька. А най го Бог скарає, таж він казав, що вже в VIII. Так і повинно бути. Що дальше було, не треба й оповідати. Та се й не одинокий случай.

А кілько то разів платять батьки шкільну оплату навіть тодї, коли синок має добру клясу, або кілько то разів батько продає останню худобину, щоби синок мав за що гуляти і бенкетувати. І не оден се знає, а чому не дасть знати до школи, щоби вкоротити паньскі забаганки сина. Бо інакше не було би нагоди накинути ся на професорів. Синок гуляє, до школи не ходить, дістає двійку а резу[illegible] вже з гори знаний— професор завинив. Або кілько то разів купує батько книжки, та не може докупити ся, а мимо того син ходить без книжок до школи. Школа повідомляє про се родичів; та що з того? Чи на таке упімнене прийде коли батько спитати ся, щоби злому зарадити. Де там! Цїлими роками нераз не видко родичів наших дїтий. Не розуміють справи тай не дбають про се. В тім взглядї най возьмуть собі за взір Жидів, що то що тижня вертять професорам голову та старають ся все направити зло, якого син допустив ся. Наші люди того не розуміють, але за те все обвиняють професорів, та тїшуть ся, як синок дурницї говорить на професорів або й в часописях змалює їх з точки свого погляду. А о правду не ходить нїкому. Відкрити причини лиха, се нїкому анї в гадцї.

Закидають, що професори не мають практичної методи. Се вже зовсїм не вірно. Бо й на унїверзитетї участь методики навіть практичної і кождий мусить перебути рік проби. Для інтелїґентного чоловіка се повинно вистарчити. А впрочім наука дїтий, се не машина, щоби їй можна надати якийсь визначений, хоч би й вже знаний напрям; в школї нема дїтий рівних, рівнопонятних і рівносильних. І хоч професори прочитують дуже богато розправ про всїлякі методи, то все таки дуже злий був би професор, що хотїв би вчити дїтий після сеї або тої методи. Він мусить пізнати на перед вдачу і спосібности учеників а відтак повести науку так, як вимагає дух кляси, а не якась там метода, хоч би Бог знає, яка окричана та ославлена. Методу творять люди, а не вчать ся єї від разу з книжок анї на практицї.

І як дописуватель знає науку в ґімназиї, то певно мусить признати, що і ту знають професори вчити! А що се факт, то показує приготоване дїтий в школах народних.

Там учителї в семинариї мають пробні лекциї практикують аж два роки; значить, вислїд науки *повинен бути знаменитий, як би се залежало від* методи. А тимчасом дїйсність показує инакше. Дїти звичайно не вміють сидїти, ходити, не знають що то хустинка до носа або чи умиває ся милом. При вступних іспитах до середних шкіл знає елементарне дїтий дуже мале а нераз нїяке. От зразок зі вступних іспитів. Кілько частий мови? Чотири. Кілько родів? Пять. Кілько відмінків? Нема відмінків? Нема відмінків. Часів? Девять. Якого роду лис? Дикого. Якого роду тато? Батьского. Чому? Бо Мама все кажуть до тата: Ти батько!

А як читають дїти, то аж мороз йде поза плечі. І з таким материялом треба відтак зачинати науку ґімназиальну. Коли додати, що богато дїтий отверто заявляє, що не хоче до школи ходити, бо не має нїякої охоти, анї памяти, а родичі помимо того пхають єї і платять за неї чесне, то задача учителя є майже неможлива. Чи не є се робота дуже а дуже тяжка. Розуміє ся, що дитина, котра була і дуже слабо підготована і слабих спосібностий, не кожда є в силї всьому дати раду.

Як-жеж взяти на увагу, що в однїй клясї є 50—70 дїтий, а при тім розглянути вислїд клясифікациї такої кляси, то рішучо нїхто совісний не може сказати, що се є масакра дїтий, наколи на 85 перепало 9. Також треба мати на оцї і то, що богато з тих дїтий не має нїякої опіки, не має що їсти, не мають в що убрати ся. І ту латає школа, як може, але суспільність тим не журить ся! Що до закиду, що професори самі куйони і з учеників хотять поробити куйонів, то закид той не може ганьбити професорів, бо безглуздї

НАШ АЛЬБОМ.

Дм. Николишин.

* * *

I.

Ми розпращали ся, дївчино,
І розійшли ся раз на все.
Час навіть спогад рознесе
Про ті чарівнї хвилини,
Що навівали нас коханнем,
І щастя тихого бажаннем.

І нам зовсїм не жалко марно
Минулих, молодечих лїт.
Підеш собі спокійно в сьвіт
Шукати щастя — і безкарно
Мине твоя важка провина
Супроти мене, о — дївчино!

Луш я один буду терпіти
За нас двоїх в тїснім кутку.
Гадюку здавивши їдку,
Піду собі широким сьвітом;
Шукати му собі спокою,
Загиреного із тобою.

Коломия, 15. X. 1902.

II.

Ой, яка-ж то гарна була днина,
Як ми розходили ся, дївчино,
Ой, як любо сонїчко сяяло,
Як ми рученьки собі стискали;
Ой, яка-ж то гарна днина!

Ой, як важко нам було на серцї,
Як нараз трівожний свист продер ся
З машини, коли рушала з Богом
У далеку та сумну дорогу;
Ой, як важко нам було на серцї!

Ой, як тужно тут менї, кохана,
Як лиш сонце привитаю з рана
Та згадаю, що тебе не має,
Що тебе там иньший хтось витає;
Ой, як тужно тут менї, кохана!

Ой, як гірко я буду ридати,
Як поверну до твоєї хати
Та тебе вже більше не застану
На верандї проти сонця рано;
Ой, як гірко я буду ридати!...

Волківцї, 1. VIII. 1904.

III.

Невеселий в кімнатї сиджу
Та про тебе, дївчино, думаю;
Крізь віконце у пітьму гляджу
Та й думки чарівливі читаю.

А душа моя лине туди,
Де обоє ми мовчки сидїли;
За собою серденьке веде,
Щоб з нудьги на селї не замлїло.

І я бачу чарівную стать,
Що мене напоїла коханнем
Та збудила у менї опять
Те дивнее, горяче бажанне,

Те бажанне життя на землї,
Як живуть ті щасливії люди,
Що житте й ідеали свої
Погодили з собою у груди.

Іванків, 3./VIII. 1907.

Франц Коковский.

„Минають днї...“

Минають днї, минають ночи
так як минали нам колись,
лиш привид твій минуть не хоче,
усе снуєсь поперед очи
і в ясний день і в опівночи,
питає все: „Тямиш... Колись?“

Алеж тямлю, тямлю, кохана,
хочби і як шалїть і пить,
тямлю як ти що дня, що рана
в моїх обіймах мліла пяна
з розкоші — всьо тямлю, кохана
і вже по вік буду тямить.

Я всьо тямлю... Здаєсь нїколи
спокою смерть не принесе:
все поволи, чи неволи,
як усьміхнесь менї розрада,
сейчас згадаєсь твоя зрада —
і так вже буде все і все...

1908.

Ой писала...

Ой писала моя мила
лист до мене, довгий лист,
в бездоріжжа заманила,
а так гарно зраду вкрила —
що за штука, що за хист!...

і куйони таки ґімназиї не скінчили, а за те люди спосібні і працьовиті, що люблять богато читати і все доповняли науку, тії скінчили школи, в яких були і заняли якісь місця в суспільности та працюють по змозї для загального добра. От лучше щоби дописуватель був звернув ся з тим куйоньством до учеників і порадив їм присїсти фалди і вчити ся, щоби відповісти задачі ученика та щось навчити ся для житя. Бо молодїж ґімназияльна робить дуже мало. Може бути, що се дїє ся під впливом голошених кличів перетвореня та реформи середних шкіл. І учителї ґімназияльні зовсїм сьвідомі тих прогалин, через які недомагає ту й там наука в ґімназиї. Тільки треба сказати отверто і се, що не тілько середні школи, але й народні потребують реформи. Треба, щоби була лучність якась тих шкіл між собою; сего іменно потреба передовсїм нам Українцям. Кричуть: ґімназия має не тілько вчити, але й виховувати. Гаразд. Тільки й школа народна не може також спускати тих засад і призвичаювати дїтий за молоду до працї а не висьмівати тих, що днями й ночами нераз сидїли над книжкою. Се не куйоньство, се замилуване до працї. А таке куйоньство деколи є навіть конечне і чоловік що втягнув ся до серіозної працї не відчуває того; для нероба день шкільної роботи буде куйоньством. Як би в нас більше охоти до книжки, то й лїтература та житє духове поступило би скорше наперед. На жаль у нас загал совісно вчити ся не хоче і не вміє а кождий і без науки удає фільозофа. А прецінь суть і на селах бібліотеки. А чи дуже користає молодїж сїльска з того? Чи заправляє ся до наукової роботи? Де там! Як би так було, тодї інакша була би у нас робота на кождім полї і кождий старав би ся сповнити добре свою задачу, а не мішав би ся до всяких справ, яких не знає і не розуміє та не напаствували би одні других, не вислухавши як слїд всїх інтересованих і не розслїдивши справи докладно.

А то видко не знають люди сентенциї. Ne sutor ultra crepidam!

Допись з Погорилівки.

(Згадки про колишні неудачні подвиги Д-ра Гакмана.— Вибір ради громадскої. — Звіт посла А. Лукашевича.)

В нашій громадї переворот і зміни. Такі зміни в громадяньскім житю цїкаві завсїди на стілько, що варта подїлити ся ними з загалом; побіч заспокоєня простої цїкавости можуть вони деколи принести хосенну науку також иншим громадам.

Кажуть, що де нема ворога народного руху, там серіозна праця над осьвідомленем народу йде тяжше. Таке було і в нас.

Від часу славної кандидатури вічного кандидата в посли Д-ра Гакмана, котрий спускаючи ся на наших сїльских, кацапами збаламучених матадорів — богачів, рахував тут на свою побіду, біднїйша а сьвідомійша верства в нашім селї почала орґанїзувати ся. Вислїд колосованя був для Д-ра Гакмана фатальний. Показало ся, що баламучене народу „Народною Радою“ не помогло нїчо, бо наш кандидат, п. Лукашевич дістав 172 голоси, а противник мимо шаленої аґітациї остав ся в меншости. Се власне заохотало українську партию до тим ревнїйшої працї, щоби раз на все очистити сего від ширеня московщини тогдашним зарядом громади, спочиваючим в руках здеморалїзованих і руйнуючих громадске майно союзників Д-ра Гакмана. Коли власти вглянули в громадску господарку, найшли страшні мальверзациї, тож розвязали раду, а на єї місце покликали сьвідомого селянина, Михайла Потурнака на управителя громади.

Коли нарід побачив, що зроблено вже раз конець погубній ґосподарцї, кинув ся з цїлою силою до дальшого осьвідомленя, і при виборах дня 23. і 24. січня с. р. удало ся нам побідити у всїх 3 колах і то значною більшостию; в 3. колї пр. 138 голосами проти 53. Противники, котрі доси держали в своїх руках громадску ґосподарку, котрим здавало ся, що заряд громади є вже їх дїдництвом, їздять тепер що тиждня до свого Мойсея Д-ра Гакмана, щоби поміг їм з тим самим і собі, але надїємо ся, що людям, котрих давний заряд находить ся тепер в руках карного суду се не удасть ся.

День 15. лютого був манїфестацию нашої партиї, бо в той день витали ми нашого п. Лукашевича. 30 молодцїв-січовиків з товарискими відзнаками під проводом учителя, п. Ілюка вийшли далеко за село на стрічу, а на границї села при грімких вистрілах моздїрів привитав посла відповідною мовою іменем Січи, читальнї і каси селянин Іван Малїщук. Численно зібраний нарід з о. Кейваном на чолї впровадив посла в село. В серединї села, при тріюмфальній брамі украшеній зеленею, сино-жовтими хоругвами стрітив нашого посла троякий привіт. Наперед управитель громади, п. М. Потурнак подав послови старо-руским звичаєм хлїб і сіль. Найшов ся також один москвофіл, що привитав посла бесїдою, а в кінци посесор Йосиф Віжнїцер іменем жидів.

На брамі шкільній привитало п. Лукашевича тутешне учительство. На всї ті привіти відповів посол, що єму лежить на серци добро кождого народу і кождої релїґії в повітї, головно-ж добро школи яко першого розсадника просьвіти. Перед самим посольским звітом привитала посла іменем жіноцтва п на Софійка Кейван, вручаючи єму на памятку букет з написею: „Від українського жіноцтва!“

Зазначити належить, що — задля великого, над 2000 числа, зібраного народу, так цїлої Погорилівки як представителів з Вікна, Чорного Потока, Миткова, Мосурівки і др., посол наш був змушений говорити з підвисшеного місця, а цїкавий нарід з жінками і дїтьми залягши цїлий шкільний город, з цїкавостию прислухував ся его бесїдї.

На внесене о. Кейвана покликано за згодою всїх на предсїдателя зборів управителя громади, на его заступників Танаска Колибабу і Павла Ножку, а на секретарів учителя Емануїла Турушанка і селянина Івана Малїщука.

Посольский звіт тревав 2 годинї, посол обговорив: склад парляменту, склад поодиноких партий і клюбів і їх стремлїня, а в кінци склад українського клюбу его відношене до иньших клюбів, его стремлїня та дотеперішні успіхи і надії.

По скінченю посольскої бесїди, котру нарід, а навіть противники приймили з вдоволенем, забирали голос поодинокі селяни, між котрими знаменно говорив Стефан Ісопенко тутешний гр.-вост. дасказ, котрий іменем цїлої москвофільскої партиї перепрошував посла, що перед вибором збаламучені кацапскими ґазетами і обіцянкою д-ра Гакмана, не знаючи до того близше посла Лукашевича, виступали проти него.

В кінци забрав голос о. Кейван і виразивши радість, що і противна партия вдоволена з посольскої дїяльности п. Лукашевича, зазначив, що Буковиньска Русь лише в єдности може дійти до правдивого значіня, а то значіне, яке вже має, належить завдячити неутомимої працї д-ра Стоцкого, посла Василька і їх товаришів, до котрих власне належить і п. Лукашевич.

Зібраний нарід, між котрим находили ся учителї: Бажаньский, Боровский, два Іванїцкі, ц. к. комісар фінансовий і и., просили у виду сказаного, аби президия телеґрафічно виразила послови Василькови і д-ру Стоцкови довіре а присутному послови подяку за його стараня.

По сїм відпровадив нарід в супроводї бандериї свого посла аж під Юрківцї, де того самого дня мав відбути ся подібний звіт. *Е. Т.*

Полїтичний перегляд.

Буджетова комісия.

П. Василько виступив проти упослїдженя урядничих домагань у комісиї, поставив резолюцию, взиваючу правительство, щоби зрівнало податкових екзекуторів у Чернівцях що-до поборів зі Львовом і Триестом. Потім домагав ся поліпшеня стану скарбових урядників на Буковинї та поставив резолюцию, щоби тим урядникам при вступленю до служби признати adjutum в квотї 600 корон та по зложеню фахового іспиту adjutum у висотї поборів десятої ранґи, а найпізнїйше по 6 роках признати їм девяту ранґу.

П. Романчук поставив резолюцию з візванем до правительства, щоби тим урядникам і функціонарам управи фінансів рускої народности, яких проти їх волї перенесено зі східної Галичини до західної, уможливило поворот.

Резолюцию п. Романчука принято; натомість відкинено резолюцию п. Василька.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 22. лютого 1908.

Жадане румуньских катедр на унїверзитетї в Чернівцях. Як доносить „N. Fr. Pr.“ румуньскі слухачі віденьских академій скликали в середу збори, на яких явив ся також посол др. Аврел Ончул. Бесїдники вказували на брак правничого факультету в Чернівцях з румуньскою викладовою мовою. Дальше жадано катедри для румуньскої історії на фільозофічнім факультетї в Чернівцях. Збори ухвалили резолюцію, в якій румуньске акад. студенство у Відни домагає ся заспокоєня їх національно-культурних потреб румуньского народа і завзиває румуньских послів, щоб взяли справу в руки. — Заходи Румунів о заложене кількох румуньских катедр на черновецкім унїверзитетї для нас симпатичні, лиш заразом буковиньскі Русини, як найчисленнїйший народ на Буковинї, в разї заложеня румуньских катедр мусять і собі домагати ся того самого права.

На памятник Шевченкови. До редакциї „Ради“ полїтичні засланцї з олонецкої ґубернії прислали гроші на памятник Шевченкови. З сего приводу пише „Рада“: Факт сей настільки яскравий, що на ньому не можна не зупинити ся. Всїм відомо, як бідують на чужинї наші засланцї — не доїдають, не допивають, мерзнуть без теплої одежі, хворіють по якихсь хлївцях, що заміняють їм в кватири — в ґазетах про се писало ся частенько. Добре ще, коли хто з засланцїв має на батьківщинї родичів, які можуть йому хоч де-чим допомагати. В кого-ж немає сеї допомоги, тим зовсїм погано доводить ся — хоч лягай тай помирай, бо тих злиденних копійок, які призначає засланцям уряд, не вистарчає навіть і на їжу. І от при таких тяжких обставинах полїтичні засланцї знайшли змогу відорвати від тої мізерної дачки, яку вони одержують від уряду, хоч по де-кілька копійок і присьвятити сї гроші памяти великого українського ґенія! То дарма, що де-кому з сих жертводавцїв може доведеть ся де який час ще більше поголодувати чи померзнути! За те вони запевне почувають високе душевне задоволене, справивши свій моральний обовязок перед тою людиною, яка весь свій вік поклала на служене своєму народови, на визволене його з тяжкої неволї. Яким-же тяжким докором сей самоотверженний вчинок нещасних полїтичних засланцїв падає на наше громадяньство! Разом з грішми до редакциї від полїтичних засланцїв надіслано й листа, в якому вони пишуть — „Ми, полїтичні засланцї далекої Олонщини, довідавшись з ґазет про будоване памятник щирокоханому Тарасови, поставили собі за моральний обовязок удїлити на сю велику справу хоч малу частину з тої дачки, яку нам дає уряд. Окрім того ми найшли й сторонних людий, котрі навіть не знайомі з творами Т. Шевченка, а тільки знають про нього по чуткам, і сї люди з спочутем відозвались до народнього будованя памятника народному журливцю. Се спочуте ми знайшли в далекій чужій Олонщинї. Не вже-ж українське громадяньство не приложить стараня до збираня хоч найменьших лепт на сю народню справу на батьківщинї поета?“ Тяжким, повторяємо, докором і соромом падають сї слова на наше громадяньство, котре так байдуже ставить ся до будованя памятника Т. Г. Шевченкови. Нехай же вчинок полїтичних засланцїв пробе се недбальство, і примусить наше громадяньство жвавіще взяти ся за справу з памятником одному з найкращих синів України. Української людности налїчують до 30,000,000. Коли б сї милїони дали хоч по копійцї, то й тодї-б склала ся така поважна сума грошей, якої було-б цїлком досить для збудованя памятника Т. Шевченкови.

Дальші рускі кандидатури в Галичинї. Народний Комітет затвердив дальше сю кандидатуру до сойму: Округ Камінка струмилова: Яків Шебец, господар з Залави, та візвав поперти слїдуючі кандидатури української радикальної партиї: Округ Бучач: Др. Северин Данилович, адвокат в Бучачи; округ Коломия: Павло Лаврук Семена, господар в Іспасї; округ Коссів: Юра Соломійчук Юзенчук, господар в Жабю; округ Надвірна: Іван Сандуляк, Луки, господар з Карлова; округ Самбір: Іван Михас, господар з Ланович; округ Снятин: др. Кирило Трильовский, посол до Ради державної і адвокат в Коломиї; округ Тернопіль: Павло Думка, господар з Купчинець.

Землетрус у Відни. Як доносять телеґрами з Відня в середу в ночи зачуто було у Відни землетрус, що має бути найсильнїйшим від цїлого столїтя. Особливо сильне було землетрясене в полудневo-західній і полудневo-східній части міста. Землетрус тревав десять секунд. Богато мешканцїв збудили ся зі сна. В деяких мешканях упали на діл повішені предмети. І цїсар збудив ся з причини землетрусу.

І писала все так щиро
кожду стрічку, кождий лист,
що забрала в мене віру
і — вдала потім „офіру“ —
що за штука, що за хист!...

Ой писала моя мила
лист до мене, довгий лист!...

1908.

Михайло Козоріс.

На горах.

Гори високі, верхи їх в промінях
Сяють кругами, мов сонцями стали,
Долами тїни геть сьвітло прогнали,
Пітьма встелилась по довгих скрізь тїнях.

Горами люди свобідні, промінні,
В сонцю купались дїтьми вже в колисцї
Скорі як орли, як дуб коринисті,
Наче ті лучі все ясні, незмінні.

Доле, най я вже у пітьмі загину,
Дай, щоб побачив в послїдню годину
Гори, на них всїх братів неповинних.

В низ най раз кинуть кайдани з рук сильних
Кату лихому на шию, на муки —
Й вольні на зорах най зіпруть ся руки.

Криворівня 15|XII. 1907.

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

Ярослав Бучиньский, студент фільозофії, як доносить „Діло“, помер 10. с. м. в Станиславові в 22. році житя. Бучиньский брав визначну участь в борбі за український університет. Він то в минулім році підчас іматрикуляциї на львівскім університеті заложив протест проти нехтованя прав української мови університетскими властями, за що його без найменьшого слідства релеґували з львівского університету. Покійник відбув опісля разом з товаришами слідчу вязницю та голодовий страйк, який чимало підорвав його здоровле. Підчас виборів до Ради державної брав визначну участь у виборчій кампанії. Звісний він нам як фейлетоновий співробітник „Буковини“, де поміщував свої вірші під псевдонімом „Верховиньский“. В. й. п.!

Спадщина на Полуботку. „Рідний Край“ доносить про з'їзд спадкоємців гетмана Полуботка: Щоб доїхати до Стародуб, треба пересідати на стациї Унеча і сидіти 11 годин, але сидіти тут було весело. Зібрало ся людий велика сила, всї говорили про міліони, про спадкоємців, то що. В Стародуб приїхало 573 душ. все такі люди, що вважають себе спадкоємцями Полуботка і сподівають ся добути якусь частку з 800 міліонів. Зібравшись в клюбі, спадкоємці одслужили панахиду по гетманови Полуботкови, а потім зачали говорити про спадщину Полуботка. Першим говорив Рубець, — він же й скликав сей з'їзд. Рубець розказав, що гетман Полуботок вложив у анґлійский банк велику суму гроший, але ті гроші одній людині не дадуть, треба вдати ся до царя з проханем, прийняти на кошти казни (державної каси) клопіт про те, щоб взяти гроші з банку. За теж, що уряд буде клопотати ся, Рубець радить дати з того капіталу в казну стільки, скільки призначить сам цар. Кулябко-Корецкий доказував зібраню, що вдаватись до царя не можна, бо нема ніяких певних документів, і порадив вдати ся до анґлійских юристів, щоб вони взяли ся вести сю справу. Зібране постановило вибрати комісию, а вона має привести до якогось ладу постанови зібраня. Постанови були такі: Всї присутні повинні дати не менш 10 карб. кождий на подорож до Анґлії, всї присутні дають підписку, що коли окремі особи дістануть спадщину, то повинні дати 20 проц. на користь всїх тут присутних. В комісию вибрано ґрафа Капнїста, Кулябско Корецкого, Козачка, Бобкова і Балова; скарбником вибрано Лизогуба, — предсїдателя полтавскої, ґуберскої земскої управи. Ґр. Капнїст та Козачок забажали поїхати в Анґлію на свій кошт. На з'їздї були тайні і дійсні штатскі (державні) радники, капітали армії та фльоти, чини поліциї, ґрафи, дворяни, купці, козаки й селяни. Богато було духовних, але найбільше селян. Приїздили на з'їзд люди не лиш з близьких країв, але й з Сибіри, Фінляндиї, Галичини і Польщі.

Статистика жидівского населеня в галицких містах представляє ся після обчисленя краєвого бюра статистичного ось як: Львів 43.412 Жидів, Краків 25 430, Коломия 16.417, Перемишль 13.319, Станиславів 13.826, Тернопіль 13.330, Тарнів 12.484, Броди 11·854, Дрогобич 8.678, Хршанів 9.504, Стрий 8.554, Бучач 6.830, Ряшів 6.144, Подґурже 5.414, Золочів 5.257, Рава руска 5.098. — Абсолютну більшість творять Жиди в слїдуючих містах: Броди 72 1 процент, Рава руска 57·8, Бучач 57·3, Калуш 55·1, Хршанів 54·1, Сянік 52·7, Золочів 51·9, Станиславів 51·3, Горлиці 51·2, Коломия 50·8 процент. — В слїдуючих містах творять Жиди більше як одну третину загального населеня: Жовква 49·2 процент, Ряшів 48·3, Надвірна 48·3, Дрогобич 44·8, Тарнів 42·7, Снятин 42·6, Бережани 40·6, Сокаль 39·3, Стрий 37·8, Городенка 36·6, Перемишль 35·2, Збараж 34·8 процент. — Більше як 25 процент всїх жителїв творять Жиди в містах: Городок 31·6, Нов. Санч 30·8, Подґурже 30·6 Ярослав 30·1, Краків 29·6, Самбір 29·4, Долина 29·1, Львів 29·0, Яворів 28·4, Теребовля 27·7, Тисьменица 25·9.— Від 10 до 24 процент: Ясло 23·2 проц., Вадовиці 16·4, Віличка 15·6, Бяла 13·2 процент.

Зьвірята а студінь. Проф. Пікте доказав досьвідами, при якім степени студени зьвірята не можуть вже жити. Він обголив пса і впустив в місце остуджене аж до 100 степенїв Цельзия. Дивним дивом термометр, причіплений до пса, показав що теплота піднесла ся о пів степени і аж по 25 мінутах опала знову до давного стану. В тім самім часї пес зачав частїйше віддихати і живчик бив у него частїйше, а зьвіря їло дуже хапливо. Так видержав пес студінь через півтора години, відтак зачав нараз поволїйше віддихати, живчик так само бив поволїйше, а теплота пса зменшила ся дуже борзо; коли дійшла до 22 степенїв, пес згинув. — Коли риба постоїть через 24 годин у водї, що має лиш 0 степенїв теплоти, а відтак замерзне разом з водою при студени 8—15 степенїв, то може риба разом з водою творити одну груду леду і не згине. Коли лїд поволи розтопити, то риба ожиє знову. Лиш в такім випадку не сьміє риба замерзати при студени більше як 20 степенїв, бо тодї вона згине. — Ще опірнїйші є жаби. Вони можуть зовсїм замерзнути, але не згинуть, скоро студінь не переходить ще 28. степ. морозу. Жабяча икра, остуджена поволи аж до 60 степенїв морозу, не згине і з тих вечок, коли поволи розтають, можуть ще виплодити ся жаби. Сколопендри (стоноги) можуть видержати 50 степ. студени. Слимак, котрий на зиму зашкаралуплює ся, може видержати 100 степенїв морозу через 4 години. Яйця птиць гинуть вже при 2—3 степенях морозу. Дивний вислїд показали яєчка шовківника. Коли ті яєчка зараз по їх знесеню вложимо в остуджено місце, можна їх там було остудити дальше аж до 40 степенїв студени, при котрій вже живе срібло мерзне, а всеж таки з весною вилїзли з них усениці, при чім показало ся що таких усениць не брала ся ніяка з тих хороб, від котрих звичайно усениці шовківника гинуть.

Вибори до сойму в Чехах. В четвер відбували ся вибори до ческого сойму. В 62-ох округах вибрано остаточно, а в 17-ох потрібні доповняючі вибори. Між 62 вибраними є 33 ческих аґрарїїв, 1 молодочех, 1 з катол. народ. партиї, 1 самостійний аґрарий, 2 німецкі поступовці, 11 німецких аґрарїїв, 5 німецких радикалів, 2 Шенерїянцї, 2 з німецкої народної партиї, 2 самостійні націоналїсти, 1 вільно-національний аґрарий і 1 дикий. Молодочехи що, мали доси 19 мандатів з сїльских курий, здобули ледво що 1 мандат (др. Геролю), між тим коли провідник молодочехів др. Крамарж мусить бороти ся о мандат в тїснїйшім виборі.

Оповістки, іменованя і т. п.

Відзначенє д-ра Гнїдого. Як доносять до тутешних німецких часописий, відзначено управителя руху д-ра Гнїдого желїзним орденом третої кляси з короною. Се відзначенє має стояти в звязи з наміченим покликанем д-ра Гнїдого до міністерства желїзниць.

З ц. к. Управи Руху. З днем 21. с. м. піднято рух желїзничий на лїнії Лужани-Залїщики.

На родину бл. п. Марка Каганця, зложили отсї Вп. Панї і Панове. Емілія Циґаник 0·50 К, Анна Кадайска 0·50 К, Анна Овелко 0·50 К, Мария Дроздовска 0·50 К, Мария Ярошиньска 1 К, Валерий Ґабрилюк 1 К, Емануїл Ярошиньский 1 К, Евг. Шутковский „С. К.“ 1 К. Проф. В. Сїмович 1 К, інж. Г. Гарасимович 1 К.

Товариство українських студентів „Січ“ в Чернівцях уряджує Товариські сходини з танцями дня 29. лютого 1908 в сали „Народного Дому“. Початок о год. пів до 9-ої. Музика циганьска. Вступ від особи 2 К. — Комітет.

З дївочої бурси. На бурсу дївочу зложили о. А. Міский, катехит в Чернівцях 2 К, і п. Ж. Михальчук, начальник гром. в Шипинцях, 10 К. Іменем товариства „Рускої Православної Шляхти“ складаю отсим Вп. Добродїям щиру подяку: *М. Галїн*, голова.

Із штуки і лїтератури.

Лїтературно-науковий Вістник місячник лїтератури, науки й суспільного житя в році 1908 виходить в двох виданях, львівскім і київскім. Містить белетристику оригінальну й переклади — повісти, оповіданя, драми, поезії, статї з української історії, лїтератури, суспільної економії й иньших областий знаня; огляди лїтератури, науки й суспільно-політичного житя; критику й бібліоґрафію. За редакцію львівску відповідає Володимир Гнатюк. Редакція й адміністрація у Львові, ул. Супіньского, ч. 17. За видане київске відповідають як видавець Мих. Грушевский, як редактор Фотій Красицький. Редакція й адміністрація в Київі, ул. Прорізна ч. 20. В році 1908 журнал буде побільшений до 12—15 аркушів на місяць і передплата буде на рік 18 кор. Річник XI. Том XLI. книжка I. За січень. Зміст: Марко Вовчок: Дяк (із портретом автора.) В. Доманицкий: Марія Олександровна Маркович — авторка „Народнїх оповідань“. Леся Українка: Касандра (драматична поема). М. Сумцов: Небесний огонь. Н. К.: Одна з незамітних історій. М. Грушевский: Антракт. П. Карманьский: Поезії. Ів. Франко: Микола Василевич Ковалевский (з портретом). Ар. Хомик: Безсмертність. С. Черкасенко: Ніч. А. Яковлев: Державні фінанси Росиї в 1907 р. М. Мочульский: Вічні паломники. Шалом Аш: Бог помсти (драма). С. Г. Фруґ: Новий рік. М. Грушевский: На українські теми: Ще одна повість про те як посварив ся Іван Іванович з Іваном Никифоровичом. Менандер: Право дитини. Новознайдена сцена, пер. Іван Франко. Ф. Красицький: Ілюстрована історія України. Дм. Йос: На синяві небес. Ф. Матушевский: З українського житя М. Лозиньский: З австрійскої України. В. Панейко: За границею. Бібліоґрафія. Книжки надіслані до редакциї. Оголошеня. Правдоподібний зміст II книжки такий: Леся Українка: Касандра (драматична поема); — Мих. Грушевский: Культурно національний рух на Україні в другій половині XVI в.; — Марко Вовчок: Пройдисвіт; — Д. Дорошенко: Марія Заньковецка; — Чернявский: Море (поезії); Ів. Франко: Нові студії над сьвятим письмом; — Н. Романович: Лїлїя; — Ол. Черняхівский: Нові гадки про походженє чоловіка; — Курд Ласвіц: Блискавка в неволї, пер. Ів. Франко; — М. Гехтер: Чи можлива в нас інтенсіфікація селяньского хлїборобства?; — Сінклер: Нетри, пер. М. Левицкий; — Мих. Мочульский: Поезії Стефана Чарнецкого; — Ф. Матушевский: З українського житя; — Мих. Лозиньский: З австрійскої України; — В. Піснячевский: З російского житя; — Бібліоґрафія.

Поученє, як заводити спілки для торговлї і промислу сист. Рочдель. Друге видане. Зладив Іван Петрушевич. Львів 1908. Заходом і накладом „Народної Торговлї“ стов. зар. з об. п. у Львові. Зміст: Що се таке: „Система Рочдель“? Основні засади системи Рочдель. Чи правда се, що без боргу не буде торгу? Небезпеченьства товарового кредиту. Для чого банковий кредит сам собою не шкідливий? Контроля торгу. Приписи до веденя юкстових книжочок. Розділ чистого зиску. Сист. Рочдель школою ощадности. Чим лїпші крамниці реєстровані (на статутах) від нереєстрованих? Загальні поясненя про статут. Услівя потрібні до заснованя Спілки. Що треба приладити перед заснованем Спілки? Основательскі і заразом I. Загальні Збори. Зареєстроване Спілки. Почин дїяльности. Взір поданя до ц. к. Торговельного Суду о зареєстроване спілки. Взір поданя о полекші в належитостях. Взір поданя до ц. к. Староства для ц. к. Намісництва. Взір поданя до ц. к. Староства як податкової власти.

Автор подає поясненє, що се таке рочдельска система, дальше обширно займає ся справою продажи лише за готівку а вкінци подає практичні вказівки для основуваня спілок сист. Рочдель. Цїла брошурка представляє ся дуже гарно, лише не розуміємо, длячого спілки системи Рочдель названо „спілками для торговлї і промислу“. Спілки основувані на основах рочдельских піонїрів не були нїколи і не є „спілками для торговлї“, але лише спілками для конзументів. Цїлию рочдельских спілок не є вести торговлю, але доставляти членам спілки потрібних артикулів, оминаючи торговельних посередників і усуваючи всяку торговлю sensu str. Як теоретики рочдельскої системи і кооперациї відносять ся до торговлї, се автор „Поясненя“ знає хиба аж надо добре.

Називати рочдельскі спілки спілками для торговлї, се contradictio in adiecto. Чи не лїпше було назвати ті спілки тим, чим они в дїйстности є, іменно сїльскими консумцийними або споживними спілками, на взір таких самих даньских спілок. З чужою назвою селяни скоро би освоїли ся. Автор подає лише три основні засади системи Рочдель: продаж за готівку, чекова контроля і розділ зисків між конзументів відношеню до пороблених закупів. Зовсїм не згадано про не меньше важні черти, як се, що процент від паїв не може бути висший від означеного максімум, що кождий член, без огляду на скількість паїв, має один голос, а в кінци що найважнїйше, що спілка продає лише членам. Продаж лише членам є найголовнїйшою загадою кооперациї системи Рочдель. Без сего рочдельскі спілки стають звичайними капіталїстичними підприємствами, заложеними для зарібку членів, а не для помочи бідним і економічно слабшим. Тодї они тратять цїле своє суспільно економічне значінє. — При сїй нагоді зазначимо, що підручник для сїльских консумцийних спілок, примінений до буковиньских відносин є вже в більшій половині видрукований і незабаром появить ся, виданий заходом Союза руских хлїб. спілок. *С. К.*

Спомини В. Б. Антоновича. Професор Володимир Антонович пише тепер свої спомини, що обіймають великий період часу починаючи з кінця 50-х років. В першій частині своїх споминів проф. Антонович подає нарис громадских відносин на правобережній Україні перед скасованем кріпацтва, взаємин між поміщиками Поляками і кріпаками Українцями, розповідає про свої студентскі часи і мандрівки по селах з метою пізнаня народного житя, про свій конфлїкт з польскою шляхтою з приводу сих мандрівок, наслїдком чого посипались доноси на него та його товаришів і адміністрація почала тягати їх по слїдствах та допитах. Ся частина споминів проф. Антоновича уже готова і незабарам має бути надрукована на сторінках „Лїтературно-Наукового Вістника“. Проф. Антонович настільки відомий як учений і громадский дїяч, що його спомини матимуть глибоку вагу й великий інтерес для широких кругів українського громадяньства. Спомини свої наш учений пише українською мовою.

ПРОСИМО ВІДНОВИТИ ПЕРЕДПЛАТУ!

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковині. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимці! Хай клич „свій до свого“ відібє ся голосним відгомоном по цїлій Буковині і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї“.

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.

Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**

Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Лїкарске. **Др. Едмунд Кремер,** бивший секундар віденьского загального шпиталю, осїв по довшій шпитальній практицї, перед ще по дволїтнім спеціяльнім курсї на жіночій клїницї гофрата Шавти, в Чернівцях при ул. Паньскій ч. 10. яко лїкар жіночих недуг.

Загальні збори каси пож. і щадн. для громади Мітків відбудуть ся 1. марта 1908. о 2 годинї по пол. в шкільнім будинку із звичайним дневним порядком. — *Старшина.*

Загальні збори каси пож. і щадн. для громади Лужани відбудуть ся 1 марта 1908 о 2 год. по пол. в „Народнім Домі“ із слїдуючим дневним порядком: 1. Справоздане касове і приняте білянсу. 2. Вибір одного члена старшини. 3. Установлене платнї касиерови. 4. Передплата за „Народне Богацтво“. 5. Вільні внесеня. — *Старшина.*

Загальні збори каси пож. і щадн. для громади Неполоківцї відбудуть ся в домі читальнї дня 1. марта с. р. о третій год. по пол. з слїдуючим дневним порядком: 1. Справоздане касоче за рік 1907. 2. Приняте білянсу. 3. Установлене відсотків від пожичок і вкладок щадничих. 4. Вибір нової старшини і ради надзорчої. 5. Платня для касиера. 5. Вільні внесеня. *Стефан Пільгуй,* нач.

Тут на Манастерску

під числом 232 є на продаж ґрунт з хатою, садовиною і виноградом до 90 метрів фронту а кілька кроків дальше 88 пражин орного города, котрий привирає до цеголяної фабрики. Тут можна також три фалчі і половина сїножати купити, що лежить на Рошівскім.

30 (1—3)

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть
NERVOL
„Назва правно забезпечена“
аптикара др. Ю. Францоза
в Тероноли.
Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol“ і не приймати нїяких „Нервотонів“.
Цїна флякона 80 сот. 10 фляконів (фляшощок) 8 кор. з оплатою і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всїх країв.
В Чернівцях на складї у Шміда і Фонтіна, в Селетинї в дрогоерій медициналній Стернпуса.
19 (—)

!! ВИПРОДАЖ !!
4 пари черевиків за 7 корон
Через закупно більшої скількости товарів обувяних, лиш через короткий час по нечувано дешевій цїнї можна дістати 2 пар дамских а 2 пар мужеских черевиків з сильними підошвами, обкладами, найновійшого фасону, величина після центіметрів. Всї чотири пари коштують лиш 7 корон. Висилка за послїплатою, Заміна довольна або евентуально зворот гроший.
Д. КЕССЛЄР. КРАКІВ, 95/40.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагнїток
Чернівцї,
ул. Руска ч. 8.
(—)

До Америки і Канади

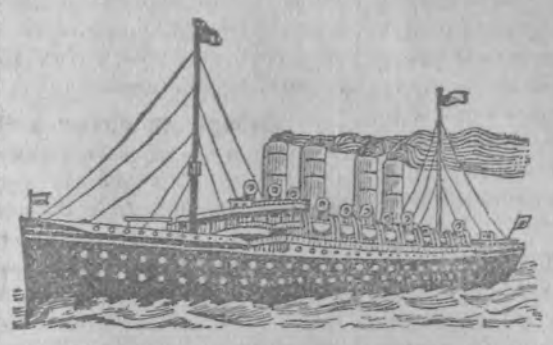

найвигіднїйша, найдешевша і найпевнїйша їзда через 185 (—)
ЛІНІЮ КУНАРДА
Вивідати можна через аґенцию
SCHRÖDER & COMP. TRIEST
(З Трієсту)
Pannonia 26. лютого с. р.
Carpathia 3. марта с. р.
Ultonia, 18. марта с. р.
(З Ліверполя)
Lusitaina, найбільший найпрактичнїйший паровець на сьвітї; відїзд 7. марта, 4. 25. цьвітня 16. мая
Mauretania відїзд 21. марта. 11. цьвітня 2. і 23. мая. 1908.

Бартеля вапно до корму
(40—42 % завартість фосфорових квасів.)
Оттак утучить ся свиня, коли через 2 місяцї додає ся єї до корму
вапна виробу Бартеля.
П. Мельцер написав до нас дня 9. грудня 1896 такий лист: „Дякую Вам сердечно, за то вапно, яке купив я у вас для свиний. За 11 місяцїв свинї мої мали по 250 кільо ваги“.
Бартеля Фосфорове вапно до корму є найдешевшим і найлїпшим средством до охорони перед зломанем костий у лошаків, телять і ягнят, служить до утученя ялівок, поправляє у корів молоко, охороняє перед пажерливостию як також від него курки дуже добре несуть ся.
Описи, нотатки і взірцї даром.
5 кіль на пробу К 2·— почтою з Черновець 50 кіль К 15—, 100 кіль К 28·—
27 2—10 н. с. Головний склад і висилка:
ШМІД і ФОНТІН, Чернівцї.

Етаблїсема першої ранґи. Етаблїсема першої ранґи.
Доставець надвірний
фабрика: в Бернї Мор. Телефон 275 і 213.
ЗІҐМУНД ФЛЮС
ц. к. надвірна фарбарня
і хемічна пральня
мужеской, дамской і дїточої ґардероби, унїформів, фіранок і занавіс всякого рода в цїлости або в поодиноких бритах і штуках. Склад фабричний в Чернівцях, ул. Паньска ч. 13. (в домі ц. к. уприв. банку гіпот.)
Систем Флюса робить все нове. СПЕЦИЯЛЬНІСТЬ Систем Флюса робить все нове.
Фарбарня шовків і струсевих пер.
Найбільше того рода Етаблїсема в Галичинї, Чехах, Моравї і Шлеску.
Прошу добре уважати на мою фірму. Замовленя з провінциї, скоро, дешево, точно і на речинець. 1 4—10

14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14
В Канаду і Америку
14 (7—?)

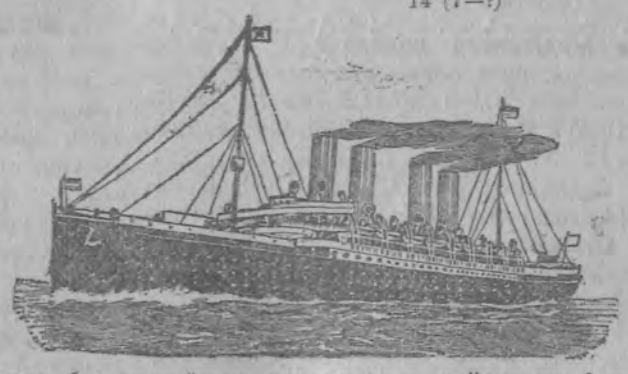

прямо без пересїданя переправляє найскорше і найдешевше
вис. ц. к. правительством концесіон. міжнародне
Бюро подорожи
„Ґльобус“ (Globus)
Чернівцї, ул. Ратушева 14. (Буковина).
Не купуйте шифкарти, доки не запитаєте ся в бюрі подорожи „Ґльобус“ в Чернівцях о цїну! — Всяких вияснень в справі їзди удїляє ся даром.
Уважайте на число 14.
14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14

Г. ФАЙЛЕС усувач нагнїток
Чернівцї, улиця Руска ч. 8.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.
Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик Рік заложеня 1873.
Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.
Товари з альпаки і кіньского срібла В. Бажмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.
Дамскі ковнярі і зарукавкі. найлїпші і найновійші товари футряні.
Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin“, „Nutria“. шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.
Правдиве біле Єґера Др-а Лямана, калїсони і майтки. вебові і з Chenili хустучки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.
Трикотові і вовняні камаші.
Товари обувяні, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.
Для панів лякерки, півчеревики — найновійшої сорти.
Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.

Куфри до подорожи з замочками і без. Нецезарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітила і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.
Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів
Найновійші артикули карнавалові:
Для дам наймоднїйші черевики балеві, заготки ґази і вах...
Клаки і цилїндри найновійшого крою.
Щітки до річий, голови і до зубів.
Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і французкої продукциї.

Хусточки батистові, шовкові, паньчохи шовкові так звані „Flor“ гладкі і „ajour“, рукавички шовкові, ірхові „Marabout“ і инші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові пояски найновійшого фасону
Шовкові шкарпетки. „Flor“ рукавички, найлїпших фабрикатів сорочки батистові, нікн. наймоднїйшого фасону.
Ковнярики, маншети, краватки, полотняні хусточки і батистові.
І набори до польоз на торби камаші, зарукавки крісла полеві і ...
Саки „Kodel“ всї специяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях. За редакцию відповідає: Виктор Строгч.
З друкарнї товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана. Захарка.

Ч. 19. Чернівці, середа дня 13. (26.) лютого 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цілий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цілий рік 18 кор. (згл. 9 рублів або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятниці і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовлених відповідний рабат. Рекламациї неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділь і сьвят.

ПОКЛИК.

Довірочні збори рускої інтеліґенциї черновецкої рішили по довших нарадах скликати на пятницю, 28. с. м. всїх Русинів міста Чернівців, котрі до тепер зголосили свій вступ до партиї „Національної Ради“ на Буковині в цїли ревізиї проґрами і партийної орґанїзациї. Хвиля се важна і тому просимо, аби всї як один муж прибули на сї збори і причинили ся своєю думкою і голосом до як мога всестороннього виясненя принципів і цїлий нашої партиї та єї тактики.

Взиваємо заразом всїх тих горожан черновецких, що до тепер ще не заявили свого вступу до партиї, аби се зробили якнайскорше. Нам залежить дуже на тім, аби якнайбільше число Русинів забрало голос в названих нарадах тим більше, що ходить о ревізию проґрами. А то найлїпша нагода, де кождий отверто може висказати свою думку, що-до засад нашої партиї і причинити ся активно до всестороннього оброблення єї.

Тим Панам, що заявлять свій вступ до партиї в час зборів, виставить ся сейчас карти вступу. Так само прийме ся всїх пп. академиків, що зголосять свій вступ до партиї, яко членів партиї.

За руских послів:

Др. Стоцкий, Н. Спинул.

До виясненя ситуациї*).

Написав Іван Герасимович.

(*Дальше.*)

Послови Николаєви Василькови у відповідь.

Хотяй з порядку не приходило би ся еще до обговорюваня справи реґуляциї учительскої платнї на Буковинї, бо мав бим охоту розібрати передом квестиї загальнїйшої натури, то однак позволю собі тепер нарушити той порядок і заговорити про ню пару слів. Хочу іменно висказати свій погляд а також, як не милю ся, погляд значної части учительства на виводи посла Николая Василька підчас бенкету з нагоди декорациї інспектора шкільного п. Стратийчука в Кіцмани дня 9. лютого 1908 р. (Промова печатана була в „Буковинї“ з р. 1908. чч. 13. і 14.). Посол Василько виразно зазначив тодї в своїй промові: „Вам (отже — учителям) вільно відповісти“, — значить, висказав бажане, щоби учителї відповідали, коли-б їх погляди розходили ся в де чім з поглядами посла.

Цїла промова посла Василька зробила на мене добре враженє. Та на деякі справи я задивляю ся троха инакше і сї ріжницї в поглядах головно становити муть суть розвідки в сїм уступі.

Не хочу застановляти ся над тим, чи відносини в Кіцманеччинї, або хоть би навіть у самім Кіцмани того рода, щоби становили „взорець того, чого ми можемо бажати всюди, де живуть Русини“. (По иньших місточках відносини дїйсно о много гірші). Я толкую собі се тим, що п. Послови потрібно було ужити сего звороту до хвилї.

Не буду також занимати ся особою п. Авреля Ончула. Про сего пана я доволї написав ся в чотирох рочниках „Проміня“ і всї мабуть мають о нїм вироблений власний суд.

Рівнож не буду розбирати сего, чи санкцию закона реґуляциї учительскої платнї можна здобути лише обструкциєю „Українського Клюбу“, чи є і иньші еще способи, меньше голосні а більше успішні, — бо се належить властиво до виконавчої тактики наших послів і в сїм зглядї годї їх вязати певними директивами.

Але застановляє мене один пасус в промові п. Василька. Він звучить:

„. . . Наш мужик ще не в силї оцїнити докладно вартість учителя — не можна отже перетягати струни; хвилево може міг би я вам помогти, але в будучности брак (Який? — Мабуть сей, що мужик не в силї докладно оцїнити вартости учителя) виявить ся і то на школу школи й просьвіти“.

Передовсїм нема ту ясно сказано кого розуміти під терміном „наш мужик“: загал сьвідомих, чи загал темних мужиків. Се доконче нам треба знати, бо инакше задивляють ся на ту справу сьвідомі, просьвічені селяни а зовсїм инакше темнї мужики. Та п. посол має на гадцї мабуть загал темних мужиків, коли каже, що на случай санкционованя закона, виявив би ся брак на шкоду школи й просьвіти. . .

Отже чекати, аж всї ті темнї мужики будуть в силї докладно оцїнити вартість учителя — се справдї потреває не малий протяг часу і хто знає, чи коли діждемо тої щасливої, гарної хвилї. Зважмо лише, що сегодня навіть не всї інтелїґенти є в силї докладно оцїнити вартість учителя. . .

Та коли ходить о мужиків сьвідомих, просьвічених, — то я цитатами із зовсїм компетентної сторони буду старав ся доказати, що ті мужики уміють оцїнити вартість учителя.

Богато міг би я навести доказів прихильности селян до школи, як н. пр. засновуванє шкіл власними коштами і заходами (навіть на Буковинї, — н. пр. мин. року в Банилові волоскім), удержуванє учителїв з своїх приватних фондів і т. п., але се завело би нас за далеко. Досить буде навести кілька публичних висказів в тій справі послів вибраних з середини мужицтва.

Характеристичне, що н. пр. в Галичинї, в тім краю маєткової нужди, коли в соймі прийде на порядок дневний справа реґуляциї учит. платнї, то проти неї виступають найскорше і найзавзятїйше ситі польскі обшарники покликуючи ся при тім на лихі фінанси краю та на те, що мужицтво еще не в силї оцїнити значіня школи і учительства і се (підвисшене) могло би мати лихі наслїдки. Та еще характеристичнїйше се, що посли-мужики рішучо відпекують ся тих інсинуаций маґнатів і заявляють вирост противне.

І так н. пр. посол селянин Бойко:

„Зволите зрозуміти і увірити, уважаємі панове, що нам, селянам, на добрім учителю хиба найбільше залежить; длятого не обавляємо ся анї видатків анї жертв, що уже нераз заявилисьмо в тій високій палатї“. (Засїдане гал. сойму дня 21. лютого, 1898).

Селянин посол Крамарчик:

„Іменем власним і цїлого селяньства заявляю, що слиби коли-небудь розходило ся о поправу долї стану учительского і просьвіти нашої, то ми селяни жадного крейцара не будемо жалувати на ту цїль.“ (Засїдане гал. сойму 21. лютого 1898.)

Те саме бачимо і на Буковинї.

Селянин посол Бубурудзан: „...Прирікаю, що в кождім час і завсїгди, де лиш буде до сего нагода, заступати ся му за інтересами школи і учительства. Маю повне переконане, що від розвитку школи зависить добро народа!“ (З листу посла Бубурудзана*) до учительства по доконанім виборі.

Початок сеї розвідки містить ся в чч.: 8, 11, 16.

*) Лист той в цїлости напечатаний у „Freie Lehrer-Zeitung“ з р. 1904.

Із поезий І. Гаврилюка.

До. . .

Як блискавка посеред неба
Майнула серед тротуару —
Чаром уроди в очи присла,
Пекучим болем серце стисла,
Повила душу в чорну хмару.

І я мов пяний поволїк ся
Тай в стіл ударив головою:
Нащож я з долею змагав ся,
Чому ще в землю не запав ся,
Коли менї не жить з Красою?..

* * *

Нїколи усьміхом для мене
Личко́ у Тебе не зацьвіло,
Нїколи і слівце пещене
Мого серця не впоїло.
Нїколи око не піймало
Нї про́блиску любови —
А все мене щось закувало
У нерозривнїї окови.

* * *

Віддай ся! . . . що-ж кому по слюбі? —
Нитки між нами не пірвуть ся,
А кріпше як повій на дубі
Круг серця Твого обівють ся.

Віддай ся! . . . що-ж кому з кайданів? —
Хоть муж в уста горячі впеть ся,
А все на звук моїх пеанів
У Тебе серце стрепенеть ся.

* * *

Напиши коли до мене:
А знова в долонї сплесну,
А душа так розцьвіте ся
Як вишневий сад під весну.

Напиши коли до мене,
Хоть одно — однїське слово:
А стрясу усю задуму,
Тай відроджу ся на ново.

* * *

Горда будь як сосна в борі,
Горда будь як сонце ясне:
Поки мріють в небі зорі,
Твоя слава не погасне.

Будь як сосна в борі горда,
Горда будь як героїня:
Таж на вид Твій сьпівів орда
Розливаєсь в поколїня.

Перемишль, 20—22. II. 908.

Іван Підгоренко.

Він не самий.

Сидїв у комнатї сумний, задуманий. Нїяка робота не бралась його. Цїлими годинами просиджував в бездїлю. Або вставав з крісла та ходив по кімнатї довший час, проходжуючи з пів милї дороги.

Розпука брала його, що йому вже давно минуло дві десятки лїт, а ще нїчого не зробив, що вивисшило-б його понад другі смертні. Лїта минають за лїтами, а він де стояв, там стоїть і тепер. І коли-б довело ся тепер умерти, то нїхто-б може й каменем за ним не кинув.

Ще гірше гризла його обставина, що покінчивши ґімназию не поробив від тодї нїяких кроків в студиях. Коли сам призадумав ся над своїм знанем, мусїв собі отверто признати, що більше забув як навчив ся.

Але не його в сїм вина. Борба о істнованє, зароблюванє на щоденний кусок хлїба відривали його від працї над собою, забирали йому майже весь час. А та крихітка вільного, що лишалась, вистарчала йому хиба віддихатись.

Нинї більше як коли мучило його те, що лїта проминають; він вічно боре ся зі злиднями, не поступив нїяк в науцї, не двигнув ся понад пересїчний уровень людий.

А він будував собі надїї, мав сильну віру в себе, в свою силу, свої здібности. Тепер показує ся, що ті надїї не мали трівкої основи, що они були замками воздушними.

Ходив по кімнатї то скорше то поволїйше. Ударив ся о купу книжок, що лежали на столї. Але йому байдуже, він на се мов не звертав уваги, ходив по книжках. Потолочив їх на добре.

Треба було відійти. Він згодом почав збирати книжки і дивив ся в кожду, що вона за одна.

Над одною книжкою задержав ся більше, перечитував поодинокі уступи. Сїв і перебирав листок за листком, утохомирившись трохи.

— Гвоздик, звоздик від неї — вирвалось з його уст.

Який він тепер пожовклий, якою червоністю красував ся, коли його дала дорога рука. Тямить дуже добре, що було то по якійсь забаві. При відходї взяла найкрасший гвоздик з своєї груди і дала йому. Він поклав його в книжку і забув за нього.

— Тепер треба його положити в скриночку до ознак прихильности до мене — подумав собі. Отворяє скриночку, а там розкидані жовтї листочки та зелені, посохлі, не держать ся купки.

Знає він, добре знає, від коли вони в него взялись. В лїтї, в червни. Більше товариство зробило прогульку до недалечкого лїса. І там добре бавив ся з нею.

Мала на грудях китицю ріжнобарвних рож. При кінцї, навмання, взяла з між них дві і подала йому. Обі були як раз жовті.

Селянин посол Левицкий: „...Я глубоко переконаний, що економічний стан народу є тісно звязаний з просьвітою і нарід лиш тогди може піднести ся з економічного занепаду, коли народне шкільництво устроїть ся так, щоби заспокоювало всї его культурні потреби. Очивидно до сего пожаданого стану лиш тогди можна дійти, коли належито ситуоване учительство буде могло весь час присьвятити научно-виховавчим справам, коли не буде змушене шукати иньших жерел доходу і тратити сил на їх здобуте. Отже я, яко заступник народу, що бажає ему, а тим самим і цїлому краеви лиш добра, — чую ся обовязаним при кождій нагодї і по всїм моїм силам попирати шкільництво і учительство, бо я переконаний, що весь селяньский стан думає так само як я." (Із письма до руского учительства вашківского повіту*).

Отсе ippissima verba послів-селян, се голос сьвідомого мужицтва! Бажаним було би, щоби і многі інтелїґенти так щиро і прихильно відносили ся до шкільництва і учительства як ті сердаки, щоби з'уміли так докладно оцїнити вартість учителя як они... В виду того не повинно бути страху, щоби з приводу реґуляциї учительскої платнї виявив ся в будучности брак на шкоду школи і просьвіти.

Не завадить пригадати, що при послїдних виборах до Сойму і Ради держ. наші полїтичні противники воювали против наших кандидатів якраз тим арґументом, що наші посли старають ся лише о побільшене платнї для учителїв, що здирають нарід за школи (шкільні кари), а противні кандидати не рідко обіцяли виборцям, що на случай їх вибору на посла постарають ся о се, щоби дївчата не ходили до школи.. Коли-ж мимо всїх тих аґітаций повиходили наші посли все таки з виборчої урни, то се також один доказ більш, що більшість нашого народа прихильно відносить ся до школи і учительства і уміє оцїнити їх вартість.

Посла Николая Василька уважало і уважає учительство своїм отвертим, щирим прихильником і приятелем. Я переконаний, що сумнїви в обговорюванім тут пасусї его премови мали причину в его печаливости для школи і учительского стану. Думаю однак, що повисші мотиви повинні до решти розвіяти ті сумнїви і що посол Николай Василько не залишить ужити всїх способів, щоби ту справу, яка тягне ся вже через ряди лїт, довести до користного полагодженя.

На сїм мігби я закінчити мої уваги що до обговорюваної тут промови посла Николая Василька.

Кілька гадок дотичної реґуляциї учительскої платнї.

Жадна інституция не підносить так народу просьвітно і економічно як школа, а нїчо не є так тяжко здобути як відповідні условини для еї розвитку". Школа — се той козел призначений на жертву за проступки геґемонів часу, за нехіть пануючої верстви до просьвіти, за еї мальверзациї публичним добром.— Будують ся величаві касарнї, виростають з землї численні кримінали, множать ся всякі будинки і інституциї правительственні і автономічні, — підносить ся платня офіцирам, урядникам державним і автономічним і слугам і т. д. і т. д. — об сїм нема много бесїди. Податник виймає мошонку, платить податки і спокій. Якже лучить ся часом, що конечність вимагає зарядити яке полїпшене в шкільництві чи то що до его внутрішного устрою, чи то долї функціонарів ведучих шкільні аґенди, то наперед говорить ся про ту справу кілька лїт по часописах, по вічах і зборах, дзвонить ся з того приводу у найбільші дзвони а найчастїйше виходить з того всего таке, що „з великої хмари впаде малий дощ". Звісно — видатки на те, видатки на се, а на то, що народови найпотребнїйше, на просьвіту — нема, не стає.

Який учитель така школа, — яка школа такий нарід. Наколи учитель має забезпечений материяльний бит і не стогне під тягарами довгів та недостатків домашних, тогди він не тілько з цїлою енерґією може посьвятити ся праци в школї, но також і поза шкільними мурами — над народом, засновуючи ріжні інституциї, товариства і вкладаючи в них свій труд.

Добро, будучність народу зависить від доброї школи. Тому розвиток шкільництва, полїпшене долї учительства є заразом розвитком, поступом даного народу. Хто противить ся розвиткови школи будь то з огляду на ню як інституцию будь то з огляду на еї функціонарів (учителїв), той тим самим старає ся здержати поступ народа, отже виступає против его інтересів. Бо чейже крайною неконсеквенциєю треба би назвати такий висказ як: „я бажаю розвитку школи але противлю ся реґуляциї учительскої платнї." — Школу як абстрактне поняте мож на собі лише подумати, — а в дїсности не можна уявити собі школи без учителя, як суду без судиї. „Учитель" становить найбільшу складову часть понятя „школа". В піднесеню шкільництва лежить і полїпшене долї учительства і на відворот.

*

По сих загальних увагах застановім ся коротко над тим як представляє ся справа реґуляциї учительскої платнї на Буковинї. Істнуючий дотичний закон з 30. сїчня 1773. В. з. кр. ч. 10. по части змінений законом з 31. мая 1898. В. з. кр. чч. 19. і 20. не можна уважати сталим, бо дефінїтивний мав появити ся доперва в р. 1905., що однак і досї не наступило. Отже, коли вже в р. 1873. зглядно р. 1898. теперішна платня не вистарчала і тому пізнїйше мало наступити дефінїтивне полагоджене сеї справи, то тим більше она не вистарчає тепер, в часї нечуваної дорожнечі і збільшених потреб. Спорадичні додатки дорожняні не в силї як слїд зарадити лихому материяльному положеню учительства а за тим і усунути ту справу з порядку дневного.

Справа реґуляциї учительскої платнї увійшла на дневний порядок еще в р. 1903. В р. 1904. ухвалив сойм законопроект начерку посла А. Ончула, котрий відтак мінїстерство відослало назад соймови до зміни і доповненя, що і наступило в р. 1905. Тодї про лихі фінанси краю не було й бесїди. Противно посли запевняли, що на таку річ гроші мусять найти ся. Не можу підозрівати, щоби ті запевненя були голословні, не опирали ся на якихсь трівких основах, бо і годї припустити, щоби в тім часї анї один з послїв не міг визвати ся в ситуациї і не вказав на се, коли-б дїйсно тої справи не мож було користно полагодити із фінансових причин. Треба отже приймити, що в тім часї находило ся покрите без підвисшеня податків. Те саме признавали до недавна зовсїм отверто і мінїстри фінансів і просьвіти, які ту справу певно також основно перестудіювали. Що в послїднім часї з зовсїм прихильного становиска перейшли они в становиско вижидаюче, з сего не можна заключати, що они (а особливо мінїстер фінансів) передом не були обзнакомлені із фінансовим положенем Буковини. Та справа не виринула доперва вчера, она тягне ся вже поверх 4 роки і мінїстерства зовсїм певно вже давно знали ситуацию дуже докладно. Причиною теперішного вижидаючого становиска є хиба якась полїтична обставина або . . . щось подібного.

Взагалї перешкодою в санкціонованю закона може бути або недостача гроша, або спротивлене елементів ворожих школї і учительству. Коли нема гроша, тодї всї иньші арґументи відпадають, бо справа взагалї не надає ся до дискусиї. Коли ж говорить ся, що санкціонованю закона противлять ся християньско-соціяльні мінїстри з огляду на иньші краї, то тим самим признає ся, що покрите є. І хотяй та „причина" не має нїякої стійности, то однак арґумент „з огляду на иньші краї" являє ся справдї найбільш небезпечним, бо не допускає до зреалїзованя слушного домаганя навіть тодї, коли-б фінанси краю стояли як найсьвітлїйше. І посли котрим лежить та справа на серци, повинні рішучо станути на становиску автономії і не допустити до того, щоби „з огляду на иньші краї" не мож було осягнути для Буковини якого пожаданого закона.

*

Через кілька послїдних лїт відносини послів до учительства і на відворот опирали ся на засадї: „Якоже хощете да творятъ вамъ человѣци и вы творите имъ такоже". І учительство „творило" що могло. Та попри учительство живе в краю і духовеньство. Оно з малими виїмками відносило ся ворожо до бувшого „вільнодумного союза". Духовеньство, хотя пропорціонально непорівнано лїпше ситуоване як учительство, рівнож зажадало підвисшеня пенсиї. І щож? „Тихесенько, без гомону" підвисшено панотцям платню а до того, як і досї, полишено їм і церковні треби... Не завидуємо їм сего, нї! Тим більше, що се стало ся по словам сьвятого писанія: „имущему вездъ дано будетъ и преизбудетъ". Нам приходить ся хиба і далї „толцити", а може, може колись отворить ся... *(Дальше буде.)*

Відголос на „Голос з середної школи".

В 10. числї „Буковини" появила ся статя „Професори й ученики", в якій автор накинув ся мокрим рядном на професорів середних шкіл, представляючи їх у найгіршому сьвітлї. Що такий осуд односторонний а проте й несправедливий, про се нїщо довго розводити ся; бо річ ясна, що годї професорів загалом уважати нездібними чи недбалими. У відповідь на сю статю появив ся у 18. числї „Буковини" „Голос з середної школи", який боронить учительство середних шкіл, але при тім попадає в другий екстрем, бо спихає майже всю вину на нездібну і недбалу молодїж. При тім дістало ся дещо й школї народній і власне задля того відзиваю ся й я. Чиню се не на те, щоби доказувати, що з боку народної школи нема нїякої вини зглядом недостаточних успіхів еї учеників у школах середних, а відзиваю ся тому, що „Голос з середної школи" вимагає від народної школи того, чого нїхто тямущий не повинен жадати від учеників що найменьше при вступних испитах. Бо скажіть, панове, чи такі питаня, які „Голос з середної школи" подає як „зразок зі вступних испитів", надають ся до того, щоби осудити духову зрілість ученика до середної школи? Питаня, як: „Кілько частий мови? Кілько родів? Кілько відмінків? Часів?", такі і т. п. питаня оправдують хиба закид автора статї „Професори й ученики", себто що деякі професори кладуть головну вагу на „куйоньство" або лїпше сказавши на „вибубнюване" правил і т. п. балясту. А питаня: „Якого роду лис, тато?" що найменьше неточні, бо дитина привикла до питаня: „Якого роду іменник тато?"

Відповіди, що лис дикого а тато батьского (!) роду, міг дати хиба ученик ідіот або збиточник або такий, що не чув нїколи нїчого про рід іменників. Витикати такі відповіди народній школї взагалї може хиба злоба.

Не вірю, що дїти при вступних испитах загалом читають так, що „аж мороз йде поза плечі". Хиба що се такі дїти, про яких каже сам „Голос", що вони не хотять ходити до школи а родичі помимо того пхають їх" туди. Із такими дїтьми справдї „робота дуже а дуже тяжка", але по моїй думцї з такими учениками, що „не мають нїякої охоти анї памяти" до науки, не треба надсаджувати ся, бо такий материял не надає ся до середної школи, й чим скорше его видалить ся, тим лїпше для них, для школи й для нашої суспільности. Коли-ж професори по совістній розвазї не очистять школу від таких елементів, то заслугують вповнї на докори; бо не в числї учеників, а в їхній якости сила будучої інтелїґенциї народу. Але мірилом духових здібностий учеників не можуть і не сьміють бути такі питаня, які „Голос із середної школи" подає як „зразок зі вступних испитів"; бо коли такі і т. п. питаня становлять ядро науки, тодї як раз „безглузді і куйони покінчать скорше ґімназию" як „люди спосібні", на що впрочім є сотки доказів.

„Голос зі середної школи" каже далї що „не тільки середні школи, але й народні потребують реформи". Згода. „Треба," каже „Голос" далї, щоби була лучність якась тих шкіл між собою". Годжу ся і на се, коли та лучність буде правдива духова, а не шабльонова, механїчна, неприродна і пуста, як теперішна, що то еї клясичним виразом є поданий у „Голосї" „зразок зі вступних испитів". Пристаю й на те, що й школа народна повинна „призвичаювати дїтий за молоду до працї". Розходимо ся з „Голосом" тільки на тім, що треба розуміти під „серіозною працею". Коли „зразок зі вступних испитів", який подає „Голос", має бути взірцем тої „серіозної працї," так шкода на неї „часу і атласу". Такі річи, як число частий мови і т. п. теориї придатні хиба для фахового фільольоґа а зовсїм зайвні для ученика, особливо в школї народній, яка має вчити дїтий мови а не граматичної теориї, котра, як бачимо із стилїстичних, язикових і річевих похибок самого „Голосу", навіть у фільольоґів не причиняє ся до повного володїня мовою, а не то у дїтий, хочби навіть ґімназистів. Отсе й уся суть борби між школою народною а середною, отсе й вихідна точка до реформи середних шкіл, яка стоїть нинї на дневнім порядку. „Non scholae, sed vitae", таке нинї гасло реформаторів ба й усего живого сьвіта, крім заскорузлих „учених". Сей клич,

---

— *Панночко, ви нищите собі цїлий букет* — промовив.

— Не хочете? — *сказала, подивившись остро* йому в очи і вже хотїла знова їх пришпилити, він однак знав, хто йому дає, і скоро вхопив цьвіти.

Дома поклав їх в скриночку і заглядав за нима зчаста. Згодом забув і за них.

Тепер бачить, що вони в скриночцї геть подроблені, й два листочки не найдеш разом. То якась певно погана рука посягнула в його святощі.

Як би се знала та, що їх давала, вона-б певно його за то не похвалила, що він не достеріг рож. Нї! вона не гнївалась-би, вона добра, найкрасша душею людина, яку найшов на сьвітї.

Став шукати за дальшими памятками від неї.

Гвоздик, червоний стоїть в його в шклянцї; доглядає його старанно, бо то недавна ознака прихильности, ба й більше, . . . *любови*. Чи правда се? Чи можна їй вірити? Він вірить їй, вірить, нїкому не вірить, лиш їй, бо то його перша правдива любов. І хоть би він не мав від неї нїчого, що сьвідчило-б о їй любови, він все-б їй вірив. Бо деж не вірити тим синїм як небо очам! Синї очи то вірність дївоча...

Глянув на її образ і цїла стать еї стала перед ним. Він бачить ті червоні румянцї на щоках, бачить ті небесні очи, бачить гарний усміх на губах, що його причарував від першої хвилї.

Йому здає ся, що „кращої не має, нї на небі, нї за небом, нї за самим раєм."

Не має, їй Богу не має.

Покохав синї очи, червоні румянцї, гарний усміх на губах, але над все полюбив її душу. Він перший зрозумів її цїлком, казала йому. Той власне безпечний, хто душу любить, знайде й по смерти те, що через смерть згубить, каже поет.

Се вплинуло на нього успокоюючо, його чоло випогіднилось. Не тра сумувати, годї гризти ся ізза сего та того він богатий.... Є з ким заплакать, є з ким засьпівать... „Єсть серце едине, серденько дївоче."

24. II. 1908.

---

*) Лист той печатаний був в „Буковинї" і в „Проміни" з р. 1904. Ориґінал находить ся у мене.

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

піднесений живим житем і его конечними потребами, мусить остати головним дорогосказом передусім для школи народної, яка має образувати і виховувати спосібних членів живої суспільности, через що вона не може підготовляти молодіж для шкіл середних, доки сї школи класти муть головну вагу на такі відомости, яких взорець подає „Голос“ у своїм „зразку зі вступних испитів“, а які не дають нї найменьшого доказу про дійстні здібности і належне образоване духових сил ученика а хиба тільки про его пильність в „куйоньстві“.

Із сего відмінного погляду, із сеї суперечности між системою і методою научаня в школї середній а в школї народній виходять і суперечки між заступниками одного і другого погляду, як се бачимо в обох названих статях. Сим суперечкам положить конець тільки реформа шкіл середних і народних. Школа середна мусить позбути ся всего баласту, який не потрібний анї для житя анї для дійстного образованя духа, а положити натиск на те, що до того потрібне, а тим самим обмежити й „куйоньство“. Школа народна знов мусить позбути ся і того останку теоретичної науки, який ще зберегла якраз задля системи що панує в школах середних, за те подбати більш як доси о належну вправу в тім, що подає дітям, а не бічи все далї і далї, вдоволяючи ся одним поясньованем, і унаглядньованем і доказуванем без достаточного перетравлюваня того, що дїти ликнули. Мати се на оцї, треба й середній школї, що перетяжає мозок своїх учеників, особливо в клясах низших і спішить без упину, аби тільки „переробити“ приписану материю без огляду на успіхи кождочасного загалу учеників.

О. П.

Процес руских студентів.

Кореспонденцийне бюро доносить:

Касацийний трибунал займає ся нинї (понедїлок. 24. с. м.) полагодою засуду, який видав д. 23. вересня 1907. сенат орікаючий віденьского суду краєвого в процесї проти руских студентів ізза відомих подій на львівскім унїверситетї. Всїх сїмох засуджених тодї студентів а також засуджений за намову до вчинків адвокатский концишіент, д-р Вол. Бачиньский внесли жалобу неважности, яке заступають перед касацийним трибуналом адвокати др. Роде і др. Йоахім. В трибуналї веде провід през. сенату Гельман.

Др Роде підніс в своїй жалобі виключно не властиве юридичне осуджене справи. Треба — говорить він — задля розділеня вини обжалуваних, передовсїм провірити, які моменти вини ствердив засуд супроти кождому з них. Отже з того виходить, що нїхто з них не брав удїлу в тих вчинках, які довели до руйнованя; доказано їм тільки те, що пересували лавки або тільки те, що були присутні на місце чину. Позаяк в тих вчинках не проявляєть ся лихий намір, через те треба би його ствердити через инші моменти. Алеж сконтатованя присуду в сїм напрямі є зовсїм загальні і недостаточні. Оборонець виступає також проти конструкциї присуду.

Др. Йоахім жалїєть ся крім сего й на те, що відкинено його внесене на переслухане сьвідків що-до настрою, який панує серед руского народу. Крім сего виводить він, що не розходить ся тут о злочин з 81-ого §-у але о злочин, який на основі закона належить судити трибуналови присяжних судаїв („Verbrechen des Aufstandes“).

На розправі явило ся богато студентів в характері слухачів.

З просторого реферату виходить, що обжаловане в справі тяжкого тїлесного ушкодженя, яке прокуратория також підносила, відкинено нею по покінченю доказового поступованя.

До сего одержали ми від п. Василька телеґраму такого змісту: Доктор Бачиньский, Дїдуник і Цяпка увільнені.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 25. лютого 1908.

Епільоґ валявского страйку перед судом. В понедїлок, 24 с. м. відбула ся перед звичайним трибуналом в Чернівцях (предс. радн. Лукашевич) карна розправа проти 12 селян-зарібників з Валяви, обжалуваних о те, що підчас аґрарного страйку в лїтї мин. року ставили пасивний опір власти і погрозами старала ся недопустити людий з Кіцмани до роботи. Обжалувані не признавали ся до вини, сьвідки твердили, що бачили їх між товпою, яка викрикувала і грозила. Трибунал признав 10 обжалуваних винними і засудив: Івана Штепака і Ник. Ґулю на 6 тижнїв, Наз. Головатого; В. Обертиньского і Гр. Колїсника на 1 місяць, Гр. Мороза на 3 недїли, Вас. Лукиянчука і Катерину Ісар на 14 діб, Мар. Вендзяк і Елену Ґорек на 7 діб; Василину Теслюк і Марфу Ґулю увільнив. Засуджені застерегли собі час до намислу і внесуть імовірно зажалене неважности. — Обжалувані явили ся без адвоката і до послїдної хвилї нїхто в Чернівцях не знав, що такий процес має відбути ся. Хто тут винен? Чи самі люди, щв в пересьвідченю о своїй невинности не уважали потрібним подбати про оборону, чи може ті з валевских інтелїґентів, що їх обовязком було звернути увагу селян на небезпеку? Чейже у Валеві, а може й Кіцмани знали про сей процес, чому-ж нїхто не дав про него знати? Процес бувби певно мав инший вислїд, якби добра оборона. А то обжалувані виправдували ся так нужденно, що і жаль і злість збирала; один з вотантів взивав люди до спокою таким тоном, якби мав перед собою не горожан, але своїх пастухів. Головні сьвідки-жандарми (стаціоновані у Валеві!) без сорому признавали ся, що не вміють по руски, і в зізнанях сьвідків була не одна обставина, яку конче треба було піднести, а не було кому. Цїлий процес робив страшно сумне і пригноблююче вражінє.

Румунїзатори воюють чим раз гірше проти руских шкіл в нїбимішаних а властиво руских громадах, що межують з волоскими. Волоскі учителї, головно-ж ренеґати-Русини забирають рускі дїти з руских шкіл за помочию румунїзаторів-попів, волоских кас і всяких найпідлїйших способів. За те учителї при руских школах і клясах в тих громадах крім кількох самі рівнодушні люди, деякі навіть просто домашні вороги, яких треба безпроволочно заміняти патріотичними людьми, щоби щирою працею в школї і поза школою уміли собі зискати довіре народу і тим спинити румунїзаторске рабівництво. На жаль лична вигода перевисшає патріотичний обовязок. Годі найти хочби до Брязи, Корчешт і Вол. Банилова щирих учителїв-народолюбцїв, щоби схотїли спомочи руский нарід в его товариствах, які через байдужність інтелїґенциї упадають на радість і користь ворогів, наколи з другого боку слабі успіхи тамошних руских шкіл і кляс та всякі иньші хиби в них загонять рускі дїти до волоских шкіл. Самі люди пишуть і докучають нам безперестанно, щоби їм дати щирих учителїв народолюбцїв, котрі би разом з ними ратували їх від темноти, в якій хотять їх держати румунїзатори за помочию волоских шкіл, які не годні осьвітити руску дїтвору а хиба лиш еї затуманити на користь хрещених і нехрещених пявок. Відзиваємо ся проте до руских учителїв, щоби зголосили ся до краєвого інспектора шкільного, хто з них мав би добру волю послужити народній справі в сих громадах і обняти в них місця учителїв хоч на якийсь час, доки промине перше лихо. Надїємо ся, що наш голос не промине марно та що найдуть ся у нас люди охочі й до сеї трудної працї, в якій певно піддержать їх зі всїх сил наші посли і краєвий інспектор. Ждемо нетерпеливо відповіди з боку нашого учительства.

З унїверзитету. На черновецкім унїверзитетї було в зимовім семестрі 1907/8. записаних 834 слухачів з того 54 женщин. Богословів було звичайних слухачів 117, надзвичайних 10, правників: звич. 142, надзв. 30 і 1 госпітант, фільозофів: звич. 133, надзв. 77, фармацевтів 17 і 7 госпітантів. Після матерної мови: Нїмцїв 457, Румунів 179, Русинів 118, Поляків 49, Чехів 5, Сербів 10, Москалїв 11, 1 Вірменин, 3 Болгари і 1 Анґлїєць. Після віроісповіданя: гр. прав. 270, вірм. ор. 2, рим. кат. 139, гр. кат. 54, вірм. кат. 11, еванг. а. к. 28, еванг. г. к. 1, жидівского 320. Між тими що фіґурують як Нїмцї, є 329 жидівских слухачів.

Народна Гостинниця у Львові розвиває ся гарно. З білянсу і звіту за рік 1907, які предложені будуть на загальнім зборі членів, що відбуде ся в четвер 28. лютого с. р. нотуємо слїдуюче: Членів мало се стоваришенє 468 з удїлами на квоту 17.637 К 54 с. Стан вкладок на книжочки вкладкові виказав квоту 126.410 К 82 с. — Фонд резервовий виносить 2.333 К 74 с. — Стан власного майна до вкладок на книжочки має ся так, як 1:6·3. — На реальности в вартости 337.421 К тяжить довг гіпотечний 218.467 К 98 с. — За урядженє готелю, каварнї і ресторациї в вартости 64.985 К 87 с. винно еще стоваришенє 14.188 К 30 с. — Доходу бруто мало стоваришенє в 1907 р. 51.072 К 62 с. Дохід сей ужито: на кошта адмінїстрациї 21.395 К 92 с.; на відсотки від вкладок на книжочки і рати банкові 13.698 К 17 с.; на амортизацию дому 3.374 К 21 с. і на амортизацию внутрішного урядженя 10.323 К 59 с., в наслїдок чого оказав ся чистий зиск в квотї 2.280 К 80 с., що дає можність виплати 7% дивіденди від повно-уплачених удїлів членьских. З висше наведеного показує ся, що інтереси „Народної Гостинницї“ розвивають ся правильно і хосенно так, що за лїт 7—8 сплатить всї довги за внутрішні уряджєня і часть гіпотечного довгу. Помимо навалу працї при веденю і управильненю інтересів сего початкуючого стоваришеня, зарад його промишляв вже тепер над розширенем аґенд його як примір ом заснованя філїї в Буркутї і Трускавци. З офертою своєю на аренду Буркута не удержав ся, а що до Трускавця, то своїми передвступними студиями, та досьвідом набутим при заснованю головного інтересу у Львові дав почин до заснованя осібного стоваришеня під покровом св. Андрея котре має на цїли відкрите в Трускавця санаториї для сьвященників і їх родин.

Оповістки, іменованя і т. п.

Вінчанє. В недїлю, дня 23. с. м. відбуло ся в Чернівцях в церкві сьв. Параскеви вінчанє надучителя із Кадобівцїв п. Андрея Зугаєвича із п. Омельскою пом. учителькою із Жадови. На виразне жаданє так молодих як і батьків посла Н. Спинула і почтового контрольора І. Остановича цїла церковна церемонїя відбула ся в рускій мові. При актї співав дуже гарно руский хор семинариї учительскої.

З Вашківского „Бояна“. Проба назначена на 29-го лютого (субота) відбуде ся точно о год. 5-тій по пол. мимо заповіджених на той сам день сходин з танцями. — *Лев Ясїньчук* діриґент. *М. Ронгуш* голова.

Тов-а „Руска Бесїда“ і „Боян“ уряджують дня 29-го лютого 1898. в кімнатах „Рускої Бесїди“ в Вашківцях н. Ч. Товариcкі сходини з танцями. Вступ від особи 2 К. Початок точно о год. 8½ веч. Стрій звичайний. Запрошеня розсилає ся. Хтоби через ошибку не одержав запрошеня, зволить зголосити ся до: І. Ріппель, учитель Вашківцї н. Ч. — *М. Ронгуш* голова „Бояна“. *Г. Лисинецкий* голова „Рускої Бесїди“.

Із штуки і лїтератури.

Репертуар міского театру. Нинї в середу дня 26. с. м. „Die Zauberflöte“; в четвер 27. с. м. „Der Opernball“; в пятницю 28. с. м. „Tausend und eine Nacht“; в суботу 29. с. м. „Die veukaufte Braut“; в недїлю 1. марта попол. „Lumpaci vagabundus“ а вечером „Die Herren von Maxim“.

КОНКУРС.

Головний Видїл товариства „Просьвіта“ у Львові бажає вию бразувати заводових учителїв і інструкторів в ріжнородних галузях сїльского і домашного господарства, і тому розписує отсим конкурс на 6 запомог для молодих людий, що хотїли би образувати ся практичних заводах і остати в службі товариства.

Для товариства є потрібні заводово образовані люди в слїдуючих напрямах: 1. в садівництві, 2. рільництві, 3. годівлї худоби, 4. молочарстві, 5. технольоґії господарскій і в 6. домашнім жіночім господарстві.

Компетенти, які хотїли б посьвятити ся студиям в однім з названих напрямів, мусїли би передусїм скінчити загальні заводові студиї, коли ще їх не скінчили, а опісля доперва могли б специяльно образуватись в однім вибранім напрямі.

У всїх компотентів є пожадана укінчена середна школа; першеньство будуть мати компетенти, що кінчать заводови студиї, або їх вже покінчили, і бажали-б при помочи товариства специяльно в однім напрямі в пообразуватись. Всї компетенти, що отримають запомоги, будуть з'обовязані відслужити товариству побрані запомоги, а коли би сего сповнити не могли, мають побрані запомоги звернути.

Високости запомоги товариство не означує; вона буде залежати від близших услівий компетентів, напряму студий і часу, потрібного до їх укінченя. При тім звертаємо увагу на се, що о запомогу для образованя в домашнім господарстві можуть старати ся тільки дївчата і жінки.

Поданя о надане повисших запомог належить вносити до головного видїлу товариства „Просьвіта“ у Львові (Ринок ч. 10) найдальше до дня 1. цвітня 1908 і залучити 1. метрику хрещеня 2. сьвідоцтва шкільні, а дальше подати а) начерк напряму студий, в якім хто хоче образуватись, при чім належить представити плян науки, назвати школу, де хто бажає учитись і означити час, коли зачне науку; видїл товариства застерігає собі однак право змінити напрям студий, науковий плян, і вибрану школу; б) вкінци означити належить високість пожаданої запомоги і речинець її виплати.

Всяких близших інформаций удїляє видїл.

За головний видїл товариства „Просьвіта“ у Львові:

Петро Огоновский, голова. *др. Іван Брик*, секретар.

ПРОСИМО ВІДНОВИТИ ПЕРЕДПЛАТУ!

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА
тов. зеарестроване з ограниченою порукою
в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковинї. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого“ відібє ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї“.

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.

Меди питні домашного виробу і КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!

Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Загальні збори каси пож. і щадн. для громади Нові Мамаївцї відбудуть ся дня 1. марта с. р. в шкільнім будинку з отсим дневним порядком: 1. Прочитане і верефіковане протоколу із послїдних загальних зборів. 2. Справоздане касове за дїловий рік 1907. 3. Вибір касиера. 4. Вільні внески. *Іван Якудович*, начальник.

Загальні збори каси пож. і щадн. для громади Лужани відбудуть ся дня 8. марта с. р. з таким дневним порядком: 1. Справоздане старшини за дїловий рік 1907. 2. Приняте рахунку і білянсу за рік 1907. 3 Вибір старшини. 4. Наради сплати часописи „Народне Богацтво". 5. Установа проценту для вкладок щадничих і пожичок. 6. Установлене платнї касиерови. 7. Вільні внесеня. *Дмитро Юрійчук.*

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на нїмецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним сьвітом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кождого інтелїґентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII|3 Frauenfelderstrasse, 2.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть
NERVOL
„Назва правно забезпечена"
аптикара др. Ю. Францоза
в Тероноли.
Се є знамените усмиряюче средство до натирання против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol" і не приймати нїяких „Нервотонів".
Цїна фляконa 80 сот. 10 фляконів (фляшощок) 8 кор. з оплатою і опакованем.
Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всїх країв.
В Чернівцях на складї у Шміда і Фонтіна, в Селетинї в дроґоерій медициналній Стернпуса.
19 (—)

Г. ФАЙЛЄС
усувач нагнїток
Чернівцї,
ул. Руска ч. 8.
(—)

Бартеля вапно до корму
(40—42 % завартість фосфорових квасів.)
Оттак утучить ся свиня, коли через 2 місяцї додає ся єї до корму
вапна виробу Бартеля.
П. Мельцер написав до нас дня 9. грудня 1896 такий лист: „Дякую Вам сердечно, за то вапно, яке купив я у вас для свиний. За 11 місяцїв свинї мої мали по 250 кільо ваги".
Бартеля Фосфорове вапно до корму є найдешевшим і найлїпшим средством до охорони перед зломанем костий у лошаків, телять і ягнят, служить до утученя ялівок, поправляє у коров молоко, охороняє перед нажерливостию як також від него курки дуже добре несуть ся.
Описи, нотатки і взірцї даром.
5 кіль на пробу К 2·— почтою з Черновець 50 кіль К 15·—, 100 кіль К 28·—
27 3—10 н. с. Головний склад і висилка:
ШМІД і ФОНТІН, Чернівцї.

Марка охоронна: **котвиця**
Liniment. Capsici comp.
Pain-Expeller
Загально признаний знаменитий усмираючий лїк на втиране по цїнї **80 сот. 1·40 кор. і 2 кор.** можна купити у всїх аптиках.
Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних фляшках з нашим охоронним знаком **„котвиця"** з аптики Ріхтера і для остережности приймати лише фляшки тим охоронним знаком яко правдиві. 178 19—40
Аптика Ріхтера „під золотим львом"
у Празї, улиця Елисавети число 5.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ" і „РУСКУ РАДУ".

Новий а добре платний домашний промисл
заведо в нашім краю
перше галицке підприємство домашних панчішкових робіт на плоских машинах до плетеня
ЛЇБАЛЬ і СПІЛКА
зареєстроване торговельне товариство
У Львові, улиця Кохановського число 39|19.

Тривкий і певний зарібок.
В кождій порі, як в зимі так в лїтї може вправна людина заробити що дня 3 до 5 корон.

Не треба шукати зарібків в чужинї, за морем.
Хто вивчить ся працювати на ново-опатентовній плоскій машинї до плетеня „СЛАВІЯ", той не має вже чого журити ся.
Зимою в теплї а лїтом в холодку працює собі легко і приємно; готову роботу відсилає до фірми
Лїбаль і Спілка у Львові, ул. Кохановського ч. 39|19,
а за пару днїв дістає від тої фірми гроші за роботу і сьвіжу пряжу на дальшу роботу.
Вивчити ся може дуже скоро і без великих заходів.
Машини „СЛАВІЯ" є найлїпші, та тому і найдешевші з поміж усїх машин до плетеня; не треба отже давати ся заманювати до купованя инших машин.
Жадайте сейчас пояснень. **Члени просьвітних товариств** мають значний опуст. **Давайте читати сю оповістку** всїм Вашим своякам, сусїдам і знакомим.
Поклитесь на нашу часопись.

Лєгка і приємна праця.
Сили до роботи треба дуже мало.
Скоро, добре анї оцена не є на заваді.
Праця для всїх і всюди.

Купуйте лиш
PFAFF-A МАШИНИ ДО ШИТЯ
бо они є найлїпші, найтривалїйші а також найдешевші! Кромі тих є у мене також на складї
СИКАВКИ І КАСИ
при яких купнї суть дуже легкі і вигідні условини. Нїгде не дістанете дешевше, нїхто не обслужить Вас так ретельно і нїхто не годен дати Вам таких полекший у сплатах. З поважанем
ВАСИЛЬ ДАНИЛЕВИЧ, улиця Желїзнича, Чернівцї.

Видання „Рускої Бесїди" і „Рускої Школи"
можна купити у всїх
філїях „Рускої Бесїди" і „Рускої Школи",
в друкарнї „Рускої Ради" і в книгарни І. Рехенберґа.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик **Рік заложеня 1873.**

Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.

Товари з альпаки і жіньского срібла В. Бахмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.
Дамскі ковнярі і зарукавкі. найлїпші і найновійші товари футряні.
Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin", „Nutria". шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.
Правдиве біле Єґера Др-а Лямана, калїсони і майтки, вебові і з Chenili хустучки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.
Трикотові і вовняні камаші.
Товари обувяні, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.
Для панів лякерки, півчеревики — найновійшої сорти.
Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.

Куфри до подорожи з замочками і без. Нецезарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітила і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.
Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.
Найновійші артикули карнавалові:
Для дам наймоднїйші черевики балеві, загортки, ґази і вахлярі
Кляки і цилїндри найновійшого крою.
Щітки до річий, голови і до зубів.
Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і француской продукциї.

Хусточки батистові, шовкові, паньчохи, шовкові так звані „Flor" гладкі і „ajour", рукавички шовкові, ірхові „Maraboutf" і иньші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові пояски найновійшого фасону.
Шовкові шкарпитки. „Flor" руказички, найлїпших фабрикатів сорочки батистові, піки, наймоднїйшого фасону.
Ковнярики, маншети, краватки, полотняні хусточки і батистові.
Прибори до польованя. торби камаші, зарукавки крісла полеві і амуніция.
Санки „Rodel" всї специяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарнї товариства „Руска Рада" в Чернівцях під зарядом Івана. Захарка.

Ч. 20. Чернівці, пятниця дня 15. (28.) лютого 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цілий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цілий рік 18 кор. (згл. 9 рублів або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятниці і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат. Рекламациї неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділь і сьвят.

Вибори в Галичині.

Висліду вторкових виборів до галицкого сойму не можна уважати обявом волї народа. Коли нарід голосує поділений на курії, просіяний крізь сито правиборів, під обухом явности, а до того стероризований властями, жандармами, військом та всякого рода посіпаками — про волю народа не може бути тодї мови. Хто знає настрій руского мужицтва супроти польскої шляхти в Галичині і почує, що те мужицтво з 47 своїх мандатів 26 „віддало“, добровільно віддало Полякам, той мусить розреготати ся на таку інсинуацию. Не треба бути аж надто добрим знатоком галицких практик виборчих, щоб відгадати якого рода було те „добровільне віддане“ голосів польским шляґунам. Особливо під нинїшну хвилю, коли результат виборів мав рішити про виборчу реформу до сойму, отже про квестию польского панованя в Галичині, всї польскі партиї і всї сили, що стоять на їх услугах, злучили ся до спільного походу по рускі мандати, щоб швиндльом і розбоєм ратувати загрожений польский престіж в Галичині. Нехай говорить собі що хто хоче, ми певні, що навіть самі польскі посли, „вибрані“ рускими мужиками сьміють ся цинїчно на думку про „довіре“ руских виборців.

З решти мандатів, незрабованих Поляками, 10 здобули москвофіли. При чиїй помочи, всї знають і Поляки анї навіть самі москвофіли не робили з сего великої тайни. Від промови п. Короля в Соймі і п. Маркова в парляментї підчас польско-пруской дебати стало явним, що москвофіли тягнуть в польский табор, а інтервю презеса „Народної Ради“ — польского комітету для виборчих розбоїв — потвердило се яко довершений факт. Коли отже в Косівщині москвофіл вийшов більшостию одного голосу проти радикала Соломійчука, а в Коломийщині більшостію кількох голосів, то се значить, що ціла форса Поляків і їх властий була звернена на вибір москвофільского кандидата проти українського. Бо хиба те населене, що в маю кинуло поверх 30 тисячів голосів на українських кандидатів, не змінило ся на стілько, щоб нинї вибрати темного мужика і польску креатуру. Так було всюди, де вийшов москвофільский кандидат, і справдї можна сказати, що москвофільскі посли кандидували з рамени польскої „Ради Народової“.

Супроти польских і москвофільских кандидатур ставали кандидати українських партий, маючи за собою проти усеї переваги польско-москвофільского аліянсу тілько довіре народу. Зважавши сї обставини, годї сказати, щоб результат виборів (8 мандатів національно-демократичних + 3 радикальних) був для українських партий некорисний, коли при таких обставинах українські партиї не лиш не стратили жадного мандату, але противно зискали 5 (11 проти 6 в попередній каденциї), то — очевидно про погроми українських партий не може бути мови.

Ціле лихо в тім, що рівночасно скріпили ся також москвофіли (з 6 на 9 згл. 10) і доперва від тепер зачне ся кириня і борба на втїху Полякам, котрі з розмислом і в добре зрозумілих цїлях видвигнули кацанство, щоб паралїжувати ним визвольні змаганя українського руху.

Вислїд голосованя в руских округах.

Український національний демократ = нд, укр. радикал = р, укр. социяльний демократ = сд, москвофіл = м, кандидат Ради народової = Р, людовець = Л.)

1. Бібрка Вибраний ґр. Станислав Мицельский 85 голосами. Ред. Льонґін Цегельский (нд) 68. о. Штогрин (м) 9 голосів.

2. Бережани. Вибраний **Тимотей Старух** (нд) 115. Ґренджола (м) 10.

3. Богородчани. Вибраний др. Богдан Криницкий (м) 76. Др. Михайло Новаковский (сд) 39.

4. Борщів. Вибраний Тадей Чарковский-Ґолеєвский (Р) 108. Др. Дамян Савчак (нд) 76. Гладиш (м) 7.

5. Броди. Вибраний др. Володимир Дудикевич (м) 181. Андрій Корнеєля (нд) 53.

6. Бучач. Вибраний ґр. Станислав Генрик Баденї (Р) 148. Др. Северин Даналович (р) 93

7. Городенка. Вибраний Антін Теодорович (Р) 97. Іван Радуляк (нд) 83.

8. Городок. Вибраний бар. Адольф Брунїцкий (Р) 86. О. Фолис (нд) 48. Іван Русин (м) 19.

9. Гусятин. Вибраний **Іван Кивелюк** (нд) 128. Ґр. Адам Ґолуховский (Р) 58.

10. Добромиль. Вибраний ґр. Володислав Чайковский (Р) 90. Григорий Цеглиньский (нд) 46.

11. Долина. Вибраний Стефан Ціпсер (Р) 145. О. Богачевский (нд) 62.

12. Дрогобич. Вибраний ґр. Франціск Замойский (Р) 136. Яць Олексовский (нд) 46. Сьокало (м) 53.

14. Жовква. Вибраний др. Михайло Король (м) 104. Данило Микелита (нд) 31. Дучиміньский (самост. польский канд.) 52.

15. Залїщики. Вибраний Тадей Ценьский (Р) 84. Др. Володимир Охримович (нд) 70.

16. Збараж. Вибраний Олекса Крисоватий (м) 75 Андрій Шміґельский (сд) 67.

17. Золочів. Вибраний Генрик Вайзер (Р) 182. Загульский (нд) 52. Захарчук (м) 93.

18. Калуш. Вибраний др. **Іван Куровець** (нд) 94. Коник (м) 57.

19. Камінка струмилова. Вибраний ґр. Станислав Баденї (Р) 144. Мулькевич (м) 56. Шебец (нд) 7.

20. Коломия. При першім голосованю дістали: Лаврук (р) 103, др. Теофіль Окупевский (нд) 21, Миронюк-Заячук (м) 116. — При тіснїйшім виборі вибраний Михайло Миронюк-Заячук (м) 121. Лаврук (р) 116.

21. Коссів. Вибраний Іван Трач (м) 81. Юра Соломійчук Юзенчук (р) 80.

22. Лїско. Вибраний **Антін Старух** (нд) 166. Мавтнер (Р) 75.

23. Львів. Вибраний Теофіль Мерунович (Р) 150. Др. Евг. Озаркевич (нд) 77. Мих. Хвмка (м) 34.

24. Мостиска. Вибраний **Захар Скварко** (нд) 92. Ґр. Станислав Стадніцкий (Р) 73.

25. Надвірна. Вибраний **Іван Сандуляк** (р) О. Мандичевский (м) 74.

26. Підгайцї. Вибраний **Михайло Содомора**, (нд) 110. Ґарлїцкий (Р) 52.

27. Перемишляни. Вибраний ґр. Роман Потоцкій (Р) 89. Вол. Сїнгалевич (нд) 62. О. Кармалита (м) 25.

28. Перемишль. Вибраний кн. Владислав Сапіга (Р) 111. Григ. Цеглиньский (нд) 70. Федак (м) 31.

29. Рава руска. Вибраний о. Антін Колпачкевич (м) 149. Солодуха (нд) 64.

30. Рогатин. Вибраний др. **Кость Левицкий** (нд) 137. Ґр. Дідушицкий (Р) 61. Білоголонский (м) 19.

31. Рудки. Вибраний ґр. Александер Скарбек (Р) 74. О. Онишкевич (нд) 59.

32. Самбір. Вибраний Фелїкс Созаньский (Р) 114. Михас (р) 36. Пелехатий (м) 13.

33. Скалат. Вибраний ґр. Лев Пініньский (Р) 119. Задорожний (нд) 59. Ґіссовский (м) 21.

34. Снятин. Вибраний Стефан Мойса Росохацкий (Р) 105. Др. Трильовский (р) 67.

35. Сокаль. Вибраний Вінкентий Країньский (Р) 110. Гвоздович (нд) 73.

36. Станиславів. Вибраний **Лазар Винничук** (сам. руский канд.) 127, Королюк (р) 83.

37. Старий Самбір. Вибраний Зиґмонт Леваковский (Л) 91. О. Іван Яворский (нд) 38.

38. Стрий. Вибраний **др. Евген Олесницкий** (нд) 148. Скоблик (м) 31.

39. Сянік. Вибраний Тадей Вржесньовский (Р) 115. О. Полянський (м) 105.

40. Теребовля. Вибраний ґр. Баворовский (Р) 103. О. Волянський (нд) 53.

В. Доманицкий.

МАРКО ВОВЧОК.

(На основі нових матеріялів).*)

Померла славетна українська, письменничка, Марко Вовчок, „кроткий пророк і облечитель жестоких людий неситих“, і українське громадяньство не могло не відкликати ся на таку визначну подію, промовчати, нїби нїчого не стало ся. Але чи відкликало ся оно так як належало? Чи обізвало ся воно „незлим тихим словом“ над свіжою могилою своєї письменнички, що в українськім пантеонї займає першорядне місце поруч з Квіткою та Шевченком? Як се не чудно, але ми бачили, що смерть Марка Вовчка, не вважаючи на усї її великі заслуги перед українським громадянством, не дуже зворушила його... Сухі, кокетні некрольоґи, немов казьонний формулярний список тай усе!

Відповідь на таке чудне явище дає д. С. Єфремов в чималій розвідцї своїй про Марка Вовчка, видрукований в ґазетї „Рада“: „Ми поховали чужу людину“, — каже він, — а на такім похоронї, натуральна річ, що поминувши „за-для годить ся“ небіжчика, люди зараз обертають ся до своїх справ і вже більше про його не згадують“. Здавало б ся, що для такого катеґоричного вислову про „чужинність“ для нас Марка Вовчка д. Єфромову треба-б було оперти ся на якісь факти, нїкому досї невідомі, але таких фактів він не подає і сам же говорить, що „дійсно, хтось помер, але хто саме — не відомо, такий заплутаний зміст має ота проста фраза — помер Марко Вовчок“. Виходить, що д. Єфремов знає не більше, як до нього знали.

А що-ж, справдї, знали ми досї про Марка Вовчка? Основне жерело, з якого усї зачерпували відомости про неї, се „Исторія литературы рускои“ Омельяна Огоновского, а Огоновский дістав відомости од П. Куліша, — з його листа з 20. липня 1889. року. Я прошу звернути увагу на дату сього листа, бо вона богато промовляє. Се дата з тих часів, коли вже давно написана була „Исторія возсоединенія Руси“, коли ми вже почули з уст Куліша про Шевченкову „пяну музу“ і т. д. — одно слово, коли Куліш спалив уже „старих богів“. Сьому листку Куліша не можна давати віри. — Не можна приймати з повною вірою і тих терпких слів його про Марію Олександровну, що в 1859 р. в Петербурзї „закурили перед Вовчком фіміямом із десятьох кадильниць“, а „Марія була мовчуще божество серед хвалебного гимну: приймала славословіє земляків, яко дань достойну і праведну“. Не можна вірити сьому „непреложно“, бо крім згаданої вже обставини з хронольоґією листа, я мушу згадати ще про одну незнану досї причину — про особисті відносини між Марією Олександровною і Кулїшем. Відносини сї, дуже приязні до 1859 р., разом попсували ся, і то з причин від Марії Олександровни зовсїм незалежних, про які тим часом не будемо говорити, зважаючи на одну лишень сю обставину: нїчому тому, що говорить Куліш про Марію Олександровну, так само як і про те, що „оповіданя писали в двох Марія й Опанас, так що в історії української лїтератури мусимо їх двох уважати одним писателем“, — не можна вірити. Я міг би навіть і не згадувати про се все, маючи під руками документальні данї про те, хто-ж був нарештї автор „Народнїх оповідань“ маючи певні вказівки, що Куліш добре знав, хто справдї був їх автор. Але навмисне спинив ся я тут над сим для того, щоб показати, що досї ми про Марка Вовчка не знали власне нїчого. Коли-ж до сього додати, що досї ми не знали як слїд нї того, з яких національних елементів складала ся родина Марії Олександровни, хоч се не зашкодило одній відомій письменницї українській обізвати Марію Олександровну „нахабною кацапкою, що украла українську личину, чи той почесний вінець прекрасного українського автора“[1]); коли ми не знали нї того, де вона вчила ся, (як се тепер виявляєть ся), нї обставин, серед яких вона виростала, нї того, які відносини були її до чоловіка — Опанаса Марковича, відносини до українства; нї того, яким способом вона, „перша-лїпша кацапка, — цитую згадану вже письменничку українську, — з роду не чувши української мови, ледви захотїла, у два днї (!) перейняла мову зо всїма найтоншими її властивостями й почала писати по українськи — та ще як! — краще усїх українських повістарів!“; коли, далї, возьмемо на увагу, що ми не знаємо анї трохи духовного образу самої Марії Олександровни, не знаємо, з яких причин вона розійшла ся з Опанасом Василевичом і які далї були у них відносини; не знаємо, коли саме що написано було Марком Вовчком — що в Росії, а що за кордоном — а через те й передчасно було напр. д. Єфремову говорити, що закордонні писаня Марка Вовчка богато слабші за ті, що написані в Росії, та

*) Реферат, читаний 1. жовтня 1907. р. на засїданю Київского Наукового Товариства (з пізнїйшими поправками).

[1]) Огоновский, т. III., відділ II., стр. 1087.

41. Тернопіль. Вибраний **Павло Думка** (р) 120. Ґр. Коритовский (Р) 83.

42. Товмач. Вибраний др. **Іван Макух** (р) 124. Богданович (Р) 89. Боднар (м) 3.

43. Турка. Вибраний др. Йосиф Ганчаковский (м) 124. Павлюх (нд) 29.

44. Цішанів. Вибраний Казимир Ямпольский (Л) 82. О. Колтунюк (нд) 66. Підгорецкий (м) 11.

45. Чортків. Вибраний Артур Целецкий (Р) 78. Др. Горбачевский (нд) 46. Марчак (м) 10.

46. Яворів. Вибраний ґр. Іван Шептицкий (Р) 132. Загаєвич (нд) 26.

47. Ярослав. Вибраний кн. Витовт Чарторийский (Р) 182.

Вісти з Буковини.

Під таким заголовком помістив „Громадский Голос“ допись про наші громаданьскі відносини, знаменну тим, що в нїй у перве орґан радикальної партиї осудив ту роздїл і кириню, що запанувала отсе серед нашої громади. Не згаджуючи ся подекуди з дописувателем, ми все таки наведемо його статю, хоч вона і не містить нїчо нового для наших читачів.

„Здаєть ся, що полїтичні відносини між українською громадою не стояли ще нїколи так лихо, як тепер. Майже все пішло в розтїч. З одного боку учителї задля не підвисшеня платнї покинули своїх провідників, з другого боку радикали, соц. демократи і в загалї опозиція, між якими є богато крикунів, опустили народовецкий табор і полїтикують тай то звичайно по кутках. По селах весь рух чи то полїтичний чи культурний утих. Розуміє ся, що така полїтика відбиває ся дуже лихо і на селянах і вона готова зробити те, що в народнім житю довший час буде застій. Мужики зневірять ся а відтак пічнуть не вірити нї одним нї другим. Тимчасом всякі чорні духи в видї наших кацапів та румуньских шовіністів використовують відповідну хвилю і починають по селах свою кертичну роботу. Найлїпше відчувають се ті села, де живуть Українцї і Румуни і де часом приходить між тими народами до крівавих сцен. Румуни нищать наші школи, руйнують кредитові інституциї, а кацапи морочать голови людям то унїєю то православієм. Кождий признає, що така робота не вийде на користь загалови і тому повинні деякі панки опамятати ся і задля власних інтересів не загирювати народної справи. Чейже повинен кождий розуміти, що добро народа є дорозше чим власні справи! Воно справдї не добре, коли люди, не думаючи, йдуть на слїпо, але зле, коли за богато критики, бо тодї нема карности, а де її нема, там і цїлости в роботї годї дошукати ся.

Видячи такий стан річий, скликали сими днями українські посли наради, де хотїли втихомирити громаду і в імени патріотизму взивати до єдности. Судячи по тих нарадах, можемо сьміло сказати, що все скінчить ся великим криком. Люди замість поговорити розумно переливали з порожного в пусте, мили прилюдно свої і чужі бруди і часами кидали голосословні фрази про нарід, але на тім скінчило ся. Не партиї винні сему лихови, але брак почутя обовязку, брак замилуваня до працї!“.

Так песимістично ми не хочемо дивити ся в будучність. Правда теперішне положене рускої громади не відбігає далеко від того образу, який змалював дописуватель, але ми певні, що вже в найблизшій будучности громади з'єдинить ся, з'орґанїзуєть ся і почне роботу з сьвіжими силами і запалом.

З Канадійскої України.

Відозва.

Родимцї! Серед просторих на пів диких еще Канадійских степів розсїяли ся наші переселенцї. В провінциї Манїтобі, яка простором много менша як Галичина, замешкало поверх 30 тисяч переселенців. В порівнаню до инших націй Українцї занимають в сїй провінциї друге місце. Серед фармарских осад почали рости школи як гриби по дощі. Одначе на разї не було кому учити.

На домаганя людий правительство провінциї Манїтоби отворило учительский українсько-анґлїйский семінар.

Перед роком вийшло поверх 30 учителїв, які розсїялись по диких степах Канади і які попри шкільну науку, приходять з великою помічю для наших поселенцїв під кождим зглядом.

Одначе число кваліфікованих учителїв поки що ще за мале. Отже урид продовжає дальше український семінар, який буде так довго тревати, доки не заспокоїть потреб наших фармерів, доки всї школи не будуть обсажені кваліфікованими учителями. Щоби одначе стати справдї учителем в повнім значіню того слова, треба крім шкільної науки знати ще много більше.

Се можна осягнути лиш через читанє поучаючих і наукових книжок. Та, на жаль, у нас українських книжок нема і заносить ся на те, що ученики не будуть мати спромоги пізнати українську лїтературу — хотяй ся школа носить імя „український семінар“.

Ми віримо, що кожда інтелїґентна людина зрозуміє, яке значінє має українська школа на чужинї, а тим більше, де живуть тисячі нашого темного народу без інтелїґентних сил.

Цїла Канадійска Україна покладає велику надію на сю школу, бо бачить, що звідси має рознестись наука по всїх закутках канадійских степів та лїсів, де жиє наш нарід.

Ми віримо, що на рідній землї тїшить ся тим наша суспільність, що на чужинї свому народови вільно учитись і на рідній мові. Одначе, як уже сказано, щоби стати учителем — треба книжок, яких у нас нема.

Тож сею дорогою звертаємо ся до всеї сьвідомої суспільности з покликом: Не забувайте на тих, що шукають науки, хочуть іти між свій народ і нести осьвіту у темну хату. Не забувайте, що тут жиє понад 100.000 Українцїв, які потребують на всїх полях інтелїґентних людий. Спішіть з помічю!

Ми просимо, в першій мірі „Видавничу Спілку“, „Наукове Тов. ім. Шевченка“, Тов. „Просьвіту“, „Тов. Педаґоґічне“, хвальні редакциї: „Лїтературно-Науковий Вістник“, „Видавництво Найзнаменитших повістей“ (Дїло), „Гром. Голосу“, як рівнож всї инші редакциї, щоб зволили подарувати дещо зі своїх книжок на українську наукову бібліотеку, яка має стати бібліотекою українського семінара в Канадї, а заразом цїлої Канади.

З сею просьбою звертаємо ся до наших письменників та загалом до людий щирої волї.

Віримо, що просьбі людий, що бажають науки, наша суспільність не відмовить, та поспішить як найскорше з помічю, бо „час то золото“.

Помочи просимо, не в грошах, не в хлїбі а в науцї — в книжках та часописях. Ми, ученики, бідні тепер і не маємо спромоги набути то все за гроші, тому звертаємо ся до Вас, бо той наш темний народ, для якого ми за якийсь час мусимо посьвятити свої сили, Вам не шле за матеріяльну поміч.

Ученики „Українсько-анґль. Семінара“ в Канадї.

Всякі посилки просимо посилати на адресу: T. D. Ferley, P. O. Box 1019, Brandon, Man. Canada.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 27. лютого 1908.

На засїданю головного видїлу товариства „Руска Бесїда“ з дня 11. лютого ухвалено вислати філїям по 50 примірників календаря і просити, щоби розпродали їх зглядно роздали членам, які вплатять вкладки за рік 1908. Проф. А. Клим подає до відомости, що з відсотків фундациї Володимира Михальского за рік 1907/8. в сумі 250 К. замовлено в книгарнї тов. імени Шевченка для 20-ох читалень книжки; секретар повідомив вже о тім читальнї, котрі мають відтак надіслати поквітований рахунок книгарнї тов. імени Шевченка скоро дістануть посилку. Сими книжками обдаровано читальнї в отсих селах: Кадобівцї, Раранче, Крещатик, Калинівцї над Черемошом, Валява, Малятинцї, Южинець, Оршівцї, Ошихлїби, Гатна, Виженка, Давидени-Зруб, Легучени-Тевтула, Гаврилївцї, Бряза, Мамаївцї Старі, Бродина, Синівцї Долїшні, Кичера і Кліводин. Дальше перебирає о. Семака на себе обовязок, написати з нагоди 40 лїтнього ювілею історию тов. „Руска Бесїда“. Голова повідомляє, що вже виписано конкурс на книжочки для товариства, на які вже й наспіли деякі оферти. Дальше означено цїну двох послїдних томів творів Федьковича в тій самій висотї, яку установило товариство імени Шевченка. Рішено оправити всї 300 примірників популярного видання Федьковичевих творів. Ухвалено в справі контролї читалень удати ся до шкільних інспекторів повітових з горячою просьбою, аби вони конче до кінця шкільного року надіслали справоздання о читальнях коли не зі всїма датами, то бодай почасти, і заняли ся ревно долею сих товариств. З такою самою просьбою має видїл звернути ся і до всїх послів буковиньских. Ухвалено, аби адміністратор старав ся при кождій нагодї о розпродаж видань товариства. В справі перетвореня гр.-пр. школи дївочої в лїцей ухвалено, що товариство згодило би ся подати разом з Волохами дотичну просьбу до міністерства, коли той лїцей буде утраквістичним так, щоби математику, ґеоґрафію і натуральну історию учено по волоски зглядно по руски. Ухвалено заложити читальню „Рускої Бесїди“ на Манастириску, і зробити се на кошт товариства. — *Видїл.*

Процес проти Альфонса XIII. В Мадритї незабаром розпічнеть ся голосний процес, в якому замішано королївский дім. Се — цївільний позов, поданий проти короля Альфонса XIII. його двома незаконними братами — Альфонсом та Фердинандом Санц

робити з сього той висновок, що „хтось мусїв і перші (твори) ретушувати, докладаючи своїх рук і до форми їх, і до змісту, — і сей „хтось“ найбільше припадає до Опанаса Марковича“; коли далї, ми не знаємо, з яких причин Марія Олександровна перейшла на російску ниву і чи справдї залишила писати по українськи; коли ми сього всього, і богато ще иньших дуже важних фактів з житя Марковичів не знали досї, то явна річ, ми не тільки нїчого не знали, але й не мали права робити якісь тривкійші висновки про саму особу і лїтературне значінє Марка Вовчка. Тим то не більше як гіпотеза, напр. твердженє д. Стешенка, в його рефератї, прочитанім на засїданю київского „Наукового Товариства“, в вересні, що Марії Марковичцї належала в спільній її роботї з чоловіком тільки фабула, кістяк оповіданя; надати же душу оповіданям, зробити їх блискучими малюнками власне українського житя, надати їм чудову форму що до мови міг тільки такий знавець українського народу, яким був Опанас Маркович. Росиянка Марковичка — Віліньска не могла так перейнятись розумінем псіхольоґії українського селянина, не могла так опанувати його мови якої чудові зразки дають нам „Нар. Оповід.[1]). Для таких висновків дд. Стешенка та Єфремова маємо прецедент в українській лїтературі, в вислові д. Огоновского (Истор. литер. рускои. ч. III., стор. 230) буцїм-то Марія „рисувала картинки з суспільного побуту на Українї, котрі ачейже Опанас прикрашував барвами чудовими“. З приводу сього д. І. Франко[2]) заувагує: „розуміне процесу артистичної творчости у нашого пок. історика загалом не було блескуче... Скілько-ж в „Народнїх Оповіданях“ панї М. Маркович, що творять окрасу нашого письменства, свойого власного, а скілько завдячує вона співробітництву свойого пок. мужа Опанаса Марковича, се питанє, досить катеґорично поставлене Кулїшем, вимагає основної перевірки тай загалом треба сказати, що в тій формі, як його поставив Кулїш, воно не може бути навіть вихідною точкою досліду. Творчість Марка Вовчка занадто богата та широка, щоб могла підійти під таку вузьку формулу. Ми маємо не лише кілька томів російских оповідань сеї письменницї, писаних без нїякого сумнїву без впливу Опанаса Марковича і присвячених змальованю побуту дїдичів середньої Росиї, міщан і селян (українських), але надто маємо цїлий ряд українських оповідань і одно французьке з українського побуту, писані всї по розлуцї Марії з Опанасом. Значить можемо як хотїти оцїнювати лїтературну чи суспільну стійність тих оповідань, а проте мусимо признати, що в лїтературній фірмі „Марко Вовчок“ панї Марія Маркович, тепер Жученко, має свою окрему фізіономію, своє самостійне місце. Опанас Маркович у історії розвою сеї фірми — се тілько один епізод; його важність і вплив на той розвій, се поки що одне велике X, величина зовсїм невідома; для її оцїнки за мало сьвідоцтва Кулїша, так само як за мало його для оцїнки лїтературної стійности „Народнїх оповідань“.

Так само не більш як гіпотеза і твердженє д. Єфремова, що „самоотверженний чоловік оддав їй (Марії Олександровнї) і свою частку слави в Петербурзї“, що між подружжем були „безобразныя отношенія“, а у Марії Олександровни „кольосальні претензії“ і що „Марія Олександровна для українства, для громадско-полїтичного руху... як була, так і лишилась чужою людиною, зайдою, а не орґанїчним співробітником“ та багато иньшого. Факти, на які я буду опирати ся у сїм короткім рефератї, промовлятимуть, здаєть ся менї, про щось зовсїм иньше і, сподїваю ся, будуть основою до нового, зовсїм иньшого відношеня українського громадянства до особи покійної Марії Олександровни Маркович — до славетного українського письменника Марка Вовчка, до якого воно, з своєї чи не з своєї вини, ставило ся дуже і дуже не по правдї.

Д. Єфремов у згаданій своїй розвідцї каже, що псевдонїм „Марко Вовчок“ остаєть ся „загадочний“, „коли не придбав ще більшої загадковости, припечатаний аж двома могильними печатьми. Може бути, що нїякого нового матеріалу, що поміг би ту загадку відгадати, так таки й не прибавить ся вже“. Так само і біоґраф Опанаса Василевича *М. З.* ще року 1896 висловив ся, що Опанас Вас. „унесъ въ могилу тайну псевдонима „Марко Вовчок“.[1])

(Дальше буде.)

[1]) З „Ради“ ч. 210 „Засїданя Наукового Товариства“. — [2]) „Лїт. Наук. Вістн.“ 1903, т. XXI., стр. 84, „Новини нашої лїтератури“.

[1]) М. З. Афанасій Васильевичъ Марковичъ, Черниговъ, 1896 г., стр. 11.

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

Мати їхня, Гелена Санц, зроду Іспанка, в 70-х роках минулого століття була знаменитою співачкою і користувалась в Італії та Франциї, не кажучи вже про Іспанію, великим успіхом. До того вона була надзвичайно гарна. В кінці 70 х років її покохав Альфонс XII. Вона покинула сцену, зійшла ся з ним і наслідком сего кохання було два сини — Альфонс та Фердинанд, яких король дуже любив. Виховувались вони в Парижі. 1885. р. Альфонс XII. несподівано помер, не встигши забезпечити своїх незаконних синів. Тоді з домагання знаменитого адвоката Сальмерана, колишнього президента іспаньскої републики, урад поклав в одному банку 500 тис. франків, проценти з яких було призначено на виховане Альфонса та Фернанда. Цілий капітал вони мали право відібрати після повноліття. Та коли той час настав, виявилось, що банк той „лопнув", а банкір кудись утік. Переговори з урядом не дали ніяких наслідків, і тоді незаконні сини Альфонса XII. подали позов на його законного наслідника Альфонса XIII. Альфонс Санц, як старший, вимагає, опираючись на іспаньскі закони, шестої частини майна покійного короля, щорічної ренти й титулу принца Бурбоньского. В числі сьвідків в сій голосній справі викликано міністра президента й инших відомих осіб, що стоять або стояли коло влади.

Національні представленя театральні. Wiener Allg. Ztg. доносить, що театр над Віденкою постановив уладити в ювилейнім році представленя всіх національних театрів в Австриї. Отже будуть представленя в мовах: німецкій, ческій, рускій, польскій, словіньскій, італїяньскій і хорватскій. Штуки мають бути так дібрані, щоб унаглядняували народне житє і давали образ національних костюмів. Програма представлень буде оголошена по переведеню переговорів з директорами театрів в коронних краях.

Рускі кандидатури по містах. Русини міста Стрия поставили кандидатом до сойму проф. Ом. Колодницкого, а в Коломиї проф. д-ра Івана Раковского.

Землетрясенє в західній Австриї. Як ми вже доносили, в середу вечером по год. 10 навістило Відень землетрясенє, що тревало в одних частинах міста 4 до 5 секунд, в инших до 20 секунд. В деяких частях міста поспадали лямпи, образи і потовкли ся ріжні скляні предмети. В однім шпитали упало кількох пацієнтів з ліжок. Землетрясенє проявило ся тим способом, що наперед дав ся чути сильний підземний гук і відтак слідували два удари до гори, другий, сильнїйший від першого, розходив ся поволи филясто, так що добру мінуту було чути бренькіт шиб і предметів, які рухали ся в комнатах. Люди так були тим перепудили ся, що повибігали з мешкань а на одній улици IX. повіту треба було аж інтервенциї поліциї, щоби вернули до дому. В „Bürgertheater" настав переполох. Видцям здавалось, що сцена підносить ся, а амфітеатр танцює довкола. Аж по довшій хвили удало ся успокоїти публику. Про силу підземних ударів сьвідчить найлїпше те, що в метеорольоґічнім заведеню повипадали всї олівці на тих приладах, котрі записують землетрясенє. Одна пані розповідає, що коли припадково о тій порі споглянула на стїнний годинник, побачила, як вказівка перескочила вагло о 5 мінут, і в тій хвили вона почула, що дім під нею трясе ся. Перепуджена скочила до вікна і виглянула на улицю та побачила, як телеґрафічні стовпи зачали хитати ся то сюди то туди. Одна партия з четвертого поверха в домі на т. зв. Франц Йосефс-Ке розповідає: Ми сиділи при столї. Нараз зачало дверми так трясти, як би їх хтось хотїв виважити. Рівночасно крісла, — на котрих ми сиділи, підкинуло в гору а звисаюча лямпа почала сильно хитати ся як маятник то в один, то в другий бік і майнула чотири до пять разів. Під нашими ногами чули ми филястий рух, котрий повторив ся чотири до пять разів. — В домах на улицях Лерхен і Йосефштедтер землетрясенє було так сильне, що з креденсу поскидало столову посудину, а в однім домі, де на четвертім поверсї кілька осіб сидїло при столї і пили чай, скинуло зі стола кілька чарок з чаєм, а сидячими при столї вдарило одними об других. В тім самім часї онодїшнього вечера дало ся чути землетрясенє в Чехії і цїлій низшій Австриї. У Вінер-Найштадт на многих домах завалило комини. Про землетрясенє доносять також з Прешбурґа і околиці Найсильнїйше відчуто його в Айзенштадтї, де завалило ся кілька коминів і богато людий втїкло на улицю Як доносять з Відня, по думцї фаховців огнище землетрясеня лежить в Карпатах.

Соймові вибори в Чехах і Країнї. При виборах з куриї сїльских громад, що відбули ся в днях 20 і 25 с. м., вибрано загалом 39 ческих аґрариїв, 1 ческий народ. кат. 2. молодочехів, 13 нїм. аґрариїв (між ними мін. Пешка), 23 нїм. парт. пост., 23 з нїм. партиї люд., 2 всенїмців, 5 нїм. радик., 1 самост. нїм.-рад. нац., 1 вільнодумний нїм. аґрарист, 1 христ. соц. Між иншими вибрано при вчерашних виборах в Семілю провідника молодочехів, д-ра К. Крамажа 1379 голосами проти народ-соц. д-р. Лїсому, що дістав 1079 голосів. Кілька мандатів ще й тепер не обсаджено, так що 28 відбудуть ся ще 4 нові вибори та 4 тїснїйші вибори. Вибори в Країнї відбули ся дня 21. Вибрано послами шіснайцять кат.-нац. Словінцїв а між ними Шустершіца і Повшого, Бартолїя, Поґачнїка, Крека й Шукльйого. Досї мали клерикальні Словінцї в своїх руках 15 мандатів, а один мали Словінцї лїберальні. Тепер вспіли клерикали відобрати лїбералам і їхний останний мандат в куриї сїльских громад. Лїберальні Словінцї можуть числити ще лише на міські мандати, всеж таки будуть вони в соймі в такій меншости, що провідникови клерикальних Словінцїв, д-ру Шустершіцови мабуть удасть ся перевести свій проект виборчої реформи, який у давнім соймі ударемнювали лїберальні Словінцї бурливою обструкциєю. Справу рішати-муть посли нїмецкі, бо до законности ухвал в справі виборчої реформи треба в Країнї присутности трох четвертин послів та згоди двох третин послів.

Про будучність машин висказує відомий анґлїйский письменник О. Вайльд ось які цікаві думки: В наших часах пише ся й говорить ся страшно багато дурниць про достоїньства ручної працї. Та в ручній працї зовсїм нема нїчого почесного. У більшій части вона й зовсїм понижаюча. Для людини так духово, як і морально шкідливо — робити що не будь, в чім вона не знаходить приємности, а богато видів працї — се роботи вповнї неприємні, і за такі їх треба вважати. Людина сотворена для чогось лучшого, нїж прим. для перекиданя болота. Всяка праця подібного роду повинна справувати ся машинами. Оттак воно й буде в будучім устрою. В теперішню пору людина до певного степеня слуга машинериї. Се незвичайно сумний факт, що скоро лиш люди придумали машини, аби ті справували їх працю, так зараз самі почали голодувати. Се є наслїдком нашого устрою власности та суперництва. Уявімо собі, що хтось дістане машину, яка може справувати працю пятисот людий. Наслїдок сего буде, що пять сот людий стратить роботу, а не маючи з чого жити, заберуть ся до розбою та крадїжи. За те одна людина бере увесь продукт машини та задержує його у себе. В сей спосіб одна людина дістає пять сот разів більше, нїж половина і нїж в дїйсности потребує. Коли машини будуть власністю всїх, тодї всякий буде з них користати. Вони будуть велизним добром для суспільности. Вся неінтелектуальна праця вся одноманїтна, нудна і дурна праця, вся праця коло відразливих річий, вся праця, що викликає немилі враженя — повинна полагоджувати ся машинами. Машини повинні робити для нас у вугляних копальних. Машини повинні сповнювати всю службу санїтарну. Машини повинні палити у пароходах і чистити улицї. Машини повинні полагоджувати наші орудки у вохкі днї та робити все, що нудне та прикре. Тепер машинерия суперничить з людьми. У добрих здорових відносинах машинерия буде служити людям. І нема нї найменшого сумнїву, що й справдї така буде будучність машинериї. Як дерева ростуть, коли їх властитель спить, так само машини робити муть всю потрібну а немилу працю. А тимчасом люди будуть забавляти ся, будуть вживати свобідного часу, будуть робити ріжні хороші річи, будуть читати гарні книжки, будуть заповнювати сьвіт радощами. А се й є метою людини, а не праця! Се факт, що цивілїзация потребує рабів. В сїм випадку старинні Греки мали зовсїм повну рацию. Культура та думка тут майже не можлива, як нема рабів, що робили-б погану, страшну, неінтересну працю. Але неволенє людий є хибне, погано небезпечне і деморалїзуюче. За те на неволї механїзму, на поневоленю машин основує ся будучність сьвіта. Як вчені мужі перестануть видїти но нужденних мешканях нуждарів, як перестануть тратити час на милосердия, то будуть мати більше часу на придумуванє чудових і чарівних річий для звеселеня себе самих і всього людства. І в будучім устрою будуть великі склади електричної сили для кождого міста і для кождого дому, й сю силу людина повертати ме в тепло, сьвітло, рух і взагалї в усе, що потрібно... Суспільність при помочи доброї машинериї буде достарчати всїх потрібних річий. А хороші річи будуть витворювати одиницї самі. Се не лиш конечний спосіб, але й одиноко можливий для того, аби дістати і одно і друге...

Оповістки, іменованя і т. п.

Проби на концерт Федьковича, назначений на недїлю 8. марта, будуть відбувати ся в пятницю 28. лютого, у вівторок 3. марта, середу 4. м., завсїди від год. 6—7 вечером. В четвер 5. марта і в суботу 7. марта ґенеральні проби в салї „Нар. Дому" точно о 6 годинї вечером. Просить ся Вп. Пань і Панів комплетно являтись в призначену пору, бо час вже дуже короткий. В слїдуючім числї подамо програму сьвята. — *Укр. акад. тов. „Союз"*.

Тов. „Руский Міщаньский Хор" в Чернівцях устроює в недїлю, дня 8-ого марта 1908 р. в сали „Польского Дому" при ул. Паньскій число 40. представлене аматорске п. з. „Дай серцю волю заведе в неволю", драма в 5 дїях і 6-ох відслонах зі сьпівами і танцями М. Л. Кропивницкого. Цїни місць (без податку від карт): Льожа 10 К., — Місця 1-рядні 3 К., — II-рядні 2 К., — III-рядні 1 К. 20 сот., — партер 60 сот. — Карти скорше можна дістати в „Сельньскій Касї" у п. І. Созаньского ул. Петровича ч. 2. а в день представленя від годинї 6-ої вечером при кас. — Початок точно о годинї пів до 8-ої вечером.

З бурсу ім. Осипа Федьковича. Аматори драматичної штуки в Бурсї ім. Осипа Федьковича відограють в недїлю 1-го марта 1908 в бурсацкій авлї „Мартин Боруля" комедию в 5-ти дїях Карпенка Карого. Початок точно о годинї пів до 7-ої вечером. Цїни місць: I місце 1 кор. 50 сот., II. місце 1 кор., III. місце 70 сот., стояче місце 40 сот. Наддатки приймає ся з подякою. — Дохід на бібліотеку бурси. — *Тит Козак*, управитель.

З тов. укр студ. „Січ" в Чернівцях. Пригадуємо, що товариські сходини з танцями відбудуть ся в суботу, дня 29. лютого с. р. в сали „Народ. Дому". Початок о год. пів до 9. вечером. — *Комітет.*

Товариство „Міщаньска Читальня" в Чернівцях уряджує вечерницї з Танцями, які відбудуть ся в недїлю, дня 1-го марта с. р. в великій сали „Народного Дому" улиця Петровича число 2. — За Видїл: *Йосиф Мицак*, голова. *Теодор Тарко*, секретар.

Загальні збори читальнї „Рускої Бесїди" в Брідку відбудуть ся 7. марта 1908 о 2. годинї по пополудню у власнім домі з слїдуючим дневним порядком: 1. прочитане протоколу послїдних загальних зборів; 2. звіт з дїяльности читальнї в минувшім роцї; 3. звіт касиєра про стан маєтку читальнї; 4. вибір нової старшини; 5. вільні внесеня. — *Іван Бокачук*, голова.

„Народний Дім" в Заставнї. Перші загальні збори сего товариства відбудуть ся дня 1. марта с. р. о годинї 3-ій з полудня в гром. домі з слїдуючим дневним порядком: 1. Вибір предсїдателя; 2. Обяснене статутів; 3. Вибір видїлу; 4. Евентуалїя. Потреба просьвітно-фінансової інституциї, котра-б згуртувала всю сьвідому руску громаду нашого повіта, даєсь від давна відчувати; то ж просимо о як найчисленнїйшу участь.

КОНКУРС.

Головний Видїл товариства „Просьвіта" у Львові бажає виобразувати заводових учителїв і інструкторів в ріжнородних галузях сїльского і домашного господарства, і тому розписує отсим конкурс на 6 запомог для молодих людий, що хотїли би образувати ся практичних заводах і остати в службі товариства.

Для товариства є потрібні заводово образовані люди в слїдуючих напрямах: 1. в садівництві, 2. рільництві, 3. годівлї худоби, 4. молочарстві, 5. технольоґії господарскій і в 6. домашнім жіночім господарстві.

Компетенти, які хотїли-б посьвятити ся студиям в однім з названих напрямів, мусїли би передусїм скінчити загальні заводові студиї, коли ще їх не скінчили, а опісля доперва могли-б специяльно образуватись в однім вибранім напрямі.

У всїх компотентів є пожадана укінчена середна школа; першеньство будуть мати компетенти, що кінчать заводови студиї, або їх вже покінчили, і бажали-б при помочи товариства специяльно в однім напрямі в пообразуватись. Всї компетенти, що отримають запомоги, будуть з'обовязані відслужити товариству побрані запомоги, а коли би сего сповнити не могли, мають побрані запомоги звернути.

Високости запомоги товариство не означує; вона буде залежати від близших услівий компетентів, напряму студий і часу, потрібного до їх укінченя. При тім звертаємо увагу на се, що о запомогу для образованя в домашнім господарстві можуть старати ся тільки дївчата і жінки.

Поданя о надане повисших запомог належить вносити до головного видїлу товариства „Просьвіта" у Львові (Ринок ч. 10) найдальше до дня 1. цвітня 1908 і залучити 1. метрику хрещеня 2. сьвідоцтва шкільні, а дальше подати а) начерк напряму студий, в якім хто хоче образуватись, при чім належить представити плян науки, назвати школу, де хто бажає учитись і означити час, коли зачне науку; видїл товариства застерігає собі однак право змінити напрям студий, науковий плян, і вибрану школу; б) вкінци означити належить високість пожаданої запомоги і речинець її виплати.

Всяких близших інформаций удїляє видїл.

За головний видїл товариства „Просьвіта" у Львові:

Петро Огоновский, голова. *др. Іван Брик*, секретар.

„Польский і руский революцийних рух і Україна" стор. VIII.+200. Цїна 3. кор. Михайла Лозиньского найлїпше замовляти у автора Львів, ул. Гавснера ч. 14., бо тодї не платить ся пересилки і дістаєть ся як безплатний додаток працю того-ж автора: „Маркс-Енґельс-Лїбкнехт. Про відбудоване Польщі".

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.
Меди питні домашного виробу і КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!
Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.

За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Звичайні загальні збори каси пож. і щад. для громади Гаврилівцїв відбудуть ся дня 3. марта с. р. в шкільнім будинку місцевім о 1-ій год. по пол. з слїдуючим дневним порядком: 1. Прочитане протоколу із попередних зборів. 2. Справоздане касове і білянс за дїловий рік 1907. 3. Ухвала як ужити чистий дохід з року 1907. 4. Вибір двох членів надзорчої ради. 5. Нарада й ухвала, чи мають відбути ся сегорічні загальні збори осїнні. 6. Ухвала в справі підвисшена стопи процентової від пожичок і вкладок щадничих. 7. Назначене платнї для касиера, 8. Вільні внесеня. *Іван Бойчук* начальник.

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на нїмецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним сьвтом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кождого інтелїґентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII|3 Frauenfelderstrasse, 2.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагнїток
Чернівцї,
ул. Руска ч. 8.
(—)

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть
NERVOL
„Назва правно забезпечена"
аптикара др. Ю. Француза
в Тероноли.
Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol" і не приймати нїяких „Нервотонів".
Цїна флакона 80 сот. 10 фляконів (фляшощок) 8 кор. з оплатою і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всїх країв.
В Чернівцях на складї у Шміда і Фонтіна, в Селетинї в дрогоерій медицинальній Стернщуса.
19 (—)

14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14

В Канаду і Америку
14 (8—?)

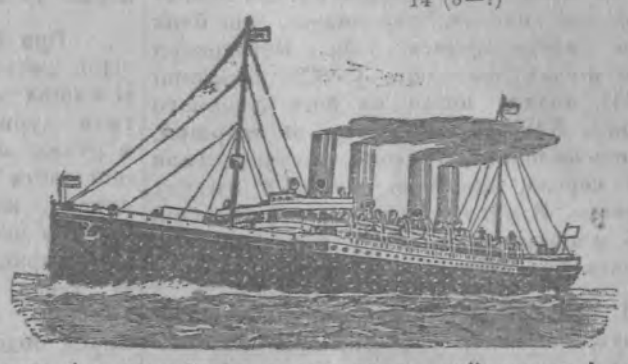

прямо без пересїданя переправляє найскорше і найдешевше
вис. ц. к. правительством концесіон. міжнародне
Бюро подорожи
„Ґльобус" (Globus)
Чернівцї, ул. Ратушева **14.** (Буковина).
Не купуйте шифкарти, доки не запитаєте ся в бюрі подорожи „Ґльобус" в Чернівцях о цїну! — Всяких вияснень в справі їзди удїляє ся даром.
Уважайте на число 14.

14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14

ТОВАРИСТВО „ҐІЗЕЛЯ"
заведене асекурацийне на житє і придане, основане на взаїмности
стояче під протекторатом Її цїс. і кор. Високости панї архикнягинї Ґізелї.

Стан товариства після білянсу в 1906 роцї.
Обезпечений Капітал К. 176,154.000.
Фонд премій резервових і переноси К. 61,759.225.
Зиск річний, обезпека і иньші фонди К. 3,911.786.
Дівіденда в 1906 р. виносила 7½%
Фонд приданого для бідних дївчат К 570.858·61.

Товариство „Ґізеля" культивує посаги як також обезпечує на житє і смерть. Всюди пошукує ся аґентів під користними услівями. **Громадскі секретарі, учителї і урядники можуть без великого труду можуть мати сумлїнний побічний зарібок.**

Близших інформаций охотно удїляє
Ґенеральна репрезентация для Буковини
в Чернівцях улиця Руска ч. 9.
За передрук не платить ся. 35 1—3

До Америки і Канади
найвигіднїйша, найдешевша і найпевнїйша їзда через 185 (—)
ЛІНІЮ КУНАРДА
Вивідати можна через аенцию
SCHRÖDER & COMP. TRIEST
(З Тріесту)

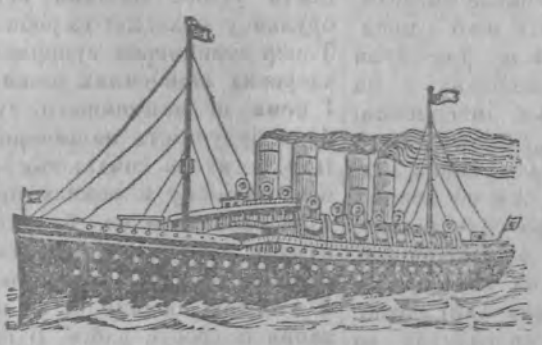

Pannonia 26. лютого с. р.
Carpathia 3. марта с. р.
Ultonia, 18. марта с. р.
(З Ліверполя)
Lusitaina, найбільший найпрактичнїйший паровець на сьвітї; відїзд 7. марта, 4. 25. цьвітня 16. мая.
Mauretania відїзд 21. марта. 11. цьвітня 2. і 23. мая. 1908.

Друкарня „Рускої Ради"
має на складї
КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦИЙНИХ ТОВАРИСТВ
(Взаїмна Вигода")
Всї книги до веденя товариства,
коштують враз з стемплями 50 кор.
з пересилкою 51 кор.

Виданя „Рускої Бесїди" і „Рускої Школи"
можна купити у всїх
філїях „Рускої Бесїди" і „Рускої Школи",
в друкарнї „Рускої Ради" і в книгарни І. Рехенберґа.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ" і „РУСКУ РАДУ".

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик **Рік заложеня 1873.**
Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.

Товари з альпаки і кінського срібла В. Бахмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.
Дамскі ковнїри і зарукавкі. найлїпші і найновійші товари футряні.
Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin", „Nutria". шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.
Правдиве біле Єґера Др-а Лямана, калїсони і майтки. вебові і з Chenili хустучки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.
Трикотові і вовняні камаші.
Товари обувані, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.
Для панів закерки, півчеревики — найновійшої сорти.
Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.

Куфри до подорожи з замочками і без. Нецезарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітла і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.
Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.
Найновійші артикули карнавалові:
Для дам наймоднїйші черевики балеві, заготки ґаси і вахлярі
Кляки і цилїндри найновійшого крою.
Щітки до річий, голови і до зубів.
Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і французкої продукциї.

Хусточки батистові, шовкові, паньчохи шовкові так звані „Flor" гладкі і „ajour", рукавички шовкові, іхові „Marabout" і иньші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові пояски найновійшого фасону
Шовкові шкарпетки. „Flor" рукавички, найлїпших фабрикатів сорочки батистові, ніки. наймоднїйшого фасону.
Ковнярики, маншети, кожатки, полотняні хусточки і батистові.
Набори до польов ня торби камаші, зарукавки крісла полеві і амуніция.
Знаки „Rodel" всї специяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строгч.
З друкарнї товариства „Руска Рада" в Чернівцях під зарядом Івана. Захарка.

Ч. 21. Чернівці, неділя дня 17. лютого (1. марта) 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цілий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цілий рік 18 кор. (згл. 9 рублів або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятниці і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділь і сьвят.

Николай Василько.

Вибори в Галичині.

„Neue freie Presse“ з 27. лютого с. р. містить ось таку статю п. Н. Василька:

Галицкий сойм має разом з вірилїстами 161 членів; з того 46 сїльских мандатів у східній Галичині належать ся законно Русинам, котрі, як відомо, що-до числа населеня стоять майже на рівні з Поляками.

Руский парляментарний клюб одержав при кінци останної сесиї парляменту, в грудни м. р., обовязуюче приречене від президента міністрів, що галицкі власти заховуватись муть при сегорічних виборах вповні законно. Вже тоді не було тайною для руского клюбу, що польский комітет виборчий „Рада Народова“, в котрім злучили ся (крім вшехпольскої) всї польскі партиї, задумує заключити союз з москвофілами. Сей виборчий пакт відповідає зближеню до Росиян, яке в останнїх лїтах відбуваєть ся серед висших кругів польскої суспільности в Росиї, але на галицкім ґрунтї має льокальну цїль: допомогти польскій шляхтї, котрій польске мужицтво не хоче повірити мандатів, до здобутя певного числа мандатів в руских округах, а там де польскі консерватисти не можуть вийти, переперти кандидатів москвофільскої партиї проти руских; врештї ще й ту цїль: паралїжувати домаганя Русинів в соймі боротьбою послів руских партий з москвофільскими.

Та мимо того при законнім переведеню виборів здобули-б були рускі (українські) партиї бодай 30 мандатів мимо польскої „Ради Народової“ та єї пакту з москвофілами; сим припало-б було 5 до 6 мандатів, решта (10 до 11) польским консерватистам.

Про такий правдоподібний результат знали і ми і галицкий намісник ґр. Потоцкий.

Але ґр. Потоцкий є рівночасно одним з вождів польскої шляхти в Галичині, яко такий станув на становищи „Ради Народової“ і перевів вибори в руских округах, уживаючи всїх средств, які прислугували йому яко найвисшому шефови краєвої управи.

Намісник ґр. Потоцкий приобіцяв що-правда президентови міністрів, що перестерігати-ме при виборах як найострійшої леґальности, але додержав сеї обітниці лише при виборах в західних округах, де за його посередництвом прийшло до згоди між польскими консерватистами і партиєю людовою. В округах руских допустили ся комісарі вже на правиборах нечуваних надужить і насильств, щоб запевнити більшість польскому або москвофільскому кандидатови (відповідно до волї „Ради Народової“). Коли-ж де мимо сего така більшість не була певна, там виборця впроваджувано поодиноко до виборчого льокалю, відділеного від прочих виборців; комісия, в якій через нелеґальні вибори не було нї одного нашого члена, спонукувала його голосувати на кандидата комісиї, а нї то прямо записувала імя такого кандидата, хоч виборець голосував на иншого.

Таким способом прийшло до висліду виборів 25. лютого с. р. Із 46 руских мандатів національні партиї вибороли лиш 11; 25 мандатів припало кандидатам „Ради Народової“ а решту 10 мандатів оставила „Рада Народова“ москвофілам.

Отсе наслїдок приреченя, що вибори відбудуть ся „строго леґально“.

Протест п. Василька
проти виборчих насильств в Галичині.

На засїданю буджетової комісиї в середу, 26 го с. м. зложив п. Василько таку заяву:

Вчерашні вибори в Галичині доказали, що отсе правительство, як нї одно перед ним, поступило собі з руским народом в той спосіб, що під його охороною галицкий намісник допустив ся нікчемних надужить; з огляду на них руский клюб не може дальше вдоволити ся опозициєю супроти правительства, але мусить хопити ся таких средств, які вважати ме відповідними, щоб дати вираз обуреню руского народу. У виду того зрозуміло, що бесїдник не може задержати приділені йому реферати, бо не міг би сповнити обовязку референта: просити о приняте дотичних позиций. Для того просить предсїдателя, щоб призначив їх кому иньшому.

Caveant consules!

Вислід галицких виборів сумний для нас не тим, що не сповнив надїй, розбуджених останними виборами до парляменту, не тим, що українських кандидатів вийшло лиш 11, хоч по всяким правдоподібним обчисленем повинно було вийти в трое стілько; сумний він тим, що скріпив морально і матеріяльно кацапску кирию, що на дорогу нашого національного розвитку кинув нові колоди. Вправдї прінціпіяльного значіня москвофільскій „побідї“ не можна признати; з виїмком темної Брідщини кацапскі кандидати перейшли всюди не волею народа, але завдяки свому союзови з Поляками та всїм тим виборчим надужитям і махерствам в яких „польска брацъ“ так знаменито вишколена. І ошибають ся москвофіли дуже, коли думають, що виборча „побіда“ принесе їм які небудь здобутки. Поляки потребують їх для паралїжованя визвольного руху українських партий, більше для нїчого. Небезпечними можуть вони бути лише з того погляду та головно тим, що здобудуть можність ширшої аґітациї і пропаґанди своїх зрадницких ідей.

От із сего погляду галицкі вибори мають також для нас, буковиньских Українців, своє специяльне значінє. Не треба хиба пригадувати, що наші москвофіли стоять у близьких взаєминах з галицкими, та що „побіда“ сих останних не лишить ся без впливу і на наших. А хиба се так давно було, що в окрузї вошківско-станівскім здобули кацапи 3725 голосів, в заставнецкім 1972, в чернозецко-серецкім 2372? Хиба не наводили ми недавно утїшного голосу „Народової Ради“ ізза непорозумінь серед української інтелїґенциї та поклику до живійшої працї на „истинно-русскихъ началахъ“?

На се хотїли ми звернути увагу нашого загалу. На се і на те, чи супроти такого стану треба нам дїлити ся, чи з'єднаним виступом одною фалянґою брати ся до осьвітної працї над народом, до боротьби з спільним ворогом?

Богдан Лепкий.

В горах.

Студена филя плеще
Об круті береги,
І очерет шелеще,
Я филя плеще, плеще,
І леть ся без ваги
Об камінь.

На филї місяць грає
Симфонїю без слів,
З филь кучері сплїтає,
Жемчуг переливає,
Симфонїю без спів
Сьпіває:

„Чарівна ніч, чарівна!
Над річку враз ходїм;
Ти будеш як царівна
Русалкам водним рівна,
Ріка буде наш дім —
Ходїмо!“

В. Доманицкий.

МАРКО ВОВЧОК.

(На основі нових матеріялів).

(*Дальше.*)

На превелике щасте, обидва автори помилили ся, і ту загадку, що так мучила нас усїх десятки лїт, тепер можна буде вважати відгаданою. На превелике щасте, по смерти Марії Олександровни Маркович зостала ся дуже цїнна спадщина — рукописи, матеріяли етноґрафічні і листи — і все те бережно, з великою любовю і пошаною до покійної, зібрав другий чоловік її, Михайло Демянович Лобач-Жученко, що 35 лїт прожив з нею душа в душу, і як дорогу реліквію передав те все моральному і юридичному наслїдникови — синови Марії Олександровни, Богданови Опанасовичови Марковичови. З ласкавого дозволу їх я взяв ся розглянути ту спадщину і на основі того матеріялу показати в правдивім сьвітлї образ Марії Олександровни. В сїй моїй роботї велику поміч подавали менї обидва отсї найблизші і найкращі наочні сьвідки усього житя покійної: син Марії Олександровни — Богдан Опанасович, який нерозлучно був з матерю, від колиски і аж до повороту свого з загряниці у 1866 роцї, і дружина її — д. Лобач-Жученко, що був вірним другом і товаришем їй з 1872 року аж до останньої хвилини житя. Поки пощастить менї скласти ширшу, більш детальну працю про Марію Олександровну Маркович, на основі нових і старих матеріялів, подаю тут тим часом хоч дещо з того цїнного скарбу історично-лїтературного, щоб „память праведного со похвалами“ була, щоб раз на завжди розвіяти непевність, яка доходила до того, що де-хто признаєть ся, що він не знає навіть, кого власне ми поховали. Маючи до того змогу, я вважаю за сьвятий обовязок се зробити, бо коли про се байдуже тій, що пішла з сього сьвіта, то не байдуже людям кревним її, котрі знають всю правду, а ще більш се не байдуже для правдивого безсторонного суда історії.

Найцїннїйше джерело для біоґрафії Марії Олександровни, а разом з тим і Опанаса Василевича — се їх листуване. Тут як в дзеркалї відбиваєть ся істота їх обоїх. На щасте, зберегли ся листи, почавши з самої знайомости їх в Орлї, в роцї 1850, і сї листи дуже цїнні тим, що показують, чого вимагав Опанас Василевич від будучої дружини своєї і який вплив його був на молоду дївчину. Листуване тягнеть ся з червня 1850 р. й уриваєть ся в 1851 р., коли вони поженили ся і жили разом аж до 1854 року. З сього року зберегло ся два листи Опанаса Василевича. Потім листуване знов уриваєть ся і починаєть ся серія листів Марії Олександровни з року 1857, — вона тодї їздила до родичів у гостї в Орел. Сї листи писані по українськи і належать як раз до того часу, коли починає писати „псевдонїм Марко Вовчок“. Вони ото й дають нам ключ до того, щоб відгадати загадку. Далї знов маємо листи з року 1859, коли Марковичі виїхали разом за границю: маємо лист Шевченка та лист Василя Білозерского (з року 1859), цїлу низку листів (з р. 1859—1860) Миколи Макарова, листи з Чернигова від учителя Дорошенка, що до того жив у Немирові і приятелював з Марковичами, два листи Кулїша з р. 1860, листи Герцена і Турґенева (1859 р.), Станкевича, Лашнюкова, С. Семевского, Єшевского, лист Петра Мокрицкого (1861 р.), один лист Опанаса Василевича з р. 1862 і цїла низка дуже цїнних листів з р. 1860—1866 Марії Олександровни до Опанаса Василевича (усї по українськи), лист Ксенофонта Климковича (1862 р.) та ще деякі листи пізнїйшого часу.

От на основі переважно сього матеріялу я й подам зараз нові дані про Марію Олександровну та про те, хто був нарештї Марко Вовчок.

Пічну з родоводу.

Хто-ж були її предки? На се дає відповідь сама Марія Олександровна. Одного разу, десь в останнї роки, попалась єї в якійсь ґазетцї біоґрафія її, складена по Брокгаузу. Марія Олександровна, наглядївши в біоґрафії чимало плутанини, дописала олівцем з боку таке: „Дѣдъ по матери — уроженецъ, кажется, Московской губ.; поселился въ своемъ имѣніи въ Орловской губ. Бабка по матери — полька, литвинка. Отецъ — уроженецъ Западныхъ губерній“. Додам ще з слів Богдана Опанасовича, що „бабка“ ота була з роду Радзивилів і мала їх герб. Близший родовід знаю від тогож Богдана Опанасовича. Він такий. Мати Марії Олександровни — Параскова Петровна з роду Данилових. У Віленьских (так справдї писало ся прізвище їх) було трое дїтей: Валеріян, Марія і Дмитро. Мати, Параскова Петровна, покохала якогось пана — дїдича і віддала ся за нього і мала дїтей од нього. Коли чоловік її прожив усе, що мав, то вона покинула дїти

Політичний перегляд.

Делеґацийне cerkle.

В четвер веч. відбув ся у цїсаря обід для австро-угорских членів делеґаций. По обіді відбув цїсар півгодинне cercle з австрийскими і угорскими делеґатами. Із розмов цїсарских звертає особливу увагу довша розмова з презид. угорскої дел. Б. Барабашом, яка зайшла ще перед обідом і то в мадярскій мові. Цїсар мовив: „Працюю тепер дуже богато, бо студиюю справу каналу Дунай-Тиса, який — як здаєть ся — лежить в інтересї угорскої торговлї. Нераз працюю від ранку до вечера“. Барабаш: „Таж дорадники Й. В. могли-б йому заощадити працї“. Цїсар: „Се не можливе; я мушу все сам подрібно переглянути“. Відтак говорив він: „Тїшить мене, що біля мене сидить президент, який є міщанином. Я дуже радо стрічаю ся з міщанами“. Барабаш: „В. В. Се має безперечно велику вагу, що демократичні переконаня стрічають ся з симпатиями також на висотї престола“.

З поміж австрийских делеґатів Нїмців говорив цїсар лише з проф. Фуксом, висловлюючи бажане, щоб делеґацийні наради поступали в швидшім темпі. При тім висказав своє вдоволене ухваленя внесеня Лятура про підвисшене платнї офіцирів і жовнїрів. Вже те, що цїсар не говорив більше з нїким з Нїмців, викликало серед них велике роздратоване, яке збільшило ся через поступок дел. Крамаржа. Коли цїсар заговорив до него словами: „Якже-ж вам поводить ся по горячім бою“ — дел. Крамарж представив квестию язикового спору в Чехах та назвав поіменно судию Фраєра, який відкидає чеські поданя. Крім сего згадував цїсар в розмовах про теперішні вибори. Супроти дел. Томчіна говорив про вибори хорватскі, висловлюючи бажане їхнього супокійного перебігу, супроти дел. Шустершіца висловив вдоволене із висліду виборів в Країнї.

Прийшло також до згадки про вибори галицкі. Одна з віденьских кореспонденций парляментарних подає: монарх в розмові з членом палати панів Єнджейовичом висловив своє вдоволене з висліду галицких виборів а саме з того, що вони пройшли супокійно.

На вечернім засїданю, яке почало ся о 7. год. веч. наступила в делеґациях наслїдком цїсарских розмов остра перепалка.

Дел. Доґерінґ висловив бажане, щоб цїсар на будуче не вів полїтичних розмов, бо особа монарха має за високу цїну, щоб єї надуживати для національних цїлий. Проф. Фукс відповів, що нїхто не має права удїлювати монархови вказівок. Тут забрав слово дел. Крамарж та представивши свою розмову з цїсарем потвердив свої слова що до названя судиї Фраєра. На те посилали ся на його адресу з нїмецкого боку обидливі оклики а делеґат Шрайнер закинув Крамажови таки денунциацию. Зробив ся такий гамір, що проф. Фукс засїдане перервав.

В кульоарах прийшло ще раз до острої словної перепалки між Крамаржом а Шрайнером, який знов закинув йому денунциацию. Вправдї із за сего інциденту не прийшло до поєдинку, через те, що дел. Крамарж належить до лїґи антипоєдинкової, але він мати ме безперечно некористний вплив на ческо нїмецке непорозуміне.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 29. лютого 1908.

До чого може дійти кацап-янїчар, нехай послужить відстрашаючим прикладом Василь Орза, надучитель з Лужан. Сей панок, Русин з роду і учитель рускої школи в рускім селї, але яко ранний кацап, ворог просьвіти і руского учительства — чого дав наглядні докази — записав свого сина до третої (волоскої) ґімназиї в Чернівцях на відділ нїмецкий, жадаючи виразно, щоб хлопчина вчив ся волоскої мови. Але у дитини більше сорому і поважаня для свого рідного як у батька, то-ж хлопець без відома батька вніс подане, щоб позволено йому замість волоскої вчити ся рускої мови. П. Василь Орза довідав ся про сей вчинок сина і сейчас вніс подане від себе, жадаючи, щоб хлопчинї таки не позволено вчити ся рускої мови, але оставлено при волоскій. Отсе вам Русин! В Галичинї кацапи записують своїх дїтий до нїмецкої і польских ґімназий, щоб тілько не потребували вчити ся рідної мови, у нас кацап записує сина до волоскої і забороняє йому вчити ся по руски. І се має бути учитель руских дїтий і просьвітитель руского народа! Ну, гарний просьвітитель нема що казати! Ми цїкаві тілько, що скаже руске учительство про такого товариша, чи схоче терпіти його дальше між собою?

Засудженє Маєвского. В четвер покінчив ся перед черновецким трибуналом процес проти кол. послужника в склепі Ґаіни. Людвика Маєвского, який минувшого року застрілив свого товариша Пешиньского, і ранив небезпечно другого тов. Памулу, за те, що вони його секували. Останнїй видужав. Присяжні узнали Маєвского винним а суд засудив його на 5 лїт тяжкої вязницї з темницею на 7. червня що року.

Польско-кацапске порозуміне. В ч. 9. „Polnische Post“ читаємо у дописи з Кракова: „Горяча виборча боротьба руских партий в східній Галичинї знова поставила руске питане на дневний порядок. На періодичних засїданях „Славянського клюбу“ в Кракові посьвячено три відчити рускій справі. Більшість бесїдників зазначувала, що „старорусини“ яко консервативна і більше культурна партия стоять до Поляків близше як социалїзмом надихані Українцї, котрі під кричем „Україна без попа і без пана“ хилять ся до давної гайдамацкої полїтики і знаних розбійників Ґонту й Желїзняка почитають національними героями. В дискусиях брали участь також заступники староруской партиї, котрі розвивали свою полїтичну програму та висловлювали бажане порозуміня з Поляками“. Чи треба ще більше доказів?

Правиця третої Думи у царя. Праві посли третої Думи вибрали ся в середу окремим потягом до Царского Села, де їх двірскими повозами привезено до царскої палати. О год. пів до 3. по пол. появив ся цар в товаристві мінїстра двору й почоту в салї принять, де посли приняли його грімкими окликами „гурра“. Цар батюшка повитав послів отсими словами: „Радую ся, бачучи панів у мене, та бажаю очивидно добрих вислїдів для праць Думи, які — як показуєть ся — є успішні. Будьте сьвідомі того, що я покликав вас задля випрацьованя законів потрібних для Росиї та, щоб ви були менї помічні в задачі скріпленя законного ладу. З усїх проектів, які після вказівок внесено в Думі, уважаю найважнїйшим предложенє в справі поліпшеня відносин земельної власности селян. Пригадую при сїм мою кількаразову заяву, що якенебудь нарушене права власности не осягне нїколи моєї санкциї. Права власности мусять все остати сьвяті і забезпечені законом. Знаю, з якими почуванями ви прийшли сюди. Свій зріст і скріпленє протягом тисячлїтя завдячує Росия непохитній вірі російских людий, вірнопреданости супроти царя та безмежній любови вітчини. Поки ті почуваня живуть в серцах усїх Росиян, буде Росия тїшити ся поводженем, добробутом і силою. Благаю Всемогучого, щоб ті почуваня все жили в серцях російских, щоб сонце щастя сьвітило над нашою могутною вітчиною“. Мову царя приняли депутовані поновними окликами „гурра“. Як після сего увійшла до салї цариця з престолонаслїдником, то вірні посли ще раз гукнули „гурра“. Цар із престолонаслїдником на руках пройшов по при послів, обмінюючись із деяким з послів кількома слова. По сїм царска сїмя вийшла, а послам подано снїданє, при якім кількох з них виголосило тоасти на честь царя, цариці, престолонаслїдника й царскої сїмї. Веселі і в знаменитім гуморі вернули посли назад.

Вибори в Чехах. В четвер відбували ся в Чехах вибори в 72-ох міских округах. Вибрано: 21 молодочехів, 1 самостійного молодочеха, 1 старочеха, 2 самостійних, 9 радикалів, 9 поступових Нїмців, 7 нїм. люд. партиї, 9 нїм. рад., 1 шенеріянця, 1 христ. соціяла, і 1 самост. національа. У всїх округах Праги потрібно поновного вибору з виїмком Йоспфштадту, де вийшли два молодочехи. Між вибраними є мінїстри Фідлер, Пацак і Форшт. Мандат в Будвайсї, який досї мали Нїмцї, припав тепер Чехам. Молодочехи стратили 8 мандатів, так що зі всїх дотеперішних 60 мандатів соймових, муть тепер мати мало-що поверх 30.

Спілковий рух на Подїлю. Спілковий рух на Подїлю розріс ся особливо минулої осени, коли покликали ся результати неврожаю все Подїля опинилось на передоднї голоду. Надзвичайна дорожнеча продуктів особливо давала ся взнаки сїльскій людности, отже серед селян виникла думка зорґанїзувати ся для боротьби. Виникла цїлком самостійно, без жадного впливу з боку... Нинї, як повідомляє „Рѣчь“, на Подїлю є вже коло 70 селяньских орґанїзацій, але цифра ся з кожним днем зростає. Зустрічають ся всякі форми кооперациї: Великий успіх мають потребить крамницї, затим селян цїкавлять дрібні кредитові товариства,

---

сестрі своїй, Катеринї Петровнї Мордвиновій. Коли Мар. Ол. віддала ся за Опан. Вас. — мати її жила увесь час коло них. Марія Олександровна виросла у тїтки — Катерини Петровни, в Орлї. Чоловік її, Мордвинов, був чиновник і поміщик. Учила ся Марія Олександровна в Харкові, а не в Орлї, або Москві, і не в інститутї, а в приватнім пансіонї; „никогда въ институтѣ не была“, — дописала вона у згаданій вже ґазетній біоґрафії. Тут у Харкові — коли й не вивчила ся вона українскої мови, то ухо її доволї призвичаїло ся до неї. У всякім разї мова ся була не чужа для неї, — не чужа була і для польско-російскої родини її. Маємо напр. таку вказівку у листї Марії Олександровни з р. 1857 з Орла: „іще дожидай пісні Малесенький соловейко, що мій дїд навчив ся от козака старого десь у походї і любив її співати. Голос привезу із собою. А ще пришлю ноти, що мій батько написав... Багацько знайдеш знакомих пісень там“ (В листї тім подано слова пісні „Малесенький соловейко“). В иншім листї Марія Олександровна згадує (теж у листї з тогож 1857 р.), що там у Орлї гостює її дядько Микола Петрович і „добре говорить по нашому“, хоч вона й признаєть ся, що досї вона про се не знала. Таким чином з усїх біоґрафів, що стояли звичайно на ґрунтї „типичного кацапства“ Марії Олександровни, найбільш до правди підійшов д. І. Франко в VIII—IX книжцї „Лїтературно-Наукового Вістника“ за минулий рік, де він здогадуєть ся, що Марія Олександровна походила з українскої чи може з польскої сїмї.

Вийшла Мар. Олекс. з пансіону на 15 роцї житя. (Родила ся вона 10. грудня 1834. р.). З пансіона Мар. Олекс. винесла дуже солїдне знанє французкої мови. Тут вже до річі, щоб не вертати ся до сего вдруге, мушу назначити незвичайний лїнґвістичний хист Мар. Олекс. Французку мову вона добре вивчила у Харкові в пансіонї і коли була за границею, то так говорила нею чисто, що Французи не вірили, що вона не Французжанка. По польски вона говорила так добре (варшавскою мовою) — що Семевский відомий історик і сам польского роду, добре знайомий Марії Олександровни, дивував ся. Дуже добре говорила вона по чески — обох сих мов — вивчила ся од польских та ческих еміґрантів у Парижі. По анґлійски і нїмецки вивчила ся за границею в Парижі, і знов таки так досконально, що анґлійских клясиків читала в ориґіналах, а з нїмецкої дуже добре перекладала (напр. таку нелегку річ як напр. працю Кольба). З анґлійскими клясиками не розставала ся вона до смерти і в останнї роки житя коли щось її схвилює було часом, доставала з полицї Дікенса і читючи його заспокоювалась. Се я навмисне зазначив для того, щоб показати, що з таким хистом не диво було-б, коли б навіть запекла „кацапка“, поруч з польскою та ческою, вивчила ся досконально і українскої мови. Та про се мова буде далї.

Перед лїтом 1850 р. Опанас Василевич Маркович, що служив тодї в Орлї „старшим помощником правителя канцеляріи“ Ґубернатора, познайомив ся з вродливою, вельми симпатичною молодою дївчиною Марусею Віліньскою. Тодї її було тільки 15 лїт. Дївчина сподобала розумного, жвавого ентузіаста-Українця. Цїлий рік минув до їх шлюбу, і увесь той час Опанас Маркович працював над осьвітою своєї будучої жінки, — власне не над освітою, а над вихованем її — найпершим завданем своїм вважав — заложити в душу тій ще невинній дитинї моральні основи, з которими нїякі житьові бурі її потім не здамають. „Мы, работая въ ето время надъ собой, — пише він її, — приготовимъ другъ другу души, достойныя великаго и священнаго союза, на который готовимся съ тобою желанный, сердечный, разумный другъ“, — пише він в найпершім листї своїм до неї року 1850. І справдї, в особі Марії Олександровни він знайшов талановитого ученика. Він пише їй цїлі трактати морально-педаґоґічного змісту, силує її давати йому на письмі найдокладнїщі звістки про всї свої вчинки і навіть про мисли, і як невмолимий наставник без жалю карає її за кожне збочене з тієї рівної стежки що назначив він їй. „Я огорчился.... показалось сли мнѣ, что ты не перемѣнилась нравственно, а мы ето воображали только съ тобой, обманывались, что благодатная перемѣна возродила тебя къ лучшей и высшей жизни“ (в тім же листї). І нехай не подума хто, що до знайомства з Опан. Васил. дївчина морально стояла чимсь низче.., Нї, се Опан. Василев. тільки „показалось“, як і не раз потім... Та ще треба взяти на увагу і те, як саме розуміє Опанас Василевич, що „моральне“, а що „не моральне“, бо наприкл. коли дївчина написала йому, що вона десь там танцювала, то Опан. Вас. кваліфікує се як „преступленіе“ і зрештою вважає можливим пробачити їй сю велику провину тільки через одно те, що вона сама признала ся і само тяжко каєть ся того злочину. Зразком того, в якім горнилї мусїла очистити ся од усякої скверни ще недосконала душа молодого дївчати, може бути ось сей уривок з листа Опан. Вас. „Если нѣтъ новаго грѣха, то пиши, сдѣлай милость, подробнѣе о старыхъ, и о старыхъ подробнѣе, обстоятельнѣе, насмѣшливѣе, злѣе. Это самовоспитаніе замѣнитъ, чего я не могу говорить, не зная“. Не диво, що після цїлорічного такого вихованя, з дитини, яку вперше побачив Опанас Василевич в Орлї, стала доросла людина, з которою сьміливо можна було пускати ся разом у вир житя. У неї було, як признає розважливий Опанас Василевич „благородное серце, добрый и здоровый умъ, душа преданная высшей волѣ; съ нихъ образовываются правила, а человѣкъ съ правилами проживетъ свой вѣкъ угодно Богу... и счастливъ тотъ, кому отдается рука ея“. Ще одну властивість характеру Марії Олександровни поминув тут Опан. Вас., яку зазначив він в иньшім місцї; „изъ милліона женщинъ надо искать такихъ, которыя станутъ съ тобой рядомъ по совѣстливости твоей. Это даръ Божій, — не зарой его въ землю, сохрани тебя Господи!“ Мусимо признати, що отсї властивости, про які згадує Опан. Василев. ще в ті часи, зостали ся характерними для неї на все житє: щире благородне серце, здоровий розум, міцна воля і правдивість без міри; ся останнї чимало робила їй прикрости в житю.

(Дальше буде.)

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

сільскі громадскі банки, нарешті позичково-ощадні товариства. Тип кооперації залежить переважно від того, наскільки села, які входять в район впливу товариств, являють ся заможними й самостійними. Де-які товариства обслуговують 1—2 села, инші захоплюють богато ширший район. Так, напр., Мельниковецке товариство обслуговуе 13 сел, Кузьминецке—62 села і т. д. Надзвичайний зріст кооперативного руху застав місцеві культурні сили цілком непідготованими, і тільки на порозі 1908 р. місцева інтеліґенція заходилась допомагати селянам закладати кооперативні товариства. Сим питанем, тепер, між иншим, дуже цікавлять ся подільскі виділи південно західної спілки служащих в сільскому господарстві. Члени сеї спілки тепер діяльно заходить ся коло орґанізациї позичково ощадних кас. Заслугуе також на увагу „нарада" представників селяньских орґанізацій Поділя, яка відбула ся не що давно в Винниці. Нараду сю скликано з почину подільского сільско-господарского товариства, а відбувала ся вона під приводом редактора „Сьвітової Зірниці" Волошиновского. З'їхало ся коло 35 делеґатів, здебільшого—селян. На нараді вияснилось, що найпотрібнійшою річю тепер являеть ся центральна орґанізація для всього Поділя. Опріч того, селяни-делеґати висловлювали ся за необхідність утвореня центрального складу крамів, який постачав би все потрібне для сільских крамниць, і школи, яка постачала в досьвідчених служащих для сих крамниць. По довгих дебатах постановлеоо прохати губернске земство, щоб воно скликало особливу комісию з участю представників подільского сільско господарского товариства б щоб ся комісия допомагала селяньским орґанізаціям. Постановлено затим заснувати спілку дрібних кредитових т-в Поділя з правлінем у м. Винниці, а в Могилеві-Под. постановлено закласти інформаційне бюро для нових потребительних товариств. Нарешті нарада постановила запрохати особливого інструктора для нових потребительних тов., яким даватимуть ся всякі поради за перших часів їхньої діяльности. Нарада ся, між иншим, показала, що селяни цілком сьвідомо ставлять ся до кооперативних орґанізацій і чудово розуміють їх користь і мету.

Майстерскі іспити. В цїли переведеня постанов промислового закона про факультативні майстерскі іспити міністерство торговлї видало до всїх краєвих політичних властий розпорядок про спосіб переводжуваня тих іспитів. Іспити будуть відбувати ся в напрямі практичнім і теоретичнім. Практичний іспит буде полягати на зладженю т. зв. „майстерштіку", а коли се буде неможливим, на предложеню проби праць. Теоретичний іспит буде обіймати також бухгальтерию. Іспитова комісия буде складати ся з іменованого політичною властию предсїдателя і трьох лавників, покликаних з цеху.

Міністер і музик. Цікаве інтермеццо відограло ся онодї на балю „Конкордії" у Відни. Між почесними гістьми вечора був і ческий міністер краян Кароль Пражек. Розглядаючи ся по салї побачив між членами оркестри одного музика, з яким служив разом при капелї 31. полку піхоти як фельдвебель. Сейчас підійшов Пражек до естради, подав свойому бувшому товаришови руку кажучи: „Сервус Склайнарж! Як поводить ся тобі!" — „Дякую, ексцеленціе!" була відповідь урадованого жовніра „не так добре як тобі." Міністер говорив з колишнїм товаришом ще якийсь час, а потім попращав ся в найсердечнїйший спосіб.

Нові постанови для еміґрациї до Канади. Від нового року почало обовязувати в Канадї нове еміґрацийне право. Після него кождий еміґрант, який хоче замешкати в Канадї, мусить мати з собою крім гроший на зелїзницю еще і 50 дол. Сеї суми вимагали від 1. січня до 15. лютого. По 15. лютім жадають, щоб кождий еміґрант виказав ся крім зелїзничого білета ще 26 долярами. Хто не мае гроший, сей буде мусїв доказати, що мае запевнену в Канадї роботу або яке инше удержане. Канада видала се право, позаяк в останних часах дуже богато людий зі З'єдинених Держав прибувало у Канаду без найменших средств до житя і нинї стало тягаром. Наслїдком сего нового канадийского права американьский еміґрацийний комісар видав розпоряджене, силою якого усї еміґранти до Канади, які не мають приписаної суми гроший. мають бути задержані і если нїхто не прийде їм з помочию, мусять вертати назад до Европи.

Оповістки, іменованя і т. п.

Іменованя. Краєва рада шкільна іменувала надучителями: Дмитра Маріянчука для Раранча, Івана Стенбача для Дзвинячки; учителями: Дениса Іванїцкого для Заставної, Дмитра Старчука для Каменної, Данила Харовюка для Бергомегу н. С., Тидора Яноша для Борчівців, Осипа Мартинюка для Глиниці, Дмитра Антонюка для Бабина, Івана Блошку для Горошівців, Тодора Гаврилюка для Борівців, Валериана Гаврилюка для Лукавиці, Альбіна Ґловіцкого для Каменки, Дмитра Гараса для Драчинців а Евгенію Гарасову учителькою в Драчинцях; підучителями (взглядом підучительками) Ольгу Руснакову для Долїшних Ширівців, Дениса Вітана для Слоб. Комарівців, Ілю Кудриньского для Стрілецкого Кута, Ольгу Гаврилюкову для Кисилева, Марію Секотову для Васловівців, Ґеновеву Фрундзу для Боянчука, Емануїла Ґоана для Вилавча, Іванну Гордайчукову для Вишенки, Марію Павнелову для Бобівців і Михайла Адамка для Рускої Молдовиці, перенесла надучителя Василя Томохуба з Долїшних Синівців до Задубрівки а учительку Вікторию Вазачівну із Заставної до Вікна і спенсіонувала надучителїв Івана Бевку в Браештах і Костя Влада в Іпотештах.

З ц. к. Управи руху. Від 1. цьвітня с. р. замикае ся для товарового руху пристанок Тисовець положений між стаціями Комарівці-Слободзія і Панка.

Концерт в двацяті роковини смерти Юрія Федьковича. Щоб звеличити память першого буковиньского сьпівака-кобзаря Юрія Федьковича, устроюе укр. акад. тов. „Союз" при співучасти тов. укр. богословів „Православна Академія" з нагоди двацятої річниці його смерти в недїлю 8. с. м. концерт в салї „Музичного Товариства". Програма концерту: 1. Відчит про Федьковича п. др. Теодот Галїп. 2. Із. Воробкевич: Козак в неволи, мішаний хор з барітоновим сольом (т. І. Бриндзана) в супроводї фортепяна. 3. Федькович-Людкевич: Як я брата раз сконаю, сольовий квартет à capella (тен. І. п. В. Пігуляк, тен. II. т. Н. Адам, бас І. т. Пташлік, бас II. п. Є. Федорович). 4. Коваленко-Стеценко: Прометей, муж. хор. в супр. фортеп. 5. Федькович Січиньский: Сонні мари, мельо-декламація в супр. смичкового квінтету. (декл. т. А. Галїп). 6 а) Січиньский: Дума про гетьмана Ничая, б) Масляк Нижанковский: Ах, деж той цьвіт, сольові пісні в супр. форт. відсьпівае т. І. Бриндзан. 7. а) Федькович-Вербицкий: Гей по горі, б) Із. Воробзевич: Ранна пісня, в) Федькович: Весною, міш. хори à capella. 8. Шевченко-Воробкевич: Заросли шляхи тернами, муж. хор à capella (соля: І. тен. т. Е. Павлюк, II. тен. т. І. Ковалюк, І. бас. т. І. Бриндзан. II. бас п. Е. Федорович). 9. Жарко-Людкевич: Вечір в хатї, міш. хор з сопрановим сольом в супроводї фортепяну (сопр. сольо панна Прокопович). Хором управляють п. Олександер Садаґорский і т. І. Бриндзан. На фортепянї супроводжае панна Гедда Бухер. — Початок точно о год. **пів до 4.** по полудни. — Цїни місць: Льожа 12 К., І. крісло (1—3 р.) 3 К., II. крісло (4—7 р.) 2 К. Прочі крісла 1 К. 50 сот. Вступ на салю: 1 К., для студентів 50 сот. Карти можна набути в канцелярії друк. „Рускої Ради" ул. Петровича ч. 4, а в день концерту від 3 год. при касї. — Того самого дня вечером відбуде ся комерс в сали „Народного Дому". Початок о год. 9. вечером. — Чистий дохід з вечерка призначений на памятник Федьковича. В тій цїли буде приймати ся і наддатки. — Просить ся також провінцію о численну участь, який висилае ся ще й запрошеня. В Чернівцях запрошень не розсилаесь.

Загальні збори товариства „Читальнї Рускої Бесїди" в Вижниці відбудуть ся 8. марта 1908 о 3. годинї пополудни в домі пана Виноградника з таким дневним порядком: 1. прочитане протоколу з головних зборів. 2. звіт уступаючого видїлу. 3. вибір нового видїлу і 4 вільні внесеня. — *Никорович*, голова.

Подяка. Каса пожичкова і щаднича в Суховерхові складае отсим найщирійшу подяку пану Евгену Стрийському, ц. к. нотареви Кіпмани, за безплатне леґалїзоване підписів членів старшини в цїли затягненя їх в реєстер стоваришень. За старшину: *Іван Семенюк* начальник *М. Григорович* касієр.

Прилюдна подяка. Товариство „Просьвіта" у Львові подарувало читальнї „Рускої Бесїди" в Милишівцях гор. 82 книжці вартости 27 К. 25 сот. Підписані почувають ся до милого обовязку іменем обдарованої читальнї зложити згаданому хвальному товариству щиросердечну подяку. *Денис Брага*, писар. *Іван Савчук*, голова. *Віктор Реннер* бібліотекар.

З тов. „Січ" у Відни. На надзвичайних загальних зборах тов. „Січ" у Відни з д. 23 с. м. вибрано отсей видїл: Голова: Волод. Кузьмович, ст. філ.; містоголова: Луць Мишуґа, ст. прав.; писар: Яр. Гаврилюк ст. лїс. ак; касиер: Вол. Коновалець ст. мед.; бібліотекар: Сьвятослав Кміцикевич ст. філ. Заступники Ром. Шенкірик ст. ак. гандл.; Юл. Яворский ст. ак. лїс. Адреса тов. Wien VIII. Langegasse 14. T. 28.

Заходом редакцийного комітету „Альманаха" віденьскої „Січи" відбудуть ся в четвер дня 5. марта Вечерниці з танцями в великій сали „Riedhof" VIII., Schlösselg 14., на які отсим запрошуемо цїлу віденьску кольонїю. В програму вечерниць входить цїлий ряд милих несподїванок як святочні промови, хори, монольоґи славних американьских і місцевих гумористів, весела почта, конкурс жіночої і мужеской краси і т. д. Вступ від особи: 1 К. 50 сот., родин. білет 5 К., академічний білет 1 К. Стрій візитовий або проходовий. Початок о 8. год. вечером. Галицка орхестра.

На фонд стипендийний імени ц. к. інспектора народних шкіл п. Григорія Никоровича зложено слїдуючі жертви: Готівка з року 1904. 240 К. 7 сот., п. Храпко 10 К., з томболї 10 К., п. Лікперта В. 5 К., п. Корниляк В. 10 К., о. Ю. Балошескул 10 К., п-ні Брага Мінодора 2 К., відсотки за рік 1904. 7 К. 17 сот., о. Семанюк Т. 20 К. 14 сот., дохід з вечерка 70 К. 75 сот., тов. Руска Школа 112 К. 23 сот., з гри 1 К. 3 сот., Гордийчук Ю. 2 К., відсотки за р. 1905. 20 К. 18 сот., відсотки за рік 1906. 31 К. 20 сот., о др. Касиян Бриндзан 5 К., Руснак Танасій 5 К., з вечерка 35 К., Меленка Н. 5 К., Долницкий Т. 10 К., Проданик П. 10 К., Галицкий В. 30 К., Годованьский Сидір 20 К., тов. Руска Школа 100 К. 46 сот., відсотки за рік 1907. 34 К. 10 сот., Ґроскопф Ґ. 4 К., Ріліґ Рудольф 10 К., Мандрик Антін 5 К., Альбота Касиян де 6 К., збірка на загальн. зборах Р. Шк. 5 К., Лукіянович Волод. 10 К., Дольницкий Т. 4 К., Н. Н. зложив через п. Долницкого 1 К. Разом **851** К. **33** сот. Комітет фонду стипендийного висказуе всїм жертводавцям як найщирійшу подяку. — *Т. Гнатюк*, касиер.

Із штуки і лїтератури.

Репертуар мійского театру. Нинї в недїлю, дня 1. марта, по пол. „Lumpaci vagabundus", вечером „Die Herren von Maxim"; понедїлок 2. с. м. „Аіда"; вівторок 3. с. м. „Die verkaufte Braut"; середа 4. с. м. „Die Jüdin"; четвер 5 с. м. „Die lustige Witwe"; пятниця 6. с. м. „Tausend u. eine Nacht" субота 7. с. м. „Ein Walzertraum".

КОНКУРС.

Головний Видїл товариства „Просьвіта" у Львові бажае виобразувати заводових учителїв і інструкторів в ріжнородних галузях сільского і домашного господарства, і тому розписуе отсим конкурс на 6 запомог для молодих людий, що хотїли би образувати ся практичних заводах і остати в службі товариства.

Для товариства е потрібні заводово образовані люди в слїдуючих напрямах: 1. в садівництві, 2. рільництві, 3. годівлї худоби, 4. молочарстві, 5. технольоґії господарскій і в 6. домашнім жіночім господарстві.

Компетенти, які хотїли-б посьвятити ся студиям в однім з названих напрямів, мусїли би передусїм скінчити загальні заводові студиї, коли ще їх не скінчили, а опісля доперва могли-б специяльно образуватись в однім вибранім напрямі.

У всїх компотентів е пожадана укінчена середна школа; першеньство будуть мати компетенти, що кінчать заводови студиї, або їх вже покінчили, і бажали-б при помочи товариства специяльно в однім напрямі в пообразуватись. Всї компетенти, що отримають запомоги, будуть з'обовязані відслужити товариству побрані запомоги, а коли би сего сповнити не могли, мають побрані запомоги звернути.

Високости запомоги товариство не означуе; вона буде залежати від близших услівій компетентів, напряму студий і часу, потрібного до їх укінченя. При тім звертаемо увагу на се, що о запомогу для образованя в домашнім господарстві можуть старати ся тільки дівчата і жінки.

Поданя о надане повисших запомог належить вносити до головного видїлу товариства „Просьвіта" у Львові (Ринок ч. 10) найдальше до дня 1. цвітня 1908 і залучити 1. метрику хрещеня 2. сьвідоцтва шкільні, а дальше подати а) начерк напряму студий, в якім хто хоче образуватись, при чім належить представити плян науки, назвати школу, де хто бажае учитись і означити час, коли зачне науку; видїл товариства застерігае собі однак право змінити напрям студий, науковий плян, і вибрану школу; б) вкінци означити належить високість пожаданої запомоги і речинець її виплати.

Всяких близших інформаций удїляе видїл.

За головний видїл товариства „Просьвіта" у Львові:

Петро Огоновский, голова. *др. Іван Брик*, секретар.

„Польский і руский революцийних рух і Україна" стор. VIII.+200. Цїна 3. кор. Михайла Лозиньского найлїпше замовляти у автора Львів, ул. Гавсперa ч. 14., бо тодї не платить ся пересилки і дістаеть ся як безплатний додаток працю того-ж автора: „Маркс-Енґельс-Лїбкнехт. Про відбудоване Польщі".

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА
тов. зареєстроване з ограниченою порукою
в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковинї. — Приймае вкладки щадничі і опроцентовуе їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого" відібе ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складае свої ощадности в „Рускій Касї".

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.
Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**
Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний спуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Загальні збори каси пож. і щадн. для громади Руска Молдовиця що відбудуть ся на 8. марта с. р. в шкільнім будинку в 1-ій годині по полудни з слїдуючим дневним порядком: 1. Справоздане касове і приняте білянсу. 2. Вибір старшини. 3. Вибір надзорчої ради. 4. Вибір касиера і призначене платнї. 5. Прилучене громади Аржел до стоваришеня. 6. Підвисшене стопи процентової. 7. Порішене справи дивіденд від паїв на рік 1907. 8. Передплата „Народне Богацтво". 9. Вільні внесеня. *Теофіль Боканча*, нач.

Звичайні загальні збори каси пож. і щад. для громади Кучурів-Малий відбудуть ся в недїлю дня 8. марта с. р. з таким древним порядком: 1. Справоздане касове за дїловий рік 1907. 2. Приняте білянсу за рік 1907. 3. Вибір старшини. 4. Наради о винаем відповідної хати для каси. 5. Вибір касиера і писаря. 6. Вільні внесеня. — За старшину *Іван Гасюк*.

Перші загальні збори каси пож. і щад. для громади Люді-Гореча відбудуть ся дня 8. марта с. р. в домі господаря Пентилея Скрипника з таким дневним порядком: 1. Має ся установити стан паїв, вкладок і позик, має ся установити, яку найбільшу пожичку можна одному членови дати; має ся установити стопу процентову для вкладок щадничих і для пожичок. 2. Ухвала в справі запомоги краєвої. 3. Вибір касиера і назначене платнї для него. 4. Ухвала, кілько має бути членів в радї надзорчій і вибір єї. 5. Вільні внесеня. *Старшина.*

Загальні збори каси пож. і щадн. для громади Глиниця відбудуть ся в недїлю дня 8. марта в касовім будинку із слїдуючим дневним порядком: 1. Прочитане протоколу із попередних загальних зборів. 2. Провірене річних обрахунків і приняте білянсу за дїловий рік 1907. 3. Підвисшене стопи процентової від пожичок. 4. Справа примусової пренумерати „Вістника". 5. Вільні внесеня. *Старшина.*

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на нїмецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним сьвітом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кождого інтелїґентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Г. ФАЙЛЄС
усувач нагнїток
Чернівцї,
ул. Руска ч. 8.
(—)

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть
NERVOL
„Назва правно забезпечена"
аптикара др. Ю. Француза
в Тероноли.
Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol" і не приймати нїяких „Нервотонів".
Цїна фляшки 80 сот. 10 фляшок (фляшощок) 8 кор. з оплатою і опакованем.
Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всїх країв.
В Чернівцях на складї у Шмідта і Фонтіна, в Селетинї в дроґоерій медициналній Стернпуса.
19 (—)

Бартеля вапно до корму
(40—42 % завартість фосфорових квасів.)
Оттак утучить ся свиня, коли через 2 місяцї додає ся єї до корму
вапна виробу Бартеля.
П. Мельцер написав до нас дня 9. грудня 1896 такий лист: „Дякую Вам сердечно, за то вапно, яке купив я у вас для свиний. За 11 місяцїв свинї мої мали по 250 кільо ваги".
Бартеля Фосфорове вапно до корму є найдешевшим і найлїпшим средством до охорони перед зломанем костий у лошаків, телять і ягнят, служить до утученя ялівок, поправляє у коров молоко, охороняє перед пажерливостию як також від него курки дуже добре несуть ся.
Описи, нотатки і взірцї даром.
5 кіль на пробу К 2·— почтою з Черновець 50 кіль К 15·—, 100 кіль К 28·—
27 4—10 н. с. Головний склад і висилка:
ШМІД і ФОНТІН, Чернівцї.

До Америки і Канади
найвигіднїйша, найдешевша і найпевнїйша їзда через 185 (—)
ЛІНІЮ КУНАРДА
Вивідати можна через аенцию
SCHRÖDER & COMP. TRIEST
(З Трієсту)
Carpathia 3. марта с. р.
Ultonia, 18. марта с. р.
Slavonia 31. марта с. р.
(З Ліверполя)
Lusitaina, найбільший найпрактичнїйший паровець на сьвітї; відїзд 7. марта, 4. 25. цьвітня 16. мая
Mauretania відїзд 21. марта. 11. цьвітня 2. і 23. мая. 1908.

Марка охоронна: **котвиця**
Liniment. Capsici comp.
Pain-Expeller
Загально признаний знаменитий усмиряючий лїк на втиране по цїнї **80 сот. 1·40 кор. і 2 кор.** можна купити у всїх аптиках.
Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних фляшках з нашим охоронним знаком **„котвиця"** з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки тим охоронним знаком яко правдиві. 178 20—40
Аптика Ріхтера „під золотим львом"
у Празї, улиця Елисавети число 5.

Леопольд Кон
продажа дров „TIVOLI" ул. Семинагородска
34 1—4 н. поручає по мірних цїнах
добрий материял до будови, материяли столярскі, материял на листви і карнїші, на оздоби до дверий як також материяли до гибльованя.
Дошки на підлоги і на паркети, готові дошки до паркетів, цїлком сухі.

ТОВАРИСТВО „ҐІЗЕЛЯ"
заведене асекурацийне на жите і придане, основане на взаїмности
стояче під протекторатом Її цїс. і кор. Високости панї архикнягинї Ґізелї.
Стан товариства після білянсу в 1906 роцї.
Обезпечений Капітал К. 176,154.000.
Фонд премій резервових і переноси К. 61,759.225.
Зиск річний, обезпека і иньші фонди К. 3,911.786.
Дівіденда в 1906 р. виносила 7½ %
Фонд приданого для бідних дївчат К 570.858·61.
Товариство „Ґізеля" культивує посаги як також обезпечує на жите і смерть. Всюди пошукує ся аґентів під користними услівями. **Громадскі секретарі, учителї і урядники можуть без великого труду мати сумлїнний побічний зарібок.**
Близших інформаций охотно удїляє
Ґенеральна репрезентация для Буковини
в Чернівцях улиця Руска ч. 9.
За передрук не платить ся. 35 2—3

14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14
В Канаду і Америку
14 (9—?)
прямо без пересїданя переправляє найскорше і найдешевше
вис. ц. к. правительством коцесіон. міжнародне
Бюро подорожи
„Ґльобус" (Globus)
Чернівцї, ул. Ратушева **14.** (Буковина).
Не купуйте шифкарти, доки не запитаєте ся в бюрі подорожи „Ґльобус" в Чернівцях о цїну! — Всяких вияснень в справі їзди удїляє ся даром.
Уважайте на число 14.
14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарнї товариства „Руска Рада" в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 22. Чернівції, середа дня 20. лютого (4. марта) 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цілий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цілий рік 18 кор. (егл. 9 рублїв або 34 фр.) а на пів року 9 кор., егл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятниції і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівції“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частійших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженєм і залученєм належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозуміватм ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім недїль і сьвят.

З буковиньско-нїмецкого табору.

(Проба злуки нім. тов. „Bund der Deutschen“ і „Der deutsche Volksverein“. — Зміна властителїв „Bukowinaer Nachrichten“. — Перехід „Volksverein-у“ в християньско-социяльний табор).

Буковиньскі Нїмцї розбиті були доси на дві полїтичні партиї. Одна лїберальна, з'орґанїзована в тов. „Bund der Deutschen der Bukowina“, стояла під проводом проф. Скедля, друга аґрарна, антисемітска і з християньско-социяльними симпатиями, з'орґанїзована в тов. „Der deutsche Volksverein“ під проводом радн. Відмана. Обі партиї поборювали себе і в пресї і при виборах, при чім одначе лїберальні Нїмцї з „Bund der Deutschen“ взяли верх над своїми противниками з „Volksverein-у“. В послїднім часї між обома партиями навязали ся переговори в цїли злуки Нїмцїв-християн на Буковинї, скінчили ся одначе на нічім, ба, можна сказати, викопали ще більший провал між ними. На надзвичайних зборах „Volksverein-у“ дня 1. марта поставлено внесок, в якім сказано: „Угоду з тов. „Bund der Deutschen“ ухиляеть ся, бо вона стремить до цїлковитого знищеня „Volksverein-у“ і зведеня дотеперішної строго національної полїтики на старі, погубні для нїмецкого народу лїберальні шляхи“.

Одиноким реальним наслїдком переговорів остало ся лиш те, що „Der deutche Volksverein“ продав свій орґан „Bukowinaer Nachrichten“ своєму противникови з „Bund-у“. Вийшла при тім досить цікава історійка, можлива хиба між буковиньскими Нїмцями. Ото редакція „Bukowinaer Nachrichten“, прощаючись з своїми читачами, виступила проти „Bukowinaer Nachrichten“, очевидно будучих, лїберальних. „Der deutsche Volksverein“ — пише вона — буде поки-що вести свої дїла без власного орґану, але вести на новій полїтичній основі, на злуцї з християньско-социяльною партією. Яко член тої партиї полишає їй журбу про публїцистичне заступництво, бо вона велика і могуча і зможе зкірити ся з Скедлевими „Nachrichten“. Нїмецкий нарід спостереже сейчас ріжницю в полїтичнім напрямку „Nachrichten“ і рішить сам, чи має віддатись їх проводови.

Приступленє „Volksverein-у“ до християньско-социяльної партиї, давна цїль заходів радн. Відмана котрий отсе вже мабуть четвертий раз змінив свою полїтичну краску, відбуло ся на зборах товариства 1. марта с. р. Коли вірити запевненєм „Bukowinaer Nachrichten“, були на зборах самі майже нїмецкі мужики та сьвященики. Дехто з інтелїґенциї, між иньшими один з дотеперішних провідників „Volksverein-у“ проф. Шаріцер, старав ся робити опозицию проти приступленя товариства до християньских-социялів, але велика більшість зборів приняла резолюцию головы „Volksverein-у“ радн. Відмана, в якій постановлено „злучити ся полїтично з християньско-социяльною партиєю“, зберігаючи вповнї свою національну й економічну програму“.

Ромунїзатори в Гатнї.

Школа в Гатнї істнує вже 50 лїт, але доси нікому і в голову не приходило волощити її. Предсїдателем місцевої ради шкільної був більше як 40 лїт парох Іеорґій Попович, чоловік дуже впливовий в громадї, але хоть Волох, справедливий і льояльний супроти Русинів. По нїм був завідателем парохії і предсїдателем Р. шк. о. Василовский, також Волох і вірний син свого народу, але й єму не забагало ся нїколи волощити чисто руску громаду і школу. Прийшов відтак на пароха о. Боднарескул, знаний з Вилавча Русиноїд, але й він не мішав ся через кілька лїт нї в громадскі нї в шкільні справи. Нарід незлюбив его від разу, а надто о. Василовский дивив ся на пальцї о. парохови. За те Боднарескул завзяв ся на Василовского і виїв его з громади.

Оставшись сам, врвав ся під функциями, але другого кооператора не хотів приняти, доки его синок не скінчив теольоґію і не висьвятив ся на попа. Тепер старий рушив ся і впхав свого сина до Гатни.

Від коли молодий Боднарескул прийшов до Гатни настали в громадї переверти. Єго першою задачею стало зволощати руску громаду. До помочи став єму перекинчик Перґиньский також будущий піп. Вони оба взяли собі за цїль зволощити й инші рускі громади сучавского повіту, бо як висловив ся піп перед одним гатняньским учителем, що Русини не мають права жити в волоскім сучавскім повітї. Обидва мають в сїм свій інтерес. Піп Боднарескул гадає осягнути ласку в конcисториї і зістати скоро парохом, а Перґиньский осягнув вже тілько, що зробив матуру в сучавскій ґімназиї, без чого був би єї може нїколи не зробив.

Почались вакациї 1907. Перґиньский цорадив ся з панами, зібрали дїтий і отворили два волоскі курси. Староство курси заборонило, але їх проваджено далї аж до кінця вакаций. Між тим Перґиньский з молодим попом зібрали підписи, скликали громадску раду, на котру прийшло щось 10 або 11 радних, і зажадали волоскої кляси в Гатнї. 1907 устроїли деякі наші затуманені Перґиньским та попами Гатняни народний фестин, на котрім від волошнї, переважно попів, аж чорно було.

На тім фестинї промовляв молодий піп Боднарескул прихвалюючи Гатнян, що збудились до нового житя і заохочував нарід, щоби тримав ся попів. На фестинї зібрано 150 К чистого зиску і зараз по фестинї закуплено в Шкеї якісь старі лавки, таблицї і п. для волоскої кляси, а нарід дурено, що найдалї за 14 днів отворить ся волоска школа в Гатнї. Деякі Гатняна дали ся звести з доброї дороги і послухали попів та Перґиньского і не пустили дїтий до рускої школи. По упливі 15 днів виказано незаписаних дїтий. По кількох тижнях прийшла кара. Двірник про кару замовчав, і аж тиждень перед виборами громадскими дістав наказ з пов. р. шк. стягнути до 3 днів кари. Двірникови було то на руку, бо нарід обурив ся. Пішли люди до молодого попа та до Перґиньского по раду. Старий піп, молодий і Перґиньский прибіцяли людям, що їм кару віднишуть. Та затуманені Волохами мужики було страшно обурені на надучителя і врадили до громадскої ради вибрати обох попів, а надучителя не вибирати. Вибори відбулись на 17. 19. і 21. лютого 1908. Помимо шаленої аґітациї попів та Перґиньского вибрано надучителя до ради громадскої але вибрано також і обох попів. Вибори як сказано відбулись на 17. 19. і 21. а 22. лютого наступило на руску школу щось иньшого. На просьбу деяких гатняньских людий прийшла 22. комісия з Р. шк. в Сучаві щоби сконстатувати, кілько шкільних дїтий говорить дома по волоски. На комісию приїхав др. Еніс з повітовим інспектором Тарасевичом. Хто би гадав що тут обійшло ся без Перґиньского та без попів, то дуже помиляв би ся. Лиш днина зробилась, то вже перед школою був Перґиньский та молодий піп Боднарескул та богато народу. Коли комісия увійшла до кляси, то влїзли також попи, а за ними Перґиньский.

В. Доманицкий.

МАРКО ВОВЧОК.

(На основі нових матеріялів).

(Дальше.)

Виховане будучої дружини своєї Опанас Вас. провадив на релїґійнім ґрунтї. Сам він був надзвичайно релїґійний чоловік: ходив до церкви, їздив до чудотворних ікон і хотів, щоб і жінка его була такого самого напряму. Святиню (церковно-релїґійну) він ставив над усе. І тільки „послѣ святыни мнѣ дорога моя родина и отечество“, пише він до нареченої в найпершім листї своїм 3. р. 1850. Молода дївчина мусїла з його наказу прочитати не одну книжку, щоб пройняти ся духом релїґійности. „Французскую библію ти взяла з собою?“ — запитує він її. „Пришли если взяла, но только не сейчасъ, а какъ прочитаешь со вниманіем и съ выписками. Муравьева (книжка „Путешествіе къ святымъ мѣстамъ“) и Евангеліе нужно взять въ Задонскъ съ собою.“ „Прочла ли ты всѣ письма о Богослуженіи? Я думаю, что они пригодятся, кто собирается на богомолье“. (Марія Олександровна збірала ся тодї з родичами їхати кудись на прощу). „Книга о подражаніи Іисусу Христу есть у сестры, то же на французскомъ яз, Какъ я радъ, что ты собираешься дѣлать что-нибудь полезное. Спасибі тобі!“ Марія Олександровна була слухняна і щира учениця. В однім з листів своїх того-же таки 1850 р. вона описує Опан. Василевичови: „Вчера они (меньші брат і сестра) — помолились Богу при мнѣ, и я замѣтила Митѣ, что онъ мало молится и говорила ему; Вѣрочка же молилась лучше. Послѣ я имъ читала Евангеліе и толковала“.

Але поруч з вихованем на релїґійно-моральнім ґрунтї Вас. помалу навертав свою ученицю й до реальної якоїсь роботи. Уже в липнї р. 1850 читаємо в листї Опан. Вас.: „Для перевода книги у меня нѣтъ, а если это желаніе столько же сильное, какъ искреннее, то отошли Орловскаго уѣзда въ слободу Кирѣевскую Петру Васильовичу Кирѣевскому пѣсни, если ужъ ты ихъ сколько нибудь собрала и попроси выслать книгу для веревода, чему онъ будетъ очень радъ, о чемъ, если захочешь, я наперед ему напишу“. Таким чином маємо натяк на етноґрафічну дїяльність Марії Олександровни уже на 16. роцї її життя. Тодї вона пробувала в гостях у тїтки в с. Задонскому, в Орловскій ґуб.

В паперах, що остали ся по смерти Марії Олександровни, є один листочок, якій сьвідчить, що вже в ті часи Марія Олександровна пробувала свої сили й на лїтературній ниві. Се початок оповідання (росийскою мовою), де якийсь 40-лїтний мущина слухає чийсь сьпів у садку і той сьпів його бентежить... На листочку тім дата, 1851 рік і присвята „М. В. Марковичу“.

Чи є які слїди в тих найранїщих листах про те, що Опанас Василевич заходив ся українїзувати Марію Олександровну? Нї, сього не помітно. Про се Опан. Вас. нїде у листах своїх і не натякає, — сам пише до неї по росийски і хіба що для нїжних слів усяких обертаєть ся до україньскої лексіки, та часом подасть уривок з піснї якої україньскої, як от:

„Ой повій вітроньку по зеленій траві —
Ізбери, Боже, всї любощі мої“, або

„Голуб сизий, голуб сизий, голубка сизїша“ з підкресленими словами „дружина милїша“, а иноли, то й цїлу фразу україньску вставить, як от: „Мнѣ подобалось слово, похваленное Манею, и сама вона ще більше мінї подобалась, більше усїх слов, зібравши їх до купи всї чисто з цїлого сьвіту, крім слов которими при крещеньи одрекся я сатана для Христа: отрицаюся сатаны и всѣхъ дѣлъ его“. Більше про україньский вплив з боку Опанаса Марковича, або про симпатії Марії Олександровни до українства в перший рік їх знайомости нїчого не бачимо.

1851 го року Опанас Василевич й Марія Олександровна побрали ся. Коли саме се стало ся, точної дати не маємо, але стало ся се десь у мясницї 1851 року, бо в суботу перед Великоднем Опанас Василевич написав „Марьѣ Александровнѣ Маркович“ вірші (8 рядків), релїґійного змісту, що починають ся так:

„Сдержи, мой другъ, сердечныя стенанья:
Спаситель нашъ во градѣ вновь!
Не даромъ Божіи опять страданья,
И не вотще еще смирятся любовь...“

Скоріш усього побрали ся вони десь у січни, бо з листа, з датою 27. грудня 1850 року, знати, що вони таки сїеї зими мали вже поїхати з Орла: какъ-то будемъ ѣхать, если поѣдемъ въ эти холода, на серединѣ суровой зимы“, пише Опан. Вас. до Мар. Олександровни.

На жаль, з сього часу ми цїлі 3 роки не маємо далї листів нї Опанаса Василевича, нї Марії Олександровни — певно через те, що вони у весь час не розлучали ся.

Як знаємо з формуляра Опанаса Василевича (з біоґрафії написаної *М. З.*), Опанас Василевич з Орла переїхав в 1851 р. в Чернигів — був там коректором „Черниговск. Губернскихъ Вѣдомостей“. Як там жило ся їм, як вплинуло життє чернигівске на Марію Олександровну, про се є тільки натяки в пізнїщих листах. Довідуємо ся з них, що в Чернигові родила ся у них доня і, знати, незабаром померла“. „Були ми на могилках, пише Мар. Олек. з Чернигова у 1857 роцї, по дорозї в Орел — здаеть ся менї, що я знайшла ту саму, а про те не знаю, боюсь вірити. Як там зелено і гарно! Той гайочок, кущики ті так згустїли і вигнали ся у гору; Богдась бігав там і все питав: де моя сестричка маленька похована?“ Можна здогадуватись, що вже в Чернигові, в гуртї Українцїв Марія Олександровна здобула доволї солїдну україньску осьвіту. Марковичі напр. були добрі з Білозерскими, а се була щира україньска

Та тут ему не пощастилось, бо комісар показав ему двері. По якімсь часї увійшов Пергиньский знов а то не встиг ще роздивити ся як комісар вже показав ему двері. Та цїкаво знати як ц. к. інспектор Тарасевич питав дїтий волоскої мови. От кілька примирів. Зловив за сорочку дитини тай питає ся: Ce asta sămeşa? (Що се сорочка?) Дитина: сорочка. Cine a cusut cămeşa soara orĭ mama? (Хто ушив сорочку сестра чи мама. Дит: мама. Unde nasu la tine? (Де в тебе ніс?) Дит: тут. Показує інспектор рукою на учителя Подара й питає его. Cine aesta? (Хто се?) Дитина: (suman) сердак. Căţĭ ochĭ ai patru orĭ doĭ? (Кілько очий маєш четверо чи двоє?) Відповіди нема. Cum mănâncĭ ruseşce orĭ ramănesce? (Як їш по руски чи по волоски?) Дитина: по волоски. Când vorbeşcĭ cu tata românesce şĭ când ruseşce? (Коли говориш з татом по волоски а коли по руски?) Відповідь: рано по волоски а по обідї по руски). Da duminică cum vorbeşcĭ cu tata românesce orĭ rusesce? (А в недїлю як говориш з татом по волоски чи по руски?) Дитина: по руски. За такі питаня і відповіди написав Тарасевич щось двоїм дїтям: spricht sehr gut rumänisch. Аж як учителї Архій і Подар а комісар почали робити собі потатки Тарасевич почав вже писати spricht fasst genügend rumänisch. Такими питанями сконстатував Тарасевич, що з поверх 50 дїтий, яких родичі домагають ся волоскої школи 18 дїтий відповіло яко тако по слову по волоски, а треба зазначити, що відповіди містили ся в штучних питанях волоского інспектора для руских шкіл Тарасевича.

От як то зле, що нема тут інспектора Русина. Учителї в руских селах не мають нїгде помочи. Де лише зробиш крок так воріг вже над головою.

Як пр. не подобає ся який учитель, так они кидають ся і старають як найскорше позбути ся его. Отак кинули ся они на надучителя Ґелку і старають ся его виїсти відси, а то лише тому, бо нарід его любить. Так само учителя Архіпа чорнять всюди, де можуть. Люди просили учителя Тодора, щоби заложив хор, так наш славний попик постарав ся о те, що хор заборонено. Надучитель Ґелка отворив курс анальфабетів. Боднарескул постарав ся в Сучаві, що курс заборонено. Хотяй Боднарескул правдою нїколи не ходить а лише брехнею, то все ми мусимо програти, бо в Сучаві урядники Румуни, котрі також в Гатнї волоску школу бачити хочуть.

Гатняньский.

Полїтичний перегляд.

Санация краєвих фінансів.

В понедїлок відбула ся в соймовім будинку під проводом маршалка кн. Лїхтенштайна конференция представителїв краєвих видїлів усїх коронних країв в цїли передвступного обговореня квестиї, які будуть предметом нарад анкети в справі санациї краєвих фінансів. Присутним був також мінїстер Ґессман. Уложений правительством квестионар був субстратом нарад.

Язикова справа в Чехії.

В парляментарних кругах викликала велике враженє оповіщена в „Fremdenblatt-ї“ енунциация правительства в справі язикового спору в Чехії. Хід думок статї такий: Правительство признає, що материяльна слушність є по сторонї Чехів, за котрими стоять і правительственні розпорядженя, і дотеперішна практика. Одначе в нещаснім спорі язиковім ческо-нїмецкім не можна занадто твердо стояти при материяльній слушности; все пре до компромісу.

Отже правительство постановило вибрати посередну дорогу, заявляючись з гори за внесенем язикового закона. Одначе, щоби можна було спокійно і річево радити над таким законом, треба перше усмирити пануюче тепер огірченє та сотворити умови, сприяючі компромісови. Правительство взиває отже обі сторони до хвилевого завішеня оружя.

Як-що Нїмцї і Чехи щиро хотять довести до згоди, то перше усього повинні узглядвити той апель до хвилевого залишеня спору. Язикова боротьба ведеть ся від стільки лїт, що нї одна нї друга сторона нїчого не втратить на короткім роз'ємі. До сього не треба нїякої формальної ухвали; вистарчить, як клюби і поважна преса згодять ся на завішенє оружя; тодї правительство запросить сторонництва до спокійної працї над язиковими відносинами. Иньшої дороги нема, бо кождий односторонний крок у тій справі довів би до великого полїтичного замішаня.

Вибори в Хорватиї.

Вибори до хорватского сойму, що відбували ся в пятницю, випали на некористь правительства, якого репрезентантом є барон Равх. Він хвалив ся, що йому удасть ся перевести вибори на свою користь. Однак заходи його покінчились цїлковитим фіяском. З правительственного сторонництва вийшли тільки два. Побідила хорватско-сербска коалїция. Результат виборів такий: Хорватске сторонництво правне здобуло 23 мандати (передше 18), самостійна сербска партия 15 (9), поступовцї 4 (2), клюб автономічний 8, безпартийний 1, що однак причислює ся до коалїциї. Коалїция розпоряджає отже 52 мандатами, коли взяти в рахубу ще мандат ґрафа Пайчевіча (безпартийного). Дальше вийшло 20 Старчевічіянцїв, 1 соціялїст, 1 панґерманїст, 1 унїонїст, 1 радикалний Серб і 2 кандидати селяньскої партиї. В пятьох округах потрібно тїснїйшого вибору, а один вибір заспстовано.

Провідник партиї Старчевича др. Йосиф Франк каже в „N. fr. Pr.“, що коалїция завдячує свою побіду в першій мірі свойму ріжнородному зложеню. Коалїция так численних і так ріжнородних сторонництв є може одинокою в своїм родї. Дальше — говорить Франк, мала вона чималі грошеві засоби. Немалої ваги ще й та обставина, що коалїция недавно була ще при кермі і з нею як з будучою партиєю правительственною голосувало 5 ґро урядників. Отсї моменти віднадають в партиї Старчевича. Вона була на себе ограничена і мусїла бороти ся з девятьма партиями і фракциями. Старчевічіянцї здобули 8 округів а 3 втратили.

Всї часописи в Аґрамі тріюмфують у виду такого висліду виборів, називаючи його божим судом. Часописи правительственні пишуть, що результат виборів є плодом ненормальних відносин, в які терориамом кинула народ опозиция.

Сьвітлий вислїд виборів викликав в Аґрамі демонстрациї проти бана. На двірци в Аґрамі, як барон Равх відїзджав до Будапешту, зібрала ся маса народу. Товпа трохи що чинно не зневажила бана; він скоро скрив ся в почекальни, де спущено завіси, щоб здержати камінє. До потягу дістав ся бан бічними дверима. До великих демонстрацій прийшло і на вулицях Аґраму. Полїцию обкидано камінєм. Ґрупи студентів переходили дороги сьпіваючи національні пісні. Правительсво грозить в розпорядженю, що коли в демонстраціях муть брати участь студенти, зачинить унїверзитет на цїлий рік.

Славяньско-романьский бльок.

„Slavische Korrespondenz“ доносить: Вже з самого початку нарад в буджетовій комісиї роблено проби, позискати всї нїмецкі члени до спільного поступованя в національних справах дальше, дотичних шкільництва і судівництва. Переговори набрали вже кріпких форм. Є намір, союзови вільнодумних нїмецких партий з християньскими соціялами протиставити славяньско-романьский бльок, до якого належалиб і нїмецкі соціялдемократи; такий бльок розпоряджав би 28 голосами з 52 ох. Цїлею такого ad hoc утвореного бльоку було-б забезпеченє одноцїльного і згідного поступованя при всїх голосованях, в першій мірі над тими внесками, що стремлять до осягненя культурних домагань.

Димисия Столипіна.

З Петербурга наспіла вістка, що Столипін подав ся до димисиї і що цар згодив ся на його уступленє. Причина має лежати в тім, що цар приймав на авдієнциї Дубровіна, голову „Союза русск. народа“, чому Столипін противив ся. Ся вістка однак доси не справдженя.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 3. марта 1908.

Руский народний театр в Чернівцях. Вчера наспіла з черновецкого маґістрату відповідь на просьбу дирекциї руского театру о удїленє салї нового мійского театру на представленя. Маґістрат прихилив ся до просьби і віддав салю рускій дружинї на цїлий місяць май.

Буковиньска ворожка Марія Міддоль, 63-лїтна старуха, знана з того, що вже від 10 лїт „помагає“ людям, ставала в понедїлок, 2. с. м. перед судиями присяжними в Чернівцях, обжалувана прокураториєю о злочин обманьства. Акт обжалуваня закидає їй між иншим, що витуманила від Анни Краснодемскої 1000 К., обіцюючи їй вчинити чарами, що Краснодемска виграє льос на 300.000 К.; від Михайла Берника з Королївки — Олїєва витуманила

родина. В однім письмі своїм по дорозї в Орел Марія Олександровна пише: „побачилась з Миколаєм Михайловичем (Білозерським) то аж заплакала, так то згадалось багацько!“

З Чернигова Марковичі на весні 1853 року вибрали ся у Київ; Оп. Вас. служив там в „палатѣ государственныхъ имуществъ“. Пробули вони в Київі до лїта 1854 року. За сей період маємо два листи Опан. Васил. до Мар. Олекс., — один з Таращі, другий — з Черкас. Та вони нїчого не дають нового. Листи обидва писані російскою мовою, з домішкою українських слів, як от: „що ж, моє голубятко, Богданик? Чи здоровенький він? Ти як, серце?“ Далї знову не маємо звісток аж до року 1857., — до найцїкавійшого періоду — Немировського. Про Київський період можу лишень додати із слів д. Лобача, що Мар. Олекс., пробуваючи тут, багато робила етноґрафічних записів. Піде, бувало, на базар, та там цїлий день прогаїть з молодицями та бабами — все розпитує, записує, придивляєть ся до убраня і т. и. Справдї, в етноґрафічних записах Марії Олександровни, що лишили ся в паперях її, є чимало пісень записаних на Преварцї, Київській Щулявщинї, од людей з Братської та Петропавловської Борщагівки, Броварів, то що. Живучи в Київі Марковичі не цурали ся простих людий. Марія Олександровна навіть кумувала у них; челяди жило ся у неї так добре, що після Марковичів не хотїло ся нїкуди вже іти на службу. Відносини їх до людей були лагідні, товариські. Ми вже знаємо з оповіданя Кулїша про богомільного кріпака Івана, которого Опанас Василевич уважав братом, а не слугою; той Іван любив слухати „про біблїйні і гомеричні речи“, просив прочитати що небудь з Нового Завіту, а потім обікрав Опанаса Василевича і втїк. Скільки в тім правди, не знаємо, хоч се дуже похоже на Опанаса Василевича. А от правдивий факт про відносини до Марії Олександровни. В першім листї своїм, з Київа, по дорозї в Орел вона пише: „Виїзджаючи з Київа, чуємо; „стійте! стійте, ради Бога!“ Дивлюсь — се моя кума з Преварок. „Кумонько-ж моя люба, мила, дорога“! — каже обнїмаючи мене. „Бачу я, їдете — се моя кумонька, думаю та боюсь вхиспати ся, а далї вже не можу — побіжу“... Крестник вже такий великий, бігає, а кума віддали в москалї. Ти й не повіриш, як вона плакала з радощів, що побачила нас. Я даю гроші хресникови, щоб однесла гостинця: „не треба, не треба кохана кумонько!“ „Менї аби вас побачити!“ Та я кажу, що се не годить ся — візьміть. То вона, не дивлячись, сунула ті гроші у пазуху. Питаю, чи не знає, де Текля? „Як же не знати? Боже мій! Як вона плаче, — так плаче, так плаче! — та журить ся за вами, що й Господи! живе там, де ви жили в останнє, і не піду нїкуди наймати ся, — каже. „Може вони сюди знов прийдуть, або хоч панич приїде, — я хоч розпитаю ся за них!“

В Немирові, невеличкім городку на Подїллї Марія Олександровна українїзувала ся вже до решти. Немирів у ті часи мало чим ріжнив ся од якого небудь українського села. Атмосфера була або українська або польська, але про знайомість Марковичів із Поляками в Немирові в листах є дуже не богато згадок. За те були тут сьвідомі Українцї, як от Ілья Петрович Дорошенко, учитель у ґімназиї у тій самій, що й Маркович учителював. Се був дуже близький чоловік до родини Марковичів і великий приятель їх (вони навіть жили гуртом на кооперативних основах). Листи Дорошенка з р. 1859—1862 до Марії Олександровни і Опанаса Василевича за границею, свідчать, що се була людина чесна, розумна і сьвідома своєї національности. Він був учителем ґеоґрафії в Немирівській ґімназії, так само як і Маркович. В родинї у Марковичів панувала безперечно мова українська, — про се свідчить хочаб те, що Богдась, їхня едина дитина не вміє анї словечка по московськи. Для сього листи Марії Олександровни дають дуже цїкавий матеріял. Вона пише з Орла: „Богдась хоч би однїсеньке словечко сказав по руськи, — по нашому та по нашому, та як я говорю, то він так і веть ся коло мене: „маю, то башуск—черевик? Черевик? Щоб то я сказала черевик. А один панок, се ще в дорозї: „ти, каже, хохол“. Як же він обідив ся, сьвіте мій! „Як би він перше се сказав, то я б і орішків од його не взяв, мамо! Я собі йому скажу, що він кацап. Тай налаяв так Миню Василева, той каже йому „хохол!“ „А ти сам хохол і кацап, а я тільки Богдась!“ — каже... „Дядінька вчора не спав по обідї і у проходку не пішов, все з Богдасем говорить: „Что у тебя, пазуха ето? „І ви маєте пазуху, дїдуню, — отвічає. Что, что, Богдасю?“ „У вас есть пазуха, то значить — ви маєте пазуху. То так усе говорить твій Богдась“. Або далї знов: „Богдасеви годять, почали і говорити по нашому. Коля (син тїтки Мар. Олекс.) то таки і добре говорить, тілько й чутно по покоях: сховав, утїк, поцїлуй мене, чи любиш мене, коник, поганять, навіть і дядько, то і той говорить по нашому. А було тут з Богдасем, як тїтка почала грати: „погано, та й годї; Заграй мінї „Дїд рудий“, заграй, та заграй! та аж у плач твій Богдась. Мусїла вже „козака“ йому заграти. А ще було от що: тутейшнїй хлопець каже Якимови хлопчикови, що приїхав з Чернигівщини разом з Мар. Олекс. — компаньон Богдасеви: — „чи тому правда, що Малороссіяни галушкою вдавив ся?“ „нї, каже Яким, се не правда. А тут де взяв ся Богдась — так і присїпав ся: „кашею, кашею“. — То сміху було! Вже тепер, як він такий грізний, то нїхто й не каже нїчого такого, щоб його не вразить“. А ще далї: „Як приїдемо до тебе, мій друже, то роскажем тобі як бив ся Петро Дорошенко, і всї його дїянїя, а також і Богдана Хмельницького з синами, бо се вже ми добре знаємо, без омилки. От коли-б ти послухав, як він роспитував ся про Петра Дорошенка, та чи знаєш на що звів? Купи йому ножа, мамо, то і він буде воєватись; „І не жалкож тобі буде Богдасю? — „Нї, мамо, не жалко буде, купи менї ножа“. Я аж злякалась, та все ходить за мною: „на що його женули (тобто у його вигнали) од війска, на що, я дуже не хочу“. От такий то Богдась твій.

(Дальше буде.)

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35
ІВАНА СТЕРНЮКА

220 К., обіцюючи йому помогти на біль голови і на заздрість жінки; від Григора Панчука з Старих Фратівців 30 К. за те, що допоможе викопати йому скарб, врешті від Юрка Іванчука з Карлова 100 К. обіцюючи йому вилічити божевільну жінку. Сьвідки потвердили всї закиди, а трибунал засудив обжалованy на основі вердикту судиїв присяжних на 13 місяців строгої вязниці.

Вибори у Львові. Вибрані: демократи Цюхціньский і Левенштайн та вшехполяк Ґломбіньский. В трох случаях відбудуть ся нові вибори.

„Русскій клубъ" в галицкім соймі. До „Czern. Tagblatt-у" доносять зі Львова, що 10 нововибраних кацапских послів заснували соймовий „русскій клубъ". Головою клуба вибрано д-ра Михайла Короля, заступником д-ра Володимира Дудикевича а секретарем д-ра Йосифа Ганчаковского.

Габілїтацийний виклад д-ра Степана Рудницкого, професора реальної школи у Львові, відбув ся в суботу в львівскім унїверзитетї. Др. Рудницкий викладав, про „Чорне море" в рускій і польскій мові в присутности професорів унїверзитету та кількадесятьох студентів, а після викладу рішили професори одноголосно поручити габілїтацию д-ра Рудницкого до потвердженя мінїстрови просьвіти. Новий доцент буде викладати ґеоґрафію в рускій мові, а свої виклади розпічне в лїтнім курсї, найпізнїйше в зимовім курсї слїдуючого шкільного року.

Поступ хірурґії. В академії медицини в Парижи мав др. Делянжелїер сими днями вельми інтересний виклад про поступи в хірурґії жолудковій і розповів при тім про три випадки, в котрих удало ся недужих по вирізаню жолудка удержати при житю. Ту небезпечну операцию виконують лиш тодї, коли для чоловіка, що занедужав на рака в жолудку, нема вже ніякої ради і він мусїв би умерти. Др. Делянжелїер виконав операцию на десяти недужих; підчас коли чотирох з них померло, шість пережило вирізане жолудка і так, що час пережитя виносив найменше сїм місяців а найбільше півчверта року. Один з недужих, котрому вирізано жолудок перед двома роками, жиє ще доси, чує ся зовсїм здоровим і займає ся своїм звичайним щоденним занятєм. Др. Делянжелїер думає, що хоч тепер по таких операциях умирає богато людий, то однак з часом хірурґічна технїка так буде улїпшена а досьвіди в тім напрямі так розширять ся, що вирізане жолудка можна буде навіть і тодї виконувати, коли недужому не грозить безпосередна смерть. — Виходить з того, що колись, може вже й в недалекій будучности, будуть люди й без жолудків ходити по сьвітї. Було би се, особливо в часах великої дорожнї, н. пр. як теперішна, дуже відрадно, коби ще лиш можна обходити ся так само і без поживи як без жолудка.

Нові „сиямскі близнята". З Брайтн (Brighton) в Анґлії доносять, що перед кількома днями уродили ся близнята, зовсїм подібні до тих, що були родом з Сияму і свого часу їздили по сьвітї та показували ся за гроші. Нові сиямскі близнята суть зрослі в тім місци як бедра, а кінцї їх хребта сходять ся разом. Впрочім дїти зовсїм добре розвиті і є повна надія удержати їх при житю. По думцї д-ра Джемса Рута близнята хоч і зрослі, є зовсїм два окремі єства. Підчас коли одно з них пр. не спало і верещало, то друге зовсїм того не чуло і спало спокійно. Так само не чує одно того болю, який друге відчуває. Близнята зрослі так, що можуть лиш боком лежати. Задлятого, що близнята мають якийсь внутрішний орґан спільний, не можна би їх так роздїлити, що-б обоє по розрізаню жили. Матїрю тих близнят є якась служниця.

30.000 Км. піхотою! Сими днями звертав на себе увагу в Чернівцях молодий мущина в туристичнім одїню з перепаскою на рамени і написом „Europe". Був се Чех Филип Бродский, котрий минулого року заложив ся з „Шпортовим товариством" в Женеві, що протягом 2 лїт перейде піхотою 30.000 Км. Бродский зачав свою дорогу 21 вересня 1907, вийшовши з Вамберґу в Чехах. Через Чехи, Горішну Австрию, Баварию, Віртемберґію, Баден, Альзацию-Льотаринґію, Францию, Бельґію, вернув ся назад до Німеччини, звідси через Мораву, Шлеск до Галичини і на Буковину. За 5 місяців і 8 днїв зробив 9.000 кільом. З Буковини пустив ся подорожний на Балкан, звідси піде до Дальмациї і Італії, через Рівієру до Еспанії, Портуґалії, Шотляндиї, Анґлії, Швециї і через Німеччину назад до Чех. Сю дорогу сподїєть ся Бродский зробити протягом 14 місяців. — Замітити годить ся, що Бродский виграв уже подібний заклад в р. 1902, коли то за 81 днїв зробив піхотою 5.000 км. значить пересїчно 60 км. денно!

Оповістки, іменованя і т. п.

Велике сьвято в двацяті роковини смерти Федьковича. В недїлю 8. с. м. відбуде ся — як ми вже подавали — в салї „Музичного товариства" концерт з нагоди двацятої річницї смерти Осипа Юрія Федьковича. Наша інтелїґенція знає, чим є для нас Федькович, ба не лише для нас Буковинцїв, а для цїлої Руси України. Вже двацять років минуло від смерти поета, а ще доси не було можливости поставити йому гідний памятник. Заходи на ту цїль робили ся вже від кількох років, але як відомо, справа поступила мало що наперед. Концерт в будучу недїлю має на метї найбільшого нашого соловія „помянути не злим, тихим словом", а також зібрати гроша на памятник поетові. Просить ся нашу інтелїґенцію черновецку і провінцїяльну о численну участь. Надто звертаємо ся з просьбою до сїльскої інтелїґенції, сьвященників і учителїв, розбудити зацїкавлене до концерту між мужицтвом в читальнях і Січах. Тодї гідно помине ся память Федьковича і день 8. марта стане правдивим народним сьвятом буковиньскої Руси. — До концерту роблено вже заздалегідь приготованя; проби хору відбувають ся правильно під умілою управою п. Садаґурского. Піснї нові доси мало ще де сьпівані, на що звертаєть ся особливу увагу аматорів сьпіву і музики. — Маємо надію що в слїдуючу недїлю о $^1/_2$4 по обідї заповнить ся саля „Музичного Товариства" по береги рускою інтелїґенцію і селяньством з цїлої Буковини.

Видїл товариства „Руска Школа" в Чернівцях уконституував ся дня 23. лютого в слїдуючий спосіб: Опанас Руснак, голова, др. Осип Маковий I. заступник голови, Дарій Пігуляк II. заступник голови, Омелян Іванїцкий, касиер, др. Теодот Галїн, контрольор, Роман Івасюк, адмінїстратор, Іван Кавуля, секретар. Видїл рішив устроювати кождої суботи по першім кождого місяця сходини, на яких будуть обговорювати ся всякі важні справи нашого шкільництва. Всї члени товариства і гостї будуть мати вільний вступ. Місце сходин буде оголошене кождий раз у „Буковинї". На зборах ухвалено ще ось що: Поправити старий статут товариства після шкільної правописи, змінити назву его, відповідно ухвалї головних зборів на „Українську Школу" і передати правительству до затвердженя. Завізвати всї філії товариства, щоби й свої статути в сей спосіб змінили й як найскорше правительству до затвердженя надіслали. Видїл поручає редакцию в товаристві проф. др. О. Маковеєви. Для полагодженя справ, дотикаючих товариства, мають відбувати ся правильні засїданя першої недїлї що місяца о год. 10. перед полуд. — *Видїл.*

На засїданю філії „Рускої Бесїди" у Вижници з дня 28/2 1908. ухвалено перешконструвати всї читальнї важницкого повіта і ухвалено рівночасно покликати на люстраторів слїдуючих Панів: Мих. Івашка для сїл — Чорногузи, Милїїв, Шипіт, Іспас і Підзахарич. Дольницкого для Іспаса-Діброви, Гордийчука для Рівнї, Никорович для Виженки, Лучиньского для Багни, о. Маланчука для Бергомета, Бергомета-Підкраю і Мігови, о. Бойчука для Лукавця, Годованьского для Меґи, Малика для Лопушної, Оґродника для Ростік, Стефана Зоту для Мариничів, П. Ілюка для Устя-Путилова, Мандрука для Стебнів, Конятини і Яблоницї, Роговского для Довгополя, Дашкевича для Дихтинцїв і Серґіїв, Глїбку для Касилиців та Плоскої а вкінци Ст. Федоровича для Вижницї. Видїл товариства просить проте висше згаданих панів, щоби зголосились до кінця сего місяця, чи приймають вибір. По одержаню прихильної відповіди вишлемо протокол люстрациї. Слиби ще хто не міг приняти на него вложеного уряду люстратора, то зволить повідомити о тім видїл товариства, щоби можна сейчас іменувати иньшого люстратора. *Гр. Никорович*, голова. *Мих. Івашко*, чл. видїлу.

До членів тов. філії „Рускої Бесїди" у Вижници, звертаю ся отсим, щоби до кінця сего місяця вирівнали свої членьскі вкладки. Є усїх членів 181, а з сего заплатили членьску вкладку лишень 24. На случай як би се упімнене не помогло, мусимо упоминатись картками. Рівночасно прошу Вп. Панів, що забрали бльоки до збираня складок на будову власної хати, щоби старались до кінця сего місяця прислати зібрані датки. *Михась Івашко*, касиер.

Послїдні загальні збори філії „Рускої Бесїди" в Вижници ухвалили отворити спільну щоденну читальну для членів товариства (меньше більше рід касина). На засїданю з 28. лютого 1908 ухвалено се рішене ввести сейчас в житє. Просимо проте всїх Панів з Вижницї і з повіта зійтись на перші сходини читальнї, що відбудуть ся в суботу 14. марта с. р. о 7. годинї вечером у торговли панї Анна Москви. Думаємо, що розвій читальнї буде лежати кождому на серци, тим більше, що се задушевне бажане всїх Русинів нашого повіта. Просимо проте о численну участь і до побаченя. *А. Федорович, Михась Івашко.*

Загальні збори читальнї „Рускої Бесїди" в Корчештах відбудуть ся 8. марта 1908 о 2. годинї по полудни в салї „Народного Дому" з слїдуючим дневним порядком: 1. Отворене зборів. 2. Справоздане з дїяльности читальнї за минувший рік. 3. Справоздане касиеря про стан маєтку читальнї. 4. Вибір нової старшини. 5. Вільні внесеня. *Василь Томнюк*, начальник. *Семен Чурюк*, писар.

Другі загальні збори пож. і ґім. товариства „Січ" в Корчештах відбудуть ся 8. марта 1908 о 4. годинї по полудни у салї „Народного Дому" з таким дневним порядком: 1. Отворене зборів. 2. Прочитане протоколу загальних зборів з минувшого року. 3. Справоздане старшини з дїяльности тов. „Січ". 4 Звіт касиера про стан каси тов. „Січ". 5. Вибір старшини. 6. Вільні внесеня. За старшину: *Івон Кунецкий*, кошовий. *Семен Чурюк*, справник.

Загальни збори читальнї „Рускої Бесїди" в Ошихлїбах, відбудуть ся в недїлю дня 8. марта о год. 2-ій по полудни, в домі Мафтея Бабюка, з таким дневним порядком. 1. справоздане з дїяльности старшини, за рік 1907. 2. справоздане касове. 3. справоздане бібліотеки. 4. вибір нової старшини. 5. вільні внесеня. *Н. Маринович*, голова.

Із штуки і лїтератури.

Репертуар мійского театру. Нинї, в середу 4. марта „Die Jüdin", в четвер 5. „Die lustige Witwe", в пятницю 6. „Tausend und eine Nacht", (по знижених цїнах), в суботу, 7. „Walzertraum" (бенефіс секретара Лїшке) в недїлю (по пол.) „Lolos Vater" веч. „Die verkaufte Braut".

Бібліотека для української молодїжи під редакциєю Антона Крушельницького. Рік I. Ч. 1. Перли українського письменства. Вибір із прозових писань українських письменників. Зміст: 1. М. Чернявський: Марш Сагайдачного. 2. Б. Лепкий: Цьвіт щастя. 3. В. Стефаник: Вечірня година. 4. Дніпрова Чайка: Шпаки. 5. Г. Хоткевич: Слїпець. 6. І. Франко: Мій злочин. 7. Од. Гавриш: Верба. 8. Степан Пятка: Китайська яблунька. 9. Ольга Кобилянська: Сумно колишуть ся сосни.

Редакция отсеї бібліотеки й поклала собі метою запалювати молоде поколїнє любовю до нашої бувальщини, цїкавити розвитком сучасної української лїтератури, знайомити із творами духа усього людства, о скільки вони конечні до життя людини. Не бавити, але давати підстави для пізнїйшого умового розвитку — отсе цїль і завдане бібліотеки. А в першій мірі — се бібліотека для української молодїжи! Україна з усїми проявами свойого житя вибеть ся в бібліотецї на перше місце!" Передплата на шість книжочок річно (що два місяцї книжка) виносить 3 кор. у рік. Рівнож приймає ся передплату на картоновані примірники (4 кор. у рік за 6 книжок) і оправлені в полотно (5 кор. у рік).

„Бжола" лїтературно-наукова часопись, ч. 2. Зміст: Остап Деревянка: Іділля. (Памяти М. Каганця). — Іван Ющишин: Макс Штірнер. — Микола Курцева: Сьпіваночки, гуляночки. — Сильвестер Яричевский: Естетика гіґієни. — Михайло Марків: „Що менї по хлїбі, коли зубів нема, що матери по грошах, коли дитину одняли". — Остап Деревянка: Вуйко Михайло. — Іван Осадчук: Забудьмо се... — Франц Коковский: Ой писала... — Тихий: Non scholae sed vitae... — Оля Березиньска: Собі най буду я катом... — Мирослав Капій: В. М. Бернштерне Бернзон: Вірлине гнїздо. — М. Метерлїнк: Пробудженє душі. (Конець). — Рецензії. — Хроніка. — Переписка редакції. — Книжки надіслані до редакції. — Оголошеня.

КОНКУРС.

Головний видїл товариства „Просьвіта" у Львові оголошує отсим конкурс на посаду платного редактора видавництв товариства „Посьвіта". Зголошеня згадно оферти належить прислати до кінця марта 1908. Близших інформаций удїляє канцелярия товариства, ринок ч. 10 в годинах 9—7 вечером.

За головний видїл товариства „Просьвіта" у Львові.

Петро Огоновский, голова. *др. Іван Брик*, секретар.

ПРОСИМО ВІДНОВИТИ ПЕРЕДПЛАТУ!

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА
тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковинї. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого" відібє ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї".

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від I корони за фляшку.
Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!** **Свій до свого!**

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Загальні весняні збори каси пож. і щадн. для громади Оршівцї відбудуть ся в недїлю дня 15. марта с. р. о 1 год. по полудню в громадскій канцеляриї з таким дневним порядком: 1. Отворене зборів. 2. Справоздане старшини і провірене рахунку і перечитано білянс за рік 1907. 3. Вибір старшини. 4. Вильосоване 2 членів до ради надзорчої. 5. Підвисшене відсотків від пожичок з 8 проц. на 9 проц. 6. Підвисшене платнї для писаря. 7. Вільні внесеня і запитаня. — *Старшина.*

Звичайні загальні збори каси пож. і щад. для громади Гаврилівцїв відбудуть ся дня 8. марта с. р. в шкільнім будинку місцевім о 1-ій год. по пол. з слїдуючим дневним порядком: 1. Прочитане протоколу із попередних зборів. 2. Справоздане касове і білянс за дїловий рік 1907. 3. Ухвала, як ужити чистий дохід з року 1907. 4. Вибір двох членів надзорчої ради. 5. Нарада й ухвала, чи мають відбути ся сегорічні загальні збори осїнні. 6. Ухвала в справі підвисшеня стопи процентової від пожичок і вкладок щадничих. 7. Назначене платнї для касиера, 8. Вільні внесеня. *Іван Бойчук*, начальник.

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на нїмецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним сьвітом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кождого інтелїґентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII|3 Frauenfelderstrasse, 2.

Г. ФАЙЛЄС
усувач нагнїток
Чернівцї,
ул. Руска ч. 8.
(—)

Працюйте і щадіть!

Товариство взаїмного кредиту

„ДНЇСТЕР“

стовариш. зареєстров. з обмеженою порукою у Львові.

приймає

Вкладки ощадности на 4%

Кождого дня (в годинах урядових перед полуднем можна кожду вкладку назад відобрати.

Позички удїляє Товариство „Днїстер“ на 6 проц. за інтабуляцією; на кошта покритя дахівками на 5 проц. Сплату розкладає ся на 10 до 15 лїт; (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 кор. 08 сот. від кождих 100 К., позички.)

Векслї приймають ся тілько 3 місячні з підписами на 6 проц. до 7 проц.

Членами можуть бути і позичку дістати тілько члени обезпечені більше лїт в „Днїстрі“.

З зисків удїлив „Днїстер“ на публичні добродїйні цїли квоту 45.835 корон.

Стан 31. грудня 1907:

вкладки	2,795.183·— К	позички удїлені	3,410.684·— К
удїли членьскі	234.398·— „	цїнні папери	130.452·— „
ф. резервовий і иньші	46.842·— „	льокациї	182.206·— „

Канцеляриї в домі „Днїстра“ ул. Руска ч. 20.
Канцеляриї отворені перед полуднем від 8 до 2 год.

Купуйте землю при парцеляциях.

Новий а добре платний домашний промисл
завело в нашім краю
перше галицке підприємство домашних панчішкових робіт на плоских машинах до плетеня
ЛЇБАЛЬ і СПІЛКА
зареєстроване торговельне товариство
у Львові, улиця Кохановського число 39|19.
(—)

Тривкий і певний зарібок.
В кождій порі, як в зимі так в лїтї може вправна людина заробити що дня 3 до 5 корон.

Не треба шукати зарібків в чужинї, за морем.

Хто вивчить ся працювати на ново-опатентовaній плоскій машинї до плетеня „СЛАВІЯ“, той не має вже чого журити ся.
Зимою в теплї а лїтом в холодку працює собі легко і приємно; готову роботу відсилає до фірми
Лїбаль і Спілка у Львові, ул. Кохановського ч. 39|19,
а за пару днїв дістає від тої фірми гроші за роботу і сьвіжу пряжу на дальшу роботу.
Вивчити ся може дуже скоро і без великих заходів.
Машини „СЛАВІЯ“ є найлїпші, та тому і найдешевші з поміж усїх машин до плетеня; не треба отже давати ся заманювати до куповання инших машин.

Жадайте сейчас пояснень. Покличтесь на нашу часопись.

Давайте читати сю оповістку всїм Вашим знакомим, сусїдам і знакомим.

Члени просвітних товариств мають значний опуст.

Лекка і приємна праця.
Сили до роботи треба лише мало.
Слота, хорога анї сцена не є на заваді.
Праця для всїх і всюди.

Бартеля вапно до корму
(40—42 % завартість фосфорових квасів.)

Оттак утучить ся свиня, коли через 2 місяцї додає ся єї до корму

вапна виробу Бартеля.

П. Мельцер написав до нас дня 9. грудня 1896 такий лист: „Дякую Вам сердечно, за то вапно, яке купив я у вас для свиний. За 11 місяцїв свинї мої мали по 250 кільо ваги“.

Бартеля Фосфорове вапно до корму є найдешевшим і найлїпшим средством до охорони перед ломанем костий у лошаків, телять і ягнят, служить до утученя ялівок, поправляє у коров молоко, охороняє перед пажерливостию як також від него курки дуже добре несуть ся.

Описи, нотатки і взірцї даром.

5 кіль на пробу К 2·— почтою з Черновець 50 кіль К 15·—, 100 кіль К 28·—

27 4—10 н. с. Головний склад і висилка:

ШМІД і ФОНТІН, Чернівцї.

Друкарня „Рускої Ради“
має на складі

КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦИЙНИХ ТОВАРИСТВ
(Взаїмна Вигода“)

Всї книги до веденя товариства,
коштують враз з стемплями 50 кор.
з пересилкою 51 кор.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик **Рік заложеня 1873.**

Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.

Товари з альпаки і жіньского срібла В. Бахмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.
Дамскі ковняри і зарукавкі. найлїпші і найновійші товари футряні.
Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin“, „Nutria“. шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.
Правдиве біле Єґера Др-а Лямана, калїсони і майтки, вебові і з Chenili хустучки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.
Трикотові і вовняні камаші.
Товари обувяні, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.
Для панів лякерки, півчеревики — найновійшої сорти.
Капелюхи плюшові, з льодену найлїпш. анґлїйскі і віденьскі краватки.

Куфри до подорожи з замочками і без. Нецеварки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітила і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.
Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.
Найновійші артикули карнавалові:
Для дам наймоднїйші черевики балеві, загортки, ґази і вахлярі
Кляки і цилїндри найновійшого крою.
Щітки до річий, голови і до зубів.
Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і француской продукциї.

Хусточки батистові, шовкові, паньчохи, шовкові так звані „Flor“ гладкі і „ajour“, рукавички шовкові, ірхові „Marabout“ і иньші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові пояски найновійшого фасону.
Шовкові шкарпитки. „Flor“ рукавички, найлїпших фабрикатів сорочки батистові, піки, наймоднїйшого фасону.
Ковнярики, маншети, краватки, полотняні хусточки і батистові.
Прибори до польованя. торби камаші, зарукавки крісла полеві і амуниция.
Санки „Rodel“ всї специяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарнї товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана. Захарка.

Ч. 23. Чернівці, пятниця дня 22. лютого (6. марта) 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цілий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цілий рік 18 кор. (агл. 9 рублів або 34 фр.) а на пів року 9 кор., агл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятниці і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділь і сьвят.

Відповідь на „Голос з середної школи“.

На мою статю п. з. „Професори й ученики“, („Буковина“ ч. 10.) появила ся відповідь в виді „Голосу з середної школи“ („Буковина“, ч. 18.) а відтак еще й „Відголос на Голос з середної школи“ („Буковина“, ч. 19.). З огляду, що автор „Голосу з середної школи“ невірно і тенденцийно представив мої гадки з тої статї, тому для фактичного справленя і поясненя мушу сказати кілька слів.

Передовсім мушу пояснати причину задля якої я написав згадану статю. Справа мала ся так: „Буковина“ (мабуть ч. 9.) принесла вістку, що в Коломиї ґімназиясти убили свого професора. Кождий признасть, що такий незвичайний факт мусить читача застановити і викликати певні рефлексиї. І я під першим вражінем написав статейку п. з. „Гадки з приводу убитя професора ґімназияльного в Коломиї“. Відповідно до того заголовка я зладив вступ, в якім — о скілько собі пригадую (бо манускрипт у редакциї, а відписи собі не лишив) — зазначив, що такий сумний випадок — се в Галичині не першина. Бувало — ученики вабивали професорам вікна, відбирали собі житє, стріляли у професорів і т. п. Меньше більше так представляв ся вступ.

Тимчасом телеґрами слїдуючого дня донесли, що той професор задля сильної конструкциї еще не погиб (як о тім вчера мильно донесено) а лише боре ся зі смертию. І може се було причиною, що редакция поданий мною заголовок і цїлий вступ статейки зчеркнула, а натомість статю затитуловала „Професори й ученики“. Се змінює основно цїлу суть річи. Статя під поданим мною заголовком була принагідною і не вимагала такої основности як розвідка під заголовком редакцийним. А по друге так із мого заголовку як і зі вступу виходило виразно, що я мав ту на метї головно галицкі відносини.

Тільки до поясненя ґенези статейки „Професори й ученики“.

Тепер приходжу до фактичного спростованя:

Неправдою є, начеб я у своїй статї „накидав ся“ на цїлий стан учителїв середних шкіл, „йому дорікав, а навіть ганьбив його“. Також невірно сказано, немов би я мав „професорів“ загалом уважати нездібними чи нездалими“.

Доказ на се:

Обговорюючи факт убитя професора ґімн. в Коломиї а при тім і факти вибиваня вікон професорам, стріляня до них і т. п., я писав дальше:

„Найпідставнїйшим мотивом (тих) сумних проявів вибуху негодованя або й ненависти є се, що дані професори шкіл середних, значить ті, проти котрих проявляють ся вибухи негодованя або й ненависти, не розуміють як слїд свого післанництва. Вони думають, що їх метою є перепалюване учеників і т. д. Такі професори то звичайно люди самолюбні, що не мають ширшого погляду, мірних спосібностий і т. д“.

Дальше обговорюючи „Druck von Oben“, щоби не допустити до „гіперпродукциї“ інтелїґенциї, писав я про професорів так:

„І трафить ся між професорами людина, що так і припадуть єї до серця інтенциї „горних шпичок“, що десятковане молодїжи кладе собі за цїль житя і своєї педаґоґічної дїяльности“... „Такий професор може сподївати ся лише погорди і ненависти зі сторони своїх учеників, а часом — часом і жорстової мести“.

І так у кождім поодинокім випадку моєї дописи, де лише піднесені які закиди.

З другої сторони я зовсім виразно зазначив, що „переважна часть спосібних і дїйсно із покликаня професорів з часом виробляє собі навіть дуже гарну методу“, що „строгих педаґоґів, добрих методиків, таких професорів, котрі справдї поняли високе званє свого післанництва і до учеників відносять ся справедливо, трактують їх по батьківски — таких професорів молодїж любить і респектує навіть тодї, коли такий професор у виконуваню справедливости є приневолений одному чи другому дати лиху ноту“.

Чи в виду того обеднаний читач може сказати, що я наведені висше закиди (котрих мимоходом кажучи автор „Голосу“ навіть не старав ся „збивати анї розбивати“!.., А шкода...) ґенералїзую на цїлий стан учителїв шкіл середних?! Нї! Таке міг вигадати лише тенденцийний дописуватель!!

Такою самою „правдою“ кермує ся дописуватель в цїлій статї „Голосу“. Характеристичне, з яким легковаженем він твердить, що „двійка сама ще нїкого (??) не знищила (!) і нїкому не замкнула дороги до дальших студий“... Із таким відважним твердженем годї і полемізувати.

Або знов цїкаве: „А кілько то разів“ — пише дописуватель — „платять батьки шкільну оплату навіть тодї, коли синок має добру клясу, . . . щоби синок мав за що гудяти і бенкетувати“. Наче-б щось такого практикувало ся у нас правильно, а власне се, щоби батько не платив тих оплат без потреби, належало до рідкостий... Ось в сїм проявляє ся, добродїю дописувателю, ґенералїзоване дуже а дуже рідких фактів, — а не в моїх закидах! — І з причини такого марнованя гроша ученицями дописуватель впадає в сьвяте обурене: „І не оден се знає“ — кличе він — „а чому не дасть знати до школи, щоби вкоротити паньскі забаганки сина“... Шкода, що дописуватель не означив близше, як виглядало би таке „вкорочуване паньских забаганок“, бо з повисшого можна припускати, що проявило би ся в двійцї, в шкільній оплатї і т. п., тим більше, що по думцї дописувателя ті средства педаґоґічні „нїкого не знищили і нїкому не замкнули дороги до дальших студий“... Я здаєть ся і не потребую навіть доказувати, що з тими двійками і оплатами річ має ся якраз противно, бо-ж се загально звісне.

Добр. О. П. автор „Відголосу на Голос з середної школи“ подав кілька влучних заміток на тему захвалюваного дописувателем статї „Голос з середної школи“ — куйоньства. До тої справи хочу і я при сїй нагодї покинути кілька слів. Дописуватель гнїває ся, що хтось сьміє назвати „куйонами“ тих, котрі „днями й ночами нераз сидїли над книжкою“. — „Се не куйоньство“, — каже він — „се замилуване до працї“. Оно так і нї. — Коли ученик працює над таким предметом, до якого має замилуване, або коли професор відповідною методою і умілим педаґоґічним поведенем з'уміє розбудити охоту до самостійної працї взагалї, то навіть по довгім часї умової роботи не відчуває той ученик великої утоми, — противно має він інтеллектуальне вдоволене, хотяй і таке навіть перетяжене не перестає бути шкідливим для орґанїзму. Та коли н. пр. ученик з природи не-фільольоґ мусить витвердити на память граматичні правила і т. п., тодї він себе силує і таке сиджене „днями й ночами“ над книжкою є нїчим иньшим як лише „кованем“, вправою памяти а не думаня. — Щоби запобічи шкідливому кованю, реформатори середних шкіл бажають, урядити там науку в той спосіб, щоби ученики вже в школї опанували весь потрібний материял а в дома хиба повтаряли собі для вправи. Також материял научний зреформувати би так, щоби він відповідав реальному житю. Навіть найвисші шкільні власти захоплені тими кличами узнають конечну потребу усунути зі шкіл „куйоньство“.

В. Доманицкий.

МАРКО ВОВЧОК.

(На основі нових матеріялів).

(Дальше.)

В однім листї з Орла Марія Олександровна пише: „Усї говорять до Богдася по нашому; як вже там не говорять, а говорять. Дуже жадаю, щоб ти послухав, як Богдась почне оповідати про дїянїя Дорошенка і Хмельницкого. Він оповідає не довго, та добре якось. Я бачу, як він сознання у опадлих Українцїв будить... Єй же Богу моему, що так, ти знаєш, що тут їх чимало у Орлї“.

Підчас пробування Марії Олександровни з сином в Орлї, родина дядька її поступаєть ся своїми звичками на користь „приїзжих Українцїв“: „що дня ми варимо борщ, — пише вона, — бо дядя дуже вподобав, а Богдась не їсть щей, та й я не можу добре їсти їх, одвикла. Були в нас і вареники гречані і ще де що“.

Як побачимо далї, Марія Олександровна писала для Богдася українську історію, сидячи в Орлї, щоб легче було вчити його, читаючи. Бачимо, що купує в Орлї Бантиш-Каменьского, читає його... „Шукала Кониського, пише вона, та не знайшла, то куплю Бантиша Каменьского. Тільки тут то і є Бантиш-Каменьский, Ріґельман і Маркович“. Ставши вже сьвідомою Українкою, під впливом, безперечно, найбільш чоловіка, Марія Олександровна починає й писати по українськи. До сього часу науку мови української вона вже скінчила як найкраще. А як вона пильно працювала над тим, щоб досконально вивчить ся мови, сьвідчать матеріяли, що є й зараз серед паперів її. Се перш за все пісні, загадки, казки, записки ботанїчні, метеорольоґічні, навіть археольоґічні (рукою Марії Олександровни).[1]) Се була перша стадія науки. Друга стадія — з того матеріялу складала вона собі український лексикон і робила се вона усе своє житте: поповняла його сьвіжим матеріялом. При тім, щоб певнїйше усталити значінне кождого слова, Марія Олександровна поруч з українським словом ставила переклад його на французку мову, яку знала дуже добре. Отож в словнику тім і стоїть напр.:

Плаз — reptil, розквилив ся — s'attendrir, fondre en larmes; улеглий — soumis, одлюдок — misant і т. п. В словнику велика сила записів характерних для мови — очевидно, з народних уст, — отих самих „богатств“, про які далї говоритиме Кулїш. Тут же поруч — цїлий скарб народних пословиць. І цїкаво те, що велика сила сього матеріялу зібрана у 1880—1890 року в Канївщинї, під Богуславом, де Мар. Ол. жила цїлих 8 лїт.

Крім словника для лїтературної роботи своєї Мар. Ол. завжди мала під руками етноґраф. матеріял (пісні і пословиці), і ті слова, на які треба було звернути увагу, були попідкреслювані, напр. ой плахотка черчаточка; як поїдеш на Вкраїну, то не обаряй ся; стала мати порядок давати; оце-ж тобі, ковалївно, вечірнеє стояннє, потайнеє розмовлянне, опівночне обнїманне[2]).

В сїй роботї (вивченню) мови допомогав жінцї Опанас Василевич. Він багато зробив виписок і підкреслив отаких слів, та виразів, на які треба спеціяльно уважати. Такого пісенного матеріялу зберегло ся аркушів з 50 писаних. Оп. Вас. часом навіть сістематизує вибраний матеріял, напр. до слова вовки вибрав три епітети і зазначив, де який уживаєть ся: сїроманьцї — в Полтавщинї, хмарцї — в Чернигівщинї, хванцї — в Харківщинї. Тут ми бачимо Опанаса Василевича знову в ролї наставника, як і в Орлї, а Марію Олександровну — в ролї талановитої учениці; навіть і метода науки та сама, тільки тодї Мар. Ол. мусїла робити виписки з французкої Біблії, а тепер з українського етноґрафічного, а де-коли то й лїтературного матеріялу. Кажу й лїтературного, бо серед джерел часом трапляють ся й такі, як „недруковані вірші“. Під руками у Марії Олександровни було незвичайне богацтво матеріялу для мови — зібраного подружжем Марковичів разом. Записи старі ще з 1840 років і пізнїщі — були дуже цїкаві, старовинні, не рідко од кобзарів, або напр. як читаємо разів зо два: — „со слов 110-лїтного старика И. Тарасѣвича, служившаго в Компанѣйцах“.

От в сїм матеріялї і в сїй народнїй скарбницї словесній і криєть ся тайна чудового знання мови, зразки якої ми маємо в „Народнїх оповіданях“. Марія Олександровна, маючи такий надзвичайний лїнґвістичний хист, що за яких півроку — рік опановувала зовсїм чужу мову, як от хоча-б анґлїйська, — за 6 лїт життя на Вкраїнї, в українській атмосфері, вивчила ся української мови з такою досконалістю, що Кулїш зовсїм справедливо сказав про неї: „Марко Вовчок випив весь сок і запах із цвітів української мови“. В сїм разї Кулїш сказав сьвяту правду і немов одгадав той процес „випивання соку і запаху“ української мови, про який була у нас мова.

Тепер ми вже маємо той непохитний факт, що Марія Олександровна знала мову так, як не багато споконвічних Українцїв, що спеціяльно вчили ся української мови і писали нею, знали її. До того ще, Марія Олександровна надзвичайно перейняла дух мови

---

[1]) Інтерес до археольоґії у неї не вмер і пізнїйш; в р. 1862 вона оглядає в Парижи археольоґічні музеї, де-що цїкаве купує.

[2]) Про се маємо згадку в однім листї її з Парижа р. 1862: „Тепер сижу сама у свойому покоїку. Коло — по цїлому столї усе пословицї і пісні „хочеш часом слово вишукати, то й забудеш яке: читаєш ся, начі ті два дяки, що на молоду задивили ся — у книжцї помолили ся“.

І підчас коли дописуватель „що до закиду, що професори самі куйони (Я сего не ґенералізував на цілий стан!) і з учеників хотять поробити куйонів“ каже, що „той закид не може ганьбити професорів“, та радить звернути ся „з тим куйоньством до учеників“, — значить зовсім серіозно піддержуєте куйоньство, — міністер просьвіти др. Мархет на послідній анкеті в справі реформи середної школи у Відни признав публично, що в середній школі „нині вимагає ся неможливого, неможливо, що найменьше для середних здібностий“,... що „материял такий великий і обіймає такі ріжнородні предмети, що сімнацяти-до вісімнацятилітний молодець не в стані все задержати в памяти“. З тої причини радить міністер зредукувати материял „особливо з огляду на память“. Иньшими словами — міністер рішучо виступає проти куйоньства а свою дотичну промову кінчить ось як: „Ученика можна лише з того питати, чого він може навчити ся, а не з того, чого не може навчити ся“.

Прикро, що в часї, коли навіть міністер узнає шкідливість куйоньского системи в середних школах — находять ся між нашими професорами одиниці, що его боронять і, очивидно, після него ведуть дальше діло научуваня і виховуваня. Та з того лише видко, що деякі люди у своїй ревности і упередженю хотять бути „päpstlicher als der Papst selbst“. Cui bono се они роблять — годі збагнути.

Іван Герасимович.

(Кінець буде).

Політичний перегляд.

Вибори з галицких міст.

Результат виборів у Львові ще не звісний в цїлости. Про вибір Цюхціньского, Левенштайна і Ґломбіньского ми вже доносили; результату нових виборів трьох останних послів поки-що нема. В середу до год. 12. в полудне найбільше голосів одержали вшехполяки Адам і Баталія та демократ Рутовский. Однак з сего годі що небудь певного виснувати про вислїд вибору.

Краків. На 4540 голосуючих вибрано дотепер послів д-ра Ю. Леа (4022 гол.) і І. Федоровича (3773 гол.) д-ра Е. Бандровського (3847 гол.) і д-р Ляндава (3064 гол.) Всї вони виступали як кандидати з'єдиненої демократиї. Независимі кандидатури комітетів ремісничих і міщанських: К. Бартошевич (850 гол.) д-р Ф. Буяк (728 гол), А. Стащик (569 гол.) та А. Кособуцький (557 гол.) поперепадали. Два другі дотеперішні краківські посли д-р Станїшевський і Вол. Яворський зовсїм не кандидували.

Бяла (дотеп. посол Р. Люкас). На 286 голосуючих вибрано нїмця Кароля Гемпля.

Броди. На 477 голосуючих вибрано 411 голосами на ново дотеперішного посла — Окт. Салю (вшехп.) сіоніст д-р М. Бравде одержав 66 голосів.

Дрогобич (дотеперішний посол Л. Вісневський). На 1164 голосуючих вибрано 910 голосами проф. льв. унїверзитету і посла до буков. сойму, д-ра Альфреда Гальбана (консер.) Русин Дмитро Леськів одержав 254 голосів.

Ярослав. На 569 голосуючих вибрано на ново одноголосно д-ра Вл. Яля (дем.)

Коломия. На 1365 голосуючих вибрано на ново 1158 голосами Яна Клеского (вшехп.) Русин д-р Іван Раковський одержав 123 голоси, Нїмець Франц Вебер 84 гол.

Новий Санч. Дотеп. посол пок. Ю. Дуваєвський. На 1173 голосуючих вибрано 967-ма голосами мін. скарбу д-ра В. Коритовського (конс.) Купець Ф. Рінер одержав 206 голосів.

Перемишль. На 1393-ох голосуючих вибрано 1014 голосами демократа, д-ра Б. Долїнського. Вшехпольський кандидат, д-р Тарнавський із 378 голосами перепав.

Ряшів. Вибрано одноголосно 573-ма голосами дотеперішнього посла, д-ра Ст. Яблонського (вшехп.).

Самбір. Тут виступали три кандидати: дотеперішний посол д-р Францїшек Томашевський (вшехп.), д-р Фр. Соболевський (дем.) і Ян Земняк (люд.) Голосовано три рази, але нїхто з кандидатів не одержав абсолютної більшости. Нинї відбувають ся тїснїйші вибори між д-ром Соболевським і Земняком, бо вшехпольський кандидат, д-р Томашевський вже вчера перепав.

Станиславів. На 1.207 голосуючих вибрано 920 голосами на ново д-ра Л. Білїнського (конс.) опозиц. канд. Мст. Зайончек одержав 287 гол.

Стрий. На 925-ох голосуючих вибрано 666 голосами на ново послом д-ра Ф. Фрухтмана (дем.). Русин Ом. Колодницький одержав 240 голосів.

Тернопіль. На 607-ох голосуючих вибрано одноголосно дотеп. посла Ем. Міхаловського (вшехп.) Русини від голосованя здержали ся.

Тарнів. (Дотеп. посол д-р А. Вайсінґер). Послом вибрано 607 голосами д-ра Т. Тертіля (вшехп.)

Бережани-Золочів. На 1070 голосуючих вибрано наново 870 гол. вшехпольського кандидата, д-ра Ст. Шецля. Кандидат Русинів, д-р Д. Левицький одержав 89 голосів, а Вісоевський (люд.) 92 гол.; 19 гол. розстрілених.

Бохня-Вадовиці. Вибрано однодушно (670) дотеперішного посла, д-ра Ферд. Майса (дем).

Горлиці-Ясло. На 896 голосуючих вибрано 882 голосами наново о. Л. Пастора (кат. цетр.), його контркандидат, інж. Нижнїцкий 14 гол.

Сянок-Коросно. (Дотеп. посол. Каз. Лїпіньский). На 854 голосуючих вибрано 685 гол. послом Авґуста Ґорайского. Вл. Смольский одержав 170 гол., а прочі голоси розстрілені.

Подґуже-Величка. Послом вибрано наново бурмістра Подґужа Франца Марцевского (дем.).

Вступленє людовців до кола польского.

Польскі Людовці творили доси в парляментї осібну ґрупу. Тепер-же пп. Стапіньский і Бойко скликають на 8 с. м. до Ряшева збори всїх людових послів, делеґатів і мужів довіря партиї і на тих зборах має п. Стапіньский поставити внесок на вступленє людових послів до кола польского. Є се наслїдком союза з консерватистами, який людовці заключили при виборах до сойму. Через вступленє людовців возмуть верх в колї консерватисти, виперті тепер домократами.

Антипольскі закони в Нїмеччинї.

Рівночасно з проектом про вивласненє пруских Поляків виступив кн. Більов з проектом нового закона про збори й товариства. Сей закон мав обовязувати в цїлій Нїмеччинї та заступити ріжні закони, які мали досї поодинокі держави й князїства. Законопроектови сему надав кн. Більов тенденцию ворожу невнїмецким горожанам Нїмеччини — Дунцям в Шлезвику, Французам в Альзациї а головно Полякам в Познанщинї. Він постановляє, що на публичних зборах не можна говорити инакше, лиш по нїмецки. Законопроект сей, як обовязуючий для цїлої Нїмеччини, мусить бути ухвалений через цїлий парлямент. Та тут правительство не розпоряджує такою більшостию як в прускім соймі і не може переформувати законопроекту про збори й товариства, проти якого станула рішучо польско-центрово-социялїстична опозиция.

Наради парляментарної комісиї над сим законопроектом тревали дуже довго, а розходило ся в них головно о § 7. тзв. язиковий параґраф. Правительство, побачивши, що не може переформувати його в первісній редакциї, робило безвинні заходи, щоб довести бодай до якого компромісового обмеженя для чужомовних зборів. Але й се правительству не удало ся — комісия відкинула остаточно всї компромісові внесеня а також цїлий 7. §. Значить ся при першім читаню кн. Більов програв та хоч він старає ся, щоб осягнути деякі уступки при другім читаню, то мабуть і се йому не вдасть ся. Нїмецкі вільнодумцї — на яких він головно числив — побачивши, що голосованє лїберальних послів в прускім соймі за вивласненєм Поляків викликало в широких кругах нїмецкого громадяньства погане враженє, рішили ся не прикладати своїх рук до дальшого обмежуваня прав польского народу в Прусах.

Законопроект про вивласненє пруских Поляків, який відіслала палата панів до сойму для полагодженя деяких порішених нею змін — увійшов вже на дневний порядок пруского сойму. Дискусия, яка вивязала ся при сїй нагодї, виказала цїлковитий роздїл між консерватистами й вільнодумними фракциями. Остаточно принято цїлий законопроект враз із 13. § про вивласненє.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 5. марта 1908.

„Думки сучасного Поляка“ або вшехпольска етика, або чи можуть Поляки нарікати на Нїмцїв за закон о вивласненє? Ухвалений нїмецким парляментом антипольский закон, котрим постановлено, що всякого властителя — Поляка можна в інтересї держави викинути примусово з його землї, викликав серед Поляків зрозуміле обуренє. З тої нагоди варта би пригадати уривок з великого твору Романа Дмовского, презеса польского кола у всїх трех думах і духового батька вшехпольского руху. Сей твір „Думки новочасного Поляка“ зробив свого часу велике враженє і став ся, можна сказати, евангелієм молодого поколїня Поляків, евангелієм, на котрім воно виховало свої людожерні заходи проти Ру-

---

до найтоньших нюансів. І се зрозуміло зовсїм, коли зважимо, що вчила ся вона мови не з книжок, а тільки з уст народа — посередно, — розмовляючи з людьми, чи безпосередно — студіюючи етноґрафічний матеріял. На що вже знавець мови був Кулїш, а й той дивував ся і любував тим, як Марія Олександровна уміє наслїдувати народню мову. Се було року 1857, коли Марія Олександровна, їдучи в Орел, заїхала в Борзну і вперше побачила Кулїша, а він її. Тут у Кулїша гостї (Забіла, Білозерський) почали просити, щоб вона прочитала своє (не друковане ще) оповіданнє „Чумак“. „Ти знаєш мою істоту, — одписує вона чоловікови. — Яково-ж то мінї було! Єй Богу, як туман пав менї на очі — не можу, та не можу“. Другого дня вона таки читала, і Кулїш вислухавши сказав: „Чого-б я не дав за сї слова: „еге, каже чумак, еге!“ Так і бачиш того чумака, що йому і Нїмець приїв ся, і степи він бачить безкраї...

Тому, хто хоче наочно побачити, що вже в роцї 1857 Марія Олександровна впадала тою незрівняною мовою, якою написані „Народнї Оповіданя“, я раджу прочитати її листи року 1857 — тоб то писані ще до того як „Оповіданя“ побачили світ. В сих листах бачиш туж саму чудову мову, туж ніжність і той запах мови, той уриватий, але прозорий як скло спосіб писаня Взагалї, для тих, кого досї брав сумнїв, або хто схилявся до того, що автором „Оповідань“ (що до мови) був Опанас Василевич, я пораджу прочитати поруч з листами Марії Олександровни — листи Опанаса Василевича, тяжкі, многоглаголиві і сухі, без того ніжного чуття, що проймає кожен рядок писаня Марка Вовчка, чи то воно буде оповіданє, чи листи. Та поки листи ті будуть видруковані, подам з листів Марії Олександровни пару зразків, не вибираючи, бо кожен лист її — цїнне придбанє для нашого письменства. Беру лишень уривки, що мають загальний характер:

„Проїзжали Козелець, то бачили на станції старосту, — от як би змалювати! Невеличкий собі чоловік, чорнявенький і гордоватенький, і веселий, і говіркий і жартовливий, — збиваєть ся і на Возного і на Виборного. Ми з ним у розмову зайшли. „Наш городок глухий, так собі, — от у Нїжинї то буде краще постановлено, тілько що церква у нас добра, славна! Вань Ванїч! (то смотритель, не молодий і з ним другує, — як здаєть ся під орудою у нього, як то кажуть). Хто сю церкву будував?“ „Грахвиня Розумовська“ — одказує Вань Ванїч, — і всї задивились на церкву, наче з роду не бачили, а конї стоять приведені, — не запрягають ся. А тут: „рятуйте, рятуйте!“ „Чуєте, чуєте?“ гукнув староста. „Вань Ванїч! Се глас женського пола, — чи не пішли-б ви рятувати?“ „Якого чорта я буду рятувати!“ одказує Вань Ванїч, притоптуючи (не розбірно одно слово) ногами по землї“.

Або от ще:

„Просить М. Д. (Забіла) на обід — ми поїхали. Там і борщ гетьманський був і вареники гречані, мабіть чи не гетьманські теж, бо ми, прості люде, з роду не їли таких. Богдась їв поруч зо мною, та як хотїли взяти борщ, аж заплакав... Отсе, каже П. А. (Пант. Олекс.) краще од усїх смакує, — чує, що се борщ гетманський“. Дають вареники і питають його, чи добрі. „Не знаю, каже, — ще не знаю, дайте менї сметани!“ Втїшив усїх своєю мовою і величностію. Ну як би ти побачив, ходить і говорить, нїби цїлий вік між великими панами був, — нагадав він менї, знаєш, ту семилїточку, що її пан водив та дивив то тим, то сим, а вона каже „і то добре, і то добре, і се гарно“, — та до хлїба!“.

Тепер перейдемо до справи з авторством Марка Вовчка.

29. серпня 1857 року Мар. Ол. пише до чоловіка з Борзни, від Кулїша: Бачила Сестру надруковану. Ти получиш усе на тому тижневи, або й пізнїще трохи, бо вишле Каменецький з Петербургу“. А через два днї знову лише до нього про побут свій у Кулїша: „Стрів мене пан Кулїш, — я його наче перше бачила, зараз і пізнала, і жінка його мене привитала хорошенько... Всї брати Білозерскі витають, і все то так дивить ся наче на щось добре на мене. А всї вже знають, мій друже, що я переслала в Петербург Пант. Олекс. де-що: все то вже читало і перечитало. Стали мене просити, щоб я їм читала. Ти знаєш мою істоту. Яково-ж то менї було! Єй Богу, як туман пав на очі — не можу та не можу“. В тім же листї є така згадка: „Микола Михайлович (Білозерский) їде чумакувати у Крим з чумаками. „Я, каже, Сестру читав та думаю — народня, записана від народа“. На другий день я читала таки своїх „Чумаків“ (відзив Кулїша з приводу їх я подав раніш). Я його просила не друковати сих „Чумаків“, бо почула читаючи, йому, що з них ще буде щось добре, а теперечки — нї ще, тільки догад на добре“.

Тут же, в листї знаходимо і відзив Кулїша про Опанаса Вас.: „Він (тоб-то Кулїш) тебе лїчить за великого критика, що в тебе есть чутка якась ніжна, — так він сказав менї“. А далї Мар. Ол. сповіщає, що Кулїш заводить свою друкарню в Москві і обіцяє перетягти Опанаса Вас.: „будемо печатати і іздавати і погодимось вже із ним так, щоб добре було“. „А менї й подумати не весело, — додає Мар. Ол., що на Москву заберемось, — хіба що-року їздити на Україну будемо“.

(Дальше буде.)

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

санів. Ось кілька перлин з сего твору: „Всякий здобуток без огляду на те яким способом осягнений, може стати ся підставою добробуту народа та його поступу… У відносинах між народами нема справедливости і кривди, є лиш сила і неміч“. „Німець, котрий бачить, що в інтересі пруской держави треба підбити культурно Познанщину, осяде там і всю свою енерґію оберне на скріплене Німеччини, котрий пригорне польску дітвору і стане вчити її німецкої мови, котрий на своїй посілости з'орґанізує німецкий заряд і культурним впливом переробльовати-ме окружене на Німців — такий Німець може бути певний мого поважаня“. „Москаль, що купуть маєток на Литві і осяде там лиш на те, щоб ширити російскі впливи, щоби у білоруских мужиків витворювати симпатиї до московщини, також може бути певний мого поважаня“. „Признаю ся, що маю відразу до обвинувачуваня Німців і Москалів. Що більше: коли не ошибаю ся, то я перестав навіть ненавидіти їх“. — Як сказано „Думки сучасного Поляка“ стали ся евангелієм в поступованю Поляків супроти Русинів. Коли у відносинах між народами нема справедливости, коли всякий здобуток, без огляду на те, яким способом осягнений, добрий — то чому не можна би польонізувати руских дітий, чому не можна „леґально“ й нелеґально рабувати рускі мандати? Але коли так само поступлять Німці супроти Поляків, тоді підносить ся скажений крик і евангаліє Дмовского не значить нічого. Односторонність поганий гріх…

Докторат ветеринарских наук. З Відня доносять, що на днях була депутація слухачів тамошної академії ветеринариї, з ректором на чолї, на авдієнциї у міністра просьвіти Мархета, який заявив, що міністерство має намір з початком будучого шкільного року ввести докторати ветеринариї. Услівя одержаня докторского степеня ще не установлені.

Стесля помилувано. З Петербурга доносять, що ґенерала Стесля, засудженого на смерть помилував цар, назначуючи йому однорічну легку кріпость. Ордери і пенсия полишуть ся йому.

З українського житя в російских універзитетах. Рада студентского гуртка українознавства при петербурскім універзитеті повідомила загальні збори, які відбули ся дня 24. лютого с. р., що постанова гуртка про те, щоб орґанізувати кілька систематичних кругів з українознавства, не може здійснитись, бо ректор універзитета проти того, щоб на лекторів запрошувати таких людий, котрі не належать до універзитетскої корпорациї, а тимчасом в цілім універзитеті крім одного тільки проф. Волкова нема таких специялістів українознавців. — Жите Українців в Томску проявляеть ся властиво в „студентскій українській громаді“, котрої статут затвердила рада професорів. Тепер члени сеї громади можуть свобідно збирати ся в універзитеті. Жите її в порівнаню з торічним іде досить жваво. Біблїотеку громади позволено держати в універзитеті, що дуже вигідно для членів; біблїотека дістає всї українські часописи і журнали. Тепер заходила ся громада коло уладженя вечера в честь Шевченка, однак сильні „міра сего“ не дали дозволу на концерт не тільки в громадскій сали, але й в невеличких будинках купецкого та комерцийного товариства.

Сцена в театрі. В Кременчузі виставляли недавно „Отелльо“ з гостинним виступом нікого Роберта Адельгайма. В 4. дїї якомусь видцеви Мавр здавав ся сьмішним і він голосно засьміяв ся. Гордий „Отелльо“ почув сей сьміх і розгнївав ся. Саме тоді, як Дездемона йшла до нього, глянув на неї і побіг геть зі сцени, закричавши: „не буду грати“! Сердешна Дездемона засоромилась і мало не заплакала, а публика думаючи, що так і повинно бути в песї, почала плескати. На сцену вийшов якийсь добродій і оповістив, що Адельгайм тоді тільки грати ме далї, коли виведуть того, хто засьміяв ся. Очевидно нікого не виводили і Адельгайм любісенько грав далї.

В сьвіт за очи. До „Ради“ пишуть з Херсонщини: Недавно тому через село Пасїцели тягнулось де-кілька возів, запряжених одною конячкою і повних чоловіків, жінок та дітий обідраних, худих, на пів голих. Зразу можна було думати, що се цигани, але приглянувшись до них, можна було пізнати наших же людий, тільки з півночи з Волинї, чи як їх тут називають „польщаків“. З допитів виявилось, що се їдуть переселенції. Вони ранїш жили десь на Волинї, жили добре: „по пуду масла на базар вивозили“, казала плачучи, одна жінка. Але років з чотири тому здалось їм у рідному селї тїсно і вони, попродавши майно, виїхали у Сибір. Досталась їм земля десь аж за Томськом, але земля неплодюща. Бідували вони там чотири роки, попродали усе, до останньої свитини, а потім помандрували назад до дому. Та дома їх громада і в село не пустила, кажучи: „чого приїхали, нас і так тут зверхом“. Тоді вони помандрували в сьвіт за очи. Десь на Поділю вони прочули, що у мелїтопольскому повіті, у Тавриї, є маєтом вел. князя Михаїла Миколаєвича і що сї маєтки продають ся селянам; прочувши про се, вони намірились мандрувати туди і просити, щоб їм дали землї. Два місяцї вони вже їдуть туди, де сподївають ся найти шматок хлїба, їдуть поховати де-кілька чоловіків, жінок та з половину дітий по дорозї, годуючись тим, що дадуть їм добрі люди ради Христа.

Оповістки, іменованя і т. п.

З ц. к. Управи руху. Розпоряджене дотично заведеня додаткового терміну для перевозу дібр на стациї Пожоріта, видане в р. 1906 знесено з днем 27-го лютого с. р.

Пригадуємо що концерт Федьковича відбуде ся в неділю 8. марта 1908 салї „Музичного Товариства“. Початок о год. пів до 4. по обіді. Вечером о год. 9. комерс в народнім Домі“.

Шевченківске Сьвято відбуде ся заходом Буковиньского Бояна в Чернівцях в неділю дня 5. цьвітня 1908. в сали музичного товариства о год. $3^1/_2$ пополудни; вечером о год. 9-ій того самого дня відбуде ся в сали Народного Дому сьвяточний комерс. — В сїм сьвяті беруть участь визначні сили а сама програма складає ся з найновійших творів, між якими особливо підносимо „Кавказ“ І. Часть Людкевича і Купальний Хоравід з І. акту „Купала“, опери Н. Вахнянина, обі композициї на мішані і мужескі хори в супроводї повної орхестри. — Власне задля співучасти військової орхестри 41 полку, яка контрактово звязана з тутешним театром і через се не моглаби взяти участи в виконаню програми нашого сьвята, колиби оно мало відбути ся вечером, назначив його Видїл на пообідну пору. — Видїл Бояна не жалує трудів і видатків, щоби се сьвято випало гідно і величаво тож відкликує ся до нашої суспільности, щоби по береги наповнила салю музичного товариства. — Заразом взиваємо всїх давних членів так дам як і мущин, та сих, які хотять вписати ся в члени Бояна, щоби зволили відразу і в повнім числї приходити на проби хору, бо час до вивученя дуже не довгий, а досї наші сьпіваки були занятї сьвятом Ю. Федьковича, яке відбуде ся 8./III. Особливо звертаємо ся до всїх наших студентских товариств, щоби зволили всїх своїх сьпіваків дати до розпорядимости „Бояна“ на сю патріотичну ціль. Проби будуть відбувати ся що середи і суботи від год. 7—8 вечером; перша 11. марта. — За видїл: *Модест Левицкий*, голова. *М. Шухевич*, писар.

Пригадуємо, що представлене тов. „Міщаньский Хор“, на якім буде дана народна драма із сьпівами і танцями в 5-ти діях Кропивницкого п. з. „Дай серцю волю, заведе в неволю“, відбуде ся в неділю дня 8. марта с. р. о годинї пів до 8 ої вечером в сали „Дому польского“.

Загальні збори ґімнастичного товариства „Січ“ в Чернівцях відбудуть ся в понедїлок, 9. марта о год. 8-ій вечером в сали Народного Дому. — Прошу явитись на зборах численно, бо треба вже раз ввести се товариство в жите. — За видїл: *Др. Т. Галїп* кошовий, *Сьвятослав Лакуста*, писар.

Перші загальні збори читальнї „Руської Бесїди“ в Лукавицї відбудуть ся в неділю 7. марта 1908. о 10. годинї перед полуднем в домі господаря Костя Бадюка з отсим дневним порядком: 1. Відкрите зборів і вибір предсїдателя. 2. Прочитане і пояснене статута. 3. Назначене річної членьскої вкладки. 4. Впис членів. 5. Вибір видїлу і уконституоване його. 6. Вільні внесеня. Просимо о як найчисленнїйшу участь селян з поблизьких сїл і ту українську інтелїґенцию, якій залежить на просьвітнім розвою нашого народа. — За тимчасовий видїл: *Каєтан Горвацкий, Дмитро Макогон.*

З Бурси ім. Осипа Федьковича. Щедрі датки вплинули від місцевої ради шкільної в Лукавци н. С. 24 К. від п. посла А. Лукашевича 10 вел. колачів, за що управи бурси сердечно дякує. *Н. Коцачук.*

З тов. „Академічна Громада“ у Львові. На загальних (конститууючих) Зборах „Акад. Громади“ дня 26 січня 1908 вибрано такий Видїл: Степан Баран, студ. філ. голова; Ф. Замора, студ. філ. тов. голови; Вас. Цмайло-Кульчицкий, студ. пр. секретар; Ант. Ганяк, студ. філ. — біблїотокар; Степан Гасюк, студ. мед. — касієр фонду обор.; Юлїй Лещій, студ. прав. — касієр фонду зопом.; Тимотей Шурак. студ. філ. — контрольор. Видїлові члени: Гамаль Волод. ст. пр., Гузар Роман, ст. пр.; Маґаляс Сем. ст. пр.; Стефанович Н. студ. мед.; Сохацкий Іван ст. пр. Заст. видїлов. членів: Питлик В. Федусевич Вол., Новосельский Н. Шишкевич М. Контрольна комісія. Ждан Іван ст. пр. голова: Н. Ґонтарский ст. пр. м-гол. чл. Захар Ткачук, Товорницкий, Н. Яворский, Матвій ст. пр. Адреса тов. ул. Кохановского ч. 1 д. І. пов.

На тов. „Руский Народний Дім“ зложили: а) членьскі вкладки отсї вп. п.: Веч. Коча 10 К., Марія Коча 10 К., А. Лукашевич 10 К., Іл. Останович 20 К., Ос. Проскурніцкий 4 К., Каз. Петращук 15 К. і Дам. Сїмович 20 К.; а) на бурсу ім. Осипа Федьковича отсї вп. п.: Вас. Коча 2 К., Ів. Голота 5 К., Хоміцкий 2 К., о. Ст. Маланчук 10 К., Т. Бриндзан 4 К., Нвк. Дрогомірецкий 4 К., Ів. Дроздовский 4 К., Вол. Ясеницкий 4 К., Др. К. Клим 4 К., Єр. Пігуляк 4 К., Др. Ст. Стоцкий 4 К., Вол. Михальский 16 К., Ів. Михальчук 10 К., Єр. Бурачиньский 20 К. За сї жертви складає сердечну подяку за товариство: *Антін Клим*, касиер.

Відозва

до буковиньского українського учительства.

Як заступник голови учительської екзекутиви прошу всїх П. Товаришів і Товаришок, а яко голова товариства черновецкої філїї „Українська Школа“ прошу специяльно членів сего товариства явити ся конче дня 7. марта с. р. о годинї 8. вечером у центральнім готелю на скликані видїлом „Українська Школа“ учительскі сходини, на котрих обговоримо внутрішні і вніпні шкільні справи, особливо справу учительскої платнї і порушимо жадане товаришів вашківского повіту на скликане учительского віча. Новий видїл „Української Школи“ постановив устроювати такі сходини кождої першої суботи по першім кождого місяця.

Вп. товариші (ки)! Коли ми, народні учителї (ки), вже взяли керму товариства „Українська Школа“ в свої руки, то виннї ми чей свому станови, своїй становій амбіциї, щоби зробили в сїм товаристві і через се товариство щось путнього, щоби не виглядало на вні, що ми уміємо богато кричати й критикувати а нїчого не робити. Тому-ж Товариші (ки) з'явіть ся вказаного дня в як найбільшім числї, де обговоримо програму нашої суспільної роботи, де наберемо пориву, одушевленя і вказівки для нашої тяжкої культурної працї! Хто не прийде на сї сходини бодай з близьких околиць без наданих причин, той або утратив віру до самого себе, до товаришів і народної інституциї, себто народної школи, або є тої думки, що учительство має єдине право лише жадати прав для себе, а суспільно культурні повинности сповняти належить полишати другим.

І еще одно. Сеї неділї заходить нагода манїфестувати свій національний патріотизм, значить 8. марта с. р. о годинї $^1/_2$4 пополудни в музичній салї дає ся концерт у честь найславнїйшого буковиньского поета Федьковича, з котрого доходи йдуть на построєне памятника сего безсмертника. Ким-же мусить бути заповнена саля як найбільше? Се я говорю з огляду на те, що наш стан є найчисленїйший на Буковинї, що маємо при кождій нагодї переважаючий голос і (другі вповідають) що користуємо ся з тої обставини звичайно на свою власну користь; тож в сїм разї… думаю все сказав. *Омелян Іваніцкий.*

КОНКУРС.

Головний видїл товариства „Просьвіта“ у Львові оголошує отсим конкурс на посаду платного редактора видавництв товариства „Просьвіта“. Зголошеня згядно оферти належить прислати до кінця марта 1908. Близших інформаций уділяє канцелярия товариства, ринок ч. 10 в годинах 9—7 вечером.

За головний видїл товариства „Просьвіта“ у Львові.

Петро Огоновский, голова. *др. Іван Брик*, секретар.

Замовленя на

Насїнє ярин, цьвітів і паші

з найславнїйшої фірми французької Vilmorin-Audrieux приймає

Зофія Голубінкова — Краків, Зелена 28.

За доброту і певність ручить ся, насїнє в опльомбованих торбочках.

Цїнник оплатно і даром. З поважанем

Зофія Голубінкова
Краків, Зелена 28.

РУСКА КАСА ○ РУСКА КАСА

тов. зеареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковинї. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого“ відібе ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї“.

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.

Меди питні домашного виробу і КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!

Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик **Рік заложеня 1873.**

Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. — **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.

Товари з альпаки і кінського срібла В. Бахмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.
Дамскі ковняри і варукавкі. найлїпші і найновійші товари футряні.
Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin", „Nutria". шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.
Правдиве біле Єґера Др-а Лямана, калїсони і майтки. вебові і з Chenili хусточки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.
Трикотові і вовняні камаші.
Товари обувяні, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.
Для панів лякерки, півчеревики — найновійшої сорти.
Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.

Куфри до подорожи з замочками і без. Нецезарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітала і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.
Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.
Найновійші артикули карнавалові:
Для дам наймоднїйші черевики балеві, загортки, ґази і вахлярі
Кляки і цилїндри найновійшого крою.
Щітки до річий, голови і до зубів.
Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і француской продукциї.

Хусточки батистові, шовкові, паньчохи. шовкові так звані „Flor" гладкі і „ajour", рукавички шовкові, ірхові „Marabout" і иньші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові пояски найновійшого фасону.
Шовкові шкарпитки. „Flor" руказички, найлїпших фабрикатів сорочки батистові, піки, наймоднїйшого фасону.
Ковнярики, маншети, краватки, полотняні хусточки і батистові.
Прибори до польованя. торби камаші, зарукавки крісла полеві і амунїция.
Санки „Rodel" всї специяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на нїмецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним сьвітом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кождого інтелїґентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII|3 Frauenfelderstrasse, 2.

Г. ФАЙЛЄС
усувач нагнїток
Чернівцї,
ул. Руска ч. 8.
(—)

До Америки і Канади

найвигіднїйша, найдешевша і найпевнїйша їзда через 185 (—)

ЛІНІЮ КУНАРДА

Вивідати можна через аенцию
SCHRÖDER & COMP. TRIEST
(З Трієсту)
Carpathia 3. марта с. р.
Ultonia, 18. марта с. р.
Slavonia 31. марта с. р.
(З Ліверполя)
Lusitaina, найбільший найпрактичнїйший паровець на сьвітї; відїзд 7. марта, 4. 25. цьвітня 16. мая
Mauretania відїзд 21. марта. 11. цьвітня 2. і 23. мая. 1908.

Марка охоронна: **котвиця**

Liniment. Capsici comp.
Pain-Expeller

Загально признаний знаменитий усмираючий лїк на втиране по цїнї **80 сот. 1·40 кор. і 2 кор.** можна купити у всїх аптиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних фляшках з нашим охоронним знаком **„котвиця"** з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки тим охоронним знаком яко правдиві. 178 21—40

Аптика Ріхтера „під золотим львом"
у Празї, улиця Елисавети число 5.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ" і „РУСКУ РАДУ".

Друкарня „Рускої Ради"
має на складї
КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦИЙНИХ ТОВАРИСТВ
(Взаїмна Вигода")

Всї книги до веденя товариства,
коштують враз з стемплями 50 кор.
з пересилкою 51 кор.

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Канцеляриї отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год).

Товариство взаїмних обезпечень
„ДНЇСТЕР"
у Львові, при ул. Рускій ч. 20. (в власнім домі)

приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних господарских, збіжа і паші на случай шкід заподїяних через пожар. Оплата премій мала, а користь для погорівших велика.

Шкоди лїквідує і виплачує „Днїстер" з найбільшою скоростею. При оцїнцї шкід бувають запрошені 2 господарі селяне з поміж членів. Дотепер виплатив „Днїстер" **15.588 відшкодовань** в сумі вісїм і пів мілїона кор.

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороту за р. 1906. і 1907. виносили 10. проц.

Банк краєвий у Львові і Чернівцях, Каса ощадн. у Львові, і т. д. приймають полїси „Днїстра" при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер" в Краківскім Товаристві.

Аґенциї „Днїстра" находять ся в кождім містї і в многих селах; там, где, еще неробить иньший аґент „Днїстра", можуть письменні селяне старати ся о удїлене аґенциї. Дотепер дістали аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31. грудня 1907.

Фонд резервовий	Кор.	1,003.364·—
„ резерви премій	„	613.720·—
„ на звороти	„	50.939·—
„ на ріжницю кур.	„	3.437·—
„ резервиспецияль.	„	35.000.—
„ емер. урядників.	„	218.364.—
иньші фондизаосмотреня	„	40.000·—
Разом сума	Кор.	1,964.824·—

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14

В Канаду і Америку
14 (10—?)

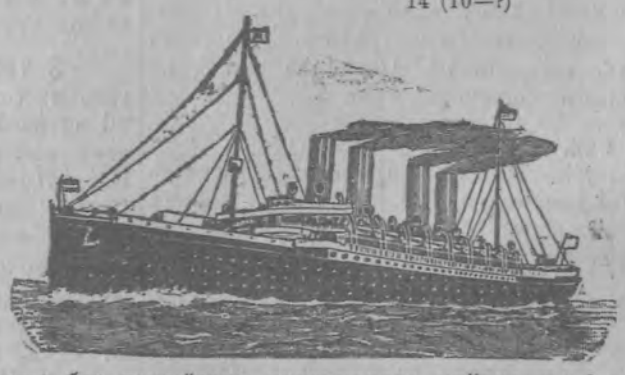

прямо без пересїданя переправляє **найскорше і найдешевше**
вис. ц. к. правительством концесіон. міжнародне
Бюро подорожи
„Ґльобус" (Globus)
Чернівцї, ул. Ратушева **14.** (Буковина).

Не купуйте шифкарти, доки не запитаєте ся в бюрі подорожи „Ґльобус" в Чернівцях о цїну! — Всяких вияснень в справі їзди удїляє ся даром.

Уважайте на число 14.

14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарнї товариства „Руска Рада" в Чернівцях під зарядом Івана. Захарка.

Ч. 24. Чернівці, неділя дня 24. лютого (8. марта) 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цілий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цілий рік 18 кор. (згл. 9 рублїв або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятниці і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділь і сьвят.

Збори руских послів.

В пятницю, 13. с. м. відбули ся у Львові в домі „Просьвіти“ збори руских соймових і парляментарних послів. Обі ґрупи радили окремо. Галицкі соймові посли над уконституванем і подїлом працї, а всї парляментарні над тим, яке становище заняти супроти правительства з огляду на соймові вибори.

Соймовий руский клюб уконституовав ся, вибираючи головою п. Евгена Олесницкого, 1. містоголовою п. Костя Левицкого, 2. містоголовою п. Кивелюка, секретарем п. Скварка. До руско-українського клюбу зголосив своє приступленє посол Станиславівщини Винничук, а зголосити має ще посол Збаращини Крисоватий, котрих кацапи причисляли до себе. Таким чином руский клюб числив би 13 членів проти 8 москвофільских.

На зборах послів парляментарних здавала президия так парляментарного як і соймового клюбу справозданє про свої переговори в справі виборів з центральним і краєвим правительством. Президія парляментарного клюбу заявила, що з огляду на те, що вона спонукала руских послів переговорювати в справі виборів з намісником Потоцким, а сей приречень даних послам не додержав, президия складає свої мандати.

По довгій дискусиї ухвалено одноголосно 1. не приняти резиґнациї президиї і висказати їй повне довірє;

2. висказати намісникови Потоцкому за його нелеґальне поступованє при виборах своє обуренє.

Всї иньші резолюциї що до тактики парляментарних послів супроти правительства рішено задержати в тайнї.

Україньский законопроект в третій думі.

Коли в Росиї скінчили ся вибори до третої думи, вся ворожа українству преса заликувала одним хором, що з україньского питаня, рушеного в обох попередних думах, не остане ся й відгомону. І справдї: „представителями“ україньского народа в третій думі вийшли або чужі елементи, котрим до українства нема ніякого дїла, або свої, але темні і збаламучені чорносотенцями мужики та попи, котрі в думі засїли на крайній правицї. Якийсь час ходили невиразні слухи про орґанїзацию україньскої, правительственної і реакцийної громади і україньска поступова преса поспішила ся заздалегідь відхрещувати від неї. Та поволи і ті слухи затихли і, здавалось, що росийска печать, котра так врадувала ся розгромом україньскої „Крамоли“ мати-ме слушність за собою.

Тимчасом україньске питанє виринуло і в третій думі, виринуло, що правда, не в принципіяльній формі але практичній, та певно, що й воно мати-ме своє значінє. Ото на днях 33 послів внесло в думі „предложенє о пользованіи малорусскимъ языкомъ въ начальныхъ школохъ мѣстностей съ малорусскимъ населеніемъ“. Се „предложеніе“ подаємо в дословнім перекладї з росийского, змінивши тілько офіциальний термін „малоруский“ на україньский. „Предложеніе“ складаєть ся з отсих трех точок:

1. В місцевостях з україньскою людністю наука в початковій школї відбуваєть ся на рідній мові людности, особливо на першій порі з тими дїтьми, що недавно вступили до школи.

2. Росийска мова, яко мова державна, є предметом обовязкової науки в початкових школах.

3. В початкових школах україньского району уживають ся підручники, пристосовані до розуміня і умов житя та побуту місцевої людности.

Отсей законопроект, жадаючий заведеня україньскої мови по народних школах сам собою не новий; ставила його вже україньска громада другої Думи. Ріжниця між ними та, що коли в другій Думі законопроект був поставлений лиш яко поправка до міністерского проекту о кождій осьвітї, то члени третої Думи поставили свій законопроект яко самостійний внесок. Таким чином він скорше чи пізнїйше прийде під наради Думи і будь-що-будь видвигне справу україньского питаня на сьвітло дня.

Характеристна річ: законопроект підписало 33 послів, зн. більше число як вимагає реґулямін. Всї ті посли або з крайної правицї або недалекі до неї. А в більшій части се самі мужики, в меньшій попи. Від мужиків вийшов проект, вони найбільше побивали ся за ним, вони — здаєть ся — обороняти муть його в повній думі. З членів центра і лївицї не підписав законопроекту нї один. Чи не звертались до них по се, чи „поступовцї“ не хотїли підписати проекту для того, що вийшов від правих, чи може тому, що україньске питанє для них не істнує — не знати; та найскорше се останнє.

Законопроект зраджує дїйсно, що вийшов від „правих“. Обережненє обминанє назви „україньский“, домаганє росийскої мови яко обовязкової, а заведенє україньскої „особливо“ для початкуючих — се всьо концесиї в хосен урядової Росиї і більшости думи. Кромі того і сам зміст проекту не зовсїм ясний. Україньска мова в місцевостях з україньским населенем — а котрі-ж се ті місцевости: чи чисто україньскі, чи й такі, от-як холмщина, що влучені до чужих ґуберній? Сего законопроект не каже, допускаючи тут своєвільні коментарі.

Та якби там не було, законопроект мати-ме свою вагу. Без огляду на те, що з ним зробить трета дума, доказує він, що справа україньскої мови в Росиї не химера, але живуча потреба; мужики і не люблять бавити ся в теоретичні проблеми і коли жадають україньскої школи, то се знак, що та школа потрібна.

І се дїєть ся саме тодї, коли в Галичинї москвофіли домагають ся заведеня росийскої мови намість україньскої.

В. Доманицкий.

МАРКО ВОВЧОК.

(На основі нових матеріялів).

(*Дальше.*)

Приїхавши до родичів в Орел, Мар. Ол. не кидає лїтературної працї. Пише оповіданнє Гайдамаку, що розпочала, знати, ще дома. „Скінчу Гайдамаку (здаєть ся буде по иншому) та й тобі перешлю одного екземпляра і П. А. (Пант. Олександров.) другого“. Через кілька день знову сповіщає з Орла: Я сподїваюсь у слїдующу почту тобі де що вислати і до пана Кулїша“. Мало не в кожнім листї своїм, вона все запитує чоловіка, чи одержав він книжку „Оповідань“ од Каменецкого? З листа писаного 11. вересня знати, що вона вже дістала ту книжку. „Там всього 11 повісток, бо ту, що птицї лїтали („Чари“) не помістили, чим мене дуже звеселили за тим, що вона з фантастического роду, а Кулїш в предісловії писав, що се факти етноґрафическі списані, то вона й не іде туда, а про те він каже, що дуже — дуже добра і мінї її не оддав. Поправок зовсїм нема; щоб там що було вставлено, — нї тілько де то счеркнуто, бо каже Кулїш, що я дуже сиплю богатствами — треба надалї берегти... Він каже, що се тілько моя проба пера... Да чи мало він каже! Краще всього, що він щиро любить і розумно усе своє“.

Яснїщого сьвідоцтва, здаєть ся, не треба! Але коли б хто захотїв запідозріти правдивість того, що говорить про поправки Кулїша в писаннях Марії Олександровни, то я повинен сказати, що серед паперів зберегли ся оригінали тих 12 оповідань, що були у Кулїша і Кулїш 11 з них видруковав, а 12-е, „Чара“ придержав і умістив згодом, р. 1860 у збірнику своїм „Хата“.

Се дуже дорогий документ. З нього ми можемо бачити первісний текст тих оповідань (всї вони писані рукою Мар. Олександр., а і значна частина їх була віддана просто у друкарню, бо в рукописї поставлені скрізь наголоси, абзаци, олївцем позначено „набирать до сих пор“, прізвища наборщиків і т. п.). По сїх рукописах складало ся в друкарнї перше виданнє „Народнїх повісток“ Марка Вовчка. В рукописї скрізь пороблено поправки Кулїша. І мушу сказати, що Марія Олек. у стільки що цитованім листї своїм пише сьвяту правду — поправок тих аж надто не багато, але треба сказати правду, що правлячи коректу, Кулїш ще стілько поробив як у рукописї. Але й беручи се на увагу, поправки сї не вимагали од Кулїша якоїсь саможертви, як се йому здавало ся. Через рік, 7. липня 1858 року, він пише до Каменецкого (див. „Кіев. Стар. 1898“, V. стр. 235); „что же до Вовчка, то рука моя къ нему болѣе не прикоснется. Пускай сличаетъ мою печать съ своими оригиналами и выправляетъ по даннымъ мною образцамъ художественной редакціи. Если же въ себѣ сомнѣвается, то пусть ему помогутъ другіе люди со вкусомъ. Я сдѣлалъ для новаго писателя такъ много, какъ никто никогда ни для кого новаго и никому невѣдомаго. Этого съ него довольно. Не вѣкъ же мнѣ разрываться изъ великодушія“? Для ілюстрациї можу лишень додати, що в той же часом мало мало не таке саме говорив він і про Шевченкові вірші[1]).

Ще згадаю, що Кулїш позакреслював скрізь дати під оповіданнями, а се для нас не байдужа річ. Тільки під першими 4 оповіданнями: „Викуп“, „Знай Ляше!“ „Свекруха“ і „Чумак“ не має дат, а решта 8 — датовані ось коли: „Одарка“ — 15 цьвітня 1857 року, „Максим Гримач“ — 16 цьвітня 1857 р., „Сон“ — 18 цьвітня, „Чари“ — 23 цьвітня, „Сестра“ — 1 липня, „Козацька кров“ — (також і „Данило Гурч“) 2 липня, „Козачка“ — 4 липня, „Паньска вола“ — 8 липня. З сього ми бачимо, що раніш половини липня 1857 року Кулїш не міг їх мати в своїх руках. (Тим-то не зовсїм правий Франко, пишучи в „Літ.-Н. Вісти.“ 1907, кн. VIII—IX, що Шевченко читав писаня Марка Вовчка в кірґізьких степах. Шевченко 5 серпня був вже в Астрахані, а 15 вересня 1857 р. — в Нижнім Новгородї, а оповіданя тільки в вересни вийшли з друку).

Безперечно, що подані дати можуть бути тільки terminus post quem non, але коли саме написані оповідання: чи року 1857, чи раніш, — сього запевне не скажу. Факт тільки те, що найперші два оповідання („Сестра“ і „Знай Ляше“) — як стоїть під оригіналом: „Оба—истинныя происшествія. Послѣднее случилось не далеко отъ Звенигородка“. Як се так і деякі деталї в „Сестрі“ немов би показують на найтїснїйший звязок їх із київским періодом Марії Олександровни.

Тепер, коли ми знаємо стільки нових фактів з життя Мар. Ол., ми бачимо, що зовсїм натуральна була одповідь її Кулїшеви що автор „живучи довго між людом і любячи його більш других верств суспільности, надивив ся на все тее, що дїєть ся в україньских селах, наслухав ся народних оповідань і ось плодом його споминок явились ті дрібні оповіданя“: Але зрештою тої одповіди ми друкованої не маємо, то й яка вона була, в подробицях не знаємо. Здаєть ся, що в нїй не було й великої потреби після тієї приписки Мар. Олександровни під першими двома оповіданнями, про яку я вже згадував. Сї оповідання, певнїш усього й були попереду усього послані Кулїшеви.

Та вернемо ся знову до лїтературної дїяльности Мар. Ол. 17. вересня 1857 р. вона пише з Орла: „Робота моя іде не швидко, та добре: що дня по троху. Читаю Б.-Каменского, — се більше для Богдася. Богдась не забуває історії україньскої, і теперички я покинула всї роботи, а пишу для його де-що, та й на далї нехай йому зостаєть ся. Да коли правду говорити, то я роблю те і друге“. 20. вересня запитує вона чоловіка: „чи одібрав вже лист од П. А.?“ Повістки до Каменецького? Напиши, не забувай“. Днїв через три знову запитує про те-ж саме.

Між 21. і 27. вереснем пише М. О.: „Не читаю теперички нїчого окрім „Исторії“ Бант.-Каменск.

[1]) Усї поправки Кулїша в І. томі „оповідань“ подам я в спеціяльній більшій працї про М. Вовчка, що має бути уміщена в „Записках Наукових Товариства“.

Відповідь на „Голос з середної школи“.

(Конець.)

Будучи редактором „Проміня“ одержав я з Кіцманя допись від одного професора ґімназияльного п. з. „Хто причиняесь до упадку українськоі ґімназиї в Кіцмани“. („Промінь, 1906 чч. 16—17.) Цитатами з тої дописи хочу я відповісти на деякі замітки автора статї „Голос з середної школи“.

Вже добр. О. П. обговорив „зразок зі вступних іспитів“ з „Голосу з середної школи“ і на примірах наведених самим дописувателем виказав, що в таких питанях містить ся куйоньска система. Та цікаве, що про вступні іспити говорить сам професор ґімназияльний. Послухаймо его слів:

„... Та вже вступні іспити до I. кл. минувшого року перестрашили людий, коли то доб. директор на лив учеників без милосердя так, що аж люди посторонні гамували его завзятість...

Коментарі злишні.

„Голос з середної школи“ запевняе, що „куйони таки ґімназиї не скінчили а за те люди спосібні і працьовиті, що люблять богато читати і все доповняли науку, тії скінчили школи, в яких були і заняли якісь місця в суспільности та працюють по змозї для загального добра“.

Зовсїм иньшої гадки е професор ґімназияльний, автор статї „Хто причиняесь до упадку українськоі ґімназиї в Кімани?“. Він називае тих людий „нїкчемні породи, що то з нїчого і за нїщо, а тільки з ласки небес та добрих людий занимають деякі передові місця. Се башибожуки, що домагають ся і бажають, щоби весь сьвіт крутив ся навкруги них, та все діяло ся після їх забаганок. А самі вони, то нероби, боять ся власної тїни, але за се знаменитий з них материял на підніжків і прихвостнїв можних або лише дещо можнїйших сего сьвіта“.

Анї з одним анї з другим перечити ся не стану, бо у всякій декастериї е люди і людиска; а приписувати всїм самі добрі прикмети так само було би похибкою як всюда добачувати лише темні сторони.

Дописуватель „Голосу з середної школи“ питае мене, „чому то з суспільности нїхто не накидае ся так часто і так прикро на стан судейский“, як на професорів шкіл середних. На се питане можуть хиба найкрасше відповісти ті, котрі знають промахи судиїв або мають причину проти них виступати — а сего чомусь не роблять. Впрочім мушу тут сконстатувати, що опінїя публична винуватих судиїв зовне лишае в спокою.

Дописуватель „Голосу“ каже дальше: „... нїхто совісний не може сказати, що се е масакра дїтий, на коли на 85 перепало 9“. — Я сего нїколи і не твердив. Та коли вже зійшла бесїда на ту тему, то заглянь мо на відворотну сторону медалю.

Професор ґімназияльний, автор звісної дописи „Хто причиняесь до упадку українськоі ґімназиї в Кіцмани?“ каже в однім місци:

„... Та ще не конець терпіням кіцманьских ґімназистів, котрих під „вітцївскою опікою“ дирекциї виступило серед року лишень 28, так, що до клясифікациї в II. півр. прийшло 152. З тих 152 знова перепало при клясифікациї 22 цїлком, а щось 30 дістало поправки“.

Видко професор ґімназияльний уважае се масакрою. — Перечити ся з ним не буду, хотяй з компетентних і достовірних жерел підносять ся деякі голоси також і на користь директора кіцм. ґімназиї п. Шпойнаровского, особливо в послїдних часах. Впрочім се річ другорядна, котра до сеї дискусиї безпосередно не належить.

Та я можу навести еще характеристичнїйший примір масакри.

Коли в тернопільскій ґімназиї 14. липня, 1906. р. двох учеників VI. класи відобрало собі житє з причини лихого сьвідоцтва, тодї цїла галицка укр. праса заговорила голосно про сей факт і відносини в тій же ґімназиї. І показало ся, що причина лиха була по стороні вихователїв, професорів. „Де на сорок кілька хлопцїв (в VI. клясї) двайцять дістае злу ноту, там не хлопцї а їх учителї винуваті. Що вони робили? Чому допустили у своїх учеників таку знеохоту і недбалість? Так і видко, що Рада шк. краева запхала руську ґімназию в Тернополи самою збиранною, яка до всього иньшого придатна, тільки не до виховуваня дїтий. Отсе е прокляте, яке пливе з чужого панованя над Русинами“.— В той меньше більше спосіб відзивала ся уся укр. гал. праса; з відтам винятий і сей цитат.

Над справою масакри в тернопільскій ґімназиї застановляв ся і „Промінь“*). Сподїючись, що Ви читачам „Буковини“ дотичні виводи не будуть без інтересу, наведу деякі уривки. Описавши лихі убікациї шкільні, писав „Промінь“ дальше:

„Та саме приміщене, то ще (як на галицкі порядки) мале лихе супроти учительских сил, якими Рада шк. кр. від самого початку зачала обдаровувати тернопільску укр. ґімназию. З виїмком кількох справдї спосібних і совісних педаґоґів — всьо проче — се ріжноманїтна збиранина, а в тім числї щось вісїм чи девять попів (одні вже справдешні попи, другі ще теольоґи). Піп професором у сьвітскій школї — се від недавна щоденна поява, найновійший тип „педаґоґа“, сотворений едукацийною комісиею при помочи митрополита ґрафа Шептицкого спеціяльно для українських ґімназий. Обсаджуване українських ґімназий попами не дїе ся — як би собі хто думав — припадково; се робить ся з певним з гори обдуманим пляном на sui generis обопільний „ґешефт“: з одного боку верховоди мають такого і вигідного для своїх цїлий робітника, з другого знов преосьвященний ґраф забезпечуе свою паству перед „погубними впливами“ теперішного „грішного сьвіта“. А який хосен для молодїжи, для народу з таких „учителїв“? Як раз такий, як в народних школах з паньчошкових учительок“...

„..Обвинувачуеть ся хлопцїв за те, що вони, місто учити ся, ходили ночами по шинках, виправляли галабурди, словом зійшли на нї-на-що. „Педаґоґи“ знали о тім і зачали своїх вихованків наводити на путь праведную — сипанем двійок. Иньшого средства у них не було, „бо — як каже один з них — годї професорови бавити ся в шпіцля, ходити за хлопцями по ночах...“ Отже у надаґоґів е лише два средства: „пінчене“ і „шпіцльоване“! Гарне сьвідоцтво розуміня педаґоґії!! Ми знов скажемо тим панам, що до того рода недуг не примінюе ся кіньскої курациї: правдивий педаґоґ дасть собі раду і з найгіршою голотою, не потребуючи при тім нї „пінчити“ нї „шпіцлювати“. Тількиж — повторяемо — таку штуку втне педаґоґ, а не ремісник, що трактуе свое зване як „Nebenbeschäftigung“ попри головне пересиджуване в кофейнях і т. п.. Щире, приятельске і людяне поведене, щира добра рада чейже додатнїйше впливають на молодїж, чим глупе пінчене, погрози і брусоватість“.

„...Писав в „Дїлї“ один з професорів, що „шестаки“ поводились в школї і поза школою погано а упімненя професорів нїчого не помагали. Алеж тут нїчого дивного: на коли молодїж через кілька лїт дізнавала такого „нїжного“, „батьківского“ трактованя, як еї на добавок нїхто не зацїкавив до науки, то невнїсїнько вийде таке, що еї осточортїе наука і школа, а приманювати будуть — шинок і дім розпусти і тодї всякі змаганя около еї наверненя дуже утрудненї“.

„У молодїжи треба передовсїм виробити почуте власної гідности, амбіцию і почуте обовязку, а тодї вона з певностию піде простою дорогою. Але до сего треба основного знаня педаґоґічних засад, совісної працї, великого такту і любови. Хтож у себе тих прикмет найти не може, то нехай до педаґоґії не бере ся, наколи не схоче стати язвою і проклятем для свого власного народа“.

На тім міг би я вже і закінчити свою відповідь незнаному авторови „Голосу з середної школа“. Его особисті натяки, де він дае менї на притики, що я „недовчений а то й навіть неук“ і з тої причини не повинен мішати ся „до всяких справ, яких не знае і не розуміе“ — поминаю мовчанкою. Безсторонні і неупереджені читачі розсудять, хто з нас правий“.

Іван Герасимович.

*) Див. редакцийна статя п. з. „Слово правди. (Із приводу тернопільскої ґімназияльної пригоди)“. Ч. 18., з р. 1906.

Загальні збори

товариства філїї „Руской Бесїди“ у Вижницї.

Загальні Збори нашого товариства відбули ся дня 26. сїчня с. р. Присутних 31 членів. Збори отворив о годинї 3. пополудни привітною промовою голова товариства судия п. М. Ивашко, згадуючи рівночасно і про дїяльність видїлу за рік 1907. За сей час скликано два видїлові засїданя, одно 31. сїчня, друге 4. грудня 1907. На першім ухвалено номінацию люстраторів для читалень нашого повіту і рівночасно розіслано їм відповідні квестионарі. Та, на жаль, сї пани крім двох до сегодня не дають найменьшого знаку про свою дїяльність.

(других не найшла, Марковича в переплет оддала була), то пишу потрохи. Може хутко й пришлю тобі, тілько-ж не всю, а виписку, бо всю, — то треба писати багацько, хіба що одложу до другої пошти. Часу менї мало зостаеть ся: то той прийде, то другий заговорить, то третїй спитае. Що твої пословицї? Я у дорозї чула: „не один пес Гривко — е їх чимало“ (Біл. Церква). І ще дожидай пісні „Маленький соловейко“, що мій дїд навчив ся од козака старого десь у походї і любив її співати (про се вже я згадував попереду).

27. вересня пише вона знову: „Потроху робота моя іде. *Те, що почала в Немирові, уже скінчила зовсїм.* Починаю друге. Напиши менї, що ти знаеш про Петра Дорошенка, Сїрка і Пушкаря, а теж про Морозенка й Нечая; се в мене особицею од моїх робот, — се для науки моеї й Богдасевої... Напиши-ж про П. Дорошенка. Пушкаря і всїх, що я тебе прошу — всї предання, факти, все, що ти чув або читав“.

На сїм й уривають ся наші відомости про Немировський період. В роцї 1858, перед Різдвяними святами, Марковичі їдучи в Петербург, заїхали до брата Василя Василевича у Чернигівщину, а на самім початку року 1859 були вже в Петербурзї. Про се сьвідчить власноручна Мар. Ол. записка в її паперах, що за кордон поїхали вони після 4 місячного пробування у Петербурзї[1]).

М. Олександровну петербурзькі Українцї дуже радо витали. Турґенев правду каже, що вона „служила украшеніемъ и средоточіемъ небольшой группы Малороссовъ, съютившейся тогда въ Петербургѣ и восхищавшейся еа произведеніями“. Із скількох кадильниць курили фіміам перед нею — сказати тяжко... Одно тілько певно, що поміж тими, що кадили, найперше місце старав ся мати Кулїш.

Про петербурзьких Українцїв М. О. згадувала згодом не дуже прихильно. Про одного лишень Шевченка говорила вона, що се була справдї ідеально чиста душа; вони одно одного розуміли, — Шевченко не раз приходив звіряти ся їй у всїм, каав ся перед нею за те, що пив. Шевченко единий з усього товариства в відносинах до молодої (їй було всього 24 роки) вродливої жінки нїколи не переходив за границю найкращої щирої приязнї. Він любив її чистою любовю, звав її „донею единою“, і М. Ол. дуже поважала і високо ставила його. Инші ж Українцї не дуже вважали на ті моральні границї. На сїм ґрунтї став ся і інцидент з Кулїшем (в маї 1859 р. в Дрезднї), за який він так люто над М. О. помстив ся — дякуючи йому ми до сеї хвилини не знали правди про неї.

За границю Марковичі поїхали обое з сином. Усї біоґрафи слїдом, за Огоновським, твердять, що Опан. Вас. зараз же десь з Берлїна чи що повернув ся у Петербург. Се не правда. Опан. Вас. був за границею цїлий рік. Дорошенко в листї до Опан. Вас. з датою 5. червня 1860 р. пише: „Ви додаете, що панї ваша їде до Парижа, а як вернеть ся з Парижа ваша панї тодї разом з нею поїдете на Швабські води“. І з инших листів знати, що Опан. Вас. був за границею цїлий рік. Як видно з тих листів, Опан. Вас. був разом з Мар. Олек. і у Швальбаху на водах, і аж звідти вернув ся у Петербург. Після того Мар. Олекс. не бачила ся більше з Опан. Вас., бо в 1867 р. він помер, а М. О. до того часу не вернула ся з за границї, хоча збірала ся постійно, призначала часом і близький час, але найбільше через злиднї се їй не щастило зробити (тілько один раз, в кінцї 1862 року вона вибрала ся була на 1 місяць до Петербурга). „Скажу тобі, — пише вона в однім листї до Оп. Вас.. — що коли-б примогла, то-б лучче що робила, як писала. Що ті писання? Читають ті їх, кому не дуже потрібно, а що тим, яким нї читати нї робити, що їм одна дудка в очеретї?“ Пише вона далї, що приїде і заведе школу для дїтей... Але нїчого з того не здїйснило ся. Листи її до чоловіка написані усї щиро, привітно, лагідно, нї де нї одного слова образливого, — нїколи не можна сказати, що між ними щось сталось... Листи Оп. Вас., знати, були часом не такі лагідні, — не раз і гірке слово доводило ся їй од нього чути. Над сїею стороною житя Марковичів я не буду тепер спиняти ся, — скажу лишень коротенько, що неохота М. Ол. вертати ся до чоловіка була через лихий норов Оп. Вас. „Хорошій человѣкъ, но невозможный характеръ“, так характеризувала вона його згодом. Опанас Вас. був чоловік слабої волї, причепа, ревнивий і се тяжко одбивало ся на М. О. Мабуть часами відносини їх помітно псували ся уже в Петербурзї, про що маемо натяки у відомих досї біоґрафічних фактах. Але щоб говорити, що з боку М. Ол. були до чоловіка „безобразныя отношенія“, — як висловлюеть ся д. Єфремов, — треба попереду знати, хто і скільки винен був в тім, і чи справдї вони були „безобразні“. З листування знати, що М. О. не дае до такого обвинувачення нїякого приводу, тим часом як про О. Вас. се ледви чи можна сказати.

Перейдемо знову до лїтературної сторони. Біоґрафи Марка Вовчка досї не багато знали, що саме написав він за границею, а через те й висновки роблять з того не такі, як треба. Найранїщу згадку про заграничні писання маемо в листї Дорошенка ще в маю 1859 р.: „Досадно, что Институтка и Ледащица явятся прежде въ переводѣ. А мнѣ бы хотѣлось видѣть ихъ въ подлинникѣ“. Про „Ледащицю“ згадуе й Шевченко у листї своїм з 25. мая того ж року: „З Кожанчиковим я бачив ся позавчора, і він менї нїчого не казав про „Ледащицю“. Серденько моє! Не посилайте поки що нїчого отим книгарям — поки вас лихо не прискрипало; бо вони не бачать, а носом чують наші злиднї“. З падолиста того-ж року пише: „Съ Кожанчиковымъ мнѣ не удалось переговорить по порученію Афанасія Вас. „Институтки“ Вашей тоже все еще нѣтъ.

(Кінець буде).

[1]) Що М. Ол. приїхала в сїчнї, знати і з посвяти (20 сїчня) вірша Шевченка „Марку Вовчку“.

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

На другім засіданю раджено головно над заснованем бурси у Вижниці.

В зимі мав голова три відчити а то: в Багні і в Виженці про „Зізнаня перед судом“ а в Чорногузах про „Новий закон виборчий“.

По сім ва внесок о. Маланчука відчитує секретар п. Ю. Гордийчук протокол з попередних загальних зборів, котрий присутні приняли без зміни.

Приступлено до дальшої точки дневного порядку, т. є. до справозданя касового, котре виголосив сам голова.

Готівка з року минувшого виносить 850 К. 54 сот.

1) Прихід.

Субвенция соймова	. .	500 „ — „	
членьскі вкладки	. .	38 „ — „	
зібрано принагідно	. .	40 „ — „	
з бльоків	. . . .	20 „ — „	
відсотки	. . . .	33 „ — „	
дрібні жертви	. . .	25 „ — „	
	Разом .	1506 К. 54 сот.	
2) Видатки загалом	. .	103 К. 72 сот.	
Сальдо на рік 1908	.	1402 К. 82 сот.	

З сеї суми припадає на фонд будови власної хати 1275 К. 16 сот. а на фонд резервовий 127 К. 66 сот.

Голова отворив дебату над справозданем. До слова зголошує ся п. Никорович. Він поирає справу купна парцелї і ставить внесок, щоби новий видїл заняв ся сею справою і по можности як найскорше перевів її в дїло. В сїй справі забирають голос ще: о. Маланчук, п. Альбота, Лучиньский, Дольницкий і Галицкий. На внесок п. Никоровича збори годять ся на замкнене дебати.

Приступаючи до вибору нового видїлу поставив надучитель Йосиф Лучиньский внесене на удїлене абсолюториї уступаючому видїлови, що й принято.

До нового видїлу вибрано отсих членів: повітового інспектора Григория Никоровича, секретаря судового Т. Федоровича, адюнкта судового М. Івашка, надучителя Гордийчука і учителя Т. Гнатюка. Передпослїдний зрікає ся вибору, тому вибрано на его місце надучителя Лучиньского, а Гордийчука і Дольницкого вибрано заступниками видїлових.

Вибраний видїл уконституовав ся в слїдуючий спосіб: Григорій Никорович, голова. Т. Федорович, заступник голови. Т. Гнатюк, секретар. М. Івашко, касиєр. Йосиф Лучиньский, контрольор.

При вільних внесенях перший забрав слово голова товариства і пригадав зборам, що розіслані по товариствах статути „Народного Дому“ у Вижниці в цїли одобреня їх не принесли пожаданих успіхів, — а тим самим будови на паях не буде мож перевести. Бесїдник обдумав инше жерело, для фондів на будову. Заложене кредитового товариства котре однак не мало-би на разї за цїль розпозичати гроший. Члени (найменьше 200 осіб) мали-би з'обовязати ся давати безпроцентово по 100 К на записи довжні на протяг шести лїт. За сї гроші вибудованоб „Народний Дім“. — Запомогами і членьскими вкладками сплачувано-би довг. В тій цїли звертає ся бесїдник до виливових осіб і проводирів по наших селах з зазивом, спонукати иньших господарів до вступленя з удїлом 100 К в члени товариства кредитової будови „Народного Дому“, а на добрий початок обіцяє дарувати 200 К а 100 К дати на запис довжний. Надучитель Касиян Альбота дарує 100 К а 100 К дає на запис довжний а надучитель п. Яків Заяць дає також 100 К на запис довжний.

По сїм зголосив ся до слова п. Лукіянович і звернув увагу, що товариства як „Січи“ або „Читальнї“ будують у себе „Народні Доми“, тому тяжко буде спонукати кого небудь з селян до такої на теперішний час високої вкладки, а товариства самі собою не посїдають засобів грошевих. Тому бесїдник сумнїває ся, чи удасть ся сей проект перевести в житє.

Учитель Галицкий ставить жадане до нового видїлу, аби сей ще перед отворенем ґімназиї в Вижниці заняв ся заснованем товариства „Шкільна Поміч“, для убогої молодїжи ґімназияльної, що й принято.

Опісля вносить голова: 1. зложити послови Николаеви Василькови подяку за прискорене отвореня ґімназиї у Вижниці. 2. домагати ся від компетентних властий уміщеня руских написів на новім будинку судовім так на внї як і в нутрі. Оба внески принято. Надучитель Лучиньский з'обовязує ся зробити шафу на бібліотеку, жадаючи лиш покритя на материял.

В кінці Василь Кравчук, з Чорногузів жалував ся на застій в товаристві в роцї 1907 та на невиконане запавших ухвал в роках попередних — як не надіслане обіцяних книжочок членам товариства — а се як раз причина, чому сегодня така слаба участь в зборах. *Участник.*

НОВИНКИ.

Чернівцї, 7. марта 1908.

Вп. Членів, котрі були запрошені на попередні збори орґанїзацийні партиї, просить ся отсим на нараду в понедїлок о год. ½8 вечером. Збори відбудуть ся на основі §. 2.

Желїзнича катастрофа під Чернівцями. Вчера (в суботу, 14) рано лучила ся під Чернівцями желїзнича катастрофа. Тягаровий поїзд, виїхавши з Жучки, наїхав коло Ленківців на поїзд тягаровий, що їхав з Лужан. Десять возів розбитих на тріски, 1 будник згинув. Близших вістий з місця катастрофи нема ще. Подорожні, що їхали до Чернівців ранним особовим і поспішним поїздом, мусїли місце катастрофи обходити пішки.

Ц. к. управа руху надіслала нам в тій справі отсей урядовий комунїкат: „Недалеко семафору стациї Жучка на шляху до Лужан наступило 7. с. м. коло год. 4. рано ударене в'їжджаючого тягарового поїзду ч. 381 з поїздом, що шибував на стациї. При тім згинув один будник, а кілька ваґонів сильно потрощених випало з шин. До усуненя перешкод, яке наступило коло 12. години в полудне, рух подорожних відбувати-сь-ме через пересїдане.

Християньско-социяльний наїзд на Буковину. Давні проби з'орґанїзувати християньско-социяльну партию на Буковинї звінчали ся успіхом. Як ми вже доносили, одна часть Нїмців під проводом радника Відмана пристала до християньско социяльної партиї. Дивним стало для де-кого, що проф. Шаріцер, особистий приятель Відмана і один з провідників його партиї, відскочив від неї з хвилею, коли партия заявила свое приступлене до християньских-социялів. В однім з послїдних чисел „Bukowinaer Nachrichten“ проф. Шаріцер оправдує ся з свого кроку. Проти християньских-социялів він не має нїчого, але думає, що ся партия не придатна до бережаня інтересів буковиньских Нїмців, бо хоче орґанїзувати також Русинів, Румунів і Поляків. Чи отсї християньско-социяльні пляки не стоять в якій звязи з вісткою, яку ми подали свого часу, про конференцию п. Н. Бігарія редактора „Народної справи“, з мінїстром Ґесманом?

Велика катастрофа в школї. В Клевлянд в північній Америцї лучила ся страшна катастрофа. В одній школї вибух огонь і скоро обхопив цїлий будинок. Тодї якраз відбувала ся наука і в школї було верх 400 дїтей. Настала велика паніка; дїтвора пхала ся до виходів, яких було тільки два, дїти душили ся, старші потолочили малих. Небавом завалив ся перший поверх погребаючи богато дїтий. Доси витягнено з під руїн більше як 160 дїтий, однак, як доносять, се ще далеко не всї. Число жертв має виносити верх 200. Причиною вогню має бути обставина, що дрова положені коло печи, зайнялись; від чого запалилась недалеко повішена одїж.

Оповістки, іменованя і т. п.

Стипендия для слухачів рільничої академії. Видїл краевий воеводства Буковини розписує з 1. цьвітнем 1908 конкурс на стипендію в сумі 800 корон річно для слухачів рільничої академії у Відни з особлившим узглядненем слухачів, що мають студиї з лїсового господарства. Убігати ся о сю стипендію можуть лише люди, що приналежні до Буковини, володїють щонайменьше одною з краевих мов та викажуть ся достаточним підготовленем в помічних средствах сельского господарства, евентуально пороблениими дотичними іспитами; надто мусять з'обовязатись реверсом, що по окінченю студий на зазив буковиньского краевого видїлу принаймнї 10 лїт муть служити в краю. Поданя з посьвідченем інскрипциї в рільничій академії у Відни треба передавати у краевім видїлї найдальше до 25. марта с. р.

З „Дївочої Бурси“. Вп. п. добродїйка Христина Маланчук з Лукавця подарувала бурсї 10 колачів, за що складаємо щиру подяку. — *М. Галїв.*

Подяка. Несподївано отримала читальня „Рускої Бесїди“ в Синівцях долїшних дорогий дарунок, 10 книжочок вартости 13 К. 5 сот., котрі замовив для нас головний видїл товариства „Руска Бесїда“ на свій кошт в „Просьвітї“ в цїли збогаченя нашої бібліотеки. Межи сими книжочками знаходять ся також три томи народних оповідань „Марка Вовчка“, котрі нашим членам дуже вподобали ся. За сей дарунок складають підписані в імени всїх читальників всехвальному товариству „Руска Бесїда“ в Чернівцях найщирійшу подяку. — *Г. Ж.*, голова; *Іван Бабюк*, секретар; *Іля Цїкало*, бібліотекар.

Загальні збори товариства „Січ“ в Синівцях долїшних відбули ся минувшого місяця с. р. Збори отворив бувший кошовий Іван Бабюк. На предсїдателя зборів вибрано надучителя Василя Топоруґа, а на писаря Г. Ж. По справозданю з року 1907-го товариства „Січ“ приступлено до другої точки зборів, то є вибору нового видїлу на рік 1908. До сего видїлу вибрано слїдуючих: Юрій Цїкало, Гр. кошовий; Петро Филишко Юр. осавул; Г. Ж. скарбник; Василь Цїкало Юр., справник; Іван Кушнїрюк, учитель; Іля Цїкало, Николай Кавшин, Іван Захарійчук і Юрій Цїкало четарі; Тан. Бабюк сурмач а Семен Бабюк хорунжий. При вільних внесенях зголосив ся до слова теперішний кошовий Юрій Цїкало взиваючи присутних людий до того, щоби складали по кілько кождий може на сикавку. На се згодили ся всї.

Із штуки і лїтератури.

Репертуар мійского театру. Нинї в недїлю, дня 8. с. м. по пол. „Lolo's Vater“, вечером „Die Verkaufte Braut“; понедїлок, 9. с. м „Der Opernball“; вівторок 10. с. м. „Der Meister von Palmyra“; в четвер, 12. с. м. „Der Bettelstudent“; в пятницю, 13. с. м. „Tausend u. eine Nacht“; в суботу 14. с. м. „Die Dollarprinzessin“; в недїлю, 15. с. м. по пол. „Künstlerblut“, вечером „Die Dollarprinzessin“.

Аматорске представлене в Бурсї ім О. Федьковича. В рускій Бурсї вже від довших лїт витворилась традиция „грати театр“. т. зн. представляти деяку популярну театральну штуку для так сказати-б домашної забави бурсаків. З часом виобразовались аранжери таких бурсацьких забавок головно на підставі своєї природної здібности на добрих акторів-аматорів. Сего року згуртувалось припадково в Бурсї більше число таких вже вправлених аматорів, котрі збудували в одній обширній сали Бурси т. зв. авлї як на бурсацкі відносини досить чепурну сцену, і відограли досї на ній кілька популярних штук в родї „Сїльских аристократів“, „Настоящих“ призначених лиш для бурсаків і найінтемнїйших приятелїв молодїжи з виключенем ширшої публики. Аж з представленем клясичного-драматичного твору в нашій лїтературі, комедиї Карпенка Карого „Мартин Боруля“, котре відбуло ся на 1. марта б. р. хотїли бурсацкі дїлеганти пописатись перед ширшим кругом приятелів нашої шкільної молодїжи. І сей їх намір можна сьміло сказати вповні їм удав ся. Гра цїло взявше була знаменита! І найчорнїйший песимість мусїв в кінци з признанем для молодих акторів опустити представлене.

З осібна треба вимінити насамперед гру Мартина Борулї, (п. Маґас, уч. VI. кл. б), слуги Омелька (п. Гливка, уч. VII кл.) Миколи (п. Скрипник уч. VI. кл.) і Марюсю (п-на. Малїновска) і Борулеву жінку (п-на Остронґовска), а не між послїдними також і многоглаголивого Протасія (п. Сандуль VI. кл.), котрі своєю вельми удатною грою поривали публику до ентузіястичного спочутя. Особливо Омелько а відтак Боруля викликали своїм ориґінальним комізмом так з дамских як і змужеских грудий невтихаючі громи сьміху і оплесків. Прочі як Ґервасій дульский, Нацїевский вивязали ся з своєї ролї дуже удачно, не так Степан і Трандальов. При кінци опустила публика Бурсу у як найлїпшім настрою ще довго регочучись ізза справдї українських дотепів Омелька і комічної непорадности Борулї. Заінтересоване нашої суспільности сею грою лишає ще богато до бажаня. Окрім бурсаків і учеників на сїм представленю майже нїкого не було, котра обставина не може бути заохотою для молодих аматорів рідної штуки драм. З замітнїйших гостий були: панї Галїп, жена о. совітника консисторского з дївочою бурсою, адвокат др. Галїп з женою, п. проф. Бриндзан з женою п. директор Бурси Т. Козак з женою і дочками відтак паньство Канюки пп. Григорович, Хоміцкий, Велегорский, Шілецкий. — *Участник.*

КОНКУРС.

Головний видїл товариства „Просьвіта“ у Львові оголошує отсим конкурс на посаду платного редактора видавництв товариства „Просьвіта“. Зголошеня зглядно оферти належить прислати до кінця марта 1908. Близших інформаций удїляє канцелярия товариства, ринок ч. 10 в годинах 9—7 вечером.

За головний видїл товариства „Просьвіта“ у Львові.

Петро Огоковский, голова. *др. Іван Брик*, секретар.

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА

тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституция на Буковинї. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого“ відібє ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї“.

Приєднуйте нам нових членів!

Диренция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.

Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**

Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть
NERVOL
„Назва правно забезпечена“
аптикара др. Ю. Францоза
в Тероноли.
Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol“ і не приймати нїяких „Нервотонів“.
Цїна флякона 80 сот. 10 фляконів (фляшочок) 8 кор. з оплатою і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всїх країв.
В Чернівцях на складї у Шміда і Фонтіна, в Селетинї в дрогоерій медициналній Стернпуса.
19 (—)

Ukrainische Rundschau
одинока українська часопись на нїмецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним сьвтом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кождого інтелїґентного Руснна передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Видання „Рускої Бесїди“ і „Рускої Школи“
можна купити у всїх
філїях „Рускої Бесїди“ і „Рускої Школи“,
в друкарнї „Рускої Ради“ і в книгарни І. Рехенберґа.

Родимцї! Вступайте в члени „Рускої Каси“. Один пай виносить 40 К, від паїв платимо 6 проц.

Свій до свого!!

Виказ дїловодства „Рускої Каси“ в Чернівцях.
За місяць лютий 1908.

	Стан з поч. місяця		Збільшилось		Разом		Зменьшилось		Стан з кінц. місяця	
	кор.	с.	кор.	с.	кор.	с.	кор.	с.	кор.	с.
Число членів	1308	—	13	—	1321	—	6	—	1315	—
Конто паїв	120359	28	1062	—	121421	28	1080	90	120340	38
Конто резервового фонду	20923	22	26	—	20949	22	—	—	20949	22
Конто щадничих вкладок	265438	19	13693	66	279131	85	12002	87	267128	98
Конто реескомпту кр. бан.	621314	99	109751	—	731065	99	87490	—	643575	99
Конто иньш. чуж. кап. С. К	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Конто векслїв	827107	99	98740	—	925847	99	87121	—	838726	99
Конто довжних записів	188139	87	26194	77	214334	64	2795	75	211538	89
Конто відсотків	4211	42	4639	41	8850	83	3042	44	5808	39
Конто відсот. від вкл. щад	—	—	3	70	3	70	—	—	3	70
Конто провізий	290	82	412	70	703	52	—	—	703	52
Конто адмінїстр. видатків	326	25	228	39	554	64	—	—	554	64
Конто платнї	393	33	579	99	973	32	—	—	973	32
Конто чиншу	—	—	335	—	335	—	—	—	335	—
Конто інвентара	1000	—	—	—	1000	—	—	—	1000	—
Конто pro diversi	740	52	121	67	862	19	356	03	506	16
Конто дівіденд	3308	20	—	—	3308	20	191	30	3116	90
Конто страт і зисків	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Конто каси	37757	04	219857	55	257614	59	230542	04	27072	55
Податки	—	—	531	01	531	01	—	—	531	01
Конто ріжних паїв.	5652	50	—	—	5652	50	—	—	5652	50
Фонд пенсийний	1334	37	—	—	1334	37	—	—	1334	37

Чернівцї, 1. марта 1908. **Др. Стефан Смаль-Стоцкий.**

Складайте свої ощадности в „Рускій Касї“. Від вкладок платимо 5 процент.

ТОВАРИСТВО „ҐІЗЕЛЯ“
заведене асекурацийне на житє і придане, основане на взаїмности
стояче під протекторатом Її цїс. і кор. Високости панї архикнягинї Ґізелї.

Стан товариства після білянсу в 1906 роцї.
Обезпечений Капітал К. 176,154.000.
Фонд премій резервових і переноси К. 61,759.225.
Зиск річний, обезпека і иньші фонди К. 3,911.786.
Дівіденда в 1906 р. виносила 7½%
Фонд приданого для бідних дївчат К 570.858·61.

Товариство „Ґізеля“ культивує посаги як також обезпечує на житє і смерть. Всюди пошукує ся аґентів під корпотними услівями. **Громадскі секретарі, учителї і урядники можуть без великого труду мати сумлїнний побічний зарібок.**

Близших інформацай охотно удїляє
Ґенеральна репрезентация для Буковини
в Чернівцях улиця Руска ч. 9.
За передрук не платить ся. 35 3—3

До Америки і Канади
найвигіднїйша, найдешевша і найпевнїйша їзда через 185 (-)
ЛІНІЮ КУНАРДА
Вивідати можна через аенцию
SCHRÖDER & COMP. TRIEST
(З Трієсту)
Carpathia 3. марта с. р.
Ultonia, 18. марта с. р.
Slavonia 31. марта с. р.
(З Ліверполя)
Lusitaina, найбільший найпрактичнїйший паровець на сьвітї; відїзд 7. марта, 4. 25. цьвітня 16. мая
Mauretania відїзд 21. марта. 11. цьвітня 2. і 23. мая. 1908.

Леопольд Кон
продажа дров „TIVOLI“ ул. Семинагородска
34 2—4 н. поручає по мірних цїнах
добрий материял до будови, материяли столярскі, материял на листви і карнїші, на оздоби до дверий як також материяли до гибльованя.
Дошки на підлоги і на паркети, готові дошки до паркетів, цїлком сухі.

Г. ФАЙЛЕР
усувач нагнїток
Чернівцї, улиця Руска ч. 8.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

Бартеля вапно до корму
(40—42 % завартість фосфорових квасів.)
Оттак утучить ся свиня, коли через 2 місяцї додає ся єї до корму
вапна виробу Бартеля.
П. Мельцер написав до нас дня 9. грудня 1896 такий лист: „Дякую Вам сердечно, за то вапно, яке купив я у вас для свиний. За 11 місяцїв свинї мої мали по 250 кільо ваги“.
Бартеля Фосфорове вапно до корму є найдешевшим і найлїпшим средством до охорони перед зломанем костий у лошаків, телять і ягнят, служить до утученя нїлвок, поправляє у коров молоко, охороняє перед пажерливостию як також від него курки дуже добре несуть ся.
Описи, нотатки і взірцї даром.
5 кіль на пробу К 2·— почтою з Черновець 50 кіль К 15·—, 100 кіль К 28·—
27 5—10 н. с. Головний склад і висилка:
ШМІД і ФОНТІН, Чернівцї.

Марка охоронна: **котвиця**
Liniment. Capsici comp.
Pain-Expeller
Загально признаний знаменитий усмиряючий лїк на втиранє по цїнї **80 сот. і 40 кор. і 2 кор.** можна купити у всїх аптиках.
Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних фляшках з нашим охоронним знаком **„котвиця“** з аптики Ріхтера і для остережности приймати лише фляшки тим охоронним знаком яко правдиві. 178 22—40
Аптика Ріхтера „під золотим львом“
у Празї, улиця Елисавети число 5.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарнї товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана. Захарка.

Ч. 25. Чернівцї, середа дня 27. лютого (11. марта) 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщинї: на цїлий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цїлий рік 8 карбованцїв, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цїлий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цїлий рік 18 кор. (згл. 9 рублїв або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятницї і недїлї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім недїль і сьвят.

Реформа іспиту зрілости в ґімназиях і реальних школах.

Недавно відбула ся — як ми про се доносили — в мінїстерстві просьвіти анкета, де обговорювано також реформу матури. По довшій дискусиї більшість участників заявила ся вправдї за задержанєм матури, але в цїлковито зміненій формі. Мінїстер просьвіти др. Мархет, користуючи ся вказівками анкети, видав розпорядженє, яке має бути ужите вже й на сей рік. По сьому розпорядженю наступають слїдуючі полекші:

При письменнім іспитї в ґімназиях відпадає перевід з викладової мови на латиньску, в реальних школах перевід з француского на викладову мову; так в ґімназиї як і в реальній школї відпадає математична задача. Для перекладу з латиньскої мови на викладову збільшає ся число годин з двох на три, також позволяє ся тут уживати словаря так само і при іспитах з модерних мов в реальних школах. Що до задач з викладової мови, то тут предложить ся кандидатам обох шкіл три ріжні теми, з яких мають одну вибрати.

Устний іспит для звичайних учеників і приватистів обіймає чотири предмети, і то в ґімназиях латину або греку, мову викладову, ґеоґрафію і історию, однак лише історию і ґеоґрафію австро-угорскої монархії, устрій, управу і статистику з особлившим узглядненем австрийскої половини держави; дальше математику. Іспит з фізики, з якої доси лише лїпших учеників увільняло ся, відпадає; місто того поки що розпоряджує ся, що в другім курсї осьмої кляси має бути визначена 1 година тиженево для повторюваня предмету в школї.

В реальних школах обіймає устний іспит одну мову, ґеоґрафію і історию в такім самім обемі, що в ґімназиї, математику і фізику.

Що до мов то літературна істория яко така і так звані реалїї не можуть бути предметом осібного іспиту. Кандидат має право вибрати собі мову, з якої хоче бути питаний. Важний тут ще й вислїд з писемного іспиту. Що до математики буде ставляти ся лише задачі до розвязаня; притім виключені задачі, що жадають лише через незвичайну вправу набутої зручности в альґебричних переформованях і ґеометричних конструкциях або знаня богатьох, лише память перетяжаючих однак в практицї зайвих подробиць і формулок.

Що тичить ся іспиту з фізики в реальних школах, залишає ся теоретичні і експериментальні докази а рівночасно уводить ся плянове повторенє матеріялу.

Лихий вислїд писемного іспиту не творить перешкоди в допущеню до устного іспиту; однак кандидат, що з одного предмету при писемнім іспитї одержав лиху ноту, мусить бути устно питаний з того предмету.

По замкненю устного іспиту узглядниши вислїди з писемного іспиту та семестряльні ноти кандидатів в послїднім роцї комісия рішає на підставі загального враженя про його зрілість до посїщаня унїверзитету. Рішенє западає однолушно або більшостию голосів. В той самий спосіб поступає ся при означеню цензури „зрілий з відзначенем“.

При іспитї не розходить ся о те, як ученик відповів з поодиноких предметів, лише о осуд його загальної зрілости, про те відпадають доси практиковані поправки з поодиноких предметів.

Репробує ся на пів або на цїлий рік. В першім разї задержують свою вагу отримані добрі ноти з писемного при попереднім іспитї. Сьвідоцтво матуральне на будуче не буде містити нот з поодиноких предметів, лише буде сказано про зрілість кандидати та степень зрілости.

Дотично переведеня устного іспиту, розпоряджає ся, що по можности має іспит набрати форми вільного кольоквіюм, що кандидатови перед устним іспитом треба дати час розлумати над предложеними питанями і т. и.

Сими полекшами не тільки зменшає ся фізичне напруженє підчас іспиту, але також усуває ся всї ті моменти, що витворюють психічні депресиї і зденервованя у кандидатів, бо в найбільшій мірі ограничено знанє з усїх предметів, що лише перетяжає память. Скарги, що спеціяльне приготованє до матури ставляє незвичайні, шкідливі здоровлю вимоги до сили кандидата, повинні на будуче затихнути. З другої сторони також і в теперішній формі дає іспит кандидатови достаточну нагоду показати свою духову зрілість для студий в унїверзитетї і якраз тепер більше як передом.

Нове розпорядженє іспитове не допускає віяких діспенсів при устнім іспитї. До сего зарядженя причинилась та обставина, що дотеперішними облїґатними діспенсами з історії і фізики в ґімназиї, якими користували ся тільки лїпші ученики, трактовано нерівною міркою учеників і що як раз слабші ученики мусїли більше працювати.

Що однак тичить ся факультативних діспенсів удїлених предсїдателем комісиї, то просе екзамінантам давано відомість безпосередно перед іспитом отже аж тодї, коли кандидат перейшов довгу та трудну дорогу приготованя, через що увільненє від іспиту мало рідко коли яке значінє. Видалось лїпшим всїх кандидатів іспитувати в рівній мірі, але при тім ограничити іспитовий матеріял в спосіб висше поданий.

Найдуть ся голоси, що здивують ся у виду усуненя писемної задачі з викладової мови на латиньску в ґімназиях а математичної в обох школах, супроти сего слїд замітити, що писанє по латинї в научній цїли ґімназий не грає такої самої ролї як передом і що також досьвідчені філолоґи згодять ся на опущенє сеї задачі при матурі. Що відносить ся до усуненя писемної задачі з математики, то новий рід іспиту з сего предмету, якому мусить піддати ся кождий кандидат, запевняє, що кандидати опустять середну школу з таким самим математичним знанем як доси.

Загальні основи, які довели до зміни дотеперішної форми матури, будуть зрозумілі аж по ревізиї наукових плянів, якою вже занято ся, та по переведеню наміреної реформи дотично іспитів і клясифікациї. При означеню і роздїлї матеріялу для поодиноких клас буде звертати ся увагу на духовий і тїлесний розвиток ученика в дотичнім віцї. Приміром не буде того, щоб тяжшого предмету, як от латини, учено в найнизших клясах денно більше як годину, бо тим псує ся ученикам охоту до предмету.

А що тичить ся справи іспиту, то спеціяльно при матурі не буде класти ся ваги на те, яку ноту одержав кандидат з сего або того предмету; не буде ся слїдити за знанем або незнанем по можности богатьох дісциплїн; предметом іспиту мають бути важні для означеня духової зрілости поля; при іспитї з сих областий не буде ся слїдити за силою памяти кандидата, лише через обширне обговоренє іспитової области переконає ся, чи кандидат має духову зрілість потрібну для успішних студий на унїверзитетї.

ПОЯСНЯЮЧІ УВАГИ

до законопроекту членів державної Думи про уживанє української мови в початкових школах в місцевостях

До українського законопроекту 33 послів російскої Думи, який ми навели в останнім числї, додані отсї поясняючі уваги авторів законопроекту:

Серед иньших місцевостий нашої батьківщини звертає на себе увагу малим розвитком просьвіти серед людности район українських ґуберній. З вселюдного перепису середний процент грамотности серед всеї людности Росиї є 21·2 проц., при чому в деяких великоруских ґуберніях процент сей піднимає ся до 36 проц., тодї як в українських ґуберніях він навпаки, знижує ся до 9 проц. Коли порівняти потім осьвіту всеї людности, що живе на Українї, з осьвітою самих Українців, то виявляє ся, що в першому випадку процент письменних без порівнаня висший

В. Доманицкий.

МАРКО ВОВЧОК.

(На основі нових матеріялів).

(*Конець*).

Цїкавий лист Вас. Білозерского з 4. падолиста 1859 року. „Вам необходима свобода, — пише він, — независимость отъ стѣснительныхъ общественныхъ отношеній; вамъ необходимо укрѣпить свое здоровье вліяніемъ благопріятнаго климата и иного порядка жизни“. „Я нисколько не опасаюсь другихъ вліяній — ни относительно вашихъ душевныхъ убѣжденій, ни любви къ родинѣ, къ вашей высокой художественной задачи. Изъ всего окружающого, ваша душа воспримѣтъ только то, что ей свойственно — что истинно, прекрасно, благородно. Издалека, какъ Гоголь, Вы, я увѣренъ, увидите многое, самое близкое, родное вамъ, яснѣе и вѣрнѣе. Мнѣ напр. кажется, что здѣсь Вы не написали бъ такой чудной вещи, какъ Два сини (далї панеґірик сьому оповіданню).. И что за языкъ у Васъ въ этомъ разсказѣ? Только „Сестра“ да „Чумаки“ производили на меня подходящее впечатлѣніе. Съ нетерпѣніемъ, для Васъ, я думаю и неообразимымъ, жду „Три долї“ і „Дяка“. А Чари? обратите вниманіе на легенды другихъ славянъ, на „Hausmärchen“ Якова Гримма. Мы съ Костомаровымъ прочли ваше послѣднее письмо къ Тар. Григ. и наслаждались вашимъ искусствомъ писать свободно и изящно письмо по малорусски. І знаете, що менї прийшло на думку! Як би то добре було, коли-б ви да написали кілька листів із-за границї в „Основу“. Опишіть те, що бачите, чуєте і доброю — доброю наукою. Од Вас би навчились, що по нашому можна писать і говорить ясно і розумно обо всїх речах на сьвітї“.

Мабуть про сей самий лист М. О. до Шевченка згадує багато пізнїш і Дорошенко, пишучи у 1861. р. з Чернигова: „какъ мнѣ понравилось письмо Ваше къ Шевченку. Въ немъ я узналъ Васъ такою, какою я зналъ Васъ въ Немировѣ“.

З року 1860 маємо два листи Кулїша — з 24. лютого і 15. марта. Писані вони офіцїяльно, по російски. „Любезная Марія Александровна! Послѣ долгаго молчанія пишу къ Вамъ опять, какъ во времена оны— Немировскія... В „Хату“ вошли и Ваши „Чары“, на которыя я, по прежнему, не отнятому у меня праву, набросилъ покровъ старинной легенды“. Кулїш просить прислати свою фотоґрафію для „Галлереи портретовъ украинскихъ писателей“ Каменецкаго. „Пришлите! Для добраго дѣла можно и Вамъ, кажется мнѣ, явить свое лицо міру съ подписью Вашей руки: Марко Вовчок! Пришлите! Не отказывайтесь! Если еще и мы станемъ отнѣкиваться отъ общаго дѣла по домашнимъ, такъ сказать, причинамъ, тогда уже именно будетъ капутъ украинской народности“!

М. Ол. портрета не послала. В другім листї Кулїша читаємо: „Переизданіе Вашихъ оповіданній, изъ выручки за которыя Вы опредѣляете половину на изданіе общедоступныхъ книгъ, я нахожу покамѣсть неудобнымъ: надо что нибудь прибавить. А что у насъ есть, кромѣ напечатанныхъ въ „Хати“ Чар? Впрочемъ, если Вы желаете видѣть второе изданіе, напишите — и оно явится... Жаль, что Вы печатаете новыя Ваши пьесы (очевидно мова йде про російскі писання) безъ строгаго осмотра. Я читаю траґедіи Гете: какая умѣренность въ рѣчахъ, какая обдуманность плана и риѳмовка большихъ и малыхъ частей пьесы между собою! Пока читаешь, чувствуешь гармонію подробностей; но когда прочтешь и вся пьеса начнетъ уходить въ отдаленіе, тогда наступаетъ наслажденье той гармоніей, о которой я говорилъ Вамъ въ первое наше свиданье — гармоніей крупныхъ и мелкихъ частей между собою. Трудно это выразить, но Вы догадаетесь, о чемъ я хотѣлъ написать Вамъ въ этомъ постскриптумѣ“.

На початку року 1862. вийшло Тібленовске виданнє „Народнїх оповідань“. В червнї Мокрицкий сповіщає Мар. Олекс.: У Тіблена іде торг добре Вашими оповідьми і за инші Ваші українські легамини, чути, люди перепитують, а за московскі не чув. А одїздячи Опанас був у мене і бідкав ся, що „Руске Слово“ не хоче друковать „Трех доль“, що там де инде есть „щоб“ да „він“ — давай йому „чтобъ“ да „онъ“... „Вашої панї, — каже, — оповідї, як кружева — гладенькі, дорого стоять, а помни їх — пропало все дїло“. Що ти будеш з Москалем робить? „Ке лиш мінї“, — кажу. Узяв — „ну“, нехай вам „чтобъ“, нехай вам „ушъ и кобышъ!“... Пореводячи ваші ласощі, треба як найдовше чуб кошлать да вдивляти ся у сволок, а так зразу не вкусиш — із тихого шляху, меж пахучим степом, що геть покотив ся і сюди і туди — не сяк так перешморгнути у ельничек да березничек“!

В листах за 1861 рік нїчого не чути про українські писання Марії Олександровни, хоч за сей час вона понаписувала їх чимало, як видно буде далї та як і знаємо з того, що видруковано було за рік 1861 у „Основі“. В листї з 11. мая 1862. Опанас Василевич пише: у „Основі“ вже вийшов і „Чорнокрил“ і „Институтка: се твоя сьвіжа, підновлена слава“. Запитує її: „що Дяк? Сповіщає, що задумали в Чернигові видавати ґазету „Десну“. На се Марія Олександровна одписує: Дяк лежить — ще не брала ся за його, а от тобі завтра або позавтрьому пошлю, що написала для Вечорниць у Львові „Пройдисвіта“ — усї кажуть що вже краще нїби не можна, а я се тобі переказую, бо знаю, що любиш таке слухати“. Трохи

ніж у другому. Так в ґубернії волиньскій процент письменних всеї людности 17·2 проц., а письменних Українців тут всього тільки 9·4 проц.; в київскій ґубернії відповідні числа — 18·1 проц. 11·8 проц., в подільскій — 25·9 проц. і 15·3 проц., в катеринославскій — 21·5 проц. 14·4 проц. і т. д. Цифри сї тим більше вражають, що колись український нарід дивував чужинців своєю високою культурністю. Так архидіякон Павло Алепский, який проїздив через Україну в 1652 р. разом з патриярхом Макарием антиохійским, так висловлює здивуване з приводу любови української людности до осьвіти: починаючи з сього города (Рашкова — на теперішньому Поділї), — пише він — і по всїй землї козаків ми помітили гарну прикмету, яка викликала наше здивуване: всї вони, з виїмком небогатьох, навіть більшість їх жінок та дочок, уміють читати... Окрім того, сьвященики вчать сиріт і не пускають їх тинятись по улицях неуками. Дїтий більше трави, і всї вміють читати, навіть сироти". („Путеш. антіохійскаго патріарха (Макарія"). І в XVIII. в. вся Україна також була покрита густою сїткою народних шкіл.

З перепису 1732 року видно, що в слобідскій (східній) Українї був такий же процент учнїв відносно до всеї людности, який був в харківскій ґуб. уже в 1882 роцї; по переписах 1740—1748 р. в семи полках гетманщини на 1094 залюднених пунктів (між ними 792 села та 205 присїлків) було 866 шкіл; по румянцевскому опису в чернигівскому полку на 142 села було 143 шкіл; таким чином кожде село, — хоч села сї були значно менші від теперішних — мало школу. Яка б не була мізерна наука по всїх тих школах XVII.—XVIII. вв., але не може не дивувати нас те, що сьвідомість користи науки та прихильність до неї лежали так глубоко в народній натурі, що без жадної орґанїзациї, без жадного примусу від уряду шкільна справа досягла таких результатів, як густа сїтка шкіл і мало не загальна грамотність. Нарід, видимо, спочував сим школам і підтримував їх істнуваня, бо вони були самостійно заведені серед дуже несприяючих умовин. Але потім заведене тут у XVIII. в. кріпацтво стало непереможною перепоною для народної осьвіти. Осьвіта не тільки не розвиваєть ся, а навіть приходить до певного занепаду. В сьому можна переконати ся хочби з сього короткого порівнаня відомостий румянцевского опису з більш пізнїйшими даними: на просторі теперішних чернигівского, городняньского та сосницкого повітів в 1768 р. було 134 шкіл, при чому одна школа припадала на 746 душ людности, а в 1875 р. на сїй териториї було вже 52 шкіл, з яких одна припадала на 6730 душ („Основа", 1862, V, і „Кіевская Старина", 1904 I, „Земскій Сборникъ Черниговской губ"., 1877 г., 11).

(Конець буде.)

Де що про громадскі вибори в Веренчанцї.

Ми отримали слїдуючу допись підписану головою читальнї „Рускої Бесїди" в Веренчанцї п. Василем Антимічуком, містоголовою п. Стефаном Костиком та 60 членами — читальниками.

В „Bukow. Post" і „Allgem. Z." появились дописи в котрих сказано, що при виборах в Веренчанцї, побідила укр.-дем. партия а кацапня провалила ся. Тому що справа в самій річи инакше має ся і доносене обох нїмецких ґазет виглядає на вмисну і злобну містифікацию, хочемо описати хід, щоби справу роз'яснити.

Від кількох лїт старає ся „Руска Бесїда" в Веренчанцї вибрати до ради порядних людий а двірником вибрати свого чоловіка. Перед теперішними виборами переговорювала також і з двором, чиби не удалось довести до якого компромісу. Першим услїзем поставила, щоб двір викинув з лїсти радних Габера і не підпирав его. Тому, що двір на те не пристав, мусїла „Руска Бесїда" йти до виборів на власну руку. І так станули до борби, з одного боку читальня „Рускої Бесїди" — а не як дописуватель в нїмецких часописях твердить „кацапска" — а з другого двірска партия. Ми були певні побіди у всїх трох виборчих колах, бо сотки народу згорнулись під прапор читальнї. Противники тремтїли о свої мандати, а вже найбільше Габер, бо знав, що коли при виборах перепаде, то цїла его ославлена могучість, збудована на ложи і крутарстві, звалить ся. Щоб себе отже ратувати, кинув ся він до галицких виборчих махінаций.

Вибори третого кола були виписані на 2, а тревали 3 дни. В двох перших днях звозили противники виборцїв кількома фірами. Горівка ляла ся струями а Габер, котрий сидїв коло комісиї, вилїтав що хвиля і видавав розкази, як головний вожд на поли битви. Партия читальнї являла ся перших два дни слабше, але за те третого дня сотки народу прийшли до вибору і стали переголосовувати противників. Вибори мали кінчитись третого дня, але що, в читальни було ще дуже богато виборцїв і треба би було цїлу нїч голосувати, удала ся до комісаря виборчого депутация з просьбою, щоб вибори відлучено до слїдуючого дня, бо в ночи провадити вибори небезпечно. Комісар записав се жадане до протоколу і обіцяв о 6. год. вибори перервати. По такім оголошеню, люди котрі цїлу днину мерзли, знаючи, що вже голосувати не будуть тої днини, розійшли ся домів.

На те видно комісия виборча лише чекала. Увидївши, що їх партия упадає і ратунку для них нема, взяла ся на штучки: скінчити вибори в ночи мимо того, що комісар пару разів хотїв вибори перервати. Тепер комісия взялась до роботи. Перечитала скоренько лїсту виборчу до кінця. Оголосила, що хто ще не голосував, нехай ся зголосить а записавши тих пару людий, котрі припадково лишили ся, казала їм слїдуючого дня явити ся до голосованя, щоби-ж тих людий, котрі розійшли ся, не припустити слїдуючої днини до голосованя, позамикала двері і в порожнім льокали прочитала лїсту другий раз. В той спосіб не допустила поверх 100 людий до голосованя. Результат: противники побідили. Ріжниця голосів — найбільше 20, з виїмком Мортка Корна на котрого і наша партия голосувала.

Взявши на увагу більшість голосів противної партиї, а голоси наших людий, котрих до голосованя не допущено, можна пізнати, де була сила і хто мав побідити, коли-би комісия поступила була законно і допустила всїх до голосованя.

В другім колї противники не мають чого шукати, бо там ми все побіджували. Так і тепер, мимо корупциї і шаленої аґітациї, вийшло наших всїх 10 радних і 5 заступників. Прийшло перше коло. В нїм повинна була побідити наша партия, бо на 28 голосуючих мали ми 15 голосів. Але чуда дїють ся ще й нинї. Противники знали, що коли перепадуть і в I. колї так як в II. то їх цїла праця, що коштувала сотки на нїщо не здасть, ся. Тому комісия під проводом Габера взяла ся до правдивих галицких махінаций: до відкиданя голосів. Два голоси відкинула учителям мотивуючи се тим, що лиш надучителї голосують, мимо того, що комісар виборчий допускав їх до голосованя і зробив комісию уважною, що робить противзаконно. Але Габер закона знати не хоче. Третий голос відкинули найзаможнїйшому чоловікови в селї, з причини, що в лїстах стояло: Стефан і Мария Антимічук. Мария, жена Стефана, померла і лишила маєток малолїтним дїтям а Стефан став їх опікуном, на що виказав ся судовим декретом. Голосувати мав право, але комісия знову на внесок Габера не допустила его до голосованя. Четвертий голос відкинули одному жидови. Жид має млин в Веренчанцї з спільником, котрий мешкає в Заставнї. Оба записанї в листах. Перший виказав ся повновластію від спільника, але комісия показала якусь картку, де нїби то спільник відкликав повновласть і на тій підставі не допущено его до голосованя. Цїлком природно, що по зрабованю 4 голосів ми мусїли перепасти. Приглянь мож ся тепер тим партиям, що боролися при виборах і знайдім кацапску а укр.-демкр.

„Руска Бесїда" поклала на радних в III. колї 2 жидів, пан отця і 7 мужиків, в II. — 10 мужиків а в I. 3 жидів, 2 учителїв а 5 мужиків. Всї мужики-читальники. В III. і I. колї ми перепали з висше наведених причин і одержали в часописях назву „кацапи". Противники мали таку лїсту: В III. колї 4 жидів одного мужика, наш найбільший противник з виборів до Відня, старий двірник, котрий все дає слово послам, що з ними буде йти, а слова нїколи не додержує, а решта мужики, котрі подобають ся дворови. В II. колї: 3 жиди а 7 мужиків а в I.: 8 жидів, 1 мужик і один шляхтич. В I. і III. колї побідила ся лїста і назвала себе в часописях гордо „укр.-дем. партиєю". „Руска Бесїда" тому, що на 30 радних клала 22 мужиків, людий честних, самих членів читальнї і що хотїла двірником поставити безуслівно лише голову або заступника читальнї „Рускої Бесїди", називає ся „кацапскою" противнаж партия, тому що на 20 вибраних в I і III колї — бо II вийшло з читальнї, то до них не числить ся — має 12 жидів радними а 6 заступниками, половина галицкі жидки, назвала себе укр.-дем. Чи не глум се? Причина такої безличної ложи лежить в тім, що о. Глибка не хотїв іти з двірскою клїкою але з читальнею і підпирав наших кандидатів. Чи не злоба се, щоб через одну особу, котра належить до „твердих" названо читальню „кацапскою"?

Дальша причина обчорненя читальнї, лежить в тім, що ми хотїли всїми силами позбути ся вже раз опіки Габера. Що за чоловік сей Габер, можна пізнати із слїдуючих фактів. Зараз по виборах замельдував в старостві Заставнї, що его Г. В. хоче убити. Справа опинила ся в судї. Габер не міг доказати свого твердженя і мусїв заплатити кошта. Другий факт: Посол Лукашевич переїздив через Веренчанку. Люди довідавшись, зібрали ся і просили п. посла о пораду і підпору, бо вони чули ся дуже покривдженї при теперішних громадских виборах. Габер учувши те, пішов на постерунок жандармериї і замельдував, що дві сотки людий із уч. шк. на чолї хочуть п. Лукашевича убити. Найлїпши сьвідком сам п. посол, як люди чемно розмовляли. Так і тепер обчорнив читальню, зробив з неї кацапску, а сам

раніше, в листї без дати. М. Олекс. писала до чоловіка: „Тепер я кінчаю „Пройдисвіта" і пишу другу— нехай скінчу, тодї вже хвалитимусь". Вона цїкавить ся черниговською ґазетою і сповіщає, що „для неї я заходила ся робити і вже посилаю тобі чеські піснї, переложені на українську мову... Мене запишіть там наймичкою":

Згодом трохи М. О. запитує Опанас Вас., „чи прочитав ти першу главу „Пройдисвіта"? В тім же листї вона прочувши, що Оп. Вас. хоче піти в акциз на службу, пише до нього: „Боже тебе борони зміняти твою службу, хорошу й чесну на ту нїкчемну й ледачу! Нїколи я не хочу нїчого од неї — та й тобі руки будуть палити гроші ті великі, що братимеш там... Дуже тебе прошу не міняти! я копієчки щербатої не візьму з тих акцизних грошей, хоч би минї холодно й голодно. Се гріх буде"!

Десь мабуть лїтом року 1862 з „Основі" прислано було Марії Олекс. рахунок за усї прислані речі, — скільки аркушів кожного оповідання і по чому за кожне. Се дуже цїнний документ. З нього бачимо, що Мар. Ол. платили по 200 рублїв за аркуш. Прислала вона в редакцію:

Три долї	$4^4/_8$	аркуша	1000 р.
Чорнокрил	2	„	400 р.
Институтка	3	„	225 р.
Не до пари	$^3/_8$	„	75 р.
Ледащица	$^6/_8$	„	56 р.
Два сини	$^3/_8$	„	75 р.
Дяк	$^6/_8$	„	150 р.
Мотря	$^4/_8$	„	50 р.

Про „Мотрю" така дописка: „Мотря оцѣнена только 50 р. за полулистъ. вмѣсто 100 р., потому что цензура едва-ли пропуститъ" Що до сих двох останніх, невідомих нам оповідань, то Мотря десь загинула, — може, справдї, в цензурі, а Дяк є й зараз серед паперів.

Ще в однім листї з осени 1862 року Мар. Ол. пише: „Я послала тобі начало Тюлевой баби і Казки. Чи не можна сих казок помістити у „Основі"? Чого-ж їм дурно лежати?" Здаєть ся, що тут іде мова про тих 20 казок, списаних Левком Бартошем, що й зараз є серед паперів Мар. Олекс. А може се ті казки, що наказував їй написати Шевченко? Одна з них аж у 1902 роцї, перероблена, була уміщена у „Кіевской Старинѣ."

Нарештї маємо ще два листи з року 1863.

Перший лист писаний на веснї р. 1863. „Я тебе прохала менї прислати усї предання, повірья, усе, усе що до чогось історического іде, для того, що я буду писати історію для дїтей — то не присилай, а тримай у себе і веди по часу, що до якого часу йде. А тепер, зараз таки, таки не гаючи часу а нї трошка, пришли менї усе, що знаєш, що маєш про Кармелюка, усе. усе, — і де родив ся, якого року, як його звали, усе, усе, чисто. Я тепер пишу повістку Кармелюк (вікому не кажи) для дїтей. Друга повістка буде Бондарівна, чи то Лемирівна, може, а може і Бондарівна і Лемирівна. Теж, що до них — і збери менї, прошу тебе дуже. Кажуть люди про мого Кармелюка, що се в мене найкращий, і дуже я жалую, що тобі зараз не можу його послати, щоб прочитав. Робота в мене стала тепер на тім, як він покинув жінку, мати і дитину й присягнув зеленому гаю. Прошу-ж тебе дуже, присилай хутко, зарас усе, що маєш і знаєш. Менї мила та робота тим, що наче-б вона мене заносила у степи, гаї і поля українські".

В другім листї, писанім в осени р. 1863 читаємо:

„Вже мабіт тепер перечитав Галю, може й Пройдисвіта і Кармелюка. Я вже вчора Галю одібрала... Се буде книжка для дїток, що там піде Галя, Кармелюк, Ведмідь, Невільничка — по українськи й по московськи, вийде та книжка к 15. декабря. Далї к 1 апрілю вийде друга книжка (теж по українськи і по москов.), де пійде: Пройдисвіт, Лемирівна і Дяк. За се дав минї Яковлев 1775 рублїв."

Про сї оповідання можна сказати ось що. Перші чотири справдї побачили світ у 1864 роцї, — коштом Яковлева; що-ж до останнїх трьох, то Пройдисвіт і Дяк лишили ся в рукописах, а Лемирівна мабудь по українськи не була написана.

Зведемо тепер до купи те, що написано за границею. Отже: Два Сини, Не до пари, Три долї, Павло Чорнокрил (Від себе не втечеш), Ледащица, Інститутка, Девять братів і десята сестриця Галя, Невільничка, Кармелюк, Ведмідь, Пройдисвіт, Дяк, Мотря, та ще додаймо два видруковані (у „Метї" 1863 року) листи з Парижа і один, найбільший, ще не видрукований; нарештї казки. Усього виходить найменше 14 оповідань і три листи, тоб то більша частина усього того, що написано було М. Ол., написано за границею, бо в Росії написала вона усього 12. Я не згадую навмисне про „Марусю", бо вона навряд чи була написана по українськи, хоч в паперах є слїди, що проба перекласти на українське була, — зберегла ся V глава повісти. Вперше-ж „Маруся" побачила світ в французький мові, а тодї вже в російській.

Зберемо-ж тепер коротенько усе до купи. З того що тут говорило ся, виходить, що мову українську Марія Ол. знала чудово, і знала вже перед р. 1857, що авторкою оповідань була вона, а не Опанас Вас. — сей останнїй тільки матеріял постачає і нїхто його з близьких людий за автора не вважає, найбільше хіба за критика (Кулїш); що більша половина українських писань написано за кордоном, де й Опанаса Вас. не було; що автором і „Марком Вовчком"

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

ликує на ціле горло, що „укр.-дем.“ партия з своїм провідником Українцем Габером сьвітло побідили.

Противники ликують, але ми думаємо, що то за скоро, бо корупция і галицкі махінациї, не вийдуть їм на добре. Руска Бесїда борола ся честно і має совість чисту, а противники? От средства їх борби: Одна п. А. Р. дістала фіру соломи і корець бараболь за повномочіє. Господаря з І. Кола Ґеорґія Васкана вхопили в ночи до двора — і як він сам твердить — силою взяли від него 200 корон кавциї, що буде за ними голосувати. Але чесний господар голосував з читальнею. — Противники, понюхавши письмо носом, привезли зараз по виборах в ночи 200 кор. назад і просили ще дуже чемно, щоб їх приймив. Андрея Васкана також з І. Кола примусили зложити кавциї 100 кор. Самі-ж зложили 100 кор., що его виберуть радним. Васкан голосував за ними, але що его не вибрали, заробив 100 кор., загалом ті 20 радні дуже дорогі. Не дивотаж, що корупция і галицкі махінациї тимчасово побідили. Однак ми надії не тратемо і апелюємо до справедливости старости в Заставні і до п. президента краевого, щоб вглянули в вибори громадскі в Веренчанцї і наведені всї наші кривди, узглядняли. Звертаємось також з просьбою до наших послів, щоб вставили ся за нами, аби в тих колах виборчих, в котрих нас покривджено, виписати нові вибори. Тогди покаже ся, котра партия дбає о добро громади і котрій прислугує зватись „укр.-дем. партиєю“. *Василь Антемічук*, голова.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 10. марта 1908.

Особисті вісти. Віцемаршалок др. Смаль Стоцкий від'їхав вчера вечером до Відня на довший час.

Посвячене школи в Неполоківцях. В недїлю дня 8. с. м. відбуло ся посьвячене величавої школи в селї Неполоківцях. На се велике сьвято прибули Вп. віцемаршалок др. Стоцкий, староста Краль з двома комісарями, богато учителїв і других гостей. На приняте гостей виделеґовано на стацию академика Руснака, ц. к. фінанс. надстр. п. Том. Поповича в імени рускої читальнї, а п. Олїйника і Беркова в імени громади. Перед віздом в село уставила ся „Січ“ з кошовим п. Пійгульом а друга часть „Січи“ на конях чекала перед стациєю. Першим потягом прибув п. староста Краль, відтак п. др. Стоцкий котрого повитав в імени читальнї, Рускої Каси і „Січи“ член п. Попович. Дальше перед селом повитав горячими словами на чолї „Січи“ п. кошовий Пійгуль, а перед урядом громадским витав високоповажаних гостий п. начальник громади Давбер. З громадского уряду удали ся всї гостї до красноустроєної школи, де відбуло ся торжественне посьвячене через 3-ох панотцїв, а відтак даний був обід. Красною своєю промовою заохочували нас до духової працї Вп. п. віцемаршалок Стоцкий і пан староста Краль і тїшили ся дуже, що таке мале село таку величаву школу побудувало. Від самого посла Семаки отримали ми щирі желаня телеґрафічно.

Справлене ошибок: В статї „Відповідь на Голос з середної школи“ (чч. 23. і 24.) вкрало ся кілька похибок, з котрих деякі важнїйші. І так ч. 23: Напечатано: І. шпальта, 3 стрічка з дол.: „професорів“; має бути: „професорів. Напечатано: І. шпальта, 2. стрічка з дол.: нездалими; має бути: недбалими. Напечатано: II. шпальта, 6,—8. стрічка з гори: значуть ті, проти котрих проявляють ся вибухи негодованя або й ненависти; має бути: (значить ті, проти котрих проявляють ся вибухи негодованя або й ненависти); Напечатано: II. шпальта, 11. стрічка з дол.: розбивати; має бути: розбирати: Напечатано: III. шпальта 25. стрічка з дол.: покинути, має бути: докинути.

Оповістки, іменованя і т. п.

З Бук. Бояна. Проби „Бояна“ до Шевченківского концерту, який відбуде ся 5. цьвітня починають ся вже сеї середи, дня 11. і будуть відбувати ся, що середи і суботи від год. 7. до 8. вечером. З огляду на те, що концерт мусить відбути ся 5. цьвітня можемо мати всего 8 правильних проб. Задля сего просимо всїх сьпіваків являти ся від 1. проби точно і в комплетї на всїх пробах. Для інформациї подаємо, що в нашім концертї возьмуть участ: пан Мушиньский, перший тенор тутешної опери, пан Перфецький, укінчений віденьский консерваторист скрипкар-віртуоз і пан др. Гузар, фортепяніст, знаний з своїх виступів на концертах у Львові, по Галичинї і у нас з концерту послїдної артистичної прогульки львівских академиків. Від видїлу Бояна: *М. Левицький.*

До надуч. в Прилипчу п. Браги звертає ся рада шкільна з просьбою виказати в часописи зібрані доси датки на бідну шкільну дїтвору в Прилипчу, почавши від осени 1905. по нинїшний день.

Звичайні загальні збори тов. „Руский Міщаньский Хор“ в Чернівцях, відбудуть ся в недїлю дня 15 го марта с. р. о годинї 3. по полудни в сали „Народного Дому“ ул. Петровича ч. 2. — *Іван Созаньский*, заст. голови. *Н. Григорович*, касієр.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Віра Лебедова.

Картки з дневника матери.

15. червня.

Ми від мая живеме мов у горячцї. Наші дїти здають іспити: Галя і Ромко матуру, Стефко підготовлює ся до вступного іспиту до ґімназиї. В хатї запанувала якась тяжка наукова атмосфера. То з одної то з другої комнати чути ельґебраїчні докази, грецкі переводи, вичислюванє кристальоґрафічних системів. Ах! які се сухі чогось річи! Чи они примінять коли в практицї житевій те знанє? — питаю. Ледви, дещо з того входить лиш в обрій чисто наукових студий. Але оно така ґімнастика ума. Гарна ґімнастика! За місяць усе те вилетить з голови. Знанє, придбане в школї, забуває ся так легко не — як звичайно каже ся — мимо відличних іспитів, але якраз тому, що тільки в дорозї іспитів і задля іспитів оно зістало втиснене в голову.

А там на дворі саме розцвитає весна! Житє природи бє повним живчиком, — запах бозу несе ся з городів, сьпів птиць колише воздухом — мої малі „кують“, чи радше — як каже Анґлїєць — „coach“: варять ся на легкім огни.

Через ті іспити весь наш домашний реґулямін знищений. До ладу не можна з нїчим дійти. Ромко іде ранесенько вчити ся до міского города, так треба ему окремо ладити снїданє. З тих ранних проходів на холодї придбав собі хрипку. До обіду годї їх постягати, що днини в иньшім часї приходять — якісь у них тепер ще надпроґрамові години! Вечером сьвітимо по три лямпи, бо кожде хоче бути відокремлене, щоби ему не перешкаджали. Ми всї тепер на волї наших школярів, прямо боїмо ся голоснїйше заговорити. Галя і Ромко сидять до пізна по ночах — я встаю по кілька разів подивити ся, чи згасили сьвітло, бо звичайно Галя засипляє над книжкою. Наша дївчина казала менї вчера, що „старші“ пють на віч міцну чорну каву, щоби сон відогнати. Ах! тому они тепер такі дражливі! Ромко зі злостию викидує за двері „мікрусів“, що добувають ся до его комнати; Галя колись тут відповіла нечемно вітцеви. Я хотїла еї скартати, але она розплакала ся і менї стало жаль. — Пощо так мучити себе і других! Прецїнь чотири роки вчила ся ти всего того і була завсїгди доброю ученицею. — Так, але тепер ходить о відзначаючу матуру, мамусю! — Отже о форму, а я нї трохи не привязую ваги до тих сьвідоцтв. Галя мала послїдним разом відличну ноту з господарства і природничих наук, а та моя фільозофка не вміє в практицї розпізнати на поли жита від пшеницї, хоч перестудіовала систему Лїнея.

Меньша Віра вичислить усї острови на Великім океанї, а доси не знала, де лежить селезінка. Тепер она працює над дуже мистецким гафтом подушки, що має піти на шкільну виставу і добути їй — як она думає — несмертельність. Я хотїла зборонити їй вишивати по ночах, та она оперла ся висказом: „В школї наказали нам доконче покінчити зачаті роботи, инакше попсують нам ноту!“ І в виду сего я безсильна — я-ж сама вчила їх повинувати ся шкільним приписам безусловно, так не можу тепер поваги школи в очех дїтий підкопувати. І говорити тут про гармонїю поміж школою а домом!

1. липня.

Я бесїдувала якраз нинї з катехитом Стефка. Говорила ему, як мої малі перетомлені, як нетерпеливо дожидаю я вакаций. Вказала ему на томлячий морально і фізично вплив іспитів і спитала, що він про них думає.

— Они може в дечім і шкідливі, та з другої сторони є в них і чинник етичний. Образують в дїтях почутє відвічальности, конечности складаня звіту зі сповнених обовязків. Се немов страшний суд, де кождий одержить по своїм заслугам.

Ах! Ви як в релїґії так і всюди хотїли-б іно бачити суд і караючого судию, хоч нї провини нї виновників нема. Чи не знаєте, що дїти далеко краще і глубше відчувають образ Христа учителя, що навчає товпи на озері та на горах, чим Христа, страшного судию, що йде судити живих і мертвих і питає за їх дїла. Страх — се небезпечне средство на дїточі души. А про етичне зерно в іспитах... оно і правда, коли б дїти дїйсно вчили ся для самої науки. Але я запримітила, що тут входить в гру ще й сполучена з тою системою фальшива амбіция, бажанє хоч би і не конче то чесними средствами перевисшити своїх товаришів, дістати добре сьвідоцтво. Тут можна примінити спарафразовані слова проф. Вале, які висказав він про австрийскі школи: „Іспити є для молодежи з неодного згляду радше жерелом етичної і інтелектуальної деправациї, позаяк вчать еї, якими способами можна в житю і в науцї при невідповідних средствах осягнути таки цїль і дати собі раду.“

Так, они справдї викликують умову і моральну нївеляцию і деправацию. Се провірила я на власних дїтях. Галя і Ромко з природи інтелїґентної вдачі і любили передше з власної ініциятиви вчити ся дечого більше понад приписану норму, для самого знаня. Тепер они сконцентрували усї свої сали на іспит, а одинокою їх цїлию: відличне сьвідоцтво. А знаю, що по матурі до шкільної книжки і не заглянуть!

— Я не пережию, як не здам матури з відзначенем — говорить тепер часто Раля, а я — хоч сварю за се на неї — признаю сама, що амбіция, яку я свого часу вщіпляла в неї і Ромка, що мала на мою думку стати для них заборолом від неодного зла, та сама амбіция веде їх тепер у другу скрайність, рівно небезпечну як перша. І я почуваю ся в души глубоко виновата перед власними дїтьми. Они побивають мене моїм таки оружієм...

А ті іспити? чи справдї можуть они бути вірним образом знаня дитини? чи в трех а хоч-би і десятьох питанях можна висондувати все те, що творить приписаний обрій відомостий? Та й ще падуть такі питаня якраз в таку пору, коли душа дитини збентежена важностию хвилї, чужим собі окруженем і через те вже одно годї їй заявити при іспитах ту меткість ума, бистроту орієнтованя ся, що повинни власне бути мірилом спосібности ученика. Добрий іспит се неначе виграний на льотериї льос, не все припаде він заслуженому. А прецїнь річ доказана, що льотерия навіть з точки математичної інституция неморальна.

А відтак, чи не є се пониженем школи і учительства народнього, щоби по їх чотиролїтній працї над учеником, по виданім ему сьвідоцтві відповідного уздібненя, жадали від него панове професори з ґімназиї окремоге ще вступного іспиту? Або се [illegible] іно форма, або межи школою народньою а середною така пропасть, що еї доперва можуть заповнити спеціяльні іспити.

Розумію ще іспит, зложений приватн[illegible] при переходї до школи зовсїм иньшої катеґо[illegible] іспитувати ученика чи ученицю, що вісїм л[illegible] ся в тім самім заведнию і що півроку дістава[illegible] доцтва — се учителї мали хиба доволї часу і [illegible] пізнати індивідуальні спосібности — се хиба вж[illegible] злишна!

(Кінець буде).

вважали Мар. Олександр. усї, не виключали й Кулїша... Чого-ж ще більше? Коли ж ще когось мулав би не важний вже тепер арґумент, що після смерти Опанаса Вас. Марія Олександр. нїчого не написала, то й на се одкажемо, що те-ж неправда, бо крім видрукованої у 1902 роцї в „Кіев. Старинѣ“ „Чортової пригоди“ (який тільки перероблено в останні часи), в паперах Мар. Ол. лишило ся кілька розпочатих праць з пізнїйших часів, — найбільш з часів останньої її візити у 1902 роцї у Київ. Сей візит і побаченнє з київськ[illegible] Українцями, вплинув на неї так, що повернувши [illegible] до себе в с. Александрово, в Ставропольщину, [illegible] знову узяла ся до українського письменства! [illegible]чила казку „Як Хапко солоду одрік ся“ і розпо[illegible] а велику повість „Гайдамаки“... Повість сю писала вона до самої смерти — в останні днї життя свого вона виправляла її, а чоловік переписував. Готуючись до сїеї повісти — вона назбирала чимало цїкавого матеріялу... Матеріял сю до мови збирала те-ж до останнїх днїв. Незабаром ся спадщина побачить світ і кожному ясно стане, що мова їх — може бути тільки мовою Марко Вовчка...

На жаль, я не мав змоги спинити ся тут над причинами, чому саме Мар. Ол. залишила на такий довгий час українську ниву та се вже річ другорядна. Для нас же важно зараз те, що авторкою оповідань була Марія Олександровна, що Марко Вовчок — була вона, що поховавши так недавно великого українського письменника — ми поховали її, і коли ми так мало виявили шани, провожаючи її на той світ, то в тім була не наша вина. Тепер же обовязок кожного з нас не прогрішити перед нею і далї і на дальші часи, поминаючи незабутнього письменника свого Марка Вовчка, поминати і шанувати не кого иншого, як Марію Александровну Маркович.

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА

тов. зеарестроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковинї. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого“ відібє ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї“.

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.

Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**

Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Загальні збори каси пож. і щадн. для громади Лукавець н. С. відбудуть ся в недїлю дня 22. марта с. р. о 2 год. по пол. в домі каси зі слїдуючим дневним порядком: 1. Справоздане касове і білянс за р. 1907. 2. Вибір нової старшини. 3. Вибір ради надзорчої. 4. Вільні внесеня. — *Стефан Маланчук*, начальник.

Загальні збори каси пож. і щадн. для громади Прилипче відбудуть ся в недїлю дня 22. марта о 2 год. по полудни без огляду на число членів з звичайним дневним порядком. *о. Юрій Калинюк*, начальник.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть
NERVOL
„Назва правно забезпечена“
аптикара др. Ю. Францоза
в Тероноли.
Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol“ і не приймати нїяких „Нервотонів“.
Цїна флякона 80 сот. 10 фляконів (фляшощок) 8 кор. з оплатою і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всїх країв.
В Чернівцях на складї у Шмідa і Фонтіна, в Селетинї в дроґоерій медициналній Стернпуса.
19 (—)

Ukrainische Rundschau
одинока українська часопись на нїмецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним сьвітом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кождого інтелїґентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII|3 Frauenfelderstrasse, 2.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагнїток
Чернівцї,
ул. Руска ч. 8.
(—)

Друкарня „Рускої Ради“
має на складї
КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦИЙНИХ ТОВАРИСТВ
(Взаїмна Вигода“)
Всї книги до веденя товариства,
коштують враз з стемплями 50 кор.
з пересилкою 51 кор.

До Америки і Канади
найвигіднїйша, найдешевша і найпевнїйша їзда через 185 (-)
ЛІНІЮ КУНАРДА
Вивідати можна через аенцию
SCHRÖDER & COMP. TRIEST
(З Трієсту)
Carpathia 3. марта с. р.
Ultonia, 18. марта с. р.
Slavonia 31. марта с. р.
(З Ліверполя)
Lusitaina, найбільший найпрактичнїйший паровець на сьвітї; відїзд 7. марта, 4. 25. цьвітня 16. мая
Mauretania відїзд 21. марта. 11. цьвітня 2. і 23. мая. 1908.

14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14
В Канаду і Америку
14 (11—?)
прямо без пересїданя переправляє найскорше і найдешевше
вис. ц. к. правительством концесіон. міжнародне
Бюро подорожи
„Ґльобус“ (Globus)
Чернівцї, ул. Ратушева 14. (Буковина).
Не купуйте шифкарти, доки не запитаєте ся в бюрі подорожи „Ґльобус“ в Чернівцях о цїну! — Всяких вияснень в справі їзди удїляє ся даром.
Уважайте на число 14.

Бартеля вапно до корму
(40—42 % завартість фосфорових квасів.)
Оттак утучить ся свиня, коли через 2 місяцї додає ся єї до корму
вапна виробу Бартеля.
П. Мельцер написав до нас дня 9. грудня 1896 такий лист: „Дякую Вам сердечно, за то вапно, яке купив я у вас для свиний. За 11 місяцїв свинї мої мали по 250 кільо ваги“.
Бартеля Фосфорове вапно до корму є найдешевшим і найлїпшим средством до охорони перед зломанем костий у лошаків, телять і ягнят, служить до утученя ялівок, поправляє у коров молоко, охороняє перед пажерливостию як також від него курки дуже добре несуть ся.
Описи, нотатки і взірцї даром.
5 кіль на пробу К 2·— почтою з Черновець 50 кіль К 15·—, 100 кіль К 28·—
27 6—10 н. с. Головний склад і висилка:
ШМІД і ФОНТІН, Чернівцї.

Купуйте лиш
PFAFF-A МАШИНИ ДО ШИТЯ
бо они є найлїпші, найтривалїйші а також найдешевші! Кромі тих є у мене також на складї
СИКАВКИ І КАСИ
при яких купнї суть дуже легкі і вигідні условини. Нїгде не дістанете дешевше, нїхто не обслужить Вас так ретельно і нїхто не годен дати Вам таких полекший у сплатах. З поважанем
ВАСИЛЬ ДАНИЛЕВИЧ, улиця Желїзнича, Чернівцї.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.
Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик **Рік заложеня 1873.**
Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.
Товари з альпаки і жіньского срібла В. Бахмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.
Дамскі ковняри і зарукавкі. найлїпші і найновійші товари футряні.
Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin“, „Nutria“. шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.
Правдиве біле Єґера Др-а Лямана, калїсони і майтки, вебові і в Chenili хустучки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.
Трикотові і вовняні камаші.
Товари обувяні, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.
Для панів лякерки, півчеревики — найновійшої сорти.
Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.
Куфри до подорожи з замочками і без. Нецезарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітила і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.
Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.
Найновійші артикули карнавалові:
Для дам наймоднїйші черевики балеві, загортки, ґази і вахлярі.
Кляки і цилїндри найновійшого крою.
Щітки до річий, голови і до зубів.
Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і французкої продукциї.
Хусточки батистові, шовкові, паньчохи, шовкові так звані „Flor“ гладкі і „ajour“, рукавички шовкові, ірхові „Marabout“ і иньші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові пояски найновійшого фасону.
Шовкові шкарпитки. „Flor“ руказички, найлїпших фабрикатів сорочки батистові, піки, наймоднїйшого фасону.
Ковнярики, маншети, краватки, полотняні хусточки і батистові.
Прибори до польованя. терби камаші, зарукавки крісла полеві і амуниция.
Санки „Rodel“ всї специяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарнї товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана. Захарка.

Ч. 26. Чернівці, пятниця дня 29. лютого (13. марта) 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщині: на цїлий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цїлий рік 8 карбованцїв, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цїлий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цїлий рік 18 кор. (згл. 9 рублїв або 34 фр.)
а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятницї і недїлї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Реклямациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженєм і залученєм належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозуміватм ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім недїль і сьвят.

Посол Спинул перед своїми виборцями в Корчештах.

В сегорічнім рускім каляндари находить ся статя посла О. П. під заголовком „Люди, яких мало“, де між иньшим зазначено рідкий випадок в нашій суспільности, як кілька чесних ґаздів на Полянах у Волоскім Банилові домагали ся через довгий час зі своєї власної волї для свого кута рускої школи, а видячи, що їм ставляеть ся ріжні перепони з волоскої сторони, винаймили хату на тимчасове поміщене школи за свої власні гроші до остаточного полагодженя сеї справи зі сторони шкільних властий. Такі славні селяни подибують ся між нашим народом вправдї дуже — дуже рідко, але все таки можна їх від якогось часу чим раз то частїйше подибати. От приміром прибув я минувшої недїлї, то є на саме мясне пущене на віче до села Корчешти, де мав посол Спинул відбути справоздане зі своєї дотеперішної посольскої дїяльности; тут переконав ся я на власні очи про правдивість слів висше наведеної статї „що руска природа перебуде всї румунїзаторскі штучки“. Тут мав я спосібність побачити таких самих славних борцїв між нашими селянами за права руского народу, як ті в Полянах.

Село Корчешти лежить в глухім кутї сторожинецкого повіту і окружене із всїх боків волоскими громадами; таким способом відорване воно від иньших руских сторін і мешканцї сеї громади не мають найменьшої стичности нї з иньшими рускими селянами нї з провідниками нашого народу. Відвічні вороги руского народу на Буковинї, Волохи, обіймили сю громаду зі всїх боків немов клїщами і старають ся то підхлїблюванєм, то знов ріжними переслїдуванями відвернути тамошний руский нарід від їх материної мови і завести їх до волоского табору. Та чесні громадяни із Корчешт, хотяй полишені на ласку Божу, відпирають своїми власними злученими силами всї ворожі напади. Вони стоять кріпко мов та камінна скала серед моря. І так як все напливаючі зі всїх сторін розбурхані морскі филї, і наробивши хиба тілько шуму, з часом розходять ся і зовсїм никнуть, так само й сьвідомі громадяни села Корчешти тим більше зміцнюють ся і усталюють свої сили, тим сьміливійше вони боронять своїх прав і шанують свою рідну мову, чим лютїйше кидають ся вороги на них. Але вони будуть нападати лиш так довго, доки не побачать, що нїяка їх штучка не в станї зломити духа славних руских селян із Корчешт і з часом осядуть ся.

Віче у Корчештах відбуло ся дуже величаво. Я чув вже нераз про сю славну громаду, але щоби тут рускі селяни були так сильно осьвідомлені, того я, кажу по правдї, не сподївав ся. Коли тілько довідали ся громадяни, що посол Спинул вже прибув до їх громади, розбігли ся сейчас січовики по всїм селї, рознїс ся голос січової труби і не минула й година, як зібрала ся величезна сила народу перед шкільним будинком, щоби тут привитати посла і попровадити его на місце зборів. Явив ся тут начальник місцевий Николай Антонюк, дальше коло 150 січовиків під проводом свого кошового Івана Куницкого і осавула Василя Гуцуляка, члени рускої каси, яких всїх є до 200, під проводом свого начальника Василя Гуцуляка і заступників Ілїя Чіка і Парфтенія Ткачука, дальше члени читальнї з голов[illegible] Василем Томюком і заступником Ілїєм Куницким та члени „Народного Дому“ і „Крамницї“, дальше жінки, дївчата і дїти. По щирім привитаню посла рушив похід на місце зборів.

Сїдоголові ґазди і поважні ґаздинї ступали в рядах побіч парубків і дївчат а між ними посол Спинул з місцевою інтелїґенцию. На самім переді йшла січова музика (інструменти коштували 150 риньских) і грала січову пісню. Незадовго зупинив ся похід перед великим домом, на якім видко було вже з далеку напись „Народний Дім“. Сей дім є власностю руских товариств і коштував поверх тисяч риньских. Перед входом стояла гарна брама, украшена ялиною, хоругвами і образом цїсаря. Тут привитали посла ще раз сердечними словами а гук січової музики та невгаваючого „слава“ і вистрілів із моздірів рознїс ся по всїм селї і відбив ся стократно о обкружаючі лїсисті горби. Зібрані увійшли до середини, де мали відбувати ся збори. У просторій коверцями украшеній салї находила ся театральна сцена з образами Шевченка, „Народного Дому“, „Народної Школи“ і богато ґардероби. В сїй сали змістило ся кілька сот людий. Вибравши до президиї над'учителя Казиевича, начальника Антонюка і кошового Куницкого та секретара зборів церковного півця Ткачука, удїлено слово послови, який в своїй двогодинній бесїдї розсказував зібраним про справи руского народу та руских послів в так зрозумілий спосіб, що прислухуючі ся селяни часто притакували его цїкавим виводам і переривали его бесїду гучними „слава“. На конець принято справоздане посла Спинула до відомости і удїлено ему за его дотеперішну щиру опіку коло руского народу взагалї а своїх виборцїв з осібна одноголосно повне довіре і сердечну подяку.

По сїм удав ся посол ще на місце зборів волоскої части виборцїв, де его повитано ґрімким „траяска“. Коли відтримав тут свою промову по волоски, удїлено ему так само одноголосно повне довіре. Відси удав ся посол назад до „Народного Дому“, де по закінчених зборах руских товариств відбувала ся народна забава. Січова музика приграла рускі піснї, перeплїтані сьпівом січового хору та гарними декламациями поезий Шевченка та зложених самими січовиками. Із декламациями виступали січовики: Іван Унґурян, Іля Чік, Петро Куницкий, дальше січовички: Елена Куницка, Мария Дуґан, Мария Томюк, Анна Білецка та ученики: Дорофтей Рипчук і Теодор Куницкий.

Посол забрав ще раз слово і висказуючи свою радість із тої причини, що тут забавляють ся разом так старі як молоді, так богаті як бідні в найбільшій згодї і в братерскій любві, згадав про ті часи, де бувало молодїж устроювала свої забави під корчмою, наливаючи ся морою, вказав дальше на злі наслїдки таких забав та на ріжницю між давною а теперішною забавою, де кождий розумний і тверезий і де замість давних пиятик, сварок та розбійств відбувають ся забави в найбільшім спокою та підтримують ся бесїди і сьпіви тілько про орґанїзацию та осьвіту народну. Загрівши на конець зібраних теплими словами до дальшої витревалої працї в оборонї своїх прав, посол попращав ся із ними сердечними словами і відійшов пізним вечером на спочинок.

Зі слезами в очах розходив ся нарід зі своїм послом, бо таких щирих та поучаючих слів, як з уст сего посла, они вже довго а може ще й нїколи не чули. І так, як були всї зібрані, поставали знов в ряди, взяли свого посла в середину і попровадили при вистрілах з моздірів, при грі січової музики, при гучних „слава“ та спалюваню ракетів з сьвітлом в руках до шкільного будинку.

Та ще одна мила несподїванка чекала посла Спинула. Коли виїхав він на другий день досьвіта до зелїзничого пристанку Купка, стрітила его перед брамою шкільного будинка знов громада людий. Цїлїську ніч забавляли ся они навмисне в „Народнім Домі“, щоби могли ще відпровадити свого посла аж на край села. Знов залунало „слава“ із соток уст, знов заграла музика січовий марш і знов ступали ґазди, парубки і дївчата із січовими лентами на плечах округи воза, на якім сидїв посол із над'учителем Кодиевичем та місцевим учителем. Край села, саме на мостї похід зупинив ся, посол Спинул, стоячи на возї, промовив знов кілька слів до его окружаючого народу, дякуючи зібраним за їх так величаве приняте его особи та бажаючи, аби таких сьвідомих руских громад було на Буковинї, як найбільше, бо тогди жило-б ся нашому народови лекше і лїпше. Нарід, казав дальше посол, що живе згодї і дбає о свою осьвіту, той нарід має силу і славу і волю. На конець запевняв їх, що сї милї хоть так короткі хвилї, котрі між ними так радо, нїколи не забуде.

Ще довго стояли січовика на місци розлуки з відкритими головами, дивлячи ся в сторону від'їзджаючого посла; ще раз обернув ся пос. Спинул, здоровлячи їх капелюхом, і знов залунали „слава“ по селї так сильно, що аж побудили із довгого сну ще в темнотї спячих селян. Та сонечко стало як раз тогди проникати через лїсові дерева на поблизкім горбку, підійшло за хвильку висше і осьвітило село Корчешти своїми ясними, теплими лучами, немов хотїло протерти очи ще спячим селянам і сказати до них: Вставайте, люди добрі, бо вже засвитало і у Вашій громадї!“

Скріплені на души і в надїї на лїпшу будучність розійшов ся нарід домів а з боку придивляючому ся сьвідкови насувала ся мимохіть думка на душу: „Коли руский нарід має ще таких славних людий між собою як ті із Полян та із Корчешт, то сей нарід нїколи не вмре, не загине“.

Гість.

ПОЯСНЯЮЧІ УВАГИ

до законопроекту членів державної Думи про уживане української мови в початкових школах в місцевостях з українською людністю.

(*Конець*).

Головною причиною такого дивного підупаду осьвіти серед української людности була одірваність школи від народу. Осьвіта народу не тою мовою, якою він думає, почуває й говорить і якою безпосередне виявляеть ся все його духове жит'є — не може бути міцною. Рідна мова — се наймогутнїйший фактор народної осьвіти, і сей фактор повинен уживатись в українській школї, коли дїйсно мати на думцї просьвітні інтереси людности. Само житє дбало про розвязане сего питаня як-раз в такому напряму. Ще з половини 50-ох років з'являють ся українські букварі — Кулїша, Шевченка, Золотова, Шейковского, Гатцука, Ященка, Кониського та иньших; були уложені підручники і по инших предметах шкільної науки — Закону Божому, аритметицї. Фактично наука українскою мовою вела ся в недїльних і в щоденних школах, а також у тимчасовій педаґоґічній школї у Київі. Але потім швидко, з початку ще 60-х рр. з причин далеких від педаґоґіки, всї сї народно-просьвітні заходи, були несподївано заборонені і з того часу уживане в українській школї народної мови, як натурального засобу до науки, стало неможливим.

Мотиви, що викликали сї заходи, за наших часів, звичайно, уже не мають ваги, але про те справа ся не змінила ся й тепер, коли уряд виявляє більш терпимі погляди на національні вимоги шкільного навчаня. Так, допускаючи польску та литовску мову в число предметів навчаня народної школи в ґуберніях з партийною корінною польскою та литовскою людностию, мінїстерство народної просьвіти не поширює сеї міри на місцевости з українскою людністю. Уже самими останними часами мінїстерство народної просьвіти оповістило правила, якими допускаеть ся рідна мова до вживаня в інородческих школах; а школа для людности, що говорить українською мовою, зостаеть ся в давнїшньому становищи.

Питаня про мову навчаня треба розвязувати виключно з точки погляду просьвітних і взагалї культурних інтересів місцевої людности, а при такій умові навчане рідною мовою однаково бажане і для української людности.

Майже всї відомі педаґоґічні авторітети, що працювали на териториї українських губерний, з надзвичайною одностайністю висловлювались за навчанем в українській школї на місцевій народній мові. Член ученого комітету мінїстерства народної просьвіти д. Весель писав, що загальна осьвіта без опори на місцевий елемент неможлива і визиває необхідно, щоб „була уложена книга для читаня і на українській мові, якої книжки хоч більш менш здатної і до сього часу у нас немае, так що на Українї в сїльских та повітових школах і нема по чому вчити дїтий рідної мови. А не вчити дїтий рідної мови значить не дозволяти розвиватись народній мисли, всїм духовим силам народа, значить назавше лишати народ в дитиньстві. Коли ми почнемо вчити народ не його мови, то зробимо ще гірше; ми покалїчимо самостійний розумовий розвиток народу, ми пожуємо всю його духову природу“ („Учитель“ 1862 г.). Так само висловлювались инші відомі педаґоґи — барон Корф (в свойому підрушникови для земских гласних і народнїх учителїв „Русская начальная школа“), В. І. Водовозов, К. Д. Ушиньский.

Громадскі інституциї, що так або инакше торкають ся народньої осьвіти теж постійно піднимали питаня про навчаня в українських школах рідною мовою. В чернигівскому земстві питане се виникало декілька разів, починаючи з 1870 року, при чому останнїй раз відповідне прошене підняте було 1900 року. Такіж домаганя піднимались яремским та полтавским ґуберньским земствами і деякими з повітових земств. Про теж клопотали ся й полтавска та одеска городскі думи. Сїльско-господарскі комітети в справі потреб сїльско-господарскої промисловости — хотиньский, бердяньский, ананевский, лубеньский, полтавский, лохвицкий, чернигівский, конотопский, воронїжский — також визнавали необхідним вживане в тїй чи иншій формі в народній школї української мови.

Думку сю поділяе не тільки інтелїґентне українське громадянство. Вона глубоко пройшла в сьвідомість народних мас і болячо відчуваеть ся самим народом; випитуване селян не лишає тут місця нїяким сумнївам. Одно з таких випитувань було зроблене

ще за 60-их років у Полтаві; недавно опубліковано таке саме випитуване, зроблене 1905 року в золотоношскому повіті на Полтавщині.

Запитані всї селяни, з винятком декільох одиниць — висловились за необхідностию школи і книжки на рідній українській мові.

Нехтуване живої народної мови в школї витворює непереможні перепони натуральному розвиткови школярів. Замість того, щоб всю свою увагу звертати на розуміне змісту того, що треба вивчити, школяр найбільшу частину своєї уваги звертає на розуміне невідомих слів. Весь час, таким чином, сили розуму школяра двоять ся з одного боку — на зрозуміне незрозумілих слів, а з другого — на вивчене невідомих наук. Така складна й трудна праця для звичайного школяра непомітна і наслїдком сього є те, що нї одної з двох зазначених цїлий не можна більш-менш осягнути.

Насамперед, недосягаєть ся вивченя російскої мови, на що фактично направлено все вчене в українських школах. Російска мова, якої вчать без допомоги тої мови, якою звичайно завсїгди розмовляють школярі і після закінченя шкільної науки лишаєть ся для колишнього школяря збираниною більш меньш незрозумілих слів. „Є в нас, кажуть учителї з Полтавщини, дорослі, що скінчили школу і читають Пушкина-Лермонтова, Достоевского і пишуть про них таку нїсенїтницю, що аж нїяково слухати". („Очеркъ состоянія народнаго образованія въ Полтавской губ."). Теж саме стверджують і учителї з Чернигівщини („Отношеніе народа къ грамотности" — Земскій сборникъ Черниговской губерн. 1899 р.).

Далї, навчане нерідною мовою затрудняє й затримує загальний розвиток учеників. Школа (з чужою викладовою мовою) не користуєть ся мовою учеників, як головним просьвітним знарядем, а навчаючи їх нової мови, марнує час на те, щоб утворити з учеників якихсь палїмпсестів. Очевидно, що вихованцї такої школи, при рівности всїх инших умов, стояти муть значно низше тих, кому поступаючи в школу треба було не забувати, а тільки вчитись, прилучаючи шкільні збірки до величезного дошкільного запасу думок" (проф. А. Потебня. Языкъ и народность). В українського школяря попередний запас думок розвивав ся мало. Нові слова, які стосують ся до знайомих розумінь, малюють їх в якомусь новому, неприродному видї й осьвітленю і по сутї вносять плутанину навіть в той запас емпіричного досьвіду, з яким дитина вступала в школу. Рух наперед відбуваєть ся помалу, пасивно, апатично й не має цїлком сталих наслїдків. „Виклад науки мало зрозумілою мовою веде до чисто механїчного вивченя, з малою участию розуму, сьвідомости, льоґіки й без жадної участи уяви, фантазиї, асоциациї ідей. Звідси — каже докладчик одного з південних сїльско-господарских комітетів, — випливають неминучі сумні наслїдки: брак охоти до знаня, слабий розвиток грамотности, рецидива безграмотности. Найбільший процент рецидивістів-неграмотних помічаєть ся також в українськім районї військових округів — харківский та київский" (Доклад хотиньского сїльско-господарскрго комітету). Рецидива неграмотности — з'явище серед української людности занадто звичайне й помічаєть ся вже через 3—4 роки по виходї з школи. „По умовах нашого сїльского житя, грамотність, набута у віцї від 8—12 років, по виходї з школи часто-густо забуваєть ся цїлком" (Доклад шкільної комісиї чернигівскому ґуберньскому земскому зібраню сесиї 1880 р.). „Відвідуючи школи, як член шкільної Ради — казав голова чернигівскої земскої управи д. Хіжняков — я зустрічав по селах приклади, що через 3—4 роки по виходї з школи цїлком забували читать" („Педагогическіе курсы для учителей Черниговской губ.").

Шкідливі наслїдки заборони українського слова в народно-просьвітній сфері констатували навіть орґани самого уряду. Так комітет мінїстрів, обмірковуючи з кінцем 1904 р. питане про скасоване сих заборон, признав, що вони „стоять на перешкодї піднесеню нинїшного низького культурного його (українського населеня) рівня". Великий російский педаґоґ К. Д. Ушиньский, говорячи про неґативні боки української школи, що нехтує рідну мову учеників, малює таку — виключно яскраву — картину. — „Мало успіху мати-ме та школа, — пише він, — в яку дитина переходить з дому, як з раю в пекло, і із якої вона біжить як з темного пекла, в якому все темне, чуже й незрозуміле, в світлий рай, де все ясно, зрозуміло й близько серцю". А майже таке вражіне повинна справити школа на українську дитину, коли вона починає ходити в се чудне місце, в якому в одному на цїле село балакають незрозумілою мовою. Дитину, що не чула дома жадного великоруского слова, починають в школї з першого-ж дня ламати на великоруский спосіб і ще було-б добре, коли б на великоруский, а то на той неможливий жарґон, який виробляєть ся в малоосьвіченого Українця, коли він силкуєть ся вимовляти „по рускому". Така школа з першого-ж дня й досить грубо нагадує дитинї, що вона не в дома, й без сумнїву, вона покажеть ся їй чужою. Коли така школа не пустить корінь в народне житє й не принесе для неї корисних наслїдків, то чого-ж тут дивуватись. Инакше й бути не може. Така школа, насамперед, стоїть значно низше самого народу: яке-ж значінє має вона з своєю сотнею зле-вивчених слів перед тією безконечно-глибокою, живою й повною мовою, яку виробив і вистраждав собі народ протягом тисячолїтя. В друге, така школа безсила, — бо вона не будує розвій дитини на едино-родючому духовому ґрунтї — на народній мові й народному духови, що відбив ся на сїй мові. В трете, нарештї, така школа некорисна: дитина не тільки входить до неї з сфери чужої для неї, а й виходить з неї в ту саму чужу для неї сферу. Незабаром дитина забуває тих кілька десятків великоруских слів, що дала їй школа, а разом з тим забуває й ті розуміни, що були до них привязані. Народна мова й народне житє знову опановують її душу й заливають та виганяють всяке вражінє школи, як щось зовсїм чуже. Що-ж зробила школа? Гірше, нїж нїчого. Вона на кілька років затримала природний розвиток дитини; лишаєть ся, правда, грамотність або краще мовити, напівграмотність, і то незавжди, може вона здатись хиба на те, щоб напівросийскою мовою написати якусь ябеду. Душу-ж людини така школа не розвиває, а псує". (Збірник педаґоґічних творів К. Д. Ушиньского).

Затримок в духовому розвитку української людности, як результат лихої постановки шкільної справи найшкодливійше відбиваєть ся на всїх боках житя народа й в тому числї — на економічному. Сучасне мізерне економічне становище української людности, що заселяє найбогатші країни Росиї і терпить хронїчну скруту на своїй благословенній землї, не маючи спроможности через свою темноту і залежну від сего байдужність що до зміни стародавних способів хозяйнуваня на більш рациональні, — в значній мірі має в своїх підставах ті духовні пута, якими скуто розвиток талановитого народу через занедбане найбільше природних і певних шляхів сего розвитку. „Селянин-Українець читає значно меньше, нїж Великорос і навіть здебільшого цїлком відмовляєть ся від книжок по сїльскому господарству та медицинї, нї трохи їх не розуміючи, і, значить, йому бракує того могутнього средства, якого він міг би вживати для підвисшеня своєї сїльско-господарскої культури і для охорони свого здоровля від хороб. Через те нїчого дивувати, що книжки, видані для народа хотя б і українськими просьвітними товариствами (Харківске, Київске), але російскою мовою поширюють ся переважно не по українських селах, а по далеких північних великоросийских ґуберніях. Нїчого дивуватись, що при таких умовах безсторонними спостереженями сконстатовано факт млявого культурного зросту Українця, а в звязку з сим стоїть і низький розвиток його сїльско-господарскої й промислової культури". (Доклади лохвицкої комісиї).

Надто шкідливі наслїдки занедбаня місцевих елементів в українській школї цїлком очевидні. Вживане тут української мови, як найбільше придатного способу викладів знаня, особливо на перших кроках навчаня дїтий, що тільки вперше прийшли до школи, і навіть як способу навчаня російскої мови, доконче потрібне. І тільки в такім разї будуть усунені ті перешкоди, що стоять на шляху природного духового розвою українських школярів, і буде дана спроможність тим останним стати в однакових педаґоґічних умовинах і на однакому духовому рівнї з їхнїми великоросийскими братами. Так само, тільки при тій умові — при вживаню живої звичайної мови людности, — можливо успішно навчатись і російскої мови, яка є обовязковим предметом викладів в початковій школї, як мова державна. Перебувши настільки значний заколот, зовнїшний і внутрішний, Росия вимагає по змозї повного використаня самодїяльних сил людности, бо тільки при тих умовах можливо осягнути красшу будуччину, коли умовини полїтичного житя прийдуть до нормального стану. Для розвитку сих сил — духовних і материяльних — поміж українською людністю одною з істнуючих умов є допущене по школах народної мови, як наймогутнїйшого засобу шкільного навчаня, придбаня знаня і взагалї культурного і економічного проґресу народних мас, а так само й пристосуваня шкільних підручників до розуміня й умовин житя і побуту місцевої людности. Шлях для такого іменно розвязаня сего питаня вже відкрито відомством, що виявило в сїм випадку найбільшу чутливість до потреб місцевого житя й школи,— найсьвятїйшим синодом, який, зважаючи на заяву духовеньства подільскої ґубернїї, дозволив учителям церковних шкіл в місцевостях з українською і молдаваньскою людністю, користувати ся для навчаня рідною мовою учнїв, а також дозволив подільскому епархіяльному начальству завести по двохклясових школах епархії та в винницкій церковно-учительскій школї навчати ся української мови. Разом з тим найсьвятїйший синод поставив на черзї й загальне питане про пристосоване шкільних книжок та підручників, що вживають ся по церковних школах південно-західної країни, до потреб місцевої людности і до його побутових властивостий (Указ найсьв. синоду на імя Парфенїя, еп. подільского й брацлавского, з 12. жовтня 1907 р.) Коли, таким способом, найвисший орґан духовної управи — найсьвятїйший синод — почав вживати української мови по школах українського района, коли він визнав необхідним видати українською мовою Слово Боже, маючи на метї справжню допомогу духовним інтересам місцевої людности, то тим же самим шляхом найбільш раціональних способів просьвіти народної маси треба йти і відомству народної осьвіти".

НОВИНКИ.

Чернівцї, 13. марта 1908.

Пятнистий тиф в Чернівцях. Від 1. сїчня до 10. марта с. р. занедужало в ріжних місцях Чернівцїв 20 осіб на пятнистий тиф. Половина з того занедужала в перших днях марта, з чого слїдувало би, що тиф зачинає змагати ся. З огляду на се починив мійский фізикат в Чернівцях під контролею правительства цїлий ряд средств, що мають відвернути грізну пошесть.

Кацапска комедія. Пишуть нам: До тутешної духовної семинарії подало ся сего року й богато кацапів. Одні з них виступили як чисті Москалї, подаючи за матерну мову р о с и й с к у; другі з опортунїзму сказали правду, що їх матерна мова руска. Тодї звертала „Буковина" увагу консисторії на те, що семинарія має виховувати православних сьвящеників руских і волоских, а в нїякім разї московских і що про те приняте Москалїв до семинарії було б явною провокацією Русинів. Стало ся на тім, про консисторія приняла одного кацапа з рускою матерною мовою (Андрійчука) а одного з московскою (Цуркановича). Але сего останнього не хотїли затвердити в правительстві. Що робить він? Ґаспадін Цурканович мабуть порадившись з своїми защитниками ала Козак, Ґанїцкий і и., подає в національе з другого курсу, що його матерною мовою мова руска. Розуміє ся, що сим разом сказав п р а в д у. Тепер має надію бути остаточно принятим до семинарії. Ґаспадін Андрійчук вже гірше перебув він вже в серединї, тому йому й уйде виказатись в другім курсї московскою мовою як матерною. Останнїй певно не зробив сего із свого переконаня, бо він при своїх слабих здібностях нїякого переконаня не може мати. Його мабуть надуживають сьвітскі члени з общества „Карпат". В духовній семинариї маємо тепер поки що три нациї: Русинів, Румунів і Москалїв. Москалї, розуміє ся, сьвященниками на Буковинї не можуть бути, то або драпнуть до Росиї, в якім разї консисторія дармо лише гроші на них викинула; або один чи другий стане придворним капеляном в ґаспадіна Ґеревского і т. и. Можливо, що з новим роком прибуде до духовної семинарії ще одна нация далї ще одна, так що з годом в резиденції муть виховувати ся сьвященники на всїх язиках за гроші буковиньского релїґійного фонду, — для Росиї, Індиї, Китаю, Япону і т. д. Честь і слава тобі консисторія во віки віков!

Оповістки, іменованя і т. п.

Суспільно-економічні виклади. На жадане богатьох членів української суспільности зі всїх полїтичних партий і напрямків буду почавши від 17. марта викладати на тему: суспільно-полїтичні проблеми і теориї в історичнім-систематичнім представленю. Виклади будуть у вівторок, четвер і суботу кождого тиждня від години 6. до 8. вечером. По скінченю викладів будуть дискусиї на порушені у викладах теми. Вступ вільний для всїх. На заплачене сьвітла приймають ся добровільні датки. Викладати буду в салї „Руского Народного Дому". Зі взгляду на то, що зміст викладів цїкавий, сподїваю ся численної участи всеї інтелїґенциї молодшої і старшої всяких полїтичних переконань. — *Др. Лев Когут.*

З Буковиньского Бояна. Проби вже почали ся і відбувають ся що середи і суботи від години 7—8 вечером. Слїдуюча проба сеї суботи 14. с. м. о год. 7-ій. — Звертаю увагу всїх членів хору, що концерт відбуде ся вже 5. цьвітня, тому конче потреба, щоби всї члени відразу почали являти ся на проби, бо не встигнемо приготовити ся до назначеного речинця, а сам речинець концерту не можливо пересунути. За Видїл: *Модест Левицький.*

Із штуки і лїтератури.

Федьковичеві роковини. Концерт, устроєний 8. марта академічним товариством „С о ю з" в злуцї з „П р а в о с л а в н о ю А к а д е м і ю" в память 20-тої річницї смерти буковиньского кобзаря О. Ю. Федьковича, — безперечно належить до найкрасших українських канцертів, які уладжувало ся останними роками. Замітний він не лише новою добірною програмою але й значним числом учасників та перезажно красним матеріялом. А якраз отсих двох останно наведених прикмет бракує звичайно в нашім громадяньстві (очевидно лише тодї, коли прийде ся ходити на проби!) Удачу концерту треба завдячити в першій мірі діріґентам дд. О. С а д а ґ у р с к о м у та І. Б р и н д з а н о в и, які доложували всїх сил, щоб як найлїпше вправити спрошених „Союзом" сьпівачок та сьпіваків. З другоїж сторони неможна не спімнути доброї волї участників, гідно звеличити память Федьковича. — По четвертій годинї піднесено заслону до сцени на якій зеленїв цїлий лїсок смерік, а між ними пишав ся портрет письменника. Бесїда, виголошена д. д-ром

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

Т. Галїпом, була коротка, але ядерна і слухало ся її з великим зацікавленем. А іменно інтересний був той уступ бесїди, де згадано, між яким громадянством приходило ся Федьковичеви працювати в 80-тих роках, коли він був майже одиноким хоронителем українського демократизму. „Він перший народний поет Буковини, проповідник високих дум, — поет золотої свободи — він перший український громадянин з Буковинцїв. З ним починаєть ся відроджене нашої Буковини і в тім його значіне і заслуга. За те його поминаємо нинї“ — закінчив бесїдник. Хоральну часть розпочато мішаним хором І. Воробкевича „Козак в неволї“. Солїст-барітон добр. І. Бриндзан своїм надзвичайно мягким, обемистим та красним голосом робить на слухачів дуже миле вражіне яке ще зростає, коли чуємо, що міш. хор. жвавий відважний, сьвіжий гармонює з солїстом. І ще пізнїйше почули ми добр. Бриндзана. Дуже вдатно і з зрозумінем відсьпівав він думу про гетьмана Ничая (Січиньского); а вже ж піснею Масляк-Нижанковского „Ах, деж той цьвіт“ здобув собі пальму вечера. За теж трохи млаво вдав ся сольовий квартет „Ах скоро дуже скоро“ Воробкевича. Особливу увагу звернули на себе мужеські хори. Хоч дрімуча пісня Стеценка до живих палких слів Коваленка „Прометей“ не одушевила слухачів, за те показав ся хор в цілій своїй силї при 8. точцї програми: „Заросли шляхи тернами“ Шевченка-Воробкевича. Згадаю тут вперед солїстів, підносячи мило металїчний але трохи за тихий теноровий голос добр. Е. Павлюка, дзвінкий тен. П. добр. І. Ковалюка, велечнїй барітон добр. І. Бриндзана і могучий бас добр. Е Федоровича. Сам хор відзначив ся добрим вишколенем, силою та модуляціями. Під кождим зглядом бездоганні були — як вже натяквено — мішані хори, хоч при кількох місцях поносив слухач вражіне, гейби альт був за слабий. Згадано вже, що міш. хор бездоганно відсьпівав „Козак у неволї“; спімну ще, що „Гей по горі“ (Федькович-Воробкевича) та „Ранна пісня“ Воробкевича, своїм знаменитим виконанем зробили на слухачів надзвичайно приємне вражіне, а вже-ж „Весною пташки щебечуть“, отсї Федьковичові слова, які в нас кожда дївчина сьпіває, були так нїжно передані, що викликали серед салї оправдану бурю невгаваючих оплесків. Останною точкою програми був знаменитий, але надзвичайно трудний „Вечір в хатї“ Жарко-Людкевича. І ще дано міш. хорови можність виявити свою сьвіжість, силу та умілість а панні В. Прокоповичівній заблестїти своїм грімким, високим, чистим сопраном. — Більшу часть хорів уміло супроводжала на фортепяні знана в нас панна Г. Бухер. Одної із найкрасших точок недїльної програми була безперечно мельодеклямація: „Сонні мари“. Ся точка заінтересувала вже хочби тим, що мельодеклямації в нас майже зовсїм не знані. Декляматор добр. А. Галїп виголосив „Сонні мари“ знаменито; видеклямовані слова і тони скритого орхестрового квінтету, зливали ся в прекрасну мельодію; декляматор вповні заслужив на ті оплески, яких наша публика йому не жалувала. (*вк.*)

*

Вечером відбув ся в салї „Народного Дому“ комерс. Публика зійшла ся дуже численно. На комерсї президували спочатку заступник голови тов. „Союз“ Левандовский, який опісля передав провід інспекторови Поповичеви. Інспектор Попович подав кілька своїх споминів про Федьковича, віцемаршалок др. Смаль-Стоцкий говорив про значіне Федьковича як поета; дальше забирали слово студ. Ар. Галїп, проф. Панько Клим, голова тов. укр. студ. „Січ“ Гладкий, селяни Майданьскі і Корійчук. В неофіціяльній части вів провід адвокат др. Галїп. Підчас павз сьпівав хор, під орудою др. Садаґурского і Бриндзана. Останнїй відсьпівав ще гарне сольо „Як почуєш в ночи край свойого вікна“. Комерс закінчив ся около 1. год. а тим то і сьвято Федьковича.

Репертуар мійского театру. Нинї в пятницю, дня 13. с. м. „Tausend und eine Nacht“; в суботу, 14. с. м. „Die Dollarprinzessin“; в недїлю 15. с. м. попол. „Lumpaci vagabundus“, вечером „Die Dollarprinzessin“; в понедїлок 16. с. м. „Maria Stuart“; в вівторок, 17. с. м. „Die verkaufte Braut“; в середу, 19. с. м. „Fedora“; в четвер, 19. с. м. „Debora“.

В понедїлок в „Maria Stuart“, в середу в „Fedora“ і в четвер в „Debora“ виступає Марія Поспішіль, артистка двірского театру у Відни.

Народне Богацтво ч. 5. Сд. К. Від чого зачінати спілкову роботу на селї. — Як нам біду побидити. — Що то є кооператизм. — Осип Маковей: Сьвято в Сучаві. — Проти податкової шруби. Промова посла М. Василька. — Т. Г. Про сїяне машинами. — Оборот молочарскої спілки в Довжневі. — Т. Джуян: Бог на землї. — Всячина. — Мужицке слово. — Головний Союз хлїборобских спілок в Австриї. Оповістки „Селяньскої каси“. — Від редакциї. — Оголошеня.

„Нові часи“. Ілюстрована збірка). Цїна 30 сот., за падолист і грудень 1907. Зміст: 1. Нові часи. розвідка Ол. І. (з 5 ілюстрациями). 2. Моя перша їзда силою пари, оповідане Ст. Ковалева (з 2 ілюстрациями Я. Струхманчука). 3. Голяндия, розвідка Е. Амічіса; переповів П. Карманьский (з ілюстрацією). 4. Як Снїжка щось по ночи водило і що то було? сьміховинка С. Яричевского (з ілюстр. Я. Петрака).

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Віра Лебедова.

Картки з дневника матери.

(Конець.)

Та коби ще ті іспитованя не були сполучені з такою потратою молодих сил! А так они будь-щобудь все таки останутъ лише формою, певного рода етикетою на таку а таку суту знаня, картою поручаючою до такого а такого уряду, мірилом (хоч дуже проблематичним) образованя поодиноких людий, остаточним присудом чиєїсь зрілости яко „укінченого чоловіка“. І в тім саме „укінченю“ лежить якраз небезпека, бо той дипльом зрілости паралїжує у одиниць охоту до самостійного образованя, ломить особисту ініциятиву.

А подекуди дають ті іспити верховодам, що в їх руках просьвіта, оружіє відпихати від порогів сьвятинї науки всїх „паріясів“ суспільности, як відопхнули їх в капіталїстичнім сьвітї...

З Вас, добродїйко, промавляє мати і по трохи... социялїстка. О так, в сїм случаю всї матери повинни піти слїдом социялїстів. Сї саме тепер борють ся о осьмогодинну денну працю для робітників, а ми позваляємо нашим дїтям від наймолодших лїт сидїти в школї і дома над книжкою по 10 і більше годин, не числячи тих передіспитових ночий. А прецїнь психометричні вислїди, порівнуючі працю дитячого мозку і нервів в відношеню до єго фізичних сил дали-би нам безперечно результати рівні коли не гірші, як ті що є сумою працї мязів копальняного робітника...

10. липня.

Нинї приїхав до нас з нашого села один мужик і привіз свого хлопця до вступного іспиту до ґімназиї. Мирон, ровесник мого Стефка — дуже цїкавий і розвинений над свій вік! Я перепитувала єго з деяких предметів, єго і Стефка і він давав знамениті відповіди. Стефко вправдї більше дефінїтивно відповідає, слїдно на нїм ґімнастику форми евристичної, так залюбки вживаної тепер по школах, але поза відповідями Мирона хоч може не все зовсїм точними, так і відчуває ся цїле богацтво понятій хлопця, котрі іно не вміє він ще як слїд прибрати в слова.

Наш Ромко сїдає за два дни до матури ураз з Ганьским. За Ромка я не бою ся, але Ганьский певно перепаде. Він лїнивий і легкодушний і нїколи не мав щирого замилованя до книжки. Кляси переходив з поправками або випрошено, а вже в математицї комплетний невіжа. Та він незвичайно веселої, безжурної вдачі і „спаленє“ при матурі нїраз єго не пригнобить.

Може оно і краще, чим така вифінезована амбіция як у моїх дїтий! Они гет менї тепер помарнїли. Галя така стала, що бою ся, щоби перед самим іспитом не занедужала. Стефко на вид нїби не страхає ся, але бачу, що гадка про іспит і єго нишком мучить — не сам іспит а та примусова форма, яку треба єму доконче перебути. Рано чула я, як зітхаючи, говорив до Мирона: „Ах! коби вже було по всїм!“ А вечером, коли цїлувала я єго на добраніч, мав розпалену головку. Мій коханий пестїй!

12. липня.

Я говорила з мужем про утому наших дїтий і про систему іспитів. Чи они справдї доконечні і чи коли настане в сїм напрямі яка зміна?

Він думає, що іспит є чимсь новітнїйшим, хоч і в давних часах так в старинних школах фільозофічних як і в християньских церковних, в інституциї катехуменату, по монастирях і унїверситетах панував того рода устрій. Здавало-б ся отже, що в з'орґанїзованій суспільности іспити є чимсь доконечним. Але теперішня система іспитованя розвинула ся доперва від часу, як держава взяла в свою опіку шкільництво, як запотребувала урядників і других державних функціонарів і стала дбати, щоби они мали відповідне до свого званя підготоване почала отже клясифікувати кандидатів на підставі іспитів. Очевидно, не можна сих послїдних в цїлости зовсїм усунути, але треба унормовати їх так, щоби не потягали за собою шкідливих наслїдків. Першим услівем до того — правдиво педаґоґічно виховане учительство, котре ширше понимаючи справу вихованя, образувати-ме молоде поколїне в такім дусї, що розбудить в нїм любов знаня для знаня, стремлїне до сьвітла і правди о власних силах — і подавати-ме відомости звязані як найтїснїйше з житем, отже і для дїтвори приступнїйші тим самим і цїкавійші. А коли меньше ваги станемо привязувати до самої форми а більше до змісту і духа в шкільництві, то і змора іспитів не буде так страшна для дїтий і родичів...

15. липня.

Они поздавали всї крім... малого Мирона. Доси не можу вийти з дива, як оно стало ся, що якраз сей перепав. Кажуть, що з граматики не відповів на два питаня і при ґеоґрафії не міг якось висловити ся і єго признали незрілим, хоч рівночасно перепустили богато „інтелїґентних“ паничиків, котрі певно і в половину так не є інтелїґентні як отся сїльска дитина.

А Ганьский здав! Прибіг сам менї про се сказати. Певний себе як звичайно, з сьміючою іронїєю розповідав, як вдало ся єму перехопити крізь ту Скилю і Харибду. „Вже-ж то я не даром Sonntagskind — сьміяв ся — з математики дали менї задачу, котру я власне вчера переробив з товаришем. І зі всього другого якось викрутив ся! Що правда, був здетермінований на гримнене, але добре що здав, бо старі гризли би єго цїлі вакациї“.

Та мої дїти, хоч всї здали з відзначенем, не такі вдоволені як би сего можна було надїяти ся. Чи се реакция по великім умовім знесиленю так їх придавила що навіть почуване радости в них відняла? Будь-щобудь, я вважаю свій прояв нездеровим і перш усего пішли з Галею до лїкаря. У неї величезне утомлене і значний убуток на вазї тїла. Серце функціонує неправильно, загальний розстрій нервів, анемія — словом всї дані до чахотки, наколи не спинить ся єї радикальним лїченем. Я камениїла, слухаючи діяґнози лїкаря але Галя вийшовши від него, з одушевленем розказувала стрічним знакомим про свої триюмфи при матурі.

В хату повернула тепер у нас первісна система. Їмо правильно і спати йдемо в свій час. Стефко не прокидує ся по ночех. Ромко не схапує досьвіта, Галя не опиває чорною кавою. Неначе сьвяті хату перелетїли! Кожда річ вже нинї на своїм місци, тільки книжки всї заховали кудись то, що і дошукати ся їх годї. Суд випав на користь інтересованих, так можна вже средства оборони понищити.

16. липня.

Наконець ми виїзджаємо на село! наконець они відпічнуть! Радість наша була би повна, наколи-б не мутили єї спомини про малого Мирона. Не можу нїяк помирити ся з гадкою, що він перепав. Такий розсудливий, пильний хлопчина! І подумати тільки, що він в народній школї був завсїгди першим учеником! А тепер ось два-три питаня, на котрі хлопець може і мав у відповіди поняте, та не найшов сейчас на него видимого знаку-слова — і культ словного знаня, пустої дресури і того „кованя“, що є дрібною іно частиною *цїлої системи облуди, котрої осередком іспит* — увесь той культ побідив. А до сего прилучив ся ще може иньший психічний чинник, що увійшов саме в дїточу душу: страх, тревога перед рішаючою хвилею, перед „обрахунком“ перед тими панами, що відчиняють і запирають двері сьвятинї науки — і малий Мирон пав жертвою сеї страшної системи трусливости, оплакуваної вже через Русса і Шлєрмахера, системи, що за напевну будучність каже платити теперішностию.

Я щаслива, що іспити моїх дїтий належать вже до минувшости і наша хата бодай на якийсь час свобідна від змори іспитів. Вправдї Ромко везе на село пачку сельтерскої води, а Галя дві фляшки маляґи і пуделко желїзних піґулок, що мають скріпити єї по наслїдках відзначуючої матури, але я надїю ся, що й без того з усуненем причини зла і само зло уступить. А поки-що я з повним довірем передаю мої скарби на сїм тижнїв в руки найкращої і наймудрійшої учительки і лїкарки — живої природи.

Замовленя на

Насїнє ярин, цьвітів і паші

з найславнїйшої фірми француської Vilmorin-Audrieux приймає

Зофія Голубінкова — Краків, Зелена 28.

За доброту і певність ручить ся, насїнє в опльомбованих торбочках.

Цїнник оплатно і даром. З поважанем

Зофія Голубінкова
Краків, Зелена 28.

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА

тов. зеарестроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковинї. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого“ відібє ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї“.

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.

Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**

Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний спуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик Рік заложеня 1873.

Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.

Товари з альпаки і жіньского срібла В. Бахмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.
Дамскі ковняри і варукавкі. найлїпші і найновійші товари футряні.
Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin", „Nutria". шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.
Правдиве біле Еґера Др-а Лямана, калїсони і майтки. вебові і з Chenili хустучки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.
Трикотові і вовняні камаші.
Товари обувяні, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.
Для панів лякерки, півчеревики — найновійшої сорти.
Капелюхи плюшові, з льоденя найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.

Куфри до подорожи з замочками і без. Нецеазарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітила і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.
Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.
Найновійші артикули карнавалові:
Для дам наймоднїйші черевики балеві, загортки, ґази і вахлярі
Кляки і цилїндри найновійшого крою.
Щітки до річий, голови і до зубів.
Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і француской продукциї.

Хусточки батистові, шовкові, паньчохи. шовкові так звані „Flor" гладкі і „ajour", рукавички шовкові, ірхові „Marabout" і иньші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові пояски найновійшого фасону.
Шовкові шкарпитки. „Flor" руказички, найлїпших фабрикатів сорочки батистові, шики, наймоднїйшого фасону.
Ковнярики, маншети, краватки, полотняні хусточки і батистові.
Прибори до польованя. торби камаші, зарукавки крісла полеві і амуниция.
Санки „Rodel" всї специяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Ukrainische Rundschau
одинока українська часопись на нїмецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним сьвітом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кождого інтелїґентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII|3 Frauenfelderstrasse, 2.

Г. ФАЙЛЄС
усувач нагнїтон
Чернівцї,
ул. Руска ч. 8.
(—)

До Америки і Канади
найвигіднїйша, найдешевша і найпевнїйша їзда через 185 (—)
ЛІНІЮ КУНАРДА
Вивідати можна через аенцию
SCHRÖDER & COMP. TRIEST
(З Трієсту)
Carpathia 3. марта с. р.
Ultonia, 18. марта с. р.
Slavonia 31. марта с. р.
(З Ліверполя)
Lusitaina, найбільший найпрактичнїйший паровець на сьвітї; відїзд 7. марта, 4. 25. цьвітня 16. мая
Mauretania відїзд 21. марта. 11. цьвітня 2. і 23. мая. 1908.

14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14
В Канаду і Америку
14 (12—?)
прямо без пересїданя переправляє найскорше і найдешевше
вис. ц. к. правительством коцесіон. міжнародне
Бюро подорожи
„Ґльобус" (Globus)
Чернівцї, ул. Ратушева **14.** (Буковина).
Не купуйте шифкарти, доки не запитаєте ся в бюрі подорожи „Ґльобус" в Чернівцях о цїну! — Всяких вияснень в справі їзди удїляє ся даром.
Уважайте на число 14.
14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ" і „РУСКУ РАДУ".

Працюйте і щадіть!
Товариство взаїмного кредиту
„ДНЇСТЕР"
стовариш. зареєстров. з обмеженою порукою у Львові.
приймає
Вкладки ощадности на 4%

Кождого дня (в годинах урядових перед полуднем можна кожду вкладку назад відобрати.

Позички удїляє Товариство „Днїстер" на 6 проц. за інтабуляциєю; на кошта покритя дахівками на 5 проц. Сплату розкладає ся на 10 до 15 лїт; (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 кор. 08 сот. від кождих 100 К., позички.)

Векслї приймають ся тілько 3 місячні з підписами на 6 проц. до 7 проц.

Членами можуть бути і позичку дістати тілько члени обезпечені більше лїт в „Днїстрі".

З зисків удїлив „Днїстер" на публичні добродїйні цїли квоту 45.835 корон.

Стан 31. грудня 1907:

вкладки	2,795.183·— К	позички удїлені	3,410.684·— К
удїли членьскі	234.398·— „	цїнні папери	130.452·— „
ф. резервовий і иньші	46.842·— „	льокациї	182.206·— „

Канцелярії в домі „Днїстра" ул. Руска ч. 20.
Канцелярії отворені перед полуднем від 8 до 2 год.
Купуйте землю при парцеляциях.

Друкарня „Рускої Ради"
має на складї
КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦИЙНИХ ТОВАРИСТВ
(Взаїмна Вигода")
Всї книги до веденя товариства,
коштують враз з стемплями 50 кор.
з пересилкою 51 кор.

Марка охоронна: **котвиця**
Liniment. Capsici comp.
Pain-Expeller
Загально признаний знаменитий усмираючий лїк на втиранє по цїнї **80 сот. 1·40 кор. і 2 кор.** можна купити у всїх аптиках.
Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних пляшках з нашим охоронним знаком **„котвиця"** з аптики Ріхтера і для остережности приймати лише фляшки тим охоронним знаком яко правдиві. 178 23—40
Аптика Ріхтера „під золотим львом"
у Празї, улиця Елисавети число 5.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарнї товариства „Руска Рада" в Чернівцях під зарядом Івана. Захарка.

Ч. 27. Чернівцї, недїля дня 2. (15.) марта 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщинї: на цїлий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цїлий рік 8 карбованцїв, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цїлий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цїлий рік 18 кор. (згл. 9 рублїв або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятницї і недїлї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат. Рекламациї неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім недїль і сьвят.

Галицкі вибори в делеґациях.

День по галицких виборах з сїльскої куриї на делеґацийнім принятю висловив цїсар — як донесли часописи — супроти члена палати панів Єнджейовича своє вдоволене з результату, особливо-ж із спокійного перебігу виборів. Очевидно, інформациї, на котрих оперли ся слова монарха, мусїли походити з такої сторони, котра мала причину чути ся вдоволеною з результату і перебігу виборів. Що тою вдоволеною стороною могли бути лиш Поляки, заг. їх поплечники у Відни, се ясне. Але в Галичинї є ще нарід, числом майже рівний Полякам, котрий не тілько не може почувати ся вдоволеним з результату і перебігу виборів, але й противно почуває себе глубоко покривдженим в своїх правах. Супроти односторонних, отже невірних інформаций треба було сказати се і сказати з такого місця, що своєю повагою моглоб бодай в части зрівноважити вправдї не офіцияльну, але все таки високу енунцияю. Таким місцем являють ся австрийскі делеґациї і одинокий руский делеґат п. Романчук використав послїдне засїданє в четвер 12. с. м., щоб сказати, як руский нарід почуває ся по виборах, що так зрадувала Поляків своїм результатом і спокійним перебігом.

Посол Романчук говорив, що доси не міг брати участи в нарадах делеґаций, але в останній хвилї забирає слово, аби нїхто не міг сказати, що Русини або їх заступники не інтересуть ся справами монархії. На жаль, є він одиноким заступником руского народу в делеґациях, хоч по числу населеня належалось би йому 7, ба навіть по числу скупо і несправедливо призначених мандатів до державної Ради 3 заступників. Сьвідчить се про несправедливий склад делеґаций, котрі опирають ся на пережитій і перестарілій системі краевого заступництва, замість опирати ся на живучім арґанїзмі заступництва народів.

Предмет нинїшних нарад се лиш одно звено в довгім ланцуху угорського питаня. Чинниками, що мають рішати в тім питаню, є австрийский парлямент угорский сойм і корона. Австрийский парлямент має перед угорским соймом на кождий спосіб те за собою, що в своїм теперішнім складї опирає ся на широких верствах народу. Що дотичить корони, мусить бесїдник з жалем сказати, що вона дуже часто одержує невірні інформациї.

Президент др. Фукс: Прошу вас, пане товаришу, не втягайте корони до дискусиї.

П. Романчук. Я про корону не буду говорити, лише про інформаторів корони.

Президент. Перепрашаю, ви звели їх в безпосередну звязь.

На се зауважує п. Романчук, що подасть клясичний примір на те, як корона одержує невірні інформациї. Після ґазетних вістий мав цїсар сказати супроти одного з галицких делеґатів...

Тут знова перебиває бесїдникови президент др. Фукс, зауважаючи, що єї справи не належать до річи.

П. Романчук. Я мушу звернути увагу на те, що в сих високих делеґациях обговорювано широко хебске питанє язикове, хоч воно, певно, далеко меньше належить до делеґаций, як, се що я дальше хочу сказати, а що нїяким чином не нарушує корони. Прошу отже і менї полишити ту невелику свободу слова.

Президент: Я взивав до річи також бесїдників, що занимали ся хебскою справою: прошу про се не забувати. Прошу отже говорити дальше, але до річи.

П. Романчук: При тій нагодї мало бути висказане вдоволене, що галицкі вибори відбувають ся спокійно і дають добрі результати. Коли-б одначе інформациї були вірні, то виявили би, що галицке краеве правительство перевело вибори тенденцийно і партийно, ба навіть уживаючи надужить і нелеґальностей, наслїдком чого Русини одержали замість належних їм 46 мандатів а бодай сподїваних 35 лише 21.

Президент др. Фукс взиває ще раз бесїдника до річи, зауважуючи, що між его виводами а предметом нема нїякої звязи, причім уживає обидливого порівнаня: хиба така як між штанами і черевиками.

П. Романчук: Зовсїм так як з хебскою справою! Я зрештою кінчу вже і хочу тілько звернути тільки ще увагу мінїстра заграничних справ, щоб він інтересував ся галицкою системою і виборами, бо Галичина наслїдком ґеоґрафічного положеня та етноґрафічних відносин може мати велике значінє.

Ми навели умисно докладний зміст бесїди пос. Романчука разом з інтерльокуциями президента, щоб подати читачам протест проти галицких виборів та ложних інформаций піднесений в делеґациях, а з другого боку показати, як християньскі-социяли стають в обороні польскої шляхти проти Русинів.

Президент Фукс є іменно християньским социялом, членом партиї, яка заключила з Поляками т. зв. спілку для охорони мандатів. Добрі наслїдки сеї спілки показали ся і тепер, бо през. Фукс не хотїв нїяким чином допустити до того, щоб руский делеґат виявив перед широким сьвітом виборчі надужитя Поляків. З початку взивав бесїдника, щоб не втягав корони до дискусиї, та коли п. Романчук заявив, що не буде говорити про корону, але єї інформаторів, звернув увагу бесїдника, що його промова не держить ся річи. Коли-ж п. Романчук нагадав йому, що в делеґациях говорить ся про ческо-нїмецкий язиковий спір, хоч се також не належало до річи, президент старав ся виправдати тим, що він і тодї взивав бесїдників до річи; врештї ужив супроти нашого делеґата і голови нашого клюбу такого штубацкого звороту, на який може позволити собі хиба грубоскірий і некультурний християньский социял ґрайзлерник.

Та се иньший рахунок. Він по части вже вирівнаний, а решту — маймо надію — буде вирівнувати руский клюб в недалекій сесиї.

Пятнистий тиф в Чернівцях.

Бюро мійского фізикату надіслало нам отсей комунїкат:

Від початку сїчня до 10. марта с. р. заведужало в Чернівцях 20 осіб на пятнистий тиф. Позаяк в перших днях марта лучило ся десять випадків недуги в ріжних дїльницях міста, заходить обава, що ся тяжка пошесть може розширити ся дальше.

Можливо іменно, що в однїй або другій родинї, в котрій в останнім часї лучили ся випадки тифу, можуть виступити зараженя через зіткненє. По тій причинї мусять також члени дотичних родин піддавати ся через 10 днїв лїкарскому оглядови.

Ірина К. М. Будз.

ЗАГАДКА?!

I.

Були заручені. — Вже лиш кілька недїль до весїля. — Сидїла в невеличкім але з артистичним смаком уладженім сальонику, в якому яркі проміня заходячого сонця, пронизуючись через темно-червоні занавіси, забарвляли всьо теплим рожевим сьвітлом. І вони притулені одно до другого — снували також рожеві картини своєї будучности, тихої однак дїяльної, кожде в свойому крузї, в обсягу своїх власних спосібностий та в пізнаню одно другого.

Блїде личко її румянилось легесенько — чи то від того рожевого сонячного проміня, чи від тих рожевих мрій, що ворушили її нїжні чутя, филювали її грудь. — Она була дуже вражлива. Єї нїжне тїло неначеб складалось з самих нервів — тонесеньких нервів. З очий говорила душа свою нерозгадану — невиразиму мову — і не раз тому так контрастували ті очи з устами, в округ яких лишились легкі слїди минулих терпінь, невиспаних ночий, здавлених стонів, судоріг болю. В її усмішцї пробивалась навіть дрібка гіркости. За те в очах її могло виражатись якесь невисказане чуте надземского щастя. Гарною — клясичною красою — вона не була, однак мала в собі те щось надзвичайне, приманчиве, що тільки більше чутливі люди — отже люди з нїжним серцем — могли відчути, але і не в повнї зрозуміти.

Він був молодий, в повнім розцьвітї сили і краси мужескої, краси справдї так чаруючої, що годї його описати навіть найяркійшими красками слів. Мова тут звичайно кінчить ся — і тільки очи дивлять ся й надивити ся не можуть.

Та вона впивалась не тільки його красою, серце в нього було із щирого золота — чисте як сльоза в оцї, як роса на сонцї. Чотири роки вірне, любило тільки її в безконечній тузї розлуки...

Нагло обняв її ясну головку, притягнув до своїх грудий, і горячі його поцїлуї, як вибухаючі филї неописаного чутя розлили по всему її чутливому тїлї дрож роскоши.

— „Ми будемо щасливі...“ шептав ледви чутно —, — „ми будемо щасливі“...

Вона висвободжуючись легко з його обнять і дивлячись в його очи, — вона все дивилась в його очи і всї його хвилеві чутя уміла в них відчитати, — промовила на пів жартом, хотяй уста її, здавалось, усьміхались справдї з легкою іронїєю: „В словах твоїх гейби сумнїв скривав ся, — що?“

Він нахмарив ся дрібку. — Її іронїя, хотяй жартовлива все його разила, тільки він занадто любив її і занадто добрим був для неї, щоб міг на правду і трохи довше як лиш хвилину загнїватись на неї!

— „Ти ще менї не віриш?“ замітив тільки, а в очах його вже туй-туй темнїла хмарка смутку.

Она її ще не добачила, та вже предчула, тому й скоро і нїжнесенько гладячи його темне волосе, нахилившись до него, стала весело щебетати: „Та годї вже нам ще й тепер застановлятись, дебатувати над вірностию, — що вже нас стільки слїз-терпінь стояло; Господи, сказать нам тепер, слава Тобі, що минули вже ті часи, коли то одно й друге потапало в своїх на силу вифильозофуваних сумнївах, вигадувало всякі евентуальности, щоб тільки без причини сердити свою душу, розжареними шпильками гадок колоти своє серце. — Як кажу, нам тепер нїчого не торкати з минувшини, тільки, серденько, сказати слава Богу, що все минуло.“

— „Не вжеж?“ і його погляд впив ся допитливо в її очах, неначеб хотїв всю її душу ще виразнїйше доглянути...

— „Не вжеж“ — промовив поволи — „нїчого не торкати з минувшини? Чому?... Чиж не гарна була?“ Та як тільки замітив, що очи її сумнїйшали, так незамітно, неначеб якісь чорні крила заслонювали ті два зеркала душі, став говорити дальше з нїжністю та скорістю зростаючого одушевленя: „Менї єдина моя прецїнь так любо згадувати ті перші несмілі поцїлуї, ті перші пристрастні обнятя там в садочку, на лавочцї, ті перші солодкі слова, уривані розмови наших сердець, очий, перші проміня сходячого сонця щастя! Я те все нїколи не забуду, і в самітних хвилях з роскошию потапати му в ті чарівні спомини“.

Її карі оченята випогодились лиш трохи, они вже були якісь такі, що й так зараз не могли випогодитись; однак з усмішкою, через що та видалась знов легко іронїчною, відповіла: „Ну, та не буде вже чейже таких самітних хвиль!“

„А так“, підхопив він весело, отже до того кажеш сказати: — слава Богу...

Її погляд став нараз майже непроникливий, непонятний, а через те й цїле її личко одною загадкою.

Що-ж нї, не слава Богу? — намагав ся жартувати, та його голос став трохи непевним а очи його слїдили майже з трівогою за якоюсь виразнїйшою чертою коло її очий або уток, щоб міг пізнати, яка там нова гадка зродилась у тій головцї, що от вже відверталась до вікна.

Він нагло зірвав ся на рівні ноги і став проти неї так, що її погляд мусїв задержатись на нїм і не міг проховзнутись через вікно, там в синю, безмежну даль. Здержаний її погляд впив ся в нього проникливо, однак за собою лишав глубину єї душі немов застелену гарним, непрозірним серпанком...

Позаяк недужі на пятнистий тиф потребують дуже старанної лікарскої опіки, позаяк дальше тиф належить до найбільш заразливих недуг, зарядило краєве правительство, щоби недужих перенесено до краєвого шпиталю, аби таким чином запевнити їм лікарску опіку а домашних охоронити перед зараженем. З недужих уміщених в шпиталю не вмер далї нїхто, що є найлїпшим доказом старанности, з якою шпиталь опікуєть ся ними.

Коли-б в якій родинї лучив ся випадок тифу, повинні свояки чи співмешканцї недужого постарати ся сейчас о перевезене його до краєвого шпиталю в інтересї самого недужого і своїм власнім.

Задля спинення дальшого розширеня пошести, треба в кождім случаю, в котрім заходить обава занедужане на тиф, повідомити про се мійский фізикат, бо лиш через скоре примінене всїх конечних средств можна запобігти розширеню сеї тяжкої і заразливої недуги.

Наслїдком опізненого повідомленя про перші випадки тифу розширив ся він в Чернівцях в поважнім числї.

До кождого, хто занедужає серед лихорадочних симптомів (дрож і горячка) треба завізвати лїкаря, щоб рішив, чи не заходить обава тифу, а лїкар має сейчас повідомиту про се мійский фізикат.

В цїли можливо скорого викорінення тифу почнив мійский фізикат під контролею правительства отсї заходи:

1. По переведеню недужого до краєвого шпиталю десінфекціонує ся мешкане парою формалїну, біле, постіль і одїж очищуєть ся в паровім апаратї, а безвартні або маловартні річи палить ся. Підлоги і двері миєть ся розчином лїзолю, а стїни на-ново білить ся.

2. Співмешканцїв і особи, з якими недужий недовго перед занедужанем сходив ся, оглядає мійский лїкар через 10 днїв. Коли заражені мешкани були дуже тїсні, перевожено співмешканцїв до мійского дому ізоляцийного, де вони перебували до покінченя дезінфекциї мешкань.

3. Жидівску школу на ул. синаґоґи і жидівску школу народну замкнено на довший час, бо дїти з тих шкіл занедужали на тиф. Обі школї докладно прочищено.

4. Заражені мешканя обставлено спеціяльною сторожею, щоб на 10 днїв спинити всякі неконечні зносини.

5. Докладне прочищене закажених дїльниць міста або вже переведено або переводить ся.

6. Санїтарні урядники ц. к. правительства контролювали безнастанно спосіб переведеня заходів проти розширеня тифу.

Звертаєть ся увагу на те, що господарі домів є обовязані повідомити міский фізикат про кожде занедужане хочби лиш трохи підозріле як тиф. В противнім случаю спадуть на них тяжкі кари.

Вони поносять тяжку відвічальність супроти населеня, бо через занедбане свого обовязку допомагають до розширеня сеї незвичайно заразливої недуги.

Проти занедуженя на тиф найлїпше забезпечити ся в той спосіб, що треба уникати всяких зносин з недужими на тиф або реконвалесцентами, як також з особами, котрі з такими недужими стикали ся; врештї удержуючи чистість в помешканях і подвірях.

Особливо мешканя треба кілька разів на день провітрювати. На конець в часї пошести тифу треба жити спокійним житем без зворушень.

*

В пятницю лучив ся 11. випадок тифу. В станї здоровля прочих недужих не наступила нїяка зміна.

Правительство розпорядило дальше:

1. Заборонити ходженя по улицях і домах особам, перебраним в маски і костюми в часї сегорічного сьвята пурім.

2. Заборонило більші зібраня підчас сего сьвята.

3. Поручило маґістратови спинити сейчас похатницку торговлю старими річами на площі Рудольфа і всїх публичних місцях.

Санїтарний урядник правительства має перевести ревізию всїх похатницких склепів і зарядити що треба, для усуненя найдених загрожуючих здоровлю обставин.

4. При входї до зражених домів, навіть таких, звідки недужих переведено до шпиталю, мають бути на протяг 10 днїв уставлені таблицї з написями: „Небезпека тифу. Чужим вступ заборонений“.

Дальше візвало правительство маґістрат, щоб сейчас перевів чищене площ і улиць в Чернівцях, особливо в долїшних дїльницях, що починають ся від площі сьв. Духа; щоб приневолив властителїв домів удержувати подвіря в старанній чистотї; щоб перевів ревізию всїх домів в долїшних дїльницях починаючи від площі сьв. Духа і сконсгатував, чи не заходять там які обставини сприяючі розширеню тифа.

Полїтичний перегляд.

Державна Рада.

Державна рада, як зачувати, має зібрати ся в понедїлок 23. марта о 3. год. по полудни на весняну сесию. На першім засїданю внесе правительство предложене дотичне побору рекрутів, яке буде придїлене військовій комісиї; однак найімовірнїйше після першого читаня, котре мало би зараз почати ся, сподївають ся наглих внесень про вибори з боку Русинів, социялїстів, кат. народовцїв і ґр. Штернберґа, котрі виповнять кілька початкових засїдань. Наколиб будж. комісия не упорала ся до 23. марта з полагодою буджету і звітом, призначено би ще їй перший тиждень цьвітня для довершеня сеї задачі, позаяк друге читане буджету повинно би розпочати ся 7. цьвітня, щоби скінчити буджетову розправу до 25. мая, коли знов збере ся делеґация в Будапештї. Великодна перерва потреває лише тиждень (по лат. великдень).

Делеґациї постановлено скликати на певно на 25. мая до Пешту на нову сесию, а Мадяри не будуть сему опирати ся, позаяк бажають, щоби ті самі делеґати брали участь в сесиї, що не було би можливим в осени, бо угорский сойм має бути по лїтній сесиї зачинений, отже на осїнну делеґацийну сесию треба би вибирати нових делеґатів. Спільний буджет вже тепер укладають і рада спільних мінїстрів одобрить его в цьвітнї.

Делеґациї будуть радити в Пештї аж до початку липня, а тодї держ. рада вже не збиралаб ся на дальшу сесию, бо в липню мають бути скликані сойми галицкий, країньский і ческий для уконституованя. Можливо, що лїтом буде скликана до Відня стала комісия для наради над предложенем правительственним про обезпечене на случай старости і робочої неспроможности. Се предложене внесе правительство на весняній сесиї держ. ради, а тепер відбувають ся в мінїстерствах наради про обсяг сего обезпеченя. Доносять що мінїстри христ.-соціяльні і чеські настають на се, щоби се обезпечене було розширене і на хлїборобских робітників і робітників дрібного промислу.

Аґрарні розрухи в Румунії.

Із Румунії а саме з Молдавії надходять тревожні вісти про вибух нових заворушень. В повітах Дрогої, Ботушани, Власка і Телеорман мужицтво збурене. Селяни виходять з плугами на поля, прогонюють двірську службу і займають боярські землї та дїлять її між себе. Деинде напирають селяни на двори, щоб дїлити між них землю, а нї то грозять смертию. Надходять також вісти, що селяни руйнують двірські плуги машинові та грозять проти спроваджуваня чужих робітників. В повітї Телеорман поприбивано на телеґрафічних стовпах маніфести, в яких взиває ся селян до розрухів. В маніфестах сих остерігаєть ся селян перед підпалами, як не ведучими до цїли, а за те викликуючими масові арештованя. Найлїпше буде відразу покінчити з дїдичами.

На першу вістку про розрухи пообсаджувало правительство загрожені околицї військовими залогами. На теренї заворушень стоять вже три полки, ба навіть почали вже методу „успокоюваня“ — кулями. В селї Стрбі, де хлопи стали орати двірські ґрунти, дало військо сальву вбиваючи дві особи, а ще більше ранячи.

Розуміеть ся, що преса, яка стоїть на послугах дїдичів, заговорила вже про бунтуючих аґітаторів з Росиї, про анархістичну пропаґанду серед молдавського селянства і т. д. На дїлїж викликали розрухи невідрадні аґрарні відносини румунського селянства, майже видїдиченого з землї. Здавало ся, що по тамтогорічних весняних кровавих розрухах аґрарних, які здавлено військом, прийде до якоїсь розумної аґрарної реформи в Румунії, до якої пер і лїберальний кабінет, та консервативна партия ударемнила ті змаганя, допускаючи що найбільше до палїятив. Реформа обмежила ся поки що до проєкту про повітові комісиї, в яких булиб заступлені дїдичі й селяни; під проводом полїтичних урядників малиб ті комісиї нормувати висоту аренд і зарібної платнї. І ось з весною стали румунські селяни перед давним лихом — недостачею землї, бо дїдичі й посесори стали отягати ся з віддаванем селянам у найми тої землї, яку визначено на аренду, поки не полагоджено цїлого комплексу аґрарної квестиї.

Аґрарні заворушеня відбили ся відгомоном вже і в букарештеньскій палатї депутованих. Там внесено інтерпеляцию, вказуючу на конечність введеня експорту товару до Австро-Угорщини. Президент кабінету, Д. Струдза в своїй відповіди зазначив, що причину селяньскої нужди годї приписувати тільки заказови експорту товару до Австро-Угорщини. Вина тої нужди лежить у визискуваню, якого допускають ся посесори більшої власности, що є відоме всїм сторонництвам. Отсе признане шефа румуньского кабінету є — будь що будь — незвичайно знамене. До него додати-б, що на ту нужду та на вибухи револьт складаєть ся також і темнота румуньского хлопа, бо тут на кожду сотню людий є всего 12 письменних, а на сїм мілїонів населеня є всего чотири тисячі народних шкіл і то незвичайно погано обстановлених.

До мінїстерства внутрішних справ наспіли слїдуючі вістки дотично селяньских заворушень: В дїстрікті Текучу панує цїлковитий спокій, так само

Він немов чогось вижидав, одначе того, що наступило, зовсїм ожидати не міг...

В дверях сальонику появилась нечайно прегарна дївоча стать, в чудовім легесенькім, лїтнім убранї, і неначе втїлеснена сказка з „тисячі й одної ночи“, вихилялась ізза темно-червоних занавіс. Ангельскої краси було то сьвіже, біленьке личко, а в очах чаруючого блеску неначе мерехтїли пречудні нюанси сьвітла, грали струни серця.

То була її товаришка.

Він побачив її скорше, чим його наречена, що була відвернена від дверей, а звернена до нього. В тій хвилї она замітила, як він легко задрожав, і повернула ся скоро до дверей.

Привитались...

Представила йому Нюню, а коли він її низенько поклонив ся, випала з дїрки сурдута цвітка, яку йому наречена сама заложила.

— А! ... — кликнула Нюня і піднесла її, — яка гарна цьвітка ... правда, що то твоя? — звернулась весело до Олени, котра тільки підчас того всего помітила, як її наречений змішав ся — стараючи ся однак не дати сего по собі пізнати.

— То я її собі візьму, она менї також дорога, бо від — тебе, Олено! —

— То моя цьвітка, — промовив він тихо й несьміло, спустивши в низ очи.

Холоднїючий погляд Олени відвернув ся від него, і з особлившим тоном замітила до Нюнї:

— Ти в сам час прийшла...

Нюня однак не чула її. Она якось посмирнїла в своїй веселости і цьвітку, яку хотїла вже почепити на свою грудь, мовчки подала йому.

Він бачив тільки ту нїжну, маленьку ручку, що цьвітку тримала, і не знав, чи йому тільки здавалось, чи справдї та ручка дрожала — а як дрожала, то чому? Він і сам не був сьвідомий того, що над тим застановляв ся, та коли відбирав цьвітку з її руки і його рука діткнулась її, він також не чув, щоб воно стало ся нарочно з чиєї небудь сторони, то легке дрожане як електрична струя удїлилась і йому, перебігло по його руцї аж до мізґу, а дальше десь скрилось в кутику серця.

— Дякую — сказав коротко і мов цїлком опритомнїв.

Опісля, коли обі дївчата розмовляли, він хоч ледви очи підносив на Нюню та старав ся чути тільки голос Олени, той мягенький, тихий, спокійний голос, то все таки дзвінкий голосок Нюнї, мов срібний ангельский дзвінок вкрадав ся йому в слух, гомонїв.

Олена заграла одну з тих українських дум, які слухача і цїлують і голублять. Він все любив їх так дуже слухати. Тепер обертав їй ноти, та чув тільки присутність чогось незнаного — та мимо того, а може й задля того, такого любого, чаруючого. Нараз зрозумів, що то не филї розлягаючої ся жалїсної мельодиї розпливають ся по всїх його нервах, лиш теплий віддих дївочої груди, палка атмосфера, яка, здавалось, окружала Нюню, дразнила його і він стрепенувсь...

На силу звернув всю свою увагу на свою наречену... Як раз і вона перестала грати.

Послїдний мелянхолїйний акорд втихав, мов жалїсний біль — молитва — благаня.

Він стрінув погляд Олени, так тяжко опечалений, так повний несьвідомого мов предчуваного горя, що йому аж видалось, неначеб від його серця щось болюче відірвалось, а потім віддалялось від него чим раз дальше, дальше, недостижимо...

Заграла Нюня.

Розплились акорди, мов филї по морю, шуміли, бились об скелї, розбивались в мілїони пінистих, срібних, золотих краплинок, що дрожали, мерехтїли в проміню сонця, сипались знов в великий океан тонів — плили дальше, щораз дальше в безкраї країни, за голосом, надземскою мельодиєю, могучою, трогаючою всїм житем природи, цїлим людским еством... І йому нараз видалось, що те неописане щось, що відорвалось від його серця, виступає чим раз виразнїйше в тім морю акордів, лучить ся, кружляє з тими филями, і звільна наближаєсь, повертає до него таким чимсь ясним, неописано милим, що аж серце трівожно, нетерпеливо, вижидаючо бєть ся, аж віддих запирає, Ось-ось вони вже близько. Надмірність майже обезсилює його. Всї його нерви напружені мов млїють від того незиразимого чутя.

Нюня скінчила. Була то знаменита фантазія.

Коли він опамятав ся, Нюнї вже не було. Не памятав, коли їй уриваним голосом подякував; коли пращалась. То обезсилене стало майже пригноблюючим, тяжким...

І тепер, коли вже були добру хвилину самі, він не важив ся глянути Оленї в очи; а її дивились на него — а як? — нї — сего не можна нїяк вірно описати. Подібно дивлять ся хиба очи серни, коли смертельно зранена — як кажуть люди — дивлячись на свого убійцю пращаєсь зі сьвітом.

Олена не могла ще пращатись зі сьвітом, — але дивилась як зранена серна на стріляця, що завдав їй глубоку рану... і хвиля ся стала чомусь то дуже поважною.

Над нею гей навис відломок скали, остроконечастий, величезний, і хитав ся... ось-ось упаде на неї тай розторощить її!

Він звільна притягнув єї до себе і мовчки припав до єї грудий.

Нераз припадав до неї, однак нїколи так безсильно, так скорбно...

(Конець буде.)

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

в дістрікті Неачу. В Саратї було між управителем добра Фішера і одним мужиком звичайне непорозуміне, яке однак усунено і мужики почали роботу. В повітї Васлуй пануе спокій. Мимо того, що нема вїде правдивих заворушень, настрій населеня все таки прибитий; в кількох околицях Молдови не хотять селяни заключувати контракти після нового закона. Дїдичі і посесори находять ся в скрутнім положеню і подали просьбу о те, щоб їм було можна спровадити чужих робітників. Колиб дано на се позвіл, прийшлоб до небезпечних заворушень. В Космонї і Баденї заявили селяни, що вони муть чекати на обіцяні ґрунта до 23. марта. В Онештах (повіт Яси) предложили селяни посесорови лїсту підписану 200 особами, жадаючи 1000 фалеч поля. На се дали 3 днї до роздуманя посесорови. Правительство післало всюди війско.

Лїберальні часописи „Адеверул", „Універзул" і иньші не подають нїяких вісток про заворушеня. Причиною сего мае бути зарядженє мінїстра внутрішних справ Братяну, чим в цїлій державі конфіскуе ся названі часописи. Почтові уряди дістали наказ, не доручувати часописий нї торговцям ґазетним нї предплатникам. В Ясах сконфіковано часописи в хвили, коли торговцї забирали їх з почти. „Адеверул" протестуе проти зарядженя правительственного, називаючи його замахом на конституцию Румунії. Братян заявив в камері на дотичну інтерпелацию, що до такого кроку приневолило його подаване часописами неправдивих вістий, які непокоять народ. Мінїстер звернув ся до послів з просьбою, щоб посередничали між народом і дїдичами. Мінїстер війни заперечив донесеня часописий, що правительство мобілїзуе армію.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 14. марта 1908.

Краєвий президент др. Бляйлєбен почесним горожанином Кіцманя. Рада громадска Кіцманя на засїданю з дня 12. с. м. постановила краєвого президента д-ра Бляйлєбена за його заслуги около громади іменувати почесним горожанином Кіцманя. Про се відзначене повідомив президента бурмістр міста п. Бажан телеґрафічно, на що президент вислав телеґрафічну відповідь, дякуючи за відзначене та бажаючи як найкрасшого розвитку містови. Др. Бляйлєбен є почесним горожанином пятьох міст: Чернівцїв, Ґурагумори, Сторожинця, Дорнаватра і Кіцманя.

П. Романчук, обиджений порівнанем през. Фукса в часї промови на засїданю делеґаций, вислав до него пп. Василька і Колессу, жадаючи вияснення. П. Фукс заявив, що він нїколи не мав заміру обиджати п. Романчука, який є його особистим приятелем, та що перепросить його особисто.

Русин доктором музики. П. Ст. Людкевич, професор ґімназиї і звісний руский композитор, зложив дня 11. с. м. у віденьскім унїверзитетї докторский іспит з музики з відзначенем. Др. Людкевич вибирае ся на дальші музичні студиї за границю, між иньшим також на Україну.

Справа будови моста з Мамаївцїв до Стрілецкого Кута. В недїлю, 8. марта відбули ся в Нових Мамаївцях в шкільнім будинку наради над будовою моста між громадами Мамаївцї а Стрілецкий Кут. Заходом місцевого пароха о. Бриндзана, начальника п. Якубовича і начальника п. Оленчука з Стрілецкого Кута, явили ся на наради начальники та инші відпоручники з поблизких сїл. Наради відкрив о. Бриндзан поясняючи присутним значінє скликаних нарад і поставив внесок, щоб начальника з Кіцманя п. Бажана вибрано на предсїдателя. Пан Бажан подякував присутним за довіре і удїлив слово о. Бриндзанови. В довшій бесїдї вказав о. Бриндзан на те, що ріка вже в більшій части зреґульована і якраз вже час і нагода взятись до якоїсь акциї около будови моста, щоб висвободити запрутских селян з тої невигоди, в якій переживають вже віками. Далї завізвав присутних, щоби старали ся здобути як найбільше громад і інтересованих прихильників до сеї справи а то тим більше, що посол Василько обіцяв зо всїми силами підпирати сю справу. Вивязала ся широка і дуже оживлена дискусия над сею справою, в якій забирало кілька бесїдників з поміж присутних слово. В кінцї промовив ще п. Бажан розяснюючи, що розходить ся тут не лише о вигоду для загалу, але о економічне двигненє руских сїл себто уможливленє піднесеня інтересів рільництва. На внесене начальника Катрюка вибрано комітет складаючий ся з трох осіб а то: о. Бриндзана, начальника Якубовича з Нових Мамаївцїв і начальника Оленчука з Стрілецкого Кута, яким поручено удатись в сїй справі до міродайних чинників. Наприкінцї порушено ще справу перенесеня і розширеня стациї в Мамаївцях і креованя місця на виладовуванє товарів. І над сим дискутовано, начальник з Шипинець Ів. Михальчук доказував конечність попобудованя більшої стациї, щоби уможливити так селянам як і цїлій громадї зарібок через вивожене шутру. Наради полишили по собі найкрасше враженє, тим більше, що зійшлось було около 100 осіб з сусїдних сїл без огляду на невзгодини в давнїйших роках. Побажати-б тілько щоб одна і друга гадка зреалїзувала ся як найскорше. *П.*

Оповістки, іменованя і т. п.

Укр. акад. тов. „Союз" почуває ся до милого обовязку подякувати всїм добродїйкам і добродїям, що взяли ласкаво участь в Федьковичевім концертї чи то співом в хорі, чи сольовим, чи грою, промовою, диригентурою. Дякуємо Вп. Панам Луцкій, Садаґорскій, Сїмовичевій, Стернюковій; Вп. Паннам; Бухер за супровід на фортепянї, Веселї, Грушкевич, Доспід, Ільницкій, Кандль, Ключенко, Лакустівній, Маєр, Олександрі і Олї Миколаєнко, Прокоповичза сольо, Сїмйонович М. Пігуляк, Наталцї Пігуляк і Мінї Ясеницкій, Степі Ясеницкій, Ферлїевич. Сердечне спасибі належить ся п. д-рови Галїпови за гарну промову, дд. О. Садаґорскому і Бриндзанови за знамениту управу хором, дальше Вп. Добродїям; уч. Бабюкови, уч. Гарасови, уч. Р. Івасюкови, студ. Льорберови, уч. Левицкому, уч. Петращукови, урядн. Ол. Пігулякови та Вікторови Пігулякови, д. Пташлїкови, проф. Евг. Федоровичеви товаришам ґімназистам і всїм, що чим небудь причинили ся до гідного пошанованя памяти Федьковича.

Суспільно-економічні виклади д-ра Лева Когута розпічнуть ся не у вівторок, 17. марта але у четвер 19. марта.

У відповідь на питане в часописи „Буковина" з дня 11. с. м. подаю до відомости, що від року 1905 до тепер передано на реквизити для тутешної шкільної молодїжи на мої руки отсї датки: від п. Зериґевича 5 К, п. Весьоловскої 5 К, п. Турнав 5 К, п. Лїсковацкого 10 К, разом: 25 К. За них куплено і роздано тутешній шкільній молодїжи сейчас потрібні реквизити. Прилипче, 11. марта 1908. *Ів. Брага*, над'учитель.

Звичайні загальні збори тов. укр. студ. „Січ" в Чернівцях відбудуть ся в недїлю, дня 22. марта 1908 р. о год. пів до 3. по полудни в льокали товариства ул. Паньска, ч. 22. зі звичайним дневним порядком.

З бурси ім. Федковича: З нагоди представленя „Мартин Боруля", яке відбуло ся в недїлю 1. марта с. р., зволили зложити наддатки на бібліотеку бурси отсї Вп. п.: Кап. Гулей 5 К, проф. Малаховский 3 К, О. Канюк 3·50 К, проф. А. Клим 2 К, нач. Ілюк 2 К, проф. Бриндзан 1·10 К, Хомицкий О. і Григорович по 1·50 К, проф. П. Клим, проф. Проскурницкий і Гордий по 1 К, Велегорский і Шілецкий по 0.50 К, за що управа бурси складае як найсердечнїйшу подяку. *Тит Козак*, управитель бурси.

Ярмарок на ремонти. Після розпорядженя ц. к. мінїстерства краєвої оборони із дня 28. лютого 1908 р., ч. 264 деп. XVI, задумуе ц. к. управа краєвої оборони потрібне число ремонт також і сего року покрити почасти закупном на ярмарках на ремонти. В тій цїли комісия для асентированя ремонт в полку уланів краєвої оборони ч. 1 у Львові дня 16. марта 1908 р. в Радівцях на ринку буде купувати конї від 4 до 7 лїт і від 158—166 цм. висоти. Тому, що ховае конї, виплатить ся 700 кор., а тим, що торгують кіньми, 650 кор., за кождого коня. Надто тим, що займають ся плеканем коний, признасть ся премію перечісчно в сумі до 100 кор., після якости коня і сейчас виплатить ся.

Звіт товариства торговельно-промислового „Сокільский Базар" стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою у Львові за місяць лютий 1908 р. На удїли вплинуло 57 кор., на щадницю вплинуло 222 кор. 57 сот., стан удїлів з 29. лютого 1908 р. 2889 кор., стан вкладок з 29. лютим 1908 р. 11.455 кор. 38 сот., стан фонду резервового 154 кор. Торг був о 499 кор. 57 сот. більший чим в лютім минулого року. Оборот касовий в лютім 15.039 кор. 93 сот. В члени тов. вступив Вп. Іван Лїтиньский учитель з Ожомли. Всїх членів 88 з 131 декларованими удїлами. — *Дирекция.*

Загальні збори. Дня 8. с. м. відбули ся другі річні збори нашої читальнї. Можемо сьміло признатись, що вона за перший рік своєї дїяльности много зробила. Єї захидом завело ся крамницю на власних статутах, котра з малих складок в сумі не більше, як тисячу корон, мала в обороті до 8000 корон і принесла по відтрученю всїх конечних видатків 600 корон чистого доходу. Ми що недїлї чули і самі читали „Буковину", „Руску Раду", „Народне Богатство" „Землю і Волю", „Дїло", „Економіста", „Хлїбороба" і иньші. У нас досить вже книжочок, ми гуртувались до спільної працї і довели до побіди. Єще перед роком кацапи сердечні були горою, нинї з них майже і слїду нема, а в хатї де містилась їх читальня, мешкае учитель, наш прихильник, а таблиця, що так гордо вказувала на прибуток кацапского гнїзда, себто читальнї, покинена та забута. В касї було за минувший рік 131 кор. 80 сот., з того видано 60 кор. 40 сот. лишилось 71 кор. 40 сот. До видїлу вибрані: Никола Маринович яко голова, Парафтей Гордійчук, яко заступник голови, Козьма Никифорюк, яко писар, Проць Лупул, яко касиер, Григорий Бабюк, яко бібліотекар, Тодор Бойда і Нихола Івасюк, яко заступники видїлових. При спосібности зборів обговорювано справу закупна ґрунту під будову власної хати для наших просьвітних товариств — і в тій цїли вибрано осібний комітет, що мае вести справу дальше! — *І. Ір.*

Подяка. Товариство „Просьвіта" у Львові подарувало для читальнї „Рускої Бесїди" в Лужанах 90 книжочок, за що складаемо згаданому товариству сею дорогою найсердечнїйшу подяку. — *Микола Пилат*, заст. гол., *Ник. Орилецкий*, писар.

Найлїпшого рода зимові щепи можна набути по дешевій цїнї. Деревця (яблуні груші) здорові і мають по 5, 6 і 7 лїт. Інтересовані зволять звернути ся до п. Кушнїрюка в „Рускій Касї".

Із штуки і лїтератури.

„Руский Міщаньский Хор" в Чернівцях відограв дня 8. с. м. в сали „Польского Дому" драму Кропивницкого „Дай серцю волю заведе в неволю". Драма стара і великого враженя не робить. Булоб пожадане, щоб на будуче вибирати лїпші річи. Та мимо того з'уміли аматори згаданого товариства затерти своєю грою недостачі і доводили місцами гру до правдивого артизму. Взагалї „Міщаньский Хор" може повеличатись своїми виступами на сценї, а велика заслуга в тім побіч о. Вовчука, також і проф. Приймы, які положили немало працї коло нашого міщаньства. Вертаючи до самої гри, мусимо признати, що вона випала знаменито. Найкрасше, як і все, грав безперечно п. Ів. Созаньскій ролю старого парубка. Не менше добра була п-нї Кордасевич в ролї вдови Морозихи а також п-на Березовска в ролї Одарки. За те і надгородила їх публика рясними оплесками. З прочих аматорів грали добре: п-на Бережаньска ролю дївчини Марусї, п. Робачек ролю Сем. Мельниченка і п. Палїйчук ролю Микити Гальчука. Другі ролї були цїлком бездоганні. Та все ж таки не можемо вздержатись, щоб не закинути деяким аматорам самовільне перекручуване слів, або й цїлих речень, чим вони псують не лише мову, але також і зміст штуки. Режисери повинні на се дуже уважати! Сьпіви випали слабше, так само гуртові сцени і музика. Саля була набита битком і то переважно міщанами, бо з нашої „сметанки" мало хто показуесь на міщаньскі представленя. Одно лихо мусять аматори чи там режісери доконче усунути: іменно скоротити час навз. Павзи тревають часом по пів або й три чверти години а саме представленє кінчить ся в 12-ій год. в ночи! Се не лише нудить, але навіть денервуе публику і для того мале хто дожидае кінця представленя. — *Ів. Два.*

Мета орґан українських поступових жінок. Виходить у Львові два рази на місяць. Цїна 3 кор. до кінця року. Ось перед нами перше число видавництва брак котрого давав ся у нас болючо відчути. В письмі від редакциї читаемо: „Цїлию Мети буде розбудити загал жіноцтва до ширшого суспільного житя та з'орґанїзувати його в ряди сьвідомих жінок горожанок. Праця над визволенем жінки е працею загально культурною, бо завдяки тій працї прибудуть суспільности нові робітницї на шляху поступу. Осьвідомити найширші круги жіноцтва, втягнути їх в загальне суспільне житє, щоби жінка могла і сьміла забрати голос у всїх загально людских справах се цїль „Мети". Тов. Ж. Г. на онодїшнім засїданю рішило підпирати „Мету" і поручити єї горячо загалови жіноцтва на Буковинї, тим більше що „Мета" містити ме вісти про рух жіночий на Буковинї. — *М. Т.*

„Польский і руский революцийних рух і Україна" стор. VIII.+200. Цїна 3. кор. Михайла Лозиньского найлїпше замовляти у автора Львів, ул. Ганснера ч. 14., бо тодї не платить ся пересилки і дістаеть ся як безплатний додаток працю того-ж автора: „Маркс-Енґельс-Лїбкнехт. Про відбудоване Польщі".

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА

тов. зеарестроване з ограниченою порукою

в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковинї. — Приймае вкладки щадничі і опроцентовуе їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого" відібє ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складае свої ощадности в „Рускій Касї".

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.

Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**

Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого текету.

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний спуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Звичайні загальні збори каси пож. і щад. для громади Зеленїв відбудуть ся дня 29. марта с. р. в шкільнім будинку місцевім о 1-ій год. по пол. з слїдуючим дневним порядком: 1 Прочитане протоколу із попередних зборів. 2. Справоздане касове і білянс за дїловий рік 1907. 3. Вибір двох членів старшини і надзорчої ради. 4. Ухвала в справі підвисшеня стопи процентової від пожичок і вкладок щадничих. 5. Порішене справи дивіденд від паїв за рік 1907. 6. Ухвала примусових датків на „Н. Д.“ після пожичок. 7. Вільні внесеня. За старшину *Юрій Лушуленко*, нач.

Головні збори каси пож. і щад. в Кучурові Малім відбудуть ся дня 22. марта о год. 3 ій по пол. з таким дневним порядком: 1. Вибір старшини. 2. Вибір ради надзорчої. 3. Винаем хати для каси. 4. Призначене платнї для писаря. 5. Вибір касиера. 6. Вільні внесеня. *Николай Семенко*, голова.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть
NERVOL
„Назва правно забезпечена“
аптикара др. Ю. Францоза
в Тероноли.
Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol“ і не приймати нїяких „Нервотонів“.
Цїна флякона 80 сот. 10 фляконів (фляшоцок) 8 кор. з оплатою і опакованем.
Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всїх країв.
В Чернівцях на складї у Шмідa і Фонтіна, в Селетнї в дроґоерій медициналній Стернпуса.
19 (—)

Бартеля вапно до корму
(40—42 % завартість фосфорових квасів.)
Оттак утучить ся свиня, коли через 2 місяцї додає ся єї до корму
вапна виробу Бартеля.
П. Мельцер написав до нас дня 9. грудня 1896 такий лист: „Дякую Вам сердечно, за то вапно, яке купив я у вас для свиний. За 11 місяцїв свинї мої мали по 250 кільо ваги“.
Бартеля Фосфорове вапно до корму є найдешевшим і найлїпшим средством до охорони перед зломаням костий у дошаків, телять і ягнят, служить до утученя ялівок, поправляє у корів молоко, охороняє перед пажерливостию як також від него курки дуже добре несуть ся.
Опись, нотатки і взірцї даром.
5 кіль на пробу К 2·— почтою з Черновець 50 кіль К 15·—, 100 кіль К 28·—
27 7—10 н. с. Головний склад і висилка:
ШМІД і ФОНТІН, Чернівцї.

Етаблїсема першої ранґи. Доставець надвірний Етаблїсема першої ранґи.
фабрика: в Бернї Мор. Телефон 275 і 213.
ЗІҐМУНД ФЛЮС
ц. к. надвірна фарбарня
і хемічна пральня
мужеской, дамской і дїточої ґардероби, унїформів, фіранок і занавіс всякого рода в цїлости або в поодиноких бритах і штуках. Склад фабричний в Чернівцях, ул. Паньска ч. 13. (в домі ц. к. уприв. банку гіпот.)
Систем Флюса робить все нове. **СПЕЦИЯЛЬНІСТЬ** **Систем Флюса робить все нове.**
Фарбарня шовків і струсевих пер.
Найбільше того рода Етаблїсема в Галичинї, Чехах, Моравї і Шлеску.
Прошу добре уважати на мою фірму. Замовленя з провінциї, скоро, дешево, точно і на речинець. 1 5—10

До Америки і Канади
найвигіднїйша, найдешевша і найлепшійша їзда через 185 (-)
ЛІНІЮ КУНАРДА
Вивідати можна через аенцию
SCHRÖDER & COMP. TRIEST
(З Трієсту)
Carpathia 3. марта с. р.
Ultonia, 18. марта с. р.
Slavonia 31. марта с. р.
(З Ліверполя)
Lusitaina, найбільший найпрактичнїйший паровець на сьвітї; відїзд 7. марта, 4. 25. цьвітня 16. мая
Mauretania відїзд 21. марта. 11. цьвітня 2. і 23. мая. 1908.

Леопольд Кон
продажа дров „TIVOLI“ ул. Семинагородска
34 3—4 н. поручає по мірних цїнах
добрий материял до будови, материяли столярскі, материял на листви і карнїші, на оздоби до дверий як також материяли до гибльованя.
Дошки на підлоги і на паркети, готові дошки до паркетів, цїлком сухі.

Друкарня „Рускої Ради“
має на складї
КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦИЙНИХ ТОВАРИСТВ
(Взаїмна Вигода“)
Всї книги до веденя товариства,
коштують враз з стемплями 50 кор.
з пересилкою 51 кор.

Виданя „Рускої Бесїди“ і „Рускої Школи“
можна купити у всїх
філїях „Рускої Бесїди“ і „Рускої Школи“,
в друкарнї „Рускої Ради“ і в книгарни І. Рехенберґа.

Марка охоронна: **котвиця**
Liniment. Capsici comp.
Pain-Expeller
Загально признаний знаменитий усмиряючий лїк на втиране по цїнї **80 сот. 1·40 кор. і 2 кор.** можна купити у всїх аптиках.
Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних фляшках з нашим охоронним знаком **„котвиця“** з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки тим охоронним знаком яко правдиві. 178 24—40
Аптика Ріхтера „під золотим львом“
у Празї, улиця Елисавети число 5.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.
Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик **Рік заложеня 1873.**
Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.
Товари з альпаки і кіньского срібла В. Бахмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.
Дамскі ковнари і зарукавкі. найлїпші і найновійші товари футряні.
Мужескі шапки, кучми перекі, шапки „Sealskin“, „Nutria“. шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до хованки.
Правдиве біле Єґера Др-а Лямана, калїсони і майтки, вебові і з Chenili хустучки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.
Трикотові і вовняні камаші.
Товари обувяні, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.
Для панів лякерки, півчеревики — найновійшої сорти.
Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.

Куфри до подорожи з замочками і без. Нецезарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітила і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.
Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.
Найновійші артикули карнавалові:
Для дам наймоднїйші черевики балеві, загортки, ґази і вахлї.
Кляки і цилїндри найновійшого крою.
Щітки до річий, голови і до зубів.
Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і французкої продукциї.

Хусточки батистові, шовкові, паньчохи шовкові так звані „Flor“ гладкі і „ajour“, рукавички шовкові, ірхові „Maraboutf“ і инші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові пояски найновійшого фасону
Шовкові шкарпитки. „Flor“ рукавички, найлїпших фабрикатів в сторочки батистові, піки, наймоднїйшого фасону.
Ковнярики, маншети, краватки, полотняні хусточки і батистові.
Вибори до польов на торби камаші, зарукавки крісла полеві і т. д. ция.
Завки „Rodel“ всї специяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарнї товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана. Захарка.

Ч. 28. Чернівцї, середа дня 5. (18.) марта 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщинї: на цїлий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цїлий рік 8 карбованцїв, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цїлий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цїлий рік 18 кор. (вгл. 9 рублїв або 34 фр.) а на пів року 9 кор., вгл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятницї і недїлї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім недїль і сьвят.

Клерикальна нагінка на проф. Вармунда.

Те, що тепер склало ся в столицї Тиролю, можна уважати початком клерикальної акциї для здобутя унїверзитетів, акциї, котру заповів свого часу провідник християньских социялів др. Люеґер на славнім вічу католиків у Відни.

Відома річ, що римска курія відносила ся завсїди ворожо до наукових дослїдів людий, котрі поставили собі метою житя служити правдї, усуваючи ся далеко від доґм яких небуть полїтичних або релїґійних партий. Ся ненависть до независимих дослїдів людий науки, що змогла ся особливо в останнім часї, перейшла, так сказати, в тїло і кров християньско-социяльної партиї. Нїчо проте дивного, що християньскі социяли здобувши полїтичний вплив в австрийскій державі, поставили своєю задачею зреформувати по свому унїверзитети, котрі в їх кругах зважають ся огнищем независимої науки, або — як вони кажуть — гнїздом „лїберальної гнилї“.

Заповів сю „реформу“ др. Люеґер на вічу католиків минувшого року. Заповідь впливового голови християньско-социяльної партиї викликала горячу дебату в парляментї, в котрій визначили ся особливо проф. Масарик і проф. Майр. Прихильники независимої науки змагали до того, що-б правительство і парлямент заявили ся виразно: за свободою науки або проти неї. І справдї мін. просьвіти Мархет, зложив заяву, що правительство оберігати-ме науку від всяких посторонних впливів. За те християньскі-социяли, котрим цїла дебата була дуже не на руку, покермували справою так, що властиво затерли її, замість вивести на чисту воду. На їх внесок ухвалив парлямент резолюцию, в котрій сказано, що оборонятиме науку від впливів всяких полїтичних партий. Позаяк-же християньскі социяли кождий науковий дослїд не згідний з доґмою римскої церкви уважають „лїбералїзмом“ — резолюция, принята одноголосно парляментом, була посередно звернена проти свободи науки.

Дебата зрештою дебатою, але християньскі социяли зачинають свої заходи в цїли здобутя унїверзитетів переводити в житє. В Інсбруку 18. сїчня с. р. мав тамошний професор церковної історії Вармунд відчит на тему „католицкий сьвітогляд і вільна наука“. Відчиту слухало кілька тисячів людей, увесь час був присутний правительственний комісар, але нїхто не міг закинути прелеґентови анї слова. Навіть пізнїйше, коли відчит вийшов брошурою п. з. „Katolische Weltanschaung und freie Wissenschaft“, ходила книжка кілька місяців без нїяких перешкод з боку прокураториї. Аж недавно отсе прокураторія „здогадала ся“, заглянула близше до книжки Вармунда і найшовши в нїй „обиду“ католицкої релїґії сконфіскувала. Віденьский суд конфіскату затвердив.

Рівночасно християньскі социяли в Тиролю почали страшенну аґітацию проти проф. Вармунда. Між народ розкинено безлїч брошур, скликано віче і візвано правительство, щоби воно усунуло проф. Вармунда з унїверзитетскої катедри. Бар. Бек, не маючи відваги станути проти могучої партиї, заявив справдї, що він осуджує обиду заподіяну признаній державою релїґії і ужиє всеї строгости закона, коли-б показало ся, що в брошурі проф. Вармунда є що небудь незаконного.

Отся заява президента мінїстрів як і цїла нагінка християньских социялів занепокоїла всюди свободолюбні партиї. Бо навіть полишаючи питане, чи в згаданій брошурі містить ся „обида католицкої релїґії чи нї — в аґітациї християньских социялів годї не добачити замаху на свободу думки і слова з тої фундаментальної основи новочасної науки. Таким чином стоялиб ми на початку нової „культурної“ боротьби в Австриї, котра побіч національної готова розбити всяке парляментарне житє.

Реформа науки в середних школах.

Реформою матури зроблено перший крок на дорозї перетвореня середної школи взагалї. Тепер мінїстерство просьвіти заходить ся около здїйсненя бажань висловлених на анкетї. Не легка се річ, бо область, яку слїд піддати ревізиї, дуже скомплїкована, однак є надія потрібні роботи покінчити ще до кінця сего року і вже з початком слїдуючого семестра ті нові принципи запровадити в житє.

Передусїм виробляє ся плани для задуманого нового типу середних шкіл; ся нова середна школа, як доносить „Zeit“, буде уведена вже в слїдуючім зимовім семестрі і то в такий спосіб, що перетворені в реальні школи колишні реальні ґімназиї згодом будуть переформовані на намічений тип, а також єли де має бути поставлена яка середна школа, то буде се школа нового типу.

Працює ся в мінїстерстві також над змодернїзованем наукових плянів для ґімназий і реальних шкіл. Сеї нелегкої роботи підняв ся референт для середного шкільництва радн. двору Гуемер. В тій цїли є думка все, що менше потрібне викинуте, щоб набути часу і місця для, після новійших поглядів, важнїйшого і конечного. Ся ревізия наукового пляну мабуть доведе до того, що наука латиньскої мови в першій і другій клясї буде знижена з вісьмох на шість годин тижнево, що в осьмій клясї буде вчити ся фізики чотири годинї тижнево, та що в науковий плян висших клас введе ся ґеоґрафію як самостійну дісциплїну а також історія Австро-Угорщини буде більше узглядненa. Зменшенем матеріялу научного і з тим зниженем тижневих годин для поодиноких дісциплїн сподїють ся, що буде можливо у всїх ґімназиях — без підвисшеня загального числа годин в тижни — завести вільноручні русинки і ґімнастику як обовязкові предмети. Зменшене научного матеріялу в реальних школах має на цїли знижене за великого числа годин 33 в висших клясах. Система подїлу на низші кляси і висші буде мабуть усунена. В тих предметах, для яких подїл покаже ся конечним, буде низший віддїл обнимати після потреби три, чотири або й пять клас.

Трудність дотично переведеня всїх тих реформ лежить в учительскій квестиї. Передусїм бракує учителїв для нового типу середної школи, бо мало кандидатів посьвячує студиям ґруп зложених з анґлїй

Ірина К. М. Будз.

ЗАҐАДКА?!

(*Конець*).

Олена опановуючи з усїеї сили судороги душевного болю, що стрясали цїлим еї тїлом, — потрафила гейби весело защебетати:

— Та що знов з тобою, лучше скажи дещо, чейже ми не переговорили ще всього. От найблизша тема — зупинилась на хвилину... як то після візити звичайно буває, держить ся строгий суд язиковий над відійшовшими. Чи не маєш що сказати про Нюню?... Як она тобі подобала ся?

Ледви чутно прошептали уста його на її груди: „Прости...“

Та она се добре почула. Те важке слово „прости“, неначе зіпхнуло тепер на неї той відломок скали. Їй здавалось, що цїлий сьвіт закрутив ся і земля у ніг її розпукла ся, отвираючи між ними бездонну, темну пропасть, чим раз ширше та ширше...

Силувалась ще стрепенутись: „Щож тобі прощати?... Не знаю...“ говорила скоро, уривисто. „Чи може се має бути така провина, що моя цьвітка — випала...“ усьміхнулась тихо, нервово. „Ти прецїнь її відібрав від Нюнї...“

Він підняє голову, глянув в її зблїдле личко в горячково розжарені очи і, цїлуючи цьвітку, сказав на силу: „То... кокетка“.

Чоло Олени захмарилось.

— Нюня не кокетка! — відповіла коротко рішучо і поважно, цїлком в тонї холоднокровного адвоката.

Він спустив очи, бо почув, що він сам о тім, що сказав, був цїлком противно переконаний, а направду говорити не був спосібний. Впрочім і його отвертий погляд, мусїв би його зрадити.

Олена почула нараз страшний біль. От вже та скала звалилась на неї, в грудях віддих спирає, обіг крови застановив ся, серце розпукає. Она не чула, як він її притягнув знов до себе, цїлував в зблїдлі уста — а потім волосе... і знов припав до її груди та нїжно шептав: „Моя едина, — моя найдорожша. Ах! як я люблю тебе... коби скорше...“

Схилило голову. Очи її помракли, неначе занавіса запала на її душу, а по її личку спливи поволи дві великі сльози, як два дорогоцїнні жемчуги.

II.

Від того важкого дня проминуло вже зо дві недїлї. В тім часї не зайшло нїчого особлившого, як тільки хиба те, що він, будучи раз в церкві, побачив головку Нюнї, схилену над молитвенником, яку тяжкі сплети буйного, темного волося майже переважували, її нїжненьке, майже екзотичне біле личко в профілю і шовкові, довгі вії, що кидали широку тїнь... І мимо того, що цїле окружене та таємничо поважне урядженє церкви дуже до того надавалось, щоб розбудити в ньому мрії, і цїла її стать мала в тім новім для него світлї щось такого очаровуючого, він дивив ся на неї спокійно, майже двояким поглядом: холодно критикуючим її і аналїзуючим себе. Цїлком случайно задумав ся так, що стояв ще опертий о стовп церковний, коли вже було по службі Божій і люди з церкви стали виходити. Так само случайно зупинив ся його погляд на Нюнї, що тихо й поважно, неначеб виплывала з густої маси людий, з маєстатом справдї божеським а при тім і скромно дївочім. Мусїв прецїнь поклонити ся, а коли стрітив її аксамітний, спокійно лагідний погляд, зараз й замітив, як легесенький румянець її личка, став дрібку темнїйшим, яркійшим і підступав аж до блїдо-рожевого ушка. Потім вийшов і сам за нею повільною ходою і подав ся до своєї нареченої.

З того часу не було межи ними більше бесїди анї про той памятний день, анї про Нюню, — й згадка об тім так зблїдла, що йому видавалось те все тільки якимсь неприємним і невиразним сном.

Він став намагати на означене скорого речинця до шлюбу, однак Олена відносилась до того все якось виминаючо. Йому видавалось се цїлком без причини, або знов задля якихсь незрозумілих для него причин, і його се дражнило, тим більше, що помічував, як Олена чим раз більше блїдне, ослабає, марнїє.

Нарочно тихенько отворив двері до її кімнатки і вглядїв Олену сидячу на вигідньому фотели при отворенім вікнї, на якому при його входї зафилювали від легкого продуву вітру занавіси. Сидїла обернена боком до дверий, з головою опертою важко на руцї, яка видалась так прозірною, що аж сьвітила до сонця ясно-рожевим сьвітлом. Сидїла з замкненими очима неповорушно. При віддиху ледви замітно підносилась і опадала грудь і колиб не се, то скісне проміня з вікна, що падало на неї, майже з переражаючою вірностию осьвічувалоб неживе тїло. Він аж зжахнув ся. Такою її ще нїколи не бачив.. Чи спала?... Мусїла нездужати, інакше не моглаби сидїти так бездїльно, хоч і в недїлю, а все мусїла бути занята бодай читанем або й писанем.

Наближав ся поволи, осторожно не спускаючи очий з її личка. Нараз, хотяй і найменьшого шелесту не було, она широко, майже налякано отворила очи, і аж дивно йому стало, що просто проти його погляду, начеб той її збудив. А очи ті ще густїйша мрака заступала. Може се сон в них зупинивсь.

Занепокоєний глядїв мовчки на неї. Неначеб ожидав розясненя її очий; однак тільки усьмішка зродилась на її устах і прогнала з них слїд терпіня, а очи глядїли однаково мрачно на него, коли простягнула до него руку.

Він вхопив її руку і притиснув до уст.

— „Як дивно, промовила Олена все ще усьміхаючись, тільки її тихій голос виражав нехотячи дрібку змученя, „...чи знаєш, серце, от менї снилось не снилось але так виразно бачила я тебе... в церкві, коло стовпа церковного як ти стояв і глядїв...“

Перервав її поцїлуєм.

— „Так, я був в церкві“, заговорив потім. Я-ж тобі наперед сказав, що піду до церкви, і ось я таки маю з тобою о церкві щось більше поговорити... чи не догадуєш ся?“

— „Ти бачив Нюню?“ майже несміло спитала Олена. Її погляд глядїв кудись по-при него, начеб

ского або француского язика. Згодом мусить наступити зміна в зложеню предметів в ґрупи.

Зі змаганями середну школу, отже також і професорский іспит піддати основній реформі, стоїть в злуці домаганя передане університетскими і середношкільними професорами міністерству просьвіти заведеня клясичної археольоґії як предмету іспитового для кандидатів клясичної фільольоґії.

В рамці дотичних середну школу реформ паде і зміна іспитових і клясифікацийних приписів. На будуче буде питати ся рідше, але з більше обемистих партий, місячні цензури мабуть відпадуть. Для осудженя поодиноких успіхів не буде вже уживано шість клясифікацийних нот, а правдоподібно вистане трох одної для визначного, другої для задоволяючого, а третої для недостаточного успіху.

Також зреформує ся дисциплінарні приписи, щоб ученика приготовити до переходу в університет з його свобіднїйшим житем. Здає ся буде три ґрупи, з котрих кожда в дісціплінарнім згляді — що пр. тичить ся заборон куреня, ходити до каварень і ресторанів — буде мати все більшу свободу.

Поліпшеня і улекшеня заведені при іспиті зрілости в мужеских середних школах будуть з часом ужиті і в дівочих лїцеях. Новий рід матури в змислї розговірного іспиту має бути заведений і для учительских семинарів.

Звіт тов. „Взаїмна поміч учительства“.

На загальні збори сего товариства, що відбудуть ся у Львові дня 25. марта, виготовив видїл просторий звіт, з якого подаємо, що важнїйші дати.

Очевидно годї від товариства вимагати, щоб за один рік дїяльности виповнило усю програму працї.

На разї переводило товариство по заснованю (яке тревало в р. 1906 більше чим пів року по причинї трикратного відкиданя статута) отсї аґенциї:

1. єднало членів і збирало удїли та вкладки до обороту;

2. посередничило в приниманю замовлень і висиланю книжок і образцїв на премії шкільні (в роцї 1906 і 1907);

3. посередничило в приниманю замовлень і висиланю приборів шкільних в осени 1906 від 3 чужих фірм а послї від „Сокільского Базару;

4. засновало свій склеп в Коломиї з приборами шкільними при помочи кредиту удїленого єму матерним товариством і вкладок до обороту, які дістало товариство для сего підприємства з Коломиї і околицї;

5. вело з успіхом асекурацийне посередництво з двома товариствами обезпечень а то з І. заг. товариством урядників у Відни (т. зв. Beamtenverein-ом) в р. 1906 і 1907, а від 1. мая 1907 також з „Крак. тов. взаїмних обезпечень“ через „Днїстер“;

6. надрукувало квіти на платню і заходилось коло зладженя учительского шематизму в рускій мові (зладивши і надрукувавши одвітний квестионар і розіславши его по округах; в сїй справі гляди на дотичний уступ в звітї Мат. Тов.);

7. посередничило в кількох случаях в справі купна машин до шитя у Іваніцкого і спроваджуваня споживчих товарів.

О скілько ті заходи принесли успіх і зиски — виказує замкнене рахунків і білянс.

Тут подаєм лиш деякі поясненя до поодиноких точок рахунків і білянсу:

1. Що до єднаня членів, то робила се Управа часто і інтензивно через часописи і свої письма місячні. До 31. грудня 1907 приступило 105 членів з 141 удїлами на загальну квоту 1410 К. Вплачено доси 115 удїлів в цїлости, а прочі 26 в якійсь части, так що вийшла тут лиш сума 1258 К, а по потрученю 1 виплаченого удїлу 1248 К.

Фонд резервовий виносить 212 К, з того улоковано 50 К на удїлї в Кр. Союзї кредит.

2. Вкладок до обороту було 14; дві з них зліквідовано, тому остало 12. Вложено на загальну квоту 2141 К 65 сот. З того виплачено 628 К 06 сот., остає отже 1513 К 59 сот., с. є. 1462 К 25 сот. самого каталу а 51 К 34 с. відсоток (дописаних до капіталу). Виплачувано 4 і пів проц. а вкладкам даним склепови в Коломиї до обороту 5—7 проц. (після умови з вкладниками).

3. Удїлено 33 позичок на загальну квоту 6910 кор. Найвисша доси позичена квота винесла 800 кор. В р. 1908 в січни і лютім дано 10 нових позичок на загальну квоту 2480 кор. З того видко, як розвиваєсь сей віддїл позичковий і як товариству потреба гроший, котрі можуть вплинути лиш з удїлів і вкладок до обороту. В р. 1906/7 вплинуло титулом рат позичкових 2283 кор. 10 сот., титулом відсотків 180 кор. 50 сот. на 1906/7 а на 1908 14 кор. 46 сот.; зі зворотів коштів на адміністрацию вплинуло 23 кор. 73 сот. Взагалї Товариство не побирало від членів надмірних оплат. Процент виносив до 1. вересня 1907 6% а від 1. вересня 1907 піднесено стопу процентову відповідно до зарядженя по всїх подібних інституциях і з огляду на обовязок плаченя Матерному Товариству відсотків з 6 на 7. Віддїл позичковий має перед собою велику будучність, треба лиш більше гроша і точности в сплачуваню рат і відсотків. В шістьох случаях залягали члени-довжники відсотками, з чого випала сума 27 кор. 13 сот. Зиску в тім віддїлї мало товариство (відчисливши наперед побрані і незаплачені еще відсотки) 84 кор. 74 сот. З того побачить кождий, як своїм членам йде на руку товариство і як вдоволяєсь малим заробком, щоби лиш вигодити членам. Матерному товариству виплачено 120 кор. відсоток від позиченого капіталу.

4. Що до торговельних посередництв, то мало тут товариство і зиски і страти:

а) З висилки премій шкільних вплинуло brutto 1098 кор. 19 сот.; за товари виплачено Р. Тов. Педаґ. і книгарням 952 кор. 49 сот.; малярови К. Панькевичеви заплачено за 11 ориґінальних взірцїв 110 кор., так що вийшов тут зиск лишень в висотї 35 кор. 70 сот. Згадані образцї чекають еще на репродукцию і кольпортоване.

б) З посередництва в висилцї приборів шкільних вплинуло 3395 кор. 32 сот.; видано на товар в трех фірмах львівских і в Базарі сокільскім 3616 кор. 95 сот., так що тут має товариство на разї недобір на суму 221 кор. 63 сот. Во виду того однак, що товариство має у вісьмох довжників претенсиї на квоту 442 кор. 45 сот., вийде зиск (очевидно по стягненю довгів) — 220 кор. 82 сот. Страт мало тут товариство (з причин звороту товарів) на квоту 77 кор. 06 сот.

Ся акция не повелась отже на початок, головно з причини несловности фірм і неточности в сплачуваню належитостий за висланий товар. Маємо кілька случаїв, в котрих годї наших членів приневолити добрим словом до сплаченя довгу. На дорогу судову, не випадало Товариству доси йти — хотяй Гол. Управу пруть до того кроку деякі довжники.

в) Що до видатків на зладженє шематизму, то винесли они доси 89 кор. 53 сот. Доходів не дала нам доси та аґенция, бо материял не зібраний вповнї (гляди звіт матерного товар).

г) На друк і висилку квітів (в 15 000 примірниках) видано 113 кор. 10 сот. Вплинуло доси 66 кор. 21 сот.; недобір виносить тут 46 кор. 89 сот. В дни 31. грудня мало товариство до жаданя від Видїлів окр. 81 кор. кор. 60 сот., а крім того є на складї до 5000 примірників. Недобір є отже хвилевий, бо вже тепер виходить з претенсий для товариства зиск в квотї 34 кор. 71 сот.

д) Що до склепу з приборами шкільними в Коломиї, який веде з рамени Гол. Управи тамошний Видїл враз зі спільником Товариства членом В. Витвицким, то доси видало на него Товариство квоту 3370 К 22 с. (числячи в се також вкладки дані членами до обороту яко вкладки дані Товариству — в висотї 850 К). Сей склеп дав зиск після переведеної в грудни інвентури і шконтра в висотї 432 К 3 с., з того припало самому Товариству від его капіталів 288 К 18 с., чотиром членам від їх вкладок 35 К 85 с., а спільникови склепу 108 К. — В лютім 1908 р. вложено еще 800 К. — разом отже зиск 4000 К.

Склеп є на найлїпшій дорозї розвитку, треба тільки більшої готівки, щоби він побирав товари прямо з великих фабрик а не від місцевих гуртівних складів: дальше треба нам до того довести, щоби наші члени побирали в першій мірі в своїм склепі товари і платили солїдно.

Від 1. лютого до дня 24. грудня було в склепі приходів 16628 К 71 с., а то з денних торгів 11394 К 18 с., з удїлів і позичок та вкладок Управи і членів 5234 К 53 с., видатки винесли 16519 К 76 с., в касї була готівка 108 К 95 с. Товару закуплено (від хвилї купна склепу з товаром вартости 5000 К) за 16101 К 06 с. З сего продано за 5122 К 27 с., остало в склепі на суму 10978 К 79 с., на довжниках оставала 24. грудня 1907 претенсия 1542 К 78 с., інвентар має вартість (числячи низко) 300 К; з готівкою в касї 108 К 95 с., — дають ті позициї квоту 12930 К 52 с. По вісьмох фірмах має склеп за побрані товари довг на квоту 7648 К 49 с., Гол. Управі і єї спільникови винен 4850 К, разом отже 12498 К 49 с., так що виходить з порівнаня зиск в квотї 432 К 03 с. Цїни товару обчислені тут, як его склеп купив, а не так, як продавати ме.

там ще якась картина стояла, що мимовільно звертала її увагу.

Він все се замітив і до його запокоєня прилучивсь легкий перестрах а в слїд за тим мусїло наступити й подражнене.

— „Дурниця!“ кликнув зворушений. „Не о Нюнї прийшов я говорити, а о тім, що мене найбільше обходить!“

Олена звернула свій апатичний погляд на него і він трохи усмирнїв, сїв на малім стільчику у її ніг і сперши рамена на поручу її фотели, глядїв пильно в її блїде личко.

— „Щож, говори!“

Тодї взяв він її головку в обі руки і цїлуючи на переміну то очи, то уста, то чоло став говорити з ніжностию:

— „Думаєш, що не бачу, як ти марнїєш, як очи твої гаснуть, як устонька блїднуть, як ти цїла стаєш майже прозірною? Осуди-ж сама, єли тільки віриш, що тебе люблю, чи можу бути спокійним, чи не трівожитись менї о твоє житє... тут урвав. Сильне зворушене, яке його все опановувало при самій гадцї о можливости її смерти, не дало йому докінчити.

— „Так легко люди не вмирають“, відповіла Олена тихо і поволи, „впрочім смерть то би ще за легкий конець всего...“ хотїла сказати „моїх терпінь“, та вибрала лїпший, лагіднїйший вираз.

Він затиснув сильно уста і опанував ся.

„Мій Боже, Олено, які страшні гадки припадають до твоєї голови! Не муч мене! Я хочу з тобою о весїлю говорити а не о смерти. Хочу рішучо назначити день. Доки менї ще ждати на моє щастє доки?... Поїдемо в Італїю. Там під лазурним небом, під сонцем полудня, лавровими деревами відживеш прийдеш до себе“!

— Або під кипарисом, на лаврах лажу“ хотїла відмітити, та тільки сказала: „пожди ще....“

— Не хочу! — перервав роздражнений, — не хочу й не можу довше чекати! Чи не досить і тобі чотирох лїт? Се мусить мене дивувати!

— А правда, — відповіла зі слабою усьмішкою, що ті чотири роки скоро перейшли? Не були вічностию?... Що-ж тобі шкодить ще почекати ... от ще зо два місяцї...“

— Так?! То хиба тобі скоро перейшли ті чотири роки! — кликнув майже гірко, „бо ти не тужила так як я. Чотири роки, такої безконечної туги в розлуцї, чотири роки такої муки — подумай лиш!“

— Та-ж ми видїли ся нераз, не були через цїлий той час розлучені ... а коли вже стільки ти чекав, — то чому б ще ті два місяцї не заждати...“

— Та нащо і по-що! Скажи! —

Погляд Олени помрачнїв ще більше і проховзнувсь знов кудись попри него, неначе-б потягнула його знов якась нова, невидима картина, а потім полинув через огороди, поля, де зелень вже осїнну барву прибирала і остановив ся в синїй дали на тих наших стовпах неба — високих Карпатах.

— Чогож ще ждати? — напирав він і очікував відповіди майже з трівогою.

Олена неначеб шукала слів.

— Почекай ще ті два місяцї, — то не овдовієш — хотїла доповісти. Хотїла иньшу причину подати. — Ще небезпечно. Я зрозуміла і пізнала тебе, тож щоби в вік не жалувати, почекай ще хоть ті два місяцї — однак нїчого не відповіла.

III.

Два місяцї пізнїйше Олену поховали.

В рік потім він заручив ся з Нюнею.

Одного чудового, осїнного вечера мали деякі мешканцї міста Н... незвичайну спосібність одушевлялись прегарною парою під вінком в церкві.

— Коли нагадаю, як він любив Олену, то аж вірити менї не хоче ся, що те дїйстність, що бачу...“ заговорила одна молода дївчина з гуртка на пів до себе.

— Житє має свої права“, відповіла її товаришка фільозофічно, — досить з него було рік роспуки!

Знов якась старша панї, що зачула імя Олени замітила сухо до другої: Чи памятаєте, панї, що я зараз, як тільки почула о заручинах того пана з Оленою сказала, що з того нїчо не буде.

— Так так, — відповіла друга трохи саркастично, тільки ви певне се інакше собі думали, а оно инакше стало ся.

— Що? але-ж прошу вас, та то не тільки мене на тоє було треба, щоб предвидїти смерть Олени! — розгорячилась перша, почервонївши як мак на її власнім капелюсї. Она все була жовта, як віск; що блїднїцю мала, знали всї, та до того ще й курила без тями, тож і удар серця був приготований.

— От даймо спокій умершим, — закінчила друга, видко побожнїйша.

В противній сторонї, коло амбони мов облїпленої густо людьми, велась цїкавійша розмова.

Широка, груба панї, вся в шовках і аксамітах аж сопіла з задухи, та гейби пожераючи очима на переміну то молодого, то молоду, кидала замітки, як ножами.

— Ото вибрав собі кралю ... вже бачу які будуть щасливі!

— Вже менї Олена була милїйша! — шепнула очевидно донька її, бо її кругле та товсте лице вкрашував, як і тої старшої панї, порадний острий ніс.

— Ет і Олена не була йому до пари, ще меньше чим та кокетка... відрізала мама, тай відірвавши на хвильку свій проникливий погляд від молодих, обкинула ним живо свою донечку, наче-б хотїла дати комусь зміркувати: отсе була-б для него жінка.

А та знов з гурту людий витягалась, як лиш могла ставала на палцї, щоб лучше добачити молодого, витягнулась так, що ніс її, як висунений клюв, здавалось був вже налагоджений на те, щоб тільки сягнути між молодят і роздїлити їх.

Чернівцї, 20./VII. 1901.

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

Поки що веде склеп начальник, платний Товариством а єму до помочи є Управа склепу, зложена з відпоручників Виділу окр. Коломия і з нашого спільника В. Витвицкого; склеп шконтрує з рамени Гол. Управи голова Відділу окр. в Станиславові п. М. Якимовский, який веде подібний склеп в Станиславові і розуміє ся дуже добре на такім інтересі. Доси переводив п. Якимовский шконтр два рази, по чім давав Управі склепу свої ради і вказівки. З Гол. Управи їздив на шконтр склепу два рази один з Директорів та найшов розвій склепу правильний. При зрості нашого цілого кредитового стоваришеня, особливо при зрості уділів і вкладок до обороту можна буде склеп піднести і так розвинути, що він станесь великою інституциєю.

е) З посередництва при закупні машин до шитя від звісної фірми Іванїцкого мало Товариство зиск в квоті 8 К.

Тим робом мало Товариство зі всїх тих позиций в посередництвах зиску до 500 К (узгляднюючи претенсиї по довжниках). В міру розвитку Товариства займесь Управа особливо торговельною аґенциєю, с. є. доставляти буде членам артикули щоденного ужитку, особливо споживчі по приступнїйших цїнах як в малих місточках, значить возьмесь до того, що задумує робити тепер Товариство „Krajowe Ognisko nauczycielskie“ зі своїм орґаном „Byt“. На нашу думку повинно учительство руске попирати передовсїм змаганя свого Товариства і скріпити свою орґанїзацию.

(Кінець буде).

ДОПИСЬ.

З Лукавиці.

Зборі наші відбули ся величаво. На збори прибув аж з Каменої пан надуч. Юрій Шербановский, який заступив нам місце делеґата. З ним приїхали также господарі: Іван Цуркан Танасків, Іван Шлимко Тодорів, Дмитро Семенюк і Іван Шлимко Николаїв. Прийшли также панове надучителї: Аль. Аксентович з Маморниці і В. Бачиньский з Кута-Баїньского разом із своїм двірником Дмитром Безушком і ще кількома господарями. З місцевої інтеліґенциї явились: надучитель п. К. Горвацкий, п. Матіяс Цірганґ, учитель Д. Макогон, п-ї Горвацка, п-ї Макогон, п-а Шербановска і п-а Цірган. З прикростию мусимо зазначити, що місцевий молодий учитель Микола Дупчак виїхав нароком ще в суботу з села, щоб лиш не бути на відтвореню читальнї і мимо даного нам слова чести, що на час поверне, не вернув аж в понедїлок рано. Взагалї учитель сей відтягає ся чомусь від громадяньскої працї, хоч він сам вийшов з під мужицкої стріхи.

По привитаню пана Шербановского хлїбом й солею, відтворив збори короткою промою уч. Д. Макогон і запропонував на предсїдателя пана А. Аксентовича, на що збори одноголосно згодили ся. Предсїдатель подякував за вибір, покликав на писаря п. Макогона і уділив слова пану Шербановскому. Пан Шербановский в півторагодинній своїй бесїдї вияснив людям значінє читальнї і вказав на всї ті користи, які нарід з неї може мати. Щирих, отвертих і з серця плинучих слів шановного бесїдника слухав нарід з увагою і одушевленем а слова сї не одного хиткого чи непевного чоловіка переконали і навернули на добру дорогу. По нїм забрав слово уч. Макогон, який прочитав і докладно пояснив статут читальнї. Тепер люди переконали ся, що в статутї сїм нема й згадки про унїю та „голеного попа“, чим вороги нас страшили, а противно, кождий параґраф сего статута подає добрі ради і лиш добро може нашим людям принести.

Видно, що люди вповнї зрозуміли значінє читальнї, бо коли прийшло до впису членів, 64 людий, між якими находять ся жінки і парубки, вписали ся в члени сего просьвітного товариства. З великою радостию мусимо піднести й те, що каменецкі і баїньскі господарі записали ся в члени нашої читальнї і заплатили вкладки. Честь їм за се!

По вписї членів забрав слово наш надучитель п. К. Горвацкий. В довшій промові загрів людий до просьвіти, бо лиш та одна може зарадити нашій бідї і нашому лихови і на конець візвав людий, щоби порадили ся над вибором видїлу. Люди конче бажали мати між видїловими і пана Горвацкого, та сей зрік ся сеї чести на користь селянина мовлячи: „дай Боже діждатись нам сеї хвилї, коли селяни самі, без інтеліґенциї, возьмуть провід в своїх товариствах і муть працювати над їхним розвоем“.

Видїл уконституував ся так: Матіяс Цірган, голова, Дмитро Чорний, заст. голови, Тодор Ґушуляк, касиєр, Дмитро Макогон, писар, Кость Бадюк, бібліотекар, — а Семен Павлюк і Ґеорґій Романюк, заступники видїлових. Пан Матіяс Цірган подякував людям за так велике довіре, що йому, Чехови віддають провід своєї читальнї і заявив, що як до тепер так і на дальше буде працювати щиро над розвоем руского народа, частини Славян, до яких і він зачисляєть ся.

По нїм зголосив ся до слова господар з Каменої Іван Шлимко Николаїв і вияснив людям, що нам конче треба лучити ся разом. Давнїйше мужик не давав сусїдам знати, що йде на поле з плугом, бо мав свою худібку, а тепер мусить лучити ся двох, трох або й чотирох ґаздів, щоб свої нивки вижати. Лучім ся, брата, горнїм ся до читальнї і слухаймо своїх учителїв, бо лише вони одні є нашими правдивими порадниками і приятелями.

Відтак говорив другий господар з Каменої Дмитро Семенюк. Як паук муху обмотує павутиною і висисає кров з неї, так вороги наші хотїли би закрити нам сонце правди, щоб найбільше користий з нас мати. Просьвіщаймо ся; полюбім науку а тодї певно буде нам лекше на сьвітї жити. І иньші ще селяни забирали слова, як Іван Цуркан Танасків з Каменої, Дмитро Безушко, двірник з Баїньского і Дмитро Чорний з Лукавиці. Всї бесїдники доказували, що лиш у просьвітї наше щасте, бо лиш просьвічені люди добувають собі красшу долю.

П. М. Цірган поставив внесене, щоби збори заіменували п. надуч. Шербановского почесним членом. Ся велика честь належить ся йому за його вісїмлїтну, безкористну працю в нашій громадї. Пан надучитель Бачиньский теплими словами заохочував людий до асекурациї свого майна, яке так часто з огнем пропадає. Асекурувати свої будинки повинен кождий, і то в своїм рускім товаристві „Днїстер“ яке ще й до того є дешевше від других. Коли вже нїхто до слова не зголошував ся предсїдатель п. Аксентович пожелав молодій читальнї як найкрасшого розвою і замкнув офіциальні зборі. По зборах відбула ся спільна перекуска переплїтана ріжними промовами. Серце радувало ся дивитись на ту невеличку громаду, яка з таким удушевленем брала ся до просьвітного дїла, стрісаючи з себе пута темноти, в яких доси сидїла. Вечером з кріпкою надією на красшу будучність розійшли ся наші читальники домів, ще раз дякуючи щиро тим всїм гостям, що прийшли з далеких сторін звеличати наше национальне сьвято.

З жалем мусимо зазначити, що тутешнїй надресцвент Василь Продан, потомок славного нашого протоєрея, не прийшов на вітворене читальнї, хотяй ми його о се просили. Сей пан, мимо того, що є корінним Русином, звязав ся з нашими псевдо-Волохами з попом, даскалом і затуманеним мужиком Йордаким Ґушуляком на чолї і не тілько що нам в роботї не помагає, але на кождім кроцї шкодить нам, чим може. Ей, пане Василю, чи се красно для Вас? Впрочім про наші сїльскі відносини як і про ту висше згадану чесну компанїю заговоримо небаром докладнїйше.

Читальник.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 17. марта 1908.

Конець шкільного року 1908. Мінїстер просьвіти розпорядив, щоб шкільний рік 1907/8 у всїх середних школах, учительских семинариях, промислових, торговельних і морских школах, як також у споріднених наукових закладах, скінчив ся виїмково вже в суботу 4. липня 1908, в тім разї, коли через спеку не відпадуть кілька днїв.

У відповідь на „відповідь“ пана надуч. Ів. Браги в часописи „Буковина“ з дня 15. марта ч. 27. дотично збираня добровільних жертв на тут. бідну шкільну дїтвору, позволяє собі підписана рада шкільна місцева сконстатувати, що спис жертводавцїв, поданий п. Брагою недокладний і неточний що до жертвуючих осіб, від котрих підписана рада шкільна про всякі колекти п. Браги лише припадково довідалась! Опущено приміром: дїдича в Веренчанцї п. Корна; ротмістра Винїка зі Львова; урядників желїзної дороги на Стефанівцї; стражників фінансових в Бабинї. Щоби усунути всякі непорозуміня звертаємо ся ще раз до п. надучителя Браги з просьбою, щоби подав повну лїсту жертводавцїв до ц. к. повіт. Ради шкільної в Заставнї. — За місцеву раду шкільну в Прилинчу: *Юрій Каликюк.*

Другий шлюб сьвящеників. В „Руси“ вже вдруге уміщено заклик сьвященика „не вдовци“ до духовенства, щоб присилали свої заяви про бажане клопотатись перед синодом про дозвіл на другий шлюб вдовцям сьвященикам та діяконам. За два тижнї, що минули від першого заклику, автор його має вже з двадцять заяв. Тепер автор листа запевняє, що боятись репресій за се нема що, бо се, мовляв, річ безневинна: подати петицію в синод, а як синод відкине її, то на церковний собор. „Відгукніть ся, пише він хто гнеть ся під важким ярмом удовства та й ті, хто не зазнав сього горя. Не дайте загинути доброму дїлови“.

Конґрес консумцийних спілок в Росиї. Росийске правительство позволило вкінци на конґрес консумцийних спілок Росиї. Конґрес вже скликано на 16. до 21. цьвітня до Москви. Уряджує його „Союз росийских спілок консумцийних“. Ся орґанїзация обнимає тепер 220 консумцийних спілок у всїх частях Росиї і недавно розпочала заведене аґенциї для гуртового закупна. На конґресї будуть отсї реферати: „Про спілки консумцийні в Росиї“, референт др. В. Поссе: „Про спілки консумцийні за границею“, референт др. В. Тотоміянц; „Користи спілкового гуртового закупна“ референт: В. Сельгайм; „Про сїльскі спілки“, референт проф. др. М. Туган-Барановский (Українець!); „Спілкове законодавство“, референти проф. др. І. Озеров і С. Войцеховский (Поляк, редактор „Społem“). Скликане того конґресу є подією епохального значіня в історії росийского спілкового руху. Конґрес є покликаний, сей рух в Росиї, що терпів часом від многих блудів і недостач, скермувати тепер на просту а добру дорогу. Власне в теперішній хвили мало би се дуже велике значінє, бо всюди в краю піднимає ся між робучим людом стремлїнє до твореня спілок. Так приміром недавно основана консумцийна спілка в Петербурзї „Союз працї“ досягла тепер числа 10.000 членів. Імена людий, що стоять на чолї спілкового руху, дають певну ґарантию на то, що росийский спілковий рух не буде іти на слїпо, але використає досьвіди спілок по иньших европейских краях і буде слїдувати за випробованими вже примірами. Мужі науки як проф. Туган-Барановский, проф. Озеров, др. Тотоміянц, студиювали від довгих лїт спілковий рух в Анґлїї, Данїї, Швайцариї, Німеччинї і написали про се визначні наукові працї. Проте є певна порука, що спілковий рух в Росиї не піде на бездорожа задля браку сьвідомого і умілого проводу. — *С. Кузик.*

З Буковиньского Бояна“. Проби відбувають ся що середи і суботи від год. 7. до 8. вечером. Пригадуємо, що концерт вже 5. цвітня, тож конечно, щоби всї члени від разу точно являли ся на пробах. *Видїл.*

„Кружок правників“ у Львові, ул. Кохановского ч. 1 d, продає і купує скрипта правничі до всїх іспитів, посередничить в вишукуваню занять для своїх членів та поручає фінансовим институциям, нотарам, адвокатам солїдних мундантів і кореспондентів. Всякі зголошуваня в тій справі будуть як найборше полагоджені.

Із штуки і лїтератури.

Репертуар мійского театру. Нинї в середу, дня 18. с. м. „Fedora“; в четвер, 19. с. м. „Debora“; в пятницю, 20. с. м. „Der Bettelstudent“; в суботу, 21. с. м. „Die Hugenotten“; в недїлю, 22. с. м. по пол. „Maria Stuart“, вечером „Die Dollarprinzessin“ в понедїлок 23. с. м. „Die Zauberflöte“.

Український декляматор „Розвага“. Артистичний збірник поезій, оповідань, монольоґів, жартів, сатир і гуморесок. З портретами поетів, письменників і артистів. Том II., уложив Олекса Коваленко. Київ, 1908. Одинока книжка, що добре розходить ся на росийскій Українї, се збірник. Ог пр. першого тому „Розваги“ розійшлось в короткім часї два видання у великім числї примірників, а отсе появив ся том другий. Він, як і перший, має ті самі добрі прикмети, та на жаль ті самі лихі. Книжка богата змістом, видана дуже елеґантно, але без жадної думки, без жадної системи. Все в нїй помішано: річи неоднакові характером, сильні і такі нездарні, що дивуватись, для чого пов. редактор завів їх у свій збірник. Майже з кождого поета і письменника можна вибрати кращі і характернїйші писаня, як ті, що їх вибрав редактор. А шкода — при своїй популярности могла-б „Розвага“ віддати знамениті услуги, коли-б краще зредаґована.

Нові видання „Українсько-Руской Видавничої Спілки“ у Львові. М. Драгоманов: „Листи до Ів. Франка і иньших 1887—1895“. Видав Іван Франко. Цїна 4 К, в оправі 4·40.

Твори Степана Руданьского II. видане. Том I. Цїна 1 К.

Т. Ярославенко. Пісні на мужеский хор, ч. 6. „Стяг“ слова П. Вй. ч. 7. „Фіналь“ слова В. Пачовского появились і можна набувати в кождій книгарнї в цїнї по 80 сот. за один примірник партитури. Видане музичної накладнї „Торбан“ у Львові.

Замовленя на

Насїнє ярин, цьвітів і паші

з найславнїйшої фірми французької Vilmorin Audrieux приймає

Зофія Голубінкова — Краків, Зелена 28.

За доброту і певність ручить ся, насїнє в опльомбованих торбочках.

Цїнник оплатно і даром. З поважанем

Зофія Голубінкова
Краків, Зелена 28.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.
Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**
Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ. За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст. **Дрібні Оголошеня** малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова. Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

ЗВИЧАЙНІ
ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

ТОВ. „РУСКА КАСА“ ДЛЯ ОЩАДНОСТИ І ПОЖИЧОК

СТОВАРИШЕНЄ ЗАРЕЄСТРОВАНЕ З ОГРАНИЧЕНОЮ ПОРУКОЮ

В ЧЕРНІВЦЯХ

відбудуть ся дня **29. марця 1908 р. о годині 4-ій по полудни в сали „Народного Дому“** при участи що найменьше половини всїх членів. Коли-б загальні збори не могли відбути ся через те, що не явило би ся відповідне число членів, тодї відбудуть ся загальні збори о год. 5-ій вечером з тим самим порядком дневним без огляду на число явивших ся членів.

Порядок дневний:

1. Прочитане протоколу;
2. Справоздане касове;
3. Вибір старшини;
4. Внесене старшини.

Др. Стефан Смаль-Стоцкий, голова.

Бартеля вапно до корму

(40—42 % завартість фосфорових квасів.)

Оттак утучить ся свиня, коли через 2 місяцї додає ся єї до корму

вапна виробу Бартеля.

П. Мельцер написав до нас дня 9. грудня 1896 такий лист: „Дякую Вам сердечно, за то вапно, яке купив я у вас для свиний. За 11 місяцїв свинї мої мали по 250 кільо ваги“.

Бартеля Фосфорове вапно до корму є найдешевшим і найлїпшим средством до охорони перед зломанем костий у лошаків, телять і ягнят, служить до утученя ялівок, поправляє у коров молоко, охороняє перед пажерливостию як також від него курки дуже добре несуть ся.

Описи, нотатки і взірцї даром.

5 кіль на пробу К 2·— почтою з Черновець 50 кіль К 15·—, 100 кіль К 28·—

27 8—10 н. с. Головний склад і висилка:

ШМІД і ФОНТІН, Чернівцї.

До Америки і Канади

найвигіднїйша, найдешевша і найпевнїйша їзда через 185 (-)

ЛІНІЮ КУНАРДА

Вивідати можна через аенцию

SCHRÖDER & COMP. TRIEST

(З Тріесту)

Carpathia 3. марта с. р.
Ultonia, 18. марта с. р.
Slavonia 31. марта с. р.

(З Ліверполя)

Lusitaina, найбільший найпрактичнїйший паровець на сьвітї; відїзд 7. марта, 4. 25. цьвітня 16. мая **Mauretania** відїзд 21. марта. 11. цьвітня 2. і 23. мая. 1908.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

Г. ФАЙЛЕР усувач нагнїток

Чернівцї, улиця Руска ч. 8.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик **Рік заложеня 1873.**

Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.

Товари з альпаки і кінського срібла В. Бакмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.

Дамскі ковняри і зарукавкі. найлїпші і найновійші товари футряні.

Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin“, „Nutria“. шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.

Правдиве біле Єґера Др-а Лямана, калїсони і майтки, вебові і в Chenili хустучки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязаки.

Трикотові і вовняні камаші.

Товари обувяні, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.

Для панів лякерки, півчеревики — найновійшої сорти.

Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.

Куфри до подорожи з замочками і без. Нецезарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітала і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.

Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.

Найновійші артикули карнавалові:

Для дам наймоднїйші черевики балеві, загортки, ґази і вахлярі

Кляки і цилїндри найновійшого крою.

Щітки до річий, голови і до зубів.

Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і француской продукциї.

Хусточки батистові, шовкові, паньчохи шовкові так звані „Flor“ гладкі і „ajour“, рукавички шовкові, іркові „Marabout“ і иньші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові пояски найновійшого фасону

Шовкові шкарпетки. „Flor“ рукавички, найлїпших фабрикатів сорочки батистові, ніки, наймоднїйшого фасону.

Ковнярики, маншети, краватки, полотняні хусточки і батистові.

Вибори до польов. ня. торби камаші, зарукавки крісла полеві і екуніция.

Санки „Rodel“ всї специяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.

З друкарнї товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана. Захарка.

Ч. 29. Чернівцї, пятниця дня 7. (20.) марта 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщинї: на цїлий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цїлий рік 8 карбованцїв, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цїлий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цїлий рік 18 кор. (згл. 9 рублїв або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятницї і недїлї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім недїль і сьвят.

З нарад буджетової комісиї.

Буджетова комісия австрийского парляменту стала ся в послїднім тижнї при нарадах над етатом мінїстерства внутрішних справ місцем безпощадної критики для галицкої адмінїстрациї. Всї бесїдники що забирали доси голос, іменно: пп. Романчук, Дияманд (социял демократ), процес „Кола польского“ Ґломбіньский, врештї п. Василько виказували страшні середновічні недомаганя та самоволю, якої допускаеть ся галицка адмінїстрация супроти населеня, особливо рускої народности. Але один бесїдник, мінїстр внутрішних справ Бінерт, мусїв з уряду боронити галицких урядників та еї верховного шефа намісника Потоцкого. Але яке вражінє могла оставити його оборона, коли зараз слїдуючий бесїдник, представитель офіцияльної Польщі потвердив що важнїйші закиди; коли навіть процес „Кола польского“ заявив, що галицкі адмінїстрацийні урядники не знають законів і легковажать їх, що кермують ся в своїй дїяльности самоволею, що головною своєю задачею уважають „роблене добрих виборів“, що шикануют населеня і т. д.

Справдї, не веселий день мала галицка адмінїстрация у Відни, особливо коли по п. Ґломбіньскім забрав слово п. Василько, щоб вивести на яву всї зиходи і насильства сповнювані нею на рускім народї.

Промова п. Василька.

Бесїдник обговорює передовсїм полїтичну адмінїстрацию Буковини, якій виставляє найкрасше сьвідоцтво. Бажає тільки, щоб правительство звернуло увагу на санїтарні відносини в краю. Бесїдник добачує упослїдженє Русинів головно в тім, що в мінїстерстві справ внутрішних нема нї одного урядника Русина. Згадавши ще про недостаточну скількість персоналу черновецкої дирекциї полїциї, приступив заступник голови укр. клюбу посольского до відносин полїтичної адмінїстрациї в Галичинї.

Починає сї виводи від сконстатованя, що серед усїх народів і сторонництв Австриї панує — на жаль — дивна обоятність до відносин галицкої адмінїстрациї, обоятність, яка може колись люто пімстити ся. Галицка адмінїстрация має певні цїли. Вона стоїть на услугах великого сторонництва, що стараеть ся задержати полїтичну і економічну власть в руках не лише в теперішнім правнодержавнім станї Галичини, але також бажає бути готова на всяку евентуальність, щоб лише остати правлячою партиєю в краю. Щоб сю цїль осягнути, стараеть ся вона передовсїм о те, щоб надати Галичинї характер польского краю і відтяти хлопів від всякої культури та не дати їм можности як небудь обявити свою волю і визволити ся з неволї, в якій вони остають. В тих заходах, щоб надати Галичинї характер польского краю, піддержують потентатів всї польскі партиї. Отсе як-раз є в першій лїнїї причиною, задля якої Русини в боротьбі о свій культурний розвиток не находять помочи нї у одної польскої партиї полїтичної.

Другою цїлию верховодів є удержанє галицкого населеня на можливо низькім уровени культури. Сеї цїли не попирають всї польскі партиї, але в рускій, східній Галичинї старають ся всїми способами о те, щоб там, де народна воля мусить проявити ся, себто в соймі і повітовій радї — не було чути голосу руского населеня. В галицкій адмінїстрациї є такий куріоз, що богато начальників громадских урядує по кілька років понад час функций. На всї інтерпеляциї в сих справах мінїстер справ внутрішних не відповідає. Причина, задля якої начальники громад остають так довго на своїх становищах, лежить в тім, що се є нагорода за їх виборчі прислуги. Впрочім було-б не легко найти такі другі скорумповані одиницї. Викрути, що все розходить ся лише о поодинокі случаї, не видержують нїякої критики, бо ті поодинокі случаї сумують ся і доходять до тисячів. І саме через те мусимо говорити про систематичну і плянову акцию, особливо, що спосіб тих надужить є все той сам і у всїх повітах типовий.

Також між галицкими старостами є кілька особливо славних мужів, з яких дїяльности можна би навести тисячі ярких случаїв. Ті старости готові довести ще до того, що рускі посли перестануть бути панами ситуациї. Нинї руского руху вже не можна легковажити а можна його заспокоїти тільки через запоручене населеню найлїпшого береженя законів та через виказане, що можна переводити його бажаня леґальним шляхом. Коли се не станеть ся, то серед руского населеня рух так змогутнїє, що в східній Галичинї можуть зайти подібні подїї, як останними роками в Росиї.

Руский нарід в Галичинї гнобить ся не тільки з причин полїтичних але також з низьких мотивів економічних, щоб мати дешевого рільного робітника.

Віденьске правительство не богато турбуеть ся тими відносинами та навіть не гадає запитати також найвисших урядників Галичини, чи вони є сьвідомі великої одвічальности перед державою, коли вони населене так підбурюють, як сего не зробив би нїякий зґітатор нї демаґоґ.

В справі надужить, практикованих при останних соймових виборах, покликуеть ся бесїдник на виводи пос. Романчука, а при тім зазначує, що ґр. Потоцькому не можна зробити закиду за постійність переконань, які він проявляє у виконаню проґрами консервативної партиї в Галичинї. Треба однак дивувати ся, що правительство зробило сего чоловіка мужем довіря і найвисшим шефом галицкої адмінїстрациї. Впрочім правительство повинно що-до особи намісника класти більшу вагу на те, щоб той шеф був дїйсно австрийським урядником і мав на метї інтерес держави, нїж на постійність його переконань.

При останних соймових виборах в Галичинї проявила ся не тільки тенденция, щоб запевнити консервативній партиї більшість в соймі, але також, щоб зломити вже й так малий вплив руської репрезентациї. Утворено другу, нїби то руську партию, щоб через те руский нарід не найшов нїколи одноцїльного вислову в своїм представництві. В Австриї проявлювало тепер досї все а особливо в пограничних околицях надзвичайну вражливість на всякий національний рух, який міг би мати звязь з національними відносинами сусїдної держави. Оттимто видаеть ся менї майже невіроятним, що в Галичинї через ніч утворено російську партию щоб таким робом ослабити австрийських Русинів. Бесїдник вказує на видану тепер брошуру посла д-ра Маркова п. заг.: „Russische und ukrainische Idee in Oesterreich“, в якій він заявляє, що його партия відчуває по російськи і все буде зазначувати свою спільність з Росиянами.

Дальший доказ зовсїм ориґінальних відносин в Галичинї добачує бесїдник в спростованю намісника, поміщенім в урядовій „Gazet ї lwowsk-ій“ супроти донесеня „Słow-a polsk ого“, в якім він заявляє, що все вставляв ся за вибором до сойму презеса польского кола, д-ра Ґломбіньского. Таке спростоване в урядовій часописи було-б в иньшім краю прямо неможливе.

Відповідь, яку нинї дав мінїстер справ внутрішних на рішуче питанє пос. Романчука, бесїдник не може приняти до відома; самі обіцянки, що доходженя будуть переведені, ще не запобіжуть лихови. Так само не вистарчає сповненє деяких домагань Русинів! Треба радше в першій лїнїї подбати о се, щоб рускі хлопи почали вже раз жити у відносинах упорядкованих і леґальних. Позаяк відповідь мінїстра була недостаточна, звертаеть ся бесїдник до референта з просьбою, щоб він попер головне домаганє

Ф. Матушевский.

Еміґрация з України.

До самого останнього часу народ наш знав единий спосіб боротьби з усякою бідою — переселенє. Недостача землї, часті неврожаї і споріднені з сими двома лихами всї иньші лиха й біди, спонукали його до переселеня. В мандрівцї у далекі краї виявляла ся, здаеть ся, уся самодїяльність нашого темного, пригнїченого нуждою й безправного селянина. Ся самодїяльність прокинула ся тепер з особливою силою. Викликали її і нужда в землї, і зруйновані надїї на порішенє земельного питаня в думі і аґітация урядова. Ми не маємо зараз під руками певних статистичних цифр, що сьвідчили б інтензивність переселеньского руху з України, про те щоденна хроніка по часописях південної частини Росиї дає богатий матеріял що до сили й розмірів його. Рух сей зняв ся високою і широкою хвилею, котра захопила десятки тисяч родин і понесла їх в далекі краї шукати кращої долї. Читачеви нашому нї для чого нагадувати тут про ті окремі факти і епізоди, що трапляли ся що години на тлї сього стихійного руху. Та й місця в нас бракує для сього, бо переселеньскому руху з України в звязку з полїтичними подїями за останнї роки треба присьвятити спеціяльну моноґрафію. На сей раз ми спинимо ся тільки на однім фактї чималої ваги і цїкавости. Відомо, що як розпочав ся переселеньский рух по селах, то великоземельне паньство зустріло й привитало його з великою радістю. Деякі земства, що колись вважали ся за огнища а то й мало не за фортецї лїберального руху, перевернувшись тепер на фортецї отвертого реакціонерства і запеклої ворожнечі до ідей навіть поміркованого демократизму, пішли радо на зустріч сьому рухови, і намірили ся надати йому орґанїзовані й сталі форми. Полтавске земство вело в сїм дїлї перед: воно одряжало специяльних аґентів до Сибіру, на Амур й до Середної Азії, споряжало партії ходоків то що, — одно слово старало ся стати люду у пригодї чим тільки можна, аби він рушав на нові землї. Під кінець року, коли вже більш-менш вияснили ся результати переселеньского руху за минулий час, з ініциятиви харківского земства скликано було у Харкові краєвий зїзд в справі переселеня. На зїзд постановлено було запросити представників од ґуберній, по яких живе однаковий люд і які мають однаковий характер хлїборобского промислу. Харківска земска управа запросила з Херсонщини, Харківщини, Полтавщини, Чернигівщини і Катеринославщини предсїдателїв або натомість членів ґуберских і повітових управ, земских аґрономів, інспекторів сельского господарства, представників од земельних комісий, як досьвідчених осіб, що багато працювали і добре знають справу переселеня. Бюро зїздове склало таку проґраму: 1) повідомлене аґронома полтавского земства д. Соколовского про свою поїздку в степову країну Азіятскої Росиї для огляду земель і вияснене придатности їх для переселеня з України; 2) переселеньска орґанїзация полтавского земства; 3) сучасне становище справи переселеня і чого їй бракує: а) порядок здобуваня дозволу на переселеня; ходоки, вибір районів; б) лїквідация майна переселенцїв; в) переїзд переселенцїв і орґанїзация допомоги у дорозї; г) розселене на нових місцях і 4) проект краєвої земскої орґанїзациї в справі переселеня.

Иньшим часом такий зїзд з такою проґрамою безперечно зацїкавив би і геть-то громадянство й пресу. Під теперішні-ж часи він відбув ся якось зовсїм непомітно. Стало ся таке тому, що поперед усього справа, велика й важна сама по собі, під теперішні часи здаеть ся хоч і не дрібною, а все-ж таки не першорядної ваги, потім — і громадянство і преса байдужним оком поглянули на неї ще й через те, що до якого-б рішеня зїзд не прийшов, однаково з сього користи мало буде, бо таку важну справу можна як слїд розвязати тільки тодї, як що розвязані будуть відповідно до вимог часу і сучасних потреб житя иньші важні справи й питаня, від яких залежатиме вже розвязанє й сїеї справи, і нарештї зїзд відбував ся як раз під час виборів, в початку жовтня, коли людям, найбільш заінтересованим в переселеню, було не до того. Ба й справдї, на зїзд прибуло гуртом всього 40 чоловіка та й ті подїляли ся так: представників земств було всього 15, земского так званого „третього елементу“ (земских аґрономів, статистиків) — 12 і нарештї — 12 представників по справах земельних від уряду... Як бачимо — „гора породила мишу“ — як то кажуть. В той час, коли йшла ще тільки підготовка до зїзду, можна було сподївати ся — і ми певні були в тому, — що хоча на сьому зїздї тільки і не буде, як не було його, на приклад, на прославленому зїздї земских дїячів, що відбув ся зараз по розпуску другої думи, про те думало ся, що великоземельне паньство голосно відгукнеть ся на заклик обміркувати гуртом справу, котра так гостро його зачіпає. Адже на розвязанє земельної справи за помочию переселеня покладались такі великі надїї, що полтавске паньство напр., гадало порішити його в одну мить. Земство обрахувало, що як би знайшов ся десь, у якійсь благословенній сторонї клапоть вільної землї завбільшки в 4 міл. десятин, котру можна було-б.. не думайте, що купити, нї, а так взяти, та спровадить з Полтавщини одразу 200—300 тис. безземельних мужиків, то тодї можна було б до якогось часу спокійно спати. По такому обрахунку полтавске паньство, не довго думаючи одрядило позаторік до степової країни Азиї специяльну експедицию, щоб довідати ся, чи не можна одтяти в Киргізів сї чотири мілїони дес. земельки, однаково вона їм непотріба, а у полтавських мужиків он-яка велика нужда в їй. Експедиция поїхала і обїхавши Семиріччє та Турґайську і Уральську країни, вернула ся до Полтави і розповіла

Русинів — заведене леґальних відносин в Галичині, бо те, що тепер в тім краю діеть ся, не може відповідати інтенциям референта. Бесідник апелює отже і до референта і до представників всіх партий в комісиї, щоб ратували руский нарід перед тим, аби він добачував в австрийскій державі свого ворога!

Звіт тов. „Взаїмна поміч учительства“.

(*Конець*).

5. Головну форсу вкладала Дирекция в І. роцї адмін. в асекурацийне посередництво. З початком 1906 р. увійшла Управа по зрілій розвазї з І. Загальним Товариством урядників „Beamtenverein“ у Відни і почала для того Товариства подібно як Товариство нїмецких учителїв в Чехії і Низшій Австриї еднати нові обезпеченя і посередничити при вплатї місячних премій на старі полїси. Свої гадки що до того посередництва висказувала Управа доси кілька разів, а то в двох брошурках, нарочно в тій цїли уложених і розісланих по Відділах окр., в многих своїх обіжниках місячних а недавно в часописи „Учитель“ ч. 1. і 2. за 1908 р. Відсилаєм отже наших членів і нечленів до послїдної статї в „Учителю“. Тут ми виказали наглядно користи, які учительству в такім Товаристві як наше згуртованім злука з Beamtenverein-ом принести може і мусить. Се Товариство пособляє найбільше всїм учительским корпорациям без огляду на народність, йде їм в кождім зглядї на руку, помагає їм посередно і безпосередно усякими способами як через субвенциї, уділюване пільг по місцях купелевих і по великих фірмах торговельних у Відни а найпаче через творене підмогових кас і стипендий наукових. Провізия від нових полїс, що виносить 1—1¼% від обезпеченого капіталу (отже 10—12·50 К від 1000 К) і від вплачених премій, що виносить 3%, може при великій скількости приєднаних обезпечень дати поважну суму. Вистане тілько перейти усї провізиї і ренумерациї, які нїмецкі учителї в Чехії одержали від Beamtenverein у за вироблені нові полїси і інкасовані премії — щоби пересьвідчити ся о далекосяглости такої злуки. Нам треба з повним довірєм відносити ся до сего Товариства обезпечень, яке є безсторонне і учительству жичливе. Приступленєм до сеї злуки приносимо передовсїм собі самим великі користи і то моральні і материяльні. Товариство се спочиває на так тривких основах, як може нїяке в нашій монархії. Єго маєток виносив з кінцем 1906 р. 65 мілїонів корон, обезпечень було тодї на 183 мілїон корон і 1 мілїон корон ренти; виплачено доси капітал на 83 мілїон корон. Позичок з кредитових консорций уділено на 56 мілїонів корон. Се суть нечувано високі суми так, що нїкому не вільно сумнїватись о певности і тривкости Товариства. Тарифи сего Товариства суть майже найнизші. Правда, оно не дає дивіденд — однак місто сего означає відразу низші премії, так що на загал беручи кождий в сїм Товаристві на 2000 кор. обезпечений платить за 10 лїт о яких 100—200 корон менше чим в иньших Товариствах. Виплата капіталу наступає в як найкоротшім часї і то без нїяких обтягнень. Полїса Beamtenverein у — се майно члена, се підстава до вироблення позичок, се найлучше забезпечене цїлої родини.

Не розводимо ся довше над сею темою, бо ся чиста справа не потребує властиво великої реклями. Нехай вкінци говорять за нас числа, с. є звіт з нашої посередничої аґенциї. В 1906 р. виробили ми 25 нових полїс, в 1907 р. 28, разом 53 на загальну суму 120.000 корон; за сї нові полїси вплинуло до нашої каси титулом т. зв. Abschlussprovision 669 К 88 с, титулом зворотів на кошти адмінїстрациї звернуло нам Товариство 90 К 12 с; крім того звернуло нам за друк реклямових брошурок усю видану квоту 300 К і дало на канцелярию з початку 1907 р. субвенцию 200 К, яку ми ужили на основане резерви, з якої би покрити ся мало можливі страти в тім відділї і в позичковім. В розходах находимо ось сї позициї: на висилані премії 6603 К 07 с, на реклямові брошурки і порторії і адмінїстрацию видано 450 К 39 с, субаґентам виплачено доси частину провізиї в квотї 80 К 20 с. Разом вплинуло 8238 К 83 с, а видано 7133 К 66 с, так що вийшов зиск в квотї 1105 К 17 с, з чого вписано 200 К на сотворене специяльної резерви для позичкового відділу а на рахунок зисків квоту 905 К 17 с.

Кінчимо звіт в сїй рубрицї з зазивом до всїх наших Видїлів окр. і П. Т. членів, щоби попирали сю аґенцию усїми силами і дали нам спроможність подвоїти і потроїти наші зиски. Зиски з тої аґенциї обернемо лишень в користь наших членів с. є на основане стипендий наукових по 50 і 100 К.

6. Від 1. мая 1907 переняли ми на жадане Відділів окр. і многих членів також аґенцию Краківского Товариства обезпечень посередництвом „Днїстра“. — Однак ся субаґенция не дала нам еще много зисків. Ледви 25 членів вплачує через нас премії; о вироблене через нас нових полїс нїхто нас доси не просив. Вплачено до кінця 1907 р. с. є за 8 місяцїв 1309 К 22 с; виплачено „Днїстрови“ 1273 К 62 с; титулом провізиї признано нам 37 К 17 с; на 1908 р. перенесено до виплати 35 К 60 с. Цїлий зиск виносив отже 37 К 17 с. І сю аґенцию випаде нашим Видїлам і поодиноким членам розвинути, бо Дирекция „Днїстра“ нам прихильна і попирає наші змаганя. Пригадати тут мусимо, що матерне Товариство дістало в 1906 р. від Тов. взаїмних обезпечень „Днїстер“ 500 К з чистих зисків на підмоги. Правда в руках многих учителїв остають аґенциї „Днїстра“ і ті стягають премії для себе, однак в многих округах нема таких аґенций, тому повинно з таких околиць напливати до нас як найбільше премій і зголошень на нові обезпеченя. Зиск з сеї аґенциї обернемо рівнож на наукові стипендиї. При тій нагодї мусимо подати сї Видїли окружні, які попирали наше асекурацийне посередництво, висказуючи їм а радше їх мужам довіря і працї подяку і признане. є се Видїли в Щирци, Коломиї, Гвіздци, Тернополи, Калуши, Товмачи, Борщеві, Рогатинї, Теребовли.

7. З матерного Товариства позичано постепенно потрібну на ведене посередництв (особливо склепу в Коломиї) а передовсїм на уділюване більших позичок квоту, яка зросла до висоти 5763 К 42 с. Звернено до кінця 1907 р. 763 К 42 с., оставала отже 31. грудня 1907 в кредитовім Відділї сума 5000 К. Кредитова спілка виплатила матерному Товариству титулом відсотків квоту 120 К. В 1907 р. (в січни і лютім) позичено на уділене нових 10 позичок квоту 2000 К. З того кождому ясно, що кредитовий Відділ стати може на ноги лиш тодї, коли буде мав на уділах бодай 10000 К, с. є, коли вплатить кождий член матерного Товариства по одному уділови. Лиш тодї буде великий оборот в відділї позичковім. Очевидно причинять ся до збільшеня обороту і зисків також щадничі вкладки.

8. Лишаєсь нам еще пояснити рахунок коштів адмінїстрациї. Тут видали ми много лиш на само заснованє. Три рази мусїли ми подавати в 1906 р. подане до краєвого Суду у Львові. Тодї заострила Мінїстерия судівництва приписи, що дотичать основаня стоваришень з обмеженою порукою, тому відкидано нам (подібно як і другим товариствам) статут і подане. Кождим разом мусїли ми оплачувати зладжене статута, такси нотариальні — тому видали ми на се 152 К 12 с., дальше на друк і лїтоґрафію статуту і книги 282 К 64 с., вкінци яко першу оплату до Союза ревізийного і вписове до Краєвого Союза кредитового 22 К. Се були би кошти заснованя. Звичайно амортизуєсь такі кошти кілька лїт. Ми робимо се тепер нараз тим більше, що І. рік адмінїстрацийний обіймає властиво 1½ року. На саму адмінїстрацию видали ми не много а то тому, що звичайні видатки канцелярийні як опал, сьвітло, льокаль і уряджене канцеляриї оплачувати мусить для себе і так матерне Товариство а в перших початках і при малім обороті годї було розпарцельовувати сї видатки на оба Товариства. Видано лиш на поміч канцелярийну 245 К і на порторії та прибори канцелярийні 165 К 11 с. Разом коштували основане і адмінїстрация за 1½ року 866 К 87 с., а по потрученю зворотів 843 К 15.

9. На дивіденду ухвалила Рада Надз. на засїданю 2. лютого 1908 проц. від уділів. Після обчислень при робленю інвентара уділів випала до розданя квота 67 К 75 сот. Сю ухвалу має еще Заг. Збір потвердити. Чистий зиск (по переданю 200 К до резерви для відділу позичкового) виносить 219 К 53 сот.; з того мусить після статуту йти 10 проц. до резервого фонду — с. є 21 К 95 сот., дальше йде подана в горі пайка на дивіденду 67 К 75 сот., а решту може Заг. Збір або на збільшене резерви або на стипендийний фонд або на бурсовий фонд призначити.

Кінчимо сї поясненя з зазивом до всїх членів нашої орґанїзациї, щоби:

1. приступали громадно з уділами до сего стоваришеня;

2. складали в нашім стоваришеню ощадности яко вкладки до обороту;

3. побирали прибори шкільні в першій мірі в нашім склепі в Коломиї а кому близше до Львова в „Сокільскім Базарі“ посередництвом дирекциї;

4. побирали у нас квіти на платвї;

5. обезпечували капітал лиш через нас і то в першій мірі в Beamtenverein-і (а кому се до вподоби — в краківскім товаристві через „Днїстер“ а посередництвом нашої аґенциї), та посилали премії асекурацийні лиш через наше товариство;

6. затягали у нас позички предкладаючи усе як найпевнїйшу поруку і платячи правильно відсотки і рати.

що надії на „експропріацію“ 4 міл. дес. землї у Киргізів хоч би й з добродійною метою, щоб надїлити нею безземельного полтавського мужичка, — даремні. Але експедиция, блукаючи по азиятских степах, згаяла часу не місяць і не два і відповідь дала полтавському панству довго перегодя. А тим часом чутка про вчинок полтавського земства, поки не вернула ся експедиция, здав ся панам сусїдних з Полтавщиною ґуберній, дуже мудрим і гарним. Натуральна річ, що думка про краєвий зїзд в справі переселеня повинна була лїтати в повітрі. Треба було комусь тілько піймати сього птаха. Його й піймало найближче земство Харківске і скликало краєвий зїзд. Але поки той зїзд було уряджено, експедиция вспіла повернути ся до дому і розвіяла надії на киргізські землї. Тим то й зїзд вдав ся такий химерний та малолюдний.

Не вважаючи тим часом на се, він всеж таки був цїкавий.

Поперед усього орґанїзатори зїзда, щоб не прийти до приїзжих з пустими руками, повинні були зібрати потрібні материяли що до переселеня з України і дати їм лад. Се перша і чимала заслуга земцїв-орґанїзаторів зїзда. Матеріяли сї довели, 1) що Україна постачає найбільше переселенцїв; 2) що переселенцї обірають для посїлків такі місця, щоб вони були підходящі до місцевости тієї країни, з якої вони вийшли; 3) що придатних до переселеня земель мало; 4) що на кожду сїмю треба щоб було готівкою що найменше як 300 кар., щоб вона мала змогу осїсти ся як слїд по хазяйськи на новому місцї.

Степові ґубернії, по яких лїса налїчують всього 8% — тобто: Полтавська, Харківська, Катеринославська, Херсонська, Таврическа, Воронїжська й Курська, — постачають найбільше переселенцїв: на кожних 1000 переселенцїв во всїєї Росії з степових губерень припадає 431,2; з лїсо-степових, де лїса налїчують 12—24% — як от: Київщина, Чернигівщина, — на 1000 приходить ся 306,8 переселенцїв і нарештї з лїсових, по яких є лїса од 24 до 75%, — переселенцїв на кожну 1000 припадає 206. Таким чином найбільше йде народу на переселене з України. І справдї, за останнї десять років переселило ся з Полтавщини 92.372 д.; з Чернигівщини — 63.472 д., з Харківщини — 43.651 д, і з Київщини — 30.879. На долю перелїчених ґуберній припадає 40% переселенцїв з цїлої Росії. На переселене найбільше йдуть безземельні і малоземельні; так воно, безперечно, й повинно бути, але й тут цїкаво буде, на нашу думку, подати невеличку цифрову табличку по Полтавщинї, щоб було видко, при яких же саме достатких люди рушають в далекі невідомі краї:

безземельних	21.8%
тих, що мають не більш як 1 дес.	22 6
„ „ „ „ 1—3 дес.	40.6
„ „ „ „ 3—6 дес.	12,4

Таким чином, як бачимо, мало не 50% переселенцїв складаєть ся цїлком з безземельного люду, котрий рушає з дому тілько з своїми злиднями, зовсїм без грошей. Отже не дивина, що % тих, що повертають ся до дому, а також тих, що мусять кидати свою землю і йти у найми до заможних тубольцїв що року все зростає.

Взагалї переказують, що т. зв. „третїй елемент“ земський, котрий і був „паном“ на зїздї, поклав чимало своєї працї коло справи переселеня і обробки матеріялу що тичить ся до неї. Найвидатнїйші досліди були ось які: д. Соколовського „О природныхъ и хозяйственныхъ условіяхъ переселенческихъ районовъ наиболѣе соотвѣтствующихъ условіями Украины“, д. Жилкина: „О причинахъ переселенія и переселенцахъ Харьковской губ.“, Оленина-Гюненко: „Отрицательныя стороны переселенческаго дѣла“ та ин.

Не спиняючись на сих розвідках, ми зазначимо деякі цїкаві моменти, що трапила ся на зїздї. Поперед усього кидало ся всїм у вічі те, що зїзд, вимірянний, як то кажуть, „на широку ногу“, при міцній і вельми „благосклонній“ підтримцї центрального уряду, котрий мало що не вчора ще земцям й думать навіть заборонив про якесь там втручане в „його“ справу, а тих, що вспоминали ся про се, вважав за „отъявленныхъ либераловъ“ і небезпечних людий, — що сей зїзд з першого і останнього дня одбував ся під дивовижним гаслом: „переселеніе не рѣшаетъ аграрного вопроса“. Таку заяву, одкриваючи збори висловив насамперед голова харківської земської управи, кн. Голицин; се саме проказували за ним инші члени краєвого зїзду; нарештї представник центрального уряду д. Глинка од імени уряду заявив, що уряд залюбки піде назустріч всїм заходам земства що до улаштованя справи переселеня, а надто тодї, як що „взгляды земства на этотъ предметъ сойдутся со взглядами правительства. . . А взглядъ правительства таковъ, что переселеніемъ немыслимо рѣшить аграрный вопросъ“ [1])... Така заява з боку уряду тому, що відказав про земельну справу д. Горемикін першій Думі, і що за ним вже двічи — в другій і третій думі — говорив д. Столипін з кн. Васильчиковим і по тих заходах, що в протязї останних двох років вживав уряд, щоб підняти рух до переселеня, а з боку земцїв-поміщиків по тому, а з якою радістю вони витали сей рух і скілько рук і працї доложили, щоб його пропаґувати, — повинна була здавати ся більш нїж дивною. І через се якось трудно, кажуть, було поняти віри в її щирість.

(*Дальше буде.*)

[1]) „Товарищъ“, Нр. 391.

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

З росийскої України.

Українська анкета в Дорпаті.

„Товариство студентів Українців в Дорпаті“ постановило урядити анкету поміж всіми Українцями в Дорпаті, щоб довідати ся, як дивить ся на українську національну справу дорпатске студентство. Вибрано комісію, якій доручено скласти листок з запитанями. Комісія з вісімох членів виробила такий листок обіймаючи в нім 37 точок.

Написаний він по росийски „для удобства“ і навае ся: „Анкетний листок для уроженців“ південної Росії (Україне)“. Питаня, які він містить, подаемо за „Радою“. 1. ґубернія, в котрій ви родились (в городї, чи селї?), 2. в яких ґубернїях ви проживали до вступу в університет (в городах, чи селах?), 3. в якій ґубернії ви живете в вакацийний час (в селї, чи в городї), 4. з якого стану ви походите? 5. якою мовою балакае ваша родина? 6. якою мовою балакае людність тих місцевостий де ви родили ся і де звичайно проживаете в вакацийний час? 7. чи розуміе людність тих місцевостий, де ви жили й живете, росийску мову? 8. в якій середній школї ви вчились (ґімназія, семинарія) 9. чи зараз по скінченю середної школи ви вступили до вищої школи? 10. чим займались ви до вступу в вищу школу (учителювали, служили в державних інституціях і т. ин.?) 11. до якої нації ви залїчуете себе? 12. чи вважаете ви українську націю окремою від великоруської? 13. до якої племенної ґрупи (Великоруси, Українцї, Білоруси) ви належите? 14. чи вважаете ви необхідним розвиток української белетристичної лїтератури для широких українських народних кругів? 15. чи признаете необхідним для широких народних кругів розвиток української науки (істнованя українських наукових закладів та наукової лїтератури)? 16. чи признаете ви українську періодичну пресу (ґазети і місячники) необхідною для української інтелїґенції? 17. чи необхідні для українських селян і робітників ґазети на українській мові? 18. чи признаете необхідним для широких народних кругів істноване української штуки (театр, музика, мальовництво, архитектура)? 19. чи читали і чи читаете книжки українською мовою писані? 20. коли не читали і не читаете, то чому? 21. чи читаете ви українську періодичну пресу (журнали й ґазети)? 22. який український журнал чи ґазета найбільше подобали ся вам і чому? 23. чи подобаеть ся вам українська лїтературна мова? 24. чи володїете ви українською лїтературною мовою? 25. найбільш улюблені вами українські автори? 26. чи признаете за необхідне ввести виклади на українській мові в низчій школї? 27. в середній? 28. в вищій? 29. до якої з росийских, чи українських полїтичних партій ви належите? 30. як що нї до якої не належете, то котрій з партій найбільше спочуваете? 31. чи вважаете ви необхідною для України, поруч з широким місцевим самоврядованем, автономію, чи гадаете, що потреби українського народу можуть бути задовольнені тільки місцевим самоврядованем? 32. чи належите ви до „Товариства студентів Українців у Дорпаті?“ 33. як не належите, то чому? 34. що вам не подобаеть ся в товаристві? 35. вважаете мету товариства користною, чи нї? 36. як що нї, то в якому напрямкови, на вашу думку, товариство повинно розвивати свою діяльність? 37. чи належите ви до якої небудь другої студентскої орґанізації?

Тепер товариство дбае про те, як би порождавати Анкетний Листок всім Українцям, що проживають в Дорпаті зараз і з нетерплячкою жде відповідий на поставлені в „Листї“ питаня. А відповіди безумовно будуть дуже цікаві і інтересні для широкого сьвідомого українського загалу, бо в відповідях всїх дорпатчан-Українців відібеть ся вся сьвідома й несьвідома Україна.

Похід проти українського руху в Одесї.

В Одесї розпочинаеть ся як пише „Рада“ похід проти українського руху. 9 го лютого в місцевій чорносотенній ґазетї „Русская Рѣчь“ якийсь „Гражданинъ Великой Россійской Имперіи“ умістив лист до редакциї, в якому запитуе 1) д-ра декана істор. фільольоґічного факультета, 2) ректора Новоросійского унїверзитета, 3) попечителя округа і 4) мінїстра народної осьвіти: „на какомъ основаніи приватъ-доцентъ Новороссійскаго университета г. Грушевскій читаетъ въ унив-тѣ, т. е. въ русскомъ государственномъ учрежденіи, лекціи на жаргонѣ, называемомъ украинскимъ языкомъ?“ Далї сей д-ій нагадуе видержками із унїверзитетского статута всїй ерархічній драбинї від декана до мінїстра осьвіти про їхні обовязки і питае: „Гдѣ тотъ особый законъ, которыя давалъ-бы право ввести преподаваніе на иностранномъ жаргонѣ (даже не на мѣстномъ языкѣ или нарѣчіи) въ высшемъ учебномъ заведеніи...?“

На запит „гражданина Великой Россійской имперіи“ одгукнув ся попечитель учебної округи і затребував на протязї 3-ох днїв пояснень з приводу сього від декана істор. фільольоґічного факультета та від пр. доцента О. Грушевского; а ректора попечитель просить дать ще до сього свої „заключенія“.

Коло тутешньої „Просьвіти ще й раніш почали збирати ся хмари. Офіцияльно заявлено виділови, щоб на зібранях „не касаться вопросовъ федеративнаго характера“. Співець один, щоб не ображати присутних Жидів та Поляків, викинув із пісні слова „не буде нї Ляха, нї Жида“ та змінив словами „нї хлопа, нї пана“; а референт вказав на ріжницї між казкою українською і великоруською. Отже в сьому й побачили „касательство вопросовъ федеративнаго характера“. За видану „Просьвітою“ книжку „Про Ґарібальді“ друкар Фесенко заплатив 100 карб. кари за те, що „несвоевременно“ віддав книжку видавцям.

Повсякчасні непорозуміня з чиновниками, яких присилають на вечери „Просьвіти“, дають ся добре в знаки просьвітянам. А непорозуміня самі комічні. Один з них заявив, коли вперше прийшов до „Просьвіти“: „Я всѣ эти ваши „хаба“, „що“ и „як“ прекрасно понимаю“! А потім, коли після реферата начали ся дебати, встае і говорить: „Я запрещаю ставить дебаты!“ Другий в претенсії на слова референта, що християньство мае в своїй основі фільософску ідею: „Християньство само по себѣ! А философія — вѣдь это выдумка!“ Він, певно, зна про философію з виразу „философствовать“.

А скільки балачок, вговорювань, доказів доводить ся вживати для того, щоб заспокоїти начальство. Після сих розмов просьвітяне неодмінно мусять ще більше звузити свою діяльність. Теми для рефератів вибирають ся з самої далекої старовини та й то за те, що казка українська не така як московска, сподївай ся халепи. Дуже тяжко працювати при такому станї річей, коли доводить ся тишком-нишком, оглядаючись, посувати хоч як небудь справу наперед. Не стільки енерґії витрачаеть ся на справжню працю, скільки на захист від нападів добродіїв із самою нікчемною зброею, та проте, по теперішнім часам, занадто дошкульною.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 19. марта 1908.

500.000 корон на заложенє шпиталю для дїтий. Дїдич з Румунії, др. Герман Фішер, який звичайно перебуває в Чернівцях, подарував 500.000 корон місту Чернівцям на дім заложеня шпиталю для дїтий. Жертводавець бажае, щоб заклад носив імя „Шпиталь для дїтий імени Мойсея і Хани Фішерів, дарований місту Чернівцям з нагоди цїсарского ювилею“. Богаті Фішери вже кілька разів фундували на добродійні цїли в Чернівцях, як от перед кількома лїтами на заложене академічної „mensae“.

Львівскі Русини перед виборами до міскої ради почали орґанїзувати ся і мають вже завязаний міщаньский передвиборчий комітет. В недїлю відбули ся на Личаківскій дїльницї перші передвиборчі збори при значній участи виборців. Порішено голосувати на руску лїсту. Москвичі також зліпили свій передвиборчий комітет і підуть, розуміе ся, до спілки з вшехполяками. Як по числї руского населеня у Львові Русини жадають для себе 20 мандатів радних, то москвичі вдоволять ся навіть нічим, аби лише кирпити.

Судова розправа проти Сєнкевича. яка мала відбути ся дня 23. с. м. перед віденьским судом за обиду руских академиків, буде відложена, бо обжалований „занеміг“ на інфлюенцу і не може приїхати з Варшави. Розправа мае бути аж при кінци слїдуючого місяця.

Рідка недуга. В Тернополї помер онодї проф. Коцюба на незвичайно рідку недугу, звану в медицинї actinomicosis. Є се недуга, на яку занепадають звичайно зьвірята, рогата худоба а особливо конї. Але й чоловік може набавити ся еї, коли заразка, рід малого грибка, дістане ся до чоловіка, пр. тим способом, що хтось видовбуе собі зуби стеблом, на якім находить ся заразка тої недуги. Грибок розростае ся в костах і кости трупіїють, подібно як від туберкульози костий. Сама недуга буває у людий дуже рідко; частійше проявляе ся в Росиї серед людей, що займають ся годівлею худоби.

За наругу над мертвим. 29. лютого в київському военно-окружному судї розглянено цікаву й незвичайну в судовій практицї справу госпитального надзирателя київского військового госпиталю унтерофіцера Дмитра Цигельмана, якого обвинувачувано за те, що він ругав ся над трупом мертвого ґен.-майора Моравського. 18. листопада торік у Київі, нагло помер приїзжий ґен.-майор Моравский. У вечері труп помершого ґенерала чотири служники з військового госпиталю поклали в домовину та й понесли на катафальку у госпиталь. По дорозї один з служників, Цигельман, сказав до товаришів: „певно ґенерал за житя свого їздив на нас, давай поїду і я тепер на йому“, і тут сїв верхи на домовину й кілька хвилин так посидїв. На судї Цигельман заявив, що тодї він був пяний і зовсїм не памятае, що робив. Допитані три свідки показали, що за перевіз мертвого ґенерала їм дали „на чай“ 50 коп.: по дорозї за їх вони купили собі горілки—сотку й півбутилки; сотку випив Цигельман і не був пяний, а півбутилки випили вони, сьвідки. Розглянувши сю справу, суд признав Дмитра Цигельмана винним і засудив його, позбавивши де яких прав по службі та залїчивши до розряду караних, до військової тюрми на 2 міс. й 1 тиждень.

Оповістки, іменованя і т. п.

Товариство „Кружок жіночої громади“ подае до відомости, що за його старанем в сали „Народного Дому“ все о год. 6. вечером будуть відбувати ся відчити в такім порядку: В недїлю 23. марта с. р. відчит п. д-ра Бурачиньского: „Культура і гіґієна“. В недїлю 29. марта с. м. відчит п. проф. д-ра Приймы. В недїлю 5. цьвітня с. р. панї др. Ганкевич. В недїлю 12. цьвітня п. проф. Цегельский. Предмет послїдних трох відчитів означить ся пізнїйше. Вступ 20 сот.

Перші загальні збори споживного тов. „Вигода“ в Лужанах відбудуть ся в недїлю, дня 29. марта с. р. Початок о 1. год. по полудни. Місце зборів в „Народний Дім“. Порядок нарад: 1. Вибір старшини, 2. скількість паїв одного члена, 3. означене дотичних вкладок щадничих, 4. поясненє і зміна статутів.

Загальні збори товариства читальнї „Руска Бесїда“ в Кучуровім малім відбудуть ся в недїлю 29 го марта с. р. в домі касовім з слїдуючим дневним порядком: 1. вибір старшини, 2. справоздане касове за рік 1907, 3 назначене вкладки членьскої, 4. вільні внесеня. — *Дмитро Баюра*, голова.

Із штуки і лїтератури.

Репертуар театру. В пятницю 20.: „Der Bettelstudent“, в сїботу 21.: „Die Hugenotten“, в недїлю 22. (по пол.): „Maria Stuart“, веч.: „Die Dollarprinzessin“, в понедїлок 23.: „Die Zauberflöte“.

Лїтературно-Науковий Вістник. Річник XI. Том XLI. Книжка II. За лютий. Леся Українка: Касандра (драматична поема) (кінець). М Грушевський: Культурно національний рух на Українї в другій половинї XVI в.: Вступні замітки. Занепад українського життя в XV — XVI вв. Христя Алчевська: Я сонце волї викликала. Марко Вовчок: Пройдисвіт. Д. Дорошенко: Марія Закьковецька (До 25-лїтного ювилею її сценїчної діяльности). Чернявський: Море (поезії). Ів. Франко: Сучасні досліди над сьвятим письмом. Н. Романович: Лїлїя. О. Черняхівський: Нові гадки про походжене людини. Курд Ласвіц: Блискавка в неволї, пер. Ів. Франко. Ю. Будяк: Любов. М. Гехтер: Чи можлива в нас інтенсифікація селяньского хлїборобства. П. Капельгородський: Школї. Айтон Сінклер: Нетри, пер. Модеста Левицького. Новини нашої лїтератури: Мих. Мочульський: Поезії Стефана Чарнецькоко. Мик. Стришинський: Даваймо жить. Ф. Матушевський: З українського життя. М. Лозинський: З австрійської України. В. Піснячевський: З росийського життя. Бібліоґрафія. Книжки надіслані до редакції. Оголошеня.

Зміст третої книжки Лїтературно-Наукового Вістника мае бути такий: Іван Франко: Неначе сон; — Ю. Будяк: На веснї; — Ол. Грушевський: Сучасне українське письменство; — Марко-Вовчок: Лист з Парижа; — Мих. Жук: Казка; — М. Кононенко; За думою дума; — Мих. Грушевський: Культурно-національний рух на Українї в другій половинї XVI в. (далї); — О. Галичанка: Нові чобітки; — Ів. Франко: Сучасні досліди над сьвятим письмом (далї); — С. Молот: Орач; — З еспанських новельок, переклав Вол. Самійленко; — Мих. Лозинський: Польска народова демократія; — Айтон Сінклер: Нетри, (далї) пер. М. Левицький; — Ів. Франко: Тен як історик французької революції; — З финських поетів, перек. Павла Граба; Вол. Леонтович: Збірник „Дзвін“; — Ф. Матушевський: З українського житя; — В. Панейко: За границею; — Бібліоґрафія.

„Польский і руский революцийних рух і Україна“ стор. VIII.+200. Цїна 3. кор. Михайла Лозиньского найлїпше замовляти у автора Львів, ул. Гавсвера ч. 14., бо тодї не платить ся пересилки і дістаеть ся як безплатний додаток працю того-ж автора: „Маркс-Енґельс-Лїбкнехт. Про відбудоване Польщі“.

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА
тов. зареєстроване з ограниченою порукою
в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковинї. — Приймае вкладки щадничі і опроцентовуе їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого“ відібе ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складае свої ощадности в „Рускій Касї“.

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.
Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!** **Свій до свого!**

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого текету.

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не принимає ся.

Головні збори каси пож. і щад. для громади Юрківцї відбудуть ся дня 29. марта с. р. в шкільнім будинку о год. 2 по пол. з отсим дневним порядком: 1. Вибір старшини. 2. Вибір ради надзорчої. 3. Ухвала підвисшене стопи процентової. 4. Призначене платнї касиера і писаря. 5. Вільні внесеня. *А. Зибачиньский*, голова.

Перші загальні збори каси пожичкової і щадничої для громади Кіндешти відбудуть ся дня 29. марта с. р. в шкільнім будинку о 12. год. в полудни із звичайним дневним порядком. *Старшина.*

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть
NERVOL
„Назва правно забезпечена“
аптикара др. Ю. Францоза
в Тероноли.
Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol“ і не приймати нїяких „Нервотонів“.
Цїна флякона 80 сот. 10 фляконів (фляшочок) 8 кор. з оплатою і опакованєм.
Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всїх країв.
В Чернівцях на складї у Шміда і Фонтіна, в Селетинї в дроґоерій медициналній Стерншуса.
19 (—)

Виданя „Рускої Бесїди“ і „Рускої Школи“
можна купити у всїх
філїях „Рускої Бесїди“ і „Рускої Школи“,
в друкарнї „Рускої Ради“ і в книгарни І. Рехенберґа.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

Працюйте і щадіть!

Товариство взаїмного кредиту
„ДНЇСТЕР“
стовариш. зареєстров. з обмеженою порукою у Львові.
приймає
Вкладки ощадности на 4%

Кождого дня (в годинах урядових перед полуднем можна кожду вкладку назад відобрати.

Позички удїляє Товариство „Днїстер“ на 6 проц. за інтабуляциєю; на кошта покритя дахівками на 5 проц. Сплату розкладає ся на 10 до 15 лїт; (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 кор. 08 сот. від кождих 100 К., позички.)

Векслї приймають ся тілько 3 місячні з підписами на 6 проц. до 7 проц.

Членами можуть бути і позичку дістати тілько члени обезпечені більше лїт в „Днїстрі“.

З зисків удїлив „Днїстер“ на публичні добродїйні цїли квоту 45.835 корон.

Стан 31. грудня 1907:

вкладки	2,795.183·— К	позички удїлені	3,410.684·— К
удїли членьскі	234.398·— „	цїнні папери	130.452·— „
ф. резервовий і иньші	46.842·— „	льокациї	182 206·— „

Канцеляриї в домі „Днїстра“ ул. Руска ч. 20.
Канцеляриї отворені перед полуднем від 8 до 2 год.

Купуйте землю при парцеляциях.

Тутешна продажня пива
в Бека домі при улицї Лилїєвій число 3.
подає отсим до відомости, що лиш тут можна дістати правдиве **фляшкове, експортове пиво і пиво „Бок“** ориґінально стягане, яке потягає із
ПЕРШОГО БУКОВИНЬСКОГО ПАРОВОГО БРОВАРУ
С. РУДІХА в РАДІВЦЯХ.
17 1—5 н.
Цїна ориґінальної фляшки **експертового пива 20 сот.** Цїна ориґінальної фляшки **пива „Бок“ 22 сот.**
На жадане, фляшкове пиво доставляє ся по тій самій цїнї до дому.
Передовсїм продажня звертає увагу на свій специял: горілку т. зв.
„TAFELBRANNTWEIN“
за яку ґарантує що она вільна від всякого фузлю.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик **Рік заложеня 1873.**

Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.

Товари з альпаки і жіньского срібла В. Бахмана і С-ски у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.
Дамскі ковняри і зарукавкі. найлїпші і найновійші товари футряні.
Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin“, „Nutria“. шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.
Правдиве біле Єґера Др-а Лямана, калїсони і майтки. вебові і з Chenili хустучки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.
Трикотові і вовняні камаші.
Товари обувяні, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.
Для панів лякерки, півчеревики — найновійшої сорти.
Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.

Куфри до подорожи з замочками і без. Нецезарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітвла і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.
Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.
Найновійші артикули карнавалові:
Для дам наймоднїйші черевики балеві, заготки, ґази і вахлярі
Кляки і цилїндри найновійшого крою.
Щітки до річий, голови і до зубів.
Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і французскої продукциї.

Кусточки батистові, шовкові, паньчохи шовкові так звані „Flor“ гладкі і „ajour“, рукавички шовкові, ірхові „Maraboutf“ і иньші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові пояски найновійшого фасону
Шовкові шкарпетки. „Flor“ рукавички, найлїпших фабрикатів сорочки батистові, шіки. наймоднїйшого фасону.
Ковнярики, жаноти. к-ватки. полотняні хусточки і батистові.
Ґ ибори до польованя т-рои камаші, зарукавки крісла полеві і амуніция.
Санки „Rodel“ всї специяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строіч.
З друкарнї товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана. Захарка.

Ч. 30. Чернівцї, недїля дня 9. (22.) марта 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщинї: на цїлий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цїлий рік 8 карбованцїв, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цїлий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цїлий рік 18 кор. (вгл. 9 рублїв або 34 фр.) а на пів року 9 кор., вгл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятницї і недїлї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат. Рекламациї неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім недїль і сьвят.

Бесїда п. Василька в буджетовій комісиї.

Адмінїстрация Буковини.

Бесїдник обговорює передовсїм буджетовий етат з точки погляду своєї тїснїйшої вітчини Буковини. Він констатує, що всьо нове, що сегорічний буджет мінїстерства внутрішних справ жертвує Буковинї, становить місце *одного* слуги і одного лїкаря повітового. Хоч бесїдник мусить з признанем піднести, що адмінїстрация Буковини функціонує бездоганно — також заступники инших народностий Буковини в буджетовій комісиї як і прочі посли мусять полїтичній управі краю виставити як найкрасше сьвідоцтво — так з другого боку мусить зауважити, що відносини на Буковинї далеко не лекші, як в прочих краях і що тому конечно треба подбати про вивінуване староств.

Нове староство.

Буковина так само як Країна має 11 староств; особливо староства у Вижници і Радівцях обнимають велике число гірских громад, треба би отже частину з них злучити в нове староство. По тій причинї ставить бесїдник слїдуючу резолюцию:

Взиває ся ц. к. правительство, щоби оснувало на Буковинї нове староство, яке обнимало би судові округи Селетин і Сторожинець-Путилів.

Санїтарні потреби.

Також що-до санїтарних відносин мусить бесїдник висловити бажаня свого краю; коли день-в день не підносять ся жалоби по причинї недостаточних заходів санїтарних, то з сего не можна заключати, мов би то пановане над санїтарними відносинами на Буковинї було легкою задачею. Противно. Буковина лежить між Росиєю і Румунїєю, отже на границї дуже виставленій на небезпеки; тому й державний персонал санїтарний мусить напружати всї свої сили, щоб виповнити вложені на него обовязки.

Буковина стараєть ся від ряду лїт о заснованє санїтарного інспекторату, але й в сегорічнім буджетї нема з него анї слїду. Тому бесїдник вносить таку резолюцию:

Взиває ся ц. к. правительство, щоби в буджетї на слїдуючий рік вставило позицию на основанє санїтарного інспекторату на Буковинї.

Поборюванє пеляґри.

Що до пеляґри, то ся хороба удомашнила ся між руским і румуньским населенем не менше як і між нїмецкими кольонїстами так як в Ґорицї або Тиролю. Бесїдник уважає проте конечним, щоби правительство починило на Буковинї подібні заходи в цїли побореня пеляґри як починило вже в Тиролю а ладить ся починити в Ґорицї. Для того він просить приняти резолюцию, в якій взиваєть ся правительство, щоби заходи проти пеляґри на Буковинї поперло більше як доси датками з державних фондів і заняло ся заложенем пеляґросариї на кошт держави.

Потреба руского урядника в центральнім заряді.

Що до центрального заряду мусить бесїдник яко член руского народу висловити своє негодованє по тій причинї, що руский нарід не має щастя діждати ся свого заступника в мінїстерстві. В цїлім мінїстерстві нема одногоодинокого урядника рускої народности, хоч четвертий з ряду нарід в державі міг би мати право домагати ся, щоб в центральнім заряді фунґував його урядник.

Полїция в Чернівцях.

Відтак бесїдник обговорює відносини в державній полїциї в Чернівцях. Він пригадує, що свого часу висловив ся проти заснованя дирекциї полїциї в Чернівцях, та коли мимо того заложено єї, має бесїдник право жадати, щоби бодай єї функціонарів не надуживано в той спосіб, що вони прямо не в силї опанувати наложені на них обовязки. Він порівнує стан канцелярийного персоналу в Чернівцях і виказує, що хоч обі дирекциї мають майже ріжні области і однакове число аґенд до полагодженя мимо того число канцелярийних урядників в Чернівцях майже о половину менше як в дирекциї краківскій. В прелїмінари мінїстерства внутрішних справ є вправлї предвиджене установлене кінного комісаря і 9 полїцаїв, але для улекшеня надмірної працї урядників не зроблено нїчого. Він просить отже, щоби направлено се в слїдуючім буджетї.

Руска мова по староствах; новий будинок в Заставнї.

Бесїдник просить крім того о приняте слїдуючих резолюций:

Взиває ся ц. к. правительство, щоби в староствах на Буковинї уживало лиш таких концептових і канцелярийних урядників, котрі вміють руску зглядно волоску а в мішаних округах обі мови.

Взиває ся ц. к. правительство, щоби на поміщене староства в Заставнї постарало ся о вибудованє урядових будинків.

Галицка адмінїстрация.

Дальше приступає бесїдник до обговореня полїтичної адмінїстрациї в Галичинї, зауважаючи, що обовязаний до сего тим більше, що одержав повновласть від своїх партийних товаришів. Крім того Галичиною, краєм з таким численним населенем на пограничу Росиї, має право кождий інтересувати ся і всякому вільно говорити про него. На жаль, супроти адмінїстрацийних відносин в Галичинї панує серед всїх партий і всїх народів Австриї дивна байдужність, котра колись може тяжко пімстити ся. Незнанє і незрозуміне галицких відносин подибуєть ся навіть в таких кругах, в яких сего найменше можна сподївати ся. Бесїдник пригадує львівскі заворушеня студентів, спровоковані тим чином, що не додержано обітницї даної правительством в справі акту іматрикуляциї на львівскім унїверзитетї. Наслїдком заворушень, які при тім відбули ся на львівскім унїверзитетї хотїли представителї Русинів в Радї державній потягнути правительство до відвічальности, не маючи потреби помагати правительству в критичній хвилї. В день по бурливих сценах в палатї послів стояло в однїй віденьскій часописи, що член правительства, мінїстер др. Ґесман натякнув на зборах на сї подїї і сказав, що властиво нїхто не знає, чому Русини так озлобили ся. Коли член правительства і ще до того такий мінїстер як др. Ґесман, котрий пильно уважає на всьо, що в Австриї дїє ся, не знав, о що властиво Русинам ходило, то се сьвідчить як найлїпше про апатию до всього, що відносить ся до Русинів. По тій причинї нехай простить комісія, що бесїдник спробує розбудити в вїй інтерес до галицких адмінїстрацийних відносин.

Ф. Матушевский.

Еміґрация з України.

Був ще один дуже цїкавий момент під час, коли зїзд обмірковував пункт про значінє переселеня в життю держави і про ті ріжні перешкоди, що стоять на шляху і не дають йому ходу, а надто та всїм добре відома „несогласованность вѣдомствъ“, що ворогуючи між собою, зводять свої рахунки і шкодять справі переселеня, тим часом як і без сього дають ся добре в знаки всякі инші пригоди, як наприклад ворожнева до переселенцїв тубольцїв. Представникам урядовим доволї скоро пощастило переконати земцїв, що „несогласованность вѣдомствъ“! хоча й трапляла ся, та проте вона справі багато не шкодила, нарештї — сей бік справи можна полагодити, а от що до „противодѣйствія“ тубольцїв, то нелегко було справить ся. Більшість земцїв нїяк не спроможна була втямити і з якої то речі тим тубольцям-Киргїзам і всякій иншій наводочі азіятскій „противодѣйствовать“, коли в їх беруть землю для мужиків-Полтавцїв, чи Киян, чи Катеринославцїв і чого то переселенцям иноді доводить ся, як оповідав д. Оленин Гюненко, вступати в бій з тубольцями і провалювати їм голови та обривати уші. Така нетямучість земцїв примусила одного із членів зїзду повести розмову не манївцями, а навпростець. „Зачѣмъ вы хотите, — мовив він, — вставлять въ св и постановленія замѣчаніе о противодѣйствій св стороны туземцевъ? Развѣ это не нормальное явленіе? Развѣ есть люди, которые имѣя много земли, уступили бы ее даромъ не имѣющимъ, безъ сопротивленія? Если вы хотите указать, что етимъ затрудняется колонизация, то вѣдь дѣйствительныя попытки въ етомъ направленіи приводятъ къ тому, что туземцы отступаютъ „съ отрѣзанными ушами и носами. Если же его мотивъ землеустройства, то я боюсь его, такъ какъ хорошо знаю, чѣмъ закончилось его землеустройство въ отношеніи Башкиръ“*).

Але коли сьому ораторови довело ся вбивати в тямки таку просту річ, як те, що навіть в Киргїзів чи в Башкирів не можна „експропрiировать“ земельку, хоч би вона була в їх у „безсрочномъ пользованіи“, а особливо тому, хто так рішуче обстоює за принцип „неприкосновенности“ своєї власности, то одному з представників центрального уряда випало повторити відому біблейську історию про пророка Валаама з його ослицею. Він доводив земцям, що в азіятських степах Росиї відбуваєть ся тепер перехід форм народно-хазяйського життя; люд кочовий перевертаєть ся на осїлий і починає пороти землю. Сьому процесови, а вкупі з ним і переселеню найбільші перешкоди чинять киргїзські феодали. Вони обстоюють за феодальний лад, бо він їм користний, дарма що достатки місцевого люду од переселеня збільшують ся, бо більше землї йде під оранку, а через се заводить ся більше домашньої скотини, розвиваєть ся скотарство і т. ин. Але киргїзські феодали, як і всякі инші, стоять на ґрунтї своїх класових інтересів, котрі завжди стоять в суперечцї з інтересами широких мас народа, не хотять поступати ся ними і чинять перешкоди переселеню. Ми не знаємо, без сорому признаємо ся в тому, бо нам не доводило ся досліджувати економіки і форм народної господарки в степах російскої Азиї, чи й справдї воно так, як казав представник мінїстерства, але коли воно так, то що повинні були думати і почувати полтавські, харківські, катеринославські й инші феодали, бачучи перед собою Валаама з його промовляющою ослицею, що послала бюрократія.

Нарештї не можна не згадати і про той загальний висновок, до якого прийшов зїзд що до переселеня в тій формі, в якій воно провадило ся і провадить ся й зараз. Зїзд повинен був признати, що „хаотическое, неорґанизованное — оно кромѣ растраты и безъ того слабыхъ народныхъ силъ, ничего не можетъ дать“.

Представник центральної власти на зїздї виклав перед членами його проґраму урядову що до упорядкуваня і орґанїзациї переселеня. Од імени уряду він заявив, що уряд згоден буде скинути з себе на земство всю ту частину роботи, котру можна зробити на місцї тоб то: повідомленя людей про усякі справи що до переселеня, поміч при лїквидациї майна і піклуваня про переселенцїв в дорозї. Що до законодатної інїциятиви в справі переселеня, складаня законопроектів і нарештї всїєї роботи коло одводу і межуваня земель, — то все се центральна власть візьме на себе. Хто-ж повинен опікувати ся переселенцями по приїздї їх на нові землї, — сього питаня зїзд не розвязав. Льоґіка річей промовляє за те, що се дїло доручити орґаном місцевого самоврядуваня, але представник урядовий не сподїваєть ся, щоб се стало ся, через нахил азіятскої частини Росиї до сепаратизму.

Чи мати ме сей зїзд якісь реальні наслїдки, чи нї, — не вгадати; швидче всього можна сподївати ся, що нїяких, і все лишить ся, як і було, а тим часом безземельний люд густими лавами суне в далекі краї, шукаючи вільних земель і кращої долї. За ми-

*) „Товар“. Нр. 399.

Цїли галицкої адмінїстрациї.

На думку бесїдника стремить галицка управа до зовсїм певних цїлий. Вона стоїть на службі зовсїм певної партиї, яка рекрутує ся з одної кляси і старає ся не лише тепер, в теперішнім правно-державнім станї Галичини задержати в своїй руцї повну полїтичну і економічну власть, але приготовити ся також на всякі евентуальні зміни, щоб також тодї задержати населене в своїх руках. До осягненя сеї цїли треба двох средств: Галичина мусить передусїм остати польскою, а відтак: мужик мусить бути темний, його треба відтяти від всякої культури, він не сьміє виявити свою волю в який будь спосіб, він мусить бути робучою худобою для пануючої кляси.

Для сего, щоби край задержати польским, злучили ся всї польскі партиї; шовінїзм розвиває ся як всюди так і в Галичинї як найкрасше і найуспішнїйше і в сїм лежить причина, чому Русини в своїй борбі не находять поперття у жадної польскої партиї. Хоть і польскі партиї не завсїди живуть в гармонїї, — однак, коли ходить о те, щоби руский нарід задержати на найнизшім уровеню культури, там згідні всї партиї. Правда в останних лїтах працювали деякі партиї в інтересї польского народа, щоб таким чином противдїлати полїтицї пануючої кляси, а наслїдком сего пануюча кляса почала тепер концентрувати ся на східну Галичину і на живучих там Русинів. Ся партия мусїла покинути західну Галичину, що польске населене завдячує в першій лїнїї працї послів Стапіньского і д-ра Ґомбіньского та соціял-демократам, які не бажають йти спільно з пануючим сторонництвом. За те вони старають ся всїми силами, зберечи в східнїй Галичинї дотеперішну систему, яка стремить до того, щоби там, де має виявитись народна воля, в Соймі краєвім і в державній Радї, не було чути голосу руского населеня; щоб в кождій громадї держано населене під тероризмом, який служить пануючій системі і пануючим партиям. Инакше годї пояснити ту галицку спеціяльність, яку годї подибати в иньших коронних краях Австриї. Мінїстер внутрішних справ певно не в силї навести таких зажалень з иньших провінцій, які від років наводять тут рускі посли, зажалень, що дотичать незаконного, далеко поза речинець треваючого урядованя війтів.

Війти-„перли“.

Бесїдник наводить, що в Братківцях, повіт Станиславів, начальник громади урядував 3 роки понад виборчий період, в Топорові, повіт Броди, 5 лїт, в Семенівцї, повіт Городенка, 7 лїт, в Раківци, повіт Городенка 7 лїт, в Хлиплях, повіт Мостиска, 8 лїт, в Конюхах, повіт Бережани, 9 лїт, в Ясеню, повіт Калуш, 15 лїт, в Отинії, повіт Товмач, 15 лїт, а в Хватові, повіт Золочів, навіть 18 лїт понад час урядованя! В кождім з тих случаїв вносили рускі посли інтерпеляциї до мінїстра внутрішних справ, але нї на одну не одержали відповіди. Бесїдник хотїв би знати, чи мінїстер зажадав бодай справозданя про ті случаї. Неможливо щоб мінїстер подав яке небудь оправдане, для чого тих людий оставлено в урядованю, тим більше, що вони майже всї оскаржені були о дефравдациї і иньші тяжкі злочини. Одиноким оправданем буде хиба се, що тим людям треба було заплатити чимсь за їх виборчі прислуги та що другі такі нїкчемні індивідуа не легко найти для нових виборів. Але такого оправданя намісник не міг хиба подати і тому про сї справи не дає звіту. Противна практика, що також гарно ілюструє самоволю полїтичних властий, полягає на тім, що пр. нововибраного начальника громади через цїлий рік не вводить ся в урядоване, оставляючи старого. Як в однім так і в другім напрямі міг би бесїдник навести без числа подібних прикладів.

(Дальше буде.)

Полїтичний перегляд.

Славяньско-романьский бльок.

В часї нарад буджетової комісиї виринула думка заснувати союз національних меньшостий в державній Радї, який мав би обороняти національні права „неофіцияльних“ народностей. До союза мають належити з Славян Русини й Словінцї з Романів Румуни й Італїйцї. Найблизшою метою союза має бути виборене унїверзитетів і вже, як донесено, союз порішив внести резолюциї в тій справі; одна резолюция жадає утраквізациї львівского унїверзитету, а по пятьох лїтах роздїлу на руский і польский. Тимчасом, як виносить „Zeit“, клерикальні Словінцї відтягають ся, бо хочуть вперед довідати ся, чи Поляки згодать ся на утраквізацию львівского унїверзитету.

Справа Вармунда.

Справа проф. Вармунда, про яку ми недавно доносили, набрала цїкавого обороту. Клерикали старали ся роздути єї до небувалих розмірів, хотїли розаґітувати маси мужицтва в Тиролю, надїяли ся, що лїберальні сторонництва вмішають ся в борбу і таким чином удасть ся вивести справу перед форум яко страшне покривджене католицкої релїґії. Тимчасом поступові сторонництва заняли вправдї рішуче становище супроти клерикальних затїй, але до аґітациї не мішали ся; клерикальний набій випалив отже без гуку. Та щоби прецїнь „ратувати“ справу, втягнено до неї папского нунция на віденьскім дворі кн. Ґранїто ді Бельмонте. Коли тілько виринула справа проф. Вармунда удав ся він до мінїстра заграничних справ Еренталя і звернув його увагу, чи би проф. Вармунда не треба усунути з катедри. Християньско-социяльна преса використала його інтервенцию, щоби надати цїлій справі велике значінє. Але дуже перечислила ся. Коли в „Vaterland-ї“ появила ся розмова одного з редакторів з папским нунцием, де той заявляв, що жадав від бар. Еренталя усуненя проф. Вермунда, цїла поступова преса і всї нїмецкі й ненїмецкі поступові сторонництва запротестували проти вмішуваня чужого дипльоматичного представителя у внутрішні справи монархії. Наслїдком сего „Fremdenblatt“ оголосив лист мінїстерства внутрішних справ, в якім сконстатовано, що нунций не ставив нїякого офіцияльного жаданя, в справі проф. Вармунда, тим більше, що ся справа належить по компетенциї внутрішних властий. Але таки на другий день оголосила „Neue freie Presse“ розмову з нунцием в котрій той з цїлим натиском зазначив, що вправдї він (не офіцияльно) але все таки жадав від мінїстра усуненя Вармунда. Се формальне завдане брехнї мінїстрови як і вмішуване у внутрішні справи монархії обурило всї круги. Навіть провідники християньско-социяльної партиї, кн. Лїхтенштайн і мін. Ґесман осудили поступок нунция. Мінїстрови заграничних справ не оставало тепер нїчо иншого, як тілько ще раз повторити свою заяву. Стало ся се мабуть в порозуміню з папского курією і, значить, днї віденьского нунция на сїм становищи почислені. Таким чином і друга проба клерикалів розпалити культурну борбу скінчила ся їх невдачею. Чи на довго, се инше питане.

Відбудоване российскої фльоти.

В думскій комісиї краєвої оборони завелась горяча дебата над ухваленем засобів на будову фльоти. Проти сего домаганя правительства виступила сильна опозиция, яка не згоджуєть ся на сю відбудови, поки не буде переведена реорґанїзация мінїстерства маринарки.

Щоб переформувати домагане правительства, явив ся на засїданю комісиї не лиш мінїстер маринарки але також премієр Столипін. У своїй промові полемізував президент мінїстрів з поглядом опозициї комісиї, неначе б Росия не потребувала лїнїєвої фльоти, тому що вона не є морскою державою. Без фльоти мусїла-б Росия уступити з своїх берегів. Він полемізував також з другим поглядом опозициї, неначе-б з сотворенем фльоти треба було ждати аж до того часу, коли зреформуєть ся уряд маринарки. Відрочене проекту фльоти хочби лише на один рік спаралїжувало би цїлу народну дїяльність в области будованя кораблїв, а се знївечило би не лиш фльоту теперішну але також і фльоту будучности. О скілько ходить о плян будови фльоти, то правительство під зглядом фінансовим буде дїлити працї думи, за те ж справи стратеґічних плянів є прероґативою царя. Квестия будови кораблїв належить до мінїстерства маринарки, на якім тяжить клеймо лихої минувшини, бо звуть його мінїстерством Цусіми. Серед таких обставин буде сотворене фльоти все неможливе. Мінїстер чує, що він боронить справи клієнта, засудженого вже з гори, але промовляє, бо се зробити каже йому сумлїнє. Він знає, що судиї не є ворогами фльоти і співчувають прапорови св. Андрея, зниженому до половини. Коли комісия не ухвалить гроший на фльоту, то пошкодять через те міжнародному становищи Росиї. Мінїстер не бажає викликати конфлїкту правительства з комісиєю, але звертає увагу на сумні наслїдки евентуального відкиненя фльотових домагань. Народи навіщені допустами долї доказують свою животність тільки тодї, як енерґічно й охотно забирають ся до свого відроженя. Застій є незвичайно небезпечний через склонність Росиян до проволїканя. Мінїстер закінчив свої виводи словами Петра Великого: Утраченого часу не можна відробити так само як смерти!

Помимо сих виводів комісия Думи відкинула 19 голосами проти 14 ох кредит, якого вимагало правительство на будову панцирників, мотивуючи свою ухвалу тим, що будова не є вказана, поки не зреформовано управи маринарки. Хоч через сю ухвалу прею-

---

нулий рік за межу европейскої Росиї, як відомо, перейшло близько коло 500 тис. народа.

До самого останнього часу і уряд і громодяньство і преса стежили очима за переселеньским рухом селян на схід, бо в той бік прямувала його найбільша маса, що ж до заходу, то в сей бік нїхто не повертав очий, хоча не можна сказати, щоб в Росиї до Заходу не було стежок, втоптаних еміґрантами. Були вони, але їх втоптували майже виключно Жиди. Дїло ставало на тому, що орґани жидівскої преси запотували цифри еміґрантів от і по всьому. Урядови до сього мало дїла було, що-ж до суспільства, то більшість його твердо вірувала в те, що Жиди несуть кару, котру наложив на них сам Бог, розсїявши їх по усїй землї, бо як би Жидам не було призначено такої покути, то з якої речи їм треба було-б такий сьвіт мандрувати. Тільки в ряди годи, коли по великих погромах, Жиди починали сотнями і тисячами втїкати до Америки, проґресивні орґани российскої преси обізвуть ся з поводу сьвіжого факту і обережно констатують його. Через се довгий час якось нїхто не помічав другого факту, що стежками до Заходу, втоптаними Жидами, слїдом за ними, почав мандрувати за кордон і наш народ, шукаючи кращого житя. З якого саме часу почала ся еміґрация наших селян за кордон, переважно до Америки, хто саме став за перших піонерів сього руху і звідкіля вони вийшли, — про се не можна сказати нїчого певного, бо помітили сей рух тілько останнїми часами, коли він зріс о стілько, що сам собою став кидать ся в вічі. Як що не помилеємо ся, то вперше занотував його торік д. А. Яръ на сторінках „Товарища“. Одночасно з сим зявили ся кореспонденциї про еміґрацию селян з України і в „Радї“. Поки що згадані дописи не дають доволї фарб для змалюваня цїлком усієї картини еміґрацийного руху, про те все-ж таки по їх можна вже й зараз знайти чимало цїкавого материялу для того, щоб уявити собі сю картину принаймнї хоч в загальних рисах. З сих дописів знати, що до еміґрациї спонукають наших селян насамперед причини социяльно-економічного, а останнїми часами, відколи село стало причетне до полїтики, — і полїтичного характеру; з них можна довідати ся також трохи і про те, де еміґрацийний рух найбільше по значаєть ся, яким шляхом він іде, хто і як його підтримує і, нарештї — як живеть ся нашим еміґрантам в „Новім Сьвітї“. За одним можна тілько пожалкувати, що на підставі того материялу, котрий знаходимо в дописах, не можна подати певних цифр, котрі сьвідчили-б про розміри і постепенний зріст сього руху, окрім одної хиба Київщини. Для ілюстрациї того, що ми сказали про се нове і цїкаве явище в житю нашого народа ми подаємо кілька уривків з деяких дописів. Ось напр., що пише кореспондент з. м. Паволоч сквирского повіту на Київщинї: „Америка що далї то все більше та дужче стає тим маґнетом, що притягає до себе наших людий. „Зелений клин“ вже далеко відійшов назад. Охочих виселятись у Сибір тепер і колачем не заманиш, за те Америка стає якоюсь рожевою мрією. Голодному селянинови здаєть ся, що нїби там течуть молочні річки. І от поруч з Євреями, яких що ночі по скілька семейств „тїкає“, як кажуть у нас до Америки, виїздять туди і селяни.*)

Цїкаво зазначити той факт, що треба було тілько прокинути ся еміґрацийному рухови серед селян, як в туж мить, немов ті мухи на труп, біля них почали кружляти „аґенти“. „Знаходять ся — пише далї кореспондент — якісь „благодїтелї“, що дуже принадно заманюють селян в свої пазурі: наприклад якийсь „аґент“ із Київа збирає охочих виїзжати до Америки і згожуєть ся доставити їх туди своїм коштом, але за се еміґранти мусять працювати виключно там, де він скаже, цїлих 5 років, а з їхного заробітку відлїчувати муть йому те, що він витратив на перевіз“. Не вважаючи на такі тяжкі умови, знаходить ся чимало таких, що пристають на них, аби тілько — як каже кореспондент — вирвати ся з рідної „України“... В кінцї допису сього автор підкреслює той факт, що хоч серед селян знаходить ся чимало й таких, що скептично ставлять ся до еміґрациї, а про те вона не то що не спиняєть ся, а навпаки все зростає. І нїби щоб потвердити свої слова, не більш як через тиждень сей же самий кореспондент подає новий цїкавий допис про те, що до Паволочи прийшов лист від одного еміґранта, що був попереду за сельского старосту, але мусїв еміґрувати по тому, як за його приводом було побито стражників за те, що вони знущають ся над людьми. Еміґрант сповіщує сїмю свою, що заробляє в день по 2 доляри і кличе її до себе.. Приклад Варича, — додає кореспондент, — викликає багато охочих з поміж селян і вони йдуть на згоду з аґентами і їдуть до Америки.**)

(Кінець буде).

*) „Рада“ ч. 187.

**) „Рада“, ч. 194.

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

диковано вже й становище новної палати до справи фльотових кредитів неприхильно для правительства, то воно ухилить ся перед рішенем Думи, так що з сего не вийде конфлікт правительства з Думою. Через таке уложене справи хоче през. мін. Столипін зазначити конституцийність свого кабінету й теперішного російскою режіму.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 21. марта 1908.

„Руска Бесїда“ в Чернівцях просить усїх, щоби адресували всї письма до „Рускої Бесїди“ на імя голови тов., інсп. Омеляна Поповича, тому що письма адресовані до „Рускої Бесїди“ самої дістають ся в чужі руки і не доходять до товариства зовсїм або аж дуже пізно. Ото лист читальнї в Лукавици, в якім запрошує на отворене читальнї, прибув до Черновець 4. с. м. а до „Рускої Бесїди“ дістав ся аж 14. с. м. перележавши в чужих руках 10 днїв, так що прийшов за пізно. Ба навіть телеґрама надана від сеї-ж читальнї 6. с. м. прийшла теж через чужі руки до голови тов. аж 7. с. м. о 10 годинї рано, коли саме відбували ся вже головні збори. Тому найлїпше буде, коли всї письма до наших товариств будуть адресовані на імя дотичного голови а не на імя товариств, бо тодї листоноші мусять їх доручити адресатови а не посьміють віддавати їх кому небудь, як се тепер дїє ся.

З „Рускої Бесїди“ в Чернівцях. На послїднім засїданю видїлу тов. „Руска Бесїда“, яке відбуло ся дня 11. с. м., принято до відомости, що 16 читалень надіслало повідомлене, що одержали дарованій „Бесїдою“ книжки, з рахунком книгарнї тов. ім. Шевченка. У читальнї (а іменно в Мамаївцях Старих, Легученах, Тевтула, Кичері і Калинівцях над Черемошом) сего ще до тепер не зробили. Рішено вислати до сих читалень завізване, щоби надіслали квіти. Ухвалено дати „Селяньскій Касї“ на єї жадане по 50 примірників видань до розповсюднюваня між народом. Рішено написати до мужів довіря по повітах, аби назвали нам склепи або взагалї особи, котрі могли би заняти ся розпорядженем чи розповсюдженем видань товариства. Ухвалено роздарувати решту календарів на рік 1908 людям по мішаних громадах. В справі конкурсу на уложене видань тов. голова подає до відомости, що на єго руки наспіло кільканайцять оферт. Рішено принимати поодинокі статї до 1. відділу (вписаного в конкурсї) від усїх, що до того зголосили ся, до уложеня 2 відділу конкурсу упросити посла Єротея Пігуляка до 3. проф. Романа Цегельского, до 4. директора М. Гаврищука і інсп. Олександра Купчанка, до 5. д. Сидора Кузика і директора Ів. Сенюка, до 6. д-ра Льва Когута, до 7. посла Н. Спинула, до 8. суд. д-ра М. Литвиновича і суд. Мих. Івашка а до 9. д-ра Мирона Кордубу. Прочі оферти не принято, про що повідомляє ся сим дотичних оферентів. Ухвалено, щоби товариство приняло постійного редактора, який мав би заняти ся правильним видаванем книжочок а заразом вів би адміністрацию товариства, ілюстрував би читальнї „Рускої Бесїди“. Рішено виписати дотичний конкурс. Дальше голова предкладає ще два письма від „Селяньскої Каси“; одно пропонує вибір спільної комісиї видавничої і взагалї спільну акцию в справі популярних видань, друге просить в поміч в засновуваню і удержуваню курсів анальфабетів. Рішено запросити в сїй справі на слїдуюче засїдане делеґата „Союза хлїборобских спілок Селяньска Каса“ а надто в справі курсів анальфабетів ще й видїл товариства „Українськоі Школи“.

„Атентат“ нап. Пернерсторфера. Передвчера якийсь торговельник Полляк, мабуть божевільний, стрітив два рази до социялїстичного посла Пернерсторфера, в хвилї коли той входив до редакциї „Arbeiter-Zeitung“, почім вистрілив до себе. Послови не стало ся нїчого, Полляк ранений тяжко. Як сконстатовано, терпів він на манїю переслїдуваня.

В справі відорваня Холмщини. Як звісно проєкт відорваня Холмщини, заселеної українським народом, від т. зв. польского королївства і утвореня з неї окремої адміністрацийної териториї дуже непоподобав ся російским Полякам і тому вони докладають всяких дипльоматичних заходів, щоб до сего не допустити, бачучи, як значні успіхи поробила латинїзация в тій країнї завдяки адміністрацийній звязи з польскою териториєю. В російских кругах виринули вже навіть побоюваня, що правительство стануло в дорозї до переведеня свого наміру, начеб йдучи на руку польонїзаторскій акциї в Холмщинї. Супроти сего півурядова „Россія“ заявляє, що всякі докори під адресою російского правительства з причини зволїканя з полагодженем тої справи безпідставні, а деяке опізнене наступило через те, що треба найперше перевести приготовані роботи, конечні в такій важкій справі. Як впевнює „Россія“, дїло стоїть тепер ось як: Мимо ухвал специяльної анкети, яка в 1906 р. радила в холмскій справі, рада міністрів порішила, що Холмщини не можна придїляти безпосередно до гродненьскої ґубернії, але треба передовсїм утворити нову ґубернію холмску. Ся постанова одержала найвисшу санкцию дня 31. сїчня 1907 р. Сейчас і розпочались роботи около виладженя проєкту, який в серпни м. р. предложено до розгляду поодиноких міністерств і ріжних властий. У вересни стали надходити відповіди, а в грудни можна було вже зреасумовати всї пороблені замітки, так що виладжене проєкту війшло в остаточну стадию. Тепер проєкт уже зовсїм готовий і в найблизшім часї буде внесений до ради міністрів. По всякій імовірности вже з кінцем марця або в початках цьвітня проєкт буде відданий під розгляд державної думи.

До українських письменників. „Українська Студентска Громада у Харкові“ постановила видати „Лїтературно-публїцистичний Збірник“, добуток з котрого піде на піддержку незаможних студентів-Українцїв вищих шкіл Харкова, на уряджене укр. бібліотеки для громади і т. п. В збірнику будуть поміщені твори красного письменьства (поезиї, нариси, оповіданя, невеликі драматичні песи і т. п.) публїцистичні статї і де-які справочні відомости. З приводу сього рада громади звертаєть ся до молодих (починаючих) українських письменників з просьбою надіслати що-небудь з своїх творів (белетристичних), а також просить усї українські студ. громади і українські культурно-просьвітні товариства прислати короткі звідомленя про свої завданя, дїяльність, гуртуваня і т. п., щоб в сїм збірнику дати представлене про дїяльність української молоді. Всї сї матеріяли слїд надсилати в „Харков, Рибасовский переул., д. Нр. 4, кв. 2, д. Ользї Шаповаловій“. Час для надсилки творів призначаєть ся до Великодня.

Едмондо-де-Амічіс. 11. марта в Бордіґері на 62. роцї житя помер один із найвидатнїйших сучасних італїйских письменників-белетристів Едмондо-де Амічіс. В сїмдесятих і вісїмдесятих роках його гарні оповіданя та нариси мали широку популярність в Італії. Більшість їх зараз по виходї перекладались на чужі мови. З 1867 р. Амічіс редаґував у Фльоренциї ґазету „Italia Militare“; в нїй він виступив проти жорстокого поведеня з жовнїрами в італїйскій армії, й статї Амічіса причинила ся до важної реформи в італїйскій системі військових кар. В кінци 60. років Амічіс богато їздив по Іспанії, Франциї, Анґлії, Турциї, Мароко, південній Америцї й се дало йому богатий матеріял для цїлого ряду гарних оповідань. Особливо славить ся книга, написана Амічісом для молоді, „Coure“, яка розійшла ся в сотнях тисяч примірників і яку перекладено майже на всї европейскі мови. По художньому свому напряму Амічіс разом з Фоґаццаро належить до останних представників ідеалїстичної школи, яка веде свій початок від Манцоніого.

Вивіз українського вугля до Австро-Угорщини. Дати департаменту цлових оплат сьвідчать про надзвичайний зріст експорту донецкого камяного вугля й антрациту до Австро Угорщини. В 1906 р. через волочиску комору вивезено всього 3.554 пудів, починаючи-ж від сїчня 1907 р. експорт став швидко зростати. Вивезено в пудах: в сїчни — 900, в лютім — 7.116, в марцю — 14.025, в цьвітни — 4.277, в маю — 14.406, в червни — 4.589, — в липни — 6.720, в вересни — 46.253, в жовтни — 188.643, в падолистї — 426.568, та в грудни — 370.283, Всього, значить, за цїлий рік — 1,082.789 пудів.

Свій свого не пізнав. З Петербурга доносять про слїдуючу забавну подїю, котра кидає досить ярке сьвітло на російску полїцию: В Думі має бути внесена інтерпеляция в справі розправи, яка відбула ся недавно тому перед вільненьским окружним судом войсковим. Як обжаловані ставали перед тим судом два пограничні вояки, котрі порозуміли ся з пачкарями і казали собі добре за те заплатити, щоби їх перепустили через границю. Але оба лепскі вояки задумали зробити подвійний інтерес і хотїли одержати ще нагороду за виловлене пачкарів. Отже коли пачкарі перейшли зі своїми товарами через границю на російску сторону, згадані вояки зараз їх арештували. Аж тепер викрила ся забавна історня і показало ся, що свій свого не пізнав. Арештовані пачкарі поправдї не були пачкарі, лиш урядники стоячі на службі полїтичної полїциї, котрі займали ся перепачковуванем революцийних брошур і оружия, щоби їх відтак видавати в Росиї революціонерам і в той спосіб їх викривати і арештувати. Оба вояки зловили ся на тих пачкарях і не лиш не дістали нїякої нагороди, але їх ще й поставлено перед суд за то, що давали ся пачкарям перекуплювати. Суд войсковий однак зробив полїтичній полїциї в пограничнім місточку докір за то, що она сама підкуплює пограничну сторожу а крім того вніс і жалобу на туюж полїцию до міністерства справ внутрішних. Начальник місцевої полїциї відповів тодї, що дїяльність єго аґентів єсть „хосенна для правительства“, отже не видить в тім нїчого злого, що они підкуплювали вояків. Таксамо заявив і департамент полїцийний при міністерстві, що аґенти не допустили ся „нїякої незаконности“. Отже Дума хоче тепер знати, який єсть погляд президента міністрів Столипина в тій справі і длятого постановила поставити інтерпеляцию.

Конець портартурияди. Урядовий дневник в Петербурзї оповістив отсей царский указ до армії і фльоти: „Героїчна оборона Порт-Артура, яку весь сьвіт подивляв з причини відваги і бійкости залоги, ненадїйно перервала ся ганьблячим переданем кріпости. Найвисший военний трибунал, що покарав виноватих віддання кріпости, рівночасно привернув вповнї взнеслу правду про незабутні героїчні чини відважно-залоги. Відважні оборонцї Порт-Артура! Своїми героїчними чинами, своєю бійкостию, незважаючи на себе і вірностию даній присьзї, яку ви показали при оборнї нашої кріпости на далекім Сходї, ви здобули безсмертну славу і доклали нову величаву карту до річників героїчних чинів російских оборонцїв. Вдячна Росия нїколи не забуде про наші чини, як ви не забули про свої обовязки супроти неї. Підписано: Николай“.

До Бразилії. З Кракова доносять, що вчера прибув там зі Львова надзвичайний поїзд, який привіз із східної Галичини поверх 600 робітників, котрих перебуваючий в Галичинї бразилїйський орґанїзор ґр. Ле Гон замовив до будови зелїзниць в Паранї. В Кракові всїло до того поїзду 24 нових робітників, а в Тшебінї около 400 селян та робітників з Конґресівки так що до Бразилії їде около 1.200 осіб. Всї вони дня 19. с. м. відплинуть з Триєсту на корабли „Sophie Hohenberg“ до паранського порту в товаристві багатьох родин еміґрантів з Конґресівки, котрі удають ся на кошт бразилїйського правительства до Парани в характері кольонїстів. Товариство будови зелїзниць обіцює робітникам безплатний переїзд і удержане в часї їзди на корабли, а за робочий день буде платити по 5 корон. Ремісники дістануть подвійну нагороду. О скілько се буде правда, переконають ся еміґранти на місци.

Оповістки, іменованя і т. п.

Іменоване. Міністер судівництва іменував авскультанта при черновецкім судї Павла Шухевича адюнктом для Заставни.

Міска філїя товариства „Руска Школа“ в Чернівцях запрошує всїх членів на на нараду, яка відбуде ся у середу, дня 25. марта б. р. о 10. годинї в Народнім Домі з слїдуючим дневним порядком: 1. Справа заснованя курсів підготовних для вступних іспитів до шкіл середних і учительскої семинариї; 2. вільні внесеня. — За видїл: *К. Петращук*, голова; *Ю. Кавуля*, секретар.

З „Бук. Бояна“. Із за того, що сьпіваки не почали відразу точно учащати на проби до Шевченківского концерту (дня 5. цьвітня) конечно збільшити число проб і тому від слїдуючого тижня будуть проби відбувати ся що понедїлка, середи і суботи все від год. 7.—8. вечером. Просимо членів являти ся точно на пробах, бо самі на тім тратять, коли спізняють ся, бо пізнїйше зачата проба мусить пізнїйше скінчити ся. — При сїй нагодї звертаємо ся до видїлів наших товариств не призначати на пополудне і вечер 5 го цьвітня нїяких зборів нї відчитів, як отсе зробила „Жіноча Громада“, щоби не було колїзиї. — *Видїл.*

Загальні збори читальнї „Рускої Бесїди“ для громади Пядиківцїв відбудуть ся 29. марта с. р. з таким дневним порядком: 1. Отворене зборів. 2. Справоздане старшини. 3. Вибір нового видїлу. 4. Вільні внесеня. *Евген Тотоескул*, голова.

„Народний Комітет“ видав відозву „До Русинів галицкої земли“, в якій обговорює недавні вибори до сойму, вказує на трудну працю нечисленної українсько рускої репрезентациї в галицкім соймі, проти якої стояти муть не лише всї польскі партиї, а й москвофіли, та завзиває нарід уряджувати віча в справі загального, рівного, тайного і безпосередного права виборчого до сойму.

Із штуки і лїтератури.

Репертуар мійского театру. Нинї в недїлю, 22. с. м. по пол. „Maria Stuart“ (по зниж. цїн.) вечером „Die Dollarprinzessin“; в понедїлок, 23. с. м. „Der Vogelhändler“; в вівторок, 24. с. м. „Die Hugenotten“; в середу, 25. с. м. „Deborah“; в четвер, 26. с. м. „John Philipp Palm“; в пятницю, 27. с. м. „Fedora“; в суботу, 28. с. м. „Traviata“.

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА

тов. зеарестроване з ограниченою порукою

в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковинї. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого“ відібє ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї“.

Пріеднуйте нам нових членів!

Дирекция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.

Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**

Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Загальні збори каси пож. і щадн. для громади Рогізна відбудуть ся в недїлю дня 29. марта с. р. о год. 2 по пол. в домі читальнянім з таким дневним порядком: 1. Справоздане касове і білянсу за рік 1907 і одобрене его загальними зборами. 2. Вильосоване двох членів ради надзорчої і вибір двох нових на їх місце. 3. Ухвала, як ужити чистий зиск з дїлового року 1907. 4. Наради в справі стопи процентової при пожичках і вкладках щадничих. 5. Вільні внесеня і запитаня. За старшину: *Г. Мінтяньский*, нач.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагнїток
Чернівцї,
ул. Руска ч. 8.
(—)

Етаблїсема першої ранґи. Етаблїсема першої ранґи.
Доставець надвірний
фабрика: в Берні Мор. Телефон 275 і 213.
ЗІҐМУНД ФЛЮС
ц. к. надвірна фарбарня
і хемічна пральня
мужеской, дамеской і дїточої ґардероби, унїформів, фіранок і занавіс всякого рода в цїлости або в поодиноких бритах і штуках. Склад фабричний в Чернівцях, ул. Паньска ч. 13. (в домі ц. к. уприв. банку гіпот.)
Систем Флюса робить все нове. **СПЕЦИЯЛЬНІСТЬ** **Систем Флюса робить все нове.**
Фарбарня шовків і струсевих пер.
Найбільше того рода Етаблїсема в Галичинї, Чехах, Моравї і Шлеску.
Прошу добре уважати на мою фірму. Замовленя з провінциї, скоро, дешево, точно і на речинець. 1 6—10

Леопольд Кон
продажа дров „TIVOLI“ ул. Семинагородска
34 4—4 н. поручає по мірних цїнах
добрий материял до будови, материяли столярскі, материял на листви і карнїші, на оздоби до дверий як також материяли до гибльованя.
Дошки на підлоги і на паркети, готові дошки до паркетів, цїлком сухі.

Марка охоронна: **котвиця**
Liniment. Capsici comp.
Pain-Expeller
Загально признаний знаменитий усмираючий лїк на втиране по цїнї **80 сот. 1·40 кор. і 2 кор.** можна купити у всїх аптиках.
Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних фляшках з нашим охоронним знаком **„котвиця“** з аптики Ріхтера і для остережности приймати лише фляшки тим охоронним знаком яко правдиві. 178 25—40
Аптика Ріхтера „під золотим львом“
у Празї, улиця Елисавети число 5.

Бартеля вапно до корму
(40—42 % завартість фосфорових квасів.)
Оттак утучить ся свини, коли через 2 місяцї додає ся єї до корму
вапна виробу Бартеля.
П. Мельцер написав до нас дня 9. грудня 1896 такий лист: „Дякую Вам сердечно, за то вапно, яке купив я у вас для свиний. За 11 місяцїв свинї мої мали по 250 кільо ваги“.
Бартеля Фосфорове вапно до корму є найдешевшим і найлїпшим средством до охорони перед зломанем костий у лошаків, телять і ягнят, служить до утученя ялівок, поправляє у коров молоко, охороняє перед пажерливостию як також від него курки дуже добре несуть ся.
Описи, нотатки і взірцї даром.
5 кіль на пробу К 2·— почтою з Черновець 50 кіль К 15·—, 100 кіль К 28·—
27 9—10 н. с. Головний склад і висилка:
ШМІД і ФОНТІН, Чернівцї.

Виданя „Рускої Бесїди“ і „Рускої Школи“
можна купити у всїх
філїях „Рускої Бесїди“ і „Рускої Школи“,
в друкарнї „Рускої Ради“ і в книгарни І. Рехенберґа.

Тутешна продажня пива
в Бека домі при улицї Лилїєвій число 3.
подає отсим до відомости, що лиш тут можна дістати правдиве **фляшкове, експортове пиво і пиво „Бок“** оригінально стягане, яке потягає із
ПЕРШОГО БУКОВИНЬСКОГО ПАРОВОГО БРОВАРУ
С. РУДІХА в РАДІВЦЯХ. 17 2—5 н.
Цїна оригінальної фляшки **експертового пива 20 сот.** Цїна оригінальної фляшки **пива „Бок“ 22 сот.**
На жадане, фляшкове пиво доставляє ся по тій самій цїнї до дому.
Передовсїм продажня звертає увагу на свій специял: горілку т. зв.
„TAFELBRANNTWEIN“
за яку ґарантує що она вільна від всякого фузлю.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарнї товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана. Захарка.

Ч. 31. Чернівці, середа дня 12. (25.) марта 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цілий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цілий рік 18 кор. (згл. 9 рублів або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятниці і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция „Буковини“ в Чернівцях ул. Петровича ч. 2. Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат. Рекламациї неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділь і сьвят.

Володимир Антонович

роджений 1834 р., помер в Київі дня 21. с. м.

І знов отворила ся сьвіжа могила, в якій Україна ховає одного з найкращих своїх синів і робітників. Помер Володимир Антонович, вчений історик і суспільний діяч, товариш-співробітник Драгаманова, голова старшої українскої ґенерациї, що вийшла з ідейної сфери 60-тих років і до недавна ще була єдиною представницею українского житя в межах Росиї. Зійшов в могилу чоловік великого характеру, незломної сили волї і глубокої культури духа, ясна постать другої половини XIX. ст.

Родив ся Антонович в Махнівцях в Київщині в польскій, колись українскій сім'ї, але під впливом свободолюбних ідей, що запанували по кримскій війні, разом з кількома товаришами вернув ся до народа, з якого вийшли його предки, і став сьвідомим Українцем. Ґімназию скінчив в Одесї, відтак на київскім університетї студіював медицину, а скінчивши її, записав ся на історично-фільольоґічний виділ. 1860 р. здобув степень кандидата сего виділу. По кількох лїтах учителюваня став урядником канцеляриї київского ґенерал-ґубернатора, де обняв обовязки головного редактора при „временній комісиї для розбора древних актов“. 1870 осягнув степень маґістра, 1878 доктора рускої історії; від 1870 був доцентом, від 1878 дійсним професором сего предмету в київскім університетї. 1890 перейшов в стан спочинку, остаючи на дальше членом виділу в характері „заслуженого“ професора. За час своєї наукової діяльности здобував почести від ріжних наукових товариств та інституций. Антонович був членом-кореспондентом Імп. Академії Наук, дійсним членом Імп. Ґеоґрафічного Товариства, Археольоґічного Товариства в Москві, Тов. Історії і Старинностей в Одесї, Церков. Археольоґічного Тов. в Київі, Археольоґічного Тов. у Львові, членом-основателем Історичного Тов. Нестора, його довголїтним головою і почетним членом, почетним членом тов. природознавства при московскім університетї, дійсним і почетним членом Наукового товариства ім. Шевченка у Львові, почетним членом тов. „Просьвіти“ у Львові, членом-основателем українского Наукового тов. в Києві і ин.

Праця Антоновича не обмежала ся на професорску і наукову діяльність; він був не тілько професором та істориком, але й суспільним діячем. І обі сторони діяльности покійного тїсно звязані з собою. Має се свою причину в тім, що вся наукова праця Антоновича була звернена виключно до розслїдів минувшини України, котрій віддавав він свої сили яко суспільний діяч. Всї наукові працї покійного мають моноґрафічний характер. Загальний погляд на новійшу історию українского народа дають тілько його: Бесїди про часи козацкі на Українї, що вийшли в Чернівцях 1897 на основі записок одного з його учеників. З моноґрафій важнїйші: Про Київ у передхристияньскі та княжі часи (1897): Історія вел. князївства Литовского (1878); Київ і єго доля в XIV—XVI вв. (1882); Останні часи козацтва на правобічній Українї (1868); Гайдамаччина (1876); Волиньска тревога 1789 р. (1902); Українські міста (1869); Селяньство на Українї (1870); Стан православної церкви XVII—XVIII вв. (1871). Рівночасно з тими моноґрафіями видавав Антонович богато історичних матеріялів, а в купі з Драгомановим збірки історичних пісень.

Антонович цікавив ся передовсїм социяльною історією українского народа і тому звертав увагу найбільше на ті хвилї українскої історії, де найяснїйше виступає характер социяльно-економічного житя народу. Особисті і чисто-політичні теми оминав, захоплюючи ся масовими суспільними явищами, де одиниці або цїлком никнуть або усувають ся на задний плян перед масовими змаганями. На державно-політичні питаня не звертав майже уваги; держава у него щось зовсїм другорядне. Сю байдужність до державного житя находив в історії українского народа, у котрого бачив натомість власні громадскі ідеали: вічеву управу, виборну старшину, і т. п. Те, що передовсїм знаменує його твори, се демократизм, почутє гуманности та републиканьско-федеративні симпатиї.

Який був Антонович в своїх історичних творах, такий в приватнім і громадяньскім житю. До громадяньскої працї тягнуло його може більше як до наукової, але тяжкі політичні обставини, в яких прожив найкращу частину віку, не дали здійснити ся його симпатиям. Про ролю його в громадяньскім житю годї поки-що сказати що небудь певного, бо наслїдком утисків всякі заходи російских Українцїв мусїли мати тайний характер. В послїдних десятках лїт Антонович і та громада, якої був провідником, відвернули ся від полїтики, маючи на метї саму лише культурно-національну працю. Орґаном сеї ґрупи була „Кіевская Старина“, що мала дослїдами над минувшиною піддержувати і плекати українську національну ідею.

В послїдних роках Антонович, сїмдесятьлїтний знеможений старець, усунув ся від активного житя, не перестав одначе інтересувати ся розвоєм української справи. Послїдними його працями на публичній ниві були петициї в справі українских катедр на університетах та участь при заснованю „Наукового Тов. в Київі“.

Похорони великого покійника відбули ся вчера, ві второк, 24. с. м. Редакция „Буковини“ вислала разом з иньшими черновецькими часописями кондоленцийну телеґраму.

Бесіда п. Василька в буджетовій комісиї.

(*Дальше.*)

Галицкі старости.

Специялом політичної адміністрациї краю суть старости. Бесідник переконаний, що міністер внутрішних справ відповість, що за поодинокі случаї не можна робити відвічальним намісника, а вже найменше міністра внутрішних справ. Супротив того мушу сконстатувати: сї „поодинокі случаї“ повтаряють ся раз-у-раз так масово, що в десятці літ числимо їх на тисячі. Супротив того вже не можна брати їх за „поодинокі случаї“. Вони вже сконденсували ся в систему, в плянову акцию, а доказом того є факт, що спосіб, в який ті надужитя діють ся є в найріжнїйших случаях один і той сам.

Над'ужитя адміністративних властий суть всюди і у всїх повітах типові. Очевидна річ, суть случаї специяльно яркі, бо як і в инших заводах, так і між старостами східної Галичини бувають специяльно „спосібні“ типи, котрі вже від довгих літ займають всїх міністрів внутрішних справ, котрими мусить займати ся теперішний намісник і котрими займали ся непередні намісники.

Специяльно вславили ся три старости в східній Галичинї: гусятинський Дільц, бобрецький Ґродзіцький і старосамбірський Річчі. Але понад славою сих трох стоїть слава сокальського старости, Шведзїцького. З огляду на велике число інтерпеляций внесених в парляментї против його діяльности урядової, намісництво перенесло його, але — в характері радника намісництва до Бохнї. Коли результатом доходжень, на котрі міністер внутрішних справ, відповідаючи на виводи п. Романчука, зробив нам ласкаво надію, буде всюди лише се, що дотичні пани старости колись, яко гофрати або секцийні шефи, заїдуть до міністерства внутрішних справ, то нас би се могло остаточно вдоволити. Бо такі злобні ми не є, щоби нашим бажанем було тілько перенесене таких старостів з східної Галичини до західної. В міністерстві внутрішних справ можна би бодай пізнати знаве закона і урядничі спосібности тих панів; була би нагода сконстатувати, що ті пани, винявши їх роботи в характері шефів виборчої аґітациї, впрочім нї до чого иншого не здалі. Впрочім вони навіть не потребують розуміти що инше, або навіть знати закон; вони і так не урядують на підставі сих законів.

До чого веде галицка система?

Для мене було би дуже легкою і вдячною, а для декого з вас, мої панове, навіть дуже цікавою річию, як би я схотїв вичислити тут поодинокі яркі случаї найріжнїйших безправств, насильств, шикан і дрібничкових секатур, покараня поодиноких громад тисячами корон за переступлене заборони зборів, за вислане депеши до цїсаря або до бувшого президента міністрів Ґавча з подякою за внесене виборчої реформи. Але я не хочу забирати вам час вичислюванем сих случаїв, а се тому, бо цїлию моїх виводів є пригадати міністрови внутрішних справ, що він має в своїм бюрі всї акти і всї інтерпеляциї, телеґрами і иньші жалоби. В сих актах може він знайти всї, бесїдником наведені імена і факти. Бесїдникови розходить ся лише о се: спонукати міністра, щоби він в якийсь спосіб вплинув на намісника, аби той увільнив руський народ від тих скаженцїв, від людий, котрі з руського хлопа вже шпік висисають та котрі мусять довести і доведуть до того, що посли руського народу вже не зможуть бути панами ситуациї.

В парляментї маємо богато членів консервативних партий з Галичини, котрі кажуть, що з Русинами не можна нїчо зробити, бо вони всї зрадикалїзовані і зреволюціонїзовані. Бесїдник цїлком не хоче перечити, що руський рух вже не є цїлком невинним (harmlos) рухом. Противно, сей рух є більше ніж грізний, а одиноке, що може його спинити, було би: строгою законностию віддати руському народови віру, що можливий є його розвій на законній основі і що можливе є осягнене його домагань в законній дорозї.

Однак як нинїшна система буде удержана на дальше, то бесїдник може заповісти наперед — а він переконаний, що є добрим знатоком відносин серед свого народу — що в Галичинї усуне ся ґрунт з під ніг. Рускі хлопи не стануть социяльними демократами — бо социяльно-демократичний рух є для них за спокійним рухом. Вони підуть скорше за рухом, котрий має анальоґію в сумних відносинах, які в послїдних роках спричинили вибухи в Росиї і Румунії.

Чи буде конець насильству?

Все те діє ся в очах міністра внутрішних справ, в очах намісника. Міністер внутрішних справ мусить на все те спокійно дивити ся, бо він попросту не може зарадити злому — навіть хоч би хотїв.

Бесїдник виводить дальше, що в грі суть не тілько високополїтичні причини, котрі піддержують пануючу в Галичини систему, в грі суть також дрібні економічні мотиви. Ролю грає тут справа платнї робітника: розходить ся о се, щоби мати дешевого робітника рільного і щоби лише осягнути сю цїль, діють ся найнеможливійші річи. Сезонову еміґрацию робітників до Німеччини здержує ся всякими можливими способами. Робітника не можуть дістати робітничих книжок, а як котрі таки роздобудуть потрібні документи, то желїзничі стациї заперечують їм право до знижених карт їзди.

Ловецький закон інтерпретують в Галичинї в спосіб, що просто нищить руского хлопа. Бесїдник звертає увагу на інтерпеляцию п. Днїстряньского з 14. грудня 1907 про протизаконне виконуване лїсового судівництва староством в Городку. З сеї інтерпеляциї виходить, що тамошний секретар староства засудив на грошеву кару 113 хлопів, котрих лїсничі подали яко шкідників. Сї кари стягнено в брутальний спосіб. Инакше поступає ся з тими, що руйнують хлопів і котрим се доказано сьвідками. З інтерпеляциї п. Цеглиньского довідуємо ся, в який то спосіб хлопів в Шегинях перемиского повіту відшкодовує ся за шкоди, зроблені їм зьвіриною дїдича Павлїковского.

Однак тут не розходить ся о сї поодинокі случаї, хоч як вони сумні і хоч вони так тяжко кривдять населене. Розходить ся о се, як довго еще центральне правительство гадає толерувати таку систему і як довго, по думцї правительства, руский народ буде терпіти такий стан річи! Розходить ся о се, чи віденьске правительство вже виробило собі про все таку гадку і чи воно бодай спитає найвисшого урядника в Галичинї, чи він бере на себе за всю будучність ту відвічальність, до якої є супротив держави зобовязаний, коли цїле руске населене збунтує так, як сего не потрафить зробити нїякий ворохобник в сьвітї, як се не вдало би ся всїм демаґоґам всїх партий.

(Конець буде.)

§ 420.

§ 420. (172) зак. карн. звучить: „Виховавцїв або учителїв обох полів, котрі знущають ся над своїми вихованками, має ся за перший раз покарати арештом від трох днїв до одного місяця; але при повторенім случаю має ся попри висше назначену кару узнати їх неспосібними до сповнюваня учительского уряду або дїл вихованя“.

На підставі сего параґрафу суди звичайно засуджують кождого учителя, що тїлесно покарав ученика, — а коли нещасте хотїло, що таке лучило ся ся тому учителеви пораз другий, то кромі кари узнає его суд неспосібним до сповнюваня учительского уряду.

Коли у Вашківскім повітї лучив ся подібний випадок, а іменно т. Фрундза учитель з Вилавча зістав свого часу засуджений Вашківским судом і узнаний ним за неспосібного до сповнюваня учительских обовязків, тодї я на зборах філїї „Руской Школи“ у Вашківцях н. Ч. як також в часописи „Проміни“ доказував, що такий засуд не відповідає духови закона з слїдуючих причин:

Передовсїм закон карний, в котрім містить ся повисший §, походить еще з ери передконституцийної, бо той закон є установлений цїсарским патентом з 27 го мая 1852 р. В. з. д. ч. 117. — В тім часї тїлесна кара була в школах дозволена і загально уживана як звичайне средство педаґоґічне. Значить, під словами „знущають ся“ (в ориґіналї „Mißhandlungen verüben“) нїяким чином неможна розуміти звичайну тїлесну кару, а тільки справдїшне катоване і знущане. Се доказує також нотка при обговорюванім параґрафі. Іменно в нотцї сказано, що доперва розпорядком міністерияльним з 20. серпня 1870 р. В. з. і р. д. ч. 105. знесено в школах кару тїлесну, отже перед тим звичайна кара тїлесна була дозволена і не підлягала постановам карного закона. Коли-ж знесено в школах тїлесну кару, то треба було доконче і відповідно змінити § 420., бо до 1870. дозволене звичайне каране тїлесне уважати по р. 1870 знущанем і за се призначувати аж таку високу кару — се з ґрунту фальшива інтерпретация того §, не відповідаюча его духови і інтенциям.

Що більше: Після теперішних законних постанов перша часть того параґрафу вимагає основної зміни і докладнїйшого вияснення, а друга его частина являє ся зовсїм злишною. В передконституцийній добі шкільництво в Австриї не було так упорядковане як тепер. Специяльних з фаховим образованем властий шкільних не було, а до учительскої служби принимано тодї всякі індивідуа, які деинде не могли найти приміщеня. Не перечу, щоби і між тою ріжноманїтною збираниною не найшли ся ту і там сьвідомі люди і добрі педаґоґи, однак загал тодїшного учительства полишав дуже богато до бажаня а нерідко лучали ся ограничені і злобні „педаґоґи“, котрі поняття не мали о яких-не-будь педаґоґічних засадах, а знущане над дїтьми і катоване їх уважали за шпиль своєї педаґоґічної і методичної дїяльности. І против таких то індивідуїв був звернений § 420. зак. карного. Та коли настала конституция, а з нею унормовано шкільні відносини, установлено окремі шкільні власти, котрі мають іменувати учительскі сили і, як едино компетентні, висказувати ся про їх спосібність або неспосібність до сповнюваня учительских обовязків, — то тим самим суди, як не-фахові уряди, повинни стратити компетенцию висказувати ся в тій справі.

Ф. Матушевский.

Еміґрация з України.

(Конець.)

Другий кореспондент з Таращанського повіту пише ось що: „Страшні злидні та убожество з давних-давен примушували селян нашого повіту залишати рідні оселї, і, начепивши на струджені плечі савки, шукати по всїх усюдах заробітків. Кілька років тому таким чином де хто з селян забив ся аж до північної Америки... Сї піонери — еміґранти були дехкими на руку: потім того люди добре втоптали туди стежку“...[1]).

Далї автор допису розповідає про вельми цїкавий, свіжий факт, з котрого ми бачимо, що на еміґрацію селян за кордон починає завважати вже і уряд. „Не що давно, — оповідає кореспондент, — один мировий посредник, виконуючи наказ зверху, зібрав відомости в своїй окрузї про еміґрацийний рух. Виявило ся, що зараз в Північній Америцї живе на заробітках понад 400 чоловіка з його округа; деякі викликали навіть до себе жінок і дїтей. Про те, яким чином селяни дістають ся до Америки, кореспондент пише, що дістають ся вони не однаково: „одна частина їде таємно, без пашпортів, а друга — за посередництвом еміґрацийних контор, що позасновували Євреї по містах, а головну — у місті Рівному (на Волинї). Контори беруть по 125—150 карб. за приставку кождої душі. На сї гроші вони вже добувають пашпорт, перевозять еміґранта і годують в дорозї“. Заробітки мають там еміґранти добрі, — по 4 доляри в день. Один з їх що року нїбито присилає до дому готівкою по 1000 карб. а то й більше. Нарештї кореспондент додає, що „незабаром має піти до Америки нова партія селян, котра тепер саме гуртуєть ся“.

Декілька нових рисів до еміґрацийного руху дає кореспондент „Ради“ з м. Брусилова київського повіту. „Розкотилась у нас, — пише він, — поголоска, нїби прибули з північної Америки аґенти і набірають охочих найняти ся піхотинцями до американського війська, за матросів на їхні кораблї, а також за робітників на ріжні плянтациї та підприємства. Сї чутки здобувають собі багато прихильників проміж нашої молодї. Се й зрозуміло, бо тут тїснота, голоднеча та безправе, а Америка, — „блаженна сторона“ [1]).

Далї автор оповідає, що такий погляд на Америку заявив ся з того часу, як до Канади переселило ся з волости чоловіка з пятдесять. Стало ся-ж воно таким побитом: спершу 7 чоловіка еміґрували до Америки крадькома і оселили ся в Канадї. Обжившись там, вони покликали до себе свої семї, але до останього часу не поривають звязків з рідним краєм [2]).

Чутки про еміґрацийний рух ідуть з Волинї, а також і з Поділля. На Волини, як сповіщає „Вѣстникъ Волыни“, найбільше еміґрують селяни з двох повітів: острожського та новгородволинського. Останнїми часами по сих двох повітах повиїздило людий до Америки од 20 до 350 чоловіка з кожної волости. По инших повітах такої великої еміґрациї непомітно, хоча вона, — як каже ґазета, — останнїми часами значно зросла проти колишнього. Еміґрують не тілько безземельні, а й такі, що мають власні ґрунти [1]). Що до Київщини то про інтензивність в їй еміґрацийного руху свідчать ті кореспонденциї, з яких ми вже подавали уривки. Але окрім того, в „Радї“ [2]) було надруковане замітку д. Майстеренка, з котрої ми довідуємо ся, що з Київщини позаторік еміґрувало до Америки 886 селян. Далї ми бачимо, що еміґрацийний рух по деяких повітах пішов швидко й широко, по деяких повільно, а по деяких його й зовсїм непомітно: з таращанського повіту еміґрувало 450 д.; липовецького — 178; канївського — 160; київського — 60; уманського — 17; звенигородського — 10; сквирського — 8 і з бердичівського — 3. Про решту (4) повітів відомостий немає. Вважаючи на те, що — як пишуть кореспонденти, — чимало селян еміґрують крадькома, треба гадати, що цифри сї не певні і в дїйсности значно більші.

Се нове явище в житю нашого народа почала завважати і місцева власть. Принаймнї д. Майстеренко в своїй замітцї про еміґрацийний рух на Київщинї пише, нїби ходить чутка, що місцева адміністрация має на думцї полекшити селянам добуваня пашпортів а також настановити специяльних аґентів, котрим буде доручено інформуване селян і всї справи і турботи звязані з еміґрацією.

„Л. Н. В.“

[1]) „Рада“, ч. 207.

[1]) „Рада“, ч. 214.
[2]) „Рада“, ч. 214

[1]) „Рада“, ч. 218.
[2]) „Рада“ ч. 252.

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

Таким чином цілий § 420. зак. карн. являє ся застарілим пережитком і компетентні чинники повинні его заступити иньшим, що вповні відповідав би теперішним відносинам.

Мій голос в тій справі був тоді „вопіючим во пустини“. Ніякої відповіди від нікого я не одержав. І хто знає, чи був бим вернув коли знов до сего предмету, коли-б не цікава пригода, яка закінчила ся сими днями судовим процесом в Кльостернайбурґ. Річ мала ся так:

В однім дни місяця жовтня с. р. віцесекретар міністерства желізниць п. Оскар Воловарский опустив свое помешкане в Вайдлінґ, щоби удати ся на дворець в Кльостернайбурґ. Доходячи до моста побачив як трох молодців било четвертого. Се були ґімназисти. Одна пані, котра ішла за ними, крикнула з перестраху і старала ся нападеного боронити, однак се еї не удало ся, она мусіла уступити а брутальні напастники збиткували ся над самотним в страшний спосіб і товкли головою до поруча моста так, що кров текла струями. П. Воловарский прийшов близше до ґрупи, інтервенював, а відтрутивши одного з напастників на бік, сказав ему „крепке“ слово. Однак напастник ставив ся до него і відгрожував ся еще кулаком. Тоді урядник дав ему пощочину.

З тої причини батько чотирнайцятлїтного хлопця вніс скаргу против п. Боловарского о словну і чинну обиду чести.

Суд повітовий в Кльостернайбурґ увільнив оскарженого із слідуючими мотивами:

„Можна припустити, що тілесне каране в дуже обмеженій мірі прислугує прінціпіяльно лише родичам, учителям і виховавцям, то однак в сім випадку не можна піднести закиду против оскарженого. Коли возьме ся під розвагу ціду ситуацию, а особливо поведене оскаржного, котрого огірчив і обурив безличний виступ хлопця К., то ціле поступоване оскарженого не тільки дасть ся зрозуміти як людске, но також на основі закона карного е оно вповні оправдане. Оскаржений поступав в певного рода, коли можна ужити сего виразу, „сьвятім обуренню“. — Узасаднене, котре мае релїґійний підклад, каже дальше: „Се е стан душевний, який у сьвятім письмі і у батьків церковних уважае ся за момент похвали гідний і свобідний від всякої кари, позаяк не е грішний. Зі становиска карно законної термінольоґії мусить се сьвяте і оправдане обурене уважати ся за причину виключаючу кару“.

Дня 8. марта с. р. відбула ся перед апеляцийним сенатом під предсїдательством совітника краевого суду п. Аламу розправа відклику. Із перечитаного посьвідченя шкільного виходило, що критичного дня Франц К. прибув до школи із подрапаним лицем, з чого виходило, що катований ним і його товаришами ученик мусів боронити ся. Заступник обжаловуючого др. Зільцер збивав вирок виводами, що тут не можуть бути міродайними ані біблїйні ані канонїчні засади, та що після закона карного навіть оправдане обурене, як би се можна тут принятн, може становити лише облекшуючу підставу.

Оборонець др. Макс Поллак доказував, що хотяй би мотиви вироку першої інстанциї не зовсім могли бути акцептовані, то однак кождий чоловік з почутя справедливости і з серця був би приневолений взяти в оборону слабого і тому поступоване его клієнта не можна уважати протизаконним.

Трибунал потвердив увільняючий вирок, бо оскаржений в ситуациї удачно представленій першим судиею не поступав в незаконнім дусї (animus injuriandi), але в дусї поправнім (animus corrigendi).

Увільняючий мотив трибуналу промавляе менї цїлком до переконаня. Дїйсно в кождій акциї треба наперед вглянути в причину, розібрати основно стан душевний і всї чинники, які поводували даною особою і доперва на тій основі видавати засуд. Мертва буква закона невідповідно примінена до даних обставин або до особи дуже часто може скривдити когось, а у всякім разї дотичний судия не поступив би в дусї закона і законодавця.

І коли трибунал „animus corrigendi“ зовсім слушно уважае в сім випадку мотивом до увільнени від вини і кари, то чи не заслугуе бодай на таке саме узгляднене учитель, котрий вже з уряду настановлений до поправлюваня і вироблюваня характерів? Чи властиво до него не належало-б примінити тої засади, того мотиву?... На такі питаня можна дати лиш одну відповідь: можна і повинно узглядняти ся „animus corrigendi“.

А мимо того кілько то учителїв(льок) — як показуе ся — не слушно потерпіло від драконьского § 420. зак. карного? Кілько ще потерпить?... Так!, але се лише учителї, а п. Воловарский — то мінїстерияльний секретар.. А закони повинно приміню вати ся до всїх горожан зарівно, на якім становиску суспільнім они-б і не були... Та се вже річ дотичного судиї, як він ту справу понимае, і взагалї, як понимае свій уряд.

Не о се менї головно ходить, а о сам закон, а специяльно о § 420. зак. карн. Той параґраф треба цїлковито змінити відповідно до істнуючих теперішних законів і обставин так, щоби інтерпретация его була легка і недвозначна, та щоби перед виданем вироку судия був обовязаний основно вглянути в причини евентуального проступку учителя а не видавати засуду опираючись тільки на готових наслїдках.

Коли учительство підносить слушне і оправдане домагане реґуляциї своеї платнї, тоді з компетентної і некомпетентної сторони кажуть що добра воля е, але гроша нема. Зміна § 420 зак. карн. не потягне за собою ніякого видатку, — треба тільки доброї волї... Тою справою повинен заняти ся в першій мірі парляментарний „Український Клюб“, в якім сидять також посол учитель а котрий то клюб переважно складае ся з правників, що ту справу з'уміють докладно висьвітити і представити. Тому то на адресу наших послів написав я повисших кілька слів.

Іван Герасимович.

Посол Спинул перед своїми виборцями в Тарашанах.

Із Тарашан пишуть нам: Минувшої недїлї, то е дня 22. с. м., загостив до нашої громади посол до Ради державної Н. Спинул, щоби відбути перед тутешними своїми виборцями справоздане із своеї дотеперішної посольскої дїяльности.

Вже на желїзничім двірци в Глїбоцї привитали посла начальник нашої громади Герш Ное, его оба заступники Василь Палїевич і Вільгельм Наґель, дальше секретар громадский Яків Гункер та кілька видїлових. При переїздї через село Мигучени, повитали посла коло громадскої канцеляриї начальник громади Спиридон Букатар, учитель Іван Донїґевич і більше число господарів місцевих, прилучуючи ся також до походу. В Тарашанах перед шкільним будинком, в якім мали відбути ся збори, повитала посла громада людий із руского і нїмецкого населеня разом поверх триста душ — грімким „слава“. Потім місцевий начальник Ное і надучитель Евген Годованьский передали послови по короткій промові хлїб і сіль і запровадили его до шкільної комнати. Президия зборів повитала посла сердечними словами, так само місцеву інтелїґенцию і господарів, дальше теперішного начальника із Мигучен Спиридона Букатара і его попередника Костя Меричника та всїх громадян того села, почім удїлила слова послови Спинулови, котрий в більше як двогодинній бесїдї пояснив зібраним хід парляментарної працї, почавши від часу послїдних виборів аж до послїдної парляментарної сесиї. Бесїдник згадав обширнїйше про стараня руских послів коло поліпшеня добробиту сїльского народу та про зраду і мізерне становиско двох канавских послів Маркова і Глїбовицкого, які хотяй вибрані рускими мужиками-хлїборобами із Галичини, яко московскі запроданцї старають ся говорити в парляментї по московски і признають ся явно до Москалїв, котрі, як звісно, наших руских братів на Українї гноблять не гірше найбільших ворогів. По сїй бесїдї, часто перериваній притакуванями зі сторони слухачів та словами „славно“, удїлено послови Спинулови на внесене начальника громадского (яко предсїдателя зборів) за его щиру опіку і ревне заступництво руского народу одноголосно сердечну подяку і повне довіре. Так само виказали збори свою щиру подяку і необмежене довіре всїм руским послам так державним як соймовим. Про сю послїдну ухвалу повідомлено сейчас послів Николая Василька, др. Стоцкого і Пігуляка в телеґрафічній дорозї.

На конець промовляли ще заступник місцевого начальника Вільгельм Наґель в імени нїмецкої кольонїї, потім Іван Бучковский в імени місцевої читальнї, дальше Іван Букатар в імени місцевої каси і начальник із Мигучен Спиридон Букатар в імени своеї громади. По сих промовах дякував посол поодиноким бесїдникам, заохочував руских селян, аби они всї горнули ся около руских товариств, бо лиш нарід, добре з'орґанїзований і осьвідомлений та просьвічений, е сильний і не дасть ся першому-лїпшому ворогови звести з дороги. Такий нарід потрафить обстати сам за належними ему правами. Дальше завзивав посол зібраних, щоби всї відносили ся до него з довірем, бо лиш тогди мати ме силу рішучо вимнути ся за права своїх виборців, коли они всї як один муж станут за ним.

По сих словах розійшов ся нарід домів, дякуючи ще з'осібна поодиноко послови Спинулови за его гостину. Ми видимо, казали господарі, що сей посол е нашим щирим заступником, бо коли наші давні, нам зовсїм чужі посли показували ся перед нами хиба раз на шість лїт перед виборами, то сей прийшов здавати рахунок із своеї дотеперішної роботи ще до року від часу свого вибору.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 24. марта 1908.

Отворене парляменту. Парлямент збере ся, як доносить віденьскі часописи, 2. цьвітня. Зараз по зібраню палати голови клюбів установлять порядок парляментарних нарад. Провідники великих партий, а також правительство бажають, щоб буджет полагоджено в повній палатї. Щоб се уможливити, буде поставлений внесок на обмежене часу, а не бесїдників, як доси було, і то так, щоб для обради якогось ресорту призначено певне число засїдань.

На звичайних загальних зборах тов. укр. студ. „Січ“ в Чернівцях які відбулись дня 22. марта с. р. вибрано такий видїл: Сьвятослав Лакуста, студ. філ., голова, Омелян Цїсик, студ. філ., заст. голови, Павло Дяків, студ. філ., писар, Евген Вацик, студ. філ., скарбник, Лев Добряньский, студ. філ., архівар, С. Коралевич, студ. філ., контрольор, Лесь Ковбуз, студ. філ., бібльотекар, С. Кмітковський, студ. прав., господар. Заступниками видїлових вибрані: С. Ґушул, ст. філ., Ів. Корженьовский, ст. філ., Вол. Копачук, ст. філ., М. Яцевюк, ст. філ. і С. Ткачук, ст. філ. До кружків вибрані: Микола Павлусевич, ст. фл., голова научного кружка, Василь Гладкий, ст. філ., голова просьвітного кружка, Сьвятослав Лакуста, ст. філ., голова видавничого кружка, Омелян Цїсик, ст. філ., голова забавового кружка. — За видїл тов. укр. студ. „Січ“ в Чернівцях: *Сьвятослав Лакуста*, голова, *П. Дяків*, писар.

Товариство „Жіноча Громада“ на Буковинї складае сим прилюдну подяку Вп. панї Наталїї Кобриньскій, знаній галицкій писательцї, за прислані 10 кор. на цїли товариства. — *Е. Кумановска*, голова, *др. К. Ганкевичівна*, писарка.

Спадщина по М. Костомарову. Недавно по ґазетах повідомлялось про те, що 3. лютого сього року в Київі померла Г. Костомарова, удова по відомім нашім історику М. Костомаровім. 1. марта в південно-росийскому банку, в присутности повіреного наслїдників небіжки прис. адв. І. М. Бріллїянта та одної співнаслїдницї п. Григорович, судовий пристав Лобко Лобановский розчинив скринку для переховуваня коштовних річей і склав опис усього того майна, що було там. В тій скринцї були процентні папери та виграшні білети на 35.000, карб. По духовному заповіту нерухоме майно (маеток на Полтавщинї) передае ся найблизчим родичам: дїтям та онукам. Всю лїтературну спадщину (право на видане творів М. Костомарова вже друкованих і тих, що поки що в рукописах) передано товариству для допомоги бідним лїтератам та ученим. Але на се товариство небіжка Г. склала ось які обовязки: 1. усї гроші, що наберуть ся від видання творів її чоловіка, треба повернути на незайманий фонд ім. М. Костомарова; 2. на проценти з його товариство повинно при харківскому університетї на історично-фільольоґічнім факультетї отворити дві стипендії для студентів — по 360 карб.; 3. товариство повинно в чистотї удержувати те місце, де поховано М. Костомарова у Петербурзї, і берегти памятник над ним від руїни. Усе ж широке листуване небіжчика історика і власноручну його „Автобіоґрафію“ заповіщено зятеви М. Костомарова — членови ради мінїстерства фінансів В. Котельникову, колишньому товаришеви голови „Лїтературнаго фонда“, аби його видано не раніш 1910 року, коли припадають 25. роковини його смерти. Заповіт сей повинен ще затвердити київский окружний суд. Бібліотеку після небіщика передано в університет сьв. Володимира ще за житя Г. Костомарової.

Із штуки і лїтератури.

Репертуар мійского театру. Нинї в середу, 25. с. м. по пол. „Deborah“ (по зн. ц.) вечером „Die Dollarprinzessin“; в четвер, 26. с. м. „John Philipp Palm“; в пятницю, 27. с. м. „Der Vogelhändler“; в суботу, 28. с. м. „Traviata“; в недїлю, 29. с. м. по пол. „Der Bettelstudent“.

Замовленя на

Насїнє ярин, цьвітів і паші

з найславнїйшої фірми французької Vilmorin-Audrieux приймае

Зофія Голубінкова — Краків, Зелена 28.

За доброту і певність ручить ся, насїнє в опльомбованих торбочках.

Цїнник оплатно і даром. З поважанем

Зофія Голубінкова
Краків, Зелена 28.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.

Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**

Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Звичайні загальні збори каси пож. і щад. для громади Балківцї відбудуть ся в недїлю дня 29. марта с. р. о 2 год. по пол. в домі читальнї з звичайним порядком дневним. *Василь Нижник*, нач.

Загальні збори каси пож. і щадн. для громади Ленківцї прив. і Кам. відбудуть ся дня 5. цьвітня с. р. о 2 год. по пол. по обідї в „Народнім Домі" в Ленківцях прив. з слїдуючим дневним порядком: 1. Справоздане касове за рік 1907. 2. Вибір старшини. 3. Вильосоване 2 членів ради надзорчої. 4. Вільні внесеня. *Старшина.*

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на нїмецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним сьвітом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кождого інтелїґентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII|3 Frauenfelderstrasse, 2.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагнїток
Черківцї,
ул. Руска ч. 8.
(—)

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть
NERVOL
„Назва правно забезпечена"
аптикара др. Ю. Француза
в Тероноли.
Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol" і не приймати нїяких „Нервотонів".
Цїна флякона 80 сот. 10 фляконів (фляшощок) 8 кор. з оплатою і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всїх країв.
В Чернівцях на складї у Шміда і Фонтіна, в Селетинї в дрогоерій медициналній Стернпуса.
19 (—)

ДОМІНІК КОБУСЕВИЧ
кравець мужеский
улиця Семигородска ч. 2.
(в домі Д-ра Кормуса) 56 1—3
поручає і виконує
всяку мужеску ґардеробу
як найскорше і по мірних цїнах.
Колекциї взорів з анґлїйских і берненьских материй.

До Америки і Канади
найвигіднїйша, найдешевша і найпевнїйша їзда через 185 (—)
ЛІНІЮ КУНАРДА
Вивідати можна через аенцию
SCHRÖDER & COMP. TRIEST
(З Трієсту)
Slavonia 31. марта с. р.
Pannonia 14. цьвітня с. р.
Carpathia 28. цьвітня с. р.
(З Ліверполя)
Lusitaina, найбільший найпрактичнїйший паровець на сьвітї; відїзд 4. 25. цьвітня і 16. мая
Mauretania відїзд 11. цьвітня 2. і 23. мая. 1908.

14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14
В Канаду і Америку
14 (13—?)
прямо без пересїданя переправляє найскорше і найдешевше
вис. ц. к. правительством концесіон. міжнародне
Бюро подорожи
„Ґльобус" (Globus)
Чернівцї, ул. Ратушева 14. (Буковина).
Не купуйте шифкарти, доки не запитаєте ся в бюрі подорожи „Ґльобус" в Чернівцях о цїну! — Всяких вияснень в справі їзди удїляє ся даром.
Уважайте на число 14.
14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14 | 14

Працюйте і щадїть!
Товариство взаїмного кредиту
„ДНІСТЕР"
стовариш. зареєстров. з обмеженою порукою у Львові.
приймає
Вкладки ощадности на 4%
Кождого дня (в годинах урядових перед полуднем можна кожду вкладку назад відобрати.
Позички удїляє Товариство „Днїстер" на 6 проц. за інтабуляциєю; на кошта покритя дахівками на 5 проц. Сплату розкладає ся на 10 до 15 лїт; (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 кор. 08 сот. від кождих 100 К., позички.)
Векслї приймають ся тілько 3 місячні з підписами на 6 проц. до 7 проц.
Членами можуть бути і позичку дістати тілько члени обезпечені більше лїт в „Днїстрі".
З зисків удїлив „Днїстер" на публичні добродїйні цїли квоту 45.835 корон.
Стан 31. грудня 1907:

вкладки	2,795.183·— К	позички удїлені	3,410.684·— К
удїли членьскі	234.398·— „	цїнні папери	130.452·— „
ф. резервовий і иньші	46.842·— „	льокациї	182 206·— „

Канцеляриї в домі „Днїстра" ул. Руска ч. 20.
Канцеляриї отворені перед полуднем від 8 до 2 год.
Купуйте землю при парцеляциях.

Виданя „Рускої Бесїди" і „Рускої Школи"
можна купити у всїх
філїях „Рускої Бесїди" і „Рускої Школи",
в друкарнї „Рускої Ради" і в книгарни І. Рехенберґа.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ" і „РУСКУ РАДУ".

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.
Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик Рік заложеня 1873.
Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.
Товари з альпаки і кінського срібла В. Бахмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.
Дамскі ковняри і зарукавкі. найлїпші і найновійші товари-футряні.
Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin", „Nutria". шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.
Правдиве біле Єґера Др-а Лямана, калїсони і майтки, вебові і з Chenill хустучки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.
Трикотові і вовняні камаші.
Товари обувані, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.
Для панів лякерки, півчеревики — найновійшої сорти.
Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.
Куфри до подорожи з замочками і без. Нецезарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітила і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.
Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.
Найновійші артикули карнавалові:
Для дам наймоднїйші черевики балеві, загортки, ґази і вахлярі
Кляки і цилїндри найновійшого крою.
Щітки до річий, голови і до зубів.
Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і француской продукциї.
Хусточки батистові, шовкові, паньчохи шовкові так звані „Flor" гладкі і „ajour", рукавички шовкові, ірхові „Marabout" і иньші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові пояски найновійшого фасону
Шовкові шкарпитки. „Flor" рукавички, найлїпших фабрикатів сорочки батистові, ніки. наймоднїйшого фасону.
Ковнярики, маншети, краватки, полотняні хусточки і батистові.
Ґ ибори до польов на торби камаші, зарукавки крісла полеві і амуніция.
Санки „Rodel" всї специяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарнї товариства „Руска Рада" в Чернівцях під зарядом Івана. Захарка.

Ч. 32. Чернівці, пятниця дня 14. (27.) марта 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цілий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цілий рік 18 кор. (згл. 9 рублів або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятниці і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділь і сьвят.

ВІДОЗВА

до всїх Українцїв на Буковинї.

Відзиваємо ся до Вас у важній справі, яка обходить цїлий наш нарід на Буковинї, і маємо надїю, що Ви наші слова добре розважите і поможете нам зробити то, що загадуємо. Відомо Вам, що наш нарід жиє передовсїм на селах. Там є тих 300 тисяч наших людий, котрих доля лежить нам на серци. Від тих порядків, які є або поробить ся між селянами, залежить тепер і буде залежати дальше доля нашого народу. Тимчасом коли ми роздивимо ся, як тепер є по наших громадах, мусимо сказати, що богато там попсувало ся, що вже було добре почало ся, а ще більше роботи жде, аби єї зробити. Житє в читальнях, Сїчах і навіть в декотрих касах затихло, чужі розпаношують ся, як за давних часів, а наші люди ждуть, що їм увесь гаразд пришлють з Відня або Черновець. Показує ся, що нарід ще не навчив ся способів, як то доходить ся до того, щоби всїм було добре, і гадає собі, що вистане вибрати послів, а вони вже за всїх подбають. Не тілько селяни, а й дехто з більше вчених людий гадає собі так само.

Треба-ж раз тото порозуміти, що як у війнї старші нїчого не зроблять, коли не мають жовнярів, так і в полїтицї посли без привченого народу, без сильної партиї також не можуть всего зробити, а через то, що в народї мало сили, мусять часом робити таке, що потім людям не подобає ся. Треба-ж раз тото розважити докладно, що провідники і нарід то так, як лїкарі і хорі: одні розпізнають слабість, записують лїк і радять як жити; але хорі мусять лїку заживати і жити так, як приписано, инакше до здоровля не прийдуть. Не поможе хоч би найлїпший лїк, як єго поставить ся на полицї; не здасть ся нї на що і найкрасша рада, коли єї одним ухом слухає ся, а другим випускає ся. Люди мусять робити то, що їм в найлїпшій вірі радить ся; мусять знати, що не тілько проводирі мають журити ся, як довести людий до гаразду, але і самі люди мають їм помагати в сїй роботї.

З того, як тепер дїє ся по селах, видко також, що наші люди ще не зміркували, яка робота до них належить, яку полїтику вони повинні провадити. Полїтика не кінчить ся на тім, щоб вибрати депутатів, нехай вони журять ся рільництвом і промислом, торговлею і банками, новими правами, урядами, школами, робітниками і тим, як жити з другими народами; тим всїм мусимо і ми журити ся, бо на селі є також оказия займати ся такою самою полїтикою, тими самими справами, хоч у меншій мірі. Адже дало ся людям на села і школи і ріжні товариства і каси, помагає ся і иньшими способами та радами і нїхто в нас не спиняє так, як у сусїднїй Галичинї, дбати про се, щоби ті школи, товариства, каси, склепи і иньше розвивали ся; а спитаймо ся ми де подїли ся наші Сїчи? Як розвивають ся наші читальнї і каси? Чи то ще й тепер має бути так, як було до недавна, що всего треба дозирати з Черновець? А деж у Чернівцях взяти стілько наших людий, щоби всї села можна провадити? А на щож і по селах є вчені люди і розумні селяни? Крайний час уже зрозуміти то, що годї все скидати на одних і тих самих людий! Робота зросла так, що й робітників до неї треба тепер далеко більше, як колись, і всї повинні тою роботою подїлити ся. А на то, щоби праця лекше ішла, треба нам лучити ся до купи, треба роздивити ся, на кого можемо рахувати, а на кого нї, хто з нами, а хто против нас, треба, як то кажуть, орґанїзациї нашої партиї.

Сего року черновецкі Русини сходили ся богато разів на раду, що робити, аби наші села знову розрухати і людий заохотити до роботи. Часи настали для нашого народу доста прикрі. В Галичинї Поляки притисли наших людий ще тяжше, як доси тисли, і помогли вибрати послами наших ворогів-Москалїв, що вирікли ся свого народу. Ті Москалї все кажуть, що вони також „русскі“, нїби то саме, що ми. А ми на Буковинї маємо також, хоч не богато, таких „русских“ і бачили вже при виборах до Відня, як вони нам шкодили. Тепер галицкі Москалї поможуть певно нашим Москалям. Готово настати і в нас велике баламутство, що нїби то чи сї чи ті Русини то все одно. Так аби вже само слово не баламутило людий, ми постановили називати від тепер нашу партию українською. Так називають наш нарід в Росиї уже здавна, ту назву приняв наш нарід і в Галичинї, отте і ми на Буковинї, що нас тут є сто разів менше, як в Росиї, а десять разів менше, як в Галичинї, не маємо причини відпекувати ся сего слова. Наш нарід український, а наша партия — українська.

А крім того ми сказали собі: В нас нема нї дїдичів нї великих богачів; не будемо журити ся ними, а будемо приймати все, що вийде на добро нашому рільничому народови, нашим хлїборобам. Ми є затим, аби хлїбороби поступили у всїм наперед, а з ними і цїлий нарід. Не будемо завертати до старих, нездалих порядків або до тих, які є добрі тепер тілько для великих панів; будемо йти наперед з поступом часу. Через то й назвали ми ще свою партию поступовою. Разом буде тепер наша партія називати ся українська поступова партия. Хочемо, аби та назва в краю приймила ся, аби нашу партию не брали за одно з иньшими.

Для сеї партиї ми уложили нову проґраму, де сказано докладно чого хочемо і що загадуємо робити. Програма наша така широка, що на ню може кождий згодити ся, хто хоче, аби нашим людям було добре. Се не є якась проґрама паньска, тілько щиро мужицка, хлїборобска. Подаємо єї окремо, нехай собі кождий прочитає та розважить чи до ладу вона нам чи нї. Ми гадаємо, що в нїй хиба яке слово можна буде змінити, але не річ саму. А як уже що треба буде змінити, то змінить ся на зборах цїлої партиї, які скличемо як найскорше буде можна. До того ж часу ми мусимо зібрати всїх наших людий, а щоби знати, як тото робити, на то ми уложили осібні приписи, додані до проґрами. Просимо прочитати параґрафи від 2 до 12, там усе сказано. Як то прочитаєте, будете знати, що маєте робити. Якби оттак зложило ся партию, як ми загадуємо, тодї справдї можна би сказати, що самі люде радили би собою і послами, бо без згоди зборів з цїлого краю не починало би ся жадної важнїйшої полїтичної роботи. Люди з кождого села мали би своїх заступників на зборах і було би так, якби ті постановили. Доки того нема, то не можна дивувати ся, як часом щось таке стане ся, чого нарід не хоче. Нехай всї радять і приймають ся помагати також роботою, а не лиш самим словом, — тогди буде порядок у краю.

На разї, заки до зборів у Чернівцях прийде, треба, аби в кождім селї списати на папери тих людий, які пишуть ся на нашу проґраму які хочуть пристати до нашої партиї. Ту вже хтось у кождім селї мусить зробити початок і скликати людий. А як скличе людий, хочби їх і не богато було, нехай їм розтолкує, о що йде, нехай їм скаже, що годї так дальше самопас ходити, що ми мусимо лучити ся і тримати ся разом. Чим більше людий з якого села пристане до нашої партиї, тим важнїйший буде їх голос, як буде що установляти ся на головних зборах. (Перечитайте до того § 7). Залежить нам дуже на тім, аби не записувати людий, не спитавши їх, аби люди знали, на що пишуть ся, бо як так без розваги позаписують ся, або їх хтось спише, то така партия не буде певна, бо не буде сьвідома. А нам лїпше мати менше людий, а цїлком певних і щирих, нїж богато а непевних.

В самих Чернівцях уже зложив ся тимчасовий краєвий комітет, котрий має приготовити все, що треба, до краєвих зборів. До того комітету належать вісїм членів і двох заступників. Головою є проф. Антін Клим, єго заступниками др. Осип Маковей і о. Евген Семака, а членами: проф. Теофіль Бриндзан, надучитель Омелян Іваницкий, проф. Нилолай Ісопенко, проф. Панько Клим, радник Мих. Коралевич, др. Дмитро Коропатницкий і інспектор Омелян Попович. До сего краєвого комітету на адресу „проф. Антін Клим в Чернівцях, ул. Єлени ч. 8“ треба як найскорше посилати всї списи членів партиї і ті зміни проґрами, які би хто хотїв мати, аби комітет міг наперед подумати над ними, бо на краєвих зборах годї буде займати ся такими справами.

Зложив ся також і черновецкий місцевий комітет, котрого головою є др. Кость Клим, аби заняти ся орґанїзациєю в Чернівцях. Таким способом даємо і в містї і в краю початок до роботи, котра тим красше поведе ся, чим більше певних людий зголосить ся до неї

і прийме ся виконувати нашу проґраму, маємо надію, що кому тілько лежить добро нашого народу на серци, той зрозуміє, що тепер є дуже важний час, якого нікому проспати не вільно, коли хочемо забезпечити народови красшу будучність. І найтяжший наш ворог мусить признати, що в нас доси зробило ся неодно корисне для загалу, а головна річ: витворило ся такі обставини, що хто тілько хоче працювати, той може, бо великих перешкід не зазнає; але тепер уже настав час, що всї мусять працювати, всї мусять лучити ся разом, бо і ворог не спить, а як ми підемо в роздріб, тоді і переможе нас. Кількасот людий з краю уже на саму чутку про орґанїзацию зголосило ся до партиї, але до нашої партиї повинні належати не сотки, а тисячі народу — і ми маємо націю, що так буде. Ще раз повтаряємо і остерігаємо всїх: Не засипляйте важної хвилї! Не беріть собі легко нашої щирої ради! Памятайте, аби на вас не нарікали ті, що прийдуть по вас, аби не казали: „Мали батьки наші добрі часи, коли могли без перешкоди дбати про нарід, а тимчасом вони спали!“ Нїхто не знає, як колись може бути, отже тепер сходїть ся разом, радьте і працюйте!

В Чернівцях, дня 25. марця 1908.

За тимчасовий краєвий комітет:

Антін Клим, голова.

Др. Осип Маковей, заступник голови.

Посли до державної Ради і Сойму:

Николай Василько, Єротей Пігуляк, Іля Семака, Николай Спинул, Антін Лукашевич, др. Стефан Смаль-Стоцкий, Филемон Калитовский, Артур Малик, Тодор Левецкий.

Черновецкі члени українськоі поступової партиї:

Агенор Артимович, професор ґімназиї,
Адриян Артимович, проф. учит. сем.,
Осип Бабюк, учитель,
Др. Евген Бурачиньский, лїкар,
Теофіль Бриндзан, проф. реальн. школи,
Мелетій Галїп, радник консисториї,
Лев Галицкий, радник шкільний,
Николай Гарас, учитель школи вправ,
Др. Степан Гординьский, адвокат,
Гавр. Гордий, урядник „Рускої Каси“,
Панько Городецкий, гр.-кат. сьвящ.,
Іван Городиский, церк. півець,
Николай Григорович, експ. почт. н. п.,
Патапій Григірчик, надофіциял суду,
Др. Володимир Гузар, лїкар,
Максим Грушкевич, кандидат нотар.,
Володимир Данчул, авскультант,
Николай Дрогомирецкий, нотар,
Іван Дроздовский, інжінер,
Осип Захарясевич, управитель уряду тютюн.
Омелян Іваницкий, надучитель,
Николай Ісопенко, проф. ґімн.,
Николай Івасюк, артист-маляр,
Іван Кавуля, учитель,
Юрій Кавуля, учитель,
Филемон Калитовский, надрадник суду і посол,
Др. Дмитро Коропатницкий, авскультант,
Др. Володимир Кобиляньский, конц. фін. дир.,
Келестин Костецкий, декан і гр.-кат. парох,
Др. Франц Ключенко, лїкар і санїтар. реф.
Др. Кость Клим, лїкар,
Володимир Копачук, народн. учитель,
Николай Копачук, богослов,
Корниль Ковак, директор ґімназиї,
Антін Клим, професор ґімназиї,
Панько Клим, професор ґімназиї,
Др. Антін Ковалюк, урядник краєв. банку,
Михайло Коралевич, радник суду,
Юліян Кобиляньский, проф. ґімн.
Петро Кумановский, проф. ґімн.
Олександер Купчанко, пов. інсп. шкільн.
Юрій Кушнїрюк, практикант каси,
Іван Луцкий, гр.-кат. сьвященик,
Атанасій Левиньский, проф. ґімн.
Антін Лукашевич, посол,
Йосиф Лучка, проф. аґроном. школи,
Др. Осип Маковей, проф. учит. семин.,
Омелян Могильницкий, урядник „Рускої Каси“,
Омелян Малаховский, проф. ґімн.
Андрій Міский, катехит,
Володимир Милькович, проф. унїверз.,
Володимир Михальский, прокуратор держ.,
Павло Миколаєнко, канцел. желїзн.,
Осип Митрук, міщанин,
Казимир Петращук, учитель школи вправ,
Єротей Пігуляк, посол,
Фридрих Пухаль, нар. учитель,
Осип Проскурницкий, проф. ґімн.,
Іван Прийма, проф. ґімн.,
Ілия Попович, інжінер,
Омелян Попович, краєвий інсп. шкільний,
Іван Радомский, учитель ґімнастики,
Опанас Руснак, народн. учитель,
Іван Ронґуш, скріптор бібліотеки унїверз.,
Олександер Садаґурский, асистент рахунк.,
Віктор Сарнавский, урядник каси краєв.,
Евген Семака, проф. ґімн.,
Іля Семака, посол,
Михайло Сїмович, гр.-кат. сьвященик,
Софрон Сїлецкий, канцелїст желїзн.,
Николай Спинул, посол,
Олександер Спинул, асистент желїзн.,
Іван Стернюк, властитель торговлї,
Др. Степан Смаль-Стоцкий, проф. унїверз. і віцемаршалок краєвий,
Іван Тірон, проф. ґімн.,
Осип Хоміцкий, інспектор полїциї,
Іван Черский, урядник дирекциї рел. фонду,
Роман Цегельский, проф. учит. семин.
Кость Шинкарюк, уряди. книг ґрупт.,
Денис Єремійчук, проф. унїверз.,
Іван Яворский, офіциял суду,
Володимир Ясеницкий, надрадник суду,
Іван Ясеницкий, практикант правит.,
Николай Василько, посол,
Олександер Велигорский, офіц. желїзн.,
Іван Воробкевич, управитель уряд. рентов.,
Др. Володимир Филипович, директор шпиталю,
Іван Фрундзей, богослов,

Начерк орґанїзациї
українськоі поступової партиї на Буковинї.

§ 1. Українська поступова партия на Буковинї ставить собі слїдуючу проґраму:

Проґрама.

I. В справах національних: будемо підтримувати і скріпляти національну силу, єдність і самостійність українського народу та заступати ся за права українського народу взагалї, а членів партиї з'осібна.

При теперішнім державнім устрою ми віддані всею душею рідному краєви Буковинї і будем працювати перед усїм і завсїгди для українського народу на Буковинї.

Ми будемо змагати до національної автономії і спільности Українцїв в державі.

II. В справах державно-полїтичних стоїмо за поступом і домагаєм ся розвитку устрою державного в тім напрямі; особливо будем домагати ся найширших горожаньских вольностий: особистої і домашної, слова і печати, зборів і виборів, віри і совісти.

III. В справах суспільно-економічних будемо змагати до того, аби кождий чоловік міг користувати ся плодами своєї працї, і щоби таким чином запанував добробит між українським народом.

IV. В справах культурних: будемо змагати до піднесеня нашого народу на ступінь сучасної культури.

Подрібні жаданя.

I. В справах національних будемо домагати ся:

а) щоби кождий Українець міг у своїй мові 1) побирати науки в школах, 2) доходити свого права у всїх урядах і 3) слухати слова Божого в церкві; 4) будемо старати ся, аби усїми публичними інституциями, призначеними для нашого народу, завідували наші люди. Таке саме признаємо 5) і иньшим націям, проживаючим на одній з нами землї.

б) будемо заводити і піддержувати заклади, товариства і підприємства з характером національним і поступовим;

в) особливо будемо осьвідомляти нарід з усїма національними справами, з его історичною бувальщиною і теперішностю, будемо скріпляти почуте національне у всїх верствах, аби тим чином з'єднати увесь нарід під один національний прапор.

II. В справах державнополїтичних домагаємо ся:

а) заведеня загального, рівного і тайного голосованя і знесеня курій при виборах до громадских рад, до буковиньского краєвого сойму і до иньших репрезентацийних корпораций;

б) викорінення всякого насильства і безправства;

в) аби всї публичні урядники були особисто одвічальні також перед поодинокими горожанами за всяке нарушене їх прав, чи то приватних чи то публичних, а аби кождому горожанинови була дана можність в якнайкоротшій дорозї доходити поверненя шкоди і покараня такого урядника (так як се доси установлено лишень дотично судових урядників).

III. В справах економічних:

б) будемо всїми силами ширити змисл спілковости і змагати до добровільної орґанїзациї в спілки виробні, кредитні і споживні.

б) бажаємо придбаня землї для селян, обездовженя селян за державною помочию, піднесеня культури землї, та і хлїборобского промислу взагалї;

в) змагаємо до заведеня одного загального, проґресивного, подохідного податку і знесеня поодиноких родів посередних і безпосередних податків, відтак домагаєм ся:

г) публичної охорони против визиску працї (установленя найнизшої зарібної плати, зниженя стопи процентової, забезпеченя найменьшої недвижимости вільної від екзекуциї в той спосіб, щоби скількість доконче потрібна до удержаня родини була зовсїм вільна від екзекуциї);

д) заведеня безплатних інформацийних бюр для попиту і подачі працї;

е) безплатних курсів для анальфабетів і аґрономії, вандрівних учителїв, заложеня господарских і промислових шкіл;

є) скороченя часу військової служби і зменьшеня видатків на військо;

ж) нагороди підчас військової служби військовим резервістам і їх родинам;

з) обезпеченя на старість і випадок калїцтва.

IV. В справах культурних домагаємо ся

а) народних, середних і висших шкіл з українською викладовою мовою;

б) безплатної науки у всїх школах;

в) будемо всїми силами дбати про загальну осьвіту народу, оперту на добутках науки через читальнї, публичні виклади, людовий унїверзитет, бібліотеки і т. п., про народну штуку і взагалї про духовий розвиток усїх верств суспільности.

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

§ 2. Членом українськоі поступовоі партиі на Буковині може бути кождий Українець, що проживає на Буковині і якого заряд партиі прийме. Заряд не обовязаний подавати причин, чому його не приняв до партиі.

§ 3. Хто бажає вступити до партиі, має се заявити зарядови партиі письмом, в якім заявляє, що приймає проґраму партиі і підчиняє ся безуслівно всім постановам партиі і его орґанів, та що буде спирати партию морально а материяльно що найменьше датками, які установить краєвий головний збір партиі.

§ 4. Кождий член партиі має право брати участь в еі нарадах і ухвалах, та користувати ся всім, що партия може подати своїм членам.

§ 5. Проти членів, які не сповняють партийних обовязків або провинять ся словом чи ділом супроти партиі або партийноі карности, виконуючий виділ має ужити відповідних средств а в потребі виключити такого члена з партиі. Виключений має право відклику до заряду партиі. Против рішеня заряду нема відклику.

§ 6. Для переведеня своеі програми українська поступова партия орґанізує ся в сей спосіб: Орґанізация партиі складає ся із орґанізациі місцевоі і краєвоі.

Партиєю рядять головні збори та заряди місцеві і краєвий.

Всі партийні справи кождоі місцевости полагоджує заряд чи головний збір кождоі місцевости, а всі прочі справи заряд краєвий чи головний збір членів з цілого краю.

До краєвого головного збору партиі належить вожда зміна програми й орґанізациі партиі тай вибір краєвого заряду партиі, контроля над діяльностию заряду і виділу партиі, над справами прасовими і грошевими відтак і такі справи, які краєвий заряд партиі ухвалить предложити до рішеня головним зборам. Над вільними внесками членів, попертими що найменьше 20 членами, можна нараджувати ся, але рішати аж на слідуючих звичайних або окремо на те скликаних зборах.

Всі прочі партийні справи рішає заряд партиі. Виконуючий виділ краєвого заряду партиі виконує всі ухвали й приготовляє все, що має прийти під обраду заряду партиі й сей знов усе, що має стати на дневнім порядку головних зборів. Незвичайно наглі справи, яких рішене годі відложити на 3 дни, рішає виконуючий виділ, мусить однак рівночасно скликати заряд партиі задля одобреня свого рішеня.

§ 7. Головні збори місцеві вибирають місцевий заряд, який складає ся в місцевостах, де нема більше як 50 членів партиі, з 3 членів, між котрими повинен бути хоч 1 хлібороб чи міщанин і 2 заступники. На кождих дальших 50 членів партиі вибирають ще по одному членови до заряду, при чім хоч третина з них мають бути хлібороби.

Члени зарядів місцевих є заразом відпоручниками до головних зборів краєвих з правом голосованя. Всім прочим членам партиі вільно брати участь в головних зборах краєвих з голосом дорадчим.

На головних зборах краєвих вибирають присутні відпоручники кождого судового повіту з осібна по 3 членів і по 1 заступникови до краєвого заряду партиі, між якими повинен бути що найменьше один хлібороб. Члени із судових або мішаних повітів як Бояни, Сучава, Дорна Ватра, Іурагумора, Радівці і Солка по 1 членови й 1 заступникови а члени з міста Черновець 8 членів і 2 заступників. Краєвий заряд партиі вибирає з поміж себе виконуючий виділ краєвий з 12 членів і 3 заступників, між якими 8 членів мусить проживати в Чернівцях.

§ 8. Надто є посли, що належать до партиі, вже яко такі членами заряду і виконуючого виділу партиі з правом голосу рішаючого.

§ 9. Головні збори й усі вибори відбувають ся раз у рік, а надзвичайні після потреби на підставі ухвали дотичного заряду або на жадане що найменьше пятини членів.

Заряд партиі збирає ся правильно що три місяці а виконуючий виділ що дві неділі на наради.

Надзвичайні наради скликає голова заряду, який є заразом головою виконуючого виділу після потреби або на жадане послів або 10 членів заряду чи 3 членів виділу.

Заряд партиі вибирає з межи членів викон. виділу голову і 2 заступників голови а виконуючий виділ вибирає до того 2 писарів, скарбника і контрольора.

§ 10. Виконуючий виділ настановляє в кождім судовім повіті орґанізаторів партиі, які посередничать між зарядом а членами партиі.

Виконуючий виділ обовязаний скликати хоч раз у рік у кождім повіті партийні збори своїх членів.

§ 11. Орґанами партиі є часописи „Буковина“ і „Руска Рада“, якими кермує виконуючий виділ партиі.

§ 12. Для всіх зборів і засідань іхніх нарад, ухвал і для виборів міродайні загально приняті приписи парляментарні.

Про все, що тут не зазначено виразно, рішають дотичні заряди або збори партиі.

„Руска Каса“ в Чернівцях.

Се безперечна річ, що лихварство на Буковині дуже розпаношило ся. Нарід бідний, темний, лихварі використовують те і визискують наших селян скрізь де і як лише можуть. Не диво про те, що лихва процьвітає з дня на день, а наші люди сотками тратять свої маєтки і кінець кінців втікають за море шукати ліпшоі долі. Та там добре, де нас нема. При добрій, розумній і вмілій господарці можна тій біді зарадити, а се лежить в першій мірі в обовязку нашоі інтеліґенциі. Скрізь, де лише жиє наш люд, треба засновувати спілки і протиставити всім тим, що жиють з працї народу, відпорну силу.

Спілками і то лише одними спілками зможемо вбити лихву, а так само піднести наш нарід материяльно. При засновуваню спілки не повинен кермувати інтерес або пустий „патріотизм“ але щира воля працї і охота до діла, а тоді певно наші спілки стояти муть красше, чим тепер.

Годі нам спускати ся на поміч з „гори“, нам треба власними силами поліпшувати долю народу.

А що ми можемо в спілках при добрій воли і твердій постанові діпняти цїли, покаже ось найліпший примір „Руска Каса“ в Чернівцях.

„Руску Касу“ заложено в роцї 1896. В першім роцї свого істнованя стояла каса лихо, так як майже і всї наші новозасновані каси по селах. В члени приступило заледви 70 осіб з 2000 кор. паїв, а вкладок було поверх 1.000 кор. Та люди, що керували касою не тратили надії, але старали ся з року на рік піднести її значіне і от вкінци таки вдало ся їх зробити з того маленького товариства одну з найбільших кредитних інституций на Буковині. Тепер „Руска Каса“ стала не лише захистом перед лихвою, але також і, такби сказати, всенародним добром, де кождий може користати в відповіднім часї, відповідним кредитом.

Розгляньмо її справоздане за рік 1907, то й переконаємо ся.

З кінцем р. 1907 мала „Руска Каса“ 1.300 членів з 2.989 паями на загальну суму 119.586·63 К. Члени дістають від вповні вилачених паїв 6 проц. дівіденди, яка виносила в роцї 1906 6.113·30 кор. Оборот вкладок щадничих виносив около пів міліона корон. Вкладок виплачено в роцї 1907 241.673·45, а лишає ся з кінцем року 244 100·38 кор. На пожичках мала каса з початком 1907 р. 783 441·97 кор., в протягу ділового року дано пожичок 1,514.144·87 так, що загальна сума даних пожичок виносила 2,297.586 К, 84 сот. Звернено в роцї 1907 пожичок 1,380.977 кор. 67 кор. Стан пожичок з кінцем 1907 р. виносить отже 916.609 кор., 17 с. Найбільше пожичок давала каса на векслї бо кор. 725.696·55 а на записи довжні кор. 190.912·62. Вексель у банку то оборотовий капітал, тому каса й зважає більше на него. Противно запис довжний. Як би каса мала більше вкладок і паїв, то моглаб звернути більше уваги на довжні записи, бо всеж власним грошем можна господарувати після волї, не то що з чужим, жиченим.

Банковий кредит, значить гроші, які каса брала з чужих банків, виносив в роцї 1907 1,701.185 кор., а остає його з кінцем року поверх пів міліона бо 547.363 кор.

Фонд резервовий виносить 20.899·22 кор. Блькованих гроший по других банках було 5.652·50 кор.

Самих відсотків пібрала каса в роцї 1907 70 884·63 кор., провізиї 8.913·26 кор., з чого сплатила банкам 32 881·45 кор. а від вкладок 10.360 74 кор., а решта пішло на платню урядників, адміністрацийні видатки, чинш і податки. Чистий зиск каси за рік 1907 виносить 17.157·86 кор. Загальний оборот касовий в роцї 1907 виносив около 8 міліонів корон.

Коли возьмемо на увагу, що минувший рік, був роком загальної кризи, яка дуже лихо відбила ся і по найбільших банках та спричинила упадок не одного з тих банків, то мусимо з натиском висловити ся про солїдність „Рускої Каси“, про що сьвідчать вже наведені числа а найбільше чистий зиск.

Та мимо того всего „Руска Каса“ не находить у нашої інтеліґенциі того заінтересованя, що вона повинна найти. Тут все панує приповідка: „Коли тревога то до Бога, а по тревозї — забув о Бозї“. Наша інтеліґенция, з дуже малим виїмком все складає свої капітали по чужих, навіть і непевних інституциях а борони Боже у своїй рідній. Балачка про непевність зложеного капіталу тут цїлком не на місци. Вона покриває в більшій мірі рутеньску байдужність і брак щирого патріотичного обовязку. Як бачилисьмо з чисел, має каса банкового кредиту поверх пів міліона, значить гроший чужих людий, має коло 120 тисяч паїв з пятикратною порукою, дальше всї дані пожички інтабульовані, но все разом збиває хитрі викрути нашого байдужного загалу. Як би ті всї гроші, що лежать по закутках та в скринях наших селян опинили ся в „Рускій Касї“, тодї могла би вона сповняти як слїд свою задачу — служити тому, хто потребує грошевої помочи! Як би наш загал бодай в частинї зрозумів те все, тодї могли би ми і повторити за Чехами слова: „Нарід собі!“ *Г. Г.*

НОВИНКИ.

Чернівцї, 26. марта 1908.

З нинїшним числом розсилаємо цїнник насїнь п. З. Голубінкової.

Перші місячні сходини товариства учителів висших шкіл „ім. Сковороди“ відбулись дня 22. марта с. р. в будинку II. ґімназиї в Чернівцях. Збори отворив голова товариства проф. Антін Клим і повитав теплим словом всїх присутних членів з Кіцманя і Чернівців (числом 34); між ними можна було бачити совітників краєвої ради шкільної і директорів ґімназий. Відтак судило ся голові товариства поділитись з членами сумною вісткою про велику втрату для України і еї науки, про смерть великого історика та першого громадянина: Володимира Антоновича, того, що не лише писав, але також творив історию; збори віддали низенький поклін великому Покійникови. — Дальше голова подав зборам до відома заяву виділу товариства вислану центральному союзови товариств шкіл середних у Відни про заснованє нового товариства „ім. Сковороди“ з тим, що воно приступає в члени того союза. В кінци закомунїкував зборам і те, що про заснованє тов. „ім. Сковороди“ було повідомлено те-ж і тов. „Bukowinaer Mittelschule“, якого членами були давнїйше наші рускі професори середних шкіл і враз з тим відчитав відповідь, яка наспіла від виділу товариства! — Опісля слїдував відчит професор В. Кмицикевича: про українського фільозофа Григорія Савича Сковороду“. Прелеґент зазначив найперше той факт, що імя Сковороди так загально відоме на Україні по тім боцї Збруча, а так мало відоме у нас по сїм боцї Збруча і подав де-які причини тої появи. Відтак здебільшого з'образив часи і умовини, в яких судилось Сковородї жити і трудитись (рр. 1722—1794). Дальше подав образець його житя та характеристичні черти його фільозофії, а головно практичної фільозофії, причім звернув увагу найбільше на ті прегарні, просто чудові ілюстрациї до його практичної фільозофії-моралї, себто сказав на його житє, на його вчинки, на незвичайну гармонїю між словами й ділами великого праведника, гармонїю справдї дуже рідку в історії фільозофії. В кінци вказав прелеґент на значіне та заслуги того мудрця, що то невпинно будив Україну з глибокого сну до нового, красшого житя, що підготовив ґрунт до заснованя першого унїверзитета на Україні, себ то в Харкові (р. 1803); Того великого праведника, що без страху перед сильними міра сего підніс різкий протест проти кріпацтва та всякого поневоленя темного і бідного люду, і Того, що підготовив ґрунт і дав перший почин до прибудженя українського письменьства. Присутні висказали устами голови тов. проф. А. Клима подяку прелеґентови. По відчитї слїдували вільні внесеня: себто внесенє проф. В. Сімовича, щоби по причинї скону В. Антоновича вислати кондоленцийну телеґраму на руки Д. Чикаленка що і принято. Проф. др. Аґенор Артимович поставив внесок щоб подати відповідну петицию до міністерства просьвіти, щоб наших учеників при матурі питано лише з рідної української мови (викладової), а не з української і нїмецкої. Одноголосно принято. За виділ тов. проф. *А. Клим*, голова і проф. *Іван Прийма*, секретар.

З Буковиньского Бояна. Проби хору відбувають ся, як було заповіджено, що понедїлка, середи і суботи від год. 7-ої до 8-ої. Слїдуюча проба в суботу 28. марта о год. 7-ій. В недїлю дня 29. марта як найточнїйше о год. 10-ій рано в великій сали „Народного Дому“ перша проба хору з оркестрою. Звертаємо увагу, що орхестру задля других зобовязань тяжко дістати, тож просимо всїх сьпіваків явити ся точно в суботу а потім в недїлю в поданім часї на пробах. *Виділ.*

Місто кондоленцийної телеґрами на похорон бл. п. Володимира Антоновича вислало товариство укр. студентів „Січ“ 5 корон на будову бурси педаґоґічного тов. у Львові.

Товариство укр. студентів „Січ“ в Чернівцях і „Кружок жіночої громади“ уряджують в четвер дня 2. цьвітня 1908 в сали „Польского Дому“ аматорске представленє: „Понад Днїпром“, драматичні картини Ів. Тобилевича. Дохід призначений на українську школу шитя в Чернівцях. Цїни місць враз з податком: льожа 11 кор., крісла перворядні 3 кор., другорядні 2 кор. 20 сот., треторядні 1 кор. 10 сот., партер 70 сот., для Вп. учеників 50 сот. Білети мож дістати скорше в склепі п. Стернюка. — За кружок жіночої громади“ *Зиновія Грушкевичівна.* — За тов. укр. студ. „Січ“ *Сьвятослав Лакуста*, голова.

З музичної школи ім. Миколи Лисенка в Чернівцях. Другий квартальний попис учеників нашої школи відбуде ся сеї недїлї дня 29. марта точно о год. пів до третої по полудни. В концерті беруть участь крім учеників ще й учительскі сили „Школа“ а то панна Г. Бухер п. А. Франк і п. Г. Ганкевич. — Задля більшого числа пописуючих ся і наступаючих зборів „Рускої Каси“ попис мусить розпочати ся точно о назначеній годинї. Вступ для гостий вільний. *Заряд „Школи“.*

Деревця овочеві 6—7 лїтні можна набути по цїнї 1·20 кор. до 1·40 кор. Зголосити ся до п. Кушнїра „Руска Каса“.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.
Меди питні домашного виробу і КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!
Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.

За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст. **Дрібні Оголошеня** малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова. Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Загальні збори каси пож. і щади. для громади Давидени-Зруб відбудуть ся дня 7. цьвітня с. р. зі звичайним дневним порядком. *Дмитро Даскалюк*, нач.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагнїток
Чернівцї,
ул. Руска ч. 8.
(—)

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть
NERVOL
„Назва правно забезпечена"
аптикара др. Ю. Францоза
в Тероноли.
Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol" і не приймати нїяких „Нервотонів".
Цїна флякона 80 сот. 10 фляконів (фляшощок) 8 кор. з оплатою і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всїх країв.
В Чернівцях на складї у Шміда і Фонтіна, в Селетині в дроґоерій медициналній Стернтуса.
19 (—)

Друкарня „Рускої Ради"
має на складї
КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦИЙНИХ ТОВАРИСТВ
(Взаїмна Вигода")
Всї книги до веденя товариства, коштують враз з стемплями 50 кор. з пересилкою 51 кор.

ДОМІНІК КОБУСЕВИЧ
кравець мужеский
улиця Семигородска ч. 2.
(в домі Д-ра Кормуса) 56 2—3
поручає і виконує
всяку мужеску ґардеробу
як найскорше і по мірних цїнах.
Колекциї взорів з анґлїйских і берненьских материй.

Видання „Рускої Бесїди" і „Рускої Школи"
можна купити у всїх
філїях „Рускої Бесїди" і „Рускої Школи",
в друкарнї „Рускої Ради" і в книгарни І. Рехенберґа.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ" і „РУСКУ РАДУ".

Гутешна продажня пива
в Бека домі при улицї Лилїєвій число 3.
подає отсим до відомости, що лиш тут можна дістати правдиве **фляшкове, експортове пиво і пиво „Бок"** ориґінально стягане, яке потягає із
ПЕРШОГО БУКОВИНЬСКОГО ПАРОВОГО БРОВАРУ
С. РУДІХА в РАДІВЦЯХ.
17 3—5 н.
Цїна ориґінальної фляшки **експертового пива 20 сот.** Цїна ориґінальної фляшки **пива „Бок" 22 сот.**
На жадане, фляшкове пиво доставляє ся по тій самій цїнї до дому.
Передовсїм продажня звертає увагу на свій специял: горілку т. зв.
„TAFELBRANNTWEIN"
за яку ґарантує що она вільна від всякого фузлю.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик Рік заложеня 1873.

Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.

Товари з альпаки і кінського срібла В. Бахмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.
Дамскі ковняри і зарукавкі найлїпші і найновійші товари футряні.
Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin", „Nutria", шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.
Правдиве біле Єґера Др-а Лямана, калїсони і майтки, вебові і з Chenille хустучки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.
Трикотові і вовняні камаші.
Товари обувяні, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопців і дїтий.
Для панів лякерки, півчеревики — найновійшої сорти.
Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.
Куфри до подорожи з замочками і без. Нецезарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітила і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.
Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.
Найновійші артикули карнавалові:
Для дам наймоднїйші черевики балеві, загоотки, ґаци і вахлярі.
Кляки і цилїндри найновійшого крою.
Щітки до річий, голови і до зубів.
Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і француской продукциї.
Хусточки батистові, шовкові, паньчохи шовкові так звані „Flor" гладкі і „ajour", рукавички шовкові, ірхові „Marabout" і иньші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові пояски найновійшого фасону.
Шовкові шкарпетки. „Flor" руказички, найлїпших фабрикатів сорочки батистові, піки, наймоднїйшого фасону.
Ковняри, маншети, краватки, полотняні хусточки і батистові.
Прибори до польованя, торби камаші, зарукавки крісла полеві і амуниция.
Санки „Rodel" всї специяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарнї товариства „Руска Рада" в Чернівцях під зарядом Івана. Захарка.

Ч. 33. Чернівцї, недїля дня 16. (29.) марта 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщинї: на цїлий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цїлий рік 8 карбованцїв, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цїлий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цїлий рік 18 кор. (вгл. 9 рублїв або 34 фр.) а на пів року 9 кор., вгл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятницї і недїлї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім недїль і сьвят.

Справа руского унїверзитету.

В буджетовій комісиї австрийского парляменту відбули ся при нарадах над етатом мінїстерства просьвіти важні для нас подїї. Важні не тому, мовби там запали які децидуючі рішеня або резолюциї — яка вартість таких резолюций пізнають читачі низше з промови п. Романчука — але тому, що дебати над висшим шкільництвом показали наглядно, як далеко ми ще від сповненя одного з найважнїйших постулятів руского народу: заснованя руского унїверзитету у Львові, яка тяжка боротьба чекає ще нас, заки у Львові стане сьвятиня нашої науки, підвалина духової культури руского народу.

Квестию руского унїверзитету вплетено передусїм в комплекс анальоґічних постулятів майже всїх народів, що замешкують Австрию. Нїмцї і Чехи, Словінцї, Італїйцї, Румуни домагають ся нових унїверзитетів або в цїлости або бодай поодиноких видїлів чи катедр, крім того Нїмцї, Чехи та Поляки жадають богатїйшого вивінуваня вже істнуючих висших шкіл. Як всюди, так і тут показала ся правда старої приповідки: beati possidentes. Нїмцї і Чехи ухвалили собі резолюциї, жадаючі чим скоршого заснованя нїмецкого згл. ческого унїверзитету на Моравах і нема сумнїву, що правительство уважно і пильно возьме ся до переведеня їх в житє. Словінцїв Італїйцїв і прочі „недержавні“ народи, між ними й Русинів, збуто плятонїчною резолюциєю, висказуючою, що всї народи мають право на самостійне плекане науки і розвиток своєрідної культури.

Правда, справа руского унїверзитету представила ся дещо труднїйше до „полагодженя“ і сама по собі вибила ся на верх. За нею станули довголїтні домаганя, недвозначна боротьба рускої молодїжи на львівскім унїверзитетї, 28 голосів руских послів, а врештї ще й та обставина, що наше унїверзитетске питане являєть ся тілько одним з моментів руско-польского спору. Хоч отже рускі посли не могли поставити специяльної резолюциї, жадаючої в конкретній формі заснованя руского унїверзитету, бо така резолюция не мала би жадних виглядів на принятє, то все таки справа руского унїверзитету не впала без відгомону в широкі форми другої унїверзитетскої резолюциї.

Не значить се очевидно, що полагоджено її прихильно. Коли не ошибаємо ся, то враженє трох бесїд, які виголосили в сїй справі пп. Романчук і Василько та презес „Кола польского“ Ґломбіньский, таке, що центральне правительство звернуло руских послів на переговори з Поляками. А Поляки як звичайно, не противні заснованю руского унїверзитету, тілько... жадають, щоб ми „витворили всї умови, потрібні до заснованя власної сьвятинї науки та щоби руский унїверзитет нїчим, навіть місцем осїдку, не будив яких небудь сумнївів національно-полїтичного характеру“. Значить се стілько, що Поляки остаточно пристали би — за відповідну заплату — на руский унїверзитет, але не у Львові. Коли-б се мало бути серіозним постулятом Поляків, то ми мусїли би доходити до власного унїверзитету дорогою завзятої боротьби не у Відни, але дома, в Галичинї.

Мимо такого стану унїверзитетскої справи, рускі посли, як виходить з промови п. Василька, все таки не будуть робити нїяких поважних трудностий правительству в недалекій сесиї парляментарній. Що могло вплинути на таку постанову руских послів? В промові п. Василька є одно місце з котрого можна заключати, що правительство починило Русинам знов якісь обітницї. П. Василько згадує іменно про „задуману орґанїзацию руских катедр в самостійне тїло по віддїленю їх від львівского унїверзитету і прилученю нових, які мають заснувати ся. Над сею справою має мінїстер просьвіти поробити основні студиї і п. Василько сподїє ся, що вони доведуть до бажаного успіху.

Що правительство мусїло дати руским послам якісь більші уступки крім згаданої резолюциї, се зрозуміло з огляду на предложене в справі континґенту рекрута, яке має бути ґальопом ухвалене в парляментї. Але ми памятаємо, що деякі обітницї поробило правительство Русинам і тодї, коли на порядку нарад була угода з Угорщиною і правительство бояло ся обструкциї руских послів. До нинї про сповненє сих обітниць нема анї слуху, а тут сиплють ся на нас нові. Яку-ж ґваранцию можуть мати рускі посли, що „прихильне“ нам правительство виповнить ті обітницї? Чи перед кождою державною конечностію буде грати ся з нами як з дїтьми?

Подаємо низше звіт з дотичних бесїд пп. Романчука, Ґломбіньского і Василька:

Посол Романчук жалує ся на упослїдженє Русинів в области шкільництва. Що-до висших шкіл, признає бесїдник вповнї конечність вивінуваня вже істнуючих. Віденьский унїверзитет хоч по свому характеру мусить остати ся нїмецким, призначений для всїх народів держави, отже повинен бути так вивінуваний, щоб в нїчім не уступав жадному унїверзитетови заграницї. Щоб одначе всї нїмецкі унїверзитети мали бути в той спосіб вивінувані а тодї доперва можна би закладати нові, на се бесїдник не може згодити ся. Те само у Поляків: вистане коли один унїверзитет буде красше вивінуваний, другий може остати ся на певній середній уровени. Коли також Чехи одержать другий унїверзитет, досить буде, що один з них буде богатїйше вивінуваний, другий може заняти середнє становище. В Італїї припадає один унїверзитет на 2 мілїони, в Нїмеччинї на 2 і пів, в Австриї на 3 і чверть мілїонів мешканцїв. Нїмецкий унїверзитет припадає на 1·8 мілїонів нїмецких мешканцїв, польский на 2·1 мілїона, ческий майже на 6 мілїонів. З того видко, що нема властиво дїйсної потреби закладати шестий нїмецкий унїверзитет; не культурні, але полїтичні зглядн пруть до сего. Бесїдник не є одначе проти заснованя нового нїмецкого унїверзитету. Противно, добре, коли Нїмцї здобудуть ще один унїверзитет, та се не повинно дїяти ся коштом иньших народів, котрі мають більшу потребу і більше право на свій унїверзитет. Русини-одинокі з поміж чотирох великих народів Австриї не мають доси жадної висшої школи. Умови, яких вимагаєть ся для заснованя висшої школи, слїдуючі: відповідне число слухачів, відповідні наукові працї і відповідні наукові сили. Ті три вимоги мають Русини безусловно. Бесїдник ставить отже жаданє до правительства, щоб воно в можливо найкоротшім часї заложило руский унїверзитет, а поки-що креовало нові рускі катедри, відповідно обсадило їх і разом зістнуючими вже віддїлило від львівского унїверзитету та надало їм власну орґанїзацию.

Бесїдник не поставить жадної резолюциї в тім напрямі. Всї дотеперішні резолюциї держані вправдї в такім загальнім тонї, що Русини не можуть нїяк бути вдоволені ними; вони мусїли би поставити конкретну резолюцию, яка б давала запоруку, що руский унїверзитет буде заложений, але така в певній формі зложена резолюция не мала би жадних виглядів на принятє в комісиї і повній палатї. А Русини не бажають через відкиненє резолюциї давати проти себе оруже правительству, котре і без того не дуже їм прихильне. Зрештою, бесїдник не богато сподїє ся по резолюциях. Численними резолюциями, які тут що року ухвалюють, правительство не журить ся, і дуже ошибав би ся той, хто чого небудь сподївав би ся по ухваленій резолюциї. Резолюциї мають лиш тодї вартість, коли партия, що їх поставила, має також силу вимогти переведенє їх. Такої сили Русини не мають. Якби мали її, то не потребували би резолюциї, бо свої жаданя могли би переперти і без неї. Мимо того Русини не відступлять від своїх жадань і ужиють всїх способів, аби їх перевести в житє. Коли Полякам дїйсно ходить о те, щоб між обома народами в Галичинї наступило порозуміне, чого й бесїдник бажає в інтересї обох народів, то нехай не стають на завадї заложеню руского унїверзитету, але допоможуть Русинам здобути їх культурні домаганя.

Посол Ґломбіньский заявляє, що змаганя австрийских народів до осягненя власних унїверзитетів признає прінціпіяльно оправданими і всїм, отже й Русунам в Галичинї, бажає з серця, щоби осягнули вимоги потрібні до заложеня власних висших шкіл. Очевидно, унїверзитети повинні служити тілько нациї і не давати нїчим, навіть місцем свого осїдку, причини до яких небудь сумнївів полїтичного і національного характеру. Рівночасно мусить бесїдник застерегти ся рішучо проти проб анектованя польского унїверзитету у Львові на річ руского народу лиш по тій причинї, що на тім унїверзитетї заложено кілька руских катедр. Що відносить ся до жадань п. Романчука, то треба би вперед докладно розслїдити їх, отже бесїдник не може зложити нїякої заяви анї обітницї в тім напрямі. Мусить одначе зазначити, що такі далекосяглі заходи можуть бути переведені тілько в порозуміню з Поляками і в законодатній дорозї. Бесїдник полемізує відтак з п. Романчуком і кінчить увагою, що зближенє між Русинами й Поляками можливе, коли-б тілько добра воля по обох сторонах.

Посол Василько полемізує з виводами попередного бесїдника. Воно правда, що Поляки тепер на стілько сильні, що можуть недопустити до заложеня нових кадедр і чинити трудности при заложеню руского унїверзитету без попередного порозуміня з ними. Коли передбесїдник розумів сю згоду в той спосіб, що жадав законного потвердженя польского характеру львівского унїверзитету, признаючи рівночасно Русинам право на український унїверзитет то на такій основі можна дійти до вдоволяючого порозуміня. Коли-ж передбесїдник розумів свою заяву так, що законне потвердженє польского характеру унїверзитету має наступити, а Русини і дальше мають бути спинювані в осягненю власного унїверзитету, то ледви чи при таких обставинах удасть ся Полякам здобути їх бажанє. Не вірно, що на львівскім унїверзитетї кілька руских кадетр „влучено“. Противно, фактом є, що рівнобіжно з польскими катедрами засновувано рускі для того самого предмету. І нинї власне наслїдком істнованя тих катедр, котрі вже неможливо зігнати з сьвіта, львівский унїверзитет є по части утраквістичний. Инакше представляє ся справа, коли-б домаганє Русинів власної орґанїзациї тих катедр було сповнене. Тодї Русини зречуть ся права на утраквістичний характер унїверзитету. На всякий спосіб, виринає тут питанє місця осїдку, але бесїдник думає, що відрубну орґанїзацию можна би утворити, не преюдикуючи місця осїдку. Так як тепер стоять Русини на яснім становищи, що одиноким властивим місцем для руского унїверзитету є Львів.

Бесїдник звертає ся до мінїстра просьвіти з рішучим зазивом, щоби поважно взяв ся до сповненя бажаня руского унїверзитету. Під такими підставами треба розуміти: вивінуванє і побільшенє числа руских катедр на львівскім унїверзитетї, пособленє доцентам за помочею стипендий, основне вистудіюванє задуманої нової і власної орґанїзациї, повставшої через віддїленє дотеперішних руских катедр від львівского унїверзитету і через прилученє нових. Бесїдник пересьвідчений, що мінїстер, перевівши студиї, дійде до результату, який буде основою заложеня самостійного руского унїверзитету. З переговорів в унїверзитетских справах Русини вийшли найгірше. Але мимо сего і мимо численних розчаровань, яких сей нарід зазнав від правительства і польского кола, хочуть представителї руского народа ще раз повірити, що правительство возьме ся поважно до сповненя їх домагань. Дальших розчаровань руский нарід вже не стерпить і бесїдник почуває ся до обовязку перестерегти правительство перед консеквенциями, які в першій мірі руска молодїж виснувала би з нового розчарованя.

Бесїда п. Василька в буджетовій комісиї.

(*Конець*).

В дальшій части своєї промови п. Василько покликує ся на подробицї при послїдних виборах до сойму, наведені вже головою руского клюбу, п. Романчуком. Бесїдник не буде нинї займати ся сими подробицями, бо будемо мати в палатї послів досить нагоди, і мусимо мати, до детального обговореня сеї справи. Будемо мати між собою тих руских послів, котрі при правиборах самі були на місци і в поодиноких громадах асистували. Вони будуть могли наші закиди доказати фактами, з котрих покаже ся, що по-

слїдні вибори соймові в Галичинї були переведені в такий противаконний спосіб, якого Галичина перед тим не знала.

Однак кількома словами і бесїдник мусить порушити подїї при сих виборах, особливо пояснити цїль, для котрої ті вибори переведено якраз в той, а не иньший спосіб. Відома річ, що попередний сойм галицкий не ухвалив виборчої реформи. Ту реформу має полагодити вибраний тепер новий сойм. В наслїдок того консервативна партия Галичини напружила цїле своє АВС. в тім напрямі, щоби мати в соймі як найбільше число членів своєї партиї, скріпити як найсильнїйше свою більшість, а своїх противників по змозї ослабити, щоби перевести таку реформу, яка відповідає інтересам консервативної партиї.

Самій партиї бесїдник не робить з сего закиду, так само як не робить закиду кождій иньшій партиї, коли вона, як довго еще в посїданю своєї сили, уживає всїх способів, щоби сю силу удержати і перевести свою програму. Але против чого бесїдник мусить протестувати? — Против того, що полїтична управа Галичини бере на себе ролю виборчого махера пануючої партиї.

Галицкого намісника, ґрафа Потоцкого, бесїдник має за чоловіка чесного (Ehrenmann) в повнім значіню слова. Намісник попросту імпонує йому своєю сталостию переконань (Gesinnungstüchtigkeit), бо сей чоловік, від коли обняв свій уряд, не спроневірив ся нї в однім пунктї основним засадам свого сторонництва. Він є провідником консервативного сторонництва в крю, він є Поляком на скрізь і лишив ся ним до нинї. Однак треба дивувати ся, що в краю, в котрім живуть також иньші нациї і иньші партиї, правительство зробило своїм мужем довіря і начальним шефом управи особу з так твердими засадами партийними. Теперішного намісника треба еще подивляти з причини, що він — а на се не важив би ся жаден иньший урядник, навіть жаден мінїстер в Австриї — що він так отверто і так ясно виступає з своїми переконанями і сї переконаня енерґічно заступає супротив кождого, так супротив висших як і супротив низших.

Але мимо того, що сего намісника подивляємо, подивляємо його характер і сталість його переконань, ми мусимо від правительства жадати, щоби воно своїми мужами довіря робило скорше людий з троха слабшою сталостию переконань, але за те таких, що могли би управляти Галичиною так, як се мусить жадати са від австрийского урядника, урядника, котрий знає, що над ним є шеф, і котрий перед своїми очима все має цїли держави, а не виключно цїли своєї партиї і своєї кляси.

Галицкі вибори виявили не тілько тенденцию заневнити консервативній партиї більшість в соймі, але стало ся еще щось цїлком иньшого. Розходило ся о се, щоби, і так вже слабий вплив рускої репрезентациї зломити в той спосіб, що скріплено другу, нїби руску партию. Введено її до сойму скріплену, о скілько се дало ся зробити, на се, щоби обі рускі партиї соймові, незгідні між собою, нїколи не могли дати виразу волї руского народу і в той спосіб паралїжували бажаня і домаганя нациї. Правда, що сей спосіб пановання не є нїяким новим винаходом і намісник певно не буде міг його опатентувати. Однак се, що при тім стало ся, в повнї надає ся до того, щоби йому запевнити претенсию на патент. До сеї пори бесїдник все гадав, і се дїйсно бачив, надзвичайну вражливість на всякі національні стремлїня в Австриї, а специяльно в граничних провінциях, а специяльно на ті національні стремлїня, під яким будь зглядом могли би стояти в звязи з національним розвоєм сусїдної держави. Однак в се, щоби в Австриї, а специяльно в Галичинї мож було через ніч сотворити росийску партию на се, щоби австрийских Русинів убити, в се бесїдник був би нїколи не увірив.

Звісна річ, що консервативна партия під впливом мінїстра Абрагамовича дуже протеґувала полїтичний напрям русофільских Русинів. Вже говорено, що се не Росияни; се більше старорутенцї, цїлком спокійні Русини, не такі страшні, як ті, котрих бачимо в парляментї. Одним словом, се порядні Русини, консерватисти.

Однак один з тих спокійних людий зробив такому поглядови дуже великого збитка — посол др. Марков. Як би хотів бесїдникови прислугу зробити, дав йому вчера брошуру, котра під заголовком „Росийська і руська ідея в Австриї“ отверто і чесно заявляє, що ті старорутенцї дїйсно суть Росиянами і що вони в кождий спосіб маркують єдність з росийскою нациєю. Др. Марков не став соймовим послом, але тілько тому, бо лише він один не дав намістникови видерти собі приреченя, що в галицкім соймі не буде говорити по росийськи, иньші кандидати дали се приречене. Свою сталість переконань Марков відпокутував тим, що мусїв зризиґнувати з кандидатури. Однак замість него вибрано лїпшого Маркова, д-ра Дудкевича з Коломиї, котрий, як се кождий втаємничений знає, цїле своє житє посьвятив ідеї зілляня Русинів з росийскою нациєю.

Сей чоловік не міг дістати мандату під жадним правительством, в жаднім часї, під жадним намісником і під жадним з тих численних польских мінїстрів краянів, бо населене не хотїло його вибрати, а дотичні пани з правительства були неприступні. Однак сим разом консерватисти показали ся приступнїйшими а по бенкетах в честь згоди між ними а Дудикевичем намісник мусїв з удавним жалем сконстатувати, що сей чоловік мусить бути вибраний.

Рівночасно поставлено в послїдній хвили масу хлопских кандидатур і вибрано їх, хоч вони день перед виборами навіть не знали, що суть русофілами, тілько по просту староста розказав їм кандидувати, очивидно під услівем, що вони придучать ся до русофільскої партиї. В той спосіб при послїдних соймових виборах русофільску партию посаджено на сїдлї і придбано їй прихильників, щоби тілько обезсилити і зізолювати руско-український клюб в соймі.

Мінїстер внутрішних справ мусїв знати про сей намір попертя русофілів при соймових виборах, бо про се писано у всїх часописах і не можна припускати, щоби мінїстер для Галичини, котрий про всї ті річи знав дуже добре, ресортового мінїстра не повідомив про такі важні справи.

Бесїдник перейшов відтак до виводів посла д ра Діяманда, котрий цитував уступ з „Słow a Polsk-ого“, часописи, стоячої дуже близько до голови польского кола. Ся часопись висказала ся некористно про становище галицкого намісництва супротив соймових виборів. На се в урядовій „Gazet Lwowsk й“ появило ся сейчас оправдане намісника, котре в нїмецкім перекладї звучить більше-меньше так:

(Переклад з нїмецкого). Słowo Polskie (часопись Ґломбіньского) зробило намісництву під заголовком „Вчерашні вибори“ закид, що воно всїми средствами своєї власти старало ся повалити кандидатуру голови кола польского Ґломбіньского. Ми уповажнені, з усею рішучостию заявити, що пан намісник, о скілько мав нагоду висказати ся про вчерашні вибори, все висказував раду і бажане, щоби виборцї голосували на голову кола польского д-ра Станислава Ґломбіньского“.

Звичайний розум підданчий бесїдника до нинї не уважав за мислиме, щоби який шеф краю міг публично признавати ся, що він впливає на виборцїв. Бесїдник не вірить, щоби щось таке могло стати ся в иньшім краю короннім. В кождім краю вибухла би у всїх партий буря обурена против такого поступованя шефа краю.

Бесїдник реаґує на виголошену на нинїшнім засїданю комісиї заяву мінїстра внутрішних справ і замічує, що відповідь, яку мінїстер дав на запитаня голови руського клюбу, п. Романчука, була делїкатна, але абсолютно не вдоволяюча. Посол Романчук питав мінїстра цїлком ясно і виразно, яке є його становище супротив наведених случаїв надужитя урядової власти і що він загадує зробити, щоби довести до зміни таких відносин. З відповіди мінїстра довідуємо ся лише, що знов мають бути заряджені слїдства. Що до тих слїдств, то з ними зроблено доси дуже злий досьвід і з нинїшних виводів мінїстра внутрішних справ виходить, що ті доходженя суть цїлком без цїли. Именно по послїдних виборах до державної ради також переводжено слїдства, а яко результат тих слїдств мінїстер заявив нинї, що вони виказали безосновність тодїшних наших жалоб.

Як довго слїдства переводять ся так, що мінїстер внутрішних справ видає до намісника заряджене, на котре мінїстер не дістає відповіди через кілька місяцїв; що мінїстер потому знов, але дуже делїкатно, просить намісника, щоби прецїнь відповів; що по якімсь предовгім часї, намісник таки зволить того старосту, против котрого жалоба звертає ся, зробити своїм власним судиєю — так довго не може прийти нїяка зміна і так довго нема нїякої надїї на поправу відносин.

Правительство стоїть на становищи, що зможе Русинів успокоїти, як сповнить поодинокі з великого числа їх домагань. Але не в тім головне. На першім місци стоїть і се є конечне, щоби руський народ нарештї раз вже зачав жити в законних і упорядкованих відносинах.

Все проче, особливо сей нїби горячо вижиданий мир між Русинами а Поляками настане доперва тогди, коли руський хлоп не буде бачити в польськім урядникови свого смертельного ворога, свого ката і мучителя. В тім лежить головне лихо і се лихо розвиває ся в очах правительства, в очах намісників. В наслїдок того і відповідь, яку нинї дав мінїстер внутрішних справ, не може вдоволити заступників руського народу і бесїдник мусить в їх імени звернути ся до мінїстра внутрішних справ з просьбою, щоби він отверто, ясно і докладно сказав, що він гадає зробити, щоби відносинам, які тепер в Галичинї панують, раз вже настав кінець та щоби за злочини доконані поодинокими орґанами, як приміром, названими старостами, бодай когось покарано для приміру, щоби з того мож було пізнати, що в Австриї дїйсно істнує якийсь авторітет.

Бесїдник звертає ся також до референта обговорюваної позициї буджетової, котрий основно виконав обовязок буджетового референта, але на жаль забув в рами своєї студиї втягнути також полїтичну адмінїстрацию в Галичинї. Се, що нинї в Галичинї дїя ся і що там роблено при послїдних виборах до сойму, абсолютно не може відповідати тенденциям референта, котрий розвою відносин на сходї монархії певно не представляє собі так, як вони дїйсно тепер розвивають ся. Бесїдник апелює отже до референта, але також так само до цїлої комісиї і всїх в нїй заступлених партий, щоби вони помогли ратувати руський народ від того, що він в австрийській державі мусить бачити свого ворога і піде за тими, котрі його з сеї держави хочуть вивести.

Похорони Антоновича.

У вівторок 24. с. м. о 9. годинї рано при невеликім числї почитателїв і близьких другів покійного українського вченого, винесено з мешканя його тїло. По дорозї до унїверзитеської церкви натовп зростав, а біля входу в унїверситет чекало багато народу. Сумну процесію зустріло духовенство і тїло небіжчика внесено в церкву. В унїверситетській церкві відправлено службу і похорон. Сила народу заповняла церкву і унїверситетські коридори. Після служби студенти, професорі й представники українських громадських інституцій понесли труну з дорогими останками до салї унїверситета, який за раз заповнив ся людом, що оточив останки покійного. До труни наблизив ся ректор унїверзитета М. М. Цитович.

В короткій промові вказав ректор на великі наукові заслуги Антоновича, але, не спиняючись на характеристицї небіжчика як ученого і громадского дїяча, бесїдник іменем професорської корпорациї заявив: (по росийски): „Яко представитель унїверзитета, висловлюю свій глубокий жаль, що погас такий сьвітлий і глубокий ум, такий великий учений. Вічна память тобі, чесний і незабутний товаришу!“

Декан історично-фільольоґічного факультета Бубнов, зазначивши, що хоча вже давно унїверзитет не бачив в своїх стїнах Антоновича то все-ж таки тяжко помиритись з думкою, що вже більше немає Володимира Антоновича. Не скоро прийде час, коли рівний єму чоловік виступить на сцену науки. Він був і останеть ся на все нашою гордостию. Не менї і не тут оцїнювати его заслуги. Єго працї оцїнено ще за житя тут же я можу сказати нам що фильольоґічний факультет утратив одного з найвиднїйших співробітників. Те, що він зробив за своє житє останеть ся найкращою справою для его „памяти і славою нашого унїверзитета“.

Далї проф. М. Довнар-Запольский в короткій промові зазначив, що покійний Антонович перший розбудив інтерес до студіюваня білоруської історії.

В імени українського студенства коротку але сердешну промову сказав студент Міхура: „Сумна доля випала нам провожати в далеку дорогу видатного українського дїяча, що все життє своє й сили присьвятив на користь рідній Українї. Але-ж ми певні, що холод смерти не заморозить, не задушить того, за що боров ся наш учитель, наш товариш.. І тодї злійснять ся його мрії й надії, тодї настане краща доля рідної України, коли ми, студенти, скажемо голосно: — Так! Ми зробимо все те, до чого ти кликав нас, великий народний трибуне!

Далї од редакції „Ради“ говорив Ф. П. Матушевський.

Після д. Матушевського виступив проф. львівского унїверзитету М. Грушевський. Бесїдник схарактеризував небіжчика, як одного з двох покійних проводирів (В. Б. і М. Драгоманова) українського громадського і культурного руху 70—80-х років, який серед найтяжчих репресій і масового дезертирства з національного ґрунту найбільше енерґічних і соціяльно настроєних елементів, — на своїх плечах удержував українську ідею.

Антонович репрезентував культурно-науковий, історично етноґрафічний напрям; Драгоманів — суспільно-полїтичний. Для сучасників се були дві антитези. Новійший український рух звязав видно обидва сї напрями і обом проповідникам їх дав визначне місце в історії українського національного житя.

Потім бесїдник пригадав обставини, при яких покійний з своєї пануючої верстви і народности перейшов в ряди українського народу—демосу, бажаючи показати дорогу всїм тим, хто, фізично звязаний з нашою землею, хоче не бути духово чужим йому.

Всї сили свого ума обернув він на то, щоб розкрити зміст і значінє великих змагань українського народу і зясувати історичну провідну ідею народу — демосу.

„Нинї, — сказав проф. Грушевський, — спочивши від трудів і болїв житя, спи, друже, спи, брате. Тїло твоє ми віддаємо нашій землї, яку ти так палко любив. Київські гори, — гнїздо старого українського житя, котре ти так любив досліджувати, — любовно приймуть твоє тїло — слабий і немічний сосуд твого духа. Сей же дух невмірущий, могутнїй, в працях твоєї мисли останеть ся вічно жити в українському житю, доки житиме українське імя“.

Останний говорив студент Полїщанов в імени української молодї.

„Дорогий учителю, земляче і друже! Я прийшов сказати тобі останнє наше — „прости“! Я не буду торкатись твоєї дїяльности, як мужа науки і громадського дїяча, бо з сього боку все було вже сказано ранїйше і більше нїчого додавати; я пригадаю тут иньший бік твого житя. Вийшовши з чужого народу, ти став справжнїм сином України; віддав всї свої сили, все життє на працю рідному краєви. Нї! Ти віддав ще й душу і твоє незмірно добре, чуле

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

серце, віддав його українській молоді. Ти був її проводирем і справжнім учителем житя. Ти завсіди дбав про неї і покладав всі свої сили, щоб виховати для рідного краю вірних синів, не по назві тільки але й по ділу.

Забуваючи про себе самого, про свою втому і неміч, ти працював, аж доки смерть не стулила тобі очи. Відриваючи іноді у себе останню копійку, ти ділив ся нею з убогою молодю. Ти робив се часто так, що права рука не віддала, що творить ліва.

І тут, перед твоїм холодним тілом, таким близьким і дорогим нам, ми голосно кажемо: дорогий наш духовний батьку, твоє горяче, палке слово не вмре ніколи! З поколїня в поколїне воно перейде, як заповіт.

Спасибі-ж тобі за все, що ти робив. Велика подяка най буде тобі, наш рідний дорогий небіжчику. Земля рідна тобі пером."

Після промов тіло небіжчика винесено на вулицю. Великий натовп провожав останки В. Б. аж до Байкового кладовища. Весь час труну покійника несли на руках представники укр. громадяньств. Віко несли слухачки вищих жіночих курсів.

Сумна процесия прибула в початку третої години на Байкову гору, де тіло віддано землї. Довго ще прихильники й приятелї покійного ученого стояли навколо сьвіжої могили...

Кондоленцийні депеші

наспіли від Кубаньскої громади, від Полтавців, від служачих полтавскої ґуб. земскої управи, від товариств петербурских Благодійного, ім. Шевченка, українського клюбу „Громада", від проф. Вовка, та українського студенства, від чернигівскої Просьвіти, від д-ра Коцюбиньского і Шрага, від укр. громадян в Умані й Камянця Подільского. Крім того наспіли вислови співчутя від отсих наукових інституций, від Імператорскої російскої академії в Петербурзї, від археольоґічного т-ва в Москві, від університету в Харкові, від історично-фільольоґічного факультету харківского університету, від харківского історично-фільольоґічного тов-а в Ніжині, від катеринославскої наукової архівної комісиї і т. д.

З Австриї надіслано отсї кондоленциї: Від наших парляментарних і соймових послів (З Відня „Український клюб послів державної Ради, глибоко зворушений смертю знаменитого досліджника історії України, що своєю трудолюбною діяльностию причинив ся до відродженя нашої нациї віддає поклін і честь його памяти". Романчук. Зі Стрия „Український клюб галицкого сойму виявляє глибокий жаль по причині смерти Володимира Антоновича, великого речника науки і прав українського народа." Олесницкий) від „Народного Комітету", від „Народної Ради", від тов. педаґоґічного. від тов. „Днїстер" та його урядників, від „Академічної громади", від тов. техніків „Основа", від українських богословів, від членів укр. історичного семинаря львівского університета, від дївчат укр. семинаря, від питомців педаґоґічної бурси у Львові, від редакциї „Діла", „Свободи", „Народного Слова" і „Руслана" у Львові; від укр. ґімназияльної молодїжи в Коломиї, від українських часописів черновецких: „Буковина", „Руска Рада", „Народне богатство" і „Хлїбороб", від тутешних товариств: „Народний Дім", „Рускої Бесїди" і „Української школи" від студ. тов. „Союз" і укр. ґімназиястів.

Вінцї

зложено від сих інституций та осіб: Від українського парляментарного клюбу у Відни — „Будителю української політичної мисли". Від наукового товариства імени Шевченка — „Свому дійсному почесному членови". Від редакциї „Рада" — „Вірному синови України" — редакция „Ради". Від „Літературно-Наукового Вістника" — „на вічну память". „Народна Рада" у Львові — „славному громадському діячеви України". „Товариство „Просьвіта" у Львові — свому почесному членови". „Українське педаґоґічне товариство у Львові — учителю поклін". „Товариство прихильників української літератури, науки і штуки — славному історикови України". Від редакциї „Діла" — славному українському громадянинови. „Від українського петербурського клюбу громада". „Від історично-археольоґічного подільского т-ва — почесному членови В. Антоновичу". „Від Старої київської громади — щирому товаришеви В. Антоновичу". „Від студентів-Українців київського університету — незабутньому учителю і землякови Володимирови Боніфатиєвичу". „Великому вченому, непохитному борцеви свого українського народу від — київської політехнічної громади". „Від одеської „Просьвіта" — славному історикови України". Від подільської „Просьвіта" „почесному членови подільської „Просьвіти" „Володимиру Антоновичу, від відродженої подільської „Просьвіти". Від катеринославської „Просьвіти" — „Володимиру Антоновичу", „Сьвітлови української науки — кубанська українська громада". Від чернигівської „Просьвіта" — „Славному синови України — Володимиру Антоновичу". Від петербурского благодійного товариства видання дешевих і корисних книжок та петербурского товариства імени Тов. Шевченка. „Ти був найкрасшим сином України"! Від Полтавців — „Найкращому синови України, великому учителеви Володимиру Антоновичу від Полтавців". „Просьвіта" у Київі — „Свому першому почесному членови". Київске товариство „содѣйствія начальному образованію" постановили замісць вінка передати 30 карб. „Обществу Нестора Лѣтописца" на премію імени проф. В. Б. Антоновича за труди по археольоґії та історії України. — Від слухачок київских висших жіночих курсів — „Дорогому професору і учителю". „Апостолу правди і науки, незабвенному В. Б. отъ благородного ученика 1882—1887". Від редакциї „Кіевскихъ Вѣстей" — „Славному Сыну Украины". „Дорогому другови й учительови" від матери і дїтий Вовк-Карачевских. „Учителю правди і науки" від А. Н. Александровского. „Незабутному Володимиру Антоновичу" від семї Тадея Рильского. „Дорогому отцу и дѣду" отъ дѣтей и внуковъ. „Від історико-філологичного факультета харківского університета". „Отъ семьи Є. Г. Финкельштейнъ, нашедшей нравственную поддержку и пріютъ 17—18—19 октября 1905 года". *За „Радою".*

НОВИНКИ.

Чернівцї, 28. марта 1908.

Атентат на професора. Професор черновецкої І. ґімназиї Филип Декер повідомив у вівторок поліцийну дирекцию, що на него плянозано атентат. Перед полуднем в його неприсутности принїс листоноша маленький пакетик до його помешканя. Коли професор повернув зі школи, передала йому жена пакетик, на якім побіч точної адреси професора було написано: „взорець без вартости". Під адресою було подано, що в середині містять ся „хемікалії", які посилає: Розенберґ Комп. дроґуерія, ул. головна ч. 22 а. По розвязаню пакунка показала ся в середині шнурком обвязана зелена скриночка. По відірваню шнурка розтворилась скоро накривка. Оглянувши добре, побачив професор, що то була пекольна машина, яка однак лише тому не експльодувала, що була не конче добре сконструована. Поліция сконстатувала також, що то була пекольна машина. Вона складала ся з скриночки довгої $8^1/_2$ цм, широкої 7 цм, і високої $2^1/_2$ цм, зі звичайною накривкою она зроблена з дощечок циґаретової скриночки і облїплена зеленим папером. В середині знайдено частини шкла, цвяхи то що, всего 137 кавалків. Колиб машина була експльодувала тоді потерпів би не лише професор але й його окружене. Почали ся як найточнїйші доходженя в цїли вишуканя злочинця. Сконстатовано що в неділю перед полуднем явив ся около 17-лїтний хлопчина в однім з тутешних склепів і жадав чверть фунта пороху. Йому не продано, через то, що він був за молодий а також з тої причини, що він казав, що потрібно йому пороху на весїля, котрі тепер не відбувають ся через піст. По пів години вернув він назад і триюмфуючи показав скриночку з порохом, яку набув в иншім склепі. Поліция робить без упину доходженя і думає, що тут має ся до дїла з пімстою студентів, які не любили професора задля секатур. У богатьох студентів зроблено домашний трус. Також мала поліция арештувати 6 студентів.

До відомости нашим руским послам і краєвому інспекторови для руских шкіл. Як відомо мають сего року з нагоди 60-ти лїтного ювилею нашого цїсаря в тих громадах Буковини, котрі ще до тепер не змогли ся на свою школу, заложити народні школи. До таких руских громад належать між иньшим також Милишівцї долїшні або Слободзія, Данила, Ґаврени Єнакі Купаренко і иньші, сучавского повіту. Причина, чому в сих громадах до тепер не заснували ся ще школи, лежить тілько в тім, що вони мають руске населене. Відомо, що тепер повітова рада шкільна переговорює в справі заснованя народних шкіл з дотичними громадами. Найважнїйшою точкою сих переговорів є справа викладової мови для сих шкіл. Правда, про викладову мову для шкіл рішає краєва рада шкільна але на підставі предложених актів повітовою радою шкільною. В сих громадах буде певно треба комісийно сконтатувати рідну мову дїтий. Вислїд такої комісиї, в котрій жаден Русин не засїдає можемо собі без труду уявити. Що-ж тут робити, аби сему лиху запобічи? Відповідним би вислати до комісиї якогось руского інспектора для констатованя рідної мови дїтий в дотичних громадах. На се хотїв я звернути увагу міродайних чинників. Рускі громади з школами як Милишівцї гор. радовецкого повіту, Гатна і Марицея сучавского повіту, стоять зовсїм відокремлені і не мають жадної стичности з другими рускими громадами. Якби в названих громадах заснували ся рускі школи, то між всїма громадами була би якась звязь. Вже перед кількома місяцями пішла чутка, що міністерство загадує іменувати Русина інспектором для руских шкіл полудневої Буковини. Сюди треба зачислити школи кімполюнґского, гуморского, сучавского і радовецкого повіту. Всїх руских шкіл в сих повітах є разом 19 а учительских сил 40. Аби руськість в сих повітах з переважно волоским населенем утримати, треба всїма силами домагати ся креованя руского інспекторату для шкіл полудневої Буковини. — *Обсерватор.*

Вкрав жінку. В „Канадийскім Фармері" читаємо таке: де є Іван Сандуляк з Брідка (Буковина), котрий вкрав мою жінку з Лесбрідж і утїк з нею десь до Портаж ля Прейрі. Єї імя Домінїка Гливка з Жучки (Буковина). Хто би з читателїв „К. Ф." доніс менї де вона є, дістане красну нагороду. Писати на адрес: Metro Popowich, Box 421, Lethbridge Alta.

Оповістки, іменованя і т. п.

Буковиньский Народний театр відіграє в неділю дня 5. н. ст. цьвітня с. р. в салї „Польского Дому" при ул. Паньскій ч. 40. українську триактову комедию із сьпівами Янчука під заг. „Вихованець". Близше подадуть афіши.

Тов. „Кружок жін. громади". В неділю 29. марта о год. 6 вечером відбуде ся виклад п. проф. Др. Маковея: „Про давнїйший рух літературний на Буковині". Середа, 7. цьвітня вітчит панни Др. Ганкевич „Три женщини". Неділя, 12. цьвітня вітчит п. проф. Цегельского. Четвер, 16. цьвітня вітчит проф. Прийми: Вступ 20 сот. Гостий радо витаєм. *З. Грушкевичівна*, писарка „Кружка жіночої громади".

Пригадуємо, що Шевченківске сьвято при участи визначних солїстів і повної військової орхестри відбуде ся вже другої неділї дня 5-го цьвітня о год. пів до 3 ої по полудни. Видїл не жалував нї труду нї видатків, тож надїє ся, що наш патріотичний загал прибуде громадно на се сьвято, щоби гідно помянути найлїпшого Сина України. Докладну програму помістимо в слїдуючім числї. Білети можна вже тепер замовляти в „Селяньскій Касї" ул. Петровича ч. 2. — *Видїл.*

З укр. академ. тов. „Союз". На загальних зборах укр. акад. тов. „Союз" вибрано слїдуючий видїл: канд. прав. Артемій Галїп, голова; канд. філь. Степан Мак, заступник голови; студ. філь. Іван Дощівник, І. секретар; студ. прав Евген Балошескул, II. секретар; канд. прав Николай Дрогомирецкий, контрольор; студ. прав Роман Ясеницкий, касієр; студ. філь. Тріфон Кийовский, бібліотекар і студ. прав Евген Дрогомирецкий, господар. Заступниками видїлових вибрано тт. Танасійчука Володимира, студ. теоль; Мигалюка Николая, студ. філь.; Левандовского Костя, канд. прав. та Маєра Дениса, студ. прав. Головою научного кружка вибрано: канд. філь. Степана Мака, головою кружка забав. студ. теоль. Кушнїрюка Теоктиста. — На сих самих зборах іменувало тов. „Союз" директора кіцманьскої ґімназиї п. Серґія Шпойнаровского почесним членом за його заслуги около товариства. — За видїл укр. акад. тов. „Союз": *Артемій Галїп*, голова, *Іван Дощівник*, секретар.

Подяка. Отсею дорогою складає управа бурси ім. О. Федьковича д. М. Грабчукови найщирійшу подяку за дароване книжок до бурсацької бібліотеки в цїнї 8·40 кор. — *Тит Козак*, управитель бурси.

Із штуки і літератури.

Репертуар мійского театру. Нинї в неділю, 29. с. м. по пол. „Der Bettelstudent", вечером „Traviata"; в понедїлок, 30. с. м. „Der arme Jonathan"; у вівторок, 31. с. м. „Die Dollarprinzessin"; в середу 1. цьвітня „Gretchen".

„Ukrainische Rundschau". Ч. 2. Зміст: „Die ukrainische Schule im polnischen Joch. II. Die Vortragssprache an den galizischen Lehrerbildungsanstalten. Von Dr. Wlad. Batschynskyj. — Die Anfänge der wirtschaftlichen Organisation bei den Ruthenen in Galizien. Von Konstantin Pankiwskyj. — Zur Karte des ukrainischen Wohngebietes. Von Dr. Stefan Tomaschiwskyj. — Abgeordneter Jan Zamorski als Geschichtsforscher. Von Dr. M. Korduba. — Das steinerne Kreuz. Von Was. Stefanyk. Aus dem Ukrainischen übersetzt von J. Rosdolskyj. — Die Wahlmißbräuche in Galizien. — Briefe aus Poltawa. — Zeitschriftenschau. — Bücherschau. — Разом з сим числом розіслано карту України Айтофа. — Редакция і адміністрация: Відень XVII/3, Frauenfelderstrasse 2. Цїна річно 8 кор. поодиноке число 70 сот.

„Польский і руский революцийний рух і Україна" стор. VIII.+200. Цїна 3. кор. Михайла Лозиньского найлїпше замовляти у автора Львів, ул. Ганснера ч. 14., бо тоді не платить ся пересилки і дістаєть ся як безплатний додаток працю того-ж автора: „Маркс-Енґельс-Лїбкнехт. Про відбудоване Польщі".

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА
тов. зареєстроване з ограниченою порукою
в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституция на Буковині. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родиці! Хай клич „свій до свого" відібє ся голосним відгомоном по цїлій Буковині і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї".

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.
Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!** **Свій до свого!**

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/2 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Звичайні загальні збори каси пож. і щад. для громади Вербівцї відбудуть ся дня 5. цьвітня с. р. в шкільнім будинку о год. пів до 2-ої по пол. з таким дневним порядком: 1. Справоздане касове. 2. Вибір старшини. 3. Вибір касиера. 4. Установлене стопи проц. 5. Нарада о помешканю каси. *Томюк*, касиер.

Весняній загальні збори каси пож. і щад. для громади Мігучени відбудуть ся в недїлю дня 5. цьвітня с. р. о 3 год. по пол. в шкільнім будинку з слїдуючим дневним порядком: 1. Справоздане касове за рік 1907. 2. Вибір старшини. 3. Вибір ради надзорчої. 4. Вибір касиера. 5. Запитаня і поясненя. *Сиірідон Букатар*, заст. нач.

Загальні весняні збори каси пож. і щад. для громади Карапчів н. Ч. відбудуть ся дня 5. цьвітня с. р. о год. 1 по пол. в читальни в кутї на „Валах" з отсим дневним порядком: 1. Отворенне загального збору. 2. Справоздане старшини про стан каси. 3. Приняте білянсу за рік 1907. 4. Підвисшене стопи процентової з 7 і пів на 8 і пів. 5. Вибір старшини після тайного голосованя. 6. Вибір одної третини ради надзорчої. 7. Вільні внесеня. *Старшина.*

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагнїток
Чернівцї,
ул. Руска ч. 8.
(—)

ДРУКАРНЯ
тов.
„РУСКА РАДА"
в Чернівцях
Петровича 2.

HAMBURG-AMERIKA LINIE.

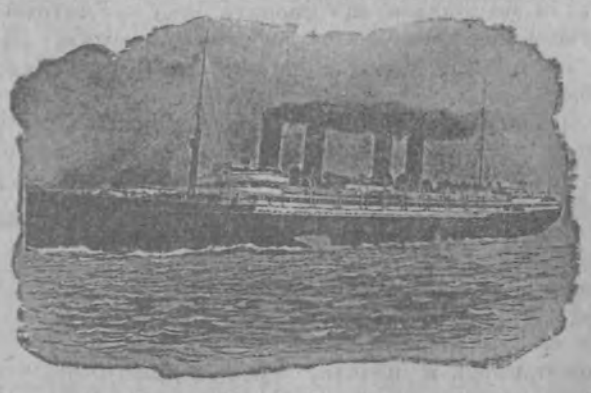

58 1—12

Правильна переправа поспішними та почтовими пароходами
з ГАМБУРҐА просто до НОВОГО-ЙОРКУ.
Переправа пасажирів в Канаду, Арґентину, Бразилїю і полуд. Африку.
По всякі поясненя прошу звертатись устно або письменно до
Гамбурсько американської Лїнії, ґенеральної Аґентури для Буковини
в Чернівцях ул. Паньска 16.

До Америки і Канади
найвигіднїйша, найдешевша і найпевнїйша їзда через 185 (—)
ЛІНІЮ КУНАРДА
Вивідати можна через аенцию
SCHRÖDER & COMP. TRIEST
(З Трієсту)
Slavonia 31. марта с. р.
Pannonia 14. цьвітня с. р.
Carpathia 28. цьвітня с. р.
(З Ліверполя)
Lusitaina, найбільший найпрактичнїйший паровець на сьвітї; відїзд 4. 25. цьвітня і 16. мая
Mauretania відїзд 11. цьвітня 2. і 23. мая. 1908.

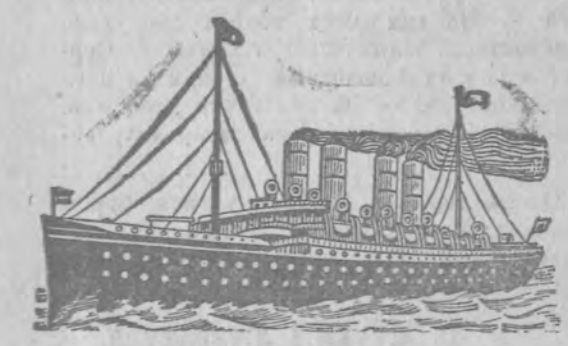

ДОМІНІК КОБУСЕВИЧ
кравець мужеский
улиця Семигородска ч. 2.
(в домі Д-ра Кормуса) 56 3—3
поручає і виконує
всяку мужеску ґардеробу
як найскорше і по мірних цїнах.
Колекциї взорів з анґлїйских і берненьских материй.

Виданя „Рускої Бесїди" і „Рускої Школи"
можна купити у всїх
філїях „Рускої Бесїди" і „Рускої Школи",
в друкарнї „Рускої Ради" і в книгарни І. Рехенберґа.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ" і „РУСКУ РАДУ".

Тутешна продажня пива
в Бека домі при улицї Лилїєвій число 3.
подає отсим до відомости, що лиш тут можна дістати правдиве **фляшкове, експортове пиво і пиво „Бок"** ориґінально стягане, яке потягає із
ПЕРШОГО БУКОВИНЬСКОГО ПАРОВОГО БРОВАРУ
С. РУДІХА в РАДІВЦЯХ. 17 3—5 в.
Цїна ориґінальної фляшки **експертового пива 20 сот.** Цїна ориґінальної фляшки **пива „Бок" 22 сот.**
На жадане, фляшкове пиво доставляє ся по тій самій цїнї до дому.
Передовсїм продажня звертає увагу на свій специял: горілку т. зв.
„TAFELBRANNTWEIN"
за яку ґарантує що она вільна від всякого фузлю.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарнї товариства „Руска Рада" в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 34. Чернівцї, середа дня 19. марта (1. цьвітня) 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщинї: на цїлий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цїлий рік 8 карбованцїв, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цїлий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цїлий рік 18 кор. (згл. 9 рублїв або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятницї і недїлї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім недїль і сьвят.

Ще в унїверзитетскій справі.

Про справу руского унїверзитету писало ся у нас в попереднім числї, коли в тій справі відомі були лише промови двох руских бесїдників та голови польского клюбу. Тодї дійшли ми до висновку, що між рускими й польскими представителями дійшло до якогось такого порозуміня та що правительство починило руским послам якісь нові обітницї, чи там приобіцяло сповнити старі. На основі дотичної бесїди п. Василька припускали ми, що тою обітницею має бути відокремлене руских катедр від львівского унїверзитету і утворене з них в купі з новими, що мають заснувати ся, автономної орґанїзациї, яка має становити завязок самостійного руского унїверзитету. Нинї маємо в справі нашого унїверзитету офіцияльну заяву мінїстра просьвіти, а в „Дїлї“ допись котрогось з руских послів, подаючу хід переговорів наших послів з партиями і правительством та їх результати. Постараємо ся на основі сих материялів представити теперішний стан важної і пекучої для нас справи власного унїверзитету.

З офіцияльної заяви мін. Мархета (гл. полїтичний перегляд) виходить, що правительство годить ся основувати постепенно рускі катедри, але що-до проекту видїленя істнуючих уже катедр та утвореня з них самостійної колеґії не може поки-що зложити нїякої декларациї, бо ту справу треба вперед розглянути докладно. Що-ж відносить ся до заснованя самостійного руского унїверзитету, то се може стати ся лиш тодї, коли дані будуть умови мирного розвитку, себ то згода обох спорючих сторін. Мінїстрови здаєть ся одначе, що мабуть вже істнують деякі зародки тих мирних умов, потрібних для зреалїзованя справи руского унїверзитету.

Такий зміст офіцияльної декларациї. Одинокий „реальний“ здобуток, який принесла нам, се офіцияльна згода правительства на заснованє руского унїверзитету. Поза тим обітниця, що правительство заснувати-ме рускі катедри, обітниця, що проект утвореня окремої колеґії возьме під увагу, обітниця, що колись заснує самостійний руский унїверзитет, як Поляки згодять ся. Мабуть те, що польскі бесїдники не заявили ся в засадї проти руского унїверзитету, як також „миром надихані“ промови руских послів, подали мінїстрови притоку сподївати ся, що мирні умови для забезпеченя розвитку справи руского унїверзитету найдуть ся.

Се один бік справи, залежний від правительства. Другий; що залежить від Поляків, представляєть ся так: Поляки згодять ся на засновуванє руских катедр, коли перед тим буде законно стверджений польский характер львівского унїверзитету. Проти креованя рускої колеґії, а в слїд за тим самостійного унїверзитету не мають в засадї нїчого, але вже тепер висувають питанє місця осїдку. Можна напевно сподївати ся, що Поляки наставати муть на те, аби руска колеґія а тим більше унїверзитет не находили ся у Львові.

Що-до першого постуляту, справа не представляєть ся нам надто трудною. Русинам не ходить о здобутє львівского унїверзитету; утраквізацию уважаємо тілько средством до осягненя власного унїверзитету. І коли за стверджене польского характеру львівского унїверзитету одержимо таке число катедр, що вистане до креованя самостійного руского унїверзитету, то справу можна буде згідно уладнати. Инша річ з другим домаганем, яке Поляки поки що невиразно висувають. Руский унїверзитет мусить містити ся у Львові. В тім зглядї нема навіть що зачинати переговори.

Так представляють ся нинї шанси руского унїверзитету. Сей образ не був би одначе повний без подань звіту з дотичних переговорів з правительством, які не в однім лїпше характеризують стан справи, анї-ж оконечний вислїд.

Перша нарада правительства в унїверзитетскій справі відбула ся, як доносить кореспондент „Дїла“, — з п. Васильком та професорами Колессою і Днїстрянським. На жадане, щоби відокремити рускі катедри, відповів през. мін. Бек, що се зовсїм нова і з огляду на поодинокі катедри трох факультетів дуже трудна орґанїзация, до котрої не подає ся йому конкретного пляну. На другій були окрім Бека і Мархета та президиї руского клюбу оба мінїстри з Галичини і намісник та президия польского кола. Бр. Бек заявив, що правительство буде отвирати нові рускі катедри, студиювати справу окремого з'орґанїзованя їх яко основи будучого руского унїверзитету і уладить ту орґанїзацию окремим законом враз з ухваленем польского характеру теперішнього унїверзитету. На якісь рускі резолюциї правительство не може згодити ся, бо через те повалено би всю мозольно довершену умови межи партиями. Голова кола польского заявив, що він в засадї не противний заложеню руского унїверзитету, але що-до місця мусїло би ще наступити порозуміне межи Поляками і Русинами, так само як і Чехи мусять в подібній своїй справі порозуміти ся з Нїмцями. Він був би однакож противний утраквізованю теперішного львівского унїверзитету. Мінїстер скарбу заявив, що він готов на творене руських катедр вставити до буджету значнїйшу суму. Русини стояли при своїх жаданях, іншого на разї при дальших катедрах і відокремленю. Розійшли ся без виразного і певного результату. Коли відтак голова руского клюбу дістав текст четвертої резолюциї, заявив, що призначена і для них спільна резолюция не подає Русинам нїчо конкретного, отже і не має для них вартости. Бек відповів, що правительство на кожду дальшу резолюцию не може згодити ся, впрочім мінїстер просьвіти його становище супротив жадань Русинів зазначить в своїй відповіди на промови руських послів.

Яка се відповідь, вже знаємо.

„Валечни рицеж Заґлоба“.

В славній трильоґії Сенкевича, котрої перша частина особливо, є одним болотом вилятим на голову українського народа, виступає знана постать старого шляґуна Заґлоби, така характеристична і для нинїшних Поляків, що варта пригадати кілька рисів його вдачі. Пан Заґлоба, виїхавши раз на підїзд попав ся на весїле українських мужиків і шляхотним звичаєм гороїжив ся зразу та грозив, пізнїйше, припрошений добродушними мужиками, позволив угостити ся медом. Випиваючи чарку за чаркою сего „благородного напитку“, шляхотский пан не міг укрити свого обуреня з приводу, який так досадно висказав в оклику: „Господи! Хами пють такий мід, а Ти бачиш і не гремиш!“ Нїчо не в силї схарактеризувати красше відносин давної і нинїшної Польщі до українського народа, як отсї слова. Відкиньте лише ту невелику дозу комізму, що містить ся в них, і маєте польско-руске питанє у звязлій, майже математичній формулї! Друга черта, що характеризує Заґлобу, се його страшна гороїжність, якій дорівнує хиба його боязливість. Вилаяти когось, відмовити всяких прав до людскої чести, а потім сховати ся за плечима других — в тім Заґлоба був майстер.

Не дармо-ж творцем його є пан Сенкевич. Коли правда, що твори штуки все носять на собі фізиономію свого творця, то певно, що Заґлоба має в собі богато з самого Сенкевича. Читачі пригадують собі, як то *з нагоди голодівки українських студентів п. Сенкевич* кинув калюмнїю на наших академиків, немовто вони урядили голодівку з вином і біфштеками. Запізваний перед суд за обиду чести, Сенкевич-Заґлоба погрозив, що стане сам перед судом, але де-далї тратив відвагу. Поперед усього заслонив ся тим, що свою статю писав на основі реляций польских дневників — мовляв, брешуть другі, брешу й я — потім перед самою розправою „захорував“, а тепер вже голосить, що на розправу не стане! Чи не Заґлоба се, чи не польский шляґун, що з поза чужих плечий під охороною кордону кидав лайки і колюмнїї на честь людий! І сей чоловік одержав недавно нагороду Нобля за сїяне гуманних ідей!

Але поступок Сенкевича супроти українських студентів має ширший підклад. Ся метода, якої ужив найбільший польский письменник сучасности, се метода і система польскої верховодної верстви супроти українського народу в цїлім історичнім і сучаснім житю. Прочитайте приклади наведені в статї В. П. в 69 ч. „Дїла“, а переконаєтесь, що пан Сенкевич з своїм денунціяторским талантом не стоїть відосібнено.

Було се в другій половинї XVIII столїтя, коли по цїлій Польщі рознесла ся страшна вість: Волиньска земля в огнї, підняло ся руске мужицтво, горять шляхотскі двори, плине шляхотско-польска кров! До Варшави летїла звістка за звісткою, кожда дальша більше алярмуюча від попередної, ішов донос за доносом. На Волиньску землю і її нещасне українське селяньство, мов кара божа, злетїли польскі війска, плюндруючи, вішаючи, вбиваючи на кіл, кого попали. Волиньска руска людність залила ся кровю, цьвіт українського хлопства поклав свої голови, польске лицарство використало звістки про гайдамаччину на те, щоби упустити трохи крови української людности та заголомшити в неї охоту, а навіть фізичну спроможність до еманципацийного руху. Тимчасом — усї алярмуючі звістки були простою брехнею; цїла країна була супокійна, алярмуючі вісти були потрібні одній з партий польского сойму на те, щоби настрашити шляхту та склонити її до переведеня бажаних полїтичних плянів (між п. ходило тут про підвисшене власти гетьмана польских війск). Українська людність заплатила за здійснене тих плянів своєю кровю[1]).

Було се в 1848 роцї в Галичинї. Поляки готовили ся до революциї проти австрийского правлїня. А патріотичні польскі дневники і брошури з того часу переповнені безнастанними зойками, плачами і денунциациями про хлопскі бунти, підпали, убийства, буцїм-то доконувані рускими хлопами, підмовленими „Сьвятоюрцями“ проти Поляків. По правдї нїчого такого не було: вся країна, з виїмком авторів тих розбишацких історий, була спокійна. Польскі революціонери хотїли накликати австрийскі полки на руске мужицтво та відвернути осьтак увагу австрийского правительства та його воєнну силу від своїх революцийних приготовлювань[2]).

Було се в 1855 роцї в російскій Українї. Поляки ладили ся до нового повстаня та дурили українських хлопів усякими неімовірними обіцянками, падучими з неба „золотими грамотами“, щоби тільки втягнути українське мужицтво до повстаня за відбудоване Польщі. Коли сї нїкчемні заходи не вдали ся та коли українські хлопи почали тут і там реаґувати проти шляхотских пропаґандистів (тай московских урядовцїв) польскі „революціонери“ підняли крик: дрібні заворушеня серед українського селяньства вони представили як величезну ворохобню, нову гайдамаччину, та доносами або й простими візванями спонукали російский уряд до крівавих репресий над українськими мужиками. Польскі революціонери на нашій землї завершили свою пропаґанду справдї ефектовно: сальвами російских салдатів, свистом нагайок, шибеницями та — трупами українських мужиків, які не то, що не згодили ся проливати свою кров за Польщу, а пробували за одним заходом отрясти з себе і польско-шляхотских, і російско-чиновницких плянтаторів[3]).

Було се в 60-тьох роках XIX столїтя. Шевченко повернувши з засланя на Україну, відновлює давні свої безпосередні зносини з українським мужицтвом. Доноси і денунциациї з боку польских панів на адрес жандармских чиновників проганяють мужицкого поета з рідного краю. В Петербурзї він знаходить захист перед польскими денунциациями з приводу „бунтованя хлопів“.

Трохи пізнїйше. Спадкоємцї ідей Кирило-Методиевского братства, київскі „хлопомани“, Драгоманов, Антонович і другі, закладають і ведуть українські недїльні школи, приносять українському мужикови дрібку елементарної просьвіти та — доводять тим до лютости польских панів на Українї, застрашених, що зі зростом просьвіти мужика зменьшить ся і їх сила

[1]) Про те оповідає пок. історик Вол. Антонович у статї п. з. „Волынская тревога“.

[2]) Про се читаємо хочби в жерельній працї Івана Кревецького п. з. „Цуцилівська справа в 1848 р.“

[3]) Про се оповідає др. Томашівский в розвідцї п. з. „Київська Козаччина 1855 року“.

над ним. Польскі пани денунциюють українських хлопоманів перед російским жандармом і — завдатки на елементарну просьвіту українського мужицтва знівечені[1]).

Кілька літ тому назад, у Галичині. Польска преса переповнена алярмуючими накликами. „Рускі хлопи гострять ножі на польскі горла! — Ц'ле Покуте, Підгіре в огні! — Ґвалт, ратуйте! — Де уряд? — Виїмковий стан завести! — Де кат, де шибениця?“ — Чуєте сї голоси, — сї дикі верески, витя і зойки? Чи памятаєте, як Вам серце затремтїло з болю за переслїдуваними, гоненими Січовиками, — як Вам груди розпирала ненависть до галицко польского шляхотства й міщаньства, що в морі крови задумало було знївечити просьвітний, на скрізь леґальний, в повні спокійний, культурний рух наших Підгірян і Гуцулів? — Адже-ж, се дїла недавних, наших днїв!

Чи в минувшину глянеш, чи кругом себе роздивиш ся, скрізь денунциациї, доноси, клевети, калюмнії, скрізь затроєна атмосфера національної ненависти, не перебираючі в способах заходи коло фізичного знищеня морального опоганеня, відданя на глум народнього українського руху... Довга, спритна, систематична робота! Потекло опоганюване нашої історії шкільними підручниками до сердець і умів галицької шкільної молодїжи, воно всякло з помічю польських псевдонаукових фабрикатів та польської публїцистики в психіку цїлої польської суспільности в Галичинї, і поза Галичиною, воно розлило ся й на чужину. На службу йому станули польські орґани в нїмецькій мові, польські посли в парляментї. Калюмнією вкінци бризнув на українські культурні змаганя великий польський письменник, Генрик Сенкевич, сьвітило і слава сучасної польської лїтератури. За мало йому було того моря ненависти і погорди до українського народу, яке він розлив своїми історичними повістами. Він наважив ся і перед широким сьвітом споганити українські культурні заходи, задевунціювати найідейнїйшу частину української молодїжи перед Европою як марних комедиянтів, нечесних бляґерів, недостойних симпатиї й пошани серед культурних і моральних людий. І сим разом старий грішник перечислив ся. Перед чужинецький суд, незаінтересований у польсько-руськім спорі, його візвано, щоби подав докази на свої слова, ствердив правду своїх денунциаций. Заґлоба і Фальстаф в одній особі попав ся в сїтку брехнї, ним самим наставлену. Почав очивидно вимотувати ся, шарпати ся, рвати ся на всї боки, щоби тільки втекти перед признанем правди. Його адвокат противить ся позови взагалї: палата радних віденського суду відкидає його спротивлене. Він закидує некомпетентність позовників: суд вдруге відкидає його супротивлене [illegible] перед городянськими судиями. І пан Сенкевич, котрий спершу трубив через польські і нїмецькі ґазети, що Його Величество особисто стане на розправу та зітре в порох молодий нарибок зухвалого „гільтайства“, раптом западає на своїм цїннім здоровлю, а далї велить своїм орґанам возвістити urbi et orbi, що IMCI пан Сенкевич зрікаєть ся нагоди особисто станути на розправі і взяти одвічальність за свої слова: за нього має станути наймлений за гроші віденський оборонець. Сенкевич волїє зістатись під Варшавою, поза обсягом і компетенциєю австрийських судів.

Клевети, денунциациї, безсоромна утеча перед одвічальністю! Узагальнене тих, минулих і сучасних прояв якоїсь страшної публично-суспільної і національної „moral insanity“ на цїлість дотичного суспільного орґанїзму, — узагальнене, яке аж тиснеть ся у нашу сьвідомість, — має тільки дуже проблематичну вартість. Тож не беремось за те дїло.

А одначе!

В людській памяти закріпить ся факт, що на склонї XIX і на початку XX столїтя польська нация величала своїм найбільшим сучасним лїтературним творцем людину, так позбавлену найелементарнїйшої людської чести і почутя громадської моральної одвічальности, як старий клеветник української молодїжи.

[1]) Про те докладно оповідає сам Драгоманов.

Полїтичний перегляд.

Мінїстер Мархет в справі унїверзитетскій.

Правительство — говорив мінїстер — признає потребу як-найкращого вивінованя істнуючих унїверзитетів, бо розвій високої науки скріпляє не лише духову але й економічну культуру держави. Що до нових унїверзитетів, то заложене їх залежить від того, чи найдуть ся відповідні до сего основи. Правительство в засадї є за основанем нових унїверзитетів, а то тим більше, що за тим промавляють не лише культурні, але й полїтичні мотиви. Мінїстер заявляє ся з огляду на полїтичні мотиви за резолюциєю Коросеца, яка домагає ся, щоби при твореню нових висших шкіл були условини, відповідаючі з гори мирному розвиткови сих інституций. Як резолюция Коросеца, а так само резолюциї Зачка, Сильвестра і Кончія будуть приняті, правительство руководити ся ме ними в квестиї унїверзитетскій на будуче. Творене нових унїверзитетів дорогою розпорядженьє виключене; остає лише дорога парляментарна. Що до домаганя Хорватів, аби в Австриї признано важність студиям на факультетї правничім з Загребі, мінїстер заявляєть ся прихильно — але треба розслїдити, чи студиї загребскі своїм обемом відповідають австрийским вимогам.

Мінїстер про руский унїверзитет.

Хоч рускі посли відступили від своєї резолюциї в справі основаня руского унїверзитету, але мінїстер не вважає відповідним сю справу промовчати. З промов так руских як і польских мінїстер заключає, що треба вже в першій стадиї основаня осібного руского унїверзитету сотворити для него условини мирного розвою. Загальні рамцї резолюциї Коросеца можуть правительству придати ся також, коли ходить о руский унїверзитет. Правительство розслїдить условини креованя самостійного руского унїверзитету та має надію, що стане ся се за порозумінем обох спорячих сторін. Що до внесеня руских послів, щоби з теперішного львівского унїверзитету виділити істнуючі рускі катедри та утворити з них осібну коллеґію, то мінїстер не може нинї заняти злецидованого становища, бо треба передше розслїдити условини такої інституциї. Натомість правительство готове постепенно сповняти жаданя Русинів що до основуваня нових катедр.

Правительственні предложеня.

Парлямент збирає ся в четвер 2. цьвітня. Правительство предложить палатї послів наново законопроект дотично дентистичної технїки. В сїм законопроектї кваліфікує ся технїку вставлюваня зубів яко частини науки лїкарскої і право виконувати єї буде передане по упливі певної перехідної стадиї виключно лїкарям. Істнуючим технїкам зубним, яким їх промислові права полишають ся і на далї, дасть ся спромогу зложенем іспиту одержати управнене до робленя певних операций в устах. Таке саме право разом з концесією до виконуваня зубної технїки признаєть ся в разї льокальної потреби і тим іспитованим помічникам, котрі тодї, як закон ввійде в житє, покінчили вимагану науку та відбули практику яко помічники що найменьше через шість лїт, з того хоч три роки у дентиста. Признане концесії на виконуване промислу технїки зубів передає ся в першій лїнїї полїтичній власти. По упливі випливаючої з сих постанов переходової стадиї зубна технїка не буде становити предмету промислу. — Дальше внесе правительство законопроект дотично кількох доповнень до закона в справі забезпеченя в разї нещастя на старість. Ся новеля до закону має на цїли зреформувати по части істнуючі забезпеченя робітників в тім обемі, в якім потреба розори відчуває ся загально і без трудности вже тепер — певед задуманою всесторонною реформою забезпеченя робітників — можуть бути переведені. Новеля пропонує в першій лїнїї заведене так званої примусової лїсти платнї в забезпеченю на случай нещастя, т. є з'обовязане підприємців вести і переховувати відповідні викази платнї. Сего зарядженя домагають всї інтересовані і через те годї його дальше відсувати. — В злуцї з сим зарядженем є назначене речинця задавненя для вкладок на цїли забезпеченя в разї нещастя або слабости, вкінци позвіл на побиране відсотків проволоки за такі вкладки. — Правительство задумує внести чим скорше законопроект дотично контінґенту рекрутів. В сїм предложеню жадає 5400 чоловіка для краєвої оборони більше як доси. Як компензацію за те задумує правительство завести при краєвій обороні дворічну службу з виїмком кавалериї і артилериї.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 31. марта 1908.

Мінїстер просьвіти про черновецкий унїверзитет. В буджетовій комісиї посли Н. Василько і Ончул піднесли недостачі на черновецкім унїверзитетї. Посол Ончул жадав заложеня катедри для румуньскої історії при унїверзитетї в Чернівцях, за чим заявив ся і наш посол Василько. Мінїстер просьвіти др. Мархет відповів на се в слїдуючий спосіб. Жалї послів Василька і Ончула дотично недостаточного вивінуваня унїверзитету в Чернівцях не є зовсїм неоправдані і я буду старати запобічи недостачам в сїм зглядї. Жадане посла Ончула катедри для румуньскої історії на черновецкім унїверзитетї, яке попер і п. Василько, також годї назвати неоправданим, хоч управі просьвіти тепер не предложено такого внеску. Невигідне уміщене черновецкого унїверзитету, на що вказали оба посли, не є менї невідоме, і тут як найскорше поробить ся все можливе в сїм напрямі.

Жениханє п. Відмана до буковиньских учителїв. Полїтичний Одисей п. Відман заплив нарештї до своєї Ітаки: християньско-социяльної партиї. Туди рад би він затягнути цїлу Буковину, а передусїм учительство, сподїючись, що на його плечах здобуде ще й свою Навзикаю: мандат до парляменту. Жениханю до учителїв присьвячена його статя „Die Landespolitik und die Lehrer“ в „N. fr. Lehrer-Zeitung“. На думку п. Відмана, є на Буковинї лиш дві партиї: вільнодумна і християньско-социяльна. Учителї мусять рішити ся сюди або туди. Очевидно, за вільнодумними не підуть, бо п. Відман, який сам не так то давно до них належав, обкидає їх болотом, а вільнодумну пресу, між ними й „Nachrichten“, котрими сам ще перед кількома днями орудував, зове „продажним, жидівским товаром“. Отже п. Відман сподїє ся, що „цїле учительство мусить прилучити ся до великого, з глубокої потреби й інстинкту самоохорони початого християньско-социяльного руху“. Потім лиш вибрати Відмана послом і Буковина буде спасена...

Пятистий тиф в Чернівцях. Від 23. с. м. нїхто не заслаб в Чернівцях на пятистий тиф. Одна лише особа і то перша (учителька Гальперн), що захоріла на сю слабість, умерла. Прочі хорі приходять згодом до здоровля. Тиф появив ся в найбільше негарних місцях. Полїция оглядаюча ті околицї, винайшла чи мало страшної нужди, про яку в Чернівцях нїкому і не снилось.

З нагоди смерти Володимира Антоновича помістила й черновецка „Gazeta Polska“ невеличку новинку, яка очевидно, кінчить ся докором на адресу небіщика за те, що він покинув Польщу і пристав до ідеї, „що не має за собою історичного ґрунту“. Певно, панови з „Gazet и Polsko-i“ тяжко зрозуміти такого чоловіка як Антонович, про історичний ґрунт він також не богато розбере, але отсї слова покійного історика, що їх низше наводимо, може второпає тим більше, що писані ясно і приступно. Між буковиньскими Поляками є також деякі, яким здало би ся бодай прочитати сю сповідь.

„Так, я справдї „перевертень“, відступник. Алеж слово се само по собі не має змислу. Щоби виробити собі понятє о чоловіцї, котрого так звемо, треба знати від чого він відступив і до чого пристав; инакше слово се буде пустим звуком.

„По волї судьби я родив ся на Українї шляхтичем; в дитиньстві мав я всї привички паничів і довго подїляв усї станові і національні упередженя тих, серед котрих виховував ся. Але коли прийшов для мене час самосьвідомости, я холодно оцїнив своє положене в краю і зважив його недостачі та всї змаганя суспільности, серед котрої мене поставила судьба. І я тогдї побачив, що положене сеї суспільности морально безвихідне, коли воно не відкаже ся від своїх гордих претенсий до краю і його народности. Я побачив, що Поляки шляхтичі, проживаючі в полудневo-руськім краю, мають перед осудом власної совісти тілько двоякий вихід: або полюбити народ, серед котрого живуть, перенятись його інтересами, вернутись до народности, покиненої колись її предками, і невсипучою працею і любовію по мірі своїх сил нагородити все лихо, заподїяне ними народови, що вигодував богато поколїнь вельможних кольонїстів а у відплату за свій піт і кров зазнавав погорди, наруги, зневаги своєї релїґії, своїх обичаїв, своєї моральности і личности, або, коли на се не стане моральної сили, переселитись на польську землю, заселену польським народом, щоби не додавати собою ще одної дармоїдної людини, та щоби позбути ся перед самим собою сумного докору, що ось то і я також кольонїст, також плянтатор, що і я посередно чи безпосередно (що врештї на одно виходить) годую ся чужою працею, заступаю дорогу до розвитку народови котрому я влїз у хату непрошений, з чужими йому змаганями, що і також належу до табору, котрий заходить ся здавити народний розвиток туземцїв, і що невинно приймаю на себе часть одвічальности за його вчинки.

Розуміє ся, я рішив ся на перше, бо, хоч як був я зіпсований шляхотським вихованем, привичками і мріями, а таки лекше менї було розстати ся з ними нїж з народом, серед котрого я виріс, котрий я знав, котрого гірку долю я бачив в кождім селї, де тілько панував шляхтич, — з котрого уст я чував не одну сумну, серце роздираючу нісню, не одно чесне дружне слово (хоч я і був „панич“), не одно траґічне оповідане о пропавшім в журбі і даремній працї житю, — котрий словом я полюбив більше своїх шляхотських привичок і мрій. Ви добре знаєте, що я, поки рішив ся розстати ся з шляхтою і всею її моральною спадщиною, я пробував усїх доріг помиреня. Ви знаєте, як стрінули ви всї заходи, щоби вельможних наклонити до людського поведеня з селянами, до старання ся о просьвіту народа, оперту на його власних національних підставах, до признаня руським а не польським того, що руське, а не польське. Ви бачили, як подібні гадки викликали зразу свист і сьміх, потому гнїв і лайку, а наконець ложні доноси і натяки на колїївщину. Після того, розуміє ся, лишало ся або відказатись від своєї совісти або покинути вас. І я вибрав друге та надію ся, що працею і любовію заслужу собі колись, що Українцї признають мене сином свого народа, бож і я готов всїм подїлити ся з ними. Надію ся також, що згодом польської шляхотської суспільности, проживаючої на Українї, поворот до народу і пізнане конечности працювати на його користь раньше чи пізнїйше стане моральною потребою не тілько поодиноких осіб, як тепер, а взагалї всїх, хто буде в силї осудити своє положене і свої обовязки та не дасть першенства мріям перед актуальним, совістию викликаним дїлом“.

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

Атентат на професора. В попереднім числї нашої часописи були ми подали, що арештовано 6 учеників підозріваних о атентат на проф. Декера. Як довідуємо ся, се не правдиво. Доходженя робить ся далї, однак доси без жадних результатів. І здає ся, що цїла справа не вийде на верх. Зачувати, що родичі учеників проф. Декера задумують скликати збори, щоб заняти становище супроти проф. Декера, який уходить за надто строгого. Проф. Декер у директора ґімназиї Клявзера зажадав дисциплїнарного доходженя супроти себе. Ми певні що доходжене викаже, як завсїди, невинність професора, а звалить всю вину на учеників.

Реґуляция учительскої платнї. „N. fr. Lehrer-Zeitung“ доносить в послїднім числї, що справа реґуляциї учительскої платнї на Буковинї вже рішена в мінїстерстві. Систему ранґ задержано, але саме предложене вимагає кілька поправок. Відповідне мінїстеріяльне письмо має небавом надійти до видїлу краєвого.

Скарб морских піратів. В маленькім місточку Парадєлла коло Лїсабони зроблено онодї дивне відкрите. Мале се місточко лежить на березї моря і вже від віків виставлене на пакости моря. Онодї зірвала ся сильна буря наслїдком чого розхвильоване море відірвало частину побережа. Рибаки не мало здивувались, коли побачили, що шал елементів приніс їм цїнний скарб. Увидїли місце, що колись мусїло служити за скарбницю, бо знайдено силу старинних монет з золота і срібла, дорогоцїнні хрести, перстенї, золоті і срібні церковні річи і медальони. Населене з лопатами і рискалями збіглось на місце чуда, щоб копати за дальшими скарбами. Один з рибаків захопив для себе золотих монет вартости 4000 марок. З дня відкритя мешканцї місточка занехали всяку иншу роботу і занимають ся лиш шуканем скарбів. Портуґальскі пірати морскі, що в давнїйших часах плюндрували іспаньске побереже, закопували свою добичу вздовж побережа на тайних місцях і вже нераз викрито такі скарби чи то случайно чи подїями в природї. Знайдені коло Парадєлли предмети походять мабуть також зі скарбу морских піратів.

Оповістки, іменованя і т. п.

Кваліфікацийній испити для учителїв шкіл народних-видїлових починають с. р. в Чернівцях 4. мая.

Шкільнї павшалїї на опал і услугу будуть податкові уряди від тепер виплачувати впрост управителям шкіл. Так учительство позбуло ся по довгих заходах на остаток в сїм зглядї опіки начальників громадских і місцевих рад шкільних.

З товариства „Руска Школа“ в Чернівцях. На послїднім засїданю головного видїлу відбули ся наради над урядженем відчитів по тих місточках, де є наші філїї, для дальшого образованя учителїв і учительок і вибрано комітет, складаючий ся з краєвого шкільного інспектора Омеляна Поповича, проф. др. Осипа Маковея і уч. Осипа Безпалка, який має заняти ся сею справою. Далї обговорено послїдні учительскі сходини і рішено, щоби они відбували ся в перше призначений спосіб в „Народнім Домі“. Потім обговорено і допись „Селяньскої Каси“ в справі заснованя курсів для анальфабетів і ухвалено, щоби відбули ся спільні наради видїлових нашого товариства „Рускої Бесїди“ і заступника „Селяньскої Каси“. Подає ся до відомости, що слїдуючі сходини членів „Рускої Школи“ і гостий відбудуть ся 4. цьвітня 1907 о годинї пів до 8 ої вечером в салї „Народного Дому“ з таким дневним порядком: 1) Як оживити рух товариства „Рускої Школи“ і єї філїй? 2) Орґанїзация народного учительства. а) Чи лишитись при самій „Рускій Школї“? б) Чи треба побіч неї окремого станового учительского товариства? в) Чи треба побіч сих двох і товариства „Взаїмної Помочи“? 3) Ріжні запити про шкільні справи зі сторони присутних. Засїдане головного видїлу товариства відбуде ся 5. цьвітня 1908 в 10 тій годинї рано в „Народнім Домі“. З огляду на те, що при сих сходинах має ся нараджувати над так важними шкільними і чисто становими справами, то пожадано є, щоби всї рускі повіти заступлені були при сих сходинах. — *А. Руснак*, голова, *Іван Кавуля*, секретар.

Загальні збори черновецкої філїї тов. „Рускої Школи“ відбудуть ся в недїлю 5. цьвітня о год. 10. перед пол. з таким порядком дневним: 1. Справоздане видїлу про дїяльність товар. за минувший рік. 2. Справоздане касове. 3. Справоздане редакцийного комітету, а) про видавництво, б) про стан каси. 4. Вільні внески. 5. евентуалїя, відчит др. Маковея. 6. Вибір нового видїлу. — *О. Іваницький.*

На питаня в „Буковинї“ з дня 18. марта 1908 подаю до відомости, що п. Л. Корн з Веренчанки передав через мене 2 кор. на руску бурсу „Федьковича“ а не на тутейшу шкільну молодїж; ті гроші я післав дня 8. марта 1908 на адресу п. А. Клима до Черновець. П. Винник не передавав через мене жадних жертв, лиш его шваґрова через него менї, о чім я вже писав. Стражники фінансові з Бабин і урядники желїзної дороги з Стефанівки не передавали через мене жадних гроший. Також повідомляю загал, що всї зібрані жертви на бурсу „Федьковича“ в Чернівцях я післав почтою до Черновець, а то дня 2. жовтня 1907 — 3 кор., 7. жовтня 1907 — 3·20 кор.; 7. сїчня 1907 — 3 кор.; 5. лютого 1907 — 3 кор.; 9. листопада 1907 — 22 кор.; 18. листопада 1907 — 3·10 кор.; 13. грудня 1907 — 2 кор.; 8. марта 1908 — 2 кор. — Року 1899, 1900, 1901 і 1902 посилав я також зібрані жертви на руский „Народний Дім“ в Чернівцях, що стояло також в „Буковинї“. — *Іван Брага*, надучитель в Прилипчу.

Звичайні загальні збори товариства „Руска Міщаньска Читальня в Чернівцях“ відбудуть ся в недїлю, дня 5. цьвітня точно о 4. год. по полудни в сали „Брацкого Дому“ улиця Кушнїрска ч. 10. з таким дневним порядком: 1. перечитане протоколу з попередних зборів: 2. справоздане видїлу; 3. вибір нового видїлу; 4. вільні внесеня і запитаня. Наколи-б в 4-ій годинї не явило ся достаточне число членів, то загальні збори відбудуть ся о 5 ій годинї тогож дня. без огляду на число явивших ся. — За видїл: *Йосиф Митцак*, голова. *Теодор Тарко*, секретар.

Загальні збори читальнї „Рускої Бесїди“ для громади Нова Жучка відбудуть ся в недїлю дня 12 цьвітня с. р. в школї Нова Жучка з таким дневним порядком: 1. Справоздане старшини. 2. Вибір нового видїлу. 3. Вільні внесеня. *Н. Іваницкий*, голова.

Загальні збори читальнї „Рускої Бесїди“ в Стирчу відбудуть ся дня 12. цьвітня н. ст. с. р. о 4. годинї по полудни в шкільнім будинку із звичайним дневним порядком. — *Евстафієвич*, голова.

Загальні збори читальнї „Рускої Бесїди“ в Малятинцях відбудуть ся у вівторок 7. цьвітня с. р. о 3 ій год. по полудни в громадскій канцеляриї із звичайним дневним порядком. — За старшину: *Цириян Павлюк*, голова.

Із штуки і лїтератури.

Буковиньский народний театр відіграє в недїлю дня 5. н. ст. цьвітня с. р. в салї „Польского Дому“ при ул. Паньскій ч. 40. українську триактову комедию із сьпівами Янчука під заг. „Вихованець“. Цїни місць (враз з податком під карт): Льожа 8 кор. 80 сот., Фотелї в перших трох радах по 2 кор. 20 сот., в других двох по 1 кор. 76 сот., Крісла по 1 кор. 10 сот., Партер 66 сот. Початок точно о пів до 8 ої, конець представленя о $10^1/_2$ в ночи.

Заходом тов. „Буковиньский Боян“ в Чернівцях відбуде ся в сали Музичного Товариства дня 5. цьвітня с. р. Шевченківське сьвято на спомин 47 роковин смерти Тараса Шевченка при співучасти пана Чеслава Мушиньского, богатирського тенора місцевої опери, пана Евгена Перфецького, скрипака-віртуоза і пана Др. Володимира Гузара. фортепянїста та повної орхестри 41. полку піхоти із слїдуючою програмою: 1. М. Лисенко: Інтродукция з опери „Остання ніч“ орхестра 41. полку. 2. Сьвяточна бесїда — виголосить проф. Іван Прийма. 3. Н. Вахнянин-„Коровід“ з 1. акту опери „Купало“ на соля, хори і орхестру; сопранове сольо панни Г. Бухер, альтове сольо панни Ф. Пігуляк. 4. Т. Шевченко: а) „І золотої й дорогої“ б) „І виріс я на чужинї“ деклямация виголосить товариш Лев Смулка. 5. Лїшт: „Угорська фантазия“ — фортепянове сольо з орхестрою, фортепян пан др. В. Гузар. 7. М. Лисенко: „Та забіліли снїги“, народна пісня, муж. хор. з басовим сольом пана Евгена Федоровича. 6. Д. Січинський а) „Як почуєш в ночи“, б) М. Лисенко „Моя милованка“ — сольо сьпів пана Ч. Мушиньского. 8. Венавокі; „Романс“, Ґунод-Сарасате „Фантазия з Фавства“ — скрипкове-сольо пана Е. Перфецького. 9. Е. Людкевич: „Кавказ“, 1 часть „Прометея“ на хори і орхестру. Хорами і орхестрою управляють пан Капельник Костелецкий і М. Левицький. На фортепянї супроводять панна Г. Бухер і пан др. В. Гузар. Початок точно о годинї пів до третої по полудни. Цїни місць враз з податком: Льожа на 4 особи 13·20 К.; першорядні місця 3·30 К.; другорядні місця 2·20 К.; треторядні місця 1·10 К.; вступ для учеників 55 сот.; для селян 20 сотиків. Культ Шевченка такий широкий, що здавалоби ся неумисним заохочувати наших земляків а особливо патріотичну його часть до участи в його поминках. У нас на жаль не так. Ще Черновецька публика і то інтелїґенция не міщаньство являє ся на Шевченківських концертах, хоч також дуже не вся, а провінциональна то хиба десь хтось з інтелїґенциї загляне до Чернівців на се сьвято. А вже з сьвідомого селяньства, яка прецїнь у нас є, то таки нїхто не покаже ся, щоб помянути як раз мужицького поета. 6. марта с. р. відбув ся Шевченківський концерт у Львові у величезній сали Фільгармонії. Мимо своєї величини салю аж розпирала наша публїка. Гостї поприїздили були аж з під гір осібно на поминки Шевченка. А у нас? У нас не дуже простора саля Музичного товариства звичайно на пів пуста, хоч на вечерки, та балї і та саля замала. — Сим разом видїл Бояна старав ся догодити всїм вимогам. Перше усього час концерту в недїлю пополудни дає можність бути на нїм провінциональному духовеньству і учительству та сьвідомому селяньству, бо час буде ще відїхати вечірними поїздами домів, сама проґрама концерту добірна а такі імена як тенор: Мушиньскі, скрипак Перфецький, фортепянїст др. Гузар та цїла військова орхестра дають запоруку, що і мельомани вийдуть на свій рахунок. Вкінци день концерту недалеко по 1-ім, тож кождий ще при грошах, так що зможе заплатити вступ і понести другі кошта. Надїємо ся отже, що сим разом саля музичного товариства заповнить ся дня 5. цьвітня по береги, щоби гідно помянути память найбільшого сина України. Навпослїд звертаємо увагу, що співучаствуюча військова музика занята вечером в театрі, тож концерт мусить почати ся точно, щоби музиканти на час були вільні.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

М. Новоріс.

Все сама.

У церкві тихо. Особи на старих запорошених образах похилили сумно голови в глибокій задумі. Через вікна впадають лучі сонця та осьвічують хмарини пороху, закрашуючи їх на зелено, синьо, червено, відповідно до кольорових шиб у вікнах. Тишина та дрімота обняла все.

Скрипнули двері. До церкви увійшла жінка. На плечах несла малу білу домовинки, а в руцї хрестик. Лице у неї обгоріле, поморщене, очи заляті сльозами. Босї ноги товкли мов колодки в підлогу. На серединї церкви поставила свій тягар, а хрестик приперло до стїни. З кута викотила заболочений стовпець і на него поставила домовину. Відтак засьвітила кусник сьвічечки та прилїпила в головах домовини. Блїде сьвітло сплило дрожачими лучами по домовинї і осьвітило віночок з барвінку. Мати клякнула при домовинї, закрила сухими жовтими руками еще і плакала.

Великі сльози, лискучі мов жемчуг, потекли крізь сухі пальцї, цапали на домовину, котились по нїй дрібенькими потічками, спливали на стовпець та гинули в порозї.

Жінка думала. В єї споминах майнув дитячий вік, мов пестра мотилька, потім дївоване, весїле, житє родини. Все те пересувалось та ставало що-раз темнїйше, що-раз чорнїйше.

Згадка про смерть мужа стрясла її душу, стиснула серце, а сльози покотились рясніїші з очий.

Гадки мов уперті тиснулись до голови, а серце наповнювало ся гірким болем.

Боже, чим я тобі провинилась? Як злим дїлом чи словом, то защо покарав дїтину? Таке невинне, вона ангел! Чому за гріхи родичів караєш дїтий?

Я бідна сирота. Нїкого не мала крім чоловіка. Ти дав менї ще сю дитину. Рада була, бо я мати. Хвалила тебе рано і вечір, на кождім кроцї.

Добрий Бог, ласкавий Бог і малу вчила протягати руки до сьвятих твоїх.

А ти страшно мене покарав... Дав дитину а взяв батька... Страшна заміна, але я перенесла її. Хоч тяжко прийшло ся гарувати, хоч мозолї один по другім покривали мої долонї, я не нарікала... Се для дитини.. А тепер?... Тож и на неї сама своїми чорними сухими пальцями працювала. Нїхто менї не поміг... Руки попухли, долонї попукали. Все сама... Надїялась, може на старість буде підпора... Але бідному і того не треба...

Іди ж сьміло, дитинко, іди до твойого батенька та розповідж про мій біль, моє горе... Не бій ся!... Він дасть тобі розраду і справить на добру дорогу!...

А я лишусь сама... Вас двоє, а я однїська. Здавлю серце та піду самітними полями, щоб дальше рити своїми пальцями чужі загони. Попухнуть руки, попухнуть долонї, бо треба робити, щоби з голоду не згинути... І так минуть лїта, мине вік, лиш горе, лиш біль не минеть ся...

Мати припала до домовини, обнимала, цїлувала та била часом об долівку, благаючи помилуваня для дїтини.

По хвилї піднеслась, покропила домовину сьвяченою водою, вийшла з церкви та двигала в невеличкій скринцї велику страту.

Замовленя на

Насїнє ярин, цьвітів і паші

з найславнїйшої фірми французької Vilmorin-Audrieux приймає

Зофія Голубінкова — Краків, Зелена 28.

За доброту і певність ручить ся, насїнє в опльомбованих торбочках.

Цїнник оплатно і даром. З поважанем

Зофія Голубінкова
Краків, Зелена 28.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.

Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**

Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.

За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Звичайні загальні збори каси пож. і щад. в Малятинцях відбудуть ся у вівторок 7. цьвітня с. р. о 1-ій год. по пол. в громадскій канцеляриї з слїдуючим дневним порядком: 1. Справоздане голови. 2. Справоздане касове. 3. Підвисшене стопи процентової. 5. Вибір ради надзорчої. 6. Вільні внесеня і запитаня. *Парфтемій Власійчук*, нач.

Загальні збори каси пож. і щад. для громади Зеленів-Клокучка відбудуть ся 5. цьвітня с. р. о 1-ій годині по пол. в власнім домі з таким дневним порядком: 1. Вітчит протоколу загального збору з року 1907. 2. Справоздане дїяльности старшини і білянс за рік 1907. 3. Вильосоване трох членів старшини і вибір їх. 4. Вибір ради надзорчої. 5. Підвисшене відсотків. 6. Вибір касиера і назначене платнї для него 7. Вільні внесеня. *Георгій Харина*, нач.

Загальні збори каси пож. пож. і щадн. для громади Слободзія Комарівцї відбудуть ся 7. цьвітня с. р. в „Народнім Домі" з таким дневним порядком дневним: 1. Справоздане касове за рік 1907 і принятє білянсу. 2. Вибори старшини і ради надзорчої. 3. Вільні внесеня. За старшину *Семен Леонті.*

Загальні збори каси пож. і щадн. для громади Нова Жучка відбудуть ся в недїлю дня 12. цьвітня с. р. о год. 1-шій по пол. в школї Нова Жучка з таким дневним порядком: 1. Справоздане касове і білянсу за рік 1907. 2. Вибір старшини. 3. Підвисшене платнї касиера. 4. Вільні внесеня. *М. Красничук*, нач.

Загальні збори каси пож. і щадн. для громади Стирче відбудуть ся дня 12. цьвітня с. р. о 1-ій год. по пол. в шкільнім будинку з отсим дневним порядком: 1. Справоздане касове про роковий обрахунок і білянс за дїловий рік 1907 і одобреве его загальними зборами. 2. Вильосоване і вибір двох членів ради надзорчої. 3. Ухвала в справі підвисшеня стопи процентової від пожичок і вкладок щадничих. 4. Ухвала аби не плачено відсотки від паїв. 5. Ухвала аби осїнні загальні збори не відбули ся. 6. Вільні внесеня і запитаня. За старшину *Козьма Данилюк*, нач.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть

NERVOL

„Назва правно забезпечена"
аптикара др. Ю. Француза
в Тероноли.

Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol" і не приймати нїяких „Нервотонів".

Цїна фляконa 80 сот. 10 фляконів (фляшощок) 8 кор. з оплатою і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всїх країв.
В Чернівцях на складї у Шміда і Фонтіна, в Селетинї в дроґоерій медициналній Стернпуса.

19 (—)

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на нїмецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним сьвітом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кождого інтелїґентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагнїток
Чернівцї,
ул. Руска ч. 8.
(—)

HAMBURG-AMERIKA LINIE.

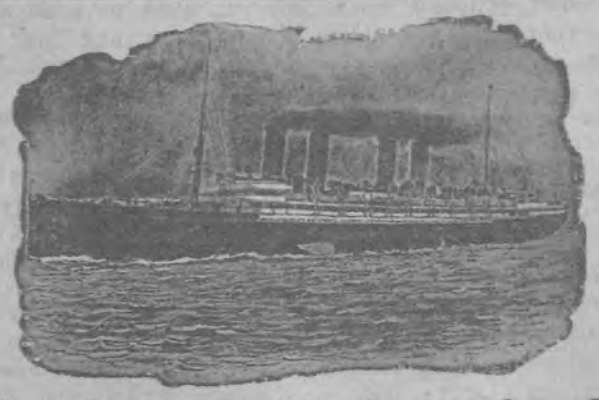

Правильна переправа поспішними та почтовими пароходами
з ГАМБУРҐА просто до НОВОГО-ЙОРКУ.
Переправа пасажирів в Канаду, Арґентину, Бразилію і полуд. Африку.
По всякі поясненя прошу звертатись устно або письменно до
Гамбурсько американської Лінії, ґенеральної Аґентури для Буковини
в Чернівцях ул. Паньска 16.

Марка охоронна: **котвиця**

Liniment. Capsici comp.
Pain-Expeller

Загально признаний знаменитий усмиряючий лїк на втиране по цїнї **80 сот. 1·40 кор. і 2 кор.** можна купити у всїх аптиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних фляшках з нашим охоронним знаком **„котвиця"** з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки тим охоронним знаком яко правдиві. 178 26—40

Аптика Ріхтера „під золотим львом"
у Празї, улиця Елисавети число 5.

До Америки і Канади

найвигіднїйша, найдешевша і найпевнїйша їзда через 185 (-)
ЛІНІЮ КУНАРДА
Вивідати можна через аенцию
SCHRÖDER & COMP. TRIEST
(З Трієсту)
Pannonia 14. цьвітня с. р.
Carpathia 28. цьвітня с. р.
Ultonia 5. мая с. р.
(З Ліверполя)
Lusitania, найбільший найпрактичнїйший паровець на сьвітї; відїзд 25. цьвітня і 16. мая
Mauretania відїзд 11. цьвітня 2. і 23. мая. 1908.

Виданя „Рускої Бесїди" і „Рускої Школи"
можна купити у всїх
філїях „Рускої Бесїди" і „Рускої Школи",
в друкарнї „Рускої Ради" і в книгарни І. Рехенберґа.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ" і „РУСКУ РАДУ".

Друкарня „Рускої Ради"
має на складї
КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦИЙНИХ ТОВАРИСТВ
(Взаїмна Вигода")

Всї книги до веденя товариства,
коштують враз з стемплями 50 кор.
з пересилкою 51 кор.

СКЛАД ТОВАРІВ В. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик **Рік заложеня 1873.**

Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.

Товари з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.
Дамскі ковняри і зарукавкі найлїпші і найновійші товари футряні.
Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin", „Nutria". шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.
Правдиве біле Єґера Др-а Лямана, калїсони і майтки, вебові і з Chenili хустучки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.
Трикотові і вовняні камаші.
Товари обувяні, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.
Для панів зикерки, півчеревики — найновійшої сорти.
Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.
Куфри до подорожи з замочками і без. Нецеварки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітила і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.
Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.
Найновійші артикули карнавалові:
Для дам наймоднїйші черевики балеві, загортки, ґази і вахляри
Кляки і циліндри найновійшого крою.
Щітки до річий, голови і до зубів.
Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і французскої продукциї.
Хусточки батистові, шовкові, паньчохи шовкові так звані „Flor" гладкі і „ajour", рукавички шовкові, ірхові „Marabout" і иньші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові поноски найновійшого фасону.
Шовкові шкарпитки. „Flor" рукавички, найлїпших фабрикатів в сорочки батистові, пікн, наймоднїйшого фасону.
Ковнярики, маншета, краватки, полотняні хусточки і батистові.
Вибори до польованя. терби камаші, зарукавки крісла полеві і амуніция.
Санки „Rodel" всї специяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарнї товариства „Руска Рада" в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 35. Чернівці, пятниця дня 21. марта (3. цьвітня) 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цілий рік 32 ф., на пів року 16 ф.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цілий рік 18 кор. (згл. 9 рублів або 34 ф.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 ф.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятниці і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділь і сьвят.

КРІЗА.

Саме перед засїданем Ради державної вибухла в кабінетї бар. Бека кріза, яка скінчить ся що найменьше уступленем міністра справедливости Кляйна, коли вже не потягне за собою більших жертв. Тереном, на якім відбуваеть ся кріза, е буджетова комісия, іменно дебати над етатом міністерства справедливости. З питань про висше шкільництво в Австриї правительство вимотало ся хитро мудро тим чином, що погодило Нїмців з Чехами, а народам дали загальну плятонїчну резолюцию. Та коли при нарадах над міністерством справедливости прийшло до справи язикової в ческих судах, а власне до питаня, чи нїмецкі суди на Чехах обовязані приймати ческі подання — справа стала тяжка до полагодженя. Непримириме становище Нїмців стрінуло ся з таким самим становищем Чехів. Щоби вимогти на правительству як найбільші уступки, хопили ся Чехи своєї старої методи: загрозили правительству уступленем ческих міністрів з кабінету і розбитем теперішної коалїциї в парляментї. Даремно правительство старало ся заспокоїти ческих представителїв обіцянкою скорого внесеня предложеня, нормуючого язикове питане в Чехах — Чехи нетерпеливили ся чим раз більше і жадали офіцияльної заяви правительства в язиковій справі. Нїчо дивного, що сеї заяви очікували Нїмцї з тревогою, боячись яких уступок в хосен Чехів і нїчо дивного, що заява, зложена міністром Кляйном не вдоволила нї одних нї других, власне тому, що старала ся вдоволити і одних і других.

Сейчас по заяві міністра нїмецкі і ческі посли удали ся на наради і результатом нарад був з нїмецкого боку протест проти бесїди міністра справедливости. Нїмецкі посли добачують в бесїдї міністра острі притинки до нїмецких судиїв в Чехах. Дальше закидають йому, що за мало заступив ся за независимостию судиїв, а врештї, що проби ческих судиїв завести ческу мову урядову в супереч з постановами закона осудив за лагідно, бо можна сказати — оправдав їх.

Тож само й Чехи заявили, що бесїдою мін. Кляйна невдоволені. Вони грозять, що голосуватимуть проти буджету міністерства справедливости, проти наглости внеску о контингентї рекрута і побільшеню краєвої оборони; що відкличуть своїх міністрів з кабінету, що повалять правительство. В кругах, добре обізнаних з парляментарним житем, сумнївають ся, чи Чехи схочуть виконати свої погрози. Противно, е всякі підстави думати, що кріза не прибере більших розмірів, але скінчить ся тілько уступленем міністра справедливости. Та на всякий спосіб парлямент збирає ся на весняну сесию під невеселими авспіциями.

З буджетової комісиї.

У віторок, 31. вела ся дальша дебата над етатом міністерства судівництва. З руских заступників промовлав п. Василько. Цікава була бесїда міністра Кляйна. Перша еї частина займала ся ческо-нїмецким спором і стало ся причиною кабінетової кризи; другу, в якій міністер відповідав на поодинокі закиди, між иньшими й руских послів, подаемо в обширнїйшім звітї.

Бесїда пос. Василька

Бесїдник уважае зовсїм управненими бажане союза австрийских судиїв в справі усталеня їхньої независимости, знесеня тайної кваліфікациї, признаня судовим колеґіям права пропозициї, та в справі подїлу обсаджуваня судейских посад після часу і управильненя відносин авансу і платнї після приміру Саксониї і Прус.

Бесїдник жадае, щоб міністер спрецизував свое становище в тих справах. Як-раз тепер, коли на богато полях робить ся проби, щоб державні функциї пішли на службу деяких сторовництв, е дуже важною річию, щоб судейска независимість була зовсїм необмежена. Бесїдник, признаючи оправданими жалоби ческих послів на відносини, які вдерли ся останними часами до поодиноких ческих судів, бачить рівночасно, що, не варушуючи судейску независимість, годї инакше розвязати ті відносини як через ясний язиковий закон, який усував би всякі сумнїви. Рівночасно мусить бесїдник звернути ся до правительства з горячою просьбою, щоб творячи язиковий закон, не думало виключно про Чехи, але також про иньші частини держави, в яких жиють поруч себе ріжні народи. Відтак вказав бесїдник на конечність реформи карного закона і ревізиї цивільного кодексу. Вправдї заповіджено частинну ревізию його на поли права супружеского, але — здаеть ся — що над виконанем сего наміру серіозно не думаеть ся. Також і иньші глави, як право спадкове, родинне, про книги ґрунтові і т. д. вимагають перетвореня в новітнім дусї. Необхідний е також новий поліцийно-карний закон.

Заміти, які пороблено в часї дискусиї на неправильне функціоноване де-яких судів, треба віднести в першій мірі до Галичини. Причина сього полягае на тім, що в Галичинї цїлий адміністрацийний апарат працюе в службі одної тенденциї та що серед таких обставин також і прокураториї е злебільша лише звеном між політичною адміністрациею а судівництвом. Бесїдник вказуе на численні тенденцийні арешти, переведені в останних часах. Не перечить, що міністер судівництва у всїх сих случаях не міг впливати на судиїв, але було його обовязком впливати на прокураторів; обовязок сей був би сповнив міністер судівництва в кождій иньшій провінциї Австриї. Здаеть ся однак, що як міністер справ внутрішних мае острах перед галицким намісником, так само й міністер судівництва боїть ся галицких прокураторів. Бесїдник не гадае вимагати від міністра якихсь зарядженъ, які-б нарушували независимість галицких судів, але треба конче вимагати того, щоб там, де політична адміністрация стараеть ся вплинути на прокуратора, суди були обезпечені перед таким впливом.

При кінци своеї промови полемізував бесїдник з онодїшними виводами пос. Ончула. Лихо в буковиньских судах виходить не через жидівских судиїв, але через те, що богато судиїв не мае потрібних язикових відомостий. Се річ прямо нечувана, що на Буковинї не тільки внутрішною але і внїшною урядовою мовою судів е мова нїмецка. Дальшим лихом буковиньских судів е їхне перетяжене. Пос. Василько ставить резолюциї: 1. щоб утворено на Буковинї два нові суди І. інстанциї у Вижници й Радівцях або Кімполюнзї, та висший суд в Чернівцях; 2. щоб переведено спростоване ґрунтових книг на Буковинї; 3. щоб іменовано таких лише судових функціонарів на Буковинї, що крім нїмецкої мови володїють також мовою дотичного судового округа; 4. та щоб в написах на краєвім судї цивільнім в Чернівцях узглядненo всї три краєві мови.

Промова мін. Кляйна.

По Василькy забрав слово мін. Кляйн. Бесїдник обговорив вперед язикове питане по судах в Чехах, а відтак перейшов до закидів поодиноких бесїдників. Наперед відповідав на закиди п. Романчука. Закид п. Романчука про те, що галицкі суди тенденцийно переслїдують руских хлопів, котрі ці

В. Доманицький.

Спомини про В. Б. Антоновича.

Помер Володимир Бонїфатович Антонович... Ще й два роки не минуло, як шанувало українське громадянство 45-лїтні роковини наукової та громадської його дїяльности, і ось тепер доводить ся говорити про нього, як про людину, що була серед нас, і уже її немае, і не буде з нами нїколи...

Редакция „Ради“ в передовій статї з приводу смерти В. Б. Антоновича, висловила надію, що слухачі його та ученики не забарить ся мабуть подїлити ся на її сторінках своїми споминами про незабутного небіжчика. І як тілько дійшла до мене невимовно сумна чутка про смерть цього чоловіка, що був менї особисто не тілько професором та учителем, але й духовним батьком, сам того не відаючи, я зараз вже поклав собі докинути і своїх кілька слів над сьвіжою могилою замість тієї грудочки рідної землї, що, з незалежних од мене причин, не міг кинути, провожаючи небіжчика туди, „ідеже несть болезнь, печаль, нї воздиханіе“...

В своїх коротеньких споминах я не торкатиму ся нї наукової, нї громадської дїяльности В. Б.: першу осьвітлено було в значній мірі підчас сьвяткуваня 45-лїтного ювилею його р. 1906, найкраще в статї д. С. Томашівського, у „Л. Н. В.“ про другу-ж ще рано говорити, та й не менї говорити, одному з останних його учнїв, що разом з ним р. 1899 залишили стїни київського університета. Я хочу відновити в своїй памяти де-кілька споминів про В. Б. з часів свого дитиньства та студенства, вважаючи, що може й вони здадуть ся згодом для будучої всесторонньої, повної біоґрафії великого нашого ученого, українського та громадського дїяча.

*

Вперше довело ся менї побачити і познайомити ся з В. Б. ще року 1887, таки у нього-ж в хатї. Тодї я був ще тілько в 1 клясї ґімназії і, товаришуючи з його сином, почав часто у них в хатї бувати. Памятаю, що я і инші такі як я „провінціяли“ товариші, що бували разом зо мною, в гостях в історичному деревяному будинкові на розі Кузнечної та Жилянської вул., нїяк не хотїли вірити, що той сивоволосий дїдусь що без шапки звичайно, в якійсь старенькій піджачинї або в самій жілетцї, з лійкою або з заступом в руках шпортаеть ся у квітничку перед будинком—се й е сам „професор“, страшенно вчений чоловік, би ми бачили, що усї хати його і внизу, і вгорі, в мезонинї, позаставлювано шафами та полицями з книжками... Слово „професор“ було для нас сінонїмом чогось страшного, бо ще з малечку чули ми од батьків своїх про їхнїх професорів, з різкою в руках, грізних, невмолимих катів. І от раптом побачили ми вперше на власні очі „професора“, і він був не тілько не грізний, не страшний, не лайливий, а найдобродушнїйший, найсимпатичнїйший дїдусь, яких тілько доводилось нам коли бачити. А як ми вже обісьмілились та перестали бочкувати і вовком дивити ся на „страшного“ професора, то він нас, головорізів, пускати став і в свій кабінет, де стояли вітрини з людськими черепами та усякими старовинними, викопаними з землї, річами; тілько наказував він нам руками нї до чого не доторкати ся. Але не такий-то був вік, щоб цікавість свою можна було нам подолати, і, мушу признатись, я сам, добренько натиснувши, провалив голову якомусь чи Скитові, чи Дулїбові, так що вона аж на трое разскочилась!

Буваючи в хатї „професора“, ми, самі усї Українцї з роду, вперше тут довідали ся і побачили, що е на сьвітї книжки, написані нашою рідною мовою, що е українські книжки якраз для нас цікаві, і памятаю, випросивши у „професора“ через його сина галицький „Дзвінок“ або „Лиса Микиту“, ми одни у одного їх виривали, щоб собі прочитати. Згодом за дитячими книжками пішли і поважнїйші, як, напр., „читанки“, популярна українська історня з малюнками і т. и. Таким чином, зовсїм непомітно для нас самих, ми вже в перших клясах ґімназиї стали сьвідомими Українцями, на скілько тілько така сьвідомість може бути розвинена у дїтей. Ми завжди виступали як Українцї, не соромились, що нас часом обзивали „хахлами“ — ще навіть пишали ся сим, розмовляли між собою тілько по українськи, а коли дійшли до старшого клясу, то засновали вже справжню українську „громаду“. Коли-ж почали ми заводити власну громадську бібліотеку, то добрий професор надарував нам для бібліотеки велику силу дуже цїнних книжок — власних праць, усїх тих видань, що під його редакциею повиходили та дублетів усяких. Незабаром у нас була така переважно історична бібліотека, що й цїни їй не скласти. А як скінчили ми ґімназию та вступили до університету, то вже одразу взяли ся до апостольської місиї, почали уловляти людей, одкривали Українцям очі на те, що вони Українцї, і праця наша не була марна.

Так, дякуючи Волод. Бонїфатовичу, дякуючи його вродженій незрівнаній доброти та щирости до кожного, чи великого чи малого, чи до значної людини чи до простого селянина, дякуючи його надзвичайно лагідній, сердечній, мягкій вдачі, що вабила до себе кожну чутливу душу — запав в нас промінь сьвітла, запали зерна любови до всього нам рідного, до нашої минувшини, прокинулась жадоба праці для рідного краю і люду, і коли нас, як звичайно буває се з величезною більшістю Українцїв з роду, не поглинула „общерусское море“ і ми стали на певний шлях, то за се ми мусимо дякувати незабутньому нашому професорови.

лими милями мусять ходити до суду, не може дотикати міністерство справедливости, а тільки власть, котра внесла донесене, бо суди можуть виступити щойно, коли дістануть донесеня иньших властий.

Слова п. Романчука, що до розпорядженя, виданого президиєю висшого суду краевого у Львові в справі скорого полагоджуваня карних справ, стоячих у звязи з рухом за виборчою реформою, міністер мусить доповнити в тім напрямі, що в оригіналі того розпорядженя сказано, що: „начальник повинен не тільки пильнувати над скорим, а й правильним і відповідаючим законам полагодженем даної карної справи“.

Вже з сього показуеть ся безосновність підозріня односторонного впливаня з боку висшого суду краевого на мериторичне полагоджене таких справ карних. Президент суду краевого висшого сам заявив, що сповнене обовязку нагляду видавало ся йому при пануючім у краю заворушеню тим конечнійшим, що національному і політичному напруженю, на жаль, дало ся захопити також кількох урядників судейских, котрі після дневникарских донесень брали діяльну участь у виборчих зборах. Твердженє, що той обіжник спричинив численні судові доходженя і декілька ярких увязнень, е позбавлене всїх фактичних підстав, які можна-б доказати.

Що-до непошанованя прав руської мови в східно, галицьких судах, наводить міністер, що в 1901 році президия висшого суду краевого у Львові сконстатувала, що в усїх судах східної Галичини полагоджують руські поданя в руській мові, та що нема ніякого сумніву, що крім кількох схиблень сконстатованих в 1901 році стан справи взагалі не змінив ся на шкоду руської мови та що президия висшого суду краевого стараеть ся, щоби права руської мови в підчинених їй судах були бережені.

Жадоби на замалу скількість судиїв Русинів у відношеню до людности е тому неоправдані, що польські й руські судиї в більшій части галицьких судів е розміщені майже рівномірно. Якщо в котрих судах переважають судиї польської народности, то сю появу треба звести до сього, що при обсаджуваню судейських посад у першій мірі узгляднювано кваліфікациї і ранґу компетентів, а не їх національність.

Обговорюючи квестию креованя нових судів у Галичині і Буковині, міністер заявляе, що тому стоїть головно на перешкоді справа судових будинків. Висший суд краевий на Буковині не мав би задля дрібного простору країни відповідної скількости праці.

Шевченкове сьвято в Київі.

У перве сего року російскі Українці виступили в Київі з публичним, на більшу скалю уладженим сьвятом Шевченка. Яке велике значінє для поширеня національної сьвідомости може мати, особливо в початках, сьвяткованя памяти Кобзаря, про се нема що й говорити. Се показало ся зараз на сегорічнім сьвяті, що випало дуже величаво, і своїм характером та настроем цікаве в високій мірі і для нашої публики. Тим то й ми подамо за кореспондентом „Діла“ декілька звісток про него:

Справді встае поволи Україна! Поховала одного дня свого сина, а на другий, при здвоених силах, встала великою лавою . . . вшанувати память свого великого Пророка, поклонити ся його ідеалови „України без хлопа і пана“. Випало воно дуже величаво і користь від того певно ще більша. Не маемо на гадці вдавати ся в розбір і докладну оцінку поодиноких уступів програми Шевченкового сьвята в серци України, в „матери руских городів“, що відбуло ся в середу 12. (25.) березоля (марта) с. р. в театрі „Соловцова“. Ходить нам тільки про загальний настрій того сьвята і про ті враженя, які безперечно на довго врию ть ся в память того, хто їх переживав на сїм Шевченківскім вечері.

Перед восьмою годиною оживила ся Миколаївска вулиця, оживив ся і гарний театральний будинок. Публіка, майже на половину в народних строях, звільна напливала до салї. Але в тій самій хвилї друга струя наповняла великий закулїсовий простір. Оживало і радїло серце. І не зрахувати їх, всїх тих метких, жвавих дївчат і молодців! Розносить ся гомін веселої української мови і на лици всїх грае ясна радість. Самі кращі сили української громади в Київі взяли ся за те, щоби народне сьвято випало як найлїпше. Заслуга в тім членів товариства „Просьвіти“, тих, що були за устроенем сьвята, а ще більша заслуга тих немногих членів, а навіть одиниць, котрі наважили на на те, аби поставити то сьвято як раз на таку стопу, улаштувати його в великім театрі і таким робом народню ідею випровадити з тїсних стїн на ширший горизонт. Се перші величаві поминки Шевченка в межах Росиї.

Зійшли ся, як сказано, помянути Кобзаря України найкращі сили тутешньої укр. громади. Але чи тільки київскої? Ану поспитаймо декого: „Ви звідкіль? — З Полтава“! — „А Ви? — З Волиня“! — „Ви також з Волиня“? — „Ні, я з Таврії“. — А Ви звідкіль? — „З Чернигівщини, а самі Ви звідкіль“? — Я з Галичини“! — „Ну, то гаразд! Так отже ціла Україна, як велика й широка, обходить тут сьвято високого Пророка“.

Тимчасом саля заповнилась битком. Всї ждуть піднесеня куртини. Ог нова і підносить ся... Роздаеть ся звучний голос бесїдника, що говорить „про памятник Шевченкови“. Виразно випадае з уст слово за словом, і западае кождому в души глибоко. Може чимало е таких, що в їх груди відбуваеть ся дивний психольоґічний процес. Пригадало ся їм щось ніби сон, ніби якась давно забута мельодия, якась так тужна, так ревна, і раптом, в один момент, прорвало ся щось в тій души, зажеврїли якісь іскри а серце запалало тихою любовю до сьвятої справи рідної країни. — „Ставлючи памятник Шевченкови, ставите самі собі!“ — читав прелеґент. — Собі в першій мірі. Се буде документ перед цїлим сьвітом, чим для вас Шевченко, чим для вас Україна, чим ви самі перед собою!“ — Могучо лунали слова і була в них така сила вислову, що здавало ся, се не слова, а наче пушочні ядра, вимірені проти змовковщеної твердинї, що годні розбити на прах найтвердші мури втупіня і національної байдужности.

Піднеслась куртина знов... Великий мішаний хор в народних строях. Хор сьпівав а в глубині сцени з'являлись-виринали живі картини, як ілюстрациї тих краевидів в сяеві місяця і тих сцен, котрі звеличав Кобзар. Комбінация хору з живими і сьвітляними образами випала незвичайно ефективно і ориґінально. До таких належав приміром образ маевої місячної ночи зі сьпівом соловія.

Гра на фортепяні, сольові сьпіви, декламациї, все те виконане знаменитими силами, викликувало гучні оплески. Виконавці мусїли з многими наворотами заспокоювати публіку добавками.

Але от полила ся знов пісня мішаного хору, тим разом якось дуже ніжна і сердечна. Все замілїло. Захопило дух в грудях. Така хвиля стоїть за много-много сїрих днїв. Пісня з сьвітляними картинами подобала радше на тиху молитву і ворушила до сліз. „Не забудьте помянути не злим тихим словом!“ При мертвій тишині викликав сей сьпів кольосальне враженє.

Згадую тут про замітний інцидент, характеристичний для сего, як в царстві, де замкнено людям уста, демонструють алюзиями. Сьпівак київської опери, Целевич (Українець), сьпівав чудово се, що було в проґрамі. І от яку пристосовану до обставини сатиру засьпівав він публиці:

Тепер я Турок, не козак,
Здаеть ся добре одягнув ся!
І як це все зробилось так,
Що в Турка я перевернув ся?..

Піднялась буря френетичних, демонстративних оплесків і довго не вгавала. Артист виходив та кланяв ся і ясно було, що його репертуар вже вичерпав ся. Та дарма, не помогло нїчого! І п. Целевич мусїв сьпівати про „Турка“, а публика, розуміючи сатиру, демонструвала. Тут і там вривали ся з поміж публики голосні наклики: „Ще не вмерла Україна!“, але хор з поліцийних причин не міг сповнити того бажаня, а закінчив торжество відсьпіванем... гуцульских пісень.

Піднести треба ще раз ту обставину, що люди, котрі взяли ся за устроене того вечера і зірвали з традицийним семейним характером Шевченківских вечерниць, зробили свого рода перелім, бо поставили народне сьвято, як йому й слїд. Те, що одна особа через якусь важну перешкоду не могла взяти участи і помішала хід проґрами, зовсїм не помішало правдивого блеску. Того блеску не помішали також ті партиї мішаного хору, що випали слабше, не будучи в силї передати усеї субтельної тонкости ґеніяльних композиций Лисенка; недостачі ті міг зауважити тільки специялїст, обзнакомлений з тими музичними творами. Не вина в тім діріґента д. Злобина, а тільки його велика заслуга, бож звістно, як тяжко передати трудний, скомплікований твір музичний там, де мае ся до дїла з величезним хором. Самаж публїка була захоплена вечером і через те цїль впорядчиків була сповнена. А сповнена головно через те, що дали спромогу заманїфестуватись народній ідеї і її поклонникам перед широкими кругами київської інтелїґенциї а се певно не лишить ся без користи. За київскою „Просьвітою“ підуть небавком иньші городи.

Блеску вечерови додавали иньші партиї проґрами, заступлені славнозвістними силами: Славна гра д. Миколи Лисенка на фортепяні, усї декламациї, особливож декламация д-ки М. М. Старицької, відтак декламациї артистки Н. Дорошенко в гарній історичній одежі, д-ки Валерик і д. Ю. Лисенка, сольові сьпіви артистів і артисток, дд. Мишуґи, Зорини Миронович, Чапліньскої і Внуковского — все те склалось на величаву цїлість. Оплескам не було кінця, одушевлена публика викликала усїх по кілька разів.

Було вже по півночи, як розходилась публика з піднеслим настроем в души. Виходила також чимала

А ось іще один наслїдок впливу „професора“ на нас, зелену молодь, заохочену ним же до праці... То було вже р. 1897, коли ми другий рік були в унїверзитетї. Серед членів тієї самої „Громади“, про яку тільки що була мова, постала думка, таки-ж у хатї в професора, заснувати українське видавництво. Положили ми, що кожен член видавничого гуртка повинен давати по 20 коп. що місяця, а щоб мати і більш гроший і більш людий до роботи, та запросили до гурту і не „громадян“ — декого з семинарсько академічної громади та з людий сторонних. Се був початок відомому видавництву у Київі „Вік“. Року 1897 видано було першу книжечку — оповіданя Кониського „У тїсної баби“. Побачивши, що дїло стае на певний шлях, В. Б. здобув для нас сусїдию від старших громадян — з початку 50 р. на рік, по тім 100, а далї то й ще більш. Се була велика поміч в нашому маленькому з початку дїлї і ми за перших 4 роки видали 7—8 книжечок, поки після видани трьохтомового „Віку“ в р. 1900—2 не придбали собі більшого і морального і материяльного капіталу.

Ще одна сторінка з дїяльности В. Б. на користь молодї. 1890-ті роки, часи нашого студентства, то був глухий час, коли доводило ся іти в „підземелля“ навіть з найневиннїйшою працею самоосьвіти, коли напр., щоб добути книжку „Записок Наукового Товариства у Львові“, треба було страшенної конспірациї. Навіть в теперішне время люте дивно і сьмішно стае, як згадаеш, скільки-те доводило ся уживати найкращих сил та енерґії, щоб побороти такі трудности, про які нове поколїнє й понятя не мае: з якою-небудь, напр., відозвою в справі заснованя українського унїверзитету у Львові доводило ся ховати ся, таїти ся як з чимсь невимовно злочинним, таким, що тільки з від поли один одному могли ми показувати; щоб добути якусь конче потрібну наукову українську книжку, видану у Львові треба було тодї величезної протекциї до когось з професорів, що мали права такі книжки для своеї наукової працї, виписувати. І тут В. Б., як і у всьому иньшому, був добрим ґенїем нашим: він однаково щиро, хто-б до нього не обернув ся, давав книжки з своеї богатої бібліотеки хоч далеко не завжди абонени усї книжки йому повертали; бібліотека В. Б., була так би сказати громадскою українською бібліотекою, бо не тільки Кияне а часом і приїзжі з провінциї позичали у нього книжки. Для сього теж треба було мати надзвичайну якусь віру до людий та певну саможертву, бо доводило ся не раз на тижнї і місяцї сидїти без книжки, що самому була потрібна.

Та не тільки самими книжками та вказівками потрібної лїтератури допомогав В. Б. кожному, але нїколи не зрікав ся він подїлити ся з молодю своїм кольосальним науковим знанем.

Пригадую собі, скілько раз за моеї памяти водив він нас в археольоґічні та нумізматичні музеї в унїверзитетї та докладно, години 2—3, водячи від вітрини до вітрини, читав нам українською мовою блискучі, змістові, а разом з тим так, що й мала дитина усе зрозуміе, лекциї з української археольоґії, якій він був батьком. Бувало збереть ся коло десятка людий, хто-б вони не були, і В. Б. нїколи не відмовить ся повести і усе розказати.

Таким чином українську археольоґію, а по части й всесьвітну, ми знали з тих лекций в музеї. Але бажали ми почути з уст нашого любого професора і українську історию, бо тодї не було ще нї однїсїнької книжки, популярної чи повнїщої, що обнимала б всю історию українського народа. Звернули ся ми до В. Б., і він згодив ся прочитати ряд приватних лекций про козацкі часи. Читав він лекциї то у себе в хатї, то в одній приватній школї, не зважаючи на те, що кожен раз може впасти поліция і закрити „незаконное собраніе“ кількох десятків усякого люду. Так воно і стало ся було, на останній лекциї, але халепи і для лектора і для слухачів пощастило збути ся доволї дешево (за 10 карб., що догадав ся сунути в руку „чинови“ один з гостий). Ті лекциї кілька слухачів записувало, зробили „сводную редакцію“ і видрукували в Чернівцях року 1897 під заголовком „Бесїди про часи козацкі“. На жаль, більша частина виданя, щасливо добравши ся до Київа, опинила ся в руках жандармів і загинула там.

Читаючи лекциї та буваючи на студентских наших журфіксах, що теж найчастійш в його хатї бували, В. Б. заохочував нас, молодих, самим пробувати свої сили та виступати з викладами з історії, лїтератури і т. п., і коли, бувало, ми говоримо, що для сього треба багато ще вчити ся, працювати, то небіжчик кожен раз добродушно відказував: „а ви спробуйте... Не сьвяті горшки лїплять“... І справді з тих наймолодших слухачів і учнів В. Б. ми маемо вже зараз кілька значних письменників.

Під проводом В. Б. ми, молоді хлопці, почали пробувати свої сили і на поли науки. З почину теперішнього львівского професора М. С. Грушевского, що ще був тодї у Київі, гурток старших і молодших Українців, переважно істориків, узяв ся був до дуже користної і потрібної працї — скласти біоґрафичний словник українських історичних дїячів. Коли М. С. Грушевский переїхав до Львова, праця ся сконцентрувалась в руках В. Б. Закликали до тієї роботи декого і з нас, студентів-істориків. Правда, нам давали найлекші біоґрафії, що треба було скласти їх на основі 2—3 джерел, але ся робота мала для нас велику вагу, бо привчала до наукової працї, вводила в коло українських письменників, сповняла серця наші гордощами, що й ми якесь маленьке колїщатко у великій просьвітно культурній машині. На жаль, та капітальна праця богатьох людей (доведена вже була, як не помиляю ся, до лїтери К) попала до рук одній людині

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улиці Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

громада селян, які приїхали на се сьвято з недалеких сіл київскої і чернигівскої ґубернії.

Сей вечір лишить по собі в памяти кождого довгу смугу сьвітла, як спомини чогось ідейного, як дорогі спогади тих хвиль, коли український ґенїй, прокинувшись на поклик Шевченка з вікового сну, тут, на російскій Україні, в їж таки серци, зводив ся на ноги і ставив перші кроки на тім шляху, який признала йому істория в культурнім походї людства.

Звичайні загальні збори „Рускої Каси“ в Чернівцях.

Загальні збори сеї інституциї відбули ся дня 29. марта с. р. в „Народнім Домі“ при досить численній участи членів каси. Зборами провадив заступник голови товариства інсп. п. Ом. Попович і по привитаню присутних, по прочитаню та зверифікованю протоколу з послїдних загальних зборів, перейшов до касового справозданя. Розвиток каси подали ми в однім з попередних чисел в „Буковинї“ і читачам він звізний. По п. Поповичеви забрав слово п. Іван Воробкевич, і іменем надзорчої ради сконстатував, що на підставі переведеного шконтрум каси цїле справоздане годить ся, а так само і в цїлім дїловодстві касовім панує як найбільший порядок. Бесїдник поставив внесене на удїлене абсолюториї старшинї, що й збори одноголосно зробили.

Відтак приступлено до вибору старшини. По довших нарадах вибрано до старшини майже одноголосно отсих панів: Др. Стефан Смаль-Стоцкий, Омелян Попович, Др. Кость Клим, Володимир Ясеницкий і Атанас Руснак.

При внесенях старшини ухвалено дати членам каси 6 проц. дівіденду від паїв, дописати 25 проц. з чистого зиску на фонд резервовий і роздїлено дальше чистий зиск після приписів статута.

Дальше ухвалено постановити одного з членів старшини яко платного директора з призначенем годин урядованя а так само членам старшини і ради надзорчої за кожде засїдане дати марки презинцийні. При сих внесенях забирали голос між иньшими посол Пігуляк, який висказав радість про розвиток каси, Павло Миколаєнко, Ілько Попович, Ол. Садагорський і др. Вкінци поставив Др. Клим внесеня, щоби урядникам каси удїлити за солїдну роботу повне признане, що збори й одноголосно ухвалили.

По вичерпаню дневного порядку, предсїдатель збори замкнув.

Рускі села в румуньских околицях пробуджують ся.

Донись про отворене каси в Кимдештах.

На східнім боцї Буковини, вже на кінцї серетского повіта, в густо верболозами та вільшиною увінчанім тихім закуточку, на вузенькім Молницею й Серетом від Румунії відграниченім просторі лежить невеличке руске село Кимдешти. Село тому рідко кому відомо, бо заступлене не лише Румунією але зі входу більшим селом Роґожештами. Тихо й спокійно жило ся там нашим братям селянам, жадна важна подія не переривала тишину й спокій сего куточка, аж в недїлю дня 29. марта с. р. саме в полудни доси в глухім закутку роздались гуки вистрілів з гарматок і зірвали все село на ноги.

Велика товпа цїкавих людий зібрала ся коло шкільного будинку прибраного в зелень і хоругви очікуючи гостий, які мають отворити касу райфайзеньску.

Приїхали на се торжество радник суду і посол д. Артур Малик, делеґат з централки д. Гриник, отець протоєрей Юрій Шандру з женою з Роґожешта, о. Гакман Володимир з Неґостини, надучитель з Серету д. Одовійчук Ол. з женою, надучитель з Неґостини д. Евтихій Стрішка з женою й сином, учитель з Серету д. Іля Лакуста з донькою, надучитель з Роґожешт д. Алботa Сильвестер з женою, панї Евгенія Єнуран з Мігаден, з Шербівців паньство Вашти, учителї дд. Якубовский і Волчиньский, січовики з Роґожешт і Синівців, члени каси і читалнї і и. Січ роґожеска уставила ся під командою кошового п. Алботи в ряд. Настала тишина.

Управитель школи д. Мелетій Фраціян привитав зібраних гостий короткими але сердечними словами, почім виступили два кимдешскі селяни Михайло Семенчук і Юрій Джуранюк і привитали д. посла Малика й делеґата д. Гриника хлїбом солею, вручуючи їм по старорускім звичаю колачі і сіл. Потім отворено збори. На провідника зборів вибрано о. протоєрея Шандра, на заступника д. Одовійчука а на писаря д. Лакусту.

Провідник зборів подякував своїм парафіянам за то, що дали ся наклонити до доброго дїла, пожелав щастя всїм і удїлив слово делеґатови д. Гриникови з Черновець, що дуже зрозуміло й докладно розповів і розяснив, як треба коло каси ходити, щоб она приносила людям користь.

По нїм забрав слово пан Малик. Ядерно й переконуючо говорив бесїдник до селян, як добрий батько до своїх дїтий. Промовляв всїм до серця й завзивав приступати до каси, загрівав до єдности, взаїмности і солїдарности. Слова бесїдника робили на слухачів не аби яке вражінє, они добирали ся до їх сердець, бо часто перебивано бесїдника грімкими „славно“ й „правда“.

Дальше уставлено після приписів потрібний до веденя каси реґуламін, вибрано раду надзорчу з шість членів. Д. Фраціяна вибрано касїером і він заявив, що буде касу провадити оден рік безплатно.

Опісля д. Фраціян подякував в імя селян, членів каси, всїм гостям, що своїм прибутем причинили ся до звеличаня торжества з нагоди отвореня каси, а селяни крикнули „многі лїта“ й „славно“. Роґожеські січовики грімко відсьпівали „Ще не вмерла Україна“.

Предсїдатель о. Шандру дякував гостям і селянам; селянам за то, що послухали доброї ради і взяли ся до спасенного дїла, не даючи ся звести з правої дороги, пожелав їм як найбільшої користи з каси і пообіцявши їм все й всюди свою поміч, замкнув збори. По сїм слїдувало угощене гостий. Селяни приймали своїх гостий селян з сусїдних сіл а пан Фраціян запросив інтелїґенцию до себе і угостив своїх гостий як найкрасше. Управитель школи д. Мелетій Фраціян своїм лагідним і привітним поведенем з'умів вже в протягу двох лїт зєднати для себе серця селян і довів до того, що в такім глухім закутку отворила ся каса райфайзеньска. Честь єму за се й честь і слава чесним ґаздам Михайлови Семенчукови й Юрієви Джуранюкови, що взяли ся до спасенного дїла і не дали ся сїльскому ворогови перемовити як се зробив начальник громади. *І. Л.*

НОВИНКИ.

Чернівцї, 2. цьвітня 1908.

За катастрофу під Букачівцями. Як доносить „Kurjer stanisławowski“ каса станиславівської дирекциї зелїзниць виплатила ріжним людям, що потерпіли на здоровлю при звісній зелїзничій катастрофі під Букачівцями, коло мілїон корон. Сю квоту виплачено в угодовій дорозї, але другий мілїон, а може й більше, зелїзниця буде мусїла заплатити потерпівшим наслїдком процесів, які пошкодовані видали зелїзничій управі.

Страшна траґедия. В Бурлуженах жила спокійно від довгих років заможна сїмя Жабачиньских. Панна дому — красуня мала богато поклонників і один австрийский офіцер старав ся о її руку. Тому що офіцир був бідний, матїр спротивила ся подружу. Панна так взала собі до серця зруйноване свого житевого щастя, що кілька разів хотїла відобрати собі житє і вкінци збожеволїла. Се стало ся перед 10 роками. Батько помер а божевільна донька жила з 70 лїтною матїрю під одною стріхою. 25. марта божевільна донька всипала матери в каву добру дозу тріла, яке набула собі не знати яким способом. Отроєна жінка померла серед страшних болїв а донька придивляла ся передсмертній аґонії матери, побігла опісля на дорогу і кричала з утїхи, що матїр померла. Збігли ся сусїди, щоб зловити божевільну, однак вона скрила ся в покою, замкнула двері і так само строїла ся. 27. марта поховано матїр і доньку.

Відпустки вояків на жнива. Мінїстерство видало вже подрібні приписи що до відпусток вояків в часї жнив, а іменно: 1. Відпускане вояків на головну пору жнив постановляєть ся прінціпіяльно, відповідно до ріжних округів. Однак територияльні команди можуть відповідно до пори жнив в окрузї корпуса пересувати, евентуально установляти час відступок. 2. Відпустка *може тревати найдовше три тижнї; довшої не вільно* давати під нїяким услівем. 3. Обмежати час відпустки можна тільки із специяльних льокальних причин або коли таке обмежене покаже ся конечним із службових причин. Зазначуєть ся притім, що при кінци з огляду на конче потрібну скількість вояків до обслуги коний а при технїчній службі з огляду на специяльне виобразоване відпусток можна давати дуже мало. 4. Що-до вояків, котрі мають дістати відпустки, треба узглядновати передовсїм тих, котрих присутність підчас жнив дома конечна. Тому відпускати можна вояків: а) котрих родичі мають справдї власне господарство, однак не можна відпускати вояків з околиць, навіщених заразливою недугою, анї звичайних рільних зарібників; б) мінїстерство війни стараєть ся для вояків, що ідуть на жнива і вертають з них, о знижки цїн їзди на зелїзницях. 5. Відпустки на жнива впроваджує мінїстерство війни в 1908 р. на пробу, а досьвіди покажуть, чи можна їх завести постійно з економічного огляду, або чи військове образоване не потерпить занадто через такі відпустки.

Про студентский пролєтаріят в Петербурзї, в Москві і иньших російских унїверзитетах оповідає Петербурская Ґазета“ сумні річи. В унїверзитетї в Томску ввесть оповіщене, чим якийсь студент пошукує кравецкої служби, иньший фризиєрскої. В першім анонсї каже ся: „Шию не гірше як кожда швачка, в кождім разї стараннїйше“. В другім анонсї стоїть: „Обтинаю волосє і голю лише за половину того, що беруть иньші, за добру роботу ґарантую; прошу за те комілїтонів приходити до мене“. На чорній таблицї в московскім унїверзитетї можна прочитати ось яке оголошене: Поручає ся увазї властителїв домів! Студент медицини наповняє зберігаючі лїд пивницї снїгом за мірну платню. Прошу товаришів набути менї такого занятя!“

Оповістки, іменованя і т. п.

З унїверзитету. Цїсар іменував надзвичайного професора д ра Роберта Маєра звичайним професором австрийского цивільного права на унїверзитетї в Чернівцях.

Історичне товариство уряджує в суботу дня 4. цьвітня о год. 6. вечером в льокали „Народного Дому“ сходини членів. На порядку дневнім виклад *п. проф. др. В. Мільковича.* Гостям раді.

Пригадуємо, що концерт в честь Шевченка відбуде ся в недїлю, 5. с. м. о год. **пів до третої** по пол. в салї музичного товариства. — Не можемо рівночасно не висказати свого здивованя, що „Міщаньска читальня“ визначила на той сам день на 4. годину свої загальні збори. Чи невже нїхто з наших міщан не схоче прийти, щоб віддати честь Кобзареви?

Гідне наслїдуваня. Отець екзарх Іларий Іванович в Кадобинцях дарував зібрані доси при сповіди гроші на закупно приборів до писаня для тутешної шкільної молодежи, за що єму підписаний в імени шкільної молодежи складає сердечну подяку. — *Андрій Зугаєвич,* надучитель.

Загальні збори товариства „Січ“ в Лужанах відбудуть ся у вівторок, 7. цьвітня 1908 о год. 3. по пол. в „Народнім Домі“ з отсим дневним порядком: 1. Звіт уступаючої старшини. 2. Вибір нової старшини. 3. Вільні внесеня. — *Старшина.*

Загальні збори відновленої читалнї „Рускої Бесїди“ в Шубранци відбудуть ся в недїлю, 12. с. м. о год. 1 по пол. в домі Онуфрія Модрія з звичайним порядком дневним.

„Боян в Вашківцях н. Ч“ устроює дня 11. цьвітня (субота) 1908. „Вечерницї“ в роковини смерти незабутнього нашого кобзаря Тараса Шевченка. Програму оголосить ся пізнїйше. З огляду на се, що час дуже короткий, тому просить ся всїх Вп. сьпіваків, а передовсїм пп. мущин, котрих майже всегда на пробах бракує, щоби конечно явились бодай на отсих послїдних пробах, котрі відбувають кождої середи і суботи точно о год. 5 пополудни *Іван Рішель,* писар. *Мих. Ромгуш,* голова

Із штуки і лїтератури.

Буковиньский народний театр відіграє в недїлю дня 5. н. ст. цьвітня с. р. в салї „Польского Дому“ при ул. Паньскій ч. 40. українську триактову комедию із сьпівами Янчука під заг. „Вихованець“. Цїни місць (враз з податком від карт): Льожа 8 кор. 80 сот., Фотелї в перших трох радах по 2 кор. 20 сот., в других двох по 1 кор. 76 сот., Крісла по 1 кор. 10 сот., Партер 66 сот. Початок точно о пів до 8 ої, конець представленя о $10^1/_2$ в ночи.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.
Меди питні домашного виробу і КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!
Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

ПОДЯКА.

Не могучи кождому з осібна подякувати за докази щирого співчутя неменьше й симпатиї, які обявлено нам будь листами кондоленцийними, будь особисто, будь жертвованем вінців, будь через участь на похороні по страті нашої незабутної дорогої пані

з Куршілїв Валєриї Штанцль

тою дорогою складаємо сердечну прилюдну подяку Всїм, які зволили ласкаво звеличати своєю присутностию сумний обряд дорогої покійниці. Особливож дякуємо Всечесному катол. Духовеньству як також Всїм і Вся за ласкаве оказане нам симпатиї. Спасибіг.

Чернівцї, 1. цьвітня 1908.

Родина Куршіль.

Антін Штанцль
ц. к. старший ґеометер н. п.
з родиною.

Загальні збори тов. „Власна Поміч“ руска каса щад. і пож. в Лужанах відбудуть ся в недїлю 12. цьвітня с. р. о 2 год. по пол. в домі пана Романа Мотука в Лужанах з отсим дневним порядком: 1. Справоздане старшини. 2. Приняте рахунків і білянсу за 1907. 3. Вибір старшини і ради надзорчої. 4. Вільні внесеня. *Старшина*

Звичайні загальні збори каси пож. і щад. для громади Рогізна відбудуть ся дня 12. цьвітня с. р. о 2 год. попол. в читальни з таким дневним порядком: 1. Прочитане протоколу загальних зборів з дня 26. марта 1908. 2. Вибір старшини. 3. Вибір касиера. 4. Вибір ради надзорчої. 5. Назначене платнї касиерови. 6. Підвисшене стопи процентової. 7. Наради і вільні внесеня. *Старшина.*

Ukrainische Rundschau

одинока українська часопись на нїмецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним сьвітом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кождого інтелїґентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII|3 Frauenfelderstrasse, 2.

Свій до свого!!

Редмиці! Вступайте в члени „Рускої Каси“. Один пай виносить 40 К, від паїв платимо 6 проц.

Виказ діловодства „Рускої Каси“ в Чернівцях.

За місяць марець 1908.

	Стан з поч. місяця		Збільшилось		Разом		Зменьшилось		Стан з кінц. місяця	
	кор.	с.	кор.	с.	кор.	с.	кор.	с.	кор.	с.
Число членів	1315	—	27	—	1342	—	6	—	1336	—
Конто паїв	120340	38	1120	—	121460	38	252	30	121208	08
Конто резервового фонду	20949	22	4343	47	25292	69	—	—	25292	69
Конто щадничих вкладок	267128	98	22423	67	289552	65	29748	09	259804	56
Конто реескомпту кр. бан.	643575	99	169225	—	812800	99	118243	—	694557	99
Конто иньш. чуж. кап. С.К	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Конто векслїв	838726	99	148471	—	987197	99	109027	—	878170	99
Конто довжних записів	211538	89	2800	—	214338	89	1275	—	213063	89
Конто відсотків	5808	39	5954	95	11763	34	4108	54	7654	80
Конто відсот. від вкл. щад	3	70	49	34	53	04	—	—	53	04
Конто провізий	703	52	2171	83	2875	35	—	—	2875	35
Конто адміністр. видатків	554	64	462	32	1016	96	—	—	1016	96
Конто платнї	973	32	486	66	1459	98	—	—	1459	98
Конто чиншу	335	—	—	—	335	—	—	—	335	—
Конто інвентара	1000	—	—	—	1000	—	—	—	1000	—
Конто pro diversi	506	16	—	—	506	16	36	62	469	54
Конто дівіденд	3116	90	6527	30	9644	20	331	70	9312	50
Конто страт і зисків	17157	86	—	—	17157	86	17157	86	—	—
Конто каси	27072	55	309636	44	336708	99	308194	40	28514	59
Податки	531	01	96	20	627	21	—	—	627	21
Конто ріжних паїв.	5652	50	—	—	5652	50	—	—	5652	50
Фонд пенсийний	1334	37	1544	21	2878	58	—	—	2878	58

Чернівцї, 1. цьвітня 1908.

Др. Стефан Смаль-Стоцкий.

Складайте свої ощадности в „Рускій Касї“. Від вкладок платимо 5 процент.

Видання „Рускої Бесїди“ і „Рускої Школи“
можна купити у всїх
філїях „Рускої Бесїди“ і „Рускої Школи“,
в друкарнї „Рускої Ради“ і в книгарни І. Реченберга.

HAMBURG-AMERIKA LINIE.

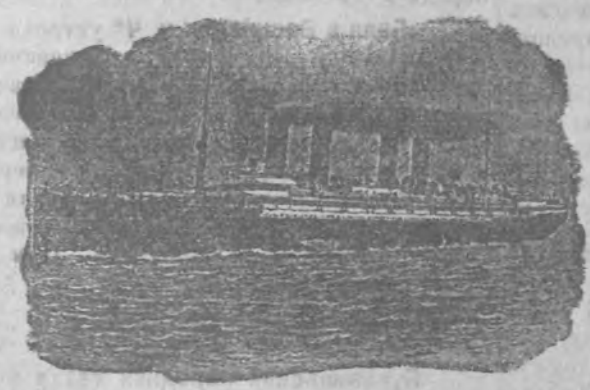

58 9—12

Правильна переправа поспішними та почтовими пароходами
з ГАМБУРҐА просто до НОВОГО-ЙОРКУ.
Переправа пасажирів в Канаду, Арґентину, Бразилію і полуд. Африку.
По всякі поясненя прошу звертатись устно або письменно до
Гамбурсько американської Лінії, ґенеральної Аґентури для Буковини
в Чернівцях ул. Паньска 16.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

До Америки і Канади

найвигіднїйша, найдешевша і найпевнїйша їзда через 185 ( )

ЛІНІЮ КУНАРДА

Вивідати можна через аенцию

SCHRÖDER & COMP. TRIEST

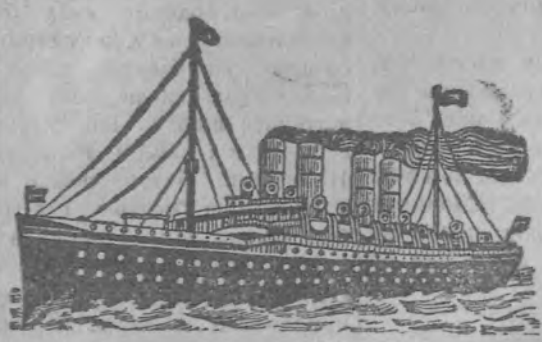

(З Трієсту)
Pannonia 14. цьвітня с. р.
Carpathia 28. цьвітня с. р.
Ultonia 5. мая с. р.
(З Ліверполя)
Lusitania, найбільший найпрактичнїйший паровець на сьвітї; відїзд 25. цьвітня і 16. мая
Mauretania відїзд 11. цьвітня 2. і 23. мая. 1908.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарнї товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 36. Чернівці, неділя дня 23. марта (5. цьвітня) 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цілий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цілий рік 18 кор. (згл. 9 рублів або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятниці і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат. Рекламациї неопечатані вільні від порта. Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділь і сьвят.

Чернівці, 5. цьвітня 1908.

Сорок сїм лїт минуло від часу, як київскі товариші вивесли на могилу китайкою покрите тїло Шевченка. Сорок сїм лїт — пів столїтя незабаром! За той час кілько важних перемін перебули ми, кілько нових думок посїяно у нас, як значно поширив ся горизонт нашого національного житя! А проте мимо того поступу, мимо піввікового розвитку слово Шевченка не загинуло, не перестало гомонїти між нами; навпаки, можна сказати, з кождим днем дзвенить усе яснїйше і голоснїйше. Прослїджена й прочащена критикою пісня Шевченка не втратила нї крихітки з своєї сили над нами, але здобула єї ще більше.

Де тут шукати причини? В чім лежить сила Шевченкового впливу, що росте з кождим новим поколїнем?

„Слава — полова, але вогонь в одежі слова се в каменї іскра Прометея“. Що Шевченко ґенїяльний поет, що приніс з собою на сьвіт ту безсмертну іскру Прометея, се стало ясно вже тодї, як по виходї „Кобзаря“ Україна повитала Шевченка. Ся іскра, се знамя високої поезиї — одна і найважнїйша з основ сили Шевченка. Одна та не одинока. Були ґенїяльні поети, яким одначе і в приближеню на дано того впливу, що нашому кобзареви. На се складало ся богато більше обставин.

Одну з них схарактеризовано словами: Те, що сьпіває Шевченко, засьпівав би весь український нарід, якби дано йому спромогу. Иньшими словами: Шевченко висьпівав ті найтайнїйші бажаня, мрії та ідеали, що ворушили народну душу, і тому пісня його така близька для всїх, така рідна і зрозуміла. Та не тілько змістом, але й формою, настроєм, тоном поезиї Шевченка затронує народну душу, як щось єдино рідного і властивого.

Отся „народність“ поезиї Шевченка, се — можна сказати лиш одна з прикмет ґенїяльности. Сила Шевченкового впливу основуєть ся також де инде в характері його як чоловіка. Гуманність поета, спосібність до найвисших поривів і саможертви, послїдовність в житю, се ті основи, що надають його поезиї силу великої правди, без якої немислимий довготревалий вплив на людскі душі.

Нарештї: може одна з найважнїйших обставин. Шевченко виступив в пору коли українська народна ідея щой-но займала ся слабим вогнем в головах козацько-паньских нащадків, прийшов, несучи з собою весь біль мужицкого серця, спомини кровавої минувшини і палке бажане волї для українського народа. Сим почуванем, сим спомином і надїям віддав всю силу свого ґенїя і не диво, що поезия його стала ся ідейною основою наших національних змагань.

Культ Шевченка се отже не тілько пошановане великого поета і чоловіка, але й нашого національного ідеалу, се надїя, що скорше чи пізнїйше він сповнить ся в житю.

Полїтичний перегляд.

В буджетовій комісії.

Комісія буджетова приняла одноголосно резолюциї посла Василька в справі поправлюваня ґрунтових книг, на Буковинї в справі знаня краєвих мов судовими урядниками та дотично іменованя офіціянтів урядниками. Прочі резолюциї посла Василька (в справі збудованя окружних судів в Вижници і Радівцях, або Кімполюнґу, та заложена висшого краєвого суду в Чернівцях) відступлено правительству до простудийованя.

З Ради державної.

В четвер 2. цьвітня відбуло ся перше засїдане парляменту. На дневнім порядку стояли: 1. справоздане комісиї правничої про складане судових цїнних паперів в краєвім банку Чех, 2. справоздане комісиї для недоторканости посольскої, 3. справоздане ювилейної комісиї про признане 100.000 корон на ювилейну цїсарску фондацию для обезпечень інвалїдів і стариків та 4. обговорене письма президента мінїстрів про іменоване пос. Д. Абрагамовича мінїстром для Галичини. Приступлене до дневного порядку спинили наглячі внесеня. Поруч наглячих внесень „Українського Клюбу“ виступило і правительство з цїлою низкою наглячих внесень, щоб при помочи реакцийно-клерикальної більшости переформувати всякі меньші і більші конечности державні. Отсею незвичайною дорогою перепачковано в давнім парляментї законопроект про виборчу реформу, а недавно в новім угодові предложена. Тепер маємо знов ту саму історию: правительственні предложена; про контінґент рекрутів нормальний і про побільшене контінґенту рекрутів краєвої оборони о нових 5 тисяч мужа і пільги для резервістів а навіть про мінїстерство публичних робіт — все те увійде на дневний порядок парляменту як наглячі внесеня великих партий, які хитро добули собі першеньство перед опозицийними наглячими внесенями. А коли три останні наглячі внесеня мають на метї тільки уможливлене першого читаня, то наглячe внесене про звичайний контінґент рекрутів є так придумане, що те предложене навіть не перейде під обради комісиї і буде через те відразу полагоджене в парляментї ще перед великодними феріями, які почнуть ся дня 11-го цьвітня. З другими наглячими внесенями правительства піде за те справа меньше гладко, особливо, що побільшене краєвої оборони наносить найїть тягари для населеня, якого не можуть зрівноважити пільги для резервістів, а закон про мінїстерство публичних робіт тільки скріплює впливи одної партиї антисемітів серед купців та промисловців.

Палата послів зібралася в четвер о год. пів до 4-ої по пол. Презид. Вайскірхнер присьвятив згадку померщим в часї перерви послам, почім відчитано впливи, між иньшими наглячі внесеня руских послів, які подаємо на иньшім місци. По відчитаню впливу забрав слово п. Поґачнїк (катол. слов.) для мотивованя наглого внесеня що-до уповажненя правительства до побору континґенту рекрутів. Бесїдник вказав на довжезні дискусиї делеґаций та буджетової комісиї, котрі спричинили опізнене в скликаню державної ради та полагодженю закона про континґент в остаточнім речинци.

П. Свобода (чес. с. д.) промовляє по чески за обньженем військових тягарів, проти підвисшеня офіцирских платень, — за підвисшенем платнї жовнярскої та за зменьшенем тягарів, які поносять людність за удержане війска.

Дискусию перервано. П. Діямандy запитаню до президента палати вказав на те, що богато запротестованих виборів леґітимацийна комісия ще не полагодила, а се не уходить, щоби ряд послів проти-

М. Чернявський.

Соліман Мудрий.

Леґенда.

(*З стародавного арабского рукопису*).

В південній Арабії, за часів калїфа Салядина II що взивали його Безхатнїм, жив бідний бедуїн Гетем. Не було у його нї роду, нї племя, і мав він тільки одного коня, утїху собі й пораду. І не було цїни тому коневи. Бо був він сильний, мов скутий з криці, прудкий, неначе вітер, слухняний, як собака. Очі у його були, мов два чорних дияманти, а шкура тонка і ніжна, як едваб. Був ситий він вітром сьвятої Арабії а взивав його Гетем—Аманат.

Мав Гетем тільки коня, а поперед того нїчого не було у Гетема. Як не змагав ся він з нуждою й нестатками, добра у його не прибувало. Спитував Гетем щастя в скотинї, — чума всю викоренила до голови. Накупив у друге в Дамаску дорогих килимів, щоб перепродати їх, — на дорозї в Мекку напали на його злодїї, забрали все, що було у його, і ледве пустили самого живого.

І сказав тодї Гетем: „Аллахови не вгодно, щоб Гетем був богатий, — Гетем буде бідний“.

І пішов Гетем пішки в Мекку, маючи у себе добра тільки те, що було на йому, та тиквy для води. І стрів він на дорозї блудище шолудиве лоша і взяв його з собою. Виростив Гетем те лоша, і виріс з його кінь на диво всїй великій Арабії. Дав імя йому тодї Гетем—Аманат, що означа заручник, порука того, що з ним він буде щасливий. Так розумів Гетем, коли давав імя своєму коневі.

Нїчого не було у бідного Гетема опріч коня. В конї було усе його богацтво. І чудовий то був кінь. І пронеслась про його слава по всїй Арабії. Вславив ся Гетем, яко славний їздець, і дали йому призвище —фаріс. Забув Гетем шукати богацтва, і полюбилась його душі пустиня, і став він жити в їй.

Не бояв ся Гетем ураганів, бурунів піскуватих, не бояв ся бездоріжя і зьвіра пустинного. Було, бо в його серце чуткіше од серця льва і око зіркіше од ока риси степової. І жив Гетем у пустинї. Розмовляв тільки з зорями небесними, чув тільки один гомін великої пустинї.

І почав Гетем думати про своє минуле, про те, як він сам жив, і як живуть люди. Почав думати про людске горе і про їхнї радощі, і пожалїв їх: богато вони за житя свого плачуть і мало радують ся, і житя їх утле і нїчим не забезпечене, і подібне воно до пилини пустинної: дмухне вітер і здує її, і понесе геть, невідомо куди.

Так він міркував у серцї своїм, і сповнилось воно жалем до людий і розгорілось бажанем робити добро людям. Але він не знав, як його робить, і все добро, яке він робив людям, поверталось на зло їм.

Зустрів якось Гетем у пустинї джигитів. Питають у його дороги до його рідного города. Показав він їм дорогу, а то були грабіжники: пошарпали вони город і втекли в пустиню.

Другим разом знайшов він якийсь чудовий камінь що сьвітив ся, як сльоза, і горів, як жар. Їхав на ту годину караван і привіз його Гетем до криницї, і заночував з ним. Показував він крамарям свій камінь, і хвалили його крамарі, і давали йому за його багато золота. Не взяв Гетем золота, а подарував той камінь — самоцьвіт крамарям.

Дякували вони йому і бажали усякого щастя. І заснув Гетем з ними, як з братами своїми. І спав нїч. Якже прокинув ся, то не було вже нї крамарів, нї його вірного Аманата, і в самого у його розрізано через видно шукано було червінцїв у бідного фаріса.

І заплакав Гетем, роздер на собі одежу і впав лицем на землю. Лежав у журбі так день і ввечері заснув.

І приснив ся йому сон. Бачить він двох братів. — Один блїдий і сухорлявий, як спалена сонцем билина. Він весь у ранах. Мала його голова на довгій шиї витягнена наперед і зуби в невеликих, але немов залїзних, щелепах у його покотять і скрегочуть без перестанку. Він хапає пісок і жує його й ковтає. І пісок той не угамовує його голоду. Блїді уста його вертають хулу землї і небесам. Він рве нїгтями свої груди й жадібно жре своє сине мясо. І те мясо не насищає його.

Другий брат іде поруч з ним. З обличча він повний, круглявий: щоки у його й губи червоні, а очі веселі, але коротко-зорі. Він іде непевною ходою і сьпіває зухвалі, безсоромні пісні. Він молодший брат, але верховодить своїм старшим братом. Той дивить ся йому у вічі, ловить кожне його бажане. І часом меньший брат хапає старшого за горло і душе його. І той просить ся, цїлує братові руки й ноги, зриває з своїх кісток останні клаптї мяса і віддає йому.

І меньший брат від того стає ще повнїщим і веселїщим, хода його робить ся ще більше непевною, а пісні ще більше зухвалими. А старший брат падає на землю, і в корчах гребе її своїми руками, посилає до неба хулу, страшну і невимовну. І де вони йшли, усе вмірало й роспадалось перед ними.

І чує Гетем голос: „Дивись сюди: оті брати — то Голод есть і Гріх. І чуєш ти, як стогне і гуде земля? Вона то стогне і гуде під їхньою вагою“.

Прокинув ся Гетем, чуючи тїлом своїм, як стугонить земля й росплющив очі. І побачив він небо і землю, і почув тупіт. То біг його Аманат. Вирвав ся він од крамарів насильників і знов найшов свого хазяїна.

І обгорнув тодї Гетем його шию руками, і гладив його, і тріпав за гриву, і цїлював в очі і в голову. А потім сїв Гетем на камінь, відвернув очі свої від сьвіту й заплакав ще гірше, нїж перше: кінь не покинув його, а люди поховали були його живого у пісках пустинї. І прокинув ся у грудях Гетема гнїв на людий, немов огонь жерущий. Але згадав Гетем свій сон, і знову стало жалко йому людий, і з того часу він почав ще більше думати, як допомагати людям.

І подумав Гетем: нема кому в пустинї робити добра; треба їхати в городи і села людскі. І поїхав він в городи і сельбища людскі.

гом довгого часу брав участь в нарадах і голосованю, хоча їх вибір запротестований З уваги на те бесідник запитує президента, що він наміряє зробити, щоби полагоджене мандатів, не признаних ще важними, наступило в правильній дорозї. (Оплески.)

През. Вайскірхнер заявляє, що се питане в першім рядї звертаєть ся проти голови леґітимацийної комісиї. Зі свойого боку бесїдник усе наставав на те, щоби працї по змозї приспішити та як найскорше покінчити. На перекір вижиданям леґітимацийна комісия не могла протягом одного року предложити справоздання та буде обовязком президента всї реферати про опротестовані вибори поставити на порядку нарад палати.

П. Фресль у запитаню до президента вказує на безнастанне підвисшуване цїни цукру та висказує побоюване, що се підношене цїни цукру зведе нїнащо користи, узискані зі зниженя податку цукрового. Бесїдник запитує президента, чи він схоче звернутись до президента мінїстрів з запитом, як він схоче виступити проти безнастанного підвисшувана цїни цукру.

Президент заявляє, що признає вагу справи, одначе мусить просити п. Фресля, щоби в дорозї інтерпеляциї сам звернув ся до мінїстра. На сїм засїдане замкнено.

На слїдуючім засїданю в пятницю вніс посол Лукашевич інтерпеляцию в справі признаня дорожняного додатку практикантам, авскультантам і заст. учителїв ґімн. на Буковинї.

В дальшій дебатї над наглим внесенем п. Поґачніка що до контингента рекрута промавляв посол Дашинський. В часї його промови п. Пастор, який був недалеко бесїдника зомлїв. Кількох послів винесло його з салї. Віцепрезидент Зачек перервав засїдане. В кульоарах поспішили п. Пасторови з помочию др. Еленбоґен, д-р Ґольд і д р Діцїюс. Небавом привернено його до притомности.

По перерві отворено засїдане на ново. П. Дашинський промовляв дальше. Бесїдник заявляє, що так час, в якім веде ся наради над сим предложенем о рекрутах, як і негідна форма, яку обібрано для сего предложеня, вимагають енерґічного протесту. Належить звернути на се увагу правительства і президиї палати яка сему правительству в негідний спосіб дає прислуги та що не туди дорога для молодої палати народної. Таке поступоване пригадує бесїдникови найгірші часи правлїня през. мін. Кербера, коли то цїлими місяцями не працювала палата а опісля протягом кількох місяцїв жадано від неї небувалої працї. Є се нездорова метода демаґоґічна, коли хоче ся представити парлямент перед народами в злім сьвітлї, іменно, щоб показати послів як лїнюхів і побирачів диет. Коли оголосить ся, що час від сїчня до тепер був потрібний на наради буджетової комісиї і приняте буджету в тій комісиї, то належить запитати, чому воно так діє ся, що буджетову комісию скликано аж під конець сїчня, так що змарновано три тижнї. Се цїлком не зміряє до цїли, коли палату і її працю змушуєсь опісля до роблення скоків, бо прецїнь палата та довела вже, що має почуте сили і не можна жалувати ся, щоби палата не була спосібна до працї. Але парляментарне календариюм є в Австриї витвором легкодушности. Голосними є скарги соймів, що їх занедбує ся і не дає ся їм часу на наради, а правительство в означуваню речинця соймових і парляментарних нарад почуває ся так висшим, що здаєть ся, що воно не є сьвідоме відвічальности за свою тактику.

Тимчасове залагоджене кризи.

Як скоро повстала кріза, так скоро і скінчила ся. Думано, що цїле мінїстерство Бека подасть ся до димісиї, або що найменьше мінїстер судівництва др. Кляйн піде у відставку, бо його атакують Чехи, а Нїмцї дуже мало беруть в оборону. Заява, яку зложив був в буджетовій дебатї мін. Кляйн, не вижидаючи на довершене дуже сумнївного впрочім порозуміня між ческими й нїмецкими партиями, не вдоволила нїкого. І ческі і нїмецкі партиї приняли її дуже неприхильно, жадаючи зміни особи мінїстра судівництва. Ческий речник пос. Велїх по нарадї ческої репрезентациї прямо зазначив, що ческі посли не бачуть нїякого інтересу в дальших буджетових дебатах та в порішеню буджету. Ситуация ставала критична, та тут почав бар. Бек нові переговори з Чехами, переконуючи їх, що мова др. Кляйна була корисніша для них, як вони думають, а головно, що се не мати ме нїякого змислу для Чехів розбивати теперішну коалїцию й заколочувати добру парляментарну ситуацию в хвили, як правительство забрало ся енерґічно до підготовленя язикового закона, що буде внесений зараз по Великодни. Переговори між президентом мінїстрів то з ческими то з нїмецкими провідниками повторювало ся кілька разів та довели вкінци до тимчасового порозуміня.

Запомога для родин резервістів.

Правительство предложило проект закона в справі запомог для родин резервістів, покликаних на військові вправи. Законопроект має на цїли усунене нужди посеред членів родин резервістів, поскликаних на вправи і узгляднює бажаня широких мас людности. Проект устави поминає надане тим даткам характеру заосмотреня убогих і признає запомоги лише членам тих родин, котрих удержане залежне від заробку поскликаного на вправи. Право побираня запомоги устає, коли покликаний на вправи побирає дальше свою платню або не дізнає зменшеня своїх доходів. Запомога буде виносити 50 проц. звичайної денної платнї в данім судовім окрузї. Найвисшу денну платню означено на 4 корони. Родина покликаного на вправи буде побирати запомогу не лиш за кождий день вправ але також за кождий день подорожи на вправи і з вправ. Коли резервіст набавить ся хороби підчас вправ, без власної вини, то запомога не уступає аж до хвилї усуненя тої перешкоди в повороті покликаного на вправи до місця замешканя.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 4. цьвітня 1908.

З українського клюбу у Відни. На засїданю українського клюбу у Відни вибрано на ново головою пос. Ю. Романчука, його першим заступником пос. М. Василька, а другим заступником по раз перший пос. Г. Цеглинського. До парляментарної комісиї крім президиї вибрано ще послів д ра Кости Левицького, д ра Льва Бачиньского і д-ра Евгена Петрушевича. По засїданю клюбу оповіщено у віденських часописах комунїкат, в якім зазначено огірчене членів клюбу на правительство, яке не додержало обіцяної запоруки за чистоту соймових виборів. Через те українські посли рішили теперішне правительство поборювати, і вже на в четверговим засїданю предложили три наглячі внесеня, а то: п. Гр. Цеглинського за гал. систему, д ра Евг. Петрушевича за соймові вибори і д-ра Евгена Левицького за замордоване Марка Каганця.

„Український клюб“ парляментарний на засїданю в четвер висказав послови Н. Василькови на внесене послів Охримовича і Бачиньского одноголосно подяку за його працю в буджетовій комісиї.

В Коломиї помер онодї в шпитали Симовоник Іван, ученик VI. кл. рускої ґімназиї в 20. роцї житя. Покійний, син селянина з Балинець під Коломиєю, визначав ся пильностию і зискав собі велику симпатию своїх товаришів, чого доказом щирий жаль після него. Та его смерть потрясла умами цїлого міста ще з иншої причини. Ото він упав жертвою лихої господарки в містї. Зарад міста не дбає нї раз про заосмотрене мешканцїв у воду. Воду розвозять людям — за добрі гроші — жиди в неохайних бочках. А що майже, всї ті водоноси незвичайно зухвалі, кождий мусить стояти о їх ласку, отже неодин не дістає води зовсїм, коли образить такого „пана“. А вже про суботи та жидівскі сьвята й не говорити тодї пий, що хочеш. Не диво отже, що многі вирікають ся тої одинокої в більшій половинї Коломиї води до питя, а пють воду з керниць по подвірях, воду зовсїм зіпсуту і повну бацилїв заразливих недуг. Така керниця находила ся і на подвірю рускої т. зв. „Балинецкої бурси“. Маґістрат замість засипати сю калюжу і подбати о правильну доставу питної води, допускав до того, що питомцї сеї бурси пили ту погану воду. Наслїдки не дали довго ждати на себе. В послїдних тижнях вибухла в бурсї страшена пошесть черевного тифу, яка завела в шпиталь до 15 учеників тутешної рускої ґімназиї, а пок. Самовоник відпокутував несовісність маґістрату житєм. Доперва тепер почало ся замикане керниць, палене соломи і т. д. А тимчасом пошесть ширить ся по містї дальше.

Російский терорист Ґершуні помер перед кількома днями в Цюріху. Він виконав був атентат на Плевого, за що зістав засуджений на смерть, опісля улаcкавлено його і вислано на досмертний побут в Сибір. З Сибіру удало ся йому перед двома роками втечи до Японії. Товариші тюрми уможливили йому утечу. Вони сховали його в бочцї, яку мало ся наповнити вуглем і перевезти в иньшу вязницю. Підплачений терористами візник згубив бочку по дорозї. По ріжних пригодах дістав ся Ґершуні до Японії, звідки виїхав до Америки, а відтак до Швайцарії. В утечи з Сибіру до Японії набув собі слабість, на яку і вмер

Дивувались всї на Гетема і цурались його немов чужинця. І нїчого Гетем не зміг зробити людям доброго.

Дивувались люди на його коня і давали за него багато золота. Але Гетем не хотїв продати його нї за які гроші. І довідав ся калїф Салядин, що взивали його Безхатним, що прибув з пустинї славний фаріс і що у него кінь, якому рівного нема в Арабії. Давав він Гетемові силу золоту і дорогого каменя, і дорогих шабель дамаских і чудових килимів і едвабів за Аманата, та Гетем не брав нї золота, нї каменю самоцьвіту, нї шабель дамаских, нї едвабів. Тодї звелїв калїф узяти коня у него живосилом.

Але знайшов ся добрий чоловік і сповістив про се потай Гетема, і утїк Гетем знов у пустиню, і жив там.

Довго жив Гетем у пустинї, і тяжко сумував, і змучилась до краю душа його. Забажалось йому побачити нові місця і подумав він їхати й їхати усе на схід сонця.

І поїхав він, і на десятий день поїхав до моря, і став жити коло моря. Дивив ся він у день на море і слухав його в ночи. І почали в його души зростати нові думки, і спокійнїйша стала душа його.

І думав він: ось сегодне море тихе й ласкаве як дитина; воно лащить ся до землї, цїлює її береги, любо граєть ся надбережними камінцями й черепашками; і поки не подує вітер, воно буде таким, і колиб вітер повік не дув, то воно повік було б таке тихе й ласкаве і беріг його бувби найкращим місцем для ігрища дїтий наших. А повіє вітер, здіймуть ся і встануть каламутні хвилї, і пічнуть гнатись одна за одною і розбиватись одна об одну. І горе тодї, коли трафить ся на морю, бідному човну: зале його солена хвиля, або ударе з розгоном об беріг і не зостанеть ся від него нїчого, крім трісок.

І подумав Гетем: море то сьвіт широкий, хвилї — то люди, а вітер — то ті два брати, що снили ся йому колись в пустинї: Голод і Гріх.

Зрозумів Гетем усе, спокійнїйше стало у його на души, але усе-ж йому здавалось, що там лежить важкий камінь і що не викинуть його йому одвідтїля нїколи.

І заснув одного разу Гетем на березї моря, і чує в снї, що якийсь голос з тиха сьпіває над ним. І здавалось йому, що то саме море промовляє до него.

Над морем безкраїм
Єсть Бог в висшинї,
Він словом смиряє
Безоднї страшні.

І есть керовничі
На морі людскім,
І людскії річі
Доручено їм.

Ти вгору спливаєш,
Як сонце ясний...
Дивись, чи згадаєш
Пр віщії сни?

Не думай зрадливо,
Назад не тїкай,
Вставай-же і живо
Коня осїдлай!...

І Гетем разом прокинув ся, і осїдлав Аманата, і кінь сам повіз його. Віз його він девять днїв і на десятий день привіз у рідні місця. І їхав Гетем знайомими місцями, і побачив в однїм урочищі богато кісток людских і між ними кіньских і верблюжих. Очевидно, наскочив на караван ураган і заніс його пісками.

Злїз з коня Гетем і став збирати кістки, і назбирав їх велику купу. Потім став Гетем рити яму, щоб зарити кістки ті у землю. Вирив на півлоктя, вирив потім на локоть і наткнув ся на щось несподїване. Роздивив ся він і побачив, що то мішок з червінцями. І обхвачено той мішок руками людскими, що з їх уже зостались тільки сухі кістки. Мов і умираючи, чоловік держав ся за золото, та не взяв його з собою на той сьвіт, а тут покинув.

Вислобонив Гетем той мішок з рук мерця і положив його геть. Поховав кістки людскі особо, а кістки верблюжі й кіньскі особо, помолив ся Богови над могилою братів своїх і сїв на коня. І згадав про золото, і подумав, що велика сила містить ся в тому маленькому мішку. Але коли узять його собі, — що з ним робити вільному фарісови? А покинути так, то марно пропаде стільки працї й злїз людских.

І подумав Гетем: може після померших зостались сироти. Возьму зарию золото, положу на місце ознаку, а сам поїду і оповіщу по городах і по містах про те, що бачив і зробив.

І учинив Гетем так, як надумав.

Пролинула про знаходку Гетема вість по всїй Арабії, і озвались богато хазяїнів на те золото, і цїлі горожани заявляли на його своє право. Ті городи були: Аста стобрама, Керма приморска, Медзина каменостінна і иньші. І не знав Гетем, чиє золото і кому до його показувати дорогу. І подумав він собі: зроблю так, — скажу всїм, де воно лежить, бо єсть совість у людий і Бог на небі; він полагодить усе, як слїд.

І зробив так.

І поїхало в пустиню богато охотників шукати золота і послали султани своїх людей. І коли зійшлись вони на одне місце, то счинили бойовище межи собою, а золота не знайшли.

І розреслась тодї свара по всїй Арабії, і воював кожен город з городом, і богато загинуло людий, охочих до золота.. І загинув у тій війнї і калїф Салядин II., що взивали його Безхатнїм, і зосталась Мекка без калїфа. І вибрав народ тодї в калїфи одноголосно Гетема, славного на всю Арабію фаріса.

Зрікав ся поперших Гетем шани і влади, але згадав, що йому снилось на березї моря і зрозумів таємні слова:

Ти в гору спливаєш,
Як сонце ясний...
Дивись, чи згадаєш
Про віщії сни?...

І сказав він в серцї своїм: „так хоче Аллах, а Гетем раб його“. І порішив принять берло калїфске до рук своїх.

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

За старанем його приятелів перевезено його тіло до Парижа. Над могилою говорило 27 бесідників, між иньшими відома революціонерка Вера Фінґер, яка товаришила Ґершуньому в утечі з Сибіру. Ґершуні походив з доброї родини і будучи талановитим все набуте знане віддав на службу тих партий, що стремлять до основної перебудови Росії.

Штесель в тюрмі. 13. марта ст. ст. був перший день, коли до Штесля в кріпость пускали відвідачів. Пущено було тільки тих, кого Штесель записав у рапорті до тюремного начальства. Усїх приходило відвідувати його чоловіка з двайцять. Між гостями були: ґенерали Фок, Рейс, Защук, колишний адютант Штеслїв Кесідо та иньші порт-артурскі офіцери з своїми жінками. На вхідних квітках, що давали гостям, Штесля названо: „арештований дворянин Штесель". Штесель сидить у великій сьвітлиці. Вікно виходить у садок. З вікна видно Неву. На вікнах ґрати до самого верху. Йому позволено раз на тиждень протягом двох годин приймати гостий в особливій сьвітлиці. У камеру, до сидить Штесель вільно ходити тільки жінці та синови, яким цар дав дозвіл що дня відвідувати його. Більшу частину часу Штесель читає та пише. Він пише тепер свої спомини. Обідає він разом зі своїми товаришами по тюрмі: адміралом Небоґатовим та офіцером Лїшиним. Капітан Григорев, який теж сидить у петропавловскій кріпости, живе осібно. Всїм їм вільно гулять в садку

Лїтаючий чоловік не є вже фантазиєю. Ще кілька досьвідів, ще кілька улїпшень, а аероплани ввійдуть в житє Генрих Фарман, що здобув велику нагороду клюбу лїтаня у воздусї, відбув нову пробу зі своїм аероплянем, в котрім поробив деякі улїпшеня. За першим разом відбув кільометрову подорож у воздусї, тепер облетїв простір, що виносив два і пів кільометра. Простір був означений стовпами, уставленими на 500 метрів один від другого. Фарман держав ся на висотї трох до чотирох метрів і плив легко у воздусї. Виконав з великою справностию вісїм оборотів і в бажаній хвили, згасивши пальник, спустив ся спокійно на землю. Зібрана численно публика зробила Фарманови велику овацию. Заохочений його приміром другий аероплянїст Делаґранж пустив ся також у воздушну подорож на своїм приладї, але перелетїв ледви двіста кількадесять метрів. Незнеохочений тим заявив, що при новій пробі возьме також участь в лїтаню і є певний, що поведесь йому лїпше.

Черевики короля Олександра. Незадовго відбуде ся в Варшаві процес за черевики короля Сербії Олександра. Лїферантом обуви для сербского двору є від 1900 р. тамошний швець Камінський. Йому судилось зробити королеви Олександрови черевики на шлюб з Драґою. Колиж треба було заплатити за черевики — по трох роках — замордовано королївску пару. Повстало питане, хто має заплатити за черевики. Сербске правительство, до якого звернув ся Камінський через петербурского посла, не хотїло задоволити шевця і він запізвав до суду сербского консуля в Варшаві. Заступник Камінського твердить, що сербске консульство у Варшаві обовязане заплатити лїферантови, заступник консуля з своєї сторони твердить, що консулят має зовсїм иньші обовязки, як заплачене королївских черевик. Слїд ще спімнути, що швець доложив до своїх актів потверджене мінїстерства сербского двору, що король Олександер похований в тих черевиках.

Електрична кухня. Не одному буде відомо, що в нинїшних часах що раз частїйше уживають по містах електричних домашних начинь. Від довшого часу вживають до вареня гербати й кави електричних машинок, до прасованя електричних желїзок а навіть більших та меньших груб, які огріває ся електрикою. Тепер — як зачувати — придумали винахідники цїлий одноповерхового дому, в якім не буде комина! В сїм домі буде гріти й варити електрична струя. Обчислено навіть, кілько буде коштувати струя на житє для родини, заложеної з пяти душ. Знатоки обчислюють, що такий електричний опал буде коштувати в одній хатї спершу 30 корон, бо тепер електрична струя ще доволї дорога. Кошт сего не є однак зовсїм великий хоч би з уваги на то, що тепер стає опал що раз дорозший; подорожіли і вугль і дрова. Отже опалюване й варене при помочи електричної сили буде дешевше як теперішне, а до того буде воно догіднїйше, бо не буде витворювати в кухни горяча й духоти анї шкідливих вуглянних ґазів, а що найважнїйше: буде ґарантувати в кухни цїлковиту ощадність та чистоту.

Закон проти піяків. В румуньскім парляментї ухвалено тепер дуже острий закон, що має на метї спинене піяньства. Після сего закона будуть тепер мати в Румунії право на отворене гостинних домів та торговель з алькоголїчними трунками лиш громадскі урядн. Число коршем буде зменьшене, а нові буде заводити не легко. Хлопцям низше 16-ти лїт не вільно буде видавати ніяких напоїв. За піяньство визначено острі кари. Імена непоправних піяків, які чотири рази провинили ся проти постанов закона, буде ся поміщувати в окремим списї під назвою „Спис піяків". Списи сї будуть вивішені по гостинницях та в громадскій канцеляриї на публичний вид; кого в тім списї вже поміщено, не сьміти ме й носа показати до коршми. Се здало би ся і у нас.

Француский „банкир". Француска преса займає ся тепер людиною, що нагадує дуже живо головного героя й його подвиги з повісти Золї „Гроші". Именно минувшого понедїлка арештовано в Парижи загально знаного і дуже популярного банкира Рошета а вість про се викликала в цїлій Франциї величезний переполох серед малих капіталїстів. Щоб зрозуміти велич і силу того переполоху, треба знати, що кождий Француз, особливо же Парижанин стараєть ся заощадити собі такий капіталик, який позволив би йому на старість закинути свої інтереси і жити спокійно з процентів того капіталу. Тоті малі капіталїсти рекрутують ся переважно з дрібних купцїв, промисловцїв та з урядників. Стараютъ ся они умістити свої капітали о скілько можна корисно а що хотїли би мати як найбільші проценти або дівіденди то додають тим охоти всїляким мантїям визискувати ті круги хитро обдуманим або лиш просто удаваними підприємствами. Так було й в сїм випадку. Рошет есть молодим чоловіком, бо має ледви 32 лїт. Давнїйше був кельнером в реставрациї на зелїзничім двірци в Мелен а діставши в спадщинї невелику суму, поїхав до Парижа і там знайшов собі посаду в якімсь банку. Коли властитель того банку збанкротував, Рошет постарав ся зараз, щоби позискати собі його клієнтелю для підприємств, які тодї лише що задумував основувати. Коли побачив, що інтерес іде, зачав основувати всїлякі підприємства одно за другим. Так оснував „Француско-еспаньский Банк", „Товариство для копалень і промислу в Парижи", „Товариство для риболовлї в Мароку" і у всїх тих товариствах був директором. Крім того засїдав він в надзираючій радї „Товариства копальнї міди в Нерві", „Товариства для жарових ламп ґазових „Маншон Геля" і в богато иньших; головним же підприємством його мантїйств були „Француско-еспаньский Банк" і „Товариство кредитове для копалень". Перше з тих підприємств містило ся при ул. Бляншь в осередку Парижа і тут працювало 400 урядників. Всї товариства були основані на акциях, а Рошет до кількох лїт випустив акций на номінальну суму 80 мілїонів корон. Як він умів ловити необачних в свої сїти, нехай послужить доказом слїдуюча історія: Якийсь капіталїст з провінциї купив був за кілька тисячів франків акциї „Товариства для жарових ламп". За радою якогось банкира хотїв він тоті акциї продати, але не міг, бо не мав паперів в руках. Йому казали, що акциї ще не видруковані. Коли капіталїст загрозив позовом, касиер сказав йому тихцем: Ми продали ваші акциї у вашім імени і зискали на кождій штуцї по 8 франків. Тут маєте гроші. То помогло. Капіталїст закупив по кількох днях акциї не лиш за первісну суму, але зажадав ще нових за 5000 франків. Тепер же показало ся, що фабрики для виробу жарових сїток „Гела" зовсїм не було. В будинку в котрім нїби то містила ся тота фабрика, застав судия слїдчий кільканайцять робітниць, котрі ще мали учити ся свого ремесла. На мурах Парижа виднїли ся оголошеня о жарових сїтках з фабрики „Геля" в ґазетах появили ся анонси, але сїток тих нїхто не видів. Мимо того акциї куповано. Цїле обманьство вийшло на верх в той спосіб, що якийсь Ґадо, фабрикант патентованих водомірів, обжалував Рошета, за то, що той намовив його перемінити свою фабрику на акцийне товариство і предложив йому фальшиві рахунки та білянси, через що виставив його на значні страти. Скоро пішла чутка о арештованю Рошета, акциї його підприємств зачали страшно спадати. І так акциї „Маншон Гела" спали з 541 франків на 80, акциї „Ґаз Метан е Бюссон Геля" спали з 58 на 16 франків, акциї „Француско-еспаньского Банку" з 324 на 50 франків і т. д. Показало ся наконець що довги всїх підприємств Рошета виносять около 200 мілїонів а на то було ледви 10 мілїонів франків покритя. Розпука в Парижи і на провінциї велика. В банках Рошета складали гроші, як сказано люди з ріжних кругів, переважно дрібні капіталїсти, ремісники, швачки, малі урядники і селяни. Підчас ревізиї в бюрі Рошета найдено кілька листів, з котрих виходить, що Рішета повідомлав один інспектор полїциї про всї слїдства, вимірені против него. Скомпромітованого інспектора полїциї усунено.

Оповістки, іменованя і т. п.

Нинїшний концерт Шевченьківский запсвідає ся величаво. Білети можна купити в „Руский Касї".

Заходом „Кружка жіночої громади" відбуде ся в вівторок, дня 7. цьвітня с. р. в сали „Народного Дому" о год. 6 вечером відчит п-нї Др. Кл. Ганкевичівної на тему „Три женьщини". Вступ на відчит 20 сот.

Товариство „Боян в Вашківцях н. Ч." устроює дня 11-го цьвітня н. ст. (субота) 1908 в кімнатах „Рускої Бесїди" у Вашківцях н. Ч. вечерницї в XLVII. роковини смерти незабутнього Кобзаря Тараса Г. Шевченка получене з концертом, зі слїдуючою програмою: 1. Вступне сло о виголосить д. А. Гринишин. 2. Шевченко-Січиньский: „Лїчу в неволї" — хор мішаний з сольом. 3. Шевченко: „Осїй глава XIV" (декламація) п-на І. Лисинецка. 4. С. Артимовский: „Чорна хмара у дуброві" дует з опери: „Запорожець за Дунаєм" відсьпівають Вп. Ясїньчуки. 5. Франко-Січиньский: „Непереглядною юрбою" мужеский хор. 6. Шевченко: „Менї тринайцятий минав" (декламация) виг. малий школяр. 7. Шевченко-Лисенко: „За сонцем хмаронька пливе" хор міш. 8. Мазас: op. 39., Menuetto скрипковий дует п. Д. Гарас, В. Ісакевич. 9. Шевченко-Лисенко: „Якби менї черевики" сопранове сольо відсьпіває п-нї Бітнерова. 10. Шевченко-Вербицкий: „Заповіт" барітонове сольо Вп. Павлюк в супроводї жіночого і мужеского хору. Хорами управляє Вп. Ясїньчук Л. Початок точно о год. пів до 9 вечером. Вступ: І. крісло 2 К. II. крісло 1 К. 20 сот., для селян 20 сот.

До членів тов. філії „Рускої Бесїди" у Вижници. Вп. Панове! Філїя товариства „Рускої Бесїди" наймила вже раз льокаль в хатї п. Фрїста коло Виженки і отворила читалню. Розходить ся тепер о се, щоби підперти матеріально і морально сю читалню. Видїл товариства просить проте шановних членів вирівнати членьскі вкладки і приступити з довільним датком, щоби можна чим більше замовити ґазет. А дальше просить видїл членів сходити ся доволї часто в льокали товариства і в такий спосіб підпирати морально товариство. — За видїл: *Никорович*, голова, *Івашко*, секретар.

Із штуки і лїтератури.

Буковиньский народний театр відіграє в недїлю дня 5. н. ст. цьвітня с. р. в салї „Польского Дому" при ул. Паньскій ч. 40. українську триактову комедию із сьпівами Янчука під заг. „Вихованець". Цїни місць (враз з податком від карт): Льожа 8 кор. 80 сот., Фотелї в перших трох рядах по 2 кор. 20 сот., в других двох по 1 кор. 76 сот., Крісла по 1 кор. 10 сот., Партер 66 сот. Початок точно о пів до 8 ої, конець представленя о $10^1/_2$ в ночи.

Економіст ч 3. Зміст: І. А.: Про кооперативний рух в Росиї. — Про обезпечене худоби. — О кредитї парцеляцийнім. — Біжучий рахунок. — Протокол V. „Краєвий Союз Ревізийний" у Львові, з дня 25. марта 1908. — Оголошене „Краєвого Союза Ревізийного у Львові. — X. Загальні збори „Краєвого Союза Кредитового" у Львові.

Він був у пустинї, коли прийшли до него послані від народу, і сказав він їм про згоду свою. І повернув ся на схід сонця, і тричі уклонив ся до землї матери-пустинї і плакав гірко. Потім сказав: „Їдемо". І поїхали.

Як став Гетем наближатись до Мекки, то назустріч йому вийшов увесь народ і припав до землї. І Гетем зліз з коня і теж вклонив своєму народови, і сам встав і йому звелїв устати. І коли народ піднав ся від землї, то побачив уже одного Гетема: його коня Аманата не було з ним. І віхто не бачив, де подїв ся він. І дивувались тому всї.

А Гетем тяжко замислив ся, і зрозумів тодї, що кінь отей був чоловік і що водила ним чиясь таємна рука і привела тепер керувати всїм народом.

І став Гетем калїфом і змінив своє імя Гетем на імя Солїман.

Тодї послав людий своїх у пустиню, і забрали вони золото, і принесли до його. Роздав Гетем, що тепер Солїманом узивав ся, те золото сиротам і убогим, бо памятав він свої сни пустинні. І всї похвалили його за се.

І дав наказ Солїман, щоб усїх дїтий змаленькости привчати до роботи, навчати їх громоти і всїм старим і малим читати що-ранку й вечера сьвятий Коран. Повелїв обробляти землю, проводити в сухі місця воду і засївати пустиню хлїбом.

І процвила Арабія за Солїмана, і всї дивувались їй. І був Солїман мудрійшим від усїх попередників своїх і найславнїйший від часів, коли стоїть на сьвітї сьвята Мекка. І взивав його народ Сонцем своїм і Радістю правовірних і надав йому призвіще Мудрий.

Жив він сто два роки і коли умер, то плакав за ним увесь народ його. Слава-ж його і досї живе у великій Арабії і не умре вона повіки.

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА
тов. зареєстроване з ограниченою порукою
в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковинї. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого" відібє ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї".

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.
Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**

Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.

За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числять ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Звичайні загальні збори конзумцийного товариства „Взаїмна Вигода“ в Бергметї н. С. відбудуть ся в недїлю 19. цьвітня с. р. о 2 год. по пол. в салї Народного Дому з слїдуючим дневним порядком: 1. Справоздане старшини. 2. Справоздане купця. 3. Вибір старшини. 4. Вибір надзорчої ради. 5. Запитаня і поясненя. 6. Вільні внесеня. *Яків Мендришора*, голова.

Загальні збори каси пож. і щадн. для громади Марицея відбудуть ся в недїлю, дня 12. цьвітня в 3 год. по пол. с. р. з слїдуючим дневним порядком: 1. Справоздане касового обрахунку за рік 1907. 2. Підвисшене стопи процентової 3. Ухвала про плачене відсотків від паїв. 4. Вильосоване 3 членів ради надзорчої. 5 Вільні внесеня. *Арт Продакюк* нач.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть

NERVOL

„Назва правно забезпечена“
аптикара др. Ю. Францоза
в Тероноли.

Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol“ і не приймати нїяких „Нервотонів“.

Цїна флякона 80 сот. 10 фляконів (фляшоцок) 8 кор. з оплатою і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всїх країв.
В Чернівцях на складї у Шміда і Фонтіна, в Селетинї в дроґоерій медицинальній Стерншуса.

19 (—)

Етаблїсема першої ранґи. Етаблїсема першої ранґи.
Доставець надвірний

фабрика: в Бернї Мор. Телефон 275 і 213.

ЗІҐМУНД ФЛЮС

ц. к. надвірна фарбарня
і хемічна пральня

мужескої, дамскої і дїточої ґардероби, унїформів, фіранок і занавіс всякого рода в цїлости або в поодиноких бритах і штуках. Склад фабричний в Чернівцях, ул. Паньска ч. 13. (в домі ц. к. уприв. банку гіпот.)

Систем Флюса робить все нове. **СПЕЦИЯЛЬНІСТЬ** **Систем Флюса робить все нове.**

Фарбарня шовків і струсевих пер.

Найбільше того рода Етаблїсема в Галичинї, Чехах, Моравї і Шлеску.
Прошу добре уважати на мою фірму. Замовленя з провінциї, скоро, дешево, точно і на речинець. 1 7—10

Марка охоронна: **котвиця**

Liniment. Capsici comp.
Pain-Expeller

Загально признаний знаменитий усмираючий лїк на втиране по цїнї **80 сот. 1·40 кор. і 2 кор.** можна купити у всїх аптиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних фляшках з нашим охоронним знаком **„котвиця“** з аптики Ріхтера і для остережности приймати лише фляшки тим охоронним знаком яко правдиві. 178 27—40

Аптика Ріхтера „під золотим львом“
у Празї, улиця Елисавети число 5.

Видання „Рускої Бесїди“ і „Рускої Школи“
можна купити у всїх
філїях „Рускої Бесїди“ і „Рускої Школи“,
в друкарнї „Рускої Ради“ і в книгарни І. Рехенберґа.

Тутешна продажня пива

в Бека домі при улицї Лилїєвій число 3.

подає отсим до відомости, що лиш тут можна дістати правдиве **фляшкове, експортове пиво і пиво „Бок“** оригінально стягане, яке потягає із

ПЕРШОГО БУКОВИНЬСКОГО ПАРОВОГО БРОВАРУ
С. РУДІХА в РАДІВЦЯХ. 17 4—5 н.

Цїна оригінальної фляшки **експертового пива 20 сот.** Цїна оригінальної фляшки **пива „Бок“ 22 сот.**

На жадане, фляшкове пиво доставляє ся по тій самій цїнї до дому.
Передовсїм продажня звертає увагу на свій специял: горілку т. зв.

„TAFELBRANNTWEIN“

за яку ґарантує що она вільна від всякого фузлю.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик **Рік заложеня 1873.**

Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.

Товари з альпаки і жіньского срібла В. Бахмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.
Дамскі ковнярі і зарукавкі. найлїпші і найновійші товари футряні.
Мужескі шапки, кучми перекі, шапки „Sealskin“, „Nutria“. шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.
Правдиве біле Єґера Др-а Лямана, калїсони і майтки, вебові і з Chenili хустучки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.
Трикотові і вовняні камаші.
Товари обувані, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.
Для панів лякерки, півчеревики — найновійшої сорти.
Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.

Куфри до подорожи з замочками і без. Нецезарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітила і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.
Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.
Найновійші артикули карнавалові:
Для дам наймоднїйші черевики балєві, загортки, ґази і вахлярі
Кляки і цилїндри найновійшого крою.
Щітки до річий, голови і до зубів.
Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і францускої продукциї.

Хусточки батистові, шовкові, паньчохи, шовкові так звані „Flor“ гладкі і „ajour“, рукавички шовкові, ірхові „Marabout“ і иньші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові пояски найновійшого фасону.
Шовкові шкарпитки. „Flor“ руказички, найлїпших фабрикатів сорочки батистові, піки, наймоднїйшого фасону.
Ковнярики, маншети, краватки, полотняні хусточки і батистові.
Прибори до польованя. торби камаші, зарукавки крісла полеві і амуниция.
Санки „Rodel“ всї специяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарнї товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 37. Чернівцї, середа дня 26. марта (8. цьвітня) 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщинї: на цїлий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цїлий рік 8 карбованцїв, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цїлий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цїлий рік 18 кор. (згл. 9 рублїв або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятницї і недїлї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция „Буковини“ в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім недїль і сьвят.

Сьвято з'єднаня.

Коли слїдити за ходом історичного житя українського народа, шукаючи причин задля яких його державний орґанїзм збудований протягом IX.—X. ст. розпав ся так скоро, а всякі пізнїйші проби обняти одноцїльною полїтичною орґанїзациєю всї части українскої землї кінчили ся гіркими невдачами — находимо всюди одну й ту саму тему: подїл на провінциї з льокальними інтересами, брак сильного центра, і як наслїдок того, недостачу почутя спільности. Доки ще „матїр руских городів“ стародавний Київ процвитав силою і культурою, доти українська, чи там південно-руска держава сяк-так устоювала ся. Але з упадком Києва льокальні інтереси провінций перемогли, поодинокі землї виступили ворожо проти себе і — з виїмком галицко-володимирского князївства — розбиті і розєднані підпадали під чуже володїнє. Раз ще за Хмельниччини весь український нарід, з'єднаний спільним змаганем вибити ся з під польскої неволї, почув ся цїлостию; але в самім руху лежало стілько великих станових ріжниць, що й він мусїв покінчити ся невдачею. І покінчив ся, виявляючи ярко одну з головних причин свого нещасливого висліду: недовіре у власні сили, шукане помочи в чужих, ворожих елементів, що вихісновували єї для власних цїлий. „Піддане“ під високу руку московского царя, се був власне лиш один з дипльоматичних маневрів Хмельницкого: найти нового союзника в боротьбі з Польщею. Чим той маневр скінчив ся — знаємо добре, бо ще й нинї відчуваємо тягар „високої руки“ на нашім народнім житю. XVIII. ст. відтак се не тілько час повільного завмираня полїтичної думки під напором житевих обставин, але й час масової дезерциї інтелїґентних верств з під народного стягу, час покиданя рідної мови і своєрідної культури.

Рух, що почав ся відтак на Українї в останних лїтах XVIII і перших десятках XIX. ст. під впливом загально-европейского „відродженя народностий“ мав уже зовсїм відмінний характер. Правда, в однім відломі українського дворяньства, між прихильниками давної козацкої автономії, тлїла іскорка полїтичної думки — „Історія Руссовъ“ псевдо-Конисского сьвідчить про се найлїпше. Але загал з'умів давно погодити ся з утратою полїтичної самостійности. Коли де й подибували ся „Малороси-українофіли“, то се були справдї тілько „Українофіли“, що з пієтизмом збирали дорогі останки по колишнім народнім житю та сумували за ним; про повернене його ледви чи й сьміли мріяти. Треба було аж, щоби приймав чоловік не з поміж відчуженого дворяньства, але з самого відра народу з мужиків, чоловік з вогнем Прометея в благородній души, щоби з животних сил мужицтва та того суму по минувшинї розпалив бажане нового національного житя. Той чоловік прийшов в особі Шевченка.

Вправдї Драгоманів відмовляє Шевченкови певного суспільно-полїтичного ідеалу: але з одного боку поезия се не соціольоґічний трактат з статистичними прилогами, а з другого: як-раз в осередку сьвітогляду Шевченка лежить суспільна рівність і культурна та полїтична воля українського народу, отже демократично-републиканьский ідеал.

Не тут місце слїдити за поступом національної і полїтичної думки серед української суспільности від смерти Шевченка. Якими дорогами вона й не ходила, все таки в результатї вертала ся до ідей проголошених Шевченком та Кирило-методиєвими братчиками. Від кількох десяток лїт голосить ся у нас, особливо на сьвятах Шевченка свою солїдарність з ідеями великого кобзаря, виставляєть ся культурну й полїтичну независимість українського народу як всенародний ідеал, але кождий чує поневолї, що богато, богато ще не достає, аби ті слова не були тілько словами, не були порожною фразою. Не самі полїтичні обставини винні сему; не лиш те, що ми полїтично подїлені між дві держави, а між чотири провінциї; але те, що подїлили ся ми духово, що серед нашого загалу нема ще доси сильного почутя спільности, що ми не навчили ся підпорядкувати місцеві, провінцильні інтереси під інтереси всеукраїнські. Се те саме старе лихо, що за весь час української історії з'упиняло з'єднане народних мас в справдїшний нарід з питомою полїтичною орґанїзациєю і своєрідною культурою. Очевидно, всьо має свої причини і тут можна подати неодну. Але самим вишукуванем причин недуги ще нїхто не вилїчив ся. Бо й справдї, що кому поможе оправдане: в нас иньші обставини, иньші традициї, иньші вимоги? Тут треба сьвідомо впоювати в загал почуте суцїльности української нациї на всїх закутках нашої землї, пізнавати житє і потреби кождої частини, слїдити цїлу українську історию і письменство, бо лиш таким чином витворить ся те елементарне, орґанїчне почуте єдности, без якого всяке високолетне слово про самостійність і независимість українського народу буде пустою фразою глумом.

В Шевченковій поезиї виявили ся найкрасше всеукраїнські ідеали єдности і волї. Вона стала ся і мабуть ще довгий час буде ідеальним центром, що повинен лучити всї розрізнені частини українського народа в одну сім'ю. І лиш від нас самих залежить, щоб сьвято тої поезиї було справдї сьвятом з'єднаня.

Бесїда посла Васильна над етатом мінїстерства судівництва

(31 го марта 1908 в буджетовій комісиї).

Пан референт звернув свою увагу на кілька питань з предмету, яким ми тепер занимаємо ся, а сї питаня заслугують на особлившу увагу так з мого становища як також зі становища моєї партиї. І ми уважаємо оправданим бажане австрийских судиїв згуртувати ся в цїли скріпленя своєї незалежности, знесеня тайної кваліфікациї, бажане, щоб аванс і платню уреґулювати після взірця, який істнує в Саксонії і Прусиї, і я дуже хотїв би почути погляди мінїстра судівництва в сїй справі та його становище супроти них, бо якраз тепер, коли робить ся заходи, щоб державні функциї віддати на услуги певних сторонництв, треба старати ся, щоб незалежність судиїв не була нарушена в нїякий спосіб.

Також не можу не висказати в коротцї свого погляду на відносини, які витворили ся в поодиноких судах Чехії в найновійшім часї, про що нам тут скаржили ся наші товариші. Отверто кажучи, без нарушуваня судейскої независимости, не можу уявити собі иньшої розвязки сих невідрадних обставин, як лиш через виразний закон язиковий. Дивно однак, що так як при всїх справах правительство інтересуєть ся лише о розвязку спору в Чехії і зовсїм не бачить, що подібні відносини панують в инших провінциях, хоч може ще так різко не зазначились. І коли тепер

Др. Евген Кремер.

СИСТЕМА І ОРҐАНІЗАЦИЯ
райфайзеньского спілкового руху в Швайцариї.

Перевів: Сидір Кузик.

Перша частина.

Загально-підставовий і історичний вступ.

§ 1. Загальна провідна основа. Швайцарский спілковий рух має свій корінь у виступі Ф. В. Райфайзена, нїмецкого „батька сїльскої спілкової справи“. Щоби докладно зрозуміти той суспільний рух в Швайцариї, злучений з його іменем, потреба насамперед познакомити ся з загальними основами, що на них полягає дїяльність Райфайзена.

Они є міжнародні і можна їх представити в отсїй формулї: заспокоїти ідеї крайного індивідуалїзму і крайного социялїзму в середній сфері так, щоби те, що по стороні обох чинників являєсь оправданим, природно виступило на верх. Суспільний порядок, суспільне вирівнане і розвій при помочи здорової заводово-спілкової орґанїзациї є пожаданим, більш наглядно уформованим виразом повисше згаданого абстрактного принципу.

Оскілько то до осуду специяльно швайцарского руху є пожадане і потрібне, в тягу отсеї розправи будемо вертати не лиш до фактичного устрою але і до провідних основ райфайзеньского спілкового руху.

Зовсїм природно, як се мусимо наперед зазначити, що в границях господарско-суспільного нарису не можна вичерпуючо представити подрібного розвою начеркненої програми.

§ 2. Історично-статистичне. Деякі кермуючі особи в хлїборобских кругах Швайцариї стояли вже вчасно в зносинах з Райфайзеном. Але позитивних трівких слїдів з сего не остало. Доперва по основаню двох перших спілок в Шльосгальде в марті 1887 р. і Цімервальді в червни 1887 р. можна було про се говорити. Обі спілки є вислїдом аґітациї, яку розвинули берненьский радник правительственний і член швайцарскої національної ради Едмунд Штайґер через відчити в поодиноких місцевостях або хлїборобских товариствах в 1885—1886 р. Перед тим запізнав ся він в 1885 р. з орґанїзациєю „батька Райфайзена“ в Найвід над Реном. З браку відповідних сил треба було залишити безперервну пропаґанду і не прийшло до основаня дальших спілок. Аж в р. 1899 парох Трабер з Біхельзе (кантон Бурґау), зміцнений від 1902 р. помочию Юрия Бека з Семпах (тепер в Люцерн) через безнастанну витревалу практичну роботу став апостолом ідей, що їх мав на цїли Райфайзен.

Доперва від того часу починає ся властивий „рух“, що під іменем суспільного реформника Райфайзена прийшов в Швайцариї до сталого і все дальше зростаючого значіня.

„Рух“ простягає ся на місцеві товариства (позичкові спілкові каси), правно добре з'орґанїзовані і втягнені до торговельного реєстру, та злучені в однім центральнім союзї, для цїлої Швайцариї одноцїло уладженім („Швайц. Райфайзеньскім Союзї“).

1. сїчня 1900 р. отворено позичкову касу в Біхельзе. Коли в дальшім часї аж до червня 1902 р. повстало на швайцарскім ґрунтї 20 позичкових кас, приступило остаточно 25. вересня 1902 р. десять кас до основаня „Швайц. Райфайзеньского Союза“.*) По зареєстрованю почав союз 1. грудня 1902 свою офіцияльну дїяльність з тимчасовим осїдком в Біхельзе. Начальником союза вибрано пароха Трабера, його заступником Ю. Бека.

Задачами „Швайц. Райфайз. Союза“ займемо ся близше на иньшім місци, тут згадаємо лише з порядку річий, що статутово приналежну союзови функцию вирівнуваня грошай між союзними місцевими спілками придїлено тепер на рахунок союза „Спілковому Банкови“ в Ст. Ґален, (спілковому підприємству, що істнує само для себе). Так, що „Спілковий Банк“ в чисто формальний спосіб служить лиш як касове бюро. В дїйсности книговодство і рахунки веде ся так, як би Райф. Союз сповняв функциї центральної каси зовсїм осібно від Спілкового Банку в Ст. Ґален, як на пр. се давнїйше робив парох Трабер в Біхельзе. Сей послїдний, перетяжений надмірною працею спілкової пропаґанди, тимчасової управи союза і своїми заводовими занятями, мусїв вкінци зложити з себе ті впрост надлюдскі тягарі. Все таки цїла институция не стоїть ще на фінансово так поплатній підставі, щоби можна було оплачувати сили потрібні до роботи в союзї. Проте конечним було відступлене цїлого грошевого обороту на річ істнуючої, гідної довіря институциї — бодай на так довго, аж розвій уможливить союзови тримати фахові сили, виключно йому посьвячені. А з часом се мусить стати необхідним.

З розмислом пропускаємо на тім місци цифрове представлене сучасного стану розвою. Щоби образ, який мали би дати ті цифри, живійше дїлав, уважаємо за більш відповідне, тепер представити внутрішну суть статистичних появ з систематизуючими поясненями, по чім доперва можна добре оцїнити зовнїшні прояви.

Се одно скажемо вже тепер для лїпшого зрозуміня, що було би хибним, оцїнювати значінє руху на основі зовнїшних статистичних чисел. „Банковий

*) Перші спілки в Шльосгальде і Цімервальд не брали в рухови жадної участи.

чуемо про намір сотворити закон язиковий, то чуемо також, що сей закон намічений лиш для Чехії, без огляду на инші провінциї, де мешкають ріжні нациї побіч себе і де сегодня чи завтра прийде до тих відносин, що тепер істнують в Чехії. Мушу проте звернути ся до правительства з просьбою, щоб при *сотвореню язикового* закона брало згляд не лиш на Чехію, але на всі части держави, де мешкають ріжні нациї побіч себе.

Коли ми вже прийшли до законодавчої діяльности, то мушу як найгорячійше поперти виводи голови нашого клюбу, посла Романчука і тов. др. Діяманда дотично конечної реформи закона карного, і додам ще, що по моїй думці як і по думці многих товаришів ревізия права цивільного напевно також е актуальним питанем. Вона намічена по части на полі подружного права, однак здае ся, що нема гадки поважно заняти ся перетворенем подружного закона, закона о ґрунтових книгах, закона о комунікациях і закона спадкового на модерних основах. Дуже влучно говорив посол др. Діяманд про конечність сотвореня нового закона о поліцийних карах і я з становища відносин, які панують в східних провінциях держави, де тепер відграває найбільшу ролю славний „Prügelgesetz", нічого скорше не бажаю, як щоб вже раз сотворено новий закон о поліцийних карах.

З многих сторін жалувано ся про функціоноване судівництва в ріжних частях держави. Нема сумніву, що судівництво особливо в тім краю, куди належить більша часть моїх партийних товаришів, в Галичині, то само не так функціонуе, як мало би функціонувати. Се лежить в сполуці з тим, що політична управа там, як се вже нераз на иньшім місци зазначувано і доказувано, мае як найяркійші хиби і що цілий адміністрацийний апарат працюе в змислі зовсім певної тенденциї. Самопонятно, що серед таких обставин також і державні прокуратори не е нічим иньшим, як сполукою між політичною управою а юстіциею і функціонують лише в тім змислі, щоб юстіцию віддати на услуги політичної управи та її цілий. Ріжні тенденцийні процеси, от як афера Трильовского, в нечуваний спосіб ведене слідство проти руских студентів, процеси проти страйкуючих мужиків, обжалованя і слідства підчас віч за виборчою реформою і по виборах, се докази на тверджене. Не перечу, що міністер судівництва у всіх сих случаях не міг хопити за руку звичайного судию, але прокуратора хопити за руку було його обовязком і я переконаний, що міністер сему свойому обовязкови відповів би у цілій прочій Австриї. Але так само як міністер внутрішних справ мае страх перед галицким намісником, міністер судівництва мае найбільший респект перед галицкими державними прокураторами. Сумним наслідком сего е, що серед руских народних мас цілковито захитала ся віра в безсторонність галицких судів, навіть тоді, як вони безсторонні.

Щоб мене зле не зрозуміли, зазначу ще раз, що я і моя партия не жадае від міністра піяких зарядженъ, які могли би галицких судиїв обмежити в їх незалежности. Що однак можемо і сьміемо жадати, се те, щоб судиїв хоронено в їх незалежности там, де державний прокуратор старае ся впливати на них в змислі політичної управи.

Тепер приступаю до відносин на Буковині.

(*Далї буде.*)

Державна Рада.

В продовженю своеї промови про контингент рекрутів в пятницю, п. Дашиньский сказав, що социяльні демократи не будуть довше терпіти легкованя парляменту з боку правительства та в часї *буджетової дискусиї* дадуть палаті нагоду виявленя сильної волї, щоби на будуче правительство так самовільно не визначало речинців скликаня парляменту й соймів, як доси. Обходимо сього року 60-літний ювілей нетільки панованя цісаря, а також історичний народний ювілей великого революцийного руху з 1848 року (Оплески серед социялїстів). Тоді ходило про те, щоб висвободити народ від панованя февдалїзму і мілїтаризму.

Бесідник і вичисляе домаганя, які в останнім десятилїтю поставлено до військової управи, а яких вона не узгляднила, та підносить, що парлямент, оснований на загальнім голосованю, не може толерувати істнуючі в армії відносини. Треба розпочати боротьбу. Потім обговорював справу дволїтної військової служби, виступив проти застарілої військової юдикатури і домагав ся її реформи на прінціпі явности, обговорював мальтретованих жовнярів та инші хиби в військовій системі, вкінці зазначив, що австрийські горожани за границею, хоча наша армія е вдвое більша від анґлїйської, не мають такої охорони і безпеки, як анґлїйські й инші за границею.

Коли Анґлїя е „noli me tangere", австрийскі горожани заповняють російські вязниці та полїция пруська насильно заесмотрюе австр. горожан в леґітимациї так, що вони е безоружні і видані на визиск юнкрів. З уваги на те — закінчив бесідник — е поважні причини, щоб міністрови і управі військовій в Австриї не ухвалити ні одного сотика.

П. Бельогляве к полемізуе з Дашиньским. Військова служба не деморалїзуе. Треба дякувати Богу, що маемо армію, яка ще може зазначити межі социяльній демократиї; бо прийде пора, коли деякі люди станують ся зухвалими і треба буде їх втихомирити. Армія нам потрібна для охорони перед демонстрантами. Бесідник е противником народної мілїциї, бо в ній не було би потрібної карности.

По промові п. Гакенберґа (с. д.), котрий домагаеть ся дворічної військової служби, промовляе п. Войцех Дзедушицкий. Бесідник заявляеть ся за наглячістю, хоча е противний такому трактованю правительственних предложень. Він дивував би ся, як би й посли иньших народів так само не голосували. Народи і конфесиї в сїй частині Европи можуть тільки в Австриї числити на свободу. Австрия, се едина держава, в котрій — хоча-б декотрі народи і партиї були невдоволені — ніхто фактично не е гноблений. (Оплески серед Поляків).

П. Окуневский: Ого!

П. Дзедушицький: Прошу, як коли прийде предложене про винласнене Русинів, або як руским дітям заборонять говорити в матірній мові, тоді зможете так закликати. (Живі оплески в Поляків). Як би Поляки в Росиї або Прусиї мали ті права, які мають Русини в Австриї, ми були-б вдячними підданими даної держави. (Грімкі оплески серед Поляків).

П. Окуневский: Адже нас вивласнюете.

П. Дзедушицкий: Де-ж той закон? Ваше сторонництво осьмішуеть ся такими твердженями. Можна зрозуміти, чому в пруским соймі говорять неправду про Поляків в Австриї. (Поляки живо притакують). Бесідник заявляе, що сильна армія е потрібна, поки Німеччина мае величезну армію. В інтересї держави Поляки будуть голосувати за предложенем. Е бажанем кола польского, щоби армія була відповідно сильна, щоби Австрия, в котрій свобода народів е більша, ніж деинде, була безпечна перед заскоченем і легковаженем. (*Живі оплески* у Поляків).

На засїданю в суботу вела ся дальша дискусія над наглим внесенем п. Поґачніка в справі континґенту рекругів. П. Демшар (кат. слов.) підніе що середний стан терпить найбільше з причини мілїтаризму. Проте е зрозумілим, що працюючі кляси не можуть ухвалити податку крови без поставленя своїх жадань. Бесідник домагае ся, *щоб в армії плекано* католицького духа і національного а також *щоб жовнїри* які рекрутують ся з рільничого стану, вислуживши у війську не ставали байдужними до свого занятя. Жадае заведеня дволїтної військової служби і ограничення вправ.

П. д-р Т. Окуневський вказав на се, що ухвалене контингенту рекрута е першим правом парляменту. Замітна річ — говорив бесідник, що наймолодший на континенті парлямент російський, який, як говорять, не е народним парляментом але парляментом панів, застановляв ся над питанем чи адміралїция заслугуе на се, щоб ухвалити для неї потрібну суму на відбудоване рос. фльоти і відмовив ухвалене сеї суми, коли тимчасом у нас не згадано ані слівцем про се, що ми маемо рівнож право неухвалити контингент рекрута. Ми е парляментом народним, а не маемо на стільки сили, щоби сказати: ні!

НОВИНКИ.

Чернівці, 6. цьвітня 1908.

Руска ґімназия у Вижниці. Посол Спинул доносить нам, що наслідком заходів руских послів мін. Мархет приобіцяв, що з днем 1. вереснем с. р. буде у Вижниці отворена напевно чисто руска ґімназия. В сім змислі дасть міністер сими днями відповідь на дотичну інтерпеляцию п. Н. Василька.

Скарга міністерства війни проти посла д-ра Костя Левицкого. На домагане міністерства війни наспіло до палати послів жадане видачі посла д-ра Костя Левицкого за обиду чести. Посол Кость Левицкий передав перед кількома місяцями міністрови краевої оборони мемориял в справі пенсионованого полковника Регоровича у Львові. Зміст сего мемориялу дав міністерству війни субстрат до скарги о обиду чести. Розуміе ся, що таке поступоване военної управи викликало обурене між рускими послами і між членами комісиї нетикальности. — Се-ж бо нечувана річ, щоб приватну інформацію міністра використано на цїли обжалованя її автора. Руські посли думали, що сей крок зроблено за згодою міністра краевої оборони; посол Окуневский на засїданю Ради державної в суботу висказав обурене на таке поступоване. З пояснень міністра краевої оборони про сей случай, як також з його переговорів з послом Васильком руські посли переконали ся що міністерство війни внесло скаргу без відома міністра краевої оборони. Посол Окуневский звинив ся при кінци засїданя за свій закид міністерству краевої оборони, але руські посли не думають оставити сю справу без сатисфакциї.

Празноване Шевченкових роковин в наримскому краю. Про се пише „Рада": В великий день всеукраїньского сьвята 26. лютого в далекому наримскому краю, потїтичні засланцї-Українцї зібрались пошанувати свого незабутнього Тараса. Сьвято уладжене в с. Колпашеві, а прибули на него товариші з Н.-Іліїньского, Тогура, Заимки і навіть з Юрти Чигари, котра від Колпашева в 100 верстах. В „салї" себ-то в невеликій „чалдоньскій" халупинцї зібралось коло 100 чоловіка. З стїни дивив ся невеличкий портрет Тараса, до речі сказать, намальований одним товаришем малярем олївцем. Замісць барвінку він був обвитий кедровим вінком. Половина з присутніх були Українцї, а половина товариші-представники майже всїх наций Росії; окрім Великоросів були Поляки, Латиші, Естонцї, Чуваші та багато инш. Словом, склад був досить міжнародний, який тільки в змозї дати заслане. Українцї теж були зі всеї України, але всї почували себе рідними, неначе з одного села, „всїх зеднала однака недоля". Сьвято розпочав д. Краснокутский промовою, в котрій окрім біоґрафії Т. Шевченка сказав коротеньку історию України. Сумно було й радісно, як один селянин Українець після сеї промови сказав: „тепер і я буду знати хто він отой Шевченко, а то і досї не знав". Але не він один вперше почув тут, на далекій чужині, що там в ріднім краю був колись чоловік, котрий любив свій нарід і заповідав любить Україну всїм її синам — було їх тут багато, так що в справі пробудженя національної сьвідомости заслане стае їм на користь. Після першої промови хор, хоч невеличкий, але гарно просьпівав „Заповіт" та „На смерть Тараса". Потім д. Осипов сказав декілька слів „О значеніе Шевченка въ литературѣ". Після того декламували хто що знав, а дд. Краснокутский і Рабін декламували власні вірші, присьвячені Тарасови від засланців. Був і „оркестр",

фаховець" може сьміяти ся з сум, поки що дуже скромних, які показала би цифрова статистика руху. Але основнійше і глубше глядячий національ-економ социольоґ з'уміе здати собі з того справу, що мае перед собою появу, котре яко рух основного, загально суспільного значіня та власне через свої орґанїзацийно знамениті, взірцеві підстави — представляе дуже великий інтерес. Рух, при якім навіть низькі числа мають дуже вартне уваги значіне як ілюстрация і здійснене далеко сягаючих суспільно реформаторских основ. Ті числа мають в дійсности зовсім иньшу много більшу вагу, як помпатичні, осліпляючі суми многих великих фінансових інституций і специяльно легко пливучого грошевого обороту звичайного торговельного сьвіта.

Рух спілковий в Швайцариї спричинила жива ініцнятива людий, дбалих о добро люду. Впрочім ґрунт для діяльности райфайзеньских спілок був підготований в ріжних частях Швайцариї. Вже сам демократичний принцип тих социяльно широко зачеркнених спілок мусїв пособляти їх повставаню і розвоеви на швайцарскій земли. Передовсім пізнане їх практичної користи, їх етичної цїли, духового, технїчного і материяльного поступу, який они спричиняють, запевнило їм не лиш теоретичне оправдане до істнованя, але також в практицї зростаюче число прихильників, заступників і приятелїв.

При тій нагоді треба мимоходом згадати про се, що нераз говорено, будьто би швайц. райфайзеньский спілковий рух служить специяльним католицко-конфесийним цїлям. Що так не е, може ствердити автор сеї розправи. А від самого початку стояв він в тісних зносинах провідників руху, що нераз просили його о принципіяльну опінію і иньші ради.

Противно: Міродатні круги кількома наворотами виразно і формально впевнили його, що в жаден спосіб не думае ся про то і практика стоїть з далека від того.

Се правда, що спілковий рух підняв ся у католицких округах і що дальші спілки засновувано головно в тих округах. Треба то пояснити особистими зносинами найвизначнїйшого піонїра справи Трабера. Впрочім старав ся він з успіхом е зак адане спілок в протестантских округах. Не бракувало старань притягнути і протестантску часть населеня до тої справи.

І дійсно строге і льояльне придержуване позаконфесийної підстави спілкового руху е перворядним услівем для его успішного і корисного розвою в правдиво народно-господарскім, суспільнім змислї. Таку підставу уважае автор за незвичайно важну згідно з теоретичними і практичними поглядами свого учителя і майстра Ф. В. Райфайзена (его „тайним секретарем" був автор в послїдних часах житя Райфайзена через $3^1/_2$ лїт).

Від сего принципіяльного жаданя відповідаюче поступоване звернуло би ся проти головного принципу райфайзеньского спілкового руху, іменно проти правдиво-людского почутя солїдарности і правдивої любови ближнього.

Найлїпшим средством проти можливости якого небудь зломаня невтральности повинна стати як найвсестороннійша участь населеня в спілках, чого і Союз сам найбільше бажае.

(*Дальше буде.*)

Свій до свого!
Одинока руська торговля в Чернівцях при улиці Паньскій, число 35
ІВАНА СТЕРНЮКА

який грав багато пісень. Здаеть ся, всім було гарно, але на багатьох обличях помічалось, що не тут би хотіло ся провести се велике сьвято, а там, ближче коло могили того, пошанувать котрого зібрались тут... Хор ще багато пісень просьпівав і далеко за північ всї участники розійшлись з новими почутями.

Золоті 100-коронівки появили ся — як доносять краківскі часописи — в кількох тамошних банках, а певно також е вже они і у львівских банках. Державна меннице чеканить ті гроші лише на замовлене за окремою оплатою від штуки по 4 кор. (разом 100 кор.). Нові золоті 100-коронівки угорского стемпля е дуже артистично виконані і мають величину срібної 5 коронівки. Рисунок представляе сцену коронациї цїсаря Франц Йосифа на угорского короля. Сї ювілейні 100-коронівки будуть незвичайною рідкостию, коли вже ювілейні 1 коронівки срібні, яких пущено в курс 200.000 тисяч штук, мало де можна стрітити. До того ще державні каси мають стягати видані однокоронівки давнього, що на них голова цїсарска не мае лаврового вінця, як на звичайних коронах. Неповний рисунок замічено аж по випущеню корон в обіг і приказано їх стягати з обігу.

Кілько мілїонів іде з димом? Після оголошеної сими днями урядової статистики приніс монополь тютюневий у Франциї в послїднім роцї 377 мілїонів франків або о 6 мілїонів більше як попередного року. Продано 2 і пів мілїона кільоґрамів циґар, майже таку саму скількість папіросів і 28½ і пів мілїона кільоґр. тоненько краяного тютюну — всего разом 33 і пів мілїонів кільоґрамів. Табачники у Франциї винюхали за один рік 5 мілїонів кільоґрамів табаки, а з того виходить, що навичка заживани табаки е ще далеко більше розширена, як то загально припускано. Наконець і любителї „мачки“ погризли більше як мілїон кільоґрамів тютюну. Найбільше любителїв знаходять папіроси а скількість проданих папіросів збільшае ся з дня на день. Продаж папіросів в 1872 р. принесла ледви мілїон франків, а вже в 1882 р. дала 17 міл. і через кілька лїт удержала ся на тій самій висотї; в послїднім же роцї дала не меньше лиш 72 мілїонів франків. Із сего можна мати хиба найлїпше понятє, які то суми пускають люди з димом. Так само збільшила ся значно в послїдних трох роках продажа циґар, іменно же дешевих, краяного тютюну і тютюну в скрутликах до жутя. Пересїчний з'ужиток тютюну в Франциї в минулім роцї розділяе ся так, що майже як раз оден кільоґрам а то 872 ґрамів тютюну до куреня і жутя і 122 ґрамів табаки припадае на голову. Взагалї минае ся у Франциї на уживок тютюну 493,457.000 фр., значить ся 12·66 фр. на голову всего населеня. З тої суми одержуе держава 92 проц. або 11·66 франків від голови.

Оповістки, іменованя і т. п.

Загальні збори путилівскої філїї тов. „Руска Школа“ відбудуть ся 12. цьвітня 1908 о 3. год. по обідї в народній школї в Путилові із отсим дневним порядком: 1. Отворене зборів. 2. Справоздане з дїяльности за минувший рік. 3. Справоздане касове і бібліотеки. 4. Зміна назви товариства. 5. Відчит тов. Роговского. 6. Вибір нового видїлу. 7. Евентуалїя. — *Михайло Дашкевич*, голова тов., *Антін Мандрик*, писар.

Видїл серетскої філїї тов. „Українська Школа в Чернівцях“ запрошуе Вп. членів і прихильників нашого шкільництва і просьвіти на загальні збори, що відбудуть ся дня 12. цьвітня 1908 в Глїбоцї в народ. школї о 11. год. пер. полудн. з отсим порядком дневним: 1. Відчитане протоколу. 2. Зміна статута. 3. Справоздане видїлу. 4. Вибір нового видїлу. 5. Вільні внесеня. За видїл: *В. Домбровский, Е. Стришка.*

Із штуки і лїтератури.

Шевченківське сьвято в Чернівцях. Минувшої недїлї сьвяткувала черновецька українська громада XLVII. роковини смерти найбільшого сина України, борця і мученика за найкрасші ідеали людства — за правду і волю. Велика саля музичного товариства була доволї заповнена публикою, що прийшла віддати поклін свойому духовному провідникови. Точно о 3. годинї по пол. почав ся концерт інтродукциєю з опери „Остання ніч“ Лисенка, котру дуже добре виконала орхестра 41 го пп. під умілою управою п. капельника Костелецкого. Потім виголосив сьвяточну бесїду проф. І. Прийма. В своїй рішучо за довгій бесїдї вказав він на значінне Шевченка в історії культурного розвою українського народа в 2-гій половинї XIX. в та вказав на його вплив на розбуджене національної сьвідомости серед тодїшної змосковщеної української інтелїґенциї, котрий перейшов відтак на народні маси і був для них животною силою, що розбудила їх з глубокого сну. Бесїдник умів зручно перейти на теперішні відносини і напитувати всякі прогріхи проти ідеалів за які терпів Тарас. Його пориваюча бесїда зробила велике вражінє на слухачів і зовсїм справедливо нагородила еї публика гучними оплесками. Потім відсьпівав хор Бояна коровід з 1. акту опери „Купало“ Вахнянина. Хор випав зовсїм удачно, а головно сольовий дует п-ни Бухер (сопран) і п. Ф. Пігуляк (альт). Оба голоси стелили ся мягким шовком на цьвітистій тканинї чаруючих тонів орхестри. Опісля мала публика нагоду почути лицарського тенора п. Ч. Мушинського, що відсьпівав зі зрозумінем і чутем Січинського „Як почуеш в ночи“ і Лисенка „Моя милованка“. Після сього виголосив п. Смулка дві декламациї „І золотої й дорогої“ і „І виріс я на чужині“. Декламация випала зовсїм добре, хиба що трохи за тихо. А вже справдїшну бурю оплесків викликала артистична гра на фортепянї п. д-ра Гузара. Трудну і скомплїковану „Угорську фантазию“ з'умів шановний солїст опанувати всесторонно і віддав найнїжнїйші відтїнки твору безсмертного Лїста. Публика була справдї очарована його майстерною грою. Тепер відсьпівав мужеський хор „Бояна“ народну пісню „Та забілїли“; пісня зробила дуже миле вражінє, головно басове сольо п. Евг. Федоровича. Після сего одушевляла ся публика знов „Романсом“ Ванявського і фантазиею з „Фавста“, що плили з під пальців артиста скрипака п. Перфецького. До його гри можна примінити все те, що сказано про гру п. др. Гузара. Солїст вивязав ся зі своеї задачі знаменито, а буря гремучих оплесків була для нього найлучшим признанем. На кінець виступив ще раз мішаний хор „Бояна“ і в супроводї орхестри відсьпівав незвичайно трудний до виконаня твір Людкевича „Кавказ“. Всеж таки хор з'умів побороти всї трудности завдяки невтомимій працї п. Модеста Левицького. Взагалї концерт випав навіть дуже добре і беручи під увагу добірність проґрами, може сьміло зачисляти ся до перворядних концертів. Видїл „Бояна“ справдї постарав ся задоволити як слїд вимагаючу публику. Та на жаль мусимо зазначити факт, що хоч саля була набита, а однак декого з визначнїйших громадян не було. Не вже не інтересуе їх сьвято Шевчрика? Також деякі добродїї були на ґенеральній пробі, за те на концертї не явили ся. Як бачимо далеко нам ще до зрозуміня ваги такого национального сьвята а тим самим ідеалів виголошених устами безсмертного Кобзаря. — *Дм. Н.*

Акад. тов. „Січ“ і кружок „Жіночої громади“ в Чернівцях виставили в четвер 2. с. м. драму Карпенка-Карого „Понад Днїпром“. Недавно померший автор безперечно найталановитший український драматурґ. Реалїстик і суспільник вже по своїм характері і лїтературних традициях, творив він надто в часї, коли український театр в Росиї був — за проводу кращих людий — одиноким прибіжищем громадяньскої думки. І справдї: не богато таких драм покійного автора, що не виявляли би слїду тих обставин. Громада — його улюблена тема, громадяньскі почуваня — його улюблена ідея. Тілько великому талантови завдячував Карпенко-Карий, що ті його драми не стали ся звичайними тенденцийними штуками. — „Понад Днїпром“, на мою неміродатну думку, не найлїпша драма того рода. Мужицкий син виховуеть ся в рільничій школї, працюе якийсь час в містї між панами але „вовка все тагне до лїса“ і молодий Мирон Павлович вертаеть ся на село до родини. Його бажанем: хозяйнувати на власній землї та помагати народови: ратувати мужиків з економічної нужди артілями (господарскими спілками). Відси зачинаеть ся драма. Батько Мирона збираеть ся покидати рідне село та їхати в Сибір на „поселеніе“, а до синових спілкових проектів відносить ся не лиш скептично, але прямо зневажливо. Даремно Мирон вговорюе батька не тагнути ся далеко, бо лиш там добре, де нас нема: старий Павло ще з кількома селянами виїздить на Сибір. Але заходи Мирона коло заснованя артїлї вінчають ся успіхом; йому вдаеть ся з'єднати кілька мужиків і артїль розвиваеть ся гарно: селяни спомагають ся спільною працею, а Мирона люблять і шанують як свого старшого товариша. Приказку: „гуртове — чортове“ забрали старий Павло та його переселенцї на Сибір. Та гірка їх доля на чужинї, зовсїм як приповів Мирон. Жниво не вдало ся, конї покрали Кірґізи, студїнь така, що носа з хати не викажеш. Рада-раду Павло та його товариші рішають ся під напором жінки і сина вернути ся в рідне село. Вертають ся, але Мирона застають на смертній постелї. Вганяючи собою в безперестанній, надмірній працї престудив ся, дістав чахотку і вмирае. Над його постїлю плаче молода жінка, сїльска дївчина, з якою Мирон подружив ся. — Огсей короткий начерк змісту „Понад Днїпром“. В осередку стоїть спілкова ідея та доля нашого робітника на народній ниві. Чому Мирон мусїв перестудити ся і вмерти — се питане довільне; чистий припадок, зависимий лише від автора; так само міг Мирон набрати сил і стати ся дужий як дуб. Але тодї не було би драми.

Що-до самої вистави, так треба зазначити передусїм, що драма досить трудна, а на аматорскі сили за трудна. Передусїм велике число дїевих осіб, що утруднюе порядну режисерию. Відтак головна роля Мирона аж просить ся, щоб еї деклямувати. На щасте т. Смулка, маючи театральну практику, з'умів устерегти ся від деклямациї і дав тип, в який можна вірити. Те саме треба сказати про т. Гриника, що трудну і велику ролю Павла віддав з повним зрозумінем і навіть певною дозою артизму. З жіночих ріль визначила ся головно п. Луцка в ролї щебетливої та розумної дївчини, відтак нещасної жінки Мирона. П-на Грушкевичівна (мати Мирона) грала добре, але на маму виглядала рішучо за молодо. Загалом, в аматорских театрах хрест Божий з тим, що жадна панї не хоче характеризувати ся на стару жінку. А до того в народних штуках кожда хоче прибрати ся в аксаміти та дорогі намиста, що самі собою впрочім дуже гарні, але пр. на старій жінцї сїльского нуждаря, що з біди тїкае на Сибір, зовсїм не на місци. А прецїнь в штуцї найкрасше те, що найблизше до житевої правди. Ролю старого дуки грав п Захарко із звичайним у него гумором і дотепом. З поменьших роль зазначити б ще п-ню Левицку (в ролї дївчини Елисавети), т. Цїсика, Николишина, Яцевюка, Лакусту. Загалом вистава лишила гарне вражінє і яко доказ працї обох товариств заслугуе на признане. — *л.*

Ukrainische Rundschau, зошит за март. Зміст: Die Landtagswahlen in Galizien und die galizischen Wahlmissbräuche. — Ein ukrainischer Gesetzentwurf in der dritten Duma. Die ukrainische Schule im polnischen Joch. III. Die Verfolgung der ruthenischen Schuljudend in den galizischen Lehrerbildungsanstalten. von Dr. Wladimir Batschynckyj. Versuch einer Selbstkritik, Von Wassil Rudenskyj. — Ein polnischer Informator Europas oder Abgeordneter Zamorski als Philologe. — Rundschau: † Wladimir Antonowytsch. † Anatol Wachnianyn Konferenzen der ruthenischen Reichsrats- und Landtagsabgeordneten. Der Prozes der ruthenischen Studenten vor dem Kassationshof. Der 70. Geburtstag Ferdinand Kronawetters. — Zeitschriftenschau. — Als Beilage: Die Rede des Verteidigers ruthenischen Studenten, Dr. Walther Rode, vor dem k. k. Kassationshof in Wien.

Лїтературно-науковий Вістник за місяць март обнимае: Іван Франко: Неначе сон. Ю. Будяк: На весні. Ол. Грушевський. Сучасне українське письменство в його типових представниках — С. Ковалїв, Т. Бордуляк, Н. Кобринська, А. Чайківський. Д. Семенченко (селянин з Харківщини): Страждають села. Марко Вовчок: Лист з Парижа. Мих. Жук: Казка. М. Кононенко: За думою дума. М. Грушевський: Культурно національний рух на Українї в другій половинї XVI. в.: Розцьвіт польської культури і його вплив на українське громадянство. Реформаційні течії. Ол. Галичанка: Нові чобітки. Ів. Франко: Сучасні досліди над сьвятим письмом (далї). Сид. Молот: Орач. З еспанських новельок, пер. Володимир Самійленко. П. де Ново Кольсон: Гроза мінїстрів. Р. М. Лягуерта: Патент 1300. А. П. Ніева: Зпід даху. М. Руіс: Богема. М. Лозинський: Польська народова демократія. Антон Сінклер: Нетри, пер. Модеста Левицького (далї). Ів. Франко: Тен як історик французької революциї. Павло Граб: Переспіви з фінських поетів. Новини нашої лїтератури: Вол. Леонтович: Збірник „Дзвін“. Ф. Матушевський: З українського житя. В. Панейко: За границею. Бібліоґрафія. Книжки надіслані до редакції. Зміст тому XLI. Поправки. Оголошеня.

Зміст IV. книжки Лїтературно-наукового Вістника мае бути такий: М. Чернявський; На волю; — Мих. Грушевський: Памяти Вол. Антоновича; — Марко Вовчок: Як Хапко солоду відрік ся; — Ол. Грушевський: Сучасне українське письменство в його типових представниках; — У. Кравченко: Забуду — не забуду: — М. Симонівна: Бувальщина; — Мих. Грушевський: Культурно-національний рух на Українї у другій половинї XVI. в. (далї); — Л. Лотоцький: Рискаль; — Ів. Франко: Сучасні досліди над сьвятим письмом (далї): Мих. Мочульський: Срібне віконце; — Анатоль Франс: Пилат, перек. Н. Романович; — Гн. Хоткевич: Лїтературні враженя; — Айтон Сінклер: Нетри (далї), пер. М. Левицький; — Ів. Франко: До історії небесного огню в Єрусалимі; — Р. Яросевич: До споминів д-ра Ів. Франка про Мик. Ковалевського; Ф. Матушевський: З українського житя; — Мих. Лозинський: З австрійської України; — Бібліоґрафія.

„Польский і руский революцийний рух і Україна“ стор. VIII.+200. Цїна 3. кор. Михайла Лозиньского найлїпше замовляти у автора Львів, ул. Гавсвера ч. 14., бо тодї не платить ся пересилки і дістаеть ся як безплатний додаток працю того-ж автора: „Маркс-Енґельс-Лїбкнехт. Про відбудоване Польщі“.

РУСКА КАСА ✪ РУСКА КАСА
тов. зареєстроване з ограниченою порукою в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інституція на Буковинї. — Приймае вкладки щадничі і опроцентовуе їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого“ відіб ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складае свої ощадности в „Рускій Касї“.

Приєднуйте нам нових членів!

Дирекция.

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.
Меди питні домашного виробу і **КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!**

Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний спуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагнїток
Чернівцї,
ул. Руска ч. 8.
(—)

Ukrainische Rundschau
одинока українська часопись на нїмецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним сьвітом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кождого інтелїґентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII/3 Frauenfelderstrasse, 2.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть
NERVOL
„Назва правно забезпечена"
аптикара др. Ю. Француза
в Тернополи.
Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol" і не приймати нїяких „Нервотонів".
Цїна флякона 80 сот. 10 фляконів (фляшощок) 8 кор. з оплатою і опакованем. Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всїх країв.
В Чернівцях на складі у Шміда і Фонтіна, в Селетинї в дроґоерій медициналній Стернпуса.
19 (—)

ДРУКАРНЯ
тов.
„РУСКА РАДА"
в Чернівцях
Петровича 2.

До Америки і Канади
найвигіднїйша, найдешевша і найпевнїйша їзда через 185 (—)
ЛІНІЮ КУНАРДА
Вивідати можна через аенцию
SCHRÖDER & COMP. TRIEST
(З Трієсту)
Pannonia 14. цьвітня с. р.
Carpathia 28. цьвітня с. р.
Ultonia 5. мая с. р.
(З Ліверполя)
Lusitania, найбільший найпрактичнїйший паровець на сьвітї; відїзд 25. цьвітня і 16. мая
Mauretania відїзд 11. цьвітня 2. і 23. мая. 1908.

Друкарня „Рускої Ради"
має на складі
КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦИЙНИХ ТОВАРИСТВ
(Взаїмна Вигода")
Всї книги до веденя товариства,
коштують враз з стемплями 50 кор.
з пересилкою 51 кор.

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Канцелярії отворені для сторін тільки перед полуднем (8—3 год).

Товариство взаїмних обезпечень
„ДНЇСТЕР"
у Львові, при ул. Рускій ч. 20. (в власнім домі)
приймає обезпеченя будинків, всяких річий домашних господарских, збіжа і паші на случай шкід заподїяних через пожар. Оплата премій мала, а користь для погорівших велика.

Шкоди лїквідує і виплачує „Днїстер" з найбільшою скоростею. При оцїнцї шкід бувають запрошені 2 господарі селяне з поміж членів. Дотепер виплатив „Днїстер" **15.588 відшкодовань** в сумі вісїм і пів мілїона кор.

Зиск по скінченім роцї звертає ся членам. Звороту за р. 1906. і 1907. виносили 10. проц.

Банк краєвий у Львові і Чернівцях, Каса ощадн. у Львові, і т. д. приймають полїси „Днїстра" при удїлюваню позички.

На житє можна обезпечати ся через „Днїстер" в Краківскім Товаристві.

Аґенциї „Днїстра" находять ся в кождім містї і в многих селах; там, где, еще неробить иньший аґент „Днїстра", можуть письменні селяне старати ся о удїлене аґенциї. Дотепер дістали аґенти 1,142.108 корон провізиї.

Фонди Товариства 31. грудня 1907.

Фонд резервовий	Кор.	1,003.364·—
„ резерви премій	„	613.720·—
„ на звороти	„	50.939·—
„ на ріжницю кур.	„	3.437·—
„ резервиспециял.	„	35.000.—
„ емер. урядників.	„	218.364.—
иньші фондизаосмотреня	„	40.000·—
Разом сума	Кор.	1,964.824·—

Селяне! покривайте дахи бляхою або дахівкою!

Марка охоронна: **котвиця**
Liniment. Capsici comp.
Pain-Expeller
Загально признаний знаменитий усмиряючий лїк на втиранє по цїнї **80 сот. 1·40 кор. і 2 кор.** можна купити у всїх аптиках.
Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних фляшках з нашим охоронним знаком **„котвиця"** з аптики Ріхтера і для остережности приймати лише фляшки тим охоронним знаком яко правдиві. 178 27—40
Аптика Ріхтера „під золотим львом"
у Празї, улиця Елисавети число 5.

Селяне! асекуруйте ся від шкід огневих!

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ" і „РУСКУ РАДУ".

Виданя „Рускої Бесїди" і „Рускої Школи"
можна купити у всїх
філїях „Рускої Бесїди" і „Рускої Школи",
в друкарнї „Рускої Ради" і в книгарни І. Рехенберґа.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик **Рік заложеня 1873.**

Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.

Товари з альпаки і німецького срібла В. Бахмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.
Дамскі ковняри і зарукавкі. найлїпші і найновійші товари футряні.
Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin", „Nutria". шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.
Правдиве біле Єґера Др-а Лямана, калїсони і майтки. вебові і в Chenili хустучки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.
Трикотові і вовняні камаші.
Товари обувяні, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.
Для панів лакерки, півчеревики — найновійшої сорти.
Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.
Куфри до подорожи з замочками і без. Нецезарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітила і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.
Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.
Найновійші артикули карнавалові:
Для дам наймоднїйші черевики балеві, загортки, ґази і вахлярі
Кляки і цилїндри найновійшого крою.
Щітки до річий, голови і до зубів.
Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і француской продукциї.
Хусточки батистові, шовкові, паньчохи шовкові так звані „Flor" гладкі і „ajour", рукавички шовкові, ірхові „Marabout" і иньші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові пояски найновійшого фасону.
Шовкові шкарпетки. „Flor" рукавички, найлїпших фабрикатів сорочки батистові, піки. наймоднїйшого фасону.
Ковнярики, маншети, краватки, полотняні хусточки і батистові.
Пиборі до польов ня торби камаші, зарукавки крісла полеві і амуніция.
Санки „Rodel" всї специяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Огроіч.
З друкарнї товариства „Руска Рада" в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Ч. 38. Чернівцї, пятниця дня 28. марта (10. цьвітня) 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщинї: на цїлий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цїлий рік 8 карбованцїв, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цїлий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цїлий рік 18 кор. (згл. 9 рублїв або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятницї і недїлї.

Редакция, адмінїстр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівцї“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім недїль і сьвят.

До виясненя ситуациї*).

Написав Іван Герасимович.

(*Дальше.*)

В передпослїднім роздїлї сеї статї говорив я про неприродну злуку наших верховних полїтиків із ріжними елементами, яких екзистенция і красший розвиток відбувають ся з моральною і материяльною шкодою і коштом нашого народа, та виказав, що така злука „в горі“ лише деморалїзує і дез'орґанїзує нарід. Она також є і причиною, що наші провідники не можуть як слїд виступити проти материяльного визиску нашого простолюдя. А се

економічне поневолене нашого народа

прямо страшне. Оно проявляє ся ріжними формами. Нема де правди дїти — в великій мірі шкодить нашому народови корчма, пропінация. Наш нарід затроюваний цїлими столїтами алькоголем не може тепер масово відтягнути ся від корчми, як би то ми сего бажали, тим більше, що верховні чинники і сторожі морали і безпеченьства красше дбають про гарний розвиток пропінаций і про добробут пропінаторів, чим про здоровле народа, та про визволене его із економічної зависимости.

І тих корчем, пропінаций намножилось у нас, на Буковинї сотки-тисячі. Коли н. пр. їдеш горами, то попри головний тракт надибуєш що трета-четверта хата шинк: а і на долах корчми ростуть скорше, чим школи або які иньші хосенні народови інституциї. Тому то гірский нарід, хоч з природи вивінуваний високими здібностями і прикметами, летить в безоднї економічної зависимости, морального упадку і особистого полїтичного поневоленя. Чим дальше, тим гірше...

На „долах“ нарід підупав сильно, а виразом того являють ся чимраз частїйші і більші еміґрациї до Канади, до Прус і т. п. Однак в порівнаню до гір, то ту не таке еще страшне пекло нужди як там. Та ті особи, що стоять на чолї наших економічних інституций (сїльских кас райфайзеньских) мають нагоду переконати ся, кілько то довгів тяжить на недвижимім маєтку нашого народа, кілько лихварских довгів еще незаінтабульованих. Як прийде ся викупловати якого нашого брата від лїцитациї, то спис всяких довгів і довжків та судових коштів становить цїлу лїтанїю. Аж лячно стає чоловікови, коли як слїд зрозуміє невиносимі обставини, серед яких мусить жити, чи радше живучи повільно марнїти, загибати наш нарід.

Корчма, про яку я висше згадував, — се лиш одна — що правда — з найголовнїйших причин сеї загальної нужди. Таких причин є більше. Малоземельність, брак зарібків, дорогі артикули поживи, ріжного рода лихви, а дальше податки і ріжні драчі і т. д. складають ся на причини того загального упадку.

Каси сїльскі безперечно помагають народови богато. Але се поміч спорадична, не загальна, і не радикальна. Тут треба якоїсь більш загальної акциї, треба зміни обставин і зміни системи, що можна здобути не приватною працею, але в законодатній дорозї. Приватні люди чи інституциї не в силї довести до таких, нам пожаданих змін; — они можуть хиба ту бажану нами еволюцию приспішити. За те дїло мусять взяти ся енерґічно соймові і парляментарні наші посли, а вся суспільність повинна їм гідно помочи.

Наші дїячі полїтичні, що правда — від довшого часу вже вивісили на прапорі своїх полїтичних змагань також визволене нашого народа законною дорогою із економічного поневоленя і виробили в тім зглядї конкретні програми. Та поки що поза сам „намір“ і поза самі „змаганя“ справа активно не поступила на перед і обставини в законній дорозї не змінили ся нїчого. — Се дає привід до ріжних міркований нашому народови. А коли зважити, що наші полїтичні противники і вороги нашого народа анї хвилї не засипляють, щоби не використати якої нагоди, де могли би нам підорвати довіре між широкими масами, — то стане ясно, що програма на „папери“ не тільки не має нїякого додатного реального наслїдку, но противно — може стати оружем в руках наших противників як-раз проти тих, що склали ту програму а після неї інтензивно не поступають та полишають еї, щоби она сама переводила ся...

Справу економічного визволеня нашого народа уважаю підставною працею в нашій полїтичній акциї. Чоловік, пригноблений злиднями, непевний свого завтра, нїколи не може бути добрим материялом в полїтичній борбі, не може бути постійним в полїтичних змаганях і переконанях, взагалї поза щоденними клопотами о здобуте найпримітивнїйших условин житя не має анї часу анї охоти до образованя себе, яке є підставою полїтичного знаня, — а зависимий своєю екзистенциєю від свого чи чужого дуки, мусить ему іти під лад, бо в противнім случаю стратить і ту одробину средств до житя, що має. Аж з хвилею, коли цїлковито або бодай в більшій части усуне ся ту економічну зависимість, тодї доперва можна мати свобідне поле до полїтичної пропаґанди, а у всякім разї нарід тодї скорше і красше заінтересує ся тими животними справами як тепер, бо сказано: „прибудь щасте — разом буде“.

(*Дальше буде.*)

*) З причини пильних а важних льокальних праць громадяньских, які треба було покінчити на речинець, — опізнив ся я троха з написанем дальшої части сеї статї. За той час зайшли обставини, які потроха змінили в дечім ситуацию і те я в дальшій части сеї статї узглядню і обговорю. Інтересуючим ся сею справою пригадую, що початок статї містить ся в чч.: 8., 11., 16. і 19.

Бесїда посла Василька над етатом мінїстерства судівництва

(*31-го марта 1908 в буджетовій комісиї*).

(*Дальше.*)

Що тичить ся тих відносин, то мій румуньский товариш тут в комісиї вправдї признав, що є і на Буковинї бездоганні судді, однак взагалї про юстїцію краю видав дуже неприхильний суд. Більш меньш то саме сказав названий товариш на засїданю буковиньского сойму з дня 7. жовтня попередного року. Однак з сими своїми виводами остав ся він одинокий і голова парляментарного румуньского клюбу, бар. Гормузакі як також его товариш клюбовий посол Сїмйонович опрокинули закиди бесїдника в найенерґічнїйший спосіб.

Оскілько відносять ся його виводи до румуньского судейского стану — а як раз звідси взяв названий посол більшу частину своїх примірів — не маю причин на се реаґувати, хоч поодинокі особи як пр. надрадник суду Стефанелї і надрадн. суду Емілїян Ісопескул задля своїх визначних прекмет характеру — оба панове полїтичні противники — в цїлому краю так звісні особистости, що як буковиньский посол не можу залишити сего сконстатованя. Але мій румуньский товариш у комісиї заняв ся не лише членами своєї нациї, оскілько вони приналежні до судейского стану, але цїлою Буковиною, назвав тамошні обставини лихими і не европейскими, покликуючи ся при тім нїби на висказ помершого президента найвисшого трибуналу д-ра Штайнбаха. Коли тут не розходить ся о якесь непорозуміне і др. Штайнбах дїйсно так неприхильно висказав ся про буковиньске судівництво, то я можу сьому лише те протиставити, що я якраз передвчера говорив з менї так само міродайною, коли ще не більше міродайною особистостию, яка служала на Буковинї шість лїт, іменно з президентом висшого краевого суду в Празї, ексц. Весселї. Його суд про буковиньску юстїцию звучав зовсїм инакше. Впрочім др. Штайнбах немав нагоди наочно переконати ся про відносини буковиньского судівництва, хиба з Відня як президент найвисшого трибу-

---

Др. Евген Кремер. 2)

СИСТЕМА І ОРҐАНЇЗАЦИЯ
райфайзеньского спілкового руху в Швайцариї.

Друга частина.

Систематичне подрібне представлене сути руху.

МІСЦЕВІ СПІЛКИ.

Перший роздїл:

Основні статутові постанови про зовнїшну орґанїзацию, управу і круг дїланя місцевих спілок.

З річевих позитивних причин ми уважаємо за відповіднїйше найперше представити нагі статутові постанови, а іменно в першій мірі про зовнїшну форму швайцарских місцевих спілок. А місцеві спілки є підставою і ґрунтом цїлого руху. Коли приглянути ся докладнїйше тій питомій зовнїшній орґанїзациї, виступить виразнїйше внутрішна суть річи, еї суспільний характер. В кождім разї ми зискаємо погляд опертий на дїйстній зовнїшній підставі, коли ми будемо старати ся пізнати суть річи виходячи з позитивної твердої форми.

§ 3. Найважнїйші постанови статутів про зовнїшну підставу (зовнїшну орґанїзацию і участь членів) в поодиноких спілках.

У взірцевих статутах для місцевих спілок (спілкових кас позичкових) зревідованих Швайц. Райфайзеньским Союзом дня 21. вересня 1903. р. і офіцияльно виданих є такі приписи про орґанїзацию і управу тих спілок:

А. Місцевій простір дїланя.

Безпосередна дїяльність є ограничена на простір, в статутах докладно означений (округ спілки).

Що до величини округа спілки тримає ся правила, щоби округ спілки був можливо найменьший, без шкоди для житевої спосібности спілки (парохія, громада, або иньший подібний округ).

Б. Приписи про членів.

1. Членами можуть бути лиш фізичні або правні особи, що в данім окрузї мешкають, є доброго імени, не належить до жадного иньшого кредитового стоваришеня та можна їм дати кредити.

2. Права членів: Члени є управнені відповідно до статутів і реґуляміну побирати позички з спілкової каси в міру средств грошевих і складати там свої гроші. Як про важне право членьске треба згадати про право „брати участь на загальних зборах з одним голосом.“

Хто є членом спілки, тим самим має право участи у всїх иньших користях спілки. Иньших прав членів, крім згаданих висше, не наведено в відносних параґрафах статута.

3. Обовязки членів: „Члени є з'обовязані, сповняти статути спілки і беречи інтересу спілки в кождім зглядї.“

Материяльно найбільше важним з'обовязанем є обовязок поруки, порушений в слїдуючім уступі.

В. Фінансова порука.

Забезпечене спілки за еї з'обовязаня супроти вірителїв спілки полягає на необмеженій поруцї членів.

§ 4. Найважнїйші постанови статута при управляючі орґани місцевих спілок. 1. Загальні збори мають у всїх питанях дотикаючих спілки найвисше рішене, о скілько статути не приписують інакше. На зборах має кождий член відповідно до властивого спілкового принципу один і то лише один голос.

Найважнїйшими задачами загальних зборів є особливо: установлене оборотового капіталу, реґуляміну дїловодства, затверджуване білянсу і річних рахунків, вибір і звільнюване з уряду виконуючих орґанів заряду.

2. Старшина „є властивим керманичем дїловодства“. Члени старшини „сповняють свій уряд як безплатний, почесний уряд“.

Найважнїйшими задачами старшини є: принимати і виключати членів, удїлювати кредит і наглядати, щоби був добре з'ужитий та сплачувати, нагляд над справами касовими і рахунковими. Ще зазначити треба тут загальний обовязок заохочувати до иньших галузий дїланя, про котрі буде мова в другім третім і четвертім роздїлї. А також до відповідного стараня про те.

5. „Рада надзорча має стеречи, щоби були сповнювані статути і порядок дїловодства“ і має „в случаю неправильностий хопити ся всїх потрібних средств, а з'глядно скликати загальні збори“.

Як старшина що веде цїле дїловодство, так само і рада надзорча, що наглядає над усїм, сповняють свої задачі як безплатний почесний уряд.

З управнень безпосередного дїланя при біжучих справах раді надзорчій є придїлено: рішане коли ходить о ухвалене позичок членам старшини і коли члени старшини ручать за позички з каси, заступство спілки в процесах проти поодиноких членів старшини або цїлої старшини.

4. Касиер, що не може бути анї членом старшини анї ради надзорчої“, має записувати приходи і розходи на основі ухвал старшини, провадити книги,

налу на підставі поодиноких актів, які дійшли до него. Маю також спромогу навести иньші авторітети, які є більше міродатними як др. Штайнбах, бо вони у власній особі служили на Буковині, бо вони там роками працювали; і тому, що як судді мали добре імя, треба і на їх осуд зважити. З буковиньского судейского стану вийшов незабутний посол до Ради державної Томащук; президент львівского висшого суду, барон Шенк, радник двору при найвисшім трибуналї Уте, Раквіч і Коссовіч.

Зараз є пять радників двору при найвисшім трибуналї, що відбували на Буковині службу як судові урядники, а бувший ґенеральний адвокат при найвисшім трибуналї і пізнїйший президент найвисшого суду барон Сімон Дріч був буковиньским судиєю. Як мій буковиньский товариш сам подав, походять його інформациї про управу судівництва на Буковині з того часу, як він перебував в сїм краю за часів виборчого руху. Після мого скромного суду виборчі аґітатори, які інформують кандидата не є правдиві інформатори задля піднесеня таких закидів, так само думаю, що розарене, в якім находимо ся підчас виборчої борби, за те не ручить, що ми витягнемо зовсїм слушні консеквенциї.

Однак се неправда, що твердив румуньский товариш буцїмто 40 проц. суддїв на Буковині приналежать жидівскій конфесії; дальше зовсїм неправдиво, що жидівскі судді наслїдком ріжних житевих звичок відносять ся як чужинці і без зрозуміня супроти умов житя населеня. Всї ті жидівскі судді є домородні, виросли серед буковиньского населеня, і що найголовнїйше при їх принятю розвідують ся дуже точно дотично їх кваліфікациї, їх попередного житя, і їх відносин, більше як при християнах, так, що вони належать до найлїпшого матеріялу буковиньского судейского стану. В доказ можу покликати ся на теперішного президента суду в Чернівцях Кляра, який безперечно відчуває ся як нїмецкий націонал — він прийшов з Ґрацу до Черновець і годї йому приписувати особлившу симпатию до Жидів, — який 75 проц. жидівских суддїв кваліфікував нотою „знаменито“ і „дуже добре“.

Румуньский товариш сказав, до головних скарг населеня належить обставина, що населене тим обурює ся, що судді Жиди. Нї, мої панове, се неправдиво. Мужики не інтересують ся про те, чи він є Русин, чи Румун, чи Поляк; те, що вони жадають, се в нас дїйсно бракує, аби судця знав цїлковито їх мову. Знаю цїлий ряд польских суддїв в руских околицях, що тїшуть ся улюбленем і пошанованем, так само знаю румуньских суддїв в руских околицях, але на жаль знаю також — а се більшість случаїв — руских суддїв, що не знають румуньскої мови, як також румуньских суддїв, що не говорять по руски, і вкінци жидівских суддїв, що не говорять анї по руски анї по румуньски.

Се доводить до незадоволеня серед населеня, а се незадоволене нинї кольосальне. Треба також сконстатувати нїде нечуваний факт, що на Буковині не лише внутрішною, але вишною урядовою мовою є нїмецка. Мужика кличуть перед суд, він зізнає в рускій або румуньскій мові, а протокол списує ся по нїмецки. Писар судовий є притім по найбільшій мірі перекладчиком, бо судия не знає мови. Самозрозуміло, що такий судовий писар не може ручити за автентичність, і слово сього перекладача не може творити основи для юстициї, опираючої ся на леґальности і правильно функціонуючої. Се один з найголовнїйших моментів нарікання мужицкого населеня на Буковині, на що звертаю увагу міністра судівництва.

Дальшим лихом є кольосальне перетяжене буковиньских судів і недостаточне число судових урядників. Від коли увійшов в житє новий цивільний процес, зросло природне число процесів, так приміром в повітовім судї в Сереті від р. 1898 до 1906 з 6068 процесів на 10.468 (отже зріст о 4400 процесів). Число робучих сил при сїм повітовім судї остало однак таке саме як в роцї 1898.

Але мужик незадоволений тим, що закона о поправленю ґрунтових книг з дня 11. грудня 1906 доси ще не переведено. Брак судейских сил подає ся за причину сього. Позволю собі, моїй приватній думцї дати такий вислов, що особисто не мав би нїчо проти того, як би замість того, що сї непорядки збільшали ся рік від року, навіть з иньших провінций запевнивши їм відповідну платню і аванс покликувано компетентів на судейскі місця, розуміє ся з застереженем, що вони придбають собі знане краєвих мов. Впрочім можнаб їм признати бонїфікациї в формі скоршого адютованя. Відносини в авансї судових урядників на Буковині не злі і признанем матеріяльних користий можна би легко усунути брак. Можна-б навіть в самім краю збудити в укінчених правників далеко більший інтерес для судейскої служби, коли при вступленю в судову службу признасть ся їм ті самі користи, які удержують при політичних урядах і при фінансовій дирекциї.

(Конець буде.)

Рада державна.

На засїданю в понедїлок 6. президент палати п. Вайскірхнер оповістив, що п. др. Охримович зложив мандат, а на його місце вступає його заступник, письменник Василь Стефаник.

Міністер скарбу вніс проект закону о розширене часового увільненя від податку домово-чиншового нових домів, котрі станутъ на ґрунтах давних фортифікаций в границях громади Кракова.

Опісля вела ся дальша дискусия над континґентом рекрута. П. Хоц запротестував против того, що справу сю уведено до палати у формі наглого внесеня. З уваги, що мілїтаризм приносить ческому народови шкоду з огляду політичного, народного і державно правного, заявляє бесїдник, що його сторонництво буде голосувати проти признаня континґенту. — Всевимець Странски заявляє, що його сторонництво з уваги на значінє союза монархії з Нїмеччиною буде голосувати за нормальним континґентом, але се не можна уважати за знак довіря до правительства. — По замкненю дискусиї ґенеральний бесїдник п. Шумаєр, (с. д.) промовляючи против континґенту, витикає правительству, що в однім предложеню жадає нормального континґенту, а в другім збільшеного континґенту для краєвої оборони, а в додатку не зважає на найважнїйші потреби населеня. Міністерство війни каже, що проект закона о заведеню дволїтної служби вже готовий, а міністер краєвої оборони, говорить про услівя, котрі вперед еще треба сповнити. Також і знущаня над жовнїрами не втамували ся, хоч і видано якісь там розпорядженя. Не знати також, чи зроблено що, щоби зарадити бракови військових лїкарів. — Ґенеральний бесїдник за континґентом п. Куншак (христ. соц.) пристає на збільшене континґенту для краєвої оборони, коли знесені будуть остатні вправи в 11. і 12. роцї служби. — Промовляв еще внескодавець п. Поґачнік потім скінчило ся засїдане.

У вівторок 7. с. м. вела ся дальша розправа над континґентом рекрута. При фактичних справозданях заявив п. Окуневский, що справу п. Костя Левицкого уважає за полагоджену, скоро президент сказав на вчерашнім засїданю, що слїдчий судия відступив від обжалованя. П. Хоц жадає поіменного голосованя над справою континґенту; внесене се поперто достаточно. Перед голосованем п. Зайц застерігає ся, щоби полагоджене закону нараз в трох читанях не було преюдикатом на будуче.

В поіменнім голосованю принято наглість внесеня 303 голосами против 122; contra голосували соціялдемократи, чеські радикали і посол Масарик, всенїмцї деяки Румуни, Русини, Сіоністи і віденьскі демократи. Опісля приступлено до нарад над самим внесенем в справі континґенту рекрута. Після промов кількох бесїдників, між котрими п. кс. Ржешудко з польського кола горячо промовляв за утриманем оружної сили держави, при чім висказав подяку цїсареви за narodową wolność w Galicyi, вибрано ґенеральних бесїдників. П. Штравхер сказав, що, поки військова управа не дасть вияснення що до військових реформ, не можна їй признати рекрута. П. Кучера заявив, що його сторонництво буде голосувати за континґентом з уваги, що військова управа таки зачинає прихиляти ся до потреб населеня. — При голосованю принято предложене в другім читаню. Поки приступлено до третого читаня, п. Зайц повторив свій протест. Потім принято предложене в третім читаню.

В запитї до президента палати п. Брайтер сказав, що разом з п. Костем Левицьким вручив міністрови краєвої оборони мемориял в справі одного спенсіонованого полковника з просьбою о інтервенцию у міністра війни. На те міністерство війни внесло жалобу против пп. Брайтера і К. Левицького, а наслїдком того краєвий суд віденський зажадав від палати послів видачі тих обох послів. Руский клюб звернув ся до міністра і загрозив скандалом; крім того п. Окуневський порушив сю справу у своїй промові. (Віцепрезидент п. Жачек перебиває бесїдникови і просить, щоби обмежив ся до запиту. П. Брайтер говорить дальше:) Міністер краєвої оборони заявив сьвято, що про судову жалобу нїчого не знає і що з нею не солїдаризує ся. Від жалоби відступлено нїби-то длятого, що зайшло передавнене, а властиво тому, бо п. К. Левицький належить до більшого клюбу. Бесїдник запитує, чи президент готов боронити послів перед самоволею. — Віцепрезидент Жачек відповів, що подасть се до відомости президента. На сїм засїдане закінчено.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 9. цьвітня 1908.

Пригадуємо, що руско-народний театр приїздить до Чернівцїв і буде грати вже від 1. мая в салї міского театру.

Послови Н. Василькови висказали судові офіцїянти і канцелярийні помічники в Ґурагоморі телеґрафічно подяку за внесену в буджетовій комісії резолюцию.

переховувати касу і вартні папері“. За то має дати забезпеку через поруку або застав.

Касиера нагороджує ся відповідно до працї сталою нагородою, а нїколи в відсотках приходів або розходів або в міру зиску.

Б. Иньші можливі управляючі орґани.

Коли спілка приступає до иньших галузий крім кредитових, потрібні ще иньші управляючі орґани. Статути виразно не означують способу іменованя, складу округу дїланя.

Як заходить того потреба, то веденє тих галузий поручає ся поодиноким членам управи, або осібним людям, що підлягають загальній управі.

§ 5. Найважнїйші приписи статута про справи, якими має занимати ся місцева спілка.

А. Принятє чужого гроша:

1. Щадниця: Спілка служить як щадниця для членів і нечленів.

2. Затягнені позички: Є то більші суми, що їх з одної сторони задля їх висоти не уважає ся за щадничі вкладки у властивім змислі а з другої сторони одержує ся їх під осібними услівями процентовими і сплати.

3. Членьскі наї. Они є підрядного формального значіня. Принципіяльного значіня не повинні мати і тому фактично є низько означені.

Б. З'ужите принятого гроша.

1. Позички і кредити на біжучий рахунок членам: Около тих родів грошевого обороту обертає ся головно цїла робота в спілцї. Се зовсїм природно, бо спілка цїлою своєю засновою в першій мірі служить на то, щоби заспокоїти здорову потребу кредиту своїх членів.

Удїлюванє позичок иньшому крім членів не дозволене.

При обох формах позичок грошевих придержує ся таких норм:

а) Позички в звичайній формі: Спосіб сплати завше мусить бути наперед означений та приноровлений до того, як найвідповіднїйше є довжникови сплачувати. Час сплати волїє бути за довгий, як за короткий. Сплата може наступити на раз, в означених ратах (сталі рівні тижневі місячні або річні рати лише на сплату капіталу, а процента, що їх рівночасно треба платити за кождий раз обраховує ся осібно з цїлого осталого довгу) або в формі амортизациї (в завше рівних процентах капіталу, так що сплата капіталу і процентів річно творить завше ту саму суму.

Точного дотримуваня раз означених термінів сплати треба строго придержуватись. Лиш з важних причин можна їх продовжити.

На всї з'обовязаня задержує собі спілка право чотиротиждневого виповідженя. Сего средства хапає ся лиш тодї, як би спілцї масово виповіджено позички, або як би довжник або його ручителї попали в такі обставини, що булаби загрожена безпека позички.

У відношеню до сих позичок обовязує засада, що старшина кождочасно має розслїдити, в який спосіб думає позичаючий з'ужити позичку, та що ухвалене позички завше полягає на переконаню про морально-добру цїль позички. Як покаже ся, що позичку з'ужито на иньшу цїль, то старшина може або згодити ся на то виразно чи мовчки, коли той иньший спосіб з'ужитя є можливий до принятя, або може скористати з свого права безпроволочного виповідженя позички.

б) Кредити на біжучий рахунок: Они мають заспокоїти такі кредитові потреби, при котрих старшина не може кождоразово ствердити цїли з'ужитя, бо ті поодинокі нагоди з'ужитя не можна за кождим разом наперед предвидїти, проте не можна їх наперед зголосити на місячних засїданях старшини. До того не можна мати на кождий поодинокий случай сейчас позволеня старшини, бо она при своїм безплатнім урядованю мусїла би тодї занадто часто відбувати засїданя, а мимо того не завше була би виключена небезпека шкідливих опізнень.

При таких обставинах старшина призволяє цїлий кредит на підставі загального означеня цїли. Той, що дістане такий кредит, може в границях раз признаного кредиту позичати з каси гроші в довільнім часї і довільній висотї.

В кождім разї зі сторони управи треба на то зважати, щоби підчас рахункового року вплинули відповідні сплати. Инакше могли би біжучі кредити служити до замаскованя нездорових сталих позичок зі сторони відносних довжників.

Нагляд над морально-добрим з'ужитем і безпека кредитів удїлених на біжучий рахунок має бути тут зовсїм подібно як призвичайних позичках.

Попри кредит на біжучий рахунок можна тому самому членови удїлити звичайних позичок з спілкової каси, о скілько на се позволяють відносини члена або дана запорука.

Свій до свого! Одинока руська торговля в Чернівцях при улицї Паньскій, число 35 ІВАНА СТЕРНЮКА

Посол Спинул і товариші поставили сими днями в парламенті слідуючі інтерпеляциї: I. До міністра справедливости в справі зміни § 420 кар. зак., після якого може судия узнати народного учителя нездібним до учительского стану, наколи він покарав тілесно шкільну дитину другий раз. II. До міністра краевої оборони, аби ті учителі, що служать при краевій обороні, відбували що річні вправи так само лиш по 14 день, як ті, що служать при стійнім війску, а не, як тепер, по 28 день. III. До міністра зелізниць в справі знижения ціни їзди на зелїзници для народних учителів. IV. Так само, щоби признано повітовим інспекторам шкільним, яко політичним урядникам, нанов[и] леґітимациї для їзди зелїзницию, які то їм відобрано перед кількома роками.

Ґімназия у Вижници. З Відня доносять, що міністер Мархет у вівторок промовляючи в буджетовій комісиї дав запевнене, що з вереснем буде отворена руска ґімназия у Вижници.

До відома гр. православній консисториї і краєвому президентови. Громади Милишівці гор. і Бадівці вол. становлять парохію і мають лише одну церкву поставлену на милишівскій териториї. Милишівці гор. числять близько 3.000 самого руского селянства, тоді як Бадівці вол. мають всего 997 Волохів. Справедливість вимагає отже, щоби служба і проповідь відбувала ся в церкві на переміну по руски і по волоски. Але в нашій церкві вже від року не чути Божого слова в рускій мові; наша церков має тепер чисто волоский характер, а чому, се ми хочемо близше розказати. В нашій парохії є парох от. Василь Каланча, а сотрудником о. Брябан. Каланча уміє по волоски і по руски, але сотрудник і слова руского не знає. За якісь вчинки засуспендовано пароха Каланчу вже рік незабаром, то є 18. мая 1907. Завідателем парохії призначено пароха з Сатульмаре, що також не знає рускої мови. Завідатель і сотрудник відправляють отже службу і проповідь лиш у волоскій мові, чим кривдять руских парохіян, котрі становлять більшість. Хоч справу засуспендованя пароха Каланчі вже перед шістьма неділями комісийно розслїджено та ще до тепер нема жадного присуду. Коли-ж полагоджене сеї справи ще протягає ся, то нас покривдить ся ще й тим, що ми і ціла руска молодїж, котра волоского язика не розуміє, лишить ся без великодної сповіди. Бо хто висповідає шкільну молодь, котра після шкільних і церковних законів висповідати мусить ся? На се звертаємо увагу церковних і шкільних властий, аби щось відповідне в сїй справі розпорядили. Ми маємо надїю, що наш голос причинить ся до скоршого налагодженя нашої церковної справи на хосен громади. *Православні руські парохіяне.*

Нанзен в Чернівцях, або як „Ґалїчанїн" пошив ся в дурні. На 1. цьвітня с. р. пустили в курс черновецкі часописи два жарти: одна про частинне затьміне сонця, що мало відбути ся якраз 1. с. м., а другий про гостину в Чернівцях славного подорожника Нанзена, який того самого дня мав виголосити відчит в салї музичного товариства. Але черновецка публика мала в тямцї торічні жарти, а до того затьміне і Нанзен з'їхали ся так ненадїйно, що се кождому впало в очи і — „затьміне" відбуло ся без жадного зрїтеля, а „відчит" Нанзена без жадного слухача. Тимчасом в „Ґалїчанїнє" читаємо простору новинку не лише про відчит Нанзена, але й про витане його на двірци в Чернівцях та про бенкет, уряджений по відчитї „під чорним орлом", в якім взяли участь буковиньскі нотаблї. На черновецке „prima aprilis" зловили ся отже лиш одні редактори „Ґалїчанїна". І тепер читачі їх будуть знати те, чого не знає нїхто другий, що Нанзен був в Чернівцях. Скілько то таких автентичних вістий пустив орґан „істинно русскіх?"

Резиґнація посла Охримовича. Посол др. В. Охримович зрезиґнував з свого мандату парляментарного, а на його місце покликано заступника Василя Стефаника, відомого нашого письменника. В сїй справі доносять з Відня до „Дїла", що україньско-руский клюб парляментарний на засїданю з дня 6. с. м. приняв сю резиґнацию з жалем до відомости, признаючи важність тої обставини, що др. В. Охримович є заступником голови „Народного Комітету" і теперішним фактичним його управителем, отже постійне перебуване д-ра В. Охримовича у Львові є в інтересї народної справи конечно потрібне.

Поєдинок Штернберґ-Берґман. Посол ґраф Штернберґ визвав ческого аґрарія п. Берґмана на поєдинок за те, що останній в своїй суботїшній бесїдї полемізуючи з ґрафом Штернберґом назвав його шпортовим полїтиком і говорив про него як про „патольоґічну появу" на парляментарній аренї. Секундантами ґрафа Штернберґа є пп. Чайковский і Ісопескул Ґрекул, а посла Берґманна пп. Урдзал і Свейк. Чи до поєдинку прийде не знати, бо ґрафа Штернберґа уважають за „satisfaktionsunfähig".

Толстой про свій ювилей. В „Рус. Вѣд." надруковано листа Льва Толстого до бувшого редактора харківскої ґазети „Народное Слово" Бодяньского, присудженого харківскою судовою палатою до шести місяцїв тюрми за розповсюджене творів Толстого. Толстой пише: „Ви гарно б висловили єдиний і найкращий спосіб вшанувати мій ювилей, тоб то зробити для мене справжно приємність, що мене б задовольнила — се — посадити мене в тюрму за написане тих творів, за розповсюджене яких вам доведеть ся сидїти шість місяцїв. Сидить там багато людей, і багатьом здаватиметь ся моє бажане жартом і парадоксом. Але-ж се проста й щира правда. Нїщо так цїлком не задовольнить мене і не дасть таких радощів, як те, колиб мене було посаджено в тюрму, вонючу, холодну й голодну". Кінчить ся лист так: „Наприкінцї віку се далс-б менї перед смертию справжню радість і задоволене та й усунуло-б від усїєї ваги того ювилею, що готуеть ся".

Судові репресії в Росії. „Наша Газета" дає статистику судових репресій в справах революциї та опозициї за два місяцї—з 1. січня до 29. лютого 1908 року. До смертної кари присуджено 417 осіб: в січни 179, в лютім 238; покарано на смерть 198: у січни 84. у лютім 114. Смертну кару замінено каторгою 41 осіб. До инших кар за два місяцї присуджено скільки людий: 1. Каторга не вічна 338, каторга вічна 46. 2. Поселене 84. 3. Арештантскі роти 143. 4. Дісциплїнарні бат. 16. 5. Тюрма 236. 6. Крїпость 252. 7. Арешт 69. Разом 1184. Окрім сего в січни подано в суд на 16 редакторів опозицийних ґазет і в лютім на 12. Адмінїстративно припинено опозицийних ґатет (і тижневників) у січни 18, у лютім 6; судом: у січни 2, у лютім 2: покарано, на підставі циркуляра 3 червня 1907 року, у січня 38 редакторів опозицийних ґазет на 24.100 карб. та в лютім 15 редакторів на 9.300 карб. За ріжні полїтичні справи судом покарано в січни та в лютім 13 депутатів першої, другої і третої Думи. Синод позбавив Гр. Петрова сьвященства. Таким чином у січни та в лютім місяцї за революцию та опозицию покарано 1615 осіб. За сей час було 7 судів за еврейскі погроми і покарано: арештантскими ротами 40 осіб, тюрмою 65. На трох редакторів чорносотенних ґазет подано в суд адмінїстрацию; припинено адмінїстративно одну чорносотенну часопись; покарано 2 редакторів на 1500 карб.; до тюрми та до арешту присуджено 3 редакторів на 4 місяцї.

---

3. Иньші грошеві вклади. Спілка може здобути іпотечний титул, достаточно забезпечений заставом або порукою, під умовою, що відносні довжники або заставники є або стануть членами спілки.

З одної сторони при такім поступованю ходить о особистий інтерес маєтковий члена, що своє платне з'обовязане через спілкову касу змінює на готівку, щоби не стикати ся з заводовими купцями таких титулів і платити їм нераз нерозмірно велику провізию. З другої сторони — се є найважнїйшим — через перенесене істнуючого довжного з'обовязаня на другого вірителя, дістає довжник догіднїйшого або ще гіршого вірителя, а се має для його маєткового інтересу велике значіне.

При торговли землею, яку управляють заводово деякі „промисловцї" тут треба глядїти вихідної точки нерозмірно великих, погубних — економічно, і морально — обтяжень довжників, тягарів, що їх наслїдки розтягають ся непрогляднї лінії і розгалуженя. Противно спілки є в станї через улекшене условин сплати: примінене до обставин довжників уможливити дуже благодатну розвязку таких довжних відносин на правдиву користь довжника.

Розуміє ся, що при таких справах глядить ся на відповідне забезпечене як і при иньших інтересах спілки.

Під ту рубрику „иньші вклади грошеві" можна дальше зачислити в певнім змислї всї ті операциї грошеві, що стоять в звязи з „оборотом хлїборобскими (і промисловими) артикулами і виробами. З иньшої сторони можна на них глядїти, як на кредити. В слїдуючих стрічках ми займемо ся тими послїдними галузями господарки спілки.

(*Далї буде.*)

Оповістки, іменованя і т. п.

З ц. к. управи руху. Дотеперішна назва стациї Солотвина положеної на шляху Краків-Ряшів буде від 1. мая 1908 змінена на „Солотвина Бжоско", а назва стациї Руднїк на шляху Дембиця-Розвадів-Пшеворск на „Руднїк над Сяном".

З товариства укр. студ. „Січ" в Чернівцях. В неділю, дня 12. с. м. о год. 4. по полудни відбуде ся в льокали товариства відчит тов. М Павлусевича про „Початки козацтва". Вступ вільний. Гостям раді.

„Кружок жін. гром." в Чернівцях висказує сею дорогою щиру подяку за наддатки, які зложили при нагоді аматорского представленя, уряджeного дня 2-го цьвітня с. р. на користь убогих учениць школи шитя: Вп. п. барон Фірт, прелат Шмід, штаб. лїкар. др. Козоровский, др. Свершко, нотар Соневіцкий, надрадник Калитовский, др. Галїп, др. Гузар, проф А. Клим, М. Левицкий, Памула, о. Луцкий і о. Городецкий. — Дальше пригадуем, що в недїлю, 12. с. м. в „Народнім Домі" о год. 6 вечером буде відчит проф. Цегельского: „Про електротехнїку, еї розвій, значіне тай задачі на будучність". В четвер, 16. цьвітня також о год. 6. відчит проф. Прийма на тему: „Ворон в лїтературі". Сим закінчить ся ряд сегорічних викладів та відчитів. Засїдане виділу в пятницю, 17. о год. 4. по полудни.

З укр. акад. тов. „Союз". В суботу о год. пів до 8-ої вечером відбуде ся в товаристві відчит тов. Степана Мака про Плятона „Сімпозіон". Гостям раді. — *Научний кружок.*

Подяка. Виділи тт. „Жіноча Громада" і „Січ" почувають ся до милого обовязку зложити на сїм місци прилюдну подяку Вп. д. Ів. Захаркови за чинну участь в представленю і вижичене потрібних строїв, а Вп. д. Ю. Кушнїрюкови за чинну участь в представленю. — *Галїпова*, голова „Жіночої Громади", *Сьвятослав Лакуста*, голова товариства „Січ".

Прилюдна подяка. Єго Всечесність п. Людміль Клюґер, ц. к. нотар у Вижници, зволив леґалїзувати безплатно підписи новоибраної старшини Каси і споживного тов. „Взаїмна Вигода" в Лукавци п. С. Підписана старшина каси і „Взаїмної Вигоди" почував ся до милого обовязку висказати згаданому Добродїєви за его безплатний труд як найсердечнїйшу подяку. Лукавець п. С. 5. цьвітня 1908. *Сімеон Бойчук*, начальник каси. *Стефан Маланчук*, начальник „Взаїмної Вигоди".

Звіт товариства торговельно-промислового „Сокільский Базар" за місяць март 1908. Торг був більший о 1395 К 78 с чим в марті минулого року. На удїли вплинуло 69 К. На вкладки вплинуло 1122·50 К. На фонд резер. вплинуло 6 К. Стан удїлів з 31. марта 1908 р. 2958 К. Стан вкладок 31. марта 1908 р. 12546·88 К. На фонду резер. 31. марта 1908 р. 160 К. До товариства приступило нових двох членів. Всїх членів є 80 з декляровонеми удїлами 133 на квоту 3325 К. Удїл виносить 25 К, вписове 2 К. Стопа процентова від вкладок 5 проц. Дирекция тов. „Сокільский Базар" у Львові.

Із штуки і лїтератури.

Репертуар міского театру. Нинї, в пятницю, 10. с. м. „Traviata", в суботу 11. с. м. „Die süßen Grisetten", „Große Konzertakadamie" і „Nürnberger Puppe", в недїлю по пол. „Der arme Jonathan", вечером „Der Zigeunerbaron".

Дня 5. с. м. виставив „Буковиньский народний театр" під дирекцию д. Івана Захарка в сали „Польського Дому" стару вже собі штуку, „Вихованець" яка так своїм змістом як і гумором заслугує вповнї на те, щоб спочила у памяти людий сном блаженним. Автор штуки вивів на сцену своїх героїв такими наївними, що майже всїх треба лише жалувати. Жалувати треба молодого учителя Омелька, що залюблює ся у вдові Катерині (мабуть тому, що виховала його в школї) а так само і дївчину Олесю, що залюблює ся в безязиким Семенї, жаль і старого свата та вічно пяного дяка Харлампія. Та всї мають одну прикмету: запивати ся до безтями сивухою. Тому й штука не цїлком твереза. Чому-ж не виставити порядної штуки, от як „Мартин Боруля", „Сто Тисяч" і иньші? Се може „Народний театр" тим більше зробити, бо розпоряджає справдї гарними силами. Сама гра аматорів, поминувши деякі маленькі хиби, випала словом кажучи знаменито. Найкрасше грав п. Захарко старого свата а кожду його появу на сценї стрічала публика (майже самі міщане) щирим сьміхом. Не меньше добре бавив публику і п. Созанський (дяк) зі своїми „скубентами". Сї послїдні відсьпівали цїлком гарно кілька пісень. Роля Катерини спочивала в руках п-ни Вінтоняк. Вона на сценї перший раз, але її свобідність рухів і природна гра заповідають добру силу для „Народного театру". Панна Малїновська була трохи за слаба в своїй роли. Сїльська дївчина повинна мати більше енерґії. Так само й Омелько (п. Чипечук) не дуже пописав ся. Крім самої гри бракує йому найбільше рухів, та часта вправа те поборе. П. Мариaнський зрозумів також добре свою ролю і цїлком влучно віддав всї прикмети неповоротного Семена. Дїти вдови (п. Балевич і п-на Чипечук) були дїйсно малими наївними дїтьми. Так само випали добре і прочі ролї. Виїмково сего разу була режисерия добра, павзи довго не тревали і публика опустила салю в милім настрою і цїлком вдоволена із гри аматорів. Зважившi, що сцена має великий вплив на виховане національного почутя, булоб пожадано, щоб „Народний театр" виступав частїйше з представленями і хоч бодай таким чином осьвідомляв наше ще дуже несьвідоме в тім напрямі міщаньство. Се може робити „Народний театр" цїлком добре, бо як сказано, має між дружиною дуже здібних до сцени людий. Як зачуваємо, задумує дружина згаданого театру дати незадовго кілька представлень на провінциї і треба сподївати ся, що наша інтелїґенция підопре ті справдї хосенні заходи як найлїпше. Се ж поки що одинокий наш народний театр на Буковинї. *І. Д.*

поручає: свій склад сьвіжих і добірних товарів корінних, овочів полудн., консерв мясних і овочевих як також ВИНА всякого рода почавши від 1 корони за фляшку.
Меди питні домашного виробу і КОМНАТУ ДО СЬНІДАНЬ!
Свій до свого!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — *Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.*

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не приймає ся.

Загальні збори рускої нар. каси пож. і щад. для громади Іоґолина відбудуть ся дня 19. цьвітня с. р. в шкільнім будинку в 1 год. по пол. з слїдуючим дневним порядком: 1. Прочитане протоколу. 2. Справоздане за рік минувший. 3. Підвисшене стопи процентової. 4. Вибір касиєра і призначене платнї для него. 5. Вільні внесеня. — *Старшина.*

ДРУКАРНЯ
тов.
„РУСКА РАДА“
в Чернівцях
Петровича 2.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть
NERVOL
„Назва правно забезпечена“
аптикара др. Ю. Францоза
в Тероноли.
Се є знамените усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „Nervol“ і не приймати нїяких „Нервотонів“.
Цїна флякона **80** сот. 10 фляконів (фляшощок) **8** кор. з оплатою і опакованем.
Тисячки листів з подякою. — Висилка 2 рази денно до всїх країв.
В Чернівцях на складї у Шміда і Фонтіна, в Селетинї в дроґоерій медициналній Стернтуса.
19 (—)

Ukrainische Rundschau
одинока українська часопись на нїмецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним сьвітом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кождого інтелїґентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII|3 Frauenfelderstrasse, 2.

Працюйте і щадіть!

Товариство взаїмного кредиту
„ДНЇСТЕР“
стоваришт. зареєстров. з обмеженою порукою у Львові.
приймає
Вкладки ощадности на 4%

Кождого дня (в годинах урядових перед полуднем можна кожду вкладку назад відобрати.

Позички удїлає Товариство „Днїстер“ на 6 проц. за інтабуляцією; на кошта покрити дахівками на 5 проц. Сплату розкладає ся на 10 до 15 лїт; (при 30 ратах піврічних виносить рата амортизацийна на капітал і відсотки 5 кор. 08 сот. від кождих 100 К., позички.)

Векслї приймають ся тілько 3 місячні з підписами на 6 проц. до 7 проц.

Членами можуть бути і позичку дістати тілько члени обезпечені більше лїт в „Днїстрі“.

З зисків удїлив „Днїстер“ на публичні добродїйні цїли квоту 45.835 корон.

Стан 31. грудня 1907:

вкладки	2,795.183·— К	позички удїлені	3,410.684·— К
удїли членьскі	234.398·— „	цїнні папери	130.452·— „
ф. резервовий і иньші	46.842·— „	льокациї	182 206·— „

Канцеляриї в домі „Днїстра“ ул. Руска ч. 20.
Канцеляриї отворені перед полуднем від 8 до 2 год.

Купуйте землю при парцеляциях.

Друкарня „Рускої Ради“
має на складї
КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦИЙНИХ ТОВАРИСТВ
(Взаїмна Вигода“)
Всї книги до веденя товариства, коштують враз з стемплями 50 кор. з пересилкою 51 кор.

Г. ФАЙЛЕР усувач нагнїток
Чернівцї, улиця Руска ч. 8.

До Америки і Канади
найвигіднїйша, найдешевша і найпевнїйша їзда через 185 (—)
ЛІНІЮ КУНАРДА
Вивідати можна через аенцию
SCHRÖDER & COMP. TRIEST
(З Трієсту)
Pannonia 14. цьвітня с. р.
Carpathia 28. цьвітня с. р.
Ultonia 5. мая с. р.
(З Ліверполя)
Lusitania, найбільший найпрактичнїйший паровець на сьвітї; відїзд 25. цьвітня і 16. мая
Mauretania відїзд 11. цьвітня 2. і 23. мая. 1908.

Марка охоронна: **котвиця**
Liniment. Capsici comp.
Pain-Expeller
Загально признаний знаменитий усмираючий лїк на втиране по цїнї **80 сот. 1·40 кор. і 2 кор.** можна купити у всїх аптиках.
Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оріґінальних фляшках з нашим охоронним знаком **„котвиця“** з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише фляшки тим охоронним знаком яко правдиві. 178 28—40
Аптика Ріхтера „під золотим львом“
у Празї, улиця Елисавети число 5.

Виданя „Рускої Бесїди“ і „Рускої Школи“
можна купити у всїх
філїях „Рускої Бесїди“ і „Рускої Школи“,
в друкарнї „Рускої Ради“ і в книгарни І. Рехенберґа.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

СКЛАД ТОВАРІВ Б. БАЛЬТІНЕСТРА МОЛОДШОГО
Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.
Телефон ч. 301. Самостійна продаж ц. к. надвірних фабрик **Рік заложеня 1873.**
Капелюхи: І. Генрик Іта у Відни, Осипа Піхлера Сини в Ґрацу. **Черевики:** Ф. Л. Попера в Хрудимі, Антона Чапека у Відни.
Товари з альпаки і жіньского срібла В. Бажмана і С-ки у Відни.

Знижені цїни футер і всїх зимових товарів.
Дамскі ковняри і зарукавкі. найлїпші і найновійші товари футряні.
Мужескі шапки, кучми перскі, шапки „Sealskin“, „Nutria“. шапки суконні, елеґантскі сорти, дамски шапочки вовняні до ховзанки.
Правдиве біле Єґера Др-а Лямана, калїсони і майтки, вебові і з Chenili хусточки, шапки вовняні, паньчохи, зарукавочки, огрівачі колїн і пульсів, румуньскі підвязки.
Трикотові і вовняні камаші.
Товари обувяні, найсолїднїйшої та найлїпшої сорти для пань, панів, хлопцїв і дїтий.
Для панів лякерки, півчеревики — найновійшої сорти.
Капелюхи плюшові, з льодену найлїп. анґлїйскі і віденьскі краватки.
Куфри до подорожи з замочками і без. Нецезарки до подорожи і до шитя, рами на фотоґрафії, альбоми, касети, сьвітила і шкатулки, товари шкіряні, ташки дамскі, зеркальця ручні і тоалетові, ґарнїтури до писаня і до куреня, льорнети і етуа, палички із срібною ручкою або без неї, маншети і ковнярики.
Кальоші і черевики до снїгу найлїпших фабрикатів.
Найновійші артикули карнавалові:
Для дам наймоднїйші черевики балеві, загортки, ґази і вахлярі
Кляки і цилїндри найновійшого крою.
Щітки до річий, голови і до зубів.
Парфуми і мила тоалетові анґлїйскої і французкої продукциї.
Хусточки батистові, шовкові, паньчохи. шовкові так звані „Flor“ гладкі і „ajour“, рукавички шовкові, ірхові „Marabouti“ і иньші, боа, пера струсеві і наймоднїйші шовкові поньски найновійшого фасону.
Шовкові шкарпитки. „Flor“ руказички, найлїпших фабрикатів сорочки батистові, ніки, наймоднїйшого фасону.
Ковнярики, маншети, краватки, полотняні хусточки і батистові.
Прибори до польованя. торби камаші, зарукавки крісла полеві і амуниция.
Санки „Rodel“ всї специяльні сорти. До того шапки камаші, рукавички і т. п.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.
З друкарнї товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.
За редакцию відповідає: Віктор Строїч.

Ч. 39. Чернівці, неділя дня 30. марта (12. цьвітня) 1908 р. Рочник XXIV.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
в Австро-Угорщині: на цілий рік 16 кор., на пів року 8 кор., на чверть року 4 кор., на місяць 1 кор. 50 сот.
в Росиї: на цілий рік 8 карбованців, на пів року 4 карб.
в иньших державах: на цілий рік 32 фр., на пів року 16 фр.

Передплата на „Буковину“ разом із тижневником „Руска Рада“
на цілий рік 18 кор. (згл. 9 рублів або 34 фр.) а на пів року 9 кор., згл. 4·50 р., або 17 фр.
Поодиноке число 10 сотиків.

БУКОВИНА

Виходить кождої середи, пятниці і неділї.

Редакция, адміністр. і експедиция „Буковини“
в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Ч. телефону 176.
Адрес для телеґр.: „Буковина — Чернівці“.

Оголошеня приймає ся по 20 сот. від стрічки. „Надіслане“ по 40 сот. від стрічки. При частїйших замовленях відповідний рабат.
Рекламациї неопечатані вільні від порта.
Рукописи звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем належитости почтової.
В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 9—10 рано і 2—3 по пол. крім неділь і сьвят.

Одинока дорога.

Статя „Без ілюзий“ в 79. ч. „Діла“ нагадала менї живо книжку проф. Л. Бернгарда про польске спільництво в прускій державі, а власне те місце в ній, де говорить ся про значіне польскої фракциї в берлїньскім парляментї. Довгий час — говорить проф. Бернгард — покладали Поляки цїлу вагу на вплив і дїяльність своєї парляментарної репрезентациї, надїючись, що при єї помочи удержать в повній силї „реквізити“ державної независимости. Тимчасом польска фракція, що не числила звичайно більше як 25—30 людий, складала грімкі протести, вносила інтерпеляциї, але при тім всїм грала ролю „комічної фіґури“, бо фактично нїякого впливу на законодавство і хід парляментарних справ не мала. Раз тілько, в часї т. зв. „Культурної борби“ з'уміли польскі посли через прилучене до католицкого центру здобути деякі шкільні полекші, та відтак підчас „ери примиреня“ відвернути не один удар, що без того був би влучив польский нарід. Та коли прийшло ся до справ основного, принципіяльного значіня, польска фракция показала ся за слабою і перта з одного боку чим раз більшими вимогами польского населеня а з другого рішучим опором Нїмців — мусїла скрахувати.

Але Поляки мали те щасте, що зрозуміли в час слабу сторону своєї парляментарної репрезентациї і тодї як одна частина мов загіпнотизована глядїла на Берлїн, друга, практичнїйша і рухливійша, кинула ся до домашної роботи, до орґанїзациї польского мужицтва на всїх полях, особливо на полї економічнім. Протягом розмірно невеликого часу цїла Познанщина заснувала ся сїткою централїстично з'орґанїзораних фінансових інституций, котрі не лиш згуртували саме ядро польского мужицтва, але й могли підняти тяжку боротьбу о землю і — як доси — видержали її побідно.

Польско Прускі відновини в Нїмеччинї виказують дуже богато анальоґій до руско-польских відносин в Галичинї. Для того поважна й наукова праця Бернгарда цїкава для нас з ріжних поглядів. Особливо те, що в нїй сказано про польску репрезентацию в Берлїнї, можна без великих застережень приложити до нашої у Відни. Не знаю, чи автор статї „Без ілюзий“ читав книгу Бернгарда, але його погляди згоджують ся майже в повнї з думками нїмецкого професора. Припускаю навпаки, що подібність фактичних обставин у нас і в Познанщинї довела обох авторів до того самого результату і тому погляд автора „Без ілюзий“ вважаю подвійно цїнним.

„Парлямент — пише він — виявить ся як один, і далеко не найважнїйший засіб суспільного і національного розвитку, але наша суспільність з двоякою енерґією зверне свої сили до постійної, невсипущої, щоденної орґанїчної працї, працї на просьвітнім, економічнім і культурнім полї. Ся праця збереже нас від соромних невдач, охоронить від депримуючих ілюзий і як доси двигала нас все в гору аж до нинїшної нашої сили, — так і на будуче дасть нам засоби відперти чорну навалу злучених темних сил. In hoc signo vincemus.

Справдї, се одинока дорога. Але при тім ми не потребуємо зрікати ся ресурсів парляментарної боротьби. Мусимо лише тямити, що наша репрезентация буде тодї сильна, коли ми самі будемо сильні, т. зн. з'орґанїзовані, особливо на економічнім полї. Бажати би тілько, щоб сей погляд став ся як найскорше поглядом загалу, та щоб за ним поступили й дїла. Не тілько в Галичинї. І на Буковинї „завтра непевне“, і у нас треба тої сьвідомої, плянової, орґанїчної працї, треба як найбільше і як найскорше.

Бесїда посла Василька над етатом мінїстерства судівництва

(31-го марта 1908 в буджетовій комісиї).

(Конець).

Там осягають практиканти дуже скоро адютум, в судї-ж мусять вони цїлий рік безплатно служити, а богато таких незалежних людий, що по окінченю студий один рік встанї служити без платнї, розуміє ся не має Буковина. Велика недостача лежить і в тім, що число повітових судів на Буковинї за мале. Приміром на один суд на Буковинї припадає що рік пересічно верх 4000 баґательних скарг, коли навіть в Галичинї се число в львівскім окрузї виносить 2600, в краківскім 2000, а в прочих судових округах Австриї між 150—800. Так само як повітові суди перетяжені і оба суди першої інстанциї і тому жадане двох нових окружних судів вповнї оправдане. З окрема утворене окружного суду у Вижници є конечностию, яку годї дальше відсувати. Число відкликів до висшого краевого суду у Львові, зажалень, порад і и. перевисшає о много заґенди висших краевих судів в Зарі, Інсбруцї і Тріестї, тому являє ся оправданим домагане самостійного висшого суду краевого в Чернівцях вже з сього становища, не кажучи про великі кошта з причини віддаленя Львова і про иньші, зглядно язикові недомаганя.

Хай буде менї вільно сказати слово про сумне положене канцелярийних офіциянтів на Буковинї. Наслїдком всуваня цертифікатистів мусять сї люди мимо зложених іспитів часом 8 до 10 лїт служити не одержавши дефинїтивного становиска. Випхають цертифікатистів з цїлої Австриї, в більшій мірі таких, що не знають краевих мов.

Я навів би ще маленький примір, щоб показати, як нехтує ся краеві мови в области управи буковиньскої юстициї. В Чернівцях поставлено новий будинок для краевого цивільного суду, дуже гарний будинок; коли чужинець прийшов до Черновець, побачив чудовий дім, мусїв однак запитати поліцая: „Що се за дім?“ Чому? Щоб руска і румуньска мова побіч нїмецкої не „безображали“ сей дім, доси не уміщено таблиць з руским і румуньским написом. Тепер представте собі ситуацию мужика, що прийшов з села, одержав завізване, однак нїде анї з надвору будинку анї в серединї не находить орієнтацийної таблицї з написом в своїй мові — се з тої причини, бо не хотять мати обі краеві мови побіч нїмецкої. Я припоручив би мінїстрови в справі як найскорше поробити відповідні зарядженя. Однак зачуваю, що львівский президент висшого краевого суду в сїй квестиї відносить ся до нас неприхильно. Се тим дивнїйше, що на судових будинках у Львові є написи і орієнтацийні таблицї в обох краевих мовах. Коли президент краевого суду у Львові сим признав управнене другої краевої мови, то також для Черновець буде мусїв признати нам се управнене.

Позволю собі в змислї моїх дотеперішних виводів припоручити комісиї до принятя слїдуючі резолюциї:

1. „Взиває ся правительство заложити на Буковинї два нові суди першої інстанциї, місцем яких намічує ся Вижниця і Радівцї, евентуально Кімполюнґ, та висший краевий суд в Чернівцях“. (Передано правительству до простудийованя).

2. „Взиває ся ц. к. правительство, щоб виконано як найскорше закон з 11. грудня 1906 Взд. ч. 246, дотично поправленя ґрунтових книг“. (Принято одноголосно).

Др. Евген Кремер. 3)

СИСТЕМА І ОРҐАНІЗАЦИЯ
райфайзеньского спілкового руху в Швайцариї.

(Дальше.)

Другий розділ.

Оборот хлїборобскими (і промисловими) артикулами і виробами.

Дїяльність спілок іде в тім напрямі, щоби запевнити добре скористоване гроша удїленого членам на їх господарку. Таке змаганє означає очевидно нїчо иньшого як: докладати старань, наглядати, стеречи і співдїлати, щоби переміна готівки на природні добра або підприняття мала користні наслїдки під зглядом господарским, суспільним і моральним. Добра цїль ужитя гроша повинно бути можливо найлїпше запоручена і осягнена.

Сюди належить, щоби оправдана користь, що виходить з упорядкованя відносин кредитових, припала цїлковито тому, що в його інтересї відбуває ся упорядковане кредиту, роздобуте готівки для кредиту. Робота спілок станула би на половинї дороги, як би спілки не використали нагоди, завдяки тому, що мають готовий кредит, заняти ся справою закупна і продажи. Власне спілки як такі найбільше надають ся до того, щоби використати економічну висшість спільного закупна і продажи, тим скорше можливі, що є власна готівка. Бо доказана є річ, що в загальнім житю господарскім поодинокі члени відосібнено не можуть сего доконати, мимо того, що спілка заосмотрила би їх в гроші.

Як кождий член осібно вишукує і користує ся жерелами кредиту поза спілкою, то дуже легко може впасти жертвою визиску лихварів. Так само річ має ся, як коли поодинокий член хотїв би поодиноко на торзї покрити своє запотребоване, або збути свої вироби. Користь, яку з одної сторони має член через вигідне роздобуте готівки потрібної в господарцї, піде з другої сторони марно, коли член на торзї виступає відосібнено.

Тому спілки взяли на себе переводити в імени і на поручене інтересованих членів закупно і продаж. Як належить собі представити таке поступоване, треба осібно пояснити обі названі катеґориї обороту дібр.

§ 6. Закупно хлїборобских (і промислових) потрібних артикулів через місцеві спілки.

Члени, що хотять собі щось спільного купити, мають підписом з'обовязати ся, що відберуть певну, ними самими означену скількість товару. Як старшина ухвалить то замовлене, що спілка замовляє на свій рахунок більшу скількість даного товару за готівку можливо з першої руки, в найлїпшій якости і за найдешевші цїни. Члени не потребують з гори платити своєї части.

В той спосіб інтересованим членам так сказати-б, удїлено кредиту в такій висотї, кілько коштує за готівку замовлений товар. Спілка заплатила доставникови готівкою таку суму, що була потрібна до заплаченя товарів закуплених членами. В кождім разї вже перед виплаченем готівки переняла супроти доставників ризико, що члени заплатять замовлений товар.

Поодинокі довги членів за товар, доставлений їм (причім треба сконтролювати скількість і якість його), каже тодї спілка сплатити або готівкою або до сталоозначеного терміну.

Часто може лучити ся, що певна скількість або навіть більшість членів, участників спільного закупна зі своєї сторони заплатять припадаючу на них суму, заки прийде термін, в котрім спілка має заплатити готівку за цїлий товар. Се не зміняє стану річи, що спілка як така з гори перебирає на себе при цїлім замовленю ризико а увільняє ся від того по доконаню сплати готівкою. Прочим членам лишає коротший або довший час на сплату їх частин, — розуміє ся під запезнекою уживаною при звичайних кредитах і позичках.

Спілка запевнює в той спосіб своїм членам не лиш становище великого конзумента, але являє ся, що значить ще більше, прямо великим підприємством сильним грошево, виступаючим з перевагою купна готівкою.

Кождий досьвідчений знає як дуже таке сполучене гуртового закупна і плати готівкою може на економічнім ринку з'єднати респект і узискати користи для купуючого.

В той спосіб розвязує ся гладко, просто без ризика, притім на велику користь членів справу закупна товарів і сплату довгу. Таке безпосередне поступоване спілок, що спілки виступають колективно замість своїх членів в доповненю їх приватної господарки являє ся потрібним, щоби по можности забезпечити економічно і суспільно здорове з'ужите готівки, доставленої спілкою членам.

З практичного становища таке закупно потрібних артикулів для членів через спілки виключає цїлий ряд визиску в цїнї і якости, що має місце, коли кождий господар купує з осібна. Загально культурального значіне є то, що через спілку набувають хлїбороби технїчно відповіднїйші, більш відповідаючі рациональному хлїборобству артикули (штучні гної, сконцентровану пашу і т. и.) та що спілка може дати потрібне поучене, як тих артикулів уживати.

Се все розуміє ся є як найкористнїйше для хлїборобскої культури так материяльно, як і під зглядом інтелектуального, етичного і технїчного поступу.

Незвичайно великого значіня є обставина, що той поступ відбуває ся в належнім відношеню до фінансових сил, до господарскої рівноваги одиницї. Се гармонїйне а через то тревале відношене є длятого забезпечене, що залагоджене спільних закупів через спілку і достава гроша на ті закупи ідуть орґанїчно рука в руку. Спілка, що має ширший погляд, більше досьвіду, розслїджує, чи можна допустити замовленя поодиноких членів. Ві[illegible] розслїдженя зависить ухвала а рівночасно і удїлене средств на спільні закупна.

Спільні закупна ухвалює кредитова спілка на основі признаня на то грошевих средств. Щоби дане замовлене було рационально-технїчно примінене до

3. „Взиває ся ц. к. правительство а) на Буковині іменувати лише таких урядників судових (такий персонал канцелярийний), який окрім німецкого язика володіють в мові і письмі язиком, якого уживає приналежне до дотичного судового округа населене); б) сейчас зарядити, щоб на будинках краєвого суду цивільного в Чернівцях уміщено написи в трох краєвих мовах та щоб також в коридорах будинку поставлено орієнтацийні таблиці в трох краєвих мовах". (Принято одноголосно).

4. „Взиває ся ц. к. правительство іменувати судових офіциянтів, що роблять службу на Буковині, як найскорше канцелярийними урядниками". (Принято одноголосно).

В сих резолюциях містять ся домаганя Буковини на поли управи юстициї. Бажане висказане послом Ончулом, щоб на поли управи юстициї при помочи чужих, не буковиньских орґанів утворати „рацію" проти домородних суддів, як се стало ся свого часу на поли управи скарбу проти радн. двору Тшенецкого уважаю — і я переконаний, що всї буковиньскі посли включивши і социяльдемократичного з сим годять ся — лишеним всякої основи і тому мушу рішучо запротестувати проти тяжкого та несправедливого нарушеня не лише поваги буковиньскої юстициї, але і поваги краю Буковини.

Рада державна.

На засїданю в середу 8. с. м. прийшло на чергу нагле внесене в справі орґанїзациї мінїстерства публичних робіт.

П. Малаховский мотивував наглість внесеня. Закон про орґанїзацию мінїстерства публичних робіт треба чим скорше ухвалити, бо поки се не наступить, богато справ мусить ждати на полагоджене через те, що не знати, котра власть має право полагоджувати ту чи иньшу справу. Теперішне нагле внесене дїлить ся на дві части: в одній ходить о визначене компетенциї новому мінїстерству, а в другій о буджет для нього. Що до першої части домагає ся внесеня, щоби закон ухвалено у всїх трех читанях, що-до другої жадає лиш першого читаня. Бесїдник просить приняти наглість внесеня.

П. Адлер (соц. дем.) згоджує ся на утворене мінїстерства публичних робіт, але противить ся полагодженю справи приспішним способом без відосланя проекту до комісиї, бо се не згоджує ся з реґуляміном палати. Бесїдник хвалить собі, що при нагоді утвореня мінїстерства робіт буде в мінїстерстві торговлї утворена секция для социяльно-полїтичних справ, та надїє ся, що буде се початком окремого социяльно-полїтичного уряду; але противить ся кредитам для нового мінїстерства на піднесене руху чужинців і на рекляму, коли правительство не має гроший на цїли социяльно-полїтичні. Також противить ся бесїдник тому, щоби кредити для нового мінїстерства віддано Ісманови наче який диспозицийний фонд, і критикує придїлене промислового шкільництва до нового мінїстерства. Вкінци виступає против утвореня мінїстерства на підставі цїсарского розпорядженя та заявляє, що з тих причин голосувати буде против наглости внесеня.

П. Офнер також противить ся трактованя справи у формі наглого внесеня. — П. Прокоп жадає, щоби в новім мінїстерстві були чеські урядники для полагоджуваня ческих справ і щоби се мінїстерство по можности поспирало справи рільництва. Бесїдник промовляв за каналїзациєю і реґуляциєю рік в Чехах і на Мораві, противить ся будованю водних доріг, котрі би заграничним капіталїстам отворили дорогу до краю.

На тім перервано дискусию, а мінїстер краєвої оборони відповідав ще на кілька інтерпеляций. В справі капраля Байма, через котрого умер жовнїр Гершкович, оповістив мінїстер, що того капраля засуджено на деґрадацию і 3 лїта вязниці. Що до поєдинку двох офіцирів сказав, що комендант полку старав ся навіть погодити їх, але заходи його були даремні; услівя поєдинку зовсїм не були острі, та лише нещасте було причиною, що скінчив ся він сумно. Щоби поєдинки у війску обмежити, ведуть центральні власти між собою переговори.

На тім закінчено засїдане.

Відозва.

Дорогі Братя! Ледви кому з Русинів відомо буде, де і як живе ся нам в нашій громадї Синівцї долїшні. Та як хто може думати про се село, коли оно лежить трохи не в Молдаві. Вже румунїзатори так молдовскі як буковиньскі не думали, щоби руский нарід в Синівцях долїшних пізнав колись, чим він власне є. Так з тяжкою бідою проти волї румунїзаторів вдало ся за помочию добрих людий збудити сю громаду і зєднати в товариства „Читальня", „Каса" і „Січ". Тепер здавалоби ся, вже добре; але тут иньша неволя грим! а то кацапска гидра показує свої зуби. Перше робили нас Волохами, а тепер вже Москалями перевертнями. Щоби сховати ся від сеї гидри, урадив підписаний комітет вибудувати собі Народний Дім в Сирівцях долїшних, бо инакше пожерлаби кацапня нашу тяжку працю. Тому що наші фонди ще за слабі а заможнїйші ґазди пішли в кацапский табор, то удаємо ся до Вас дорогі Братя, і просимо, що як в кого бє ся серце любви до свого народа, нехай поможе збудувати нам се руске огнище. Сим дасте нам силу потолочати наших кацапиків. Знаємо, що нема в нас баронів та великих богатирів, котрі би помогли нам в сїм дїлї. Ми думаємо, що інтелїґенция, селяни, міщани, Читальнї, Каси і Січи заможні не будуть жалувати для нас на таку сьвяту цїль малих датків. Імена жертводавців будуть стояти виписані вічно в будучім Народнім Домі на славу всїх Русинів-Українців, а окрім сего оголосить ся їх імена також в руских ґазетах. Всякі датки просимо посилати на адресу: Читальня „Рускої Бесїди" в Синівцях долїшних. Комітет: Василь де Томоруґ, Г. Жмурко, Юрій Цїкало, Михайло Лазорек, Василь Цїкало, Михайло Бабій Юр. Николай Кавшиш, Юрій Филишко, Николай Филишко, Іля Цїкало, Николай Андрюк, Семен Бабюк, Юрій Лазорек, Іван Бабюк.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 11. цьвітня 1908.

Нагле внесене в справі розвязаня язикової квестиї в Австриї. Посол др. Евген Левицький зголосив в четвер 9. цьвітня нагле внесене в справі розвязаня язикової квестиї в цїлій державі в дорозї державного закона. — Закон сей має опирати ся на слїдуючих основах: 1. Цїлу державу дїлить ся на одностайні народні округи язикові на підставі етноґрафічного розміщеня населеня; 2. Істнуючий подїл на полїтичні і судові повіти має бути на т. зв. язикових границях двох округів народних відповідно зміненний і приноровлений до границь язикових округів; 3. Урядовою мовою внутрішною всїх властий адмінїстрацийних і судових є мова даного язикового округа. У внїшній службі зі сторонами мають бути допускальними і признаними за рівноправні всї мови уживані (landesüblich) в тім окрузї; як уживана мова в тім значіню уважаєсь сю мову, якою в данім окрузї говорить понад 15 проц. населеня; 4. Столицї країв, які обіймають кілька мов, уважає ся як округи під язиковим зглядом мішані а питане урядової мови в тих столицях має бути осібно уреґульоване; 5. Сей закон відносить ся до всїх властий I. і II. інстанциї. Власти II. інстанциї, які обіймуть кілька округів язикових, повинні у всїх справах, які їм підлягають, послугувати ся тою мовою у відповіднім язиковім окрузї, яка на підставі сего закона є урядовою; 6. На случай, колиб тимчасом наступило порозуміне між сторонами що-до язикової квестиї в Чехах то сї постанови сеї умови повинні бути втягнені до специяльних постанов державного закона. До переведеня сего закона має бути установлений максимальний речинець 10 лїт.

З духовної семинариї. Сего четверга приняла консистория двох нових наших богословів (Бриндзана і Танасїйчука) до духовної семинариї, і сим число руских питомців зрівнало ся з волоским, іменно 25 супроти 25. Коли взяти на увагу минувші часи, де в семинариї не було Русинів зовсїм або лиш кількох, то можемо сказати, що положене наше поліпшило ся. Однак до нормальних відносин в митрополїї мимо того ще дуже далеко. На 300 сьвященників є тут вже лиш около 40 Русинів а духовних посад руских яких 170. Значить треба понад 20 лїт, щоби ми здобули потрібне нам руске духовеньство, наколи-б консистория придержувала ся засади, принимати до семинариї по половинї з кождої народности. Се чей же за пинявий спосіб вирівнаня кривди, яку она нам наносила через довгі роки. Навіть як би що року заміщовано всї місця 1. року самими Русинами, ще й тогди треба чекати 10 лїт на вирівнане справедливости. Однак ми й сего не жадаємо, а тілько, щоби всїх Русинів, що

господарства поодинокого члена, іменно, щоби заходило відповідне відношене до господарско-технїчної спосібности члена — се має спілка розслїдити чисто зі становища удїленя кредиту сполученого з спільними закупнами.

Добре уладжена кредитова спілка всї входячі під розвагу відносини може лїпше розслїдити, як се моглиби поодинокі члени зробити поступаючи на власну руку — а з правила також лїпше, як осібна спілка для закупна, що зовсїм або дуже мало питає про се, чи пороблені замовленя стоять у властивім відношеню до фінансової спосібности і до господарскої сфери поодиноких членів.

Зі сторони деяких спілковців піднесено, що остаточно нема жадної шкоди, як спільним закупном займе ся осібна віддїлена спілка для закупна і як она на ту цїль евентуально роздобуде собі кредит в якім банку або де инде.

Ми не хочемо подрібно виказувати, що такий спосіб спільного закупна господарских артикулів дає далеко не такі — материяльно-господарскі, культуральні, технїчні і етичні — користи, як спільне закупно при помочи добре уладженої (райфайзеньскої) кредитової спілки. По части виходить неґативний доказ вже зі сказаного а по части з дальших виводів про обговорюваний тут рід спілок.

Особливо практичний момент відносно сеї справи треба мимоходом тепер згадати.

Осібна спілка для закупна повинна в кождім разї платити процента за кредити, що їх треба затягнути для сплати цїлого замовленя. Ті процента мусїли би бути правдоподібно висші як процента, на які дістає кредитова спілка свої гроші.

Дальше підстава кредитова при осібних спілках для закупна в кождім разї є далеко меньше здорова, як при поступованю, яким послугують ся райфайзеньскі спілки. Сї послїдні можуть видати много докладнїйший осуд про материяльну кредитову підставу як і про етичну та опортунїстичну допустимість кредиту, нїж як осібна спілка для закупна, що має в своїх руках кредит на спільне закупно і удїляє його поодиноким членам в видї видачі товарів.

Тревале і основне порозуміне між такою осібною спілкою для закупна а місцевою кредитовою спілкою могло би вправдї здержати деякі шкоди, що випливають з згаданого роздїлу.

Орґанїчна звязь удїлюваня кредиту і спільного закупна, як се находимо при райфайзеньских спілках, являє ся проте конечною до осягненя під кождим зглядом найлїпшого успіху. Тої звязи жадає так інтерес здорового і переглядного удїлюваня кредиту як і правдиво найлїпше упорядкованого і широкого уладженя та переведеня спільного закупна і добрих наслїдків з тим сполучених.

Одноцїлий вплив на відносини членів, що їх має спілка поправити і полїпшити, нищить ся як вже не унеможливлює ся через неприродний роздїл задач призначених райфайзеньским спілкам, то є через залагоджуване спільного закупна осібною спілкою.

Треба еще ту обставину узглядпити, що дійстне з'ужите закуплених господарских артикулів може райфайзеньска спілка контролювати з більшим правом і з більшим натиском як осібна спілка для закупна. Чи така осібна спілка для закупна загалом займала ся контролею — технїчною і иньшою — з'ужитя спільно закуплених артикулів — сего не рішаємо.

Кредитова спілка того рода, як ми зазначили, (то є що старає ся, наглядає, веде грошеві справи не задля них самих, але щоби они були добре та користно з'ужиті) має безперечно підставу до такого нагляду і впливу, що лежить в інтересї членів, як і в дальшім загальнім інтересї.

Про непокликане вмішуване і опікуньство зі сторони спілки не можна вже тому говорити, бо спілцї поставлено за задачу, старати ся про добре з'ужите гроша, доставленого нею для членів. На тій основі має спілка цїлком формальне виправдане, совісно здавати собі справу і жадати справозданя, на що має ся ужити гроші спільно зібрані і на що дійстно їх з'ужито.

Спілка повинна старати ся, щоби єї орґани були дійстно спосібні, розслїджувати всї дані відносини, пристосувати до них спілку і поодиноких членів, а узглядняти всї — приватно-господарскі, етичні, социяльні, торгові, культурно технїчні — обставини при пущеню в рух спільного закупна. При виборі орґанів управи треба на то звертати увагу. Досьвід і вправа зроблять дальше.

З часом можна би ся боятн, що старшині займе справа спільних закупів богато часу. Тому можна поручити сповнюване тих функций осібним комісиям або иньшим особам, що стояли би в орґанїчній лучности з спілкою і єї головними орґанами (особливо старшиною). (Порівн. 5. точку 4. параґрафу сеї розправи). Єдність цїлого поступованя і апарату, ясність, перегляд цїлости і подробиць, безпечність і точність сповнюваня інтересів у всїх програмових точках, певність найлїпшого успіху, — се все істнувало би в рівній мірі при належитім втягненю до роботи помічних орґанів.

Вкінци не належить сего спускати з очий: Найлїпше пущене в рух і переведене спільних закупів разом з найлїпшими їх успіхами є вказане не виключно зі становища фінансового інтересу, не виключно з економічного і социяльного становища доброго з'ужитя средств грошевих, доставлених спілкою. Чисто фаховий і заводовий інтерес, до якого остаточно дає ся спровадити спільне закупно, вимагає безусловно представленого нами тісного і орґанїчного зученя спілок кредитових і спільного закупна — власне задля найлїпшого в кождім зглядї успіху.

(Дальше буде.)

На сьвята! НАЙЛУЧШОГО СОРТА: Мігдали, родзинки, дактелї, оріхи, каліфорнійскі овочі. чеколяду Suchard, оплатки, коріне всякого рода як також каву, чай,

зголосять ся до духовної семинариї, що року приннмати без нїякого застереженя. З сего будемо задоволені і ми і Волохи, бо тим не зробимо їм жадної кривди. Рівночасно дякуємо нашим совітникам за то, що упімнулись за нами на сесиї, а також митрополитї, що їм не опирав ся. Також *підносимо з задоволенем* ту обставину, що пораз перший затії Ґаницкого і Ґеся Козака з кацапскими *їх пупілями не повели ся і що* наше церковне начальство приходить до переконаня, що успішно дїйствувати у винограді Господнім можна тілько з щирими Русинами а не зацофаними кацапами.

Поєдинок Штернберґ-Берґман. Показало ся, що ґраф Штернберґ таки встанї дати сатисфакцію і поєдинок відбув ся в четвер вечером. Біда була в тім, що годї було винайти льокаль для двобою, бо полїція про справу знала, і всюди противникам відмовляли. Аж вечером о 7 год. удало ся наняти покій в якімсь другоряднім ресторанї і поєдинок відбув ся. Ґраф Штернберґ ранив свого противника в рамя, почім поєдинок скінчив ся і справу залагоджено. Оба противника подали собі руки і конець.

Медвежа прислуга Толстому і Золї. „Ґалїцкорусскій" Zukunftmann, г. Николай Павлович Ґлебовицкий вмер ся патронувати великому росийскому письменникови, Толстому, та очистити його честь, нїби то сплямлену ординарним висловом п. Бельоглявка. Виконав п. Ґлебовіцкий свій плян в такий спосіб, що — боронячи Толстого перед Бельоглявком — одним „зручним" замахом з'умів образити особу і творчість тогож письменника та сплямити память другого великого лїтературного творця, пок. Золї. Бо нїчим иньшим, як грубим деспектом для Толстого і Золї, є скомпоноване бистроумним п. Ґлебовіцким віставлене тих двох мужів з maestr-ом з Обленгорка! П. Генрик Сенкевич, автор історичних та публїцистичних пасквілїв, може бути на думку „истинно русского" історіософа, висказану в епохальнім запитаню до президента палати на понедїлковім засїданю австрийскої ради державної, одним з „трох великанів, котрі найдальшим поколїням безсмертним сьвітлом будуть сьвідчити, що вдїяв людский дух". Also sprach — найбільше вічний соціольоґ (vide його цитати з Прудона і Сен Сімона в „Галичанинї"!) поміж москвофільскими анальфабетами... Можна не належати до обожателїв суспільних теорий і практик ґеніяльного старця з Ясної Поляни, можна не клонитись до землї перед творчістю великого француского натуралїста, а одначе годї не відчути як профанацию могучих гуманїтарних ідей Толстого і Золї поставлене їх обох в один *ряд* з тим польским письменником, котрий надужив свойого таланту для затроєня свойого народа ідею людожерства і фанатичної ненависти до всїх сусїдних народів, отруєю погорди до визвольних рухів навіть польскої народної маси. Москвофільскому комівояжерови хотїло ся однак підлестити ся своїм патронам з кола польского і він виступив з пеанами для п. Генрика і як се ріжним „кадильникам" лучає ся — пересолив! Що з тої справи Толстой і Золя зле вийшли, на тім кліентови Ценьского і польскому ступайцї з „русско-народного" клюбу нїчого не залежить, впрочім „истинно русскій" кадильник заслужив собі понедїлковим виступом в парламентї, щоби на місце нефортунної трійцї Толстой-Золя-Сенкевич поставити другу, більш раціональну, бо спорідненну духом: Сенкевич, Бельоглавек і... Ґлебовіцкий — „правдивий" Поляк, истинно-християньский ґрайзлерник і „истинно-русскій деятель" — чиж може бути щось божественнїйшого від сеї „трійки"?!

Оповістки, іменованя і т. п.

„Православна Академія", акад. тов. гр. прав. богословів в Чернівцях, *устроює* 3. мая с. р. в Кіцмани в сали громадского дому концерт сполучений з танцями. Стрій візитовий. *Вступ від особи* 3 К. Початок у 9. годинї вечером. Музика п. Алека Паращука з Глиницї. Запрошеня розсилає ся в *околицях* між Прутом і Днїстром і в Чернівцях, а всї Вп. родини з иньших округів, що одержали перед тим запрошене з *нашого* товариства, зволять тепер уважати себе сею дорогою запрошеними. За виділ: *Філемон Григорій* голова, *Петро Дарійчук* 1. писар.

В справі асентированя ремонт. Ц. і к. комісия для асентированя ремонт ч. 3. у Львові буде сего року відтримувати ярмарки на лошата в слїдуючих місцевостях: дня 13. цьвітня о 9. год. 30 мін. рано коло громадскої канцеляриї в Нових-Іцканах, дня 14. цьвітня о 7 год. 30 мін. рано коло громадскої канцеляриї в Старих Фратівцях німецких і дня 14. цьвітня о 12. год. в полудне на ринку в Серетї. Куповати буде ся лошата лїпшого краєвого хову, які здібні лише до службы при кавалериї. Вони мусять: 1. мати окінчених 3 роки, 2. мати висоту що найменьше 158 цм., 3. хвости мусять мати природну довготу. Лошата, що мають хвости обрубані повисше колїна, виключені від асентированя, 4. походжене лошат має бути карткою покритя посьвідчене, 5. Цїна закупна лошат зависима від їх вартости і виносить 600 до 900 корон, при особлившій якости і більше, 6. оґери, носячі клячі, та коппери виключені від асентерованя. Щоб і тим господарям, які задля великого віддаленя не можуть свої лошата припровадити на висше названі ринки, дати нагоду продати ерарови продукти свого хову без посередника задумує комісия асентирункова в місяци цьвітни зайти також в села Теодорешти, Карапчів н. С. Панка, Горошівцї, а в місяци маю до Чарториї. Властителї мусять про лошата призначені на продаж переписною карткою повідомити „комісию *для асентерованя ремонт ч. 3. у Львові*" а ся також почтою повідомить властителїв, коли мають привести *свої лошата*.

На будову „Гуцульскої хати" в Довгополи подарував о. Тит Т и м і н ь с к и й 200 кор. За так щедрий дар складають підписані, щедрому жертводавцеви, щиро-гуцульске „спасибі". — За комітет будівляний: *Антін Мандрик, Онисим Плесуца*.

Загальні збори „Січи" в Довгополи відбудуть ся дня 19. цьвітня б. р. о годинї 2. по полудни в будинку шкільнім з слїдуючим порядком дневним: 1. Отворене зборів; 2. Прочитане протоколу з попередних зборів; 3. Справоздане старшини за минувший рік: 4. Вибір старшини на рік біжучий; 5. Обговорене дальшої будови „Гуцульскої Хати" в Довгополи; 6. Справа закупна приборів пожарних; 7. Вислане просьби до центрального правительства, аби чим скорше санкционувало ухвалений краєвим соймом виборчий закон громадский; 8. Вислане просьби до правительства, аби в разї креованя нового староства в горах помістило его в Путилові а не в Селетинї. 9. Евентуалїя. 10. Замкнене зборів. — *Антін Мандрик*, кошовий.

НАДІСЛАНЕ.

Моя рецензійка на виставу драми „Понад Днїпром" визвала ненадїйну реплїку. Признаю ся щиро, що пишучи про сю виставу, я мав більше на увазї добру волю та працю аматорів і той факт, що в товариствах прецїнь щось робить ся, як саму гру. Наслїдком того рецензійка випала до два тони висше, як повинна була випасти і менї анї на думку не приходило, щоб вона ще й у такій формі стрінула ся з чиїмсь негодованем. Але непрослїдимі стежки, якими ходить людска льоґіка. Найшли ся „Старі панї", що почули ся обиджені одним місцем в рецензиї і прислали проти неї досить острий та їдкий „протест". Хоча редакция й не обовязана приймати непідписані дописи, які в додатку занимають ся такими дрібно-особистими справами, що прямо сьмішно виволїкати їх перед публику, але в сїм випадку зробимо виїмок і помістимо надісланий „протест" — згідно з бажанем поважаних авторок — без нїяких змін. Отсе він:

„В 27. числї „Буковини" з 26. марта (8. цьвітня) с. р. появила ся критична замітка гри аматорского представленя драми Карпенка-Карого „По-над Днїпром" заходом Акад. тов. „Січи" і „Жіночої Громади". Річево згоджуємо ся з критикою шановного автора, але против розпачливої замітки, буцїм то в аматорских театрах буває „Хрест Божий" з тим що жадна з пань не хоче характеризувати ся на стару жінку, що кожда хоче лише прибрати ся в аксаміти та дорогі намиста і т. п. ми протестуємо. Чи і справдї мусить матїр, котра женить сина представляти з себе поморщену та згорблену бабусю? А жінка що вибирає ся на „поселене" характеризуватись старчихою? По чім пізнавати чужинцям национальність переселенців як не по мові народнім строю, будь він скромнїйший, будь богатший, а щоб був свій та правдивий! Дївчата та жінки нашого народу справляють собі на весїле нові строї котрі опісля уживають п р и в с ї х і в с я к и х нагодах, доки аж не з'ужиеть ся. Чи повисше наведена замітка в критицї має на цїли кріпити і додати охоти до дальшої працї нашим шанов. співучастницям в аматорских представленях і взагалї суспільні працї — чи п о н и ж и т и ї х? Не розуміємо — але здогадуємо ся розумом старих що послїдне. Кажемо отверто: Не одна з материй розважить собі чи згодитись на те, виставляти свої доньки на злобні замітки і кпини в так званій „працї для суспільства" — чи нї. Здає ся шановні критики, нашого хочби і скромного заходу в працї на „народній ниві" не можуть помимо своєї п о с т у п о с т и позбути ся н е к у л ь т у р н о с т и займати ся більше м е т р и к о ю дїятильного жіноцтва, як самою єї працею в суспільстві.

От сих кілька слів просимо очевидно м о л о д о г о критика приняти на розвагу без жалю від „С т а р и х ж і н о к".

А тепер позволять Високоповажані Панї, що я напишу на їх „протест" кілька слів відповіди. Передусім мушу рішучо застерегти ся проти того, немов би я в своїй новинцї хотїв злобно насьміхати ся з когось, чи навіть, як здогадують ся „Старі жінки", п о н и ж и т и кого-небудь. Аби дати кождому можність осудити тенденцию моєї рецензийки, наведу дословно дотичне місце. „П на Г. — писав я — грала д о б р е, але на стару маму виглядала рішучо за молодо. Загалом, в аматорских театрах хрест Божий з тим, що жадна панї не хоче характеризувати ся на стару жінку, а до того кожда старає ся прибрати в оксаміти та дорогі намиста, які самі собою впрочім дуже гарні, але пр. на жінцї сїльского нуждаря, що тїкає на Сибір, цїлком не на місцї". Де-ж тут „злобні замітки і кпини", в чім тут понижене? Я-ж інтересованої особи лично навіть *не знаю* і відношу ся до неї з тим самим поважанем, що до всїх иньших незнакомих людий. Те, що я власне при нїй написав свою замітку, взяло ся звідси, що л и ш в о н а о д н а грала ролю старої, і то рішучо старої жінки; про двох других пань не згадував я тому, бо вони грали дївчат, а решта мала такі дрібні ролї, що їх в рецензиї навіть не вичислено. Ба! Як би поважані авторки „протесту" приглянули ся були уважнїйше стилїзациї моєї замітки, пізнали-б, що я не лиш не хотїв обидити нїкого, але противно: і без того невинну увагу старав ся убрати в загальну, неособисту форму. Тому я оставив на боцї інтересовану особу і написав: „З а г а л о м, в аматорских театрах і т. д." Значить ся, цїлею моєї замітки не були о с о б и с т і к п и н и, але проба, чи би не вдало ся поволи викоріняти ту практику, що наші аматорскі театри, замість наближати ся до житя, є все ще в и с т а в о ю „народних" строїв. І хоч „Старі жінки" протестують проти сего, для мене — та не тілько для мене — се факт, який стверджує хоч би вистава „Понад Днїпром".

Цїкавий одначе спосіб арґументациї, яким авторки „протесту" старають ся переконати мене, що я ошибнув ся в осудї характеристики п-ни Г. Написав я, що п-на Г. виглядала з а м о л о д о, так вони питають ся: „Чи і справдї мусить матїр, котра женить сина представляти з себе поморщену та згорблену бабусю? А жінка, що вибирає ся на „поселене" характеризуватись старчихою?" Але-ж нї! Сего нїхто не домагав ся. Між моїм „за молодо" а між „поморщеною та згорбленою бабусею" є ще ц ї л и й р я д переходних стадий. Пощо отже відразу тикати в очи екстремом? Треба було тілько, щоб дотична особа ухарактеризувала ся відповідно до свого мужа — сивого, коло шістьдесятьлїтного чоловіка. На мою думку, так н е б у л о, а позаяк я знав, що в тім не завинила режісерія, написав свою замітку.

Те саме відносить ся і до питаня про „народні" *одяги*. Хоч я не специялїст від жіночих одягів, але бачу, що в тім випадку розумію ся на них лїпше як „Старі жінки". „Старі жінки" думають іменно, що „народний" одяг, який наші панї вбирають де-коли на концерт і вечерницї, „свій та правдивий". Що сї слова мають значити, не розумію, але здогадую ся, що пов. авторки „протесту" хотїли сказати ними, немовто „народний" одяг, який носять наші панї, м у ж и ц к и й. Се виходить із слїдуючого реченя: „Дївчата та жінки нашого народу справляють собі на весїле нові строї котрі опісля уживають при в с ї х і в с я к и х находах, доки не зужиеть ся. Коли „Старі жінки" справдї так думають, то ошибають ся грубо в своїм оптимізмі. Навіть ті одяги, що наші мужички справляють на весїля, не такі як у наших пань; а вже щоб дївчата та жінки уживали весїльних одягів при в с ї х і в с я к и х нагодах (отже пр. також при копаню бараболь) — в се, думаю, не повірять навіть самі пов. авторки „протесту".

Нарештї позволю собі звернути ся до „Старих жінок" з чемним питанем: Чи справдї участь в аматорскій виставі таке велике цабе, що до него без бука й не приступай? Чи дїйсно критика, хочби навіть неприхильна, може знеохотити до громадяньскої працї людину, що уважає її не свого рода шпортом або великою ласкою, але повинностю? І чи се патріотично робити з такої дрібницї, як одно речене в рецензиї, велику історию та пускати між публику сумнїви того рода: „Не одна з материй розважить собі чи згодитись на те, виставляти свої доньки на злобні замітки і кпини в так званій „працї для суспільства" — чи нї?"

Натяками на мою „некультурність" і „молодість" не чую ся обидженим, хоч як злобно вони подумані. Бо коли „Старі Жінки" п у б л и ч н о називають „некультурним" чоловіка, який прогрішив ся лиш тим, що про одну з пань сказав: „вона виглядала за молодо" — так нехай будуть приготовані, що їх закиду нїхто не возьме поважно. (Ну, тай морока з тими жіночими лїтами! Скажіть ви, що якась жінка виглядала „за старо", то почуєте таке, що й за рік буде вам дзвенїти в ухах; скажіть знов, що виглядала „за молодо", то стрінете ся з закидом — „некультурности".) Моєї молодости також не маю причини соромити ся відколи знаю, що молодість ще не є синонїмом глупоти, а старість синонїмом мудрости. *Молодий критик.*

РУСКА КАСА ● РУСКА КАСА
тов. зареєстроване з ограниченою порукою
в Чернівцях.

Одинока свого рода українська фінансова інститутція на Буковинї. — Приймає вкладки щадничі і опроцентовує їх на 5%. — Пай виносить 40 К і платимо 6%, вписове 2 К. — Родимцї! Хай клич „свій до свого" відібє ся голосним відгомоном по цїлій Буковинї і най кождий, що почуває себе щирим патріотом-Українцем складає свої ощадности в „Рускій Касї".

Приєднуйте нам нових членів!

Диренция.

какао, цукор, муку, дріжджі, лїкери і розолїси, коняки, вина всякого рода і пр. пр. поручає

ІВАН СТЕРНЮК
при вул. Паньскій ч. 35.

На сьвята!

Цїна оголошень за одноразове їх поміщене: Цїла сторона 80 К., 1/2 сторони 60 К., 1/3 стор. 40 К., 1/4 стор. 20 К., 1/8 сторони 10 К., 1/16 сторони 5 К., 1/32 сторони 2 К. 50 с. — Анонси обчислює ся після обему місця не після малого тексту.

ОГОЛОШЕНЯ.
За рубрики: Надіслане і Оголошеня редакция не відповідає.

При кількоразових або при річних замовленях, значний опуст.
Дрібні Оголошеня малим друком (petit), числить ся по 4 с. від слова.
Належитостий за анонси марками почтовими не принимає ся.

Крілики

сріблисті, голубі віденьскі і бельґійскі великани. Штука від 4 до 10 К. Даю крілики за готівку, на сплату ратами або в заміну за з'обовязане, що покупець в протягу року дасть менї за штуку 5 добре стягнених і добре засушених шкірок. Купую добре стягнені шкірки все по 1 К за штуку. Перша буковиньска кріликарня трох рас,
Е. Гуцайло, Глїбока,
почта і желїзниця в місци.
67 1—4

Ukrainische Rundschau
одинока українська часопись на нїмецькій мові, що заступає інтереси українського народу перед культурним сьвітом, виходить раз на місяць в обемі 48 сторін з додатками і коштує на рік лише 8. Кор. Є обовязком кождого інтелїґентного Русина передплачувати сю часопись. Адреса редакції і адміністрації: Wien XVII|3 Frauenfelderstrasse, 2.

До Америки і Канади

найвигіднїйша, найдешевша і найпевнїйша їзда через 185 (-)

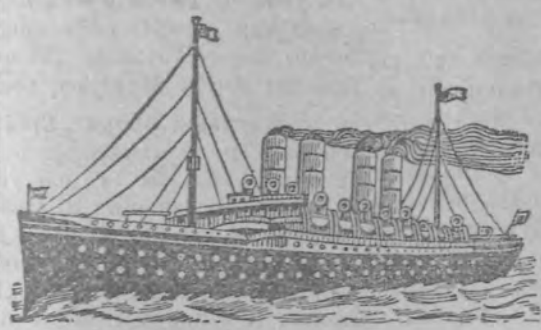

ЛІНІЮ КУНАРДА

Вивідати можна через аенцию
SCHRÖDER & COMP. TRIEST
(З Трієсту)
Pannonia 14. цьвітня с. р.
Carpathia 28. цьвітня с. р.
Ultonia 6. мая с. р.
(З Ліверполя)
Lusitania, найбільший найпрактичнїйший паровець на сьвітї; відїзд 25. цьвітня і 16. мая
Mauretania відїзд 11. цьвітня 2. і 23. мая. 1908.

Вас дивує!

4 пари черевиків за 7 корон.
Через більше закупно черевиків продаємо лиш через короткий час по нечуваній цїнї 2 пари дамских а 2 пари мужеских до шнурованя черевиків з сильно прибитими і добрими підошвами, елеґантними обкладами, сильні і найновійшого фасону. Величина після центіметрів або нумерів. Всї 4 пари коштують лиш 7 К. Висилка за послїплатою. Виміна довольна, або зворот гроший. 68 1—2
М. Кавфлер, Краків 2/

ДРУКАРНЯ
тов.
„РУСКА РАДА"
в Чернівцях
Петровича 2.

Етаблїсема першої ранґи. Етаблїсема першої ранґи.
Доставець надвірний
фабрика: в Бернї Мор. Телефон 275 і 213.

ЗІҐМУНД ФЛЮС

ц. к. надвірна фарбарня
і хемічна пральня
мужеской, дамскої і дїточої ґардероби, унїформів, фіранок і занавіс всякого рода в цїлости або в поодиноких бритах і штуках. Склад фабричний в Чернівцях, ул. Паньска ч. 13. (в домі ц. к. уприв. банку гіпот.)
Систем Флюса робить все нове. **СПЕЦИЯЛЬНІСТЬ** Систем Флюса робить все нове.
Фарбарня шовків і струсових пер.
Найбільше того рода Етаблїсема в Галичинї, Чехах, Моравї і Шлеску.
Прошу добре уважати на мою фірму. Замовленя з провінциї, скоро, дешево, точно і на речинець. 1 8—10

Виданя „Рускої Бесїди" і „Рускої Школи"
можна купити у всїх
філїях „Рускої Бесїди" і „Рускої Школи",
в друкарнї „Рускої Ради" і в книгарни І. Рехенберґа.

Тутешна продажня пива

в Бека домі при улицї Лилїєвій число 3.

подає отсим до відомости, що лиш тут можна дістати правдиве **фляшкове, експортове пиво і пиво „Бок"** ориґінально стягане, яке потягає із

ПЕРШОГО БУКОВИНЬСКОГО ПАРОВОГО БРОВАРУ

С. РУДІХА в РАДІВЦЯХ.

17 5—5 н.

Цїна ориґінальної фляшки **експертового пива 20 сот.** Цїна ориґінальної фляшки **пива „Бок" 22 сот.**

На жадане, фляшкове пиво доставляє ся по тій самій цїнї до дому.

Передовсїм продажня звертає увагу на свій специял: горілку т. зв.

„TAFELBRANNTWEIN"

за яку ґарантує що она вільна від всякого фузлю.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.
З друкарнї товариства „Руска Рада" в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.